Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer Yefeh toʾar

Yāfe, Šemû'ēl Ben-Yiṣḥāq
יזנכשא> הפי לאומש

Zultsbakh, 448 [1687 oder 1688]

הבר ארקיו

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11044

Visual Library

ויקרא

משה ר' הנהום בר חנילאי פתח ברכו יי° מלאכיו גבורי כח עושי דברו וכו' בפת הכתוב מדבר אם בעליונים הכתוב מדבר והלא כבר נאמר ברכו יי כל צבאיו הא אינו מדבר אלא בהחתונים עליוני ע"י שהן יכולין לעמוד בתפקידו של הב"ה נאמ' ברכו יי כל צבאיו אבל התחתוני ע"י שאינן יכולין לעמוד בתפקידו של הב"ה נאמ' ברכו יי מלאכיו ולא כל מלאכיו ר' א נקראו הנביאים מלאכים הה"ד וישלח° מלאך ויוציאנו מצרי' ונו' וכי מלא' ע"י היה והלא משה היה ולמה קורא אותו מלאך אלא מכאן שהנביאי' נקראים מלאכים ודכוותה ויעל מלאך יי מן הגלגל אל הבוכי' וכי מלאך היה והלא פנח' היה ולמ' קור' אותו מלאך אלא ר' שמעון פנחס בשעה שהית' רוה הקדש שורה עליו היו פניו בוערות כלפידי' וברגן אטרי אשתו של מנוח מה היתה אומרת לו הנה איש אלהים בא אלי ומראהו כמראה מלאך אלהים כסבורה בו שהוא נביא ואינו אלא מלאך אמר רבי יוחנן מבית אב שלהן נקראו הנביאים מלאכים הה"ר ויאמר הני מלאך יי במלאכי ע"י הוא ע"ב אתה למד שמבית אב שלהן נקראו הנביאי' מלאכי' גבורי כח עושי דברו בסה הכתו' מדבר א' ריצחק בשומרי שביעי' הכתו' מדבר בנוהג שבעולם אדם עושה מצוה ליום א' לשב' אחת להרש אחד שמא לשאר ימות השנ' ודין חמי° הקליא ביירא כרסיא ביירא ויהי ארנון ושתי יש לך גבור נרול מזה ואם תאמר אינו מדב' בשומרי שביעי נאמ' כאן עושה דברו ונאמר להלן וזה דבר השמיטה מה דבר שנאמ' להלן בשומרי שביעי הכתו' מדבר אף דבר האמור כאן בשומרי שביעי הכתוב מדבר עושי דברו ר' הונא בשם ר' אחא אמר בישרא שעמדו לפני הר סיני הכתוב מדבר שהקדימו עשיה לשמיעה ואומרי כל אשר דבר יי נעש' ונשמ' לשמוע בקול דברו א"ר תנחום בר חנילאי בנוהג שבעולם משוי שקשה לא' נוח לשנים ולשני נוח לר' או שמא משוי שקש לס' רכו' נות לא' כל ישרא' עומדי' לפני הר סיני ואומרי° אם יוספים אנחנו לשמוע ונו' ומשה שומע קול הדבור עצמו והי' הרע לך שהו' בן שבטולן לא קרא אלא למשה לכך נאמ' ויקרא אל משה ר' חנילאי פתח ברכו יי° מלאכיו גבורי כח עושי דברו וכו' בפת הכתוב מדבר אם בעליונים הכתוב מדבר והלא כבר נאמר ברכו יי כל צבאיו הא אינו מדב' אלא בהחתוני עליוני ע"י שהן יכולי לעמוד בתפקידו של הב"ה נאמ' ברכו יי כל צבאיו אבל התחתוני ע"י שאינן יכולי לעמוד בתפקידו של הב"ה לכך נאמ' ברכו יי מלאכיו ולא כל מלאכיו ר' א נקראו הנביאים מלאכים הה"ר וישלח° מלאך ויוציאנו מצרי' ונו' וכי מלא' ע"י היה והלא משה היה ולמה קורא אותו מלאך אלא מכאן שהנביאי' נקראים מלאכים ודכוותה ויעל מלאך יי מן הגלגל אל הבוכי' וכי מלאך היה והלא פנח' היה ולמ' קור' אותו מלאך אלא ר' שמעון פנחס בשעה שהית' רוה הקדש שורה עליו היו פניו בוערות כלפידי' וברגן אטרי אשתו של מנוח מה היתה אומרת לו הנה איש אלהים בא אלי ומראהו כמראה מלאך אלהים כסבורה בו שהוא נביא ואינו אלא מלאך אמר רבי יוחנן מבית אב שלהן נקראו הנביאים מלאכים הה"ר ויאמר הני מלאך יי במלאכי ע"י הוא ע"ב אתה למד שמבית אב שלהן נקראו הנביאי' מלאכי' גבורי כח עושי דברו בסה הכתו' מדבר א' ריצחק בשומרי שביעי' הכתו' מדבר בנוהג שבעולם אדם עושה מצוה ליום א' לשב' אחת להרש אחד שמא לשאר ימות השנ' ודין חמי° הקליא ביירא כרסיא ביירא ויהי ארנון ושתי יש לך גבור נרול מזה ואם תאמר אינו מדב' בשומרי שביעי נאמ' כאן עושה דברו ונאמר להלן וזה דבר השמיטה מה דבר שנאמ' להלן בשומרי שביעי הכתו' מדבר אף דבר האמור כאן בשומרי שביעי הכתוב מדבר עושי דברו ר' הונא בשם ר' אחא אמר בישרא שעמדו לפני הר סיני הכתוב מדבר שהקדימו עשיה לשמיעה ואומרי כל אשר דבר יי נעש' ונשמ' לשמוע בקול דברו א"ר תנחום בר חנילאי בנוהג שבעולם משוי שקשה לא' נוח לשנים ולשני נוח לר' או שמא משוי שקש לס' רכו' נות לא' כל ישרא' עומדי' לפני הר סיני ואומרי° אם יוספים אנחנו לשמוע ונו' ומשה שומע קול הדבור עצמו והי' הרע לך שהו' בן שבטולן לא קרא אלא למשה לכך נאמ' ויקרא אל משה ר'

נקראו הנביאים מלאכים שלפירוש זה יפרש כרכו ה' כל מעשיו של התחתוני' כשעושו דמין שכרה שלה יזכור בכרכת ה' מהתחתוני רק הנביאי' והוסיף תחלה הנביאים למעלתם להקדימם לעליוני': ה"ר וישלח מלאך לפי' מלמכיו כתחתוני' לה הוכרך לרמוז דשפיטת דשפיר מיקרו כגדיקים מלאכי' שהם שלוחי ה' לעשות מצותו ומפי דמיירי בהחתוני מחרים נתי תלי קג זולת הלך' ל' קדמלאך לשון שליח וכל בח יקרא מלא' כאומרו כושה מלאכיו לקמן דחזות כתו שלח' הרב המורם בח"כ פ' ס"ג מכל הסתם דמפרש מלאכיו ניחוד על הנביאים כ"ל שהוא מלשון מלאך ממש מדבר ך ומייתי דמיו מויכל' מלא' דהיינו נכאמו מלאך ה' דמי שליח בעלמא מהי רכות' סופסי' למקריים מלאך לימה וישלח שהם מו ב וישלח שליח ומצו' דמ"ת מפשר למדחי דשליח קשמר מייתי מפשתם דקריים מלאך ה' והתם ע"כ מלאך ממש דמין לקרוש מלאך יי מלה למלאך ממש מ דומה לו ומשום דמיכח למידחר דלמו בפנחס מיירי לח כמלאך ממש להכי תלי' קנ מייתי מהני * נקראים נביאי' תימת מה רמיה מלדון הנביאים שהיה יי' ל והרוח' מדבר בו שהם לשמר הנביאי' וי' ל דהיון דמשה נעשה לו הקמור לה כ' ל' שהיו סכל הנביאים נקרא' כך דמין שהתה סומתה חוטר נשה מגזע יקרא כן שמפורש כרמו היה שהיה נביא לכל מם הוא נביא שלא סומם ונותן מיוחד לו משפר הנביאים לה היה מתפת מחרי שהות עבו מתד: וכי מם מלאך היה דכתם מי הוא נביא היינו דכתי' ז' ויעל מן הגלגל ל הכוכים שנמשרה לו הנביא בגלגל וכח ל הכוכים להגידה פקיד' לעם שהיה שם כמו שאמרו המפרשי' שער ע"ו מכל מי שהוה מלא' מ"ט כומו מן הגלגל ושוד שהמלאך לא ידבר עם עם רב לא פם הנביא שכל דבור מלאך בנבואה כ"ם הרב בח כ"פ מ"ו איך היה מדבר עם המון ישרא' ומ"ם שהיה פנחס שהוא היה המדב' ברוח הקדש כיתי' הסם שכבר מת יהושע שכיתיו לא כרתו ברי' ליושב האדן ומה שפפר שכתו' אחר מת יהושע ובני ישרא' שאלו בה' לאמר מי יעלה לנו אל הכנעני תחלה להלחם בו: ולמה קורא לו אחר מלאך שהי' יהושע שהנביא נקרא מלאך מ"ת פנח' לא הוה נביא אלא מדבר ברוח הקודש ע"י תורים ותומים ומשני מפני שהיו פניו בוערות כלפידי' וכרמה שדרך הנביא להיות כן ולכן קרו מלאך כשם הנביא דמי מין דרך הנביא להיות כן ולא נקרא פנחס מלאך אלא מפני שפניו בוערות כלפידים וכוה דומה למלאך שתרחמו נורא מאד מ"כ מה רמיה שהנביא נקרא מלאך שאני פנחס שפניו דומות למלאך: ורבנן אמרי רמיה שהנביא נקרא מלאך מחמה שהשתו של מנוח סנורה על המלאך שהיה נביא וקאמ' שתרחמו כמלאך כרא' שהנביא הוי כמלאך: מבית אב לא כל שכן מלאכי' שהנביאי' נקראו מלאכי' דמשמע דעיקר שם מלאך על העליוני והנביאי' נקראו על שם להדמותם להם כמעל' או שתרחיקם כמלאך בדלעיל אלא מבית אב שלהם כלו' מעיק' מדרגתם כמו שהנביאי' נקראים על בית אב שלהם דהיינו יחס המשפח' שהיחס המשפחה כן הנביאי' נקראו מלאכי' על עיקר יחס נבואתם דהיינו דבור יי' להם כי זה נקרא מלאכו יי' ולהשתפות כלם בדב' זה נקראו מלאכי' כלומר מקבלי מלאכות יי' ויתכן שהכוונה לומר שהנביא שבמורה יחסר שהוא נביא לא ישמע הדבור מפת ה' אלא ע"י מלאך זולת מדע"ה שנ' כו פה אל פה אדבר בו ולפ"ז יחסר שלהתחנעות המלאך נקראו הנביאי' מלאכי' וזה הטעם לא יתכן כי אם שהיו כן אלא שהנבואה הוא שנקראו מלאכי' כי תניא הנבואה' מדבור יי' אבי לעולת מדע"ה וכמ"ש הרב בחלק שני פ"ת שהמדרגה הנביאי' שירדה בחלום על נביאי כאר ה' מדבר עמו במראה יעשיה דלעיל מת ה' ואין זה סותר למה שיסדלי שכל נביא זולת משה ישמע הדבור ע"י המלאך שהמלאכי' הוא כח המדמה כ"ם הרב בח ב' בפה הכתוב מדבר דבשלמה מי במלאכי' מהם מיירי ניחח דהוו גבורי כח ודמי שכל למהי דפירש קרא בתחתוני' מלי גבורי כח דמהי גבור' מיכח בעשיית המצות ומשני ר' יצחק לכשומרי שביעית יעדך גבורי כח שכובש יצרו ושותק וכלתנן מיזהו גבור הכובש את יצרו וכתי' בהדיה בתנחומא והיינו כפירוש קמא דלעיל דמוקי קרא בסת' תחתוניים ורב הונא דקאמר דבישרא שעמדו על ה"ס הכתוב מדבר אתי כפי' תניין דמפר' קרא בנביאי' וקרי ליישרא נביאי שכלם נתנבאו במעמד ה"ס הקראהו גבורי כח מטעמא אחרינא ותכתבהו בסמוך: ארם ציסם מלוה נדקה ביום אחד וכו' מכל מנה מתיתין סיהיב נותן נדקה וזהי סיקסף בעיניו וזה רוחה לעדמו חרב כל הבנה ופירותיו מוקרים לעניים וכני אתת בתנחומ' רוחה שעדמו מוקרת ותילניתיו מוקרים והסיניים מפורים ורוחה פירותיו נאכלים וכוכם את יצרו ותינו מדבר ותיכו בתנדת ריבן נריס בעדוך ויסיק מדבונה ושתיק ופירוזו פרם ויהיכו הם הסד עכן לפי גרסתינו דגדס ינן מדבונה כדוה רחוקה שהנבואה כדוה רחוקה שדהו פלוני

ויקרא אל משה וקיל הולך למזכיו וכל ישראל לא שומעין ממיפוטה רחל
משה מקריב לה לבי היכי דמייקי בת"כ קול לו קול מלין מלך ל' למכתב לו
בלע"ז לבדון וכתב מליו בס"ף למ"ד ה"נ מיכח לדייקי בויקרא אל משה
מלמל"ל למשה וכתב אל משה מניין למימר דמדבר דיין דייק נמי הכי
וקדרים רחמה למתוטי כל זולת משה
מהקריאה אבל אין דבריו נוחים אללי
דלא אסכחן בכוס דובתא שדרשו ז"ל
מדכתיב אם ולא לם"ד לחוד ולא דמי
לר' קליו שכתב כתר הר"ן טוב טעם
לדבר שים הפרש ביניהם כיון ויו"ו לו
אמיחית הדבר כדרך נעלם ווי"ו אללי
מיחית הדבר כדרך מורגם במקטה
ועוד דהיכא נמי דמיירי לה לדייקי הכי
וכדלהלמות לקמן ס"ד פ"ד ס"ל
ולכן ידע"ל משה לבדו אמם אבל בין
אל ולא"ד לא יבדק זה כי כין אימר
אל משה או למשה לעול כל"ל מד המורה
על ייחוד משה שיש מורגשת במקטה
ולמה יורה כזה על יותר יחוד מבזה
וי"ל דה"ג אסיפא דקרא אמרינן דהיינו
ויכבר ה' אללין דמדבתיב אללין ולא לו
דייקינן למעוטי אחרים מהקריאה
ומ"ג דאללין אמקי ליה בת"כ למעט
את אהרן מהקבורת אמשר דמדבם
דיין פלוג ודרים ליה להאי עניכא אין
תימא שהרי בתנחומ' דרשו מויקבר יי'
שין שהקו' היה בשמש למשה ולא לאחר
הרי שלא הדשו אללין כמו בת"כ שאחר
למעט את אהרן מכל זה ודוחק אללי
דמויקרא אל משה משמע דדרים מדבם
דיין ועוד שלאיריון זה לא יתיישבו כמה
מנדות דבסמוך י ולכן הכניון אללי
דמנופיה דויקרא דרים הכי דלא ס"ל
כדשנו בת"כ דאחת למימר שקדמה
קריאה ואל תאמר שיחוק כמדבם על
ת"כ בשנו שהקריאה הזו ללמדנו שקדם
קריאה לדבור שהרי לשה דדרשו בפרקי'
שקראה לו שיבוא לפני לפנים וכן לת"ס בתנחומ' שמשו דרך אהן לא נכנס
עד שנקרא ל' דלא ס"ל דאחת לאקדושי קריאה לדבור דהא קריאה זו לריכה
כדי שיוכל ליכנס בפנים ולא ס"ל נמי למדבם זה שהודרך לקריאה כדי
שיכנס לפנים שלא היה יכול ליכנס בלא קריאה אפני הענן או משום דרך
אהן כתו שנכנסו קנת מהמדרשות אלא כדאמרת ת"כ שלא היה נריך משה
לקריאה להכנס אלא בלא קריאה היה נכנס וכמו שנר' ת"ס בס"ת ת"כ
כתוב ה' אהרן ובניו משה אל אהל מועד וכתוב ה' אחר ולא יכול משה
לבוא אל אהל מועד הכריע כי שכן עליו הענן אחר משה כל זמן שהיה
הענן שם לא היה משה נכנס בלא קריאה ואיתא לקמן ס"ד פ"ו וכן כתב
הרמב"ן בס"פ פקודי ונם מדבניות משה בס"ב אלמד שהיה הקול נכנס
ולא היה יוצא אהן אהל מועד משמע דאל ס"ל שהקריאה היתה למשה
בשביל בתון דת"ב שיהל היה שומע משה והוא בחון וכן כתב הר"ם
עלה ולפי שדעת אנדה זו שאין צורך לויקרא אל משה לאמתינן דקדמה
קריאה לדבור וגם לא ס"ל שהוצרך לקריאה ליכנס בפנים הוצרך לומר
דאאו לנופיה אתא אאל למידק דדוקא למשה קרא ולא לאחרים כלומר
משה אמר לו שהוא לבדו נקרא ולא יבואו עמו אחרים ומיון להקטות
דקא מוקשדאי לך דמשה אמר לך נשקא בשהיא דת"ב דבתיבנא דשהים
אלינב' דאמרן אאל דרים י"נ מיעוטין למעט את אהרן מי"נ דבדות שנאמרו
בתורה למשה ולאהרן כדאמרינן התם אכל לר' כן בתירא דדרים י"נ
מיעוטין למעט אהרן מי"נ דבורים הנהו קו לאי להאי בריכי כמבוא"ם
רבי אבהו אתא וכו' אר"ל דויקרא אל משה אתא למימר דשם שקראו
את פרשה שבתוריכה היה חביב לפני יי' וס"ה נמי פשם
שקראה את פרשה שבתוריכה היה חביב לפני יי'. אי הנרים דמדבתיב
יבואו משמע דעד שאתה לא היו יוצאים כאלו ואתה אמו לבית אב
ביעזר בעלי תשובה קתיירי הא קאמר לעיל שובה ישראל כו' אר"פ
משובתיכו' ואת כ"ל עוד יבואו לא הל"ל אלא יחיו דגן וכו' ולא אבי
לפרש שפירושו שיי'ענן עליהם ויסתירם כאלו אם שלא היה עד עכשיו
פסר אלו אעליהם בעונם דכיון דקאמר אהיה כמל ליזרעל פשיטא
פיסתירם כאילו ע"ק אאי יבואו שייך בנרי' כי אעול לא אסו כאלו דקאמ'
עלה יבואו וגם לא יבקע לומר יבואו אעונותיהם דכקטן שנולד דמו ולא
בקראו בעלי תשובה וי"ל דמשום לבאתן תורה כאומו' משכח בלאו
של הק"ה בדחיתה בחזית גבי כאלו אמדתי ויש"כ להכי קאמר שפשה
יבואו וירדו לשבת בלאו אמו שפיתה הכוכה אאלהי' בתתן תורה אקרא
לכל האומות אללין ולא רבו ולפי ת"ס בשם' הזוהר שבחטא אדם הראשון
נתקללו הדרים ונעשו הבהימיים חנוכיים וזהו סוד אמומרים והנרי'
נכון אם שאמר פיבואו להיות בלאו ית' כאשר היו בתחלת הבריאה וזש
בפתוב ופרח: עיקר כיזרעל שקיבון הכתוב ליזרעל בב' פעות סופר פות:
ובבמה תילי דלקמן ס"ד והשם דגרסינן כיזרעל בב' פעות סופר פות:

הבמה דפיתח דגן בתורים כלומר כיון דישראל מיקרו דגן וקמתר
הבמה יהיו דגן מקיים להו ליזרעל וכן ויפרחו כגפן דיזרעל
מיקרו גפן ותיבה למידק שני דמויין לאה לי ויש לומר שהגפן לומר שהם
עיקר בתכלית העולם כיזרעל וכמו שאמרו בס"ח פ"ב ג' יזרעל ל
דומים לששים שבעשי' נורן שבכור'
נזדעזע הבית הפך מה שהיו קודם
שנתניירו שהיו בכלל אומות העולם
שהן בתכון מחשבים כדלמרינן
בחיית נבי בטיך ערמת חטים והגפן
לומר שהם מוצנחים מתוך שלא יזקו
כדלקמן ס"ד פ"ח וע"ז המשילם לגפן
שהשומר למעלה ממנה שתהא הטעם
כתשלו יזרעל לגפן כדלקמן ס"ל
ושל שלהיות בגרים כ'חסרונות הפ'
מכר עגמם מרוש שחכונות והמדות
חסר נדלו עליהם בניותם
חסר על כן שפילו בגרות
קדושים לבטות מהמוסר וכת"ס שהיכי
כקיפי' כדקדוקי מצות כיזרעל ואמרו
ניזוק עד י' דרי וכו' וכי מכד יחשם
לכ"ם בגנ' הת' שבחשבו לדגן שעשה יותם
כתחל' בקש ותבן ומזון לחר הנקותו
והעשותו דגן חשוב וגקי כן שפה שהגר
יהיה כר ונקי בגרותו ויסיר פחיות
מדותיו הרחוקות ובנגד הפ' לחמר
כגפן שכתו ביזרעל שתפלים בגפן
הפולה על כל הפילונות כן הגרים
בתעלו כיחסם שהפשר שיהל בהכים
גדולים מורעם כת"ס לעיל ס"ח פ"ו
יהיו דגן בתלמוד בטעם שאמרו בס'
הדגן זה תלמוד תירוש זו חגדה
בתלמוד משום דכפורש פ"ח לה
יוכלו להכין בתור כדלעי'
ס"ב פ"ל לפ"ק דהשתח יזכו לתלמוד
ומנדה ח"נ דסד"ח שלא יוכה ללמוד
התור' מפני קדושת' וכת"ם כפ' הוסב
שם היה נד וכח ללמוד תור' לח יאמר
לו פה שתכל בבלות וטרפות שקנים ורמשים יכח ללמוד תורה שיהא מפי
השכינה אמר הקב"ה ק"ק לתה אתר בתן אתר הקב"ה לח היה נריך לומר
אלא תכיב שאותן לפני הקב"ה ול"ל שתענין החב' היות יי' מודיע ומפרשם
שאותן מיכח למידק מה ענין לשאות כל ל' לתלו' החב' בתן ועוד תה דתנו'
תערבו ליין נסך עם זה טפי מקרבנות או קטורת וכיוצא בו' ול"ל
דשאותן היינו שנקרבו בשם בניותם כגון יתרו ורחב ורות שהן תכיבין
לפני ה' וגדרסין לשכח כת"ם יתר טית פרשה אחת בתור' רות טיבא אתני
דוד שריוהו לה' בשירות ותשבחות והיינו משום אתר שם שאות כאתן
דדרשי כפ"ק דבכורות שהשאות אתת יי' וה"ב אף שאתו' או היו לשם בניותם
שאתרין שאתת ה' היו ע"ם שהעתיד וכן ענין היין שאתתלתו בלתי אחיב שהי
קרחיק הטותי' כאתרו יין ושכר אל תשת וכתיב כו וי"ד פעתים כדלעיל
ס"ח פ"ל וי' וכ"ו ח"ב נאתב כשהנשך ע"ג התוכח וע"ל שלהיות שם
הגר נזכר כלי יחום כית אב אתר שם כ"כ הוא אתיב שיהא"ה. כו ולא
בשרשו בענין היין שהענן שהוא יולא ממנו גרוש אכל בעניים בקומתו
ואיכותו כי לא יגלה לכל אלא לכל' וכת"ם הכתוב אם יהיה עין הנפן אכל
עין הזמורה וע"כ היין אתיב אכד עגמו וע"ל שעל הסתרות שאם
לדורות שיהיה לשם כמו שנקרשו כבי יתרו על שתו בני יתרו אי בני
קני או כית אחר הקני ולכתורה הוא לד נגות שתתיחסים לגר הרשתן
להם ולא לאחרים ינחק ויעקב כיזרעל כ"ש שם זה אתיב ובכוד לרשעם
היותו בשבת הרע הפך עגמו לטובה וזה בענין היין שהוא מוכן לבשת
רעות הבאו' לרגלו ובכ"ו אתיב בשחזר בניכו לעבודת יי' והוא
בשנתנסך עלגבי המזבח: ולמה נקר' שמו לבנון ע"ש הבר הטוב ובו' וש
הלבון היכו מכוון כי לא נתן טעם למה נקרא לבנון משו' דכתי' הבר הטוב
ונו' דאכתי נדריך למת טעם למה נקרא לבנון ולומר בהי טעמי דבשמוך
ואם לא כח אלא לומר שפי' לבנון היינו כ"ש דומיא דהבר הטוב שוא
והלבנון הל' ואין לבנון אלא כ"ש כת' דת הבר הטוב כת"ש בס"ח פ"ט ו ולק'
ס"ר לא תייתי הבי ליטנא: שמלבין עוטותיהם על ידי הקרבנות
שקרבין בו: הת"ר אם יהיו חטאיכם וכן'
בלומר רחי שבפרת החטא מכוסה בהלבנה: הת"ר יפה כוח משום
וכולי ועקר הטעם שהקרבנות שתתכפרים בהם כ"ש והיינו הר ניון
ירבתי נפון בדחיתה במדרש וכתבתיו בסוף ס"ב. וע"ר הדרש ל'
שרמזו בוה למעלת תרן הקדוש שבה נבע ב"ה מזולת שהתרבו מהשני' שער
כאתני בתרוב כיפה עיניה ח"ח פ"ויתי ע"ם ושל מעלת שבד עקר סנולת
שהיה הכתה לירחת חטא ותכתה ובכוחה וטוב מזנה אמר שנקרא לבנון
על הלבנת החטא סוה לטוב מזנה ויערת על הבליתו וטוב המרו מזולת
ועל מעלתם מבד חומר לשופע הפירו והברימו ושובע שתחות והגלחות
האחניות ומבד נורתה ונפירת תפארה אמר שבל בלבנת שתתי' כו כי בלה
יפתח לב המדם ועל מעלת מבד הפוני שתיבב לשבי הפעם האלי והפנתתו

תיזלח התקומות תחר ע"ם ר' ולפי ושני שם ומל תמר תחת ותר תמר
תחת ול"ם ר' נרבי סיתון וכו' משום דנעני לקרם דויקרא ל תמם
תת ל"למתר מקרי כשם תכם ולא כשמל תשנת שהיו לו כלקמן דרים ומני
כתי קרא לגילף תיכה כתה שמות היו לאשם ר' טא לידרש תמי קת לן להאמרת
תשמוא ותשניני תכם לתתי דהוה תוק
ר' ל דרו שעניני יש נזכרו כשם מלכי
תתר ליכתי ושור משום לתשכתן כתם
שמות ותינן ל"ת כשניקיד ותפיגדוד
וכל הני דמוכיח הכא יכן יפר
ושובב ותרדון וזולת דמייתי לעיל ס"ם
פ"ח וכגלל ורתי ולכול וזולת דמייתי
לעיל ס"כ פ"ת לפ"ק פלא ניתן דכרי
היתים שם לידרש שמות רבי לתתרו
על תתר לתתו הדרשות שכדרשי פכם ותינם שמות מלכים מחולפים ותכי
תיתה פם"ק דתגלא דכי שמעון כן פזי כי שה שתת כדכרי היתים תתר כל
דכריך ת"ח ותתו יודעים לדרשם ופרש"י כל לכריך דכרי היתים תתר שם
הרבה שמות היה תוכיר פלוני ופלוני וכלם תרם תתר כן ותפו יודעים
לדרשם תת"ם שתתר שתתם תתו כתבנו תת כתבנו על שתתו יודעים
לדרש, וז יוכבד תימה דקרתי דכתם כבלב קמשתבו לפ"ו משתו קתי
תכלב ותכי תית כפ"ק דמנילי וכי יהודיה שמה ושלה כפ"ת שמה ונקה נקר
שמה יהודיה על שכשרה נפ"ד ופו' משמע לתשתו קתי תכלב שכתת תת כת
פרעה וכן פרט"י שם תשתו תיהודיה לעיל תיכי משתני קרא בכלב וכני
כלב בן יפונה עירו שם ונשם תשתו ליהודיה וכו' ע"כ תכל עמוס מתן
דכר שמיה כתם לקתמר תשתו תיהודים על יוכבד ; שהעשידה יהודים
בעולם שהיה שפרה שפרו וכרו ישרתל נקרתו יהודי ולא כלעיל ס"ם פ"ח :
שהעשידה יהודים וכל ישרתל נקרתו יהודי על שם יהודה כדלעי ס"ת
פנ"ח ות"ת תתל פרטי תין לקרתות יהודי תס לת שתות תיהודה כי למס
ייחוד בשם יהודי מזולתו ותרתי שנקרא יהודיה תתרי טעמת כפ"ק
דמגילה . שהוריד תת התורה בפ"ק דמגלה קתמר למה נקרא שמו ידל
פירד לשם לישרתל תן כימיו וכשכילו ותכח ל"ק הכי דתין זה דכר תפוס
כהורדת התורה והסכינה ועול שתיתו תפורי"כ כתור שכתן ירד נזכותו
שהוריד תת הסכינה מפרקים הו לתרן כלעיל ס"ת פי"ט : אלא לשון
תלוכה ומשה תיקדו תלך כדכתיב ויהי כישורון תלך וזה היה
שכיקן כתגלה לת דרשו תלת נדור שנדר פרנופיהם ובתכי שוכו שתי לת
דרשו תחלה דק שוכו וכן כתבי זנות והדר דרים על נ' תכי כיחד ותקתל"ת
בתכשה תפ כתורה תכ כבכיאות תפ בתסידות ולהביא ק' תתלי כתיב תכי
תכי נביגדור ונבי שוכו ונבי זנות דמה ענין לת מגלה ? תחכך תת הכני
ע"י לתורו וכן כשתטו כעגל תחרן ע"י תעלתו לה ותוקשתו ליסרל שיכוכו
כתשובה : שהעביר הפורענות ותחר לשון תוכר תחר שמעכב פורענות
הנתנים ע"י לחיכתו . שהעביר הפורענות ות"ת היינו נדור הפרעות
דקתמ"ר ל' והכה תפי לת"ק קתמר והייכו תה שלת נתרך הטול ע"י התורת
שהביא שלוי"ה היה כעגל תרב ונתם בפ"ק דמ"ת נבו כתוגים תרן וכל
יוסכוח וכו' וכן לעיל ס"ת פ"ו וחייכו דקת"ק הכת תלבות כעולם: אבייתן
על נביתי כתגלה תתרו שנעשה ליסרל כשוב' דלת ס"ל כי הכת תשום דלת
תשכחן לשון סופה כרוח הקודש כתקרא ות"ת נבי תכי יסכ'הוק דרם וכב'
לת ס"ל פרשתם דלת תדרים תכי כתבי ועוד שהייכו שנדר פרנופיהם לשון
ערבי הוא תלך למ"ם שסובב' כרוח הקדש תין לשון שבות תור"א על תרתי
תו זכות תעניו וזכויה כדכתי הרתי"ן הנדרי לעשו נבי לת על נבואה מתם : מקיים
לתביהם דרים יקוים לך קויתי ל' כסרום חותיות : שהוניחם שע"ז בתגלי
קתמר שהניח עונותיהם של ישרתל נרתה דהייכו שהתפלל עליהם ונתפם
להם והזניח עונם מתת כבי יי והכה ניחה ליה למימר תע"ת דוק והזניח
משם משום דמתי שפיר לומר תת לתזניחים כי רבים תחרים עשו כך פנון
תשם יתביה וחזקיהו שכערו ע"ת ומרע"ה הנדרי לעשו תכלס תלב כפרת
לפני יי לת תכינו תחרים שעשו כזאת שיקרתנו תת לתזניחים : ואני
קורא עוזך בתי והם לת"ק ל דלעמת משום דשמת להשות תתת כנפי יי
למ"ם לתכתביה הכת בני תמות משם תלת לשעמת משום משה ודרם קרא
דתלה כני כתיב דה"ק משו דקרת לתלה לניך גם תת תקרתי כת יה והייכו
דתלי טעמת משום דקרתתו ככה והייכו תס"ה ויהי לה לכן ול"ק משו דנדלו
והמגדל כן יתו כתוך כיתו כשו ילדתו כדילפי' תינה כשנתדרין כפ"נ משו'
דכתה תתי ספיר שנקרתת בתיה דהיה קריתת כת כנגד קריתת כן ולתלי
תייתי המדרש דך מ' לתה הכת כי זה שתך למ"ם לכשתות משה תיירי קום
בתיה בתיה תע"ם תלת תנתנו לה תשם תחד דדשו טעם לשתה כדרכם
ז"ל למדרש שמות כפ"ת כדכתיב לעיל ס"ת ריש פי"ו: וה כלב
הזכיר זה לכתן משום דכעי לתימר דתד תמר זה הכיל וכו' דנש זה שתך
דקכה תיירי כשמות משה תדכוכי כתן שנלקח לתי שהניל ת תכתן משני
שהיה הניל הדופה נר' שהוכר כתן הרופה : בעצת תהיה שנוה לתכך
ילדי העברים והיה הניל ת משה וכתגל' תתרו שתרך כגלולי בית תני
והייכו שכפרה פע"ז ולכתתר התם לרתון תלת'שידה לרתון תגלולי בית
תביה : וה הניל ת הכתן תע"נ דתתי לתקרני כלב תדל ע"כ משום דתרך
בעצת תרגלי"ת ס"ל שתין התרך דתיון לכנין כת פרעה תכל דתיונם
בעניו שהכל ותפני שע"י תדלו בעצת תרגלים היה שכה להניל ת יסרל
קרתו כתן תרך : הניל ת הכתן שע"י שכשל בעצת תרגלים כדכתי' ויהס
כלב ת העם ותע"פ שנם יהושע היה עתו לת היו תוכשים לו שתקוהו
בדתי' כשוטה ועול שכלב רתה בהם שתתר לשם תני עתכם בעצה ולכ"ת
כתתן עליהו כלב וע"י זה יכול להסתיק כלקתן פ"ד פ"י : ירד תכך
תת שנכה תסדר הכתוב כדי לסמוך תוקם אבן' כהם תכי יתרו ' טוביה

ר' רבי אבין בשם ר' ברכיה אבא פתח או דברת בחזון להסיף דבי
מדבר באברהם שנדבר עמו בהיבור ובחזון הה"ד אחר
הדברי' האלה היה דבר ה' אל אברם במחזה לאמר להסיף הה"ד את אשת
ליעקב הסר לאברהם ותאמר שויתי עזר על גבור שהרג ארבעה
סלכים בלילה אחת הה"ד ויחלק עליהם לילה וגו' א"ר יצחק ובי יש
לקראם רודף הרוחי' דכתי' ויכם ויחרפם עד חובה אלא מלמד שהב"ה
הורג ואברהם רודף הריסותי' בתור מעשה אברהם שהיה בחור
מהקב"ה שנ' אשר בחרת באברם

לע"ם זל משום דמות לספרי דמשה היה כתן בל יתיו כדתי כפ' טכוא יום
ולפ"ז לא יכדק מ"ם שנקרא לוי ע"ם שפתחו לתכי מייתי מהקרא
דמשתע תיני שלא היה לוי וכדדרשינן ליה לעיל ס"כ דשוי ליה לתין
כהן וה לוי ולפי שתת משרש על דברי תכי לו' דה' כהן מ"ב ד"ל דכי היכי
דתכרן תיקרי לוי על שם שפתחו תע"ם היה כהן כן יגדק לומר כתם
תם למ"ד היה כהן' שנא' ויקרא ל תשה נם דעת תגדה זו דיקרא ל תשה
לא תיטרריך לתמעיון תקדמה קריתה לתכוב וגם לא תיטרריך לקרתו
סיכנם לפנים תחכל תועד ולכבי תייתי ליה ויקר ל תשה וכדל' תגדה
דדים פרקין כדכתיב כתם ולפ"ק הכא דחתם לתימר שתחכת בת פרע לא
קרתו לת כשם תשה ע"ק תתי תיטרריך לתחמעי' הכא הה תשנה נתרי לה
כדשנו בת כ"ם תתן שפל הקריאות היו תשה תשה ת"ל ויקרא אלין
אלים תתוך הסנה ויתמר תשה תשה שתין ת"ל ויתמ' ותם ת"ל ויתמר תלת'
שכל הקריאו' היו תשה ותמת ל דתי תתשה ה' דתין קפיד שלא ככפל
הכם שהוה לשון חבה כשון זרוז כדתתי התם תכל תיב"ע שנקרא ירד ירד
תו תכר תבר לבבי תשתי' הבה דדוקא בשם תשה קראו והם דחשתי לה
הכא תשום לעיקר התנות ניתנו בתילל תועד ותם"ה לת קראו בשתו אלא
בשם שקראו בת פרעה ובכללות תגדה זו ע"ש ת' לקרות את תשה בל
לורות בל העניינים תאלו שתם רבה לתתרו בכל התעלות שהיו ה"ל
ליקרא ג"כ תושיע וגואל ורחתן ומזכה וכיוצא ותשבר שכללו כזה כל
התעלות הטייכות לעניין הנבואה כבל נביא והנתנאות בו נוסף על
שאר הנביאים וכתתלה כדתמרו תרבשה תעלות הכריכות לכל נביא דהייכו
חכתה ונבורה ושובר ועניה, כתו שתתרו בפרק תמודר תין הסכינה סורה
אלא על חכם נבור עשיר ועני וחכתה פרשה כתה שנקרא ירד לפי שה
שתתרו שה ורידת התורה לתטה כי כל התכתות כללות בתורה וע"כ העניות
נרתו בשם זה לפי תה שפירשו שהוריד הסכינה לתטה כי סכת זה העניות
סהיה דבקה ויורדת עם העניות כתומרו ותת דכה וספל דוח ותחר בפרק
קתמ דסוטה תסתפר כתתן דתמר תני תת דבה שפרי הפרה הק' כה סכינתו
על תר סיני ולא נפה תר סיני לתעלה וע"כ העושר נרתו בשם זה לפי שה
סגיות לשון תלוכה ונבואה נרתה כתה שנקרא תבי נדור להיות תכ
לנודרים כי נבורה נדולה לעתוד לפרון וכתי"ם ז"ל שעשה שכה ותה
ועתד בפרן שלא יכנס וע"כ עתד בכעל תלתני הלכה שנודתנו לו בתעשה
העגל וע"ן כתתר עתד בפרן בלקתן ס"פ ע"נ : ושוב נרתו שני תעלות
תטר לכל נביתי ישרתל בכלל על נביתי ת"ה והן תם שנביתי ישרתל תוסיפין
תן העגירות ותכקשים רתמים על הכלל ונביתי ת"ה תכ"ל בעבירו'
לעם ותכזרי' לעקור תות שליתם כדלקתן ס"ד ע"ב ושו נתנתו בתרע"ם
בשלימו' תתפורש ותת' נרתו כתה שנקר תטר לפי ת"ם שתכר תת הכניס
לתניס וס"ע ע"נ כ נרתה בשם זה לפי תה שפירשו שהעבי הפורענו' וכו'
ושוב נרתו תעל נבוה תתת ע"ם על כל הנביתי כתו שתפורש כתורה כתומר
לת כן עבדי תלה וכו' וע"ז נקר תבי שובו שפי תכיתן על נביתי ושוב נרתו
תנתי ת הנדרי לנבי תון תעגותו ותוה בשרון הדור וכתי"ם בפסוקה פי
תלתידיו היו לו להלל שהיו רואים שתטר שכיב שליה תלה שתין הדור רתוי
לכך ולהיו דורו של תם ר' תוי שיקרא תמר יקוים על נביתי ושוב נרתו
שתרע"ם הכניל ת הדורו שהיו בכם בעלי תכטח ושוב נרתו תנתי תחר נדי
שיתכל לנביא לתכלית כבוהתו וזהו שיהיה תתין לבו ובטר עליו רוח קנא
לקנות ר' להוכיח כתפסח לפם כי זה עיק תכלית הנבואה ; ועל היות זה
כתרע"ם בכלמות נקר תבי זכות שהיה תב למוכיחי שלכם קנא לעגל תפ"ע
ושוב נרתו שני עיים התעידי לנביא תחת נבואתו לעיני העם תת טוב
תפסיו והבני החותות והתופתים תטר יעשה וכתי"ם הרתכם ז"ל בפרק
שביעי תיסודי התורה כי אותיתם נתנתו בשלימות כתרע"ם תפ"ם שלא היה
נדיך לתן לאות על נבואתו כי לת התיתו כו תפני הכלכלות תת שלא תחה
שרתו אין בעין כתתן תורה וכתי"ם שם פ"ח ותת נרתה כתה שנק טוביה
כי זה ירתה היותו טוב עם ה' כדפי לעיל ס"כ פ"ת בת"ם טוביה שתו והבי
נרתה כתה שנק' שתניה לפי תה שפי' שתפלתו כי היה ת"ה שומע
לו לכל לחותות והתופתים שהיה תבקש לעשות . ושוב נרתה תעלת
אחדת הנריכה לנביא תנד תולדו הוא שנדיך להיות תתשתח
תיוחסת שתין הסכינה שורה אז על תשפחות התיוחסות שביתרל כדתית
לפי' ייוחסין וע"ז נקרא לו על שם תשפחתו כי הוא הפשט היותר תיוחס
שכוסדל ' פתח תו דלרת וכו ס"ל שט' ונקרא ל תשה לומר שהוא לכבו
יכת כתהל ותשם למדנו כאו על תשה שהוא לפני תקב"ה וכשט' התנני
דרים פרקין ותייתי שתך תתלי קרא דכתיב צויתי עזר על נבור דתם ליה
כתשה ונבור' היה שכלו הכתוב שקשה לם' רבות כלקתן ותכין דתייתי
שתי קרא תפ"ה ברייתא כיוצא בזה שתני. כתרבי שתעון ק' דקרתי דלעיל

ולכתריך

ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר ה' אלהים אתה החילות את עבדך וגו' כשבאתי לדון
כשמתי וכתיב כתיב מתחלה דוד עבדי ולבסוף ה' אלהים אתה החילות את עבדך
עניכם עם מן ח"כ מנחתי דוד עבדי ו"ל דמעון דמן דבר בחזון לחסידך
תשמע שיח דבר כמו תשם ושכוד לח
מיתוק, כי לח דבר יי עמו כדכתו ויחזון
כלח עלה למלרעת נביח לח מדכרות
הקודש היה ומין זו מדרעת נבוח' כמו
שכיאר הרב"ח ולכן הוזרך בסמוך
למוקומי הדבור בעתן הנביח להכי
דסיק למוקומי בלחברם מו משה ויהי
עניכם עם משו' דמתי' כי ליי מגיכנו
ופו' שהב' שלהיו מלכנו מה' רמוי שיהי'
ניזר ממנו להקליחו בכל דרכיו לכ"ש
כי כמו כן דבות לחברם שהיות מנן
לו ומחרת להיות כעזרו לפי שהי' כתו'
שבדוהו וכן יש לפשו לדוד מחר שהיות
מנן לו ונחר בו מחחיו ומחרת מנחתי
דוד עבדי ויהיה מו ותחת מוסך עלמו
ומחר עמו וכלו כתו' עוד ותחת מנחתי
דוד עבדי וכן לחתי דמשי לי בחשק יר'
כמו שחמרת עליו שויתי עזר על גבור
והייכו שנבר לסבול חשת שם' רכוש לח
יכלו לסבול כתו כן רמוי לעשות לדוד
מחר שכחרתו ומחרת מנחתי דוד
עבדי ושם שהין הנבור' המבוקש' לדוד
מתין מותה הנבור ילין מזו לזו ויתכן
שלפי מה שחמ' מותו על מה שכתוב לות'
שכשם שדבר יי' לו ועזרו לקבל דכור
שלח יכלו ישרל לסבול דהייכו כשהתין
לו התור מן ח"ל מנחתי דוד עבדי ר"ל
שעניו זה נרמז כתור' כי כמ"ש שת שתי
בכותיך הנמנלו וכמ"ש לח יהיה עמוכי
ומותכי סר"ל עמוכי ולח עמוכים
תוחבי ולח מותכים נרמז בחירת דוד כדלעיל ס"ח הערל וכ"ל שהין מו דכרת
דבק עם הקוד' שהין דכור זה בכשכרת כרית לדוד ולח מיתי קדם שת פירושו
כמו בעת ההיח שתביכו פעמים שהיכו דבק עם הקודש שת פי כעת שהיה
ובכדבת ה'מלכיו' כלילה מ'ולכן נקרח נבור שכרש כ"כ בזמן משם עם היות
שהרג ר'מלכיו' כלילה מ'ולכן נקרח נבור שכרש כ"כ בזמן משם עם היות
שהחרם ומדתלי חסד כיה משם שיה עושה חסד ויהוה מלת החסד.

כמתי משם דהייכו ילידי ביתו פ"ח וכ"ם לת"ך זה מלישור משה
שהודיעו"ה הוח שמתתו היה הדבר מעזרו ובדר' יצחק שם הורם ומכחיש
דוקף ולולי זה לח תושיללו נבורתו ודבר זה נרמז כתו' חנכי מנן לך ע"ק
מתי חתת למתוריה שהו מברהם לח הוה ידע כי מה' קיתה לו ותין בכתו
לעשות זחת וע"ק מתי הרימותי בחור מעם הכת שבחירתו מתו הולילו
מתור בכדים היתה ומה בתחדם שבעיו ועו' היכח רמיזת כדכור שבדבר יי'
עתה למברהם וי"ל שמשני מברהם בתירת מקרובי המלכים שלח יחספו
עליו והכוהו כדחמר לעי' ס"ח שמ"נ ומע"פ פירש שם כעזרו בתירת דלמו
כל שבת ושבת' תחרתי כישת חו שתת ינדוס החט'וי' הכטיחו שכתו שבל
עתה עזרו וגברו כן ירותתהו לעולם ומו' חנכי מנן לך יד' כתו שקייתי מנן
עתה כן תהיה לך לעול כי שברך הרבה מחד ולח כח שבעיו לחדם לו שבחרו
שלח שבתו שבחרו מתחלה כן ירותתהו מתיל: שא מלמד וכו' והשתח ניחח
דכתי' ויכם בריחת כדבי' לעיל ס"ח: שנדבר עתו ע"י שליח ות"ת כיון
דלמו מתם עתו דבר מה בנע כהיות הדבור בדבור וכחזיון י"ל כיון דלנורך
דוד כתה הנבוחה לנתן בכ"ש היתה נדולה לדוד שבשבורו זכה הבניח שנדל
כתו לקבל הנבוחה בכ' המדרנות הקטות ועי"ל דלמו משום מלרעת דבור
וחזון נקט לה והשתח שלח כלו שבשלה הנבוחה שפעם ס"היה בדבו' ופעם
ס"בחזון וזה לחוק ההקטה כי זה בעניו שבוחה כמ"ם הין הין שבוחה מו
הכוול שבוחה זו של בניו כ"ם ע"י זרע דוד מתקייים פעמי"ם בעניו שלמה
ות"לבתי"ע"י משיח ולח תרחיק זה כי כבר נתנה במברהם מי שפי"הבוחה
הזו על ימות המשיח: י"נ מלחמות עשה ולכן נקרח נבור ולכוחה הכתוב
שהודיעו שבוחתו היתה ע"י ס"היה בעזרו והוח יהיה לעולם וז"ש
כריתותי כחור משם שבתו שבחר בו מתחלה כן יהיה מרומם מותו לעול'
וכן כוכר בבוחות נתן הבניח מכי לקחתיך מן הבוה וכו' ואהיה עמך בכל
חשר הלכת וכו' ועשיתי לך שם נדול כשם הנדולי חשר בחרץ: לצרכיהן
של ישרל להניילן מהחויקים ולהרחיב נבולם: השש לנורך עמו נרח
שהם שהכה העמלקי שלבדו חת נקלו ולקחו נשיו ובניו וטלטיהם מה
שלבדו חת מנודי כיון היה עיר דוד שתמרו לח יבח דוד הנה ודל' מה שהכה
לפלשתים בבעל פרצי' שבתקבלו לבקש חת דוד ושם' מלחמת תפלטים:

א"א פה א פה וגו' ומרפה וחזון הייכו הח כמ"ש שם ס"ב פמ"נ שחזון נגוד
מן חזה ומרפה נגוד מן רפה וחזה ורפה כעניו ס' ומין לקח' שבוחות משם
מעל' מכל הבניחי' שהיה פה ל פה והיכי הויח בחזון ודכו' כי כבר כתבתי
בפי' ס"ח פמ"ד שלח שתרו כמן חזון ודבור על בורת הנבוחה שלח על עבמות'
מפני שמוריש על קושי עבמות הבוחה כשהיתה הבוחה בנורת קושי
חינה נקרחת דבר חו חזון ע"ק שניניו זה לח יבדק כתרע"ם שתשלות

ולכ' זניחא דבריך מנא מקמי אברהם דהך פירכא אויקרא דפריך ברישא
שיכא ואין לפי' דפריך מאי ל"ק ויקרא ה' אל משה כמ"ש ויקרא ה' אל האדם
ומשני דהתם אין גנאי אבל כתבם גנאי שיזכיר שם יהיה שקורא דא"ב
מאי פריך מאברהם ועו' תיק' ליה דהא משכחן במשה שקראו ה' בסנה ובסיני:
עם אריסו ואדם היה אריס דכתי'
רמזי' ג ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה ואע"ג
דהשתא לאו בעינן אריסותי' קמשתעי:
סס ח כיון דהוה רגיל לדב' עמו קראו עכשיו
רוע' שלו עם נקדודו פי' רועהו מל' אשר היה
ברמזי' בנוקדים ונח היה רועה שמסר בידו
כב כל הב"ח בתיבה לפרנם: ויקרא מלאך
יי' מדכתיב מקמי הכי ויקרא אין מלא'
ישעיה יי' לא פריך דהוצרכ' קריאה לעכבו
מח מהשחיטה שאלו לא נקרא רק שיאמר
חוית פ' לו אל תשלח ידך אולי קודם שישים
בתפוח לבו לדבר יהיה שוחטו אבל מאמר כי
כתב נשבעתי היה אפש' לאמר לו בלי קריא'
פתגם ולפ' כדפי' לעיל היה אפשר להמתין
המלך מלומר לו בשורה זו עד שיכין עצמו
רחוב להקביל פני שכינה והכי ניחא דלא
פיר ג פריך מהגר דכתיב ויקרא מלאך
תנחומ' אהי' אל הגר ולא תני לשנויי כדמשני
פ' תרומ' הכא דהת' מה צורך לדבר עמה שתשב
עקידה הנער ולית דין צריך בשם ולפי' א'
שכ"ו דפי' לעי' שסקו' היא ממה שקדמה
דברי' ם קריאה י"ל דלא פריך מהגר דהתם
לא דבר יי' בעצמו עמה אבל
סס ד באברהם משמע ליה שה' מדבר עמו
לקמן מדכתיב כי נשבעתי וכדאמר הכא
ס"ד ס' והדבור מדבר ולהכי ק' שלא היה ראוי
י"ד

למפרך כי מ"ט הוא שלשיות תחלה לדברות תהיה הקריאה מיי' ולא ע"י
מלאך ולא דמי למאי דפריך התם מה לסנה וסיני שהם כמו דהיינו היכא
דילפי' במה הצד דק"ל מה הצד כל דהוא פרכי' אלא משום דמדל"ק ויקרא
ה' אל משה היה דייקינן שהקריאה ע"י מלאך ולא ילפינן מסנה או סיני:
שנאמר אני אני וכו' תימא דהאי קרא
בנבואת העלת בבל ותשועת
ישראל כתיב ודבר ה' למשה וקריאתו
מאי שייכיה התם ועוד שם מאן דבר
עמיה התם דניתא עליה דברתי אף
קראתיו ושמא י"ל דמשום דכתיב
כתיב מעת היותה שם אני ועתה
לעיל ס"ב פ' ב"א שהנבואה היתה בין
הנביא משיני להכי קא מפ' ה"נ קראתי
דלקתי' בהכי דמ"ש מי נהם הגיד אף
לו יי' אהבו יעשה חפצו בבבל אני אני
דברתי וכו' ה"ק מי הוא שהגיד אותם
אלה הדברים מי שיי' אהבו דהיינו
מרע"ה שהיה חביב מהכל כדלעיל
בפרקין והדברים שהגיד היינו יעשה
חפצו בבבל כי מאמר שהנביא נבואתו
מקובלת בידו משיני כמו שיאמר אח"כ
כמנהא שלמר"עה באמרו הדברים
תחלה כי אין נביא שקבל דבר בזולת
מר"עה שהוא רב לכלם ולפי שאמר יי'
אהבו פירש מענין הכתוב אני אני
דברתי וכו' כי לא היה כאברהם
שהמלאך קראו אף גם הקריאה היתה
לו מאתו וזו חבה יתירה לו:
א"ר אלעזר וכו' רנה לתקן בזה כמה
דברים חדא דה"ל מאהל מועד מקמי

ט ויקרא אל משה ולאדם לא קרא והלא כבר נאמר ויקרא אלהים
לאדם . אלא אין גנאי למלך לדבר עם אריסו . וידבר ה'
אליו . ועם נח לא דבר והלא כבר נאמר וידבר אלהים אל נח אלא אין
גנאי למלך לדבר עם °נקדודו . ויקרא אל משה ; ולאברהם לא קרא
ויקרא מלאך ה' אל אברהם אלא אין גנאי למלך לדב' עם פונדקי שלו
ויקרא אל משה . ולא כאברהם באברהם כתב ויקרא מלאך ה' אל
אברהם המלאך קורא והדיבור מדבר ברם הכא א"ר אבין אמר הב"ה
אני הוא הקורא ואני המדבר שנא' אני אני °דברתי אף קראתיו
הביאותיו והצליח דרכו :

י מאהל מועד א"ר אלעזר אע"פ שנתנה תורה סיני לישראל מסיני
לא נענשו עליה עד שנשנת באהל מוע' משל° לדיוטגמ'
שהיא כתובה ומחותמה ונכנסה למדינה אין בני המדינה נענשים
עליה עד שתתפרש להן° בדימוסיא של מדינה כך אע"פ שנתנה
תורה לישראל מסיני לא נענשו עליה עד שנשנת להן באהל מועד
הה"ד עד° שהבאתיו אל בית אמי וגו' אל בית אמי זה סיני אל חדר
הורתי זה אהל מועד שמשם נצטוו ישראל בהוראה .

יא אריב"ל °אלו היו אומות העולם יודעים מה אהל מועד יפה
להן היו מקיפין אותו אהליות וקסטריות (לשון אהלים
ונזוטראות) את מוצא °שעד שלא הוקם המשכן היו א"ה שומעי'
קול הדבור ונתרזים מתוך פניקטיהן (היכליהם) הה"ד כי מי כל
°בשר אשר שמע קול אלהים חיים וגו' א"ר סימון דיו פרצופין (שתי
נורות) היה הדבור יוצא חיים לישרא' וסם המות לא"ה הה"ד כאשר
שמעת אתה ויחי את שמעת והיית וא"ה שומעי' ומתים תני ר' חייא
מאהל מועד מלמ' שהיה הקול נפסק ולא היה יוצא חוץ לאהל מועד
אמר

להקדים בקריא' אע"פ שהקריאה ע"י מלאך ועי"ל דמאי למימר דהגר לא
נקראת בשמה וענין הקריאה הנז' בה הוא שהדבור שאמר לה מה לך הגר
מש"כ באברהם דכתיב שנית משמע כבר אשונה שקראו אברהם אברהם :
עם פונדקי אין לפ' דקרי לאברהם פונדקי מפני שמכניס אורחים תמיד
וכמ"ש לעי' גבי ויטע אשל פונדק כי מ"ט להיות הדבור יי' רגיל בו מפני זה
דלא דמי למלך שדרכו לדבר עם פונדקי שלו אשר הוא או אנשיו אוכי' שם
ולכן רגיל לדב' עמו בדרכי האכסניא אלא פי' שיי' היה רגיל להשרות שכינתו
באהל אברהם באו' וירא אליו ה' באלוני ממרא והוא יושב פתח האהל ועוד
כתיב ויעל מעליו אלהים ואמר לעיל ס"א פ"ו מכאן שהאבות הן המרכב'
ולכן דומ' לפונדקי שרגי' המלך לשרו' אצלו ולכי גם כן לדבר עמו אבל משה
עד עכשיו לא שרתה שכינה באהלו אלא בסנה וסיני שהיא מקום השכינה
היה מדבר עמו . ולא כאברהם אין בר דהשתא אתא לתרוצי תירוצ' אחרינ'
למה שהקשה ולאברהם לא קרא דהיינו דלא דמי קריאה דאברהם ע"י
מלאך וכו' דא"כ לא צריך להזכיר עוד ויקרא אל משה ולא ויקרא מלאך אהי'
אלא הכי הל"ל באברה' המלאך קורא והדיבור מדבר וכו' א"א אגדה אחריתי
היא דאתיא לאשמעי' דלא נטעי מדל"ק ויקר' ה' אל משה שהקורא לא היה
אלא מלאך אע"פ שהמדבר היה וכו' וכדאשכח' באברהם דאע"ג דהכי הוא
באברהם הכא לא הוה הכי דא"כ הל"ל ויקרא ה' אל משה ועוד דמאי אני
דברתי אף קראתיו שמעי' לה בדר' אבין . המלאך קורא והדבור מדבר ק'
שלפי מש"ה הרב בא"ב פמ"ו שמדרגה היא מהנבוא' שיראה המלאך מדבר
עמו במראה באברהם בשעת העקידה וזו העליונה שבמדרגות הנביאים
זולת משה ושהנביא לא יראה במראה הנבואה באלו ה' מדבר עמו לא
יתכן ז"ש כאן שהמלאך קורא והדבור מדבר אחר שקריאת המלאך בשעת
העקיד' היתה במרא' וא"א שירא' במראה שיי' מדבר עמו ואם נאמ' שדעת
אגדה כמו שכתב עוד הרב שם שאפשר שבל מראה שתמצא בשעת דבור
יהיה תחיל' הענין הוא מראה ואח"כ תגיע להשתקע ושב חלום ויהיה כל
דבור שישמע על איזה צד שישמע בחלו' ומ"ש שהמלאך קורא והרבה מדבר
שכל היה בחלום הנבואה ולא במראה ק' מאי קאמר ולא כאברהם מפני
שהמלאך קורא וכו' שאפי' היה יי' הקורא באברהם ואפי' היה המלאך הקור'
במשה פשיטא שמעלת משה גבוהה גבוהה שאברהם אינו שומע הקול לא
מהמלאך ולא מה' אלא בחלום ואלו מה שמשה שומע אפילו מיי' הוא במרא'
ושמא י"ל דאה"נ והכא לא עסוק אלא לפירושה דויקרא אל משה דלא
נימא דהקריאה ע"י מלאך ואין הקורא המדבר כמו באברהם וע"ד הי"ל
שהמלאך הזה הוא כח המדמה שהוא האמצעי בין יי' לנביא והבונה בזה
מ"ש הרב בפ' הנז' שלא יקשה למ"ש שכל נביא זולת משה לא ישמע הדבור
אלא ע"י מלאך ממה שמצא נביאים שומעים הדבור מיי' ידבר עמהם
בישפים ומיכיהו כי האמצעי הוא הכח המדמה שהוא ישמע שיי' ידבר אתו
בחלום של נבוא' מש"כ מר"עה שישמע הדבור מבלי השתמש כח המדמה וז"א
שאברהם המלאך קורא והדבור מדבר ר"ל שהכח המדמה הוא שקורא לו
ומשמיעו דבר ה' אבל במשה יי' המדבר עמו הוא המשמיעו הדבור מבלי
התאמצעות כח המדמה אלא בהקיץ כאשר ידבר איש אל רעהו :
שנא' אני אני וכו' ואי לאו האי קרא לא הוה שמעינן ליה
מסנה דכתיב ויקרא אליו אלהים או מסיני דכתיב ויקרא אליו יי'
אע"ג דליכא למיפרך הכא מה לסנה שכן תחלה לדברות וכו' כדפריך ברים
פ"ב דהתם לענין הקריאה איכא למיפרך דשאני תחלת הדברות דצריך
קליטה וכן להבדילו משאר ישרא' אבל לענין שתהיה הקריאה מפיו יי' ליכא

וידב"א שלא להפסיק בין וידב"א לאמ' כדרך הכתובי' תמיד ועוד דלית' ברים'
שהקריא' מאהל מועד ומינה ידעינן דה"ה הדיבור וכ"ש אי קרא אתא
למימר שקראו מתוך האהל שיכנם ולא יעמוד בחוץ כשטת האגד' דלעיל
בפרקין דה"ל למכתב מאהל מועד בתר ויקרא אל משה שנית דבאהל
מיבעי' ליה כיון דקאי נמי אוידבר והדיבור ע"כ לא היה למשה אלא אחר
שנכנם באהל כאומר ובבוא משה אל אהל מועד וישמע את הקול הלכך
א"א לפרש שהיה מדבר לו מהאהל ומשה בחוץ וכ"ש למ"ד שגם הקריאה
אחר שבא באהל היה' בתו שכ"ל שהוא דעת ר' חייא דבפרקי' בדאמר' התם
שלישית דלאמר יתיר' הוא ובת"כ שוברכו לתרץ כע"א אמנם כפי דברי ר"א
יתוקן הכל דבאהל מועד אינו דבק עם וידבר אלא עם לאמר שר"ל שמאהל
מועד ואילך ניתנה תורה לומר אזהרה גמור' דהיינו הורא' ומ"כ עד
השתא נמ לפי זה לא יקשה מ"ש בספרי דמאהל מועד סותר למ"ש מעל
הכפורת וכן לקמן ס"ד סוף פי"ד כי לפי זה לא איירי מאהל מועד לענין
שמיעת הדבור אלא לזמן ההוראה : סיני לישראל לפי שאף על פי שלא
היו יכולי' לקיים המצות בתקנן מפני שלא נתפרשו עדין מ"מ היו מיוחדי'
להיות לעם ליי' ושומרי בריתו במה שקבלו כללות התורה ונבדלו מא"ה
להכי קאמרי סיני ניתנה כנדר שמקיפן ומבדילן ובהכי א"ש דלא תיקשי
אדר"אעור ממה שנענשו בעגל שהיה קוד' הקמת המשכן וכן ממה שנענשו
בעמלק על נסות' את יי' כדלעיל ס"ב דלא איירו הכא אלא לקיום מצוה
פרטית בתקנת אבל על חטא ע"א וכן על פקפוק בהשגחה דעל זה נענשו
בעמלק כדלעיל ודאי פרואים ליענש שהרי נבדלו להיות לעם לה' ואמינו
בו ולזה לא היה צריך לתתפ' באהל מועד . לא נענשו וא"ת מקושש שהיה
בב"א לחקם הב' בשנה דאשונה כדאי' בספרי מאי איכא למימ' וליכא למימר
דל"ק הכא אלא על מה שנצטוו בסיני תחלם אבל שבת שנצטוו עליו במרה
נענשו עליו דקרא' דמאהל מועד ודאי ממעט כל דמקמי אהל
מועד ולא נקט ר"א סיני אלא משום דכל המצות נצטוו שם ואפי'
אלו שכבר שנתהדשו מאהל מועד וכדילפי' מאלה המצות וכולי וכתבתיו
לעיל ס"א פ"א סי"ג ועוד ק' מקלל דהוה נמי בזמן מקושש כמו שאז"ל מ"מ
נענש וליכא למימר משום דלא גרע מבן נח שמוזהר על ברכת ה' ואזהרה
שלהן זו היא מיתתן דהא בתר שעמדו על הר סיני לא יתחייבו בדין בני
נח דהא בן נח נהרג על הגזל משא"כ ישרא' איהו לפי מ"ש דבחטא בפירם
לא איירי ר"א ניחא ודאי שהמקלל כופר בעיקר אבל מקושש קשה דאף על
גב דשבת על חדוש העולם מיוסד לא יתחייב שמחללו כופר בחדוש העול'
וי"ל דמקושש ומקלל הוראת שעה היו תדע שהרי לא היה
ידוע באיזו מיתה יומת המקושש והמקלל לא היה נודע שהיה חייב מיתה
וא"כ לא מנו אתרו בהו באיתתן בדין הרוגי ב"ד אלא דהוראת שעה היו .
משל לדיוטגמא וכולי הכוונה שאע"פ שהיו קבלת המצות נודעות
לישראל תחלה כדכתיב והודעתי את חקי האלהים ואת תורותיו
עכ"ז מאחר שלא נצטוו בהוראה עד אהל מועד לא היו נענשים דמגו
ומסתמטי לומר לאו אדעתין כגזירת המלך שאף על פי שהיא כתוב'
וחתומה ומסתמא עניכה מפורסם לבני המדינה עכ"ז אין מענישין על
העובר עד שתתפרש להן בפרהסיא דאל"כ יאמרו לאו אדעתין . זה סיני
שהתורה נקראת אם כאמרו כי אם לבינה תקרא ואז"ל אם וכן אמרו יש
אם למקרא יש אם למסורת . זה אהל מועד דרים הורתי" לשון הורא' .
בהוראה להורות הלכה למעשה שכבר נתפרשו להם המצות : אלו היו
א"ה יודעים משום דבעי למימר מאי דתני ר' חייא שהקול היה נפסק וכו'
מייתי

בדמיון כעלמא וזה כענין המסופק המלוכלכות סמין הדבר נרמה מתוכ' דמיה נמוכה מה סמין כן בסעה הכתיב ותמונת ה' יכיט דמשתע שרמייתן סלימה ברוחה התמונה עכמה ובכין התמונה הוה מרמה לחוריס לרז"ל ונאמר ס"ה הוה בסנה מתמת מניחותו בפי המפשר ומין כמן מקום להמריך

טו ר"א ויקרא ל משה וידבר ה' ' מיכן אמרו כל תלמיד חכם

שאין בו דעת נבלה טובה היסנו ' תרע לך שכן צא ולמד ממשה אבי הנביאים שהוציא ישראל ממצרים ועל ידו נעשו כמה נסים במצרים ונוראות על ים סוף ועלה לשמי מרום והוריד תורה מן השמים ונתעסק במלאכת המשכן ולא נכנס לפני לפנים עד שקרא לו שנאמר ויקרא אל משה וידבר להלן הוא אומר וירא ה' כי סר לראות וגו' בסנה הפסיק אליו בין קריאה לדבור באהל מועד אין כאן הפסקה ' בסנה משל למה הדבר דומה למלך ב' ושבעם על עבדו ועוה לחבשו בבי' האסורי' כשהוא מצוה את השליח אינו מצוה אלא מבחוץ אבל באהל מועד כשהוא מצוהו שמח בבניו ובני ביתו שמחים כשהוא מצוה את השליח אינו מצוהו אלא מבפנים כמי שהוא מוסיבו בין ברכיו ויבר אדם על בנו לכך נאמר ויקרא אל משה '

פרשה ב

א דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מכם קרבן לה' ' זהו שאמר הכתוב° הבן יקיר לי אפרים עשרה נקראו יקרים ואלו הן התורה ' והנבואה והתבונה והרעת והסבלות והעושר והצדיקי' ומיתתן של חסידים והחסר וישראל ' התורה מנין שנ' יקרה היא מפנינים הנבואה מנין וירבר ה' היה יקר בימים קהם התבונה מנין יקר רוח איש הבונה הרעת מנין ובלי יקר שפתי רעת ' הסבלות מנין יקר מהבטח מבבור סבלות מעט ' העושר מנין והון אדם יקר חרוץ ' צריקים מנין ולי מה יקרו רעיך אל ' מיתתן של חסידים מנין יקר בעיני ה' המותה לחסידיו ' החסר מנין מה יקר חסרך אלהים ' ישראל מנין הבן יקיר לי אפרים ביוקר ישראל עומדים לי ' בנוהג

יקר אפס לפרסו בענין זה סניה נמצ' כיוקר וכטורת גדול ומכין דכן תלי' יקיר לי מע"פ שפסוטולסון חסיכות מני לפרוסי' שעומדים כיוקר כנסף בסמיך ' ובבן מין קדיחת הדעת והסבלות יקר דבריס סומרים מאחר שהפי' מתחלף כהם ומה שלא הביא מכני יקרו' מפו' דלא מכי לא הנקרמי יקר מגד עכמותם מכל שהכניס מיכם נקרמים יקרות מגד עכמותן שהמתכות ככידות מהן שלא מגד כמותן שהיו גדולות קמור שהיו כבדו' והא דלא חסיב מרגליו' משום דכבלל עשר מיהכהו עשר משום דכבלל לדיקים וישרמל קיימ' שהשפם היקרה מיכם שלא מיפרל מן לדיקי ה' ומהמי טעמא נמי לא מכי דוד דכבלל לדיקים וישרמל הוא ודהבהי הנעלמי' לא מכי דכבלל תורה ובכות' מיתתהו והיינו נמי דלא מכי סור דחור יקרות מוקי לה בנביאים ותהלות כדמיתת כפ' הלו עוברין ומ"כ כבלל תור' קייתי והא דלא מכי ירח אפסר דלא פסיקא ליה יקר לי קלי מירח מן חמור כפי' בלב"ג שהיקר שהיה לו שהיה חור שהשם הולך ממכו ומה שלא נקרא ס"ו מולמת יקר יתכן דכבלל חסד כיהו שהשה"ו והע"ב הכ הכל נעשה בחסדה כתו' עולם חסד יבנה : ועד"ה י"ל שלהיות העליונים מהעולמות יקרים כעיני האנשים מפני תכונן וקיומם וכיוצא מהדברים שנבדלו בהם מהעולם השפל ובכר יחסר שהעולם השפל הוא נבוה בחשם בערכם עד שקנת מהחוקרים שלקו השנחן וסידיעה שלהי מחכו שפך שחת שנוצע לכל פורכי כי כדיק יסוד עולם ולכן הע"ז הוא עיקר היניר כמו שפי' כיפה עיניס ח"כ כנעשה חדם לכן כת שהיניקרת שם יקר לי דכרי' הנמנעי' שם עחכו כעולם השפל כנג עול' השכל וכנגד עולם הנלגלי' שהם ט' נלגלי' מפורסמים חת נלגל יותי והכ' נלגל המזלו' ז' נלגלי' וז' כוכבי לכת הרי י' לומר כי זה לעומת זה עשה המלהים לתת להם יקר וכבוד יותר מהעליוני' וזכרו הי' כחנדה כנגד י' העליונים הנו' מדרג' תחר מדרגה מלמעל' למטה וכנגד עולם השכל הזכיר התור' כי היה שכלית רוחני' תנולה מהעולם עליון ולזה תמר לעיל ס"ו היה פ"ו שהיה מעיין כתורה וכורת העולם כדכתיב השם וכנגד הנלגל יותי הזכיר הכבודה שכתו שהנלגל הזה שמכב כל שאר הנלגלין כע"כ כתנועתו היותית שהיה ממזרח למערב הפך תנועתם שהיא ממערב למזרח כן הכוכבים תייסיר הכוכבים אל התורח סיסר הפך תנועתם השבעית להם שהיה הכוכבים הדמיוניות ונ"כ שכהיה כתחו יאמ' שבע הדברים השבעיי' לעשות אותות ומופתים בעולם הפך תנועת כתעם' משה ויהוש' ודומיהן וכנגד נלגל המזלות הזכיר התכונה לפי שעיקר העיון והתכונה להוכרי סתים הוא בנלגל הזה ולזה חלקהו לי"ב חלקים וקראו לכל חלק שם ' לפי חכור הדברים שנמצאו בו זה טלה וזה שור וזה תאומים כדי שיקל העיון למתייניס ועליו ינהג מאד כוכן סתים כתכוב ועוד שענין התכוב' הוא חלק מהסכל המעשי שבו יתכונן האדם להמכיח הטוכו בהנהגות הכפרטיים ונדמהו החכמים שהוא קנין אתי נעשה בהסכל בכל טובות האדם והרעי' והנה זה הענין נמצא בנלגל המזלות שלהיות כל מקרי העו"ן המסורים מפחת המעבדה הסתיתית היא כפי הכור הזי' המשרתים עם חול ומזל כי הם כל תפחדת הכמה הוברי סתים ותולדותיהם לכן יחשה פלי המזלות שם המשכילי' ומתכוננ' כהמנהגות הענייני' הספלים וכנגד נלגל ככבי הרחטון ומזה נתבאר' שהוא העליון על כל והוא הנקר' שבשי הוכר לפי שחלק שבחי מנמצת האדם כח שהתחבת וחלקו כתולדת האדם המחשכו' ודעת הסורו' ועבודת ה' וכחלקו

מצות האדם הזקוק והחפרי' שהוא וקדשה פתרי' שיהא חפצה וחלקו
מקריבי' יום שבת שהוא המיוחד להשבת החכמ' שם להיו' האדם פנוי בו ושם
להיו' שפיר' הכתוב שבת משפט כו קנין דע כמ"ש בעל העקרי' בת"ח פי' מ"נ
להיו' ככב זה מור על הדרכן ומות ועבוהו מכל וכבי ומנק' יבדק להיו' כנגדו
סדע כי יום דעת יוסף מכתוב וכנו'
גלגל הכוכב הכ' הנקרא נזק זכויר
סכלות וזה שזה הכוכב מכורס' היותו קבלת
מור על רגון ומהכה וירח"י וכדיכו' רבתי
וכל מנה טוכה וחלקו מכני חדם
הדיוניס והבדיקי' והבעניס
וחלקו מתולדת האדם היקר והבדק קבלת
והשלום והחמון' והבניעות ושם טוב
והבדיכות וכן חמר בשלמי שבת חמי
מחן הכנדק בר בהנא נר' יצחק ר' אבא אמר לו בקש פרעה נשקל כל
אחר ואחר מישראל אבנים טובות ומרגליות לא הייתי נותן לו א"ר
יצחק והלא ברמי' נשלן משפחתו' משפחתו של כנים משפחתו משפחות
של ערוב אין לו' רמים הוי ביוקר ישראל עומרים לי ' הבן

ב בנוהג שבעולם אלף בני אדם נכנסין למקרא יוצא מהן ק' ' ק'
למשנה יוצאין מהן י' ' ' לתלמוד יוצא מהן ה"ר
אדם אחר מאלף מצאתי ר"א אדם אחר מאלף מצאתי וה אברהם
ואשה בכל אלה לא מצאתי וו שרה ' ר"א אדם אחר מאלף מצאתי
וה עמרם ' ואשה בכל אלה לא מצאתי וו יוכבד ' ר"א אדם אחר
מאלף מצאתי זה משה ואשה בכל אלה לא מצאתי אלו נשי דור המרגל
רבי אומר נשי דור המדבר כשרות היו ביון ששמעו שהן אכורות
לבעליהן מיד נעלו דלתותיהן אמר הקב"ה ישראל ביוקר עומדין לי
ר' אבא בר כהנא ור' יצחק ר' אבא אמר לו בקש פרעה נשקל כל
אחר ואחר מישראל אבנים טובות ומרגליות לא הייתי נותן לו א"ר
יצחק והלא ברמי' נשלן משפחתו' משפחתו של כנים משפחתו משפחות
של ערוב אין לו' רמים הוי ביוקר ישראל עומרים לי ' הבן

קבלת רבתי

קבלת

עדי"ל דת"כ דכתי' פלפול לחו' שתין כידו מצניו וכרי' ומצ' שבל מצב' ערף
מיני' שזה יוכל ללמ' ולהורו' קנת מכל כלל הפלפו' כלה מצניו' מתי מחכה לי'
וכדת"כ אי' מ' מיני' שבמצתו כלם הולכי' אחר התלמו' חזרו לומ' ולעול'
שור רן למצ' יות התלמו' מכל מכה מירי' פיוב לתלמו' אחר שהי' בקי'
במשנה ויותר נכון דרב יוסף נמי בעל תלמו' הוא ויודע לתרץ המצניו'
ולהוכי' דין אחת למתתי' לא כלה היה כ"ב מרי' ומפולפ' כרב ולפ"ק דעדיף
מרכה ורבה נמי בעל מצניות הוה כמפורש בכולי תלמו' ולולי זה לא היו
מסתפקי' מי עדי' לא כלה היה כ"ב בקי במצניו' וכרייתו' כרב יוסף וקרי
לרב יום סיני לנבי דבה ולרב עוק' הרי לנבי ר' ובכהי ניח לא תק' לחמ'
כפ' מי אחת על כעל אחותו' הכל נריכין למרי חטיה ומתי כיהו נת' ופרש'
נת' סוגי' התלמו' ותירוצי מצניו וכרייתו' והוה עיקר התלמו' שהם לה היה
התלמוד אין תלמדין הלכה מתוך מצנה פ"ב כלמה על כעל תלמוד למרי
הכל נריכין למרי חטיה והיכי למרי הכא דאסיכי למר מכל נריכי למרי
חטיה ולתירוצא קמה ג"ל דכעל אחותו' הייכו כעל מצנה ולקמן פ"ב
דפליגי ר' יו"ב כלמל שם הוה כעל מצנה או תלמוד אחת דפליגי מי
מיני יהו עדיף ולפ"ת ג"ל דאסי הכא ודפרק מי אחת אחתי כר' והיינ
דקורי' אחיה כד"ה. יוצא מהן ת' ותומרו ואפי הכל כלה לה מנחתי לפ"ז
יר' כלה תעלית ת' מהן לתלמוד שדעתן קלה ' זה ' אברהם כ"ש מי
שנח אברהם מדיקים שקדמו לו כנון נח שם ועבר ומתושלח וכ"ש כלה
היו לדיקים גמורים כאברהם אחתי לה מני נתי יצחק ויעקב שהיו גדולי
מאברהם וכן לחתי דמפרש ואפי כל כלה לה מנחתי כפרה ויוכבד וכי
המדבר מתי רעותיהו והיכי מתעניו אברהם ואפי כמה רבבות נדקניו' כלו וע"ק מתי
מלף דקחמר דהלה היתי מאברהם ואפי כמה רבבות נדקניו' כלו וע"ק מתי
היו בעולם ואפשר לומר דקפרפרי קרח כדפרש התחרנם לה מצבתי
נבר שלי' והכי כלה חכולה מיותי לחדש אברהם לדיק עד די יתיליך אברהם לדיק
דאפשתכח תהיתן והכי כין מלף מלכין דאתכנסו למעבד תנלף בכבל
ואיתעבד דכבל אילין כמיהון דמלכי' כפרה לה מפשתית דלפ"ז ניחא מתי
דנקט אברהם ומתי דקאמר מחלף דהייכו לפי שהמה כין מלף תלכי
ונחמה נחתן ונהתה לה מייתי בעניות שרה אלה כפשתה אלה כפשתה
כמותה כנפרכל כתלכים וכן ר"ל לחתי דתפרש ליה כפתרם דקאמר שבבל
מלכי ישראל לה נחתה כמותו ומלף דקאמר למה דוקא אלה מלף לשון רבוי
כמו כחלף לה כטיל ובבל מלכי ישראל לה נחתה ביוכבד מיכו ק' דקרא
ודאי בעניות שבני' קחמתני לעיל מיניה ומוכח מינחתי ממות את החמה
וכו' דחה זה מנחתי ת' לה' למעוח חשבון וכו' דחמתם דקאמר מאחרי
החפוס דאם אהרכ אחת מהם הנוכה כבל אלה לה מנחתי ומתי רעותיהו
דנפים טפי מהנפים כיון דאם נחנחת שרה ויוכבד כשרה כין
הנפים הרכות כמו שנחנחת אברהם ושמרם הנוטים כין החנפי'
הרכים וע"ק אחתי נקט בחנפים מניחות הטוב ובנפי' שעבר הטוב דה"ת
למיתר כמי בחנפים מדם כבל אלה לה מנחתי דהייכו אלה נחנח שנון
כאברהם ת"כ אינפה דה"ת למי בחנפים אפי אחת אלה מנחתי דהייכו
שרה או יובבד ואפי' אחתי דכאברהם לה אתם מני למיתר הבי מצוה אלה
נחנחתו בין נפי החלפים הנוחניות כעבת בעלי המנדל שעדיין לה היה
אברהם כפני זה אינו מספי לכיון דהיה כעולי' הרי נחנח אם כשר כעבד
הכי' זת"ת אין גר' סיפר כן מדרשינו דת"כ ת"ל לפרוסי דמלף אם אף אלה
המנדל ועוד הכילהו נרי' ואם כבל אלה לה מנחתי אפי' שרה ואפי' יוכבד ויר'
דא"ר לי' באברהם ס"ל כת"ד בפוח טוב דבר כוה לי' דור היינו חיל ותקף
דורו כמחן כדמ' אמהו מכיון דחיל ניתנ' לאברהם שהיה הוי עפרי' ופי' חל
מנחתי היינו אבלף הדורו לה נחנ' לחנן לקבל המיל שלא אברהם שהיה חנון
מכל קדומיו ואומרו ואם כבל אלה לה מנחתי זו שר' היינו אלם היתם דרך
לה היה כפלימו שהרי נחק על פסוק הזר ואחר לחרי כלותי היתי לי עדנ'
כחפוס כדפ' ולא החמיכ כלפלוגי' ' ונחנ' ת"ק מבבל אלף הדורו לה נחנח
אפי' חת"ת ת"ק דבר כפלימו ומתן דחפרי ליה כעתר' ואם ס"ל כת"ד אחם דבר
כוה לי' דור היינו תור ואתקע"ד דורו' ניחתו בדו' אחנו' דהוו לה כיחי
אלם דהו' דור כ"ו אף דור עם התקע"ד ות"ד ליה כעתר' קאפר אל עלי'
חע"נ ליה אלתי אף אלתי דהיו כאחנו' לחקני כחניכהל לחסרון ת' ואעל' אחר מוזלת
אהיו כו כ' מעלו' של נחנח כוולתו אחיה יחדיו הת' אתי נדו' הדו' וכדחית'
כפ"ק דסוט והכ' של חט' כלל אלתי אחיה כחת' כדחית' כפ' אחת אחת
ולכן יבד יפה לומ' כי אף אלתי אלתי לה מנחתי זו יוכב אלם כחת' ורת' חטה ומומרו
ואם כבל אלה לה מנחתי זו יוכב אלם אחיה כדק' כדאתי' כפ"ק

קרא דמייתי כדרשת אחרו' וכוכ דליש כיש כפניכת דסייך להכא : יצא
מהן ק' סיוצדי' מקרא ואחן ק' כאכנסי' למצ' אחיה יותר עמוק מיכ'
מלניחים כה אלא כי' ומחנן כי' כאכנסי' לתלמוד שהוא יותר עמוק מיכו
מלניחים אלא מ' ורש"י כפי' קהלת כתב כפ"ת ולא ידעתי מי הזקיקו לפי' הכו
ע"ם . יוצא מהן ק' והלבדו החשוב
סיוכל לדון ולהורות מכל בעלי מצנה
מיכן יכולין להורו' שתין פוסקי' הלכ'
מתו' המצניו' שבתי לתת שתמנו ת'רון
המצניו' שסותרו' זו את זו וזה תלמוד
כדאת' כסוט' שתמנין מכלי עול' וכפ'
מי אחת אמר מסיע אבני יעבד כם אין
בעלי מצנה וכוקע עניס יסכן כם אין
בע' תלמו' ולכ"ת נם אי מכיון שתלמו'
תינלך תד' גדול מזו וה"ת דכהורו' פ'
כהן מפ' קמ"ר יוסף סיני רבה עוק'
הדי' שלחו לתתן סיני ועוקר הדי' מי
מנייהו עדי' שלחו להו סיני עדיף הכל
כריכין למתני חטיה מלמ' כעל מצנ'
עדי"ל דת"כ דכע' פלפול לחו' שתין כידו מצניו וכרייתו' כעל מצנ' ערף
מיני' שזה יוכל ללמ' ולהורו' קנת מכל כעל הפלפו' כלה מצניו' מתי מחכה לי'
וכדת"כ אי' מ' מיני' שבמצתו כלם הולכי' אחר התלמו' חזרו לומ' ולעול'
שור רן למצ' יות התלמו' מכל מכה מירי' פיוב לתלמו' אחר שהי' בקי'
במשנה ויותר נכון דרב יוסף נמי בעל תלמו' הוא ויודע לתרץ המצניו'
ולהוכי' דין אחת למתתי' לא כלה היה כ"ב מרי' ומפולפ' כרב ולפ"ק דעדיף
מרכה ורבה נמי בעל מצניות הוה כמפורש בכולי תלמו' ולולי זה לא היו
מסתפקי' מי עדי' לא כלה היה כ"ב בקי במצניו' וכרייתו' כרב יוסף וקרי
לרב יום סיני לנבי דבה ולרב עוק' הרי לנבי ר' ובכהי ניח לא תק' לחמ'
כפ' מי אחת על כעל אחותו' הכל נריכין למרי חטיה ומתי כיהו נת' ופרש'
נת' סוגי' התלמו' ותירוצי מצניו וכרייתו' והוה עיקר התלמו' שהם לה היה
התלמוד אין תלמדין הלכה מתוך מצנה פ"ב כלמה על כעל תלמוד למרי
הכל נריכין למרי חטיה והיכי למרי הכא דאסיכי למר מכל נריכי למרי
חטיה ולתירוצא קמה ג"ל דכעל אחותו' הייכו כעל מצנה ולקמן פ"ב
דפליגי ר' יו"ב כלמל שם הוה כעל מצנה או תלמוד אחת דפליגי מי
מיני יהו עדיף ולפ"ת ג"ל דאסי הכא ודפרק מי אחת אחתי כר' והיינ
דקורי' אחיה כד"ה. יוצא מהן ת' ותומרו ואפי הכל כלה לה מנחתי לפ"ז
יר' כלה תעלית ת' מהן לתלמוד שדעתן קלה ' זה ' אברהם כ"ש מי
שנח אברהם מדיקים שקדמו לו כנון נח שם ועבר ומתושלח וכ"ש כלה
היו לדיקים גמורים כאברהם אחתי לה מני נתי יצחק ויעקב שהיו גדולי
מאברהם וכן לחתי דמפרש ואפי כל כלה לה מנחתי כפרה ויוכבד וכי
המדבר מתי רעותיהו והיכי מתעניו אברהם ואפי כמה רבבות נדקניו' כלו וע"ק מתי
מלף דקאמר להלה היתי מאברהם ואפי כמה רבבות נדקניו' כלו וע"ק מתי
היו בעולם ואפשר לומר דקפרפרי קרח כדפרש התחרנם לה מצבתי
נבר שלי' והכי כלה חכולה מיותי לחדש אברהם לדיק עד די יתיליך אברהם לדיק
דאפשתכח תהיתן והכי כין מלף מלכין דאתכנסו למעבד תנלף בכבל
ואיתעבד דכבל אילין כמיהון דמלכי' כפרה לה מפשתית דלפ"ז ניחא מתי
דנקט אברהם ומתי דקאמר מחלף דהייכו לפי שהמה כין מלף תלכי
ונחמה נחתן ונהתה לה מייתי בעניות שרה אלה כפשתה אלה כפשתה
כמותה כנפרכל כתלכים וכן ר"ל לחתי דתפרש ליה כפתרם דקאמר שבבל
מלכי ישראל לה נחתה כמותו ומלף דקאמר למה דוקא אלה מלף לשון רבוי
כמו כחלף לה כטיל ובבל מלכי ישראל לה נחתה ביוכבד מיכו ק' דקרא
ודאי בעניות שבני' קחמתני לעיל מיניה ומוכח מינחתי ממות את החמה
וכו' דחה זה מנחתי ת' לה' למעוח חשבון וכו' דחמתם דקאמר מחלף
החפוס דאם אהרכ אחת מהם הנוכה כבל אלה לה מנחתי ומתי רעותיהו
דנפים טפי מהנפים כיון דאם נחנחת שרה ויוכבד כשרה כין
הנפים הרכות כמו שנחנחת אברהם ושמרם הנוטים כין החנפי'
הרכים וע"ק אחתי נקט בחנפים מניחות הטוב ובנפי' שעבר הטוב דה"ת
למיתר כמי בחנפים מדם כבל אלה לה מנחתי דהייכו אלה נחנח שנון
כאברהם ת"כ אינפה דה"ת למי בחנפים אפי אחת אלה מנחתי דהייכו
שרה או יובבד ואפי' אחתי דכאברהם לה אתם מני למיתר הבי מצוה אלה
נחנחתו בין נפי החלפים הנוחניות כעבת בעלי המנדל שעדיין לה היה
אברהם כפני זה אינו מספי לכיון דהיה כעולי' הרי נחנח אם כשר כעבד
הכי' זת"ת אין גר' סיפר כן מדרשינו דת"כ ת"ל לפרוסי דמלף אם אף אלה
המנדל ועוד הכילהו נרי' ואם כבל אלה לה מנחתי אפי' שרה ואפי' יוכבד ויר'
דא"ר לי' באברהם ס"ל כת"ד בפוח טוב דבר כוה לי' דור היינו חיל ותקף
דורו כמחן כדמ' אמהו מכיון דחיל ניתנ' לאברהם שהיה הוי עפרי' ופי' חל
מנחתי היינו אבלף הדורו לה נחנ' לחנן לקבל המיל שלא אברהם שהיה חנון
מכל קדומיו ואומרו ואם כבל אלה לה מנחתי זו שר' היינו אלם היתם דרך
לה היה כפלימו שהרי נחק על פסוק הזר ואחר לחרי כלותי היתי לי עדנ'
כחפוס כדפ' ולא החמיכ כלפלוגי' ' ונחנ' ת"ק מבבל אלף הדורו לה נחנח
אפי' חת"ת ת"ק דבר כפלימו ומתן דחפרי ליה כעתר' ואם ס"ל כת"ד אחם דבר
כוה לי' דור היינו תור ואתקע"ד דורו' ניחתו בדו' אחנו' דהוו לה כיחי
אלם דהו' דור כ"ו אף דור עם התקע"ד ות"ד ליה כעתר' קאפר אל עלי'
חע"נ ליה אלתי אף אלתי דהיו כאחנו' לחקני כחניכהל לחסרון ת' ואעל' אחר מוזלת
אהיו כו כ' מעלו' של נחנח כוולתו אחיה יחדיו הת' אתי נדו' הדו' וכדחית'
כפ"ק דסוט והכ' של חט' כלל אלתי אחיה כחת' כדחית' כפ' אחת אחת
ולכן יבד יפה לומ' כי אף אלתי אלתי לה מנחתי זו יוכב אלם אחיה כדק' כדאתי'

ה דבר אל בני ישראל . ר' יודן בשם ר' ישמעאל בר נחמן משל למלך °שהיה לו פרקסין (נכנס שתחתון שעל הכסא) והיה מצוה את עבדו ואם לו קפלו ונערו ותן רעתך עליו א"ל עבדו ארוני המלך טבל פרקסין שיש לך אי אתה מצוה אותי אלא על זה א"ל שאני מדביקו לגופי כך אם משה לפני הב"ה רבש"ע מע' אומות אוותנטיאות (נדולות) שיש לך בעולמך אי אתה מצוה אותי אלא צו את בני ישראל °דבר אל בני ישראל °אמור אל בני ישראל א"ל שהן רבוקין לי הה"ר °כי כאש יראבק האורר על מתני איש א"ר אבין משל למלך שהיה לו פורפירין (מעיל מלכות) והיה מצוה את עבדו ואו' לו תן רעת עליו וקפלו ונערו א"ל אדוני המלך מכל פורפירין שיש לך אי אתה מצוני אלא על זה א"ל שאותו לבשתי ביום מלבותי כך אמר משה לפני הקב"ה רבש"ע מע' אומות אוותינטיאות שיש לך בעולמך אי אתה מצוה אותי אלא על ישראל צו את בני ישראל אמור אל בני ישראל א"ל הן שהמליכוני תחל על היו ואמרו ליה יחליף לעול' ועד א"ר ברכיה משל לזקן שהיתה לו טיפורת (ס דר מן מסוה) והיה מצוה את תלמידו ואומ' לו קפלה ונערה א"ל ארוני המלך מכל מעפורו שיש לך אי את מצוה אותי אלא על זו א"ל מפני שאות לבשתי כשנתמניתי ואין כך אמר משה לפני הקב"ה רבש"ע משבעי אומות אוותינטיאו שבראת בעולמך אי אתה מצוה אותי אלא על ישראל א"ל שקבלו על הם מלכותי בסיני ואמרו °כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע א"ר יודן בוא וראה כמה חיבב הקב"ה את ישראל שמוכירן ה' פעמי' בפ' א' שנ' ואתנה את הלוים נתונים וגו' א"ר שמעון בן יוחאי משל למלך שהיה לו בן יחידי בכל יום ויום היה מצוה את בן ביתו אבל בני אוהבו בני אוהל לבית הספר אתא סבית הספר כך בכל יום ויום היה הקב"ה מצוה את משה ואומר לו אמור ל בני ישראל צו את בני ישראל א"ר יהודה בר סימון משל לאחר שהיה יושב ועושה עטרה למלך עבר א' עליו א"ל מה אתה עושה א"ל אני עושה עטרה למלך א"ל כל שאתה יכול לקבוע בה אבני טובות ומרגלי' קבע ומרגדין (גופך) קבע מרגליות קבע למה שעתיד ליתן בראשו של מלך כך א"ל הקב"ה למשה כל מה שאתה יכול לשבח את ישראל שבח לגדלן ולפארן פאר למה שאני עתיד להתפאר בהם שנ° ויאמר לי עברי אתה ישראל אשר בך אתפאר : רבי

תנחומ' ע' תסא כהר פיסון דף ל"ו ולחם יהודה תסכה חכיב תדש שנכרת בגלם תדב כח תני ג' פתו' טו

יפקיע מט

למתר מו ואמרת יהוש למליכם קלי ועל כן דרשו ואמרת לשון עלוי מגן את י' האמרת וכ"ה למליכם מיפרש לכם הם המעולים ואמתר זה היה כלפי מאמר משה שהיה סומל למה לא יכנסו ג' כ"ה ומ"ל י' דליפרש דוקא רמוי לדבר מפני שהם המעולי' מטעת דמפ' ומזיל הכה ות"ת התיכה הכה מכל בכמה דוכתי דכתי' ואמרת מליכם למ"ל מכיון דהא מסיכו י' לעשה פעם א' י"ל דכב"ח דכתי' שיהם סד"ח דכהסיה מכוס מיהם יכנסו מ"ה מס מפני חומרתה כנון ערעיות מו מפני שהיה זכר לחדוש העולם ומעבי כסיס כנון פ' מועדות וכתב וכיונה מאמר הטעמים לה"ק ככלהו דהיו לנטות רק ליפרעה ואף בערעות מה"ה מכוונין מ"ת הטעמ התירן להם כדי שלא יקבלו עליהם שכר כדאית' בפ"ק דע"ז ולכן לא תכה עליהם עכביו המצוה ויאמרו בחיוב הרחמן ורי"כ כמי מאמר יהיה טעמא למה שנוה ליפרעה ולא לה"ה וחמ"לפי שהם כעטרה שנתנו בראש המלך שיהו להרכו כתרגליותיה וכן ישראל שהם תפארתו כהם יכנה לפאר ע"י רבוי המצות שהן תפארות ומשבחות תוקן ויתקן לדורי"כ שם לא תיירי בענין זה שלא דרים ואמרת לשון עלוי לומ' שיי נוה את תסה מיכתה את ישראל וספר ככבודן כל מה שאפשר לקיים מ"ם וירש פ"ם שלו את רחם לקיים מ"ם וירש קרן לעמו וכתחומא מיירי מנדתן נבי כי תסה מסוס דק"ל למתי ל"ק פקוד ומתרני שרמז ישראל בראש החומות ונשיאם ולזה ניתנה התורה להם מהטעמים דקתמר הכה וזה נאמר כלפי שלא תסה דקתמר למה תיכו מנוה נ"כ לה"ה : משל למלך וכו' תיכה לתי' מה נורך המשלי דכלי וכו' תיכה את ל' מאמר משה ותשוכת י' מליו ועי"ל מתי כעי משה וכי לה ידע ישראל כדקתן מלמד שהשוור הקב"ה את התורה לה ישראל כדלקן פ"ג והיכי מסתבר סיגוס מנות מחרות ועי"ל לר' מתי מכני שהם דכוקים לי שעל זה יסוב יתפלח למה זה דבק ליפרע מליו טפי מכל החומות : ועי"ל שלוי דומין לכשלו שלוי סיתה השלוח למה יפנית י' אי יכבד את ישראל טפי מה"ה יקלקו המשלים שכתו שהמלך מקפיד על שמירת התכיבים החכיב לו ולא על הוחרים כן י' תיכו מקפיד לה על שמירת ישראל מכל מ"ט שלה יגוה מנותיו לגוולתם מכני ליפרע דבקי כו שהמליכוהו תהלה וכי המלך לה יגוה גזרותיו לא על מסוכיו תדבק מלכותו שרמז למלכי בית חשמונאי ושי"ל כמשל שהרי בחיוב פורפורין וכמעפו' דלה דמו לגמשל שהרי בחיוב פורפורין ומעפורת זה מזולתו תיכו לה מסוס דמיון ורעות רוח סיתהב המלך הפורפורין הלו מזולתו מפני שמירת מעקבותו שהם כיוס כשנגד לו שנתם יגחסו שהם שהיו להם לפי טוב לה מפני שתכסיטין הלו מגד עגמם חסוכים מזולתם דה"ב לה היה הכעיר שוחל למה יגוה על זה מזולתו מכל כמשל ישראל חסוכים תגד עגמם מה"ת שקבלו מלכותו ועו"ק מכיון דר' כרבי גמי מסיים שקבלו מלכותי כסיני למה המשיל למעפורת הזקן שלפי דבריו לה ס"ל להמשיל רק לפורפורין המלך כדר' מכיון וי"ל שהמשיל למרבע"ה היה על ז' מנות ב"ש שכתו שיי מרבי מנותיו ליפרע זה מתלכותו לזכות כל מעפעה כיה ס"ה ז"ל רבה הקב"ה לזכות את ישראל לפי, הרבה להם תורה ומנות ולכן אמר לפי שהרבה להם תורה ומנות ז' מנות לה היומום ת"ת לה ק"ל להחזיק להתירם להם כדי שלא יקבלו עליהם שכר כמלכיל מדרב' ק"ל להזהיר עוד עליהם פעמים לחדרו לוני יפתנו כשם שהיה יעיל מלוכה למי שיקיי לותם מ"כ שיקבל שכר כמלוו ועוה שרחוי לגלות לזכות לו כל העול לחר שהם מעשי ידיו ולזה הזהיר יי' לדעת ר' יפתנו שהי מבקש לזכות את ישראל כל מה שאפשר הוה לפי שיקיימו כלל התור ופי' שכרן גדול שהם נכנסין בתחיצתו ית' ודבקי עמו ולזה יבקש שתהי' ורוח כל מה שאפשר תחר דסוף סוף יהיו בתחיצתו דבקי עמו ורוח שהדבקי עמו יהיו שלמי' כל מה שאפשר בתבקש שלמותו שכל ק"ח שלף יהיו קיומי' ז' מנו ויהי להם חלק לעה"ב לה יכו לזה לדיד כפי ת בתחיצתו דוקא לה יהיו מדרג שפלה כנ"ע לכן תין יי' חוסס עליהי שיהי שכרן גדול כתנחוה ועוסה תו לה ולכ"ה מזה תסל למלך שהחלו דהכה לכסרו מקפיד

על נקיותו ושלחותו תכל כשאר כלים לה יקפיד

שנא' ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. לכבוד מקדש מכין דקרי
ליה ישראל אשר בך אתפאר. ומקדש אתפאר ליה
מיתפאר כו בכל העולם יפה שהוא מקום שכינה להיותו מזרע
ישראל כדכתי' ר' אשר בנחל [illegible] הכ' ובניהם ק' למשמע דמיכא דכותא
בכתובי. מהכ' נוסיף ולמה מכינן
דסכ"ל בעלמו חולק להם ככו בלעזי'
לא יהם בת הכתובים יפה מכח זי שהם
יחלק להם בכוד ועוד דלעיל נמי
לתובי. היו בו מה שנתברו בעמים
כפ' ח"מה בכתובים ז"ל שהחלו
דמין ג"ל מה שיחזק להם
הקב"ה בכוד כמאמרו שנאמר ישראל אשר בך אתפאר
כך כתובים ואיה הפה ורבותא מכ' פנים הם' מיקיון הכתובי' כלעזי מדוייקי'
בלשון שהרחוי להשוות מדת הלשון וכבולם לה' ועכ"ז מפני כבוד
מיגו חומש זה קרוב נדברו בפחותים לשון כדאי דס"ח ממ"ח
ועוד שבעניין המות רחוי שיכתבו הדברי כדאי ומכוה ולא בפום פיגוי
ם"ה לטובות וכמו שמיץ ליקח מה שכתוב בתורה רק למשמעו ולא ד"ם
כדכתי' הר' מכב כפ' והיה לאות על יד' ומפיון דכתמרו שהם כי יהיה
פתח שפתי יוכן כל שהם מפילגו והוא שקר כי אין מדין רק לישראל
לכן הי' לו למכם ועכ"ז מפום כבוד ישראל ק' שכתי' תהיינו בטין מיכח
למיתי מה נורך לה' כ' ראיו' וב' כ' רשב"ן למיתי' שהי' ז"ל משו' לכבוד יכל
היכ' למידחי ממכם דקדכנו מנטרי' להוציא המומרי' כלתגי כפ' ק' בחולין
מכ' כנעניים ולא מיבטרין לזכותיה מייתי הרשב"ן משפט כי לא יהיה
כך מכיון ויחזק להם נמי מיכח ממדחי דכספרי. מתרגי קראי דשנאי
שהלכי דכתיב כי לא יחלל מכיון מקרב שהרן ולכלן הוא מומר אשם כי לא
יהיה כך מכיון כיצד יתקיימו כ'כתובי' הללו בזמן שאתם עובדי' דכולכו על
מקום מכיוני' בתחרים בשאינן עובדים ר"מ מכיונים בכם ור' שהם ז"ל
מבדלים כי לית יחדל מכיון מק"ה שבחברת קריב שיתמלו עביי' כפול
לקיום יש לכם בפרם אלא שבשתיהן ישראל בפרים יהיו העניים ב"ה
ולא בהם ו"ח כי לא יהיה כך מכיון אלו. כך דוקא מכל ב"ה ויתכן ויש
לעיין מיהוקיקם לכוכיר ח"ה לא הל' רק אלא אתן שיהיה ישראל ד"ם
כאן בשאין עובדין אלא ארצו. להשיב ג' למ"ם כי. יהיה כך מכיון כי זה
בשאין עובדין ר"מ וקרא דכי לא יחדל אתא לומר שאפילו בחברת העו' שיתמלו
מכיונים אלא שפעמים יהיו ביחד ופעמי' בח"ה ולפי שקרוב שיהיו בישראל
לכן יבוה על הגדקה וח"ל מין הדקדוק מדל"ק בקרבכם כיום דהפה
בדרך העולם מדבר ולכבי ל"ל מקרב האהרן ח"כ דהיכם מיכם לומ' כך להם
לומר בם. אלא מלשון תגידתו ומכיל. מכיון מכידתו קודם' לומר קרא
אפם כי לא יהיה כך מכיון בלך קודם לשל כל אדם והלימתם פוכלת
דר' יוחנן ורבנין דס' סדר תענית הלו דקאמר ונקיים בכפסין כי לא יהיה
כך מכיון ופרש' בעצמך גר' שפי' שהמו להשתדל אלא לבא לידי עבירת
כל שאפשר וח"ל מין רמיה מדקדוק זה לומר דמשום מכורון של ישראל שב
למשתב הבא כך טפי מהפה ויתכן שמפני שהסנולה מחבור פסוקים יחל
יתמהו הב' פנים אם מנד הפסוקים בעצמם שהיה בכלל ח' משם סנולה
פלו' אם הנך שהרבבה שבהתחבר הפסוקים יחל יתחוק כח של ח' וח'
בדומה לו שיתמלא מין את מיכו ובעור כמדקחת הבשמים החתים כרכום
קנה וקינמון וכו' ואם משום שהרבבה שפעמים יתחלו בתורב' מה שלא
בתחלת הפסוקים כלל בתרי"ק שבשר השפה שבתוכו שהיותו לבדו חיק
ומ"ר שהרבבה יופיל וכן תמצא סנולה בקבון הרבי' מלכי ישרא מב' פנים
אלו אם מבר פסוקים שכל אחד יש בו סנולה מה ש"ל בשלח הרמון רקחך
אפי' ריקנין שבך מלאים מצות כרמון ואם מבר הכורם שבח כל ח' מתחזק
עם הקבוץ עד"ם ו"ל מיכו דומה מעשים הפוסקי' בתכוה לדבי' הפוסקי'
בתגוה ואם חדוש מבר הדרבה שאפי' הפוסק בשאינו ב הכלל יתוקן ע"ד
ולא כזה את תפלתה וב"ד ד' מיכי שכלולה ולקמן פ"ל מכתוב יות כזה כע"ה
ולפעמים ש"ל כל תענית שמין בם אפיפסי ישראל מיכה תענית שהרי
חלבנה ריחה רע ומנתה בכתוב עם שאני הקטרת וכנגד הם הכיה שם'
מבכרם בשה שלא תמר תדם מכם כי יהיה בעור בשרו כי זה בכוד בפחיתת
ביחידי' מיקרי בהם נגעים וכנגד הב' הכיה מחפש כי לא יהיה כך מכיון
בי בזה בח ביחידים מתחזק בכביל הקבון וכ"ה בפ' ישראל פוסים הם ד"ם
וכו' כי בזה מתחזק בח ביחידי' בש"ם בכיולד מבדי' ותפסת דנגד ובתי'
ושמהו זרי' ורבו נתנכם כלן בזמן שהיו ישראל עושין רם"ה כלן בזמן שלין ישראל
עושין רם"ה וק' דוחפסת דנגד בנדיקי' מיירי ותירגו בזה ד"ה ק' בשכל
ישראל עושים דבונו של מקום בחן גדול מכל בשלין בלם עושין
רם"ה אין בח בעדיקים כ"כ גדול ולכן יחפסו דנגם בעצמם וכנגד הב'
הבית מהברכה הנחונה על ישראל כי זה מנד בללותם יחד כי להתנחם
כלם בם ניתנה ד' מקרבכם אין כתיב כאן וזה דכתיב כי יהיה כ"ח
מלבד מה שהוא מתורץ מדרשת ספרי שפירש לעיל דכיון דר"ל בבשלין
ערם"ה לבעונים ביחד אינם למכתב הכא כך י"ל עוד דמשום דכאן
כתיב מתוך אחיך כו' ודרשי' עניין קודמין לבבי כתב נמי כך לומר
שרחוי להסגיח בעצמו מחלה אלא יכא לידי עבירות ע"ם ז"ל המכוכו על
יבוכו יותר מחומש ח"כ בשאם הוא נגרך יבקש ולא ירפיא עצמו שכל הנרפי
ומיכו כיוצל הרי זה שופך דמים כדאמן בפיאה וזה לכתיב את העני עמך
מינטר לאחבת עמך לכמה דרשות לעיל ס"פ ל"ח. לקלל את העם
אין כתיב כאן ק"ו ומה לא מקלים לומר בזה מה כתיב בברכה אלא ישמחו
לברך מכיון דקדי' כתורה וכדאמר בקמ"ו ופ"ק דמ"ם ולא עוד כי' שנרפו
שכח לחזק ידי רשב"ן ומשתע לישתא אלא דעשמא מחריבא במלת וי"ל
אלא ילף שנכנס בכוד ביישראל מהכתוב שאמרתי הנגמי כדלקמן

קיימי דכתיב פפי לא יכלו לקלל את העם אפי' לא ידעם להגיד שהם
כבוד דמין דמיי לומר כן שהוא דבר הגלוי ומגוב' ממד מפי' נמי אלא יהיו
דמיון לחלוק לו בכוד מגי מקרא דברכה ק"ל דמיגטרין לומר שם
הקללה ללא מתי מימר לקלל ה' לא מתי בברכה כדי לפסוק
הלשון אלא מרבה לנהוג שהם בכוד ור
כדכתי' הוסיף לו דאף מקרא דקללה
ילפינן דחלק להם בכוד דנם
אלא מתי למימר לקלל את העם
מיקו הק"ל אלא יעמדו לקלל
סתם אלא דאת למדתו דבדיקי יפתח
על הקללה לבבשה וזה בכוד ואהבה

ז א"ר ברכיה א"ל הב"ר לאדם זה אדם היא קרבנך דומה
לקרבנו של אדם הראשון שהיה הכל ברשותו ולא הקריב
מן הגזלות ומן ההפסים ואף אתה לא תקריב מן הגזילות
ולא מן ההפסים ואם עשית כן והיטב לה' משור פר
דבר

ליסרא"ל שכ"י נזרתו מפניהם ע"ד כדיק תוסף ירחת לקיים אתו"ל שה גזוח
גזירה והכדיק מכטלה ומ"ת ליכא למי' דקרא דכח לחודה מחת ומם ה שנ
בלשון הקללה והכרכה דמין זה לא מתיק בע"ח. א"ר ברכי מ"ל הכ'
כו' ה"נ מדם זה אדם הם מ"ל הקב"ה ליסרא"ל יהא קרבנך דומה כו'
של אדם הרחפון דמדל"ק מים כמו ויקחו להם מים שה וכן לכם דוכתי
ג"מ דדמיון אתדם הם' וכ"ש כ דרים מהמי טמחת אדם לדכו הנדרים
ובאדם כי יהיה בעור בשרו דכתי הם דרשי' לקמן חו דם ותש"נ דמשכחן בכתם
דוכתי דכתיב אדם ולא חיה מכבור אדם על בשר אדם כי יגע בטומאת
אדם לכל טמא יכשא האדם וזכה אדם אדם כי יתות
בתהל ובאהלה הכיס ל"ל דהיכא דנקיט ליה על שם המין מייב לומר
אדם שכן שם המין כנון מכבור אדם שהבוכה שבמין האדם יש דין בכורי
כמו במין בהמה וכן על בשר אדם למחטם מין בהמה כמ"ם ל"ל וכן
בטומאת אדם פרטים הטומאי דהיכא במין האדם וכן אדם כי יחות וכן
אשר יכסה האדם בדרך האדם לבטה דברים אלו וכן מכה אדם אתבהמ
כן דיכי מכה אדם למכת בהמה אבל אדם כי יקריב לה' נאמר על כל
המין אלא על הפרטי המקריב ולכן כי לל אדם וכן אדם כי יהיה בעור
בשרו לא פה לומר שבמין האדם דיכי הנעשים ולא כוולתו דשם פפי' אלא
פי' אדם כמו פרטי כלומר אדם הת' . לקרבנו אל אדם דמותיטב לה'
מעור פר ולפי' שבקריב אדם הת' סור בדאמרי' פ"ק דע"ז יום שנברא בו
אדם הראשון כיון שנקבע על הת' אמר אמי מאי כי אמת בשביל שפרחת פולו
אחר כעדי ואחור לאחוז ולכולו וזו היא מיתה שנקנסה עלי היה יוסף ובוכו
כל הלילה כיון שעלה עמוד השחר אמר מנבנו על עולם הוא עתיד והקריב
עור שקרבנו קולמות לפרסותיו שנאמ' ותיטב לשמור פר מקרבנו קולמות
לפרסותיו קודמות לפרסותיו לחטאת
מר כל העשה בראשית קודמת נגרמו עור עם קרנותיו מגודלים וכיון
שיצא ראשו תחלה נתגלגן קרנותיו קודמות לפרסותיו ותיטב לה
משור פר לך אמר לוד ותיטב לה' תפלתי מעור שביו שהיה יפה עור לחיות
לוחו יום שבולד כדכתיב עור תו כשב וגו' והיה עשוי ונגמר בפר שהוא
בן נ' שנפי' מקרבנו לה חסר כדאמר' מקרין יהדר מפרי' ע"כ והיינו
דקאמר הכא ואם עשית כן ותיטב לה מעור פר לומר דעליך מקרבן אדם
כדאפרש כ"ם : שהיה הבל בראשונה אם"ג דאמר שכבר היו בריות
בנין שהרי כיום שנברי' אד"ר עצמו נולדו קין והבל ותאומותיהם כדלעיל
ס' פ"ב וקרבנו היה ביום המחרת כדלעיל ואפשר דביני ביני הקריב
לכבוי מתה שבעו' מסתמא הבל בראשונה אם כל אלא נתפרש : ומן המכיון
הוה לייבו דיהיב דמי ושקיל בע"ב כדאית' בפ' הכונס ולפ"ז ניחא דלא
תיקשי הא ל"ל תיפוק לי מזונה גזל בעולה כדאמר נמי לולב הגזול
ומדפסל גזול למזוכה דכתיב קרבני ולא הגזול כדאית' בת"כ ומייתו לה בפ'
מרובה דמני' למימר דאדם כי יקריב מינטרך אפי' להיכא דיהיב דמי
דלכתחלה לא יקריב ומ"מ בדיעבד כשר ולא תימטוט מקרבנו אלא גזול
דמנוים ומכין ובניהם ובניו ומיתו לרש' אלא הזכיר בחומש מן החמסים
אלא מן הגזל כ"ל דלגזול נמי מינטר אדם כי יקריב לו דעביד כאפי'
ולי"ת אלא דהיכא דקרבנו מיירי לפני יהוה ולאפי דפרכי' התם מחרם
דשכר יהוה בדי קני מהכיא דקרבנו ולא הגזול ומשני רבא דמיירי בגזל
קרבן דהכריע מצמע דהיכא דקני לה מקמי דתקדשה לה מיבם לה מצוה
גזל ולא מצוה מנוח הכתוב בעניך הוחיל וקני לו קודם שהקריבו כדפי'
התוספו' ואי מכרת זו ליכא דפליג עלה וכדפי' התוספות שם ניחא
דמוקמי' דף ד"ולפי מה"ל כ"ע דמיירי היכא דקני לה מקמי דתקדש לה"ק
דיהוה כדי קני כיהוה ולפ"ז יהוה כדי לא קני הקנייה בשעוי כגון טלה
ובעם ל"ל וכב"ה לא מסיר מצו' קרבנו ולא מן הגזול ולית ביה מצו' מנוח
הכתוב בעניך ות"ת מזהר רחמנא לאתחלה מין להקדיש לאקריב מיהו
מכח בגילה אלא מסלו כאה"ר אחל לדבות ר"ת אפי' ד"ם לעולה ורבי
יוחנן דאמ"נ ליהוה כדי קני כגל דוכתא לעניין מצוה לא קני מצוה דהוי
מצוה הכתוב בעניך וליכא דדרשי והכתת גזול ואת הכסות הם כסח ליה
לי אקנה אף גזול ליה ליה אקנ' לה מיתוקמא הך דדרשי דאדם ולעולה ור'
יוחנן כיון דאפי' דבור בתר יהוה קני בעלמא כסול לאתוה מצוה מנוח
הכתוב בעניך ולא מיבעי לך דרשת דאת המוכתתה גזול ואת הכסה
ממעי אפי' בסולה וליכא למימר דהיכא דקני לה מקמי דתקדש בשעי
מעשה בנון טלה ונעשה מיל אפי' ר"ת מולה דלכ"ע הו לא בסיל מצו' מנוח
הכתוב בעניך וכבלי מוקמי' הך דדרשת דאדם לעול ולר' יוחנן דקא מדקשי
להו לתוספו' אפי' ר"ת מיתוקמא דדחי תלמוד בהיכא דדרי מגזל חטים טחני
בהם אפה כו' דאפי' סבר דאמני קונה ומכח מצוה הכתוב בעניך
מעשה דלפר"ת ניח"ל דאפי' בשאני נתו' לו מצוה הכתוב בעניך
ונ"ל לעולה ורבי לעטת ר"ת דלית להו הך דדרשת דאדם ולעולה הכא אלא דאמרי
לרבוי גרים בדדרים בת"כ . ומדקרי הר"ם ז"ל בכתב דת"ר אדם
לרבות גרים בפקח ליה למעוטי גזל בעולה מ"ט מקרבנו ולא

ח ר' א' אדם זה לשון חבה ולשון אחוה ולשון רעות. אמר הקב"ה ליהוקאל בן אדם בן אנשים בשרים בן צריקים, בן נומלי חסדים בן שמבזים את עצמן על מקום ועל כבודו של ישראל כל ימיו ר' א' בן אדם למה"ד למלך ב"ש שמרדה עליו אשתו ובניו עמד ורחפן מביתו והוציאן לחוץ לאחר מיכאן שלח והביא בן אחר מאצילה אמר לו בן פלוני בא וארא ביתי ובית שכינתי שיש לי חוץ מאמך כלום פיחת כבודי ושכינתי אע"פ שאמך עומדת מבחוץ לכך נרמה ליהוקל בן בוזי הכהן שנאמ' ויהי בשלשי' שנה ברביעי בחמש לחרש היה דבר ה' זו שיטה ראשונ' ובשני' הוא אומ' והנה רוח סערה באה מן הצפון מאחר שהראהו כל המרכבה אמר לו בן אדם זהו כבודי שהנחתי אתכם למעלה מאומות העולם כלום פיחת כבודי ובית שכינתי שנ' ואם נכלמו מכל אשר עשו צורת הבית ותבונתו ומוצאיו ומובאיו שמא תאמ' אין לי מי שעובר אותי כבר ישלי לפני ר' מאות ותשעים ושש אלפים של מלאכי השרת שהם עומדי' ומקדשים שמי הגדול בכל יום התמיד מיציאת החמה ועד שקיעתה ואומרים קק"ק משקיעת החמה ועד יציאתה ואומרים כרוך כבוד ה' ממקומו. ואין צריך לומר ע"לשון שכארץ מפני מה אתם עושין דברים המכעיסי' לפני שאינן ראויין מכעיסין אתכם בייסורין הבאים עליכם אבל מה אעשה הריני עושה למען שמי שנקר' עליכם שנ' ואעש' למען שמי לבלתי החל ונו'.

ט אדם כי יקריב מכם למה לא נאמר איש כמ"ש להלן דבר אל כל עדת בני ישראל איש כי יקריב אף כאן יאמר הכתוב ויקחו להם איש בקר או צאן למה נאמ' אדם להביא את הגר מכם פרש לעבו' שהוא מביא עולה. אמר רש"בנ שבעת דברים התקינו בית דין הגדול וזה א' מהם עבו"ם שהביא עולה מטמאין הים אם הביא נסכי' עמה קריבין נסכי' משלו ואם לאו קריבין משל צבור תנאי ב"ד הוא בהן גדול שמת מנתתו קריבה משל צבור רבי יהודה או' משל יורשי' ושלימה תיתה קריבה על המלח ועל העצים.

אמר לכל עבו"ם שהוא מביא עולה וכדתניא כפ' הגז' מכם ולא כלכם להוציא את המומר מכם אדם חלקתי ולא בהמות ופרט' מכם אדם כי יקריב מכם קרבן נתי נדר או נדבה כלל ופרט כי יקריב מכלל להוציא את המומר שמין מקבלין נדבתו מכם כלם חלקתי ולא מומרי' מהי מעוטא כיש'ל ולא בהמות דכתיב הים הים מביא ישר'ל כי יקריב ותניא ת"ל הים הים לרבות עבו"ם שבגדרי' גדרי' ונדבות כיש'ל ונכרי דיניהו לכל כתיב מיעוט לכתוב מן האדם כי יקריב קרבן דמשמע ולא כל האדם ס"ת ככם חלקתי שבבגדרי' מביאים ולא המומרי' ולא כהומרו' שכלן מתנדבים ומקבלין מכם ע"כ ומ"ת ומה ת"ל לרבויי עבו"ם ולמעוטי מומרים הימה מיעטה כת"כ מתרץ לה ומ"ת הא ת"ל מיעוט דמומר מהת' כפ' מכם הוה ליה למתרץ פרט למומר ר"ש אומר לא תעשינה בסנגה ומכם הסר מיליעתו מביא קרבן על סנגתו מיכן אמרו סד מיליעתו מביא קרבן על סנגתו כבר תירצו כפ"ק דחולין חדא בעולה וחדא בשלמים וכריבי דאי מסתפינן חטאת מכום דלכפרה הוא מכל עולה דדורון הוא הימה נקביל מיניה ואי מסתפינן עולה מכום דלמו חיוב הוא מכל חטאת דחיוב הוא הימה ליקבל מיניה: שבעה דברי התקינו כו' נר' דמייתי לה הכא למ"ד כיכי דלכ"ע עבו"ם מביא עול' ה"ה דמומרי נסכים עמה וכדתני הכא מם הבי נסכי עמה קרבן נסכיהם לא ת"ת דהה מתני ר' יהו' הגלילי היה ד"ל מעבו' כוזבי' מפי שמעו' ועובו' וכסכי ולא כר"ע ד"ל עולה דוקא וכדבעי למ' תלמודא כפ"ו מנחות הלא כדמסיק התם דאפי' לר"ע עולה ונסכים הבאים עמה כוזבי' מעבו"ם ונסכים הלא קרבן הוא דאין העבו"ם כוזבים לר' עקיבא ותמהני מם"מ שכתב במ"ע סי' קפ"ג וז"ל למדני' בפ' ד"ח כוכבי' אין העבו"ם מביאים נסכים עם קרבנם אבל נסכיהם הם קרבין מפי שלא נכתב ד"ג הבי אלא מזרח מביא נסכים ואין העב"ם מביא נסכים יכול לא תהא עולתו טעונה נסכים ת"ל ככה והא מוקמוה כפ"ו מנחות כר"ע מאין העבו' מביא נסכים כפני עצמן קתמר וכדתניבא וגם רש"י כן פי' בוכחים: וזה אחד מהם פי' הא דתנן לעיל מינה על התוגה מ' מתיבי הקרבנו' כראשונה היו מתכבין את מוקדיהן עד שהוא מביא נסכיה חזרו להיות מביאין אותה וכורחין התקינו שיהיו נסכיה בחין מבל נכור ואיבל שיתא שני ואומר במתי' דתניא נוי שלמי עולתו מתניתא היא כו' ולעיל התמצה לה הוכח כאן כתקנו דכתר נוי שלמי עולתו כו' תבן וכן גר שמת והניח זבחים אם יש לו נסכים קריבין מבלו ואם לאו קריבין מבל נכור וכתר על המלח ועל העצים תבן סיכו דכתיב בהו ועל הפרה אלא יהו מוליכין בחפרה על הקיבין הפסולי' סיכו כאן מבל נכור ול"נ בתניתין נוי שהביא עולתו אלא נוי שלמי עולתו ונר' דאלו הוא בעצמו הביאה לא היו צריכים להביא נסכים מבל נכור שהיו מלמדים אותו שיכא נסכים ואם לא רצה מתכבין אותו ומה שהוצרכו לתקון כך משום דכל עולה לא סגי בלא נסכי' כדילפי' במנחות מכבה תעשו ומה שהוקבעו בגר שמת לתקנה זו משום דליכא למיגזר שמא יתן נכסיו הפקר וכל הזוכה בהן אלו: משל נכור שתרומת הלשכה: ושלימה היתה קריבה על המלח ועל העצים כו' בלילה. ואין נ"ל שהעצים לצון שהרי כת"ס וכל מקום מוקטר מונם למתי למע"נ דתנן בפ"ח כלים מוד' כשר' הרחבות' ית' כת"ס המפרצי' ומפי מקדום העליונים יותרבנן כלי שוס טעות קמור ומ"ל לגבי פרסותו ליסרמל מקדום ע' לצון מפורסם להם משל עליוני':

דברים המכוערין מיסורין שבתורה ודברי שמיכ'רחוי' משום דרך מרגלת"נ דתין כשם מיסור תור' כגון רת יהודית ר' מבעיתין מתכם ומבעטי מתכם נרסי': שנ' ותעש למען שמי מע"נ דלא כתיב בני נכי מרחם מרבבה מרחוי הוא שלמען כבוד שמו תיים שמשיכין להבא למי מע"נ דתין בבודו בשחת מפני ישרמל שיבעיסוהו ת"מ יחום למען שמו הגדול: ה"נ למה לא כתמר תים כמ"ש להלן דכרו תל כל עדת בני ישרמל לתמור בעשור לחודם הזה ויקחו להם תים מן חף כתן יתמר בכתוב תים כי יקריב מבם קרבן כו' לתם נתמר חדם פי' והא דמסבתן בבתה דוכתי דבתי' חדם ולא תים הא תניבא מת תריבנא לעי' סוף פ"ב: להביא מת הגר לתו מבו' דחד' מסתם רבויא הלא מדבתי למבת' חדם לרבויי מתף נרם תו מתי להיבטרך לרבוייבהו כתב הרחב"ד ז"ל בפירושו לת"כ אבו' דמתבטיבן מיבייהו מומרי' תיבטריך לרבויי נרים ת"כ מבום ויקר"ת דבתיב בני ישרמל וגרים לתו בבני ישרמל ניבהו: מבם פרט לעבו"ם שהוא מביא עולה ת"ת להלמו דיביי ליף מפרט דעבו"ם מביא ולא זה רבויא הוא א"מהם עבו"ם שהביא עולה מטמיבן הים אם הביא נסבי' עמה קריבין נסבי' משלו ואם לאו קריבין משל צבור תנאי ב"ד הוא בהן גדול שמת מנתתו קריבה משל צבור רבי יהודה או' משל יורשי' ושלימה תיתה קריבה על המלח ועל העצים.

אמר רש"בנ פעם אחת הייתי מהלך בדרך מצאני ארם אחד והיה בא אליבבא על חבירו בורוע אמר לי אתם אומרים ז' נביאים עמדו לאומות העולם והן מעידין בהן ויורדין לגיהנם אמרתי לו בני כך מן דורות ואילך יכולין אומות העולם לומר לא נתנה לנו תורה ועדיין לא העידו בנו מפני מה אני יורדין לגיהנם אמרתי לו בני כך שנו חכמי' במשנה גר שבא להתגייר פושטין לו יד להכניסו תחת כנפי השכינ' מכאן ואילך גירי הדור מעידין בדור מן הבהמה מן הבקר וגו' • אם נאמר מן הבהמה למה נאמר מן הבקר ומן הצאן מיכאן אמרו מקבלי' מיני זבחים מרשעי ישראל בדי ל הכניסן תחת כנפי השכ' ב' חוץ מן המומר והמנסך את היין ומחלל שבתות בפרהסיא •

• מן הבקר ומן הצאן ברוך המקו' שספר עצמו עם הצדיקי' הראשוני' אדם העלה ש ר על גבי המזב' שנ' ותיט' לה' משור פר נח קיי' מה שכתוב בתורה שנ' ויבן נח מזבח לה' אברהם קיים את התורה כולה שנ' עקב אשר שמע אברה' וגו' שהוא עשה קרבן והקריב איל יצחק קיים מה שכתוב בתורה והשליך עצמו לפני אביו כשה זבוח יעקב קיים מה שכתוב בתורה שנ' ויתנו אל יעקב את אלהי הנכר וגו' יהודה קיים מה שכתוב בתורה שנ' בא אל אשת אחיך וגו' יוסף קיים מה שכתו' בתורה שנ' כבד את אביך וגו' לא תרצח לא תנאף לא תגנוב לא תענה לא תחמוד עד שלא נתנה תורה להם והם עש' אותה מאליהן לפיכך אהבם הקב"ה אהבה גמורה והשוה את שמם לשמו הגדול עליהם הוא אומר אשרי תמימי דרך וגו' ואמר הצור תמים פעלו ואמר האל תמים דרכו •

ושחט

בבוקר ומתחילתה בערב כך היה כר' אבל בירוש' גר' ר' יוחנן בעי' מה שליח' בשחרית ופלימה בין הערבים או מתחלה שחרית ומתחלה בין הערבים או שלימה שחרית ומתחלה בין הערביים • פעם אחת כו' אידי דדריש בלא אדם להביא את הגר מייתי הכא הך מלתא דתני' דגרי הדור מחייבי' האומות • בורוע שבא כבש' ובטרוני' בלא טענתו • ז' נביאי' בלע' ואביו איוב ואליפז התמני ובלדד השוחי וצופר הנעמתי ואליהו' בן ברכאל הבוזי כדתניא בפ"ק דב"ב ואע"ג דאליהוא מישראל הוא הוה וכן איוב איכא למ"ד מישראל הוה הא מתרגו התם דמ"מ איתנבוויי איתנביאו לא"ה ואע"ג דכלהו נביאי כמי איתנביאו לא"ה עיקר נבואתיהן בישראל הני עיקר נבואתייהו בא"ה ה"ג אמרתי לו בני כך הוא אמר לי מז' דורות כו' • מז' דורות ואילך פי' האומות שנולדו אחר ז' דורות שהיו בהן ז' הנביאים יכולין לטעון כי לא ניתנה להם התורה שניתנה לישראל שהיו חייבי' בשמירתה ועל הנביאים הנז' יכולין לטעון כי הם לא ראו אותם ולא העידו בהם ואף שיאמרו להם מהנביאי' שהלפו יכולין לטעון דמנא להו שאמת היה הדבר אבל בענין התורה אלו ניתנה להם לא מצו טעני הכי שאמתת' מפורסמ' בכל העולם מדור לדור ואין מי שיוכל להכחיש והשיב שאחר שפושטין יד לגרים ליכנס תחת כנפי השכינה הרי אנו מודיעים להם שגם להם ניתנה התורה אם יבואו להתגייר ועל כן גרי הדור מעידי' בהם ולא מצו טעני שלא ניתנה להם התורה וא"ת ומכיון שהם מודים בתורה מה צורך לגם הא בהדיא כתיב במה דוכתי משפט א' לאזרח ולגר וי"ל דהוה ס"ד לומר דמי שנתגייר דינו כאזר' לא שמחוייבי' להתגייר דליענשו אם לא נתגיירו אבל גרי הדור מעידין בהם ומודיעין אותם דמדין התור' חייבים להתגייר כגר תושב מיהא דהיינו לקבל עליהם שבעה מצות בני נח : למה נאמר מן הבקר ק' דהא איצט' כדשנו בת"כ בהמה יכול אף החיה שהיא קרוי' בהמ' שנ' זאת תורת הבהמ' אשר תאכלו שור שה וכו' איל וצבי וגו' ת"ל בקר וצאן וי"ל דהאי תנא ס"ל דאי הוה כתי' מן הבהמ' לחוד ה"א דלמעוטי חיה אתא דאי חיה בכללה לשתוק ולא לכתבי' ואנא אמינ' בין חיה בין בהמה דמהי תיתי למעוטי אבל תנא דת"כ סבר דלעולם הוה אמינא דחיה בכלל בהמה דומיא דזאת הבהמה אשר תאכלו ואיצטריך למכתביה להכשיר חיה אפי' לבתחלה דלא תימא נהי דחיה כשר' אבל לבתחלה אין להביא חיה דלא חביבא כ"כ כבהמה א"נ משום דאיכא טירחא בהבאת' ואין ה' רוצה להטריח את ישראל במצות כדלקמן ס"ג פכ"ז : מכאן אמרו מקבלין תימא היכי נפקא מיתורא דמן הבקר ומן הצאן ועוד בתר דכתיב בקר וצאן מן הבהמ' למ"ל דליכא למי' דמן הבהמ' איצטרך להוציא הרובע והנרב' דההוא ממעוטא דמן נפקא וה"ל למכתב מיעוטא בענין אחר מבלי שיכתוב בהמה דא"כ מן הבקר ומן הצאן נמי מאי קשיא ליה הא דרשי' מן הבקר להוציא את הנעבד ומן הצאן להוציא את המוקצה ואת הנוגח ועוד דבפ"ק דחולין תניא מן הבהמה להביא בני אדם שהם דומים לבהמה מכאן אמרו מקבלין קרבנות מפושעי ישרא' כדי שיחזרו בהן בתשובה אלמא מבהמה דרשינן לה וי"ל דה"ג מומן הבהמה נפקא וה"ק אם נאמר מן הבהמ' מן הבקר ומן הצאן ל"ל לא להכי אתא מן הבקר מן הצאן כי היכי דלייתר לן מן הבהמה למדרש ביה בני אדם הדומין לבהמה א"כ ה"ק משום דמן הבהמה איצטריך למדרש בני אדם הדומים לבהמה לא הוה דרשי' ליה למעוטי חיה להכי איצט' בקר וצאן למעוטי חיה : חוץ מן המומר לכל התורה דהווא אימעוט ממכם כדלעיל והמנסך את היין ומחלל שבתות בפרהסיא משום דמומר לע"א בכופר בכל התורה כדאמר' בפ"ק דחולין והאי תנא אמיר' ליה שבת כע"א דהעוב' ע"א כופר בהקב"ה והמחלל שבת כופר במעשיו ומעיד שקר שלא שבת הקב"ה במעשה בראשית בדפרש' יהתם • ברוך המקום כו' גר' דאתקריבו את קרבנם קאי ודרים ביה שהמקריב ע"י עבודתו יקריב עצמו לה' ולהכי מייתי הכי שקרבם ה' אליו ע"י שהקריבו קרבנ' וקיימו תורתו א"כ אזכר תמים יקריבנו קאי ודרים שהיות המקריב תמים יתקרב לפני ה' שהוא תמים ולהכי מייתי הני שנקראו תמימי דרך כשמו ית' כדמסיי' באגדה זו : שספר גר' דספת גר' והוא לשן חבור כהו מילתא ספת על אבודבגר וכן ולא יספות במלח בפ' השוכר את הפועלי' שפי' חבור ועבינו שסתף הב"ה כבודו עם הצדיקי' שקרבן אליו והשוה שמם לשמו כדלקמיה : שנ' ותיטב לה' משור פר וכדאמר בפ"ק דע"א שאדם הראשון הקרי' שור שקרניו קודמות לפרסותיו שנ' ותיטב לה' משור פר מקרין מפרים מקרין ברישא והדר מפרים ועוד שם אמרו שור שהקריב אדם הראשון היה לו קרן א' במצחו שנ' ותיטב לה' משור פר מקרין מפרים מקרן כתיב : שנ' ויבן נח מזבח לאו מפני שקרבן כתוב בתור' אמר דבמה שהקריב קרבן קיי' מה שכתוב בתורה דמנ"ל דמשו קיום תור' עבד והלא הכל וזולתו הקריבו קרבנות שלא מפני מצות התורה ועוד דאדם נמי לימא שקיים מה שכתוב

בתורה וליכא למימר דמשום דויבן דריש לעיל ס"א דכתכוין תפני מה ר... הכתוב בטהורי' כו' להכי אמר דקיים מה שכתוב בתורה דדלמא לא ה... רק במצות ה' אליו ולא ראה אור תורה ואע"ג דלעיל ס"א פכ"ו דר... ובתורתו יהג' על מה שהבין דבר מתוך דבר מפני מה רבה הכתו' בטהו... כו' אין ראיה מזה שהבין בתו... מדע"ה לא מדכתי' ויקח מכל הבה... הטהור' יליף דמנא ידע טהו... וטמאה אם לא שעסק בתו' ר' ולא ס... כמ"ש בפ' פרת חטאת כל שהתי... קולטתו טהור כו' • שנ' עקב א... שמע כו' כדלעיל ס"א פ"כ"ה : שה... עשה קרבן ז"א גר' דגרסי' ועוד שה... עשה כו' וק' בשלמא ביצחק א... דקאמר קיים מה שכתו' בתורה קא... כמי והשלך עצמו כו' דהוי דבוק... שמסר נפשו לה' אבל באברהם כ... דקאמר שקיים את התורה כלה מ... רבותא שעשה קרבן שהי' אחת ממצ... התורה ועוד מ"ש דנקט שהקריב א... דמקמי הכי כמה זמני כתיב ביה וי... מזבח לה' ואולי על מה שעשה כ... קרבן והקריב את האיל תחתיו קא... שנחשב לו כאלו שקריב בנו : יצח... קיים מה שכתב בתו' בפ' התמוב' דרי... ויהי כי זקן יצחק שזקן ויושב בישי... היה : שנ' ויתנו אל יעקב וא'... דלמ' מה ס דע"א ממצות בני נח הי... סוף שעשה ונגלן שקיים את התור... וי"ל משום דמהכא יליף לעיל ס'... שנ' כבד את אביך שאע"פ שנשת... ומפני מצות אביו לא נמנע וכדאמר לעיל ס"א פכ"ד ובלא תנאף לא תגנ... תבוא שלא ניאף באשת פוטיפר ולא גנב מקור אשתו כדלק' ס"ד פי"ד ול... תרגא הוי נמי בענין זה שאשת פוטיפר בקשה להרגו ולא שמע אלי... כדלעיל ס"א פ"פ"ז ולא תחמוד אשת רעך מכואר גם לא תחמוד בית רע... אפשר בענין זה כדאמר לקמן ס"ד פ"ט שהנואף אשת חבירו חומד כל אש... לבעל כו' גם לא תענה אפשר בענין זה כדאמר התם שמעידה עדות שק... ואומרת ממך אני מעוברת ואפשר דהיינו במה שהיה מביא דבת אחיו רע... אל אביהם שאף שבאוהו לא היה מוציא דבה רק מה שהיה רואה הו... שהיה אומר אלא שהיה טועה בראיתו ואופסם כדפי' לעיל ס"א פ"פ... וא"ת ואמאי לא קאמ' הכא רק אלה והא אמר לקמן ס"ו פ"ט שהנואף כמ... חבירו עוברים על י' הדברות ובכי דט' דשבת לא שייך ביוסף אבל שאר... שייכי ביה י"ל דל"ק לבופר בה' בה ובלא יהיה לך אלא כאשת איש דחתי... טפי ואע"ג דלגבי יוסף דהוה ליה או דין בני נח הויא אשת פוטיפ' אש... איש מ"מ לא חמירא כ"כ כאשת איש דישראל אחר מתן תורה דהויא בח... וטעמא דקאמר התם על לא תשא שהוא מנאף ונשב' שלא עשה ליתי... ביוסף כי לא ירא שיתפרס' ענינו שאם תתעברה היתה תולה בבעל... כדאמר לעיל ס"א פפ"ז וא"א לקמן ס"ד פי"ד דקאמר אשה שמרת מצות ה... תנאף שהיא שביעית בדברות ולא תגנב שהיא שמינית בדברו' אתאי... מני נמי הכך י"ל דלא מיירי התם אלא מה שנזהר בענין הנאוף דילרו... אדם תקפו הרב' ואע"ג דרוב הכך נמי שייכי לענין הנאוף כדפי' לא נק... אלא תנאף ותגנוב שהן ברורו' טפי בענין הנאוף ולא תחמוד אשת ר... משום דאיכא בהדי' לא תחמוד בית וזה אינו מפורש נ"כ דשייך בניא... לא חשיב ליה : עד שלא נתנה תורה' אע"ג דרציחה וניאוף וגנבה ... מצות בני נח הן קאמר הכי משום דכור ולא תענה • לפיכך כו' תימ... דבפ"ק דקדושין אמר גדול מצווה ועושה יותר ממי שאינו מצווה ועוש... ויש לדחוק דלאו מפני שעשו אותה מאליהם קאמר שאהבם אלא מפ... מעשיהם אלא כי היכי דלא תיקשה כיון דלא ניתנ' תור' עדיין איך קיימ... קאמר דא' עפ כן עשו אותה מאליהן וא"כ שאלו עשאוה במצות ה' ה... כאהבים יותר בנביאים שאחרי מתן תורה : עליהם הוא אומר אש... תמימי דרך הרי שהשוה שמם לשמו שקרא' תמימים כמו ששמו תמים א'... היכא רמיזא דהכך דוקא קאמר תמימי דרך ולא על שאר דלדי... וחסידי ובשלמ' נח אשכחן דאיקרי תמי' נח איש צדיק תמי' וכן אברה' התה... לפני והיה תמים וכן יעקב איש תם ואפי' תימא ליהודה ויוסף אין כר... ראיה מכאן שהשוה ה' שמם לשמו' הגדול דהא שהיה איתיה ביהוד... וכן ביוסף דאיקרי יהוסף כדכתיב עדות ביהוסף שמו ת"מ מאדם ויגמ... מנלן . עליהם הוא אומר ואע"ג דבראשונים הוו כמה צדיקי אחרי... כגון למך וחנוך ומתושלח ושם ועבר אינן בכלל זה דההולכים בתורת ה... כתיב ואין ראיה שקיימו את התורה רק בשבעה הנז' אבל אלו אפש' שלדק... לא היתה רק בז' מצות בני נח ויתכן ששבעה אלו נתיחדו בהתקרבם לה' ש... א' כפי בחינה אחת מבחינות הקרבנות אשר הן שבעה בחינות שיכ... בעניני הקרבנות הא' הרחקת ע"א והב' קיום השכינה בארץ על י... בעמידת הנשמה בגוף ע"י המזון והג' להתקרב לה' בהמית החומר והגנ... השכל הד' להכנע על חטאו בראותו שהיה ראוי לעשות בחוטא כמע... העושה בקרבן והה' להודות לה' על טובותיו בעבד לאדוניו והו' העבר... רוח הטומא' העולה מיצר הרע והז' להראות אהבת ה' לישראל שבע... בשלחנם וכמו שביארתי כל אלו ביפה עינים ח"א פ"נו באר קטיב וה...
אדם

יא ושחט את בן הבקר וגו' ובאיל הוא אומר צפונה לפני ה' אמרו בשעה שעקד אברהם אבינו את יצחק כנגד התקין הקב"ה שני כבשים אחד של שחרית ואחד של ערבית וכ"ב למה שבשעה שהיו ישראל מקריבין התמיד על גבי המזבח וקורין את המקרא הזה צפונה לפני ה' ווכר הקב"ה עקידה מעירני עלי את השמים ואת הארץ בין עכו' בין ישר' בין איש בין עבד בין אמה קורין את המקרא הזה צפונה לפני ה' ווכר הקב"ה עקידה יצחק שנ' צפונה לפני ה' ר"א צפונה לפני ה' מגנר מעשיהם של אברהם יצחק ויעקב שהם צפונים לפנינו ומנין שהלשון הזה הוא לשון צפון שנ' הרשי' נם ישני רודי צפנתי לך אברהם יצחק ויעקב ישנים עמרם בן קהת וכל הכשרי שהיו במצרים הרשי' שנ' הרשים נם ישני' חבורתו של משה וחבורתו של יהושע וחבורתו של רוד ושל חזקי' ישני' חבורתו של עזרא ושל הלל ושל רבן יוחנן בן זכאי ושל רבי מאיר וחבירין

חרשים ועליהם הוא אומר הרשים נם ישנים ׃

יב בשור הוא אומר וקרבו וכרעיו ירחץ במים והקטיר וכאיל הוא אומר והקרב והכרעים ירחץ במים והקריב מה בין איל לשור שור הסר שתי וערב איל אין חסר שתי וערב אמרו חכמי' למדנו הקרבה לשור מן האיל והקרבה לאי'מן השור אמ'להם רבותי עיבר אני תחת כפות רגליכם אומ'לפניכם דבר א'אמרו לו אמור אם'להם רבותי י"כ נשיאי עמרו לחנכת המזבח לזה עולה לזה עולה לזה חטאת ולזה חטאת לזה אשם ולזה אשם לזה זבח שלמי' ולזה זבח שלמים ונאמ' להלן הקרבה בשור ואיל וכאן נאמר הקרבה באיל ולא נאמר בשור כדי שלא יאמר אדם בעצמו אלך ואעשה דברים מטעורים דברים שאינן ראויין ואביא שור שיש בו בשר הרבה ואעלה לנבי המזבח והריני עמו ברחמי ומקבלני בתשובה לכך נאמר הק'בה באיל ולא נאמר הקרבה בשור ׃

נפש

וכן את"ס למדנו הקרבה לשור וכו' משמע דלמה כה לתת טעם אלא למה נ' והקריב נבי נתן ונבי שור ל"ק אלא והקטי' ורבנן הסיבו דתין קפידא דסבי לבי הקרבה לשור תן התיל כתו שתפר' בע"ה ואחי שתעתי דשור חסר שתי וערב פר' שע"י שהן נדול נריך טורח טפי ברחיצ' קרבו ויהיבו שבעיתיבתו יעשנעתו מלתטה ומלתטלה למטה וכן לנדדים מולין ומפי' והיבו בתין שתי וערב תבל תיל תיבו נריך כ"ב כי כתה שיעשנע הקרב בהדתתו לנד"ת תו מלתעלה למטה סני ולפ"ז ירחה שהשתוכה שלבן בשור לה' תתר והקריב לפי שתין הקרבתו תכופה לרחיצתו שנ"ריך לשחוט בחיצתו תבל כנתן שתכף לרחיצה הקרבה קתר והקריב תבל"ק ולהקריב והקטיר לתן תקרב בלתוך קתי שת תבל התיבורים ולי ירחה שפי' שתי וערב התעסקות יתירה כתי שתעסק והולך ותתנשע לנד זה ולנד זה בתין שתי וערב והכיונה כוה להסיב כת"ס שם בפל הפרפרתו לתה שכתב והקריב כבן נתן ולה בכתר לפי שנתן הוה תעט ותקריב ותקטיר הכל בכת אחת וה"ק שור חסר בשר רב שקריב בב"ד שסיעורו תרובה ולבן תיבו יכול להקריב הכל בפעם אחת תבל תיל תיבו נרי"כ"ב טורח ת"כ פי' שתי וערב תורך ורוח כתו שהשתי לתורך הכנד והערב לרחבו וכדתנן בפ"ו דתקוואות כותל שנסדק לשתי שפי' לתרבו והכוונה כוה שהשור שתכרין נדולים נריכים ליתתך לתרבם ולרחבם כתנסנס והתיל שתכרין קטנים תיבן נריכין לוה ותיבו דתבן בר קרב בב"ד והטל כי' נרתה שהשור היו תחלקי' תכרין לחלקי' רבי' ות"ת והם כתיב ונתת תותה לנתחי' ותתרו ולה נתתים לנתחים בבר פי' הרתב"ד נבי הת דתני בת"כ תלתד שתין הרתם והפדר תתנתחים שבפי תנהג הקבבים שהיו כותו הפרק שהיו תקבבים תותם לשלחנות התלטי' תו לנבעלי השעודה כך תלקו תותם וכך היה תנהנג כתו שהשבו תותם בתשב' תתיד לתיל וכתו שהשבו תותם בתשבת יותם לפר בב"ד וכפי התנהג נקרתו נתתים וקתתר שלה יהבה התנהג ולה יחלק הנתתים לחלוק תחרת ולפ"ו תתרת תתי ת"ק והקריב כשור תשום דהקטיר תיב'קריב כתו לנתן שב' שנריך לנתת הנתתים לחלקים נריך להשתות בנתים ׃ אמרו חבתים למדנו הקרבה לשור תן התיל והפשטה לתיל תן השור נרסי' וה"ם רבנן תתרבי שה ללה כתי' והקריב כשור לתו תשום לריתיב כשור שתלעול' ולפינן לה כשור תתיל כי היבי דילפינן הפשטה ושתר תילי לתיל תן השור ולשבי כתיב וחם תן הנתן וי"ו תוסיף על ענין רחשון שילעול תתתון תעלין ועליון תתתתון כדתתי בת"כ לתינו תקומן לענין נפון לו פסו' דכתי' עולה כתרתוייהו כדתתי בת"כ לענין סמיכ' והפשט והקרב' דילפינן היינו סיקריב כל נכסין תחלק לתוכח וחם כ' יקטיר' ולה סיכיתה חת"ת ויקטיר ׃ אשר להם תדם תחל נרסי' ׃ לוה עול' ולוה עול' תין לפ' דר' ל' דתכל תה תני לתילף דהקרב' נתי כשור להם כבל ת' תיכ' עול' וכעולה תיכ' פר וכבש וכבל ת' תיכ' נתי שלתים וכשלתי' תיכ' בקר וצאן וכ"ש דהא ולוה חטת' לתתי ת' ועוד תה רתי' תקרב' דהתם לתו הקרב' הקרבן כתוכח תתם כנון והקרי' דכב' תלה כדכתי וכבתתי תקרי הקרב' על התוכח תיכ' לא לכתן אלא ה"ם תכיון דלזה עול' ולזה עול' וכו' לתתי תכפל קרא לתיתי' כבל ת' פרטי הקרבו לה ה"ל לפרט רק של כתי' לתשן ולית ליה וכן הקריב בשיר פלן וכתי פלו' כיון דכי הדדי כיבתו לא ה"ל לכתי תכפל לתשמועי' דהיכ' הקרב' נתי כשור כתיל דתם תיבו עכין להקרבה בשיר תנהו עכין להקרבה דכתן ומע"נ דכבשים דתל הוה סבי תיידי דתכפל בתר תכפל בבלהו ׃ לוה

הדם הרתצון קרבנו כפי הכהיב הל'שהוה להקנע על תטלו תסר תטת שעל זה הקרי'לה'סור פר לכפר על תטלתו תסר תטת דומ' לענין הענל וכת"ס הרשב"ם בסהיט לנרסי' בפ"ק דע"ז סור שהקרי'תדם הרתצון קרביו קדמו לפרסותיו וקרן תחר היה לו בתנחו עירן כפ'תלו טרפות ועוד תנתתי כתוב בזה הלשון סור שהקריב תדם הרתצון קרביו קדמו בו'סור מורה על התחוות כתן טבעו שפדיי ותין בכלל הב"ח בתעט כתיבה ורבת שהיזק בשו'ולבן יבא הענל כתודבר להורות על רבוי רוע טבעם ותין קרבן לפניו ית'וזלתי בהקרב' הנפש הבהמית ר"ל בהנענע' מזו היה וביתתה והטעם לרתתו על הבנענע' תד'תתר תתט'וכת"ס ויתכר' התדם ותשתו תכלימתם ווו היה קדימת הקרבים שהקרן תיוחד לנזק וזהו בהרתם תקו' הסכל בהכל להפך שהביו'תיפה עליו ועל זרעו והפרסו' רומזות להבנעה תכן תצרתים לכל הנוף בתנועתם וה"ב פי' קרבותיו קדמו שבטייתו תחר נפשו הבהמית קדמה להבנעתו ולו"ת קרן תחד היה לו בתצתו לרמוז תל העזות שקדמו שבתפה ותתר התשה תסר בתת עתלי והעזות ירתה בתצח ע"ד ותנח תשה זוטה וזה"ש ותיטב לה' תסור פר לפי שתמר לעיל ואני עבי ותכוין שהיה תבטיח עבתו לו"ת שתיטב לפניו הבנעתו הקודמת תהבנעתו התחורה' על תד'פר שהקדים'תבנע תחטוח ולכן תתר יהיו עטים ויעתתוהבעניים הם הבנעני' ויעתתו לבלתי יחטתו תו יר' קרן לשון כי קרן שור שניו שהו'ופרסותיו הסולבות על התרץ רתו לחתר ויר'שבתחלה היה שכלי ולבסוף בעט תחרי שבתפה לפנת תשתה ע"כ ויקרבן כח היה כפי הכהיב הם'שהוה להודות לה' כעל כל תסר נתלנו לשום לו תחרית בתרץ וכתו שתיבו שדרשו בו לעיל ס"ת פל"ב כי יכתיבו נדיקים כי תנתול עלי ותכרתם הקריב כפי הכהיבה הד' שהוה להסכין שביבה בתרץ שהוה היה הרתצון שהוריד הסביבים תלתט' לתפלה כהלעיל ס"ת פי"ט ע"י שבודתו ותורתו ויתקי היה בו'קרבן לה' והיה הכהיבה הנ'שהיה להכביבה התחור להנעני' בשכל ועל כן רבה שיהיה נופו כליל לה' ויעקביבנה תוכת כפי הכהיבה הת' שהיה להרתקת ע"ז פעל כן כשנתחר לו ועשה בם תוזה תפר בסידו תת שלי הבכר ויהודה קיים הכהיבה הז'שהיה תהבת ה'ליסרא'ולבקותם בו כי זה סבה להסתרו'הבפש כתו'כביס תתם לה' שביב'לה תתנודדו וכו'נל בן שתר תנות היבו' שהיה תלויה בחמוב'הסתרו' הבפ'ונלנול'פתם תחר פע' כנודע ליודעי תן ויוסף קיי'הכהיבה הו'שהיה הטבר'רוח הטומ'תעולה תיבר הרע כתה שבבש יערו פלה לחטוח בחתדת נשים ברוח הטומתה לבקה בוכות ׃ ואמר הבור תמי'פעלו ותביון לפעלו תמיט תב"ם הוה דהוי תמיט כדקתמ'לעי'ס"ת ריש פת"ר והת דכתי'כ'קרתי תד לתמיתותו ונלמותו כתטעין ביבידותיו ובייבו הבור תמיט פעלו וכדסלו בספרי בייר שהוה בר העולם פעולתו פלימה של כל בתי עולם ותוקן'שיסתכל ותת אז היו לי נ"ע'עיני'אז היו לי נ"ידי'אן היו לי נ"רגלי'כתה יבי'נתה ותד לבלתותו בהנהנתו עם ברותיו ובייבו בל תתי'דרכו.ובאיל הו' תו'פי'תביון לבבן בקר כתיב ושתט לפני ה' וכתיל שהוה בן נתן תו'נפוכה לפני ה'שתני'דלקתמ'נתי בבן בקר בייבו ירך התוכה בנפון וכת"ם הרת'בן ות"כ ק תתתי כתבי'רתתב'התם לבתבי'בבן בקר ובתבי'כרים והדר לילף בן נתן תיניה ותפני תשום דב' כבשים התקרן ה' זבר לעקדת יבחק שנזכר בשתור נפוכ'לפני ה'להבי כתב ליה בעול'הבתן שהוה תין בכבשי' בשעה שעקד וכו'ות"ת והרי קדמה תורה לשים שבה לעולם ותת"ז כה קרבן תתיניו ר"ל דבייבו התניד תרתשים בחריות כתב לה תתו וכדתת'לעיל ס"ת פ"ו בשתות התרטות ות"מ עיקר תקנתם ביום העקידה הוה"ת תה שנכתב בהלה על תנתי סיעקוד תברהם תת יבחק הוה וכת"נ תתרך בפ"ק דע"ז שהת דתקשיבן לתימרת דתי לת הטעו לת הוו תיתו והת כתיבה פ' יכתות וב' נחלות ותפני על תנתי ותי כתיב קדש על תנתי תין כדת"ר תתי דכתיב יום הששי תלתד שהשלים הקב"ה עם תעשה כרתני' ותתר תם ישרא' תקבלין תת התורה תוטב ותם לתו הריני תחזיר תתכם לתהו ובוהו ׃

שני כבשים זכר לתיל שהקרי'התתיו ׃ וקורין לתו דוקא בלה היו נריכין לקרות התקרות על הקרבן שת כלות'שתקיימים התקרת שעושים הקרבן בתנותו ת"כ תו קורין קתת' ובייבו כותן שכ"ה חרב שתין קרבן קורין תקר' זה שתקו'קרבן ותפני כדקתמ' כשתוך תעירני עלי וכו' ווכר הכ"ה עקידת יבחק ות"ת בלשת'בהקרבת התתי'כתו' שהוה ככב זכר לתילו של יבחק תכל ת"ט זכירתו תפני קריאת פסוק זה ותי תעוה קריאת פ' הקרבן תהניח לקרבן כת"ם בנתי'בני תת התורה לעולה ת"ם פ' זה תשתרת ול"ל לכפונה רתו ליבחק שהוה נפון לפני ה'ות"נ דכן'שתכו קתמ כשתוך שהם נפוני לפני ה' יבחק עדיף טפי להקרת נפון לפני ה' שרוחה בתלו תפרו נכור פ"נ התוכה כהלעיל ס"ת פ"ל ופי"ל דהיות הקרבן בנפון רתו ליכוחת ה' פניכר טפי כת"ם ול"ל שבנה נ' רוחות לעולם והניח בד נפון פרוץ לומר

פרשה ג

א נפש כי תקריב מנחה ר' יצחק פתח "טוב מלא כף נחת משתי
חפנים עמל ורעות רוח טוב מי ששונה שני סדרים ורגיל
בהם מבני ששונה הלכות ואינו רגיל בהם ורעות רוח רעותיה
דמתקרי בר הילכן (בעל הלכות) טוב מי ששונה הלכות ורגיל בהם
מבני שהוא שונה חלכות ומדות ואינו רגיל בהם אלא ורעות רוח
רעותיה דמתקרי בר מטילאן (בעל מדות) טוב מי שהוא שונה הלכו'
ומדו' ורגיל בהם מבני שהוא שונה הלכות ומדות והלכות ואינו רגיל
בהם אלא ורעות רוח רעותיה דמתקרי בר אולפן (בעל תלמוד) טוב
מי שיש לו עשר' והובים ינושא ונותן ומתפרנס בהן מבני שהוא לך
ולוות ברבית כמתלא אמרין ריוזיך ברביתיה מאבד דיליה ורלא
דיליה אלא ורעות רוח רעותיה דמתקרי פרנמטיושא (סוחר)
טוב מי שהולך ופועל ועושה צדקה משלו מבני שהולך ונוזל והוטם
ונותן לצדקה מבני שהוא אחרים במתלא אמרין גיפא בחוורין ומפלגא
לבישה (מכסת כתפותי ומתחלקת לעכויים) אלא ורעות רוח רעותי
דמתקרי בר מצוותא טוב מי שיש לו גינה ומבולה ומעדר ומתפרנ'
ממנ' ממי שהוא נוטל נטות של אחרים במתניתא במתלא אמרין
דאגר גינה אכל ציפורין דאגר נינין צפרין אכלין ליה אלא ורעות
רוח רעותיה דאיתקרי מרי אסיאן (בעל מדות) א"ר ברביה טובה
דריסה אחת שדרס חק"ה במצרים כנגד הריסה "במצרי בלילה הזה מתלא חפנים פיה הבבשן של משה ואהרן לטה
שבזה היתה גאולו' ובזה לא היתה גאולה

וכאן נמי הקרבה כתיב כלומר מכיון דמקטיר
יפה הקרבה תו לא מכיון לומר כדתמ' לעיל דמין הקרבה בשור מבו'
דתסר טפי וכרב ב"ח מ"מ לא כתב ליה הכא בפור דכתיב ביה
היינו לדתנו פלוגתא חתוכה להתקרב לה' כמה סיכוים שור מתסר טפי
והריני עמו כרחמי כל' הרב בבקש
רחמי עם קרבני לפניך עד שיקבלני
בשוב ומפ"ם סדעתו לסוב כיון דעל
קהלת ידי חטא מיהו הנהו דהתם חטאת
רב ת' ואשם מ"מ מסיקין בהו לעשות תשוב'
כדתנן בפ' יוה"כ הכפורים וכילוסו
גרי ומביא פור שיש בו בשר הרבה מה
שם יש לי בפ"ה פני' לא יעשה מדם
מעשים טובי' ת"ת ביה מיל שים לו
למיסי והרי מני עמו כרחמי ומקבלו
בתשוב': ר' פתח טוב מלא כף נחת
מדמ"ק ל"מ דכתיב הכא נפש ול"ק
מדם מי יקריב מקטיר לעי' ולא ס"ל
כדאמר במנחות פי"ב ותא בשתנית
מנחה שנאמר בה נפש אמר הקב"ה מי
דרכו להביא מנחה מני מעלה אני
עליו כאלו הקריב נפשו לפני להכי
כתיב נפש ולא דמשו לחינם כתה לכפר'
ומהאי טעמא תכיכה מקטרת יום
הכפורים עם הוית כהן קומץ ואתם
חפנים וטעמ' מפני שחיב כתה לכפר'
במתי' יב כדמפרש בסמוך להכי כתיב בה נפש
לומר שו כתה כרבון נמור ונפש לשון
רבון ויחפץ כמו ים את נפשכם
מין נפשי יוצאת ומפני שחיבה כתה
לכפרה היה מקדימה לרבון נמור דעולה
מכיון שהיה כתה לכפר על עשה ועל לאו שניתק לעשה כדתימה בת"כ מן
על הרהור הלב כדלקמן בתנא שחיבה מרבון נמור ולא לכפר על הטחתו
מן הרבון ירמוז לה שיקבל מנחה בדבון נמור מפני שהיא מקטרת מפני
שחיבה כתה לכפרה ומשום דסמיך לה מילתא דחביבה מנחה טוב מלא
כף נחת מייתי קרא דכתיב ומכיון דמייתי ליה מפרש ליה בריש"ת
מנחי לחריבי בדרך המדרש ור"ת בזכח שלמים נמי דלא מתו על חטאת
כל"ל נפש ר"ל כיון דכתיב בתר מנחות מנפש לגביל
ב"ת ולא מנחת כהורים כתיב בנחים והיה היכי מני קמי מנפש דהייט
דבון דע"כ חוכה היה דכתוב' קמיירי בדחית' ת"ל דמשום דכתיב בה
מם לומר שם מתם מביאים חותה כרבון מעלה אני עליכם כאלו נדבה
בכתיב חותה כדתני' ת"כ לפני שיכי לחסמ"ל דבדי חסך טוב מי שנוי
וכו' משום דק' מני טוב מלא כף נחת וכו' דלא יבדק לומר טוב זה מזה
מלא נס' לבריס טובים שלא מזה חסוב מזה מלא כל כך הפני לא יבדק לומ' כן
דוחני חה' הוא טוב וכשנבדו רע ור"ת הטמ' שהוא הפך מנחת פנים טוב
רע ונ"ל רעות רוח רע וכו' מני מתלא חפנים דמשמע דשוא דהוא הרב
הוא ס"ד לומר שהוא טוב ולא הרב כל שהוא יותר מדוב יותר רע ות"ל
המתרגי טוב לנבר מלא חפני מיכלא בשביית נפש ולא נזילה והטופין
מן תרין חפנין מלין מיכלא בנזילה והטופין ועתיד לפלא בדיבה בטורת
וכתיבירות לפה דוחקו מבוא שלא נזכר בכף נחת רמז לבעל הבזל גם הרמוז
לדין הרעו רוחק גם לפרש"י טוב לקנות מעט בכסיס מיניעו שיעשה
בהם נחת רוח ליוצרו מתלא חפנים בכסי בעביר שהוא עמל ופנבות רוח
לעני המקום ק' דכל רעות רוח הכו' בקללת לא מיירי כרוח מלהים אלא
דמיירי בהעשים להכי קחשיב בהו טוב מי שנונה ב' סדרים וכו' דקרי
לב' הסדרים שרגיל בהם בף נחת שע"י רגילותו בהם יו"ט שהיו רגילי
בדבוי הלכות שבלתי רגילות חפנים עמל שע"י שהיו רגיל בהם קוה
ליה עמל מכאיב בשחוור עליהם וקאמר רוח לומר שאין לו שכחה
הוא אלא לחיזון רוח שחקן בקבל מצוות ועו"ה שאר הפירושים .
טוב מי שנונה ב' סדרים לא נקט הך מילתא כמקרא למימר טוב מי
שקורה כ' חומשים ורגיל בהם מבני שקור' כל המקרא ושיבו רגיל
בה לבון המקרא מדה ושיבה מדה כדתימה כאן מבית ות לא יתפלר קהל'
שיקרא בעל מקרא לשמה היה ורעות רוח רעותיהו דמתקרי בר קריא ולבן
כל מדה יחפוץ לקרות מעט בדגילות מהדבה בלא רגילות ולא מבי נפי
למימר טוב מי שקורא מקרא ורגיל בו מבי שקור' ושנה ושיבו רגיל בהם
כדאמר לעיל הלכות ומדות דתע"ם שהיו רגיל בהם מתנה טוב שיתעסק
בה מצויה כל שעסקו במקרא לבד כדאמר בפרכות פ' תפלת השחר מעשו
בניך מן הסניון והוציבו כין בדבר"ח ופרפ"ח מן המקרא והייבו דדרי'
הכא תא טוב מי שנונה הלכו' ורגיל וכו' ולא הסניף בדרים קמייתא
דמתני' שטוב הלמו המעט בדגילו' מהמרוב' בלתי רגילות משום דה"ת
דהיב כל הלמו מין ג' מתרי כי חכל כיכה דבעי ללמוד מהו שבי מדבר'
לעוד גדול מהתנה שבי' מדות מדות שהתורה נדרשת בהן וכר מכלהן
הייבו בעל מדרשת דבי' בערוך ניח שבי' מע"נ דקוי בלא רגילו' מלמוד'
המתנה לבדה מפני בדגילות כדתמ' כתנה' לבני המקרא ומינטרי למימ' מו
טוב מי שנונה סונה הלכות ומדות וכו' דה"ת דבמדו' שתין הלמוד שם כ"כ
חסוב מקמר דטוב למוד המתנה לבדה בדגילות מלמוד מתנה ומדות בלא
רגילות אבל בתלמוד דתניב טפי דהייבו תירון המתנה שע"י כן פוסקין
הלכה למעשה כדכתיב לעיל פ"י ס"ה והייבו דקאמ' דמתקרי בר סולמן

כלו' מור הורמו ולכן אמר כך שו מניחות בתלמוד מין לך מדה גדול' מזו
שפסר טוב לעסוק בו שפי בלתי רגילות מעסק המצוות והמדרשות
שפי בדגילות ומיהו בתדרש קאמר לה מייתי מלה דדרש מניחתה ז
שונה הלכות מסנות וברייתות כדתני כפ' בני עיר כל
המונה הלכות מובטח לו שהוא בן
העו"ב מנאמר הליכות
עולם לו וכן הניאו הליכות
עולם לו על שוני התנינו' כפ' היה
נוטל וכ' סדרים דקתני מי סדרי
מסנה מלה דשונה הלכות הייבו כל
מתה סדרי י מתקרי בר הילכן
מתע"ם מניבו דגיל בהם שפי שהוא
כדתימה בהו יקרא לו שהוא מרגיל בהם מפני שהוא
בהם יקרא לו שהוא מרגיל בהם מפני שהוא
עוסק בהלכה ולא מעלה לו מחשבתו
מיהו בהם דתפרש ליה בפרקמטיא
ובדקה וכו' ת"ל לומר כן מקרי שלמה
לו מחשבתו שנקר' סוח' ובעל קרקעו'
בשתעסק בהם : ואינו רגיל בהם
בת"ק קתני מי מתלא מתר טבא חדש
בפרד בפיתה מן מחה פרחיין וקמ"ל
שע"י שניבו רגיל בהם יפתבתו ממבו
ולא יבי' מהם בלל בשפרי עפו דומה
בת"ם בפ' חלק בל בלמוד תורה ומיבו
חוור עליה דומה לנוטע ומיבו קוכר :
מני שהולך ובוה ברבי' כדי להרבו'
בסחורה וקרי ליה בעל מפני שהוא
קרוב להפסד כי בן דרך חלויס ברבי'
ובלן מתר בערבין פר' המוכר שדהו
לזבין מיבים ברתם ולא לוזף
ברביתא וו"ם בתן דמוזף ברביתא מתב' וכו' ומפני שהוא קרוב להפסד
קתמר לא רשותיה דמתקרי פרקמטיא דכיון דודאי יש לו להבין בזה ליבה
למיתר שבוזתו ולא שיקבל סוחר ובזה סומך על הפסק הדחוק חולי
יבלית ובן עבין הבבו דבתחוך טחת מפני שקרוב שלא יוכל לוזפן ויוכיח
בת"ם בת"ק מבל מס קרוב בשבר בתו להפסד לא מתרי בים שבוזתו לרעו'
רוח בי מנסה הוא חולי יבליה בי רבים יבליחו וב"ם מס קרוב לו שע"י
רבוי סטורח ירויח יותר ללא קרי בהבי טוב מלא בף נחת מתלא חפני
המוכר בעמל בדפי בבי מסה בפסטי דקר' דודאי יחות למה' לבן דהבלת'
היפירה מע"ם שיעמול בה בי מדם לעמל יולד בם חו ורעות רוח לא יבדק
בוה : ובמ"ק ל"ק מלא טוב מי שים לו י והוכיח נוסח ואתן ומתפרנס
בהן ממי שהוא נוטל ממון של אחרים ומפסידו ומתבדו מתלא אמר לה
מסתיית מוכר דידיה מלא דאחרוכים מוכר דידיה ולא דידיה וכו' ולפ"ז
מע"ם מלא יהו בדבי"ע י שיר"ת להתעסק בבאחורו דבו"ם מה שלא הוזבל בזה
קדו"הוא להפסד דומ"ל מ"ם בשוב בנו דבו"ם מבייבין מלא יוב להתעסק בבל :
טוב מי שהולך ופועל וכו' תיש"ל מלא שייך לי טוב זה מזה אלא בשבוחים
טוביו' בבל עשו הבדק מן הגזל פסיט מלא מוסיו לו בלל דשנה גזל בעולה
ומחדרב היה לו לקטינו בדתמ' לקתן פ"ל בלול הגזו ופסי' תיש דבב' מיירי
מחרי יחום ובבני דקבי לב"ע דומיה דניב בחזורין דהוו קניב דהבי לא ת"ם
לא לבעה"ת ו בבתיבת בסוף הפ' הקודמ' דלב"ע מי קני נזלן לגזל מקמי
דמקדש בשר לקרבן ולית בה משו' תבי הבא בעביר דלפ"ז אפי' קמה הבא
למע"ב דעול לי למבו בדק כיון דבותב בתר דקבי לה ומיו לו אלא חייב דמי
מ"ם טו' תע' בבדק הבפה בפלו בבל לבעה"ת דתפי דקבי בעלמ לפבין מבן
לא מהבי מבו דה"ל מבו הבא בפביר שיב דעולה ור"י לא מתוקמת בך בעולי
ור"י דודאי מין הבדק הבא מן הגזל עול לי בלל מע"ב דקבי לה מתל בימום
מו שבוו ליב למי דבתני בדק בתת שע"י דבעי לולב בי"ט שבי קמה בתי
בביבתי בבי לולב הגזו ת"ח בה לבל מבו ועמה ל"ל דהב"ע היב דקייתי
בעני הבדיבי בדק תרוב"ו מה מין לו בלי מיבן דו מהסור ויש בעיר שיבול
ליתן ומיבו דוב ומחה שהדין בבובו מיתן הולך זה וגזל מבבו חמון בתת
לבדק ופב"ח בלמה שטו לתת מעט המוב לו מהבי מחבי בדבך גזל וחמה
דבהי דמות לבפו ליתן לבדק הבל זה שבא בדבר גזל בלוקח לעבמו גזלן הוי
זה דומ' לגנים בחזורין שמה שבובת להטוי לחולי חסו לבפו ע"ב ריבו' : מי
שהול ופוע"ם מריבו לעון זה לות דבעני שתתבת מועט מיירי שפי שתי
לו משלו גדיך לטרוח ולבעו להרוי לית דבר בדי ליתן וב"ק בלמה טוב מ
שהו' עוש בדיך מעוט ולא התריבו בלמון זה ניבא בחזורין נוחם בתפוחי
שלוקח בשבר ומחלק לחולי : טוב מי שים לו נבה וכו' שטה זו בשט דקת
טוב מי שים לו י זהובי ורמוי שיהיו שתוכו זו לזו דתמיין מהדדי בדמיית
להו בת"ק וה"ל דאפשר בייבו טוב מי שעוש בדק וכו' ובת' שלא בדקדוק
מ"ב ע"ש מה בידוב שים לו' וכו' ובידוב שים לו נבה דקת' תרוייהו ור"ל
דבשתי' דוהובי משמעי דתע"ב דמיית דבשית שבדב מפ' ותתן ידלית תדם
מפ"ב בעשה הקרק וכת"ם בפ"ב בי מתבוני מתבבן הפובי בעשה טב תיבך
מפ"ם מין להדבו פרקמטיא בתתון מחרי וכהה דבבו מפתעיב דלפ"ם בדתפם
לא שביה בולי הלי בתו בתעו שפם קדובי לבניב ותבך ותוכה וביבו מפ"ם
מיבלה בעשם בשל מחרי שובה דריס דבי בף בחת דריס בף רבלו בר"ת וב"ת
ל' יבידי ותבי בתו בחתב בי בחבה בעי יבך שובה דריסה תיתי מפי בת"ל בם
סחה בתם לבו תיעל יותר מתעם מפם זיל קדי ותם ר"ל דמעם שבה"ם
עדיפי מפל מפם הם בתי פסיט ות"ב בדתי ות"ק מתי מייתי מפני שבוה
היתה בחול ולא בוה בי מין זה לחסרון מעשה אלא מפני שם שבניד
לבו ותלו היה מבניד ג"ב

נאולה אמר ר' חייא בר אבא טוב מלא כף נחת זה יום השבת ממלא חפנים עסל אלו ששת ימי המעשה אלא ורעות רוח רעותיה למעבר עיבידתיה בהון הדא הוא דכתיב (קהלת ד) טוב שני בשובה ונחת תרשעון א"ר יעקב בר קירשיו טוב מלא כף נחת זה העולם הבא ממלא חפנים עמל זה העולם הזה אלא ורעות רוח רעות דרשיעיא למעבר עבידתהון בעלמא הדין מיסת מתפרנן מנהון לעלמא ראתי כהתנן יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא יפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא מכל חיי העולם הזה ר' יצחק פתר קריא בשבת ראובן ובשבעה בשעה שנכנסו לארץ וראו כמה ורעיש בה כמה נטע יש בה אמרו טוב מלא כף נחת בארץ הזאת ממלא חפנים בעבר הירדן הזרו ואמרו לאו אנן בחרינן לן יהה"ד יותן את הארץ הזאת לעבדיך י הוי ורעות רוח רעותיהון הוות ר' א"א טוב מלא כף נחת זה קיטן מנחת גדבה של עני ממלא חפנים עסל ורעיו רוח זה קטרת

ב נפש כי תקריב קרבן מנחה לה' וגו' הללוהו כל זרע יעקב כבדוהו י ויראו ה' : א"ר יהושע בן לוי אלו יראי שמים ר' ישמעאל בר נחמן אמר אלו גירי צדק ר' חונא ור' אבהו בשם ר' אושעיא אשרי אם כאן גירי צדק לע"ב אנשונינוס בא בראש בלן ומה ת"ל כל זרע יעקב כבדוהו אלו עשרת שבטים א"ב למה נאמר כל זרע ישראל א"ר בנימין בר לוי זה שבט בנימין שבא באחרונה בתיב כי לא בוה ולא שקץ ענות עני בנוהג שבעולם שני בני ארם נבנסי אצל הדיין א' עני וא' עשיר אצל מי הדיין הוסף את פניו לא אצל העשיר ברם הבא ולא הסתיר פניו ממנו ובשעה שהוא שמיע ליה חני נזר התעניתא נחת מתרא אמר לאו משום דאנא כדי לא בוה ולא שקץ ענות עני ובשם שלא בזה את תפלתו כך לא בוה את קרבנו שנ' נפש כי תקריב וגו'

יעזב

הנשמות כדעת קנת מ"ס מבל חיי מינה ת"ס היתרון אלא מ"ס הסכה וימ' מה יפה סיקנה לאדם שעה של קורת רוח בעולם הנשמות מסכת וכות כל חיי שעה' ס שמן בכל ימי חייו יהיו מסתדל לקנות שעה ס' של קורת רוח בשע"ב תסדרון ומבואר לכל מעיין במין לשון המשנה סוכל פירושו וכ"ש מנדה דיקן דטוב מלא כף נחת וכו' דדרים ט"ב עש"כ מבואר שפיר שטוב שעה"כ מהשה"ז והקושיות שמקשה שמחר שמין יהם ודמיון לקורת רוח של עש"כ עם חיי שעה"ז ולכן לא ינדק יפשי' ל לומר זה טוב מזה מינה כלום ממשה' שים לך קורת רוח בעה"ז בכר יכנס קורת רוח של עה"ז עם קורת רוח של עה"ב כיוצא ס' ויבדק לומר זה טוב מזה מינה כלום ממ"ה לומר כלשון מחרת וכמו גדול מדוכו מכל אדם וטוב לחסות טוי מבטוח בנדיבים שתש"ב שמין ערך לזה עם זה מחמר שים לך גדולה בחברים וכל טובה בכתרים ויאמר גדול י' וטוב לחסו' כיי' וכלה רבי ג' כמה זרע וכו' לפי שים מקומו רבי רחוים לזריש ונטיעה טפי משער הירדן משע"ש שהמרן רחבת יתים שין כ"ב מקומו רחוים לזריש ונטיע' ולכ"ת טוב מלא כף נח כאמר הוא טוב ומקו קטן כאמר הוא טוב לפי שים בו נחת רוח לזריש ונטיע' ות' ממקו רחב בעב הירדן שים כן עמל למקו לזריש וכת' ק' גרש' כתה בית זרע כמה בית נטע וזה ות' מפו כדפי' יער' ת' י' ל שהכוונ' לזריע ונטע מלו ות' ט"ר זרעו לכם לנדק וכתתם לקמן פ' כ"ה ונטעתם כל עץ מאכל ויר' שהכירו בת"ע ישראל לקנין הסלמו' במצות התלוין בארץ ובחכת הנתלות בה ולו"ת טוב מעט מהלא מהרכ"ח ל' שהי' עמל ודחוק מקנין הסלמו' הזרו ומת וכו' כלו' ס' ורעו' רוח היינו תמר שחזרו ואמרו מין לנו סוס תרעות על מחניו כי סמו סוס מרגילו בעבר הירדן ואמרו יותן את הארץ הזאת וגו' ק' חזרו ואמרו מה לה מלך גדעוי לנ"ל שהמדי' מכן ותן את הארץ הזאת וגו' למי' מאי נפק' מינ' שתמרו כן בני הזמן ונד דרמיו לה קרא וי"ל שמפני שמת' ורמיתי את כל עמל וכו' תמר שפעמי יבא' מדם כמה שהיו נמות שלך מחרי מה שבחו ושוב יתחדש ולא יופיעו כעניני בני הזמן וגד : זה קומץ מנחת נדבה דכתי וקמץ מסה מלא קומצו: זה קטרת סמי דכתי ונתת לפניו קטר סמי' וקרמו עמל לסיו טורח גדול במשפחו שנדריך כתה סמכני ושחיקה ופטום והזור למכתש כדי לקויים בה תכות דקה כדתי כף ק' דכריתו והקטרתו ממי הוה טרח שנדריך ליתה שלא יהוה כדתי כתת ותו ורעו רוח יתכן פ' יער שכרון רוח והוא מעניו העמל מ"ב פי' לשון הגון כפירושי לעיל ותקומץ המנח' קמי' שהוא לרגון שפי כלעיל : שעונה כפר' כלו' כמה לכפר' וכן הלשון בת"ק והכפר' מפורש שם דמ"ר יצחק וכמה ענן הקטרת הכסוי הוה מין מגן יודעי' מהו על שכם דוד ופיר"ש שכם בשת עון עמך וכו' . יראו י' הללוהו תגד"ו מ"ל נמי דמ"ש נפש כמה מתנ' מפני שים כה רגון נמו כדעת המגד' הקודמת אלא שם ל' שטעי' הרגון בכתן מסוס דהויא מנחת מכני ירבי' כה שפי ולכבי מייתי כי לא בזה ולא שקץ ענות עני שי' יוסף פניו לעני כדכתי' ומיירי דמייתי הלי קרא מפ' ומיגל ירמי' י הללוהו דכתי' תקמי' אלו ירמי' שתים ב"ש כדפי' שתש"ב כי כרכו ת' י' מכד שתו שתיחר אלא מגד סיוחו שכה רחוק ומשניה לב"ה דה"ל כאו כתי' ירמי' שתים אלא שהכתוב הוכיר ת' י' כשתו הנודע לנו ור' קמא דלא מיירי אלא בנדרי הנדר שכה מכירי שם י' ולפי שתיב' מורש יעקב וישרא פי' מותם שכתו מכל רי' כל שכר דכלל זרע יעקב וישרא מיכללי נמי נדרי שבשם ישרא יכונו ת"ב דבעת רי' בל לפ' ירמי' י' על המיוחדו שביעקב שכה ירמי' י' ירמי' הרומתו' כדפי' בעל נגר' תהלות וכן פי' הרד"ק נבי ירמי' י' כרכו ת' י' שכה תכתי יפר' התכלודי' ככי' י' וכתו ירמי' שתים ר"ל ירמי' הרומתו' דשתים לגון רומתו' ונוב"ג כ"ש ירמי' מתין ירמי' העליוני' לי' שכה ירמי' הרומתו' שמין מנלם ירמי' העונ וכדפי' נבי ויקי מורש שתים עליכ': אל נגרי נדק דומי' לירמי' י' כרכו ת' י' דמשת נגרי' מדלת כתי' כמו כית כדמת' לקמן ס"ד פ"ח: אם כתי' מי' סיכ' ופלח והלא תפי' חסידי ת"ס ים לשם חלק לעכ"ם וכדכרינ' לעי' ס"ת פי' ס' י' כ"ם נגרי פנדק ותין לפ"ש כתי' נבי לנדק להתניי' לעתיד וכדשמעת מלישב"ם ט' דהם מין מקבלי נגרי ליתות השטח כדלתי כיכמות פ"כ ומי שמעינתם נגרי להתגייר תע"פ שמין מתקבלי כל ת"ק הכי הוו כדא"כ דע"ז ולישב"ם ט' קנרה ול"ל כדברש"י הכא ועוד דשם דקמי' מנטוניכוס כה כרשם מתא לות שכתני' מנטוניכוס וכדמייתי לה בירום נבי פלונת' דלית לה למרי מינייר ואית דמרי לה מינייר לדמים שכתניר ושמת י"ל דם ל כדע' כעל הסיקרי שכימו' שמיות תהים תתים לנדיקי נחורי ולית הדין תהים תתים כולל כדכתיב לעיל ס"ת פכ"ז סי' נ' ולכן נם שפ' תם

מין זו רק לפדיקי יסרא ודי לנרי הנדק סיהיו ליום הדין ורגלים לפי זה
מגרסת הירוש' דנרסי' שם כתים לעתיד לבוא ולפון זה על ימות המשיח
משמע מדמייתי לה התם כתר דתני עסרת הדברות שתים מהן להם חלק
לעכ"ם ושתים רואים לעתיד לבא משמע לעתיד לבוא היינו ימות המשיח
דעלה קאמר תנא דמתני' מין עתידין
יסעיה לחזור כדפרש"י והיינו דמייתי הכא
כה מימרא דר' אלעזר דמשום דהאי קרא
ירוש' בימות המשיח משמעי מכיון דמפרש
סו"יומ' זרע יעקב כבודהו כי הסכתים והיינו
בימות המשיח שעתידים לחזור ויקבלו
מ"כ היכי מפרש ירמי' יי' בנירי הנדק
לעני ס' שלא יזכו לתשיית בעזמן הזה
מ"פמ"ד להכי מייתי סיעתא מדרבי אלעזר
יסעיה דמספקא ליה מילתא ומכיון דלא
פס פשיט לן שלא יזכו אלו מני לפר' קרא
כהו' ומה ת"ל דכשלמה אי ירמי' יי'
היינו כהנים וזרע יעקב לויס וזרע
ישרא כמשמעו כדמפ' בפסו' טוב ניחא
לנריכי אבל אי ירמי' יי' נרים מה כ"ל
פס תו זרע יעקב וישרא הא כמ"ש אתו
ולימא למימר דמשום דכתי' זרע יעקב
ויסר' מייתר ירמי' לנרים מ"ב דמסו'
לתין קלוסם שוה דכתני קאמ' הללויהו ובכני כבודהו ונורו סהם
עכוכים מתהלפים כמ"ש המפר' לה"ק לכלהו דמ"ב ליתמי פרישת זרע יעקב
והדר נרי' ומשני זרע יעקב מנטריך לי הסכתי' לתמוני שעתידי לחזור
לתפוקי מר' עקיבא דקאמר תין עתידין לחזור כדתיתת כפ' חלק וזרע
ישרא מנטריך לסבט בניתין והיינו תנאי דברים דבר' מ' לתין להם חלק
לעכ"ם שתשתם כברה מתל כמעשה הפלגם ועיד שנרמו לתכר כתם
תלפים מיסרא ומש"ה שלא נחלקו התנאים בזה כמו שנחלקו בדור המבול
וי' הסכתי' דמיכא קראי דמוכח דתין להם חלק לע"ב ת"מ מסכמת סד"א
למימר הכי: שבא בתחרונה ולהכי דמיון ליה כתו' זרע ישרא טפי מתתר
סנהדרין דמשמע מי שכבר נקרא מכיהם ישרא בשנזרע ותין זה שלא בניתן
שכולל תחר שנאמר לו לא יקרא שמך עוד יעקב כי תם ישרא. ברם הכא
וכו"ק דמה ענין לדין הכא דמייתי מעכין הדיין ועוד דדיין שהופך פניו
לעשיר הוא מנוסתי פניס בשפכט כי דיין אתת לא יכיר פניס בשפכט
ומתי רבותיה דק"ה שלא יעשה כדיין הרשע ופול דדיין כ"ויסניר פניס
לעשיר מפני הכתתו אבל לפני הקב"ה פשיט דעשיר ורש שויס כי מה בכם
כתמונו של עשיר להקב"ה ס"ל שכיר לו פניס מדרכה קרוס"ה לנשכרי לב
וכ"ם ס"ל שלא כזה אלו קרכנו מהי תיתי סיכוה קרכנו תם מפני שהוא
מעט הערך פשיט שמאחר שהוא שלנו יותר קשה מהקרבן התרוכה לעשיר
פרעוי סיהיב יותר וכתם"ם לקתן כלו נפשו הקריבה וי"ל שמפני שהעני
בחוקת שלינו הגון כיעניות לא הניח תדה טוכה וכתם"ם ופן תורם ונגבתי
להכי תס"ד שלא תקוכל תפלתו וקרכנו כרצון כמו של עשיר שהוא מוחזק
בכשרו על הרוב וכ"ם תם קרכנו לא יהיה כדוה נדריכה כ"כ שהקונה ק'
מחד בעיניו ולהכי תמעיטן שתפלתו תקובלת כשהיה כהונן ולא יפנה
לא תהרון מעשיו כי מסגולת התפלה להושיע תע"ם סתין התפלה כדתי
כתעשיו וכדפי' לעי"ם ס"ת ס"ט ולהכי מייתי תהדיין שדרכו להסכיר
פניס טפי לעשו והיינו שדעתו יותר קרוב שהדין עם העשי' שהעני יותר
מוחזק כרשע מהעשיר ולכן הסכרת נותנת שהעני שלא יכשל להגזל מהעשיר
ולא כהפך ולכן יקדק הדיין הרש' מחרי טענת העני שלא יכשל להגזילו
שלא כדין מתם הקב"ה בעניו שתפלה תינו נתשך אחר חזקת העני שלא
חפץ לנדקו מאחר שתפלתו זכה ויתכן שהעני הנו כתו' כי לא כזה עטת
עני היינו עני תתורה ות"ט כתו שתף בהא דאתי לקתן בל"ת לתשך עליך
ככדתל הרשים שכתם וכו' ור"ל פעם היותו עני תתורה ות"ם יתמע יי'
תפלתו והוא ת"ר חני לתו תשוס לתתם כדתי ותיינו זה שהיה תם שלא
כזה קרכן העני כי העני כתמון בחזקת עניות תורה ות"ט כדפי' ויתכן
עוד שענין תם שהכיה תהדיין היינו שהאחר יהיה דין לפניו' לעשיר
כתנות עם העני והריק לא יהיה יי' מכריע לזכות הקדיק יותר תם יהיה
הרשע עלוב וכתם"ם לקתן פ"ל והשלים יבקש את נרתף תפי' נדיף רוקף
רשע וכו': יעזוב רשע דרכו וכו' כפי' ת"ם נפש כתחתה לרחוץ
מטליחת עשירית התיפה ויתור סויתר הק"ב מלו כדכתוב ולהכי
מייתי כתי קרא דדרים לה תכי ירבה לסלוח ומייתי דמייתי קרא
דרים ליה כדרך התדרם ודרים כפס לשון ויתור וכבוי,
וכדרך שאתר בתיכה רכתי כפ' ותונח תשלוס נפשי תתתי קרי לה נפש
דהיא נפיחה ויתכן דה"ק דרים לה לשון חפץ כדלעיל והיינו שתרגומו ית'
הטוב לומר טליחה זו לעניים תשורת הדין וחע"נ דתכתה זו לאו על חטא
כתיב כיון דהוי עשירית התיפה כהאי קרא על החטא כמ"ש כת"כ ורחו
למילתא דכא: כיצר אדם נדיך להתודות לה פליג אתתני דתכיה כיצר
תפודה תומר עויתי פשעתי חטאתי ועויתי והכתיב תומרים חטאתי
עויתי פשעתי וכדתכתוב לה בסמוך דתם"ב דלסדר זכר העונות יתודה
כך ות"ח ס"ל לר' כיכא עוד תלו תדברים לתקן התחבה והדבור והמעשה
כדתכתוב בסמוך. ערב יה"כ דתעות ולוי יום הכפורים עם תכיכה
תכל תחרו תכתים תפודה קודם תכילה שתא תטרף דעתו עליו מחמת
הסעות כדתניא בפ' יום הכפורים: מורה אני וכו' תפני שדרך העוכה
לתקן התחבה ודדבור והמעשה שיקבל עליו שלא יעשה עוד לכשלה וכת"ם כעל
פיודה על פשעיו המעשה שיקבל עליו שלא יעשה עוד לכשלה וכת"ם כעל

לפעתים

סתיקריס כת"ד פ"ב ו' לכן הזכיר ג' הפעניים כתן כדודי תו
תודה תני לנרסה זו תו חטאתי והרע עשיתי לפשתת ירושלתי ועל התרב
סהרי מתחרט תומר כדרך רע הייתי עומד מאחר שתודה פהיה דרך ר
מתחרט ולפי מהעתידה כו ועל המעשה תומר תה פעשיתי לא תעשה ע
כתוהו ולפ"ז תני דמייתי מיעזוב רע
דרכו הייתו שתזיכה הלמ' יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו
עוד לכפלה ותת"ם יעזוב רשע דרכו
מייתי לת"ם כדר' רע הייתי עומד ובזיר
נרסי' כדפ' רע היתי עומד ובדר' רחוק
הייתי מהלך ולפ"ז יליף ת"ם כדפ"ר
מתים תן תחשבותיו ובית' אתי שתפ
סהעבירה שם בתחשבה ושם כדבר
ושם כתעשה התורה על רוע התחשב
והמעשה והדבור נכלל בהליכ
כדרך רחוקה שתף שעניכו תפע
פעתים הדבור נ"כ הוי מעשה כדתי
כנגד עקיפת שפתיו הוי מעשה.
שהתהול לי וכו' תשום דתזכיר ע
ופשע וחטאת נקט בכל תד לשון כפר
תשוכה לנחות הלשון. על כל פוע
וכו' תתי דנקט עון ודבר פשע וחטא
תתי כר' ת' דתניא שם' התשוכה כיצ
תתודה תומר עויתי פשעתי חטאתי וכן בשעיר התשלח הוה תומ
והתודה עליו תת כל עוונות בני ישרא וכן בשעה התשלח הוה תומ
וחטאה דר"ת ותכתים תומרים עוונות תלו זדונות וכ"ת הכרת תכר
הכשם סהיה עונה כה הפעתים או התדיים וכ"ת תלך תוזק פשע כ
ואומר תו תפשע לכנה כשעה סהיה חטאת תלו שגגות וכ"ת עון ופש
כשגגה תחר שתתודה על הזדונות ועל התדיים חוזר ותתודה על השגגו
שלא תומר חטאתי עויתי פשעתי וכן בדוד הוה תומר חטאתי עם תכותי
העויתו והרשענו וכן בשלמה הוה תומר חטאתי ועויתי והרשעתי וכ
כלעיל הוה תומר חטאתו ועויתו והרשענו ומרדנו תלא תה הוה שתמ
תשה כוסא עון ופשע וחטאה ונקה תמר תשה לפני הקב"ה רפ"ע בשע
סחוטאים ישרא ועושים תשוכה עשה להם כר"ת וזדונות כשגגות ע"כ ובשלמו
תיכא תתודתי נתי לסכירה להם כר"ת ונקנת תהפוסקים פסקו כתות
תכל כירוש' נרסי' הכא פשעי והדר עוונתי והדר חטאתי והא לא כר'
ולא כרבנן. כאדם שהוא תלחים וכו' ור"ל כתים תון תחשבותי
דתחשבות תכעי ליה כדתמר תון לשון יחיד בתקום רבים שהוא שם הת
ת"ל ליתמ' תים תוזדונות תחשבותיו ולהכי תתרני דתמו הכתוב שהעבירו
הרבות עם היותם קלות בעון התחשבות הרבות יכפרו ויהיו לתחדי
כתלו הן עבירה ת"ל קשה ותתורה ועון זה לדעת ר' לעניו הכוכ
לפעתים הכפל העבירות הקלות יגרף העונש ליעשה כעבירה תחורי
וכדקי"ל מי שלקה ואינה תכניסין תותו לכיסה כדתי' ביכתות וכן כתב
יונה כשערי תשובה כעיקר כי"ג שכשער הי' שהתחדת העבירות הקלות
יחשבו גם הן כתחורות כהנטרף עונש כל פעם ותשלו על זה תתוב ש
תפי שהוא נרפה ותלם וכתשר יכפלו תותו כפליס רבים יעשה עבות תוקי
ולו"ת כתרם שהוא תלחים כ"נסרים פרופה לעשות כלם תנסר כעון תט
תו תחיכה ולהיות הנסר דק יתלים עתו תחר ויהיו שניהם כתלדים כתל
כן נסר תחר חזק ועב תתם פניו זה לר' יוסי לענין התחדת העבירו
והתחזק רוע התשובה ע"י הפרנל עם היות כל עבירה תנד עצמה קלו
ותיכה נעשית תחורה ע"י כרוף התחרות וכ"ם עם עוד ר' יונה שהתחדת
על העבירה נעשית לו כהיתר ויפרוק עולם תעליו ולא יעתר תתני
ולו"ת כתדם שתדבק כ' כרתי התטה דהיינו שתם ת' תכרתי התטה ד
ולא יוכל לסכול תפח התטה ידבק עתו כרע תחר וכהנחדם יסבלו התחד
סיחזק כתם ולפי שתין העבירה עצמה התתחזק לדעת זה שלא הכח התוכ
והתכוכ' הרשה התפיל ל העשיר הוה התתחזק כדכתיבנא דתם העני
לתחזק כרתי התטה שתין הכוונה בחזקה תנד עלתם שלא להיותם חזקו
ליפול תפח הנתון עליו: ותתכם תכסות הילקוט יר' דקייתי ר' יצחק ור
יוסי תסיפא דקרא ולפ"ז ל' התפוס דק"ל תתי כי ירבה לסלוח סירט שתי
טע' כרכוי והכפל הסליחה כתו שתכתוב כפתוך כדר' עזיר' לה' ק' ר' יצחק ור
יוסי דלעולם כהכפל הסליחה תייתי תתכם תפרש עניכה לר' יצחק סיי יכיל
יסורין רבים על התדם כדי לסלוח כפם עונו לפי שלא יספיק ת' תפני
לתתילת העון ולא ירבה יי' כתיתתו תו כעונש קשה ולכן יכיא עליו יסורי
רבים סיוכל לסבלן ועל ידן יתחול עונו ולפי שכלל ת' תיסורים שהם
הסליחה תמר על הרבויים כי ירבה לסלוח ועו"ת כתדם שתדבק כ' נסרים
שכח כל ת' תעט וכהנחדם יתחזק כדפי' ולר' יוסי ענין הכפל הסליח
הוא שיביא יי' יסורין על החוטא יותר תכדי נזרף כפרתו כדי להרבות
שכרו ותפלתו כ"ד כי לקחה תיד יי' כפלים וכענין יסורין על תהכפ
סתן על חטא קל כת"ם הרתב"ן כפתר הגתול ות"ת לפי סתן יותר
תכלי תטאתו כדי להרבות שכרו הוו יסורין על תהכפ.
וכו"ת כתדם שתדבק כרצי התטה פי' שכח תדבק עתו תחר רתצו
על זה כסופו של זה ועל ידי כן התטה נבוהה: רבנן ורשב"י תשום דכע
לתתויי דר' עזירה תייתי הא דרבנן ורשב"י דסטתת לא הרתה ה' לתכרה ה
עשירית התיפה היינו תפני שזו תיותר ה' תלו זכות תברהם כמו
שתפ' ותטעו"ז כתי לא כתתר אלא כתרתו לרשב"י. כל הכפרות תשום דתתר
כתה תדם וסוסיכו ה' כפרות שתתי טוען לכנוך כדלעיל ס"ת פתי'
לכן הרתה לו כל הכפרות תון תעשירית התיפה תפ"י סנם היה כתל

בעמים לכפרה מכל שאר קרבנות שהיכם כתיב לכפרה לה ס"ל טעם להרמותה לו: הראה לו והייכו קחה לי עגלה משולשת וגו' כדלעיל ס"ה: פרה לנו לכתורה היה נרחה דה"ק לה מכעית ססולח בקרבנו שהמוים בעבור שה שעוד ווחר לחת לנו סליחה אחת כמדת טובו והייכו

ויקר' ח

ד נפש כי תקריב קרבן מה כתיב למעלה מן הענין והסיר את פראתו בנצחה א"ר תנחום בר חנילאי עוף הוה פורח וטס בכל העולם ואוכל בכל צד ואוכל מן הגזל ומן ההמסין אם הקב"ה הוא אומר והוסף הזה מלא גזלות והמסין לא יקרב לגבי המזבח לכך נאמר וכי תקריב את מראתו אבל בהמה נדילה על אכזם בעלה ואינה אוכלת מכל צד לא מן הגזלות ולא מן החמסין לפי הוא מקריבה כולה לכך נאמר והקריב הכהן את הכל המזבחה לפי שהנפ' הזו נזולת וחומסת בוא וראה כמה צער וכמה יגיעה עד שיצא מאכלה מפנה °מפומא לוושתא מוושתא לאיסטומכ' מאיסטומכ' להסטיסא מהסטיסא לבית כסיא מבית כסיא לכרסא מכרסא לבי מעיא (חלוחלת) מבי מעיא לכרובת קטינ' ומכרובת קטינ' לכרובת עוביא ומכרובת עוביי לסניא דיבי (פרוש שהזהבי מוחסין כן) ומסניא דיבי לפטטרסא ומפטטרסא לברא בוא וראה כמה צער וכמה יגיעה עד שיצא מאכלה מפנה ה °ושסע אותו בכנפיו לא יבדיל א"ר יוחנן ההדיוט הזה אם סרית הוא עני אנריפס המלך ביקש להקריב ביום אחד שלש מאות לבהן גדול אל יקריב ארם היום הזן ממני בא עני אחר ובידו שתי תורים אשר לבהן הקרב את אחד לחטאת ואת אחר לעולה אמר לו המלך עוני ואמר לי אל יקרב ארם הזן ממני היום א"ל ארוני כ"ג ארבעה עשר שנים ומתפרנס משני אם אי אתה מקריבן אתה חותך פרנסתי נשלן והקריבן נרא לו לאנריפס בחלו קרבן שלעני קרמך שלח ואמר לכ"ג לא כך צויתיך ל יקריב ארם הזן ממני היום א"ל ארוני המלך בא עני אחר ובידו שתי תורים אמר לי הקרב לי את אחד ואמרתי לו המלך צוני ואמר לי אל יקריב ארם הזן ממני היום אמר ארבעה אני צר בכל יום ואני מקריב שנים ומתפרנס משנים אם אי אתה מקריב אתה חותך פרנסתי לא היה לי להקריבן א"ל יפה עשית כל מה שעשית מעשה בשור אחד שהיו מושכין לקרבן ולא נמשך בא עני ובידו אגורה אחת של סרוקסיסא (עולשין) והושיט לו ואכלה וגעש השור והוציא מהט ונמשך לקרבן נראה לבעל השור בחלומו קרבנו של עני קרמך

. מעשה

ויקר' ח

סוחר טוב מזמור כה

לדקין והם דלת מני הכת קיבה מפסר מפום דכתי מעים מתפטטים מפנר ומכין דמני במעיה קיבה ככלל: כרוכת קטינה י"מ כרוכת כני מעים קטנים וכרוכת עוביה כריכת כני מעים ערים וכרחם דקריינו כדרת דכתת דם כל בשר: לסניא דיבי פי' הערוך שסנוגים אותו סוחכים ולא יוכלו לעיכול מיניהן פי' אחר כעין מסכת דיבי לסנן זיב' ורש"י פי' פם או טרפות שניה דיבי קרסטין כוכיל והוא עשוי ככים וסתו' ברחמו ולסון סניה דיבי לפי שהוא מקום מחום ויחום ואפי' לוחכים לא' מן הפנ' לא עכמה הוא מקום שמקבלים שם הטבחים את הכרס ומוציאי' את הפרש מקום שסנקלוי זב והם נרחה. רבותינו לפשטרכא נרחה דקריינו חלוחלת החכמה וכמ"ש לימה תו מפטטרכא לעוקמת תצוה ונרחה דקריינו פי הטבעת לתרנוס טבעת עוקב: ושסע אותו וכו' ומנ' דמייתי דרשת סהי קרא בפר נפש כי תקריב למילף מינה שקרבנו של עני חביב שרחמי' שהמוכח יהיה מהודר בקרבנו של עני ומ"ם מפר' נפש כי תקריב שכתב כאלו נפשו תקריב כדמפ' בסמוך: ריח ניחוח מסמע דקמיך בכנפיו על הגוזה וכן פרש"י בחומש בכנפיו עם בניפיו לישנא דרוש לומרוש בנפי נוזלה בכנפיו כוזה ושטן הרוצ"ן ז"ל ב' בכנפיו על הגוזל לא יוכיר הכתוב אלא מקום אחד ומסמך אותו מלמדנו על מנהג כל פירושו ומסמך אותו במקום בניפיו ואין בניפיו בזו, אלא שהוא כל בניפי שכתוב כל בפר יפרוש בניפיו לימין וכן בכנף תעילו והגוזה, הוא בעבר אחר על גוף העוף בעניו שכתוב שבר הגדול גדול בכנפים מרך הכתר אלא בזוזה וכן בניפיו בכנפים והגוזה טמאות ומטמאות ומטלטלות ואמרו פרט לחרטום ולנפרנים לבנפים ולגוזה ע"כ ושטנתו הרמבזה מיני מכיר כי אם בורך מיזכיר הכתוב אלא מקו' ומסמך מסמע כדרך הממוע והייגו מנהג בזון ומסמעה כמסמ הגדי כי לא פורש מחיוב מקום ואת"ל שגם דרך המסיעה מלמדנו אף אני אומר שמסיעת העולה כשירה אין מנהגו לזה מניגו בזום מקום שהמריבו חו"ל שתיים המסיעה מנהגו. ואל הטענה הב' אני אומר כי גם רש"י מיני כוונתו לומר שהגוזה לבדה אקרא בזוזה ולא ב' שפי' בכנפיו בכלל בכנפים הגו בכל התור' שלא ר"ל שמם בכנפיו לא נאמר על העגם והכשר והעור לבד שלא מפני חבור הגוזה שעליו ג"כ מכל בזוזת הגוזה שעליו לא היה נקרא בכף אלא יד אן שם מחר והייגו דכתיב בכל בכנפיך בלבל בכנפים סוכבים בכנפיהם בשתים יכסה פניו וכלילה רבות ודוגש שעיקר הגל והכסוי הוא ע"י הגוזה שעליו שלולו היה ממורט גלו וכסותו היה מעט וכן בכף רבנים בעלמה עגיגו מכך יופי הגוזה ומכיון דכתיב והקטיר חלבו מחר בכנפיו מסמע סיקטירם כתות שהן כלה מריטה ולפ"ז לא יחלוק המדרש עם ת"כ שדרשו פבנפיו להכשיר העור כש"ס הרמ"ס דכיון דבנפים נאמ' על עצמו, מחבר עם גוזתו ילפינן שפיר שמקטיר העור והבזוזה והשתא אפי' ת"ת בבנפיו מזכיר מקום הססוע שהוא מכין בנפיו כיחה דלעולם בנפיו על המחבר המיוחד בגחר וח"ת ילפינן שמקטירו מדכתיב עליה והקטיר: נפשו קלה עליו ואין רחוי להקריב ליי' מה אניגו חביב לאדם מסוס

הקריבהו נא לפחתך וח"ת והלא אמר שבראתי בבני' והשר שבזקן החיים והעטמות והגידים והקרנים והטלפים מקטירין אותם בזוזת שהם מחוברים כדאמן בזבחים והתם ליכא טעמא דקאמר הכא וי"ל דשאר הראם והזקן טפל לעורן והקרנים טפל לראש והטלפים טפל לרגל ולהכי לא תיננית מילתא סיקטירום עמהם אבל בזוזה שרוכה ליחרט מיכא טפלה לגוף. ואת אמר והקטיר הכהן את הכל מע"ג דלא כתיב הכי בעולת העוף לאו ליכתב דקרא קאמר אלא דמקרא מעיקרא סיקטיר הכהן את הכל דוהקטיר קאי אכתניפיו דכתיב לעיל ומיהו ליכא למימר דמיתורא דוהקטיר יליף להו כת"כ מבראשי חד להקטרת הראש וחד להקטרת הגוף שמקטיר קרמם בעצמו והגוף בעצמו ז כרי סיכה המוכח מיוחר שאם יחרם העוף קטן ולסורות שם, מחניך קרבנו כגדול רבה סיכים מיוחר.

של עני ומ"ג דמסתמא הדין כן בחטאת העוף והשתא אמכין דאתי לעכיר כגון יולדת לה מפליג רחמנא בחטיאתם:

אנריפס המלך וכולי מעמה זה ובכמוך לומר מקרבנו של עני המועט חסוב מהגדול על עסיר דקאמר בסו מקרבן של עסיר קרם,

והוציא מחט הייגו מלמד הבקר שים בראשו כחין מחט והכווכ' מחכר שבעבע העור עצמו חביבותו במלמד הבקר וגמשך לבקרן:

אל תבזה עליה לומר מי יודע מיקרי כאן מי מנחה פחותה מעשרון
כדתני כ"ב דמדות ונס מין לחברה עם סלת מחריס דמין מנחה כלה
בפותקות כדתנית כת"כ מלה מלמד שהזכה עליה ת"כ מיקבלו לעצמו לומלכה
בני הקרבה י שאינו מקריב נפש חייבו מני מנחה פחות סלת ומין כה
נפש כתיב ונפש כתיב כו נפש ונפש כי
מקריב לו אהוה חסוך כאן מקריב נפשו
כי עני הוא וכ"ם העני מיקריב כמה
ועוף ר"ג ומפי רבותיו וכבי מיתת
כת"כ ומפי הרח"כ ר"ל כלומר כלם
עוסקים כה כמה מיכולים להתעסק
במדרגת העשרון ביניהן המתן בכליל
ויקר' ה בכתונת הלבנה בקטיפה במתן כלי
מכלי ב במגין בליקוט הלבוש בחלו בהקטר'
כל ה' עושה מלאכתו משה כרוב עם
הדר' מלך ומשמעי' קר' הכה כדי שלא
יתגוה עליהם קרבן המנח"ע כ"ש וטעם
דקדוק מדכתי' כני אהרן הכהני דל"כ
אל הכהן מיכני ליה אלא לומר שכלם
מתעסקי' כדכר כמו ובתכו בני אהרן
יז הכהן הם ופדכו בני אהרן הכהני את
הנתיכים : מפלתה ולא כל שלמה לה
הביאותי זה לכיון למין סלת בחוט
מעשרון לוי שפשר שיקמוץ כלו שהרי
מיכו קומץ אלא קומץ ה' כין לעשרון ה'
כין לס' עשרונים כדתיתה כת"כ ומיך
יתכן שקומץ מחד יחזיק עשרון ומפי'
כ סיהיה חפנו גדול ועוד שקומץ מיכו
לקמן מכורח אלא כדקמני מיכני שחופה ג'
ם"ד פ' מלבעות על פס ידו כדתית כת"כ ומס
יח הוסי' קומץ כגון שהרחיק מלבעותיו
מליס יקומץ הריוה פסול כמ"ש הרמ"כס
קלג כפי' ממעשה הקרבנו' וכ"ש מס קמץ
פעם שניה ודוחק לומר שר"ל שמס
חסר כל שהוא מסלתה ומשמנה
פסולה כדאני כת"כ ומייתי לה כפ"ק דמנחות וה"ק מסלתה שחסר
ופפי' לה חסר כל שלמה וכ"ע מגולה מחסרתיה פי' שהגולה
דהיינו מחסרתיה נלות ירושלים אחר כספרד מתרגמת נן די כחסרתיה
וכילקוט נרים מגליא מחסרתיה ומחברותיה וי"ת מלרפת לספרד :
ולא טוד שלא וכו' דלמה מכעיית שהכהן זוכה לעצמו מפני כ' פסיעות שלה
פמזכה ג"כ לכניו דהיינו והנותרת מן המנחה לאהרן ולכניו כדלק'
וכ"ם מי שמנטיר הרבה מיזכה לו ולזרעו . ראש סדרה שהתחילו ליתן
וליתן בפסוק זה : פתח עלה וכו' משה דק"מ ל' לאהרן ולכניו ליתי
לכהנים ויכלול כלם יחד ומהתי טעמא תני בת"כ לאהרן תחלה ומח"כ
לכניו לאהרן אלא במחלוקת ולכניו בפחלוקת ונבי ויתה לאהרן ולכניו
דלחם הפנים פליג ר' וקמ"ל מתנה לאהרן ומתן לכניו כדאית כפ"ק דיומ'
וכתה דוכתי להכי ס"ל לר' חנינא דמתן לאהרן זוכה לכניו פי'
שמכיאל לכניו הקטנים מחלקו מהמנחה אע"פ שהקטן מיכו חולק אפי'
בקדשים קלים כדתנית כפ' אז מנחות ולכני דרים הוי קרא בקרבנות
לאהרן וכניו יתרם לעולים והא דלא דרים כת"כ מה תלמוד לומר
מלאהרן ולכניו דלחם הפנים נקרא והבה למ"ל והא דכתיב תו בפ"ג
והנותרת יאכלו אהרן וכניו י"ל משום דכתיב בחצר אהל מועד יאכלוה
מצות' דאפי' קטנים לא יאכלוה חון לעזרה והא דכתיב כפ' תצוה נבי
זכחי שלמים ויהיה לאהרן ולכניו י"ל דמצות' דאפי' כשלמי לא יאכלו
ע"י מביאם אכל אין חולקים להם ושיין בגמרא . מה נבורי כפ"ט ילף
דמצות' נבורי מדכתי' החרם כל עיר מתום והטעם משום דכתיב בתבני
סיחון ועוג שהיו נבורים י מה נבורים דרים מתחים בשתי תיבות מי
מתים כדרך מלכם תדבקון מזה כיוצא בזה ומלתם שהם כב' תיבות ומפ' מי כתו
מה כדמשכחן בתנות מי שמך בתקוים מה שמך : מה נבורים ק"מ נבור'
שיכה כתך מילתך ועוד מה ענין זה עם הכתובי' המסוכים בתזמור וי"ל
שהנבורה היא בקרבות ע"ד לחזקו נבור לכובש את יצרו וירח"ש ס"ש
נדיקים בכחרו למשרתי אהרן ויהיה פרנסתם מסלחנו כי זו היא מעלה
שיתפרנסו מקדשי יי ולא היו זוכי לזה אלא לנדקתם וענין הכתוב שם משוש
דבעי לתית שכי כנדק לחזה פניך קחת שלו ע"י נדקתם זכו להם ולבניהם
מכל הוא מיכו רוחה בעצמו זכות ומיכו מבקש מיי שלא כנדקה וחסד ומתו
שפי' כעוחר טוב מתתים יד כדורו של שמך ותסיים כה אחר דוד זו שכתים
מכת תורה וח"ט לכל שכי מיכי כה לפניך אלא בעבי שהמקים נדקה וכו' .
אלא נטלו חלק כאהרן ופי' מחלך שהם לקים מירושת חלד שניה לאהרן
כדילפי' כפ"ט שהמזיכו כל יוסבי חלד : אלי קדשי מקדש קרבנות ולחם
הפנים וקדשי הגבול תרומות ומעשרות וכתב כה"ת חלקם וכ"ג אחלה
בטעם שהם מיו מתחלקים עם הכהנים כפי משמרותיהם כתו חלק
כחלק יאכלו הן משם הן הרבה לכל ק"נ לא היו מתחלקים אלא כל חים
ישראל כתוך מעשרותיו ללוי שיהיה ומלה בטעו שהיה כוטל הרבה
ביחד פעמים רבי אחנם מה שקרוק ה"ת חיים יתכן שהי שהמקדש עיקר
ע"י שנקרא אהרן החיים או שהי שרוב הקרבנות מעבלי חיים וק"נ שקרא
בפוסף שהי לעתיד ומשמרות כיל הכהנים על סיתנם לנוי : אלי קדשי
מקדש וחלה אין חלק לקדשי מקדש רק לכהנים ר"ל דאלה נטלו חלק
כאהרן היינו כהנים לבד דלוים שנתנו להם ערי' לעבת עבודת נטילת חלק

כאהרן ורים"ד שקרא מיירי כלוים שנטלו חלקם מיד יי דהיינו המעשרו' וכפי
קאמר מתתים מחלב על הכהנים שהם יותר גבורים וקדושים ואלו זק
לק"מ נוסף על קדשי הגבול : כל זכר אין להקטות מה ת"ל יאכלנו פנים
לענין זה אחר שכבר נאמר חלקם בחיים דהא כל זכר אחת למשמעי
לאפי' בעלי מומין חולקים בקדשי כדתני' בת"כ וה"ת יאכלנו פנים אין
למיתר ענין זה והיינו דקאמר יאכלנו דמין כ"ל שאוכל בקדשים כדאמרינן
מלחם אלהיו וגו' שלא אפי' חולק כה
ועי"ז יאכלו ויאכלנו והיינו דמייתי
הכא אהרן זיכה לבני וכו' כמו שהם
כ"ה . אחרן זיכה לבניים מצד קדשי
לעיל יאכלנו כנים שאפי' בעלי מומין
חולקים בקדשים כדפי' מפרש הכתוב
דזה היה זכות אהרן שזיכה לבניו אפי'
בפסולים ומפרש כמה זכה לזה .
שני כריתי היית' יתו לא מייתי סוגיא
לבנים מדכתיב כריתי למשמע ברית
כרותה לעולם מדכתי' כתורה כהן
מלת עול' היא לך ולזרעך שלא ס"ק מי
מזכה הייתו מכוס זכיותיו הרחוקים
כת"ב כריתי היתה אתו דהיינו דכתי
רוקף שלום וכל הני דמפרש ומפי
כריתי היתה אתו מברית מלח ו
שנקרא כריתי כאומר ושמרתם לי
כריתי ופי' דהיינו החיים דהיינו ל'
ותנות דאקרו חיים כאומר וכחרו
כחיים והשלום שהיה רודף שלום ופי
ל' ת"ק כאמר ואתנם לו מורא שהיה
כאימה וכיראה כדמפרש . שהיה
רודף שלום כדאתן כאחת מי
מתלמידיו של אהרן מוהב שלו ורודף
שלום וכפ"ק דסנהדרין ילף לי
מכשלום וכמיסור הלך אחי וכאחרי
דר' נתן ילף מדכתי' וויכבו את אהרן כל בית ישראל שאפי' הנשים בכו אות
מפני שהיה רודף שלום ואלו ר"ה כ' ככי אדם עושים תריסה זה עם זה הולי
אהרן מכל מ' מהם אומר לו ראה חברך מהו אומר אהיה שהיה מטרף את לו
מחבק את דעתי מתלע בפעדי אין אפשי עיני ואדאה בחברי כותבי היתי
אלמי הוה מסרתני עליו היה יוסף אלמי עד שמוניה כל קנאה שבלבו סו
הולך אצל חברו ואומר לו ראה כמה טובים אנו ונשקו זה את חבקו וכשקו זה לזה
לכך ויכבו אותו כל בית ישראל : שקבל עליו לאו שהיו כאחת תורה
שכל ישראל נאי כדאמר בפ' מי שמתו והודעתם לבניך ולבני בניך וכתי
כתריה יום אשר עמדת לפני יי אלהיך בחורב מה להלן כאימה וכיראה
וכרעדה וכזיע אף כאן כאימה וכיראה וכרעדה וכזיע אלא כשם שהיה כשעה שהיה מרעיד
תלמדו תורה היא עומד כיראה ואימה שהיו מתנה בחכמתו . באימה
וכיראה מלכתיב מורא ויראתי דרים מורא יתירה ודרך הלשון לומר ליי
ויראה ורעדה וזיע כשהיה דמי שמתו : מה ת"ל מפני שמי דיכול לומר
ת"ל היה עומד כאימה ויראה מכ"ם כשהברת יי"ת"ש כברכות מכוון שכוון
כדרך שמשמח כעלמו ומשני דמפני שהיו שמן המשחה שכתוב
קדוש לשמו כאומרו יהיה זה לי . שמא מעלתי ליכא לתיתר שמשחו שמן
היו רמוי ליתשח ואע"פ שמשחו יי היה נתשח אחד שמן כיני כוהני
ד"כ קודם שימשחו ס"ל ליראי ולומר מני יראת שמן משעול אלא היה
טעמא כדתמר כפ"ב דיומא כתיו כ"טיפי תרגליות היו תלויות בזקנו
אהרן כשהוא משפר עולות ויושבות בעיקר זקנו ועל דבר זה היה מזכה
דלמ' תחר שמן ח"ו מעלתי בשמן המשחה יכתה כ"ק יחתרם לו כטל תרם
מה טל אין כו מעילה ושריין אהרן דומה שמן הוא לא מעל לפי שלא נהנה
מכי מעלתי שכשניתי יצתה את קול ואמרה הכה מה טוב ומה נעים שם
אחים גם יחד מה משה לא מעל אף אתה לא מעלת ופרש"י כאיזן כ' טיפי
תרגליות של שמן תלויים בזקנו כשהוא משפר עולות ויושבות בעיקר
זקנו כדי שלא יפלו . ורמ"ה פי' כשהוא משפר ע"ם כשהיה מדבר ואת
של זקן מתנענע מחמת הדיבור היו עולות ויושבות בעיקר זקנו כדי שלא
יפלו ואני אומר כשהיה משפר לשון תספורת ונלוח היו עולות ויושבות
בעיקר זקנו כדי שלא ינזז עם השער הנגוז ועל דבר זה על כ' טיפי
התלויות לו לאהרן בזקנו היה מרע"ה דומה שמן ח"ו מעלתי בשמן
המשחה שנבעתי בשמן התלוי בזקנו כשהלבישו קדמה למשיחה כפ' תצוה
ואתה תקריב אל אהרן אחיך וגו' ואחר כך וכל חכם לב אשר נתתי בו חכמה
פרושה יכתה כ"ק ואומרה כטל חרמון שה טל זה אין כו מעילה אף
שבזקן אהרן אין כו מעילה שכל דבר שבקדושת מנחתו אין כו מעילה :
מעלתי שמן כפל כשמן שעל ראשו שהיו רואי למשיחה ע"כ ואתם ל'
פי' הרמ"ה שהיתה ההלבשה אחר למשיחה אין למדים מהרון בעת משיחה
שהרי למדנו שהיתה אחר למשיחה משה ובין המשיחה להלבשה ויכתה אחרי
ההלבשה ויכתה אחרי כ"ש שיש אין למדים מהם דכלה"ה פי' הרמ"ה
שיהו נכנסו שהרי מפו' כתורה שהקדימה ההלבשה למשיחה כפ' תצוה ותצוה
ואתנלן שההלבשה כלה כסדרן ואולי מפני שסופר שהמשיחה קדמה לשני
המנכנת כדעת הרמ"ה ע"כן כאחר שכתה שנכתבה התנכנת כלה כ
ה"ה שלכבת הכנסים וזו שיבה רמיה שהם אלו מוכרחים לומר כן כמנ
פי שכריחנו לומר כן כנגדים ושאר הדברים ועוד שהם כמנכנת כ

על הזקן זקן אהרן וכי שני זקנים היו לאהרן ואת אמרה הזקן וזקן
לא כיון שראה משה את השמן יורד על זקן אהרן היה שמח באילו
על זקנו יורד תורת אמת היתה בפיהו שלא אסור את הטהור ולא
התיר את האסור בשלום ובמישור הלך אתי שלא הרהר אחר הרבי
המקו' ברוך שלא הרהר אביגו אברהם ורבים השיב מעון שהשיב
פושעים לתלמור תורה וכן הוא אומר ישרים אהבוך מה כתיב בו
בסוף כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו וגו' ·

ח שתי מנחות הן אם מנחה על המחבת ומנחה מרחש ובשתיהן
הוא אומר והבאת את המנחה מה בין מחבת למרחשת שוו
תבלל בשמן וזו תעשה בשמן כל צרכה ואמרו חכמים במשנה
מרחש עמוקה מעשיה רוחשין מחבת צפה מעשיה קשין כרי שלא
יאמר אדם אלך ואעשה רבבי מכוערי ורבבים שאינן ראויין ואביא
מנחה על מחבת ואהיה אהוב לפני המקו' אשר לו הקב"ה בני מפני
מה לא בללת מעשיך ברברי תורה שאין שמן אלא תורה ואין שמן
אלא מעשים טובים וכן א' לריח שמניך טוב שמן וגו' שברינו שבאנו
ללמוד תורתך שפכת לנו תורה כשמן המורק מה לי לבלי ואין קולו
נשמע לכך נאמר שמן תורק שמך על כן וגו' ואפי' א"ח שבירין
בחכמה ובבינה ובריעה ובהשבל מניעים לנופה של תורתך היו
אוהבים אותך אהבה נפורה בין בשהוא טוב בין בשהוא רע לחם
לכך נאמ' עלמות אהבוך קרא ארם ולא שנה עדיין בתוך עימר שנה
ולא קרא עדיין בתוך עימר קרא ושנה ולא שימש תלמידי חכמים
דומה לבי שנעלמו ממנו סתרי תורה שנאמ' כי אחרי שובי נחמתי
אבל קרא ארם תורה נביאים וכתובים ושנה משנה פרשה הלכות
ואגדות ושימש תלמידי חכמים אפי' מת עליו או נהרג עליו

הוא סיסיה מורה תורת חתת · שיר מנחות שפ"ג דמנחות טוכח ליכח
כר מסנך מנחת סלת ומנחת תנור ומנחת גוים ומנחת נסיס ומנחת העומר
ומנחת חוטא ומנחת קנאות לא מיירי הכא חלה כמנחות. סנעשות בכלי
שרת דהייגו מחבת ומרחשת אבל אינך ואפילו תנור
לאו כלי הוא וכ' מנחות חלו שנות
כדיניהם כדתנן כפ' חלו מנחות כל חזית פ'
המנחות הנעשות בכלי טעונות שפ' כאן
מתנות שתניקה וכליה וכו' ופרש"י לחייב מלאכי
כל המנחות הנעשות בכלי שרת כגון סיר ח
מנחת מחבת ומרחשת · ובשתיהן
הוא אומר והבאת את המנחה דמשמ' מלאכי
דמנחת מרחשת כתיב והבאת את סיר ח
המנחה אל המנחת למשה וזולת שתי
הלחם ולחם הסנים כדלתיתן בת"כ
ומייתי לה בפ' כל המנחות כתות מכה
מ"קק מכיון דאין זה במנחת מחבת
ומרחשת לחוק לחמתי נקט לי הכא : שוו
תבלל בשמן וכו' תימה היכך במשך
לפשטה דקרא דכתיב במנחת מחבת
סלת בלולה בשמן ומרחשת סלת
בשמן תעשה דמ"מ היכן כתוב כדתנן
בפ' הנו כל המנחות הנעשות בכלי
טעונות נ' מתנות שתן יניקה וכליל
ותנן שתן בכלי קול לעשיית וכברית
ת"ר ומה מנחת מרחשת קרבה סלת
בשמן תעשה תלמה שטעונה מתן שמן
בכלי קרבה לג"ם מה כאן מתן שמן
בכלי אף להלן מתן שמן בכלי ומה
להלן יניקה וכליה ואין מניחין על
הסרים: מעשיה רוחשים פרש"י במסנת

רוחשין שהכלי עמוק והיה כל השמן במקום אחד וכשמניח שלש מנחתו
על המנחה נד השמן כתוכה מרחשת לשון רחש דמתרגמי' רחשין : צפה
שהיה פתוק הלא טוליה נופין לכל מונחים ומתפזר השמן כתוכה הכלי
ולפפי קשה וכמו כף על פני המים והר"ם ז"ל הביא לה' שהמעשית
קרקעיתה שהוא המקום שמניח בו את המנחה היה נקפל מלמטה למעל'
וכולם כעין כלי וכוכית שלנו שהיה נבוה כעין תל כתמונות כשהיו
נותנין המנחה על גותו המקום הנבוה היתה נראית כאלו היה כפה וכפי
גוי משמע מלישנא דקרא דכתיב וכל נעשה מרחשת ועל מחבת משמע
עליה ולא כתוכה דמין לה תוך ופפני שמין לו תוך והשמן מפזר ואינו
מקובץ במקום אחד אחור סורף את השמן השעוב שתחת הבנק וכשהיא
קשה ז"ל ומעשה המנחה שהתוכה קשין ; כדי שלא ילמד מדם פי' דמחבת
כגנד המעשה ולזה כפה שהשמן' נראה וניכר לעשים והיות מעשים קשין
דמו למעשים הקשין והמכוערים וכדי שלא יחשוב שהכלי מנחת מחבת
יהיה אחה לפני המקום והיינו טעמא דכ' דרך המביא מנחה הוא העני
ולזה תכיב לפני המקום וכמ"ש בתנחות פי' כ' מה בסתנית מנחה שנאמר
בה נפש אחר הקב"ה מי דרכו להביא מנחה עני מעלה תלי עליו כאלו
הקריב נפשו לפני ויתחוק בסברא זו בהיות מנחת מחבת דמשמע לשון
חבה ואהבה לה"ק שתהי כלולה בשמן שרוני מעשיו כלולים בתורה
ובמעשים טובים דמקרו שמן כדמ' ולולי זה לא יהיה לרגון ומרחשת
בנגד התלמוד ולזה מרחשת שתוקה כמו התלמוד שהוא במעמקי לב וגם
לפון מרחשת ירמוז לזה שנדרש מלפון רחשוני לבבי בדבני' למיתר
בתנחות פ"ה דף ס"ג ולכן נעשה בשמן כל צרכה רמז לרבוי התורה ומעשי'
רוחשין לות"ח שיהיה נוהר שלא יבא לידי עון וחטא פי' שלהיו' מעשי' המחבת
קשים רמז למעשים המכוערים היות כתן בהפך מהעשיה רוחשין רמז
למעשים המתוקנים · וכן הוא אומר לריח שמניך טובים דשמניך
תרתי משמע והיינו תורה ומעשים ות"ג דעקריט לומר שבשכר טובתו
ללמוד תורה וכיון כדמפר' ואוזל נקט נתי מעשים בהדיה שהלמוד ע"פ
לעשות היה כי לולי זה לא היה חפץ בו ·

שברינו שבאנו ללמוד תורתך בשכר שבתנו ללמוד תורתך בשביל מה שלא רצו
אומות העולם לקבלה ע"י זה שרבית לנו תורה בשמן המורק
מכלי לכלי ואין קולו נשמע והיינו שפרי תורה וחכמה שנכללים בתורה
שתין אומות העולם מרגישים בזה שפ"ה שידעו ככלל מתן תורה וידעו
פשטן של מלות שנכתבו על הלחנים כשעברו את הירדן מ"ת אין ומעני'
בשתרי התורה וזה היה שכר ליסראל שפ"ה שלא היה בהם הכנה
לקבל כל זה מסרם ה' להם והעלם למעלה ממדרגתם ת"ל זה היה שכרן
שיהיו שדברים להם לבדם ולא לאחם כדי שלא יאמרו להם וכמ"ש
לעיל ס"פ שמ"ו בענין תורה שבעל פה שבעלמה מת"ס : לכך נאמר שמן
תורק שמך ופי' שתך התורה הקרויה בשפך לו שהיא מיוסדת עליו כי כל
אחיתם של הקב"ה ויתכן לשמך דבק עם לריח שמניך כלומר שבשתו
ללמוד תורה היינו לשמו ית' ולא שלא לשמה ; ואפילו אומות העולם
כי אפי' ת"ה שלו היה מכירים בחכמה ובדעה שפר בתורה כשהיו מניעי'
לתורה היו אומרים אותך אין שיהיה סוב כזו שיהיה נער לחם בעסק
התורה ומשירתם שלא שהעלמת' מהם סתרי תור' לפי שאתה לא רצה
לקבל' · לבך נאחר על כן עלמות שתכוך דהיינו אומות העולם ע"ד
ועלמות לין מספר :

קרא ד מלם וכו' השתא מפרש פירש אחר בקרא ובנרשם דגר' ר"ש

ובשלה רבים תחר חודעתיך כמה אתני ודדים לריח מתניך טובים על מקרח ומסנה שתין כתם רק ריח בשלמ' וכל סמום ת"ח דרים מתן תורה מתך שכל ידוע שהרו לו סתרי תורה כמרים מכלי ל כלי, שנה ולא קרה עליין בחון עזוב והם דתני רבי לו מגילות הטוסקים כתקרת מדם ומיכם מדם כמסך מדם וגוטל עליה סבר פרי כמקרח ובמסנה ? שמש ת"ח הייכו ידיעת סברת טעמי המסנה ולהבין שלח יהיו קושיות זו מת זו וטעמי פיסור והיתר וחיוב ופטור והוא הנקרא תלמוד ותפני שכוולי"ה לח יוכל לירון ולהורות, מתוך המסנה לח"ק דומ"למי שנעלמו מהנו סתרי תורה ומ"ם ל"ק עדיין בחון פותר כיון דהיה מדם וגוטל עליה סבר כדלעיל מ"ק מתי דומה למי שנעלמו והלח נעלמו ממם וי"ל דמשום דעל הרוב סדיין כברחה מפסט המסנה שלח משום דזמנין הרבה תלוי בהבנת טעמה שין להורות, מתוך המסנה לח"ק דדומ"כלו נעלמו

ירמיה לגתרי מכיון דכשום מקום שין לסמו לט על המסנה פן יטפהו :

ישעי' מ אפילו מת עליו בהנטערו על ד"ת כתו' ג"ל שין הסורה מתקיימת שלח כמי שמתית עכמו עליה ושפילו בהרג עמו' לח על ד"ת בגזרת המלכות בעניין ר"ע דתיתת בפ"ק דע"ז; לכך נאמר על כן עלמו' מהבוך קרי ביה על מות כדדרי' בפ"ק דע"ז: ברוך אתה ושתיה לך קורת רוח כי כשלח יהיה בו חטח יהי' ברוך מכל סיפתרוהו ויבטחוהו ויהי' לו קורת רוח בעולם שלח יודמן לו נער בחטאו ויתכן שנם זה מדרשת מעשיה רוחכן הוח שהות הסמן מרוכה דמו לברכה ומעשים רוחכים רמז לקורת רוח דיקך מעשיה קשים כדדרמיו לנער ועמל, וישבנו דכרי תורה בפיך כמו שהמרחשת עמוק והמנחה טמונה שם והטמנת ד"ת הייכו שלח לגלות סתרי תורה כמ"ש שם, ערכי פסחים ולמבשה עתיק זה המבשה דכרים שבשה עתיק יומין וכפ"ק דחגיגה דכא וחלב תחת לשונך דכרים שהם מתוקים מדבש וחלב יהיו תחת לשונך ת"כ הייכו שלח להתפחר כידיעת ד"ת וכמ"ש בפ' הפועלי, בלב נכון תנוח חכמה זה ת"ח כן ת"ח וכקרב כפיליס תודע זה ת"ח בן ע"ה הייכו דמתרי מיכם ליהסתר בלגיגה קיים קרית ויאומר מתעמקי' משו' דמים עמוקים מפסר שפי' על עומק חכמתו לח"ת כתיב שבתקו עמוקי' מייתי מתעמקים קרהתיך שפי' מעמיקים מתם כדתתרי' כפ"ק דכרכות ל' יעמוד במקו' לתיכה למדתי שפי' מעמיקים מתם כדתתרי' כפ"ק דכרכות ל' יעמוד במקו' ובנות ויתפלל סב' מתעמקי' קרהתיך להכי מייתי תפילה לענני ותשתא דמך' למי שעושה עלמו כענני כתורה מגלי' חכמתו: זש"ה ועוד רחיתי וכו' משום דק"ל דלח הי' לל נפש כי תחטח שהשפש לבדה היכה חוטחת רק בחברה עם הגוף כדלק' ולכן הל"ל חים חו חדם כי על הבור הגוף והנפ' כתו חדם כי יסי' וכו' חים כי יהיה טחח וכחלה רבים וכעי לתרוצי שהשפש בחובה כתקו' משפט ועל כן הכתו' כתתחים לריך יוכל' מתקו' שהשפ' וחוטח' כלקתן מייתי הסי קרח למדר' כיה לה"ק מקו' שהשפש נתון דהייכו ריח שתה הרשע דהייכו הבפש החוטחת דמיירי ליה דרים לה בכתי' כנעי כדרך שהדרים ונפ' נלחשבתן כתה ויתני דבפיה נפש כתקו' כני חדם הנפש חשר עשו בחרן תן לי הנפש כל הנפש הזחה ליעקב בהשבת נפשות וכל הרבים הייכו כשבת לבגול וברים ונקיבות דרך הכתוב לומ' נפש שפי' כל בעל נפש חדם שכל לנבי מכוה חו עבידה שין נרוך לכתוב שם כלל כי בפיכתוב חים חו חדם שני בת"ש בשחר דוכתי מבינן דהה ידעינן שהשוה בכתוב חשה לחים לכל עובדין ושם ה' וכברשה הנפש בענין החילה משני שהברת דבק נפשי ושוה השעם נכתב נבי טוחתה ל' משקנות נפשותיכם והנפש הבונעת וכלה רבים משני שהנפש היה החרנש כטוחתה כתו שנעלו' החהבה והדבון והעבוי נפשי חם ים לת נפשכם חשקה נפשו תעבו לת נפשותיכם וכדוחה משני שהיה החרנשת נחלו הדברים וזה דכתי' ונפש כי תקריב הח דרשי לי כברשה הקדושה: מקום שהסנהדרין וכו' משום דלפי השפט הייכו שבחקום השפוני לחשפט רוחה רשע שהלייכי' מעוותי' לת הדין ק' מקום החשפט ומקום הנדק לח"ל ועוד ת"כ בסתוך דכתי' לת הנדיק ושת הרשע ישפוט הלחים לח הל"ל רק הרשע דנדיק מחן דבר שהיה הכח להכי קחמ' מקום שהסנהדרין וכו' דהשתח ק' כיון דחוינה שבחקום הקדוש היה מוטב לנים וזוח דבר זר ולפי פרש"י בקבל יר' שהזורות עוד שהם ישבו שרי כהל ועקין לת ישראל ביטורין קשין ומשתני מות כי זו רעה חולה שבחקום הקדוש שחשפט יוכח חשפט לחת ותורה ליטראל ינת חשפט חעוקל להרע ליטראל ורחה שזה היה בהטחת ישראל כי מקום החשפט ס"ה סניהולים שהוח מקו' שנדק יהין כה הרנו לת זכריה ותוריה כדכתוב ולפי שחשפט תלוי בחקו' חשפט שנהדרין שלהם החשפט ע"כ היתה כוחת כחקום חוטשם וחזה למד שם"ם שהי יכיח בחשבט נדיק ודשע ת"ש שחיכו נכתם תיד שחשפ למקום הקדוש לח נשפ

פנים ס"ם לחחריס וגו"ח מחרתי לכי כלבי לת הנדיק ולת הרע יפפוט החלפים וכדפרש' בקהלת לכיכך לכי לחתר לת כבל סופט הקב' וכו' ולר' יהושע בפתר הדרשות דבכתוב לחת לחיתר דחתם שרשה שם' ת"ח עוד נעכבו בעוכם לחר לחתה כתו שיתכלה חשם לחת דבר' ורשע יפפוט החלפים ולח יוודע הדין כלל ו ששם חוחכיס שבר לחיתה לכך חתך ועוד ו' חקום שם חלפים כו ודורשים הלכות נהב' לחושם לניס של שרי חלך בכל בשר חתוך לפון חותך והייכו כתר שבי' ובעורה שבשם הין יושבים שבחרך ובלחמרינן בגחרת נ' כתי דיניס ב' שם ס"ת כלשבת הנזות וח"ל על פתח הבית ע' העזרה וח"ל על פתח הר הבית ע' ויהיה פי' שער לעזן כ"ד כתו חל שם חקומו שבשרים ל הזקני והזקיקים כן דחל"ל כתי שער הוח שהוח שלח ידעו חיזה שער יכתו ומהפרש בשם דכתי' כתיו שער יכתו ובתי' כתיו שהיה בשם' חתנגיות כי שלם ובכתו חל ובכתו חל ויהי' לו לכתוב להודיע שנתקיימה נבוחו ירמיה שניכח וכתו וכתו חל ובכתו חל כשתו חתח שערי ירושלם ולפ"ז חל רחוי להזכיר חוסבם בכל הבערי כת"ם חתח שערי ירושלים ועל ב' חומותיהם סביב וכו' שלח הזה דר' התחוכנות שבחקום הקדוש יפ' הרשעים ע"ד על הר ניון שבחם סב"כ · הן די תלית וכו' שם פרש קולתה שלח כלומר בחקום שה' חותכים כו הלכות כו דנין חרי כך דיניו שלהם כחתר' דחריה תלי' וייניה חקום שהדון תולה כלי קולתה רעיה נכל רועה קולית שלח כדו תלה לפם כתו כדה דחדנה קולתה ל"ל קורתי חקדתו כתו חקדה של חרם וכפ' הפועלים פי' ים סניה הנכור רגיל לחלות בו כלי זייכו הנכל הרועה תרמילו תל וכע"פי קולית הדיוט ·

שם הרנו ליכה לפרש כעורה פי לח חניכו כתוריה שנהרג כעורה וכפי' ל' לתה לח היה דתו תוסס כשנה נכוזרחדן כדה זכריה כת"ם כחיב רכתי' פי' כירושלים וחע"נ שלח נתפרש זה כתוריה חניין דכתיב דיהויקים הרי וכשלין נכלתו ל קנרי כני העם חשתי' בירושלים הוה: שמה הרשע וינוף ה' וכפי' הרשע העוכם ע"ד וכרשיעו לת הרשע · שם וינוף כך' כת"ד בפ' שני סעיריס זכח וקט כסייף נפף וכנפ בחית' שתח לכו בהדרוף וכיוכח כזה לקמן ס"ד פ"ט ולה"ק ליה מחחר שנפשה הדין בעוברין כס' לתה חתו עוד החנפתי' שתן הדין חיכם חייבי' חיתה חפני זה דחע"נ בפ"ק דקדושין בפ"ח מחכב' כתעם שכל התנפתי' לת"ם כתיב' דיהויקים הרי דה"ל מחכב' כתעם שכל התנפתי' לת"ם כתיב' דיהויקים הרי לעבוד עכוד ממם דת"כ היו חשתחוי' לה חיל כחתרי' כי חי החוכע כיכם ל ועוד דעניו מעם' העב' לת הוה לכוו ע"ח שלח מקבת הפתחי' טעו ושפוחו ע"ח והם חשתחוי' ומזבחים לו כדכי' לעיל ס"ב ת"ג ו"ל כ התנפפים והשתחי' כל שלח עכדו ממם לח יכלו ע"ח לחזקת הרחשוכ' שלח כוונו לע"ח וכר כר' דהכיה דחתרי' שם' חנרפה לחעשה לחו דוקה פיעכם כחתכה כתיפה כתעם ד"ת כ' היה נזכר כתוב כרת חו חיתה כידי שתים על החתכ' כע"ל חה פי' שחנרפ' לחת עליה עוכם קבת ומחת שתים עלי עוכם לה הניע' החנוכ' שתים כה חריכו יתי' להזוה שעלה כסול' לה נשחר לחקרה ונפל ולזה הסיב רוח הקדש חקום הנדק שחה הרשע וכדפי' כת"ק חקום שהנדקתי' וקרחתי' חוהות שכ' חני חתרתי' לכי' חתם ונכי עליון כלכם שחה הרשע שם הרשיע ועשו העגל שכ' ויתחתו לו ויר' כי חטחתם כבדה חתר שחחר שם הנדיקם וקרחתי חוהות לומר שהם קדושים לו וחינם נריכים הספפת זולתו כת"ש המוספפים מהמולות ומניעיהם כי יפרל נדול מת"כ ולח החמיכו לו חלל נכנעו לחכוב כי הם נריכים לחחרים חיכיו עוזרים חותם וכדחתחר מדכתיב ויפתחו לו ויזבחו לו ויחמרו זה לזיכי יפרל ת"כ חפי' לשם עכדו העגל ולח חשכוחו לע"ז ת"ת כתה שבשקוחו ופתחו לקרחתו הכה הם חודי' שהם נריכים לקבל הפע מוזלת ה' וזה די לחייכים חיתה חתר שכנר הוזרו שתין להם כדרך זה · חקום שבעשה וכו' ק"ל שחחר שהם נפנשים כתה שתין להם חלק לעה"כ ועם חותם כעה"ז טפי חכתה דורות שהם חוטשים וה' חתריך חפו להם להפניעם לעה"כ ומשני חפני' שחטחו כדקדק שהשה להם ה' יר' שעוכם חתור טפי חנ' היותם ג"כ כפויי טוב וכטוכה שהשפיע להם בעטו כו הפך הרחוי להכיר כחסדי ה' וכן סדום חטחו הפך חה שהיה רחוי לעשות חסד כרכוי חתוכם ולכן לקו בשה"ו ג"כ ועוד שחחר שהשפעת טלוחתם היה להם שבה לחטוח חתחיכה נתנו כדלית חת בפרק חלק לכן הוזרך ה' לשלק הסוכה ההיח חתעולם חכ' טעמים הם' לפי שהשפכה החטח רחוי שילקה נם הוח כשביל דחתר לעיל ס"ת ס"כ ח נכי והשכללות לת הרשעים והכ' כדי שלח

בסרומיים · מקום שנעשה מדת הדין בסרומיים כדתנן אנשי סדום
אין להם חלק לע"ה אבל עומדים בדין שמה הרשע שם וה"המשיר
על סדום ורוח הקדש צווחת ואומר' מקום הצדק שמה הרשע מקום
שהצדקתי' ובחבתי בארצם ארץ ממנה יצא לחם מקום ספיר אבני'
ועפרות זהב לו אמרו בשהיה א' מהן הולך אצל הנגן ואמ' לו תן לי
באיסר ירק בשהוא נותן לו נמשכתו ויוצא בעפרו זהב לקיים מה
שנ' ועפרו זהב לו שמה הרשע שם אמרו נעמוד ונשבח תורת הרגל
מביניהגיו ויר עני ואביון לא החזיקו' יהורה בר סימון פתר קריא
בשיטים מקום המשפט שמה הרשע מקום שנעשה מדת הדין בשכי'
דכתי' קח את כל ראשי העם שמה הרשע שם ויהיו המתים במנפח
ורוח הקדש צווחת ואומ' מקום הצדק שמה הרשע מקום שהפכתי
קללת בלעם לברכה דכתיב ויהפוך ה' אלהיך לך את הקללה לברכ'
שמה הרשע וישב ישראל בשטים רבי לוי ור' יצחק אמרו שני דברים
בימין ושני דברים ביר שני דברים בימין תורה וצדקה תורה מנין
מימינו אש דת למו צדקה מנין דכתיב צדק סלאה ימינך שני דברי'
ביר נפש ומשפט נפש שנ' אשר בידו נפש כל חי · משפט דכתיב
ואחאז במשפט ירי הנפש נתונה במקום משפט ונפש יוצאה ממקו'
משפט והוטאת אמר רבי יצחק אמר לה הב"ה לנפש אני כתבתי
עליך רק חוק לבלתי אכול הדם וגו' ואת יוצאת והוטאת נפש כי

יחטאון כ' אחרי' ולכן הכיח את המכוון לסלק הסוכ' הסיח סלו נתקלק' סדר
העולם והוצרכו לזרע וקניר וכל העמל כדלעיל ס"ח פ"ג וכמו כן טעם
הפיכת סדום שחטאו ע' הכלות מרגם שמרמו סלא היו מריכים לזולתם
ולזה רצו לסכח הרגל מכיניהם כדתיתת בפרק חלק ומס תמתר מחתר
מעשה סבע"ז קדם לא ה"ל לתת טעם
חלא לעונם הע"ה וליתת תקו' סנעשה
בהם מדת הדין דכתיב ויתת את כל
היקום אשה סרשע דתנן דור המבול
וכו וכ"ת דמקום המשפט מטמא
בעה"ב שהוא מקום המשפט לכל
העולם תיקשי לקרא לתתי לא סני כעוב'
ע"ה ה"ל התסוכה פשוט כי עוסק בעה"ב
יותר קשה תחד ולפי חלא יסקיק
כעוכי עה"ז ויעכם בעה"ב וכ"ם מי
שחטא ככמה דברים שחייב מיתה
על כל א' מ"ם ליעכם בעה"ז כמית'
רק על החטא הת' תכל בע"ב יעכם
כדי רשעתו תכל תחר שבעבירים תחר
בעה"ב הוא מסתכר דכתי סני ומשני
דלחומר חטאם לדוכו נם בעה"ז
תו טעם הענין מתייב כך כדפי':
דכתיב כתיסם שלום מפחד וכדור
שתכול תייתי כדפי' לעיל ס"ח פ' ל"ו
אלא ל"ת מקום המשפט שמה הרשע
מדכר בסדומיי' מקום שנעשית
מדת הדין וכו': ארץ ממנה יצא לחם דכסדום תיירי פולמי כדפי'
לעיל ס"ח פ"ב · כשהיה מחך מסם וכו' לפי שתין המלה וזכ בעפר
התרץ ך"ת הדום כי ככמה תלרנות נמלא מחנך עפר ותכניס ביזוקו מסם
זכ ע' מלחמה והוצאת לב"ה מהדום היה כסדו' שבעפרורית היוק היה
וזכ נמלא כלי סום הוצאת כי כתיסר סהיה נקנה היוק נמלא עמו הוכב:
שמה הרשע זס תמרו וכו' תפ"ם שנמלא כסם וכות לא תסבה לרשעת' לפי
שתכליתם כוללה היה רק לכטל עוכרים וסניס והוא מפ"ה הנה זה היה
ענין סדום וכו' יד עני ואביון לא החזיק' דכתיב קח את כל אשר העם ס"ל
שתפ"ם חלא הזהיר הכתוב שלא יהו בהן שופטי ישרא שנקריי' דכר יי' ולא הוכר'
הכתו' לכותבו ולא כתפ' חלא נדון מ' מהעם ע' מעשה זמרי שתרך
בתשה וכשופטי' וביני כיני נתהדם עליהם ענין פנחס' שם ויהיו המתי'
במגפ' שתפ' ה' הוצאו הנשתדי' לכעל פעו' עדין היה' המגפ' כוגפ' בעם שהרי
מעשה שנה' ה' הוא שבעבר המגפ' והם ק"ל כיון שהוקעו או למה עדיין מתי'
מהם' הכה במגפ' פ"ק מתי קסבר מי דתות' שמתו במגפ' היו נקניים מעון זה
ולכני ק"ל דהחלת' קודם שתתו החוטאים היה' המגפ' תפי' בנקניים מעון
הרוצות וע"פ מנדרלמוסי' בתה לעולם והורנת טוכים ורעי' תו מעון לכל
יסר' ערכים זה לזה תו מתפני חלא מיחו תכל תחר שתתו החוטאי' למה עדיין
היתה מגפה בנקניים תם כן מתי מעני תפני שבשטים הרשיעו וזנו כי
הנקניים מה חוטאתם כזה לביכת למימר שתפני חומר חטא החוטאים לקו
הנקניים תפי' תחר שבשעה הדין בחוטאים ותי הקשבר לחותם שתתו בתפה
היו מהזוניהו חלא חלא נלמדו לבעל פעור וק"ל כיון שלא חטאו בע"ה למה
יתתו מתי קוטיה והלא עכשן תפורש בקבלה יכת ה' לפיס תחר יעשבה
כדתיתת בע"ז וי"ל דתין חיוב כרת אלא בעובים כפרהסי' דדנייהו בפניי'
קנאים כרמתם בשנהדרין וכע"ח ועי' ל דתם' דחיי כי כרת ק"ל חלא ה"ל
להתיתם ברעב חלא להחריך תפו להם כחייבי כריתות שתין מדת הדין
תוחה עליהם תיד ותשני שלפי שחטאו בתקום שקבלו טובה תה' ולא
הכירו בחסדיו נדול עונם שהיו כפויי טובה ועוד שתחר שידעו רוע לב
בלעם שהורך להפך להם קללתו לברכה היה להם להזהר מהלכך בזנות
שהיה בעצתו לבנות מואב · רבי לוי ורבי יוסי תמרו תפ' בע"ב דכת' ק' מספח
דר' לוי לחוד קתמר הדרשה הרחוכה ור' י' לח קתמר חלא הדרשה הסניה
שתינן הדם מכיון דלקתן ס"ה תיתא פך הכ' דכריס כימין ה' כס"ד יונתן
תפתא כגיר' כירון דר' נתי קתת' הדרשה הרחוכה ותו קתת' ר' דרשת הדם
כתיי שני לכרי' כימין ה' טוב' למידק מ"ם שני דהוו כימין וו"ם הכי דהוו
אפתא ועו' תאר מילי זוטת ש"א היכן הם ואי תכוס קרתי הם תסבתן תיל
מילי בקרתי הנ' כיך תו ימין כנון נטיתות כימינך נפח ימין ה' עוסה חיל
תחר כידו מתקרי תרן כי כוס כיך יי' וכחלה רכים ותתה לח הוכירום פה
ועוד תהו הרתו כהיותם כיך תו כימין דהא פשיט' דתין לו דמות הנוף ועל
כרתין אתא ויתין תשל בעליון וע"ק דהא בחזית פ' יקנו קתמר דתין אתא
למעלה דכתיב ימינך יי' נאדרי בכח ימינך יי' והיכי קתמר הכא דהכך
אפתא ועי' ל שבחיות התור' כימין ומייב' היות נם הדין שהרי הוא מ'
מתנוחיים והכ"ם מקיים לענתו תחלה התנות כדלעי' ס"כ פ"ל והיכי קתמר
תדין כיך ועוד ת"ט להיות הנפש נשתרת בשתירת הדין תפני היות' כיך
תחדם ת"ט שכוכה תו מערכות הוא וכן מ"ם נתונה במקום תשפט ויונתה
וחוטה ות"ט תל היות' במקום תשפט לשזיר מחטוא וי"ל שזיוו נדקה
לתורה ודין לנפש והכוונה להודיענו שבשנתת יי בעולם שם שפרטית
תשר ליסרא עם קדושו כתה שתנגה תורה ותעוד ותם הכללי לכל העול'
התכלית תנלו ת' להיטיב לעולם לא זולת מ"ם שתין תנלו תועלת תו.
קיוק מתעשיהם תכל תכלית נתינת התור' לעשות נדקה וחסד עם יסרא
בפרטיים לותם כה ע"ד יי' חפץ למען נדקו ותכלי' תפנתה שכוללות שסו'
קדין והמעשה היא להחיות נפשות היצורים מתנם יחם התורה והנדקה

לימין להיו' וזה עיקר ותכלי' נתורה תנלו ית' שסוח לתנן ולהיטיב שהטוב
הרוחנית ויחם התפשטים והנפש לשתמל להיות תכלית זו טפילה שהטובת
קיום הנתנחים היכה תלא לתכלית הפלחות וימין רמז לתכלי' העקרית
והשתל על הכוונה הטפילה עד"ם בגבורותיהם כיחית למייתיבי' כך וכו'
ולו"ת הנפש והדין נתוכי' כיך שתל וכו'

רמצית יט יתין כח יחוק' יו

מחר שקיום הנפ' תלוי כדין וכרוכי' זה בזה רתוי לשתול וה להיות נ"ם כשתר ולכ"ם לעיל הנפש נתוכ' תפני' תפשט ויונתה וחוטה תחר שתינ' תתקו' תלא כמשפט רתוי שתרית כמו נדקת תת"ל ונ"כ תין הדין ע"ל הנקתם בדרך כני תדם תכלית התור' שלימו' הנפש להטיב לה ותכלי' העונש תינו אלא להטיב לתנשי"ם שפ"ו התשפט יזהרו התנשי' ולכן הנה הנדק והתורה כימים הי' כ"תלו תן התכלית העיקריות והנפש והדין כיך כי תין תליות הנפש ויקוים תנד עפמה רק תנד מה שתוסל' בעה"ז כשתיר' התור' וכן תין הדין תנד עפמו אלא כדי להטיב לתנשים ולעשות עמהם חסד ולכ"ת הנפש והדין נתוכים כיתי וכו'

כתדבר כה

לומר שתפ"ם שתין הדין תכוון תנד עפמו נרוך ליזהר בו לשתירת הנפש
שנם היא תיכה תכוונת לעצמ' חלא תפני השלמות שתניא וזה לא
תפ"ה תה נוע"ם ולעיל הנפש נתוכה וכו' שתחר שיודעת שתין לה
תליות תנד עפמ"ק תל תקרנים לתוכה על החטוחות ולכן כשתירת
הדין תשתר הנפש שבשכר הנדיקים הדין חלא יהיה קנטורי' עליו ידחס ה'
קנתור שבנגד הנפש ולכ"ת הנפש נתונה וכו' שתחר שים תקרינם כנגדה
לעו' כתו' שתקרנים בפשת הדין תין לה לחטוח · רכתיב תשר כידו נפש
כל חי ויל שתל תשמע כדכתיב תף יד יסדה תרן ויתיכי טפחה שתי' ותע"פ
דיתין נתי תיקרי יך כשתוכי' שתיתן יחד כדכתי' תקדש ה' כוכנו יריך ידיך
עשוכי וזולתם הייכו התם דנרך להוכיח' יחד לקנר וה"ק לום' בע"ת ק"ת
תדכתיב ותת כל אלה יד עשתה דקתי נתי תיתין דשתים נוכרו לעיל תיכיה
ושתה התם נתי יד במקום ב' יתים היה לשתמט ותרן קתי: אני כתבתי
עליך וכו' ולכתי כתיב נפש כי תחטא לומר סהוח לומד תחטוחים על הנפש תיך
תחטא כדפי' כרים פרקין ותיכה לתי' תם טעם לתתיים על חטא הנפש
תפני שכתוב כה רק חוק לבלתי תכול דם ועוד תפי עליך דקתמר דכל
התנות נתי נכטו עליה ולימה לנתי' דתשום דכתיב כי הדם הוא הנפש
ולא תתכל הנפש עם הבשר קתמר תם דקפיד על הנפש חלא תהיה לתכילי'
ולכן יש לה לשתור תנות יי' כתוסף על הנפש ה' בהת קתיירי ותפ
לה לנפש החדם תם תתכלנפש הבהתי' תו לא תתכל ותף כי לפי ת"ם הרתכ"ן
בט' לא תתכל הנפש וי"ל כי תין רתויבפל נפש יתכל נפש כי הנפש כלם
לא הנה נפש החדם וכנפש הבהתי' לו הנה ומקר' לם כמות זה כן תות
זה ורוח ה' לכל וע"ד פירתוהו חוקרי סיוני' תן הבכל הפועל התנונן זיו
תוזר נח תלד וכיוצ' ותתנו יתא נגון נפש הבהתה והנה היא נפש נתורם
כנד תתפני' ולכן יש בו דעת לברוח תן הנזק וללכת תחר הנלות לא ויכר
כרגלי' ותהכה להם כתהנת הכלבים בפעליה' ויכר תופלה בתנני דעת
בעליהם וכן ליונים דעת ויכר ע"כ כוכל לומר סחוזרה על נפש הבהמה
תכה כודעת לנפש החדם תמ"כ תחר של הדמות תליה כדפיי' הקשה
הכתוב שלא תתכל לבשל נפש תין הדעת תתקררת כזה וי"ל שתשמי' תם
ליסו' תכיל הנפש עם הבשר תפני סהוח חלק ה' שניתן לבפר בו על החוכח
כתו שנר' תפשט הכתו' דכתי' כי נפש הבשר בדם הוא ואני נתתיו לכם על
התזבח לכפר על נפשותיכם וכו' והטעם כדפרש' תכוח הנפש ותכשר
על הנפש לכ"ת שתחר שה' הטיב עם נפש החדם שנתן לה נפש שהבשר
לכשרה שבעבור זה נוח שלא לתכול הדם תל"ת זו תכה יתיר והא דלא תייתי
קרח דכפר דניחח ליה לתתוי קרח דרך חזק וכו' שהו' מחזיק תפל בתוכר'
והכתוב דס"ל בט' תיסור הדם כמ"ש עוד הרמב"ן וו"ל תן הידוע עוד כי
הנתכל יסוד כנוף התוכל והיו לנפש ה' ותם יתכל החדם נפש כל בשר וכוח
יתחבר בדמו והיו לתחרי בלבתחיה עוכי ונפות בנפש החדם ותשוב
קרוב לטעם הנפש הבהמית תשר בנתכל כי הדם לת יעטרך עכול בשתר
הנתכלי' סיפתנו בעכולי' וישלה בו נפש החדם כדם כתתה ותכתוב תומר
תי יודע רוח בני תדם הטולה היא למעלה ורוח הבהתה היורדת היא למטר
לתרץ ולכ"ת כי נפש כל בשר דם היא כי לכל בשר בתדם ונכתתם נפש

ב ר' א נפש כי תחטא וגו' וחו שאמר הכתו' כל עמל ארם לפיחו א"ר
שמואל בר אמי מה שסיגל אדם מצות ומעשים טובים אינו
מספיק להבל היוצא בפיו נם הנפש לא תפלא ר' ברכיה ור' קרציפא
בשם ר' יוחנן אמרו בפישורין (כחכל סים כו קצר היוצא מחו התורן
שהו ענול כוסט) היוצאין מן הושט ר' הניגא אמר כציפרין (סיב
הדקל שקוסרין סו ספיכה וכשתכניסים מותו בנקב קולו הולך
וקשה מאד) היוצא מן הושט שכוזל אמר כסולם (כסולם נ"ל כסילון
ופי' קון) רשוב והפוך היוצא מן הושט א"ר שמואל בר יצחק כל מה
שסיגל ארם מצות ומעשים טובים לפיו ולא לפי בנו ולא לפי בתו
ורבנין אמרי לפיהו ולא לריח רע לפי שהנפ' הזו יורדת בל שיניעה
לעצמה יניער לפיהב אינה שביעה למצות ומעשים טובים א"ר לוי
משל לעירוני שהיה נשוי בת מלכי אע"פ שמאכיל בל מערני עולם
אינו יוצא ידי חובתו למה לפי שהיא בת מלכים כך בל מה שיפעל
ארם עם נפשו אינו יוצא ידי חובתו למה שהיא מלמעלה נ' כפויי
טובה הן הארץ והאשה והנפש האר' שנ' ארץ לא שבעה מים האשה
מנין אכלה ומחתה פיה ואמר לא פעלתי און הנפש מנין נם הנפש
לא תפלא נ' נושלין בשופ' ונותני' בשופ' והנים והמלכי' א"ר
יהושע דסכנין בשם ר' לוי שש פעמים כתיב כאן נפש כנגר ששת
ימי בראשי' אמר לו הקב"ה לנפש כל מה שבראתי בו ימי בראשית
לא בראתי אלא בזוכותיך ואת יוצאת וחוטאת נפש כי תחטא ר' א

לה תנטיבר שהרי מי שהיו מבקש להכחיל זכותו לכניו מקרי רע כדלע'
ס"כ פמ"ד גלח ס"ם שהין זכות אחד מספיק לח לעצמו ואע"ג דבדיקי גמורי
והוי זכות עומדת לזרעם כענין זכות אבות הכא כסתם דמיכסי ק' ייר
מבל ליכא למימר דזכות אבות אתי לח היה מוסיפה לח מפני בלום בקו
סכרם בע' הז כדלעיל בפ' הנזב' שכבר
פירש"י שם דמין זה לח לענין הזכר
מצה מבל מעול היה זוכות לה' ולזרע
ועי"ל דהכא בפה"כ קמיירי דמין זכות
מבו' מועילה לבני כמ"ם ז"ל כרת מוב
מבח ומין מבח מוכי כרת ועשם הפרש
כין עה"ב לעה"כ פירשתי לעיל ס"ם פ
כ"ט ולא לריח רע בתני' ומפ' לפיהו
פה של מטה כמ"ם בפ' חלק לתרופה
להתי' פה של מטה וירח שהין יתרון
לאדם כי כל עמלו לאכול ולפתו הוא
עמל לאיכוד שבבל הולך של הבהל
היורד לב"ה ומ"ם ונם הנפש לה תמלא
לפי' זה יר' שמח תחת מה"כ שהתורה
נדחות לנפש מבל עיקר המחכל ביום
הנוף ממנו' ועשה חלק לאכר ת"ח מיכ
מועיל שהרי מין הסרון הנפש בשלם
עם זה כי לה יספיק האוון להשלים
תמורת מה שביקר ממנו שלה לעולו' הול
וחסר כעודע וכתנה שלבסוף בל עמל
האדם כמזונו לבטל' ורוח דקחמ' שהנפ
הזו יודעת וכו' לה קחי מרבנן שלה
מדשמואל היה שלה שהספיק בחחת' רבנן בפי' לפיהו והכח חנמ' במ"ק דלה
מייתי הה דרבנן ומייתי הה דלפי שהנפש זו וכו' כאר דשמואל פ"ה ריח רע
ביינו שם רע כריח רע דלעיל ס"ה ע"ב וקחפרש פיהו ענין מחאר
כמו שהיו עם פיך ועם פיהו ויר' שכל שיעמול אדם בעולם נריך שיהי
לקנות שם טוב בעולם בעודו ע' מנות ומ"ט ולא יהא לו שום רע בעבירו
וכי פיהו הוה המדבר עליו שהכבוי פעמים מורה על הפועל ופעמים על
הפעול בעודע ואו' ונם הנפש ל"ת יר' שם' כי אין הנפש שבעה מהמלו' ומ"ם
לפי שהנפ' הזו יודעת וכו' וקאי נמי מרבנן לעצמה ינע"ק וכי אם ד' שתינם
למחרים ואי ר"ל לפתחה ולא לכניס כדלעיל לה ה"ם שאפי' הוה שתועיל
זכותה לכניס לה מסתבר שהכל לשם ולא לה אלא שתקנת מוכות היה יוכ
להם וה"ב מ"ק לפיכך אינ' שבע' וכו' שבע' וכו' מדרב' או' מחשוב שתקנ' מוכיותי' יש
לכניס היה' בריב' יותר להרכות בת"ט כדי שיספיק לה ולשם וי"ל שהכניס
סיולעת שהשכר עיקרו לעה"ב שהוא העולם הרוחני לנפש לבד אלו לחחיי
התחי' סיהיה השתרו לנפש כעו' לעד ולכן לה שבקע מהמלות כי אז תתבטל
כשכר' אפי' יהיה הרב' מחד מהל אלו חשב שהין השכר אלא בע"ז לנפש ולנוף
יחדיו ס"ת שכיון בקנת מלות מחת' שחיי שה"ז יש לשם נבול קטן ותחת' הי
לי כמלו' אלו למה שהוכל לאכול כחיי' אלו · משל לעירוני וכו' ב"ש שהל לאחי
ועוד דכיון לחנפש לה תמלא קאי ה"ל לחנק' השמל והנמשל שה ולישה הכי
חע"פ שחשכילי' שהוא כל מעדני עולם הינה שתפייסת כך כל מה שהאדם
פועל עם נפשו הינ' שכיון ועוד דחין השכל דומ' לנשמל שכשהל הכעל הוא
עוב' השמלים ולא היה ועושה הוא עבכור' ולא כשבורו שהל כעשמל
נם הנפש היה העושם השלות שהיה עיקר האדם והנוף משעשה הינו עבור
הנפש לבר שה לזכות ב' לעצמו וי"ל דלה שה"ר לו קרא כשלות ומ"ט שה
כהנלות ושניו' שהנפש נהנית משם ושייב האדם שלא לחסר חקו משכ
בענין השתכל ושמחת' וכמ"ם כשעניות על היוסף כשעניה שבקרא חוסה
משום חסר חטה על הנפש וכמ"ם לקחן פ"ל' נוחל נפשו על הרחיבה
שהיה לבבוד הנפש וכן על השתכל שהוא להנאת הנפש ולפי שעורת שלו
כוה לקיים הנפש כי ממנה כח הון וכדומה לה מנד הנוף שהוא שפר ושפי
לכן המשילה לעירוני וכו' כי הוא הטורח לבבוד חשבו בפרנסתה לנרמו
והיה הינה טורחת כזה וכן הנפש מין מנמחה לבניכים חלו חלה לנאלת
הרוחני ולכן לה שמר שהיה הינה שתפייסת כרכוי
חלו בעניכים שהיה בודחי מין זה השכוקם לה רק
למעט כהם ולהרבות בשלימות הרוחני וש"מ האדם הינו יוצא ר"ח בכל
מה שמכבדה לגובל מעלתה ומ"ם הנפש לה תמלא יר' לה יובלם
חק בבודה שע"פ שהיה הינה מבקשת זה ז' נ' כפויי טובה הן לשון דוקה
בשהם כפויי טובה דעלמה דהיינו שהינם מכירי' הטובה להחזיקה לבעלי'
דמין זה סייב בארן שמין בה דשה וגם הנפש יוצלים שהינה מכרת בטוב'
וש"מ שבקשת יותר חלה משום דחורחת דמילתה שתי שהינו שבע
היני מחזיק טוב קחת' בהני כפויי טובה לפי שהינם שביעי' ופ' דבמ"ק
נרסי' נ' מין מחזיקין טובה וכו' חורחת דמילתה בקט ומשום דבעי לפרש
נם הנפש לה תמלא בפשוטו שהינה שביעה מתחוות העולם תייבי נמי
הדומים לה ואינה לחיזק לחתי לה חסיב נמי שחול ועוכר רחם וש"
כדבתיב נ' הנה לה שבעתה תרבע לה חתרו הון שחל ועוכר רחם
וכו' וחב לה חתרה הון וכ"ת דעוכר רחם כדפרש"י בפ' חלק היא הרחם
שהוא קנר ועבור לה יסבע שבעילות וש"ב דהיינו הטעם דחתי שבעה ב"ה
חתי מייתי שהכלה ושתחה פיה ולא שתי קרא דבתיב היה תרץ לה שבעה
היה דמייתי שה"ק קרא דנקט החם נ' הנה לה שבעתה חתי לה מייתי
כתי החסה והנפש וכ"ת דלה מיירי קרא חלה בעובדי ר' הדורות הדעים
כדפי' קב ונקי בפסוקים ס"ב שה רחיב חתרו לה שבעה היה לחנדה
דיקן ובשלמה עיני האדם דלה חסיב הבח חע"נ דבתיב ועיני האדם לה

אדם ואין דשוי לפרש הנפש הבבדת הנפש הקיימת ע"כ ולכן אחר שה
הקיף בשהתה והבדלתה מנפש הבבדת יש לתמוה היך תתלה למען
תבדת הנפש שבחטה וגמ"ק דגרסי' אחר הקב"ה לנפש בל שה שחוקתי
תוחך וכוויתי תוחרתי רק חוק ס"פ שחוקתי בחך שמה שבויתי לבלתי
תעול הרם שלה יתערב שה נפש
בבדת וגרמה דקחפרש דה יינו דבתי'
חוק בדם ולישה נמי ס"ל בך שמעון
דספרי דקחתר לה שה הבתוב שלה
להאחירך ולעלתך עד בחה שתה בריך
להתחוק בשלות שם הדם שהוא בל
שם להשמר שתנו שאין אדם מתלוה לו
הוברך לחזקך בחזרתו ק"ו לאחר
מנו וס"ק אחר שחוקתי תאד להזהירך
שחחטה היך לה תזהר כי זה הענין
תיבו תיוחד לנפש שלה בלל האדם הוא
המתחזק והמוזהר בחנו' ועוד ספי' זה
לה יתיצב בנדם דיבן: ואת יולפת
תיידי דנקט יולפ' שתקנו' שבפש נקט
בחי הכח יולפה: ש"ה בל עמל אדם
לפיהו שהוא דק"ל מ"ט לחלות החטה
הנפש בדאמרינן לעיל מייתי הא דדרשי
נבי ונם הנפש לה תחלה שלפי ת"ם
בנעור יניחת הנפש יהיה באן הבתוב
מזהיר הנפש בתחתיה אחר שתנטער
כ"ב ביניחתה היך תחט ולת"ם שחינה
שביקה לחנות יר' אחר שרחוי לה שלה
לשבוע בחנות היך תחטה ומיירי דמייתי קרא שפרש לבולים · בל שה
שסיגל וכו' ת"ם שהפש שבחוב שבל יניעת האדם היה לחחבלו וב"ז
הנפש לה תפבע שתחבל ושתה שהינו חשיג חלוחו וכדחרנם המתרגם
שבני הינן זה חירוש שפרשי ומזלי שתר פרושי · אינו שפשוק וכו' שלפי
לה היה ה' שטיב עם האדם רק עניו בפיחתו אחר בה יהיה שהבהל יולפ
שתוך פיו ובבבש בנגדו האויר הקר ופ"ו זה יהיה הין שבר האדם בבל שה
שיתעסק בחנות ומ"ט שפשוק לחשב זה שעוסק עמו ה' ונקט עניו זה שפי
שבל הבחות שה' שטיב לאדם שפני שזה עיבר חיותו שלא יוכל לעמוד שעם
ת' בוולת קבלת הנחה זו ולזה היה שחשלי' שהלה שהויר בבל שהקומות
בת"ם וש"ו שים בזה נם בבל שעם שאחר שהבהל יולפ שפיו היה דמיו שיהא
בל דוחו בבחר שהוא נקוב ובהשי דאת"ל לעי' ס"ם ת"ם וחבדך זה שחרו נבי
בל הנשת' שהלל יה על בל בשימה שהו' בוסב בריך לקלם לי' · וחבל חו' אחת
בדים בחר הבל היולפ שפיו בשעם שהבשמה יולפה שתנו וכן בילקוט
אלא שנחתי טע' לרב' שהם ר"ל שלא יספיקו החנות לפנין בעד הנשמ' שלא
שתנה מ"ט להזבירת הבבל ויעוד ת"ב היכי כתיב בל עמל אדם לפיהו כיון
דלא שהני ליה שין שתל שבעי ליה וכמדומה שבשעה שהבשמ' יולפה שתנו
הוא דבדים: גם הנפש לה תחלה ר' ברכיה וכו' ים חסרון לפון בבון ובבי
אחת במ"ק גם הנפש לה תחלה שפי' הולפת הנפש שיבה שתחלה שת הנות'
בידל הולפת הנפש ר' י' אחר בפישורין וכו' וה"פ שחפי' בשר הנף הנדול
בעת יניחת שהנוף שיבו שפיק לבשר עוכה ומע"ו שהויל שהו בשרה הנדול
דלמר הוא בפישורי וכו' ולמר בניפורי וכו' ומלוי הנות' ל"ת לפחת העבירי'
שהיה פוגמת הנפש ועוכה בפחת ונומה בה וכל בשרה שיבו שפיק להשלי'
חסרון זה ובענין הבתוב לומר שהין יתרון לאדם שבר עניבו שב"ם שם ושו
אחי אף שניש וכו' ובבן טעם שאחר שהין לו הנה' שהשלות שהלותי יספיקו
להבחת בעיתו והוא קרוב להפסד בעבירות כי לה יבקה אפי' בשער
יניחות הנפש ולה יבקה בעיניך שה שתפרשים שתלה בחו תלה כי נבהו
דרבי חז"ל שהדבי דקדוקני בדבתיב לעיל ס"ח ריש ע' כ' וכבתה דוכתי'
בפישורין בע"ק דבדוות נבי חיזות שסברה שיבה דשהרי בפישורי בפי
ושם פרש"י שם שוקיינום שם בו חקומות שהינו שהבל בראל ושחברים לוחי
הספינה ע"ראבלים ועקלים שתוחבים בנקביו ושוקעים חותו בדוחק
לפי שהם נסים בשדת הנקב פישורי שבלי' שתתרע' פישורי ניבי לשטוניק
בפי ושם הוא הנקב שהוא ענול בפי ושם ובשלחי ת"ק ת"ר חבינה קשה
יניחת בשתה תן הנוף בבפורי בפי ושם ר' יוחנן שהר בפישורי בפי ושם
ופרש"י בבפורי בחבל שים בו קשר ויולפ בקושי שהחורן פישורי שקוסרין
ע' ספיבות ביחד ובערוך פי' בשדם שרוצה להוציא הבל שים בו קשר
שהור של תורן ויסיבו סורח גדול ובבפורי פי' שביחים שיב של דקל של
בדבילה ושופרין שת הספינה בו ובשתבניסין חותו בנקב של ספינה שדות'
לנשם נבנם וקולו הולך וקשה שהר ובנקב שיר ובפישורי שבניי בפישורי
ושהי שבא הללו שהשר דבריס שהללו בשים בינייהן ות"ק דהבא וכן
בת"ק שהשבע דשהם יניחת בשתה הוי בך ובבדבות ל"ק הלא בתית שהסבר'
ושע"ג דר"ת הפ שיתת שהסברה בענין שהר לה שהשבע דבלי נמי בשהר
בינות: בסולם בת"ק נרסינן בסילון ויר' שהוא בנור בתו סילון של
פוך ובניבו בתן שפעמים יונק בתין בנור בחור שבדופן הספינה שיבתו
שהם הסופבים ליה והוא תקוע בחור ההוא בחוק והעריך נרים בסולם
ויר' שענינו דק בסולם שבנותרו דתנן בפ' בתה בהמה והוא ג"כ בענין
הבנור שפעמים יונק דק דרך חור שבדופן הספינה להוציא שהם
הסופבים וחותרו ורוטב יר' שבחוץ הען ההוא יבא יותר בל להבקע פחתו'
בבל בהוא דענין שהבדק היטב בחור ההוא תקוע בו וקשה שהר לשהק
שהם אך חו הפיך לה הביניתי · אלא לפי' בנו אין לפרש שיבקש הבריך
שברו לעצמו ולא לבניו בהיות דשהר בפ' בלק בך דרך קרא ליזבון ואת

ג ר"א נפש כי תחטא גם בלא דעת נפש לא טוב אמ' רבינ' בר אבינ' משל לאורח שהי' רגיל לבא עם הנץ החמ' ושכח ושמש משתו קור' הנץ החמה בלא ירע ושימש עאכ"ו ולא עור ואין ברגלים חוטא ר' יצחק בר שמואל בר נחמא בשם רב משל לא' שהיו לפניו שתי חנויות אחת מוכרת בשר שחוטה וא' מוכרת בשר נבילה ושכח ולקח מזו שמוכר' בשר נביל' בלא ירע בלא טוב לו ירע ולקח מאכ"ו ולא עור לא ואין ברגלי' חוטא ר' יוחנן פתר קריא לענין שבת היו לפניו ב' שבילי א' שפוי (סלולה) וא' מלא קוצין וצרורות ושכח והלך בזה שהי' מלא קוצין וצרורות בלא ירע בלא טוב עאכ"ו אם ירע והלך ואין ברגלים חוטא ר"א גם בלא דעת נפש ר' יוחנן ור' שמעון בן לק' ש רבי יוחנן אמר בחטאת ובאשמות אמור ובנזרים ובנדרות מותר רבי שמעון בן לקיש אמר אף בנזרים ונדרות אסור ר"א גם בלא דעת לו שגגות ואין ברגלים חוטא לו הודיעוני תדע לך שהיא שגגה וחוא עושה אותה חטאת נפש כי תחטא בשגגה ·

עשרה

מלמ' דלרב מין החטה כרגלים מתם מלמ' סכת מסירותו כהליכתו חוטה שלוקח מהחנות הרחסוכה שפגע בם שלו סיה מדקדק להשניח ללכת עוד ולרחות סים חנות מחרת ויחקור מיזו סיה הכשרה לה סיה כשלל ליקח מהנכל ולר' העביר' בעבית כדריסת הרגל מתא וים חלוק מחר כדברים דלרבינה מיירי קרח בדבר שכשרה סכריכה ודלי ירישות גדולה ליזהר מלהכשל בשוגג ולר' מיירי כחיסור לחו וחמתני' דתמ"ה בכה"נ נדריך זרישות מליכשל בשוגג ולר' מיירי בדרבנן מתלים. הקוסים כדריסתו אפי' לר' יהוד' דמ"ד מתין מתכוין מסור מיזו אלא מדרבנן וקמ"ל קרח דתמ"ה נדריך ליזהר מהשוגג ור' יוחנן לקיש כתי מתי' דרגלים כשכוטו אלא דקמפרשי ליה כענין ההליכה לכ"ה להקריב קרבנות ולר' סייבו דוקא בחטאות וחשתו' סהן כחין על חטאת דכתי"ג לח טוב לטוח לכ"ה כי יותר טוב שיזהר ולא יכוח לעשות כלה ע"ד שכה שתוב מוכח טוב וכתי"ג כפ' מי שתתו שמור דרגלך כחסר תלך אל כית החלבים שמור דרגלך ולא תחטח עשתחט' ותניח קרבן וכן כפ"ק דחגיגה ר' לוי דמי כתיב הוקר דרגלך מכית דעיך וכתיב תכוח כיתך כעולות ל"ק כאן בחטאת' וחשמות כאן בעולות ושלמי' ופרש' בחטאות וחשמות אלא תחטח ותקח וקוק להכית חטאות גם מטעם תחר לח טוב לכוח בחטאות וחשמות שחסר יחטח כמוזר ויעריס לו שפוח שוגג ויחכן אר"פ כפ' מי שתתו וקרוב לעשות תתם שכשילים וכח הוי קרוב לעשות חכמים מתכיחים קרבן ושופים שכוב ולח סיה כשכילי' שתכיח' קרבן ואין עושים תשובה כלל שהשכילי' חוטאים כמזיד ואין עושים תשובה ומכיחים קרבן כשוגג בחשכה שעם וה יכופר להם אז שתולין הזדון כשגגה לכל כנדרים וכדומה אין רש"י כתים על חטא וקרח ק"ק נם כלה דעת וכו' דלה מכעיח החוטח כדעת שחוא רע אלא גם נפש כי תחטח כלה דעת לח טוב וגם כי אין כרגלים פירגיל דרגלין להכיח קרבנות הוא חוטח מהשעמים הנו' ולר' יפי' כנדרים ונדרות אינו טוב להרגיל לכוח לכ"ה מפני קדושת קניח אחין לכוח אם חלה ע"ד הרחוק אז אלא יחשוב שחטאתו מתכפרים כוחותם"נ דדרשת דגם כלה דעת מיירי בחוטח כשוגג ס"ל דסיפא דכתיב ואין ברגלים חוטח היינו ככל המרבה לכוח בקרבנו וקרח רבות קמ"ל אלא יחשוב להגיל החוטח כשוגג בקרבנו שהרי המרב כאן חוט' אפי' כנדרי ונדבו ור"ם בחטאות וחשמות ולרים לקים קרח דהוקר דרגלך מיירי בכל נוני וכמה ביפה עיניס חסר לית כ"ם מסעי חקרתי ודרשתי טע' הכתוב על השוגג ויגעת ומצאת ה טעמי' לדבר הת' מפני שחנלנלין זכות ע"י וכמי וחוכח ע"י חייב וכו' שהחדם חועד לעולם וכו' מפני שאו לח סיה השוגג נפנם סיתה נסכה אלא ילמד החדם חכמ' ודעת להפטר תמיד בטעמא טועה והל' שמח יביים המזיד ויחשר שוגג חייבי וכה' מפני שהשוגג יכוח ג' המזיד ושם כתכתי היו"ד להם כחבדה זו דרכינה רמז ג' טו' הת' כי זה שנכם וחשם מטתו ופיתשם חשתו כדה עם שהחיסור הזה נתנה כיהו כשגג לא טוב הוה להיו' כי חטח שהרי לח כתוב כמ"ם ז"ל לפרום עחשתו ה' שמוך לוסשה שלו כתוב לח ככשל וזה לחות שים כיהו חטאים שחרים ורב רמז ג' טו' הכ' שהרוח לכעיו כ' חכוין' חשם חלוי כרחשבו שהי' לו ליכב לשחום ולח לעבלם והטעו כזה חיהו אלא פשיע' ומועד הוא ור' יוחנן רמז ג' טו' סנ' חנוך למזוד לחל' כהולך כדר' כי רחוי לקדו לעוכרי דרך המיסרי אורחות' כלה הם יורישו חת הארך יעלה כה וכמ"ש ר' בחטאו ואשמו אסור רמז ג' טו' הר' כדפי' שטעם חיסור הרבות שכיחה בקרבנו' מפני פחד שערת' החוט' כחוי כדפי' והחו נם כלה דע אלו הסנגה רמז ג' טו' הם כי טעמו מפני רוע הסרגל כדפי' ושם החרבתי יותר בכיאור ה' הסעמים הנוכ' תרחנו משם ז' והלך כזה שחלה קוני' וגרזנות וחע"נ למסקי' כשחוניח תפילי' להם יהיו' דקי' ל כר' שמעון שרי לילך ע"נ עשכים בשבת כין לחים כין יבשים ואפי' יקח ולח חייש שנשכבו' כרגל ונחלנים י"ל דקוניס וגרזנות שחני דהוו פסיק ריישה ולדעת החתירי' אפי' כפסיק ריישה כיכח דלח כיכח ליה ב"ל דהך דר' יוחנן מליכה דר' יהוד' דחסר רבר שחין מתכוין הוא: ר' אחא בחטאות אע"נ דהוה אי קרח לעכין שבת אחא כעכין אחר כדחשבחן כחקן דמפרשי תרתי חלה בעבודי כוכבי: רש"בל אחר וח"ת ולדידי קרח דחכוח כיהך בעולות בחחי קחיירי כיון דלא חל' חוקי ליה בעולות ושלמים כך לוי דכתיבנא לעיל ול"ל דחפי' חיינו כמ"ם המפרשים שכשגג

סע"י הסוגג יכוח לחטוח נס בזדונות מדוע שכרגל וז"ם מדע סהיח שגגה ועוסה חוסה חטח"ו כלו' שמכיחה לחטח המזיד וכן מכחתי כילקוט ע"ז הפרשה שנו דכתיבו מלוה נזורת חלוה ועכירה ג"ש לח יכור חלם על עכירות שעשה בשוגג אלא שכשחה לו פתח שיחטח אפי' כמזיד ולח יחשוב חלם על חלוה שכאה לידו אלא שחכוח הרבה עתידות לכוח לידו לפיכך אם חטח אדם כשוגג עליו סוף קהלת רבתי אם

כנסת ישראל לעתיד קמיירי שיבואו בעונות נשמ' מה שכדרו כנגלו א"כ דשאני דוד דלבו חלל בקרבו ולא יקל ראשו . עושה אותה חטא ולשו' חטאת תויד משמע כנו וחטאת כי ככרה מאל חטא העם הזה חטא' גדול' וכיס כאלה והא דתניא בפ' המתגג' חטאו"ש שגגות וכה"א נפש כי תחטא בשגגה לאו למימרא דחטא' משמע שגגה אלא דכוא לשון תופש על השוגג מטעמ' דאמרינן הכא מש"כ עון ופשע שאינו מופש כשום מקום על השוגג . עשרה דברים משמשים וכו' נס כוה כא לאת טעם למה הוזכרה הנפש ול"ק איש כי יחטא וקאמר דמשום דהיא למעל' מי' דברים אלו תחת' עלה אין תחטא והיה ראוי לסמוך אגד' זו להנך דלעיל ולא להפסי' כנתי' כמגד' קודמ' דקיימא אשון חטא דכתיב הכא . עשרה דברים משמשים אע"ג דעיני' ואזנים וכל האברים ג"כ משמשים את הנפש פרט הנך דקיום הנפש בהם שהם צריכין למזון הגוף ואו יחסר א' מהם תנא הנפש בחסרון פעולתו ואע"ג דנטלה הטחול וניטלו הכליו' בשרה מ"מ איכא סריפת בנקיבתם וכלפון כמו איכא טרפות אם ניטל רוב המדבר אבל שאר אברים אע"פ שמשמשים את הנפש אין קיום הנפש תלוי בם ואע"פ שיש טרפות בהם כגון ניקב קרום של מוח וזולת' מ"מ אין חיות הנפש תלוי בפעולת' והא דלא מייתי בית הכוסות והכרס

חטא שמפני שהשיל' היא ככפו שהורה ג"כ הגוף תחז . מושלך כאבן הגוף היא דאומר נשמ' היא שחטא' והלא מתוך טענתו יר' ג"כ שהנשמ' חטא' וכן כמשל ל"ק שהסומ' טוען רק וכי רואה אני וכן החיגר וכי יכולני להלך אבל לא תלה זה החט' על חברו שכבר רומ' שגם הוא יש לו טענ' שו ונ"ק דכשלת' כמש' יחשבו התג' והסו להגגל כטענת שקר שירמו את המ' ולכן הוגר' להרכיב החגר על הסומ' להראות שיוד' בזיוס אב' לפני ה' היו ועד כהתל כאנו יהתלו בו ולא יוכו לזרוק הנשמ' כגוף לדוכ' כא' מכלעי ואת יוכלו לבם ידעתי כי כחבורכ חטאתם וליכא למימר שהם טוע' כדבר כי כשרוא' הנשמ' ענמ' שאי"כ חטא חוטב' שהגוף הוא שיכול לחטו והגוף חוטב כהפך דא"כ היכי מכ טענתם כמה שזור' הנפש בגוף דהש' כתי' מגו טעני הכי וי"ל שטענת' הי שאח' שכל א' לבדו כלפי יכול לעשו מעש' כמו' אין ראוי ליענש על מעש העבירה ד"ל כתלחכה שעשו כ' כיו כשכת שפטורי' מהעונש החמו' כגון שהוציאו משא כיחד ושנים שכתבו ה' זה הגיו וזה הגיו ומ"ש הנשמ' א' לא הטאתי הגוף הוא שחט' ה"ק אני לבדי לא חטאתי הגוף הוא שסיי' כחט' וה' מסיע' שאמ' שאין כל א' לבד יכול לעשו' העביר' אא ע"י שמתחברו הרי הם חייבים שהרי כל א' עוש' מ' שאפשר בידו לעשות וזה דומה לתש

ד עשרה דברי' משמשין את הנפש הושט למזון והקנה לקול והכבד לחוטה והריא' לשתיה המסס לטחון והטחול לשחו' והקיב' לשינה והמרה לקנאה והכליות מחשבות והלב גומר והנפש למעלה מכלם אמר הקב"ה אני עשיתיך למעלה מכלן ואת יוצאת וגוזלת והומסת וחוטאת .

ה דבר אל בני ישראל לאמר נפש כי תחטא וגו' תני ר' ישמעאל משל למלך שהיה לו פרדס והיה בו בכורו' נאות והושי' בו המלך שומרים א' חיגר וא' סומא ואמר להן הזהרו על בכורו' הנאות הללו לימים אמר חיגר לסומא בכורו' נאות אני רוא' בפרדס אמ' לו סומא הבא ונאכל אמר לו חיגר וכי יכולני להלך אמר סומא וכי רואה אני רכב חיגר על גבי סומא ואכלו את הבכורות והלכו וישבו להם איש במקומו לימים נכנס המלך באותו הפרדס אמ' להן היכן הם הבכורו' הנאות אמר לו סומא אדני המלך וכי רואה אני אמר לו חיגר אדני המלך וכי יכול אני להלוך אותו המלך שהיה פיקח מה עשה להם הרכיב חיגר ע"ג סומא והתחילו מהלכין אמר להן כך עשית' ואכלת' את הבכורות כך לעתיד לבא הקב"ה אומר לנפש מפני מה חטאת לפני אמ' לפניו רבון העולמי' אני לא חטאתי הגוף הוא שחטא משע' שיצאתי ממנו כצפור טהורה פורח' באוירה אני מה חטאתי לפניך אומר לגוף מפני מה חטאת לפני אמר לפניו רבון העולמי' אני לא חטאתי נשמה היא שחטא' משעה שיצאתה ממני כאבן שהושלך ע"ג קרקע אני מושלך שמא חטאתי לפניך מה הב"ה עוש' להן מביא נשמ' וזורקה בגוף ודן שניהן כאחת שנא' יקרא אל השמים מעל וגו' יקרא אל השמים מעל להביא את הנשמה ואל הארץ להביא את הגוף לדין עמו

תני

והדקים וכל הני דאייתי לעיל פ"ג שהמזון תלוי בהם דכולהו כמר ושט גרידי ולא פרט המסס אלא מפני שמעשהו מסוכה משאר הנתלים בושט וקהלת רבתי כפ' תי' שליסים נרים לא מכין לשון גומר וכרמה דהכא כמי גרסי' הכי ומ"מ ליתנהו רק עשרה והמסס וקיבה דכיהדדי ניכהו חשוב לכו כחד ואיינו דהתם לא חשיב קיב' שאינו כמכה לעצמו ואין קושיא מהא דמני כמדד' שנו"י דברי' שמשמשי' את הגוף ולא מני משכל הנו' כאן רק הוש' והמסס ומני התם כרם ואנטומכה ומעים וזולתם דהתם לא איירי אלא לענין העברת המזון משום דלא איירי כתשה שלא נשתמש בהם ואע"פ שכלם נתלים כושט תכי כל המקומות שהמזון יוכא וכבנס בהם והכא מיירי בכל דרכי האדם דהיינו קול ושחוק ושינ' וגזל' להבי מני כל האברי' הפנימיי' שפעולות אלו נתלות בהם . והכבד לחימה ע"י שהדם מתכעל כויהיה שנה כי יחם לבבו ותשוב לה בכלל תמיים הנפש שע"י זה יהיה נשמר משתקוממים כנגדו דא"כ אם לא יתעורר להעלות חימה ולנקום נקם כנגד המזיקים אותו דלא הוה שבקי ליה חיי גם הקנאה כחשבת משמשים' שע"י זה יתעורר לבקש התועלת אי' לקנאתה באחרים שבגנאה ביד' דברי' שהם ולולי זה לא היה מתעורר לבקשת המועיל . והריאה לשתייה שהוא שואבת כל מיני משקין וכן כתב בעל כורא תהלות ונ"ל הככר וכעום מגד החום אשר כו מתילדות הליחות והוא נעשה מנהדם האם כי הוא דם נקפ' ואומרו והריאה לשתות שהיא שואבת מלחיות הגוף ובפרט מן הלבנה כי זה לא נטבע ואו' שמרה לקנאה מגד שהיא משכן האדומה ואו' הטחול לשחוק שהוא משכן השחורה ואו' הקיבה לשינה לפי שיעלן האידים מתנה ואו' כליות יועצו' מגד שהן שואבות היותר עב שבמתנית שהולך מן הכבד למעלה מכלן וכו' כלות שהיכה מכירה כחסדה' שעשאה למעלה מכלן והוטאת כנגדו כדרך כפויי טובה א"כ הט' שיש לה להכיר בהפנחת ה' משארי פעולת הבריאה בעבודה ולכן ה"ל לירא מפניו ע"ד ומבשרי אחזה אלוה א"כ לפי שלבאור יתגנל האדם בחטאו מפני טבע החומר המחטיאו ע"ד אדם ילוד אשה וכו' ובתורתה פרטי' אבריו ימנא כ"א מבקש הנאתו כי זה מבקש האכילה וזה השתיה וזה השחוק וכן כל א' יבקש מהדברי' אשר יעשה האדם לתאות כהנה עד שירא' שהוא כאוכר' במעשיו וכנו"ס המתור' זה יסאף רוח כאבים וכו' וזה לנקום וזה לרדוף וכו' עד מה יעשה טלה כ"ז וכו' לכ"א שבכלן לא נבראו אלא לתשמיש הנפש ותועל' ואין אונס לה כי שיא למעלה מכלן כי הבחירה בידה להטות כל הפעולת לטובה ולא לרעה ולכן אין לה התנכלות כי יאמה לחטוא . תני ר' ישמעאל דק"ל מה טעם נפש כי יחטא ול"ק איש כדכתיב לעיל בעיר"י לתרוצי דמשום דנפש טענ' שסיא אינה חוטאת וכן טוען הגוף וכו' וה' מוכח הטאת בהושם יחד לכן פרט שנפש לבדה לומר שאין לה התנכלו' מפני שאינה חוטא' כשהיא לבדה וה"ה שאין התנכלות הגוף לבדו כלום וחד מינייהו בקט קרא ולהכי מייתי משל הפרדס וכו' אבל ר' חייא מתרץ כי עיקר הדין עם שנפש כי היא שמשלי"ונים ולכן פרט הכתוב הנפש ולהכי מייתי משל לכהן וכו' . משל למלך כ"ע מה צורך המשל ועוד דלא דמי דהכא שאין החגר והסומ' שמחברים יחד רק כשפת לקיחת הבכורות הוא שיחשבו להנצל כי לא חשבו שהמלך ידין אל לבו המחברותם בשעת מעש' אבל הכא שהכל יודעים שעם היות הנפש לבדה והגוף לבדו כלתי עושי' דבר הנה כשהיתה נשמה כגוף היו עושים כמה שפעולו' גרמו לכל איך יעלה על דעתם להפט' כטענ' בטל' מהשעשה בעת פרודם ויותר קש' דכפ' חלק א"ל אנטונינוס לר' גוף ונשמה יכולין לפטור עצמם מן הדין כיכד גוף אומר וכו' א"ל אמשול לך משל למה"ד למלך שהיה לו פרדס וכו' איך אם"ב דאנטונינוס שיכולים להפטר כטענ' ועוד ק' איך תאמר הנפש אני לא חטאתי הגוף הוא שחטא שבאו שהוא לא

שאין א' יכו' להוליא' כשכ' והוציאו' שני' שהם חייבי' וז"ט משל הסומ' והחג' שכמו שהם חייבים אע"פ שאין הא' לבדו יכול מפני שכל א' עשה יכלתו כ ענין הנשמ' והגו' נגורך וריקת הנשמ' בגוף לדוכ' כדי שיקבלו העונ' כהיותם יחד כמו שהיו בעת החט' שהם משותפי' שאם ירא' העת' לפת' בשהי' לבד וכן לגוף לבדו נמצא שאין מסייע לנשמה ליסא במשא העונש כמו שהי לא מסייע בחט' וזה יר' כעול כדבר וכן לגוף לבדו והנדון שטענתם שעכ היות המעש' כמש' תשתוף הנשמ' ובגוף אם פטורי' מן העונ' שהנשמ' טוענ' שאיכ' אפשרי' על החטא אבל תחייב' מהכב' מוג החומר והמולד כי מפנ' זה לא תהי' כוט' בעניני' לא שהי' כעל' בחיר' ורצון בענמ' שאח' שהי' כשיוסד עניגה נקי' וטהור' ולא תחפוץ ברע מהו אשר הגיע אותה א"כ לבחו' ערב וכן כ' אנשי' שלא כחר ברע והא' כטוב מה השכ' כוה אמר שהניהם שוים כטהרת הנפש לא שאליף מזג חמר הוא שסבב אלוף בחירת' וא"כ הנשמ' פטור' שבחיר' כמשכ' מחלוף החומר וכמ"ש חכמי המחקר והזכירו הר' חסדאי כס' אור ה' מב' כ"ח פ"א כי א' מהטענו' המבטל' טבע האפש' שאהידו שכל דבר מחודש צריך מחדש יחדשהו שיבחר לא יחדש את עצמו ולזה לא יגוייר שיהיו כ' אנשי' על מגב א' ומזג א' ותבוכ' א' ויחם א' לדבר אבלי חלוף כלל לא יעבר שיבחר הא' מציאותו והא' העדרו אבל יתחייב שיבחר ה' חה שבחר ורכ' האחר וזה שאם היו מתחלפי' בבחיר' ורצון להיות החלוף יכסרך אל מחדש ומה סבת החדוש אי יתן ואדע אחר שהיו משכימים כמזג וכמולד ותבונה אבל הנלדים וכאשר התבאר שהוא מחוייב כהם שיהיה הרצון' הנה א"כ הואמתוי והכרחי שלא יהי' א"כ אפשרי ואע"פ שכבע כחל' אבו כפ"נ כסולל' הא' אחר להבי' על הטענ' הזו כאומרו ששבני' שימצאו ג' אנשי' על מגב א' ומוג א' ותכוכ' א' מבלי חלוף כלל לא יתחייב' מזה שיבחר הו' מה שיבחר הא' לפי שעם היות מתוא' באחר הם מתחלפי' בצורת' ונפשותיה' כי אין הנפש הכל' כאחד אבל עצם רוחני נבדל ומתחלף בכל איש כפי טבעו ומדרגתו ורוחניותו ומזה הכד יעבו שיבחר הא' מה שלא יבחר הא' אין רוח חכמי' כוא' שיתנו כי לעולם נשא שאם ימצאו כ' אנשים שוי' ג"כ בצורת' ונפשותיה' איך יעבו שיבחר הא' ול' מה שיבחר הא' ועוד שאם חלוף בחירת' מפני חלוף טבע נפשו ורוחניות' א"כ לעו' כטל טבע האפש' אחר שטבע הנפ' מכרי' הבחיר' ולכן נ"ל שאם טבע האפש' כמג' יעבו שיבחר הא' מה שלא יבחר הא' עם היות שויס גם במדרג' נפש' ותארו הגש' מהו סבת החדוש המתחל' בהם ונתא' שהסבר' נותב' שא"א לחדו' שיתחד' תעצגו ג"ל לפ"ו כי חלו' הכנ' המזג והמול' הוא המכרי' הנפש' לבחו' בטוב או ברע וז"ש הנפש אני לא חטאתי הגוף שר"ל שהו' שבת נטוי' הבחיר' וטענ' הגוף היא שאפש' ידו תוכרע' הנפש אל הבחיר' אין אשם תלוי בו שאחר שהרצון אינו מתחדש מתוכו כלכ' כי בשיתג' לבדו ולא ינלו שום המעורר' לשו' דבר אמנ' שבת הרצון הוא בקבוץ הכח המתעורר לשבי' עם הכח המדמ' כמו שהתבאר כס' התור' ח"ש אני לא חטאתי נשמ' היא שחטא' כלו' שהי' היא שבה לדבר כי התקבצו' כח המדמ' אל כחי הגו' הרצון ונתנו לפ"ו כי שניהם פטורי' שהרצון מוכרח' עם מזג והב"ה שחבר הוא כמכרי' בחירת' ולכן זורק ה' נשמ' בגוף ודן אותם כא' והן שתרא' לה שענין הכח' דבר מחודש בחבו' הנשמ' והגוף מבלי הכות' מוכרחי' זה מזה אבל ה' נתן כיד' כח זה שיתקבץ כח המתעורר מהגוף והכח המדמ' מהנפש ויבחרו כטוב או כהפך מבלי שום הכרח ואין לבחיר' שום מניע זול' החפ' והרצון כי זה הכח לו שיבחר ולא שלא יבחר כסגול' כתוק' להם וכב' יעבו שהדם היה בוחר כטוב ויר' שיש' בפרק החלי' לפ"ל תביאה כ"ה ליגה"ר ונותנו כפני הצדיקי' וכפני הרשעי' צדיקי' נדמ' להם כהר גבוה רשעי' נדמ' להם כחוט השער הללו בוכי' והללו בוכי' צדיקי' בוכי' ואומרים היאך יכולנו לכבש את הר הגבוה הזה רשעי' בוכי' ואומרי' היאך לא יכולנו לכבוש את חוט השערה הזה

יד'

כדי שלא יחשב שהצדיקי' לטוב מונס כחרו כטוב והרשעים לרוע מאנס כחרו כרע לזה מראה להם שכח הבחיר' שוה בהם עד שכבר היה אפש' היו' הצדיקי' נוטה לרע וכאו יצה"ר הר גבוה לפניו וקשה לו לכבשו וכבר היה אפשר שהרשע היה נוטה לטוב' וכאו יצה"ר קל לפניו לעקרו כחוט השער' ולכן מביא משל מהסומ' והחגר שעם היות המעש' נעש' ע"י שניה' לא הוכרח זה מפני זה אבל שניהם היו בחיריים ולא נתחדש בחבורם את אפשרות המעש' ואע"פ שאין המשל דומ' לנמשל מכל כדדיו שבמשל היו רוכי' להתגלגל בשקר שחשבו לרמות המלך לא כן בנמשל שיחשבו טענתם צודקת כדפי' אין חשש שכבר כתב הרב בהקדמת ס' המור' שאין צורך שיהיה המשל דומה לגמרי. ואחר סומא והיה סומ' שאם ירא' החגר אדם נכנס יגיד לו והוא יעמוד לפניו ויתנגעו משלוח יד בפרדס: ורן שניהם כאחת פי' שמחברם ממש והאומר שהכוונה שבבחינת חבורם הקודם מוצא טענ' להענישם ובעולם הנשמו' מיירי וכו' משפט האגד' נשמ"ש בה"ע במ"ד פל"ג שהכוונ' בזה הגדל' הנפש במקו' נהכ' כדי להעניש' ומקום גיהנם נקר' גוף הוא חוץ מהפשט את בחבור' גוף ונפ' מה' מיירי ובנו' התחי' מיירי כדמשמ' מאו' לע"ל והכי משמע וקרא דיקרא א שמי' מעל דמייתי ולאו בנו' הנשמו' קאמר שיביא הנשמ' וזורק' בגוף לפי שעה ושוב נפרדי' וניתנת הנפש לבד' בגיהנם כי לא מצינו רמז לזה בשום מקום ואע"ג דקאמר משעה שיצאתי ממנו דמשמ' דהיא שעת' הם נפרדי' וכן מלקאמ' מביא נשמה וזורק' בגוף אין קושיא דשעת הויכוח הוי מקמי תחיית' והדר מקימם בתחיית והיינו מביא נשמה וזורקה בגוף וא"ת ובעונש שנענשת הנפש לבד' בעול' הנשמו' שהוא מיד אחרי מות האדם מאי איכ' למי' וי"ל שאחר שהכנסה לגיהנם או שכה לטהרה' שתשאר או מנוקה וטהור' מכונסת מכל לכלוכים וטנופים שנתחברו לה מהתאות הגופניות כבגד העשוי מצמר הסלמנדרא שאי אפש' לכבסו רק בתוך האש מן האש יצא והאש תכבסנו וכמ"ש הר"ש ליאון בס' המשקל לכן לא יקשה עליה הדין ההוא אבל מה שיהיה לעתיד שהוא להענישם לבד ולא לנקות' שכבר היה טהור' על זה הוא שטוען: שנא' יקרא אל השמים וכו' ואומ' לדין עמו יכלול כל העולם כי יכלל עמו ועבדיו אע"פ שאינם כיחוד כישרא' ואע"פ שלפי' המפרש' שקריאת השמים והארץ להפרע נקמת עמו כי ע"י השמים ידין עמים והארץ ר"ל אנשי הארץ שהם עמם יהרגנו איש את אחיו או שתפתח הארץ את פיה כענין קרח אתי שפי' שפי' מ"ש עמו לא נכון לרז"ל לפ' כן כי לעתיד יהיה הדין בגיהנם ולא ע"י סבות שמימיות וארציות ולא רצו לפ' שקריאת שמים וארץ לפי שהם העדי' כדפי' קצת דא"כ להעיד מבעי ליה לא לדון. להביא את הנשמ' כפ' חלק גרסי' יקרא אל השמים מעל זו נשמה ואל הארץ לדין עמו זה הגוף ופרש"י יקרא אל השמים מעל כלו' יקרא הקב"ה לנשמ' הבאה לו לאדם בתוך גופו מן השמים מעל ויקר' אף אל הגוף שבא מן הארץ: ולפי לשון מדרש זה אין צור' לזה דשפיר קאמ' שיקר' אל השמים והארץ ממש כדי שהשמים יביאו הנשמה שיושבת אצלם והארץ תביא הגוף השכן בה: משל לכהן וכו' צורך המשל לומר שאע"פ שאין טבע הנשמ' אחרי רואה בגוף דומה לטבע העליונים שהם לוקחה שהרי נתחדש בה בחיר' ואפשרו על החטא מ"מ א"כ העליוני' מ"מ ע"י שהיא מהעליוני' ראוי לה לנטות מפני הרגלה הראשון. לזכו' כאו היא בת כהן שנשאת לכהן שע"י שהיא למודה מבית אביה ראוי שתהיה זוהרת בטהר' כבתה או כחה עתה אע"פ שאינו דומה ממש לענין הנשמה בדכתיבנא. משל לכהן וכו' אנפש כי תחטא קא' אבל כויקר' אל השמים מעל מודה כדברי ר' ישמעא' שהדין עם הנפש והגוף את דר' מוקי' נפש כי תחטא ביום הדין שהדין בנפש והגוף יחד כענין יקרא אל השמים מעל ור' חייא מוקי ליה בעתיד מיד אחר מות שעיקר העונש לנשמה לבדה והגוף מוטל כאבן וליכא למי' דויקר' אל השמי' מעל כמי מפ' ליה ר"ח בנו' הנשמות ולפי שתחלה גם הגוף עומד בדין וכמ"ש הנפש והגוף עומדין בדין. והיינו מבוס שהקשה לק' יקרא אל השמים מעל וכו' דא"כ היה לו לזכור מה שהוא את"פ שעיקר העונש לנשמ' לבדה וליכא למי' דר"ח בנוי ליום הדין קמיירי שהם ודאי העונש לגוף ולנפש כמו שהם יחד בתחיית המתי' קמיירי וא"ת ומ"ש בדין שבעול' הנשמו' שעיקרו לנשמ' ומ"ש בדין שבעול' התחיי' שיהיה לגוף ולנפש יחדיו וי"ל שמפני שעיק' העונש בעו' הנשמו' שהוא על החטאי' לכן עיקר העונש לנפש שהיא החוטא שפי' לפי שלא לחד' מהעליוני' אבל ביום הדין שאין הדין את אם יזכו לעה"ב שהוא קיים לעולם כמ"ש הגו' בפ"ק דר"ה בבני ג' כתות ליום הדין לכן ראוי שיבא גם הגוף בדין אם יזכ' לעמוד לעה"ב. וזאת מותרת לאו שכל א' תולה הסרחון בחברתה לכך דא"כ מאי קאמר לשנינו מסרת דמשמע שאין כתלוני' רק שישוה שתיהן בדין ועוד שהנמשל דקאמ' שנינו חטאנו במ' לא דמי לזו או' זו טמאתה

תני ר' חייא משל לכהן שהיו שתי נשים אחת בת כהן ואחת בת ישראל ומסר להן עיסה של תרומה וטמאוה. אמר להן מי טמא את העיסה. זו אומרת זו טמאתה וזו אומרת זו טמאתה. מה עשה הכהן הניח לבת ישראל והתחיל מדיין עם הכהנת אמרה לו אדוני כהן מפני מה אתה מניח את בת ישראל מדיין עמי והלא לשנינו מסרתה כאחת. אמר לה זו בת ישראל ואינה למודה מבית אביה אבל את בת כהנת ואת למודה מבית אביך לפי' אני מניח את בת ישראל ומדיין עמך: כך לעתיד לבא הנפש והגוף עומדין בדין מה הקב"ה עושה מניח הגוף ומדיין עם הנשמה והיא אומרת לפניו רבון העולמי' שנינו כאחת חטאנו מפני מה אתה מניח את הגוף ומדיין עמי. אמר לה הגוף מן התחתונים הוא ממקום שהן חוטאי' אבל את מן העליונים ממקום שאין חוטאים לפני לפיכך אני מניח את הגוף ומדיין עמך.

ו תני חזקיה שה פזורה ישראל נמשלו ישראל לשה מה שה הזה לוקה על ראשו או באחד מאבריו וכל אבריו מרגישין כך הן ישראל א' מהן חוטא וכולן מרגישין האיש א' יחטא תני ר' שמעון בן יוחאי משל לבני אדם שהיו יושבין בספינה נטל אחד מהן מקדח והתחיל קודח תחתיו אמרו לו חבריו מה את יושב ועושה אמר להן מה אכפת לכם לא תחתי אני קודח אמרו לו שהמים עולין ומציפין עלינו את הספינ' כך אמ' איוב ואף אמנם שגיתי אתי תלין משוגתי אמרו לו חביריו כי יוסיף על חטאתו פשע בינינו יספו' אתה מספי' בינינו את עונותיך א"ר [illegible] עכו"ם א' שאל את ר' יהושע בן קרחה כתיב בתורתכם אחרי רבים להטות ואנו מרובים מכם מפני מה אין אתם משוין עמנו בע"א אמ' לו יש לך בנים אמר לו הזכרתני צרתי א"ל למה א"ל הרבה בנים יש לי בשעה שהן יושבין על שלחני זה מברך לאלהי פלו' וזה מברך לאלהי פלו' ואינם עומדים משם עד שמפצעין את מוחן אלו את אלו אמר לו ומשווה אתה עמהן אמר לו לא אמר לו עד שאתה משוה אותנו לך השווה את בניך נרדף והל' לו כיון שיצא אמרו לו תלמידיו ר' לזה דחית בקנה רצוץ לנו מה אתה

אא ק"פ שפת יהן פשטו כשמיר' הפים' ונטמא' וכ"א מתכנל' שחברתה היא עיקר בשפיע' ומ"מ שתיהן פושעות שסמכו זו ע"ז ולכ"א לשנינו מסרת שמירת' וכן בנמשל אע"פ שהנפש מוציא טענ' שהגוף עיקר החטא מאחר שגם היא חטאה קצת שלא כגמר' מהחטא ועוד שגיהנם טוב לה לטהרה כדפי' איכה טוענת להנצל לגמרי אא לפחות ישוה אותן כדין כיון ששתיהם חטאו כאחד: ממקום שהן חוטאין ואע"פ שהגוף כלי נפש אינו חוטא כדלפי' מ"מ התחתוני' שמתוכם לוקח הן חוטאין מבלי היות בהם נשמה עליונ' שהב"ח ע"י נפשם הבהמות יש יצה"ר גם וכמ"ש בפ' הדולה מדחזינן דתוקא ונשכא ובעטה ות"מ שאדם אינו חוטא לולי הנשמ' כי בזולתם לא ידע לעשות שום דבר ואפי' לדע' האו' שהנפשו' כאו' השנ': לפיכך אני מניח את הגוף וכו' כת' הכדרשי שזו תוספת שאין לגוף את' המות עונש אא הפסדו הטבעי והנפש הרכבתו שאין ראוי להקרא עונש שאז הוא נעדר הבחינה ולא יתיחס העונש רק באדם מפני היות בו בחינ' ויכולת ונתיחד העונש בחלק המיוחד שבעבורו נמצאו בו הבחינ' והיכולת והיא הנפש כי שאר הכחות אובדות עם אבדן כליהם וז"ש שהנשמ' מהעליונים שהיא מושבעת בתולדת' על בחינ' האמת. ואינו אמת גם בגוף עונש חבוט הקב' וקש' רמה כבשר המת וכ"ש בעתי' בתחית המתי' ול"ק הכא את שעיק' העונש מיד אחרי המות הוא בנפש כדפי'. תני חזקיה וכו' מפו' דק' למ"ט נפש כי תחט' ול"ק איש כדכתי' לעיל בעי' שתא לתרוצי' דאתא לומ' שע"י שא' חוטא כל ישרא' מרגישין להיות כלם כנפש א' ולהכי מייתי הא דחזקי' ורשב"י דקא' שחטא היחיד מזיק לאחרים. והא דרי"בק דקאמ' דיעקב שהוא צוכד לזה א' כתי' ביה נפש א': מה שה זה לוקה וכו' לא ס"ל שטעם המשל בשה לענין הפיזור דקאמ' פזור' וכמ"ש המפרש' כשה הפזור שיצא מעדרו אבוד בשדה דא"כ לימ' שה אובד או תועה כי כן דרך השה כאו' תעיתי כשה נאן אובדו' אבל הפזור אינו מדרך שה לאדרבה דרכן להיות כאספות יחדיו שלא תאמר כבהמות שכלן הולכות אחרי המשכוכית ומש"ה הכתוב איש לדרכו פנינו פירשו הדרשני' שהוא הפך ענינה ור"ל שדומים לצאן ברעתה ולא בטובתה א"ק לענין שלוק' כאבר א' וכלם מרגישי' מ"ש שה משא בהמ' ומת' ע"י שהשה דקה וחלושה מאשר בהמות מרגישי' בצער טפי וי"א דמה שה דקאמ' היינו מה שה אחת דהכ"ל שיות וקאמ' שה היינו לו שהם כגוף א' שנלקו אבר א' ירגישו כל האברי' ולא נהירא דדרך הפסוק לקרו' פעמים רבות כלשון יחיד: אחד מהם סומא וכו' וה"ה שנלקות א' כלן מרגישין אא דא"ן ענין לזה כשפי' קרא אבל היות הכל מרגישי' על א' החוטא שייך לקרא דמיירי בגלות ישרא' שעם היות בהם צדיקי' גדולי' לקו בגלות מפני הרשעי'. ובלן מרגישין איכא למימ' דברים שבועת העדות מסיק בשאר עבירות הוא כדיניה ורשעי' במשפחה כדין חמור ורשעי' דעלמא כדין קקל בדיקי דהכא והכא פטירי גבי שבועה הוא ורשעי' דמשפחה כדיניה ורשעי' דעלמא כדין חמור וצדיקי' דהכא והכא כדין הקל והכא עסתמא כסתם עבירות קמיירי דדוחק לאוקומי בשבוע' לחוד וכיון דכן מאי קאמר הכל מרגישי' והלא צדיקי' פטירי ועוד דמשמ' התם דאין נענשין את כשיש בידם למחו ואיכ' מוחי' מיהו הא ל"ק דאפש' ה"כ כהא קמיירי וי"ל כיון דצדיקי' נענשי' הם קא' שהם הכל מרגישי' ולא אתא לאפוקי מיעוט' ולפי מ"ש בסמו' שטע' ההרגש ע"ד משניתנ' רשות למשחית א"א דלא דמי דהתם בדרך עונש קמיירי וכיוא נמי דלא בקט הכא וכמו איש באחיו דההוא בדרך עונש קמיירי. האיש א' יחטא ק' דזה מעשה לסתור דהתם קאמר שלא יקצוף על העדה מפני האיש א' החוטא וי"ל דמדכתי' התם הבדלו מתוך העד' הוא והכל אותם מייתי שאע"פ שהחוטאי' היו קרח דתן ואבירם היה קצף על כל ישר' את שמפני שהיה אפשר לפ' דעל עדת קרח קאמ' כדפי' ר"א להכי מייתי מה"ש האיש א' יחטא וכו' משמע שעל כל עדת ישרא' קצף דלא משמע ליה דמשה טעה בדבריה וחשב שעל כל ישרא' קצף וכמ"ש ר"ח כי הלא משה וטעה בנבואתו את שיפה הדין ובא בדרך בקש' מה' וסדר דבריו דרך תוחה שאין הדעת נותנת שתכלה כל העד' כענין שהיה ע"ד למה ה' יחרה וכו' למה ואמרו מצרי' ואו נעתר לו ה' ובטיל הענו' על עדת קרח בלבד ות"מ למדנו שהיה חרה על כל ישרא' מפני חטא היחי' אע"פ שלא יהיה כליון גמור שלא היו דברי ה' תחלה בלי שום טעם והא דלא מייתי מוכשלו איש באחיו שא"כ א"ם כעון אחיו מלמד שכל ישר' ערבי' זה לזה דהתם אינו מפור' דמיירי בכל ישרא' דאפש' בקרובי' לחוד מיירי והא דלא מייתי מדכתי' בבני ראובן וגד והיה אתם תמרדו היום בה' ומחר אל כל עדת בני ישרא' יקצוף דאיב' למית' דהתם מפני שהיה בידם למחות ומדכתיב התם הלא עכן מעל בחרם ועל כל עדת ישר' היה קצף לא מייתי דיל שאני התם דהוו ידעי בי' אשתו ובניו כדאי' בסנהדרין. א"כ בית ליה למתווי מד"מ. ולא חד"ק: חפל

משל לבני אדם וכו' טעם המשל לו שסבת הרגש חטא היחיד על הכלל
לפי שע"י התעוררות הקצף היוצא עליו פוגע ג"כ באחרים ע"ד
תשביתנ' רשות למשחית לחבל וכו' וכ"ש בקרובים אוי ע"ד אוי לרשע אוי
לשכנו וכדאית במדר' גבי הולך את חכמים יחכם וזה כמין הכסכסי' בנקב
הקודח תחתיו ואחר אשר נכנסי' שם
מתפשטים על כל הספינה או טעמו
שמהחוטא ילמדו אחרי' לחטוא כענין ר"פ י"ל
המים שמתפשטי' מהקדוח לאחרים
ולפי טעמים אלו ידקדק הענין אפי'
בא"ה שאינן נפש א' אבל לפי מאמר
אשה בר' שזה הענין מיוחד בישרא' שכלן שמות כ"ר
ערבים זה לזה להיות נפש א' כדפי' ב"ק
בסמוך ומטי סבר רשב"ס כפ"ד דאין ד' רבו'
ואליהו מא"ק . אמרו לו חביריו ופ"ט
לאו דוקא דאליהו לחודי' הוא דקאמ' תלי' קך
לה . מספיק לשון הכאה ואכט' כמו שם
ויספוק את כפיו : כתיב בתורתכם שם
וכו' ק' מה סכלות שאלה זו דודאי אם
התור' אמרה אחרי רבי' להטות היינו שם קד
בדבר שמסופק לנו בדין שלא ידענו שם
להיכן נוטה שהלכ' כרבים אבל במה שם
שאסר' תורה בפי' מה כלנו בדעת רבי'
כשוטים והרי גם כשניתנ' תורה היו
רוב העולם טועים בע"א והקב"ה
הבדילנו מהם והבדילא כתיב בהוא קרא גופיה לא תהיה אחרי רבים
לרעות ועוד מאי מהד' ליה ריב"ק יש לך בנים וכו' ומאי מהדר לתלמידיו
בעשו כתיב וכו' ושמעתי או שתשובת ריב"ק לגוי היתה שאין א"ה מסכימי'
בדבר א' כדי שילך בהם אחרי רבים להטות שכל א' פונה לע"א א' ואתכם
התלמידי' לא הבינו או שאע"פ שהבינו הוקשה להם שאם יסכימו בע"א א'
מה ישיב ולזה השיב שכבר העיד התור' עליהם שא"א שישתתפו בדעת אחת
ולא בבירא דת' לא היה צריך להשיב מטעם זה שאפי' יסכימו כל עכו"ם
בדעת א' מחייבו וי"ל שאלת הגוי היא שאחר שכל האומות מסכימים
היות כח והשפעה בשרי מעלה וכלא השמים וכסילהם שמפני זה יעבדום
באומות ראוי שישוו להם ישרא' בענין זה שאע"פ שיתנו האלהות לי"ג עליון
יבקשו תועלתם מאת או השרי' באמצעות הטלסמאות והקטרות הנעשים
להם כטעות פושעי ישרא' הקדומי' שנמשכו לע"א ויאמרו כי אין זה חולק
על מנות התור' בהרחקת ע"א כי התור' לא תחלוק על המושכל ואתכם מה
שהרחיקה תורה הוא קבלתם אותם לאלוה ממש ורי"בק דחק אותו שישווה
את בניו ועבדיהם העובדי' השרי' האו בתור' אלוה וזה חושב כי ככב פלו'
הוא הגדול שבמשפיעים והוא האלוה יש למול פלו' למה אינם משוי' עצמם
שיסכימו מי הוא הגדול שראוי להתקבל עליהם לאוה ולא יחוש להשוות
את ישרא' עמהם ותלמידיו אמרו לו כי לזה דחה בטענה זו אבל מ"ש לו
להשיב לו הטענה שאחר שכלם מסכימים שיש השפעה בהם למה לא ימשכו
ישרא' לעבודתם לקבל תועלותה' שלא בתורת אלהות והשיבם רי"בק כי כבר
נתיחדו ישרא' בזה מא"ה כי א"ק להיותם עובדים אלוהות הרבה נקראים
נפשות רבות שזה משובה מחברו אבל ישרא' להיות כלם חלק ה' נקראו נפש
א' שהם כאיש א' ולכן אין למזלות חלק עמהם שיהיו ישרא' נכנעים להם
לבקשת ברכיה' אלא כל ברכיה' ישפעו ויבוקשו מאת י"י כאו"י כדכד ינחנו
ועי' לפסלת הגוי' שראוי להשוות עמהם בע"א והוא לכבד שרי מעלה
שהם עיקר של ע"א לחשבם שיטבו וירעו וכספרת פושעי ישרא' בימים
ראשוני' ולן' אפשר שכל העכו"ם מודים בכבוד הסבה הראשוני' וכמ"ש
מי לא ייראך מלך הגוי' וגו' ובכל מקום מוקטר וכו' ועכ"ז דעתם לכבד
שפקיים שהנהגת עולם השפל מסורה בידם למה לא נספים בזה וכפר על
זה השרים הכתוב בתור' והשיבו ריב"ק שא"א זה שהרי א"ה לא הוסיף דעת'
בימתם שהי' העליוני' הגדול שסודה שההנהג' בידם ספרי יש תול' אותו בככב
פלו' ושיבוהו תלמיד יושא"ן וו תשובה מספקת דבהי שאין להסכי' עם א'
מהאומות לתלות השבתבה בידם א' כי לא נדע מי הוא הגדול אבל אפשר
לכבד את כלם כאשדרנו שהנהגב' מסורה בידם כלם איש איש על עבודתו
ועל משאו ותשובתו ריב"ק להם שאחר שכל א' ממונה על דבר א' ואין כח ביד
א' לבדו בהנהגת המציאות אין ראוי שיעבד א' מהם שא"א שיהיו מכוונים
רבים אלא א' ולכן הברח לו' שהם מוכרחי' במנוייהם ואין ביד לשנות את
שפקידם ועוד שאין כח מוחלט ביד א' להשפיע אפי' דבר א' אם לא בצרוף
ככבים אחרים במקומות מתחלפו' כמ"ש בעל העקרי' וזהו ענין הנפשות
שזכר שכל ישרא' להיות תכליתם א' להשארות הנפש כלם נפש א' ורצון א'
אבל העכו"ם שזה מבקש עושר ושוכב לככב פלו' לתקותו וזה מבקש שררה
ושוכב לככב פלו' לתקותיהם נפשות ודעות רבות . נפשות הרבה דבל
לשון רבוי . דכתיב ויהי כל נפש בו"ק אמאי לא מייתי מדכתי' תקמיה
הכי כל נפש בניו ובנותיו וכו' וכל הנפש הבאה ליעקב וכו' וזולתם דכתי'
התם ועי"ק גבי תן לי הנפש תנבי מדין דכתיב נפש אדם י' אלף וזולת זה
דכתיב התם מאי איכא למי' וי"ל דאורחיה דקרא למכתב לשון יחיד על
הרבים כמו ויהי לי שור וחמור שהם שם המין ול"ק כיעקב אלא דבתר
דכתיב ויהי כל נפש לא היה צ"ל ע"כ נפש רק ע' אלא דאת' למימר שכלם נפש
א' והיינו דמסיים כתיב כרנפש א' ויהי כל נפש וגו' כלו' מהאי קרא לחוד
שוא דדייקת לה . אבל יעקב וכו' כבר כתבתי שטעם מאמר זה לכאן
לומר שהשפע היות כל ישרא' כאיש א' כלם מרגישי' בתקלת הא' ויר' שטע'
הדבר שלהיותם אחרי' בהתקומם הא' יתקוממו הכל לטוב ולמוטב כמ"ש
בבל העקיד' בע' פנחס וזה כטעם הדמותם לאלה שכל האברים מרגישי'

אתה משיב אמר להם בעשו כתיב ביה שש נפשות וכתי' בו נפשות
הרבה דכתי' ויקח עשו את נשיו ואת בניו ואת בנותיו ואת כל נפשו'
ביתו וביעקב שבעים נפש וכתיב ביה נפש אחת דכתי' ויהי כל נפש
יוצאי ירך יעקב וגו' אלא עשו שהוא עובד לאלהות הרבה כתיב ביה
נפשות הרבה אבל ביעקב שהוא עובד לאלוה אחד כתיב בו נפש
אחד ויהי כל נפש וגו' :

ו רבי יוחנן ור' יהושע בן לוי ר' יוחנן אמר ה' פעמים אמר דוד
ברכי נפשי את ה' כנגד ה' ס"ת : ר' י"בל אמר כנג' ה' עולמו'
שאדם רואה . ברכי נפשי את יי' וכל קרבי את שם קדשו : בשעה
שהוא נתון במעי אמו . ברכי נפשי את יי' ואל תשכחי כל גמוליו .
בשעה שהוא יוצא ממעי אמו אמר לה לא תנשיי גמליי שביה
דגמליית עמיך : ברכו ה' כל מעשיו בכל מקומות ממשלתו ברכי
נפשי את ה' בשעה שעומד עלקוטי (כמו קומה) שלו ויוצא
לפרגמטיא ברכי נפשי את ה' ה' אהי גדלת מאד בשעת פטירתו של
אדם מן העולם ואחר לעתיד לבא : יתמו חטאים מן הארץ וגו'
ברכי נפשי את ה' הללויה . ר' שמואל בר נחמן בשם ר' יוחנן אמר
מאה ועשרים מזמורים אמר דוד ולא התם בהם הללויה עד שראה
במפלתן של רשעים שנא' יתמו חטאים מן הארץ וגו' : וכי

בכער הא' מפני אחדות' עוד יתכן שהטע' לפי שיראו בעושה העבירה ויח
עליה ולזה יחשב כאו כלם חוטאים עד"ש גבי כאיש ההוא ובמשפחתו
משפחה שאין בה תוכם שאין כלם מוכסים ולז"א שהם נפש א' דשי
רגון ע"ד אם יש את נפשכ' שכשהא' חוטא והשאר שותקי' הרי כלם תרו
כחטא ומ"מ יש הפרש בין המשפ
לרחוקי' שהמשפח' בודאי יתפו ע
והרחוקי' על הרוב הוא שיתפו עלי
רבי יוחנן ורי"בל וכו' משום דק'
מ"ט נפש כי תחטא ול"ק א
כדכתי' לעיל בעי הסת' לתרוצי מ
שהחט' יכבד יותר לנפש להיות טה
משכע' וכענין משל הכהן הנ"ל ולה
בעי לאתויי הכא מה שקלם דוד כנ
להקב"ה מפני היחסי' שיש לה עמו א
א' מהם שהנפש טהור' והקב"ה טה
וכו' ומפני שמה שיורה ע"ז הטע"מ
ה' פעמים ברכי נפשי שזה כנגד
היחסים אשר לה עם הקב"ה זכרו
בכתובים דברכי נפשי ויתע"ג ד
הכא טפי מה' עיקרן ה' כדלקמן ס
פ"ב והשאר נטפלים להם לביאו
כדפי' התם להכי מייתי הכא ברי
דברי ר"י ורי"בל שנתנו טעמי' אח
לתמאר ברכי נפשי ה' זמני והי

מייתי טעם יחסיה עם הקב"ה ויתכן שגם ע"פ דברי ר"י ורי"בל יהיב טע
למ"ש נפש כי תחטא שלהיותה קדושה מיחסת לתור' שע"כ נאמ' ה' זמ
ברכי נפשי כנגד ה' ס"ת לכן יתמה הכתוב על היותה חוטאת וג"כ ל
שראת ה' עולמות יש לתמוה עליה איך תשכח חסדי יי' שנגלה בה' עולמ
וחטאה לו וכטעם האגדו' הנ"ל שהכתו' תמיה עליה שהיא כפויית טובה
ר"י למה כנגד ה' ס"ת וכו' בש"ט איכא איכא סדר בה' עולמו' וא"ת פיר
וכו' . כנגד ה' ס"ת וכו' איכא למידק מ"ט לומר ה' ברכי נפשי כנגד ס
והיכא רמיזו כדבר הודאתו וי"ל שלהיות הנפש קדוש' וראויה לתור' התו
תשבח לה' על ה' ענייני' אשר בה' ס"ת הא' על חכמת מעשה בראשית או
גלה בספר א' וג' בעל יצירת האדם בחכמ' הכתוב' בספ' ההיא ועז"א ברכ
נפשי את יי' וכל קרבי את"רל' כזה קנת תפלאי היציר' וכמ"ש בפ' קדקד
אמאי קרא כא ורא"ה שלא כמדת הקב"ה מדת ב"ו בר בור על הכות ואינו יכ
להטיל בו רוח ונשמ' קרבים ובני מעים והקב"ה אינו כן בר בור בתוך
ומטיל בו רוח ונשמה קרבים ובני מעים והב' על אשר גאלנו ברחמ
להוציאנו ממצרים ולהצילנו מעמלק ולתת לנו חיים ומזון כאשר כת
בספר השני ועז"א ברכי נפשי את יי' ואל תשכחי כל גמוליו והג' מה שנ
שכינתו בינינו ע"י המשכן ומעשה הקרבנות המכפרי' עלינו שיכלול תש
הג' ועז"א משרתיו עושי רצונו ברכו יי' כל מעשיו בכל מקומו' ממשלתו בר
נפשי את יי' שלמה שלכאור' אין זה אלא במקום המיוחד שהיה בו המשכן
שתקדש לכ"א בכל מקומו ממשלתו כי כבר ימצא הענין הזה ג"כ בכל מק
וזה אם בעסק תורת הקרבנו' וכמ"ש במנחו' ובכל מקו' מוקט' מוגש לש
זו ת"ח העוסקי' בתור' בכל מקו' מעלה אני עליהם כאלו מקטירי' ומגיש
לשמי או כענין התפלו' שכנג' תמידי' תקנו וכמ"ש לקמן ס"ד פי"ג וכי
מקו' מקטירי' קטר' ומנח' לשם הב"ה אלא בכל מקו' שישר' עומדי' ומתפללי
תפלת מנח' עליה נאמ' וכו' והד' מה שהפליא לעשו' בסיחון ועוג והכניס
ארצם בבתו' בספ' הד' אמר ברכי נפשי את יי' יי' אלהי גדלת מאד כי נתגד
שאו אז יות' ממה שהי' במצרי' והה' עיק' הכל והוא למוד מצותיו לכפרי
מהחט' אשר נתבארו בספ' הה' טפי מכל הספרי' ועז"א יתמו חטאי' וכו' כי
נפשי את יי' דהיינו על הסר העונו' וכמ"ש בגמ' מי כתי' חוטאי' וכו' בתי
שהוא נתון במעי' אמו כלו' דקרא מיירי על הזמן הזה דקאמ' כל קרבי ל
קרבי אמו סדר בתובן אבל ומן הודייתו כשגדל היית שהוד' לי"י על כל הט
פרא' וכן פרש"י בברכו' גבי סדר בה' עולמו ואמ' שיר' כנג' כלם אמר שי
לכשפרת' רוח הקדש עלי' והודאתו על הזמן הזה מבוא' שהוא על פלאי י
בהויית העובר שם ושמירתו ומזונו כדלק' בפי"ד ובפ' המפלת גבי מי יתנני
בירחי קדם וגו' והודאתו על זמן יציאתו ממעי אמו דקא' לא תנשיי גמלי
טבייה וכו' היה בה' דהיינו שלא היוכר בפתיח' הרחם שיהולד בשלום
וכמ"ש לק' פי"ד מצוייה בל אשה עשויה קינין קינין וכו' כשם שיש מפתח
לבית וכו' ולשני' שכתו' ו' ישבי' אשה על המשב' ט' חלקי' למות וכו' אבל בפ"ק
דברכו' פי' שיר' זו על שינק משדי אמו ונסתכל בדדים ואמ' שיר' ברכי נפשי
את יי' ואל תשכחי כל גמוליו מאי כל גמוליו א"ר אבהו שעשה לה דדי' במקו
בינה מ"ט א"ר יהודה שלא יסתכל בערוה רב מתנא אמ' כדי שלא יינק ממקו
הטנופת והכי' אמר בש"ט . וכוכל לפ' גבי גמליי טבייה דקאמ' הכא בענין
זה והודאתו על שמה שעומד על קומו שלו הכוא' שכו על היות יי' עזר בכל
מקו' הליכתו להורו לפניו את הדרך ועז"א בכל מקומו' ממשלתו אבל בפ"ק
דברכו' פי' שיר' זו על זמן יציאתו לאוי' העול' וקו' שינק תדבר אמר והשיר
היא על שנסתכ' בככבי' ומזלו' ואמ' ברכו יי' מלאכיו ברכו יי' כל צבאיו וגו'
ולפ"ז ההודא' לי"י על מה שנתן אותם אהי' ברקיע להאי' על הארץ ולהועיל
ליושבי תבל כי ההויה נמשכ' ע"י סדור הככבי' והמזלו' . וההודא' על מפל
הפסיד מפ' בש"ט שרא' את הפכיב' ולכ"א יי' אהי גדלת מאד והשיר' על זמ
העתי' על מפלתן כיום הדין מכו' כי פתח לגבי עשו' תאפ' וישמח צדיק כי
חזה נקם והכה כמדרש זה וכש"ט שזכירו ה' הזמני' כסדרן וג"כ שכתובי'
כסדרן אבל בפ"ק דברכו' הקדימו ברכי נפשי דגבי בכל מקומות ממשלתו
לברכי נפשי דאל תשכחי כל גמוליו מפני שמהמולו

על

ח וכי מה ראה דוד להיות מקלס בנפשו להב"ה אלא דוד אמר הנפש
הזו ממלא° את הגוף והב"ה ממלא את עולמו שנ' הלא° את
השמים ואת הארץ וגו' תבא הנפש שהיא ממלאת את הגוף
ותשבח להב"ה שהוא ממלא את כל העולם הנפש הזאת סובלת את
הגוף והקב"ה סובל את עולמו שנאמ' °אני עשיתי ואני אשא ואני
אסבול תבא הנפש שסובלת את הגוף ותקלס להקב"ה שהוא סובל
את עולמו הנפש הזאת מבלה את הגוף והקב"ה מבלה את עולמו
תבא הנפש שהיא מבלה את הגוף ותקלס להקב"ה שהוא מבלה את
עולמו שנא' הנה °יאבדו ואתה תעמוד וכלם כבגד יבלו · הנפש
הזאת יחידה בגוף והקב"ה יחיד בעולמו תבא הנפש שהיא יחידה
בגוף ותקלס להקב"ה שהוא יחיד בעולמו שנ' שמע ישראל יי' אלקינו יי'
אחד הנפש הזאת אינה אוכלת בגוף והקב"ה אין לפניו אכילה תבא
הנפש שאינה אוכלת בגוף ותקלס להקב"ה שאין לפניו אכילה שנא'
האוכל° בשר אבירים וגו' הנפש הזו רואה ואינו נראת והקב"ה
רואה ואינה נראה תבא הנפש שהיא רואה ואינה נראת ותקלס
להקב"ה שהוא רואה ואינו נראה שנא' עיני° ה' המה משוטטים בכל
הארץ הנפש הזו טהורה בגוף והקב"ה טהור בעולמו תבא הנפש
שהיא טהורה בגוף ותקלס להקב"ה שהוא טהור בעולמו שנא' טהור
°עינים מראות ברע : הנפש הזאת אינה ישנה בגוף והקב"ה אין
לפניו שינה תבא הנפש שאינה ישנה בגוף ותקלס להקב"ה שאין
לפניו שינה שנא' הנה °לא ינום ולא יישן :

פרשה

על הספתכלו הככבי' כפי' לאויר העולם וזה קוד' ליניקת השדי' דכתיב כ'
ובעל עין יעקב כת' שזמן היניק' קדם לזמן הסתכלו' הככבי' ומ"מ הקדימו
שירת הסתכלו' הככבי' מפני שהוא טוב כולל לכל הנבראים בעולם השפל
והאמנפי ולא היא וק' למה הקדי' הכתו' קרא דיניקת שדי' לקר' דהסתכלו'
הככבי' שלא כסדרן וגם ק' שהקדימו
שם ראה במפלתן של רשעי' לנסתכל
ביום המית' שלא כסד' הכתובי' דיליף
מינייהו ושלא כסדר הענינ' דמפלת
הרשעי' היה לעתיד כנז' וי"ל דתשום
דשבח שעל מה סדר במעי אמו ועל
יניקת שדיה דמיין מהלדי דתרוויהו
שלא יי' בגוף באשה להכי אסמכינהו
קר' ותה שהקדימו בברכו קרא דשפל'
הרשעים משום דמפרשא תילתי' אבל
קרא דיום המית' לא מפו' בהלי' דמיירי
בבני שהרי הוברכו לומר התם דיליף
משיפא דעניגא דכתיב תסתיר פניך
יבהלון להכי שבקיה לבסוף : ודע
שהמפרש' האריכו מענית כאגד' מש'
בברכות סדומ' לזו וכל דבריהם חוץ
מהפסט גם אני לא אחסך פי מלהגיד
אשר בכתי' לדעה כאגד' זו עד"ה והוא
שהכוונ' בזה השב' דע"ה פרטים אמונ'
במופתי' כאמכי' ושבח את יי' על שחלק
לו מחכמתו להשיג זה ולפי שהעקרי'
הכוללי' והכרחיי' לדת האלהית הם ג'
והם מציאות יי' והשגח' לשכר ועונ'
ותורה מן השמים כמ"ש בעל העקרים לכן רמז לשלשתן ודרך עמהם ענין
חדוש העולם שהוא יסוד גדול לתורתינו שע"כ התחילה התורה בה וזכרתו
ועש"א לד במעי אמו וזה שהסתכלו' היות האדם במעי אמו הפך טבע העול'
תאוה גדולה שכיב התור' לדחות טענו' ארסטו הטוען מסדר הנוהג בעול'
לקיים הקדמו' כמ"ש הרב במ"נ פרק י"ז וכמשל היתום ועל מציאות יי' אמר
נסתכל בככבים וכו' כי מתנועת הגלגלים מתבאר מציאות מניע ראשון
כמ"ש הרב במ"נ ח"ב ורבי' זולתו וע"ז התוס' אמרו כאגדתנו בשע' שעומד
על קומו' שלו ויוצא לפרגמטיא כי תחלת המופת הזה מתנועת השפלים
שיכלו ל תנועת הגלגל כמ"ש הרב שם · ועל השגת אמתת תה"ה אמר ינק
משדי אמו וכו' שזה כנוי ל יניקת התור' כמ"ש בעל העקרי' והכוונ' שבחא'
לו הבדרתיו' המכא' תה"ש להוציא שלמות האדם לפועל כדברי בעל העקרי'
באמ' פ"ו וזולתו ולפי שלמות האנושי' כע"ה היה אפשר ע"י דת נימוסי'
אחר שבשה לה דדין במקום בינה והוא שתהי' הנהגתו ע"י תורה אלהי' וזה
לב' שבות הא' שהנמוסית לא תספי' רק לתת שלמות לקבוץ המדיני' אבל לא
תספיק לתת שלימות בדעות שע"י יושג האושר האמתי כו' א' שלא ישתכל
בנקו' ערוה והוא שבוש הדעות והב' שהנמוסית לא תספיק להגדיל הנאה
והתנוג' באמת כי בכר יטעה האדם לחשוב התענוג' שאינו תענוגה כמ"ש בעל
העקרים במ"א פ"ח מענין אפלטון לכ"א שלא ינק מתקום הטנופת ועל
השגת ההשגחה לשכר ועונש אמר נסתכל במפלתן של רשעים וזה כנגד
העונ' שבעה"ז ואמר נסתכל ביום המית' כו' וזה כנגד השכר והעונש העתיד'
לעתיד לבוא יתמו חטאי' וכו' כדאמ' כמ"ט לפי שבעה"ז פרעה נידון בפני
עצמו וסיסר' בפני עצמו וסנחר' בפני עצמו וכל א' בפני עצמו אבל לע"ל כל'
נדוני' ככת אחת שנ' יתמו חטאי' מן הארץ והיינו דקאמר בסמוך עד שראה
במפלתן ס"ר וכו' ואע"ג דתקמי' מזמור זה כתי' כמה זמני בקמת רשעי' כגון
הכית את כל אויבי לחי נערת גויים וכאלה רבי' לא דהכא מיירי במפלת כל
הרשעי' לעתיד · מאה וג' מזמורים גרסי' כדאמר בפ"ק דברכות ואע"ג
דקי"ד הוויין ככר תירצו שם דאשרי האיש ולמה רגשו חדא פרשה היא וכו':
שנא' יתמו חטאי' מן הארץ וא"ת והא אמרו בפ"ק דברכות הנהו בריוני'
דהוו בשבבותי' דר"מ והוו קמצערי ליה טובא הוה קבעי ר"מ רחמי עליהו
דלימותו א"ל ברוריא דביתהו מאי דעתך דכתי' יתמו חטאי' מי כתי' חוטאי'
חטאי' כתי' ועוד שפיל לסיפי' דקרא ורשעי' עוד אינם כיון דיתמו חטאים
ורשעי' עוד אינם אלא בעי רחמי עליהו והדרו בתשוב' אלמא קרא לאו במפל'
הרשעי' מיירי אלא בהסרת העונות והכי אמר כמ"ט יתמו יעשו תמימים
ורשעי' עוד אינם הרשעי' ואע"ג דהתם משמע דר' נחמיה פליג ומפ'
קרא כפשטי' דוחק לומר דהך אגדת' פליגא אסהיא דר"מ וי"ל דאע"ג דלא
כתיב חוטאי' אין מקרא יוצא מידי פשוטו דחטאים משמע חוטאים כמו
חטאי' תרדוף רעה חטאי' איך ישובו וזולתם אלא דמ"מ מדלא כתי' חוטאי'
כהדיא ומדאכפל לומר ורשעי' עוד אינם דריש דמיירי נמי קרא בהסרת
החטא והיינו כישראל שדרכן לעשות תשובה ועל כן אין לבקש על מיתתם
כי יש תקוה רק יבוקש שישוב בתשוב' אבל בעכו"ם שאין דרכן לשוב יבוקש
מיתת החוטאי' מ"מ וכ"ש לעתיד שלא ניתנו להשבין א"ק היכי קאמ' שירה
על מפלת הרשעי' ואפי' עכו"ם והא דר' יוחנן גופיה ס"ל שאין שמחה לפני
יי' בל מפלתן ואין לומר על זה שיר' כדגרסי' בפ"ק דמגילה ומי חדי הקב"ה
במפלתן של רשעי' והכתי' בצאתו לפני החלוץ אומרים הודו ליי' כי לעול'
חסדו וא"ר יוחנן מפני מה לא נאמ' כי טוב בהודא' זו לפי שאין הב"ה שמח
במפלתן ס"ר וא"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן מ"ד ולא קרב זה אל זה כל
הלילה באות' שעה בקשו מה"ש לומר שיר' לפני הב"ה א"ל מעש' ידי טובעי'
בים ואתם אומרי' שיר' ובספ' יפה עינים א"כ פ' שירה תירלתי שהמלאכי'
שירתם אינה אלא מפני שבח הטוב כענגמו לא ואותו להם לסודר כל שאין

שמחה לפני יי' אבל שירת ישרא' שהיא הודאה על מה שקבלו מהטוב כיגולי'
ראוי להם לשבח והיינו דביהושפט גופי' דמניה ילפינן כתיב ביה הודאה
והיינו דאז ישיר משה ובני ישר' אע"פ שהמלאכי' לא קרב זה אל זה והכי כית'
מה שאומר דוד שירה על מפלתן ס"ר א"ק דכמ"ש מסיים הכי ובהרשעי'
נגמרים מה כתיב ורשעי' עוד אינם
ולמה באבוד רשעי' רנה אמא יי' שמח
במפלתן ואע"ג דמטי לפ' דוה לאחרי' ירמ' כב
ולא להקב"ה כדמשני בסנהדרין פרק
אד"ק' דלקמן ס"ד פ"ג א"ר ישמעא'
יש שמחה לפני הקב"ה כשיאבדו ישעי' מ
מכעיסים מן העולם ופה"א יתמו
חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם
וגו' ואו' באבוד רשעים רנה וכו' וכן תלי' קד
בספרי בפ' קרח ושמא"ל דאוכו שמח
ברעתם ממש שתנקם מאויביו
שמח ברעתו אבל מ"מ שמח בסלוקן דברי' ו
מן העולם שסרו המכעיסי' מן העולם
וכמגילה דתוקי' כי ישיש יי' עליהם
אחרים משוש וכן בסנהדרין דמוקי' תלים כ
הרבה באחרים הנ"ל הכי לא דניחא
ליה לאוקותי' באחרי' כיון דדייק הכי זכרי' ד
מדכתיב ישיש ולא ישוש ועיין במ"ש
לקמן ס"ו פ"ג סי"ד : להיות מקלס חבקו' א
בנפשו דמוטב שיקלס בכלל עצמו
דלימ' תברך את שיכלול הנפש הואת
והגוף שכלם מקלסים להקב"ה כמו
כל עצמותי תאמרנה והבאוכתי קאמר
וכל קרבי והת"ל נמי מ"ט ה' ברכי נפשי כדבפי' בפ"ק דברכות לא דניחא
ליה למיבעי על כלל קילוס הנפש :
הנפש הזו מתלאה וכו' לקמן ס"ה וכגן בפ"ק דברכות' מקיים הב"ה לנפש
וכתב בה"ע בשם ג' שיחשב שחז"ל הפכו סדר הלמוד שהפלוסופים
למדו ממציאות הנפש להכיר את יי' ורז"ל למדו משלאי יי' להכיר עניני
הנפש ונתן טעם לסדר רז"ל ובשערם א' כתב שג"כ ישכול מאמרם שיהיה
הלמוד לקוח מהנפש להקנות בויתכ' דעות אמיתיות ובדרך זו הלך בעל
עין יעקב והאריכו דבריהם וכלן דברי הבאי בי לא באו ז"ל בזה ללמד לא
מהקב"ה לנשמה ולא מהנשמ' להקב"ה שכל הדברים הנז' מבוארים בשי"ת
ובנשמה לכל יבוא אבל כוונתם לתת טעם לקלוס דוד להב"ה בנשמ' ולא ק
אברך את יי' כבר' שיש איז' יחוס לקלוס יי' עם הנשמ' יותר מהגוף וכדאמ'
הכא וכי מה ראה דוד לקלס בנפשו להקב"ה וכדפי' והכריחא בש"ט ועוד
תמאים ומני וכדאמר בגמ' הני ה' ברכי נפשי כנגד מי אמרן ואמרו שזה
להמנא בנפש מהשלמיות הנמצאי' בהקב"ה ולהדמותה בה' דברי' קלס דוד
בנפשו להקב"ה ה' פעמים ובדמסיים בלשון הגא' יבא מי שיש בו ה' דברים
הללו וישבח למי שיש בו ה' דברים הללו והכוונה שתשבחנו על שהאציל
עליה משלמיותיו ומ"מ שם מה הקב"ה מלא אף הנשמה וכו' פי' מאחר
שנמצא שהקב"ה מלא העולם וג"כ הנשמה דומה לו בזה וכן בכלן ראוי
שהיא תקלסנו ולכן אין קפידא שיקדים בלשון הקב"ה לנשמה כדלקמן או
שיקדים הנשמה להקב"ה כדהכא דקאמר הנפש הזו ממלאה את הגוף
והקב"ה ממלא וכו' וכן בכלן וכמ"ט גרסי' מה הנפש ממלא את העולם אף
הקב"ה וכו' וכן בכלן שהכוונה בכלן א' היא שהנשמה דומה ליי' בדברים
או וזה פשוט · ממלאה את הגוף אע"פ שלא נמצא בה מכיאו' מורגש
היא ממלאה כל הגוף שמכיאותה ותועלתיה מתפשטים בכל הגוף וכן
הקב"ה ממלא עולמו שאע"פ שאינו נתפש במקום מלא כל הארץ כבודו
וכמ"ש ז"ל שאין מקום פנוי בלא שכינה והשכינה בכל מקום והוא ענין
השגחתו שמתפשטת בכל העולם והיינו דמייתי את השמים ואת הארץ
אני מלא ואין סותר לזה מ"ש בברכות מה הב"ה יושב בחדרי חדרים אף
הנשמה יושבת בחדרי חדרים שאע"פ שמציאותו בכל העולם נתיחד משכן
כבודו למעלה בכסא הכבו' שכבודו טכר שם יותר וכן פי' בעל עין יעקב
שזה החדר הוא הלב וכ"כ הרי"א כפי' דברתי אני עם לבי בעבור היות הלב
משכן הרוח והוא הנכרא בגוף תחלה כי הוא דמות מלך והמוח שר הצבא
היה הלב כנוי לחכמ' ולשכל ולטעם ולמחשבו' הבינ' בעבור היותו המרכב'
הראשונ' לנשמת האדם העליונ' ע"כ וכן הב"ה אע"פ שהוא מקומו של עול'
ואין העול' מקומו הכין כסא כבוד מנוחתו כמאמ' המגביהי השמי' בשמי' ועו'
אמר כסא כבוד מרום מראשון ועוד פסוקי' אחרי' כה אמר ירמ' מהם יש'
מקום נסתר מכונ' לכסא כבודו ית' והוא כמו חדרי חדרי' וכלשון חז"ל הוא
מכונ' כלשון פרגוד ופי' בע' וילון והכר' תור' כלשון בני אדם עכ"ד ויפה פי'
ומ"ש הנפש סובלת הגוף שעל ידה הוא מתנועע ובלעד' הוא נופל מת וכן
אמר בתנחו' פ' בראשי' של אנדריאנוס על מה העולם עומד א"ל על הרוח
רצונך לידע הבא גמל ונתן משאו עליו אמר לו עמוד ועמד שב ישב נתן
עליו יותר ממשאו ונתן חבל על צוארו אמר לו תפוך מסך זה מכאן וזה
מכאן חנקו את הגמל אמר לו אמור לגמל שיעמוד א"ל אנדריאנוס אתה
חנקתו והיאך יעמוד א"ל ומה אם הרגתי אותו חסר א' מאבריו א"ל הוצאת
מזהו א"ל ומה אם הגמל לא היה סובלו וסובל את משאו אם הרוח שבו תלך
תלכי ותלכי אין רוחו סובל את העול' כל רשתק אנדריאנו וכן מ"ש הב"ה
סובל עולמו היינו שנושאו ומעמידו כאמ' תולה ארץ על בלימה וכן היותו
מניע כל העולם וכענין שאמרו לעיל ס"א פנ"ד לעליוני' ולתחתוני' אתה
סובל וכמ"ש פ"ל ו והב"ה סובל עולמו שנ' אני עשיתי ואני אשא ואני אסבול
והביאו ראי' מאהרון שנשא את נושאיו כשעברו הירדן והיינו דה"נ מייתי

אכי עשיתי ואכי אמא ואכי אסכול ועי"ש שהנפש יחידה בגוף מכו' שאין
דומה לה כדלעיל ס"א פי"ד וכן הקב"ה יחיד בעול' מכו' שאין דומה לו ואין
שותף עמו בעולמו כדלעי' ות"ש הנפש רואה כו' פי' שמשגחת בגוף ואינה
נראית לכן שאין מהותה מושג וכן ת"ש הקב"ה רואה כו' מכו' שהוא
משגיח בכל העולם ואין נסתר מנגד
עיניו והיינו דמייתי עיני יי' משוטטי'
בכל הארץ ואינו נרא' שמהותו נעלם
איוב לד מהכל . ות"ש הנפש טהורה כו' שהיא
נראה לכאורה שפי' שהיא פשוט ואין
לעי' פ"א לה ערוב בחומר וכן ת"ש שהקב"ה
פ' כ"ו טהור שהוא נקי מחומר שהוא שכל
נבדל מחומר ואין לו שום השגות
פס כב וערוב כדכ' גשמי וכן יר' מת"ש כס"ט
הקב"ה טהור שהוא למעלה מעולמו אבל מדמייתי הכא טהור עינים
מראות ברע נר' שהטהר' היא נקיות מכל חטא וגנות כי לא אל חפץ רשע
הוא וכן אמרו באסתר רבתי בפ"א ושער רישיה כעמר נקי שאין לכל
בריה אבלו כלום נר' שהטהר' והנקיות היא שאינו מעול וחומץ כלל וכן
הנפש טהור שאין החטא אא מצד החומר וכן יר' מת"ש בפ' המפלת כשבוע'
הולד הוי יודע שהקב"ה טהור ומשרתיו טהורים ונשמה שנתן בך טהורה
אם אתה משמרה בטהרה מוטב ואם לאו הריני נוטלה ממך שהחומר שלא
יתלכלך בחטא אע"פ שגם שם אפשר לפ' על נקיות החומר ות"ש כס"ט
שהוא למעלה מעולמו יש לפ' שמשפטיו ישרים עד"ש לקמן בפ' כ"ד ואתה
מרום לעולם יי' לעולם ידך בעליונה . ות"ש הנפש אינה ישינה פי' אין
כחה בטל רגע מפעולתה בגוף וכמ"ש בס"א פי"ד בשעה שהאדם ישן
הנשמה עולה ושואבת לו חיים וכן ת"ש הקב"ה אין לפניו שינה שאין בו
בטול מפעולותיו כי בטובו מחדש תמיד מעש' בראשי' ואו יכוייר שלוק כחו
מהעול' רגע יחדו ישופו והיינו דמייתי הנה לא ינום ולא יישן פר"ל
שהשגחתו מגויה תמיד . ואיכא למידק מ"ש הכי דנקט דהמ"ל כמי הנשמ'
חיה בגוף והקב"ה חי העולם הנשמה זנה את הגוף והקב"ה זן את העולם
הנשמה מאירה והקב"ה מאיר העול' הנשמה שומרת והקב"ה שומר את העול'
וכהנה רבות . ועי"ל דלקמן ס"ה לא מייתי אא ו' מהכי דלא מייתי הא
דהקב"ה מכלה עולמו כו' והאי הקב"ה אין לפניו אכילה כו' וכס"ט מייתי ו'
בדהתם אא דלא מייתי הא דהקב"ה אין לפניו שינה כו' ומייתי במקומה הא
דהנפש אינה אוכלת כו' וכדכו' לא מייתי אא ה' כנגד ה' ברכי נפשי ואו הן
עם הקב"ה מלא העולם כו' מה הקב"ה רואה כו' מה הקב"ה זן את כל העול' אף
הנשמה זנה כל הגוף הקב"ה טהור כו' הקב"ה יושב בחדרי חדרי' אף נשמה
יושבת בחדרי חדרים יבא מי שיש בו ה' דברים הללו וישבח למי שיש בו ה'
דברי' הללו ות"מ ק"מ"ש הכי ו' דנקט ועי"ל דאפי' הנזכרי' בכל המדרשים
אינן נזכרי' בכלן בסדר א' ודברי המפרשי' רבו כמו רבו . ואפשר אני אחוס
לי שלהיות הנפש מתחלפת לגוף והיא מכפלו' תמים דעי' לחבר את האהל
להיותם לאחדים להיות רוח שפלים קלס דוד לפני יי' על הפלא הזה
וזכר ה' ענינים גדולי' אשר בהם תתחלף הנפש לגוף ועכ"ז היה מחסדו
ית' ונפלאותיו לחברם להיות דוגמת לחסדו ית' בעולם ומציאותו בו עם
היותו מתחלף לו בענינים או הה' היות הנפש' מטבע הנבדלים שהם בב"ת
ואינם נתפסי' במקום והגוף בעל תכלית ועכ"ז הגבילה יי' שתשכון בגוף
כל ימי חלדו וזהו מלוא' הגוף כמו שיי' עם היותו בלתי ב"ת בלתי מתקומם
כבודו מלא עולם והב' שהנשמה מטבע הנבדלים שהם שכל בפועל והגוף
אבן דומם לא ידע ולא ישיג ועכ"ז האיר יי"ש עבר פניו ע"י הנשמה להיות
לו אור להראותו וזה דבר קשה אליה שתשכון עם השפכי לה ויסתר מאור'
בהיותה בקרבו כי הגוף מסך מבדיל בינה ובין השכלתה אלא שזה היה
מחסדו ית' עם התחתוני' כמו שהוא ית' רואה ואינו נראה ומשגיח וכמ"כ
בעולם עם היותו שפל ואפל והג' שהנשמה מטבע השכלים שהם חיים
וקיימים והגוף נופל מת והיה מפלאות יי' לחברם ולהחיות הגוף המת
ע"י הנשמה אע"פ שאינה מטבעו כמו שהוא ית' מחיה העולם אע"פ שאין
לו יחס עמו כלל והד' שהנשמה מטבע השכלים שלמי העיון משוללי
החסרונות והגוף חסר וטבעו מקום ההעדרי' והחסרונו' ועכ"ז חברם יי'
כדי להשלימו כמו שהוא ית' השלם בתכלית וכמלא בעולם כדי להאציל
עליו משלמותו ועז"א מה הקב"ה טהור כו' דהיינו נקיון הגנות והחט' כדפי'
וה"ה שהנפש אחת פשוטה והגוף מורכב משתנה תמיד ואה יחס לזה עם
זה ועכ"ז חברם היוצר להשלימו כמו שהוא ית' האחד הפשוט וימלא עם
העולם המורכב והמשתנה להאציל עליו השלמות האפשרי ועז"א מה
הקב"ה יושב בחדרי חדרי' שלהיות אחדותו פשוטה מאד יותר מכל הנבדלי'
לא ישיגו מהותו כלל ויהיה נסתר בחביון עוזו ויכנוהו חכמי האמת נקוד'
שתיתאה וזה הענין בכסא כבודו שלא ישיגוהו כלל וכן הנשמה בגוף
בלתי מושגת וכודע איזה מקומה ומהותה ואלה ה' הנרכים בה' ברכי נפשי
שהא' מבואר שרכה בו היותה ממלאה כל הגוף והקרבים כלו' הדברים
הפנימיים שהיא בכל חלקי הגוף וכדברי בעל נוה שלום בזה והב' שאמ"ל
משכחי כל גמוליו ג"כ מבואר שר"ל בו מה שזנה את הגוף ומקיימו וכדברי
הנו"ב כזה והג' רבה בו האחדות והפשיטות וזה"ש ברכו יי' מלאכיו
וגבאיו ומעשיו וחתימת המאמר בכל מקומות ממשלתו כו' שהוא יחיד
בעולמו ואין דומה לו בכל ג' העולמות שוכר ולכן בכל מקומות ממשלתו
ולא איתי די ימחא בידיה ומעין זה ברכי נפשי את יי' שהיא יחיד ופשוט'
בגוף והד' רבה בו ענין השלמות והנקיות וזה"א יי' אלהי גדלת מאד כדרך
שאמרו כס"ט שהקב"ה טהור שהוא למעלה מעולמו כדפי' וג"כ אומרו הוד
והדר לבשת מורה על זה כי משובח ומהודר בלי שום גנות וחסרון וה"ס
רבה בו ענין הראיה וההשגחה כמו"ש המביט לארץ ותרעד ועז"א יתמו
חטאי' מ"ה שבהשגחתו בעולמו יכלה החוטאי' וכמ"ש בתנחומ' פ' נכבי' כל

פרשה ה

א ואם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם והקריב על חטאתו אשר חטא פר בן בקר תמים לה' לחטאת זהו שאמר הכתוב והוא ישקיט ומי ירשיע וגו' דרש רבי מאיר והוא °ישקיט מעולמו יסתיר פני' מעולמו כריין הזה שהו' מותח את הוילון מבפני' ואינו רוא' מה נעשה מבחוץ כך אמרו דור המבו' °עבים סתר לו וגו' אמרו לו דייך מאיר אלא והוא ישקיט ומי ירשיע נתן שלוה לדור המבול ומי בא וחייבן ומה שלוה נתן להם °זרעם נכון

זמן שיי' מסתכל ברשעי' אין להם תקומ' כו' ולא יקם בעיניך מה שהזכירו
ז"ל שלא כסד' הכתובי' כי כיונת בזה מלינו שם בברכו' שאמר הט' ה' ברכ'
נפשי כנגד ה' עולמו' סדר בהם ואמ' פיר' ומזכירן שלא כסדר הכתובי'
להזכיר העולמו' כסדרן והנ' ניחא ליה למנקט ברישא ענין המלוי שהוא
כנג' היות בב"ת שזה יותר קשה בחבו'
הנשמ' והגוף ושוב ענין ההשכלה
וההשגחה שאינו כ"כ קשה חבו'
המשכיל עם הנעדר בחבו' הבב"ת עם
הב"ת ושוב ענין החיו' שאינו כ"כ קשה
חבור החי והמת כחבו' הנעדר למשכיל
שמטרידו מהשכלתו ושוב ענין
הנקיות שאינו כ"כ קשה ושוב ענין
האחדות כדי לסתום בענין קשה
מאד כדאמרן . ואמנם השיא דלקמן ס"ה הזכירה ה' והנ' על סדר הכתובי'
ובמקצתם שינה מלשון הגמ' ובמקצתן הוסיף תוספת ביאור ובראשונ' נקט
הכ"ה ממלא דהיינו ברכי נפשי קמא כדפי' רפי' והדר הכ"ה סובל כו' והוא
מ"ש בגמ' הכ"ה זן וכו' ואח דניחא ליה למנקט האי לישנא שכולל החיות
והתנוע' וכל הדברים הצריכי' והיינו ברכי נפשי השני כדפי' והדר נקט
הכ"ה יחיד והיינו מ"ש בגמ' הכ"ה יושב בחדרי חדרים שהוא ענין אחדותו
ופשיטותו כדפי' וניחא ליה למנקט האי לישנא שהוא מבואר במ"ש יי'
אחד והיינו ברכי נפשי הג' כדפי' והד' נקט הכ"ה אין לפניו שי' כו' הכ"ה
טהור ושניהם על ענין הנקיות מהחסרונו' כדפי' בטהור אא שהוסיף פה
לומר שינה שהוא רמז לקיבור השלמות כי הנבדל למה שאין בו שנוי לא
יקבר ולא יקרנו בטול מהשלמו' בשום שעה תש"כ החמרי' שהו' בחני ואפי'
בשלמו' האפשרי בחקי יקרנו בטול כמה פעמי' וכמו שא' בס"א פ"א אדה"ר
טעו בו מה"ש עד שהפיל עליו תרדמה וכדפי' התם והנה הנשמה טרם
היותה בגוף היתה מטבע העליונים בזה וענין זה הוא ברכי נפשי הד'
כדפי' והדר קאמר הכ"ה רואה והוא ברכי נפשי הה' כדפי' וכס"ט ג"כ
נזכרו כזה הסדר אלא דהתם לא חש להזכיר ענין השינה דסגי ליה במ"ש
הכ"ה טהור אבל זוכיר בתר הכ"ה יחיד הכ"ה אין לפניו אכילה כו' לפרי'
שענין אחדותו פשוט' בלי שום רבוי ושנוי וזהו העדר האכיל' כי האכיל'
היא במשתני שצריכי' להחליף תמורת מה שניתך ומשתנים בכל יום כפי
מאכלם ועוד שצריכים להתאחד עם המאכל שנעש' חלק אחר אבל הכ"ה
אין לו ערוב עם זולתו ואין לו שותף בעולמו אבל הוא אחדות פשוטה
מסתפק בעצמותו לבד : ואמנם אגדתינו הזכיר' ענין השינ' סמוך לענין
הטהרה כההיא דפ"ה והזכיר' ג"כ ענין אכילה אחר הכ"ה יחיד כההיא
דס"ט ועוד הוסיף לומר בתר הנפש סובלת את הגוף כו' הנפש מכלה את
הגוף כו' לפ' שמ"ש שהנפש סובלת הגוף כו' הוא היותן מתחלפים בחיות
ובנחיות כדפי' וז"ש שהנפש מכלה א"ה שהוא כלה והיא קיימת בטבע כמו
שהכ"ה שהוא חי וקיים וכל בריותיו תמה יאבדו והוא ית' נותן להם להחיו' או
לרמוי שמ"ש שיי' זן וסובל העולם הוא שלו יכוייר השתלקות מציאותו
יסתלקו כל הנמצאות וכן הנשמ' בהסתלקות יפסד הגוף ובהפסד הגוף לא
תפסד הנפש וכדברי בעל נוה שלום בזה ולו"א הנפש הזאת מכלה כי
שבהסתלקות הגוף היא קיימת וכן הכ"ה : או רלה שעם היות שהנפש
זנה ומעמדת הגוף לא יושב מזה תועלת לה וכן הכ"ה בעולמו כמ"ש הרנ'
ביחס שלב להכ"ה כי בדבר הזה אין היחס אמתיע"ש וז"ש שהנפש מכלה
הגוף והיא נשארת בלא הפסד תועלת מהפסד הגוף וכן בהקב"ה והזכירו
החלוקות כסדר ההיא דס"ה אא דשביק לבסוף הא דהנפש טהור' כו' ואיני
יודע' כו' ונר' שהטע' משום דהכא קאי אקרא דנפש כי תחטא ולהכי תייתי'
כל זה לומ' שהחטא מתיחס טפי לנפש החוטאת מפני שהיא טהור' מטבע'
וכמ"ש לעיל משל לכהן שה"ל כ"כ בכסים וכו' ודרך התלדם לסיים במילתא
דשייכא אקרא דעסיק ביה ומפני שענין השי' דבק לענין הטהרה כדפי'
להכי נקטיה בתריה לסמכו אי ואין קפידא שיזכרהו קודם הטהרה או
אחריו והנה בישה ענינים פ' ויקהל פירשתי אגדה זו לפי נסחת הגמ' כל
דרוש מדות הנפש אחרי חקרתי ודרשתי בד' סבותיה החמרית והצוריי
והפועלת והתכליתי' והעולה לי מתוך החקיר' בענין חמרה היותה עצם
רוחני ושכלי נבדל מתחלה ובענין הצורי היותה תחת רבת הכחות ובענין
הפועל היות' מושפעת מהש"י למעלה משאר היצירו' ובענין התכלי' בתפני
כמה ענינים ופני' מהם השתכ' כמו השכל משכיל את יי' ושתקשר שנו' כשיו'
האדם כלול מכל חלקי המציאות ואמרתי שעל היות א' רבת הכחו' אמ' מה
הכ"ה מלא עול' כו' כי כמו שהש"י עם היותו ממלא כל העולם אין בו רבוי
ושנוי אבל השפעתו מתפשט' בכל חלקי הבו' כן הנשמ' עם היות' אחת בהה
מתפשט לרוח החיוני ולכח הנומח וכנגד תכלית' כבודה לעה"ז אמר מה
הכ"ה רואה מה הכ"ה זן וכו' והן כ"השבו' הכ"ל אם שתהיה משכלת הענייני'
בעה"ז והוא היות' רואה ואינ' נראי' ואם היות' מקשרת המציאו' ועז"א מה
הכ"ה זן את כל הגוף וכו' וכנג' היות' עצם רוחני אמר מה הכ"ה טהור כו'
והיינו היותו נקי ופשוט מכל כח חמרי כדלעי' וכנג' היות' מושפעת מאת
ית' למעל' מכל היצירו' א"מ הכ"ה בחדרי חדרי' כו' כי כמו שהכ"ה קדוש'
לפני לפני' מכל היצורי' כן היא הנפ' אחרי יי' קדוש' פנימית מכל היצורים
שאחריה . וש"ה והוא ישקיט מפו' דק"ל מאי לאשמ' העם בעי לפ' דמשמ'
כנבו' כדאי' בפ' כהן משיח ופ"ק דיומא ו' א דהת' מפ' ליה לענין דינ' מה נבו'
אינו מביא אא על העלם דבר עם שגגת מעש' אף המשי' כו' א"כ מה צבור אין
חייבי' אא על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטא' והכ' בעי לפ' שאין יי' נושא פני'
לנבו' שפי' מייתי' אא משום אות' ליחי' כדלק' ולהכי מייתי האי קרא דהיינו
על גוי ועל אד' יחד ואיידי דמייתי ליה מפ' כולי' קרא וא"ת מה צורך לאשמ'
העם להכי לא מקרב' אזינגליה דקרבן כהן וקרבן צבור שוין י"ל דאשמ'
דבי סיבי דהכא לא נשא פני' ה' בכל דוכתא :

שבכלם, כרבנין נמלות הפה דרים בכל לשון נמלות דמל"כ מפי סנה דפי'
נמל טפי מפחר כלי סיר ומ"ת מפום דחין מקרח ונוכח מידי פסוטו מפ"ל
נמל מתם וה"מ מה היו אומרי' אלא בשביל כלות שבכל לחדם פיפחה ויניל
כתוב ובנור פסרי דוד לח היה מסורר אלח ע"י כלי הנגון ולח ידעו כי דוד
לח היה עוסק לפחות לכו רק לזמרות
ליי' ולעורר כוונת הלב להודות ליי'
ושתנות עליו רוח הקדש ע"י וק"ד
ויהי כנגן המנגן: קלוריא מה ספי'
הר"ר נפתלי בפוטרות פזורקים סמה
כסף ווהב פס שתו יין לפחות פיך כו
טעם וני חפפר דהוח לשון קלוסית
ויר פהיה היין חפוב פהו קדום ונעפ"
כקלורות וע"י כן חפפר לוזרקו מיד
ליד ולח יפפך והיינו כמזרקי לפון
זריקה וזה קרוב למ"ם בפ' כמה חפה
פהיו זורקים כוסותיהם זה לזה:
כבוסות קטנות דמדכתי' מזרקי לפון
רבים משמע פהיו פותים פעפי' רבות
וזה להיות הכוסות קטני' פהפהבום
גדול יפכעו פהיה מ' והגונת כפות'
כבוסות קטנים היינו פע"י כן פוחזין
ירמי"ה הרבה פחפות ככום גדול יפחה הרבה
בכת לחת ויפכע מיד מכל כפוחזים
מעט מעט נחתו יותר מחד פים להם:
יפעי"לו ורבוביות פי' הרמ"ד כהפנותיו
להרמ"ם כמקומו' דהיינו כלי הנקר'
קניפקנין כמ"ם ע"מ והיינו כלי
פיוכחים ממנו כפני קנים דקים מכ'
ליוב לך נדדיו ופוחים פהם פנים כל היין
יחזק לך פהיותו וכן פע"י פפוחכי' מפם היין
ד"ה ככו בקרח מזרקי ועיין כרים כמה חפה
פתונתא פפ מקום ונקחר פעל פפ
היינו פהיה מפוכח ומפחה הנוף לנוחת
פהיה מפחת הלב טפי לכן נקרח
פתונתא וכן בלונתא פפ מקום ולרבנן נקר'כך פעל היינה נתפתו עליו וכפ'
טולין ליכח בחמרת הפדוניתא קפח פעפת הפבטיס וכר' דהיינו פתונתא
דהכ' שמן חפפטקטון כפ'כתו"פ מכחבטון ס"פ פטבטון וכפ' חפבטין
פי' חמרוק פחפיחות הכפים להפיר חת הפיער ויקרו פטבח בלחמרי
ביה פכיון לותו פחפיר חת הפיער: אנפיקנון חפ'כפ"ק דמגלה פתן זית
פלח פכיח פלים ולפה פכין כו פחפיר חת הפיער ומעדן חת הכפר וכתב
כע' פלמד פפי ר'מכליח ז'ל פחפיר חת הפיער ואחר כל הפבח הזה פי'
ע"י רוב פלותם לח נתנו לב לתקן פכר יוסף דהיינו נוסי העבירות פהיו
בהם ע"ד הרם לכבך כו'. ל' ריפוסיות נר'פהם חרפנות פל מיפ חתין
מעלתן כתו חתי פפריח והוח זה פבפתייר דקחמר וק' היכח רחיות ענין
מרחלות ושמח חפ'חרוח ענין דגה ושמחה כפי'הרמ"כע ומפוס דקחמר
חרוח פרוחים חשמע ליה המרחלות פהכפ יפתחו המוסרפי' פחטרים
בהם פנח' ויפי כי"ל פכה עד חהנויתפפס ס"ס חוח כי חם ענין זה לי'
הפבטי' להכח כפרי יהודה קחייבי ונלות ' הפבטים היה חקחי הכפי בפנה
ז'לחוקיהו ומה ענין לויתפפס למרחם חיכח נ'נזרי דיקין ולח ס"נ פכ'ויהי
בפנה הרביעית למלך חזקיהו וכו' דהתם כתי' גלות ' הפבטים ומפ"נ
דהתם כתיב עליו פלה פלחנהפר היינו פנחריב כמ"ש ז'ל והתפרפי' ור'
מלח בר כהנה חפים דקדח פלש"ל קחי דהיינו על נוי ועל חרם חלו יפרחל והיינו '
על נוי פנחריב והיינו פיפול כיד חזקיהו ועל חרם חלו יפרחל והיינו '
הפבטים פיפלו כיד פנחריב ויחד היינו פבנח פילקה פנרעת כעויה
ומ"ת חיך נגוד על פבנח עכפיו כן והלח זה היה ח'פנים קודם עליית
פנחריב על ירושלים והתם כתיב פחזקיה פלחו עפ הזקנים מתכפים
בפקים ליפתיהו נר'פעדיו לח הרפיש ומיך יי'נוד על החרם על העתיד
כל זמן פלח הרפיש כדלעיל ס"ס נבי כתיר הוח פס ה"ל פחתפלה מרד
ונתקפר עם פנחריב כפתר כמ"ש ר'י מכרכנחל: באותו היום ומ"ת
כפלמת נזרת פבנח נחתפה חו לפי פחמח הרפיש כדכתיבנה חכל נזרת
חוקיהו פיפול פנחריב כידו מ"ט לפהתם חז כיון פלח היה זה לח מחר י'
פנה ועוד למה לח נחתם חז נזר דין פנחריב פיחות כחרב כמ"ם ונפלתיו
כחרב כחרבו וכן הפבנ' פיהם כיקב פעקביו ונגרר על הקולי' ועל הכרקבי'
כמו פעפה לו פנחריב כדחית'כפ' חלק ו'ל פלהורות פהם"י היינו כב'ו
פכהוח ככעס היינו כרגון כמ"ם ז'ל נבי י' היים מלחמה לכן כחותו יום
פפקד עון י'הפבטי' ובבנח כח זכר חזקיה לפניו לטובה ורחה נדקתו
פהם פיקה להפיל חת פנחריב בידו וביום ההוח עדיין לח נתפלחה פחתם
פל פנחריב ובבנח לנזור עליהם לח נזרות פלו ומוב הוח פהרפיון טפי
ונגזר עליהם עוד ועי' ל דנ' נזרות חו פעין מ'פי' הפבטים ע"י פרס לבבל
פלאותם נגזר עליהם ליפול כיד פנחריב ולפי פפנחריב כתנחה נגזר נ"ב
עליו ליפול כיד חזקיה ובבנח נמי בנחותו דהוה דרים כאליפר מתיבתא
כתנחה למלוך וחבב לו קבר בקברי המלכי' כדמפמע בפ"חלק ולבן נגזר
עליו נרעת פבבעני'בחים על נפי הרוח כדלקמן פ"ו ולבן לח הוכיר כהן
מיתת פנחריב ובבנח רק טוביהם פהיו על נפות רוחם ליפול כיד חזקי'
ז' יקפ בעיניך מכיון דהתם חת נגזר כן על פנחריב היכי קחמ' יכפ' חלק
מתי פוד היום כבוב לעתוד מ"ר הוכח חותו היום נפתייר מעוונכם של בוב

ממרי ליה כלדתי מיחזקיה התירנת יכלת ליה ותי לח לח יכלת ליה דהי
סלו כלחה בחותו היום היה נוחה מפני עוונכם של בוב לח פ"פ פחר מתי
סיפול הייבו פיעים חת לבבו מפלחה בחותו היום כמו פיהם מ"ב ו
שולקה בנרעת בפרקין ליף דלקה בנרעת מדכתיב כיה ובוסך בה
דכתיב כיה כנבוי עלה בחרבי
סוגה לי וח דקרח בחרבה קחיה
ותפ"ם פרי"ח פי' פהוח מפל לחויי
התחרבים מ"י חין המפך הכבוד
ביעוד דרפ וכחתה מוחה הקיעל
הדעת פלהיים מהחרבה ומלחמה
ובחתה בדב חפוחות ובפחים בדב
כל המחרבים וכן פטת ר"ל כל
דתפיבות ותפ"י לפטת ר"ל כל
פהוח פירוש נוי עלה על חרבי
כלל ופחר המלכיו בבבשוחו מחרבי
חדי ליון ומחום ומ"ח לפ על פחרב
מפום דהתם כתי' בבדת מלחה וכן
ויודעלים לבד כת"ם ר"ל חתקיף
בעיני דנרפי דכתיב בימה
מלחכי נוי וזה מפרש ליה על מלחמ
סנחריב כרב סקה וחבריו
ליהוסלים כי תם יפנו ל מדוביים
יי' יפר ליון כדפי' ר"ל: רכתיב
ותתן נחלי וכו' טעמח דחלחה וח
סים לדקדק כזה כתכתי לעיל ס
פל ד"ס: י"ט יחד זה עוזיה כלומ
פהפום חת פבנח יחד עם עוזיה פהי
מנורע וזה דמקים ליה לעזיה טפ
מעמחן ונחוי ווולחם תפום לדפי
פבנח היתה על פבחנתה כדפתי' וח
עוזיה נ"ל היתה בעבור זה כלכתי
וכחוקקו נבה לבו ויתעל וכו' ויחב
פחתני פבבנח יטעון כי לבבוד י' היה עוסק לתת כוחרס בעול פבחרי
פן יבח והבה חת ישרל וינלם חחרנו כתו פבעה לבל המרנות לבן הפוח
חותו לעוזיה פחם חלח כתכוון לגדולה בבבל בבוד עבתו לח בבבל פב
קוכו כדלתיתה בפפרי עב"ז בעים פעבר חנות י' כן בבבנח היה עובר ב
דברי יפעיה הבבחי': ולא בדיבי כ'ו וכו' הבת' חם ועל נוי ועל חרם יח
פלפני י' כין החומה ויחיר סוח חלח בדרך כ'ו פבוחה פנים לבבור וח
זה בקבר לח"ם קרח תחלה חעבין דור החבול וסדום וי' הפבטים חלב
מילתח בחפני נפפיה קחמ' הבת ויתבן דלעולם בפרום וכי הפבטי' חייר
נחי ומפום דהוו חדוכים ועב"ז לח בחח להם פנים קחמר כי כן דיבו יב
חלח ליחח פנים לבבור . ברם הבת וכו' ומפה דחמ'כ"ק דברכות חתי
י' חומם כתפלתן על רבים חנן חל בבייר לח יחמם ומכחה קרחי וכ
חבח דחמר בת"כ נבי ורדפו חבם ס"חלה חינו דומה יחיד העוסק בחוב
למרובים העוסקים בחוב ל"ק דחם"כ דוכות הרבים נדולה להעתר
בחפלתן ולהרבות בבבן חבל מ"ח לח יחח להם פנים על פניהם בדרך כ'
ומבבה דחמר בפ"ק דר"ה נחי דחתיח הבב בחתים מוחלין לו לח ב
בחתים חפי' הבינה כל חילי בביות בבעולם חין מוחלין לו דוקח ביחי חבב
בבבור לעולם חחבי ואפי' נזר דין בבחתם לבבור חתקרע לח בבין דוחי
חבוכה ותפלה חהבינה לבבור טפי דחפיקי כרחתי חבל חבבח לענין בחיב
עובב החטח חינו נוחם פנים לבבור: ברם הבת חין להקשות להבת
חמחע דרחוי ליחח פנים לבבור טפי חב"נ וחלו בפ"ק דע"ח קחמר חלף
ובבור חלף בבבם לדין בחלה בבח' לבשוח חבבו ובו' הרי דחתיח
טפי לחלף דבחתי חלף דוחלי חתיב חהבבור חבח"כ בהן חתיח דהח בבחו
קרי בהן לבבי בבור עבד לבבי רב ולי"ב נחי להקשות בירן דחין יי' נוחם
פנים חחתי הבם נוחם פנים לחלף דבירך ביבבם ח' חבם חחלף
ולח יבבבו יחדיו בערבובית כדחמר הבם חקדים להבבים החחוב בחלבי
חם כל עדת ישרל יחנו והקריבו פר דחחמע דבבינה ליה חחין להחחיר
על הבבור חיחיד לח חדרבה הוה חבבר להקל להם לח חלבי חחין
לפני י' חבוח פנים לבבור חבוח חותם ליחיד וקרביהו פר כתו בהן חבית
וקבה חבינן דיחיד חבית בבבה חו בעירה ובבית חבית בעיר חפי' בבה
דחמרי בבור לחבית להקריב פר חיחיד חו בבית ולח בבינה הבבור
ביחיד חו בבית חרי חין בחן חבוח פנים ועוד בע' דיחיד ובבית ותבוח
חבינים בעירה ובבור חבית פר ובעיר חפי' חחיר בבבור
חבינים י"ל בדבריבה בדרוסים ולבפי פחטח הב"נ והבבור דהייבו
בהבדרן בבעו בבה טפי בבפי זיזרוחם וחבבחם יש להם ליזהר חפי
החחיר להם להביח פר חבל בחר יחידים וחפי בבית בחין דרבן ליזהר
כ"ב הקל עליהם חלח כפי חותר רחוי לבבור להביח פר חלו היה
נוחם להם בני'כדרך ב"ו לח היה חבריבם להביח פר ב"נ חו בחין דרבן יחיד
חו בבית ובבי ע"ח בפי"ב חין רחוי להחחיר עליו טפי חבבית דוחי לח
חטח חבלי חבים לב כי חי זה בחינו נזהר בעבין ע"ח חו חת דוחי שוב
נחור הוח חבל בבור חע"ם פהם חוננים נחורים חבוח דחתבלבלם הוכ
על ידם בחטחו הקבל ע"ח הוכחתם רחוי להם להביח פר ובחין דחין י'
נוחם פנים חוקיחבבו חדיבייהו ויתבן בחין בבוונה בבחן לחת טעם ב

ספר מסיח קוד לפר העד קמ לפי שזה מכפ מוטב סיקרי המכפ
למתכפ כמה דכתי וכפר בעדו וכעד ביתו וגר דמייתי רמיה מקרא לחודי
דמשמע שמקדי כפר המכפ למתכפרי וכמ"ש כפ' טרף בקלפי אלמי קרא
כפרתו קודמת לכפר ביתו וכפר ביתו קודמת לכפרת אחיו הכהני וכפרת
אחיו הכהני קודמי לכפר כל קהליסר
ור חייש לה מייתי מהתם דשמעי התם
דמייתי כפר שנה לכול דהייכו קטר
כדתי התסולכי מסתב לקדי הכהן
ליסרל מכל בקרבנו שני כנוסף הכהן
ופר העל מין דמי מכהן לקדים כהן
לגבו ומתה שהי בקרב פר החטא מסר
לכהן והדר שעיר החטא מסר לעם לא
מייתי דמי דתיב לעי דפר שהו קרבן
גדו קוד לשעי מכל כשהניא פרי מין
רמיה להכי מייתי מהתי דמפרש וכפר
בעדו ובעד ביתו ביתוזו מסתו ומניכו
דתפ"נ ביתו כולל כל הכהניס
בחומרו בית מסרן ברכו את ה' וכדתי
בסלסי פ"ק דשבועות מ"ת וכפר בעדו
ובעד ביתו קמת נמת ביתוד על מסתו
והייכו מיכא דר' יהודה דכפרת
שער עכירות יסרל וכפכפי טויס
שכלם מתכפרי בשעיר המשתלח ומין
חלוק ביניהם אלא בטומאת מקדש
וקדשיו דליסרל אתי שעיר פניתי
ושעיר חיצון ולכהניס אתי פר ואריך
התם בסלת לר"ש דתמר בשער עכירו
נתי כהניס חלוקים מיסרל בתיכם
מתכפרי בשעיר המשתלח הייכו דפתי
תרי וידוין ודם הפר חד בנגד שעיר
הנעם בפני וחד בנגד שני הנעם בחוץ
וחד בנגד שני המשתלח לר' יהודה דתני
יחוקא"ל ודוייו ודם הפר למ"ל בחד וידוי ודמו
ויקר' ד שניתי ת"ל ותחד לכיתו כדתני
מיוד טי דכיר"ש דם הוא מדת הדין נוהגת
בלי"ם מוטב יבוא זכוי ויכפר על החייב ופרש"י
שפני"ם ול יבוא חייב ויכפר על החייב ופרש"י
לפיכך מתודה וידוי רחמון עליו ועל ביתו ולמחר שנעשה זכוי כוידוי
מתודה עליו ועל ביתו ולעולם תרוייהו חדא כפרה ניכרו ע"כ ומהכא
מוכח ר' חייא דמוטב שיקדים המכפר למתכפר כדלמחר הכא שמתודה
תחלה עליו ואחתו שניה כנוסו והדר על הכהניס כדי שהזכוי יכפר על
החייב ולפי' מה שלמחר התו' שם דר"ש מתי מודה שליו מזכיר בהדיה
בני אהרן בר פרידה כוכתיים לפר כדוחק דרבי חייא להכא מני סבר
נמי כר"ש וק"ל ' והכי המסי חוטה כתחיה דתפ"נ דכתוב קמייתי מכיון
דכ"נ קרוש לה' זיר טפי ולא יפנ' ובכי כל עדת יסרל מפ"נ דמיירי
בסנהדרין ל"ק דהתם לה כתי לשמעת העם והייכו טעמ' דהתוח טעו' הוי
בהוראה ופעמים שיטעו החכמים בהוראה מכל שונג הכהן דהוי כמעשה
מכלי עפרים לפ להיות זריז זה דכתי' : עלובא שיח מדינתא וכו' ל"ל
שהיות הכהן גדול חוטה שיכתו חטאת הדור שהיות רע למדינה כשמנהיג
הדור חוטה ולכן כשהדור חוטה מעמיד ה' לו פרנס שהיו הגון מו מכשיל
את פרנסו כדי שיטעו אחריו מכפי הדור וכמ"ש בפרק שם כל דגזרינן
על מנת שביה לבנייה שמיתת ופרש"י לעז שנתעסת מנקר עיניה וכשהל
ונפלטת בכורות והעלר אחריה כך בשה' כפרש מעונתי יסרל מתנה להם
פרנסי שהיגם מהונגים וכו' דר' יוסי לוי דריש למשמת העם שמפני חטאת
העם היה להם ב"נ חוטה וכן הכיתורס' כתומם : ראשיית פודגרים
וכי שהרופא הוא חולה את רבליו והוא חולי הפול גרם וכ' כן לא יוכל
ללכת לרפא החולי : ורא"ר חוטה חולה בעיניו לא יוכל להכיט כמנפח כרחוי :
ומנגוריא מכ"ב פירוש שהמנגר נעשה קטיגור בדיני נפשות וכל חלו
מכל מקל היוק הדור בשפרב מקולקל כמעשהו וטעם פלשה המשלי יר' שרמז
לנ' תועלות שבדיבו' להמוך מהמיוחד שבהם הת' מה שילמד' בתורת מיסו'
להסיב' מעון וכפ' מה שמתניח בעיניכם להניל עפוק תיר עוסקו בהשגת
הקבוק וכפ' משפועיל זכותו ותפלתו עליה וכשיהי מקולקל יפקדו שלשתן
ואל הת' אתר דשפייה פודגרים כי כתו שהרופא בהיותו חולה את רגליו
לה יוכל להתפמך ללכת לרפוא החולים ועוד מאחר שלעצמו לה יוכל
לרפאת כ"ש לאחרים כן המנהיג המקולקל לה יוכל להוכיח לאחרים כי
יאתרו לו טול קור' מעין טיניך ועל כ' אתר דמיקטוט וכו' כיכתו שהגוף
אחת לה יוכל להכיט בעייתו אם שרשו כן המנהיג המקולקל לה יוכל
להנעים כרשו שיהיה סומ"ע ד' כי הנוחך יעור וכנ"ג אתר דסנהדרי
וכו' כי כתו שהסנהדרין נעשה קטיגור כך תהיה תפלת המקולקל סיתן רע
לעולתו להפי עליהם קללה ולא כרכ' ואת"ל אלא מניכו אחר לה יקטוטת
כך נר' לפי עניני ' לאשי את העם דרים לאחמת כ' מלות ועל שגג' קאמ'
סיתות בשם שנאחריכ' כדפי' לעיל : לשושנה נרמה שהוא מהניכו
של דוד שאחטט כו' אלמון מפוס בתרך וסדורים נר' שר"ל מוזכותיו שהיו
מתוקנים ומסודרים לו והוא כהנה מן שהקדמות נר' דל"נ אלא מן
הקרבנות דשפתח קא מפרש הכהן המשיח יחטא כשגגת כדכתיב לאמ"ר

ממרכל היה ולא כ"נ הוא דקאמר לפי שנהנה מן הקדשו ועוד דקרני
ת"ש מ"ט שתפלתו אתה מפני שלהנה מן הקרבנו הכתוב על ה
מהו להעמיד שיהי נר כיום הכפורים הוא ונשתפק להם שם הוא מ
לטלטולו מפני הכלכי דפלוגת' דתוזרתי' הוא כפ' פרה שם מניחין
כתוח מפני הדליק ומפי שיהא דיי
דהלכתא כתוח דשר מפר דקתני
להו מי שריכן לפי טלטול נמור
דוקא טלטול מן הצד שכוח כתו
ספוסקים מי נמי שם מפר על
כשר אי תיוכח לא מטלטלין ליה מ
על ידיה כת"ש קנת מספוסקי' וכ
ר' חניכא סתין לדחות שום מי
יו"ך מפני הכלכים כגדון זה כ
דמדיהו מכלי ' שהיה גזול
הכלכים שהרי הטריפה כשר
ניתנה להם מזו ולכל בני ישרחל
יחדן כלב כדתנו כתכילתא ' מ
לחוכו נקט חוכו דמפני שם
חוכו לא יתכבד כן שיהם מנ
פתח פלטין ולא יקבל כבוד המ
קתנחה וכן ה' לולי שזה המקר
קרבנו קרב לה כתשוב' וקרבנו וכ
חוכו לא יחנון יי' כיקרו וחכ
דמדמי ליה לעיל לחטיי פודגרום ק
אחר שתכיה קרבנו קרב לה' ו
דמפרש ליה לפי' כשבנו מין זה רק ר
בשלמי כריתה דקר' מכל ענין הקר
וכשרתו לה מני מיירי כ"ש
ובקלוסין וה"ב וידוי הנאמר
הקרבן הוי קילום לה' כך וכניה ל
הפר ל פתח אהל מועד למו מלכתי
פתח דייק דמפי שנה פתח אהל מוע
מלמד אהל מועד דתרוייהו על הפתח
וחכר המשכן נאמר וזתנין קרא
קרא פתח אהל מועד ותא מהתם
כניו מקרי ל פתח אהל מועד והקרב
את אהרן אל פתח אהל מועד ו
ככתה פסוקי וזתנין קרא לפני אהל מועד ושחט אוי
לפני אהל מועד והכיאו אותו לפני אהל מועד מסמרת ב
הפרה לפני אהל מועד וכן ככתה קרני ויר"ק דכתר דקאמר והקרי
על חטאתו דהייכו הקרבתו להכיאו לעזרה כמ"ש בת"כ נבי יקריבנו
פתח אהל מועד מטפל בהכאתו לעזרה מה ל"ל עוד והכיא את הפר כי היכ
דנבי קרבן נאן ובכפ ועד ועוף לה כתיב הכאה בתר הקרבה ועוד אל פתח
אהל מועד למ"ל כת"ס לפני ה' סני דפטיר דהייכו בעזרה כתו שכבר
והנוכרים לה כתיב רק והקריבו לפני ה' וה"ק ל בקרבן ניכור דכתיב
והכיאו אותו אל לפני אהל מועד והקריבו הקהל ולהכי מסמיכו
מסוכיר הכאתו לעזרה לכבודו שהכיא דורון כתה שיהא כדומה דורון
כתה בפתח פלטין לכבוד ולתפארת וה"ה בפר דקרבן נכור וכל מביא
פר ונבי אם זכה פלטיים קרבנו אם מן הבקר הוא מקרי' דלמו כתיב הכ
פשוט דלא מצינו דתיכא למיכא דורון כתה ונבי אם עולה
קרבנו מן הבקר דכתיב יקריבנו ל פתח אהל מועד הם מצינו לחייבו ליטפ
בו עד שיביאנו לעזרה כדאנו בת"כ והייכו דלא דייק ר' יצחק מהכא ומהי
דמצינו למכתיבים בפר של ניכור דם"ד דלא כתיב דורון כתה אם
פשוט פר מביון דרבים מביאים חומרו ולא מצי לכלל חד חלא פורתא ואף כ
רחיתי בלשון מכתיבה הרמב"ן בפ' המנדות וכתיבו שין יעקב בפ' אלו
טרפות דף ס"ט וקשקים פשוקשה לרש"ל לומרו אל פתח אהל מועד בפר
אם אלא נאמר בפתר קרבנות דיוי עדיפא לי '

א"ה אין להם סומכים מפוס דכלל דוכתא קחוטים הם סומכים
ידיהם על הקרבן והכא עם היות שכל הסנהדרין פנו לא נאמר רק ומכו
זקני העדה דהייכו ה' מו"ב כדאיתא בסנהדרין פ"ק לה"ק דמשמעינן
ליסרל יש להם סומכים והייכו שים כיניהם לריסים סומכים את הדור
ומניכים עליהם כפת רעם ומנפריך למשמעינן מפוס דה"ה אין להם
סומכים כיהם נופלים עמה לפי שאין מתיכתם רק כדרך כפר ודם ככת
כפר אבל סומכי יסרל הם כוכיחם ולרמז זה הוכיר מתיכת בקבת מזקני
העדה לפר לומר שקנתם יסריקו למחוך כל העדה עליהם וה דומה לת"ש
לעיל פ"ק ד' מתך תני מעמיד מניכים ומייתי דקאמר כך מלאת
יסרחל ומומות העולם קאמר כל הני דמסיב ומוסיל דקאמר מומות
העולם ויסרחל כשם אחד ומיכא למימר מתי שקת מיכם שלומות
מומות העולם אין בכל הני דמייתי ומוד מה מניין לזה עם מה שאמר
מומות העולם אין להם סומכים וכו' דכתם יסרחל מסומכים מלומות
העולם וכהני מסתע שכם פוים ומוד כיון דמשם דסומכי מומות
העולם כופלים חשיב לה אין להם סומכים הכי נמי כהנך דלא קיימי
להו כגון עדה דכתיב כה נלמוד וחכמים דכתיב כהו והמכדתי
כל' נמי מומות העולם אין להם עדה ואין להם חכמים ומוד אמתי
ק"ק נמי ת"ש יש להם מלכים וכביאים וכן ליסרל וכדאמר לקמת ס"ק
ס"כ ומוד מה אין מכיריס ומדיריס ונבורים דקאמר לכולהו וק"ק מתי

רבותא

את לבו להשכיל לרפיע נאמתת השכל ולהנכר מעסקר העולם והכוונה הכנה עצמו לעמוד לפני יי' אם כטהרת גופו שהנגרך לנקביו ומתפלל בפלתו תועבה וכן אכלת שכור ותקון המלבושים כמ"ש בשבת נכי הכון לקראת אלהיך וכיוצא · ועו"א פריק שריה מחוור מאניה אפיה טבין יהיב הוטר' בידיה ועוקת' באצבעותי' שכל זה תיקון פלמו ולבושו וה"נ שיכיר שכל ארחות יי' חסד ואמת וכל מעשיו שלימים ואם לא הובא לו יתלה הדברים בחטאו וחסרונו ולא יהיה כאותם הקוראי' תגר נגד דרכי יי' ותולים חסרון ביצירותיו כאשר יבואו שלא יכוונו בעניינים כפי רצונם כמו שחשב שהרעות בעולם רבות מהטוב וכא"ו שהיה קורא תגר על מעשה יי' ותולה קלקול בהנהגת העולם על פי המזלות עד שהיה מקלל יומו ואומר ארץ נתנה ביד רשע כי כל חכם לב יבין לאסודיו כי כל מעש' יי' ביצירותיו טובות ועז"א לעיל ס"א פי"ב · בורא מסכן ומי מנכבן כדפרשתי שם ועו"א ומה ארעא עבידא תובי ותשב' וכו' כי המבואר שענין הספרו והבהמו' של שני האחרים שוה שאילו של זה טוב ושל זה רע לא ישובח זה בדברו הטוב ולא יגונה זה בדברו הרע כי אשר יראו יגידו וגם לא יתכן שעם היות העניינים רעים ישבח האחרים הטוב הדבר יכפר טוב כי דובר שקרי' לא ישובח וגם לא יתכן שעם היותם טובים האחרים הא' יפתח פיו לרפה כי אין זה אלא סכלות גמורה אמנם הדבר כן הוא כי בכלל העניינים יהיו נדדים לטוב ולמוטב והאחרים החכם ישתיר פניו מפרעות המפסריות ולא יפתח פיו רק בכשרו' הנדדי' הטובים שהוא בוטח בה' שהכל יעלה לטובה ויזכו ליהנות מתבואת הארץ ומחלבי' הצאן וכיוצא אמנם האחרים השפתי יבטא בשפתיו כל הנדדים הרעים אשר אפשר שיקרו ולא יחוש בשפיכו על הקלקלה דמה שמכער את האדון לכשרו על הרעות ולכן יהפך לבו לשבחו וכן השמים כאשר יראו דברים בעולם שיראו שאינן דנין לרעתם יתנו חסרון במעשה ה' ויקראו תגר כנגדו אמנם החכמי ישגיחו בטובות ולא יפתחו פיהם אף לטובה ויהיו משבחים את יי' על כל מעשיו כי יכירו שכל מעשיו כנוגים ותכלית הכל לטובה אף שיראה מהם איזה דבר קשה אבל שום א' מהחכמים ולכן יתנו שבח כל היצורי' וזהו שאמר דוד השמי' מספרים כבוד וכו' וכמו שאמר שדוד היה מאריס שבח וכו' והיינו כאמרו השמים מספרים כבוד אל וכו' רבה היות כולם שלמים ולכן יתנו כבוד ליוצרם בשלימות מעשיהם הפך המגנים אותו שלפי דבריהם לא ימשך שבח וסיפר כבוד יי' מהם חס ושלום :

דלא חכימא למשאל אית איתתא דחכימא למשאל אתיא לגבי מגירתא (שכנה) תרעא פתיחא מדפקא ליה אמר' לה שלמא עליך מגירתי מה את עבירא מה בעליך עביר מה בנייכי עבידין אמרה לה טב נעול מה תיבא לה · תעול מה את בעיא · אמר' לה אית ליך מקימה (פס כלי) פלנית תתנין לי · אמר' לה אין דלא חכימא למשאל אולא לגבי מגירתא תרעא משקיף פתחא ליה אמר לה אית ליך מקים פלנית אמרה לה לאו אמר רבי חנינא אית אריס דחכים למשאל ואית אריס דלא חכים למשאל דחכים למשאל חמי בגרמיה דשקע באריסותי' עביד לב טב פריק שערי' מחוור מאניה אפי' טבין יהיב חוטרא בידיה ועוקתא באצבעי' · ואזיל לגבי מרי עבידתיה והוא אמר ליה אתי בשלום אריס טב מה את עביד והוא אמר ליה טב ומה ארעא עבידא תובי ותשבע מן פירא מה תוריא עבדין תזכי ותשבע מן שמניהון מה עזיא עבדין תובי ותשבע מן גדייהון אמר ליה מה את בעי אמר ליה אית לך · עשרה דינרין תתנין לי אמר ליה אם את בעי עשרים סב לך דלא חכים למשאל שעריה מקצץ מאניה צואין אפיה בישין אזל לגבי מרי עבידת' משאיל ליה אמר ליה מה ארעא עבידא אמר ליה הלואי מעלה מה דאפקינן בנוה מה תוריא עבדין אמר ליה תש"שין אמ' ליה מה את בעי אית לך עשר' דינרין התנין לי אמ' ליה זיל קום הב מה דאית לי גבך א"ר הוני דוד מאריסא טבא הוה בתחלה משורר בקילוס ואומר השמים מספרים כבוד אל : א"ל השמים שמא את צריך לכלום ומעשה ידיו מגיד הרקיע · א"ל שמא את צריך לכלום מזכיר והולך יום ליום יביע אומר וגו' אמר לו הקב"ה מה את בעי אמר לו שגיאות מי יבין מן שגגתא דעבדית קמך אמר לו הא שרי לך והא שביק לך א"ל מנסתרות נקני מן טמירתא דעבדית קמך א"ל הא שרי לך והא שביק לך : א"ל גם מזדים חשוך עבדך אלו הזדונות · ואל ימשלו בי אז איתם אלו תוקפי עבירות ונקתי מפשע רב אמר דוד לפני הב"ה רבש"ע את אלוה רב ואנא חובי רברבין יאי לאלוה רב דשביק לחובין רברבין הה"ד למען שמך ה' וסלחת לעוני כי רב הוא ·

תרעא פתיחה אע"פ שהשער פתוח דפקת כו שאין ליכנס בבית פתאום כדלקמן פכ"א והאחרת היא ההפך שאף שהשער נעול פותחת ונכנסת פתאום · ה"ג אמר ליה נעול מתיבא תעול ·

מקימה פלוני הגרא' שהוא שם כלי ולות אמא הגיה מקימה ופרושו שהוא כגון הכא מקמתה דלעיל ס"א פע"ג · ויל קום הב מה דאית לי גבך גרסי' ה"נ א"ל השמי' שמא אתה צריך כלום ומעש' ידיו מגיד הרקיע אמר לו רקיע שמא אתה צריך כלום היה מזכיר והולך וכו' והכי איתא בש"ט וכ"עתה הוא הדבר שעלה על דעתם שיבקש מהשמים או הרקיע דקאמר ח"ורק מאת ה' ועוד דהא בהדיא היכי משבח את יי' במספרים כבוד אל קאמר ואיך יתכן שהיה מבקש מהם ולא מהה' וי"ל שחשבו שהיה מבקש מהם שדברים שהוא משפיע ונותן על ידי השמים כשופר ומזון באומרו אענה את השמים וכו' ונאמר כי בם ידין עמים וכו' וכדלעיל סי' א' פ"ב ולכן היה מקלס את ה' שהשמים מספרי' כבוד אל ואחר שהם עבדיו ושרי' משמעתו יכוח עליהם לתת מהשפעתם אליו וכת"ם ומעשה ידיו מגיד הרקיע חשבו שהיה מבקש גשמים או שלג הבאין מהרקיע ולכן אמר ומעשה ידיו מגיד הרקיע שפירשו מעשה ידיהם של צדיקים מגיד הרקיע ואמר מיהו מסר כדאיתא בפ' קמא דכתובת וכשהתחיל לקלס בתורה אמר לו יי' מה את בעי וכו' כי עכשיו גלי אדעתי' שאינו מבקש רק אלא דתליא בתורה כגון חכמה או מחילת חטא אע"פ שיי' חוקר לב אמר לכך לשאול לא פתח לו פה שיפרש שאלתו ואע"פ שגם מתחלה ידעה כמה שרוצה בקשתו אל תתמה איך דברו לו השמים והרקיע כי זה יובן על שר הרקיע כענין דכוד ניתאי"כרר"לפ"ק דחולין ודיבור השמים והרים וגבעות דפ"ק דע"א כעובדא דר' אלעזר בן דורדיא כדפי' שם התום' ויתכן שזה ר"מ על המוספי' שישאלו דבר מה מבקש מהשמי' והרקיע וקאמר ה"ל כלו השמי' והרקיע שולין : מן שגגתא דעבדית משום דאפשר לפרש שגיאות צ"י שמבקש מיי' שישמו' דרכיו מהכשל בשגיאו' וכן תזרי' חשוך עבדך שיפתרהו

מהסוה כהם ע"ך ואחשיך אותך מחטוא לי לכ"א שהבקשה על שבכר עשה שימחול לו והיינו טעמא משום דנקני ונקתי לא מ... אלא סליחת העון וע"ז לריך לפרש שגיאות וזדים ואם תאמר א"כ ... אל ימשלו כי דנשלאו על השמירה מהחטא יבקש לומר שלא יש... כו להחטי' ויש לומר דקמפרש כד... כפ' חלק דלא ליפתעו ביה רבנן ... אל ימשלו כי לשון משל שלי שלא י... כפיש' למשל ולשניל' וכאן לא... לאחרי' רק כזוכ' מיני עבירו' שמנ... על סליחתם מהקל החמור שהוא המכוון למדרש ועי"ל שלפי שאחוט' נמסר ביד חט... כאו' וישלחם ביד פשעם וכת"ש במ... העושה עבירה מלפפתו ותהלכ... לגיהנם לכ"א שכשימחול לו לא ימ... עוד כו · מן טמירתא מזיד... לנעלה ודוכות מזיד של פרהסי... כדפי' כפ' חלק א"ל גם מזדים ... שים לבקש על הקל קל תחלה כענ... הכותי דלעיל וירמה לאחורה ... אגדתא כרבנן ודלא כר"מ דכ... הממונה ת"ר כיצד מתודה אומ... עויתי פשעתי חטאתי וכן בשעי... המשתלח הוא אומר וכו' דכ... ר"מ ורבנן אמרי עון אל... הזדונות וכו' וכי מאחר שהתודה... וכו' אלא כיצד מתודה חטאתי עוית... פשעתי וכו' וקשה ר"מ האי קרא בשגיאות מיירי מאי עביד לי... ורבנן נמי מאי לא מיירי דאי... תהכא כדמייתי' מהכא קרא... וכלאו הכי שקראוק' לר"מ ולרבנ... טוב' וזכור תירצתי הכל בס' יפה תרא... בפ' הנז' יעויין שם ולפי אותם הדברי' ר"מ נמי מודה שיש להקדי... השוגג ולא פליג אלא התם משום דס"ל דאין פירו' חטאתי דהתם על השוגג :

פ"שה

אלו תוקפי העבירות מפרש איתם כמו איתן שפעמים שבא המ"ם במקום נו"ן כמו כסף הפדיום :

אלו תוקפי עבירות כריתות ומיתות בית דין כדאמר כפ"ק דשבועות אמורות היינו כריתות ומיתות ב"ד ואיכא למידק כיון דפתח להיות מוסיף והולך בחומ' העבירו' מצד כוונת החוטא דהיינו שוגג והדר מזיד ה"ל למנקט בתריה מרד כווידוי י"ה"ך דאמר חטאתי עויתי פשעתי דהיינו שוגג וזדון ומרד כדלעיל ולמה מפסיק בכתים בחומר העבירה מגד עצמה ועוד כיון דנחית להזכיר חומר העבירה מגד עצמה ה"ל נמי להיות מוסיף והולך במדרגת העברות מצד עצמם ולנקוט ד' חלוקי כפרה דהיינו ת"ע ומל"ת וכריתות ומיתות ב"ד וחלול יי' כדאיתא בפ' י"ה"ך ועוד בוידוי י"ה"ך למה אינו מזכיר מדרגות העבירות מגד עצמם רק מגד כוונתם וי"ל דד"עה לא בקש על המרדים דקים ליה דלא חטא להכעיס ומ"ש ונקתי מפשע לא יגוייב שיהיה מרד כי פעמים יאמר פשע שלא במרד כדכתיב בספר יפה מראה בפ"הנ' לעיל ולא בקש נמי על חלול ה' דקים ליה שלא חטא בהכי ואפי' תימא שבקש על המרד והיינו ונקתי מפשע מ"מ הקדי' כריתות ומיתות ב"ד למרד דשאר עבירות דמרד איך שיהיה חמיר ממזיד אפי' בכריתות ומיתות ב"ד ומרד דכריתו' ומיתות ב"ד ודאי לא הוו ליה ומה שלא הזכיר מ"ע משום דמזכיר שגיאות ואין לבקש על שגגות דמ"ע דהוא לא בעי בקשה דלא אפשר שום עונש על השוגג רק על ל"ת דאדם מועד לעולם שלא יזיק במעשהו ומבין דבשגיאו' לא מפי מזכיר לה לא הזכירו במי כזדונות ומה שאינו מזכיר בוידוי י"ה"ך כריתות ומיתות ב"ד משום דעיקר הוידוי על עבירות המתכפרות בי"ה"ך אבל כריתות ומיתות ב"ד די"ה"ך תולה ויסורין ממרקין אין מזכירים אותם בעיקר הוידוי אלא בכלל הרחמים והסליחות שאנו מתחננים ·

את אלוה רב וכו' לפי מה שכתבתי דקים ליה שלא חטא במרד היינו דק"ל מאי כפשע קאמר רב טפי מבודי' ועוד מה בא להוסיף ולא ס"ל כמ"ד בש"ט פשע רב על אותו עון דבכלל תקיפי עבירות דקאמר קאי ומשני דלאו משום פשע קאמר ליה אלא על כלל חטאתיו הזכיר פשע רב לומר כי יאות לאלוה רב לסלוח עוונו הרב ואפילו תימא דפשע היינו מרד י"ל דק"ל דלא היה כ"ל רב דפשיטא שהמרד הוי חטא גדול מהראשוני' ופי' דפשע זה מרד דא"כ מה בא להוסיף בהזכיר הפשע :

יאי לאלוה רב וכו' שכפי גדולתו כן יגדל בא חסדו להעביר על החוטא וזה קרוב למ"ש לעיל ס"א פ' ב"ב לעליונים אתם סובל וכו' כדפירשתי התם ועוד שכל שהוא גדול אינו מקפיד בחוטא לו שאינו מזיק לו ·

הה"ד למען שמך ה' וכו' דאל"כ מאי כי רב הוא דמשמע נתינת טעם כי מ"ש קנת שהוא כמו אע"פ דוחק גם מ"ש קנת דקמפרש אותו עווני שהוא רב עווני הרב מבעי ליה אלא דהכי קאמר למען שמך הגדול ראוי לסלוח לעוני לפי שהוא גדול וראוי לגדול למחול העון הגדול :

ד"ה הל תפי עד חנם וכו' נרש"ק ל"מ פתח בנפש וסיים בהוא עד
הו רשה"ל ולפי כי ייחטא ושמע קול אלה והוא עד וכו' ועוד דקרו עד יפיד
הוא דכל' ושמע קול אלה והוא עד ידע ופ"נ דהפי' יתור' דדרשי ליה
בגמ' דכתי' רשוי להעיד לפטור קרקע"ה פסול ושאר מילי בעי הכא למדרשי'
למפי' כשהתובע חסר לו שלא העיד
לו עדות שהיה יודע לה יוכל זה לשלם
כמדתו וה"ק וכפש כי תחטא ושמעה
קול אלה בלה שלא העיד לרחוקן עדו'
ושמעה ועכשיו רחוקן זה הוא עד
לכפש זו שחטאה לו מ"ט שם לא יניד
ונשא עונו ורמיה לדין זה מייתי מהא
דכתיב נפי עד אל תשמר כשאר עשה
לי וכו' ומילי דמייתי קרא דריש ליה
בריש כע"ג בדרך המדרש •
אלו ישראל ק' מוהרה דקרא זה
למאי הלי מי למוהורי לישראל
קודם מעשה העגל מ"ט להזכיר זה
בדברי שלמה דמה שהיה בכר היה
ועוד מאי קשמר לפוף ת' יום שמרתם
לעגל וכו' ושמע דמיירי לאחר מעשה
העגל ומאי מייתי לה מ"מעשה העגל שלא
יחזרו לעבוד כוחת מ"ט לשלח כחוכר'
זו מילה שני מ"ם בתורה מעוכם
מעשה העגל ומזהרות מרע"ה על ע"ז
כחה ומכי ועוד מ"ט להזכיר לפוף ת'
יום שמרתם לעגל וכו' ועוד דמקשמר
חכ"ב תומר לקב"ה לא תשמר כאשר
עשה לי וכו' ושמע דמיירי בעובי
העגל שלא עי"כ שעכרו על אזהרותו
ת"ת מקבם תה שלא יעלם כחטאתם
וי"ל דמיירי בתוכחת מרע"ה לישראל
בשעבו העגל כמ"ש אתם חטאתם
חטאה גדולה וכן ככמה פעמים
שהוכיחם על הדבר וזה היה ע"ידוח הקדם ושעם לא תהיה עד היה לך
להיות עד והוא עתיד במקו' עבר או שעתו שלא יוסיפו לעשות כדבר הרע
הזה ומעניין תוכחתו היה אות לפוף ת' יום וכו' כי אידעתו מבר מתמרם
וכו' שוכרת בדברי שלמה משום דלעיל מיניה ולתוכיחים יעקם וכו' והבר
שפתיים יסקלוהו דמייתי בתוכחת בדברי התוכ' והבר הכן בחוץ תלחכתך וכו'
והיינו דיעקוק בתורה כת"ס ז"ל דמייתי מתקרא ותכ' ותלתוד וכו' וזה
ג"כ מעניין התוכחה כי תחור' תוכיח ותכיח לחוטב לכ"ה טוב טעם
תוכחת מרע"ה לישראל כרוח הקודש ותעין זה ג"כ ת"ס לקב"ה תל תתמר
כאשר עשה לי וכו' כי זה דרך תוכחה כלעיל וכו' וכת"ס לקמן ריש ס"ה
משה הוכיחני לאחר ישראל והוכיח לישראל לאחר ז"ס כאן ואח"כ חוזר
לה"כ פי' לאחר שהוכיח לישראל ואתר חטאתם חטאה גדולה חוזר להק"ה
וכו' או ישראל ופי' ל"ל תכי עד תכס על שקר לכי שהעידו עדות שקר שאתרו
לעגל שה לאיוב ישראל שהשק' דבר שוא וכטל כדפי' כפ"ג דשכועו נבי תכלבי
ולא תכלבי שוא כל שכוע' לשכער שתי' וקרויה שבועת שוא דלשון שוא
הוא כלום כמו בתכלי השוא שם כאן יבתה מפיו לכטלה וחנם ושוא לשון
אח הוא ס"ב כדאתר התם שוא נשבע לשבות את הירדן שם ישראל שתשבים
את הירדן נקראו עד שוא • שנאשר ואתם עדי נאם ה' דהם קרא מיירי
לטיכותם מייתי לה הכא דלא תיק' ת"ט לתי' עד חנם כתך מלתא דעד לא
נאתר אלא כיב דאתכי עדותו כגון והוא עד או דאתה או ידע וכאה רבי' תכל
הקב"ה מתי מיכפת ליה ולא קי"ל תלא תל תתי דוכר חנם לה"ק דהא
כתיב אתם עדי נאם ה' ואתי תל שפי' כשאתם עדי אני תל וכשאיני אתם
עדי ככי' כול תיכי ש כדאיתא בספרי ות"כ התעיד שקר בו י"ת"ל כעדות
דמשכי ח"ו והיינו דשכנה הכא לקב"ה כדרשך משום דכל המעיד על י'
הוא לו כאתר כדאתר כאן' כל כתבי כל המתפלל בע"ם ואומר ויכלו
משלה עליו שכתוב כאן נעשה משום לקב"ה כמעשה בראשית: שנא'
דרך ורע מכיך וכו' ק"ד נופים מיכטרך למילף לעיל מ"כ פל"ו דדרך
זה הקב"ה מקרא אתריכא ולימי שהוא קרא הכא ות"ל דכתר דילפיכן התם
דדרך ורע מכיך קיימו הב"ה ניחא ליה הכא לאתויי מהי קרא משום דרמז
ביה שותפות ישראל לב"ה בכשרותם כדפי' התם וז"ש דדרך דכתיב הכא
דכתיב בסמוך • שפתיהם אותו בסיני מתמרם בפתוי הוא דהיינו
ויפתוהו בפיהם כלעיל מ"כ פ"מ וטעם שוכרת הפתוי להוכיחם שתע"פ
מתמרם בפתוי היה יקשה מאד מיך העיזו פניהם לפוף ת' יום ותה"כ
שלמה לא היה מתמרם בפתוי הוא ק' עליהו שפי מיך סרו מהר:
יאשרתם כל אשר דבר ה' ונ"ת מוטב לתפוס עליהם שעוברים את
פי ה' מתה שחוזרים בתורה תוכיחך דכתיב לעיל מ"כ פ"כ מ"י
נקי תתעול לתמרתם כל אשר דבר ה' נעשם •

קרא רוח הקדש לא הכיבותי זה כי רוח הקדש כב"מ יר' שמעם הפוסע
על הנכים מתת ה' להכמת ויוך יבוייר כוח שהוא מלמד
בגבורית כשלו הוא נתנה בשעתו המדבר עם ה' וכזה ברמה מת"ם כתדר'
הקלת כפ' רמה וה מנחתי תמרה קהלת ולהלן תתר תתר הקהלת זה רוח
הקדש שעתים תתיחה כלשון זכר ופעמים מנתיחה כלשון נקבה ונת"ם
בסיכוך היינה מפי ה' קוה למלתך עומד תעכתו וכת"ם כפ' תין דורשין
כל דיבור ודיבור מיכה מפי ה' נכרה מתנו מלתך ובחוית כפ' שקבי תתרו
שהדיבור עצמו היה חזור על כל אחד מישראל ואומר לו וכו' לא יכדק זה

ושמעה כי תחטא ושמעה קול אלה והוא עד או ראה או ידע וגו'
והו שאמר הכתוב אל תהי עד בריעך וגו' אל תהי עד
חנם אלו ישראל שנאמר ואתם עדי נאם ה' ואני אל בריעך זה אב"ה
שנאמר רעך ורע אביך אל תעזוב וגו' והפיתיתי בשפתיך מאחר
שפיתיתם אותי בסיני ואמרתם כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע
לסוף ארבעים יום אמרתם לעגל אלה אלהיך ישראל אמר ר' אחא
הרא רוח הקדש סניגוריא היא מלמרת זכות לכאן ולכאן אומרת
לישראל אל תהי עד חנם בריעך ואת"כ אומר להקב"ה אל תאמר
כאשר עשה לי כן אעשה לו א"ר יצחק בתיב והמה כארם עברו ברי'
ברם הכא כי אל אנכי ולא איש ראובן הוה ירע לשמעון סהדו א"ל
אתי סהיר לי הרא סהדות שאמר ליה אין כשנכנם לדיין חור בו ואומר
לו רוח הקודש והפיתיתי כשפתיך שאתר שפיתיתי והנבאת
אוהו לדין חזרת בך למחר אתי סהדו לראובן נבי שמעון מה יעשה
כאשר עשה לו אל תאמר כאשר עשה לי כן אעשה לו אשוב לאיש
כפעלו והלא כבר נתנה הורה איפופסין (נזר דין) והוא עד או ראה
או ידע אם לא יניד ונשא עונו •

ב ושמעה קול אלה הרא הוא רכתיב חולק עם גנב שונא נפשו
אלה ישמע ולא יניד טעשה בשלטון א שהיה
חורג את הקבלנין ומתיר את הנגבים והיו הכל מליזין עליו שאינו
עושה כראוי טה עשה הוציא כרוז במדינה ואמר כל עם לקוסטפון
(לגזלן) טה עשה הביא חולרות ונתן לפניהם מנות והיו החולרו'
נוטלות את המנות ומוליכו אותן להורים למה הוציא כרוז ואם כל
עמא לקוסטפון הביא הולרות ונתן לפניהם מנות ואתם את

כאיכה רבתי נחנו פסקנו ומרינו כמדתנו אתה לא שלחת כמדתך והיינו
דכתיב כי אל תנכי ולא תיש נבי לא תעשה תרון לפי לא ק"ק הכא אסוב לחיש
כפעלו כי אין לה' להנקם כפועל הפיש לחויכין ולפי הדרשה דכשמוך
ל"ל דמשום דחכירו ריעהו ואתר לו להעיד וסוב שנה את טעתו סד"א דמ"ש
לא תאתר כאשר עשה לי כת"ל הייכו שלא יעשה כן משם שירמתו אתל ת"ת
ימנע מלהעיד לו לה"ק תו אסיב לפיש כפעלו דאפי' כשיקר גמותו דהייכו
כשהתרו עדותו לא יעשה לו:

ראובן הוה ידע וכו' פי' לא תהי עד חנם לפ"ו לא תהיה עד לכטלה
כלומר שתכטל עדותך ותיכא למי' מאי תתא שלמה להמשעינן
כיון דחיוכח דמוריתה הוא להעיד ועוד אתי קשמר משום דסודה
לו להעיד שלא ורמוהו תיפוק ליה מפני שחייבת תורה להעיד
ודוחק לומר דנקט ליה משום דכשי למיתר שלא שחכרו דמהו עכ"ז
אין לו ליתבע מעדותו ושמא כתי שחייבו חייב מן הדין ללכת להעיד
קמיירי כגון ת"ח לפני ב"ד הקטן מתנו ואתמעינן שלמה דאפי' אם כבר
הכטיחו להעיד לו אין לו לבטל דבורו והיינו דקשמר כשנכנם לדין חזר
בו כי כרשותו אותו נכנם לדיין שחייבו חסוב לפניו חזר בו: אל תאמר
כאשר עשה לי וכו' ולא קי"ל שלא שעשה חנם לעיל שלא רוח הקודש מזהרת
שלא לרחוקן והדר מוסיר לשמעון שלא יעלם לרחוקן כפעלו וכדשמר
לעיל דרוח הקדש שלמדת זכות לכאן ולכאן והלא כבר כיתנה תורה וכו'
ות"ת מי לאו אוהרת שלמה סר"ת דכבר לא נתנה תורה לפוסטפון ומ"ב
דמיתורא דקרא דייקינן לה כלעיל לא מכרעת דהא דרשי להסוה יתורא
כנמרא למלתא אחריתי כדפי' ואין לפקפות דמלת שקום ולא תכוור נפשה
דכיון דאין מנוח זו שלא כדבר שאין בו חיוב ממון כת"ל לאיזו קיש
נקישה הפשלילי שלא וכו' שכל כדבר שיש בו חיוב ממון כגון גזילה
ואיבו מחויב למחול לו שלא יקבל זכותו סר"ת דכיון דזה גרם לו נזק ממון
בכניסת עדותו יוכל להנקם מחבלפחות כיוצא בו להפסד ממונו
כשב ואל תעשה להכי ק"ל דכיון שלא הזיקו ממש כידים ונם זה אינו
ממלא חסרונו ממש שנורם נם הוא הפסד לחברו בכתום עדותו אין לו
לעשות כן • כבר ניתנה תורה לאיפופסין דמ"ב דושמעה קול'
שלא כתיב בכלתי שמעה כאן דמיירי עדות שם לא יניד ונשא עונו ולא
כשי השמעה שלא לחיוב קרבן •

הה"ר חולק עם גנב וכו' שם"ם דפי' דושמעה קול' שלא כפי שם
שהעתיקו ז"ל לפיכך הדין הוא שאין חיוב קרבן על הכופם
עדותו שלא כשהוכיב בקשתנו שיעיד לו וכתב כו והפכיעו שם יודע לו
העדות שיכול להעיד ועל זכבר עדותו כלשתו כמשכת שכועות כפי
שבא לפדרש כיב שלא שחדיתי נמי וכיב שיעודע בעדות הנעיבה וחולק
עמו ומעלימו עדותו ג"כ לעבור על השבועה שיפעיעו כביכור על כל מי
שיודע כדבר שאחר שחלק עמו לא יבא ויניד מפני כשתו ומפני הפסד
החמון ולהכי מייתי לה לדכתיב חולק עם גנב וכו' ומכיון דמייתי לה שפ'
שלו זה טעם קשאר שוכא נפשו וקשמר שוא שם שם שהוא שקר שהרשה הנשק
עליו כדין שלמשה כי כשיודע שדבר שקר ישרע עם הגנב או שפיטר הגנב
יחרע הוא כמעשה השלטון דמייתי וכב' כב"ה שעל מעלה שיפה כוח שחיפת
החלה ומעות זה לא יוכל לשקון ושה שהוקק על דרשה זו יה' משום
דקול אלה משמע קול הכרות החון דחל"ב קול למ"ל ת"ג ת"ט להזכיר הנשק
כשהן לחיים מכעי ליה כדכתיב בריש פרקין ועוד דכיון דהה הכא לה

בסוגע בסתר ספרים לומר הל"ל לא תחטא אלא כי ישמע קול אלה ולכאי מפרש מוסיף סבת תכילת נפש ותחטא מלשון הסתרה ולא תחטיא ולכאי מפ' סוגע בנפשו סבת תכילת נפשו תחזק כך הוא ; והנה במדרש תנחומ' פי' ונפש כי תחטא וכו' על מי מסתע סנגידק סמו על סקב"ה ולפ כא והגיד לחכם סנוסף פירוש והניח על זה חולק עם נגב סוכה נפשו וכו' וכי"ת ק בפם סהנגב בפה וסותפו

ויקרא ו ב עמו מתחייב כך מי שסמועצ נדוסו על הקב"ה ואינו מגיד מתחייב סמו וז"ל אלא ישמע ולא יגיד וקאמר סשם שמפני זה לא בפה סונג בפ' זו כמו בסתר סערסיות וייתכן סנס כוונת מדרשנו כמה שכתי' חולק עם נגב וכו' היינו וכדי לפרש שהנגב בפה וסותפו סמו שהוא הדמיון על הסומע הגדוף וסותק שנפתם עמו הניח ענין הסלסון וא"ב דמ"ס ושמעו קול החזן מכריז וכו' משמע דמפ' ושמעה קול אלה על שמיעת הסשמעת החזן מיהא ק"ו דקפשר לפר' קדם לבמה מנפי ־

שאין הכל אלה מן הקבלנין וכו' ק' דנפיש בלולי הקבלני ת"ל למה יפטרו הנגנים שהם העיקר כי שם מפני שלולי הקבלנים לא היו נוגנים נ"כ לולי הנגנים לא היה רע הקבלני ומשם תכיון דנגני' לדוחק שעשם הוא סבוזבי' אין להסיל המשם עליה ע"כ לא יכוון לנגן וכו' ולכן יש להשיבו על הקבלני' שהם נותנים מקום לנגינה שלולי שהם מכשים עליהם לא היו נוגנים ת"ש למה נמשלו הקבלנים כמו שהמלכות בשעת מיתת המלך ומכשיר מקום מחירה אינן נוטלת ־

שן המעשה כלו' ממעשהו עכשו כר' שהוא נפשו שהרי עושה שקר בנפשו לעבור על האלה ויכחיש ויכזוב ־

גופא אל תהי שבועת שוא וכו' משום דקאמרינן בשחוץ שהעובר על השבוע' מחלל נפשו מש' ומוליל שהמת חומר השבוע ־

אל תהי שבועת שוא אלה בעיניך תימה מהי תיתי שהיה אלה ועוף מה כדיך ללמוד מוכריה תיפוק ליה מפני שכל עבירו' שבתורה כתיב בהקה וכאן כאמר לה תיבקה ומשמע זה בזלזול כל העולם כשאמר הקב"ה בסיני לא תעשה כדמים' כדים שבועת שהיינין ונהי דליכא לקה דילף מומרתא מפני שבשבועה כפרעין מאכו ומשפחתו ומכל העולם כדאמר התם דהשתא מדברי קבלה יליפי לה ומהי מולמיה דקהיא ילפותא מהא דילף מוכריה מכל הת"ק דלילף מלה יבקה לכתיב בתורה וליכא למימר משום דהפשר לומר דהשתא כנשבע לבטל את הידוע מיידי דהיינו פי' פוח לע"ל כפ"נ דשבועות ופ"ג דאדרבי נמי שבועות שקר מיתורא דלפר' הפשר למתעקם לפקפק להכי מייתי מוכריה דכתיב הנשבע בשמי לשקר דמ"ה ל"ל אלא לומר שהעובר שבועת שוא הוא ג"כ בשבועת שקר אלא לומר שהוא חלוקה דמית ליה כולהי דאמור שבועת שוא היא ג"כ בשבועת שקר או שמוכר שפי' שוא היינו שבועת שקר דלמעבד כמ"ד הבי כפ' הבו ושמ ל"ל דכיון דמין מעשה בשבועה למהוי טעמא שנשבע לעשות דבר ולא עשאו לא לקי כדלעיל כפ' הבו שד"ת דמ"ג דלא יבקה ת"ת מין השבועה חמו כ"ב להכי הויתי מהכא דכתיב ולנשבעתו ת"ש ל"ל דהכא דלא יבקה שבוע' מיבעי ליה קול אלה ושקר ולא כגיד שד"ת מין שוא כ"ש עוסם לכבי מייתי מהכא דכתיב ואת האלה ושמעת לותיה דאלה ישמע ולא יגיד ועוד לאלי דמשבית חברו ליכא עוכש בגידוף והפ

מלכיות שנגב כמו שמפ' וכמ"ש בשומע שבועה ועובר עליה ־

פרוש עשה שאין ולא מלשון כפל כדפרשי' כפ"ב דעירובין כי לא מכינו במקרא לשון עופפת על הכפל רק כלשון תרגום והזכיר זה כאן משום מתיבתא ר' אבהו דקאמר מפי' עורו של פיל וכו' לומר דאפ"ה ליכא למימר דלא יבקה וכ"ש אם פירושו כפולה דמ"כ היא גדולה כפלים ־

אינן כתלה שוו הכתוב כאן להיינו מרכה עשרים אחה ורחכה י' אחה שהוגרכה המגילה בגדולה הזו לכתוב בה חלופי עונשים דפ"ב דיומ' ר' במדרש שבוחה מגילה גדולה כשגילה יותר נחה לה שבמלחת בעולם ולא ס"ל לקאמר בעירובין דכלכל התורה קמיירי שהיא תרוכה מחרב ומדה ובחמות אלו כתלה של הקב"ה קמיירי ואחת מדחה ג' חלפים ומחלים בכל העולם דמדכתיב זאת אלה משמע דלא מיירי רק לעניין שבוע' ־

שהיכן יבחה משום דהיוכה משמע לה מאת פני שבשינה משר בפ"ק דשבת ויש כדאה שמשחה שהיכל יבחה לאחר שהוכו שבינה שורה ושם ת"ת דשחתו של היכל נשבו כ' אחה ורחכו' אחה ומכיון לחרך התעלה כ' אחה שבוח שיהיה נוכח שפחת שיוכחה כו' יותר מסיעור שבשבעו' שקאמר לעיל ס"ב ת"ל לסיק אלא יבחה אלא משפחה שהוא בגוף ת' ומשמע ליה שחורך המגילה היה כוקיפה ויוכה בגוב גוכה שפחת כיון

את החורי והיו ההולרו' נוסלות את המנות ומוליכות אותן לחורי' ומוציאות אותן משוחמות ומחזירות את המנות לסקומן לומר שאין הכל אלא מן הקבלנין הרי מן השלטון מן המעשה מנין ראובן נגב לשמעון ולוי ידע ביה א"ל לא תפרסמני ואנא יהיב לך פלגא למהר נבנכנו לבית הכנסת ושמעון קול החזן מכריז שאין נגב לשמעון ולוי קאים תנן הלא נתנה תורה איפוסטין (גזה דין) והוא שר או ראה או ירש ־

ג נוסא אל תהי שבועת שוא קלה בעיניך שהרי זכריה חמי ליה ואשא עיני וארא והנה מגילה עפה מהו עפה שייטא כמה דתימ' ויעף עוד אחר מן השרפי' ויאמר אל מה אתה רואה ואומ' אני רואה מגילה עפה אמר רבי אבהו אפילו עורו של פיל ועורו של נמל אינן במדה הזו ואת אמר כאן ואת האלה היוצאת על פני כל הארץ מהיכן יצאתה מפתחו של אולם התנן פתחו של אולם נוההו ארבעים אמה ורחבו עשרים אמה אמר רבי אייבו מפני מה משביעין האדם בספר תורה ובביאין לפניו נזרות נפוחים לומר אתמול היה הנזר הזה בלא נידים ועכשיו הוא ריק מכלן כך המשביע את חבירו לשקר סוף שיצא ריקם מכל ממונו ר' אבי אמר על שקר רבי יונה אמר אפילו על אמת רבי ינאי הוה יתיב ודריש על הא דרבי יונה אמר רבי סימון אין מוסרין את השבועה למי שהוא חשוד על השבועה ואין נוהנין את השבועה למי שהוא רץ אחר השבועה הוה עוברא בבר תלסין וסייעא לר' אבי עוברא הוה דאפקרת הר נברא נבי בר תלסין ק' דינרין אזל בעא להון מיני אמר ליה מה דאפקרת בידי מסרית בירך אמר ליה אשתבע לי מה עבד בר תלסין ; בעל חד קנח וחקקי ויתי ליה תלין דינריא ושרי כיסתך עליה אמר ליה צור הדין קניא בירך ואנא משתבע לך כיון דשבעא לבי כנישתא אמר

ופרשה מחתה כתובה מכ' עבריה דבתיב כי כל הנוגע מוך וכל הנוגע כ' מ"כ רשה חומה מדכה לגד מעלה עמו יוכל לרחות מכ' עדדים כסה וחמ' סהיה מפסיר בפתח הסיכל בדר' נס וכ"ם סחרחה סנכוחה היה מביא דמני לפרושי חלת אלמו הכי מתרץ . א"ר חייבו וכו' מייתי לסה דר' חייבו דקאמ' דזכריה מסום דהוה מנבי בקשה בפני עצמה ולה מהכא הכה ומשה הל כית הנגוע וכו' ופירשו כרים שבוש' דהיינו זה הנגוע דעת בכריות שהיו לו ממון הכל חבירו וטועגו ומסכיגו והוקק לזה דהנגוע בפסוטו היו מכר' שיעשה בעוכ"ש כ"כ חמור כיון דמיתיב בתפלופי וחס יחנה הנגב היכו נפשם הלא כתפלופי ר' יוסי ונם כרחה דמפ' מ"ש כאן כתוב נקב מחוכך בכסיו ע"ל וכעל הסזר נקי ספי' יהא נקי מכבסי ולכן הכה ומאמר ר' חייבו דקאמר סוף סיכל ריקם מחמוגו ־ המשביע את חבירו לשקר וכ"ם הנשבע דהכא בהסכם כם ת' והכאת הכלאות לחייב הסכם ת' עיקרה וכמ"ם הפוסקי ופלו' ר' חסיו ר' יוחנ כהה תלת' דלר' אין המסכיע נעשם הלא כמסכיגו לשקר סוין לו פליגו תכיפה וטוענו ומסכיגו לגנוב דעת הכריות כדלעיל ולר' חפי' מחסכיגו על שעת חתי נעשם נם הוא כשוה בשבע לשקר וכ"ש כדחתן כרים שבועת הדיינין שם אומ' סורו מעל דברי הרשעי' וכו' וקאמ' תלמוד דטעמא כדחניא שבועת ד' אחיה כין שניהם שחלם שבוש' על שניה' ופרש' חלוק ד' ופ"ג דשבועות ופ"ג דאדרבי נמי שבועת שקר מיתורא דלפר' הפשר למתעקם לפקפק להכי מייתי מוכריה דכתיב הנשבע בשמי לשקר דמ"ה ל"ל אלא לומר שהעובר שבועת שוא הוא ג"כ בשבועת שקר או שמוכר שפי' שוא היינו שבועת שקר דלמעבד כמ"ד הבי כפ' הבו ושמ ל"ל דכיון דמין מעשה בשבועה למהוי טעמא שנשבע לעשות דבר ולא עשאו לא לקי כדלעיל כפ' הבו שד"ת דמ"ג דלא יבקה ת"ת מין השבועה חמו כ"ב להכי הויתי מהכא דכתיב ולנשבעתו ת"ש ל"ל דהכא דלא יבקה שבוע' מיבעי ליה קול אלה ושקר ולא כגיד שד"ת מין שוא כ"ש עוסם לכבי מייתי מהכא דכתיב ואת האלה ושמעת לותיה דאלה ישמע ולא יגיד ועוד לאלי דמשבית חברו ליכא עוכש בגידוף והפ

מלכיות שנגב כמו שמפ' וכמ"ש בשומע שבועה ועובר עליה ־

פרוש עשה שאין ולא מלשון כפל כדפרשי' כפ"ב דעירובין כי לא מכינו במקרא לשון עופפת על הכפל רק כלשון תרגום והזכיר זה כאן משום מתיבתא ר' אבהו דקאמר מפי' עורו של פיל וכו' לומר דאפ"ה ליכא למימר דלא יבקה וכ"ש אם פירושו כפולה דמ"כ היא גדולה כפלים ־

אינן כתלה שוו הכתוב כאן להיינו מרכה עשרים אחה ורחכה י' אחה שהוגרכה המגילה בגדולה הזו לכתוב בה חלופי עונשים דפ"ב דיומ' ר' במדרש שבוחה מגילה גדולה כשגילה יותר נחה לה שבמלחת בעולם ולא ס"ל לקאמר בעירובין דכלכל התורה קמיירי שהיא תרוכה מחרב ומדה ובחמות אלו כתלה של הקב"ה קמיירי ואחת מדחה ג' חלפים ומחלים בכל העולם דמדכתיב זאת אלה משמע דלא מיירי רק לעניין שבוע' ־

שהיכן יבחה משום דהיוכה משמע לה מאת פני שבשינה משר בפ"ק דשבת ויש כדאה שמשחה שהיכל יבחה לאחר שהוכו שבינה שורה ושם ת"ת דשחתו של היכל נשבו כ' אחה ורחכו' אחה ומכיון לחרך התעלה כ' אחה שבוח שיהיה נוכח שפחת שיוכחה כו' יותר מסיעור שבשבעו' שקאמר לעיל ס"ב ת"ל לסיק אלא יבחה אלא משפחה שהוא בגוף ת' ומשמע ליה שחורך המגילה היה כוקיפה ויוכה בגוב גוכה שפחת כיון

וירמה שכח הכתוב לתת טעם להמצטרע הזה שמקשק ולא כתים שלא יקשה עליהן כמו שמצטרע והבהיב לומר שהוא בעלה מה לה כתן ג' לתים מה תקנה כו' אמר ר' יוסי הוא שהוא בעלה וכו' שמלבד הטומאה וכו' שהוא בעלה

במדבר ג' ומפרנסה ולכ"מ לקמן ס"ד פ"ט ומבלה בו מעל עתי מעילות מ' כהב"ה וה' וכבלה שמשם הוא לשחוט, תינו חוטף רק להקב"ה לא לאחרו הוא מפרנסתו ולכן הין עליה לדרוש רשעו רק ליי' המצטרע והזכי' ההמצטרע

דברי' ס לומר שכה יגדל להמצטרע כמלה ולומר כי שטית סומאה אחת מיכל מרחויה לקללה מפני בגידתה בחיים אחל בו לה יכדל להמצטרע בחלה על בגידתו בחיצוני בחלה זקמר והוא עד וכו' לומר

עקיבא שמע"ם שהיה חוטבת לרחות בבעלה

שמע' נו מלה ירגיש כה שהמתיהם מעשיה בחקום שמין עדים רואים מ"מ יי' קוה הרואה ומפרסמה וכת"ם לקמן כף הנזכר בכעליך את יכולה לשקר כי הין את יכולה לשקר שהי רואה

שלל וכו' וכן כלפי מ"ם שה ועד הין כה קאמר הכה והוא עד פי' הקב"ה וכדרך שפי' בתחומה כף' זה לאמר הקב"ה שה בקשה להעיד ושה לאו שני שנה והוא עד ואין שנה' מוהכי יודע ועד נאמן יי' וירמה שה"ם שה ועד הין כה מ"ת הק' כה הוא עד או ירמה שכת"ם ועד הין כה דמד כאן יי' הוא עד וכדרך שה' לקמן כף' הנזכר כף"ם שהין לה עכשיו יש לה לאחר זמן שנאמר וכייפיר עד מאחר וכו' ולפי שהעדות הוא בראיה או בידיעה לכיינו או בראיה או בידיעה שמעדות יי' הוא מב' הפנים כי כלפי מ"ם שה ובעלם מעיני היכה דמשמע ולא מעיני הקב"ה קאמר נמי הכא תורתה כי יי' רואה על המעשים וכלפי מ"ם שה ונסתרה שהיה מסתרת עכיניה קאמר הכה או יודע כי הדברים נודעים לפני י' בע"כ שהחוטאת בע"כ מודה לפנינו כת"ם ז' לשתברין וכשתמת מעידין בו והין הגדמה נדיכה בפרסום אלא לפני הכהן ומה שאחר בספרים אחרי, ולא מעיני ימה ט"ם הוא כודאי כי לא מניני דרשה זו בשום מקום ומ"ם

דיינה מתחת היכה מתעטיין לה בגמרא ונרסי' ולא מעיני הקב"ה .

עור חשבתי שמשפר לפרש שכת הכתוב לתת טעם למה נתן הקב"ה

ההבהבת לחטאת ולא בנוף שאם היתה ההבהבת בנוף אולי היה מוכה וניגול מהמות ובכשיהו שההבהבת בה שם תבחים ותמות תת גם הוא שמא כת"ם ז' ויר' קנת נפש' כלא תשמ"ם שהוא רוצה להודו' על חטאתו לא יעילנו ולכן לכאורה היה יותר טוב שהמקנה למצטרע מצלנו יעשה אותו מי המרים ולכן נתן הכתוב טעם למה שלה הדבר בחטאת מנ' פנים הא' מפני שהיה עיקר החוטאת בבעלה שהוא שמפרנסה ואינה מכרת כטובתו וכונדת בו משה"כ בנוף שאף שהוא חוטא וגוזל בעל הין חטאו כ"כ שהרי לא הטיב לו שכפר בטובתו ולזה רמוי שהשבעת השלה יהיה לה שתהיה עיקריית העוכם והנוף יהיה טפל שלה בעוכם וז"ם היא בחטאת על בעלה וכו' ושמעה קול שלה והשביע וכו' והב' פעמים שהחטאת נקייה מהנזים הזה שהחטאת עליה ואינה נקיה מחטאי יי' משכך שיקנה לה בעלה כוה כדי להנקם מחטאתה בחטאת ואלו היתה ההבהבה בנוף היה מוסבעת על מיזה נוף"ם אחת ב' אחת מחים זה אחת מחים אחר וכו' ונוף"ם והוא עד ועד הין כה וכו' כלומר מחטאת מדעת עליון להניח ולפרסם את שעשלה ונסתר מפעלה כריך שיהיה הנסיון כה דחל"כ עדיין יחטאו בהעלם בחקותו והב' דבשלמא אם לא יודע הנוף והיה את היה עניו בחטאת נבחן מכל מלו היה הנוף מודה שהוא עדיין היה בחטאת עניו בחטאת בספק שאם היה תבחים לא היה רחוי להפרישה מבעלה ולהפסיד כתותת מפני הודעת זה חינו בחטאת בעבד' כי אחת לחרש לא מכוין הו מפני הפשד לה רצה לעשות ולכן היה צריך עוד להפחית מניין החטאת . וז"ם אם לא יגיד אם לא יגיד וכו' כלומר בדיליה ניחא כי כשנופלת עוכה בשתיכה תגדת די להכחנת הדבר מכל מה הדבר תלוי בו אף אם יגיד לא הוי עלילו עדיין היה ספק בידו ומ"ת הרחמן עיקר :

מהוא עד ועד הין כה פירש"י ורוש"ע דלפי זה ועד הין כה מיידי בשוחה

שהין כה שום עד שומחה וכפ"ק דסוטה פי' שהחנדה נחשבת לפשים דקרי' ועד הין כה משמע אפי' עד מ' הין כה כי הין דרך הדרשה לדקדק בחחת הפירוש לענין דינא ואיכא נחי דפירש אם לא יגיד אם לא יגיד אם לא יגיד שכתוב יגיד לשון זכר דכיון דאין זה שלא בעלמה לא קפדינן בהכי . פתר' קרית כיערחל לפני הר סיני משום דק"ל דפתח בנפש וסיים בהוא עד ושוב הוא עד יגיד הוא כדכתיב בגמ' לעיל מפ' לה עד"ם השתיעת שלה שמעתו ישראל לפני הדבור וכותב בכתוב שיראל יגידו לעכו"ם מה שראו ושמעו לפי שהם עד ליי' להעיד עליו לפני עכו"ם שאינן מכירין הוהו שלה על ידם והשתא ק"ם דפתח בנפש לפי שכל ישראל אפי' העתידים לבוא לעולם היו בכלל שלה שהרי כתיב אם לא תגיד וחטא עדי וכדתנן בפ' שבועת הדיינין שבועה הזה מבוקש מהם כשיעלו כין העכו"ם ורוצים להחזירם

ולכ"ל אי שמתחל' נתקבלו ב' כ"כ במזרקי' דם העול' במזרק א' ודם השלמי'
במזרק שני דא"כ לא הוה שתיק קרא מיניה כדכתי' וישם באגנו' ועוד למה
הוכרכו אם"כ ב' אגנו' אחר שכבר בכלים. זה מזה העולה והשלמים אם היה
לוקח חצי שניהם ומשימם יחד באגנא' לזרקן על המזבח כי הדם הנזרק לא
היה צריך שיהי' ששל' לעצמו והשלמי'
לעצמם ולדעת רי"כא ור"כ וכ'קור'
ישמעאל נתקבלו תחלה במזרק א' ושוב
נפרדו בדרך נס ולדעת ר' יצחק בעת
קבל' הדם מגו אחרי הנפשטו' היה מחלק
הדם ע"י בת קול כדפי' ולר"אכא שהוא'
נחלק מאליו ר"ל שנחלק דם העול' לבד
ודם השלמים לבד ושוב לקח משה כל
אחד מב' החלקים וחלקו במשקל ונתן
חציו באגנות ולר"כ כדי שיכין משה
שדם העולה לבד ודם השלמים לבד
מלבד שנחלק הדם בנס היה חציו
שחור וחציו אדום להורו' שזה מין דם
א' וזה מין שני ובשאלות פה"ע גרי'
הדם הזה מעט נסי' נעשו בו ויש שואלי'
מאי נסים אין כאן אלא נס א' שאין
לומר שהיותו שחורה היה נס א' והיות
חציו אדום היה נס א' שהרי אין היות
שחורה נס דהא אמר בנתרא בריאה
שחורה כדין כשרה מ"ט האי שחור
אדום הוא אלא שלקה וא"כ אין הנס אלא
שהיתה חציה שחורה וחציה אדומה

ער כאן חציו של דם : תני ר' ישמעאל בקי היה משה בהלכות דם
וחלקו : וישם באגנות רבי חונא בשם רבי אבין באגנת כתי' לא זה
גדול מזה ולא זה גדול מזה אמר משה לפני הק"בה מה נעש' בחלקך
אמר לו זרוק על העם ומה נעשה בחלקם אמר לו זרוק ע"ג המזבח
וחצי הדם זרק על המזבח : רבי ברכיא ורבי חייא בשם ר' יוסי בר
חנינ' הוא נשבע להן והן נשבעו לו הוא נשבע להן ואשבע לך ואבא
בברית אתך נאם ה' אלהי' : והם נשבעין לו להקב"ה שנא' לעברך
בברית ה' אלהיך ובאלתו ומנין שאין אלה אלא שבועה ר' נחמיה ור'
נחמן ריפו בשם ר' יעקב דקיסרין מן הרא : והשביע הכהן את
האשה בשבועת האלה : וכיון שעברו על תנאי הר סיני אמר להם
הק"בה אף אני אעשה זאת לכם אמר ר' פנחס כתיב והמה כאדם
עברו ברית. ברם הכא כי אל אנכי ולא איש אמר ר' אהבה בר זעיר'
כתיב עשה ה' אשר זמם בסה שכתוב בתורתו ויספתי ליסרה כן
עשת חס ושלום אלא בצע אמרתו מהו בצע אמרתו פשרה פשר
ר' יעקב דכפר חנין אמר בזע פורפירי' ר' ברכיא מייתי לה מן הרא
והבאתי עליכם חרב נקמת נקם ברית תני רבי חייא נקם בברית
ונקם שאינו בברית איזה נקם שאינו בברית רבי עזריה ורבי אחא
בשם ר' יוחנן אמרו זה סימוי עינים שסימו את עיני מלך יהודה שנ'
כה אמר ה' אלהים חי אני אם לא אלתי אשר בזה . אם לא אלתי
זו שבועה שנשבע לנבוכדנצר ובריתי אשר הפר זה

והמשגל ושאר התענוג ובין הפרישות יותר מדאי וכו' ועל כן היה נר'
יותר נכון לאחוז בכנפות המעלו' אף שיצא מהשווי משיבקש דרך האמצעי
שמא תט אשורו אל דרך הפחיתות ובעלת התנא בענין הטעה מאד מאד
הוי שפל רוח ולא לבקש הנקוד' האמצעית דהיינו חצי הדם ועל זה השיבו
מה' פני' שא' השיב דומ' למ"ש הטבעיי'
בענין הקות הדם וכמה דברים
שהטבע חכם ודוחה הרע וכן הנפש
חכמה ולא תטעה לאחוז בצד הפחיתו'
כי מטבע' להבדיל בין הכמה והמגונ'
ולכן יש לבקש המיצוע המדוקד' ואין יחזק' יו
פחד מהטעות בקצה הפחיתות בבלי דברים
דעת והב' השיב שתקון זה כשיש' כט'
האדם בכל מעשיו אל התכלית במדב'
העליון שהתכליות דהיינו לשם שמים ויקר' ו
וככן אין לחוש אם יצא מהשווי הושע ו
שהכוונה הואת תשים העקוב למישור
וכמ"ש בה"ע בשערים הנו' באריכות מיכה ו
ועז"א נשתנו מראיו ונעשה חציו ויקר' ו
שחור וכו' כי המראה אשר יראה
הרואה בעיניים אלו הוא שהחלק
המרוחק חשך משחור תארו כי רע פס'
ומר והחלק המבוקש הוא נח ואדום
מאיר אל עבר פניו וכאשר ישים יחזק' יו
תכליתו להשגת האורה הזו שהיא
התכלית העליון הדבקה בדבקים
ביי' שנה פונה למעלה בכל עניניו

ומתרגים שכרי שלא יתחו' משה שתה שנשתני' ונעשית שחור' היינו שדרך
קנת הדם כן לו"א שהיו ב' נשים הא' שבראשונה נעשית כולה שחורה וסוב
נעשים חציה אדומה וחציה שחורה וקושיא זו איני יודע ותשובתה איני
מכין שהרי דרך הלשון לומר בכל גם מעשה נסים יש לדבר ופי' שזה דומה
לנסי' דעלמא וכמ"ש בפ' הרואה בענין למה אין מזכירין מעשה נסים וכן
בכמה דוכתי ואם מפני שעצמו ודאי ליסנא קלילא הוא והתשו' ג"כ אין בה
ממש. שאם היות שחור לא יחשב גם שדרך האדו' להיות שחור ג"כ היות
נעשית כלה שחור מתחלה איכו גם ואם להשתנות כפתע מאדום לשחור'
ומה גם כ"כ הפעמים מתחלה חציה שחורה יחשב גם א' גם לפי דברינו
יש לומר שמעט נסים היו כאן הא' התחלקה לב' תחלוקת והב' היות
חלק א' שחור והב' אדום א' שאין נור' לזה כדכתי' : נשתנו מראיו ק'
כיון דלא נשתנה אלא חלק שהשחור נשתנה כמראהו מבעי ליה לא נשתנו מראיו
וי"ל לפי נשתנו מראיו שהיו משונות ומתחלפות זו מזו והיינו כמה שנעשה
חציו שחור ונשאר חציו אדום : רבי נתן אמר נשתנו מראיו ק"ק מאי
דייק מר למילתיה ומר למילתיה דמר לא אמר כמר ותו"כ לר' יהודה דייק
מלא הזוכר שתחלה שחלקו ושוב שלקח חציו כדיוק הר"אם לעיל ולהכי
משמע שנחלק מאליו ולא עשה משה רק לקיחתו וזריקתו ור"נ דייק מדכתי'
הדם כפ' "הוה שני ליכתוב חצי הדם ויסם באגנות וחציו זרק לא דרמז
שהוא אין דם מסונה כמראהו וכו' ק' מפ' ויקח משה חצי הדם המלאך הרומ'
משה שלפ"ז בזוכר שהתחלק במקרא ור' יצחק מפ' ויקח משה לשון למוד כמו
כי לקח טוב נתתי לכם וקח אמרי וסתם לתורה מסיני היה לעול ולכן אמר שמכת קול
יצאה מהר חורב למד ומה שלא אמר פי' אמרה לו כפי' כדרך כל נבואותיו
הדם א' כי לא מצינו בשום מקום שאמר למוד משה כאמר זה אם פי' דבר או אמר
כפי' ומ"ש הכא דתליא בלקיחתו אם שלא היה זה דרך נבואה רק בת קול
ור' ישמעאל קאמר מסברא דכיון שהי' בקי בהלכות ראוי שתנתן לו מתנת
וידיעה זו כדפי' . ועז"רה יתכן לומר שהכוונה במעשה דמים או להורות על
הפעמסות האדם בכח נפשו כעה"ז באופן ישלים אותה במעלותיה
הראויות להשגת השארות וג"כ באופן תתקיים בגוף האדם כל ימי חלדו
כי אם יבקש הפרישות והנזור מדרכי העולם לגמרי יחשב לחטא שע"י כן
יגרום אסיפתה שלא כעונתה וכמ"ש גבי נזיר מאשר חטא על הנפש וכמה
דוכתי ולפי שהדם רמז לנפש כי הדם הוא הנפש חלק אותו חציו למזבח
וחציו על העם רמז שישתמש בה חלק בחלק חציו אל כד המעלות והדבקות
והוא הנזרק על המזבח וחציו לשמוש דרכי האדם ודומה למה שאמרו
חכמים טוב חלקוהו חציו ליי' וחציו לכם וידוע שהמבוקש בכל הדברים הוא
האמצעי כמ"ש החכם המעלה שוא קנין עומד באמצע וכמ"ש הרב במסכת
אבות שזו היא דרך ישרה שיבור לו האדם ולכן דקדק לחצות הדם בצמצום כי
ראוי להתיישר אל הנקודה האמצעית בכל המדות ולהתרחק מהקצוות
שהם היתרון והחסרון פחיתות ולז"אה אל תט ימין ושמאל להורות שיש לכוין
אל הנקודה האמצעית כמ"ש בה"ע בס"ע ובספ"ז בפתיל התכלת ועל כן שאר
המתחכמים היה יורק חצי הדם והיא שאלה חזקה שמציאות המיצוע המכוונס
ונקשה מאד כי מי יוכל לכוין אין שלא יטה לא' מהקצוות וכמ"ש החכם בפ"ה
מהמאמר הטובים הם על דרך א' והרעים על דרכים רבים א"כ המעלה
היא קנין נבחר עומד באמצע אשר הוא אמצעו מבואר בשכל וכאשר יבאר
החכם ע"כ וכ"ש שהשווי ההוא מתחלף תמיד כפי האדם וזמן ומקו' כמ"ש שם
ובמורה כה"ע בס"כ ובשע"ה ובעל העיקרים במ"א פ"ח האריך לבאר שאין
בכח ההסערה האנושית להגביל פרטי הפעולו' שצריך שיופעלו בכל מעלה
ומעלה ולכן ארסט' בס' המדות יזכור תמיד בכל המעלות שראוי שיופעלו
כמו שראוי ובעת שראוי ובמקום שראוי ולא יבאר איזהו העת
הראוי ולא המקום ולכן באה תמיד תדבר במעלת דרך
כלל שיאמר בירת השא שהיא מדה אמצעית בין התענוג במאכל ובשתי'

ולא יחטיא : והב' השיב כי תרע"ה אשר הוא כאחד מהמלאכים לא וקשה
בעניניו כיון היוסר כחוט השערה שמדרגתו מגד נבואתו ודבקותו
בעליונים למעלה מכל האדם וע"כ אמר מלאך ירד בדמות משה וחלקו
כי להדמותו למלאכי עליון ירד מלאך אלו כדמותו כי כמוהו כמלאך יי'
והד' השיב כדרך שכתב בעל העיקרים בפ' הנזכר שאין מטבע האדם
לעמוד על זה מעצמו אלא בהסערת אלהית הנתונה לנו בדת האלהית
שהיא תגביל כל הפעולות בעת הראוי ובמקום הראוי כענין האכילה
והשתיה והמשגל והאכזריות והרחמנות כמו שביאר שם גם בעל
העקידה בשער ע"ו כתב שבענין התכלת נרמז שיותר ממ"ש החכם
בהגבלת המיצוע יש לדעת שההגבלה האלהית בכל המעשים היא
שעליה נשען ולא כאשר יראה האדם בשכלו ועל זה אמר בת קול היתה
יוצאת מהר חורב וכו' ירצה שההגבלה והמיצוע אשר עשה משה
לישראל לא היה למראה עיני השכינה כי אם אשר יאמר הבא מפי
עליון יצא כאשר כתוב בתורה הנתונה מהר חורב . והה' השיב
שאפילו בדרכי המדות הנתונות אשר לא כתוב בספר התורה יש בכח
ההסערה השכלית על ידי ההרגל וטוב העיון לכוין חוט השערה
בבירות הנחות ולא יחטיא וז"א בקי היה משה וכו' כי בצירוף ההרגל
והוא הבקיאות ובצירוף העיון והוא ענין ההלכות כבר יכוין לא
להגבלת חלוקת הדם והיא ההנהגה האמצעית הנזכר :
בדמות משה מה שהיה בדמות משה נראה מפני שמעשה זה לעיני
כל העם שמקצתו זרק על המזבח ומקצתו נתן על העם
ואין כל העם כדאים לראות מלאך ממש לכן היה בדמות משה שיחשבו
העם כי זה משה האיש והר"ש ן' חלקין ז"ל אמר שזה היה כדי
שידעו שזה למעלת משה ולא מפני שאין משה כדאי לחלקו ודילי' עדיפא :
לא זה גדול מזה ולז"א באגנות אשר שהיו שניהם באלו כן אחד ממש
ומה שהזכירו זה כאן מפני שזה מענין מה שנזכר בדם כי"א
לאומנים לעשות ב' אגנות שוות ממש אלא שהיה גם בדבר וכן היה ענין
הדם נחלק בצמצום ממש כדרך גם כדלעיל :
מה נעשה בחלקך אין לפרש בדם העולה קרי חלקו ודם השלמים
שנאכלים לבעלים קרי חלקם שהרי באגנות היה חצי דם עולה
וחצי שלמים כדפירש' . וכן היה קשה שזרק על המזבח אם לפי שחצי
הדמים ניתן באגנות וחציו נתקבל במזרקים קודם שזרקו על המזבח
כדרכו להתקבל תחלה במזרקים וכדפירש הרמב"ן הכיר משה מ"ט
החלוק הזה להיות המקובל במזרקים לחלקו והמושם באגנות לחלק
העם ואף שהיה הוא עצמו המחלק הדם לדעת ר' ישמעאל מכל מקום
לא ידע עדיין מה יעשה בחלקים אלה רק עשה לפי תומו דבר יי'
שאמר לחלק הדם לחצאין א"ק מנא להו שמשה שאל מה יעשה ולא ידע
מתחלה כדת מה לעשות כמ"ש מפשטיה דקרא דכתיב ויקח משה חצי
הדם וכו' וחצי הדם זרק וכו' נראה שמתחלה כשחלקה זרק החצי על
המזבח וקרא ספר הברית באזני העם והזה עליהם חצי הדם מבלי
שנמלך בגבורה בין חלוק הדם ובין זריקתו ועוד קשה במ"ש שחלקו
יזרוק על העם וחלקם יזרוק על המזבח שנמצא אם כן הפך מחשבת
משה דשל אגנות היה לחלקם והשאר לחלקו ועתה מוחלפת השטה :
ועוד קשה דמדכתיב ויקח חצי הדם וישם באגנות וחצי הדם זרק על
המזבח משמע שמה שלא שם באגנות הוא שזרק על המזבח ואפילו
כדחוק דהכי קאמר וחצי הדם הזה זרק על המזבח קשה מה שכתב
אחר כך ויקח משה את הדם ויזרוק על העם דאי לא קאי אדם האגנות
ושאר הדם לא נזכר במקרא אם כן היכי קאמר שתם את הדם כאלו
נזכר כבר גם ק"ק מה טעם להזכיר זה כאן וי"ל דמשום דכל ענין
זה מייתי ראיה לא"ש שי' ברית ברית עולם על ידי הדם כמלך המשביע
לגיונותיו בסייף ולא כדמשמע
לכאורה

בדבר הזה מיניו מזריח לכם תורה יר' דקמפרש כדכר הזה דקרא מיתמרו
ל"ה וכי מדכר הזה אתם תומרים לנו לדרוש אלא דכר פחות
מהן לו מחר מ"ל דה"ק מיתמרו ל"ה כדכר הזה דהיינו מאכר מהן לו מחר
ומ"מ לפי לשון מדרש זה פי' מאכר מהן לו מחר יר' על הע"מ וכלפי העכו"ם
תניחום' קמאכר מיתמרו להם מהן לו מחר
פ"כ להזהיר לכם והכוונה בזה מכוחרת
ממנו ואתם בכנית ואתם מלקי"ם הוא
ר"ל להתיר להם במקום שהפך מו
ישמי כלילה והוא בהפך מהם נדיכים
לך להחליק לפניו נדות ופי' לעצמו מיכו
מם מ מזריח מהרי עיניהם לו ומיכו רומה
דנרי' ה כדפרם' במקרא ויתכן מלכי' מיכו
יפעני' מ מזריח תורה מהוכרי מנים ומם
הכוזרים ל המוכות והידעונים לה
יודיעו דכר כרור כי מם פניניה
מעה ככי' עלמות ולה סדרי' וכפ' רי"ה
מלני' ר במקרא וכן מז"ל כופים ומיכן יודעי'
מה כופים כגו לשיל והפ' לעצמו מיכו
מזריח מעניך; מכוחיהם כעצמן
מיכן כרורות בעניני ח' כי יש להם
כמה מכוחות מסוכות בעצמם מו ע"י
מחריה כמו מהנלגל יומי מסכב כלם הפך מכוחם וכירך מאמרו פעמים
גם כמרוכה פעמים כקדה ומם נעדר מהלכם מין כדרך מיך יהיו
מהרוחיהם כרורות ז ועי"ה יר' מאין הספנה יוכלת מהם לעוסיהם
והספנה מכוכה כתורה ומו לעצמו מיכו מזריח מאפי' לעצמם לה יוציאו
להכלל מהסיכויים הכתים עליהם כלקות המאורות מאין כיכם להעביר
עניו זה ומם לה יוציאו ולה יכילו עצמן מיך יכילו מחריה וכדרך מאמר
דעל כתר מלכות בעניני לקות הכתם למען ידעו כל רוחיה כי אין המלכו'
לנבה הכתים וחיליהם מכלי"ם מדון עליהם מחסיך מלודיהם כי נבוה
מעל נבוה שומר ונבוהים עליהם והחוכים כי הכתם אלהיהם בעת הזאת
יבואו מתחכוכות יהם ויכתבו דבריהם כו' מחכם בתכוחות נדסי"ר' מאמר
מאמר הכ"ה מם לה יתמרו כדכר הזה ל"ה מין להם מהר מיכו מזריח להם
את מהר רפ"ל מומר מאמר מהן מין לו מחר החוכות והידעונים על עצמן
מיכן מעליק את מהר מהן כתים כמופל וכ"ם על מחרי' ולפי' ירמ' דר'
דרים מאמר מין לו מחר לקה"ם על ישרא"ל ה"ק מם לה יתמרו ישרא"ל ל"ה
כדכר הזה דקמ"ל לעיל מאין לדדוש בעד החייס ל המתים הכ"ה ל"ה יזדיק
עליהם מהר כלו מיסלק הספנתו מהם ורים לקים דרים מאמר מין לו מהר
על החוכות והידעוני' מאין להם מחמת מהר ישרא"ל לעכו"ם כדפי' הכתי' ביהם דר' .
להמיר על עצמן מור והוא מחמת ישרא"ל לעכו"ם כדפי' הכתי' ביהם דר' .
חשך ותפלה מחמת וכו' קמפרש מאמר מין לו מהר על מחסך מאמר יכפה
לומר מיניהו פעמים כל העם הטועה בע"ח לעשות מין לו מור דק חסך
וכדי להכיות רחוה מלעשות יהיה חסך על העכו"ם הכיה רחיה מדלא מחמת
כעה"ו דק חסך ותפלה מכל תהו וכהו לה מחמת ות"כ יחמתו לעתי' דהיינו
ונטה עליה קו תהו כו' וקו מפרש תהו זה קו ידוק מחקוק מת כל העולם
מחתנו יונה חסך לעולם כמפרש בפ"כ דחניגה ות"כ מכחן רחיה מיכפה
מחסך לעכו"ם לעתיד לכיון דכתיב ונטה עליה קו תהו לכך לה ס"ת לחתויי דהוה מפשר לפרש שהוה
ד"ת על החרבן כמ"ם המפרש מכל כיון דלא מחמת תהו וכהו הכי"ל כמפש
ברחשית כעה"ו ומסתכר"ם מחמת כדחפרש מוקוקין ונטה עליה קו תהו
ביכר ומדכתיב כי כקה מחסך יכפה מרץ לה סר להכיות רחיה דחיכ' לפ'
מחסך שהוה רמז על הגרות שיכוחו על עכו"ם ורמז ל סכלותם וטעותם
כת"ם המפרשי מכל רכנן ז"ל מחסך והחור הגוב מם כפעוסם ולהכי
מייתי מהתם ומוסיפים ענין אחר מנב מרחייהו והוא עכו"ם שלא קבלו
את התורה ופי' וירחה מפעמם לומר כת"ם אחר הוא מקום דמשתמע
לתרי מכפי ללשון מור וללשון אחרות וירחה כי אחר לה מקבלו התורה
ענתה מחוך החסך וה"כ אין לו אחרות לה יהיה לו ג"כ מור וזהו ג"כ אין
לו אחר : חשך ותפלה מחמת וכו' ל מחסך הנוכ' כת"כ מיכו העדר
החור ל"ה חסך מחמת שכפרו וכן תהו וכהו מיכן ענין מחמון כדפי' קמת
לה דכרים סיש כהן מחמת שכפרו והדנרמי"ם כפ"כ דחניגה י דכרים נכרהו
ביום רחמון ותני חסך ותהו וכהו כהכייהו ומפרש תהו זה קו ידוק וכו'
ותכיין דעל כרחין לנורך נכרהו"ל מיכן דוכא' שהוכרו רק מה שחמת
מחסך כמנרים שהיה מחסך סיש כו מחמת כדלעיל ס"פ ד"ל ת"ח שכרי"ת
לנקמת הרשעים היתה וכן דלא מחסכן תהו וכהו מחמת כשוב דוכתא
מחמתא ימחמת כעפ"ם דהיינו קו תהו ומכני כהו וחסך ותפלה דכתי
ליעקב קלילה מייתי למחסכן מכנרים חסך ותפלה מכל מ"ה לה מחסכן
: שנא' ונטה עליה קו תהו וכבני כעפ"ם מייתי דכתיב מחם כי
זכה ליה ככנרה וגו' והיינו מלכות נפ"ם כמ"ש ז"ל
התריך למחת דכריהם ות"ם כנרך נדולי"מ מקום דקחי מכנרה והיה
הכרך נדול מכנפ"ם כמ"ש ר"י ת"ל מקום דכתי' ונטה עליה ול"ק ונטה כה
מחמת כעליון מכה כמ"ם כפלני כיכוחת כבוחן נפחה לעם עליה דהיינו
מדרן ישרא"ל וידחה לטעות מקום דעליה מחמת במקום העליון מכלל
הארץ והיינו ר"מ כנכוחה מכל הארצות : עליהם סוף מוחר כי מכה
החסך מדכתי מחסך למקום הירדון עם מעדיין לה מחכר מם מחסך ל"ק
דלחסך מחתן מורה קחי ות"ק עון מחסך מחתן מורה מלת יקללו עליהם
יכפחו ומ"מ כת למי ת"ש מל היות העוכש כחסך מפני סניחנה מחוך החסך

זה נרמה מקרה כנחינת החור' לת עכין מעמי הכ"ל סיסיה העוכש כעני
זה ופוד מהם כת להפטים כנגד המקרה מהיה מם מוסר סיפניהם מת
מהחור' ניחנה כהם ולומר נמי ישרא"ל מקבלו החורה סניחנה מחוך חת
מהחור' ניחנה כהם ולומר נמי ישרא"ל מקבלו החורה סניחנה מחוך חת
עליהם הוא מומר ועליך יזרח יי' מהחור' דומה ות"ל מהחסך סניחי
כו החורה רמז ל הנער והטרך' הנרי

סדר צו את אהרן ז

א צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת התורת העולה ' והו שאמר
הכתוב שנאה העורר מדנים וגו' . שנאת שנתנו ישרא
בניהם לבין אביהן שבשמים היא עוררה להן ריבי דינין
דאמר

יזריח לאחרים ' ר' אבא בר כהנא אמר חשך ואפלה שמשו בארץ
מצרים שלשה ימים שנא' ויהי חשך אפילה בכל ארץ מצרים אבל
תהו ובהו לא שימשו בע"ה והיכן הן עתידין לשמש בברך נדול
של נפ"ם שנ' ונטה עליה קו תהו ואבני בהו ורבנן אמרי עכו"ם שלא
קבלו את התורה שניתנה מתוך החשך והוא אומר כי הנה
החשך יכסה ונו' אבל ישרא"ל שקיבלו את התור' שניתנה מתוך החש'
דכתי' כשמעכם את חקול מתוך החשך ' עליהם הוא אומר
ועליך יזרח ה' וכבודו עליך יראה .

והחסך רמז ל קיצור הספנה ובלבולה מאר קיש מפ"ח מתוך החו
המטרידי מאר הוא חסך ולא חור ולוח העליוני' הרוחניים יכנום כחו
כמה מנדות כדפי' כס"ח פ"נ והתחתונים מאר בעפר יסודם יקדמו יוכ
חסך ולמחת והכונה כזה מישרא"ל כחמנעות החור' דקחו כחור הסכל
מהם מעכה מדמת חמרם כפי מה מחאר והיו למחכה לקיש מפ"כ עכו
מנחמני' לעולם לחרי כח חחריהם כמו מהחרי' כזה כעל דרך חמו כ
פ"נ נבי לה מחם פנים ליפרא"ל ומאר מנדות והוח פ"ח כפ"ק דע"ז יפר
מעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן ולפי מהקולות והלפידים והעשן ל
כמתן תורה כנגי ל המטרידים והמונעים מאר מנד קוצר מחנית ועי
המוסר וכ"ז קבלו מם מהפעמת מחריהם מיעור מה מהספיק ל
להניע קולות הדפדות שלאיות הלן מם היות עליון מם מטרידים מפ
עומק המוסר כמ"ם כעל העקיד'נבי וכל העם רואים את הקולו'וכו'ל
מעכו"ם מלת קבלו את התורה מתוך החסך מלת ודו עמהם להסיר מ
מטרידי התומר ליזכר כהנעה הכללית כיפרא"ל הנה מברם מתם מיכפ
החסך והקלור ויסתרו כתדרגתם התחרית ולת ירחו חור הספנה מפ
מכל יפרא"ל מקבלו התורה מתוך העוכשים מהיו עומדים כנגדה וכלם
עתידו כפניהם למנעם מהדקות השלחית רחוי להתקיים מהם מתיר
ז וש"ה מנחה מעורר מדנים וכו' מחוס דק"ל ת"ם עד מהת"ל מת
מו כבן מתם ות"ם כהתה דקחתר בו מת מהרן בעי לחרוני שכחטו
מנחה עליו ולכן לה החסיכו ומוכ בקש מפה עליו וקרבו יי' ול"ל נו
מהרן וסמך לדכר מייתי המקרא דכתפרם ליה כמחוך כתהרן וכ
ותייתי דמייתי ליה דרים ליה כרייתה כעניו מחר : שנאת שנתנו
וכו' מחוס דכתי מקרא דקה"ב ויפרא"ל דמי כתנהנו של עולם כפ
מפי נפקא לה מינה ומייתי כהן"כ לה מני לפ' ככר לפי הפסט שכפ
סכת התעוררות מדנים כוולת חטח שחוסדו כתה מייתו לתבון ל
דכתה"כ חוקר לב לה מייכת הך מלתה לחכי מה' שכפתה שנתנו
וכו' דהיינו חטח מוה סכה לעורר דיני דינים והיינו שע"י חטח
מתעורר הדין תפי' על חטח מקודם שהיה כבר כנשבח והיינו ענין ש
דמייתי וכן פרש"י כתקרא תפי' שעירים שניתנה לשכתה נזכרת ע"י מר
עונות כתה שנתה לתרוכה ומשורר שכן יחזק הוכיח את יפרא"ל על עב
מנרים וחומר להם חיש את מקומי עיניו השליכו וגו' כתה שנתה וז
ולה הזכיר להם הכ"ה עד שבעיו שהרכו עכירות על שפעיהם ע"כ :
לפי מה שתה כשנתה שנתן מהרן וכו' מתפרם הכתוב לפי פשוטו שפ
הקדושה מעוררת מדנים חדשים יותר מהרחוי לפי חוקה שעה וזה
עון העגל שע"י הסנה"ש יי' עליו היה מעורר דיני דינין כהחסך ה
יותר מהרחוי לפי הומתי' להם וכת"ם וכיוס פקדי ופקדתי וחמרו כפ
מן פורענות כת לעולם שתין בו מכ"ד כהכרע ליטרח מעגל הרחמן
וכן כהרן שע"י מרחה זה נסתר לו ליום ת' לחילוחים שחתו כניו
שלה היה יי' מוכירו בעבודה עד שהתפלל משה עליו כדלקמן . שנ
לעכד כיון שהיה יי' מוכירו בעבודה זו נכתה על כל הפעמים שלה הפטירם וכ
שם וחתם עיני עליהם מהחתם ולה עשיתי חותם כלה וחע"ם שהי
שנאה היינו שהשון נותן שנאה קנת ות"ח שהנה נדולה מהנאה לכ
על כל הפעמים הו פי שהנה היינו שהנה הקודמת שוכר ליפרא"ל
הפטיהם כשנאה שהתחדשה כפעמים ע"ד זכרתי לך חסד נעוריך מ
פלוחתם : עוררה עליהם דיני דינין קי' על יפרא"ל ועל מהרן שכ
להם ליתי שפתי כתיב ולכתי מייתי הכ' וכהרן שהתקן יי' והיינו דמ
לשהוני הכתה שה דר' חסי דחל"כ נהי דשהכת שנאה על יפרא"ל מכל מ
יהן רחוי להיות שנאה מאחר שלפיכה נשהון כהפטה הענל ונטה
על הדבר כדלקמן ק"ו מכל מקום הה דר' חסי סייכת קנאה כיון
חפטר לחעשה הענל כולה עכין זה דמייתינהו מדיקים שהם"נ דמ
לטובה נאכון חולי יפחמו ויסובו מ"ת נאחב לו לחטת דה"ל לומ
מדעתי' חוטב סיהיו סוגנים ולת מני לפרש מעורר מדנים על י
לנד דעל כל פעמים מכפה מהפה ליה דחפלת מפה ת

ב ובחי אלהים וכו' משום דק"ל כפל זאת תורת העולה היה העולה בפני
לחתויי מיבעי ליה דרי"נ כם דכתיב ד' מר משל למלך שהיה מהלך
במדבר וכו' ומשום דתשובה זה מיתת בניו קרמי מייתי ליה דריש לקיש
לה כריש לקיש : זבחי אלהים רוח נשברה וגו' קרבנות ק"ל למה נ"מ
תחת נתון וכו' התם דבעי בעותי על
שכחו' ל קבלת תשובתו פעמים את שבע וכהכי
ע"ייקר' עשיק ומזיל פד וכתי שקיים רוח נשברה'
ומה עשינו להזכיר בתן עניין ירושלים
והקרבנות שבתידי' ומשם תמר שלפי
שנשתלק ממנו רוח הקדש וכשם עליה
במו שהיתה לו שמון משמח ויי' נפתר
לו בעזרו מתפלל נס על הדבר הזה
ורוחם הבניני' העתידי' ומשם פ' מיכיון
מקריבים כם קרבנות לא יהיו לרצון
לפי שמעשיהם רעים לזה התפלל על
כביית המחדון שהו ירגו הקרבנות
ועכ"ו ק"למה הרחיבו ענין זה בשוב
תלי לך מניו דוד הקדש ולא דבר אחר לכן
שעינ"ן תירוץ ל"ל שטעם הטיבה כרגונך את
ניוך כו' לכאן לומר שהם מקובל
תשובתו ידע בכירור שנשלמה עומר וכוכה כ"ה זכו' ואכ"תירוץ שר"ל שהעון
תשובה בתשב לו כאן עלה לירושלי' וכנה כ"ה זכו' וברבון תרצו שהתפלל
גריך להזכיר עבודה וקרבנות עם תפלתו ולכן כיון שהתפלל על חטאו
הזכיר נ"כ עבוד' וקרבנות ומ"כ בשם מורה"ת ז"ל ז"ל בכל מיתרות
שו מיך היה בטוח ויודע דוד המלך שהם יקבל הש"י תשובתו מיכנה שלשה
כ"ה ופי"ל מה סייכות יש לעשה תכלה שגריך להזכיר קרבנות עם כ'
מיתרות הקודמות וי"ל שהכתיב רבים הכתו להסיר מכל וכל פועל הש"י'
ובפרט ן' נבירול בם חייב עושה תמר שהנשמות מיין פועלים כלל דק
מתפעלים לבד לב טעבות הם בכמות והם עור הגופיי שהכמות תהוה
פועה מלפעול וכו' והנה בחושבו לוכל לנשמות זה שכל מה שהוא נשמי
ומתרי הוא יותר נר וקרב כי הנה השהם שהוא חומרי מלך לא יראנים כי
שם בפנימית השהם והריח הוא יותר רוחני ויריח בכלי פנימה בקנת
מרחק מיוחם והשמע הוא יותר רוחני וישמע ביותר מרחק ממה שיריח
הריח והרואות יותר רוחני וירא במרחק יותר גדול משמע כלי ערך ושם
לדבר שפר בעפר יסודש כל הקרוב ל שרוחניות יותר עוברת ומתפשטת
תועלתו במרחק גדול כ"ם פעולת השכל בפשיטות כי תעבור ותעלה כל
המרחקים ושם הקדש זו בכין המתמר הזה כי זכיתת הקרבן וכל עבודת
שחיטתו הוחת דמו והקרבתו כלנו שם פעולות נוספיות היה מהחסר
הלחי שיכופר בהם החטא ויתקרב הזה החטוא לבוראו כ"ם בפעולות
שכליות וזו היא כוונת המתמר שלהשיג את כלית הנז' שהיה קרבת אלקים
שהיה הטוב האחיתי בחמצעות פעולות ועבודות הקרבן שהן גשמיות
זגרות וקנרות מעלתן ערך בחת הכנות הם לעריך ירושלים העיר אשר
בחר בה יי' לפי שירושלים של מטה מכוונת בנגד כ"ה של מעלה ונגריך כ"ם
שהוא ניוך כל העולמות שבמחנעותו תרד שכינה למטה ויושג הקירוב
הנ"ש כי ערוך מזבח מוכן לקרבן סיעוד בתנוכה שלימה ויכופם בחמת
יגרו כדוד ויבוס ל יי' בכל לבבכו הנה הלב השלם מכוון בנגד ירושלים של
מעלה בכ"ה שהוא והלב הנ"הוא מעייר העולם הנוכ' בשכלו והוא הוא
משכן מקדש וכשם לשכינ' עד"ם בקרבך קדוש ולא אבא בעיר כלו כי בקרב
בחים ישראל קדוש שורה הקדוש' החחתית שהוא"ת' אומרו בעיר
שאינו נוף להתקומם במקום וית"כ כרוב שהעושה תשוב כרחמי כלו שעולה
לירושלם זכות כ"ה ותוכח ומקריב כל הקרבנות ותזה יתבאר נ"כ כוונת
המומ'הרחמנן שוו היח' כוונת דוד שהם ה"כ מקבל התשוב'והזכח השכל
ידע כוונתי שיבי' כ"ה ותזכח ומקריב כו הקרבנות לתמיון היחוש אשר
כתכתי גם כי קבלת הקרבן תחתר הנוספי יתן סדר בקבלתו לכוין הכוונת
והמזבח וגם כי יספיק זכות דוד תחר קבלת תשובתו גם כי התחת כי תחר
שיעד יי' לדוד ע"י נתן הנביא כי בנו יבנה הבית תטח בעניין בת שבע ותם
לה תקובל תפלתו תין בטחון לקיום היעוד תבל תם תקובל התפל' היעוד
יתקייים וכבנן תמרו כי התפלה נ"כ כלולת כל זה כי בתם שהוא תח ובכנע
הוא התשוב' שהיה היה עבודת הקרבנות ע"כ ותתבני ממה שהוקש'לו מה
שיכות להזכיר ה'הקרבנו'לתפלל עם כ'מיתרו'הרחשונות כי מה צורך
ליחסם הלא כוונת שלמתן לתקוני מתי טהיבה בדגונך וכו' לענין תפלתו
ותשובתו כדפירשנו ומה צורך להיות שייכות לתתחריהם זה עם
זה תם כתנו לתת לתם שייכות תפשר לומר שכוונו תל הויתורים
תשר לתשובה ותפלה תל הקרבה תשר כתבתי לעיל ס"כ ע"ל"ח סי'
ד' ועל היות התפלה והתשובה חף על המזיד רמז הוא' תמר דוד לפני
הב"ה זכו' שלהיות מזיד ותתכפר בתשובה תהיה לו רחיה נכונ' לענין כ"ה
והקרבת הקרבנות ע"י כנו ולא ידחה בחטאו כי אחר שהועילהסיר המזיד
מכ"ם שלא יהיה החטא כדמי לעכב כ"ה והקרבנות שהם תל הסוגג והשומר
מכין למי שעשה תשובה שתפלתן עליו כתלו עלה וכו' כיון יפה תל מה
שחיטה פריכה יחוד מקום תבל בכ"ת שהוא כתלו הוא כירושלים
לענין הקרבנות והשו' תכין לעובר וכו' רמז תל היות התפלה מועילה לזתן
שחין בו קרבן ולזה יתחזה בקרבת עבודה לומר שהתפלה בכל זתן שהיא
תמורת הקרבנות וכשומרו תל תה שפסל כיון יפה תל היות התפלה בשרה
בכל תדם ותינה פריכה כתן תחים וכן קרבן תחים תבל בשרה בשל תדם
ותחי בשבר ובדמה תבל תין תכו פריכין לזה לפי הפשט גם מ"ם הגרגשעם
היות הטיב בתשוב' כשלו עלה לירושלים כו' תע"פ שהם דבריה נכונים תין

ואבחי אלהים וכו' משום דק"ל כפל זאת תורת העולה היה העולה בפני
לחתויי מיבעי ליה דרי"נ כם דכתיב ד' מר משל למלך שהיה מהלך
במדבר וכו' ומשום דתשובה זה מיתת בניו קרמי מייתי ליה דריש לקיש
לה כריש לקיש : זבחי אלהים רוח נשברה וגו' קרבנות ק"ל למה נ"מ
תחת נתון וכו' התם דבעי בעותי על
את תקבלני בתשובה תרי אני יורע ששלמה בני עומר ובונה את
בית המקדש ובונה חמזבח ומקריב עליו את הקרבנות שבתורה מן
הדין קריא זבחי אלהים רוח נשברה' אמר מניין לעיבר לפני
התיבה צריך להזכיר עבורה וקרבנות ולשון מן הרה ברפתא רצה
אלהינו שכן בציון מהרה יבנה בניך אית רבני משמענה מן הרה
זבחי אלהים רוח נשברה . א"ר אבא בר יודן כל מה שפסל חק"כה
בבהמה הכשיר בארם פסל בבהמה עזורת או שבור או חרוץ או
יבלת והכשיר בארם לב נשבר ונדכא א"ר אלכסנדרי ההדיום הזה
אם מ שמש הוא בכלים שבורי' נאני הוא לו אבל חב"ה כלי תשמישו
שבורים שנאמר קרוב ה' לנשברי לב ואת רכא
ושפל רוח זבחי אלהים רוח נשברה . לב נשבר . ר'

פורך להם מדרי כתשובתו הוא זוכח יכרו כדתמ'כב'נגמר הדין נכי זוכ
תורה כל הזובח יכרו וכו' פרש"י לאחר שסשיבו לתטוח הוא זובחו והוכ
וסב בתשוב' ומיון וכיחת קרבן נדון לה מזו ועוד מתפני הכבעתו יחם
נדולים כתוכי הרוח לפני ה"כ שכתוב
למקריב קרבנות וכתי"ם שם כתה

תסוב עומדין כו' שלח דק"ק מכיון דכל דכור ביוכא כ"ה וכו' וכל'תירץ שר"ל שהעון
חזור כלעיל ס"ת ס"ב ג"ב והיינו שפי' כשיחד חטח כדפי' התם וכ"ה ק
כי שלמה יכנה כית ה"ב למה יכה דוד התם לה יתקיים היעוד ותתם
דתפשר לה יזכה שלמה זה שנולד מבת שבע לח יתות זה ויולד לו נד
תלי לה חטח למ"ד בתקום שכתו
מתסה תחרת ויקרא שלמה והוא יכנה כביה :
מנין לעובר וכו' פי' מנה לפי' תרתי חדה שהעובר לפני התיבה נר
להזכיר עבודה וקרבנות ותיכך שיחה מתוך ברכה זו דהיי
כיה תלהיכון וכו' כי כשתלים תיתה פותח במודים וזוחה כדתיתה כב
ותקחר דתרוייהו תית דיליף להו מזבחי תלהים רוח נשברה דמ
כשתזכיר זבחי תלקים יקות עננו והיינו רוח נשברה ומדמזכר קרבנ
ותתפלל עליהם תפל תפלתו על עונו ס"מ שכל תתפלל גריך שיזכ
עבודה וקרבנו בתוך תפלתו וגר' דתית דיליף להו מתקום תחר ולא תחר
כתדרש להזכיר כאן תלא יקות' דזכחי תלהים תשם דקאי עלה וט
גריכו'הזכרת עבוד כתפלה כי הא דתמר כסוף תגדת שמואל שכל מ
מולכוסין שבתלו ע"י דוד לפי שלא תבעו בכין כ"ה לכך התקינו בניח
הרחסונים שיהיו ישראל מתפללים בכל יום ג' פעמים חבת הסב שכי נ
בניון ל"ק תמתי נקט עובר לפני התיב דכל יחיד נתי ובכר עלה עלתל
לפ' שהעובר לפני התיבה יזכיר בקול דם העבור' כדי שיתמעו הכ
וישוחו בלם ומו כשתניח למודים כדתמר בגמר' ולהא לכך תייתי דמ
מזבחי תלהים רוח נשברה' תלא דמ"כ לח מיירי דכבן לענין תתיכות ט
כדבוכ'ת בנין להמי קרא כדתיירי זכדי בן לוי ור"י בן פרטש כדתיירי
הבשיר בחדם תין קוסיח ממה שנם בחדם בסל עור תו פסח וכי' דמ
להקריב ובכח לקרבן נופח דומית דפסל בהמה קתיירי
מה ענין עוורת תו שכור דהוו מום לכל נשב' דתין זה מום תלח שפל
והכנעה דתיכו נתי תשוב מום ת"כ ס"ל לפסול נתי כתל'עור תו פסח מ
הקריבהו נח לפחת' כדכתב רש"י התם ופשי' דהתי טעמח שייך ט
לקרבן נופח דכתיב כתיב כתלתי וע"ק תמי ספסל דקתתר והכ
ליכח כהכשר רק נשבר ונדכח ותיכ תיפה עורון וחרוץ ויבלת ונזלת
וטק"ל תמתי לח נקט ר' תבח למילתיה תרוח נשברה ועק"ל תמי הכת
בחדם דמשמע ויתור בעלמח ותלח כל תיכח דשייך בפשיט טפי עדיף ו
הוח המכוקש כת"ם וזכי תלהים רוח נשברה וי"ל כי הטעות הם מו
הנפשות והכוונה בכאן תלף שבקרבן בהמה פסל מומי הנוף ותין לי
תקנה מכל מקום בקרבן חדם הכשיר מומי הנפש ר"ל תלף תם ח
ונפגמה הנפש יקרב לפני ה' כתשובה ומשמע ליה לב נשבר ונדכא ה
שנשבר והוכיח בתכוחות בעוונו כתו ולבי חלל בקרבי דהייט פגיו
מרוב נרותיו תו שברתיו תל תטחיו נשבר ונדכא כתלו הוכח מתם ו
מיירי לענין ההכנעה דת"כ הייט רוח נשברה ועוד מחי לא תבוה דתמר
דה"ל ליכתוב תלא מחסדו ית' שלא לבזותו ותלא הוא התכוקש כתו זכ
תלהים רוח נשברה תלא דהכא מיירי שהוכח תל חטחותיו דסד"א מחמ
מחומש כחטחו ולא שב תלא מפני הנרות לא יקובל ושייך לי' ככנון
הקריבהו נח לפתחך כי תלך ג"ו לא יקרבנו מי מחטח לו ושב מתוך נרו
כתומר ותדום כתתם תלי עתה כתשר נר לכם וה' נרתתיו תקבל שני
מקרבן לו ומפני שכתו שבתותי תנופות מומים סונים דהייט עוורת ו
שבור וכו' כתו כן כתומי הנפש ים מינים סונים מבתה מיני חטח לה'
כל מה שפסל וכו' דמדכתיב לב נשבר ונדכא תמשע בכל מילי . כי
תשמיטו שבורים ר"ל מ"ט לתשתים כלים בכתן כי היינו קרוב ותוכ
הפבורים לוך הוח דומה לתשתים בכלים ועוד מה ענין שבר בכלי
לשברון הלב שתין זה תלח ענין הכנעה תו ענינות ויסורין ועוד כל ה
קרתי לח"ל וי"ל שתפני שפסילים תשב שהשנחה התלהית תינה עוכר
מנגנל הירח ולתטה והעו'הפסל מתנהג על פי המערכה שתייתי מחב
שתפני נדלתו תין כבודו להשניח בעו'הפסל וכ"ם כפרטיו ע"ד תשר יומר
למז יתה וכו' והחתת שתיקר ההשנחה התלהית בעו' הפסל והתכנ
עולתו ע"י הנדיקים ומבטל ההנהגה השתיימית תפניה'כת"ם כעל הע
וכתכבוהו לעיל ס"ת ריש פ"ת וכתתה דוכתי לכ"ת שתם היות נגתי לכ
להשתתם בכלים שבורים זוה יורה על עניות תו פחיתו
נפשו תן כילותו הנה הש"י משתתם בכלים שבורים והוח בהיות מנהי
העולם

ר' אבא בר יודן בשם רבי יודה ב"ר סימון משל למלך שהיה מהלך במדבר ובא אוהבו וכברו בכלכלה אחת של תאנים וחבית אחת של יין אמר לו זה כיבוד גדול אמר לו אדוני המלך לפי שעה כבדתיך אבל כשאתה נכנס לתוך פלטין שלך אתה רואה במה אני מכבדך כך אמר הק"בה לישראל ואת תורת העולה היא העולה. אמר לפניו רבון העולמים לפי שעה הקרבנו לפניך אבל לכשתשיב ברצונך את ציון תבנה היסות ירושלם או "תחפון וזבחי צדק עולה וכליל:

ג נוסא א"ר שמעון בן יוחי לעולם אין העולה באה אלא על הרהור הלב. אמר ר' לוי "מקרא מלא הוא "והעולה על רוחכם היו לא תהיה אשר אתם אומרי' ונו' ממי אתה למד מבניו של איוב בתהלה" והלכו בניו ועשו משתה ר' מאיר אמר שכן דרך בני מלכים להיות קורין לאחיותיהן עמהן בסעודה ר' תנחו' ב"ר חייא אמר להיושפל בהם הלכו שקרשו להם נשים הרא הוא רכתי" ויהי כי הקיפו ימי המשתה וישלח איוב ויקרשם על דעתיה דר' תנחום ב"ר חייא ראם אמר שקרש להם נשים ניושפל בהם והלכו על דעתיה דר' מאיר הוא אמר שכן דרך בני מלכים להיות קורין לאחיותיהם ולאחיותיהם ומנם לסעודה כמה דאת אמר "ונו העם הזאת התקרשו והשבי' בבקר והעלה א"ר יודן בר חלפיי כעי מספר ימים או מספר בניו "ובנותיו או מספר כל קרבנו' שכתוב" כי אמר איוב אולי חטאו בני וברכו אלהי' בלבבם הרא אמר אין העולה באה אלא על הרהור הלב:

רבי

ומקרי' כל הקרבנות הזכור מה טירנו אז בקרבנות לומ' שהעושה תשובה מעלי' עליו כאלו הקריב: ג נוסא משום דשמעת דרים ואזיל על יתורת בזמת תורת העולה היא העולה כלכל ה' שהדרשות דכתוב מדרש יפה כמו שמפרש ולעולה קאמר אחר שהאמת נופלת דעיקר הדרשות הן על זה: לעולם דלא מבעיא העולה התמידית שהתנה ה' לכפר על הרהורי הלב אלא אפי' עובד עבודה זרה ומזיל נדנה שמקריבין יחידים. אלא על הרהור הלב והיינו דכתיב היא העולה כלומר לכפר על העולה על רוחכם והיינו דקאמרת ר' לוי ואמר מקרא אלא הוא והעולה על רוחכם היו לא תהיה אשר אתם אומרי' ונו' ממי אתה למד מבניו של איוב בתהלה" והלכו בניו ועשו משתה ר' מאיר אמר שכן דרך בני מלכים להיות קורין לאחיותיהן עמהן בסעודה ר' תנחו' ב"ר חייא אמר להיושפל בהם הלכו שקרשו להם נשים הרא הוא רכתי" ויהי כי הקיפו ימי המשתה וישלח איוב ויקרשם על דעתיה דר' תנחום ב"ר חייא ראם אמר שקרש להם נשים ניושפל בהם והלכו על דעתיה דר' מאיר הוא אמר שכן דרך בני מלכים להיות קורין לאחיותיהם ולאחיותיהם ומנם לסעודה כמה דאת אמר "ונו העם הזאת התקרשו והשבי' בבקר והעלה א"ר יודן בר חלפיי כעי מספר ימים או מספר בניו "ובנותיו או מספר כל קרבנו' שכתוב" כי אמר איוב אולי חטאו בני וברכו אלהי' בלבבם הרא אמר אין העולה באה אלא על הרהור הלב:

תני נט

יחזק' כ מיוב סם סמו' יט מיוב ח

רבי

מחריתי מייתי לה מתיוב:

בתחלה והלכו כניו וכו' ק"ק מה טרך להכיח כאן פלונתת ר' מחיר ור' תנחום ומלתיה דרבי יודן לא ה"ל להכיח רק כי אמר איוב אולי חטאו כני וברכו אלהי' בלבבם הרא אמר אין העולה באה על הרהור הלב וי"ל משום דסד"א לפי אולי חטאו בני בשעשה זכות וכיוצא מדאשכחן והלכו בניו ועשו משתה וכו' דמשמע פשיטי מוכיחים כל יומתיה ס כמשתה' סיין כדרך הפריצים ועוד שהיו אוכלי' ושותים עם אחיותיהם אלא כדרך העולם אלא מכאים לאוד ונעים לאוד ולזה קרוב הדבר שיכולו לידי זמה להכי מייתי דכרי ר' מחיר ור' אלא היו משתיהם רק כדרך המלכים ולכן יקרלו אחיותיהם לו משתה של סעודת אירוסין וא"כ אין דבר רע במשתה' משתיהם ולכן לא יפוחד אלא מהרהור דע ע"י הכלחת וטוב לבבם כיין ע"ד ויאמן יסורון ויבעט ומייתי נמי דר' יודן דכיון דליכ' לספוקי אלא מהשתא ספיק' ולימא לספוקי דלמא משפר כל עבירות שבתורה שהרי לא נזכרו שם דלית' עלייהו משפר כלום ה"ק אפי' ליה לימוך אלא אחטו' בשוא' דאי על חשם זה העלה עולות ה"ל להעלות בשביל כל העבירו' משחד אחטו' בשם נשבעו בשם והלכו אפי' אחל' כטהל לשם שקדם להם שבעי' ושוב והלכו לעשר אחת' שחשל' שהקפת ימי משתה היה עלקדושי שבעי' שברח שבעת ימי המשתה ויקרא ה"ק ויהי כי הקיפו וכו' כן היה הענין כשהקיפו ימי המשתה שבכר אלא לימוך ויקדש ועל כן הקיפו ימי המשתה כמו וירם מולעים ויבאם וכלשון קבים אחל לר' מחיר ה"ק כשעטו שכלתו ימי משתיהם היה מזמנם לימוך בביתו לעסוק אלו כדי להזמירם ולהעלות עליהם עולות א"כ כשלמו ימי המשתה פעם א' היה לימוך מזמנם עוד לעסוק היקף ימים אחרים פעל אין היו נאים ולא מיבעיא אחלה אלא בכל פעם היה הולך המזמנן ולהבי נקט לה בהקפו ה"ק כי ויהי כי הקיפו פעמים להם ימים קבועים בכל פעם שהיה המשתה וכשהיה מניע תקופת אותן הימים היה לימוך מזמנן לעסוק בהם: ומנם לעסוק בה ס"ד מי מפרש לכי אלא דלר' אלעזר לחוקי בהכי דניים' לפ' ויקדש לשון קדושי' ממש כל הקרבנו כלומר כל עולות דמשפ' כלם מני קמי אעולות וק"ק כיון דכל העולו' על הרהור הלמה כתב בהן במספר הנז' בתורה ומפ"ג דעולות לשון נקבה וכפ"ל לשון זכר אין קשיי' לשמשמן כה"ג טובה: מהו להתעסק בהם כלום מהו לעסוק בהם ולייסר לשון מהו ל' מאפי סע"י זה מתבטלים מהתעסק בדיניהם אחרים סד"א פשיטר להתעסק בהם כיון שמין תורלת מעשה בהם. מעלה מני וכו' והיינו דכתיב זאת תורת העולה היא העולה כלומר התעסק בתורת העולה ה"ל כעושה עולה ממש ואם תאמר והתעסקתם בהם תרגש כמה תרגש עליהם כחלו הקריבים לפני ואני מוחל להם על כל עוונותיהם כדאיתא בפ"ב דיומא ל"ל להתם לתחול עוונותיהם וקריית' כאלמה שני מכל הכא כדי שיתעסק להם בקריבת קרבן ממש לעניין הסבר ולהא גריך התעסקות בהם דהיינו עיון ופלפול בדיניהם ה"ק מאי תרגש הכא דכתיב תורת העולה היא העולה בחטאת ואשם כלא כתיב הלא תורת החטאת ותורת האשם דרשי' הכי כדאמר בפ' כתרת דמנחות מאי דכתיב זאת תורת החטאת זאת תורת האשם תורת האשם כל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב אשם ותורת אשם כאלו הקריב אשם וע"ק ל"ל לה הם ולא אמר רבא אשם מאי דכתיב זאת תורת החטאת לעולה ולמנחה וכו' כל העוסק בתורה לא כעולה ולא כמנחה אלא כחטאת ואשם דרך עולה ולא מנחה ולא חטאת ולא אשם ולימא למי דאשם בשאר תורה דה"ה הוה מאי שאר תורה מהניא ליה במקו' עולה ומנחה ה"ק תור' דילמא ל"ל דהשתא דכל העוסק בתור' אינו צריך לא עולה ומנחה ואשם ותור' אלא כחטא' אלא מעתה מהניא ליה במקו' חטאת ה"ק לימוך צריך לא עול' ומנחה אלא כחטאת ע"י ד"ת כדפרש' מכל העוסק בתורת חטאת נחסב לו כמקריב חטאת ומה

מלכך כפרעוים לו שכר שקיים המנוה והלא דורון הוא תורת החטאת
עיקרה מיתורת דכיית העוף ומיך דמתורת החטאת ותורת המנחה לחוד
לת דרבי דסה מצטריך למלדם תורה ת' לכל חטאות ולכל מנחות כדתנו
ת"כ מכל מקום דמתעקין ליה כתורת העולה מיתורת מזבח העולה דרבי
ס"ב פתורת החטאת והמנחה כנ"ם
דזהא תורת זאת תורת ומ"ל ואתמי
כריכתא למדרש לה עכלהו ולא ילפי
סופס"ם מלהו מעולה מהו מינהו ר"ל משום
דתיכף למפרך מה תורת לחית כעולה
מלמה מ"ל ליתנהו למיכך וכן בכל ת"ם יש תורה
דליתנהו למיכך דוק ותשכח:
באלו אתם מקריבין קרבן כיצד
חזק"תנ פעיים חט"ם זו כתיבתי סזה
יכוון מתר לפי מה שפיי"ם שהתכוון
בקרבן המסק החומר והגדלת המבל
לפי שעתין זה כמנה כיוצא בזה
בעוסקים בתורה שמתעסק נופו של
אדם ומנפיק מבל ומביקתו עם
המבל העליון: אלא מזבח מעצין
תימה דהא תיכא מילי טובא נמי
דמעסר שתעבדות הגליות בפרק
דהה אמר בפרק אחת שתו כ' שבחו
מיד בגתלין וכו' ים"ם אמר גדולה
תעוסה שתקדמת שנאולה ותפת ל"ל
דכתוב גליות לחוד וגאולה לחוד
שבתחלה מתבנסות ושוב יגאלו ת"ל מיבבה: מה טעמא נם כי יתנו
בגויים עתה אקבצם וכתיב בפ"ק דכ"ב פסוק זה בלשון תרתי כאמר
שם בלם יתבו בגויים עתה אקבצם ואם מעט מהם ויהלו משא
מלך ושרים ופרש"י בלשון תרתי כאמר יתבו תרגום של יבנו ומבנתם
ותתגיבון שם בלם וכן דוכסיהון עוסקים בתורה בפרקא בגויים
עתה אקבצם בקריב אקבצם ויהלו מעט מהם ואם מעטי שם הסוכי'
בגויים יהלו משא מלך ושרי' פיי בפלי משא מלך ושרי יהלו כמו
לה יחל דברו וכי"ם מנחה וכו' ככלל דהה הוזהרנו בן תעלה עולתך בכל
מקום אשר פרשה ולא ס"ל לדרש דעל הגויים קאמר שתם היה מלוה אותם
היו מקטירים ומניחים לעזאזל ומעלה עולות לה' אתם ס"ל דעתם לשמים כדאי' רב"ק שפיי' שם
דאחי מעיקרא מגיה מנחה טהורה מנחה טהורה מי' אתם ס"ל מקטירים
ומניחים לע"ז דעתם לשמים כדאי' רב"ק שפיי' שם דאחי מעיקרא
למוקטר מגיה מנחה דהכי הוה ליה למיכתב מוקטרים ומגישים
דיתיר מגיה ס' מה ליערב דמלו מקרי ליה לא יעשו לפי' יגישו נם
לפי' היכו דרחם עליהם מהקרבנות ומעלה עולות לה' ומנחות
לעזאזל לע"ז דתין דעתם לה' אלא לע"ז מחוסרים כפרה
ומחוסרים זבול ואם מחוסרים כפרה מרחמים ומחוסרים זבול
מכתן ס' בידם ההקטה ומיגו מקניט בעולם הבאל ס"ב היכן מקטירים
לה' שהוא לא יבדיל עכיניהם לפי דעתם אלא לע"ז ומקטירים ועוד
ומאי מנחה טהורה מחיב אלא מנחת סוח וקטרת תוספה דס"ם דר"ח שבפי
מחשבתם היה טהור תין זה כחשבת הכתוב ואם ל"ל כמי לרב הונא
בדר"ם כר בחמני למחר לריוסי מנחה שבכל מקום מוקטר ומונש
לשמו של מי שמחר וחיה העולם זו היה תפלת המנחה ותין מוקטר אלא
תפלת המנחה שבן אלהן תפלת קטרת לעניך וכו' דלמ"ם תפלת המנחה דקה:
והלא כל ג' תפלות תיתנהו כמי בכ"מ ועיין בתי"ם לקמן ס"ד פ"ג מהלי
קרק: וקטוצת מפ' מונש בקמיצה לפי שהנש קודם לקמיצה כדכתיב
וסגיעם המוסה ודבר והדים ויהיה מוקטר ומונש כלה בעניך המנח'
לחוה כם הנש וסקטר וסיינו דקאמר וכי יש מנחה טהור וקמיצ' וסקטר'
אלא כסדר אכתו לחקדי מוקט' מונש למנח' ותש"ם שהיה אפשר לפ' הקטר'
בעולה ואח"כ מכיון דמונש תין לפ' דקא במנחה דחית לה הנש ס"ם
מוקטר: וז מסכ' ותש"ם דתין בכל מקום כי לא יתכתון ת"ם בכל העו"ם ק"ל
בכל מקום שייך מוקט' מונש כי בכל מקום שתעלת מנחה ה"ל למוקטר מונש
אתם תך פ"ע ס"ם זה לתם שתקטנה שם הכהני' כתו' מגיסי' על מזבחי לחם
מנוש וכו' ואתם מחללים אותו וכו' ו"ל שיבול מחינו נריך לפתני להגיש
לחם על פלחנו כי הרי בכ"ע יתמה לו מנחה טהור' מי שפי' היוסבים
ס"ל מבקשים להגיש לעניך מנחה טהורה כפי תשהורתה דחיינו במנחה
נאיך שכהגיש היוסבים בכ"ם שמא מקום המנח' כפשוט יחללו ורש"י
פי' ס"ם מהו' דמנח' טהור' היה תפלה וכן פי' התקדן למה אתם מחללים
שמי והלא גדול סוה בגויים ואני מהללתי ואתכי עליכם שבל מקום שאתם
מתפללים לפני וסף בגולם תוקטר ומונש הוא לשמי ומנחה טהורה
אות ליכי על ידכם גדול שמי בגויים ואתכו' הוא שכן יש לפ' לפשט זו
אומיאל ואתם מתעסקים בחשנת מנחת בסתם מענה ואני מחלל בל'
בתחת דמנחות דאמר ס"ם בעוסקים בתורה מעלה אני עליהם
כאלו מקטירין ומגישים לפני ואין קו' ס"ב מתי קמ"ל בהיה העולה
מתיעגן שמתעסק בתורת העולה בתקריב כדלעיל להבא בעוסק בתור'
תמיד ואתם אפי' בתקרבי כדפי' לעיל ס"ק מה דדרשינן מזבח התורה
לעולה כל העוסק בתורה אפי' בדיני לא עולה כו' כדלעיל היה לימ"ל הא
מכאן ולפי' שפי' דתשיב בתקטירין ומגישי' מתם וי"ל דדרשה לתמר לחיות
לה ס"ל דדרשת דרך הוכחה דהכא שא תערב קרא בתפלת מנחה כדלעיל ורב
חונא לה ס"ל כדרשה דזאת התור' לעולי למנח' אלא כדדרים בפ' דם
חטאת זאת התור' לעולי מה עולי טעונה כלי אף כל טעון כלי מנח' אף מנח'
תיכה נתבלי שא לזבדי כהונה אף כל וכו': ואם בלאמו מכל אשר עשה
פי' היה לקרוא ויעברו את כל גזרתו ושמו אותם המתעסקים בגזרות

רבי אחא בשם ר' חנינא בר פפא שלא יהו ישראל אומרים לשעבר
היינו מקריבין קרבנות ומתעסקים בהן עכשיו שאין קרבנות מהו
להתעסק בהם אמר הקב"ה הואיל ואתם מתעסקים בהם מעלה אני
עליכם כאלו אתם מקריבין אותן ר' הונא אמר תרתי אין כל הגליות
הללו מתכנסות אלא בזכות משניות מה טעמא גם כי יתנו בגוים
עתה אקבצם רב הונא אמר הזרי כי' במזורה שמש ער מבואו גדול
שמי בגוים בכל מקום מוקטר מונש ובי יש מנחה טהורה וקטירה
והקטרת בבבל אלא א"ו זו זו משנה אמר הקב"ה הואיל ואתם
מתעסקים במשנה כאלו אתם מקריבין קרבן שמואל אמר ואם
נבלמו מכל אשר עשו ובי יש צורת הבית ער עכשיו אלא אמר הקב"ה
הואיל ואתם מתעסקים בו כאלו אתם בונין אותו א"ר אסי מפני מה
מתחילין בתוכחות בת"כ ואין מתחילין בבראשית אלא שהתינוקות
טהורין והקרבנות טהורין יבואו טהורין ויתעסקו בטהורים
ד' רבי אבא בר כהנא ורבי חנן תרוויהון בשם רבי עזריה רבבר
חשיה אמר משל למלך שהיו לו ב' מנדרסין (מבלים) בישל
לו תא תבשיל אתא ואבלו והיה ערב לו ועשה השני תבשיל ואבלו
וערב לו ואין אנו יודעים איזה מהם ערב לו יותר אלא בשעה שהוא
מצוה את השני ואומר לו אנו יודעים
שהשני

לקרות גזרת הבית כתורה וכשכר קרייתה מיתעסקו לקרות בה אלו מה
עליהם כאלו הם עוסקין בבנין בית המקדש בפועל וכן הוא אומר
לו לא למ"ל להקדים מזכרת הבנין בגלות וע"ש דוחקו
היה כמותו בבית שני.
כאלו אתם בונים אותו שכשר לעתיד שנאמר ויאמר
ע"ד שפירשתי כמ"ם לעיל ס"ב ל"ב אפי' ת"ת יכול לעשותו: מה
מה מתחילין בן היה מנסא ביתי' מסם ' שפניה מה מתחילין טע"ז בזכרת
לבתן לפ"ה העול לעניין תורת העול היה העול בתחלה בקריאת התיבה
ואנב תורתים מתעסקין טעמא למ"ל מתחלת מתחילות מחוסרים מחטת כ
הבל מתין בו חטא ובן הקרבנות מחוסרים מחטת בלו' טעל ידם מוטלת
מחטאת ובתנחות מזבח למייתי לה לעתר שע' לעתר הקרבנות שלומה
הקטנים מהם קטנים וטחוסרים בחשב בלו' מקריבים הקרבנות ותקי
העולם בהם: ד' ר' תבח בר בהנה וכו' מסום דלפי תפי דקתמר ר'
משל למלך בשיה בהולה מהלכת וכו' ים יפורת דהיה העולה לקייתי
דתתה למיתר זאת היה העולה מחסוכה שע"ב היה על מוקדה בל הלי
מייתי הך פלוגתא דתילינהו מבא ידעי' בקרבן ישראל מביא בלבי ה
מדנה: משל למלך וכו' מיבה למיתר מתי נפקא מינה אלא למסבר קרתי וב
ערל יותר מו של בת ולוחק לומר דלא נפקא מינה אלא למסבר קרתי וב
בעקדי' כתב בשם ר' שבני מתבנסים הם כ' מיבי קרבנות ובניהם ערבי
בל"ת לפי ענינו תבל תם ערב יותר הת היה בבת לפיום ולבפרה בי
ובעד בניהו בנמלא ס' שובה להשתיל תם העולם עם מתיבם בלתים ע
עגתם ובבי"ן נתרבה אלינו ולשובתו והמין בב' הוא לשקריב התדם ע
בשפו לשמים וכן היה קרבן ישראל בקרבת תמידין ומנחתם ונסבי
תדם דומנת תלקי האדם ולזה יתויב שיערב לו יותר ובוא לעשות בינ
בהם ומינו בה לי שהרי כ' הכוונות הלו נתפוחות בישראל שהרי העו
והחטוחות ותשם בתים לבפרה ופיום ועוד שלא מי' בדברי ר' תבין כ
ועוד ים לשקדק תם עיל בתנא בקרבן בח שלא ערב לפ' בשל ישרא ולפ
למיתר מסום דהוה יתיר ודנים עליהי דתין זה דומה למשלים שבר
שהקרבנות תבד מנחם מתחלפים בטעמם ופי"ל תם בין ג' המשלים ל
תמר תדא ותר ת"ח ו"ל מסום דלבתורה מסתם כי זכתי ישרא ועולתיהם
לרצון לפני יי' בשל בח שהרי בח בשפם ס' שהקרבי' קרבן בת יי' לן בדרי ת
להבות עור תת בל תי בבתחלה ולו ישרא בבתם שהקרבנות שהקריבו
בתת בדרים עתם לנטעם בתרן שת בלו בחטאם פעם ופעמים לבן בב
דתים היות בודתי קרבנו ישרא יותר חביבים ותם שלא בתת לה
בדית שיהיו הנשותם תפני שהגלו טוב לתם לבפרת עוונותיהם בב
תדי שיהיו עם ב' בת"ם בפיל ס' ת"ד בי"ר לתם התלויות וכלי
היו קרבן בח רלוי בשל ישרא תבות ל"ת שהרי תתחלים הבו בשלמו הקרב
תם תפתת התקום ותם תפתת התקריב ותם תפתת הקרבן בשעתו שהרי
לת הקריב בתקום ב"ה ולת ע"י בתן קבוע שתע"ם שתם בבו תיה בתן ל
קיתה לו בהוכת עולם לו ולזרעו ולת נזהר בבל תבחי הקרבן שיהיה שלם
תבל תום בי לת נפסל לבני בח רק תחוסר תבר תבל שתר תומים בשרי
לעבייהו וב"ם שלת הזהרו בעניו הנסבים והתבחת הנעשלים לקרבן ויה
הלהרי' ותם שלת הזהירו תטעם זה היו קרבן ישרא יות' תבו' תבני שתפני
שבפי שלימות טוב שהבבה והבוונה יכתר שהים הקרבן בחסר תסתבלות
הבזיונו תסשלם בתפלים בבו' ותם שבתלמו בדתיותים י"ל תבו' בבת
הדתשובה תיבא למיתי שבתו שלת בבטוח בח רק בן תבות בי עיקר התבנ
בשתרו ליערב שהיו עם גדול ורב בתו בן היה ענין הקרבנות שהים
תתבות התורה ובדתים שת"ר ת' תיבא למיתי שתין לפי עולות שתי
שלת בלפי' שאם שהיו תתוחים ושוד יתבן שבזונו לקבל תתטעתי
שבתתי לעיל ס"ב שי' כבחידת ישרא תוולתם לקבלת התור' דר'
דתו לתחזבת הבשפחה ור"ל שבשחה יקריבו קרבן לת יהיה תבד בוונת

דנקיט ליה בעול' ומ"ש לפי שהעול' כלה כליל וי"מ דנקיט ענין זה בכל נתחים
להכי נקיט ליה בעול' ומ"ש ילפינן מאחר הקרבנות דכתיב הקרבים ס"ג
המזבח דהיינו מימורייהם מכל מקום גירסתנו דלחתא למימר מסתרף לגמרי
על הסם דהיינו לגזן מוקדה לחפוקי מלא יסתפק כמה מסתפק בכלי וחמ"ל
ישלטו בעת הדחוי וכדר' שמעון וזכחי'

פמות ל שלהי פ"ב חסה עסם לחיים לחפוקי
ככבה דלא וקרמ"י ע"ת לעשותו
חפיפות גלויו' בנחלים וכפי' הרמב"ן

פלכים וה"ת הא מסקה נפקא ל"ל דמכוין
ה י"ט דמתיעין מעל מוקי מסתברי לגמרי
דרשינן מסה דחפי' נמסע מחיט' גריך
פישחטנו ע"מ כך תכב מי לחנו על
מוקדה הא' דחסה חתם לחגרוכי

פזמור שיסרבנו לגמרי שכל מי
יט מסתע מחיט' לח כיון לכך רק לגלי
סיוב כה בעלמ'ית בן כה ב עליו מין כתיב
סמי לחזסה לה היה סחסן לחחן כו מין לו'
ויקר'כה רק עליו דכו מסתע שנחחזה ככבשר
סיוב ו כו כמו בער'כם סם ה ותכשר בכהן
סם ה ובגערים ודומיהם ולכאי פי' שהמזב
רמסת היה מתוקד בחש כלומר שסחם נחחז
יט כו כלו הוה מתוקד וזה לחרמות מעם'
פחות ה נסיס שעם היותו מנוסף נחחת היה
סם ה הסם נחחז כו ומכ"ש בשני' לח נפסד
פוסטיי לח ענין ולח' הנחסת כדכסמוך וחם
דכתיב ונתר עליה ככהן עניס מנוס

דעשת סדור העניס ענייו לח נחחז סורס כו ומין לחקרות מחם קדח' בחפי
כי על המזבל היות סחם בחוך הסף ממר כן כמו עלה עטן כחפו ו קרוב
לקי' ו שנה לח ידעתי ט' החסכין הזה סחרי עד שלמה סהיה בת ס"ם שנה
ליהיות מנריס נתקיים מזבח הנחסת שנעשה כיתי מסה כדחית' בהדיח בר"ם
ומזבח הנחסת ממר עשה בצלאל בן חורי בן חור סם לפני מסכן ה' ויר'דחסהו
שלמה וחס בתוך זמן זה חלבו נחסת במזבח מ' חו"ס שחם היה נחחז
במזבח לח היה רק עד קי' ו שנה לח ידעתי מהיכן ידעו זה: בעובי דיבר
ומה ח"ת רים לקים פוסעי יפר' מין חור ניסט' סולט' בסם ק' ו מזבח הזסב
ומה מזבח הזה' שמין עליו לח כעובי ליל' זהב עות' כמה שבי' ומין חור סולט'
כו פוסעי יפר' שסם מלמים מנות כדיממן שלפ"ו כדלמיתא בפ' הומר בקודם
לח יליף ממזבח הנחסת מע"ם שחחם כו יותר חוקה ומחמת מעוס דלח
ס"ל נג לח מחלתי חלבו עם כיפרים' בם' תנו' ות"כ מין הכם לח בדפנותיו
מכל מזבח הזסב שהי' ל נג וחחם כותר כו הוי נם טפי ויחכן דדיבר
דורדיון הוח שב טפי מהיכח דיבר דמזבח הזסב ולכך מין שם נם כ"כ גדול
פחקטר בקטור' מין כתי' כמן חע"ם שלפי פשוטו הוח שם שהפעל לח ניהר'
לר"ל דמקטר ומטרח ל"ל ועוד שהלשון קנר' וכריך לפוסי' עליו לחקטין הלשון
וכמ"ש רש"י להעלו עליו קטור עטן סמים ולכן ל"ל שפי' מקטר כמו מקטי'
וקרי בי' מקט' כמשקל מטהר מדבר שו פי' מקטי' לח הקטר וקרי ביה מקט'
ולחם שפי' דח"כ תחסר ביה מקטרת ו מקטיר לח הקטרת שהחם היה
נחחז במזבח ועי' ו הוח היה סורף הקטר ומעל' עסכני נחבשל הכשר מין
כתי' כמן חע"ם שהמתרגם וקנת סמם פי' בשל לחם כלו לעם סיוכיר ורש"י
פי' כיוכם לגמד הקנר שהם סמים לח הכשר שני' שכל לח לוחק גדול
מכל ק' כי גם פי' רב רחוק מאד דכלי לגזן יחיד וכשלם לגזן רבים ופפי'
תימה דכלי הקנר הוח שם המין ור"ל כל מחריבה של כל נמדי הקרבן ק'
מחי וכלי וכלי מכני ליה מאחר שהכלי הוח הפעול ומכל מין לה להקרות מה
כשול סייך בעניס שכשר היו הענני' דולקים ולגזן כשול סייך בעניס כדאמרי'
בשבת הפי מתן דשדים סיבת לחתוב מייב מכשל וטת' שהם הוה להרמו'
כי גבון הקנר מחת החלבים שידבק שיעם כליהן להיות מכני הגבינים
מעל שמחק זו הכיון זכח זה מליעת ו ו גיסום פי' כעריך חק וקלוסין
פי' גזרה וגר' מעל הרמבו"ן סהיה להם כן כדמפ' ויחויל קל' שהוח חק
ומפסט ועל מה שעתיד דהיינו מלכות הרשעה בדלקמן קאמר שגזרה היה
עליו ותקיים ' שכל המתנגח וכו' מאחר זה לגבון מסום דקמפר' היה
פעולה על מוקדה בעניין זה על ר"ה וכדגרסי' בתמורת אחר הקב"ה בל מי
שהוא מעלה עלמו סופו לילך בחם שכח' היה העול' על מוקדה דור המבול
וכו' עד גבוכדנצר וכו' לכך נאמ' היה העול' על מוקדה זו המלכות שעלת
עלמה שכח חם מגביה כנשר וכו' אחר הכ"ם והיה היה יעקב חם וכו' ואחם
דכר ע"י שחסה שכח היה העולה על מוקדה: אלא בחם נר' דהיינו טעמ' לפי
שהחם נחם על אחר חיסורות יפשטו היו הגויים מדה כנגד מדה ועוד מפני
שהמכיר למד זו החמו שחם ובעל מרה מדות מ'שני' מדרב' לעלו' וכתיב"ם
פעור טבע האדם להתנהג כמד' זו כמ"ש בעל תיקון מדות הנפש ומדות היה
מיסוד החם ': דור המבול ע"י שנתנאו ות"ת דכ"ר דר"ה ברותחין קלקלו
וברותחי כלומ' ל דחם והם לחיקונו ועל ברותחין נדונו במים ריתחי' ועל
הגחוה נדונו בחם מחם שהי' כתוך המי' חם כדליף לעיל ס"ת בג' דנדונו
במי חם כסלוס ומה שהיה כאן רחים שכחתו נדעכו הייגו לרוחת
דמילחת דחפי' לח כדליף ג"ם שחפי' שכדונו בחם כיון דהמים רותחים ס"ב
חם שהיו רותחים מניהכם חסיב בחם ממש וזה כנגד הגחוה ולו משום מה
שלקלקו ברותחין הוה שהי' ברותחי' בחום החם המלוי וחשחת נמי לח חיקנו
חו' לח נדונו אלא בחם דמשחת המעט שהר מילי ומשכחן דדור המבול כמים
גדולו וכן רבים מהכי לחסיב וחזיל משכחן שכדונו בשהר דינים נמי
וכיחוד פרשה שלקה בשמח שכח וזלת הכרך למ"ם שכח לח גדונו שלח

כתם היינו כחטח הנחוה מכל שהר מכות הוח על שהר כפשטים ויעין בשא
שכתבתי עוד לקמן ש"ר פ"ט סי"ב: וריבתן לחלוטין מה שהביאנו כאן
פי' בעת יזורבו נגמתו"ל דמסוס לחיכח לחמר שהמכול בחלה היה
כנשמים שלם ישובו ויהיו נשמי בדכלי בת"ם רש"י בחומש וכפי משמע לעיל
ס"ת פ"ל מ"ח נכי המכול מים ולפ"ז לח
יכון ת"ם שכח שלקו ברותחין דמ"ב
מיל יתותו שהם שהחלת יריתן לחכי
מייתי פי' בעת יזורבו דהיינו שזריבן
לחלוטין היתה לותר דמה שהמכול בחלה היה
כדי לחכדן עשה ה' ולח נתן להם מקו
לחשובה משעה שהביי משמע מחחי
קדמי שנטיים לחלוטין היה'
לעשות כלה ולח מדעתה דנשמי בדבי
כלל והיינו נמי מ"ם שהיה מרחיק
הטיפות כנהנשלו' שמחחלה כל טיפה
וטיפה כבר היתה רותחת לנחרי ולח
בדר' שנשמי' ויתכן שנם מפני זה היה'
הרחחין כניהכם לומר שכתו שכתוב
ניהכם מין המ"ט ע"י חשובה מחחרי
מותו מין מקבלין חשובתו כתו כן היה
במכול שלח שהחרה ה' שהם כתה שכי
פיעשו חשוב' כרחותם כח עשוק בחיב'
כמ"ם ז"ל ולח שתעו שוב לח יקבלם
ויות"ר דריב"ל פליג חר' דם' לדלוך
המכו"ם לה חלק לעה"ב מכיון דנדונו
כרותחי' כנהנ"כ לעני' ס"ת פ"ל ורי"ל
דלייך תקר' לחין לנהם חלעה"ב מדקח' שוריבתן לחלוטין היה פי' שהיה לקות'
חדעת' דנמיתו' שחין לנהם חלק לע"ב ומיירי דמייתי הכא דר' לחוכוחי
שלנוגו בחם מייתי דרי' כל כתר מחרים חומרי' לחיבון רותי שחינו מחזירה לנדבה דהיינו
הח דרי' כל כתר מחרים חומרי' לחיבון רותי שחינו מחזירה לנדבה דהיינו
שחין לנהם חלק לעה"ב ולפ"ז הח מייתי הכא דר' דחמר כל טיפה וטיפה
היה מרתיחה כו' סייגו לומר דשלית עליה ום"ל נהם לנהם חלק לעה"ב מיהן
הח דחמ' לעיל ס"ת ס' כ"ח ורייתן לחלוטין היתה חין פירושו שח שכידונו
ברותחין כדפי' משם כי חותם הדברים הן דברי ר' כר פלונתיה דרי' כל
ותע"ם שכבייחורי לחגדות פירושלמי פיר שתי דברי ריב"ל כדפי' דברי ר'
דלעי' ס"ת הפת' דמזי' מ"ם כהן ריב"ל כד"ח לגמיתו' הדרי כי מהכהו' פירוש
סרוממים ע"י שנתנגח כרוב עשרה וע"י זה חמרו נשכח תורת הרגל

כדלקמן ס"ד פ"ט סי' כ' שנם הם נדונו בחם כדח' לעיל ס"ת פ"ל ס"ת מעלים
המגדל נשרף נם חין לחק' מקרח שנתנגח מרוב עשרו שנם הוח נדון בחם
פירד לניהנם וכל ל' יום מהדר ליה כבשר בתוך קלחת כדחית' בפ' הספיני'
וח"ת והח חשכחן טוכח שנתנגח ולח נדונו בחם לפיינו בלית דנתנגח ככח
והמן שנתנגח' כרוב עשרו ורב ככיו וחכבלו נתנגח' כשעדו בדמי בפ"ק דסוט'
וחירם מלך צור דכתי' ביה יען נבה לבך ותלכות יון דכתיב ביה וחילין
לבך עלמה יתלל וחלה חם' ויפלק שנתנגח על הקב"ה כדלקמן ס"ד ס' ע"ג
ושערת הסכטים נתנגח בעלויתן כדלעי' פ"ה ל דכתיבה סלקו ע"י מלחים
לח קחיירי דכולהי זו הי' הסכלא שנכלו כיד לויביה חשר חשבו להתגבר ע"י
וזה ולהי חדה בנגד חדה וכ"ם חשכלוס סלקה ג"כ כשערו חחם חשבו להתגבר
פלקחו מיד יי' שנשן קומם שלח נדונו שלח כחם כדי שיכידו כל העול' שנשנתו
בנחומם וכחדם הא' פליג ר' לוי חסה דלקמן חני חשר בחדה"ר לח חשה
בנחומם לחין זה חפו' ככתוב ויכן פליג עלה כיוסף דר' לוי לח חשיב מכלל
הכחי' חע"ם שהניח שרר דלח דחי לנחו' וכוי דסנך ומטיטו' שנתנגח' ולח
לקה כחם חין קום שלשרחו' כחו' ית' חמיתו ע"י כריה קלה כדלקן בפ"ב ונם
זה חדה בנגד חדה על נחותו שיפול כיד כרי' קלה כזו ומתחי דפסיק ותני
הכח שכל המתנגח' חינו נדון שלח כחם ל"ק דכנבוכדנ' קחיירי חלה"ע
למה חחרי דור המבול וסדומי' וכל שבי דחשיב ומזיל ומה כח להזכי' כלן
ל"ל להזכי' נחי דור הפלג' וקרח וי"ל מעבי ענינם לבחים לו' שכבו הח' לרב
בניו כעניין החן שהבחי מכלל הפלגו' בחו' שחרי הנב' חשר חלה חת מספרו
מהם הכ' לכבו' עשרו שנ' לרב חכמתו הד' לבו' חריבותו שכבל דרכיו מעביל
וכ"ם חם הוח ט"ב בחמל ומה' כרוב עמו ויחיל ותי' וכו' כנבוכדנ' וכו'
כיעבו' ותוח דרכיו לב"ח שבחיו חין שחשי' הנחו' יהיה נדון פלי' וכנב' הח'
הכיח חדור המבול שנתנגח כרוב זרע' כחו' וייבי כי החל הח' לרב וכו' ועוד
דכתי' זרע' כנון וכו' ושלחו כנחן עוליה וכנב' הב' הכי' חשבדומי' שנתנגח
בעשר' כנו' וכנגד הנ' הכי' חפרע' שהו' ועתו' חכמי' מחוכמי' וכחו' היה חיה'
חכמיך וכו' ובפר' כעניין הלהט והכוסף כתו' ויעשו נם המה חרטומי' מלרי'
וכנגד הד' שכי' פיסר' שהי' מכלי' כחפשיו כמ"ם ז"ל חדוע כוסם רכבו לכח
שלח היו עובדי' כליו ו' שנו' כיוס כלח הכח' שלל וב"ב היה מוכלח כחולו
כדכתי' לעי' ס"ת פ"ח ני' לח חתדוו' שנו' בשלותן וכנב' הם' שכחי' שכחר'
שהיו חייליהו מרוכי' כח"ם בם חלק שכל חוחם שהכה המלח' כחחנתו היו
מלכי' שהנדול שכה היה חמוב' על קה"ם שם וחקטן שכה כ"שפי' עשוד מי'
חחם שחמ' למייליהו כל חד מייניהו ליתי לי טלה לחחת נולחי ונרנמיניס
לירושל' וכנב' הו' הכי' נביוכדנ' שהיו חייליהו בעלי נבור' כח"ם הכשדים
הנוי חמר והנמלר כו' חיו' וכו' ועליו נחמר חוח וכו' ועליו נחמר מגן נבוריו מדמם
חנשי חיל וכו' ומרחיקים כלפידי' וכנב' הו' הכי' מלכו' הידוע שחתפחר בחסיל'
הפך חדוחי' שע"ב נחשלה לחחור שחרח שלשיו כדלעי' ס"ת פ"ם וחתכן
שלהיו' ז' חיני היוק חפוחרי' לכו' לרעל הנחו' חפר זכרת כיוס ניכי' ח"ת פ"ם
וים בחר היטב וחניכו ז' שו כוקפו וכלכדו כל ח"ת חשם לכו הזכיר' לחורר
שחני' יתן חל לכו שחלכד חם

ערוכו אין השמים בא״ם כ״ת׳ גאותם נשנה לגבול כמהמורות או כל א׳ וא׳ מהם כ״אחד מהם הוא קנין השכלות שע״י הגאוה יכוו לענת כל אדם ויאמר בשכלותו וכנגד זה הזכיר דור המבול שאמרו לאל סור ממנו ודעת דרכיך לא חפננו ונאמרו כחסרין דעת ומוסר והסדומיי׳ כשלנו באחרת

דברים שכתוב בהם זה שהראה הקב״ה למשה באלכנשו לפי שהיה מתקשה בהם והכא לא תני׳ הכי כי מה קושיים כמעשה חכיותין שהוכרך לא להראו׳ לו באלבע להכי בעי למימר דבלשון זה הוגבהו כמו שהושפלו בלשון זה ומשום דר״י דריש להא תלתא חזה ישפיל וזה ירים כדלקמן פתח ר׳ לוי בהאי קרא ומשום דרבי ברכיה

מהו בחזקה א״ר יצחק בהרופין ובגדופין.לא נידון אלא באש הככבים ממסילות׳ נלחמו וגו׳ סנחריב שנתגאה ואמר מי בכל אלהי הארצות וגו׳ לא נידון אלא באש ותחת כבודו יקד יקוד וגו׳ נבוכדנצר על ידי שנתגאה ואמר ומן הוא אלה די ישיזבינכון מן ידי לא נדון אלא באש קטיל היומן שביבא דנורא מלכו׳ הרשעה ע״י שהיא מחרפ׳ ומגדפת ואומ׳ מי לי בשמים אינה נידונת אלא באש הוה הוית עד די קטילת חיותא והובד גשמה ויהיבת ליקידת אשא אבל ישראל שהם נבזין ושפלים בע״הז אינן מתנחמין אלא באש שנ׳ ואני אהיה לה נאם ה׳ חומות אש סביב :

פרשה ח

א זה קרבן אהרן ובניו ר׳לוי פתח כי אלהים שופט מטרוניתא שאלה את רבי יוסי בר חלפתא אמרה לו בכמה ימים ברא הקדוש ברוך הוא את עולמו אמר לה לשש׳ ימים דכתיב כי ששת ימים עשה ה׳ את השמים וגו׳ אמרה לו ומאותה שעה עד עכשיו מהו יושב ועושה אמר לה מזווג זווגים אשתו של פלוני לפלו׳ בתו של׳ פלוני לפלוני ממונו של פלוני לפלוני אמרה לו הרא היא אף אני יכולה לעשות כן כמה עבדים יש לי וכמה שפחות יש לי ואני יכולה לזווגם בשעה אחת אמר לה אם קלה היא בעיניך קשה היא לפני הקדוש ברוך הוא בקריעת ים סוף הניחה והלך לו מה עשתה שלחה והביאה אלף עבדים ואלף שפחות והעמיד אותן שורות שורות א״ל פלוני ישא לפלונית ופלוני לפלונית ווגן בלילה אחד לצפר׳ אתין לגבה דין מוחיה פציעה ודין עינו שמוטה ודין אציליה פריך ודין ארכובה תבירה דין אמר לינא בעיא לדין ודין אמר לינא בעיא לדין מיד שלח׳ והביאה את ר׳יוסי בר חלפת׳ אמר׳ לו רבי אמת היא תורתכם נאה משובחת היא יפה אמרת כל מה שאמר׳ אמר לה לא כך אמרתי לך אם קלה היא בעיניך קשה היא לפני הק״בה בקריעת ים סוף שנ׳ אלהים מושיב יחידים ביתה מוציא אסירים בכושרות מהו בכושרות בכי ושירו׳ דבעא אמר שירה דלא בעא בכה ומה הקב״ה עושה מזווגן על כרחן שלא בטובתן . א״ר ברכיה בלשון זה השיבה ר׳יוסי בר חלפתא הק״בה יושב ועושה סולמו׳ מגביה לזה ומשפיל לזה שנ׳ כי אלהי׳ שופט זה ישפיל וזה ירי׳ ב ר׳ יונה בוצרי׳ פתח קרייה בישרא׳ בלשון זה הושפלו בלשון זה הונבהו בלשון זה הושפלו כי זה משה ובלשון זה הונבהו רוה יתנו כל העוב׳ ורבנן פתרין קריא באהרן בלשון זה הושפל ואשליכ׳ באש ויצא העגל הזה ובלשון זה הוגבה זה קרבן אהרן ובניו וגו׳ . ר׳א זה קרבן אהרן וש״ה ויאמר להם מהאוכל יצא מאכל א״ר שמואל בר נחמן כיון שהתחיל רוח הקדש לנשנש (לשון הגשה ודכוק) בשמשון בנ׳ מקומות התחיל שנ׳ ותחל רוח ה׳ לפעמו במחנ׳ דן בין צרעה ובין אשתאול מהו בין צרעת

שעול הכבוד הנפש בשכחת התורה ועם כל העבור׳ אפר תודמנו לו לעשו׳ כדלקיי׳ ענין גאותו וזדונו כירבעם בינן הסדומיי׳ בגאותם שבאו עורת הרגל וע״י זה פרצו ויעבורו בענין היאוף וה׳ד עם שעיקר חטאתם לא היה זה רק הכילות כאומרו הנה זה היה עון סדום אחותך וכו׳ אמנם לפעות שינ׳ להסכמתם הכוזיה קימו וקבלו לענות נפש האורחים כמשכב זכור ולכלותם כרעב כנודע ופרעה נכשל באחרת והוא שנפילא בתכשלו׳ והעורות כבטחו על ענתו כמו בטח בענתו ואמר ארדוף אשיג וכו׳ וכמה דברים שאמר להטות לב עבדין אליו ללכת אחריבני ישרא׳ כמ״ש וז״ל ובטח שענתו תועילהו ונפל שמה בשכלותו וסיסרא נכשל באחר׳ והיא קריבת קינו בלא עתו פ״י בקשת אויביו את נפשו כי מה שפגע׳ בו יעל עם היות שלום בין יב ן ובין בית חבר אין זה כי זה היה לשנאה שהית׳ לבה על סיסרא מאחת שרדתו ולזה פגעה בו והופר בריתם את מות שאף שהמפרשי׳ תמאו טענות לזכות את יעל כהפרת בריתם אין ספק שלולי שאתם אותו לא היתה מכנסת עצמה לזה אלא אם נאמר שכוונתה לזכות את ישרא׳ וזה רחוק מפשט הכתובים ואם אמר תבורך מנשים יעל אפש׳ שזה מפני המעש׳ הטוב שנמשך מידה לא שזה יחייב שכוונתה לכך ואם שרז״ל כר׳ שדעתם אינה כן איני מדבר אלא כפי פשט הכתובים ודבריהם עטרות לראשי ׃ וסנחריב נכשל באחרת שהיא ההפלה כמו שנתפרסמה בשתו וגלימתו בששב לארכו בבושת פנים משנף מחנהו והלך לו על שחשב שתגבר מפני חרפתו לפני כל אותם שהביא כניהם עמו למלחמה כדאיתא בפ׳ חלק גבי יבלא יר בשער הסכירה ונבוכדנצר נכשל באחרת שהוא לחרף וגדופ נגד פני עליון כמבוא׳ באומר ומן הוא אלה די ישיזבינכון וכו׳ ועם היות ענין זה נ״כ בפרעה שאמר מי ה׳ וכסיסרא כדאמרי׳ בחירופין ובגידופין ובארס שהיא מחרפת כדכתיב׳ אם גדול שבמחרפים היה נ״כ כמ״ש באתנחות׳ שעלה עצמו ואמר אעלה על במותי עב א״ל הק״בה לא דייך שבפר אמרת בלבבך השמים תעלה וכו׳ אלא אמרת אעלה על במותי עב א״ל למעלה אתה רוצה לעלות וכך אמר לחנניה וחביריו ומאן הוא אלוה די ישיזבינכון מידי ביתו שדפתי ועתו בלתי ולא עמד עלי בביתו ובביתי הוא יכול לי וכו׳ ומלכות הידוע׳ ילדק בה האחרת דהיינו הגנאה שהכל ישנאו׳ שע״י שהיא מתגאה על כל העולם הכל ישנאוהו והוא מה שאמר לעיל פ״א פ ס״ב כל האומות סונאי׳ את עשו עליל הם ן שביבא דנורא לפי לשון קגרה זו ק׳ איך נדון כנבוכדנכר בשרפות או שהם לא חטאו וזה דומה לטוביה חטא וכו׳ וכשנאר ל״ק שפ״י ת׳ מחנהו הורג באותו אבל נ״כ מה איכפת ליה בשריפת מתי מעט אבל בכחום הדבר מפו׳ שילתה אם ושרפה חבי האומות שבשתכנסו לחנוכת צלמא מתחלה כר׳ אומות היו שנא׳ כאדין מתכנשין אחשדרפניא סגניא ופחותא והדברי מלכא אדרגזריא גדבריא דתבריא תפתיא וכל שלטוני מדינתא ובשנתכנסו לראות חנניה וחביריו אין כתיב כאן אלא ב׳ אומות אחשדרפניא סגניא ופחותא והדברי מלכא והיכן ד׳ אומות אלו קטיל המון ביבא דינורא ואף נ״כ בשרף באש ובכל אימת שירוף עליו כו׳ ׃ ואומר מי לי בשמים קשה דזה מדברי מלכות הידוע׳ שנזכרה שם כמו שאמ׳ לעיל בזה ואחר בכור תקחני שפי׳ אחר שתקבל אומה זו הכבוד שכבד עשו את אביו כמו שאמר ז״ל וקאמר שראוי להענשה מפני גאותה שאומר מי לי בשמי׳ פי׳ שהיא דבקה ביי׳ שאין לה בשמי׳ זולת יי׳ והיא כ״כ דבקה בו שאיכ׳ חפנה להיות עמו כארן כדרך האנשים אלא קדושה כמלאכי היושבי׳ עמו בשמים וכדרך אומה זו להתגאו׳ בחסידות שאין כה כדלעיל ויתכן שענין גאותה מה שהחריב כ״ה ואוסבת כי כחה ידה עשתה שנגאה את עצמה כבית יי׳ שלמו וכתאמ׳ שיטוס כלאי כפ׳ הנוקין גבי ואמר אי אלימו וה״פ שיתן לי ואהיה בשמי להלחם עמך כי עמך לא חפלתי להלחם כארן כי כבר נלחתיך שם ואין זה חדוש אללי ׃ רבי לוי פתח וכו׳ משום דק״ל שאי זה קרבן אהרן דזה מורה על הרמוז אליו בדברים לעיל ס״כ פ׳ט׳ו ד׳

דרים ליה בתשובת שאלת רבי יוסי למטרונה מייתי לה הכא בריש׳ כדרך המדרש והכהיי בתב שדרז״ל כד׳ דברים נתקשה משה וזה אחד מהם ולא מנאתי היכן דרשוהו ׃ פתח קרייה בישרא וכו׳ משום דק״ל שאם כפשוטו פיי׳ משפיל ומרומם מאי זה שנרא׳ על הרמוז לא הכ״ל אלא א׳ ישפיל ואחד מריס א״כ ישפיל וירים כדרך משפיל אף מרומם ועוד אמאי אקדים פורענות הכ״ל זה ירים וזה ישפיל ועוד שדרך שהשפלה אחר הרוממות להכי מפרש ליה כאהרן וישראל דאתא לומר שבלשון שהושפלו הוגבהו אף כ״ע מ״ט לזה אל כי לא ממזרח וממערב וכו׳ דכתיב התם דבשלמא כפי׳ פשוטו קאמר שאין העושר מאה שהאדם יוכא בסחורה ממקום למקום אלא הוא מיי׳ שנוטל מזה ונותן לזה כדלקמן ס״ד פ׳ כ״כ אבל לפי פי׳ זה אמי שייטיה נבי כי לא ממוצא וממערב וכו׳ עי״ל מ״ט היות השפלות והשנבהה בלשון זה וי״ל שפי׳ כי לא ממוצא וממערב וכו׳ שאין מעלת האנשים מצד הוראת המזל אלא מאת ההשגחה האלהית כדפי׳ קנת והביא מופת לזה מהיות המעלה באותו ענין שהיתה לו בו השפלה שאלו היה מאת המזל לא יהיה כן שהדבר אשר בו אירע מוליה ישוב להצלחה וכדכתיב לקמן פ׳ ברכה גבי בשהולך ליאור אי״ם וכו׳ אלא שהדבר מאת האלהים שבאותו ענין שהיתה ההשפלה ישוב להצלחה בכחו הגדול ע״ד מקימי מעפר דל וכו׳ והוא עד״ש לעיל ס׳ כפ״כ״נ שהדבר שבו מכה בו מרפא וכו׳ ודוגמא לזה הביא תם שהוגבהו בלשון שהושפלו שהכוונה לרמוז שכמה שיי׳ מכה בו מרפא וכו׳ א״נ לומר שמה שהוא כדרך השגחה הוא במשפט כפי מעש׳ האדם שעכ״א

כי אלהים שופט לכ״א כי כשהחוטא יתקן חטאו ישוב יי׳ עליו לטוב שעם שיושפל בחטאו שוב יתרומם כשישוב מחטאו ולפי שהתשובה השלימה תיקון החטא באותו דרך שחטא כי בזה דומה לש״י שבמה שמכה מרפא כמ״ש לעיל בפ׳ הנזכר שמטעם זה קלס משה באז כמו שחטא באז דלכ״א זה ישפיל וזה ירים לומר שירומם למי שהשפיל כשיתוקן באותו דבר שבעבורו הושפל כענין אהרן וישרא׳ וגם יתכן לומר שלשון זה מורה על החטא והעונש וכן על ההפך וזה שלהיות עיקר חטא העגל בקשתם מנהיג במקום משה כדפי׳ לעיל ס״כ פ׳ מ״כ ולא בטחו בישועת יי׳ שמושיע הכולל לכ״א כי זה משה האיש שהוא מורה על הפרטי ולכן היה עונשם שיונחו להנהגת שר פרטי כאומר ושלחתי לפניך מלאך ושוב נתקנו בזה יתנו שירמוז שעם היות כל אחד כפני עצמו פרטי יתאחדו זה עם זה להיות שם כולל כי זה טעם אחיות השקל שצריך חבור עם אחיו אחר כנודע במקומו ועלידי היותם כוללים יתרמו לש״י הנקרא כל גם אהרן למה שנתגלגל חטא העגל על ידו גרמו החטא והשפלתו בלשון זה מהטעם הנזכר והיתה הגבהתו בלשון זה שעם היותו איש פרטי ידבק בהש״י הנקרא כל ע״י הקרבן ׃ ורבנן פתרין קרא באהרן וכו׳ לר״י ניחא לאוקומי בישראל דה״ל השפלה ממש אבל באהרן לא הוא׳ השפלה ממש שבתפלת משה ניצול ועוד דאשכחן בהאי לשון הרמה גבי זה כדכתיב כי תשא את ראש דהיינו תלוי ברמם כדאיתא בתנחומא ולרבנן ניחא לאוקומיה באהרן דעדיפא הרמה דידיה דכתיבא גבי זה דהיינו חנוכו בעבודת אבל הרמה דישראל לא עדיפא כ״כ ׃

והו שאמר הפסוק ויאמר להם מהאוכל יצא מאכל וכו׳ משום דק״ל מאי לשון זה גבי קרבן כדלעיל בעי השתא לתרוצי שלהיות זה דבר חדוש שאכל אהרן כל הקרבנות דניתנו לאכילת אדם ועכשיו יצא ממנו קרבן להכי קאמר זה קרבן כלומר זה קרבן זר ומחודש ומעין זה מייתי מהאוכל יצא מאכל שהדבר תימא׳ אריה אוכל כל החיות ועכשיו יצא ממנו מאכל כדמפרש בסמוך אבל פס בל זה אין לדעת מתקררת כי זה דרך מליצה

סופטי׳ ה
ישעי׳ לו
פס י
דניא׳ ב
תלי׳ ע
דכיא׳ ז
זכרי׳ כ
לעיל פ׳ח
פ׳ס׳ח
תלי׳ עה
שמו׳ לא
תלי׳ סח
שמו׳ לב
שופטי׳ יד
פס יב

עכן הכי וכן מיתן עזריה שמח שוש דרשה לחרת ים להם שם ומה מיחד
ד' נדיקים אלו טבי מסתר נדיקים י"ל מפני שעבן עבר על ה' חומרי תורה
בכלל כמ"ש כפ' נגמר הדין וכיחוד עבר על ג' עבירות הם' שמעל בחרם
פעמים שלש כדתי' השם וכב' שמשך קרלתו וגב' שכח על נערה מאורסה
כדאמר שהם לכן הזכיר ד' חלו לומר
מיזכה שמהם לעה"כ לחמר שסתומה
יהושע"ו ומת בתשובה וכנגד כלל התור' הזכיר
את עשה שהורידם וכנגד שפרלה
תלים כ הזכיר מכרתם שהיה רחמון למילה
וכנגד הזכות הזכיר יוסף שמסר נפשו
על זה וכנגד החרם הזכיר דוד שמדב'
שנזהרו מזה כמ"ם והחרמתי את
עריהם שמף שהזהירו מתחלפי'
מדרכיהם ע"י תשובתו נתקן וה"ת
כלם חמש"ל הה מדמקבי"ל ד' נדיקי'
או ידעי' דזוכה עמהם י"ל דשפל כלם
ל"ה הוה דדיבב' הכי אף שהם שמות
לה"ם ב כבי זרח כשפטי שבל הפת דמקשינהו
והמי סיקס"ל כריר שעדין לא למדנו
לביא ד כשהר מחין שהם נדיקים דכמש
מהיקשא שעבן וזכה עמהם להכי
דמיכן מכשפין למדרש מיתן והימן
כו' מחברהם ומשה כן' ויותר נכון
למיתן והימן וכו' שם בני זרח ממש
והה דקמחר מיתן זה מכרהם וכו'
היינו שהיה דומה למכרהם וכן הימן
שהיה דומה למשה וכו' ושעשה דרשה זו
משום דמשכחן ויהכם מכל החרם
לג מיתן המזרחי והימן וכלכל ודרדע
ודרשי'לה לקמן ס"ר פי"ט בחברהם
ומשם וכו' ולא משכחר למחרתי שלא
שנמלט ר' מחיים שנקראו שמותיהם
בשמות מחרי"נ נדיקים או ומשם דור
האדכר שנקראו שם יחדיו אלא לה"ק
מדומים בשעיהם ומה מדרשו שם
מיתן והימן על מכרהם וכו' ולא שהם
תלים ע ל' מחיים או מ"ו ר' מנשי' שנקראו
כן והיו חכמי' מפורסמי' כימי שלמה
כדפי' המפרשי' מכתוב שם כ"ה ע"ש משכיל למיתן המזרחי דס"ל לרע"ל
שהוא מכרהם ונקרא מיתן למעלתו כמ"ש כפ"ק דר"ה כירח המיתנים
שבולדו כו מיתני עולם ונקרא חורחי לפי שהיה מזרח כאו' מי העיר
תמורת מו לפי שהיה קדמון לכל ישראל וכזכר שמוסר על שהו שהוא מ'מי'
נקנים שעל ידם כתב דוד ס' תלים כדפי' כפ"ק דר"ה ס"ל לרע"ל כמ"ש
שהמזרחי מיתן כן זרח ולכן נקר' מזרחי וכן מיתן המזרחי
הנ' כויחכם מכל החרם וכן הימן וכלכל ודרדע הנ' שם בני זרח
מהשעם שכתבתי בסמוך ועוד דמ"ל דכתב מזרחי מכיתן
וכלכל ודרדע . ע"ש שמנה וכיתן וכלכל ודרדע ס"ל לרבינו מכרהם
ויוסף ודוד כמדבר ושהו כיתן שם' שמסר שהנכי חשתי זכה להיות
שם הנ' . שכלו דעה שלא היה להם שמץ אלא כתורה וכו' ת"ל לא ניתנה
תורה אלא למוכלי המן : ובן שמר יהוסף וכו' ות"ת שנתרי' כלם חשמה
לחשמני' שהוא כתחיל הכ"ל ושמר יהוסף שנתרץ לפניה כיכוסר סיוכ'
לעה"כ . ב ה"נ יכבדני מין כתי' כאן שלא יכבדני ודרשי שום הנו לרבוי
ואע"ג דמשכחן יקרמוכני שכחרוכני שנמלוכני כיכה דחיכ' למדרש דרשי':
בבור שחר ככוד ע"ד שנה גורדת שכוה שו עניכו כעה"ז וכעה"ב כדר'
ברבי . כבדני מין כתיב כאן ק' מכיון דכלעון הוה קשר ווכח תודה
למשמע תמיד מין טעם לומר שבדני שלא יכבדכני פירוש על המשך הדבר
תמיד כמו ככה יעשה מיכה ויקדו דנרשי' מכבדכני מין כתיב כאן :
בברבי כתה"ת ולא לע' יכבדכני לעה"כ לכד דע"כ נעה"ו הוה מכבד
בקרבנו : יכברבני בעה"כ לא לפוקי שהר הקרבנות שהם בטלים לעתיד
כלקמן . מסקלי דרכים שלא יזוקו דרכים : סופרים ומנים ודרך
פיזנו תורה כתו' והודעת להם את הדרך ושם מתנגן שימה בפיהם ומשום
דנרים דינקוט קיימת שפר שהיתה כמלמדי תינוקו' . פירות מעוטרין
כדי שלא יכשלו כהכילת טבלי ולפי זה כמדרשי מבפול מהדרך אין יכשלו
בה קהמר ושם דרך . ואיבא למידק לפי פירושו אי מ"ש הכי מילי דנקט
קרא שהשר מעשים טובים ועוד מה ענין להבך עם זוכח תודה וי"ל משו'
דלעיל מיירי בכ' מיני חוטאים שה' שהכיאים קרבן בלא תשובה שהרחם
הכריות והכ' העוסקים בלמוד ואינן מקיימים התנות ואו מחטיאי הרבי'
שלומדי' מהם שהכתי' וכמ"ש רל"ק בפ' ולרשע אמר אלקים עכ"ל בכנ' הכא
הא' זוכח תודה שאין חסן ליי' בקרבנות רק בתודה שהיכה בחה על חטא
כדלעיל וכ"ם שאין לו חסן בקרבנות על חטא בלא תשוב' אי פי' זוכח תודה
זבח שם תור' ושפוכ' כמ"ש שהמפרשי' וכנגד הכא שה' שאר ושם דרך דהיינו
פיזנו מזכה את הרבים בפך או שהם מחטיאי הרבי' והוכו' היא שלמדי'
התינוקות בחמונה לו שמוכרי פירות מעוטרים שבחנה שלמולים לזבות
הרבים כי המוכר פירות מעוטרי' נותן להיותו ח' כמ"ש חוקה על ת"ח
שאינו מוכיח מידו לכר שאינו מתוקן ולפי שאמרם שעושלת הרבים הוא
בשקול הדרבים או כשאדם יהיה זה כנגד מה שהוכיר ככה הנו' שהבי'
הרבי' כאו' שם רמית נגב וכו' פיך שלחת וכו' ואינו רחוק שבשקול הדרבים
הוא ל"ת לפיורת התשוב' והרחקת החטא ע"י שלו שלו שנו דרך והלקת

הכרות רחוץ אלו שור כלמוד כתור הנקר'נר ושור כמו'כי נר מצוה וכו'
לא זכה תימה מפי רשעיה שלא זכה רק בשכיל וקנו והלא כאחר כו
שנה שחול במלכו ומז"ל כבן שב' שמין כו חטה ושערו שלא במשכה מלכ
מפני שלא היה כו דופי ואמרו שהיה נדיק מדוד וע"ק מה ענין שמך
להדלק כרו' ולפה בשמך זכותו לקנ' ולא לו אלא שנל'
ולא לו אלו לכנו וי"ל שלפי שנל'
וי"ש שלא יקריים דכרו בשמלק כו
למלך לא היתה זכותו מספקת למ
שלולי שנכנסרפה עמו זכות וקנו
מועיל לדכרי' ולכן ניתנה לו המ
שפי' זכה הרבי' חסר יוכיח ו
יכיחם ויושיעם מהריהם כוקנו
מכיל הרבים מהכסולות . אב
היה שמו כ"ע מה שכתו' בשמוע
מלי מכבן מכיל דמשמע למכיל
על נר היה . ג ה"ג ושם כתי' כ
כלקמן פי' דמדכתיב בשן ולא
כמו שם הזהב שם הכדולח ודומ
דרשי'ים לשון שות ולא לשון זהו
מקום כשוכרי וק'דכשם ק דמ"ק נר
כל השם מרחותיו בעה"ו ובכה ור
כיפותו על הכ"ה שב'ושם דרך
ושם אף השדרכה כשו כת
בשי'ן ניתה למדרש'לשון שומה ו
כעל מדרש זה ס"ל דשיתה ושומה
שדרי כיהנו למכתבי'כשן שהעני
קדושים שהשומה היה שיתת
ודקדוק כדכר מכל כעל המנד
ס"ל דלשון שומה ליכא למכתבי
כשן ומיכן ילמי כתיב כשין וכ
לשון שיתה כתו שם פה ולכן
לומר ג' מקרי ושם וכו' ויתכן שכ
כעל התלמוד היה כתוב כשי'ן וכ
ר' יהוחי היה כתוב כשי'ן כשם
ומיהו רחוק היות מחלוקת בכנו
דכתכתם דוכתי משכחן מחלוקת
תלמוד וכעלי המסרת כמ"ש
כפ' כתה בהתה נכי מעכירים כ

אמר

רשיים תורחים כהיות דמ"ק דכתי' הנא פרש"י
ומחשב שהשמד מנוס כנגד שכר' מכל לפי מדרשנו נר שמין העכין שלא
מוסר ודרך מרן . שני שפי' ת"ח הרכ'סוה וק"ק דיקיכא רמיין דנגר ה
מרחינו כיעש לקים ולכ"כ דפי' מרחי' קמת כלו שהולך כשוה שה
כדרכיו ללכת כדרך שוה ויפר . משופע י"מ שהיה משופע כלנדי
כלנדי ת"ח והיה שכו שהוה חכם ולי"ר שפי' משולש ומדקד' כפשוט
כיותר כדרך ת"ח מכל לשון משופע לפי זה לא ידעתי פרשו .
ולא תנחו לה נכתבו הענייני כשדרן הכיקת התלמוד קדמה למשנ
לא נתנה כמשנ' אלא כתלמוד : שב כריך כדקי"ל דאורח מכרו
איזה דך מיתר מה נתנה מחר לך כלו'ם תוכל לומ' מחרי מה שתני ה
אבל כלבה פיסקי' לחתו של ר' יהוחי ור"ל כי מה שתכל זה שהיה ע"י
כללה . קם תפסי' י"מ קם שהוה מורה ולא רצה לו כך תפסו ר' יהוחי לעיל
נגרה . מה ירחית נגך דשת מועב לי פי' מה ירחית נגך כלו' רמה מה היה ירוש
מלך ת"ל ומה ירחיתך נבי פי' אירוש ירוש יש לך מלכי סיהה לך עסק
כתם זכית לתכול על שלחני כי זה מיכו מתפיק רק סיהה לך עסק
והכ"ל שפי' קם תפסי' כשקרתו כלה כעם עליו וקם התורה ככעסו
לר' יהוחי כתוב' ממנו תכיע וח"ל מה ירחיתי נגך כלו' רמה מה היה ירוש
מלך היה כיהך שהת' מעכבת ממני ושל לו ר' יהוחי מה היה ירוש
בידו והכיה דמדכתי' מורם קלמ יעקב נר שמחור ירום להמון יפר
ע"ם יש להם חלק בה כלו' שלהנטרפות עם ת"ח ניתנה תור' שמפני
לכדם לה היתה ו' תני ומכ"ר יהוחי סוכל לתור' ים כירוש מילה שהם
שהוא וזו תוכח' מנוח על שקרתו כלה שהחר שהוא מנטרף כזבו כת
התור' נחשב הוא קנה לפני ה' ועניין זה קרוב למ"ש להמן ס"ה ע"ו רמו
נתכנסו כל הקהל כו' ומכיון דהיכו מחשיבו שלא כלבה נחמה שנוהל
זכותו מסר מין לו חלק בעניין התור' ואו ולפי נעכ' לור' יהוחי ושל לו
נרי' שיהי' לו שום זכות מיוחד מסתר ע"ם שעל ידו זכה להכול על שלחנו
קהלה יעקב ליעק' מין כתי' כאן ניר' הילקו' קלקלת יהוחי מין כתי' כאן
נרסתינו ה"ם ולו כתי' ליעק' היה מספר לומר למיוחדי' שבישראל שכל
דכתי' קהל' מהם' דכל הקהל כמ"ש להם חלק בירוש' , לא שמעי' מלה כיהוש
פי' שלא שמע קללה או גדוף שנוס שרם שהחזירו עליו שלא היה מכוונ
חרפתם ומיהם השיבי' ר' א"ר שמוע מייתי סייע דכי היכי דפי' דרך לחם
כד"מ ה"ה דרך להכ"ם כי היכי דלא תקשי שנו שנוס ד"מ זכ"מ ד
שקי' מייתי מדרש' דלמו מלת שוטרים היא כיון דקמ"ל דורו דורו לשון
דורו' קדם' שהרי לכ' דורו כיתב התור' אחר ת"ח שהחל' דמכיון דכ
את דרכו לשמעי' ר"מ ומ"ל מן התקרמו פי' ולכה ליעש"נ שמן המקר
ומייתי לה הכ' למלך מיני' ל"ה ג' כיעש שקי"ם והוקק לוה שנוס ד

ד אמר ר' פנחס משל למלך שבאו אריסיו ובני ביתו לבברו בא א'
ואמ' מי הוא זה אמרו לו אריסך הוא אמ' להן שלו סרורו בא א'
ובברו ואמ' מי הוא זה אמרו לו בן ביתך הוא אמר שלו סרורו בא א'
ואמ' מי הוא זה א"ל לא אריסך ולא בן ביתך אלא בא לבבדך אם יהבו
ליה פלריא (כסף) וישב עליה כך חטאה באה על חטא ואשם בא
על חטא הודה אינה באה אלא על חטא אם על תורה יקריבנו
ה ר"א אם על תור יקריבנו וש"ת אוליליץ אשם א"ר יורן הוי פש
אני חייב ולא אשם אני חייב ר' יודן בשם ר' לוי אמר אלו בני אדם
שנותנים התר בשפחות בע"ז הקב"ה תולה אותן בקרקרי ראשיהם
לעתיד לבוא הה"ד אך אלהים ימחץ ראש אויביו קדקר שער מתהלך
באשמיו כל עמא ייפרון ויזל התוא גברא בחוביה יזיל התוא גברא
בחוביה ר"א אוילים יליץ אשם וה שחביא קרבנו ואינה מתכפר לו
מה יעשה ילך אצל שבטו של לוי שכתב בו וישב מצרף וממהר כסף
וטהר את בני לוי ובין ישרים רצון זה שחביא קרבן שלא על חטא
אם על תורה יקריבנו ו רבי אלעזר ור' יוסי בר' הנינה ר' אלעזר אם שלמי הקריבו בני נח ר'
יוסי ב"ח אם עולות הקריבו בני נח מתיב ר' אלעזר לר' י ב"ח
והבל הביא נס מוא מבכורו צאנו ומהלביה רבר שהלבו קר"א מה
עבר ליה רי"ב לה עבד לה משמניהון מתיב ר' אלעזר לר' יב"ח וישלח
את נערי בני ישראל ויעלו עולו ויזבחו שלמי' רא מה עבר לה רי"ב לה
עביר לה בם"ר שלמים היו בעורן בלא הפשם וניתוחו ו מתיב ר"א
לרי"ב"ח ויקח יתרו חותן משה עולה וזבחים לאלהים רא מה עבר לה
רי"ב"ח עבר כם"ר לאחר מתן תורה נתנייר יתרו איפלגו ר' חייא בר
אבא ור' יונאי הר אמר לאחר מתן תורה נתנייר יתרו ואר אמר קו דם
מתן תורה נתנייר יתרו א"ר הונא ולא פליגי ם"ר קודם מתן תורה
נתנייר יתרו כם"ר שלמים הקריבו בני נח ום"ר לאחר מתן תורה
נתניי' יתרו כם"ר עולו הקריבו בני נח ורא מסייע ליה לרי"ב"ח עורי
צפון ובואי תימן עורי צפון ו עולה שנשחט בצפון ולמה קור' אות'
עורי דבר שהוא ישן ונתעורר ובואי תימן זו תורה שנשחטה בדרום
ולמה קורא אותה ובואי דבר שהוא הירוש ואף קריא מסייע לרי"ב"ח
זאת התורת העולה היא העול' שהקריבו בני נח וכרי דאתו שלמים
ואת התורת זבח השלמים אשר הקריבו לה' אין כתיב כאן שלא אשר
יקריבו לה' מכאן ולהבא מה מקיים ר' אלעזר לקרייה דרי"ב"ח עורי
צפון לכשיתעוררו הגליות התחונות בצפון יבאו ויחנו בדרום שנ' הנני
מביאותם מארץ צפון לכשתעור נוג הנתון בצפון יבא ויפול בדרום
כמה דתימר ושובבתיך והעליתיך טירתי צפון מלך
המשיח שנתון בצפון יבא ויבנה ב"ת הנתון בדרום הה"ד העירותי
מצפון ויאת ממזר שמש א"ר יוסי בשם ר' בניתם מה לוי לפי שבעזל'
הזה כומן שרוח רדומות מנשבת אין רוח צפונית מנשבת ובומן
שרוח צפונית מנשבת אין רוח דרומית מנשבת אבל לעתיד לבוא
אמר הקב"ה אני מביא ארנשפש (סלכוטי קו כלע"ז) בעולם
שמשמשות בו שתי רוחו' הה"ד אומר לצפון תני ולתימן אל תכלאי
הביאי בני מרחוק ובנותי מקצה הארץ א"ר יוחנן למרתך תורה ר"א
שאין חתן נכנס לחופ' שא א"כ נותנ"לו כלה רשות הר"הרבתי' יבוא
דודי לגני ויאכל פרי מגדיו ואח"כ באתי לגני אחותי כלה רבי
ויחס מספחתו אחר כמשך מסס ולפי מ"ם כעל נורת תהלות כמקדש
ל"מ החכמי' מסיות המלם לילן הפוך פרשו למעלה בקמים וזה ימסא
הסעדו הפוכו שלבד המעל ורמוי לו להסתדל לשוב אל מקום פרשו וזה הסים
גולד בהכנה לשוב מסנה כעל תורה מתיתי' ולא רבה ובכדל תן המקום
הפליון ולזה עמד כו הכנ' אחר נתפר'
תן המלנה הפליון תף תנו נחמר
סלהיו' הבוקר לעבירי זו מספיל בכודו
ונטפל לכסם' לכן יתלה בספר רחסו
להרחות לו היותו כפי טבעו נחתו
בסבך מלמעלה וחטחו הפפילו ;
הח"ר תף שקים וכו' מדכתי' בסמיו
ול"ק בחשפיו תו עוכותיו כי תורתי'
דקרא תסמ"ליה דמיירי בספח' סמביא
תשם עליה ולקמן פפ"ה נרסי' מהו
מתהלך וה"ם לתי על מעשה העכיר'
מיירי דקאמר שעל מהלך כה בעשם ק'
דמתהלך תשמע התמדת סדבר שעמי'
רבות כמו שהתלך בת מתהלך בתומו
והה ליתא לתפי' יהיה כמקרתי יעשם
ותי על העוון קתם' כלו' שבדון כחשמיו
הל"ל לעון לבד תו מכפו' כמו עוכותיו
יבדומו כי כשלת בעוכך ולכ"ת מזה
לעון כני תדם סימת' וייויל הסו' נבר'
כחוביו' הוה דרך לעג כלום' יולך לא
כחטיו כמו סביה רבינל סברי הוה
קשור בקדקדו ולית יכו לזוז מתקיומו
ומשם דמתהלך פוד על הסמודה
כדכתיב תמר סתמר סתבשים הוה
כפול בתו' ויויל הסוה נגדת כחוכו
ומס פי' ויויל בחוכי' סיסול' כיד פסעו
כתמר דמפי' דק"ל הוה יתור מתהלך
דכתו' כתשתיו לחוד יתני' שבעוכותיו
שלא לו ולכבי משכי כי זה מתת' הטול'
שכלם יעבו ויתמרו רתו' שילך ויכשל
כחשמיו ; הה"ר תף תלקים וכו'
וטעם זה עם הכתוב הסמוכי לו יר'
דמשם דקאמר הל לנו תל למוסטות
וכו' ק"ל סי' מוסיעכו תמיד ותם מכיח
מות לפעמי' היה ע"י שכו שלא תרח'
חרפתנו שא סביש כתנהג הטול' וז"ם
למות עולות קתם' כתר ככי שהחוט'
הזה יתקן יי' רחסו כפרהסיס סירתו
כל העם כירו , ואינו מתכפר לו
כלו' שהוא שוכה בחולתו ולכן פיכו
מתכפר וז"ם לוילים ילך חשם
פהלוילים התלקיכוכותם וכין ה' קרבן
חשם ולא יועילם אחר שהם כחולת'
ותקנתם ללכת תגל שכטו תל לוי
שכתוב בו וכו' וסופי' והיו ליי' מנישי
מנחה כנדקה ופי' שתחר שיהיו נקריס
מעון יהיו מביסי מנחה שתיכ' תם על
חטת שלא תודה וערכה ליי' מלחתם
ונן תלו כשילכו ויטפלו פתם ללמוד מתעשיהם יערב קרבנם וז"ם וכין
יפריש רעון דסייכו זה שסביא קרבן שלא על חטת כדתנ' ויהיה פי' כין
יפריש כפלוילים או יהיו כין הלויים שהם יפרי' ונקריים תז יהיה קרבנם
לרעון פיהיה תודה ולא על חטת ומתקם רמז ללויים כלוילים מפני
תועיות לויים שכיניהם יתנה גם עמהם שם ,
ר"א ור"י משום דמדכתיב הכא תטר יקריב לי' ול"ק תטר הקריבו תיכה
סייעת לר' דתמ' שלא הקריבו בני נח שלמי' מייתי הכא פלוגתייהו ' מה
מקיים וכו' ומה מקיים קרא דתטר יקריב לה כפי שהתשוב' תבו'
לעי' ס"ו ' יבואו ויחנו כדרום שם"ם שה"י כתמלע שעל קרי ליה דרו'
לגבי תקו' שתתנו הגליות כחות דהוי כפון שעל וכן ס"ם כנוב תנוב סיפלו
בדרום שבל מ"ם פ"ם נתון בדרום דוקא שחלק יהודי' היה כנד דרו' בכתוב
כיהושע והר הכית והלשכות והעזרו' היו בחלקו ושל יסיכל וקדם קדמיס
בחלק בניימן הסמוך לו כדתמי' בפ"ק ביומא ' שנ' סנגי מכיח חותם מת"ל
ותע"ג דס"ד כנפו' שתרך נתי כדכתי' ונפוצו יהוד' יקבץ וכו' סיקר הבליות
כנפון ' דכתיב העירותי מצפון ובתיב התם רחסון לבניו הכא סנם
ושמידתו בנפון סיוסב עם תדום כמדינה כדלעי' ס"ב פ"ח וכפ"ק תמרו
דקני בנפ"ם ' יבא ויבנה כ"ה בר' סתין קיבון גליות ומחלת בוג ע"י
מלך המסי שלא מתחל יתקבנו הגליו' ויסיק עכין גוג ומגו' ומוסב יגלה מלך
התסיה לכבות כ"ה וכבי תשתע כפ"ב דמגלה שתת' שתקבנו תקב בסופר על
קבון גליו' ותחסיק הסיב' סיוסבנו דכיון סיתקבנו הגליו' עום דין בדרסני'
קודם סיבלו להתיסב בירושלי' ותקבנו תת כמה דוד תחר בוב' ירושל' שכיון
שכתי' לירושלים כה דוד וכו' ולכן פרט כתן ג' עניכים שרתקוויס לבו
מהנחול' קבון גליו' ונקת' תוינבו ופבין כ"ה ולא סתך תכל כתלך התסיה
ותע"ג דג' תלי כנפו' כלהו כיליגיהן קר' תתו' עורי נפון ובפי תיעון דשקולי
סם ניבפו שלפתם ; אין רוח נפון תנשב ותה ל"פ לא יתפור ל' רוחות
מנשבות

ויש כיון דהקב"ה הוא המדבר תלמ שהזכיר שקי"ס כפ"י לעזור על זה שתף
המוכן מהכנו הוא המוכן מהפירוד מ"מ מכח היתו דרבי שהיושעה לשקי'
כמי ' וה מ"ן המקומו כי רבי שהם המוזים זה דהייכו ויוסע ה' את
ונרכבה כיסועתיך כלקדמון ס"ד פ"כ וכעזב ה' שיהיך את שבועדכרתי'
כי הני' וכן תנכי ה' תלהיך תמר
ר' אלעזר ור' יוסי בר' הנינה ר' אלעזר אם שלמי הקריבו בני נח ר'
יוסי ב"ח אם עולות הקריבו בני נח מתיב ר' אלעזר לר' י ב"ח
והבל הביא נס מוא מבכורו צאנו ומהלביה רבר שהלבו קר"א מה
עבר ליה רי"ב"ח עבר לה משמניהון מתיב ר' אלעזר לר' יב"ח וישלח
את נערי בני ישראל ויעלו עולו ויזבחו שלמי' רא מה עבר לה רי"ב"ח
עביר לה בם"ר שלמים היו בעורן בלא הפשם וניתוחו ו מתיב ר"א
לרי"ב"ח ויקח יתרו חותן משה עולה וזבחים לאלהים רא מה עבר לה
רי"ב"ח עבר כם"ר לאחר מתן תורה נתנייר יתרו איפלגו ר' חייא בר
אבא ור' יונאי הר אמר לאחר מתן תורה נתנייר יתרו ואר אמר קו דם
מתן תורה נתנייר יתרו א"ר הונא ולא פליגי ם"ר קודם מתן תורה
נתנייר יתרו כם"ר שלמים הקריבו בני נח ום"ר לאחר מתן תורה
נתניי' יתרו כם"ר עולו הקריבו בני נח ורא מסייע ליה לרי"ב"ח עורי
צפון ובואי תימן עורי צפון ו עולה שנשחט בצפון ולמה קור' אות'
עורי דבר שהוא ישן ונתעורר ובואי תימן זו תורה שנשחטה בדרום
ולמה קורא אותה ובואי דבר שהוא הירוש ואף קריא מסייע לרי"ב"ח
זאת התורת העולה היא העול' שהקריבו בני נח וכרי דאתו שלמים
ואת התורת זבח השלמים אשר הקריבו לה' אין כתיב כאן שלא אשר
יקריבו לה' מכאן ולהבא מה מקיים ר' אלעזר לקרייה דרי"ב"ח עורי
צפון לכשיתעוררו הגליות התחונות בצפון יבאו ויחנו בדרום שנ' הנני
מביאותם מארץ צפון לכשתעור נוג הנתון בצפון יבא ויפול בדרום
כמה דתימר ושובבתיך והעליתיך טירתי צפון מלך
המשיח שנתון בצפון יבא ויבנה ב"ת הנתון בדרום הה"ד העירותי
מצפון ויאת ממזר שמש א"ר יוסי בשם ר' בניתם מה לוי לפי שבעזל'
הזה כומן שרוח רדומות מנשבת אין רוח צפונית מנשבת ובומן
שרוח צפונית מנשבת אין רוח דרומית מנשבת אבל לעתיד לבוא
אמר הקב"ה אני מביא ארנשפש (סלכוטי קו כלע"ז) בעולם
שמשמשות בו שתי רוחו' הה"ד אומר לצפון תני ולתימן אל תכלאי
הביאי בני מרחוק ובנותי מקצה הארץ א"ר יוחנן למרתך תורה ר"א
שאין חתן נכנס לחופ' שא א"כ נותנ"לו כלה רשות הר"הרבתי' יבוא
דודי לגני ויאכל פרי מגדיו ואח"כ באתי לגני אחותי כלה רבי
נכון תלו כשילכו ויטפלו פתם ללמוד מתעשיהם יערב קרבנם וז"ם וכין
יפריש רעון דסייכו זה שסביא קרבן שלא על חטת כדתנ' ויהיה פי' כין
יפריש כפלוילים או יהיו כין הלויים שהם יפרי' ונקריים תז יהיה קרבנם
לרעון פיהיה תודה ולא על חטת ומתקם רמז ללויים כלוילים מפני
תועיות לויים שכיניהם יתנה גם עמהם שם ,
ר"א ור"י משום דמדכתיב הכא תטר יקריב לי' ול"ק תטר הקריבו תיכה
סייעת לר' דתמ' שלא הקריבו בני נח שלמי' מייתי הכא פלוגתייהו ' מה
מקיים וכו' ומה מקיים קרא דתטר יקריב לה כפי שהתשוב' תבו'
לעי' ס"ו ' יבואו ויחנו כדרום שם"ם שה"י כתמלע שעל קרי ליה דרו'
לגבי תקו' שתתנו הגליות כחות דהוי כפון שעל וכן ס"ם כנוב תנוב סיפלו
בדרום שבל מ"ם פ"ם נתון בדרום דוקא שחלק יהודי' היה כנד דרו' בכתוב
כיהושע והר הכית והלשכות והעזרו' היו בחלקו ושל יסיכל וקדם קדמיס
בחלק בניימן הסמוך לו כדתמי' בפ"ק ביומא ' שנ' סנגי מכיח חותם מת"ל
ותע"ג דס"ד כנפו' שתרך נתי כדכתי' ונפוצו יהוד' יקבץ וכו' סיקר הבליות
כנפון ' דכתיב העירותי מצפון ובתיב התם רחסון לבניו הכא סנם
ושמידתו בנפון סיוסב עם תדום כמדינה כדלעי' ס"ב פ"ח וכפ"ק תמרו
דקני בנפ"ם ' יבא ויבנה כ"ה בר' סתין קיבון גליות ומחלת בוג ע"י
מלך המסי שלא מתחל יתקבנו הגליו' ויסיק עכין גוג ומגו' ומוסב יגלה מלך
התסיה לכבות כ"ה וכבי תשתע כפ"ב דמגלה שתת' שתקבנו תקב בסופר על
קבון גליו' ותחסיק הסיב' סיוסבנו דכיון סיתקבנו הגליו' עום דין בדרסני'
קודם סיבלו להתיסב בירושלי' ותקבנו תת כמה דוד תחר בוב' ירושל' שכיון
שכתי' לירושלים כה דוד וכו' ולכן פרט כתן ג' עניכים שרתקוויס לבו
מהנחול' קבון גליו' ונקת' תוינבו ופבין כ"ה ולא סתך תכל כתלך התסיה
ותע"ג דג' תלי כנפו' כלהו כיליגיהן קר' תתו' עורי נפון ובפי תיעון דשקולי
סם ניבפו שלפתם ; אין רוח נפון תנשב ותה ל"פ לא יתפור ל' רוחות
מנשבות

מסלייך לקמן כ"ה תלי' סס

ד תסי' ד סס יח

ויקרא ז

ירתיים לח יחוקאל לח

יפתיים מ"ר

יפתיים מכ

ס ר ד

מנחי בכל יו"ד ורוח נפתחי עם כלן היינו מעט מזע"כ דר' לתקן והכ' נסיכת
ניירי ארנסטס לקמן ס"ד נרסי' לנרסטס וכתב בפל' הכי' דהכי מסתב'
ופי' לנרס קס כטיקו כלעז והיינו ענין זר הון מהמנה כמו שנקר' הררי
סאב בי כלעז וכן כ"כ מנריין פי' סלכטי' קו דהיינו הרוי כרכתיב לעול
סי' ג' הה"ר תומ' לנפון תני דמדכתי'
לקמן פ' הבה תני וכבה ז' תכלים פ"ת דדרכו
כ"ז להמנ' והיינו כעת סדוח שכנגד שנכנ'
וס"ט זו סומקת וקמר סלעתיד לח יהיה
מז' כ"ו כן: הה"ר תומר לנפון תני ועפ"ז זה
ז"כ"ז להבחת הכני' תרחוק שם יהיו לך דרך
ירמי' לב ים כמכינו' שה מזה ושם מוס יהי' הרוח
עלי לך מכי כלם כיחד: א"ר יוחנן וכן מה
שהכיה כתן דר' כי היכי דלח תקשה
על מה ספרי עורי נפון על קבון נליות
ס"כ מתי הפיתי נני דהם מר' דקמ'
למדתך תורה דמסתפינן דפי' ננו ונני
דהכח לנון חופה וכדחמר כם ד' לנני
לנטוני ריר שט' קבון נליות תתיפה
החופה שהיתה מ' לחדות ישרא' עם
תוספת סק"כ כחתן וכלה. הה"ר יהוח
זוכחים דודי לנכו וכו' דחל"כ: מה כורך לה
פ"ת לומר יהוח דודי לנכו וכי לנכו לריך
לקריחתה ועוד היכי קחמר כריש
הפיתי נני דמסתפ' מחנן סלה ושם
תלי כט דרך מוסר קחמר לנכו כחלו הוח שלו
לה הל' כחתי לנכי מחנ שלפי החתת
סמו' כב חיכו שלו חכל שם פחוסה מיירי ניחת
תלי לך שחר שהות לסכיסה מפסר ליחסה
מליה ומליו. לשדחך תורה ד"ת
מדב' לג כתיב ישרא וכ"כ מיירי שקורתי'
סמו' יט ליי' וחוח יענס ליוקק להם מורקט
לה כחמל חתן וכלה למדת ד"ת:
לעתיד לבוח כל הקרבנות בטלים
פחס על תודה יקריבו קמי

ומסוס דק' לי יקריבו לח"ל מחדן ר' נחסבי נסורה הוח לעתיד לבח
מקרבן זה חינו בטל כחלה ויתכן דחלמר יקריב קמי ומסוס דרי כח
דייק מדכתיב הכי ול"ק חלמר דכני נח לח קריבו שלמים קחמר
פסחת ר' נחס דלח חתת לה לחמסופי שלעתיד חין מין קרבן זה
בטל ולחבי נקט לסון עתיד: כל הקרבנות בטלים לח יהין זה בהלטן
שהרי עיקר קרבנו תמידין ומוספין לעתיד ועל הי"ב כ"ב וכדחמי'
בכתה הטיבה בהזנקה וכו' חלח חתפוין זכחיכו' חלמר לעיל פ' משל למלך
וכו' והרי יחזקחל מזכר כנין הבית והקרבנות כיוצר לעתיד חבל הכח
בקרבנות יחיד דומיח דתודה קחמ' ולפי שכלם בחים על חטח זולת
הפלמי כלעיל לחבי לפתיד שיבוקש עון ישרא ואיכו לח יקריבו קרבנו'
חלח רק תודה ודומ"ה מקרבנות שלמים שחינן בחים חלח לתודתם ולכבוד
כחל עדיין ק' ממקום שחר והוח שיהיו מיוח מנות חו מקרבנות חטחות ואשמות
ושולות יחידים בטלות לעתיד ח"ו שיהי הפך ברם מחוכחו לח
מנוסח לח בכללה ולח בחלקיה ושם חמרו כמה' כיון דנפל סחרב כו כלעים
יעשכו תכריכין למתות' ר' יוסף חת מומרת מנות בטלו לעתיד לבח כנר
תירץ הרסב"ם דכעולם הנסמות מלכר והחריך שם בעניכים הסייכים
לקומת זו והכיולו בעל עין יפקד ושם מחכם יש קלת מהמדרשות סיר' חסן
שכוכקנת מנות לקמן פי' כ"ב כללה וטרפה החריך כזה כ"ה ועפ"ה חין
לי פה רק לתרך חבדה דיהן וי"ל דבטלין לחו דוקח חלח מסוס לעתיד
כיוסר לב סחכן מבחרים יהיה החטח נחכת על המעם ולכן יחנכו שחר
הקרבנות הבחים על חטח פ"ד הדחוק וסלמים יזבחו חמיד לזה יהיה
כחלו שחר קרבנות בטלים כמכוון ושם"ב דחחת חלמר לקמן פי' ח יחנות
המסים חין כהם לח זבות ולח חובה מכחם דמוסר הכחידה ולח יחנח
סחטח כלל כבר כחכתי בס"ח פכ"ו סי' ב דחפסר שהחבד הבית חיכה
מוסכמת וכן נחמר דר"מ דהכח בלישה עלה ועי' ל דח"ה יחנח כהם החטח
כדכתיב החם והקרבנות שכחזור יחקריבו כהם שיתבירו ויביחו קרבנם
כישרא בזמן הזה ושם"ב דחין מקבלין נדרי ליחות המסים חלין מתבירי'
כדחיתח בפ' ק דף ח' חבל כמ"ד שהחפלות בטלות חין להביא כך חמנות
התפלה מחובת כל חדם כיחוד ולח חתקיים המנוה כמה שהנדיבים לבד
יתפללו ועוד דכהכיח כתיב לעתיד ושמחתים בבית תפלתי חלמה חיכה
כחי תפלה לעתיד וחין לומר דלח"ה לבד קחמר דמ"ם כי כיתיבית תפלה
יקרח לכל העמים לרבותח נקט ומכ"ם ליישרא מחכם יש להביא כדכתיב
בענין הקרבנות דלח מיירי רק בענין היחידים וכן נחמר הכח חלח מיירי
בתפלות הקבועות לכל ישרא על כל התיחודות שיתחדשו ליחידים כמי
שיקרחנו ברח חולה וכיולח וכח והתפלל לפני יי כיתפלה כזו לח תחנה
ל"ל חס עלה מעט להיות העולם רחוק מהנזיקין והבדות ויותר נכון
להביח על הכל כי לח יקרח בטול במהוה חלח בהיות המהוה בהכנתו
כרחסוכה ופכ"ז בהכנלה המהוה מחכנין חדה"ר שנחסר בכסר ושוב
הותר לכבי נח ס"ח שהיו רחוים לשתידת החיסור הזה מנד עכשם
וביטול זה לח יקרה בחלות שיתבטלו כי ביטול הקרבנות הכחי' על
חטח לעתיד לבוח בטול המהוה דק סיכוי בחלות כי מכולם לח היתה
מהוה שיהיו הקרבנות בהם חלח לחוטחים וזה חח"כ לח בחלמ' חוטחים
מהוה לח בחטחת רק המהוה שפיכוי בר מהוה וזה דומה לח"ם מורה בחן

חים ל' יותר מחנו כד בקר שחחר שנחת המן לח נחמר שנחנה חהוה ז
שחחלה לח היתה החנוה שלח בחימת המן וכחימות המן מין
להנוה ונדולה מזו כתב הרמב"ם בחנין חמנות סי' קפ"ז דחמנות היתה
עשתין היא מנוה נוחנת לדורו' ופ"ש שכבר מכר שחין המן
תלויה בזמן חר מקוה שלח החנדלו
דורש ומכח חפסרות שכבר
והחרי כדבר וכן נחמ' לענין קרבן
הבחים על חטח כי החנדה כך
מתחלה שחי חיסח יקריב כל
חימת חוטח ומי שלח יחטח חין לו
פנוה זו דומה לחליכה ויכוח
ביומן מחנות התורה הקיימות
שלח למי שיחות לוח כלח זרח
שלח יקרבו כך חין חלות למנוה
חכלו ובכיהיות הענין הזה ככל
שיכלבהמות לנכח ולח יהיה מני
למנות יכוח וחלו'. וכחלות וטוח
חת וכיול לח יחמר חיש בטוח לו
שלח שכחתה המנוה חסיוח
המקבל המנוה וכן בענין
התנוסה כשלח יהיה חוטח בו
וכן נחמ' לענין התפלה שהחנוה
לדורו' שהצריך דבר חיכלל עליו
כ"ל להרמב"ן שכתב שחין לחתפלה
קבוע כלל רק שהצריך לזכר יח
עליו לפי להרמב"ם שכתב שחי
להתפלל בכל יום כפסח ס"מהיום
שחין המנוה לח בזמן שהריכים
חבל לעתיד שלח יבקשו דבר שיש כרכה
מוכן לפכיהם לח חלה עליהם מברכה ד
התפלה. הה"ר קול שסון וכו' ולכן
החנים מיירי דכתיב דבתם
לדוד למח בדקה וכו' לח יכרת
חים יוסר על בסח וזה לח בחקיי בכלי
כ"ל להרמב"ן שכתב שחין לחתפלה
קבוע כלל רק שהצריך לזכר יח
עליו לפי להרמב"ם שכתב שחי
להתפלל בכל יום כפסח ס"מהיום
שחין המנוה לח בזמן שהריכים
חבל לעתיד שלח יבקשו דבר שיש כרכה
מוכן לפכיהם לח חלה עליהם מברכה ד
התפלה. הה"ר קול שסון וכו' ולכן
החנים מיירי דכתיב דבתם
לדוד למח בדקה וכו' לח יכרת
חים יוסר על בסח וזה לח בחקיי בכלי

שני הרי שחף לעתיד לחין התודה והשלמים בטלים וכטול הבטלים
והקרבנות מסכרח חים ליח חלח קרבי כדפי' . וכן דוד חמר עלי'
כדרך ולעתיד חייני לריכה לזה קרבן תודה דחל"כ מ"ם דנקט
חלח עולות שכחות נ"ב כנדר ונדבה:
הזכיר דוד חלח תימח חולי לח נדר חלח שחלך שכחות ורנל
כלל נדרי וכדכתיב חכוח כיתך כעולות: תורה חין כתיב כחן
דלמח קרבנות תודה טוכח קחמר וי"ל דלכיון דקרבן נוסיף לח חקרי
לח בהשלמה שפי' תודה הוח הנם שעליו הוחמ"ם כת"ם רש"י נחבי חכם
תודה יקריבנו לח הל"ל רק תודה שהוח שם כלל הנסים ושם ר"ל חיזהו
קרבנות דכי הל"ל וכחי תודה כמו ויזכחו זבחי תודה: ההודחה וחם
תודה כם"ט חייתי דונמח שכן כתיב ותעמודכה שתי תודות כית וי"
התפלה ותודת קרבן ושטעו ללח יהי כ' קרבנות תודה נעשים כח'
חשתם ליה שפי' הם' תודה קרבן והכח לח חייתי חשתם דונמ' ושם
דקחמ"ב תודת כ' לחתי תודה שפי' חשפרסי שהלחם קרוי תודה כחן
כפ' קחומן: ח משל לפלטון וכו' חשם ספי' שכתוב דק' לח חחר ספי' שכתוב
העולה ותורת החטחת וכו' חו"ל למיחר זחת התורה לעולה ומנחה וכו'
ומסכי דחתח למיחר שעסק התורה בעולה ומנחה וכו' וכחינו כפי
כתנחות כל העוסק בתורה חינו כריך לח בעולה ולח בחבח וכו' לח הם
חחת סחין לסוגי על זה לכתחל שכל חשחסר להכיח קרבנו חתם
טפי ויסחר זכות התור' לעה"ב ונ"ב דחתך הוח דסחכי לחכי ולח"ת
חשל לפלטון שכנכם לחדיכה ועמו כתוב על לפטים חסורים בזיקי
ח"חמדיכי לחכיחו חה כורח הפלטון הזה כי נפל פחדו עליו כי חי
לדקדק כמעשיו ע"י פלטון זה חבורי וכורח חלר יקוד על כלי
פסק פלטון כנדול ומי יוכל ליהר והשיבו חכיחו כפיהים דבורו טוב
ירח חתנו כי פשיכר פלטון ויכנע חפניו ולחי סיעבור על הפ
והדברי הקלים ולח יפקוד רע בחפלי נדולים וכן ישרא בתירלו כרח
כחם חיני קרבנו כי חי יוכל ליהר ככולם כי פעמים יחטח ולח חרח
כדי סיוכל להביח קרבנו ופעמים שלח יהיה לו חמון להביחו וכ"ש
שחין כ"ב קייס חה יעשה ועל זה נחקלם חקב. כהטיב דבורם כח
והכי חמרי לעיל פ' משל שהחור' חסוב בקרבן חינו בעלות שחין יכ
להביחו. ולמה שלחים בחחרון וח"ת ומפי קושית חדרבה מפ
סיהיה בחחרון שהם קדשים קלים והכתוב חם לחחל חדר החמורים
הקלים ועוד חחתי' ל' הכח ולח לעיל בעיקר תורת הקרבנו לחחתי
תורת שלחים לחחרון וכ"ת מפני חדרך ספי כדיני דקטיכהו לעיל כיילינהו
ועוד יש לדקדק כחו ולמה שלחים בחחרון לחחתי חבל קופיש
חת"ם חחלה וי"ל דחפני דחחת החור' דחת לחיחר לחת שהעסק
כחיכת עולו ומנח' וכו' ל' חיכי נקט הקל בסיפח דה"ל למקט הקל
ועוד החתו חתנו' דקני ול' חף זו חלל חלח חת שהחור' עולה כחקו החה
חפי קח"ל שלחים בסיפח. הדא נרחיתח חין חלכל פיש כו חורה
ותינין הרכה ונקרח בלע"ז לופי"ר בפי' הסוף: כך שלחים חחר
ות"ת ומה ענין הוכרתם בחחרון לנרומים שכלה בחחרון לכל החמה

הקב"ה הרי שיחה שאני נותן תורי לבני בר קפרא אם תלת בר קפרא אמר גדול שלום שרברו הכתובי רברי בראי כתורה בשביל להשיל שלום בין אברהם לשרה הה"ר אחרי בלותי היתה לי ערנה וארוני זקן אבל לאברה"א אם כן שא ואני זקנתי בר קפרא אם חורי גדול שלום שרברו הכתובי לשון ברוי בנביאי בשביל להשיל שלום בין איש לאשתו שנ' הנה נא את עקרה ולא ילדת והרית וילדת בן אבל לסנוח לא אמר כן שא סכל אשר אמרתי אשה תשם"ם סמנים חיא צריכה בר קפרא אמר חורי גדול שלום ומה אם העליוני שאין להם לא קנא ולא שנאה ולא תחרות ולא מצות ריבות ולא מחלקת ולא עין רעה צריכין שלום הה"ר עושה שלום במרומיו התחתונים שיש בהם כל המרו הללו עאכ"ו אם רבן שמעון בן גמליאל נדול שלו' שרברו הכתובי לשון ברייה בתור להשיל שלו בין יוסף לאחיו הה"ר בה תאמרון ליוסף אנא שא נא ולא אשכחן ביעקב דפקיד כלו א"ר יוסי הנלילי נדול שלום שאפי' בשעת המלחם אין פותחין לא בשלו' הה"ר דכתי כי תקרב אל עיר ונו' א"ר יוחן ב"ר יוסי נדול שלו' ששמו של הקב"ה נקרא שלום הה"ר דכתיב ויקרא לו ה' שלום א"ר תנחום בר יוחן מכאן שאסור לו לארם לשאל את הברו בפקים פשוטה תני ר' ישמעאל נדול שלום ששם הנדו שנכתב בקדושה אמר הב"ח יפתה בפים כרי להשיל שלום בין איש לאשתו רבי מאיר הוה יתיב ודריש בלילי שבת הויה המן חד איתתא יציבא ושמעא ליה הנתא סדרש אמתיני עד דיחסל מהדרי אזלה לבית אשבח בוצינא טפי (הנר ככה) אמ' לה בעלה אן הוית אסר ליה אנא יתיבא ושמע קליה דרשא אמ' לה לא כן וכן אעיילת לחכ"ע דאזלה ורוקת באנפי דרוש יתיב שבח קמייתא תניתא ותליתאי אסרין לה מנירתא כרו אתון צהיבין (כנוסים) אתינן עמך לנבי דרוש כיון דחמא יתהון ר' מאיר צפת ברוח הקור א"ל אית מיכון איתת דחביבא לסילחש בעינא אמרין לה מנירת כרו את אזלת ורוקת באנפי ותשרי לבעליך כיון דיתבת קמיה אידהילת מיניה אמרה ליה ר' לית אנא חביבא למילחש עינא אמר לה אפי' הכי רוקי באנפי שבע ומנין ואנא מינשים (מתרכת) עברא חבין אמר לה אילולי אמרי לבעליך את אמרת חרא זיבנא ואנא רקיא שבע וימנין אמרו לו תלמידיו רבי כך מבוין את התורה לא הוה לך למים לחר מינן למלחש לך אם להן לא דיו למאי להיות שוה לקונו דתני ר' ישמעאל נדול שלום ששם חנדול נכתב בקדושה אמר הקב"ה יסחה על המים כשביל להשיל שלום בין איש לאשתו א"ר שמעון בן חלפתא נדו שלום שכשברא הקב"ה את עולמו עשה שלום בין העליוני' להתחתונים ביום הראשון ברא מן העליונים וכן התחתונים הר"ה רכתי' בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ בשני ברא מן העליונים הר"ה רכתי' ויאמר אלהים יהי רקיע בשלישי ברא מן התחתוני' ויאמר אלקים יקוו המים מרביעי מן העליוני' יהי מאורות ברקיע השמים בחמישי ברא מן התחתונים ויאמר אלקים ישרצו המים בששי בא לבראות אדם אמר אם אני בורא אותו מן העליוני' הרי העליוני' רבים מן התחתוני' בריה אחה אם אני בורא אותו מן התחתונים הרי התחתונים רבים על העליונים בריה אחת מה עשה בראו מן העליונים ומן התחתונים הר"ה רכתי' ויצר ה' אלהי' את האדם עפר מן האדמה מן התחתונים ויפח באפיו נשמת חיים מן העליונים ר' מני דשאב ור' יהושע דסכנין בשם ר' לוי נדול השלום שכל הברכות ושובות ונחמות שהקב"ה מביאן על ישראל חותמים בשלום בקריאת שמע פורס סוכת שלום בתפלה עושה שלום בברכת כהנים וישם לך שלום ואין לי אלא בברכות מנין ואת התורה לעול לסנחה ולחטא ולאשם ולמילואי ולזכח השלמי' אין לי אלא בכלל בפרט מנין ואת תורת העולה ואת תורת המנחה ואת תורת החטאת ואת תורת האשם ואת תורת זבח השלמים ואין לי אלא בקרבנו יחיד בקרבנו צבור מנין ת"ל אלה תעשו לה' במועדיכ' ופסוקים בשלמים ואין לי אלא בעה"ז בעה"ב מנין הנני נוטה אליה כנהר שלום רבנן אמרי נדול שלום שבשלהי המשיח בא אינו פותח אלא בשלום שנ' מה נאוו על ההרים רגלי מבשר משמיע שלום:

פרשה

אמר ממרתי אל החסה הסמר בהכי ולא כהסתרי כה דקאמר לחסה מסוס דהכה קאמר מכל אסר יכה מנפן היין בהדי ומה כה לחוסיף בהסתירם ות"ת ומי הוקיקו למלאך להזכיר עכין הסריון כלל למחות לסתוך מיכיס לנמרי ולא יכטרך לסנוחי ל"ל דמה יהיה מעשה הנער ומעשהו דקאמר ליה היינו מה מעשה תורו אם יהיה כדרך כה לנמרי מן מיון רכותה ומעשהו מה מעשה בהנהנת עכורו כמחכל הסח, סמין פי' מעשהו מה מעשה הנער רחמית מחר לידעו שרי לה הסיכו הת מך מוה כלום ועוד שכחעלתו ל"ק מלח ויורנו מה נעשה לנער סיולד ול"ק סופטי' מה יהיו מעשיו מחר ליתו צריכין שלום ות"ת ומה נרכו כיון שם הסלו ומיון לב כתן סלו' אחותי' סדכרים כפי' כפ"ק כ"ב ע"ר כי תיוכחה מה מניו וה א כלתי היו כיניה מחלו וי"ל שחע"ם שמין כהם קנאה ושנאה ולא תרע עינם כחעלת זולתם ולא רחמי"ב יכחלו זה חת זה על הסיוק שימשך מזה לזה שמין כהם יבר סרע מכל שנים ושחיים ברכין קויכיים חיך דברי"ב סיהיה עכ"ו רכה"י שלא יהיה כהם סופטי' דבר מנוגה שכיונא כי יעיד השלום מכין החנשים כעבורו וכשכתו ולמחר לקחן ס"ד פ"ב החיות על פי ורקיע על שלב ולא זה מכבה חת זה וכו' מעולם לא רחתה חמה פנימתה של לבנה וכו' ליח מזל חמי וכו' כי ככל כיונא כלו תחנה שבחי' ושקנחה בין החנשים ותשלומת חשם' ס' בעליונים שלא יהיו בהם כחבים רחמי"ם השלם: ששמו של הב"ה נקר' שלו' כה"ע כסוף ספרו דשלום נחתר על ידכר שמין כו שפכיו וכעבו שבחתחי וזולתו ית' מנד שהם עלולים יחוחה בהם הפכיות מה שהעלול הרחשון מחייב בחחיה בפחיות עלמו ותפסר מכר עכמו ולזה מי תפסר שיחוחר בשלום מכל נד חבל הפי' מין כו חפסרות מניחות כלל כי הוח מחייב החניחות מכל נד ולא יחוחה כו בפכיות כלל ולזה היה מכימותו שלום ותת וכוין הוח: דתני ר' יהורך כתדב"ו לנדו' ולא תיתי סחיחו הסה לח היה רק להקטה חסה טה זשמיה דו' דבה בחמי דית סויבת מין מחיי חות לכי בחם עם בידי חמים עם שלו כין העליוני לחחת וכי שלש ס"ת פ' י"ב ושם פירסתיו, ושוכחת היינו קרבנות דמך כשמוך: אין לי חלא בכלל תחיכה לחימר דכיון דכיול בלהו דין למקטו שלמים יפני"ם בסיפה דומי דנדרחים שכת כמחיוב כלליל מין לי חלא בכלל ות"ת כיון דכתיב כריב"ה בפים למיתר ליתי מיב מהפרט ולא יעטרך לות מין לי חלא בכלל י"ל דעיקר הרחים מהכלל דהי מהפרט מין דהי דסיק קדשי קלים בחחרונה דכתב לפי' חכל כתר ליליל מיקחיכן נחי דפרט כהכי ולא מחייכן חרי טחמי: בעה"ב דהיינו נחתו דקחמר מנין הנני נוטה ליה ויעציה כוליה נחתחת ומייה כרך נחתחת אינו פותח חלא בשלום והכח לח נקטיה בחמיחה כהכי דלעיל שכשורת סוכות של חלך המשיח מין לסם סוף שבכל יום יהיה מוסיף בטוכה לכן פתח בשלום:

א ש"ה מהכה נדק וכו' משום דק"ל מחי לשון קיחה וכעי לפ' לשון עלוי כדחכתוב לקחן מייחי הח קרא דמדרים בעלויה דחהרן מתוך מחיו ומכיון דמייחי ליה דרים ליה נחי כחכרחם ויעציה ש' מחר הדברים היה זכר ה' חל מכרחם ק' מחי סביך דכורה קחת דהיינו ויחמר י"ל חל מכרחם לך לך וכדבקתי כם"ח ונקט מחי קרא ומחת י"ל חשום דכדבו' זה כוכר שכחו חל נח דקחמר מכני מנך לך ויחמר כם"ח חנח לח כעמדתי מניעים מחך מחי מעמיד מניעים להכי ניחח ליה למקט דכור זה:

ב פתר קרית כיעציה מין ספק סחמוחר מיכו מדכר כיעציה

פרשה ו

א קח את אהרן ואת בניו אתו וגו' והו שאסר הכתו' אהבת צדק ושנא רשע וגו' רבי יודן בשם רבי שריה פתר קריא בגאבינו אברהם בשעה שבקש רחמי' על סדומיי' אמר לפניו רב"ש נשבעת שאי אתה מביא מבול לעולם הה"ד כי זה לי מבול של מים אי אתה מביא מבול של אש אתה מביא טה אתה מעיים על השבועה א"כ לא יצאת ידי שבועה הה"ד חלילה לך מעשות כדבר הזה אם לפניו חלילה לך השופט כל הארץ לא יעשה משפט אם משפט אתה מבקש אין כאן עול' אתה מבקש אין כאן משפט את בעי תפום חבלא בתרין רישי בעית עולמך ובעית דינא דקושט אם אין את מתיר ציכחר(מעט)ית עולמך יכול קאים אם' לו הק"בה אברהם אהבת צדק ושנאה רשע אהבת לצדק בריותיך ושנאת מלחיבן על כן משחך אלהים אלהיך שמן ששון מחביריך טהו מחביריך א"ל חייך שעשרה דורות שמנת עד אצלך עם אחר מהם לא דברתי ועכשו אני מדבר שנ' אחר הדברים האלה וגו' ב רבי עוריה בשם ר' יהודה בר סימון פתר קריא בישעיה אמר אומרת את מי אשלח ומי ילך לנו שלחתי את מיכה והיו מבין אותו בלחי הה"ר בשבט יכו על הלחי שלחתי את עמוס והיו קורין אותו פסילוס (קסטיא ליסנא) ראמר ר' א"ר פנחס למה נקרא שמו עמוס שהיה עמוס בלשונו מעתה את מי אשלח ומי ילך לנו ואומר הנני שלחני א"ל הק"בה ישעיה בני מרחנין כרבנים הן אם אתה מקבל עליך להתבזו' וללקות מבני את הולך בשלוחותי ואם לאו אין אתה הולך בשלוחותי אמר לו על מנת כן נוי נתתי למבי' ולחיי למורשים ואיני כראוי לילך בשליחות אצל בניך א"ל הב"ה ישעיה אהבת צדק אהבת לצדק את בני ושנאת רשע ששנאת מלחיבן על כן משחך אלהים אלהיך מהו מחביריך א"ל חייך כל הנביאים קבלו נביאות נביא מן נביאו אצל מן הרוח אשר עליו וגו' ויאמרו נהה רוח אליהו על אלישע אבל את מפי הק"בה רוח ה' אלהים עלי יען משח וגו' חייך שכל הנביאים מתנבאים בשוטות ואת נחמות בפולות עורי עורי התעוררי התעוררי שוש אשיש אנכי אנכי הוא מנחמכם נחמו נחמו :

ג רבי ברכיה בשם ר' אבא בר כהנא פתר קריא באהרן בשעה שעשו ישראל אותו מעשה בתחלה הלכו אצל הור אמרו לו קום עשה לנו אלהים כיון שלא שמע להן עמדו עליו והרגוהו הה"ר גם בכעסיך נמצאו דם וגו' והו דמו של הור לא בתחתר מצאתים כי על כל אלה עלה אשר עשו אלה להיך ישראל ואת"כ הלכו אצל אהרן א"ל קום עשה לנו אלהים כיון ששמע אהרן כן מיד נתירא הה"ר וירא אהרן ויבן מזבח לפניו נתייר' מהובות לפניו אם אהרן טה אעשה הרי הרגו את הור שהיה נביא עכשיו אם הורגים אותי שאני כהן מתקיים עליהם המקרא שבתו אם ירהג במקדש ה' כהן ונביא ומיד הם נולים ר"א וירא אהרן טה ראה אם בונים הם אותו זה מביא ערוד וזה אכן ונמצאת מלאכתם כלה בכת אחת מתוך שאני בונה אותו ומתוך שאני בונה אותו לע"א ומתוך שאני בונה אותו אני ובניך קרני מקריב עורי עורי כסדרן מקודם לניתוך ומיידי עורי עורי מתע ליה הפנערי המזבח דמתי ליה ג פתר קריי כהרן חע"ב דודמי קרא לה עיירי כיה כבר פירנתי הקודם : הלכו הגל מור לפי סיה גדול כהרן סיה נביא כלקוח הה"ר גם בכעסיך נמצאו דם מפרש בכעסיך לשון בעסות והיינו בעסם על אהרן וטפ' פרעומת זה ביתי ירמיה מתוקי' מעשה אכותיהם כיצד בע"ז וע"ד ורמוי מיפתי ג"כ בין הכי זה דמו של הור ומיו קוסיית תדקתיך בפסות מביוכיס נקייס סה בין הדמים נחסב כעובד דם כל זרעותיו ג"כ כת"ס לעיל ס"ת ס' הה"ר ויבא אהרן ויבן מזבח ובו פירפתיו לעיל ס"ב פ"ת ס' שהיה נביא מכל אהרן גם היה נביא מפע"ם אכתוב וידבר י' אל משה לאהרן בחה זתני הה אמר לקמן ס"ד פ"ד אכל' ר' תיעוטין הן את אהרן ומפה לאמר לקמן פ"ב וייחד תלין הדבור לקרבני בעלמא ולעלמו בלבד ת"ק דלעיל ס"ב פ"ג אמר מתחנא מתנבא כמלרים וסמך כיון דכתיב לא היה מתנבא לא הפיל ת"ק היכן מלינו שהיה סור נביא ועוד מי הפוך מאהרן הקדיש קרא לאהרן לחור בכ"ת :

אם חורנים חופו וכו' ולולי זה היה מוסר נפשו על ק"ק ומפ' היה ע"מ מתם כדפי' בתקום הגן' ,

שאני כהן וה"ת והלא לא נקרב לכהונה אלא בקהתם המ תריננה לעיי ס"כ פ"ג ס"ג ,

אם כונים הם וכו' וה"ת יקסם מ"ת מעשה הענל עיין שכתבתי לעיל בתקום הגן' ,

מושב פיתלה הסרחון כי ק"ק סהרי הם מתלו עשה לנו אלהים הס' ככנוחות הנחמות סחכרינו לא נכלו נחמות פמוסו והס' כלשון הכ סהיתה בהכפל וחע"ב דהסבתן נמי נחמות כפיה נביאים עיקרים ביסביה דבולי נחמתה גם בעניו הגאולות כיתר עיקרים חסר לה כדברי ספר הנביאים וכמו שהמרי כזה רי"ה בהקדמתו לפי' יעשיה וזה נחמות יותר תכל הנביאים ולא תלה נחמות בפולות והכה רי' הפליג עוד בתעלת נבואת ירמ' מנד נורתם סהיתה בתרמ' ולא כן היו דברי זכי' ומכותרים וכתעט מפלים וחידות כפי נבואתו ואין זה מוכרח כלי עליהו למה לה הוכירו כאן ומה תועת היה הדבר ס"ת מתנבא מפי הקב"ה תפה היה קרוב להדבק תעלת הנבואתו ואת נחמות בפולות בכפל חוזק קבעין ת"כ לומר לדורו כלבד היה מנבא בנחמה כ לכל הדורות וכדרך שאמרו כתו' ישראל ליעשיה יעשיה נחמת נחמת פלה לנחם לנחם אלו לחותו מחרב כ"ה ביתיו אמר לפס לדורות בתי לנחם אמר פלה אין כתיב כאן פלה יאמר אלא והוסיף ואמת לירן ע"ל כיון שהכין ב"ה והנחולה מ"ט לחותו ולא לפתר הדורות פלה אם הדור הסוף הדורות הנפלים אמר ודאי יהיו נגאלו' פלה מסתכר בלגלות שכבי' אמר וחסדי אתה תמוה כי אי נח ואת לי וכתלה ואם לא יגאל הדור הראשון ו מהנחמה מתקיים בחברו דכתו' כטל ח"ו וי"ל מסכרת הזה שתחית המתים מהים בתחיית המתים ולכן היה אפשר לחשוב בתחייה כדי שיתעב וינאל כשני אחת אמר בעתיד כאהרנו אחיו הדורות אינו מסתיים ויגיעו הסוף פלה אמ"כ כיום הדין ב לב"ם יעשיה כי לנחם כל הדורות שכל שנעשה בגלות ואפי' הרשעים יקומו מז ויכתתו בחרכן כ"ה עורי עורי וכו' אמי לקט

קראי פלה בסדרן י"ל דעיקר ט"ס בכפל בקראי דנחמה מפורשת סניק קראי דנחמה אפשר לומר פלה נחמו נחמת פלמן הנחמה היה בכפולה שבקיש לכפול המקרא המדרש דרשה עיקר הדרשה ובתיכן קראי לקריים עורי עורי כסדרן מקודם לניתוך ומיידי עורי עורי אמע ליה הפנערי המזבח דמתי ליה ג פתר קריי כהרן חע"ב דודמי קרא לה עיירי כיה כבר פירנתי הקודם : הלכו הגל מור לפי סיה גדול כהרן סיה נביא כלקוח הה"ר גם בכעסיך נמצאו דם מפרש בכעסיך לשון בעסות והיינו בעסם על אהרן וטפ' פרעומת זה ביתי ירמיה מתוקי' מעשה אכותיהם כיצד בע"ז וע"ד ורמוי מיפתי ג"כ בין הכי זה דמו של הור ומיו קוסיית תדקתיך בפסות מביוכיס נקייס סה בין הדמים נחסב כעובד דם כל זרעותיו ג"כ כת"ס לעיל ס"ת ס' הה"ר ויבא אהרן ויבן מזבח ובו פירפתיו לעיל ס"ב פ"ת ס' שהיה נביא מכל אהרן גם היה נביא מפע"ם אכתוב וידבר י' אל משה לאהרן בחה זתני הה אמר לקמן ס"ד פ"ד אכל' ר' תיעוטין הן את אהרן ומפה לאמר לקמן פ"ב וייחד תלין הדבור לקרבני בעלמא ולעלמו בלבד ת"ק דלעיל ס"ב פ"ג אמר מתחנא מתנבא כמלרים וסמך כיון דכתיב לא היה מתנבא לא הפיל ת"ק היכן מלינו שהיה סור נביא ועוד מי הפוך מאהרן הקדיש קרא לאהרן לחור בכ"ת :

אם חורנים חופו וכו' ולולי זה היה מוסר נפשו על ק"ק ומפ' היה ע"מ מתם כדפי' בתקום הגן' ,

שאני כהן וה"ת והלא לא נקרב לכהונה אלא בקהתם המ תריננה לעיי ס"כ פ"ג ס"ג ,

אם כונים הם וכו' וה"ת יקסם מ"ת מעשה הענל עיין שכתבתי לעיל בתקום הגן' ,

מושב פיתלה הסרחון כי ק"ק סהרי הם מתלו עשה לנו אלהים הס' ככנוחות הנחמות סחכרינו לא נכלו נחמות פמוסו והס' כלשון הכ סהיתה בהכפל וחע"ב דהסבתן נמי נחמות כפיה נביאים עיקרים ביסביה דבולי נחמתה גם בעניו הגאולות כיתר עיקרים חסר לה כדברי ספר הנביאים וכמו שהמרי כזה רי"ה בהקדמתו לפי' יעשיה וזה נחמות יותר תכל הנביאים ולא תלה נחמות בפולות והכה רי' הפליג עוד בתעלת נבואת ירמ' מנד נורתם סהיתה בתרמ' ולא כן היו דברי זכי' ומכותרים וכתעט מפלים וחידות כפי נבואתו ואין זה מוכרח כלי עליהו למה לה הוכירו כאן ומה תועת היה הדבר ס"ת מתנבא מפי הקב"ה תפה היה קרוב להדבק תעלת הנבואתו ואת נחמות בפולות בכפל חוזק קבעין ת"כ לומר לדורו כלבד היה מנבא בנחמה כ לכל הדורות וכדרך שאמרו כתו' ישראל ליעשיה יעשיה נחמת נחמת פלה לנחם לנחם אלו לחותו מחרב כ"ה ביתיו אמר לפס לדורות בתי לנחם אמר פלה אין כתיב כאן פלה יאמר אלא והוסיף ואמת לירן ע"ל כיון שהכין ב"ה והנחולה מ"ט לחותו ולא לפתר הדורות פלה אם הדור הסוף הדורות הנפלים אמר ודאי יהיו נגאלו' פלה מסתכר בלגלות שכבי' אמר וחסדי אתה תמוה כי אי נח ואת לי וכתלה ואם לא יגאל הדור הראשון ו מהנחמה מתקיים בחברו דכתו' כטל ח"ו וי"ל מסכרת הזה שתחית המתים מהים בתחיית המתים ולכן היה אפשר לחשוב בתחייה כדי שיתעב וינאל כשני אחת אמר בעתיד כאהרנו אחיו הדורות אינו מסתיים ויגיעו הסוף פלה אמ"כ כיום הדין ב לב"ם יעשיה כי לנחם כל הדורות שכל שנעשה בגלות ואפי' הרשעים יקומו מז ויכתתו בחרכן כ"ה עורי עורי וכו' אמי לקט

קראי פלה בסדרן י"ל דעיקר ט"ס בכפל בקראי דנחמה מפורשת סניק קראי דנחמה אפשר לומר פלה נחמו נחמת פלמן הנחמה היה בכפולה שבקיש לכפול המקרא המדרש דרשה עיקר הדרשה ובתיכן קראי לקריים עורי עורי כסדרן מקודם לניתוך ומיידי עורי עורי אמע ליה הפנערי המזבח דמתי ליה ג פתר קריי כהרן חע"ב דודמי קרא לה עיירי כיה כבר פירנתי הקודם : הלכו הגל מור לפי סיה גדול כהרן סיה נביא כלקוח הה"ר גם בכעסיך נמצאו דם מפרש בכעסיך לשון בעסות והיינו בעסם על אהרן וטפ' פרעומת זה ביתי ירמיה מתוקי' מעשה אכותיהם כיצד בע"ז וע"ד ורמוי מיפתי ג"כ בין הכי זה דמו של הור ומיו קוסיית תדקתיך בפסות מביוכיס נקייס סה בין הדמים נחסב כעובד דם כל זרעותיו ג"כ כת"ס לעיל ס"ת ס' הה"ר ויבא אהרן ויבן מזבח ובו פירפתיו לעיל ס"ב פ"ת ס' שהיה נביא מכל אהרן גם היה נביא מפע"ם אכתוב וידבר י' אל משה לאהרן בחה זתני הה אמר לקמן ס"ד פ"ד אכל' ר' תיעוטין הן את אהרן ומפה לאמר לקמן פ"ב וייחד תלין הדבור לקרבני בעלמא ולעלמו בלבד ת"ק דלעיל ס"ב פ"ג אמר מתחנא מתנבא כמלרים וסמך כיון דכתיב לא היה מתנבא לא הפיל ת"ק היכן מלינו שהיה סור נביא ועוד מי הפוך מאהרן

אני בונה אותו בשמו של הב"ה הה"ר ויקרא אהרן ויאמר חג לה' מחר חג לענל מחר אין כתוב כאן אלא חג לה' מחר ר' אחא ורבי אהרן מה ראה אסר אהרן אם בונין הן אותו הסרחון נתלה באן מושב שיתלה הסרחון בידולא בישר' ר' אבא בר יודן בשם ר' אבא פסל לבן מלכים שנהנאה לבו עליו ולקח את הסייף לחתך את אויבו אל פרנונו אל תייגע את עצמך הן לי ואני חותך הציון הסלק עליו אל יורע אני לתיכן היתה כוונתך מושב שיתלה הסרחון בך ולא בבני חייך מן פלטין דידי ליח את וייע ומותר פתורי את אגיל עשרים וארבעה אנונם (חוקי הכנס'ריות) את נסיב כך מן פלטין דילי ליח את וייע ומן המקרש לא יצא ומותר פתורי את אגיל ותוהר מן המנחה עשרים וארבעה אנונם את נסיב אלו כ"ד מתנות בהונה שניתנו לאהרן ולבניו אם"לו הב"ה לאהרן אהבת צדק אהבת לצדק את בני ושנאת מלחייבן על כן משחך אלהים אלהיך אפר לו חייך שמכל שבטו של לוי לא נבחר לכהונ' גדולה אלא אותה את אהרן

ואת בניו אתו:

ר' ר"א קח את אהרן ואת בניו אתו וש"ח הצל לקוחים לשוח ושפי' להרג וגו' אנשונינוס סלק לגבי ר' אשכחיה ריחיה וקלפידיו קמיה א"ל הלין אינון ראת סנגלית (מתפתר) עליהון א"ל אין וקירא ראית בהון מחיה מתין כתר יומין נשה עבדו של אנטוניוס לשית' שלח ואמר שלח לי חד מן תלמידך דהוא מחויה לי הדין מיתא שלח לו חד מן תלמידו ואית ראמר ר' שמעון בן חלפתא חוא אזיל אשכחיה רבינ אמ' ליח מה את רביע ומרך קאים על רגליה טיר גוריניע וקם ליח ר"א הצל לקוחים למות אלו בניו של אהרן ושיש להרג אל תחשך אלו בניך של אהרן שהיו בצר המיתה אמ' ר' חנין כתיב ויקח מירם ויצר אותו בחרש הבא לקיחה של באן ואכפר על לקיחה של הלן מתו שנים ונשארו שנים:

ה קה את אהרן ואת בניו ר' יהודה ור' יהושע ב"ל ר' יהודה אמר תשובה עושה מחצה ותפלה עושה חכל ר' יהושע ב"ל אמר תשובה עשתה את הכל ותפלה עשתה מחצה על רעת א' ר' יהודה ב"ר תשובה עישה מחצה ממ' את למר מקין שנגוד עליו וזרח לו שעשה תשובה° נמנע ממנו חצי נזירה ומנין שעשה חצי שנה ויאם קין אל ח' נדול עוני מנשוא ומנין שנמנעה ממנו חצי הנזיר' הר"ה רכתיב° ויצא קין מלפני ה' וישב בארץ נוד קדמת עדן נע ונר אין כתיב אלא בארץ נוד קדמת ערן ר"א ויצא קין מחיכון ויצא ר' יודן בשם ר' אייבו אסר הפשיל בנדיו לאחוריו ויצא בגובע דעה העליון, ר' ברכיה בשם ר' אלעאי בר שמע' אמר יצא כמערים וכמרמה בבוראו ר' הונא בשם ר' תננא בר יצחק אמר יצא שמח כמ"ר° ומן הגת הוא יוצא לקראתך וראך ושמח ביון שיצא פגע בו אר"ה אמ' לו מה נעשה ברינך אמר לו עשיתי תשובה ונתפשרתי ביון ששמ' אמר"ר כך התחיל טופח על פניו אמר לו על כך היא בחה של תשובה ולא הייתי יורע באותה שעה אמר אר"ה מוסור° שיר ליום השבת אמר רבי לוי המזמור הזה ארם הראשון אמרו על רעת א' ר' יהודה ב"ר ראמר תפלה עשתה את הכל מטי את לבר מח קיה חוקי עיקר מלכותו לא היתה אלא ארבע עשרת שנה ה"ר

ויה':

יון מנערים את ישי"ם ומומרים לו מלא יכנה כסס יי' וכניה סיה חוט עם העם כת"ס עם קוי רוחי מתבדי' ומפיני נאן מרפיתי ושוד סרי' נגוד דיוים שכועה מעבדיו ונאפר מי מני כאס יי' כדלקמן ובחכמי ענמו' כתיב לכן כה אמרי' נלחמות הבני פוקד עליהם וכו' וקי"ל אין לכן אלא שבועה מי חיתה שמעמים אין שמשומד עושה הכל לא סיה רחוי שתוציא לנמרי ליא וכבן לא מלינו מלאתר בס"ם פ' מע ג' דכרי' מבטלים ג"ד וק"ל ג' שנ' ויאמר קין אל יי' גדול עוני מנשוא וזהו וידוי שאמר אתה כי עוני נדול מלסלוח כדכי' כראתי"ן ואם ס"ל כת"ם בס"ם לפליגי' ואתחוכי אתה סובל וכו' אלו כת"ם בס"ם חלק אחה בעליה אחד ריב"ל יסבו כנסת פירושים אי אחה מישש קפוחה לא הוציאתה מפני אחים בנוכח דעש כלקמי' ואין להקשות לר' יו"ח מיכא אחה אפל' נתי כת"ם הן נרשם אותי היום וכו' אלא ניקם של סהדינה אחים כתכשה לו מהיותו כת וכך כתרן כדכי' הרחב"ן אחד של נזירת נע ובד לא נקם ולקחן ע"נכנים אלמד הכהן כה התפלה אם פרישה מעשה אחם אלא בתרן נוד דכיון לא אחסכן מקום אחים מכבד מקום אחולך אחרן מודעוחם אחתיו כדפ"רבי. ד"א ויצא קין מלפני ה' ויצא קין מלפני ה' מידי כויצא קין דקחמר ד"א ועוד ת"ש לפתוני הכא פי' ויצא קין ל"ל אחם דלפני מי ספי' שנעשה מחכו חני הנזירים פי' ויצא קין סיכא בזכות חלפני יי' ע"ד שאתר לקחן פ"ל שחלך"ר יהושע בן לוי ת"ח גדולים לה"ק ת"ח גם לפי ויכה קין לנפשי והיינו דלא חקשי לח"ד דעשה תשוכה עשה הכא דאחני כרחמנות

ה"ח ולכן לא עשתה והלילה:

מפני את למד מחוקים ותית' מה ראיה מחוקי לכפה חשוכ' כתי חיכא סהרי נזרת מיתו היחה על מנת שלא יעשה כפריה ורציח וכשכויחו ישעיה ע"ז כתן לכו לפעוק בפרי' ודכי' וח"ל הכ לי כרחיך כדחי' כפ"ק דכרכות וכפ"סוחכו פי' עיקרינו ויסב חוקיהו פניו אל הקיר שכרחמ' להכיח השכיניה מנלו ע"ז הנזיר ושמח י"ל דהכא לא חשיבה חשוכ' שכיון

ועלה מיי' ולפי' פיעשנו מהרן הרי לרנוסם נעשה הדכר ומס מפני מ"ס יותר סרחון הוח סיחמרו שנגדול שכפס עשתי כי חו על כל הסדים יהיה פס רע כוחדיות ק' כמשל מנת ידע המלך שכשכיל המלות הסרחון עשה ולח לעכשו הדכר חו להחרו עד סיעין המלך ויחכם כמעשה ומח שכוונם כוה מתחזקת מהרן יודע לכל שחין כחן הכר ע"ח מחם יה"ק מוטב שיתלו הסרחון וכו' שהתלות הסרחון כמהרן לח יהיה חתין סרחון הפס וזה ענין המשל שכשיתלה הסרחון כפדנוג יהיו שחין הכוונם לעשות הרע כי לח יהרוס לעשות כן רק להעביר הפעם חמ"ל כשיתלו כהן מיהיה לו חומן לכך לעשות הדכר מחם: ליח חת וייע כלו' שיכנם פס כגל חות נפשו וכן הכהן שמקדש ומייתי חת המקדש לח יכח שחף על פי שעשיהו חלח יהיה עכודתו ויכח מ"מ חנה מורידים למדנו שהיה נכנס למקדש כדרנוו חתיו:

כ"ר חתנות כהונה י"ב כמקדש ו"י"ב נגנולין י"ב שכמקדש חטח' ומפס חכחה שלמי נכור ועור העולה ומותר העומר ושתי הלחם ולח' הפני' ופורי מכחות ותרומת לחמי תודה ותרומת חזה ושוק וזרוע חיל נזיר ולוג שמן של מצורע י"ב שכנגדלין תרומה גדולה ותרומת מעשר וחלה וכיכורים דמסית הנו והמתנות כגוף מדס וכנור כמקס טהוד ופטר חמור וחכחרי ופדה חחוה ונזל הגר כדחי' בספרי: חלא חתה ות' וחלה כסף כגר כנזר עליו להיות כהן כדחית' לעיל נפי הלח לחרן לחיך הלוי עיין כתי"ם על מה לשיל ס"ב דרים פל"ו:

קה חת חהרן דריש קח לשון עלוי כתי"ם לעיל ס"פ ויקח יי' ויקח יי' חלקוים חת החדס עילה לחותו ומוסק לוה מפני כי הקיחה תורם על הקנין וזה לח יכלק כשן כי לח נכיח לחרן קנין לחפה וזה הטעם פרש"י כו משכחו כדכרים כתי"ם פס חרח"ם וכן נכי קח חת הלוים וגכי ולקחת חותם חל חוהל מועד ולפי המדרם הזה יש לפרש כלם לשון עלוי וגדולה וכן לקמן ס"ד פ"טו וכת"כ שנוקה חת מהרומה ת"ל וכיקיים חפס מעשיל כני חרם לחחריו חלח ס"ל קח מרכרים חלח יהיה לכם לדכר חחר ומייתי כתה קרחי לכיקיים לקיח:

כתפס:

ר' ס"ל לעיל לקוחים למות וכו' חפס דק"ל לשון קיחה דכתיב הכח כלכתיב כסמוך כני לתרולי דמשום כניו דחתי לפטולינהו מהמית' סהיו לקוחים לה כתיב כהו קיחה פזה כלוקח דכר מרפות ח' לרשותו לקיחה זו הכח לכפר על ויקח מידם כדר' חנין וסמך שנלחר כפס לקיחה לענין התיתה כביח הכל לקוחים למות למדרשים כהו וחף על נב דכני קח חת הלוים ולקחת דוקני כ"ל לשון עלוי כדפי' לעיל הכח לח ס"ל לב' הכח כני בעלוי לחרן וכניו כבר נלמד כתו הקריב חליך חת חהרן חחיך וחת כניו חתו כו' . אנשונינוס סלק וכו' חפס דק"ל מפני הכל לקוחים למות פפס על ידי נוים פסיטה דחייב להניחם חם יוכל חפס לח תעמוד על דם רעך ותי על ידי ישרחל סחייבים מיתה כדין חין כהכלחם חלח מעכירה לכני חפרם דהייכו קרוכים למיתה כטכעת דיוקים כתפלתו כעובדה זו דר"ם כן חלפתא ס"ל מקרכים למות ע"י נוזרת ר' נעון ויוקים כתפלתו כעניין כני חהרן: חשכחיה ריחיה וכו' כתמי שהיה טוען ללמוד תורה מכלו כהחכה וע"כ נוח לו שלח יחכה פפס חלה כעת כוחו כדחי' כפ"ק דע"ח כשמלתו ותלמידיו לפניו ס"ל למה לח נזהר כלכרו והפיכו חמין לו מכעים חלח מלחכים וכפ"ם פס שחתר כן על ר' חניגח על כן חתר לו חלו פס שחתה חתפתר כפס כלוחר כתה נודע כתה: חלח כניו של חהרן שנזרה עליהם מיתה כדלקמן נתן לו

הבא לקיח' דחע"נ כתפלתו כמנעה המיתה מהמכני כדלקמן נתן לו

יי' קיחה זו סע"י יכפר על קיחת הזהב ולכן לח ניכולו חלח הכעים חע"פ שקיחתה כתרכעתם היתה מפני שכח התפלה לח מכעה חלח חני הנזירה:

רבי יהודה וריב"ל וכו' מכעים למה ספי' פפעם קח חת חהרן וכו' חפני חלקח ב' כניו ממות לחיים כדלעיל מייתי לפה דחפלינהו ר' וריב"ל ע"ד דר' כל כתפלת פפס כמנעה ממנו חני הנזירם חכל לר' קחמר תפלה עושה הכל לח יכון לו' כן חלח כ"ל חלח התפלל פפס על

ע"כ ההכרח שנזיר טומדת לעומתו והעשוב שכחות שכחות החדש בכחירתו ויכולתו על החטה כמ"ם בפ"ה דיכידמי ס"ת כתותו פ' וכו' ובין שעשו תשובה זכו ומ"ם דלמה תפלה עכור וי"ל דכיון דלא נעטוה ירמי' לחודיע שה שנתנבא עליהם לרעה משתמת לה סודיעם שהרי מכקשים לשורנו

ויהי בארבע עשרה שנה למלך חזקיהו וכיון שהתפלל הוסיפו לו חמש עשרה שנה שנ' הנני מוסיף על ימיך חמש עשרה שנה על רעתא דר' יהושע ב"ל דאמ' תשובה עשתה את למי מאנשי ענתות שנ' כה אמר ה' בחוריהם יסותו בחרב וכיון ששמעו תשובה זכו להתיה' שנ' אנשי ענתות מאה ועשרה ושמונה ואם אין לך ללמוד מאנשי ענתו לפר סיכניהו העצב נבוה נפוץ ונו' ר' אבא בר כהנ' אמר כעצם הזה של מוח שמשמנפצו אין בו מאום ר' חלבו אם כחותל של תמרה (כלי סעודין מחרין דקל) שבשאתה מנערו אין בו מאומה אם כלי אין חפץ בו ר"ב חמא בר חנינא אמר כבורין של פי רגלים ר' שמואל בר נחמן אמר כבורין של פקיעי רם א"ר זירא מילתא הכא שמעית מן ר' שמואל ב"ר יצחק רחוה רריש הבא ולית אנא ירע מהו א"ל ר' אחא אריב' דלמא רא היא כתבו את האיש הזה ערירי גבר לא יצלח ביומיו ואינו מצליח ביומי בנו מצליח ר' אחא ור' אבין בר בניפן בשם ר' אבא גדול הוא בתה של תשובה שמבטלת גזירה ומפעלת שבועה שנ' חי אני נאם י"י כי אם יהיה כניהו בן יהויקים ונו' ומבטלת גזירה כה אמר י"י כתבו את האיש הזה ערירי והביב ובני יכניה אסיר בנו שלתיאל בנו אסיר שהיה בבית האסורים שאלתיאל בנו שפטנו הושלה טלכות בית דוד א"ר תנחום ב"ר ירמיה אסיר זה הקב"ה שאסר את עצמו בשבועה שלא יעל לביה דינו של מעלה על נגרו על דעתיה דר' יהושע ב"ל דאמר תפלה עשתה מחצה מטי את למר מאחרן שבתחילה נגזרה עליו שנא ובאהרן התאנף י"י מאר להשמידו א"ר יהושע דסכנין בשם ר' לוי אין השפר' לא כילוי בני כמה דאת אמר ואשמיד פריו מטעל ושרשיו מתחת כיון שהתפלל משה עליו נפנעה ממנו חצי הנזירה מתו שנים ונשתיירו

ב' הה"ר קח את אהרן ואת בניו אתו ו

ואת

על מ"ם סם שאלתיאל שבטל על שתו וז"ל על אתו לפתיר לו נזיר שנשבע שלא יסיה לו בן והתירו לו מלילה של מעלה שכוש כתוב בהטוה פרש דכתיב מת המים הזה דספר ירמי' ע"כ וי"ל מתש"ם שנזיר נשבע על המלכות פיסיה עכין זה יותר קשה פיסיה נזיר דין שם שתו שכוש שלם יכול לקדוש נזיר דינו דערירי עליון

תתקיי' נזיר דין זה דמלכות ומ"ש פנס נ"ך שם שתו שכוש נקרע לדידי' כתשוכה מ"ת מין קריעתו קלה כ"ב דאל"כ בכל מקום דנ"ד כשכוש' למתי להניח שכוש' אלא עכ"ל דכלה שכוש' נקרע כתפוך' מע"פ שהיו' נמור' כל כיס שכוש' כריך תשוב' נמור' ויותר תמורה כלי לקרע ומ"ם כתבו את המים הזה ערירי כי לה יצלח מזרעו וזכו' הכי פירושו לכסי נזרתי עליו ערירי מכני שרנוני אלא יצלח מזרעו למלוכה וכדי אלא יקרה שם' מכניו יתנשא למלוך תמכני ערירי ר"ל מין משם לענין המלכו' ממש שהו' ערירי דכלה"ם יצלח מזרעו למלוך אפי' כיה לו בן כדפי' נש כענין המלכות קשה אלא הסיר יי' מזרעו המלכות לבד אלא כל ממשל' כמו'

ומשל עוד ביהודה ומחר מזרוכבל כיה כמת יסול' כדי משל כיהוי' מלכד שהתקובל כיהם ז"ל במלכות כיה דתי שיגלה כ"ב מזרעו סיה כמו שדרשו בשלתיאל ואין להרהר אחר קבלתם ורמיה לקבלתם אלא יש כם ד"ה אלא משך הזרע דיכניה ולא הוכיר מזרע אחי יהויקים כלל . ומבטלת נזר' כתר דקתמר מבטלת שכוש שם תו ל"ת ל"ה ככלל שכוש מיכא נזרה ועוד כיון דכתלה שכוש מתילה כתלה נמי נזירה זו ר"ש לשכיר המלכו' לזורעו אם יהיה ערירי כדפי' ומיהו כיון דנדרי כרישה שמבטלת הנזרה ל"ק כלל ד"ל זו אף זו קתני תע"ג דכרישה נשיב להו מיפכה ומ"ם זה דוחק ופמ' י"ל דס"ק נדול כח שכוש' שמבטלת שכוש' תע"ם שם כוש כתול נזר' מחרת וולת הנזר שעם שכוש' . ומבטלת נזר' תני' ומנ"ל דשכוש' עשת דלמת תפל"י ל' כיון דלא מכחן אפלה לן אלי' בכבי דמ"כ מיכבי' ליה קרא למולועי מכל שכוש' דשמע' בכרשור מין נדר' לסולויש עוד שקבל' כילם שעשה שכוש' ונוהר בשבוע' ויכה כלשון פ"ש ושיטו ר' יהוד' מני דמי רמיה זו דרי' בל לתיתר דלה שוה הכה כיטול נזר' כי ת"ש כתבו את המים הזה ערירי הם כתיב נזר לה יצלח כימיו ולייקין כיהיו מיצו מצליח וכו' כדרך מחה וכמ"ם חי מני נפש י"י מני דרים כדאמר בחוית מנחתך מין כתיב כאן מלה מחתך כשכוש ומ"כ מין כאן כיטול שכוש' שעל מנאי זה כיהם מ"ל כדדרים שהם מחתך שכוש' שהם מחתך מ"ל הני מיתר לשהם משום דנלות משכר' מין כר' יוחנן דשתיכא לעיל , אשר שהם מחיר מייתי הכא לדרשא מתותיהם שנא מורחים משום דכתי' שדרשה שמעינן שכתה נמי כיטול שכוש' כיון דשלתיאל רמז הוא שנשמל להחיר לו ומפני שמעת לידע מלו דהם י"י להשמיד שמלות מסה קרא שמושם על הדבר הזה שכל לפי דברי ר' יוחנן שכוש' שהיר כלקחן על מניות שורש הים שכוש' ועל כיון כן ליכני שורש להחיר ושם ש"ם שלא נזכר' שכוש' ס"ו בהלי' כבר פקן רש"י בלשונו שכשתבי לעיל ום"ם מין זו שנת מרדכי . ששל ל"כ ד"ע ש"ך יוכן ענין זה שכתי' דברי' י' אחרי' הוא ע"י פתח ושרט מחיוה דבר שנתחדש לו להתרבט כעכורו שתח' שהיה לא נדרתי שכל שכי' שכוש' הכל מפלה לא יעלך לומר כן שלא שתתלה שנזר' שנזר' ש"ת שכוש' שנזר' מקרע נזרתו ומ"ם פירוש שכוש נזר' שנזר' כמתר' הוא שם וכדי להעירו שכוש' שכל ענין שלא והתר נדרים לא יעלך כן ומן ק' כשם לעיל ש"ב ש"מ דקתמר שמתה השיר נדרו וכענין שנעל ואדרש"ם שם' שחכוך כב' יפרו ונשפורר על שפך וש"ם : ששאל לכ"ד קס' כשם לתמר פרק שכשיבה דתמר רבה כי

כר חנה שתעתי כ"ק שתומר'חוי לי שנשבעתי ושכשיתי שנשבעתי

מי מפר לי לשם מני נשמל לכ"ד של מעלה שיתירלו וכ"ת מעני שלין לשות' שכוש' היכי קתמר שתם כל כר כר חנה סיכשם היה לך לומר מומר לך מומ לך וי"ל מ"ם לא יתכ"ל להתיר לו שכוש הוה לשם שלו יעשה ויקבע עיקר שכיעתו כב"ה כתו שעשם בהקמת שתשבן כילקחן ס"ד פי"כ וכענין שלמוד ישמחל יוסנים לפני י' ומין מ"ם יכולים ליכנס שתיעתם כילקחן פ"ג ס"ד : מתו שנים ומ"ת מנ"ל שלא נתנבא שתנו כל הנזר' ושם שתתו שלא נלא ותכיהו היינו שהקריבם שם זרה י' ל דשלין כוה עוון לתיבם מיש

וכתו

ופתר שמטעם זה בקשו לקטן במה. שכות פי"א על שהורו הורא' וכו' ודעת ריב"ל שמפני גורת אהרן הוא שמתו ופליג אכל הנהו אמוראי ותנאי דלקמן ולא יקשה בעיניך ורבי לוי קאמר התם על ד' דברי' דאפשר הא דתפלה מנעה כ' ריב"ל לחודי' קאמר לה לא ר' לוי א"נ הא והא איתא כדאכתוב לקמן פ"כ סי"ו : הה"ד

יבא דבר שבגובה ויכפר על גובה. על עומקני' שבלב פי' על הרהור הלב ולפי שהם מעמיקי' מה' לסתי' ענה קרי ליה עומקין או הנירם' עוקמנין לשון עקום וערמ' ופוקמו לפניו ולאחריו ולכן מכפר על עוקמנין שבלב מ"ד הכי וכנמ' אמר אבנט מכפ' על הרהור הלב אסיכא דאיתיה ופרש"י

ו °ואת הבגדים אמר רבי סימון בשם שהקרבנות מכפרים כך הבגדים מכפרין דתנן כהן גדול משמש בשמונה בגדים וההדיוט בארבעה בכתונת ומכנסי' במצנפת ובאבנט מוסיף עליו כהן גדול חשן ואפוד ומעיל וציץ הכתונת לכפר על לבושי כלאים כמה דתימר ועשה לו כתונת פסים מכנסים לכפר על גלוי עריות במה דתימר °ועשה להם מכנסי בד לכסו' בשר ערוה מצנפת לכפר על גסות הרוח הכמה דאת אמר °ושמת המצנפת על ראשו אבנט מאן דאמ' על עוקמנין שבלב ומ"ר על הגנבים א"ר לוי אבנט ל"ב אמה היה בו ועוקמו לפניו ולאחוריו למאן דאמר על העוקמנין שבלב ומאן דאמר על הגנבים לפי שהיה חלול כנגד הגנבי' שעושים מעשיה בסתר חשן מכפר על מטי דינין הכמה דתימר °ונתת אל חשן המשפט אפוד לכפר על עובדי ע"א שנאמר °ואין אפוד ותרפי' מעיל רבי סימון בשם ר' נתן אמר שני דברים אין להן כפרה ונתנה להן תורה כפרה ואלו הן לשון הרע והורג נפש בשגגה לשון הרע אין לו כפרה ונתנה לו תורה כפרה במה יתכפר לו בזוגי המעיל הה"ד דכתיב °פעמון זהב ורמון פעמון זהב ורמון והיה על אהרן לשרת ונשמע קולו אמר יבא הקול ויכפר על הקול ההורג נפש בשגגה אין לו כפרה ונתנה לו תורה כפר' במה יתכפר לו במיתת כהן גדול הה"ה דכתיב °ואחרי מות

קח את אהרן ואת בניו אתו כלו' שטע' הקיחה מפני שהיו לקוחים למות והסירם מתנה כדלעיל בסי' קודם ו כשם שהקרבנות מכפרי' וכו' כלו' להכי אסמכינהו קרא לו' כשם שהקרבנות מכפרים וכו' וכדאמר בפ"ט דזבחים למה נסמכ' פ' הקרבנו' לפ' בגדי כהונ' לומר לך מה הקרבנו' מכפרי' וכו' ופרש"י למה נסמכ' בסדר צו את אהרן ואת תורת העולה ואת תורת החטאת וזבח שלמים והדר קח את אהרן ואת בניו אתו ואת הבגדים וכ"ל דס"ל שפ' זו נאמרה ז' ימים קודם הקמת המשכן כדפר"שי בחומש ולהכי הוצרכו לתת טעם לכתיבתה כאן דאי לשיטת הרמב"ן שזכרתי לעיל ריש פרקין שפרשיו' כסדרן ואין צריך טעם לסמיכת' וכפ' יש בערכין פרש"י למה נסמכה פ' ואתה תצוה ואגדתנו מוכחא בפירושו בזבחים. וסמיכות פ' אתה תצוה י"ל דלא מריא דהתם ליכא אלא קרבנות התלואים והתם לא אתו לכפרה :

שהיו חוגרין כנגד אצילי ידים' דהיינו כנגד הלב : שנאמר ואין אפוד ותרפים כגמ' פרש"י אין אפוד נגלה עון תרפים הא יש אפוד אין תרפים כמ"ש בערכין ויתכן דקאמפרש אין אפוד ותרפים כמ"ש המפרשים שלא ימצא ענין ע"ז והאפוד הוא של ע"ז שהיו עובדיה נוהגין כאפוד וכמ"ש כתיב' ויעש אפוד ותרפים ועל כוהיה האפוד של כ"ג מכפר על אפוד דע"ז. אין להם כפרה כפי הלשון הזה היה נר' לפי' כפי הדין אין ראוי להיות להם כפרה לחומר החטא דלשון הרע חמיר כע"ז ג"ע ש"ד יחדיו כדיליף בערכין והורג נפש דמאבד נפש מישר' כמאבד עולם מלא ואע"ג דבשוגג הוא כיון דלא נזה' יר' שאין לו כפרה עד שיענש הרב' אבל מכיון דבגמ' גרסי' אריב"ל ב' דברים לא מצינו כפרה בקרבנות ומצינו כפרה ממקום אחר ואלו הן ש"ד ולשון הרע כו' יש לפר' ג"כ כהא וא"ת מי איכא מידי דלא מתכפר בקרבנות והתנן כרים שבועו' על שאר עבירות שבתורה הקלות והחמורות הזדונו' והשגגות הודע ולא הודע עשה ולא תעשה כריתות ומתות כ"ד שעיר המשתלח מכפר אחד ישראלים ואחד כהנים י"ל דהכא בשאר יומי מיירי שיתכפר ולא יענש קודם יום הכפורים : ואלו הן לשון הרע והורג נפש בשגגה וא"ת אמאי לא נקט נמי ש"ד דנקט ריב"ל דהיינו במזיד ולא אתרו ביה כדכתיב לעי' וריב"ל נמי אמאי לא נקט הורג בשגג' נמי' ואין לומ' דלא מיירי אלא בשוגג דומיא דקרבנות דהא לשון הרע דמכפר מעיל אפי' במזיד משמע ממ"ש עלה בגמר' ואזכרנו בסמוך וי"ל דר' נתן ס"ל כר' סימון דמוקי כפרה דכתונת בכלאים הלכך לא משכח כפרה לש"ד במזיד וריב"ל לא חש להזכי' כפרת הורג נפש בשגגה דבהדיא כתיב עד מות הכהן הגדול :

בוגי המעיל בפ"ים בערכין פרכי' אהא דאמר נגעים באי' על לשון הרע מדאמר ר' ענני מעיל מכפר על לשון הרע ומשני ל"ק הא דאהנו מעשיו הא דלא אהנו מעשיו אי אהנו מעשיו אתו נגעים עליה ואי לא אהנו מעשיו מעיל מכפר והדר פריך מדאמר ריב"ל ב' דברים לא מצינו להם כפרה בקרבנות ומצינו כפרה ממקום אחר ואלו הן ש"ד ולשון הרע ש"ד מעגלה ערופ' ולשון הרע מקטרת שנ' ויתן את הקטרת ויכפר על העם ותנא דבי ר"י על מה קטורת מכפר על לשון הרע יבוא דבר שבחשאי ויכפר על מעשה חשאי ומשני לשון הרע אלשון הרע ל"ק הא בצנעא הא בפרהסיא ופרש"י בצנעא דהוי דבר שבחשאי קטורת מכפרת שהיא בחשאי בפרהסיא שהוא דבר שבקול הפעמונים מכפר וא"כ ר' נתן דידך בפרהסי' מיירי ואיכ' למי' ריב"ל אמאי לא נקט נמי כפר' דפרהסי' וכןק"כר' נתן דהכא אמאי לא נקט נמי כפר' דבצנע' ועוד קשה אתרוייהו אמאי לא נקט נמי כפרה במאן דאהנו מעשיו וי"ל דתרוייהו לא מיירי אלא בכפרה מבלי עונש ויסורי' דומיא דכפר' קרבנות אבל נגעים הוו כפר' ביסורין גמורים וריב"ל לא מיירי אלא בכפר' דקטורת דכתיב' בהדיא ויכפר על העם דומיא דקרבנות ועגלה ערופ' דכתי' בהו כפר' בהדיא אבל כפר' דמעיל לא אתיא אלא מסמיכות הכתובים ור' נתן לא חש לאשמעי' אלא כפרה דמעיל דלא כתיבא בהדיא אך ק"לר' נתן דחשיב אפי' מאי דלא כתיב ביה כפר' בהדי' מ"ש דנקט לשון הרע דמתכפר במעיל טפי מכל הנך דאמרן דבגדי כהונ' מכפרי' ובשלמא מג"ע וש"ד ל"ק כיון למה שפירשנו דמיירי בשוגג ולא אתידע ליה כין למ"ש דמיירי במזיד ולא אתרו ביה דאי מיירי בשוגג ולא אתידע ליה י"ל דלא מיירי ר' נתן אלא במידי דמתידע ליה דהוה שייך בהו קרבנות בכל מילי דאתו קרבן עליהו דע"כ אתידע ליה בתר הכי ואי מיירי במזיד ולא אתרו ביה י"ל כיון דאין כפרה זו לחוטא אלא לצבור שלא יענשו בו כדכתיב לעיל לא מיירי בהו ר"ל דלא מיירי אלא בכפרה דחוטא דומיא דכפרת קרבנות וכפרת לשון הרע ומכפרת מכנסים נמי לא ק"די"ל דמוקי לכפרתיהו על ש"ד ומיירי במזיד ולא אתרו ביה כדאמר בגמרא אבל מאיכך דמתכפרי במצנפת ואבנט ודכין ק' אמאי לא חשיב להו ושמא י"ל דר' נתן לא ס"ל דבגדי כהונה מכפרים רק המעיל דתוכשמע קולו דהיינו יבוא הקול ויכפר על הקול אבל סמיכות קראי לא דריש דאי סמיכותם בפ' תצוה לא אריא כדכתיב לעיל ואי סמיכותם בפ' צו איכא למדחי שהפרשיות כסדרן כשטת הרמב"ן וכדלכתיב לעיל :

במיתת כ"ג בעל עין יעקב במסכת יומא הוקשה לו איך תהיה מיתת כ"ג לכפר על ההורג בשגגה כי איש בחטאו יומתו ולתקן זה שניא מה שכתב רש"י בפ' ענין זה לפי שהי"ל לכ"ג להתפלל שלא תארע תקלה בישראל א"כ נראה שחטא זה היה מפוקפק לכהן ולרוצח וכמ"ש כ"ג יצופר חטא שניהם ועוד כתב שלהיות הכהן גדול חסיד עליון אין ראוי שימצא בו עון אשר חטא שיתחייבו למות רק חטא ההורג בשוגג שנחשב לעון לכהן עד"ש ונשא אהרן את עון הקדשים וכאלו נחשב שנפש כל איש ישראל נקשר' בנפש הכ"ג ופטירתו כפרת כל יחיד חוטא בשגגה

ג"כ כהא וא"ת מי איכא מידי דלא מתכפר בקרבנות והתנן ... (see above)

לכפר על ג"ע וא"ת כמאי עסקי' אי כמזיד בר קטלא הוא ובעריות דליכ' מיתה אלא כרת נמי איכא לאתפרך בר מלקות הוא כמ"ש התוספות דף ז' כמאי דפריך תלמודא כיוצא בזה אי בשוגג בר קרבן הוא וי"ל במזיד ולא אתרו ביה בשוגג ולא אתידע ליה וכדמתרצינן בפ"ק דשבועות וה"ה בכפרת אפוד על ע"א דקאמר בסמוך וא"ת במזיד אף דלא אתרו ביה למה אתכפר בגדי כהונה והלא בר נגעים הוא כדאמר בפ"ים בערכין על ז' דברים נגעים באים וחד מנייהו ג"ע י"ל דלאו לכפר על החוטא קאמר אלא לכפר על הצבור שלא יענשו בחטאו וכדפר"שי בזבחים בהא דמוקמי' הא דקאמר התם כתנת מכפר על ש"ד במזיד ולא אתרו ביה דלאו בר קטלא הוא הלכך צבור מכפרי בכתוב' והוא נגעי' באים עליו ואע"ג דאין הציבור חוטא בזה כלל היה הצבור נענש עליו משום דכל ישראל ערבים זה לזה שנענש ה"ע הנסתרות משעברו את הירדן כדתניא בפ' נגמר הדין ואף לרבי נחמיה דפליג התם וקאמר שלא ענש על הנסתרות לעולם וי"ל דהכא מפני חומר החטא היה הצבור נענש אעפ"י שלא ידע דהא אמר התם בזבחים דהיכא דלא ידע מאן קטלה נתנה תורה כפרה בעגלה ערופה והיינו ודאי על הצבור שהרוצח לא ינקה בעגלה ערופ' ומכיון דלר"ן לא ענש על הנסתרות עגלה ערופה מאי צריכה לכפר אלא ש"ל שמפני חומר החטא היה לוקה הצבור ובדאמרינן בשבועות שלוקה כל העו' עמו והא דלא משני בזבחים דהיא דכתונת מכפר על ש"ד בשוגג ולא אתידע ליה משו' דמשמע דהוא כמיתת כ"ג מתכפר כדאמ' בסמוך : במצנפת אע"ג דבכהן הדיוט לא כתיב אלא מגבעות הוא נמי מנכפת הוי וכדאמר בפ' הממונה נוטל מנכפתו של אחר ותם והא דקרו ליה מגבעות מפני שהיתה יורדת עד מקו' תפילי' לפי שלא היה לו ציץ ושל כ"ג שהיה לו ציץ היתה קטנ' ולכן קרויה מנכפת כדכתבו התוספות בפ"ק דגיטין גבי בזמן שמגנפת כראש כ"ג והרמב"ן כתב בפ' תצוה שההדיוט קושר בה כל ראשו ומעלה הכפלים עליו וכעין מגבעות שהוא כובע לכן נקראת מגבעות וכן יר' שהם דברי הרמב"ן בפ"ח מהלכות כלי המקדש : לכפר על לבושי כלאים בגמרא קאמר עלם' ד"שכ' וישחטו שעיר עזים ויטבלו את הכתונ' בדם ופר"שי ורמז הוא לעתיד לבא שכפרת ש"ד בכתונת וטבילה היינו כפרה וגר' דר' סימון לא קאמר הכי משום דהתם אקשי עליה דש"ד כיאן לו כפרה בעגלה ערופה ומתרכים הא דידיע מאן קטליה הא דלא ידיע מאן קטליה ופרכי' ידיע מאן קטליה בר קטלה הוא ומשני במזיד ולא אתרו ביה ומכיון דכפרה זו שהכתונת מכפר קיינו על הצבור כדפר"שי וכדאכתוב בסמוך לא ס"ל לר' סימון דא"כ לא היה צריך לעגלה ערופה היכא דלא ידיע מאן קטליה דכיהיכי דכידיע ולא אתרו ביה הציבור מתכפר בכתונת כיון שאין להם חטא רקיום הרוצח ה"נ ה"ל להתכפר היכא דלא ידיע דמאי שנא להכי מוקי כפרותיה על לבושי כלאים. כמה דתימ' ועשה לו כתונת פסים דלאו כלי מילת אלא רקום כפסים כפי' הראב"ע א"נ כדפרש"י בפ"ק דשבת גבי לעולם אל ישנה אדם בנו בין הבנים שסביב פס ידו כתן מילת ולא כל הכתונת וא"כ דמיא לכלאים ואע"ג דבכתונת דכהן לא הוה אלא כלו פשתן מכ"מ' שרמז היה לעתיד שהכתונת על הכלאים כדרך שפרש"י לענין ש"ד ואע"ג דלא כתיבא בה לשון כפרה הא כתיב בה בתר הכי ויטבלו דהיינו כפרה כדברי רש"י הנזכר והא דלא מכפר אבנט שהיה כלאים על לבושי כלאים משום דכפרתיה צריכה למאי דאמר בסמוך וכילקוט א"כ בשם ילמדנו כתנת תכפר על זרועי כלאים מפני שהית' מלמד ופשתי' ולא הכיוני זה שהרי אין בכתונת אלא פשתים. כמה דתי' ועשה להם כנראה פרש"י לכסות בשר ערוה לחפות על גלוי עריות : הם"ר ושמת המנכפת ע"ר וכיון דמקומה בגובה הגוף תכפר על הגאוה והכי אמר בגמ'

ויקר"ח

ראפית לו

שמו"כח

שם כח

שם כא

הושע

שמו"כח

במדבר לה

מסכת מידות נפתח מיסרמל ומזה יתקייים בפ"ג מין מיתה כלה הסם
ולהלן היתה קוסיתו ק"ס הט"ס שכתב מדברי רס"י יש בו ט' לשכת מכל
טעמו הב' מינו נכון דלה מפני הקשר בפסוקות כני ישראל כשפסו יותר היה
רמוי לו למות על הזדונות ועל הפסעים פיחטאו כני ישראל מתנם הקושי'

מיקרא מ"ה קושיתו כלל דל"ק שכ"ג
יחמת בעוונו אלא שמיתתו מכפר עליו
בדרך שאמרו לקמן סוף פ"ק שמיתתן
של נדיקים מכפרת וכבר כתבתי
טעמים לדבר שם ובכמה דוכתי
ציין מ"ד על עזי פנים וכו' ותע"ג
דשפיי' כתיב כ"ה ובשם מהרן
מת עוין הקדמים מכיון דמ"מ לומר
מיכפר על עון המקריבים בטומאה
כגמר' כדאמר דמלכתיב עוין הקודמי'

ולח עוין המקדימים מיהו מרנה מלה להכשיר הקרבן כשהקריבו החלב והדם
בטומאה נריכים אנו לו שסמיכות בנדי כהונה לקרבנות מיכפר על מיתה
עון מנדים דומיא דקרבנות שמכפרי בשאר כנדי כהונה : על המנדפים
מין זורק למוקום בסונג ולא מתידע ליה במזי' ולא מתרו ליה כדכתיבי לעיל
בפ"ב דתפי' בסונג דתתידע ליה מני למוקמה דהא לתו בר קרבן הוא תע"ג
שזדונו כרת דהא מתפטי ליה מחטאת כרים בריעות : מבנות כיון
תע"ג דלא נזהרו נכי מצא תשא זוכה מ"מ כיון דתשכחן יחן כי נבהו בנות
כיון וכו' מכפרת מנא תשא זוכה עליהו קתמ'. מגלית מחרף מפרכו שקים
חיים : ויש לעיין בכלל מנדה זו בב' עניינים הא"ה ט' בפרת העניינים
הנן בכנדי כהונה כי אין זה דומה לעניין הקרבנות שהם מכפרים
על החטא ע"י הוצאת ממון החוטא אבר לוקה בממונו
וע"י ההכנעה, אבר יקבל מהמפסל הניתן לכ"ח הגוף ולכבו יכין כי כזה
וכזה היה דמוי אין לא מפרשתי כ"ל לתת בפרה תחתיו הב"ח הגוף כנודע
במקומו אבל בנדי כהונה שהם לכבוד ולתפארת ת"ט מיכפרו על החטאי
כי"ת שהמכנסים יכפרו על ע"ג מפני שהכהן מכפר בעד עוונו ומנגפ'
על הנובה מפני שהכהן נותנה במקום נבוה כ"ש החסן מיכפר על המפסל
לפי שנקרא חסן המפסל והחפוד על ע"ח לפי שנתפס תפוד בע"ח וכ"ש
הכתוב שלין ט' בענין לכפ' על ע"ד מו על כלאי וכנה הכתובים על מנדתיהו
כשלין לדבר בתפלת הבנדים הללה ולמודים טוהים הנרמזים בהם
וכתבתי דבריו בדרושי בם' תקנה ועם היותם דברים נכונים מין בהם
בנותן טעם לדברים הלו שמ"ל שנתו לכפר עליהם החתנה פ"ה ע"ב כ"ש
כתב כזה בתמיהות יעוין במקומו ודבריו חיים ומתוקים מדבש בטוב טעם
הכפרות הנז' שם שפקנתם מין הדברים מוכרחים החתנה לפי שהוא ז"ל
כתפך ע"פ התנדה שבתסכת זבחים ובכרחה שלח שת לבו לתנדת מדרבנו
חוכה עליהו לתת טעם ע"פ דרכו בקנת הדברים השתלפים בין תנדות
מדרבנו לתקרת דוכתים הם בענין הכתנת שתתר בתדרבנו לכפר על תעם
כלתים וכב' בתכוב שתתר בתדרשיהו לכפר על הנביתים ותע"פ שתדברי
הם ע"ם שם נר שתדרבנו תנת שעל התנבת תתר שהיה תלול לכפר על
הנביתים אין ספק שנסחת מסוכשת נזדתמה לו ואין זה תתם וה"נ בניך
שתתר בתדרבנו לכפר על התנדים ויתכן לומר שלהיות הטוב שבטעמי
תיסור הכלתים שיהיו כל הנתלות סותרות תדרנתם כפי חלוף כחותיהם
שעליהו לא יתערבו הדברי' זה שם זה כדכתיבי כיפה עיני' ח"פ בתדב'
שהיה הכתנת בת בכלל של השלמת התפשים הנופניים כלם והתכוונות
תתדיניו' סיהוה הנורך בהם בהנעת הזתן כתוסר ובדיהם והנדרי הנוף
בכלל כתו שהכתונת תלבוש כללי לנוף וכתי"ם הבדרשי על תנדה זו שהנה
תתפשלי בענין הכתנת ליזהר תתלות והתכוונות הרתוין בהנהנתו בכל
ואתן תכ"ם סיקרי בכלתים שלא יעורבבו תכלי הנתנת שלפיהוים וכ"ם
לפי ת"ם בכתנת תדו כד שלתלבו שתהיה לפי תדתו שו הפרה להתפקח
בת' כדתו לו ולא יבקש תוחרות וזה הפך הכלתים תשר לו יספק כתין
ת' ויבקש תיניס בדרם ויערבב הדברים ולהיות הנבדים עושים כתתנך
שעשיהם כיחתרו לת יראתיהם וכת"ם כב"ק שתזה סט' התמיר' תורה הנבנב
יותר תבנולן טעם' ין תעל כלו תיהרוש' הנה כהשכיל בתעם' התבנב
וזתקומו יבינו לב כי בכל תקום עיני יי' וזה כי היות טעם' התכנב שם תשר
והוא פסתן לבן ודקש בנתר תבל (תרגתן ותולע שני וכתוך של הלב כדלעי'
יורם כי עין י' חוקר לב בכל תחשבות תשר יחשוב תזה תין היהיו כתו
בכל התדור האלה בנגד הלב דתו לחלוף התתבנו והיות התכלת כלתים דתו
ל תכלית הכשנתה לדכתיב היפה עיניים ס' ניתית וזה נם כתת לב ל היותו
תלול תשר זה יורק על היות ההשנתה התלבת ותשלם בכל דבר
פניתי כשאר זקיות הנין תזכרה למנדפי' תכו' תדברי' בה"ע הנוכר שם
שתבלולתו יקן ירת' ורבר תהכירה הלתים כ"ם תלבוש בשתיים פיהם לדבר
על יי' תועה תין ז' והענין לב תרתוי לעיין בתנדה זו תה נשתנו עוזות
שו שהבנדים תכפרים עליהם יותר תשר תשתר עכירות כבון תלול יי' ושבועת
פוח וכל תלות יי' תשר לת תעשיהם ורתיתי לתורי תסור ר' יהחק ן' לב ז"ל
שתתורר על זה נם על הענין הת' הנ"ל ועוד הוקשה לו ז"ל ת"ם כפרת
בנדי כהונה לקרבנות שהקרבנות תינם תכפרים תלא על תשוגג שב' כי לא
תחפון זכה ותשנה וכו' ותם על תשוגג תתרו כשר כפרו הקרבנות ותה נורך
בהנדים ועוד הוקשה לו"ל שהיה רתוי להיות שתורי תפוד וכתוב' ותכנתי
כיון שכתים לכפר על ע"ח ע"ש ד' תפי' נקטינהו על סלר התקרת
קרח נופים תתתי לת נקטינהו בסדר זה ועוד דקרת
לת נקט תלה ו' בנדים דנין ותכנסים שבקינהו תפני תחינם לפרוד
ולתפארת תכוסים תם והנין נוחד הכתוב תנין תפארת לתר'
פיהיה לו נין כתנתו כתשה תכל תשר הכנדים פין ודתי לכבוד ולתפארת

מות הכהן הגדו' ציץ מאן דאמר על עוי פני' מאן דאם' על המנדפי'
מאן דאמר על עוי פנים מבנות ציון כאן כתי' ויהיה על מצח אהרן
ולהלן כתי' מצח אשה זונה היה לך ומאן דאמר על מנדפים מנלי'
כאן כתיב והיה על מצחו תמיד ולהלן כתיב והסבע האבן במצחו.
ויפל על פני ארצה לפה על פניו בתהלה אתה רורש כרי שלא
יצטע אותו צדיק שש אמות וזרת ד"א לפה על פניו על שום רנון
ראת אם ונתתי את פניכם על פנרי
גילוליכם

כמלאך יי' נכחות ותפ"ה נקטינהו כעל המדרש כלהו כן ה"ל לכתוב ע"ת
נ"פ ס"ד ולתרן לכל זה כתב וז"ל ול"ל לדכפר על עון הבעל בחיים דכתיב
ויקומו לנגח ופרע"י ע"ת נ"פ ס"ד שהרגו את תור ואתן תחטם שקלק תחטם,
קשה כע"ת שהולך לעדכתו מיקר דתות תחזיקו ותחטיל כבוד תחמת וזו
היא נופה של ע"ת ועוד שתתן תחטם
רומז לנבוהו שנאת' כשבר ורתך ובמת
כלבו זכה לחתן התחטם על לבו שהיא
נבוהה תחיתית ע"י תורים ותומים
אמות האבנים לזכרון לפני יי' תמי'
רמז על עוהם ההשנחה ושבר ועוהם
כשם התחטם ורמז שעיקרי הדת
התשרור בתחתתם הוא כעובד ע"ת
שתם תעיל וכתוכת רמז שלמען הרע
הורנת בפסות שנת' לת תלך רכיל לת

תעתוד על דם רעך וכת"ם שהלשון הרע הורנת נ"תבבת ותבנה רומזים
לשרכודי עכיר' עין רוהה ולב הוחד ותיד בת לנ"ם שם התבנסים והנין
רמז לבחות הפנים שעלוהה כלה מזינתה בחופת שנת' יעשו שנל בחורב
יפתחו לתסב' ותפני שהתסבן בת לכפר על תעם' הבעל בתו הבנדי כפרט
לכפר על ע"ת נ"פ ס"ד וחכיזדייקו ' ועוד נר' לי שבחיות שהיו תסבנים
בחשן וחפוד לזכרון לפני יי' תמיד שרשם הקב"ה לזכות את ישראל שהרם
נשוי' ותקוח טהרה פדין שלא היה פתחון פה לבעל דין לפלוק כלל חשן
התסבט לכפר על סתיון ולוי שבטי יה שקלקלו דין וחסבט שכם לחרי
שנתולו תפוד על הבעל תעיל על לשון הרע של יוסף כתוב לכפר על תם
שעשו לו תחיו שתכרוהו ויטבלו את הכתנת כרם תנבחת לכפר על תפשם
נשוי' של יוסף שנת' והוא נשר וכתו שפרש"י שם תכוב לכפר על הרהורין
על תרוצתו שנכנס לעשות תלאכתו עתה וכבל יום היה תחלפת לו בנדים
נחים והוא היה שתח כה וכשם תכנסים של נ"ם שנאמ' יעקב כ' תחיות
ע"פ הדבר כת"ל מ"ת טוב הוא לחתוס פי טתן ול יפטין שהרי כתו' וינע בכף
ירכו שנאמ' כ' תחיות וע"ז נענטר הרמה שנתתר והוא נולע על ירכו נין
על עוות פנים וינסו תותי זה עשר פעמי' ולת שתעו בקולי תין עוות פנים
יותר תזה שנת' וינסו ל כיסיתון תתרו היוכל תל לערוך שלחן בתדבר
רחתנת ליתן עכ"ל . ויל' שתשנדה לת סיהיה קהיה דהת בוכחים
תקשו עלה תדתר יבל ג' דברים לת תניהו להם כפרה בקרבנות וכו'
ותירנו ס"ד תפ"ק ת"ק תת ל"ק תת ל"ק תת ל"ק תת ל"ק תת ל"ק תת ל"ק
הת כיעבה הת בפרסיה וכו' ובערכין פרכינן תיכה לת"ל דנעשים כתים
על לשון הרע ותסכי הת דהתני תעשיו וכו' וכדתיבכה לעיל ותם בדברי
תורי הנז' שכפרת הנבדי' היה על תם שעבר על עון הבעל תו הסבטי' תין
תקום לקושית התלוות ולת לתרוצן ותה שתוקשה לו ז"ל תקרבנות תיכם
תכפרי' לת על הסונג וכו' ל"ק לי כלל לתין ת"ל דכפרת הבנדי' על הדברים
הנזכ' הוא על הסונג ותמיד דפסיטה לשלון הרע ונשות הרוח ן במיד ותפי' ע"ג
וע"ז דתיירי בתמיד ולת תתרו כיה כדפי' לפי' ותין קו' תה ענין זה לקרבנות
תתכפרים על הסונג שנם הקרבנות תתם לכפר על התמיד כנון הבת על
שבועת העדות ושבועת הפקדון ותפס שפחה חרופ' ושעיר התעתל ותפי'
יהיו כפרות הבנדים על הסונג תין קושית שכבר נתכפרו בקרבנות שהרי
תין קרבן אל כלתים ועל נשות הרוח ולשון הרע והטיית תפט והרכור הלב
וס"ד ועוות פנים ותפי' בע"ת ונ"ע דתית בהו קרבן על הסונג היינו כפיי'
ידיעה בסוף תבל תכה תייתי בסונג ולת תתידע ליה כדפי' ותני'
סדרן וכו' תתנך' דידן דקתתר בריתת ת"כהן תדיוט ושוב ד' תתוקשה לפי'
כ"נ ולהכי דרש ותויל בפרקא בסהר זה וקרא נתי שקט וכו' תכנדי' שתם
שתיהו בכלל הבנדי' ושוב תפכנסי' תך תפט"ע הוא תה שכתבתי תה בשתני
דברי' שו שתכנדי' תכפרים עליהם תזולתן ולי יתכן שהוא תפרי רבוי הזיק
תם להתפשטות החטא בריבים ולת ניחא ליה דיהיו לבי כפרה ותם תפי
שנכנסם תתפשט על כל הדור כשוב וחטא והנה עוהם עוות הדין תם
התפשטותו לכל הדור שעל הדין העולם עוהד כדפי"ת בפ"ק דחלות ות"ל
קלקלו רע תתך לכל העולם וכן תתרו בפ"ק דשבת בעוון עוות הדין
ובעוני הדין ובקלקול הדין ב"ה חרב וכזה רעב וכנורת תה לעולם ובפ' תולי
תם רתית דור שנרות רבות כתו' שליו תה ובדוק בדייני ישראל שכל שתנ
נה זתת ראשי בית יעקב וכו' ולעיל ס"ב פ"ל תתר שנלות תה לעולם תם
עוות הדין ובסביכה תסלקת תיערל ולכן הוצרך לחזון לכפר על הדור
ובעוהם ע"ת נ"ע וס"ד נ"ב בעבם הכלל כת"ם בפ"ם תחטות נלות תה לעולם
על ע"ת נ"ע וס"ד וכו' ולעיל ס"ת פ' כ"ה כל תקום שתתה תוכח ונזות וע"י
תנלות שהיו תכפרים תה לעולם והורנת טוהים ורשים וב"ב הוצרך לפרוך
על ע"ת ותכנסים שלנ"ע נם לשון הרע שבעו בולל כת"ם לעיל פ"ב ע"ב
סנורם נלות ולקמן ס"ם פ"ב לשון הרע נורם לבניהם שתתנו
תיערל ושוב סהורש שלשה שע"ב נקרת ליתן תליתתי בדתי' בפ"ו
בערכין ולכן הוצרך תעיל לכפר עליו נם עוהם ס"ד כולל בדתו
וכתתני דתחות הנז' ותקרת תלה הוא ולתרן לת יכופר לדם ולכן הוצרך
כתתת לכפר על ס"ד והוצרך לכפר ג"כ על נסות הרוח לפי שהוא
בע"ת וכופר כעיקר וכתה על הערירות כדתי' בפ"ק דסוטה ותזה השעיר
שהוצרך לכפר על לובשי כלתים לפי תדרשינו שהכלתים תעוהים
ע"ת כפי טעם הרב התורה בת"ג פ' ג' נם שתנדף תכוחר שהוא
בע"ת וכופר כעיקר נם הענב"כ כופר לפי שתפקפק בהשנחת יי' כדכתי'
ותחסבט תחבט הוצרך לכפר על הרהור הלב לפי שעון זה נתבה תחלה
בהוצאת דיבתי ותין דרכם לשוכי תתנו שיראה עניהו קל בעיני
התבנים ולת יאתו לבו לעוב כנודע וזה השע' ינדק ג"כ בלשון

הרע וכסות כרמעט מהרב׳ סרגיולים מהם וכתי׳ם כפ׳ נט פסוט נ׳עפירו׳
מין מהם ניכול מהם בכל יום הרהורי עכיר׳ ושיון תפלה ומלכ לעון הרע
ושיון תפלה הוא עניין נחוה ונשות הרוח שיחסוב היוסו כדאי ליפער
בתפלתו וכו׳ וזה יכלך ג׳כ בענינים סרגים נוקסו וגלגלנו כוה כת׳ם ז׳ל

רוכן בגזל וכיו הוערך לכפר על עוי
כטים לפי שהעוו׳ כתנה כשלמי לטוכם
זכרגרסי׳ כפ׳ הרואה ת׳ר עקיב׳ פעם
ת׳ נכנסתי אחר רי׳ פל לבית הפסח
למדתי ממנו ג׳ דברים וכו׳ אחר לי
עד כאן מוות פניך למדתי לו תורם
היא וללמוד אני צריך וכן עומי
זרם כהנה וכפ׳ים נוחלין ת׳ר ילדות
כיתה כי והעשיר פני כתנת הכללי
ולקלקני עליו וכו׳ וקרוב סיחטאו בו
קנת ועוד שהעוו׳ מנגיה כבל הכפני׳
כרחית׳ בפסח פ׳ שוא תמתך כמריבי
כהן ולכן צריך לכפר עליהם ואם
היות עון הפעושה מיותר תמוריס
שנפרעים מהחוטא ומכל העולם
כלחיתה בפעושות אין קוסיס אתה
שלא נמלא לה כפרה כנגדי כהוא
לתפער לחוטרתה אין לה כפרה אלא
פועם ׳ ז למה על פניו וכו׳ק׳ל
ת׳ט המדר׳ להזכיר זה כתולדה הוכח
המקרא הוה כאן אלא תנב תורתיך
ומתה מלבד מה שיקשה למה נפל על

גלוליכם ד׳א למה על פניו הפה שאם׳ החירף וניזף יניחן בעפר הדהי
רכתיב שמנם בעפר יחר פניהם חבוש בטמון ד׳א למה על פניו על
שום° ויבהשו אויבך לך ואהבה על בסות יסו תדרוך ונו׳ .

ה° ואת שמן המשח א׳ר יהודה בר אלעאי שמן המשח שעשה משה
במדבר מעשה נסים נעשו בו מתחלה ועד סוף מתחיל לא
היה אלא י״ב לוג שנ׳ שמן משחת קדש יהיה זה לי אם לשרו׳ בו את
העצים לא היו מספיק כמה האור שורף כמה העצים בולעי׳ וכמה
יור׳ בולעת ממנו נמשח אהרן ובניו כל ו׳ יסי הפלואי ממנו נמשחו
מובח הוהב וכל כליו ממנו נמשחו מובח הנחושת וכל כליו ושולחן
ובל כליו ומנורה וכל כליה ויכיר וכנו ממנו נמשחו כהני׳ גדולים
ומלכים אפילו כהן גדול בן כהן גדול שעין משיחה עד עשרה דורו׳
ואין מושחי׳ מלך בן מלך ופפני מה נמשחו את שלם מפני אדוניהו
ואת יואש מפני עתליה ואת יהואהו מפני יהויקי׳ אחיו שהיה גדול
ממנו שתי שנים וכו׳ קיים לעתיד לבוא הדהי רכתיב° שמן משחת
קדש יהיה זה לי אין מושחין מלכים אלא על גבי שעין שנ׳ °ויאמר
המלך להם קחו עמכם מעבדי אדוניכם והרכבתם את שלמה בני על
הפרדה אשר לי והורדתם אותו אל גיחון ואין מושחין מלכים אלא
מן הקרן שאול ויהוא נמשחו מן הפך על שהיה מלכותן מלכות עובר׳
דור ושלמה נמשחו מן הקרן מפני שמלכותם מלכות עולמים .

ואת שמן המשחה ותיגגו יהסיקו ותכני לך ספה כתפרסמונה דכיה .

שהיה גדול מתנו כ׳ סניס דפתי׳ יהושפט כן כ׳ם סנס כמלכו ונ׳ חדקני
מלך ויהויקים כתיב כן כ׳ם כמלכו ונפנתרע פריך ומי קסיס
והכתיב וכני יהסיה הכבור יוחנן והכי׳ יהויקים ומ׳ר יוחנן הוא יהוחנן
הוא יוחנן שלמה יהוחנן קסיס ומפני לעולם יהויקים קסיס ומפני
הכור כבור למלכות : ובלו קיים לעתיד
לבוא פריך טעם למה נעשה הנס הזה בשמן המשחה׳ טפי מפשר מילי שהם
אפני שעשתו משה ג׳כ קטרת ופרה רחשונה נפרשה ע׳י משה ולא
נעשה נס זה כשם ו׳ל שמפני שהמשיחה היתה לגדל ולקדש הכהני׳ והמלכי׳
כו לכן היה קיים לדורו׳ שהנדולה הנחונה מיי׳ קיימת לעולם כ׳ם לקמן
דכתיב פפן משחת קדש יהיה זה לי לדורו׳ וכו׳ .

עכשו קיים ומ׳ם שכלו קיים משום דוה כנים׳ ר׳ כ וכלו לא היה
אלא י״ב לוג כדלעיל . אלא על נבי מעין בכרייתא דתייתי בשתר׳
מפרש כדי שתמשך תלכותו כלות׳ דסיתנה מלתא היא וכי היכי דתשכי
היא תסיה תלכותו נמשכת ותה שהיה המדרש ענין זה תפשר שתשי
שטעל׳קיום השמן לדתז קיום התלכות כדפר׳ מייתי נתי שלשב׳ו ותלכים
נתשחין ע״נ מעין ותה שלא הנריכו זה כמשיחת הכהנים תפני מהין
כהונתם עפויה להפסק התלכות שקוערים עליהם עבדיהם ותיכי׳ קתים
עליהם . שנאמר ויתתר להם התלך וכו׳ הק׳ רי״ת תיך עשו כנין תל
זוה תעינן שלשה כיון שלה תכינו כן כשהול לה בדוד ולא בשתר התלכים
שלה נזכר בכתוב שנמשחו על המעין והסיב שלה תו״ל שיהיה התכתי הזה
תחקי התלוב׳כי תם שלמדוהו תמה שנעשה לשלמה שכתו שעשה לו דוד וה
לתת סימן ותות שתמשך תלכותו לעד כן רתו לנהוג ככל התלכי׳ להעיד
עתיכי תלכותם שלימה כתלכות שלמה ותין דברו נכונים שחיוב הוא
שחייבו שלה תהיה הנשיח תלה על המעין כנר תלטון הברייתא ותלטון
רש״י ותוספית רי״ת תוכה קושית כי תי הניח לו כשהול ודוד ושלל
האלכים לה נמשחו על המעין תם תפני שלה נזכר זו תיכה רתיי
שתין דרך הכתובים לפרש שלה כתקום אחד ותשם ילתדנו הסתומים
ותם תפני תה שלה נתפרש בשתול ודוד שקדתו לשלמה נם זו תיכה קושית
פעיקר הכתוב ככהן לספר דברי דוד לעבדיו כהתלכת שלמה כפ׳ב של
תדוניה׳ ותנב תל תורתיך תוכיח תה שניה שהורידוהו תל ניחון :
והורדתם אותו אל ניחון כגמרת פרש״י שלשה כניה תסיחה על
המעין ניחון מעין קטן תנל ירושלים ולא זה ניחון
היונה תעדן והרמ״ם כתב ו׳ל והורדתם אותו תל ניחון והוא ת׳ תר׳
נהרות היונתים תעדן והרי הוא כתעין שהיו פוסק ולמתה כניה תסיחה
על המעין וכ׳ל שכל תנהרות שהיו תשפת ימי כרחשית תיכן פוסקין
עיקריהם ותעיינותיהם ולפיכך נוה דוד תלך ישיחל למשוח את שלמה
על ניחון לפי שהוא כאר ידוע שהיה תשפת ימי כרחשית תכל שאר
נהרות שתיכן ידועים תאבר שהם תיתי הנשתים והשלג והכרד
וכיוצא בהן ע׳כ .

אלא תן הקרן קסה לי כיון דקרן ודף ודתי כלים שהבניה היה
לוקח תשתן המשחה ותניח כהם תעט לנוף תניחת השפת
ועיקר השתן בללותית היתה ות״ם ר׳ תברכתל שהקרן היה כו
שתן המשחה והסף היה כו שתן תפרסתון ולוה נוסר הסף כשהול
ויהוה כתשך למשבות שהניחת שהול היתה כתפרסתון ולבאר
כתבתי שתיכו כן ותחבר שנם שהול כתעט בשתן המשחה לריך
לומר שהקרן והסף כלים תחודשים כתורה שעשה ויהיו דכתיב
בתניחת דוד תלה קרנך שתן נרשה שהקרן היה של שהול והיה תלתו

כ׳נ כן כ׳נ י׳דורות שפון תפיח׳ה׳ם פד סוף כל העולם :

ואין תופחין תלך כן תלך ת׳ר תופחין תלך כן תלך תשום דקתתר הכה תפילו כ׳נ כן כ׳נ קתתר
להם דלא תיקפי לך תתפי לך כתי למלך כן תלך כיון דתשכחן
שלמה ניוקם ויכוותם שכתפחו ,

ואין תופחין תלך כן תלך ת׳ר
כעיקר פח׳ כתב שהשכם לפי
שהתלכות כפי הדין ירושם לכן הכבוי ויקר׳ם
תם רתוי תליו לכן כתלכו, תכלי תיוב ת
תחלוקת סותך על תסיחת תכיו דכרי
וכסים תחלוקת נריך תסיחת להורות לג
סהום הרתוי תכל כ׳נ שהיכו תכך
ירושם תלה תנך היוסו הנון כשתתו
נריך תסיחה ו׳ טפני תדוניהו
נגמרת פריך תפח דתני פתם תף שתות ג
יהוה כן כתפי לה נתחה תלה תפני
תחלוקתו של יורם ותסום תחלוקתו
של יורם נתחה כשתן התסחה ותפני תלכים
תפרסתון דכיה ונבי תלתה ממנו לה ח ח
פריך הכי תסום דתע״נ דתפילו תלך
תופחין כשתן כשהיכו לנורך התלכות
היה תסיחתו הוי לנורך התלכות
כיון כסיוסו כן תלך לתול לה תפני
כיון פסים תעכב כתלכות .

ואת יהושפט בגמר׳ פריך ותי הוש
שתן התסחה והתניה תסנינן
תרון בנגד עתו כשכת וכלוחית של

ו ואת פר החטאת ואת שני האלים ר' הונא בשם ר' אבא בר כהנא
אם עשה כמין נבעה איל מכאן ואיל מכאן ופר באמצע ואת
כל העדה הקהל פתח אהל מועד א"ר אלעזר כל ישראל ששים רבוא
ואת אומר פתח אהל מועד אלא זה אחר מן המקומות שהחזיק מועט
את המרובה רכוותה יקו° המים מתחת השמים אל מקום אחד
בנוהג שבעולם אדם מפנה כלי מלא לתוך כלי ריקן או שמא
מלא לתוך כלי מלא העולם כלו מים ואת אומר יקוו המים אלא
וה אחר מן המקומות שהחזיק מועט המרובה רכוותה °קחו לכם
מלא הפנימים פיה כבשן א"ר הנא לא דמי הרין הרין לקמיץ
הרין רחפין הרין הרין דקמיץ ארבע חופנין תמנייא קומצין נמצא
חפנו של משה מחזקת שמנה קומצין אלא מלמד שהקב"ה מספיק
ואהרן הופן ומשח וזרקן ואת אם °וזרקו משה השמינה בבת אחת
אלא וה אחר מן המקומות שהחזיק מועט למרובה רכוותה ארך תחצר
מאה באמה ורחב חמשים א"ר יוסי בר חלפתא אורך החצ'
מאה באמה וכל ישראל עומדי' בתוכה אלא זה אה מן המקומו' שהחזי'
מועט את המרובה ורכוותה ויקהילו משה ואהרן את הקהל אל פני
הטלע א"ר חנין כמין כברה היתה וכל ישראל עומד עליה אלא זה אה
מן המקומו' שהחזיק מועט את המרובה ורבוותה °ויאמ' יהוש' בני
ישראל גושו הנה ר' הונא אמר זקפן בין שני בדי הארון רבי חמא
בר חנינא אמר שמן בין שתי בדי הארון ורבא אמר
ציעצען בין שתי בדי הארון הה"ר ויאמר יהושע בזאת תדעון כי אל
חי בקרבכם אמר לחם מתוך שחזיקו אתכם שני בדי הארון יורע
אני ששבינתי אתכם אף בבית המקדש כן התנינן עומדים צפופים
ומשתחוי' רווחים ר' שמואל בר איניה בשם ר' אחא אמר ריש' ר' אמו'
בין כל אח ואחר אמה לכל צד שלא יהא אה מהן שומע קול הבירו
מתפל' אף לעתי' לבא בן שנ' בעת ההיא יקראו לירושל' כסא יי' ונקוו
אליה כל הגוי' ר' יוחנן סלק למשל בשלטי' דר' חנינא ואשכחיה דהוה
עסיק בהדין פסוקא בעת ההיא יקראו לירושל' כסא ה' ונקוו אליה כל
הגוי' אמר לו ומחזק היא אותן א"ל המקר אומר הרחיבי מקו אהלך
כי ימין ושמאל תפרוצי :

סדר שמיני פרשה יא

א ויהי ביום השמיני רב אהבה בר כהנא פתח °חכמו' בנתה ביתה
סבחה טבחה שלחה נערות' מי פתי ר' ירמיה בר שלעי פתר
קריא בבר"ת של עולם חכמו' בנתה ביתה זה הקב"ה ביה' ה'
בחכמ' יסד ארץ חצבה עמודיה שבע אלו שבעת ימי בראשי' שנ' כי
ששת ימים ונו' °ויברך אלהי' את יו' השביעי סבחה טבחה ויאמר אלהי'
תוצא הארץ מסבה יונה ויאמר אלהים יקוו המים אף ערכה שולחנה
ויאמר אלהי' תדשא הארץ דשא עשב מזריע שלחה נערותיה הקרא
זה אדם והוה על גפי מרומי קרת שהשיכן (הפריחן) הקב"ה וקרא
אותן אלוהות ר' נהוריי אמ' כאלהי' את כל השבחה הזה טו פתי יסור הנח
הן הניהו רעתו של הקב"ה והלכו אחר דעתו של נחש בשביל כך הסר

לב אמר לו כי °עפר אתה ואל עפר תשוב ו

ב רבי יונה בשם ר' אבא בר ירמיה פתר קריא בנוב לעתיר לבא
חכמות בנתה ביתה זה בית המקדש הה"ר °בחכמה יבנה
בית חצבה עמודיה שבעה אלו שבעה שני' של נוב דא"ר יונה בשם
רבי אבא בר כהנא

תקרת החכמה הגן שלחה לנערותיה וקרתה ויימתם לסעודה ,
הה"ד ויהיתם כחלקים ל"נ לה וזה מדברי הנחש ועוד דויהיתם כאלה
קחתר לחלת לה היועדיין כחקים ונרסי' כתקומו מני ממרתי אקים
דדרסי ליה כתדרשות בתר' קודם שחטא : הן הניהו דעתו וכו'
פתי יסור הנח ס"ם פתי כפתי הזה סיסור מהנה דהייכו סיניח לעתי
לעת הנחש . בשביל כך חסר לב וכו' כלו כשביל זה דהייכו סיסי חס
לב לכן חסרס לו בחכמ' הגו' שלחה נערותיה כתר' קודם שחטא :
כתומרו תמר' לו ידעי' שסיש הגזירה שגזר עליו ויתכן שתמרה לחוה
סיסיה חסר לב ופי' זה דהייכו כי עפר אתה וכו' שלסיות החיות שלו כך
כי ממנו תוולדות חיים הנה כתוש שיחסר ממנו שלב רצה ס"ת מת דכך
כתר הנח לכו לחמו בלחמי וכו' דכרי שלמ' לחכמי הדורות סיזהרו שלסיו
כתר"ה וירקו ויקחו מוסר ויכלו ליהנות בלחמה ויינה של תורה :
ב פתר קריא כנוב וכו' ע"ש מי מיירי כנוב מ"ט רמז כנין כ"ה כאן וכ
כנוב מפי שחטא לחכמתי' הכה כחמו שכל שלה שעניכם דחכ
וחזיל מנוב הס יותר מפורשים כפתוחים ביחזקל מת"ש בפסוק זה פ
הרחו ועוד שלפי דרשה זו תהיה תכלית כל תותם העניכים לפסכים ה
והעוף מהשמים הכה כמ"ש מת"ש שלחה נערותיה תקרת וכו' כי הסכיו
ועכיכת השלחן לתכלית קריאת התורה וחלילה סיהיה זה תכלי' מהמ
הכה לזה רק לנקום נקמת יי' ולקדש שמו כדכי' ות"ש לחמוד לכפור כל כ
וכו' והוה לכסר על רב הספר אסר יוכלכו חז לא שתכלית יהיה בעבור
יעוד מ"ט הזכרת זה בדברי שלמ' מכל מ"ש עוכו פתאי וחיו וי"ל שסוחים
שענין נוד וחנוך יהיה קודם שתיסכות ישרל על מדמתם לעתי' כשעת ה
שכרכבו ולא כשעת רוב התפרסי' שיהיה מחרי תפוצת ישרל ותיסכות
על מדמתם ולו"ת שענין הכית יהיה כשעת שניס החלה סיהיו מכפי

ו ואת פר החטאת שלמה כתוב ויקח לבדוק בכהן את קרן שמאל מן
המזבח לא יתוייב שהשמן היה עם בקרן מתחלה אלא על מה שמלא עכשיו
קדבו משמן המזבח קאמר או שהיה הקרן מוכן עם לעת קבורך כדכי' ר' ה
והיה משלהו מהבלוחית בעת הבורך ומחר שכין הקרן כין הפך שפסר
שהיה משמן המשחה שה טעם הקפד'
או שיהיה הכלי קרוי על שם ידיד משום
דשימוש מלאה היה כדלעיל היתם
משיחת הקרן שימון להגדל' ורוממות
שהצלת הכהן הוסיף לגדולת
ורוממות וירם קרן משיחו תגמיח
קרן לדוד קדבו תרוס בכבוד וזולתם
או הוא לשון זוהר וכהירו כי קרן עור
פניו קרנים מידו לו וקוא ג"כ לשון
חזוק ועצמות כדמתרגם בעשם בכרן
שהוא כמו בקרן בחלוף הכ"ף בקו"ף
כמ"ש הרמב"ן בפ' תמול בפ' בעשם
היום הזה ומזה הענין הקרן קיימת
ומשיחת הפך שימון הפסק שהוא כלי
חרס פחות ומשוחד שהשכידה .

ט עשה כמין נבעה בר' ק"ל כי

מדבר ב הכ"ל ואת מיל העולה ואיל המלואים
כמ"ש בפר שהזכיר מעשהו ולא בהלי'
יהושע ולהכי משני שאחר שני האלים לומר
שהניחם יחדיו עם הפר שמעשהן כמין
נבעה וכו' ואו כתיב ואת מיל העולה
ואיל המלואים הוה אחיכא כל חד
לעצמו הקמירן : וטעם הנבע שפני
שהעשם הזה מהמלואים לגדל ולרומם
את אהרן וכניו ולכן שם בעבע נבוה
לפניהם וגם שיהניחו הרואי' כמעלת
ויזהרו בכבודם ודרך הנבעה להיות
משפעת מכאן ומכאן ויתכן שהרמז
לכל ינב'לכם בגדולתם שכל המתיסר
גדולתו מסתלקת ולזה שם לפניהם
בנבעה שעולים לה מגר זה ויורדים
מגבה השני :

מצלי ט א פתח תכשוט בנתה כיתה וכו'
שם לאהרן ולכניו למעם שהקדבנות ביום
הח' ולא כו' הימים שהשמן משח ובני
מדבר ב לתבוני מושב חנכה עמודיה ז' כמו
שפרש כ"ה פתח בהלי קרא ומכיון
דמייתי ליה מפרש ליה כריש בכל
פירושי דמסכתן כדרך המדרש :
זה הכ"ה וכו' ות"ח מלי מתח שלמה
שם ג לאחשתי שכל הש יהיו בו' בימים וכל אל
כחכמה כרח העולם כז הימים וכל אל
הדברים דמשתעי ואזיל הדבר מפור'
כמ"ש ר' מהוה לעת טעם לאיחור
מצלי ט כריתת מדם לשאר טעם משח וכני
ריתת התם מדם בכרח מע"ם ומפני
מה שלח יהו מיניך אומרים וכו' ד"ח כדי שיכנס לשפודה מיד משל למלך
ב"ו שכנס פלטרין ושכללו והתקין סעודה ואח"כ הכניס אורחי' שב'חכמות
בנתה ביתה וכו' זו מלאתו של הקב"ה כל העולם כולו בחכמה
תכנה עמודיה ז' שהן ימי בראשית טבחה טבחה מסכה יינה שלו ימים
ונהרות וכל צרכי עולם אף ערכה שלחנו שלו מילנות ודמעי שלם נערותיה
תקרא זה אדם וחוה מי פתי יסור הנח אמר הקב"ה מי פתאי לזה חסר
אמרה לו דכתיב נופף חסר לב ע"כ ופרש"י ליכנס לסעודה מיד
שימנה הכל מוכן ויאכל מאחר יחפון ויתכן עוד כדי להרחיק אדם
מאכילת עץ הדעת שעל ידי שכבר יהיו כל הדברים סיוכל ליהנות
מהם לפניו לא יתאוה לעץ הדעת ולפי
מדרשו דמשמיים בעוכנו י"ל עוד שנתן טעם לחוסר עכשו שלא
יקשה עליהו למה החמיר כ"כ על חיסור אכילה זו וכ"ם לעיל ס"ת מפני
מה נקנם מיתה על אדה"ר ונתן טעם למה שהפליג יי' להטיח עמו לעת
לפניו כל מחמדי תבל ולהעלותו במעלה גבוהה ועכ"ז מרד במצות יי' כי
מנדלים שלו נכבד פעמו כדכי' לעיל ס"ת סי' י"ח והזכיר שנכנס
העולם בחכמה לומר שבחכמה עשה הדבר להקדים כבל לחדם והזכיר
שבריאתו בז' ימים לומר שלף שנתחרה בריאת החדם יגיס רבים טבע
העניו כן חייב מחבר סרגה להקדים לו כל אז הדברים שנברחו בימים
אז ויתכן לחנך תורתי' לשמתי' טעם בריאת העולם בז' הימים שע"ם שבכל
כחו יתב' כרגע ה' כל לברואתו שהוא יתב' מיהו פועל כומן מ"מ בחכמ' ברחו
בז' ימים כי כן היה צריך לשלמות הבריאה' כבודע במקומו ומיו כלן מקום
דרוש זה ולדעת הכתי הלחם אז' בריאת שבעת ז' הפירות העניך יותר
נכון וע"ם טפי מה שהזכיר שהבריאה' בחכמ' ות"ם לשון הבריאה' הבו' דבתי
מדתו של הקב"ה וכו' דק"ל . רבתיב כיש יי' בחכמ' ות"ם חכמו' מפני

ויכין אתם לפניו להתו בלחמי וכו' אלו יהיה פי' מי פתי יסור הנה כנגד הזר אמר לא תזרע להרן שלא נקרא לעבודה ס"ס שנה לא ירח לנפשו כן יכוה כי על להרן ויכוין לבך במאמר לכו לחמו בלחמי ה' וש"ה עם חסי' תתם וכו' יר' המקום דבשו לאתויי קבה מה מייתי דכתיב מרשב"ם כל ז' ימי המלואים וכו' הם ד' ויקי' ויהי ביום השמיני מייתי לך פלוגתא דר' י' ור"ש להכי קרמי מאמר דר"ש דדרי להו כתם מכסים עם דם כן ור' לוי ורבי חלבו דחסבי מאמר שלא נח כיד תעלה כל חטה במקום שעבדו י' עליו וכן ר"ש דקאמר שבעתין זה כח משה בעקמנו' והקב"ה כח עמו בעקמנו' ותע"ג דכפי נפשי' דיקן ליתא הכי הנה בם"ט נרמזי' שפי והיה הנסחא הנכונה כדלכתוב בסמוך ממנה לנסחא דירון דלא מפרש שלא נח לנבואי לא מצאתי שם להנחת דרש"י ור"ש בהכי קרמי שכבה מי לאחז דניחא דמיירי דבעי לאתויי הניח דר' שבן דחסבי שלא נח כיד תעל' חטה מייתי מה דר"ש דפליג עליהו דחסיב לה כיורד עפקי' ולא חטה וזה דוחק: פתר קרא בחכרה וכו' וי"ל כיון דקר' בשמת' דמיכני מיירי ול' מיכי בני אד' שים מסיר ויש תמים וי' יהוה תתנג עם כלם כתמים כת"ס המפרשים מי הזקיקם לפ' בחכרה מן משה שלא נרמזו שם ושיהו כל ד' החלוקו' לאד' ועוד מה ענין הזכרת זה לדוד שם דמתי דהוה הוה ומה נור' וזכרונו וע"ק לימ יכנו למכתר ומשה בתמר הקם ח"ו ול' דקרינ' להו ת"ס החלוקת שלו דבשלמ' חסיד הוא שעשם לפני מ"ס ותמים הוא שפדיק אפל נגר ל' מ"ל שלא ככלל הנוהג הוא ת"ס קנם דמיירי בנקיות קדמות והתמיכו דדרש ר"ש ס"ל לקדים נגר שהדיעות קודמת למדות נס ת"ס המדרש בעל נורת תהלות כי נגר הוא זוך כלי משם אבל לא עשה כפופל וכתמים הוא הפוסק מעשים חיכו נכון שלין תמים מורה רק על נקיון הדעת נס ת"ס ר' מכרכנל משלשתן מאמר דוד על עצמו ופי' תמים בדעות ק' שמאמר שכבר מאמר ויעוב י' לי כנדקתי מה יקם עול עם חסיד תתחסד ועוד דתמים חיכו מורה על המעונת יותר מהמפשי כי מניכו התהלך לפני והיה תמי' על המעשה וע"ק לומה להתריך כך כ' חלוקו' ליתא שיתן לכל מ' כמעשיו וכזה יובללו הכל כתו' כי אתה תשלם לאיש כמעשהו לאת לאיש כדרכיו כי פועל אדם ישלם לו וכולה רבי' ולכן מסתמא להו שכל שה כתי' מקדישי וקת"ל שעם היות מדות אחלפו הנה י' יעשה לו בכל מ' מהם בפי עניינו בתורה שעה שכשאר פעמים חיכו נוהג כאחד זו וע"ק לומרו עם עקש תתפל שחיכו מקבל החלוקות הנו' שהרי מקבל עקש הוא יסר ועוד מתי תתפל כי הגיעה למל מרשע והכתת הפוסם עליו חיכו עקשות שלא הוא יסיר כמו כן וד' עניניס שו' משפר לומר כי הן ד' מכות אשר בחכמים בענין משפט ותתנם עם זולתם שחיכן בענין כחמת ותתן ממש שים מתנהג ע"כ בגדקות וכיוצר ים מתנהג לפנים מ"ם שאחר בתמיכות ושחיכן בענין החכמותם ועיונם בעסקיהם כי ים מתנהג בתמימות לכנם שלא להעמיק הדבה בדברים ים מתנהג בדרך ערמות ותחבולות ואחרכן הנה הנה כמעקשי י' שים מתנהג כמדת היוצר והוא הנקרא נדיק ויוצר הוא ויש לפנים מש"ם והוא הנקרא חסיד ויש בתמימו' שלא להעמיק בענינים שרבה כמו' וש תתחכם יותר ע"ד תמים תהיה עם י' שלקיך ויש בדרך תחבולה כדרך ממה לשיל פ"ם שתהיה ראשי בינות זכרון העסקים היא מדת היוצר ושאר הנ' מכותרות בעצמם ולכן כ' שמשו בהם אברהם ומשה וי' נעשה לכ"א פ"ם מדותיו בפעמו שכל ק"ך לדרך זה דלא נקטי להו לד' החלוקות לא בסדר המקר' ולא בסדר החלוק' ועוד דעקמנות דמייתי הכא בחכרהם חיכו לענין מעשה מבוה ולכן נר' יותר מהן ד' פני' מאר לאדם בענין בקשת רבונו מיי' שה' מי שחיכו מקדיד על דבריו ואפי' יכוונהו יסורין ויהיה הכל מקובל מעלו כלב טוב בכחום חיים נס זו ור' מקיבא שהיה אומר כל דעבדין מן שהיא לטב ורבים זולתם מקבלי יסורין בשאחם כדוד כדאיתא בפ"ט מז פ"ו ור' אלעזר בר שמעון דס' הפועלים וזו היא מדת החסידות שויתר על עניינו ולא יקפ כפי זכיותיו ועו"ס בשבח החסידות וכו' וכפי מי שרוב בחברו אחל לא יקפ על חובו כפי אחל יבטח כיי כי הוא יעשה בטובה ע"ד המלך על י' יהבך וזו מדת התמימות וכמ"ש בפ"ר' עקיבא על ישראל שהחיכו כיי' ולא דקדקו לחרין תורת יראים תנחם ולזה הניח הכתוב תמימות לחר חסידות וכו' חיכו ב' סוגי לנתרי שהוסם שאת יגרום החטא ומפרם בקשתו מיי' וזכו המברר עפקיו לחר חסידות ולזה הזכיר הכתוב נבר לחריהן וכד' חיכו מסתפק בבקשת רבונו אחל יבקש כל המלוות חיכו לכדי למנוח מקום שיעבור יי' לחת שלמתו וזהו הבח בעקמנות הנו' בכתוב בחרונה והמגדל הקדימה וכר העקמנות לפי שזה קדם לבירור העסקים כין בחברהם בין במשה לפום מאי דחת' ותוסל מו לחברה ל' התמימות לומר שזו מדה מנגדת לתמימות וכירור העסקים מדה לחפני כין כ' הקנות ות"ת הכוונה שעם שתחלף מדת האדם יי' יעשנו תמיד כפי מדתו כשאחו בדפי ונתי שבכל הספקות שהיו נופלים בפסוקים מנורך כל החלוקות

ולמה בחו כדפי' ונתיבה נ"ב ת"ם מתפל שלין כחן שקשות ושחלחלו' ח"ו פעל היות מעבה יי' נ"ב דרך הערמה ותחכולה כפי שעשה קחמר הכי בחסידות כשעה שחמר לל נח מעבור דחת"נ דעוסק במנוס עם מן המנוס עשה לפנים מעבות הדין להקבל פני שכינה ומ"ם שהיה מקבל פני היה פטור מהכנס דכללו הכי היה פטור מהכנס מוזרים שהיה בעבר מילתו דיו' עליהו הוה ומכעבר פטור נ"ב ועשה לו יי' נ"ב לפנים מעבות הדין להתפלל בשבת קחמר שלא יהא מעבור בחסידות

ה וש"ה עם חסיד תתחסר עם גבור הפים תתם עם נבר תתבר

ועם עקש תתפתל ר' יהודה ורב נחמן רבי יהודה פתר קרא באברהם אבינו כיון שבא בחסידות הקב"ה בא עמו בחסידו' בשעה שבא בחסימו הקב"ה בא עמו בתמימו' בשעה שבא בעקמנות הקב"ה בא עמו בעקמנות בשעה שנתברר על עסקיו הקב"ה בירר לו עסקיו אימתי בא בחסידות בשעה שאמר ל' נא תעבור מעל עבדך מה כתיב המן ואברה עומר לפני ה' א"ר סימון תקנת סופרי שכינה היתה ממהנא לו אימתי בא בתמימות בשעה שאמר אולי יחסרון חמשים הצדיקים המשה מה כתיב ויאמר לא אשחית אם אמצא שם ארבעי' והמשה אימתי בא בעקמנו' בשעה שאמר ואנכי הולך עירומי' מה כתיב המן לא יירשך זה אימתי נתברר על עסקיו בשעה שאמר בסחה ארצ כי אירשנה מה כתי' המן ידוע הדבי כי נר יהיה וערך ר' נחמיא פתר קרא במשה בשעה שבא בחסידות הקב"ה בא עמו בחסידו' בשעה שבא בתמימות הב"ה בא עמו בתמימות בשעה שבא בעקמנות הקב"ה בא עמו בעקמנו' בשעה שנתברר על עסקיו הקב"ה בירר את עסקיו אימתי בא בחסידות בשעה שאמר הראיני נא את כבודך מה כתיב המן אני אעביר כל טובי וכו' אימתי בא בתמימות בשעה שאמר מרוע לא יבער הסנה אמר ליה מן דיקרי קאים בנויה אימתי בא בעקמנות בשעה שאמר ואמרו לי מה שמו מה אומר עליהם מה אמר לו וה שמי לפי שעה אהיה אשר אהיה אימתי נתברר על עסקיו בשעה שאמר לו ועתה לך ואשלחך אל פרעה אמר לו שלח נא ביד תשלח ואמאי באתי אל פרעה מה כתיב המן רבי עתה תראה

רחמה כי בתום לבו סומל שכוטח בריחמי שמים מחזק לחמן לדקו ככל מחפם ולכן ענהו יי' כדרך תמימותו ולא כוה חת מעלתו ות"ם תימני בעקמנות בשעה שאחר ואחכי הולך ערומי' שלא התפלל כפי על הר כחכמו שלין יי' מעבה החול כעבורו כלאחר יד שלא כוון בתפלתו ולא כפי שהיה ראוי לו לכוון בה ואחכי הולך ערומי' שלא התפלל כפי על הר כחכמו שלין יי' מעבה החול כעבורו כלאחר יד שלא כוון בתפלתו ולא כפי שהיה ראוי לו לכוון בה ואחכי הולך ערומי' שלא התפלל כפי על הר כחכמו שלין יי' מעבה החול כעבורו כלאחר יד שלא כוון בתפלתו ולא כפי שהיה ראוי לו לכוון בה ואחכי הולך ערומי' שלא התפלל כפי על הר כחכמו שלין יי' מעבה החול כעבורו כלאחר יד שלא כוון בתפלתו ולא כפי שהיה ראוי לו לכוון בה

תקנת סופרי לעיל ס"ם פ' מ"ט וסם פרשתי:

מה כתיב מתן ידוע תדע וכו' ותע"ג דתכוכת כמה מדע קחמר

קחה לי ענלה משולשת וכיוצ מכוכות הקרבנות ירבו מת כמ"ם ול' מ"ם ידוע תדע וכו' כתי חויה מעבוכה למ"ם כמה מדע מתי מכח הסתם דקחמר ליה בסורה זו ושוד מדקחמר לעון יהיעה דהוי תעבוכה על מ"ם כמה מדע והכי מיתח כפר"ח מחרת כמו מייך שני פעמים ידוע תדע ושם כן פרתי נרמו להעמידם זכות הקרבנות והיסורין וכמן לה הוכיר רבי יהודה מלח ידוע לרבותח דלפילו זה הוי תעבוכה על כמה מדע וכ"ם מ"ם בריש

הסוס הסוית הלעון נקט ליה:

בחסידות

ו רבי יונן בשם רבי יוסי בר יהודה ור' ברכיה בשם רבי יהושע בן קרחה כ"ם כל"ם שנה שהיו ישראל במדבר לא נמנע משה מלשמש בכהונה גדולה הה"ד משה ואהרן בכהניו ר' ברכיה בשם רבי סימון מייתי לה מן הדין קרא בני עמרם אהרן ומשה ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים לעמוד ולשרת בשם ה' ומשה איש האלהים בניו יקראו על שבש הלוי אמר רבי אלעזר בר יוסי פשוט הוא לן שבחזקת לבן שימש משה כל שבעת ימי המלואים: רבי תנחום בשם ר' יונתן בי כל שבעת ימי המלואים היה משה משמש בכהונה גדולה ולא שרתה שכינה עליו ידיו הה"ד ויראו העם וירונו ויפלו על פניהם א"ר שמואל בר נחמן כל שבעת ימי תפנה היה הקב"ה מפתה את משה שילך בשליחותו למצרים הה"ד גם מהמול גם משלשום גם מאו דברך אל עבדך הרי ששה ובשביעי אמר לו שלח נא ביד תשלח אם לו הב"ה משה אתה אומר שלח נא ביד תשלח חייך שאני צוררה לך בכנפיך איסתי פרעה לו ר' ברכיה אמר ר' לוי ור' חלבו ר' לוי אמר כל שבעת ימי אדר היה משה מבקש תפלה ותחנונים שיכנס לארץ ישראל ובשביעי אמר לו כי לא תעבור את הירדן הזה רבי חלבו אמ' כל שבעת ימי המלואים היה משמש בכהונה גדולה ובסבור שלו היא בשביעי אמר לו לא שלך היא אלא של אהרן אחיך היא הה"ד ויהי ביום השמיני:

ז רבי תנחומא ורבי חייא אמרין לה ורבי ברכיה בשם רבי אלעזר המורעי המורש הזה עלה בירינו מן הגולן בכל מקום שנ' ויהי ביום אמרפל מה צורה היתה שם עשו מלחמה וגו' משל אוהבו של מלך שנכנס למדינה בשבילו היה המלך נוקם במדינה באו ברבריי ונזדווגו לו ובין שבאו ונזדווגו לו אמרו הכל זוי שאין המלך נוקם למדינה כמו שהיה כך אברהם אוהבו של הקב"ה היה וכתי' בו ונברכו בך ובשבילו היה הב"ה נוקם לכל העולם כולו באו כשדיים ונזדווגו לו אמרו זוי שאין הב"ה נוקם בעולמו כמות שהיה הה"ד וישובו ויבואו אל עין משפט היא קדש א"ר חייא לא ב קשו להזדווג לא לתוך גלגל עינו של עולם עין שעשה מרה הרין בעולם בקשו לסותמה היא קדש א"ר אחא הוא בתיב הוא שקידש שמו של הב"ה וירד לכבשן האש כיון שבאו המלכים וזדווגו לו ההחילו צווחין וי וי ויהי ביומי אמרפל

ז רבי יונן בשם רבי יוסי בר יהודה ור' ברכיה בשם רבי יהושע בן קרחה כ"ם כל"ם שנה שהיו ישראל במדבר לא נמנע משה מלשמש בכהונה גדולה הה"ד משה ואהרן בכהניו ר' ברכיה בשם רבי סימון מייתי לה מן הדין קרא בני עמרם אהרן ומשה ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים לעמוד ולשרת בשם ה' ומשה איש האלהים בניו יקראו על שבש הלוי אמר רבי אלעזר בר יוסי פשוט הוא לן שבחזקת לבן שימש משה כל שבעת ימי המלואים: רבי תנחום בשם ר' יונתן בי כל שבעת ימי המלואים היה משה משמש בכהונה גדולה ולא שרתה שכינה עליו ידיו הה"ד ויראו העם וירונו ויפלו על פניהם א"ר שמואל בר נחמן כל שבעת ימי תפנה היה הקב"ה מפתה את משה שילך בשליחותו למצרים הה"ד גם מהמול גם משלשום גם מאו דברך אל עבדך הרי ששה ובשביעי אמר לו שלח נא ביד תשלח אם לו הב"ה משה אתה אומר שלח נא ביד תשלח חייך שאני צוררה לך בכנפיך איסתי פרעה לו ר' ברכיה אמר ר' לוי ור' חלבו ר' לוי אמר כל שבעת ימי אדר היה משה מבקש תפלה ותחנונים שיכנס לארץ ישראל ובשביעי אמר לו כי לא תעבור את הירדן הזה רבי חלבו אמ' כל שבעת ימי המלואים היה משמש בכהונה גדולה ובסבור שלו היא בשביעי אמר לו לא שלך היא אלא של אהרן אחיך היא הה"ד ויהי ביום השמיני:

ז רבי תנחומא ורבי חייא אמרין לה ורבי ברכיה בשם רבי אלעזר המורעי המורש הזה עלה בירינו מן הגולן בכל מקום שנ' ויהי ביומי אמרפל מה צורה היתה שם עשו מלחמה וגו' משל אוהבו של מלך שנכנס למדינה בשבילו היה המלך נוקם במדינה באו ברבריי ונזדווגו לו ובין שבאו ונזדווגו לו אמרו הכל זוי שאין המלך נוקם למדינה כמו שהיה כך אברהם אוהבו של הקב"ה היה וכתי' בו ונברכו בך ובשבילו היה הב"ה נוקם לכל העולם כולו באו כשדיים ונזדווגו לו אמרו זוי שאין הב"ה נוקם בעולמו כמות שהיה הה"ד וישובו ויבואו אל עין משפט היא קדש א"ר חייא לא ב קשו להזדווג לא לתוך גלגל עינו של עולם עין שעשה מרה הרין בעולם בקשו לסותמה היא קדש א"ר אחא הוא בתיב הוא שקידש שמו של הב"ה וירד לכבשן האש כיון שבאו המלכים וזדווגו לו ההחילו צווחין וי וי ויהי ביומי

אמרפל מלך ויהי בימי אהז בן יותם מה צרה היתה שם ארם מקדם
ופלשתי מאחור וגו׳ משל למלך שמסר את בנו לפרנונ והיה מרנונ
שונא אותו אמר אם אני הורג אותו עכשיו נמצאתי מתהיי ראשי
למלכות והריני מושך את יונקתו ממנו הוא מה מאליו כך אם אחז
אם אין נדיים אין תיישים אם אין תיישים אין צאן אם אין צאן אין
רועי אם אין רועה אין עולם כך אמר אחז אם אין קטני אין תלמידי
אם אין תלמידים אין חכמים אם אין חכמים אין תורה אם אין תור׳
אין בתי כנסיות ובתי מדרשות אם אין בתי כנסיות ובתי מדרשות
אין הב״ה משרה שכינתו בעולם מה עשה עמד ונעל בתי כנסיות
ובתי מדרשות הה״ר צור העורה התום הורה בלימודי ר׳ חוניא
בשם ר׳ אלעזר אמר למה נקרא שמו אהז שאחז בתי כנסיות ובתי
מדרשות ר׳ יעקב בש״ר אחא אמר שמעת לה מן הדא וחכיתי ליי׳
הסתיר פניו וגו׳ אין לך שעה קשה כאותה שעה שנא׳ בה ואנכי
הסתר אסתיר פני ביום ההוא מאותה שעה וקיותי לו כי לא השכח
פני זרעו ומה הועיל לו הנה אנכי והילדי אשר נתן לי יי׳ וכי ילדיו
היו והלא תלמידיו היו אלא מכאן לתלמיד שדומה כאדם שנקרא בנו
של מלך שנכנסו למרינה וכל מרינה ומרינה שהיו כתבין מניעין
היו בני המדינה עומדין על רגליהון ופורעין את ראשיהן וקוראים
אותם באימה ביראה ברתת בזיע וכיון שנכנסו למרינתו של מלך
עמדו וקרעו אותן ושרפו אותה הה״ר ויהי בקרוא יהודי שלש רלתו׳
וארבע׳ וגו׳ וכיון שהגיעו לפסוק ההמישי היו צריה לראש יקרע׳
בתער הסופר והשלך על האש אשר לא האה כיון שראו כן התחילו
צווחין וי״ו ויהי בימי יהויקים ויהי בימי אחשורוש מה צרה היתה
שם שנגזר להשמיד להרוג ולאבד משל למלך שהיה לו כרם וגדרוהו
לו שלשה שונאין התחיל אחד מקטף בעוללות ואחד התחיל לוזב
באשכלות ואת׳ מעקר בנפנים פרעה התחיל מקטף בעוללות הה״ר
כל הבן הילוד נכוכרנצר ההחיל מוזב באשכלות הה״ר ההרש
והמסגר° אלף ר׳ ברכיה בשם ר׳ יהודה ורבנן ר׳ ברכיה בשם ר׳
יהודה אמר הרש אלף ומסגר אלף ורבנן אמרין זה וזה אלף ר׳ יהודה
בר סימון אמר לו תלמידי חכמים ר׳ שמואל בר רב יצחק אמר
אלו הבוליושום (הסריס) ורבנן אמרי אלו הייועצים הטן הרשע
התחיל לעקר בנפנים ביקש לקעקע ביצתן של ישראל בבא למזבח
בכל ביעתא הה״ר להשמיד להרוג ולאבד וכיון שראו הבל אחשורוש
מוכר והמן לוקח התחילו הכל צווחין וי״ו ויהי בימי אחשורוש
ויהי בימי שפוט השופטי ומה צרה היתה שם ויהי רעב בארץ משל
למדינ׳ שהוחת הייכת ליפס למלך ושלח המלך נבאי טפיין לגבות
מה עשו בני המדינ׳ עמדו והכו אותו והלו אותו אמרו זו כשורניש
המלך בחברי הללו מה ששלוהו של מלך מבקש לעשות לנו עשינו
לו כך כשהיה אחר מישראל עושה רבר שלא כהוגן היו מוליכין
אותו אצל הדיין מה שהדיין צריך לעשות לנשפט עושה לדיין א״ל הב״ת אתם מבזין את שופטיכם הנני מב״א עליכם רבר
שאי אתם יכולין לעמו כו ואי זה זה רעב ויהי רעב בארץ שמעון
כר אבא בשם ר׳ יוחנן אם בכל מקום שנ׳ ויהי משמש צדה ושמחה
אם צדה אין צריה כ״ה אם שמחה אין שמחה כיוצא בה אתה ר׳
ישמעאל עכרא פלגא כל מקום שנ׳ ויהי אין שמחה והוה אין צדה
איתיבון ויאמרו אלקים יהי אור ויהי אור אמר להן אף היא אינה
שמחה לפי שלא היה העולם להשתמש באותו האור ראמר ר׳ יהודה
בר סימון אור שברא הק״ב ביום ראשון אדם צופה ומביט מסוף
העולם ועד סופו בין שראה הק״ב מעשה דור אנוש ומעשה
דור המבול שהן מקולקלים עמד וגנזו מהן הה״ר ויתנצ׳ פרשיים
אורם והיכן גנזו בגן ערן שנא׳ אור זריע לצדיק ולישרי לב שמחה
איתיבון ויהי ערב ויהי בקר יום שנו אמר להן אף היא אינה שמחה שכל מה שנברא
ביום ראשון יעתיד לבלות הה״ר כי שמים כעשן נמלחו והארץ וגו׳
איתיבון ויהי ערב ויהי בקר יום שנו שלשי רביעי חמישי ששי
אמר להן אף היא אינה שמחה שכל מה שנברא בששת ימי בראשי׳
צריכין עשיה החישין צריכין לטחן החרהל צריך למתק והזרמוסין
צריכין להמתי איתיבון ויהי״י את יוסף ויהי איש מצליח אמר להן
אף היא אינה שמחה שמחתך כן גזרמנה לו אותה רשעה איתיבון
°ויהי ביום השמיני אמר להן אף היא אינה שמחה שבאותו היום
מתו נרב ואביהו איתיבון °ויהי ביום כלות משה אמר להן אף היא
אינה שמחה שבו ביום שנבנה בנינו של בית גנזו איתיבון °ויהי יי׳
את יהושע אמר להן אף היא אינה שמחה שנתרג יאיר שקיל
כרובה של סנהדרין שנא׳ ויבו מהם אנשי העי בשלשים ששה איש
שלשים וששה אין בתיב כאן אלא כשלשים וששה איש א״ר יוחן
זה יאיר בן מנשה ששקו כרובי של סנהדרין איתיבון ויהי דוד לכל
דרכיו משכיל ויי׳ עמו אמר להן אף היא אינה שמחה שכתוב בו ויהי
שאול עוין את דוד איתיבון ויהי כי ישב המלך בביתו ויי׳ הניח לו
אמר להן אף היא אינה שמחה שבאותו היום בא נתן הנביא ואמר

פתחון דמייתי תני לסיופיה והיה תוספתא בעי למתניי הכא למסמע
מיניה מלא מתם מסה בכהונה רק ז׳ ימי המלואים מדמשי מלא סדרתה סכינ׳
עליו כר מלא היתה מעשה כהונתו חסונה כשל אהרן מלא מרחי
כו׳ ימי המלואים וכך אתית כדר׳ חלכו לקמן מלא כר׳ ורי׳ק דס״ל ככל

יפתי׳ ן
דרך כהונה מתני בחלוק נהן מסיון לו
מיתרת ופרש״י בע״מ מיתר׳ ספה כדי
מלא יתקדמו מסה כה מתרות׳ המסכן
ולמו מלמה היה סדרי כבר נגמרת
המלוה וכשעת עבודה מהיכן מקיל
וכתניות פי׳ כלו׳ מעשה חוסב היה
מחוט מ׳כ בחלוק ולא בכנדים שלנו
שכשהי׳ לידים מדובקים בכנדי הנוף
כתיב׳ וחתו׳ כתבו לפי׳ לא היה כן
מיתרת לפי שכוה היה ניכר יותר מסו׳

מס ח
חדם דבעינן מלא נשתמש בו הדיוט
ונפיק עשמושו מסוג מסחר חלקים
יפתי׳ ח
ובר׳ מסה פי׳ מלא יתמרו מח״כ
מס
כשיעשה אהרן שכמתו חוס בתפה
ולכך עשאתו מלא מיתרת שידעו ככל
מלא היה דבר המתקיים אם שהיה
ירמי׳ ח
מתמם ות׳ מיתרת כתו עתרת לפי
מס ד
שכנדי כהונה היו כלחים קתמר סזה
לא היה כלחים ׳ רבי תנחו׳בשם ר׳
בירוסלמי נרסי הכי ת״ר תנחום בר׳
יוחן ותני לה כל ז׳ ימי המלואים היה
מס לו
מסה מתמם בכהונה נדולה ולא סדרת
מיכה ח
שכינה ע״י וכיון שלבש אהרן כנדי
ירמי׳ לו
כהונה נדולה ונתמם סדרתה שכינ׳ ע״י
מסת״ס
מה טעמת כי ביום יי׳ נרתה מלילים
ונרת׳ דס״ר תנחום תני בריית׳
דמיניה יליפינן הת דר׳ לשור דמסה
פיתים כל״נ ו׳ ומסתם כחלוק נהן ולא
שמות ח
כשנדי כהונה דכתיב תני הכא
מלכי׳ ב
מסה מתמם כל״נ ותדתני וכיון שלבש
כד
אהרן כנדי כ״נ מסת״דמסה לא לבסס
דתי נס מסה לבס ולא נתחדש באהרן
דק הסדרת שכינה לא הל״ל אלא וכיון
מסתם אהרן בכהונה נדולה סדרתה
מסתי נ
שכינה ׳ ואנה מ״ס מ״ט כי׳ י׳ נרתה
מכו׳ספי׳ תנא תמיניה לה מלא סדרתה
רות ח
שכינה אלא עלי אהרן והוברתיך לבתו׳
זה מפני סדרתיך לבעל עין יעקב
שנתמנם כוה ׳ ודע שסוף׳ת מק״ל ד׳
תנחום מלא סדרתה שכינ׳ ע״י מסה מלא
ע״י אהרן דוגל קרי כי דמ״ה ומסיב
דמד״ת מסת״ם מלא ירכה מס לפיני
כל ישראל היו נדתים עניניה נפלתים
מס
לפיני אהרן וכניו והלוי הקרובי לה׳
תיכירו מעבודת מסה לדעון ולו אין
נורך זה מסת״ם מלא היה הדבר נדגש
לאהרן וכניו סד״א סדרתה שכינה
רמזי׳ מ
מתכון ע״י מסה ומסה ירגיש בדבר
מעמי׳ תחול השכינ׳ בנגלי מס ושכון
מורנ׳ מכל מה ס״ת סו׳ היכי יכי׳ מהכי
קרתי מלא הוה שכיל הה״ר וירח העם
וירוכו ויכיכו מלא שנו׳ס׳ככבודו לסס
מיכה לה
כמס מירד׳ על המזבח במ״ם מס וירח
מלי נז
כבו׳ס׳ ל כל העם ותנח מס ויכיכו מה
יפתי נח
מהכיח לפי׳ירוסלמי הנו׳מהיום י׳
נרתה אינ׳ח דנית ליה התם למתקט
מהכיח דמפ׳מהכינה היה הנגלית
להם והכח ניחח ליה למתקט נופח
כרמזי לב
דעוכדת ׳ הרי מסה מלא כמסי׳ מלעני
ס״ב פ״נ דקתמר ו׳ימים קודם מעשה
הסנה ומפ״נ דדרים התם ו׳ימי׳ זולת
יום שמחכ׳ו מהאי קרא מכו׳דרם׳ן
יעמידם על ו׳ מלא ידרוש מלא ימים
דכרי׳ מכאי מעת דכרך חד כרפי׳ התם
לבעל מנדה הסיח ׳ כל ז׳ ימי מדר
סכו׳כתיר מת כדילים בפ״ק דקדושין
מקר״ק פ״נ מנ״ל סכו׳ימים ולו היתה
שמות ח
יח
מס
תפלת מסה וכו׳ הוש ד״ל כי לא
תעבור מדרכה מדכתיב ותתחנן ל״ה׳
כעת הזיח וכו׳ מסתע מתכף לנזרה

לו ורק אתה לא תבנה הבית אמרין ליה אמרינן רילן אמור דילך אם להם ויהי ביום ההוא ישפו ההרים עסיס ויהיה ביום ההוא יצאו מים חיים וגו׳ ויהיה בעץ איש עגלה בקר וגו׳ ויהיה ביום ההוא שתול על פלגי מים ויהיה שארית יעקב בגוים מתיבנן ליה והא כתיב ויהיה כאשר נלכדה ירושלי׳ אמר להן אף היא אינה צרה שכו ביום נטלו ישר׳ איפופסין על עונותיהן דאמ׳ ר׳ שמעון בר רבי נחמן איפופסין שליפה נטלו ישרא׳ על עונותיהם ביום שחרב בי׳ חמקדש

ח ולזקני ישראל א״ר עקיבא נמשלו ישראל לעוף מה העוף הזה אינו פורח בלא כנפי׳ כך ישראל אינן יכולין לעשות רבר חוץ מזקניה׳א״ר יוסי בר חלפת׳ נרזולה וקנה אם וקני׳הן חביביהם אם נערי׳הם נישפלה להן ילדות רתני ר׳ שמעון בן יוחאי לא בפקי אחר ולא בשני מקומות מצינו שחלק הקב״ה כבוד לזקני׳א בכמה מקומות בסנה׳לך ואספת את זקני ישרא׳ במצרים ובאת אתה וזקני ישרא׳ בסיני ׳עלה אל יי׳אתה ואהרן נרב ואביהו ושבעים מזקני ישרא׳ במרבר׳אספה לי שבעים איש באהל מועד ולזקני ישרא׳ אף לעתיר לבוא הקב״ה חולק כבוד לזקנים הה״ר ׳והפרה הלבנה ובושה החמה וכתי׳ וגנר זקניו כבוד ר׳ ישמעא׳ בר ביכ״ור׳ שמעון ורבי ראובן בשם ר׳חנינא אמר עתיר הקב״ה לפנות לו ישיבה של זקני׳ משלו הה״ר׳כי מלך יי׳ צבאו׳בהר ציון ובירושלים׳ונגר זקניו כבוד נגר זקנים אין כתיב כאן אלא נגר זקניו כבוד ר׳ אבין בשם ר׳ ישמעא׳ ב״ר יחושע אומר עתיר הקב״ה לישב בנורן וצדיקים יושבים לפניו כהוא ומלך ישרא׳ ויהושפט מלך יהודה יושבים איש על כסאו מלובשי׳בגדי׳בנורן וכי בנורן היו יושבי׳א כי אא דתנינן סנהדרין כחצי גורן בגדול כרי שיראו זה את זה אם שלם אנא תמיתי׳ מיומא

ביהוהן הה״ר׳נודע בשערים בעלה בשבתו עם זקני ארץ ׳

ט רבי ברכיה ור׳חלבו ויעולא ביראה ור׳אלעז׳בשם ר׳ חנינא עתיר הב״ה להיו׳ראש הולה לצדיקי׳לעתי׳לבא הה״ר׳שיתו לבבכם לחילה להולה כתי׳והן עולין עליו בעולם ומראין עליו כאו באצבע ואומר כי זה אלהים אלהינו עולם ועד וגו׳בעלמות בוריות עלמו׳בלין עולמ׳א ברכתיב בתוך עלמות תופפות הרגם עקילס אתניסאה עולם שאין בו מות עלמות בשני עולמות ינהגנו בעול׳ הוה וינהגנו בעולם הבא ׳

פרשה יב

א יין ושכ׳ל תשת הה״ר׳ל תרא יין כי יתאר׳מהובי יתאר׳לרם נדה ולרם ובה כי יתן בכוס עינו בבים כתי׳לשון נקי הוא ברכתי׳ כים אחר יהיה לבלנו יתהלך במשרי׳ סוף שאשתו אומר׳לו כשושנ׳ ארום ראיתי ואינו פור א״ר אסי אם ת״ח הוא סופשמשם׳את הטהו׳ ומשה׳את השמא ר״א ל תרא יין כי יתאר׳ וראי מסמיק ליה כי יתן בכוס עינו הוא נותן עינו בכוס והנוני נותן

ויהיו קיימים נצחיים ונהנים מזיו השכינה ולא יפסיד כהם הנוף שיהיה נפש רק דומה לנפלג הלבנה וזה העתיד ליהיות כנ״ע כ״ב ולא יזדעזע למה הוצרך להרמ״ה דוחלי פי׳ המגדה כין בעולם התחיה כין בעולם הנשמות כי מ״ם לעתיד לא יהיה היותו כזמן התחיה כי נפ על מה שהיה המות יתמרו רז״ל לעתי׳ לבא כמו שהכוכבים הרבה מ״ם ובכתבתו לעיל פ״ט יופל ג סי׳ו׳ומ״ם כנ״ע לא יהיו׳היותו בעולם יפעי׳ ז הנפש כי כעול׳התחי׳יהיו בנוף ונפש וכרי׳ך כנ״ע התחתון והוא מכל המקו׳סיבב כו מיכה ה תדה״ר והרי כס״ם אין עומדין נרפי׳ ירמיס מתי עין לא רחמה ר״ל אמר ו נ״ע פלא רחמה עין מעולם ות״ת מדם היכן היה דר בגן הרי שיהיו כזמן העתי׳כנ״ע של משה ואין זה אלא כזמן התחיה ויש מגדות דבכו כי יוכה כזה ואין נורך להמריך ׳ הה״ר׳ היתו לכבכ לחילה כתב בעל עין יעקב שמות נ במקו׳שנזכר שבשבעיין כתומור כלו סם סם הנ׳כוונתו בכלל לעתי׳ כיתתיתקריימו במדבר לעשיך׳כל הפרטי׳הכתוב׳כו וכן קרפ׳י ורל״ק ויבא על נכון פי׳ כאשר שמעתו יפעיה כן רחינו כאשר שמעתו מפי הבכיתי׳ כד ונבואתם כן רחינו עתה כתוב יי׳ תת סם סם תיכת ניין שה׳ יכוננה עד עולם סלה מלאכי׳ שלח תתרב כמו כימי מכותיכו דמיינו ג נג ה׳ חסדך כלומר תנפים לכו חסדיך מסלילה בקרב היכליך סיבת סם רחמונה ותם יתפשט לכל העולם עד קנוי תרן כשמך ה׳ כלו׳ כמו שמתך הוא על כל העולם כן תתפשט תהלתך ע״כ ותם סנ״ע הוא דקרא ולתי כירושלי׳ מיירי כלכתי׳ שתם הר ניין ירכתי נפון וכו׳ סכו ניין וכו׳ וסיכי מערב לחילה על התחול סיהיה כנ״ע ולא מסתכר כתנדה זו דדרים לה מלחילה פלוג תפיסת דקאמר כנ״ע כיון דר׳ חלבו ועול׳כ״ר יעזר קאמרי להסיא דנת׳ והא דירדן קאמר לה כמי דכי חלבו ועולה ורבי חלעזר תם נ׳ דכת״ר תכינה קאמר ומניכן למיתר הא דירים הא דרבי׳וי׳ל דירושלי׳קרי נ״ם ע״ר התרן הלזו הנשמה סיהה כנ״ע ופי׳ל לתע״נ דפסטי׳דקרא מיירי כירושלי׳ הרמו שזה הרמוז בכתיב׳ חולה מיירי כנ״ע דחסתר שסכתוב ידבר בעניו מ׳ וירמוז בעניו מחר ׳ והן עולי׳ עליו בעולמה מ״ם הר׳בפלי׳ סעולי׳כמתן׳ יתן לו טע׳ כי מה עליה ים סם מתכם הנרסה והן חלין לפניו בעלמות כדגרסי׳ בחוית ופניינו משל למתחת ההגנה כדפי׳ ׳

ואומר כי זה אלהים אלהינו הוא דבתעניות סכיון האי קרא ונקט הכו׳ דהכא אלהינו זה קוינו לו משום דכתי׳ כיום זה תרי זתני ׳ בעלמת ה׳ג כירושלמי עלמות בעלי חות עלמות בזריזות עלמות כחילין עולימתא ומפרש עלמות בכלל הני פירושי כי מקולים סם ופי׳ בעלמות לשון העלם והסתר כמו שפירשו קצת בפסוק שהוא ע״ד כי יעפנני כסוכו ׳ מ״כ מ״ם בם׳ מין עומדין גבי עלמות לחכוך דברים מכוסים ממנו מתגלים לו ומה פדרשו בזריזות הוא משום דמפ׳ עלמות לשון חוזק וכך אחר לעיל ס״ב ס״ו ולכך העלמה שהלכה בזריזות ופרש׳ בעלמה שכל כחה עליה כמו חוק וחמין תקוף ועליו ות״ם כחילין עולימתא הייגו סחס חליס כתחל בעלמות כחלות כתחולות והייגו דקאמר כחזית המ״דמ בתוך עלמות תופפות מ״כ כמו שפי׳ קצת בפסוק יהבנגו ממלרי׳ויתכן שרמזו ככתן ז הסרת י׳ הסיכו׳ התועבות סעיון כלהיות שתכה הרב וזכרכתו לעיל ס״כ ס״כ פי׳ ו׳ שלעתיד שתחלף החרן דעה לא תעמר מ׳ מהכה לתנוע ההשכלה ועל עומק המוסג אחר כעלמות דהיינו גלוי העלומות כדפי׳ ועל קונר המסיג אחר כזריזות שהוא חוזק הכח כדפי׳ ועל רוע ההכנות אחר כחילין עולימתא שסתם נערות יפות וטוכו׳ הסטנא ועל נרכי הנופות אחר עולם סתין כו מות והוא שלא יפיל מן חסרון כל ונער פזה יקרא מות כמו שהסטנא וטוב ההולתנו נקרא חיים שתם וכתם ז׳ל נבי מורך יתי׳ וחכות חיים או שכותם על תדם שתתהכות עליו תרפה א סוכה וכו׳ ועל מורך ההנות אחר יכנגנו כך עולמות וכו׳ שתיך רשתם כל תלקי העולמות ולא יעטרכו ללכת כלמות מזה א זה לשם שהוא מורך ההנות עור יתכן שרמז שהשלקות הרעות אחר תקרון ההשכלות שכעולם הזה שם׳ תקרת התויכים כי תלמיך תכם עם התרן שוגלים חותם ברכה ותקנים רעתם כרחיתה בפרק אלו עוברים וג׳כ הנדים תתקנלים כתם ולכן נריכין שתור כרחיתה

פ' הרומה וכו' הללות והחולבה כת"ס למה נקרא שמם תיסים שמתמצ
כחו של שם והג' הסכתה המניוה מפת שחטאו בעגל כדתנית כף'
יעקובי והל' המות המתרגשת לבוא ע"י עוסק הטיון כדכתי' כאמ'
ואל תתחכם יותר למה תשומם וכת"ס בתגינה בן בוזתי ומת וה"ה הטהר
והמהלומות לומר שלמפ"י שהוא נודע לו מיד לא יתן מל לבו ליזהר
יוסף לבקשו עוד :

מצלי תורה פת במלת תמכל וכו' ועל הת'
לא בעליתו דסייגו הסמ"ת מהמקדי'
כדפי' ועל הב' שם בזריזו דקייגו חומץ
והוזק כדפי' ועל הג' שם כמלי עולמת'

פם ע"ר הלומד יכל למה הוא דומה לדיו
כתוב על נייר חדש דקייגו לעניין
הסכתו ועל הד' שם שולם שלום כן תוש
ועליה שם יכהנו וכת"ס ז וכו' דקייגו

פם סיוכה לך' שלחנות י הרגם עקיל'
כסר כתכתי לעיל ס"פ נג סימן ג'
סמין זה מנקלים הגר שלא תרגם
כתובים י אתניאסה תמהני מכתל
הערוך שכתב תניסה לשון יון תוש
מי הזקיקו לזה ספי' לתניסתה
ברור שהיה מפיר שמתה שתנם
כדאסכתן בפיכה דכתי בם' רבתי
בגויים חד מתתנם כתה וחכי : עולם
דמין כו תוש תפ' עלמות פשולט על
תוש וכדרך שפי' בערוך כפ"ר נרפוס
כתה דגרסי' כי"כ על תקרי עלי עין
שלא טולי עין שהם עוליס על העין
בדבר פיוכב למעלה מן העין ומין
שולט עליו בשני עולמות וכדאתר
כפ"כ דע"ת נבי שלמו' מהכוך קרי כיס

פם כג עולמות : הה"ר שלא תרש יין וכו'
נדתה דפ"ל דטעם סתיכות מנוה זו
למעם זה דגר' ומכיכו מפני שתתו על

זכרים הכנסם שתוי יין כדר' שתעון לשקתן
לב ולהכי מייתי הכי קרתי דים שתך

גרדמים לעניין זה כת"ם בסופן וכפשוטי יפרי'

ט דדרים ליה שהפרים בין שהרן וכניו
למיתה כדכתיב ושנב תורתיה תפ'
כל הני קרתי דשמוכי שהדדי בנגוע
היין ושוד שתכתן בתיכת טעם לשסו'

פרשת פרשיית היין בכוסה על הקודש דכיון
ט. דתנגלנ'תוכה ע"י שיזקוקו שיסתכו
שתשתם לפני ה' כת"ם בתנחומא י
והו כי יתדמים שם כפי פשוטו
שלא יכוס על תרתהו היפה
בנותנו בכוס עינו ושפני שטוש ויפר
בשתותו שתחר שתחריתו בכתם יפך
ק' שפ"ל להזכיר תפולות היין שה
שהוא זן ושתם ושתכים ותרעת
שתפני זה היה דמוי שיעשה כו שהדם
יותר מיוסי תרעתו ולכן כי"כי יפוסה
לדם וכו' להשתת הוי כי יתדמים וכן
בוליה קרא בתיכת טעם על שהמנע
משתיית היין י לדם נדה שע"י הסכרות יהיה להוט שחר הזוות ולא
יחוש לגרים וחיכהוש שהוסיף לומר יפהלך כמשרים על שתשתו תומר לו
וכו' דסייגו שפי' תומר לו בפי' שפרש נדה מיכו חוסש ס"ל דבוחש שתשיגן
דלמו דוקא דרך זנות אלא שתילו בשתשתו שתין יגר הרע כופר בו כ"כ כיון
דיש לו פת בשלו וכתו שהופר יחזר שתשתו נדה כשכנסל שהמי טעמת שכ"ז
מיכו פורש מנדותה : ברכתיב כיס ס' יהיה דהשם ס"ת לפרש כיס שחר לכלן תין
שתם דחס כן שפר לס"ם נורלך תפיל כתוכנו דתי כיס שחר לכלן תין
גורלו של שחר שסס מיוחר שתחריתו י בביס כתיב ולמתי דקרינן שתי
בכוס שפי' שיהיו כחלק וולתו ע"ד פוסק שתיתי ס"ת כתיב בכוס כי
בדבר שפורש יותר י סוף שתשתו וכו' ופירוש יתהלך במשרים שיתהלך
בדרכו ולא יתנשנו דבר תכשו' : סוף שתטתו וכו' פי' יתהלך במשרים
שכל הדרכים יפרים בעיניו שע"ם שטושה בהורתו . וראי שמתיק ליה

שתשתים פני פוסתו ויהיה ניכר בפניו שהוא שכור וכוו יכוון לו י
הוא כוותן בכוס עינו וכו' ולפכי כתיב בכוס וקרי בכוס וט' הדבר שפ"י
שהוא ניתן עינו בכוס תיכו חוש לשתרון התמון והשתוני נותן עינו בכוס
ומרכם לשוניו תמונו ולא יתיש תל שתלכה תמונו : מן הדין קדרת
וכו' מה שקדרת הגחות מסתמת שתמיט ג' קדרות של תרש ושה נותך לשל
נחוש ולכן תוכרה ולוקח יין כדתיש . ר' יצחק שם ס"ר שתי סיומת
דתלמת דלעיל קשתר שפ"י שתומר בזכרים הגו' על הקדרה כן שתר
בכל כלי בעיתי עד שלבסוף יתכור שת כולן ונתפסה בעיתי שיפור י
והיית בסוכב בלא ים שם נ' דבקתי כתיב שתריקן בכתם יפך נקיש ליה
תכה לבסוף שתום ובכפעוני יפרים דתפרש למי שתי שתי שתי לייתן קייתי
כדר' שתדרש שתניין בפרש' והא דתפרש למי שתי שתי שתי דכתי'
בדריפת כתר תכי קרתי שתום דלמי פכעני שע"ת שלא שכוני כל תלישי

נותן עיניו בכיס יתהלך במשרים סוף דהוא עביר ביתיה מישרא
מה הרין קדרא דנחשא עביר קדרא דחספא עבדא טובין ליה ושתי
חמרא בשיתיתיה (בתמיון) ר' יצחק בר רדיפא בשם רבי אמי אמר
סוף שהוא מוכר את כלי ביתו ושותה בהן יין א"ר אחא מעשה בא'
שהיה מוכר כלי ביתו ושותה בהן יין אמרין בניה ליה הרין אבונן
שביק לן כלום אשקוניה ושברוניה ואפקוניה ויהבוני בחר בית עלם
(בית הקברות) עבדין שפיין (מורקי יין) בהדע בית עלם שמעין
אגנדייא בתרינה פרקין שעוניהון בנו בית עלם ואזלו למחמי קלא
בתרינתא איתער משכתיה המא ויקא (נתך) יהיבא לעיל מן רישיה
שרא יתיה ויהב יתיה בפומיה כתר ג' יומין אמרין בניה ליה אנן
אזלינן וחזינן מה ההוא בפומיה עביר אזלון ואשכחוניה והא ויקא
יהיב בפומיה אמרין אוף הכא לא שבק לך בריך הוא ויהב לך
ליה אנן ידעין מה נעבר לך עברין ביניהון תקנה בל חר וחר הוה
משקה ליה חר יומא : והיית כשוכב בלב ים וכשוכב בראש חבל
כהדא אילפ' דמטרש בפילגוס דימא (ספינה המטורפת בלב ים) נתת'
וסלקא נחתא וסלק וכשוכב בראש חבל כהרין תרנגול דיתיב בריש
חבלא אויל ואתי אויל ואתי בהרין קורנטיון (רחש תחובל) דיתיב
בריש תורג' אויל ואתי הכוני בל חלית' בחו ליה ולא טרגיש הלטוני
בל ידעתי שלמון (מכיס) ליה ולא ידע . שתי שיכר' המשה קיסטין
(ודו') אמרו לי' עשר קיסטין קיסטין אשתית ואם האם מהעד הוא משנתי'
ופנשי ליה ת"ל מתי אקיץ אוסיף אבקשנו עוד לתי אזי לתי אבוי
לתי מרנים לתי שיה רב הונא אמר לתי שאינו עמל בדברי תורה
לתי מרנים לתי דיינין לתי שיה לתי פישטין לתי פצעים חנם לתי
פרעין רמנן למאחרים על היין עוברא הוה בחר מר נש דהוה אליף
למשתי תרי עשר קסטין רחטר בכל יומא ויומא יומא חד אשתית
חד עשר קסטין רמיך ולא אתת שינתא קם בחשוכא אול לגבי קפיל'
(חנות מוכר יין) אמר ליה ובין לי חד קיסטא אמר ליה לא פתחנא
לך רחיא חשוכא וצרי לי מנשוריא הלא עיניה וחוא נוקבא בתרע'
אמר ליה הב לי סיניה בהדי נוקבא את מפני פלגאו ואנא שתי
מלכר עבר ליה כן אשתי ודויך קרם תרעא עבדין עליה נטורייא
סבורני' דהוה נגב סהיונה ופרעונית וקרו עליה לתי פצעים חנם
לתי פרעין רמנן לתי הכלילות עינים לתי ששטין דעיינין כל שה
לתי למאחרים על היין וה שנכנס לבי קפילא קדמאי ונפיק בתראי
לבאים לחקור מפסק תן דמשמע הן אית ליה חמרא שבא דריך
בתריה מה כתיב כי בסוף אחריתו כנחש ישך ונו' פה צפעוני וה
מפריש בין מיתה לחיים כך הפריש היין בין אדם לחוה ראשר'
יהורה ב"ר אלעאי אותו העץ שאכל ממנו אדם הראשון ענבים היו
°ענבימו ענבי רוש ונו' חלוו הביאו מרורות לעולם ר"א וכצפעוני
יפריש מה צפעוני זה ספרי' כין מיתה לחיים כך הפריש היין בין
נח לבניו לעברות הרא הוא דכתיב° וישת מן היין וישכר ויתגל
שמתוך כך אמר ארור כנען ר"א וכצפעוני יפריש כך הפריש היין
בין לוט לבנותיו למשורות הרא הוא דכתיב ותשקין את אביהן יין
שמתוך כך ותהרין שתי בנות לוט מאביהן רבר אחר וכצפעוני
יפריש מה צפעוני זה מפריש בין מיתה לחיים כך הפריש היין בין
אחרן ובניו לסיתה דהני רבי שמעון לא סתו בניו של אחרן אלא
על שנכנסו שתוויי יין

ומחלוקות לכל כמו מדינים כברית מרתון שהרי ע"י היין נכפל בעבירי
כדלעיל וכעגם :

פטטין ענין דבר מיותר ויפיה כטלה כתו מין פטטין את כפי דלמ
ס"פ ע"ש ועניכו שהכל יודעין ויבלעו עליו שם שכפרותו יפ

דכרי סכלות :

וה שנכנם וכו' שם"ש שהקדימה לה נזכרה בכתוב תולתה דמל
היה שהמתריך בייני נכנם רחטון ויוצא תחרון .

מפריש כין מיתה לחיים ק"ק דלה סייכא הפרשה מלה שם' דבר
תעורבים יחדיו לא כעניו החיים והמות שוה הולך זה כה והכ
תאור וחחושך ככר תמרו ז"ל שהיו מתפתים יחדיו ושהחשך היה מתגבר
שתפני שהאדם תי מנד הנוף כשיוצאת הנפש תה
סוף הפרשה כין מות לחיים :

בין אדם לחוה שנאמר ע"י שהמיתתו ת"ל על שפי' היתכם ק"ל
כדתית' כפ"ב דערובין והמ"ל שהפרים כתם כין מיתה לחיים
רגיתה ליה לתימר הפרשה מוסבת וכן תתר כין אהרן וכניו תף על
שהפרים ככניו כין מיתה לחיים :

לבניו זרע חס : בין לוט לבנותיו שהמתתה שכח תי
והכדילם לרעה ת"ל שם שהפרים כין לוט שהכוונו לעבירה לבנות
שהכוונו לם"ם כמ"ם כנזיר כי יפרי' דדכי ה' זה לוט וכנותי
וכולי ולוט נתנלה קלונו וכנותיו זכו לשכר כדלעיל ס"פ ע"ג
כך הפרים היין שהרן לכניו כמדרש שהפר תייתי או שהפרים
י' הזכרים ליהודה וכניתן כנלות וכן יהודה לכניו
וכן כין מלכות בלשתיר לדריוש וכך כין שחשורוש לושתי ונו
שעיקר הדרשה כשתרש על שחשורוש ושפתי והמדרש הוא שעתיד

לאהל מועד ר' פנחס בשם ר' לוי אמר משל למלך שהיה לו בן
ביהנאמן מצאוהו על פתח חניות והתיז את ראשו בשתיקה ומיהה
בן בית אחר תהתיו ואין אנו יודעים מפני מה הרג את הראשון
אלא ממה שצוה את השני ואמ' לא תכנס בפתח חניות אנו יודעין
שמחיוך כך הרגהו את שקנך ותצ'אש מלפני יי' ותאכל אותם ואין אנו
יודעי' מפני מה אתו אלא ממה שצוה את אהרן ואמר לו יין ושכר
אל תשת אנו יודעין מחיוך כך שלא מתו אלא מפני היין לפיכך הכהנים
ב רבי יצחק פתח נמצאו דבריך ואוכלם ויהי דבריך לי לששון

ולשמחת לבבי כי נקרא שמך עלי ה' אלהי צבאות א"ר
שמואל בר נחמן זה חרגוזר נאסר למשה בסיני ולא נזרע לו ער
שבא מעשה לירמיה אמר משה לאהרן אחי בסיני נאמר לי שאני
עתיד לקרש את הבית הזה ובאדרגזרול אני מקרשו והייתי סבור
שמא או בי או בך הבית הזה מתקרש ועכשיו שני בניך גדולים
ממני ומסך כיון ששמע אהרן שבניו יראי שמים הן שתק וקבל שכ'
על שתיקתו ומנין ששתק שנאמר וידם אהרן ומנין שקבל שכר על
שתיקתו שוכח ונתייחר אליו הריבור שנאמ' וידבר ה' אל אהרן

תרא

דלמ כיתמטו חלמ מהדברות שכתוב בהם על משה ועל אהרן
כיון דכתבו י"נ מיעוטיה כתיב משה תשתע דה"ק היכא דמשה
משה לחודיה ומיהן לפ' שיחוד הדבור שיצאו ממנו שיות המוזהרים על אהרן
ובניו בסוה"ד למשה מיעוטיה לאהרן אליו ועל בניו ואהרן ילבר בניו
דלמ יוסיר משה בעצמו את בניו וזה לפ' עיקר לאהרן ומיהן נזכו
לשתיתת הדבור דכתי הכתב בניו לאהרן כי ככל המוזהרות מוסיר משה
לאהרן חיים חץ ושירן בת"ס הרמ"ס פ"ו כפ' שמיני על דברי רש"י ות"ח שכל
התלות ע"כ מפי משה כדכתיב לפיה התלות ותורה נוהג בנו משה התשוב'
מכוחרת ב פתח בתמנו דברין וכו' משום דק"ל כיון דדבור זה
חיים לאהרן מתם כדפי' מיהי שנם מאחר מוהרות שלמ חיו לו מלמ ע"י
משה ועוד מ"ט מלות חיין כתר מיתת בניו ולמ"ל כת"ד לפיל שפוני יין
נכנסו לפני לפרושי שכשבר שתיקתו נתייחר לו הדבור כדמסיק ופסק'
לפ יקשה למה נכתוב עכשיו על חיין סרנים ה' לדבר לו ונקט מכוה מ'
מהרתויות לו ולפני מיהי סמך מפני שקרה ה' לדבר ה' לנביא מתחם ומסיק
מתו שכן חיים לי לומיה: וה הדבר חסר דבר ה' לומר בקרובי אקדש ונחמר
לו בסיני כתו' ובידועתי שמה לבני ישראל ונקדש בכבודי כדחמר בפ' פרת
חטאת אל תקרי בכבודי אלמ בכובדיי וכו' . ולא נודע לו בפ' פרת
חטאת כתב רש"י וז"ל ולא נרמז לו להכיון מי שם עד שמתו בני אהרן כדי
שיתקדש בכבודו של מקום על ידיהם שהוא כורח על ירמיו ויחזקיאל ע"כ
נר' מדבריו שפסק העלם הדבר ממשה כדי שיתקדש המקום עליהם אלמ
היה משה יודע מתחלה לא היה כן וכ"ש למה מתעב יתיתם משה שמעיד
מפני שהיה מזהירם מתד אלמ יחטאו שהם קרובים למות אז היה מתפלל
עליהם אבל עתה שחטא מולי היה הוא לא יתפלל על הדבר שהוא ידוע
ירנה למות כדי שיתקדש יי' על ידו . אמר משה לאהרן כי' מחמר זה מפ'
בת"כ שהיה אהרן תוהה ובוכה אומר אוי לי שבך הניפתני ולכן היה משה
מפייסו כזה וט' תמיהת אהרן מפני אלמ היה בדעתו לחטפו ולכן
חשב אהרן שעיקר הסבה חטאו בעגל ומשה שמפני קדושת הבית
מתו בחטאת קל כדפירשתי כיצה פיבים ת"כ כ זובאדרגזרול
שכמותו בידע שי' כורח על ירמיו ויחזקיאל וכתיב כפ' הנו' אהיה עמו בצרה
דכתי' כורח אקים מחקדשך ל' מקרי מחקדשך ל' מחקודשך בשבת שי' עוש'
דין בחוקדש מתירה ומתעלה ומתקלס חך כ"ש מ"ט זה ל' קדושת הבית וקר'
אלמ מלקבין ז"ל היה אומר שפשם קדוש הוא על ש"ם פרש"י נכי
וכבוה עם אהרן לפני ה' אלפי שם"ם בהתעוררו בכיתת ב"ה אולי יקל
בעיניו ולא ירגיש לו דבר קדוש רק שהוא בבית ת' תאמר בתים לזה לא יבא
דרך אחר בה כו אלמ יתיחד כרחים מקום ת' לחטא הנשיא שהיה פקוחו'
ויודע בקדוש' התקו' ומיהו כריך לזה וכדרך אחר בה כפ יפוב לכן היה כריך
ה' לעשות אות ומופת לגדל הבית בעיני הקהל כעבין פרן עוזה שהוא ירא
דוד ופס זה הוכח לו מריבות הלעון דקאמר עתיד אני לקדש את הבית
כאחד גדול אני מקדשו ולא ספיק לו בכיאמר עתיד אני לקדש את הבית הזה
כאף גדול דה"ק בהמשך זמן כריך לקדש את הבית פעמים ע"י אחד ופעמי'
ע"י ב"ד דבר יוס ביומו ולכן טוב להתחיל מעכשיו ואחד גדול אני מקדשו
כדי שיעכשיו ישמעו וירחו ממנו לדידי אין צורך לזה לעבין הקדושה
רק בעיני להרחות קדושת הבית כי רבים הם אלמ יהרסו לשמוד שם רק
טהור לב לגמרי ולא יהרסו ליכנס שם כלפי הנוגים כתו שהיה בבכיי
בית שני שעליהם נאמר ושנות רבים תקנורנה כת"ס ז"ל ולאריכות הלעון
כ"ל שר"ל שאפי' לא היה הקדוש ע"י אחד גדול מ"מ היה עתיד לקדש הבית
בהורחת חיום נם מפורסם אלמ שהוא ית' יודע שהאחרים יהיה ע"י אחד
גדול ויחיות על חיזה חטא תור"ל כ' קדושים תה קדושת הבית כירידת האש על
המזבח וכתי באחד גדול ואין מאחר זה שיאחר לכל האחרים שע"י חטא
מתו מקדושת הבית דקאמר שייהו שהוא דין במקודשין דלעיל ולאר"ש
הוקשם מתה שכתוב בקלת נפתי לא מצי בריך מ"ה לומר להקדש על ידם
בכודו של מקום ותירן ר"ש לא מתו בגיך ביום הזה שנראתה שכינה
ליעראל אלמ כדי להתקדש על ידם בכודו של מקום אבל אלמלא שנתקדש

קורח נתייחד שה דכתיב ב אהרן ולא שיאחר לבני יעקר ע"כ ווה תיתם דמשם
ענין יעקר למכוה זו שהוא לכהנים לבד ומפי' נמ"ד שתם מיעוט דאהרן
אתם שמעטו שכתוב שתם מדברו' מנרים ושיכי ואפי' מ"ת מדשני שכתם
למכת"ל אהרן נלי שהוא מיעוט לא שתם אלא שהוא מהנהנו דברות דכתיב כהו ל
משה ול אהרן ושי"ל דכיון דתסכתן י"נ

מיעוטים למעט את אהרן מי"נ דכתו' ויקר'ט
ה"ל י"נ כתובים הבאים כמ' שתין מלמדים שלכך כי"נ דובתי לחוד ויקר'ט
מעטין בכנדם ומסתבר למוקמי הכתו מיעוטי להיכא דכתיב אל משה ואל
אהרן דמו קרוב לפרש אל משה שיתמ' ויקר'י
להרן נופיה מסיכה דכתיב להרן לחוד דמשמע פ"י עכמו כדכתב
הרמ"ם כפ' קרח שלכך הבא דלמ ירתי'טן
כתוב רק אל אהרן לא מוקמינן הכיא מיעוטי כיון דלית לן רק י"נ מיעוטי'
ומפרקי' להו כי נ דובתי דכתיב אל משה ואל אהרן וכפ' מתנות כהונה ויקר'י
נמי אי לאו דכתיב זכרון לבני ישראל הוה מפרש' להרן עכמו ומפילו
למתן דסמיכי מיעוטא דאהרן מדמיעטיה קרח מדברות
מנרים ושיכי ומהל מועד י"ל
כיון דכהנהו י"נ מיעוטיה כתיב משה תשתע בהם אל משה ואל אהרן
משה לחודיה ומיהן לפ' שיחוד הדבור שיצאו ממנו שיות המוזהרים על אהרן
ובניו בסוה"ד למשה מיעוטיה לאהרן אליו ועל בניו ואהרן ילבר בניו
דלמ יוסיר משה בעצמו את בניו וזה לפ' עיקר לאהרן ומיהן נזכו
לשתיתת הדבור דכתי הכתב בניו לאהרן כי ככל המוזהרות מוסיר משה
לאהרן חיים חץ ושירן בת"ס הרמ"ס פ"ו כפ' שמיני על דברי רש"י ות"ח שכל
התלות ע"כ מפי משה כדכתיב לפיה התלות ותורה נוהג בנו משה התשוב'
מכוחרת ב פתח בתמנו דברין וכו' משום דק"ל כיון דדבור זה
חיים לאהרן מתם כדפי' מיהי שנם מאחר מוהרות שלמ חיו לו מלמ ע"י
משה ועוד מ"ט מלות חיין כתר מיתת בניו ולמ"ל כת"ד לפיל שפוני יין
נכנסו לפני לפרושי שכשבר שתיקתו נתייחר לו הדבור כדמסיק ופסק'
לפ יקשה למה נכתוב עכשיו על חיין סרנים ה' לדבר לו ונקט מכוה מ'
מהרתויות לו ולפני מיהי סמך מפני שקרה ה' לדבר ה' לנביא מתחם ומסיק
מתו שכן חיים לי לומיה: וה הדבר חסר דבר ה' לומר בקרובי אקדש ונחמר
לו בסיני כתו' ובידועתי שמה לבני ישראל ונקדש בכבודי כדחמר בפ' פרת
חטאת אל תקרי בכבודי אלמ בכובדיי וכו' . ולא נודע לו בפ' פרת
חטאת כתב רש"י וז"ל ולא נרמז לו להכיון מי שם עד שמתו בני אהרן כדי
שיתקדש בכבודו של מקום על ידיהם שהוא כורח על ירמיו ויחזקיאל ע"כ
נר' מדבריו שפסק העלם הדבר ממשה כדי שיתקדש המקום עליהם אלמ
היה משה יודע מתחלה לא היה כן וכ"ש למה מתעב יתיתם משה שמעיד
מפני שהיה מזהירם מתד אלמ יחטאו שהם קרובים למות אז היה מתפלל
עליהם אבל עתה שחטא מולי היה הוא לא יתפלל על הדבר שהוא ידוע
ירנה למות כדי שיתקדש יי' על ידו . אמר משה לאהרן כי' מחמר זה מפ'
בת"כ שהיה אהרן תוהה ובוכה אומר אוי לי שבך הניפתני ולכן היה משה
מפייסו כזה וט' תמיהת אהרן מפני אלמ היה בדעתו לחטפו ולכן
חשב אהרן שעיקר הסבה חטאו בעגל ומשה שמפני קדושת הבית
מתו בחטאת קל כדפירשתי כיצה פיבים ת"כ כ זובאדרגזרול
שכמותו בידע שי' כורח על ירמיו ויחזקיאל וכתיב כפ' הנו' אהיה עמו בצרה
דכתי' כורח אקים מחקדשך ל' מקרי מחקדשך ל' מחקודשך בשבת שי' עוש'
דין בחוקדש מתירה ומתעלה ומתקלס חך כ"ש מ"ט זה ל' קדושת הבית וקר'
אלמ מלקבין ז"ל היה אומר שפשם קדוש הוא על ש"ם פרש"י נכי
וכבוה עם אהרן לפני ה' אלפי שם"ם בהתעוררו בכיתת ב"ה אולי יקל
בעיניו ולא ירגיש לו דבר קדוש רק שהוא בבית ת' תאמר בתים לזה לא יבא
דרך אחר בה כו אלמ יתיחד כרחים מקום ת' לחטא הנשיא שהיה פקוחו'
ויודע בקדוש' התקו' ומיהו כריך לזה וכדרך אחר בה כפ יפוב לכן היה כריך
ה' לעשות אות ומופת לגדל הבית בעיני הקהל כעבין פרן עוזה שהוא ירא
דוד ופס זה הוכח לו מריבות הלעון דקאמר עתיד אני לקדש את הבית
כאחד גדול אני מקדשו ולא ספיק לו בכיאמר עתיד אני לקדש את הבית הזה
כאף גדול דה"ק בהמשך זמן כריך לקדש את הבית פעמים ע"י אחד ופעמי'
ע"י ב"ד דבר יוס ביומו ולכן טוב להתחיל מעכשיו ואחד גדול אני מקדשו
כדי שיעכשיו ישמעו וירחו ממנו לדידי אין צורך לזה לעבין הקדושה
רק בעיני להרחות קדושת הבית כי רבים הם אלמ יהרסו לשמוד שם רק
טהור לב לגמרי ולא יהרסו ליכנס שם כלפי הנוגים כתו שהיה בבכיי
בית שני שעליהם נאמר ושנות רבים תקנורנה כת"ס ז"ל ולאריכות הלעון
כ"ל שר"ל שאפי' לא היה הקדוש ע"י אחד גדול מ"מ היה עתיד לקדש הבית
בהורחת חיום נם מפורסם אלמ שהוא ית' יודע שהאחרים יהיה ע"י אחד
גדול ויחיות על חיזה חטא תור"ל כ' קדושים תה קדושת הבית כירידת האש על
המזבח וכתי באחד גדול ואין מאחר זה שיאחר לכל האחרים שע"י חטא
מתו מקדושת הבית דקאמר שייהו שהוא דין במקודשין דלעיל ולאר"ש
הוקשם מתה שכתוב בקלת נפתי לא מצי בריך מ"ה לומר להקדש על ידם
בכודו של מקום ותירן ר"ש לא מתו בגיך ביום הזה שנראתה שכינה
ליעראל אלמ כדי להתקדש על ידם בכודו של מקום אבל אלמלא שנתקדש

כנודו פ' מיתתן לפ היה ממית אותם כשהיו מפני שהם שמעו כיום הזה
לא היה כדי להמית ותמהני מדכרין דכיון דמיו כחטא כדאי להמית אחתי
קאמר שלולי שנתקדש כבודו ס"מ של מיתתן לא היה מיתתן מפורשת דמשמע
לכיוס אחר היה מיתתן אלא כן דאמר לומר מפני קדושת שכינת לא היו
מיתם בחטא זה כלל ומשה הלכך
אפילו נם חטא שהנהנו בשכינה היה
כהם כמו שנו שכלת הרב ספיר קמת'
משלי ח דמ מיהו מתים לכל לדידי לא נהיר כי הסברת הזה בהניהו בשביעה
פלוגתא היא כדמ"ם לקמן פ"ב ומאן
לימא לן דמעל מגדה וז ס"ל ז
ובאהרם נדול מהי מקדשו ומשה
אפילו שניהם לא נלה לו
משלי ח פ אלא יעטיר הרבה וכ"ל דלא
ס"ל להאיה דאמר כפ' פרת חטאת
ז תקרי ככבודי אלא כמכובדיי דמ"ל
הרי נלה לו שהם כ' לפחות אז כך ומשה סנהדרין לעשות לו כנלי קודם
ונאמר ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך שכור אתה אחר קנת ימים
מקהלת המשכן יקרבו הדבר הזה:

ויק' שיו כ' כניך נדולים ממני ומתך ק' דכשלמה אלו לא מתו על
חטא שפיר אבל מכיון דלכ"ע חטאו מ"ל שהם נדולים ממנו
ומאהרן דלמא לא מתו רק בעבור חטאם שחטאו בו כיום והרמ"ם נדד
לפרש דלמ"ל מלקרי לזו הקב"ה מכובדי וקרובי למלכו שהם היותר
מכובדים והיותר קרובים אליו וזה דוחק ופ"ק שמחה שהיה כ' במקום
א"ש לה אחר אלא שהיה נדול ממני מקדשו כר' שמעון נדולי כמשה ואהרן
דכר"ם ז' שלקבין היה מפרש לזה דכולהי אחר אחרים שבכנם במקום משה ואהרן
נדולים הם מהם אחנם היותם כ' אומה אפני שמקולים הם ויכולו שניהם
דאל"כ יראה שהמת לכד היה הנדול ונם זה לא הוכח לי אחר כ' כל' כדקדו'
לפון ובכניו כ' כניך נדולי ובת"כ דתני נחמיה כ' כניך נדולי כי לא שעד
עתה היו נדולי ממשה ואהרן אלא שבתקדש הבית עלי"ם הם נדולי
מזכו למעל' וז כי זה שלמות נדול להם ודוק' למ"ם כמה שמחות על כנו של
דבי עקיבא שנתעלה לפי מזכה את הרבים כמותו ועוד לנדולים נדיקים
מיתתן יותר מכחלייהן ז שכניו ירלפי אחים כפ' פרת חטאת נרסינן
שכניו יהודי המקום דהיינו שהם קרוביו ומיולעיו ומכד קדושתן מתו
לקדש את הבית הנו לכן שתק ונחת מנרסו שהיה נוקם כחשבו שחטאתו
וחטאתם המיתום כדכתי' והיה הכוונ' כמ"ם כאן ירלפי אחים כלו שלשכת
היותם ירלה אחים מתו בחטא קל לקדש את הבית כשם ודקדק שלא אמר
שכניו נדולים כמ"ם משה לפי שהנדול כולנת שכחה וירא' ועיקר שחתתו
בירלת חטא ע"ד אהן ירלת ה' היא חכמה ז וקבל שכר על שתיקתו
שהנדיק את הדין כדאיתא בפ"ב ולא קרא תגר לן' אחר שהיו נדולים ממה
יותר מפני קדושת הבית שוכה ונתיחד אליו ע"י זה יעמוד תשבחו
ורננו שכר ה' לכניה לפסון ומשה כדלעיל ו"ת שלפי אחין הבהונה
הורה מתוך ענבות היה שכרו אתו על שתיקתו והעברת עכבותו שתחול
עליו הבהונה לומן העכבות ונכון הוא שנאמר ויקבר ה' על אהרן דהיינו
לו ממש כדפי' לעיל ז הה"ר פקולי ה' וכו' נם ט' מנדה זו שפסק יחזל
דכור כאן לאהרן היה כדי לשמחו בשכר שתיקת כדלעיל ומייתי דרשת
דכר ה' לנביא שמחה מהאי קרא ומיירי דמייתי לה מייתי דרשת חזקיה
דדריש דמת ליה בפסוק ד"ת כפשטיה והדר מסיק דמיירי בבהונת הכהני
דו"ם זה אהרן וכו' ז נעשו ד"ת ק"ק מה לשון נעשו לא הל"ל רק ד"ת
אן עטרה לראש כלשון שוחר טוב ור"ל לפי שאין עיקר תועלת התורה רק
להלכות הנעשה לפ"ב ותועלות המוסכות ממנה לפ"ז מעשינו בהבהונ
והכהריות וכיוצא אשר בעבורם יתחרוש בעטרה ומוציין וכל אלה הנו
כאן אן מקום ודרך ארחי לכ"ת נעשו כלו' מנד מורחייהו נעשו ד"ת עשיני'
אלו עם שאין זה עיקרם: קילורית לעיניים היא למידק בחלוף המדרשו'
דאמר מייתי עטרה לראש מוכיח לנוחר ולא מייתי מלונתא למה
כדמייתי בפ"ר פ"ח ס"ד אלא מלונתא ללב וילוף לה מדכתיב פקודי ה'
ישרי' משמחי לב ודרשת פקודי ה' ישרים משמחי לב קילורית
לעינים שנא' מצות ה' ברה מאירת עינים כוס עיקרין לבני מעים
שנא' רפאות תהי לשרך מנין לרמ"ח איברים שבאדם שנ' כי חיים
הם למוצאיהם וגו' דבר אחר פקודי ה' ישרים משמחי לב זה אהרן
שהיה לבו עצב עליו בשביל בניו שמתו כיון שנתייחד עליו הדבור
שמה ומנין שנאמר וידבר ה' אל אהרן אמר
סגר דנל מו סגר יד וכיוצא מה מין דרך לרפואתו כמשקי' אלא כתחי
וכיוצא להכי דחיק לפ' וסקני לעצמותיך כשהם משקה סניתן לבני
ויוציאל נ"ב מנד מורחים לעצמות כי מות העצמות יסוקה ס"ב דכוס ע
לבני מעים ומתי דקאמר כת"ר מינו לחולי מכני שלא לחולי העצמות ב
הקדחת שכהן כדאמרי' כפ'
עומדין מתי לחילי הם של ע
אלא מע"י המשקה סניתן ככני מ
מוח עצמותיו ישוקה ויתרפא
לרמ"ח מבריס ק' כיון דכן
נרוך לפרט קילורית ל
כוס עיקרין למעים וכו' ואם
לפרט המבריס דמשייס ק'
להזכיר לרחם ולכבד וכפי לי
דס"ט דנרסינן ומנין שכלשת ר
מבריס וכולי היה נרחם לכ
דלמו לעניו החולה כפל
קתיירי אלא אתא למימר שהתרופה הניתנת בעד העיניים הו המעיים
תויק למאר המבריס כדרך התרופות שמועילות למאר ס' ומזיקות ל
אלא מדרכה נכלפת כרמ"ח מבריס להועילם והוה פ"ד מ"ם בשר
הוה ורחה אלא בפרט הקב"ה נותן מדת כ"ו מדת ס"ו מדם נותן למבריו פם
לזה וקשה לזה מכל הקב"ה נותן תורה לישראל פם חיים לכל נופם
ולכל כשרו מרפא מכל הא ליתא דהא התם כתר הפיה דחם ברחמי
שהוכרתי לעיל קמאר חם ככל נופו יעסוק בתורה שנאמר ולכל
מרפא שמעם שלעניו חולי שכבל המבריס מיירי וי"ל שמפני שים
למבריס פרטיים וים חלקים כוללי כל הנוף בפחת וקדחת וכ
וים תרופות מיוחדת לכל אין מהחולאים והמועילות לפרטיים
מועילות לכוללים וכן להפך לכ"ת שבתורה תועיל לפרטיים ולכו
ופי' לרמ"ח מבריס חולי כולל כלם מכל לפל המבריס ספרט
לא שנטריך לכיון דהיינו מרפא לעיני ולמעיים ס"ם לכל מבר פרטי
ספרט ככהן ג' שלא ואתו לא י"ל לפי שהחלאים המתחדשים כחדם מם
מזג וחם פרוק חבור וכנכר הם הזכיר כ' מבריס ס' חלוני לקייטו ע
פניתי דקייטו כני מעי וכנ' פרוק חבור מאר מבה שהם שבולנת בינ
בין כחוץ ותנא דיון לא מייתי פרוק חבור שהיינו דבר מיוחד לבאר ס
והזכיר הלב כיחוד מפני שהוא עיקר המבריס כי מחנו תולות ה
ותנא דס"ט רגם להזכיר הלב ולהזכיר ג"כ חולי פרוק חבור וכנ
דהסיח דס"ט שמעתי כחה דרכים וכלן דרך דרם בעלמא ונם אלו
יפה עיניים כפ' תורים דמהדורא נ' פרשתי הסיח דס"ט בדרך דרם ל
רפואת הנפש מחלוי העונות ואזכרנו נם כזה וזהו שתועלת התנוי
כחות הנפשיים כחדם הלא החה טבעיים חיוניים נפשיים והחטא ל
שיפיל בכל כח מהלו כמו שאמר בעל נורת תהלות כפ' לשון מדברת נ
על מ"ם ז' ל' קשה לשון הרע מע"ז ג"ע ס"ד כי אל כח שבכלי יחם חטא
הע"ז לפי שהוא מחמין חלוף החטא ועל כח החיוני יחם חטא
בשפוך דם החדם אשר הוא נושא אל הנפש החיונית ואל כח הנפ
בכחיצת החומר שהו העבירה יחם החטא מנ"ע לפי שכח המוליד מ
ז הנומה וזה חטא בהנהנת הרחויה ביותר אל שכח ההוא וכו' וכ
בכתן שהחטוח יתקנו נ' הכחות הנו ויועילו להם כתועלו' הרחוי להם
הכח השכלי הוא הרחם אשר ב' הדברים עטר לרחם ועטר לבטר כי בכ
ג' חלקים היוניי והחטעי וכשלחת החלק הטיוני עיקרו לשלמות הנפ
הנעחי כהנני המוסכלו על תדמת' ועיון הדברים בהלהי' עז"א עטר לי
דומה לם' כהנלחת החמיתי נדיקים יוצאים ועטדותיהם כרחם
ונהנים מזיו השכינה ואמרו מקנת הדרשנים כי העטרה דמו ל הנ
להיותה כלורית שתין לה רחם ופוף והנלחת החלק החעטי עקרו להנ
הע"ז הו כי כן ילמוד המלחב ונשב ו יקנה החכמות ויפריד בין הנה והר
ויקנ' מעלת התדו' אשר הנה תפאר' תדם בע"ז מזולתו מהב"ח ועז"פ
לנוחר כי העטר לנוחר דמו ל הדבר ויוסי הגר' לתדם בנטית נרון כי
ועל הכח החיוני אמר מלונתא ללב קילורי לעיני' כי הלב מחנו תולות
ולפי שפעמים שחיי כשרה ונוקה אחר קילורית לעיניים דמו של חיי הנפ
והרחוקה כי מאור עיניים ישמח לב ועל הנה טבעי אחר רטיים לאחה ל
פיגול מהפגעים המתרגשי לנוף בנוף מעניני החלי המוגעי הנה הנפ
מעשות פעולתו ולפי שהחלקי המתחדש בנוף אם פרוק חבור ואם רוע
בנגד הם אחר רטיים לאחה ל קילורי לבני מעי כי הוא מקו
המשק המרופי ועל תיקון המדו אשר אחנו נחש סדר אחדינו כאופן ב
אחר ואחנו שבלשת בר אחה אחרי וזה סימן מדברי החוק שאחעול בר
אחת בשלמו הוא מעול בכול שלי"ת אחנה אחת אחה בכלשת אחלת הנ
שיש יפר אחעלו והוא מ"ם ז' ל' לקחן כפ"ד בב זכה אדם לאחר אחת
בכל וכו' לפי אחרי ק' ז' ל' כאחשכח היוה חכם הלאחר אכל אדם ולא
כי האור כפס האועיל יחד לכל האחרי כי כן האור אישר בכל האדו
כי רבות קנה ופ"ם דרך זה קרוב לשך הדבר לאח טעם לחלוף האנדו
ועשה רחיתי עוד לפ"ד ת"ם קנת אחרבני בהניה דעדוכין דאם בר
יעסוק כאור וכו' שהזכרתי לעיל שהכוונ' על אחקון האחר אחטאת ועוש בר
כפס וחוא שאמר ד' דיון הבר בנ' בנרי' להניהו אחטאת אחשכח ודבור ואחש
האחשכח אח עטרה לרחם כי האור אשית לרחם עטרת בן בעניו האם
הרחויו לאחקן כדאמרי' ובנכ' האבו' אחר אועיל לנוחר כי האור אשית
וחם כח לדבר בנוחר בעל אחור' אשיריהו כאורח מיעור כאופן
דבורו לכבוד ולאחפארת בעניו בנוחר ובנכד האעשה הזכירה הניה
אחלה עיניה ולבה אחרי פרסורי לחטאה והזכיר ס' אחל אחטאת

פרשה יג

א וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר אליהם ר' פנחס ור' ירמיה
פתח אזן שומעת תוכחות חיים וגו' אזן שומעת תוכחות
חיים אלו בניו של אהרן בקרב הכמים הללו שהיו בצד המיתה וכו'
ונת ייחד הדיבור אלוהם ועל אביהם ועל אחי אביהם בחייהם הה"ד
ואת שעיר החטאת דרוש דרש משה מהו דרוש דרש שהי' דרישות
אמר להם אם שחטתם למה לא אכלתם אם לא הייתם עתידין לאכול
למה שחטתם מיד ויקצוף על אלעזר ועל איתמ' וכיון שכעס נתעלם'
ממנו הלכה א"ר הונא בשלשה מקומות כעס משה ונתעלמה
ממנו הלכה ואלו הן בשבת ובכלי מתכות ואונן בשבת מנין שנ'
ויזת ירו אנשים ממנו וגו' כיון שכעס שבח לומר להם הלכות שבת
אמר להם אכלוהו היום כי שבת היום לה' וגו' ובכלי מתכות מנין
שנ' ויקצוף משה על פקודי החיל° וכיון שכעס נתעלמה ממנו הלכה
שבח לומ' להם הלכות כלי מתכות וכיון שלא אמר משה אמר
אלעזר הכהן תתהיו שנאמר ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא
אמר להם למשה רבי צוה ולי לא צוה באונן מנין שנאמר
ויקצוף על אלעזר ועל איתמר וכיון שכעס נעלמה ממנו הלכה
שאונן אסור לאכול בקדשים ר' הנותרים לאמר ר' פנחס ור' יהודה
ב"ר סימון אמר להון אף אתון לא אשתריתון וידבר אהרן אל משה
בריבור ענה כנגדו כרכתיב דבר האיש ארוני הארץ ונומר הן היום
הקריבו את חטאתם ואת עולתם אמר לו חיום מתו בני והיו אקרי'
קרבן היום מתי והיום אוכל בקדשי' מיד דרש אהרן ק"ו למשה ומה
מעשר הקל אסור לאונן חטאת החמיר אינו דין שיהא אסור באונן
מיד וישמע משה וייטב בעיניו הוציא ברוו לכל המחנה ואמר אני
שעיתי את ההלכה ואהרן אחי בא ולמד לי

א וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר אליהם ר' פנחס ור' ירמיה
פתח אזן שומעת תוכחות חיים וגו' אזן שומעת תוכחות
חיים אלו בניו של אהרן בקרב הכמים הללו שהיו בצד המיתה וכו'
ונת ייחד הדיבור אלוהם ועל אביהם ועל אחי אביהם בחייהם הה"ד
ואת שעיר החטאת דרוש דרש משה מהו דרוש דרש שהי' דרישות
אמר להם אם שחטתם למה לא אכלתם אם לא הייתם עתידין לאכול
למה שחטתם מיד ויקצוף על אלעזר ועל איתמ' וכיון שכעס נתעלם'
ממנו הלכה א"ר הונא בשלשה מקומות כעס משה ונתעלמה
ממנו הלכה ואלו הן בשבת ובכלי מתכות ואונן בשבת מנין שנ'
ויזת ירו אנשים ממנו וגו' כיון שכעס שבח לומר להם הלכות שבת
אמר להם אכלוהו היום כי שבת היום לה' וגו' ובכלי מתכות מנין
שנ' ויקצוף משה על פקודי החיל° וכיון שכעס נתעלמה ממנו הלכה
שבח לומ' להם הלכות כלי מתכות וכיון שלא אמר משה אמר
אלעזר הכהן תתהיו שנאמר ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא
אמר להם למשה רבי צוה ולי לא צוה באונן מנין שנאמר
ויקצוף על אלעזר ועל איתמר וכיון שכעס נעלמה ממנו הלכה
שאונן אסור לאכול בקדשים ר' הנותרים לאמר ר' פנחס ור' יהודה
ב"ר סימון אמר להון אף אתון לא אשתריתון וידבר אהרן אל משה
בריבור ענה כנגדו כרכתיב דבר האיש ארוני הארץ ונומר הן היום
הקריבו את חטאתם ואת עולתם אמר לו חיום מתו בני והיו אקרי'
קרבן היום מתי והיום אוכל בקדשי' מיד דרש אהרן ק"ו למשה ומה
מעשר הקל אסור לאונן חטאת החמיר אינו דין שיהא אסור באונן
מיד וישמע משה וייטב בעיניו הוציא ברוו לכל המחנה ואמר אני
שעיתי את ההלכה ואהרן אחי בא ולמד לי

היה בגמרא בדכתיב לעיל ס"ח פ"מ ד"ה י' שהי' דרשות אתר לשם כך
לא ס"ל כדאתני בת"כ מפני מה זה נסרף ומפני מה לא נאכלו אלו מפני שפי'
זה יצדק לפי מה שפסנו פס סנ' סעירים נרמזו בכתוב דאתני סעיר זה סעיר
על נאסון החטאת זו חטאת יום סמיני דרש זה סעיר של ר"ח יכול שלשתן
כשרפו ת"ל והנה סורף הש' נשרף ולא
שלשתן אמתחר שפלשתן נרמזו בכתוב
יתכן לפ"הלרשות עליהם אכל אם כי
סעיר החטאת כולים בפסעיר ר"ח
הנזכר קתיירי בפסטיה דקרא דזוקף
לפ' מ'מהדרשות על הסעירים שלא
נרמזו בכתוב ומדרש זה ס"ל שאין
רמז בכתוב אלא לסעיר ר"ח הנשרף
ולכן פי' כו כ' הדרשות: אם
שחטתם כלו' אם שחטתם לתשתם
לאכול: למה שחטתם ק' דכיון דכין
לר' נתחייב לאחר שפני מניעות נשרף
סעיר זה שאפי' בלילה הוה מסור
למניעות לילה לתורתם ובין לרבי
יהודה ור"ש ס"ל בלילה שוי מותר
למניעות לילה מד"ם ולא נשרף אלא
מפני טומאה שנגעה בו כדאתני בס'
טבול יום לכ"ע פי' לאכול מתאכלו אותם
בקדש בשאר נותי במניעות יאכלום
וטעה משה בענין אלא לר"ב טעה
אלא חלק בין קדשי שעה לקדשי
דורות דקדשי שעה דהיינו סעיר
נחשון וסעיר ח' למלואים הוברנו
לאכול במניעות אבל סעיר ר"ח דהיינו
קדשי דורות אסור לאונן ק' מתעסק
בקל ואפי' בלילה אסור ולר"ש
ור"ם טעה אלא חלק בין יום ללילה
דבלילי הוחר ואסר משה דה"ק
במניעות יום וכדפי' שם בגמ' ס"ב נר' שמשום הכי אלעזר לא אכל
במניעות בשאונתו בשבו משום שהיו טועים במניעותם מתכילתו [מפני המניעות
ומ"ב ת"ק אם לא שהיתה עתידים לאכול למה שחטתם ובגמ בשפחטתם כמו
הוו יודעי שיהיו אוננים שהרי קודם המניעות נעשו כל הקרבנות כמו
שהכריח הרמב"ן מתוך הכתובים ואפ"פ שלפום אוקמתים דשמואל
דמוקי הכא שם דתני במניעות יאכלוה כמ"ד מפני טומאתם נשרף לא ס"ל שפי' היכן הויתי במניעות יאכלוה אלא
דמ"ד מפני מניעות נשרף לא ס"ל שפי' היכן הויתי במניעות יאכלוה אלא
הזכיר משם ענין המניעות ואע"ג המניעות לא הוזכר לו למשה לדרוש ק'
ממעשר וכשהזכירו אהרן הודה לו בדבר' שם ניחא נתי שם שחטתם
משמה לא אסר ענין המניעות אתר להם למה שחטתם דוחק לומר שפי'
מדרש זה כמ"ד מפני מניעות נשרף לחוד וכתוקתים דשמואל ושמ"ש
אתר משמה שום שכור שהיו יכולי לאכלו במניעות לפי טעותו לא מס'
אהרן ובניו היו טועים משכרתו ומניעים מפני המניעות דלא מחוץ
להו כטועים אלא כשכור משום פשיעה ועגלה לא אכלוהו ומ"ם להם
אכל תאכלו כאחר בניתי במניעות יאכלוה לא לאתפוי עליהם מפני זה אתר
אלא כלו' מכיון דאין לכם התנגלות מפני המניעות ק"ו פושעים הייתם
כדכר' ובין שכעס נתעלמה ממנו הלכה מנתני כתוב שדעת רע"ל היו
מכוחר קנת אל כח המדמה בכוחות מר' שם שם היותו מעט כערך אל הי'
שפע השכל האלהי ולכן היה העלבו' מקנה נכוחתו וכפי' עוד לרחי"ם ז"ל
ל"ח סנה סניו יער כמנודי לח היה הדבור עם משה וכת' מזה היה שלעגבות
של מר' עם מענין המרגלים ועוד שמתרו בספרי ויהי כאחר תתו כל
מנפי המלחמו' למות מק"ה וידבר ה' אלי מלמד שכל מותם האנים לא על
עליו הנבוח בחקוד לתלונת מרגלי' עד שמתו ע"כ וחליל שהחמין כוח כי
כוחלי לא נתערב כח בשתי בנבוח מרע"ה כמ"ש הרב ות"ת לא היה שדבר
בחות ל"ח שנ' מין ענין לזה כי מיזה לקנו' מרע"ה אלא כעין שהדבו לא הפסיק
יי על מרע"ה הנבוח כימי משה וכפי' אתר כירו' דתעניות אם יעשו נדולי
הדור ואין הקול נשון אלא אחר רוכו שבן מניעו שכל ל"ק שכח שהיו ישראל
כתוכחי לא נתיחי שדבו' משה וכבר כתבתי זה לעי' ס"ב פ"מח סי' נ' ומה
שהביא מספרי שהיה לענינו לח רחיתיהו בספרי ואחסוב שלא ימצא נם
בלעון שהבי' יורה שחיני לענין חו"ל ואפי' היה כן מיין שהבנוח
למשה כלי כח נשמי ובידו לקבל נבואה בכל עת כלו' עתדו ומשמיע פפי'
שהי' נרי להתעודד קנת להכין עצמו לקבל הנבוח ולהשתלם מבח החוש'
שהיה משתמש בו ושלא בעת הנבואה שהרי היה מוכל ושותה וישן ולפי
שהענבות מתריך הדעת משתכודדות לח היה מקבל השפע הנבואי בעת
העלבות ומ"ם כאן שנתעלמה ממנו שלשה מקומות אין שום קושיא כי
זה היה שלא בשעת נבואתו שהיה משתמש בכח שהרו ומתעסק בהכחתו
כדרך שהכחני ולא בענין נבואתו ומ"ש שאו היה מתכודד לענין נבואתו
שלא יעלי ממנו דבר ז' בג' מקומו' ומה שלא חשיב למעשה שהרי למה לקמן
ס"ד פ"ב כתרשלו ידיו של משה ונתעלמה ממנו הלכה ולא חשיב שלא ג' מקומו'
דשמי שקע בהדי' ס"ל משו' דהשתם כוותי מילת טפי מכש' דהיינו נר
ויונן נדול על עזוזתו וחלול ככודו בפרהסי', ובספרי תני בג' מקומו' נח
לכלל כעס כה לכלל טענו ותייתי ויקנו' משה על אלעזר ויקנו' משה על פקודי
החיל ויתמר משה אמתו נח המורים מהו לומר ויך את בלעם וכו' ולא
ס"ל כהאי תנא מכעסתם כתן משה הלכות שכח ותניא הידנו לא תניתי הכיא

לי אל עזר ידע את ההלכה ושתק איתמר ידע את ההלכה ושתק וכו׳ ונתייחד הרבור עליהם ועל אחיו אביהם וכו׳ וידבר יי׳ אל משה ואל אהרן לאמר אליהם הני רבי חייא לאמר אליהם לבנים לאלעזר ואיתמר׃

ב רבי שמעון בן יוחאי פתח עמר וימודר ארץ מדרך הקב״ה כל האומות ולא מצא אומה שהיא ראויה לקבל את התורה אלא דור המדבר מדרך הקב״ה כל ההרים ולא מצא הר שהגתן בו את התורה אלא סיני מדרך הב״ה את כל העיירות ולא מצא עיר שיבנה בו בית המקדש אלא ירושלים מדרך הב״ה כל הארצות ולא מצא ארץ שראויה ליתן לישראל אלא ארץ ישראל שהי״ר עמר וימודר ארץ ראה וגו׳ ר״ב אמר רמז התיר וממנם התיר רמז התיר לא תהיה כל נשמה שמנם התיר שנ׳ ואכלת את שלל אויביך ר׳ חונא אמר התיר וונין (כלי זיין לו תגודה) שלהן כרבת׳ב מוסר מלכים פתח עולא בשם ביראה

מכקוקוק

דברי׳כ ליוכ יג

משה היו כלם מקבלי׳ ולא היה פולה על הדעת שיי׳דבר ובוה נלמעור אף ס״ק שבוה יי׳ אמ משה שהוא יגיד לכם אלא שהוא שכח לומר ואתי אומר מחתיו דהשתא קמ״ל דלא יחשבו שיי׳ דבר ובוה אמ שעור ש׳ משה שהוא יקיים המניד ההלכה ליעקר׳ כמו דבור זאת החיה דקאמ׳ למשה לאהר׳ אליהם דהייגו שבכני אהרן יהיו שלוחי׳ ליעקר׳ כלשעיל וא״ל אף למשה נוה. כשסוטו שיי׳ נוה לו להלכ׳ הזו ואתר זה כדי לומר דבר בשם אומרו דמ״כ לא הל״ל ולי לא נוה שהרי זה לא עלה על דעת ועוד שהברת האומר שאתר שעור זה מפני שיהו אומרים דבר בשם אומרו היה בספרי וחולקת על האומ׳ שאתר שטעה משה אתר שעור ההלכ׳ בתקומו וא״כ מדרש זה דס״ל שאפני טעו׳ משה היה ידבר אין יכיח שהברת שבנגדו בתוך דבריו ׳ נעלמה אתכו הלפה שתוכן וכו׳ יש לתמוה שהרי שהבחה קדמה לבעשו שאו זכר שתוכן אסור בקדשי׳ לא בשם על עלה אלבשתו וסוב תבחתי קו׳ו בת״כ דתניא ת״ר יהודה

חבניא בן יהוד׳ היה דורש כל ימיו קשה הקפדה שגדמה לו למשה לטעות אחר שיעתו אני משיב לו על דבריו וכי מי גרם לו שהקפיד אלא שטעה ומ״ש ל״ע מתי דעתי׳ דחבניא ומדרש דיהן וי״ל דס״ל בת״ד שאפני טומאת שבנגד כו בערב אלולי זה היה בשאר לעיל דאין תגיגו׳ בלילה ומ״כ אפשר שבתחל׳ ידע שפיר משה שתוכן אסור בקדשי׳ דהייגו ביום בלאוד ובא״ו על הרבתה נתבשם שהיה להם להגיעו לערב וע״י שבשם נתעלם׳ מתנו הלכה שבשת איסור התגיגו׳ שביום ולכן בשבת לפר׳ תפיסתו עליהם אתר שאר בכל תחלה שתוכן בקדש בשאר נוגעי דהייגו בתגיגות יאכלוה לפי ביום ושטה לבקיש יום ולילה בלעיל והכי מוכח מדבשאר בשאר היום אתו והיום תוכן בקדשים דס״ל בת״ד שאפני טומאה בערב דהכי מפרש לדידי׳ בגמ׳ קרא דשאר היום אסור בלילה מותר בהיגו בתגיגות יאכלוה לפי ביום ושטה לבקיש יום ולילה בלעיל והכי מוכח מדבשאר בשאר היום אתו והיום תוכן בקדשים דס״ל בת״ד שאפני תגיגו׳ בערב אלולי זה היה בשאר לעיל דאין תגיגו׳ בלילה אסור משו שרים ואין לו שה״ל להתיגו׳ לפנים אלא היה תוכן שבכר תרגו׳ בגמ׳ שה אלא בתבחה פנים עדיין ויתבן עוד דאפי׳ מדרש דיהן וחבניא אני שבני אפני תגיגו׳ בערב ואפ״ב שתחלה לא בתן משה אל לבו דין התגיגות לבל לולי בשם היה בותן אל לבו וזוכר בשהוציא אפני התגיגות ואתר בתר בויתי בתגיגו׳ יאכלוה דהין דין זה אתת אלא בשה לא בקדשי דורות וע״י בשם נעלם אתכו לגמרי עד שהוציאו אהרן׃ אמר להון אף אתון וכו׳ דאל״כ הגותרי״ל ונבי ודבר משה ח״ו וא שעור וא שיתר בניו הגותרים בבר דרשו בת״כ קרובים היו לי״ב אף אפני נזרת אהרן במ״ש רש״י בחומש אלא סרוסים הכתוב על אהרן ודרשות אחרות נאתרו שם׃ ברבור עשה בנגדו דלשון דבור מורה על קושי ועזו׳ וכתב הרמ״ם שה יוכן בשבח לשון דבור בלי לשון אתיר׳ אחריו וכבר זכרתיי זה לעיל ס״ק ריש פכ״ח ׳ היום אתו בני והיום אקריב קרבן דבריו או תמוהים בי אי אתר לו שיקריב קרבן דקאתר הבי ועוד דאתי קושיא ליקריב קרבן דבריו שאתו בניו והלא כ״ב אקריב תוכן בדאית׳ בפ׳ טבול יום ועוד דקרא כתיב הקריבו והיכי אפרש שבדבר בעדו וקאתר היום אקריב ובדוחק יש לפר׳ היום אתו בני והיום אקריב קרבן בניאותן כלו׳ אף שהיום אתו בני הייתי אקריב קרבן אלו הייתי רוצה אשם דב״ב אקריב תוכן וקאתי בן היום הקריבו בדאתר בגמ׳ דקס״ל אשם בתגיגות אקריבתיה ופסלתיה והיכו אהרן וכי בני שהן הדיוטות הקריבו היום והלא כל עבודת היום על ידי היתה׳ ואתי כ״ב אני ואקריב תוכן ופי״ל בדוחק דאשם אשם קאתי״ש לא הייתם עתידי׳ לאכול למה שחטתם אפני אלא את לבו לאיסור התגיגות שבתחדש כיני כוכיר לו אהרן ג״כ ענין ההקרבה לומר דאש״כ שהלו קדם התגיגות להקריב לא היה שוחטו אכיון שהיכם עתידים לאכול ולא בשברת אשם אפני אתר התגיגות היה רואי להקריבו אכיון דאיכא בני ישרא על ידי ולפי פי״ה ג״ל שדעת האדרש בת״ד אפני תגיגות בערב דאי אש״כ אפני טומאה בערב הרי היה רואי להקריבו בתגיגותו כיון דרואי לאוכלו בלילה וכ״ג אקריב תוכן ואש״כ היום אתו והיום אוכל בקדשים לאו דוקא דאפי׳ בלילה אסור והיום קרא אפ״ל בגמ׳ אוכת היום כלומ׳ כיון דהוי שעיר ר״ח שהוא אוכת היום אין לאוכלו בתגיגות ואפי׳ לערב ׳ אשר לאוכן דכתיב לא אכלתי באוני ׳ הויצא כרוז וכו׳ נר׳ דדרים ויש״מ אשם ויש״מ שבשתים שדבר לבל ואוקק לזה דאל״כ ויש״מ לא הל״ל רק ויש״מ בעיני אשם דא״ל לפן קבלה כתו ויש״מ שבדה אל שפרון דוה בכלל וייטב בעיניו וכו׳ אי בגמ׳ הוזה ולא כוה לומר לא שאתי אכל שאתי ואכתי וק׳ היכי הוה אשר לית לה לוה שהש והלא שהש אהרן שאתר לאד בק׳ ודין אשר אתר אין נוהש לאהרן אף שה אשם אל הלאו לאהרן קאתר אף לבני אתר ישרא היה אשר לשבנגל ולומר לא שאתי ולא רבה אל פרשם לכל שאתם ואכת ירש אתר שהלכ״ק מבלן שידעו שהלכ׳ דבשלאת לת״ד שאפני תגיגו׳ ודאי שידעו שהלכה בשבשרהו אותו ודאי שיבקשו שאהרן מ״ט ישרפוהו ויודיע אסילא ידעו אכל לת״ד שאפני טומאה בערב אבלן שידעו דין לתגיגו׳ שטומאה בו אשם ודעת אגד׳ו אשמתם שהיו בת״ד שאפני טומאה בערב כדבתי׳ לעיל וליבת לתי דמדזכו שבתיתר הדבור עליהם שאתי׳ לה ר״ל בשם קונקבו בספרי ללאול שאפני אכוד אתקו ולא אתין את להשיב

בשם ר' שמעון בן יוחאי אמ' משל לאחד שיצא לגורן וכלבו והחמור עמו הטעין לחמורו ה' סאין ולכלבו ב' סאין והיה החמור מהלך והכלב מלחית (כגרר כחרך) נטל ממנו אחד ונתן על גבי החמור אעפ"כ היה מלחית. א"ל את טעין מלחית לית את טעין מלחית כך אפילו שבעה מצות שקבלו בני נח כיון שלא יכלו לעמוד בהן עמד ופרקם לישרא' אמר רבי תנחום בר חנילאי משל לרופא שנכנס לבקר שני חולים א' לחיים וא' למיתה אמר לזה של חיים זה תאכל וזה לא תאכל ושאינו לחיים אמר כל דבעי הבו ליה כך עכו"ם שאינן לחיי העה"ב כתיב בהם °כירק עשב נתתי לכם את כל אבל ישראל שהם לחיי העולם הבא ואת הבהמה אשר תאכלו : ד"א

אבו ונתיחד וכו' דמכיון דקנף משה עליו ז' להם היה להשיבו ולא לאהרן את שמפני כבוד שתקו וכמ"ש בספרי אספר משה קנף על אלעזר ועל איתמר ואהרן מדבר הא ידעת שלא היה את מדת כבוד אמרו אינו בדין שיהא אבינו יושב ואנו מדברי' לפניו ואינו בדין שיהא תלמיד משיב את רבו יכול מפני שלא היה כח באלעזר להשיב ת"ל ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא וגו' הרי בשרפה דבר לפני משה ולפני הנשיאי' וקבלו לו והואיל ואתא לידן איכא למי' מ"ק יכול מפני שלא היה כח באלעזר אי שלא היה יודע הדין כדי להשיב מה ראיה מויאמר אלעזר הכהן וכו' וכי מפני שידע הדין ההוא יתחייב שידע גם הדין הזה ואי שלא היה יכול לדבר לפני משה מפני גדולתו נ"כ מה ראיה משם שהיה אחר מ' שנה וכבר היה אלעזר כ"ג במקו' אהרן שאז יכול לדבר בפני משה ולא עכשיו שהיה קטן וכהן הדיוט: לאמר אליהם לבני' כת"כ שבו אל אינו אלא לאמ' להם לישרא' כשהוא אומר דברו אל בני ישרא' לאמר זהו הדבור האמור לישרא' הא מה אני מקיי' לאמר אליהם לאמר לבני' לאלעזר ולאיתמר לפי דעת הרא"ם דלרז"ל בכל מקום שכתוב לאמר אחר וידבר או ויאמר יי' לאמר דברי כבושים או לומ' שישיב לפני יי' אם קבלו ישרא' דבריו נרי' לומ' כאן דאינו ר"ל שאם היה פי' לאמר לישרא' היה לאמר אליהם כוליה יתיר' אל אליהם לחוד הוה יתיר' אבל לאמר אורחי' דקרא' למכתב' אע"ג דבתריה דבר אל בני ישרא' ואמרת אליהם או לאמר הא דלאמר קמא אתי למי' כנזכ' או דבר לאמר דרשו שיאמר להם הפרשה פעם ופעמים עד שתהא סגור' בפיהם אך דברי הרא"ם אינם נכונים בעיני כדאכתוב לקמן ס"ד פי"ד סי' ל"ה כ"ה וא"ם אבל זו כפשוט' פתח שמל ויתודד ארץ וכו' משום דבעי לתדרש זאת החיה שישרא' שהם לחיי העה"ב וכו' שר' תנחום דלקמן מייתי הא קרא משום דראה ויתר גוים מפרש בהכי וכמ"ש בתנחומא התיר להם את האיסורין ואת השקצים ואת הרמשי' מלה"ד לרופא וכו' ואיידי דמייתי ליה מפ' ליה הכא ועוד דהא למדד הקב"ה כל האומות ולא מצא אומה ראוייה וכו' שייכא לכדר' תנחום שקיום התורה לזכות לעה"ב הוא החיות אסר לישרא' טפי מא"ה : מדד הב"ה וכו' טעם מדיד זו לומר שלא יקשה עלינו מה שהוק' לרבי' טעם בחירת יי' עם וזולת עם ומקום וזולת מקום שבחר בישרא' מכל האומות ובהר סיני מכל המקומו' למתן תורה וכא"י מכל המקומו' לקדוש' ובירושלים מזולתם לבנין ב"ה וקביעות השכינה עם היות הכל בידם א' אבלו ית' שהכל מעשה ידיו וג"כ למה ניתנה תורה לדור המדב' טפי מדור אברהם ושאר הדורות ולכ"א שכבר מדד יי' בדעתו וראה שאין ראוי' לקבל התור' אלא ישרא' ודור המדבר ראוי' משאר דורות וכן המקומות הא' ראוים מזולתם לעניינים שנבחרו וכבר פי' לעיל ס"א פ"כ"ה סי' ח"ט שגולה מקו' וזולת מקום ולעיל כס' זה בפ"ב בסי' ה' פרשתי טע' שגול' ישרא' משאר אומות ובכל הדברים שהשני כפי המקבלים וטעם בחירת דור המדבר מזולתם מבו' שהיה צורך למגילות ס' רבות מיפר' כדלקמן ס"ה פ"ו ומשא"כ בימי האבות ודור המדבר שובלו בזולתם להיותם נכנעי' מחד משכלות מצרים ועי"ז יאותו לקבל עול מלכות שמים גם להיותם דור דעה ויותר מוכני' לקבל' הנבוא' יחדו לדבר יי' בהם פנים בפני' וגם להיות קבלתם מאומתת לכל המקבלי' מהם שלא היה אצלם חשש זיוף ותרמה ולולי שהיה השגתם באמיתית לא היו נאותים אליה ולא יקובל אצלם נר הטעאה מלבד הכנת משה ואהרן וע' זקנים וזולתם מהשלמים שנמצאו בדור ההוא : מדד הקב"ה כל האומות ואע"ג דקרא ויתודד ארץ כתיב מדריש כמו ויתודד יושבי ארץ כמו כי תהיה ארץ חפץ שפי' יושבי ארץ חפץ וכאלה רבים והוזקק לפ' כן משום סיפי' דכתי' ראה ויתר גוים דהיינו התיר דמן וכו' כדלקמן ולא יצדק לומ' כן אלא על מה שרמז מקבלת ישראל התור' מזולתם והיינו דקתני' הה"ד עמד וימודד ארץ אע"ג דעליה פסיק ואזיל לומ' דמשום ראה ויתר גוים צריכנא למדרש הכי ומ"מ דריש מדידת המקומות כמו דאין מקרא יוצא מידי פשוטו וע"י למדידת האומות מראה יתר גוים דריש לה דקמפ' ראה יי' בדעתו והפרים הגוים ובחר בישראל ומשום דבחירת ישרא' מהאומות קודמת לבחירת המקומות שתכלית הכל לתורה שישרא' מקבלים הקדים רשב"י בחירת ישרא' ואיידי דנקט למי' לשון מדידה בכל השאר נקט נמי מדיד' בכל האומות ולהכי מסיים הה"ד עמד וימודד ארץ ראה וכו' ורב ור' הונא פליגי ומפרשי ויתר גוים כהתיר דמן וזיי כן ולדידהו סעדר קבלתם התור' כרמז בשו' מתימן יבא וכו' עד"ם ז"ל גבי הופיע מהר פארן וגו' : ה"ג ולא מצא אומה שהיא ראויה לקבל את התור' אלא ישרא' ומדד הקב"ה את כל הדורות ולא מצא דור שהיה ראוי לקבל את התור' אלא דור המדבר . ולא מצא אומה ראויה מדקאמר ראויה ול"ק פרכתה משמע שמטבע' אינם ראוים לה וכ"ע א"כ מה חטאתם כשאומם שהתיר דמן ועוד הא דדרי' בפ"ק דע"א יי' מסיני בא מלמד שהחזיר התור' על כל האומות ולא רצו לקבל' למה ליה כיון דאינם ראוים ועוד היכי יהיב טעמא למה שלא נתן להם התורה מפני שמדד וכו' כדפי' והלא לא נתנת מליתנ' להם אלא מפני שלא רצו לקבל' וי"ל שאע"פ שלא היו ראוי' אבל עכש' נענשו לפי שחיאתו לגמרי ולא הודו כלל שאם לפני יי' נגלוי שאינם ראוים לפניהם מי גלוי ומה שהחזיר עליה' את התור' שלא יהיה להם פתחון פה לומר למה לא נתת לנו שהרי אפי' עכשיו אומרים כלום כפית עלינו את ההר כראי' בפ"ק דע"א א"כ כדי להטעינן וכדפר"שי בפ"ב דגילה גבי אי הכי לא נענשו גוים עלה ואכן אשכחן דחזר הכ"ה להטעינן וגו' וכ"ל שהוק' לרש"י מאי פריך א"ס לא נענשו גוים עלה דאה"נ דלא נענשו אלא

אשמרה דורח משעיר אינו אלא אשמר' וכו' את משום דאכל המלות תשמע א' ל"ל להק' הכי ליקש' הכתי' וזרח משעיר בכל המלות ולזה תירץ רש"י דה' לפי זה אינם נענשים על השבת ומכיון דאשכחן דקב"ה מהדר להעני' ליכא למי' שנתן השבת בכנעת שא"כ יהיו פטורי' מעונש שבת ואין הכו' אלא שאית רק לבקש להעניש בכל מ דאמם הלכך כ"ל השבת נמי בפרש' נתן להעניש ומ"ש מדד הקב"ה ו היינו דהוה בופה עליה' ההר כגיגי' כדי שיקבלו נע"כ לדעבד לישרא' א פרא' שאינן ראוים לקבלה ויתכן לו שמה שאינם ראוים לקבלה הי' באונס אבל אלו קבלו מדעתם ראוי' היו אליה משא"כ ישרא' שאפי' כאו' ראוי' שיה שתחלתם באונס וסופ ברצון תדע דהא הדור קבלוה בר בימי אחשורוש : מדד הקב"ה העיירות בילקוט גרסי' מקמי הכי מדד הכ"ה כל ההרי' ולא מצא הר ש ראוי שתשר' עליו שכינ' אלא הר המוריה ולפי גירסא זו כ"ע בשלמא מד' העיירות לא סגי שאע"פ שירושלים ראוי' לב"ה מ"מ כתחום ירושלים ס רבים כדכתיב ירושלים הרים סביב לה ולזה נריך מדיד' איזה מהם י אבל אחר שמכל ההרים אין ראוי לשכינ' אלא הר המוריה כהכרח שם י ב"ה ומה צורך למדידת העיירות וי"ל דמדד כל ההרים דקאמר דוק' ירושלים או א"י אבל בכל העולם לאו שהר סיני חשיב כהר המוריה ו נבנה עליו ב"ה לולי שמכל העיירות אין ראויה כירושלים . דמן והמונן התיר אצטריך למימ' תרוייהו לחד לא אתי אידך דלא ידעי תמיר שיש אדם שגופו חביב עליו ממתוכו ויש בהפך כדאמר כפ' כל וכמה דוכתי' גבי בכל נפשך ובכל מאודך ומה"ה דריש תרתי מויתר כיון דסתמא כתיב דהי מנייהו מפקת . וממונן התיר הכא משמע מ דלא קבלו את התור' וכדפרשתי אבל בפ"ד דב"ק קאמר ראה ז' מצות שק עליהם בני נח ולא קיימום עמד והתיר ממונם לישרא' . לא תחיה נשמה ק' דההוא דוקה כו' עממי' אבל בשאר אומו' דכתיב כסו וקראת לש מבלן דהותר דמן ועוד א"י מלא תחיה כל נשמ' לאו היתר הוא את חיוב היכ' וכן ק' כמאי דיליף מואכלת את שלל אויביך דהתם בעובי' מלחמ ישרא' מיירי אבל במקבלי' שלומם כתיב והיו לך למס ועבדוך ומכלן ש ממונ' וכן עכו"ם בזמן הזה והיינו דבב"ק כפ"ד מהדרי למילף התר מ מקראי ולא מייתי מהכא וי"ל דאי ממונם אינו מותר לא הוי שרי ל שללם מפני שלא השלימו וקבלו עבודתם כי תאיו טעם הם מוכרחי' ל עבודת ישרא' את גר' שמפני שממונם מות"ים ביד ישרא' כח לשעבד' מן ולזה יחשבו מורדי' כשאינם מקבלי' אדנות ישרא' ומ"ש וקראת אליה ל ונתנס למס עובד אע"פ שממונ' מות' לנכרי זה לתועלת ישרא' שלא יס במלחמ' ושאמסך מלכותם שישמעו להם העמי' כשיראו שמסתפקי' כ השלום ומס עובד ולא ימסרו נפשם כנגדם וילפותי' מלא תחיה כל נ הייכו דמכיון דכו' עממי' כתיב הכי וקאמ' למען אשר לא ילמדו אתכם ודייקי' מיני' הא עושים תשוב' אין נהרגי' כדאי' בספרי שמעי' מינה ד אין איסו' בהריגתם רק דליכ' חיובא דלא תחיה כל נשמה דאי איסור מיכא ה"ל לפרושי דהא לא אתיא מדיוקא ומכיון דבתר תשובה הם לשא' עכו"ם שמעי' דבכל עכו"ם נמי ליכ' איסור ומ"ם וקרא' לשלו' לטו של ישרא' וגם זה כמנאי שיקבלו עליה' ז' מצות בני נח ועב"ז אם הרגן אינו נהרג עליהן . שנא' ואכלת את שלל אויביך בפ"ד דב"ק מייתי סתרא גבי שור ישר' שנגח שורו של עכו"ם וכתבו התוס' דמשמע דוק' אבל גזל ממש אסו' ולמ"ד גזל עכו"ם אסור ניחא ולמ"ד מות' ק' ע"כ ומ דיליף מהאי קרא משמ' דבכל גזל קאסרי . וזנין פי' כלי זיין שהיו חג כגון זיינאות דלעיל ס"ב פמ"ה והיתר זיינן היינו שיתר ז' מצות שהיו ומעת לא יקבלו עליה' שכר ועולא בירא' מפ' ואזיל למלתא : מלחית על נחוכו ורוכן תחת משאו ופי' שמלה מגו' וינהר עליו דמתרגמי' ולא עלוהי . א"ל את טעין מלחית וכו' כלו' אחר שעדיין אתה מלחית שתגכל מזה והסיר גם הא' שנשאר ממנו ונתנו על החמו' וכן נר' היכ שעבי' ממנו שאה וכו' והיה הכל' מלחי' שעבי' ממנו שתיהן ונתנו על ה ואיכ' למיד' שאו התר ז' מנו לא היה בכת א' אלא פעם א' קלתם וסוף היה צורך המשל הזה אבל מכיון דהת' ז' מנו' בכת א' הוה לא ה"ל להמשי שהשעבי' מהכלב כ' הסאו' בכת א' ונתנם על החמו' ושמא י"ל דכיון דל קבלו עליה' בני נח כדאי' בפ' נ"ה ס"ל שתחלה התיר להם הב"נ ולא להם רק ז' מצות כ"נ ובפרא' שגם או לא היו מקיימים התי להם גם עמד ופרקן בגמ' פרי' א"כ מלינו חוט' נשכ' ומשני לומ' שאפי' מקיימי' א' אין מקבלי' עליה' שכר במצו' ועוש' את כמי שאינו מצווה ועוש' דא"ר ח' גדול המצווה ועושה וכו' ואיכ' למיד' הכא היכי מדמי לה לכלב מלחי' שהסר' משא לטלטל מעליו ואו הכא אינו להקל מעליה' כיון דלעו' על רתי לקיימם ונענש' עליה' ואין ההתר אלא לחובת' שאם יקיימו לא שכר ושמא י"ל מפני שמורא הטוב לא יכבד אחר קיום המצו' שדי לו ג התגוה כשתבא לידו וכהרחק העבירה כשתזדמן לו אבל מגד תקות הגב' יותר מאד כרדיפתו אחר המצו' והרחק מן העביר' וכדקדו' המעט' כור וטוב המחשב' ובייו' מהדברי' המתחברי' לקיו' המצו' כשלמו' ולכן כשה מהם השכ' במצוו' ועושה יקל מעליה' קיום המצו' כמנאי הנו' . ונרקם תי' דאו מקמי שהתיר לא"ה לא היו המצות ההן לישר' כיה דקאמ' ופרק' ולמשל החמו' והכלב אתם שבהיו כ' הסאין על הכלב היה החמו' קל מ שמם' ובשהוסרו מהכלב' ניתנו עליו אבל מכיון דלעו' גם לישר' היו ז' הכ דמי היכ' מידי דלישר' שרי ולגוי אסיר א"כ לא פחתו ממשאם כשהיו לא"ה ולא הוסיפו במשאם כשהותרו לא"ה וי"ל שעיקר

[illegible]

ג ד"א זאת הבהמה הה"ד כל אמרת אלוה צרופה רב אמר* לא נתנו המצות לישראל אלא לצרף בהן את הבריות וכל בך למה שנאמ' מנן הוא לכל החוסים בו א"ר יודן ב"ר שמעון כל בהמו' ולויתן הן קנינין (נידה) של צדיקי' לעתיד לבא וכל מי שלא ראה קנינין של אומו' העולם בעולם הזה זוכה לראותם לעול' הבא כיצר הם נשחטין בהמו' נותן ללויתן בקרניו וקורעו ולויתן נותן לבהמות בסנפיריו ונוחרו וחכמים אומ' זו שחיטה כשרה היא ולא כך תנינן הכל שוחטין ובכל שוחטין ולעולם שוחטין חוץ ממגל קציר והמגרה והשנים מפני שהן חונקין :

א"ר

[illegible]

ע"כ בכהמ' זו מיירי : הה"ד כל אמרת אלוה צרופה הכא ניחא ליה למנקט האי קרא דכתיב ביה כל אמרת דמשמע שפיר בכל המצות אבל לעיל ס"א נקט הא תמים דרכו משום דבעי לפרש קרא באברהם נמי וההוא קרא מדריש טפי באברהם דהוה תמים : אלא לצרף בהם לפום ריהטא משמע דס"ל שאין במצות שום טעם רק יי' כוה בהם לבדוק הבריות אם יקיימו דבריו ולהכי מייתי מה שיתי' יי' שחיטת בהמות לעתיד עם היותה שחיט' פסולה נר' שאין חשש בדב' מצד עצמו וכן דר' ברכיה משמע לכאור' שלעתיד יאכלו סעודה מחלב נבלה וטרפה וא"כ אין הדברי' אסורי' מצד עצמם ובתנחומ' מקום יותר נטעות בפי' זה דגרסי' בפ' זו אמרת יי' צרופ' בשביל לצרוף בריותיו מה איכפת לו להב"ה שיאכלו ישראל בלא שחיט' שיהא ישר' נוחר ואוכל ושוחט מן הנוחר ומן הירך תדע לך שלא נצטוה השחיטה הזו אלא כדי לצרוף את ישראל כי לעתיד לבוא עושה סעוד' לצדיקי' מן הבהמות ולויתן ואין שם שחיטה תדע לך לויתן בריה משוב' הוא וכו' וכן בהמו' שדי קשה וכו' והיכן הן נשחטין אלא זה לזה מזדווגים בהמות יגש בלויתן ואוחז בקרניו ובוקעו וכו' והצדיקי' הולכי' ונוטלי' מניית מניית מבאן שלא נצטוה שחיטה אלא בשביל לבדוק ולצרוף את ישראל אבל זה הפי' מוקנה מן הדעת כי חלילה חלילה שיהיו המצות האלהיות בלתי טעם נאות מצד עצמם ואם נפלאו ממנו וכדכתיב לעיל ס"א ריש פמ"ד מלבד שיהיה זה המאמ' סותר לאגד' הקודמת לזו האו' משל לרופא שנכנס לבקר ב' חולין וכו' נר היות היזק ותועלת לחיות האד' בדיני הטהורות והטמאות לאכילה והמאמר הזה הובא ג"כ שם בתנחומ' ועוד שיהיה ח"ו פתחון פה למינים האומרי' בנסוח התור' ח"ו אם יפורש הדבר כנר' לפום ריהטא שלעתיד יותרו נבלות וטרפות ח"ו אמנם הפי' האמיתי כמאמר רב באו' לא ניתנו המצות אלא לצרף בהם את הבריות הוא מה שכתבתי לעיל ס"א שאין בנע במצות לגבי הש"י כי אם תנדק מה ניתן לו ואם יחטאו לא יגע בו רע אמנם התועלת המכוון מהמצו' אצלו ית' הוא לזכות את ישראל ומה שהביאו ראיה משחיטת בהמות הפסול' שתאכל לעתי' היינו כי זה להורא' שעה הוא כמו שאפ' ב"ה ואלו היה בקיו' המצו' ועבירת' תועלת והיזק אצלו ית' חלילה לא היה מתירו בשום צד לעתי' כי כדי שיהיו הם נהנים מהסעוד' ההיא לא היה הש"י מזיק לעצמו כלל אבל אם הוא לתועלת ישר' ניחא שמאחר שהם נהני' בסעוד' ההיא יניחו ההיזק הנמשך להם מהשחיט' הפסול' מאחר שאינן אלא מעט לפי שעה ומאמר ר' ברכי' אין פי' אלא כדאכתוב בסמוך : כל בהמות ל"נ כל כי בהמות שם היה א' באו' הנה נא בהמות אשר עשיתי עמך וכו' . ובל מי שלא ראה וכו' שראייתו אסור משום מושב לצים כדתני בפ"ק דע"א ההולך לאינטדינין ולברקו' וראה את הנחשים ואת החברים בוקיון מוקיון מוליון לוליון סגלרין וסגלריון הרי זה מושב לצים עליהם הכתוב אומר ובמושב לצים לא ישב וסמיך ליה כי אם בתורת יי' חפצו הא למדת שהדברי' הללו מביאים לידי בטול תורה : וחכמים אומ' נ"ל דה"נ וכי זו שחיט' בשיר' היא ויש מגיהי' והצדיקי' אומרי' וכו' ולפי זה הצדיקי' הוא ששואלים כך לעתיד ויי' משיבם תורה חדש' וכו' ול"נ דא"כ ה"ל לר' אבין להזכיר שאלת הצדיקי' כמו שהזכיר תשובת הב"ה שלעתיד אלא שבעל המדרש מקשה ור' אבין מתרץ . ח"ג תור' מאתי תנא חדוש תורה מאתי תנא ותורה מאתי תנא פסוק הוא בישעיה וקדרים חדוש תורה . ולא כך תנינן וכו' וסנפירי הלויתן הם במגרה וה"ה דהמ"ל שהיא שחיטה שאינה מכח אדם ועוד דאין כאן שחיט' כלל כיון דנחיר' עביד אלא דניחא ליה לאק' דאפי' הוה שחיטה וע"י אדם מ"מ פסולה מפני פגימת הסכין : חדוש תורה מאתי תנא לכאור' מאמר זה ק' מאד שנראה נותן פ"פ למינים האומרים בשנוי תורתינו ח"ו מאחר שמתיר שחיטת הנבלה מפני חדוש תור' ובדפוס קושטנטינה כתוב בשם ר' מאיר דתחיית המתי' הוי חדוש תורה זה ודכוותה איתא במס' נדה ומוכח מדכתי' במתי' חפשי כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצות ומשמע התם דלעולם המצות אינן בטלות לא בעה"ז ולא בימות המשיח ולא בזמן אחר אלא בתחיית המתי' שכבר נעשו המתים חפשים מהם וכל זה איננו שוה לי שאם נודה שבזמן התחיה בהיות האנשי' בגוף ונפש אפשריים על המעשה בזמן הזה והיו המצות בטלו' עדיין ישאר פ"פ לבעל דין לחלוק ולומ' שכמו שיתבטלו אז כן אפשר שיתבטלו ח"ו בזמן הזה תדע לך שהרי א' מהמקומו' אשר מצאו מקום לטעון כנגדנו הוא מאותה שאמרו במס' נדה בגד שאבד בו כלאים עושה אותו תכריכין למת א"ר יוסף זאת אומרת מצות בטלות לע"ל למה שהם מפורשי' לעתיד לבוא אחר התחיה ועוד שהאמת במ"ש הרשב"א והביאו בעל עין יעקב בספ"ק דברכות שמ"ש שם מצות בטלות לעתיד לבוא ביארו לאחר המות ממש ר"ל שהמתי' עודם מתים פטורי' מן המצות והוא שהביאו שם ראיה ממ"ש במתים חפשי כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצות אבל לאחר התחיה אין המצות בטלות ואף שהראי' שהבי' הרשב"א לזה מהמתים שהחיה יחזקאל לדעת האומר בפ' חלק שהיה ממש כן ואותם ודאי לא נפטרו הם וזרעם מן המצות וכבר אמר שם א' מן החכמי' ואני מבני בניה' ואלו תפלין שהניח לי אבא מהם היו היא חלוש' שיש לדחו' ולו' שהתפילן ההם לא היו להם למצו' אלא מכלל נכסיה' למש' ומתן או שעם היותם פטורי' מן המצות היו מקיימים אותם ברצונם כמי שאינו מצווה ועושה אמנם הראי' המוכרחת ממ"ש בפ' הנז' מנין לתחית המתי' מן התור' שנ' ונתתם ממנו תרומת יי' לאהרן הכהן הרי' שמצות הפרומ' מוטל' עליה' לעתיד בימי' התחיה גם הסכר' לא הסכים שבהיות אז האנשים בגוף ונפש אפשריים על המעשים מהאכילה והשתיה ושאר האברי' הגופניים

בנופלים כמו שביאר בפל ג"ם בשרטי הי"ל מעשרי התחים שיהיו פטורים
מהמצות יותר מהזמן הזה מפני שאינה להם המות בנתים ולפ שנסכול
ם פטרם י"י מעול המצות התעשיות מי יתמין שהרגות נתון' להם לעבור
על הדברים האסורים והמצוני הרגות והגבול והלוחים טוב כתיבי י"י

ס"ט מז
י"ם

בזמן ההוא וכ"ם בהיות ת' מכוונות א"ר אבין בר כהנא אמר הב"ה תורה חדשה מאתי תצא הדוש תורה
התחי יהיעת ה' ושמירת תורתו כת"ם מאתי תצא א"ר ברכיה בשם ר' יצחק ארסטוון(פטוקה)עתיד ה"בה
הנון' כשורש הי' וה"כ תגדה זו האומר לעשות לעבדיו הצדיקי לעתיד לבא וכל מי שלא אכלנבלותבעה"ז
בתר בשר בהמות בשחיט' פסול' מין וכוכה לראותה לעה"ב והלב נבלה והלב טרפה יעשה לכל
הטעם מפני היות הדבר בזמן התחי' מלאכ'ואכול לא תאכלוהו בשביל שתאכלו מסנ'לעתיד לבא לפי'
ופו' ים להקב"ל בשעת ר"ת הגו'שהם הי' משה מזהיר לישראל ואופר להם והיה אשר תאכלו מן כמין
הטעם מפני זה מתי קאמר שיהיה להם

ויקר' ו

כפה דמי כלב כבר נתת"ל תעשה וגם זכור את אשר עשה יי למרים מה
מנוה להזכירו כפה לדעת שהמצ"ן בכר הביה לומן שפרי שדרשו כן
יתור למתם כלומען תזכור את יום בתך שתין יום יתור לה נרה
לומנו ליזכר כפה וכ"ם שלא בשתך בלשון נווי כמו וזכר דשבת ושמלת ול
לה נתנה לשום ת' ממוני מנין המצות שתנתוהו למצות עשה וחמ
ת"ם בשתנה מזכירין יציאת מצרים היה תקנה דדבנן שרמז לזכור יצי
מצרים עם ק"ם שפ"י זה נכיר השבחת י"י ויכולתו ונקבל עול מלכ
שתים וחמ"ם שהשת"ם כתב כפ"ח תק"ם שקורין פ"יאת"שפני שתנו לזה
יציאת מצרים שב'למען תזכור את יום בתך מין יום בתך מין ר"ל שהוא מנו מן הת
דת"כ ה"ל למצות ק"ם לב' תנות הת' ודברת כם והב'למען תזכור את יום
בתך והוא ז"ל לא תנה ק"ם שת למצות ת"שת ר"ל שלפי שטוב הדבר פ"ים
יציאת מצרים כלילו'מדבשת ימי חייך היתי כל ימי חייך כלילו'ומה ת
שהשיב למ"ם תכתי כל ימי חייך להביא לימות המשיח ממה שתין תזכ
יציאת מצרי'לימות המשיח תחתר שתין שהקר'תדבר שהזכר' כפה שפ
נחלקו בן זומ וחכמי'רק תזכור הלב תפר תביה לעולם תף לימות ה
הענין כן הוא כי התכתי'הרשוני'תפר תקנו להזכיר יציאת מצרי'פ ק
שתכו דבריה שהשתי'קר'למען תזכור את יום בתך תל"ת בדר'התשתב
וכפה קתו הדור תפר היו כן זומ' וחברי ונחלקו תם תקנ'זו תני'
כלילות רתה ב"ו להבריח שתזכירין גם כלילו'תתי'שהזכיר'הנו בכ
היתי כוללת ימי כלילו'והוכר' זו שתקנו כפה שתכוה תהך זכיר'דקר'ר
שתהיה כתות כל תה שתפשר שתפ"ם שהטעם כשתתו תדב נם לימות ה
כיון שהזכיר'היתי כלב וזה יגדיל גם ביתי'שהם כדפי'וכזמן זה ת"ם שת
תקנת ההוכר'כפה לכן זומ' ת"ת כלילו'שתפם'לקרי'תקנת חכמי תקיי
ולתרץ זה שהיכו חכמי דכללה דקר'תיכ'רק לכלול ימי'התשיו"ת כ"ה הזכ
שתהי'כפה הגשתב'בתקר'זה תהי כוללת גם לימו'התשי'לתבענין הל
שתין לזה עיקר בתקר'ולפי שהבין ר"ו תדברי חכמי'שדעת שתקיי
חכמי'גם לימות התשיח בענינה דקרי'שכולל ימו'התשיח הביה עליה
מזכירין יציאת מצרי'לימו'התשיח הרי שתין מזכירי'יציאת מצרים הוכ
תמידית כפה לימו'התשיח וזו שדרך הכתוב בתיבי וגם תמ לם תחפוץ
שהזכרת יציאת מצרי' עם ק"ם בכל יום תן התור'תעוך פ' זה כנר שדב
הרשב"ם הגו עדיין יש לי להשיי תשו'נכוכ כנגד התעקשי'ותחת כ"ו
שתף שתל"י תנות השם וחמ"ל כהוכר' יציאת מצרי'כפה בכל יום שתר
רק כפה"ז שהו לעדו הכללה בכל ימי חייך לדב"כ"ו ת"ת לא שלוה לבר ת
חושם כי גם כוכרון יציאת מצרי'כפה בזמניה וכלומר'והגר' לבנך זכ
היום וכו'והזכר' ו' חייב'תתי'גם לימות התשיח גם לב"ו כדפי' ת"ב
שהוכר'התחיי'תכטל לימו'התשיח תחת שהזכר'הברטי'שזתה'
לעול'יתקייתו לעו' תנות הפסח וחמ"כ הדב הגמל לב' תכלו'גם כ
בעטר'ש"ת תשם לת שתכטל תחת שבניו תתנו התכלי שבני ות"ן קו
הכתו'המו'ב דברי תחת שבניה'כותקי'כי הסבת כדברו'התשנו'ת
כחדוש הנו וכשנו'תלתו כיביא'מצרי'כ"ם בענין זה כי סביה קרוב
סום קוסי'תכטול תביה זו מזכירה יציאת מצרי'לעתי'ם ק"ן כי זה
תביה'ו בטול סום תניה תמנות התור'בתחב'תעיכי'תחת שתחת
תתחלה לת היה ת"ת לתב"ז לת לתב"ב תחתר דבל יתי חייך תינו ת
לדב"ו וזה דוח"ל בת'תנו'שבשנטוו בתדב ולת נהגו לדורו בתיבו כ
חולתם וכתיבו'קורבת השבטי'ה בזה תלת נהב ת תיה תמנות ת
קום תדם סום סבני בתנות התור'תחת'שתתחלה לת היה תמנות ת
הדור ותעת תפי'היינו תודי'לדברי התעקשי'תחומרי'שתנו תפם וה
בטלו'לימו'התשי'תחת'שתל'בזכיר'מצרי'תבטל'לימות התשיח תין ל
שתך להשתנו'סום תניה תסשתיות בתור'בתקשתם לתקור ת תכל תם
להם תין בתו שבני בתך התור'תחת'שתתחל'לת היו התנות ת לומן תם
ת תחין תכו בריכי'לוה כי לעולם תנות הפסח וחמ"ם קיימות כדפי'
ועור ת'שתשתרו'שבניכו הוא תת ת"ם בדי"ם ת שלעתיד בשתקר
תחיי'ת התומות על תלת קיימו התור'תומרי'לפניו דבם ת"ם תניה לנו תר
ונעשה'תומר להם סוטים תי שטרח בע"ם יתכל בשבת ומי תלת טרח בם
תקיכון יתכל ת תת"ב תניה קלה ים לי וסוכה שתה לכו ושבו תוש תם
ומי תנו עבדי הכי ותתרי"ב ל ת"ד תשר תכני תגדתיו'לעשות היו'לעש
ולת לתת'לעשות'והשובני הלא תפ תחר לתת'התחי'ונם ע"ו הבי'הרשם
ל'בתקו הכ"ל ותת'כי תשר תתחו'שם הוא יום הדין שהו הכשתו'ו תשבו תוש תם
סיגל לך זה הוא תומרם שם היו לעשות ולת לתת לעשות היו'לעש
היום ליטו'שבר ת"ת לתת"ם תחר התחו'שם הוא זמן קבול שבר ותין
שבר התחיתי רק בעו'הנשתו'שהו יום הדין לכל התומו'ולת לתחר תת
וכ"ם ליתו'התחי'שבתותבו זתן תין דבר יות תן הכהוב בשם ת"ו ומו'הבי
ותלו'לכל תעיין כי שלה תנה לדתו' בקש ת הטופנים עליהו תכל תם
דהיום לעשותם ולת לתחר

והמנה נפלים כזה כי תין הכתוב הזה תדבר בזכרון יציאת מצרים בתק
בכל יום הנעדרת בימות התשיח לדעת בן זומ רק בזכרון יציאת מצ
בלב וזה יהיה גם לימו'התשי'תדע לרשון היה הענין כן היתה זו תטה
ממנו'התור'בזכו'הנשתכ'תו וכו' תשר עשה עמלק וזה לא נתמנה בתק
ולתכנה'ולת בתוספת'תבל ענינו כ
לתען תזכרו ועשית'ת כל מנותי
וזכרת'ת כל הדרך תשר הולי"ך ו
כי לת נתן'בשו'תקו לתנו'רק הזכי
שהיה כפה בענין זכור הנשתכ
כלומ'תנו'וכן וכור דעמלק למדנו
כפה דמי בלב כבר נתת"ל תעשה וגם זכור את אשר עשה יי למרים מה
מנוה להזכירו כפה לדעת שהמצ"ן בכר הביה לומן שפרי שדרשו כן
יתור למתם כלומען תזכור את יום בתך שתין יום יתור לה נרה
לומנו ליזכר כפה וכ"ם שלא בשתך בלשון נווי כמו וזכר דשבת ושמלת ול
לה נתנה לשום ת' ממוני מנין המצות שתנתוהו למצות עשה וחמ
ת"ם בשתנה מזכירין יציאת מצרים היה תקנה דדבנן שרמז לזכור יצי
מצרים עם ק"ם שפ"י זה נכיר השבחת י"י ויכולתו ונקבל עול מלכ
שתים וחמ"ם שהשת"ם כתב כפ"ח תק"ם שקורין פ"יאת"שפני שתנו לזה
יציאת מצרים שב'למען תזכור את יום בתך שתין יום יתור לה נרה
דת"כ ה"ל למצות ק"ם לב' תנות הת' ודברת כם והב'למען תזכור את יום
בתך והוא ז"ל לא תנה ק"ם שת למצות ת"שת ר"ל שלפי שטוב הדבר פ"ים
יציאת מצרי'סתנו ז"ל על זה נקבו עם ק"ם והנה הרת"ם ז"ל כם ה
סהול'תמי'כעקבו'הרמ"כם וכת כפי'סתן תתור'תין התנו'רק ת"ם על ת
וחכתי'הוא שתכרו נ'הפרשיו'ת"ת ת"כ תה היה הרתי'שבני כ'ז'שתזכ
יציאת מצרים כלילו'תדבשת ימי חייך היתי כל ימי חייך כלילו'ומה ת
שהשיב למ"ם תכתי כל ימי חייך להביא לימות התשיח תמה שתין תזכ
יציאת מצרי'לימות התשיח תחתר שתין שהקר'תדבר שהזכר' כפה שפ
נחלקו בן זומ וחכמי'רק תזכור הלב תפר תביה לעולם תף לימות ה
הענין כן הוא כי התכתי'הרשוני'תפר תקנו להזכיר יציאת מצרי'פ ק
שתכו דבריה שהשתי'קר'למען תזכור את יום בתך תל"ת בדר'התשתב
וכפה קתו הדור תפר היו כן זומ' וחברי ונחלקו תם תקנ'זו תני'
כלילות רתה ב"ו להבריח שתזכירין גם כלילו'תתי'שהזכיר'הנו בכ
היתי כוללת ימי כלילו'והוכר' זו שתקנו כפה שתכוה תהך זכיר'דקר'ר
שתהיה כתות כל תה שתפשר שתפ"ם שהטעם כשתתו תדב נם לימות ה
כיון שהזכיר'היתי כלב וזה יגדיל גם ביתי'שהם כדפי'וכזמן זה ת"ם שת
תקנת ההוכר'כפה לכן זומ' ת"ת כלילו'שתפם'לקרי'תקנת חכמי תקיי
ולתרץ זה שהיכו חכמי דכללה דקר'תיכ'רק לכלול ימי'התשיו"ת כ"ה הזכ
שתהי'כפה הגשתב'בתקר'זה תהי כוללת גם לימו'התשי'לתבענין הל
שתין לזה עיקר בתקר'ולפי שהבין ר"ו תדברי חכמי'שדעת שתקיי
חכמי'גם לימות התשיח בענינה דקרי'שכולל ימו'התשיח הביה עליה
מזכירין יציאת מצרי'לימו'התשיח הרי שתין מזכירי'יציאת מצרים הוכ
תמידית כפה לימו'התשיח וזו שדרך הכתוב בתיבי וגם תמ לם תחפוץ
שהזכרת יציאת מצרי' עם ק"ם בכל יום תן התור'תעוך פ' זה כנר שדב
הרשב"ם הגו עדיין יש לי להשיי תשו'נכוכ כנגד התעקשי'ותחת כ"ו
שתף שתל"י תנות הפסח וחמ"כ הדב הגמל לב' תכלו'גם כ
בעטר'ש"ת תשם לת שתכטל תחת שבניו תתנו התכלי שבני ות"ן קו
הכתו'המו'ב דברי תחת שבניה'כותקי'כי הסבת כדברו'התשנו'ת
כחדוש הנו וכשנו'תלתו כיביא'מצרי'כ"ם בענין זה כי סביה קרוב
סום קוסי'תכטול תביה זו מזכירה יציאת מצרי'לעתי'ם ק"ן כי זה
תביה'ו בטול סום תניה תמנות התור'בתחב'תעיכי'תחת שתחת
תתחלה לת היה ת"ת לתב"ז לת לתב"ב תחתר דבל יתי חייך תינו ת
לדב"ו וזה דוח"ל בת'תנו'שבשנטוו בתדב ולת נהגו לדורו בתיבו כ
חולתם וכתיבו'קורבת השבטי'ה בזה תלת נהב ת תיה תמנות ת
קום תדם סום סבני בתנות התור'תחת'שתתחלה לת היה תמנות ת
הדור ותעת תפי'היינו תודי'לדברי התעקשי'תחומרי'שתנו תפם וה
בטלו'לימו'התשי'תחת'שתל'בזכיר'מצרי'תבטל'לימות התשיח תין ל
שתך להשתנו'סום תניה תסשתיות בתור'בתקשתם לתקור ת תכל תם
להם תין בתו שבני בתך התור'תחת'שתתחל'לת היו התנות ת לומן תם
ת תחין תכו בריכי'לוה כי לעולם תנות הפסח וחמ"ם קיימות כדפי'
ועור ת'שתשתרו'שבניכו הוא תת ת"ם בדי"ם ת שלעתיד בשתקר
תחיי'ת התומות על תלת קיימו התור'תומרי'לפניו דבם ת"ם תניה לנו תר
ונעשה'תומר להם סוטים תי שטרח בע"ם יתכל בשבת ומי תלת טרח בם
תקיכון יתכל ת תת"ב תניה קלה ים לי וסוכה שתה לכו ושבו תוש תם
ומי תנו עבדי הכי ותתרי"ב ל ת"ד תשר תכני תגדתיו'לעשות היו'לעש
ולת לתת'לעשות'והשובני הלא תפ תחר לתת'התחי'ונם ע"ו הבי'הרשם
ל'בתקו הכ"ל ותת'כי תשר תתחו'שם הוא יום הדין שהו הכשתו'ו תשבו תוש תם
סיגל לך זה הוא תומרם שם היו לעשות ולת לתת לעשות היו'לעש
היום ליטו'שבר ת"ת לתת"ם תחר התחו'שם הוא זמן קבול שבר ותין
שבר התחיתי רק בעו'הנשתו'שהו יום הדין לכל התומו'ולת לתחר תת
וכ"ם ליתו'התחי'שבתותבו זתן תין דבר יות תן הכהוב בשם ת"ו ומו'הבי
ותלו'לכל תעיין כי שלה תנה לדתו' בקש ת הטופנים עליהו תכל תם
דהיום לעשותם ולת לתחר

ועוד

ועוד מ' מהמחמרים מטעמים עליהן הוא משום לעיל ס"ק כ"ו מן מית'
לעתי' לבוא בכמה דוכתי מלתר מאמר מיקר מלך המות משו"כ כתלו
כמה דיקים מהתורה הנלמדים במיתה כעניין מנות טומאת המת וטהרתו
ומנו קבורה ויכוח וחליצה וסדר נחלו וכיוצא בהם ותסוכתן אבו כי לא
יקרה בטול ומבני במנות כתמר לה
מעם מקני הקדר מניחו הדבר שבלי
נוה יי מהמחמרים מיקה הלה מה ימנה
הדבר הזה שעליו תנות המנו כעניין
כבו"מ וחס שמי מחין לו מכ וחס לה
יקרה מבטל אמנה כי לה נוה יי' ולא
למי מים לו מכ וחס וכן כל המנות
שבאלות במניחת הדברים כמוזכר
אמקר למי מים לו בית וכיוצ"ב כתב
מר"מכם במעין המנות במנות קפ"ז
כמ"ש קרינת"ו עמתים וז"ל ומולי
יחסו חוסק מנות המנו שמיקה נוהג
לדורות מחר מו' עמתים בכר מבדו וחס מחמרים מסוכחים פ"ים בקרבן
מלבי הלבות בסתכחו בימי מבלו של משה ס"ל ליהוסע מחל מיי מחר
לה בחמים היה וחס מחמרם בפ"הוסך יבחה בת קול ואמרה חס לכם
מלינוער שבלבה כתותו אמר ר' יהוסע על דבלינו אמר לה בחמים היה
ניתנה תור' ובתיב בה מחרי רבים להטות ואיתיר מפורש מבל הנך
לקמן פ' בנבים לה בחמים היה לה מחמרי משה מחר עומד ומבינה לנו
מחרת מן החמים לה בחתייר ממנה בחמים וחס מחריך בדרום זה בעין
וכל מי שלה מבל נבלות וכו' מי' מבי בדיק דהיינו רובא וכיוה לה
בחמר התנות לה יוכה לחעול"ו והטעם לפי שהחוטה בחבר ס"לה
עוד בחותו החבר בת"ם בם ה"זהר נבי עד עת בוא דברו בחנין יוסף
כן מי מחטה בפיו בחבילה חסור"לה יוכה לחבילה זו : בשביל
דרי' יתור' דחבול דת' לום' בדי מחזבו לחבול לעתי' הוהרו שלה מחבי
בשביל שתחבלו מחנה ים מחבחבים ויחומרים דחמנ' קמי מטרפ
כדי שתחבלו מחנה לעתיד לחטרף בחבול שבביו ומוה בחים ל
ולומר שהטרפ מבד שבשה טוכה ותהיה בחבלת לעתיד ולה חסר בשבל
כדי שיחבלוה לפ"ב וזה שפי' טעות דת"ב ס"ל ממנו מליבה
לה תחבלוהו דקחי מחלב לו ליחם מהם מחבלה וטרפה לה"פי
מהסעוד הנו שבזבו שחרם פיה מבבלו וטרפו יוכו לחבול מסעוד הנ
וכבי חיתה בם"ט בחיב חלב נבלה וחלב טרפה הם לה שבלת בזה
חייב שחרטון גדול מתוקן לבם לעב"ב שב' יחבלת' מבו ל וסבוב
עיניה תנ"ם חמור נבי וכבל מתוקן לסעוד' פירשתיו שפי' תיה' בחמר
טהרפ' ס"ם ות"ת מה שפירשתי בתן הוה מחיתי . בסין גדול יכול
דזחת קדרי משו' דחמור על הרחנו כדדרי' לעיל ס"ב פט"ו על ד' לבני
זה פרחה הקב"ה לחחם בחנבנו להבי קדרים הבה פרחה לו גדולנו
הם וכו' שהרחה לו שחיה בנקב בחנבנו בקרוס של חוח טרפ"ים ה בחם
דנקיבתן בחשבו שהרחה לו וחדה חנייהו נקב הבה ותע"ג דליבה הבחין זה
שיעוטרך להרחות בחנבנו בבני דלעיל ת"ח הרחהו בחנבנו להודיע
היו היה חסורה ויהיו היה חותר וכדבחבו הת' בר"ם או טרפות נבי
בחי חסר תחבלו מלמד שחטם הקב"ה מבל מין ומין והרחה לו למחם
זחת מבל וזחת לה תיבול מלה בחקבה חטם בוה ותע"ב הרחהו
להרחו ליטרא היו היה חסור ויהיו היה חותרת ותע"ג דלה בחי הבחי
טרפו בת"ם בחיה רמיז שפי' בחיה טרפה טרפה מיבה חיה וכדחי ס' כ"ב
דבסמוך וזה לה דרים שפי' דרשה שחטם בל מין ומין בדדרים
בו בדר' חייה דבסמוך חטם דבינן דקרא חס בל חסרם טרפ וכו' מין
להרחות החינן בעין שהרי בבבל זה יוכרו הטיב מבל בדיני טרפות
הטרפה ליטרא חיבת להבינו יפה הבדרים שבקיבתן בחסרו ולהרחו
נקב בחסרו בעין שלה יהיו לות דחנקב קטן מאד לה קריב קרא .
חמרי זחת בחיה וכו' חטם' בס"ק דחתו לתרוצי ליבסת דוחת וחת
טרפה חיה בפק' ליה מוחת ודריך ותי"ך שפי' חתר עביד ליה
מיבעי ליה לבדחבת דבי ר' ילמד שחטם הק"ב מבל מין וכו' חלמד
דדרים חיה מבול שחיה חיה לה תיבול חייבת לן וחת דבבלי וחת
ספיר חיה מבול שחיב חיה לה תבול ותמ"ל דהם דקחתר הטם חיה
וכו' לה קחי הבי דקר' חחת למסרי טרפ' דחתמעי' דטרפ' חיבם חיה
דקחתר שחיב לה תיבול ליבסת קלילה הוא כלו' חם שחסרקי לך
במקום אחר הייבו חטום לחיבם חיה חבל דבבין דהבה קחתרי
חחת למסרי טרפה חיה שחיבל דוחת דק"ק וחת חוקה מבבל
שחיבה חיה מטרפה לה חבלו וחע"ג דטרפ' בהריה בחיבה וכפר
טרפה לה חבלו חבטרפה הבה לעבור עליו בבי בבטה דלחו הבה
חטם עטה וכדדרבי בת"ב חוחה חבלו ולה בבת' חחתר לה דבחתה
למדרבי לטרפה דחמיחת בלמין חיה מטריפה וכפ' חו טריפות הת'ל
להבי חבטרפה וכו' ס"ל דטרפ' חיבם חיה וליבבת חיה מטר
לחו דוקה לה בלו' מסיחני טרפות חטם ניקב' הריהה בד"מ
ים בה סיחני טרפות חוכין לי חיה מטריפה דהיינו שלה נקבו ב'קר
בי זו חחיה ולחיבה טרפ' חטם בבה"ג חבול : אם וביחם חבלו וב
דק"ל דחוחה חבלו יחיד הוא בדבבי בסי' הקודם דרים ר"ל דחת'ל

מחודם תורה חטם שהרי בפי' בחתב חטל חת הבהנים · תורה לחחר
חלבת דין טומחה וטהר' לבד ומה יחמרו המתבבים הלה בחותו
הבו' חחמר מין ישרל נריבין לחלמודו של חלך המשיח והלה חם
חדשה תבתן ע"י בהברח נריבין לעבוד מפיו כי בבר הבמה מתין
חתור' בחותם חם לה מפי חלבם

ר בפין גולגלת של אש הראה לו הב"ה למשה מתחת במא הבבור
ואמר לו אם ניקב קרום של טוח אפי' בל שהוא ורבנין אמרי ואת
החיה אשר תאבלו החיה טהרי'פתה תאבלו ושאינה חיה טהרי'פתה
לא תאבלו · אמר ר' ל אם זביתם תאבלו ואם לאו תאבלו למלביו'
א"ר אחא בתיב אם תאבו ושמעתם טוב הארץ תאבלו ואם תמאנו
ומריתם הרב תאבלו חרובין תאבלו · ר"א ר' אחא" וצריך יהודאה
להירובא עביר התובא (תסוכם) יאי מסבינותא ליהוראי בעוקת
סומקתא (כחותם מדום) רעל ליבי' דסוסיא חיורא הניא
מלמ' שהיה משה אוחו בחיה וסרא' להן לישרל ואום' להם זה טהור

ויבא ז
לק"ם לה
וחו"ם
מסכבי

וזה טמא :

ה אר"ש בר נחמן כל הנביאי' ראו את המלכיו' בעסוקן הת"ר ונח'
יוצא מערין להשקות וגו' ר' תנחומא ואמרי להר' סנחמא
בשם רבי יהושע בן לוי עתיר הקב"ה להשקות כוס התרעלה לא"ה
לעתיד לבא הת"ד ונהר יוצא מערן מקום שהדין יוצא ומשם יפרד
והיה לארבעה ראשים לו"ד נהרות שם הא' פישון זה כבל על שם
°ופשו פרשיו הוא הסובב את כל ארץ החוילה זה נבוכדנצר הרשע
שעלה והקיף את כל ארץ ישראל שמיחלת להקב"ה הת"ר °הוחילי
לאלהים אשר שם הזהב זו דברי תורה שנ' °הנחמדי' מזהב ופפז רב
וזהב הארץ ההיא טוב מלמד שאין תורה כתורת ארץ ישראל ואין
חכמה כחכמת ארץ ישראל שם הבדולח ואבן השוהם מקרא משנה
תלמוד הלכות אגדות שם הנהר השני גיחון זה סדרי שהעסידה את
הסן הרש' שמשך עיסה נכחש על שום °על נחונך תלך הוא הסובב
את כל ארץ כוש שנ' °מהודו ועד כוש ושם הנהר השלישי חדקל זו
יון שהיא חדה וקלה בגורותיה על ישראל ואומר להם בהבו על קרן
השור שאין לישראל חלק באלוי ישראל ההולך קדמת אשור א"ר הונא
כל המלכיות נקראו על שם אשור שהיו מאשרין עצמן מישראל א"ר
יוסי ב"ר חנינ' כל המלכיו' נקראו על שם מצרי' על שם שהיו מצירין
לישראל והנהר הרביעי הוא פרת הוא אדום שפרת ורבת בתפלתו
של זקן ר"א שפרת ורבת והצרה לעולמו של ישראל ר"א שפר' ורב'
והצרה לבנו ר"א שפרת ורבת והצרה לביתו ר"א פרת על שם סופה
שנ' °פורה דרכתי לברי אברהם ראה המלכיו' בעיסוקן °והנה אים'
זו בבל על שם נבוכדנצר התמלי חשה חשיכה זו מדי שהחשיכה
בגורותיה את ישראל שנ' °להשפיר להרוג ולאבר גדולה זו יון א"ר
נחמן מלמד שהיתה מלכות יון מעטרת ק' ושבעים ואחד אפרכין
מאה ועשרים ושבעה אסטרטליטין ורבנין אמרי ס' ששים ורבי
ברכיה ורבי חנין על הרא דרבנין °המוליכך בסרב הגדול והנורא
נחש שרף ועקרב נחש זה בבל שרף זה מדי עקרב זה יון מה עקרב
זה מטרטר ששים ששים כך היתה מלכות יון מעטרת ששי' ששים
גופלת זו ארום על שם °מקול נפלם רעשה הארץ וי"א אימה זו ארם
על שם רחילה ואיפתני השיכה זו יון נדולה זו מדי ע"ש °גדל המלך
אחשורוש נופלת זו בבל ע"ש נפלה נפל' בבל ראה דניא' את המלכיות
בעיסוקן הת"ר °הוה הוית בחווי עם ליל' וארו ארב' רוחי שמי' מניחן
ליממ רבא וארבע חיון רברבן סלקן מן יממ אם וכיתם מן יממ
ואם לאו מן חורש' (יער) הרא היותא ריטא כי סלק מן יממ היא
סמכי סלקא מן חורשא ליית היא ממכיא (נפוכה וכנכנת) דכותה
°יכרסמנה חזיר מיער עין תלויה אם וכית מן היאו ואם לא מן היע'
הרא חיותא כי סלקא מן נהרא היא ממכיא סלקא מן חורשא ליית
היא ממכי שניין דא מן דא ל' הקרי שנייא שניין דא מן דא מלמר
שכל אומה ששלט בעול היא שונא לישרא' ומשעבד בהן פרטיא
כאריה זו בבל ירמי' ראה אותה ארי וראה אותה נשר דכתי' °הנה
כנשר יעלה וירא אמרין לרניא את מה חמית להון אם להון חמיתי
אפין כאריה ונפין דנשר הה"ר קרמיתא כארי' ונפין די נשר לה חוה
הויה ער די מריטו נפיה ונטילת מן ארעא ר' אלעזר ור' שמואל בר
נחמן ר' לעזר אוש כל אותו ארי לקה ולבו לא לקה דכתי' ולבב אינש
יהיב ליה ורשב"ן אמר אף לבו לקה דכתי' לבביה מן אנשא ישנון
חזה הויה וארו חויא אחרי תנינא רמיא לרוב זו בבל ראמ' ר' יוחנן
°על כן הכם ארי מיער זו בבל ואב ערבו' ישרדם וזו מדי נמר שוקד
על עריה זו יון כל היוצא מהנה יפרוף זו אדום למה בי רבו פשעיה'
עצמו משובותיה חזה הויה וארו אחרי כנשר זו יון שהיתה מעטר'
בגורותי' ואום לישרא' כתבי על קרן השו' שאין לכם חלק לעול הבא
כתר רנא חזה הויה בחווי עם לילא וארו חויא רביעאה דהילא
ואמתני ותקיפא יתיר זו ארם דניא' ראה שלשתן בליל א' ולזו בליל
א' ולמה ר' י ור"ש בן לקיש ר' יוחנן אמר ששקול כנגד שלשתן ר"ש
אמר ירה מתי ר' יוחנן לר' שמעון בן לקיש בן ארם הנבא והך כף
אל כף ראה אמר עבר לה ר"ש בן לקיש ותכפל משה ראה את המלכיו'
בעיסוקן את הנסל זו בבל שנ' °אשרי שישלם לך את גמולך שגמלת
לנו את השפן זו מדי רבנין ור' יהור' בר סימון רבנין אמר מה השפן
הזה יש בו סימני טומאה וסימני טהרה כך הית' מלכות מדי מעטר'
צריך ודשע אר' בר סימון ריבו' האחרון בנה של אסתר היה טהור
מאמו וטמא מאביו ואת הארנבת זו יון אמו של תלמי ארנבא שמה
ואת החויר זו ארם משה נתן שלשתן בפסוק אחד ולזו בפסו' אח'
ולמה רבי יוחנן רבי שמעון ר' אמר ששקולה כנגד שלשתן

רשב"ל

ותניא דמיא לדוב כו' סתן מסוכו' זו מוו דסמא כיחה דשוגלו לישרא' קמתך
דכוותה יכרסמנה חזיר מיער מפי' מרס שמלט כישרא כדלקמן . ירמי'
רמה פוחה מרי וכו' תמרין לדניאל וכו' מפוס דק' ל' ט' נרחמה חיה זו
לדניאל בב' °נורות טפי מחרישתא ר"ל לפי פס"ו בה כ' שנייניס הם הכבש
והנבור כתרי וכב' מהירות העופות

רמסי' ג
כנשר שעל כן ירמיה רמה מוחה בכ'
נורו' שו שלח מרמ' מוחה כתריה כפני
עצמו וכנס כפני עצמו לפי שהי' מכב'
העניניי' כלה כפני עצמו כשהי' מכב'
על הסחתתו בעונם כתו רמה מוחה
כתרי' ואמר עלה תריה מסכבו הנה
כתריה יעלה וכשהיה מתנבא על
מהירותו רמה כנשר מכל דניאל שלח
נרמ' לו שלח פעם א' ענין כולל המלכיו'
רמה מוחה כנורת תריה כפני לאורו'
על הכה וכנור נשר בכנפי לאורו' על
העופות ולכ"ח כתי' בלו אמרו לדניא'
כתיזו נורה מב' שה רמית והביא מפין
כתרי ונפין די נשר לנפת ידי שפיהן
וכיוצא בזה אמרו במדרש אחר למה
רמה דניא' כ' דומיות לקיים דברי מפס
ודברי ירמיה מפס אמר כאשר ירמה
הנשר ירמיה אמר הנה כתריה יעלה

שמיני סג
עלה תריה מסכבו והה"ל לכתוב
מפוס מפס אפשר לומ' ס"ל דכאשר
רמסי' ט
ירמה כנשר מיירי בכשדים שלח
בסרקיגוס שחיק טחיק פחם לומ' כי
חמ' ג
ימים והביאו הרוס בה' ימי' כדפירשו
בדרי' מדרש אסתר ז רבתי' הנה כנשר
יעלה וירמה לח חס להביא רמי' לאחרי'
דברי' ס
נמי מדבתי' מקמי הכי קר' הנה כתרי'
יעל' דבלאו הכי פשיט דמי קרי תריה
ירמי' מ
דכתי' עלה תרי מסכבו והו' נבוכדנצ'
סעלה מצפון למ' להסחיתה כדמי'
חמ' ג
התם כי רעה אנכי מביא מצפון וכו'
ומיהו למימרך דהאי קר' מיירי על הנר
דניאל ו
הגדול על תרס וע"כ בתפלת תרס
הרמס לעתי' מיירי הכא אף בתחיל'
הלכותה להרמב"ם דמיירי בתרס
סניתה סמוכה לירושל' שבתרכה ע'
נבוכדנצ' מ' מכ' כסוף הנבואה עכ"ל
תניס ס
דלעתיד מיירי אפני הטעמים שכתב
ר' תנרבנאל ומפי' שו חסת רז"ל שפי'
ירמי' מ
מ' שם שם לא יסחכוס בעירי הנאן
מט
על תפלת תרס כיד בניס של רחל
כדלעיל ס"ת פע"ג מו על מה שפתיד'
דניאל ו
גפי' שתפול כיד פוס כדאי בפ"ק
דיומ' ומ"כ לית לפס שיהיה הנשר הוס
בכל שכבר נתנד זה כמה שנים ומתח
טעות נפל בספרי' ול"ג אלא הכה הנשר
ידמה והוא הכתו' בתפלת תוסה כי זה
על בכל שהשתדל את תוסה בתחר :
ירמי' ס
כל תוחו תרי לקה דתין כ"ל הדמוחו
לנשר בכנפיו דכתיב כתיב עד די
תריטו נפה אלא שפי' כל נופו שכן נדמ'
לתרי לקה תדכתיב ונטילת מן תרעה
נר' שנתנדה לנתרי ומע"ג דכתי' ואל
יחזקאל כח
דרגליו כתנם הקיפת היינו לעכי הלב
שנתן לה לבב תנוס קתמר שעומד על
רגליו כתיים ' ולבן למה לקה כלו שתף
נתנד התלבו והכת תמות זו עדיין ים
תכמ' כה כבתחל' סוה רמו לב תר והה
דנרמי' כפ"ק דתניל' ר' יוכתן פתח
והכתיב לכבל סם ומפר סם זה הכת
ומפר זה הלפון והיינו לפון מלכו כתן
תכמ' יוני' כדפרי' התו' לפס שתף שלח
יהיה לה כתב ולפו' מיוחד לחכמ' מ"ת
חכמ' מלויה כיניפס מ"ג הניה תתיה
כרפן' לחוד : רבתיב לנבי' מן תנפת
יפכון ק' כתלי קר' כתלו' נ"ג כתבו' על מהפתי' נטר' ז' שני' עם תיו הסר ומפ
פנין זה ללקו' תתרי דהכת שמה תכוד תומו' ככל ועוד דפנו' פסוה לה היה
שלא לו' שני ומוכ תזר לבו עליו כדכתי' ביה ומתה מנדעי יכוב עלי והכת
בלקות התיב לעו' מיירי ופ"ק דדניאל בסנ"מ לבלפנר רמה התוון סוה ומ"כ
מ"ם חני הויה עד די מריטו נפה היינו מה שיהיה לאחר מכאן ומ"כ מ"ם
ולבב מלכם יפי' לה יפי' תו ויפיכי מכי מיירי על לבב ב"נ שקר' כבר ובטל מן
שעולם : ו' ככל ל"נ שלא כדנרמי' ברים תתר' תמיה לדוב ר יוחנן תמר

סדר אשה כי תזריע פרשה יד

אשה כי תה"ר °אחו"וקרם צרתני א"ר יוחנן אם זכה אדם נוחל שני
עולמות הוה והבא הה"ד אחור וקדם צרתני ואם לאו בא ליתן
דין וחשבון שנא °ותשת עלי כפכה ברכתיב °כפך מעלי התחק א"ר
שמואל בר נחמן בשעה שברא הקב"ה אדם הראשון אגדרוגנו בראו
אם' ריש לקיש בשעה שנברא רו פרצופין נברא ונסרו ועשאו שנים
נביים גב לזכר גב לנקבה איתיבון ליה °ויקח אחד מצלעותיו אמר
להון מספרותיי כרכתי °ולצלע השכין א"ר ברכי' ור' חלבו ור' שמואל
בר נחמן בשעה שברא הקב"ה אדם הראשון מסוף העולם ועד סופו
מלא כל העולם כולו בראו מן המזרח למערב מנין שנאמר אחור
וקדם צרתני מן הצפון לדרום מנין שנא' למקצה השמים ועד קצה
השמים ומנין בחללו של עולם שנא' ותשת עלי כפכה א"ר אלעזר
אחור זה יום הראשון וקדם זה יום האחרון על דעתי' ור' אלעזר
דכתיב תוצא הארץ נפש חיה למינה נפש חיה זה ריחו של אדם
הראשון אמר ריש לקיש אחור זה יום האחרון וקדם זה יום הראשון
על דעתי' דריש לקיש דכתוב ורוח אלהים מרחפת על פני המים והוא
ריחו של מלך המשיח אם זכה אדם אומרים אתה קדמת לכל מעשה
ר' תנחו' אחור לכל המעשי' וקדם לכל העונשין ר' יוחנן אומר אף
קילוסו לא בא אלא באחרונה שנאמר הנשמה וכל בהמה רמש ועופות
כנף ואה"כ מלכי ארץ וכל לאומים אמר ר' שמלאני כשם שיצירתו
של אדם אחר בהמה חיה ועוף כך תורתו אחר בהמה חיה ועוף
הה"ד זאת תורת הבהמה ואח"כ אשה כי תזריע דבר

רשב"ל אמר יהירה מתיב ר' יוחנן לר"ש בן ארם הנבא והך כף אל
כף ראה מה עביד ליה ריש לקיש ותכפל ר' פנחס ור' חלקיה בשם רבי
סימון מכל הנביאים לא פרסמה אלא שנים אף ומשה אף אמר
°יכרסמנה חזיר מיער משה אמר °ואת החגו' כי מפרים פרסה למה
נמשלה להזיר לומר לך מה חזיר בשעה שהוא רוכץ מוציא טלפיו
ואומר ראו שאני שחור כך מלכות ארם מתגאה וחומסת וגוזלת
ונראה כאו מצעת ביומה מעשה בשלשון אחר שהיה הורג הנגבים
והמנאפים והמכשפים נתן ואמר למנקליטין (יוענין) שלשתן
עשיתי בליל אח' ר"א את הנמל וז בבל כי מעלה נרה הוא שמקלסת
להקב"ה ר' ברכיה ור' חלבו בשם ר' ישמעאל בר נחמן כל מה שפרש
דוד כלל אותו רשע בפסו' א'שנ °כען אנא נבוכרנצ'משבה ומרום'
ומהדר למלך שמיא משבח °שבחי ירושל'את ה'ומרומם °אריומך
ה' ומהדר °ה אלהי נרלת מאר הוד והדר לבשת ר' כל מעבדוהי
קשוט °על חסרך ועל אמתך ד' כל ארחתי'דין °ידין עמים במישרים
ורי מהלכין בגוה °ה מלך נאות לבש יכיל להשפל ובל קרני רשעי'
אנרע ואת השפין וז מרי כי מעלה נרה הוא שמקלסת להקב"ה שנ'
°כה אמר כורש מלך פרס ואת הארנבת זו יון כי מעלה נרה היא
שמקלסת לחקב"ה שכנרדום סוקרון כך הוי אמי לך שמעון הצדי'
אומר ברוך ר' שיהו של שמעון הצדיק ואת החזיר זו ארם והוא נרה
לא יגר שאינה מקלסת להקב"ה ולא רייה שאינה מקלסת אלא
מחרפת ומנדפת ואומרת °מי לי בשמים ר"א את הנמל זו בבל כי
מעלה נרה הוא שמנדלת את דניאל שנ °ורניאל בתרע מלכא ואת
השפנין מרי כי מעל'נרה היא שמנדל'את מרדכי שנ °ומרדכי יושב
בשער המלך ואת הארנב'זו יון כי מעלה נרה היא שמנדל'את ריקי
שכנרדום כך הוי אמי לשמעון הצדיק היה קאים על רגליה אמרין
לי' מינאי מן קרם יחוראי את קאים אמר להם בשעת שאני יוצא
למלחמה רמותו אני רואה ונוצח ואת החזיר זו ארם והוא נרה לא
יגר שאינה מנדל' הצדיקים ולא רייה שאינה מנדלת אלא שהורגת
אותם הה"ד קצפתי על עמי חללתי נחל'נחלתי והר'עקיבא וחבריו
ר"א ואת הנמל זו בבל כי מעלה נרה הוא שנגררה מלכות אחריה
ואת הארנבת זו יון כי מעלה נרה שנגררה מלכות אחריה ואת השפן
זו מדי כי מעלה נרה שנגררה מלכות אחריה ואת החזיר זו ארם והוא
נרה לא יגר שאינה נגררת מלכות אחריה ולמה °נקרא שמה חזיר
שמחורת עטרה לבעלה הה"ר °ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את
הר עשו והיתה לי' המלוכה.

אשה כי הה"ר °אחו"וקרם צרתני א"ר יוחנן אם זכה אדם נוחל שני עולמות הזה והבא הה"ר אחור וקדם צרתני ואם לאו בא ליתן דין וחשבון שנא °ותשת עלי כפכה ברכתיב °כפך מעלי התחק א"ר שמואל בר נחמן בשעה שברא הקב"ה אדם הראשון אגדרוגנו בראו אם' ריש לקיש בשעה שנברא רו פרצופין נברא ונסרו ועשאו שנים נביים גב לזכר גב לנקבה איתיבון ליה °ויקח אחד מצלעותיו אמר להון מספרותיי כרכתי °ולצלע השכין א"ר ברכי' ור' חלבו ור' שמואל בר נחמן בשעה שברא הקב"ה אדם הראשון מסוף העולם ועד סופו מלא כל העולם כולו בראו מן המזרח למערב מנין שנאמר אחור וקדם צרתני מן הצפון לדרום מנין שנא' למקצה השמים ועד קצה השמים ומנין בחללו של עולם שנא' ותשת עלי כפכה א"ר אלעזר אחור זה יום הראשון וקדם זה יום האחרון על דעתי' ור' אלעזר דכתיב תוצא הארץ נפש חיה למינה נפש חיה זה ריחו של אדם הראשון אמר ריש לקיש אחור זה יום האחרון וקדם זה יום הראשון על דעתי' דריש לקיש דכתוב ורוח אלהים מרחפת על פני המים והוא ריחו של מלך המשיח אם זכה אדם אומרים אתה קדמת לכל מעשה בראשי' ואם לאו אומרי' יהוש קדמך שלשול קדמך א"ר ישמעאל בר ר' תנחו' אחור לכל המעשי' וקדם לכל העונשין ר' יוחנן אומר אף קילוסו לא בא אלא באחרונה שנאמר הנשמה וכל בהמה רמש ועופות כנף ואה"כ מלכי ארץ וכל לאומים אמר ר' שמלאני כשם שיצירתו של אדם אחר בהמה חיה ועוף כך תורתו אחר בהמה חיה ועוף הה"ר זאת תורת הבהמה ואח"כ אשה כי תזריע דבר

הכא כתיב דמ היה דעתיה דד' יוחנן על כן הכא מדריש מיעד
זו כנסת וכו' ומפום דהוה מפ' ואמ' מרכות על מדי ויקהה מ"כ מה מנקרתא
כאן דוב תידון לד' כתיב סיסיה פירושו ואמ כדכתיב בבנה ס"פ פ"ק ס"כ
זו מדס שבזמנה כל ישדמלך הלכו בגולה והיינו כל סיולה מהכה סיכלו
מערייה כגלו ; למה כי רבו פסעיהם

ס"פ מה הוסיף בפי' הכתוב ו"ל דס"ק
דכך ס"ם דכי רבו פסעיהם דכך
לשלפניו ויכה טעמה למ"ם כל היוצא
מהכה יוצף מפני רבו פסעיהם
והיינו כגלות מדס לעיל שהחריך
בעונות ישראל לא מיירי אלא בימי
אלי קמו כגל דאי מ"ם מתרגם דכוליה
ס"ם ל קרית מיירי בכ"ב ופריק מה ל"ל
מס קד כי רבו פסעיהם כתב דכתיב על כן
מס קטן הכה מדרים מיעד וכו' דקאי אמאי
מס כו דקאמר מוסטו בחוצות ירושלים
עזרה ם וכו' עד שברו עול נפקו
מוסרות ולכאי היה ל"ל דכי רבו
פסעיהם לא קאי אלעלי' מיבים אלא
דכך לדקאי דכתיב מי לזאת מסלח
לך וה"ק מה כי רבו פסעיהם קייאי
אלי'עז סולח לך לולי שכניך עוכוני ויעכבו
דניאל כ וכו' דהייבו פוקיי"ם ובשביעית סוף ונ"ע
שהיתה מעמדת שכי' כעניו הכתי'
שהיה עד פניהם וי"ג שקיית'
תשתר כ מכמרת והוא מפעין ריחו לא כמר
ספירוסו חלוף חו רפיון : כתבו על
קרן סיור פירסתי לעיל ס"פ ל"ב :
ולזו כלילה ח' דחל"כ למה הזהרת
שעיר לומר כם כחזיו ליליח כתב דכתיב
מג לעיל כל מרכבת כחזיו עם ליליח
ולע"ז ס"ם לעיל בחזיו עם ליליח לאו
דוקא כלילה"ח כלו כחזיוכי הלילו'
מהיב ר' לרשב"ל כן מדס וכו'
פעמיים דהמי קרח מסתע כמדס
שהחריבה בית שני כי על כ'המקדשי'
כתכתי יחזקאל כאותה נבואה דכתי'
לעיל מיכים והטף ל מקדשי ומסתע
תל ס ובכתל חרב סליחית מוכפלת ל"פ
קלט והייבו שהיה מקולה כנגד נ' מלכיות
מס הרשעות ולכן היה מוכפלת ל"פ
מיוב יג שהרי לח פי' בכתל בבחינת מי הוה
ומשכירים לקיים דרים ובכף כלו'
דמרכתיב ובכתל ולק תכפל לרבויי
רמשי"ב מתח שפי מכתל הב'ור' וי'ו לח דרי'
פעו כו יש כו שימני טומחה וטהרה ומח"ג
דנחל ומרנבת וחזיר נתי חזי הכי
מכיון דהכניה מח מדרשי לב' מלכיות
דרשי'ה למדי ; מעמדת לדיק
רמשי"ת ורשע מקנת מסלכים היו לדיקים
כגון כורש ודריוש וקנתם רשעים
כגון מחשורוש . שהור מחתו וטומח
מלכיו והייבו רשו בשפן למיח כיום
מס ת שימני טומחה וטהרה ; אמו של
תלמי בפ"ק דמנילה מיתח שלח כתבו
לו מח מהרנבת מפני שמשתו מרנבת
פלים ומפסר דשה והם כמי מיתח ;
קמט בפסוק מחד כמשכנ תורה
ומה שנזכרו בדברי י"ג כל
ת בפסוק בשני עניו מפוס דמנטרי'
לדכרויי מדרשו בת"כ ובמשכנ תורה
לח הוזרך חו להחריך כזה ומיהו מי
לחו מפוס טעמה דהכח היה מפס
חוור ומוכיחו כלשון הכ"ח שלח לפנינו
מהיב ר' לח ידעתי מה נזרך
תיובתח דח ותשובתה חו הכח
כתב דקאמרי להו מפלוגתיהו מקרח דדניאל : מכל הנביאים לח פרסמו
לעיל ס"ח פס"ם : שמקלסת שפי' מעלת נרה מפנין נרון מחזור דרך
גדוכו המחכל ולפי דרשה זו יהיה הנרון הקריחה כגרון בקילוסו . כל
מה שפי' דוד וכו' כ"ע היכי מכלל הכח כל פרטי דוד מחם כלשון הפסוקי
מה מפשטן טוכח כך מהכי חלח מחניהו סיר הלל ושמרה ורכות מהכה והיה
פעניו הפכח הח חו ליכח כפסוקי דוד דק כני דקחמר מחעשיו מחת
ועוסה דין ולוכים נמוה ומפעיל נחים ועוד מחי כי כל מעבדוהו קשוט
ואורחתי'דין לפי הפי'הוה דכללו הדין שהיינו הח"כי לח יתכן סיהא עוה'
דין כעול'וכן ככלל מחת מחי דין ומרחי לח'ל ונ"כ הפעלת הנחו'בכלל
הדין הוי ועוד היכי דמיו כדי מפלגין כנגד הנוה חלה'מלך נחות לכם לל"ם

כ ר' אשא אשה כי תזריע וגו' אשא דעי למרחוק ולפועלי אתן צדק
דבר לשון שירה הוא משמש שתי לשונות לשון שירה לשון
רשעים למרחוק נאמר על הרחוקים שנקרבו אשא דעי למרחוק
ולפועלי אתן צדק א"ר נתן מהשבין לשמו של אברהם אבינו אותו
שבא מרחוק הה"ד וישא אברהם את עיניו וירא את המקום מרחוק
וא"ר חנינא בר פפא מחשבין אנו לשמו של הקב"ה שהיינו רחוקים
וקרבנו לו א"ר חני דברים שרחוקים ממנו מהלך ה' מאות שנה
שחבריות ישנין על משותיהן והקב"ה משיב רוחות ומעלה עננים
ומוריד גשמים ומגדל צמחי מנגנן ומעריך שולחן לפני כל אחד ואחד
א"ר שמואל בר אירי בשם ר' אחא הפסוק הזה אם לא היה אמרו מעיד
שבח ואם ברוח הקדש אמרו שבחי שבחים ר' לוי אמר תלת בנוהג
שבעולם מפקיר ארם אצל חבירו ארנקי של כסף בחשאי ומחזיר לו
ליטרא של זהב בפרהסיא אינו מחזיק לו טובה כך הקב"ה מפקידין
לו הבריות טפה של לכלוכית בחשאי והקב"ה מחזיר להם נפשות
משוכחות שלמות בפרהסיא ואין זה שבח הוי אשא דעי למרחוק
ולפועלי אתן צדק ר' לוי אם' אחרי בנוהג שבעול ארם חבו' בבית
האסורין ואין כל בריה משגחת עליו בא אחד והרגלי לו שם נר אינו
מחזיק לו טובה כך הקב"ה הולך שרוי במצי אמו ומאיר לו שם נר
הוא שאיו אומר בהלו נרו עלי ראשי אין זה שבח הוי ולפועלי אתן
צדק ר' לא אם' אחרי בנוהג שבעול ארם חבו' בבית האסורין ואין
בריה משגחת עליו בא אחד והתירו והוציאו משם אינו מחזי לו טובה
כך הולך שרוי במצי אמו ובא הקב"ה והתירו והוציאו משם:

רבר

א ר' מאיר הלשון הזה משמש שתי לשונות לשון שירה
דבר לשון שירה על שבחן של צדיקים לשון דבר על מפלתן של
רשעים למרחוק נאמר על הרחוקים שנקרבו אשא דעי למרחוק
ולפועלי אתן צדק א"ר נתן מהשבין לשמו של אברהם אבינו אותו
שבא מרחוק הה"ד וישא אברהם את עיניו וירא את המקום מרחוק
וא"ר חנינא בר פפא מחשבין אנו לשמו של הקב"ה שהיינו רחוקים
וקרבנו לו א"ר חני דברים שרחוקים ממנו מהלך ה' מאות שנה
שחבריות ישנין על משותיהן והקב"ה משיב רוחות ומעלה עננים
ומוריד גשמים ומגדל צמחי מנגנן ומעריך שולחן לפני כל אחד ואחד
א"ר שמואל בר אירי בשם ר' אחא הפסוק הזה אם לא היה אמרו מעיד
שבח ואם ברוח הקדש אמרו שבחי שבחים ר' לוי אמר תלת בנוהג
שבעולם מפקיר ארם אצל חבירו ארנקי של כסף בחשאי ומחזיר לו
ליטרא של זהב בפרהסיא אינו מחזיק לו טובה כך הקב"ה מפקידין
לו הבריות טפה של לכלוכית בחשאי והקב"ה מחזיר להם נפשות
משוכחות שלמות בפרהסיא ואין זה שבח הוי אשא דעי למרחוק
ולפועלי אתן צדק ר' לוי אם' אחרי בנוהג שבעול ארם חבו' בבית
האסורין ואין כל בריה משגחת עליו בא אחד והרגלי לו שם נר אינו
מחזיק לו טובה כך הקב"ה הולך שרוי במצי אמו ומאיר לו שם נר
הוא שאיו אומר בהלו נרו עלי ראשי אין זה שבח הוי ולפועלי אתן
צדק ר' לא אם' אחרי בנוהג שבעול ארם חבו' בבית האסורין ואין
בריה משגחת עליו בא אחד והתירו והוציאו משם אינו מחזי לו טובה
כך הולך שרוי במצי אמו ובא הקב"ה והתירו והוציאו משם:

רבר

מי העיד ממזרת ולר' חנינא העיון והסומא על מה שקרבנו ה' לעבודתו
מלגנו הדברים הרחוקים כנשמים ורוחות: ועל"ר הרש יתכן שסכר
לו לכתר עטן הכתירה המנוסית כדמות והטוב וזה לפי שכבר נמלא
בפילום, מי שחסר שתין הסרס רבוני
מלא בפעולות הטובות לא ברעות חיוב לו
כי כל ה' יכסוף הבר לו טוב לפי
עיונו ואין הרם שליט על דמיונו
להטותו תעלין כמו שחינו שליט על
החום שירמה מלא כמו שהוא בטבעו
יחוייב מזה שחסר לא זכה להולד ברחמי,
במזל טוב יהיה מוכרח בתעשיו
הרעים שיפעלם לפי דמיונו והחוקר
הסר שכרת זו והתריך כדבר בעל
העקרי' כם' כב' וכחכמי הנוי' החחרו'
בתנח מי שחסר הסהפך והוא שלהיות
הפעולות הטובות טוב וכל טוב הוא
שפע מוספע מהבחתו יתי' יחוייב
שהקדש הבחת יי' לחדש קודש
לזולתו וזה כ' הוא מחוייב להיות בדיק
מקדימת הבחת יי' לתולו לא כוהרשתי' חיוב לו
שהם מעבחם ויד ה' לא היה ה
בהם וכבר שתר נ' כ' בעל העקרי' שכרת
זו בם חזו' קשה ס"ד בד' טעבות נכונו'
הת' מהפילוסו' המדיבים שתרם טו' שם פש
כיחר שהחדש רבונו בחעשיו חם
טוב וחם רע והכ' מבר היוחר השלמי
שהם ח"ו לחדש להיות טוב כי חם
בחעוקדם חליו מהבחתו הנה שתר לא
יהבה ה' ח"ו לו להיות טוב וח"כ הוא
מוכרח להיות רשע וחין עול גדול מזה הנ' שה"כ ח"ו שיהפך בדיק לרשע
ורשע לבדיק שהבחת ה' לא שתחנה כי לא חדש הוא להבחם והמפורסם
מעיד על הספך שבחנתו בדיקים מחמיצים ורשעים בעלי תשובה והד'
מהכתובי' שבחתר בחברה' כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו וי' שהבחתיו
בעבור בדקתו והוא הפך המובח וכפי מה שבוסף שלמות שברהם הוסיף
עליו המבות וכן ליעקב ועוד מבחם כתובים מפורשים שה' שוחל מחדש
שיבדק וח"כ חין הדבר תיר ה' וכל דבריו האמ' והבדק ומוסי' שכי טעבי' גדול'
לפחות דברי החלוני הבן' שהם ה' פועל הפלחו בחדש בקדמת שהבחתו היה
רחוי שיהיו הכל סוים לטוב בחבה' וז אחר שיהם כלם שלנו ית' בשוה ולמה
יחפון להחבה לזה ולא לזה ולפשר שו שיה שלת המטחנה לקחן ס"ד
פ"ג כדחיבחוב שהם בסי' כ' וכבן חומר שפי' ר"ח חשם דעי למרחוק על
שרה על שבחן של בדיקים והודלות על מפלתן של רשעים מבד טעבת
היום ה"ח ולפועלי אתן בדק שלו שיה הרם מוכרח בחעשיו בשפי הפילום'
הח' שיה עול מפלת הרשעים אחר שלא היה בידו להחנע מחעשיו
וכן חלו היה הבדי' מוכרח שקדימת שהבחת ה' שין כדעת האב' שהלוני הבן
היה שברו נ' שלא כדין כי אינו זוכה בחעשיו יותר מחחריט ורחו אל
הטעבה שבר מבד שהפפכות שהבחי' מבדיק לרשע ורשע לבדיק פי' עוד
למרחוק על הרחוקים שבחקדמו והם בה' כדפי' ורחו אל הטעבה מבד
שבחוכים ה"ר נתן מחשבין שבחנו לשמו של אברה' וכו' כי היות ה' מקדמו
ומוכנו על פי מדותיו כעדו' שבחוכים וכפי חוספת שלימותו היה מוסיף
לו ה' תורה ומצות בנו' וז רחיה שחעשי החדם קודמין שהבחת ה' חותו
וכנגד הטעבה שבחבחי מהשתנות החבשים זה חזה פי' ר' חנינא למרחוק
על מה שקרבנו ה' אין שחחר שהכל עבדיו הם שיבד חת יעקב חבין שהר
העתים הבדה לו' שים שבה קודמת והיה הבבת יעקב יותר בח' ה' לפיל
פ"ג חדד ה' כל הדורות וכו' והבחת החבות בתו' רק בחנוחך חשק ה' וכו'
ור' חני חוסיף לחין ר' ל' בפעולו' הבחנוסי' שחין הפוך שהבחתי כי חף בדברי'
הטבעיים בנשמים ורוחות הכל בידו ית' והוא יבנה הדברים לטובת
כרונו הפך הורחת הפורבה חו יד' לפי שלח נוכל להשלם חהיות
חהב"ה קודמת לחדם חבל זה בכלל החין הבחנוסי בתה שחנחנו דעה והבכל
כתו' חי הקדימתי וחשלם וכח"ם שם בעל חזות קשה בב' דברי' ברחוקי'
ממנו וכו' כלו' קדימ' מהבחתו לחדם היה מהבה כללית בעניו הנשמים
לכלל העולם: מהלך ת"ק שנה כי כן הסיעור מהחרן עד הרקיע הח'
וחע"ם שנר' שחחת בדברי הטבעיי' שהויית המטר קרב לחרן בחויר הקר
כי שם יעלו בחידים מהחרן ויהיו לשים לא יקם חלפרש חנד' זו על דעת
ר' ל' שדעתם כמו שיסברו בחתני הטבעיים שחבועות הנרחים שחיחיי'
יהיהו חלקי היסודות וע"י זה יחתו מזגיהם ויחסון משם חיני החידים
שחהם יהיו הנשמים ולכן חמר שהם רחוקי' ת"ק שנה להיות בח החניע
חדוש משם וכדפי' בעל העקרי' בהיותם בזה חבל עוד חניהו חנדת לר' ל'
בלתי חקבלות פירושים כ"ל ויד' שדעתם היות המטר משהים הרחוקים
ממם וכבר כתבתי לעיל ס' פ"ג ס"ט שה שחחת' ידי בחניהים חלו: אם
איהות חמרו חלין וכו' חשום דהניח הוה כדחית' כפ"ק דכ"ב ובירושלמי
דפי' כשם קחמר שהות יצחק חביהו פ"ה וע"ב שפשר שחחמרו בר"ה הזה
שה העיד חת רוחו להשפי' חת חי' עב"ח שה שחומרו חחלין וכו' חבל ג"ש
חתן שבחיה להחי קרח שהת דקחמר לישות להבחי' ר' חחת ועוד פשי'
שהם הוח ברוח הקוד' עדיף טפי וי"ל שר"ל שה"ם סיהים דעתו למרחוק
כלי לסודות לה' על פעולותיו חפי' לח יחמר זה רק חחלין הוח שבחת כי

ז ר״א אשה כי תזריע הה״ד תן חלק לשבעה וגם לשמונה תן חלק לשבעה אלו ז׳ ימי נדה וגם לשמונה אלו ח׳ ימי המילה אמר הקב״ה אם שמרת ימי נדה אני נותן לך בן ואתה מולו לח׳ ימי׳ הוי וביום השמיני ימול בשר ערלתו ׃

ח תנא צור׳ הולד כיצד תחל׳ ברייתו רום׳ לרשון ב׳ עיניו כב׳ טיפין של זבוב וב׳ חוטמיו כב׳ טיפין (פיניס) של זבוב וב׳ אזניו כב׳ טיפין של זבוב וב׳ זרועותיו כב׳ חוטין של והורית פיו רומה לשעור׳ גוייתו כעדשה ושאר איבריו מצומצמין בו כגולם ועליו הוא אומר גלמי ראו עיניך ואם היתה נקבה סדוק׳ כשעורה לארכ׳ נתוח ידים ורגלי׳ אין בה כיצ׳ הולד שרוי במעי אמו מקופל מונח כפנקס ראשו מונח לו בין ברכיו ב׳ ידיו על ב׳ צלעיו ב׳ עקביו על ב׳ ענבותיו פיו סתום טיבורו פתוח ואוכל ממה שאמו אוכל ושות׳ ממה שאמו שות׳ ואינו מוציא רעי שמא יהרג את אמו יצא לאויר העול׳ נפתח הסתו׳ ונסתם הפתוח ׃

ט בית שמאי ובית הלל ב״ש אומרים לא כשם שיצירת הולד בעולם הזה כך יצירתו לעה״ב בעה״ז מתחיל בעור ובבשר וגומר בגידים ועצמות אבל לעתיד לבא מתחיל בגידים ועצמות וגומר בעור שכן כתי׳ במיתי יחזקאל וראיתי והנה עליהם גידים ובשר עלה ויקרם עליהם עור מלמעלה ורוח אין בהם א״ר חייא בר אבא אין פרשת יחזקאל ראיה למה מיתי׳ יחזקאל דומין למי שנכנס למרחץ זה שפשט אחרון לבש ראשון ב״ה אומרי׳ כשם שיצירתו של אדם בעה״ז כך יצירתו בעה״ב בעה״ז מתחיל בעור ובשר וגומר בגידי׳ ועצמות ולעתיד לבא כמו כן שכן איוב אומר זכר נא כי כחומר עשיתני הלא כחלב תתיכני התכתני אינו אומר אלא תתיכני וכגבינה תקפיאני הקפיאתני אינו אומר אלא תקפיאני עור ובשר תלבישני הלבשתני אינו אומר אלא תלבישני ובעצמות וגידים סוככתני אינו אומר אלא תסוככני חיים וחסד עשית עמדי׳ אם של אשה מל׳ דם עומ׳ וממנו יוצא למקו׳ ערוה וברצונו של הקב״ה הולכ׳ טיפ׳ של לבנו׳ ונופל׳ לתוכו מיד הול׳ נוצר משל לחלב שנתון בקערה אם נותן לתוכו מסו וקפא ועומד ואם לאו הולך רופף

י לשני ציירין זה נותן צר דמותו של זה וזה נותן צר דמותו של זה לעולם הנקבה מן האיש והזכר מן האשה הזכר מן האשה מנין שנאמר ואשתו

זרע סוב׳ מצייר שעוב׳ ועוש׳ ממנו עוד סרוחו׳ הטבעיו׳ מהולד ואכן רש״ד אמר שהוא נתך כלו׳ לחום הטבעי המצייר הולד כיום הא׳ של העבור עד השלמת הצור׳ ודעת חכמי הרפוא׳ ומכלל נ״א ינר שחמ׳ הולד הוא מדם האשה ומזרע הזכר יחד והבשר והדברי׳ האדומי׳ מן הדם והעור והעצמות מזרע הזכר ויש מדעתם ומכללם ן׳ זהר שמב׳ הזרעים יחד יהיה חומר הולד והדם שבדה הוא מזונו והחכוכי כתב על הא דאיפליגו ר׳ יוסי ור׳ יוחנן בן ברוקא לעיל ס״א פ״א דדעת ריב״ב כדעת הפילוסוף שאין ההוי׳ אא מזר׳ האיש שנקר׳ זרע באמ׳ וזרע האש׳ אינו אא מותר והסב׳ אכם קולט של איש פולט של אשה ודעת ריב״ק כדעת הרופאי׳ שג״כ זרע האשה סבת ההויה כחלב והמסו שסניה׳ חלקי הגבינ׳ וזה שיחס לדע׳ הפילוסוף לא נמב׳ כפום תקום כי אין מי שאמר שההוי׳ מזרע האיש לבדו שהכל מודים שיש בהוית הולד חלק לה ג״כ אם מדמ׳ או מזרע׳ גם מה שיחס לדעת הרופאים מבואר שאינו כן אא שהולד מזרע הזכר ודם האם׳ כדכתי׳ אמנ׳ ו׳ שג״כ זרע האם׳ היא סבת ההויה היא דעת ן׳ זהר בנו׳ ואין ענין זה לחלב ומסו׳ שאין דמיון זה כורך רק לדעת ארסטו כדכתיבנ׳ ות׳ דעי׳ ומלאכנו נ״כ לרז״ל שמ״ש לק׳ אם של אשה מלא דם וכו׳ משל לחלב שנתון בקערה וכו׳ מכו׳ שהוא כדעת ארסטו שהדמיון להקפאת החלב עם המסו ומ״ש בפ׳ המפל׳ ג׳ שותפין באד׳ אביו מזריע הלובן שממנו עצמות וגידי׳ וצפרנים ומוח שבראשו ולובן שבעין אמו מזרעת אדום שממנו עור ובשר ושערות ושחור שבעין גר׳ שהו׳ כדעת גאליניס מדתלי הדברי׳ הלבני׳ באיש והאדומיים באשה ומ״ש אשה מזרעת אדו׳ לאו דוק׳ אא הדם שממנה כעט׳ אמר הדברי׳ האדומי׳ קרי לה להזרע׳ וכדרך שכת׳ הרא״ג ע״ש על דעת חכמי יון שהזרע לאשה וזרע הזכר מקפי׳ וכל שכן מדם האשה ופי׳ מזריע מתן זרע וכ״כ הרמב״ן שם דההיא דהמפלת כדעת הרופא ופי׳ מזרעת של דם הרחם שמתאסף כנגד ביאה באם ומתאחז בזרע הזכר ומ״ש בפ׳ הכו׳ אשה מזרעת תחלה יולדת זכר איש מזריע תחלה יולדת נקבה הוא כדעת ן׳ זהר שהולד מב׳ הזרעים גם ומ״ש לקמן לשני ציירין זה צר דמותו של זה וכו׳ הולך לשטה זו שמזרע שניהם הוית הולד אא שמתחלפי׳ כטעם יצירת זה זכר וזה נקבה כמ״ש לקמן ויתכן נ״כ שמ״ש ג׳ שותפין באדם וכו׳ הולך על שיטה זו אם נפרש אשה מזרע דקא׳ כפשוטו והנה ז״ש כאן ר״ל אף אינו מאכל את הטפ׳ מכו׳ שהוא שלא כדעת ארסטו שאין בזרע הזכר חלק בחמר הולד שהכרח לדעתו יש לו חלק בחמר כא׳ מב׳ השטות האחרות אמנם ביאור דבריו אפשר לב׳ פני׳ אם שבא להוסי׳ ביאו׳ על דברי ר״י שאמ׳ מטפה של לבנות שאין היציר מטפ׳ של לבנות היות אותה הטיפה נותנ׳ הצור׳ לבד ושוב נתכת כדעת ארסטו אא אחר העובר מטפ׳ עצמו באופן שאינו מאכל הטפ׳ ר״ל שהל׳ ההו׳ של לבנו׳ כי ממנו נוב׳ הלובן שבחות׳ הולד דהיינו המוח והעצמות והגידי׳ והעו׳ וכיוצא וחלק האד׳ נוג׳ מדם האם׳ או זרעה וכההיא דהמפל׳ הכו׳ דקאמ׳ אשה מזריע לובן שבו וכו׳ או שבא לומ׳ שאף שי״י כורך חלק הלבנו׳ ליציר הולד מ״מ שאר חלקי הטיפ׳ אינן לאבוד אא זורה ממנו לחוץ וכו׳ ועיק׳ הולד הוא מהלבנו׳ וכדרך שכתב בעל שבילי אמונ׳ נתיב ד׳ ז״ל ולפי שהלב הוא מלך ושר האברי׳ לכן הוא נברא מהטוב והזך שבזרע ומהשאר שאינו כ״כ זך מצטיירי׳ שאר האברי׳ של אבר ואבר כראוי לו עד שנברא׳ מהעכו׳ שבזרע העצמו׳ והצפרני׳ וכו׳. וביותר אם הו׳ זכר יש לפ׳ שבשהו׳ זכר כברירת הטיפ׳ ביותר שאהי׳ יצירתו מהיום׳ לבנו׳ שבה או הפי׳ ביות׳ פום׳ יי׳ חסד עמם שעושהו זכר כדפי׳ לפי׳ כסי״ב׳ ׃ ו הה״ד תן חל׳ וכו׳ תפוס דק״ל מ״ט לאתויי׳ דין המיל׳ הכא לגבי דיני הנדות בעי למימ׳ דרמיז בזכו׳ שמיר׳ ימי נדה יזכה לבן שיקיי׳ בו מצו׳ מיל׳ וסמך לזה מייתי האי קרא לזה פירושו למאי׳ דמספר׳ שבעה בימי נדה ושמנה בימי מילה ׃ אלו ז׳ ימי נדה היה אפשר דלפ׳ ן פי׳ תן חלק שיהי׳ חלוק והפרדה בינו ובין אשתו בז׳ ימי נדה ואז תזכה גם למצות שמנה אבל למאי׳ דדריש האי קרא במדר׳ קהלת בז׳ ימי שבת וז׳ ימי פסח ודרשו סוכה ומקצתן כפר בכל מערכין כ״ל שפי׳ תן חלק ליוצרך כדפי׳ רש״י בפי׳ קהלת וגם פה יתפר׳ כן כלו׳ תן חלק ליי׳ לקיי׳ מצותו בז׳ ימי נדה ובכן תתן לו נ״כ חלק ותקיים מצותו במיל׳ והנה בביאורו במדר׳ הכו׳ ביארתי כל חלקי האגד׳ שהיא וגם לפמוב׳ אן א׳ ימי המיל׳ איכא למימ׳ לפ״ז מאי כי לא תדע מה יהי׳ רעה על הארץ דכתיב בסיפ׳ וי״ל שהודיע גו׳ הכן לאד׳ אפי׳ לעה״ז כי אף שבניו אינו בדי׳ לה׳ לא ידע ימי הרע׳ שיבואו על הארץ ויצטרכו לו לע׳ זקנתו ע״ד בעיכ׳ חוטר׳ לידא ומר׳ לקבור׳ א״כ אף שי׳ לו בניים לו לחפון שיכתנו לו עו׳ כב׳ כי לא ידע מה יהי׳ לע״ה שמא ימותו הראשו׳ ע״ד ולער״ש תנח ידיך כי אינך יודע איזה יכשר א״נ עיק׳ השב׳ מה שיזכ׳ לקיי׳ מצו׳ מיל׳ ע״ד שכר מצו׳ מצוה וקאמר כמה ראוי לבקש מצו׳ זו כי לא ידע מה רעה תהי׳ ע״ה ואולי ינצל בזכות מצוה זו שהיא גדול שע״י מתקיימים שמים וארץ כדאיתא בנדרים

קהל׳ יא

תלים

יחזקא

איוב י

וטעם היות זבות זה מדה כנגד מדה מבואר שכשם שעושה מצוה … שמרוחקת ימים ומתקרבת בשמיני כן יזכה למצות מילה שהכן ערל … בז׳ ימים ומטהר בשמיני ויתכן שלפי שהזכר נולד ממעין הטהור כדכתי׳ … כיפ׳ עיני׳ א״כ פ״ו הנה ראוי שהכוה׳ מהכד׳ יפרי׳ לו בן זכר גם יתכן ש… לו״ם כתבתי שם שתיקו׳ שאיל׳ … החומר שהרעות נמשכות ממנה … היתה המילה ביום שהרת הכד׳ … אפשר שפי׳ כי לא תדע מה יהי׳ … ע״ה הלניי כלו׳ שכל הרעות לא … רק מהסבה החרני׳ והחמרי׳ ׃ ח … גור׳ הולד וכו׳ טעם תוספתו׳ או … משום דבעי לאתויי אקרא ד… כי תזריע קרא דחיי׳ וחסד עשית … דכתיב על הויית העובר דכתיב … הלא כחלב תתיכני. ונו׳ לומר … כתיב הכא תזריע לרמוז לפלא… ואסדין בהזרעת העובר ולהכי … הך דצורת הולד משום דרמיזא … קרא׳ וכדגרסי׳ כפ׳ המפל׳ כסיפ׳ … מלמא ועליו מפור׳ בקבלה הלא כ… תתיכני ונו׳ עור ובשר תלבישני … חיי׳ וחסד עשי׳ עמדי ונו׳ כלו׳ … כעור ובשר והדר עצמו׳ וגידים … דמייתי׳ הך תוספ׳ מייתי נמי הא … הולד שרוי במעי אמו וכו׳ כי … מפלאי׳ ש׳ קיומו העוב׳ במעי אמו … שבזה חסד עם האשה כדתני … תוני׳ רעי שמא יהרג את אמו כי … דכסיו׳ תחלת היציר׳ כדתני כמוס … קריית חסד עם האשה שאינו … כגידי׳ ועצמות אא כעור ובשר … אחרי׳ כעור ובשר היה מקיע … ויוכ׳ כלק׳ וסדר מייתי שלונת … וכ״ש לומ׳ דא״ג דביציר׳ זו כריס … ובשר כדאמרן מ״מ ביצירה דל… אפלינו ומ״מ לא תק׳ לא״ד שהן … דהא איה טעמ׳ לשנויין כדפי׳ לעי׳ …

וגם מייתי להא פלוגת׳ הכא משום דשייכ׳ אקרא דהלא כחל׳ תתיכני … כמי אם של אשה מלא דם וכו׳ משל לחל׳ שנתון בקער׳ וכו׳ משו׳ דדייק … מדכתי׳ הלא כחל׳ תתיכני וכגבינ׳ תקפיאני ואפי׳ כ״ש דדרי׳ קרא … אוד׳ הוא דעיקרי׳ דקר׳ ביציר׳ שהוכר מיירי דאין מקרא יוצא מידי פש… אא דדרים ליה נמי לעה״ב מלישנ׳ דקרא כדפירשתי לעיל פ״א פ״ד … דמסיים הוי חיים וחסד עשית עמדי׳ כלומר שרי החסדים שעושה … העובר כהזרעתו ולהכי רמיז הכא אשה כי תזרי׳ והא דנק׳ קרא דחיי׳ … תקמי׳ משל לחל׳ וכו׳ הא פרישנ׳ לה לעי״ס א פ״ד טיפין של זבוב עיני… ושתי חוטמין בגמ׳ מייתי דתני ר׳ חיי׳ ב׳ עיניו מרוחקי׳ זה מזה וב׳ חוט… מקורבין זה לזה פיו דומ׳ לשעור׳ בגמ׳ גרסי׳ פיו מתוח כחוט השער … סדק קטן וכר׳ כאו חוט השער׳ מתוח שם גויתו פרש״י גיד אבר שזכר … ידעתי מי הזקיקו לפ״כן ולא גויתו ממש כי כל גופו עגול ושיעורו … ועו׳ דאי על הגיד קאמ׳ שעורו גדול לפי שיעור שאר האברי׳ שבעיני … והאזנים כטיפין של זבוב והזרועות כחוט זהורי׳. ועליו הוא אומר … ראו עיני׳ דלפי׳ מיני׳ תסוככני בבטן אמי את׳ ביציר׳ שעובר מיירי וכן … ורבעי ורי׳ פירשו לפי׳ ביציר׳ העוב׳ ואע״ג דלפי״ס א פירשו גלמי … שסי׳ מוט׳ גול׳ תרוייהו איתנהו דאתו וקד׳ כרתני באה״ר משת׳ כדפי׳ … פרקין ופקולים שני הפרושים בגלמי ראו עיניך ׃ כשעורה שהיא … לארכ׳ ׃ אין בה פי׳ כצור׳ הכו׳ ולאו אבקב׳ כלאו קא׳ … אין לו ופרש״י אתו׳ ידי׳ ורגלי׳ עדין אין ברא׳ כדאמרי׳ תחל׳ ברייתו … והא דתני וב׳ זרועותיו כב׳ חוטין היינו שיש לה׳ הכר׳ לבד … וכולט׳ י׳ מהכו׳ ומיסו בגמ׳ ל״ג ב׳ זרועותיו פנקס פרש״י לוחין שכותבי׳ … הנלאים ׃ על ב׳ צלעיו בגמ׳ גרסינן כדעיו ותו איש התם ב׳ אציליו … ארכובותיו ופרש״י אציליו איפיל׳ ותו׳ פירשו … שמא יהרוג את … פרש״י שבי׳ הרח׳ אינו רחב להוצי׳ רעי … טבו׳ י׳ ה״ג זה צר דמותו של זה וזה צר דמש״ו … זה נותן … דמותו של זה וזה נותן צור׳ דמש״ו ׃ לב׳ ציירין … קאי דכתי׳ אשה … תזרי׳ וקא׳ דאת׳ לאשמועי׳ שהוב׳ מן הנקב׳ וכמ״ש … אשה כי תזרי׳ … זה כדאמרינן פ׳ המפלת אשה מזרעת תחל׳ יולדת זכר איש מזריע … יולד׳ נקב׳ ואמ׳ עוד שם שכי׳ האד׳ לעשו׳ בניו זכרי׳ … כדי שתזריע האשה תחל׳ או יבעול וישנ׳ וסביר׳ ליה שסבת הזכרו׳ … זרע נקב׳ כמ״ש בעל … שתזרע׳ תחל׳ הוא לסב׳ … ולייר תו בלבה ולכן תתעבר כמוהו וכשהאיש מזריע תחלה הוא … שחשק לאשתו וצייר בדמיונו ולכן ילד כמותה ולכן דמ׳ … לציירין … שום א׳ מצייר דמותו שאינו רוא׳ אות׳ אא מצייר דמו׳ חברו הנרא׳ לפניו … כיו׳ האי׳ שהוא כאשתו גור׳ שזרעו … והחפ׳ כאם וכל … זכה להולי׳ … א״ק שלפ״ן … זה האד׳ כדע׳ … תב׳ הזרע׳ יחד וזה חול׳ … כסמוך משל לחל׳ וכו׳ שלפי … אין חומ׳ הול׳ רק מדם האש׳ כדפי׳ לעי׳ … בזה אחר זה כלשון … ועוד דאי קאי זה אקר׳ … תזרי׳ הוה ל״ל ברים ד״א אשה כי תזרי׳ ולא לאת׳ משל זה עם …

ואשתו היהודיה ילדה את ירד וכתיב ופילגשו ושמה ראומה ותלד גם היא וגו׳ הה״ד אשה כי תזריע וילדה זכר ונקבה מן האיש שנא׳ ובתואל ילד את רבקה ואת דינה בתו ושם בת אשר סרח א״ר אבין לית ספר דמספר לגרמיה משל לשנים שנכנסו למרחץ וזה שמזיע ראשון יצא ראשון א״ר אבהו טובה גדולה עושה הקב״ה עם אשה זו בעה״ז שלא התחיל בצורת הולד בגידים ועצמות שאלו התחיל כן היה מבקיע כריסה ויוצא לפי שבעולם הזה אשה יולדת בצער לעתיד לבא מה כתיב בטרם תחיל ילדה בטרם יבא חבל לה וגו׳ ׃

פרשה טו

א אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת הה״ר לעשו׳ לרוח משקל ומים תכן במדה א״ר הונא בג׳ מקומות יצתה רוח שלא במשקל וכבר היה לה להחריב את העולם ואלוהן אחד בימי איוב ואחד בימי יונה ואחד בימי אליהו בימי איוב שנא׳ והנה רוח גדולה באה מעבר המדבר בימי יונה שנ׳ וה׳ הטיל רוח גדולה אלהים בימי אליהו שנ׳ ויאמר צא ועמדת בהר והנה יי׳ עובר ורוח גדולה וחזק מפרק הרים א״ר יודה בר שלום היא אותה של איוב היא אותה של יונה היא אותה של אליהו בשביל אותה הבי׳ היתה אותה של איוב בשביל אותה ספינה היתה אותה של יונה בשביל אותו מעשה היתה אותה של אליהו ואין לך גדולה בהם אלא אותה של אליהו הה״ד ויאמר צא ועמדת בהר א״ר תנחום ב״ר חייא ואמר לה בשם רבנן אין מלך המשיח בא עד שיכלו כל הנפשות שעלו במחשבה להבראת ואלו הן האמורות בספרו של אדם הראשון הה״ד זה ספר תולדו׳ אדם א״ר יהושע ב״ר חנינא בשעה שהרוח יוצא מלפני הקב״ה משברו בהרים ומרשלו בגבעות ואומר לו הוי זהיר לא תזיק לבריותי שנא׳ כי רוח מלפני יעטוף ונשמות אני עשיתי בשביל נשמות שאני עשיתי ומים תכן במדה רבי יודן בר רבי שמעון אמר אפי׳ מים שיורדין מלמעלה לא נתנו אלא במדה הדא היא דכתיב כי יגרע נטפי מים וכתיב ונגרע מערכך ׃

ב ד״א לעשות לרוח משקל אר״א אפי׳ רוח הקדש ששורה על הנביאים אינו שורה אלא במשקל

פירו׳ דקא׳ בסמו״ך אבהו טוב׳ גדול׳ עוש׳ הקב״ה עם אשה זו וכו׳ פיי׳ לעיל עסקינן בהכי וקרא דעור ובשר תלבישני דאתי להכי כי לעיל ה״ל בעל המדרש לאתויי לעיל והדר ליתיה אח דכ׳ גיירין דמיירי בענין אחר ולכן נר׳ דמשל זה דכ׳ גיירין דקו לענייני׳ דלעיל ולהכי אסמכי ליה אמסגת׳ תייתי דר׳ אבהו דשייך לעניי׳ לעיל ולכן יר׳ דמשל לכ׳ גיירין ליעקב ראי׳ דתלי הזכרי׳ בנקבו׳ כדאייתי ליה בפ׳ המפלת והיינו מד״ל אף התולדי׳ ליעקב תלאה וי״ל דא״כ למדחי שע״י שהאמהות טרחו להעמי׳ בנים בתפלתם ובמעשיהם כאומרו כי שכור שכרתיך וכו׳ להכי תלי להו בלאה ורחל ואיידי דקאמר בני לאה ורחל כתב נמי בני זלפה ובלהה ׃

ושם בת אשר סרח דע״כ ושם אחות׳ סרח א״ל כדכתי׳ בפ׳ ויג׳ וסרח אחות׳ אח דמלתא אגב אורחי׳ קמ״ל ׃ לית ספר דמספר לגרמי׳ אע״פ שאפ׳ טעמו כטעם משל הגיירין הכ״ל כי הספר למה שאינו רואה את עצמו אינו מספר בעצמו אלא זה יספר את חברו כן האיש אינו מוליד דוגמתו רק דוגמת האשה הנראית לו וכן האשה בהפ׳ וזה מפני גיו׳ מחשבת׳ כדפי׳ לעי׳ ולפ״ז מני פב׳ שאין חלק לאיש כחומ׳ הולד אא כח ההקפא׳ כענין ההקפאה הנ״ל כחל׳ מ״ת מדקא׳ משל לב׳ שנכנסו למרחץ וכו׳ נר׳ שדעתו היות הולד מב׳ הזרעים יחד שאם כוונתו לומר שמה שציור זה נוטה לפעמי׳ ולפעמים לא נוטה והו כפי קדימתם שהציור הקוד׳ לחברו הוא הנוטה אין המשל דומה שהרי שנכנסו למרחץ ב׳ יוצאי׳ אלא שזה קודם לזה אמנם בציורי הזכר והנקבה הא׳ יוצא לפועל בלבד ולכן נרא׳ שר׳ אבהו חולק על הנ״ל וסובר שמב׳ הזרעי׳ יחד מתהוה הולד ואשה מזרעת תחלה יולדת זכר וכו׳ כדעת הגמ׳ אא שטעמו בזה אינו לפי שהקוד׳ במדרגת החומ׳ והבא אחריו במדרג׳ הצור׳ כמ״ש לעיל אא פיי׳ הטבעי׳ בזר׳ הזכ׳ שיתהוה ממנו נקב׳ ובזרע הנקבה שיתהוה ממנו זכר כדרך העול׳ שאין הספר מספר את עצמו אא איש את רעהו יעזורו וכן האשה תביא צורת הזכר והאיש יביא צורת הנקב׳ ולכן כשהאשה מזרעת תחל׳ יתחיל הטבע בהוית העוב׳ בזרעה ולכן תהי׳ יצירתו זכר כנמשך מטבע זרעה וכשיצטרף זרע האיש אל זרעה תשלם ההויה בצור׳ שהותחלה ויתהוה הזכר מב׳ הזרעי׳ וכשהאיש יזריע תחלה יהיה בהפך שתחלת היליד׳ תהיה בזרעו ואחריתו בזרעה ולכן יצוייר העובר כטבע הנמשך מזרעו שהוא הפיק׳ וזרע האשה נלוה אליו ומשל המרחץ כך הוא שכתו שמזורי׳ ראשון יוצ׳ ראשון לפי שהוכן ראשו׳ אל היציא׳ כן התחלת צורת העוב׳ בזרע שנמצ׳ ראשון ׃ טובה גדול׳ וכו׳ משום עור ובשר תלבישני וכו׳ חיים וחסד וכו׳ דעסקי׳ ביה לעיל נקט לה אא שהפסיק המדרש כענין ועכשיו חוזר לענייני כדפי׳ לעיל ׃ לפי שבעה״ז וכו׳ לפי סדר המדרש לסיים הפ׳ בתלת׳ דנחמתא נקט הך מלתא ביולד׳ מעין הפ׳ דמיירי ביולד׳ ויתכן דס״ל דאשה כי תזריע רמיזלה כלו׳ לעתיד כשתזריע מיד תלד וכמ״ש במס׳ שבת גביהרה ויולדת יחדיו ומכ״ש שלא יהיה להם צער לידה או שאומ׳ וילד׳ זכר רמז כמי הסדר הנע׳ דחבלי זכר מעטים משל נקבה כדאי׳ בפ׳ המפלת ׃ מה כתי׳ בטרם וכו׳ רמיזא בעלמ׳ הוא דעיקרי׳ דקרא משל על קבוץ גליות כפתע כיולדת זכר בטרם תחיל ׃ טו הה״ד לעשות לרוח משקל משום דבעי למדרש אדם או דם מייתי מים תכן במדה כי בהוית מדת המים שקולה באדם עם הדם היא הנאות כדלקמ׳ ואיידי דמייתי קרא מפ׳ ליה כוליה כדרך המדרש ׃ א״ר הונא בג׳ מקומות וכו׳ ירא׳ שמה שיי׳ עושה לרוח משקל הוא מפני שלולי זה היה מחריב העולם כמו שמצינו בג׳ מקומות או ואין הכוונ׳ בזה שמציאות הרוח בכל עת מאתיי׳ כי אין ספק שמציאותו בסבה טבעית כי אין בל חדש ומציאותו אם כדעת קצת שחשבו שהרוח הוא האויר שידחוהו אותו האידי׳ מעט מעט חלק אחר חלק בעלייתם ואם כדעת קצת שסברו הרוחות וחמרם הוא האיד העשן והיכם שקיטורי העול׳ מן הארץ ולכן רוח צפונית קרה כפי האיד העולה שהוא קר ורוח דרומי׳ חמה כפי האיד העול׳ שהוא חם וגם יש לכוכבי׳ פעולה בתנועו׳ הרוחות ולחלוף תנועת׳ את׳ הגבלתו ושיעורו בהשגח׳ אית דבק׳ בהם שאו מפני דחיי׳ האויר או עליי׳ הקיטורי׳ לא היה להם גבול וכבר היה אפשר שירבו הרוחו׳ כפי רבוי האידי׳ ושינוע הכוכבי׳ עד שיהיו מחריבי׳ העולם כמו שיצאו בג׳ פעמי׳ הנז׳ אא שהשגחת יי׳ דבק׳ בהם שלא יצאו אא במשקל הראוי לעול׳ ומה שיצאו בג״פ הנז׳ שלא במשקל מאת יי׳ היה הדבר לצורך השעה׳ היא ׃ בג׳ מקומו׳ וכו׳ עד בשביל נשמו׳ שאני עשיתי לעיל ס״א סב״ד ושם פירשתי רק ז״ס הוא אותה של איוב היא אות׳ של יונה היא אותה של אליהו וכן מ״ש בשביל אותו מעש׳ הית׳ אותו של אליהו לית׳ בגיר׳ דלעיל וגי׳ כתב׳ היא אותה וכו׳ דמדכתי׳ בשלשתן גדול׳ יליף דכולהו רוח א׳ היו ונשתר׳ מאיוב ליונ׳ ומיונה לאליהו ואע״ג דשל אליהו יות׳ גדול׳ היינו שנתחזק או יותר גמ׳ מ׳ היא היא וא״ת מה בכך בהיות הרוח השע׳ בג׳ שמקומו׳ י״ל שלהיו׳ יוצאת מהסדר הראוי רבה למעט בדבר שאינו ראוי כל מה שאפש׳ ולכן כיון שאפשר בשמירת הא׳ לג׳ המקומו׳ שפי׳ עד״ מלחום דבר שאינו הגונג׳ זמני ומ״ש בשביל אותו מעש׳ הייגו שלא היה כולל בעול׳ אא בגבדי שירא׳ איהו אותו המעש׳ שהרא׳ לו רגח ורע׳ ואש ומ״ש מפרקהרי׳ ומשב׳ סלעי׳ שיינו הנר׳ לאליהו ׃ אפי׳ מים שיורדי׳ שהם ברכה לעול׳ לא נתנו אא במד׳ שאם יוסיפו יות׳ מדאי יזיקו ׃ הה״ד כי יגרע נטפו׳ דמי׳ תכן במד׳ יש לפ׳ על מי הים או מימי בראשי׳ שבבראו במד׳ ע״ד מי מדד בשעלו מים מייתי מיגרע נטפי מים דמיירי בגשמי׳ דכתי׳ כי יגרע וכו׳

ירא׳ שהסולדה בהקפאת הגבינה הוא׳ הולד מדם הנקבה וצורת׳ מזרע זכר ות״ת יש כח בדמיון האם׳ לצייר הולד כצור׳ המצויירת בדמיונ׳ בעת התיכור וכמ״ש לעיל ס״א פע״ג בענין מקלות יעקב וס״ל שזה הציור מועיל בהוית העובר זכר או נקב׳ וע״כ ציור זכר שמדבק דמיונו באשתו ישבב הולד מהזרע כמותה וציור האשה כבעלה ישבב ההפך ומי שציורו יהיה יותר חזק ינצח לשל חבירו והוכא זה בענין אחר משל החלב כדי שלא יקש׳ עלינו מה היא סבת חלוף שעוברים זוכר לנקבה דבשלמ׳ אם הולד מחבור ב׳ הזרעים ניחא שנאמר שהיותר חזק מהניהם מנצח את של חברו שבהיות זרע הזכר יותר חזק או יותר מרובה מזה של האשה יהיה העוב׳ דומ׳ לו והאפך בהפך א״כ שהמאוחר בהזרע׳ ינצח את חברו וכמ״ש המפרשי׳ על מ״ש אשה מזרעת תחל׳ יולדת זכר שפשב׳ להיות או זרע הזכר כח על זרעה ויקום במדרגת הצור׳ וזרעה במדרגת החומ׳ וההפך בהפך אבל לפי מ״ש משל לחלב בין שבעולם חומר הולד מדם האשה והצור׳ מזרע הזכר א״כ מה היא סבת התחלפות בזכר ונקבה לכ״א שציור דמיון המולידי׳ גורם ולע שכם׳ הרוא׳ בניא מג׳ ועד מ׳ יבקש רחמי׳ שיהי׳ זכר הק׳ ומי שמבקש רחמים והא״ר יצחק אשה מזרעת תחלה יולדת זכר וכו׳ תירגנו הכ״ע שהזריעו שניהם כא׳ וזו השוב׳ מדק ג״כ כאגדה דידן שאם ציור מחשבת האב והאם היה כא׳ אז יועילו רחמי׳ ׃ שנא׳ ואשתו היהודיה וכו׳ ואע״ג דבכל התור׳ תולה הזכרי׳ בזכרי׳ פלוני בן פלו׳ לא דייקי מהתם הכ׳ דכיון דהכן מתיחס לאביו בכ״מ כתב הכי אבל הכא לא מזכיר האם אא משום דאוליד אחריני מאשה אחריתי וקאמר דהך מאשה זו ולהכי דייקי דזכרי׳ מן הנקבו׳ דאל״כ לעולם ה״ל למתלי באב ולית׳ ואשתו פלו׳ הוליד את פלו׳ אא דכיון דהזכיר האשה תלי בה הבנים לאשמעי׳ מלת׳ אגב אורחי׳ שהזכרי׳ מן הנקבות ׃ וכתיב ופלגשו ושמה ראומה וא״ת ליתי מדכתי׳ ברים הנה ילדה מלכה בני׳ כדמייתי לה בתנחומ׳ י״ל שטע׳ הכשור׳ כמו שסרה ילדה כמו כן מלכה אחותה והיינו גם היא דקאמ׳ ולהכי ניח׳ למימ׳ הכי ולא למימ׳ הנה נולדו לנחור ג״כ בני׳ ממלכה והיינו דבתנחומ׳ הסד״א לאתויי מפלגש כלב מעכה ולא מייתי מפלגשו ושמה ראומה דבתי׳ הכא משום דכיון דליכא למדחי׳ אהא דהנה ילדה מלכה כדאמרן איכא למימ׳ דמראות׳ נמי אין ראי׳ דאי די דתלי ברים באשה תלי נמיבסים׳ והא לא מייתי מעכה פלגש כלב ילדם וכו׳ דכתי׳ מקמי פלגש כלב מעכ׳ משום דהכת כלב עכסה דכתי׳ בתר פלגש כלב מעכה מייתי ראיה דתלה נקבות בזכרי׳ רצה להזכיר ב׳ כתובי׳ הסמוכים ׃ הה״ד אשה כי תזריע דאל״כ תזריע ל״ל אא לומר שהיא סבת הזרעת זכר ואע״פ שאין הזרע רק מהזכר לדעת המדרש הזה כדלעיל פ׳ תזריע תקן זרע כדפי׳ רמב״ע הפסוק ע״ד חכמי יון ׃ שנא׳ ובתואל ילד את רבקה ולא סגי במה שהוכיח שהזכר מן הנקב׳ דאפשר שאף שכשהאשה מזרעת תחלה יולדת זכר לפי שזרע האיש הבא אחריו מנצח והוא גורה וזרעה במדרגת החומר מ״מ כשהאיש מזריע תחלה לא יחוייב שזרע האשה הבא אחריו ינצח ויהי׳ במדרג׳ הצור׳ שאפש׳ כח הזכר עדיף שאפי׳ כשהוא עליו זרע האשה לא ינצחנו ולעולם אפש׳ שהוא יהיה במדרגת הצור׳ ותלד זכר וכן אפי׳ כשהוכיח שהנקב׳ מן הזכר לא יתברר מזה שהזכר מן הנקב׳ שאפשר לומ׳ דכח הנקב׳ כהולד׳ עדי׳ ולכן אפי׳ שיקד׳ זרעה לזרע האיש אפשר יהיה זרעה במדרגת הצור׳ ותלד נקב׳ כמותה וכן לסברת המדרש הזה שהשנוי כפי הציור כדלעיל צריך להוכיח ב׳ ההפכים אף שיתבאר שחוזק ציור האיש או קדימתו גורם לצייר הולד כדמותו וצורו לא יחוייב היות כמו כן בציור האשה שאפש׳ לומ׳ שחוזק ציור האיש או קדימתו גורמ׳ כודאי מפני כי לו יהיה הזרע אבל האשה כי אין לה חלק בזרע שמצייר לא יחוייב חוזק ציור׳ וקדימת׳ לצייר הולד בציור׳ וכן אפשר לומ׳ בהפך שאף שציור האיש פועל כודאי מפני שהולד נוצר בטנה אבל ציור האיש אולי לא יגרם בהכרח להיות הולד כציורו ׃ שנא׳ ובתואל ילד את רבקה דאל״כ ולבתואל נולדה רבקה מב״ל כדרך שאמר בני לנחור אחיך שלא הוכיר הולדתו רק שנולדו לו ואע״ג דהתם הוא דהוצרך למיתר הכי דתלי׳ הבני׳ במלכה מטעמי דלעיל מ״מ כיון דקאת׳ הכי ברים הל״ל נמי כי קאי ליסב׳ בבתוא׳ ות״מ משום דא״כ למדחי מייתי מדינה ׃ ואת דינה בתו ל״ל דהא א״ילדה ליעקב קאי׳ אא מלתא אגב אורחי׳ קמ״ל דיעקב סבת דינה והא דכתיב ואת דינה בת לאה היינו משום דלדמית לה בהוית׳ יאני׳ כדלעיל ס״א ומ״מ משום דליכא לנמגס מייתי מסרח ׃ ואת דינה קא איכ׳ למי׳ ... לא ... מ׳ דקרא כדכתי׳ אלה בני לאה אשר ילדה

ל״ה א״ד רא״שית כב ו שם מו
ישע״סו
איוכב״ח
שם א׳ יונ׳ א׳ מלכי״א יט
רא״סי״א
ישעי״כו איוכב״ח שם לו

ג אמי' ר"ה דכיון דקרמי דנכיה כחכמ' ומורה מספקי והחכמה תחיין
ממנה וכו' והחכמ' תחיין תכה וכו' ובתרי' לו רחמה ויספרם וכו'
ודרשינן ליה לעיל ס"פ ד' כתור"מ ט להזכרת רוח ומים כהדייהו שם
דכרוח הקדש ומור קמיירי ותו דכתי' התם כעסותו למטר חק ים נ"כ לפ'
כתור"ם ד' יערוף כמטר לקחי . יש
לפ"י מתחכמ' ספר הכל לפי הכנת הנכיח
יסעי"ח וכפי נורך הסעה וכפי הכנת הדור ,
ויש פנים נגון תעה שכתב' ספרו
וספר מיוב ושמוש שכתב' ספרו וספר
פוסטים זרות וירמיהו שכתב' ספרו
וספר תלמי' וקיקיון כדתי' כפ"ק דכ"ב ,
שנתנו מלמעלה הזכי' זה משלי שמוש
הטעם נקרמו מים כדחת לחזות פ'
כי טובים דודיך וכו' נמשלה תורה
למים מה מים מן השמים . יש זוכ'
למקר' וכו' ל"ל מכיון שזכיית החמה
כתור' היה כפי יניעתו כדתמרי' כפ"ק
לפניל"ם יתמר לך חמה ינעתי ולא
מיוב לח מלמתי ל חמון מלחתי ולא ינעתי ל
תחמן ינעתי ומלחתי החמן למה תנתן
לו חמה זוכה למקר' וזה למשנה
מיכו רחוי לח מיוב לכל חם יגע ומם
ם לח יגע לח יזכה לכלום ולינ' למימר
דם"כ הח נוסח קמתר שכפי יניעתו
מודדין לו מי מיגע כמקר' יזכ' למקר'
כי זה לח יקרח בתינ' כחמה כי החמה
הוח הזוכה כפי יניעתו ומן השמים
מין מדיד ולינ' למיח' נמי דכפי זכות
מעשיו נותנו לו מחפי' ם יגע הרבה
מלגיים ם הוח מיכו זכחי כמעשיו לח יזכה
ומ"ם יגעת ולח מלחת וכו' קיימו
כשחת' לח כפי דחטו דוסק ומחיפוק
מי לח עסקי כתורה ומליעם מחר
ולומיהם ולינ' למיח' דזכה לחוקותי מכל
וכדחת' השם לח חמרן לח למיחדותי מכל
לחוקותי נירם סיעתח דשמיח
הוח המקדמים ווכה למקרח וכו' משמע שהספר כמין הינים' שים זוכה
למקר' שמיכו קשה כלמוד כ"כ ויש וזכה חפי' למשנ' וכו' שהוח יותר קשה
דחל"כ לפלוג ולפני כמקר' ומפני נוסייהו שים זוכה לחוקותי כיה גרם ויש
שמיכו זוכה וי"ל דהכח להיות לו לב חוכן קמח' וכהיח דחמר כפ' כל היד
מלחך האוכל על השרעין כוסל טפה ומעמיד לפני הקב"ה ואומר טפה זו
מה מפה עליה חכם חו טפה ומשמע שנגנר עליו חכמת חו טפשות וזה יר'
כפף ם' יגעת ולח מלחת וכו' שלח דשמח מיירי להיות לו לב חכם מוכן
לחכמ' שכיניע' מועטת יסיג הרב' ויש שלכו טפש שלח יסיג לח כיניע' רבה
וכדרך שפירכו על מ"ם הרב כהל' תעוב' שהרשות ביד כל חדם להיות חכם
חו שכל שלח יקשה עליו מהשיח דפ' כל היד ויד"ים למקר' שמוכן לבו לזה
וכמעט יניעה יסיגה והמעט קשה מכלו וכדיך יניע' רבה ויש פנוח תוכן
גם למשנ' כיניעה מועטת וטעם היות זה מוכן יותר מזה שפפ' כפי מעשיו
הנוחעי לו ית' מתחל' חו כפי פורחת מזלו חו טבע מזגו וכמו שחנו בריכין
לומר כשהיח דפ' כל היד , רוחו יתירה בי בעל נפוה ורוחו קנרה בעל
עגוה כמו רוח נמוכה ורוח גבוהה דמפ' חנות וכן לקמן ס"ד פכ"ח משמע
דקשה לרוח משקל על חדת בני חדם ויחם השדו הללו לסיפו הרוח שבשדי'
ויהיה חדם שהיח בו כנגד יסוד השויר ופי' רוח קטיקטון נר' לי לשון קטנו'
ים בו מעט מהיפוד זוה ולכן הוח בעל עגוה ולכן רוחו קנרה בעל ם' תיקון
חדות הנפש כהקדמתו שיהם חדת הנשוה לטבע חדם ולפי מה שיחסוס
שחרים לל טבע החדום וכן נר' מדברי המחבר הנו' כח"ח ם"ח ל' שהרוח
הנו' כחן הוח יסוד החם שבנגדו החדום וכדרך שפי' בעל דרך חמונ' כח"ח
ם"ג דף כ"ז נכי הריח כרוח שהוח יסוד שלם חבר הוח כפי החמת חויר
מעלהב וכילמדנו נרסי' לעבו' לרוח משקל יש חדם שדעתו חרוב' יש חדם
שדעתו קנר' יש שדעתו כינונית וכו' משקל כדעתו וכרוחו שם נתן בו
נרכו הרי דעתו יפה ושם יותר הרי הוח נם ושם בחות הרי דעת קנרה
ולפ"ז לפנין ההסבלה ומחר שמי שהוח על עגם החוח הוח נם ומי שהוח חעט
הוח קנר דעתו ומרדף ריקים . חציו יש וחניו דם יהוע שהיסודות
שם ל"ל חויר יש שפר וכנגדם יש בחדם ד' חלטים והם המרה הירוקה
והדם והלבנה והשחור' המרה הירוק חמה ויבשה כטבע החם ושות המרה
לגל הדם כמו שקנף הטול' מן היין כשירתים כן הוח קנף הדם כשירתיהנו
חוס שכבד והדם הוח חם ולח כטבע החויר והלבן' קרה ולחה כטבע המי'
וזיה מוחרי הדם שלח נתבשל והשחור' קרה ויבש כטבע העפ' והוח שחרי
הדם וחניו מים וחניו דם הנו' כמן שם כ' החלטים קנו' שהם הדם שהוח
כנגד החויר והלבן' שכנגד המים ולכן חמ' שבחרבו המים נעשה' חירדופיקום
כמו שכתבו הרופחי' שכשחרבה הליחה הלבנ' בכל הגוף חתפוך הסדמון
הנשרי חו הרופים חת ובכשהדם רבה נעשה מלוחה כמו שכתבו הרופחים
שבהתעוררו' הדם יעורר החרם והשחין ומה שלח הוזכירו כחן רק כ' חלטי'
לו משני שהם עקרי קיום הגוף ומוזכי כי שניהם דם לח שוה מבושל וזה
כלשני מבושל ולכן חמר נחליטים שחין ללבנ' מקו' מיוחד בגוף שכל שחברי
כריכי לח לפי שהוח דומה לדם לח שמיכו מבושל ומחמ' הטבעיים שברח

הבור יתכ' משמע הדם כל חבר שהוח חם ולח כמו הנפר והדם והעור
והעצבים והכליות והכבדים ובחוש והלב והלשון והכבד ומן הליחה הלבנה
ברח המוח והריחה וכל החברים הקרים והרטובים ות"כ לו הפנים עיין
כמתכונת הגוף ובפרט בחולחים וכמו שחז"ל ברים כל מרעין חכח דמי
והלבנ' היח דם בלשני חבונל כנו' ו
חכמי הרפוח' חמרו שקרירת הלבנה
כנגד חומו של בכד וחתימותו של בכד
כנגד קרירות הלבנ' וכריות כ' חלטים
שלו שויש למסיבתם יהיה שלו בנגד
כי רוב החלטי' חלויש כתנבור' ם'
הפנים ' חרם מן דם מדלה קחת
חים דרים כדפי' לעיל סוף פ"כ ;
או דם פי' חם חטח ירבו המי' חו דם
ג ה"ר מי פלג לפטף תעלה מעין
דדרים חדם חו דם בני למיח' פרש
הדם מביח לבון הפער שהוח שם
טומח כנרעת ולחכי מייתי חפי קר
דדרים כיה מפל לנחת ירק וכו' וכ
מחפר' ומכיון דמייתי ליה פפ' כולי
ובפי' מחר כדרך המדרש . לשער
הפ"ה מעין בפני עצמו כדחמ' כפ' כרח
זטעם מחמר זה לחיוב מפ' כתנחו
לפי שחיוב קרח תנר ומחר חי
בשערה יפופני והרבה לפנני חכם ם
חנם הב"ה הכניח עלי חת כל פיסות
הלו ח"ל ליהוח ח"ו חלילה לל מרע
ושרי משוע חלח כי פועל הדם יפ
וגו' וכבל מדה שמודד הוח מכניח עמ
ר' מכין כפ"ר חכח בר כהנ' מין כה
מודד בבת חחת שנח' כי פועל מ
יפלם לו ח"ל הב"ה לחיוב חפי' הפ
ספליך מעין עשיתי לו ומדה נ
לו וכפ"ק דכ"ב חחר רבה חיוב כשערה חרם שנח' חשר כשער יפופני ח
לפניו רבפ"ם שחח רוח סערה עברה לפניך כחחלף לך כין חיוב לח
כשער הביכולו דכתי' ויען יי' חת חיוב מן הסער ח"ל הרבה ניחין כרחמו
כרחמו של חדם וכל ח"ח כרחתי לו נומח כפני עצמו חלח יהיו שתי יוב
כנומח ח' שלחלח כ' יוכרות כנומח ח' מחסיכות מחור עיניו של חדם נו
כנומח לח מיחלף לי כין חיוב לחויב מיחלף לי ; שלא חסח ח' מהן ל
כבר כתבתי טעם הדבר . ויבשיו חתח מבקש לנחת ים כחן חסרון לפ
וכחכתוב' חיחח מבקש לנחת לח"ל וחמרה לו חסתו ומה ח
כל פער ופער לו הקב"ה מעין כפני עצמו שהוח חתנו
שחתה כן חדם כתה בערות ים כך וכיון חתפרנסי על ידך לח כ"ם פי
לך הקב"ה פרנסה וכו' ; קול סיוכה הוח קול הרעם סיוכה מן הש
והכי חמר כפ"ק דכ"כ הרבה קולות ברחתי בעבי וכל קול וקול כרחתי
סביל כפני עצמו שלח יהיו כ' קולו' יוכלות מסביל ח' והסביל יתקן דר
דרך יריחתן מהשבי לחרן כשבח הברק כל ח' ח"ל לדרך ח' שלח יכולו
כדרך ח' יפלו במקום ח' ויזיקו הרבה לו הסביל הוח מקום כקיבת ה
לנחתו זה שהרעם עינינו משתת החיר החם ויכיפ התחכ עם החיר ויסתער
וכסיניים קרירות חי הבב על החיר יכנס לפנים חן הבב ויסתער
ויבחר לו המקום הטוב והנוחות לו בבב לנחת חמנו ויבקע הבב ו
ויסוב לו חם בכח התנועת' המסתערת וקול הבקע הוח הקול הנש
הנקרח רעם ותחר שים לכל חחד סביל בפני עצמו כי מסתע
הנקבע פעם חחד לח יתבקע עניח ליניחת הרעם הר
חע"פ שלפי הטבע חותו המקום הוח יותר מוכן לנקיעה הבני' ה
משתע טפי לסון הנח הנו' ; אמי' קול סיוכה ק' כיון דמפ' סיפיה דר
כהכי חי הזקיקו לפר' ריחי בשער תוכ לפרוחי בחבר בפסוקו וכפ
כיוכה כזה וכמ"ם בנח חי פלג לפטף תעלה הרבה טיפין ברחתי בשר
וכל טיפה וטיפה כרחתי לה דפוס בפני עלמה שלמלח פחים בכח ח
סיו מטפטפות חת החרץ ומיכה עוסה פירות ושמח הלח משתע ליה לפ
תעלה ליכיל דלפוח כי חה שהביחו שם רחיה ויעב תעלה ככיית פחים
מבכת : ר"א ודרך לחזיו קולו ל"נ ליה ור' חכין חריחה דקרא קחי ,
ירקה משחיר ירקוסה קרי לה משחר לפי שסכת ירקו העבכי כח"ם ן
שהוח תלובן המים ומשחרות הספר שהוח חרחה מחוכע מהן ותרח"ש
הוח המחוכע מכל המרחים ועל כן נהנה העין ממנו יותר ויזוק נוף
לשחרות והכוסוב לעיכן ; כך זכה חדם וספר שחור לפי שהעפרו נוכ
מליחת מיסות ולכן יקריה קרחת ליבפים ועל הרוב כיתי הזקן שחו יה
היוכם על החר' ושפפ לשחוי הטבעיים לכן כשלחו' הלם
בקיומו יגתת כו הטע' השחו' מכל כשיגיב הדם ותתמעט הלית' הלבנ' מ
הספר שהו' כשנה שחר מים לה מירקה מלכן ולכן דרש על זה חדם
דם שתנוברת הדם תמעט הליחה הלבנה כדלעיל ולכן יהיה הספר הל
שהוח שי' ללקות וברעת ושפ"ם שכוזק הספר מלכן לפסת רבוי הלבנ'
מפני שהליחו' השהוח מקרי שחפם הלחוח הטבעי ; ר' הה"ר נכונו לנ
שפטים וכו' משום דק"ל לחמי ל"ק הכח דכר ל בני ישרל בדרך הפרנ
ועוד הל"ל לחדם מכם כי יהיה כעור כשרו כדקחמר חדם כי יקריב מ
קרבן וכדדייק לעיל פ"כ והחם תירגו משום ככוד והו
חפני

ברם הכא נבונו ללצי שפטי ומחלומות משל למסרונה שנכנס להתוך פלטין של מלך כיון דחמת מנלביא (רגועות) הלן לחלל אסר לה המלך אל תתיירא אל לעברי ולשפחות אבל את לאכול ולשתו ולשמוח כך כיון ששמעו ישראל פרשת נגעים נתייראו אמר להם משה אל תתייראו אלו לאומות העולם אבל אתם לאכול ולשתות לשמוח שנא׳ רבים מכאובי לרשע והבוטח בי׳ חסד יסובבנו ר׳ ור׳ ישמעאל ב״ר יוסי היו יושבים ועוסקים בפנלת קינות ערב שב׳ עם חשכה שיירו בה אל״ף בי״ת אחת אמרו לפחר אנו נומרין אותה כשעלה ר׳ נכשל באצבעו הקטנה קרא על עצמו רבים מכאובים לרשע אמר לו ר׳ ישמעאל רבי אלו לא היינו עוסקין בענין °רוח אפינו משיח ה׳ הויה אסר עבשיו שאנו עוסקים על אחת כמה וכמה בשעלה לביתו נתן עליה ספוג וברך עליה נפי מבחוץ א״ר שמעאל ב״ר יוסי מהרינו למדנו ג׳ דברים ספוג לא שהוא מוציו אלא שהוא משפר את המכה וקושר עליה נפי מהבית מפני שהוא מוכן ואין קורין בכתבי הקדש מן המנחה ולמעלה אבל שונין בהן ודורשין בהן אם צ״ל דבר לברוק ניתל ובוקד ושמואל אפר חרש כל שהוא נפי כל שהוא חני ר׳ יודן פשום ר׳ שמואל טנופת חבית ושבריה טותר לשלטלן בשבת ואם זרקן לאשפה אסור לשלטלן ר׳ אליעזר׳ אר׳ חנחום בערורייה בשם ר׳ ירמיה אפי רשע וחזר בו ה מה °כתיב כאן לטעלה מן הענין אשה כי תזריע וילדה זכר מה כתיב בתריה אדם כי יהיה בעור בשרו וכי מה ענין זה לזה א״ר חנחום ב״ר חנילאי משל להטורה שראתה ונבזית כך מי נרם לוולד שהיה מצורע אמו שלא שמרה ימי נדתה א״ר אבין משל לנחש ירק שרמעין לתוכה כל ומשהמעין לתוכה היא עושה כריכין(קליפות) כך כל מי שהולך אצל אשתו נדה עושה בניס מצורעים ר׳ אבין קרא עליה °אבות יאכלו בוסר ושיני בנים תקהינה וחן קוראין על אבותיהם °אבות יגו החטאו ואינם ואנחנו עוונות יהם סבלנו : רבי

המנח׳ולמעלה דחיכו ומן כיס המדדם שרי וכדחמ׳ דב כפ׳ חכנו לח סכנו שם כומן כ״ם מכל מלה כומן כ״ם קורין ופרם׳ כומן כ״ם קודם מכילה היו דורסין מלה כומן כ״ם למחר מכילה לח דרשו מסום סכרו ודלח כר׳ נחמי׳ דחמר מפני מה חמרו חתכי הקדש חין קורין כהם כני מיחמרו כחכתי הקדש חין קורין וכ״ם כשטרי חליוטו׳ מלפי טעם זה חפי מלה כומן כ״ם חין קורין וכדחמר סחום כפ׳ חכנו ומפ״נ לכירוס׳ נריס כדר׳ נחמיה חין קורין כב״ם חן המנח׳ולמעל׳ מפכפחה הוח דחמר׳ דנרסי׳ כרי׳ חן המנח׳ולמעלי טעם וכחכוה נ״כ כדר׳ נחמיה ומה מלי׳ לב דחייתי בסחוך מכל חוכין כהם וכו׳ ליכח דב״ע היח ומיידי דחייתי הכח חין קורין כב״ם נקט לה סכח , א״ל ר׳ יחמעל וכו׳ כירוס׳ נדי׳ ח״ל ר׳ חייח חיכ׳ ד כחולנו מסחך נן דכתיב רוח חפיהו מסיח יי׳ נלב כפחיחות ח״ל ר׳ יחמעל לו לח חיינו עוסקי בעניניך היח לנו לומר חעב״ו פחיינו עוסקי בעניו . ספוג לח שהו מוכן וכו׳ כלו׳ מ״ם שחתן ספוג חינו לפי שהוח מוכן ומחמ׳ דב״ב היח מסיר דבל רפוח מסורה כחיזי דליכ׳ סכנ׳ מפום סחיקת סחכים שלח מפני שהוח מוכן מפחר מח שחכל כלח חפנע כפום מקום חו שחח מסרט בכנגו וגרסי׳ בירוסלמיספוג חינו מרפח שלח מפחר : בכחבי הקדש נפחר׳ פירשו דחיינו כחוני׳ דוקח . שא מן המנח׳ ולמעלה גרסי׳ וכבר פירשתיו . שונין בהם פרם׳ בנון מדדם סיר הפירים וקחלת חם ג׳ל דבר לברוק וכו׳ כלומ׳ חם נרין לרחות פסוק ח בחוך הכחב לדרשתו נוטל ורוחה דבולי חפי לה חיכ׳ ס נזור וניר׳ חיכה רבתי וחם סיו נריכי לפסוק ולקרו׳ מכיחין וקורין וניר׳ הנח׳ בפ׳ הנז׳ נכרך לפסו׳ חכי׳ ורוח כו׳ ושמוע׳ חתר חרם כל עסו ער דחיינו לנרסי׳ בפ׳ כל הכלי ח״ל נחמן חמר שמוע חרם קטל חות לטלטל כחתר מכל כבחתלי לח ופרם׳ כחתר דבכיתי לה כלי שבחרם כוח רחוי להם לכסוי ותור׳ כלי עליו ומפו׳ דקחמר הכח קושר עליה נפי מהבית מפני סכוח מוכן מיירי הח דחמ׳ שמוע נפי חרם כל סכוח פי׳ חחם הוח בחתר כל חרם חותר לטלטול ומפי׳ הי קטל חסו׳ דחזו לכסוי כלי וכן נפי חין סיכי׳ כין לה כין יכה חלח חזי להחכל בהמה חות׳ לטלטל כיון דהוח מוכן כחתר להחחם כו ומיידי דמייתי להח מייתי כמי הח דחמנוח׳ חניח וסבריה דטעמ׳ נפי חם ב׳ וכדחמי׳ חתם חנוח׳ סלכתחה הוי וסבריה חות׳ לטלטל בשבת ופרם׳ חנוח׳ סל חבית שנכחת׳ סחכים היח החכית לנברים סל חבית נטלין בשבת דחזו לכסוי חנח , ואם זרקן לחשפה וכו׳ כפ הנז׳ פרם׳ ואם זרק לחנוסף זו לחשפה בטלה חתורת כלי ואם זרקן לחשפה לפ׳הנז׳ חנוסף ע״ם . חפי׳ רשע וחזר ליח לנלמי׳ ס״ב דחסו׳ לח חמ׳ר פפח חם זרקה חכפול יום לחשב חסור׳ והשתח ליכ׳ לחקט לח חעש׳וכו׳ כן חירנו סחום ע״ם . חפי׳ רשע וחזר כו ל״נ הכי דהח פשיטח סיי׳ חקבל שבי׳ חכח׳ קרחי ומה נורך להחי קרח ונפל דחמהמ קרח ליכח הוכח׳ ועוד חחי חפי׳ הח לח סייך קבל׳ לח פרשב שלח חפילו רשע ובוטח כיי׳ חסד יסובבנו נרסי׳ כלקמ״ס ד ופירשו לכבוטח כיי׳ קחי חרשע הנז׳ דחפי׳ הוח רשע מחח שבוטח כיי׳ ללח חניח לנמרי לח עובדו מחזיק קנת כיי ע״ד בכל דרכך דעהו חפי׳ לרב׳ עכיר׳ יטה ליו חסד: וכי מה ענין זה לזה חמ״נ חתרוייהו דיבי טומח׳ וטהר׳ כיון דזו טומח׳ קלה וזו טומח׳ חמור׳ וזו בוקעת וזו חקרית וכ״ם לפי מה שכתבתי בסימן הקוד׳ שבנבי ישרא הנחתיים ולח טבעיים שהיה רחוי שלח יסחכו חל דיבי טומח׳ נדה ולית׳ שהם טבעיים ה״ל למכתב דיבי ויכה כתר דיבי נדה דחמו טפי להדדי ועוד כיון דחין בכל הרחמים בוגע בנפשו חחל׳ כדלקמ׳ ה״ל לחקדומי נבעי כסות וכתים : משל לחמור נרס׳ הילקוט משל לחמור׳ סרעת וכבוית . מי נרם לולד שילח כווי סרעת וכלוית ,

משל לחמורה וכו׳ מפני סרעת הבן מפני הבד מפשר שם כדרך טבע שכשהטיבוד חמותו דם המטונף מנטר וחס כדר׳ עוכם שנוש הבן בעון הזרין קחמר ר׳ תנחום שהוח לדרך טבע ולח״ל משל לחמור ועניבו שהיח מעוברת וכשנכנסו נרסם הטוב מכוייתה וכדחמ׳ לקמן ס״ר פ״ט וכן רובם הנדות נחנה בעובר כטבע ולפ״ו ס״ר חכין משל לנשת ירק כי כמו שרבוי המים מעשפי׳ כירק כן כהיו׳ חשם חלה דם כוחן כלות׳ מעשם הולד וכוסי׳ ר׳חכין לומ׳כי נם זה כדרך עונם לכן קרח עליה חכות יחכלו כוסר וכו׳ כי זה נחמר על העונם הבן בעון החב דכתי׳ כתי׳ כי חם חיים בעוכו יעות ולפי סוף מכ׳ פני׳ חם שחהב עכמו לורש חת שנם הבן לוק׳ וזה מפני היותו חוטח נ״כ כחכיו ע״ד פוקד עון חבות על בני׳ וחם להיותו רגון מתן הדין כתפם בעון חהב חע״פ פתין כו חטח וחם שתין החב לוקה חת שהבן נוסף עון חכיו וזה בקטנותו בלבד להכי מייתי תדתי קרחי לחכות חכלו בוסר סייכו שהחב והבן שניה לוקי׳ שחת׳ שחכל הבוסר בהברת שיניו חקהנה טפי מסיני הבן וחכותיו חטחו וחינ׳ סייכו שהם לח נענשו רק בניהם בחקות׳ והכוונ׳ כי פעמי׳ הבח על הבד לוק׳ הוח והבן בהרת ופעמי׳ הבן לבהו ח״ת תין לחן עון חחר שהבן בקטנותו כיתן לו טבע בהרת וחין הוח דין סילק׳

לא מייתי הכא פוקד עון אבות על בנים דהתם בנדולים וכאן בחזיון מעשי אבותיהם בידיהם כפ"ם ז"ל . בריבין נר' ספ' כמו שדורות כרוכו דפ"ו ז' ברכות וכו' י"ל מה ענין זה לכאן וי"ל דהמשל דלפי דרכינו קליפה על קליפ' וכן ע"י רבוי הדם מעלה סולד כמתי' וזהו הכרעת ונרי' הילקוט יש עמודים כיצין ונר' סיון מעטין גומה כלה כיוצה כתיב ואם לא תמצא ידה די סה וכו' הה פסיכ"ל דאין ענין זה לזה משו' נוסף דעכ"ח דאמ"נ דכאן בדיני טומ' וטהרה כיצה ל"ל למסכינהו מטעמי דכתי'כ' לעיל כסי' הקול' שה משום דסד"א דמשום דאמי' מסלני קנת בעניו הקרבן לעניל מקיל בללי' דכתי' ואם לא תמצא ידה די סה וכ"ל מקיל בקרבן מנורע דכתי' ואם לא הוה ואין ידו מספת לה ק' ופ"ם לה שו ענין זה לזה אין קולתו על זה כעל זה דמנורע לעולם בעי כפר לאפס ופוד דכתי' זו כתי' מקילו בתי בקרבן עני ולכאי רחוי שיהי' דמיון עניכם פדין הנרעת עצמו ; אני אמרתי לך וכו' אי"כ למילף כי אמנע מקרבן לידה לא היה רק מפני כילות ולזה היה רחוי שבועם בממון ולא בביאתו על הכהן שהוא לא בתרחק מפני זה ועוד שנרמא שנוע נדול לאחוא קל וק' כמ"ש למה נפסכה פ' חלה וכו' מאי סייטי' הכא אחא מפני שדבר בסמיכות יבית נ"כ למה נפסכ' נגעים פ' מספטי' לפ' מוכח וכהנה רבו' וע"ק ופורת מה ענין למנות חלה להיות שקולה בהנים כע"ה שבכופר הם כמולה בכל התור' וע"ק כמ"ש אי נרס ליכתל וכו' דמה ש"טכול ענין זה לזה ואפ"ש שאמר רשב"ל מני יום אמרתי תן מתנתך וכו' קשה למשוע סיהיה הלבר הזה על דבר זה ועוד לפ"כ מכאן מוכחת לאחא המנחפת שתחת אות י' היה לה על חטת בעלה וי"ל סים לדעת שכל הדברי' שאתו ת' בהנחה פרטית הן טבעיות הן מלאכותיות הן מערכיות כי לולי הסנחת י' הלבקה בהן לא יצליחו כלו שביאור בעל דרך תמונה כמ"ש ס"ת וזהו אנלי אי' מנעדי נבר כונגו וכו' יר' פ"ם שהלבר נר' בתלה בכתילה בעניניים המכוונים מ"ם לדעת כי אי' מנעדי נבר כונגו וברכו יחפץ האדם כפי מה שיעשו מן הסחים ולפי שהחטאי בנפשותם יכחישו זה נוה י' בקרבן לידה בנגד הפ' שחטא חטאת ירח' שהלבר' הטבעיי' ים להחמין שלולי הסנחת י' לא היה אפשר להמלט וכדכתי לעיל מה שהקודמת סי' כ' והבאת הקרבן לבהן הורחה על ההשתעבדות לי' שהוחה שנה רחשון לבל כי הבהן שהוא רחשון לבל דבר הוא שליח י' שיהיו על ידו מוכירים את י' כמ"ש המחברים שהבהן הנדול רמז לשנה רחשון ולפי שהחוט המחבים זה ישעבל מהקרבן בחשבו כי מין כמן ההסנחה לזה יהיה עבמו כנגע נרעת שיראה שהחולי זה טבעי ואינו דק ההסנחה שעל כרחו רחוי להחמין בהסנחה ולכ"ח ל הבהן בדפי כיפה עיניים ח"ח פ' מנורע ואחר שדבר בדברי' הטבעיים דבר בדברי התלאכותיי' ואמר למה נשחטה פ' חלה וכו' וזה שטעם מנות חלה להפרים לי' שהוא שנה רחשונה רחמי' העשה להורות ההשתעבדות ל הנשה רחשונה בדכתיבנא לעיל ס"ח פ"ח פי' ו'ולפי שהמקנר כזה נרעת המינו' פרח' בנפשו לו"ח שהוא כעובד ע"ח המחבים חלוה ממעל ואחר שדבר בדברים המלאכותיים דבר כמוליים ואמר כי בעד חטא וכו' וזה שחטנניטים יחשבו שהוחה מהמערכה מחטא דעת התורניים שבכל חן הסחים שחין מזונים לאדם אלא לפי מעשיו ואפ"ש סים סייכות למערכה בדבר כדכתיבנא לעיל ס"ח פ"ח סי' נ"ו ח"שנור כי בעד חטא זונה וכו' יר' לפי שהחוכל בכרו בלתי מעושר בחשבו שחין יד ההסנחה שלחה בעבייניו לבן יומין לו יי' חטא זונה כפי מעשיו ורשב"ל יליף לה מחיים את קדשיו לו יחיו: מי נרס לו וה"פ דקרא כי בעד חטא זונה וכו' כלו' להבטל פה בכל עביר' שספיק ולפי' עד ככר לחם שבר' שהיה עביר' קלה אפי' זה שספיק להבטילו לפי שים כה ענין כפיר' כנו' ; זכי הם ענין זה לזה מיל' למיל' אלי קושיא לדיוקא למיבעי הכי אלא כסדרן ות"ל הרחה"ם שחחר שחין שום דמיון בין דיני חיישות לדיני תרומה וקדשי' לא נכתבו זה חבל זה אלא לדרשה אינו שספיק וי"ל משום דוחים את קדשיו הואיל דחטא חייבי למיירי בחטא נזלות דכתיב הים או חטא כי יעשו ושם אין לחים נזיל בחטא שהוא לבהן וכו' לפ"ם וכל תרומה לבל קדשי בני ישרחל וחים את קדשיו וכו' וה"כ היה רחוי שם' זו חביה כם' ויקרא שבדבר כם' קרבנות חשאות וחטאות ח"כ למקחי פ"ו כתיב פ"ו שלחו מן המחנה כל נרוע וכל זב לבן הוקש לו לסמוך פ' כל נרוע לפ' סוטה לפי שהיה מיחסת לה שהוצות מביח ל הנרעת ולבן הוצרך לאת טעם אבקות פ' הבהן ל פ' סוטה ; ולא עשית כן וזה נרמז בתו' וחים את קדשיו לו יהיו לפי שהרשו בו בחקום אחר שי שהשבב שעשרתיו ואינו נגעים לו יהיו

שאת

שהתעשרות סוף שחין שהרשו שוטה שלח מ' שעשרה שהית למודה לעשות מ' הה דקאמר בקרבן לידה ואפ"ה לא עשית כן לא מכאתי לו רמז : ז' ברכות [מכרכות וכו' י"ל מה ענין זה לבאן וי"ל דהמשל דלפי דרכינו קליפה על קלי' וכן ע"י רבוי הדם מעלה סולד כמתי' וזהו הכרעת ונרי' הילקוט יש עמודים כיצין ונר' סיון מעטין גומה כלה כיוצה כתיב ואם לא תמצא ידה די סה וכו' הה פסיכ"ל דאין ענין זה לזה משו' נוסף דעכ"ח דאמ"נ דכאן בדיני טומ' וטהרה כיצה ל"ל למסכינהו מטעמי דכתי'כ' לעיל כסי' הקול' שה משום דסד"א דמשום דאמי' מסלני קנת בעניו הקרבן לעניל מקיל בללי' דכתי' ואם לא תמצא ידה די סה וכ"ל מקיל בקרבן מנורע דכתי' ואם לא הוה ואין ידו מספת לה ק' ופ"ם לה שו ענין זה לזה אין קולתו על זה כעל זה דמנורע לעולם בעי כפר לאפס ופוד דכתי' זו כתי' מקילו בתי בקרבן עני ולכאי רחוי שיהי' דמיון עניכם פדין הנרעת עצמו ; אני אמרתי לך וכו' אי"כ למילף כי אמנע מקרבן לידה לא היה רק מפני כילות ולזה היה רחוי שבועם בממון ולא בביאתו על הכהן שהוא לא בתרחק מפני זה ועוד שנרמא שנוע נדול לאחוא קל וק' כמ"ש למה נפסכה פ' חלה וכו' מאי סייטי' הכא אחא מפני שדבר בסמיכות יבית נ"כ למה נפסכ' נגעים פ' מספטי' לפ' מוכח וכהנה רבו' וע"ק ופורת מה ענין למנות חלה להיות שקולה בהנים כע"ה שבכופר הם כמולה בכל התור' וע"ק כמ"ש אי נרס ליכתל וכו' דמה ש"טכול ענין זה לזה ואפ"ש שאמר רשב"ל מני יום אמרתי תן מתנתך וכו' קשה למשוע סיהיה הלבר הזה על דבר זה ועוד לפ"כ מכאן מוכחת לאחא המנחפת שתחת אות י' היה לה על חטת בעלה וי"ל סים לדעת שכל הדברי' שאתו ת' בהנחה פרטית הן טבעיות הן מלאכותיות הן מערכיות כי לולי הסנחת י' הלבקה בהן לא יצליחו כלו שביאור בעל דרך תמונה כמ"ש ס"ת וזהו אנלי אי' מנעדי נבר כונגו וכו' יר' פ"ם שהלבר נר' בתלה בכתילה בעניניים המכוונים מ"ם לדעת כי אי' מנעדי נבר כונגו וברכו יחפץ האדם כפי מה שיעשו מן הסחים ולפי שהחטאי בנפשותם יכחישו זה נוה י' בקרבן לידה בנגד הפ' שחטא חטאת ירח' שהלבר' הטבעיי' ים להחמין שלולי הסנחת י' לא היה אפשר להמלט וכדכתי לעיל מה שהקודמת סי' כ' והבאת הקרבן לבהן הורחה על ההשתעבדות לי' שהוחה שנה רחשונה לבל כי הבהן שהוא רחשון לבל דבר הוא שליח י' שיהיו על ידו מוכירים את י' כמ"ש המחברים שהבהן הנדול רמז לשנה רחשון ולפי שהחוט המחבים זה ישעבל מהקרבן בחשבו כי מין כמן ההסנחה לזה יהיה עבמו כנגע נרעת שיראה שהחולי זה טבעי ואינו דק ההסנחה שעל כרחו רחוי להחמין בהסנחה ולכ"ח ל הבהן בדפי כיפה עיניים ח"ח פ' מנורע ואחר שדבר בדברי' הטבעיים דבר בדברי התלאכותיי' ואמר למה נשחטה פ' חלה וכו' וזה שטעם מנות חלה להפרים לי' שהוא שנה רחשונה רחמי' העשה להורות ההשתעבדות ל הנשה רחשונה בדכתיבנא לעיל ס"ח פ"ח פי' ו'ולפי שהמקנר כזה נרעת המינו' פרח' בנפשו לו"ח שהוא כעובד ע"ח המחבים חלוה ממעל ואחר שדבר בדברים המלאכותיים דבר כמוליים ואמר כי בעד חטא וכו' וזה שחטנניטים יחשבו שהוחה מהמערכה מחטא דעת התורניים שבכל חן הסחים שחין מזונים לאדם אלא לפי מעשיו ואפ"ש סים סייכות למערכה בדבר כדכתיבנא לעיל ס"ח פ"ח סי' נ"ו ח"שנור כי בעד חטא זונה וכו' יר' לפי שהחוכל בכרו בלתי מעושר בחשבו שחין יד ההסנחה שלחה בעבייניו לבן יומין לו יי' חטא זונה כפי מעשיו ורשב"ל יליף לה מחיים את קדשיו לו יחיו: מי נרס לו וה"פ דקרא כי בעד חטא זונה וכו' כלו' להבטל פה בכל עביר' שספיק ולפי' עד ככר לחם שבר' שהיה עביר' קלה אפי' זה שספיק להבטילו לפי שים כה ענין כפיר' כנו' ; זכי הם ענין זה לזה מיל' למיל' אלי קושיא לדיוקא למיבעי הכי אלא כסדרן ות"ל הרחה"ם שחחר שחין שום דמיון בין דיני חיישות לדיני תרומה וקדשי' לא נכתבו זה חבל זה אלא לדרשה אינו שספיק וי"ל משום דוחים את קדשיו לו יחיו דחטא נזלות דכתיב הים או חטא כי יעשו ושם אין לחים נזיל בחטא שהוא לבהן וכו' לפ"ם וכל תרומה לבל קדשי בני ישרחל וחים את קדשיו וכו' וה"כ היה רחוי שם' זו חביה כם' ויקרא שבדבר כם' קרבנות חשאות וחטאות ח"כ למקחי פ"ו כתיב פ"ו שלחו מן המחנה כל נרוע וכל זב לבן הוקש לו לסמוך פ' כל נרוע לפ' סוטה לפי שהיה מיחסת לה שהוצות מביח ל הנרעת ולבן הוצרך לאת טעם אבקות פ' הבהן ל פ' סוטה ; ולא עשית כן וזה נרמז בתו' וחים את קדשיו לו יחיו לפי שהרשו בו בחקום אחר שי שהשבב שעשרתיו ואינו נגעים לו יחיו

ה מנוף המים על כ"ה מעכבים אז מנוף המשה על אר מתכבים הוא מטר
בנגעים והוא אמרי יתב' לכל מרחק מיכי הכהן וכעת התגלחת נתת'
את כל שערו שהוא ג"כ לא יתחייב מיגלח מה שלח ירחה מבופו
ראשו על אלו המנגעים ע"כ וכי שמשון כתב ולא המים כרתו' כעודר
ט שאת זו בבל על שום[ט] ונשאת המשל הוה על שלח בבל ואמרה
איך שבת נוגש שבתה מדהבה ר' אבא בר כהנא אמר שבתה
מדהבה מלכות שהוא אומר מדור ואבא ר' שמואל בר נחמן אמר
מלכות שהוא מדהבה(כתו מדהבת לשון דהכון)פניו של ארם בשעה
שבא אצלה ורבנין אמרי[ט] על שום רישיה דרהב אמת הוא רישיה די
דהבא ספחת זו מרי שהעטירה המן הרשע ששך עושר בנחש על
שום[ט] על נחושי תלך בהרת וו יון שהיתה מבחרת (לשון רומס
וכתרס) בגוירותיה על ישראל ואומר להם כתבו על קרן השור[שאין
לכם חלק באלהי ישראל נגע צרעת זו ארם שבאתה מכחה של וקן
על שום והיה בעור בשרו לנגע צרעת לפי שבעולם הזה הבהן
רואה את הנגעים אבל לעולם הבא אמר הקב"ה אני מטהר אתכם
הה"ר[ט] וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם ז

סדר תורת המצורע

פרשה יו א ... את תהיה תורת המצורע הה"ר ש"[ט] הנח שנא יי'
ושבע תועבות נפשו ר' מאיר ורבנין ר' מאיר אומר שש
ושבע הרי י"ג ורבנין

להורות בנגעים ותע"נ דלכם ינדל ה"ת לטמא ולסגיר קמור נתלתי
מפסי לתחותי כי הפסד מרוכ'הוי מתמתין עד יגדל פחחם: א"ב הטם היה
עם הסכיני'ם ל' מהטעם מהטם לא נסמכו הוי מפני מהיה עם הסכיני' יכול
לבטוש לא כסהסכיני'ם לכלכת לפניהם כחו' וי' קולך לפניהם וכו' ופה
מסכיני'ם לא נסעם היינו מפני מהיה מתמתא לא ניי' הוה המסגירה
והטהור ולא ס"ל מטע' עכוב הטם עד המשך מרים כדי לחלוק לה ככוב
כעלמ' על מהמתינ' למשה כמהוסלך ליחור כמ"ם רש"י כחומש: כ"ר מתנו'
פירשתיו לעיל פ' ט"ו נ'. ראביל כתבי קורם פי' הערוך כערך קר מי
שמוכל קור של דקל קר היכו שומרו כרחו' לוקח קפורתו של דקל ומח"ר
נפלתי פי' מי שמוכל עם עוף מקורין חומה קורח יכול עליו שפח מכדין
כו הטופות יהי שלחנם לפניהם לפח מתרגמינן רומיהן לקלח:

ט שאת זו בבל ומ"ח ומה טע' רמז המלכיות במרחות נגעי' ל"ל כדחמ'
בתנחומ' שכשעה ק"ב פרש הקב"ה מטונה יהם של ישרא' בכרש' וכן
לעתיד ני' מלחה מלכות הידוע בכרעת ותת הסר שלה וסיינו והיה כעור
כסרו לנגע נרעת: שבחה מדהבה מלכות שהוא אומר ק"ט לפר' כחן
מפי מדהבה ומפי לפיעני רמז בכל כלשון מתת שלפני'ם מדוד והכה
יפפרם מתת מלשון מפה ולקוחה כתו כי לה מוכל מחתו ולפי מ"ם מדהבת
פניו יפפרם מתת מלשון סריפה כתו ויפתם דוד ולפי מ"ם על שום ריפי'ר
דהב יפפרם לשון כפיחות כתו הלה הם מטיב מתת: מדהבה פניו כתו
מדחכת פניה מכערת ומסחרת פני המדם לשון לחכון נפש: ששך עושה
כנחש עיין כתה שכתבתי לעיל פ"ב סי"ם כנירם זו: על שום על נחוכך
וכו' פי' שנקר' ספחת ע"ם הדבק הנחש לעפר מהולך על נחון וספחת לשון
דבוק וחבור: ה"ג זו יון סניה' מכהרת וכן בתנחומ' ופי' לשון בהרת ר"ל
מתניה יפרא עושה רומס שמין להם חלק כיי' כבהרת שהוא רומס בנוף
ולכן נזרה כתבו על קרן השור וכו' וכדפי' לעיל פ"ם ס"ב. מבהה על זקן
יבחק מכינו ע"ם שכירך כחומרו ועל חרבך תחיה ועל זה סומכת מרס
וזו היא מעומדת להם כזמן הזה: על סוס והיה בעור בשרו הכ"ל לדרים
בשרו לשון סר וכדדרים בתנחומ' לא להתם דרים ליה על פילק הסר מלא
בשרו והכה דרים שרו על יחמ והכוונ' כומרו בעור בשרו שהוא מעורה
בשרו כלו' מנחתך ונחלה בכרב הסר זקנו ס"ב דרים בשרו לשון בשור' כלו'
שהוא מכח בשורת הזקן שבשרוהו בכרכתו. לפי שבעה"ו וכו' דרך המדר'
לסייים בעניני' לעתיד לסייים בכבר טוב. אבל לעה"ב וכו' לכפור' יקם
וכי לעתיד יעשה' דין התור' ח"ו פפי' משם יתנח הנגע שטומחתו ושהרתו
ע"פ הכהן יהיה ושם הכהון שלעתיד לח נחמנו נגעים שכי הל"ל בעה"ו
היכח נגעי' לכל לעה"ב ליכ' ועוד דפתח בהרתי וסיים בטהר ולא הל"ל לח
בעה"ו כהן מטהר חת הנגעי' לכל לעתי' וכו' ועוד מתן דכר שהיה דטהרת
נגעי' נבי הזקתי עליכ' מ"ט דפסיק טומחותיכם ונגולים דכתי' חת הייכו
טומחו'עוכו'כדכתי' כתרי ונתתי לכם לב חדש וכו' ותת רוחי חתן בקרבכ'
וכו' ומחנם הכווכ' נזה מ"ם לעיל כסי' הקול' מהנגעי כיכר חיכ' טכעיי' רק
כתוכחו' על עון ולכן בחיבתם ע"י כהן מטר ייסרינו לעקון החטח כתחי'
הנגע וכחיב'שיכו' חטחתו ולבן לעתי' שיהיה מטהר חת יסר' ומכיון לכם
לירח' חת שמו תהיה היסרתם יותר כבוהה כלפי נריכה להיטרת הכהן:
א ה"ה ר' שם הנה שנא יי' משו' דכעי לם כ'מנחו' המוכי' ם ר' כלקן ורק מ"ם
דרמיון להח טפי מפח מילי שהנדע כתה עליה כ'כהסתוך ולקמ"פי' ז על י'
דכרי' נגעי' כתי' לכבי מייתי להי קרח ופלוגת' דר' מ' ורבנן לדרבן דחטר
שהסגיעי' דהיינו מטלח מדני' קשה כנגד כול' ניתח וכו' ולהכי חזהר טפי
חמוכי'ם ר' מפני שקש' שהקול כנגד ו' מוכו' ומוכי' ם ר' הייכו מטלחתלכי
שם' שם הרע ירחקו לחיו מחנו וכ"ם כשהשם רע הוא כעניין נוגע לחכרו
כגון שדבר רע עליהם או שרוב' לגולם או לכערם שני' ויטולה מדני' כיניה'
ולהכי מייתי הכא דר' י' דחתר כלם לקו כנרעת דכיון כלם כנרעת
והסגיעית שקול'כנלן נחנ'שדין נרע נודק מחר זו כנגד ו' חייכי נרעת
ולהכי חזהר רחמנ'טפי עלם כדין הנרע ויען לוח שכדי לכחר שעל לה ר'
שנרע כח שכי פ' זה דכתי כיה לעון שקר ואר' שכלן לקו כנרע ומכי לפי'
שנרע כח שלל לה ר' ואיידי דמייתי ליה מייתי ליה פלוגת' דר' מ' ורבנן שהרי
לין שום סיבה מקו זו שלח מחרים מוכח לה ולח ס"ל לחקוני שלח לחרים

ולכן יבקש מיי' שירפאנ'כוכות חשה ולח חלטרך להשרת החטוב'הנמורה
החנם כחנדתיכו לחחר חכח כהנח חכח מסגירה וכו' והוח סיי' ויתר חלבה
כענין החטוב' כמה שהעיר חת רוחם ז' החטוב' כפי' על
דכרים כמשם וכמה שנתן כלבה להחטוב'ר ז' כל מה שרחוי שהתעורר
ע"י סגור עליה תסגר ז' ימים, אין
קרוב רוחה חת הנגעים חיכח למיקר יעני'ר
הרי שנח דמיכו קרוב לטליטי כרחטון
כפר לעדו'לרבה ופסקו רוב הפוסקי'
כמותו לחפי' למ"ר פסו'היינו מדרבנן
כמ"ם המרכי כפ'וב כורך ונתן נרח' דכיל ג
לחרן ללח נחתכן פנחם עד שהרנו
לומרי חו עד שמם שלום בין הסנטים דחמי ג
כז'חמר כפ'טבול יום והח חליכם דר'
נחתיה קחמר לה חכל לר' שמעון
דלגינ עליה וקחמר והלח פנחם היה
שמשם ס"ל שנתכהן פנחם ומשה יי'ל חטלי ו
לחו פנחם קטן היה ולח היה רחוי

שש וסבע סרי י"ג חס"פ סדרך הכתוב כלעזן הזה חיכו כן שלח המספר החמ'
נכלל עם הכ' כמו"ג הנה לח מסבעה ד' לח חתרו חון סחין כחן ד' זולת הנ'
לח פי' עוד ס' וכללן ד' וכן תחת ד' לח חוכל סחת נ' ורנוח ס' וכן נ'
המה חטיכי כעד וד' פטיבי לכם וכן בסם נרות יטלך וכו' לח יגע כך רש
ת"ח הכח ס"ל לר"ח סם וסבע כי חם

ויקרא א ה והכחוב חומם לעו' החחרוכה כלעזן
חחר ולח כיכל לכלהו כחלה חייבו
לפי שהחחרוכה חמורה מהרחשונות
והכח לח ס"ל לחיחי' הכי דכיון דכחוב

ישעי' ג הרחשונו' חני שפיכות דמי' קשה לומר
סייחיה מסלח חדכים קשה כימנה כחו

שם מחכחוב וכ"ם חי ס"ל כח"ם נספרי
דשיכי' רחות לסון קשר חייבו נ"ע ע"ח
חך נ"ם כיון דקרח לח חפר"ח ז' הסם
חחי כיכנו ויר' ר"ל נסם הנה חייבו
דלעיל חיניח דכחיב חדם כליעל חים
חון הולך ערמות פח קורץ בעיניו
מולל כרגליו חור כחנעניתיו חשפוכו

בלבו חורם רע בכל עת חדכים יעלח
ומדם כליעל חים חון שם כולל לכעלי
הי"ג דברי סיזכיר וכו' הרחשונו סולך
ערמות פח וכו' דעקשות פח וקרינת
עין ומיגול רגליס והולח חנכעות
ד' מחי לסון הרע ומחפוכות בלבו
חורם רע חדע ומדניס יעלח חלח ס"ל
חדם כליעל חים חון שם ממכיין הו'

שם ה ויד' חדם רע לעמיס ומדם רע לכרין'
כרי כ' ועקשות פח וקרינת עין
וח"ר והם כלהו חדע חסיכי שכלל
שם כלם לסון הרע ומחפוכות בלבו זולת
חורם רע שפי' חחפוכות המחעסק
כחחבוחיו חמי' ומהנו עומד כדבורו
והנטחתו וח"ת ומרי לסון הרע

שם ג דמחסב' רעה וחלוח מדניס מכלל הו'
הן י"ל דלסון הרע הנזב' חחלה חיינו
ויקר' יד כפי' לח כרחוי' ולח חמיר כלסון הרע
המפורש וכח"ם כירושלמי דפחח סים
לסון הרע בהנכם כעניו נר חוכן
ומחסב' רעה הנזו' חחלה חיינו לעשות
רע רק שחופר חת חבירו ומחסב' רעה
כפרס חייבו לנזול ולעשוק ולז"ח
מחבעות חון וח"ת חין זה בכלל סים
חון הכו' חחלה להרחורי עכיר' קשיש

ויקר' ד מעכיר ס"ב מחבעות חון חייבו נעות
הרוח שחוב שהנו נכבד מהנכבדים
מדב' יב כדחסמע בספוך ומלוח מדניס דרים
שבלי ו חייבו כין לחייב ולח חמיר כולי האי ב
שלכי' ה"ג ומה מקיימין רבנן ושבע פי' לומ
כ חלק הכחוב למיעבד שכי ליומ
מלכי' כ ז' הכה סנה יי' לו פוקדת נפשו :
טו שקשה כנגד כולם ומפ"ג דחיכח
שם ה כחו ס"ד ונ"ע דעיניו רחו'
שם מסמע קחפרש ליה כנ"ע עני סכר
דחם יב דמחלח מדניס קשה כנגדן שוב סכה
לם"ד וכדרך שחמרו בלסון שרש
כפיס כערכין סחנדיל עוכות כנגד
ע"ח ג"ע ס"ד ומחרו שהוח כורג ג'
וכחלן כופר בפיקר .

שקשה כנגד כלם לח שני ליה לומר
מחי שכע דחיח כה כל הנ'
פקר חדם חיח שפי' סרניל לכוב חפי'
לפעיל על פקר חחר שהורנל על הפקר
כי חיינו מפקר כי מחמין לדברי החוכע וכוחה כן דברי חמת וקחמר קרח

דח"ת יפיח כוכים הוי מכיון דחמיח יוכע ל

ובולן לקו בערעת ומ"ת ומיך היח חדם כנגד מדם וי"ל דכנגד עינים
רחות דהיינו זנות כמו שחם"ח הערעת חפני סחולי זה מחדבק
בטבע מהזנות בעוכד מהכעסין וכנגד לעטל פקר שחבקש לכטל דוני יהיה
גדול ומגולל והיה למשל ולשנינה וכנגד ס"ד לפי שהמעורע חשוב כחת
וכנגד חורם מחשבות חון שם הוח ענין נסות הרוח כמו שפפי' יהיה ספל
עכיר ומחשב ושם הוח הויחו גוזל מה שחיינו שלו חפו' כעת' על הגזל דכחיב
וזה הכהן ופנו חת הבית חחלה הוח כעם שם שחיינו שלו יבח הכהן
ויעזר חת חמונו וכנגד רגלים מחהרות שם הוח חלול יי' כמו שפפי' כנגד
זה חולי זה סיכח שמו לקללה ושם הוח שבועת שוח שיהיה לחלה בחוך
עמו שיחמרו יהיה כשלו שם עשה כך ולפי מה שחפרש שעיקר חטחו היה
ריעתו ניחוח טפי שע' שכרעת יסגר ויעדרו כמו ויסב כערת החפפי'
וכנגד ומשלח חדפי' כין לחיים כדד יפה כמו שהוח כין לחיים יפרין וכמ"ש

ערכין הוח הכהיל כין חיים לחחתו וכין חיים לרעהו לפיכך חמרו
כדד יפה מהון למחנה וכו' . עתים רחות חחבנות כין חייבו נ"ע ל
פי' ומשום דסכתו הטין דעין רוח' ולב חומר חלי לה כעיני וחע'
עינים רמות בגנות נין המסרעות עינים חייבו יפוי עיניהם ס
מייתי ספיר דקרח בזנות

מנבחות קומתן ונטיית נרון
סרברי' הכי' בכחוב חבליהן לון
דלח חלי הנדעת כנסות הרוח
העיניו' מפני שכל לו לח סיין
רק לסתיפו' להרניל לפרי
מפ' הכח כוליה קרח דנבחות
דהוו סייפין כרומחין ונטיית
להרחות חבעיניהן לומר שכ
להתרחות ביופיין לח שבוות
כעלמח : שייפין כרומחין
מנביחות קומתן בזקיפ' כרון
יפר שלין בו בפיפות טיים ש'
ופייפין נר' חלמון שפוי כוי
נופח וחייבו נכהו דקר' ומה ש
ננסות הרוח נמי מנבחו

דתרוייהו מכין נחות
בקלוריא חדומה פי' בע
חדום ודות לחח
דס ומפסיק הדמע
בשחיתה חחת מהן מרוב
טפוף לשון הנדפ' דיי
לטפויי קחתי כלומר כמגדי
צורת דרקון דרים מעכס
עכנא ודרקון חייבו
צורת דרקון שהיח ס"ח
בפ"ח ונרחה שהיו
לנייר ע"ח לנרי חל מ
כארס על עכנת כפ' כ
נרסינן כחרס נחש
ופרס' שם מעכסנה כמו וכ
מוסר חויל ודות חרס חל נ
ליה עכס על שם שחיינו
ע"י כעס :
הלקן כנרעת והח דחלי ליה
לספרי מפני שהוח מקו
מוכן להבליות חטחין חו
מלקדק כד רנל
כרכחיב ולפחח ולפפחח
ספחת טפי מספ
דספחת חיינו שם נגע לח חולי
ודכחרת כדלים' כרים שכוע
שני המינים :
עשאן ספחות ופי' ושפח לכ
ועניו הקדוק לפ"ו
החפוכות שכהן סהן כרוס
לחחרו' והייבו דלח נחחרו כ
מדרכה ככנו' לספחה מ
כספחות הספחות
אחהן מעטנדן שוח פי
מכודנות וכן נר' חי
מהו חכודנות לחהן מעטנ
כרי לומר הסתח נמי דרי
לסון מספחה וקדקו

רחפיות ופפיכות וכ"ק כדי להפרים חפיכות מספחת וייחס כנו
פחהן יערה וכן נרים כילקוט ושפח כחיב חחר מספחות חיים שלח
זרע קדם וכו' חכל כחיכה רבתי נרים מהו ושפח ומעט ולפו"ל פי
דחן ומ"ת פי' קדקד כנות ניון סחיות יחסן כדפי' . פירון סי
שהוח לשון סרחון ומיחום כמו חכנת סריח נכבח סריח ששנין
כדלין חן הנרעת וכ"ם חן הכנים ולהכי לר' יוסי לח הלקן בנרעת
ככנים רק כהסמע דחן חכל ר"ח סכר דע' . נרעת נחסמו ור' ס
כנים ולדידהו משום נרעת חו כנים כחמר סורי טמח קרחו לי
שנא' ותדבר מרים ואהרן חל משה חל חשה הטנתו והיה כנו
פשה כמ"ס ז"ל . פירוש חיינו שפי' חת דמו הח פלח
חנופה דעוכדת דהרינת חכנר ועשה משום דחין רחיה מהת דהו
דמיס דחסמר לחטען כחכנר דהוה נוזל הדם דעשה ובעשה דהוה
כחלכות כדחמר כפ' נגעי חדין שטען לפני שלמה חכל מכנה ילף
דקחמר שלמה הכי ס"ח שלח היה כסעטותו התכלות מספיק :
ומנין שלקה וח"ת נפי דילפי' משוסף דמיס לוקה כנרעת מדלי
ליוחב נהם חכל היכי קחמר שלקה סהרי קללות שלו לח נ
לח כורש דוד כדחמר כפ' נגעי חדין ויחב כניהו ל' חחלך דכר לחחן
דכר יוחב וכה ענני ס"ל זיל מיחם ליה פרחי לח חפכיך כההוח נ

[illegible] לית קציל לטותיים דלטיים מכוך וכו' ויאמר לו המלך עשה כמאמר רב כלום מתקיימו כורדום על דוד וכו' ופרש"י מפני שקבלן שלמה ושמח מקטרגי הכי ככר לקח יוחד כנרעת ומתו הוא שהוסרו מכיתו ע"ש לכוון כהוגה גדולה מע"ם שכוונתו לא סיתה לכוונת כהוגה גדול שלא [illegible] הרוח שלתה כו לקטר' כחכמו [illegible] כנון לדבר קרי ליה כתון מפני [illegible] זה סיתה כתר כהוגה מתכוונת [illegible] מקרא זר מכלה ויתכן שר"ל שנזל [illegible] מיכו שלו כדאמר כמי לקמן פי"ו [illegible] לחסוך כמו לשלול שלל לכוז [illegible] כי' חורש מחשבו מון נזל ונו' [illegible] שכקש לללכו לכום כהוג גדולה [illegible] רמיתי כתנחומא פ' זו דמייתי [illegible] ומוסב מחכמות שקר ומ"כ הפ' [illegible] נזל כיון דמני נמי נגיכו ועיין [illegible] ס"ד פ"ו: מנחתו שכת' וכו' ק' [illegible] ע"ב דע"י ריכתו עשה כחטה מחתר [illegible] כחטה היה חלול י"י כללקחן [illegible] כ"ב שכוכת שוה כדאמר כפ' יש [illegible] ט"ב ליחסו שלל הרגליט ולפ"ז [illegible] מה הלב וי"ל דדיי' מדלכפל קרא [illegible] מושיעין שמחר חיי"י כי פה רציתי [illegible] ולא כני ליה כחוש וירדו וגחזי [illegible] לחמושיעין דקיקר חסלו [illegible] כי כרש ומר כי חזקה על כל חכם שיכוף את יצרו כשיתכונן כדעתו [illegible] כהורש מיד לעשו' כתחכמתו ברחמכוה ויחטא ויחשם ויתכפר לכל חטא [illegible] מפרי המיירו' שיעשם כוחת ויתכן שעון חלול י"י הו' השכועה ריכתו [illegible] כי אי' כפתחה ומח"כ הלך היה מחמין נעמן למ"ם שכתו שני נפרים [illegible] הנשיאים לכל עכשיו ברחמוהו כולך מיד ירחק כשיניהו כי כתוך שעה [illegible] כיחת כנפרים ויחשוב שתין זה שלא עשו חמר מתוכו וכן כתוכ' [illegible] ס"ם מתחלל ונ"כ זו היא נסכה לשכועה שוה כי מכני זה לא התמין [illegible] מעמן לדברי נחזי כלא שכועה: ושאלה מדעים שה דלא מייתי נמי רחמי [illegible] כוכים עד שקר משום דכיון דמייתי רחמים לשעון שקר דלא חתיך [illegible] מתי כתבדו שקר מכ"ם כעדו שקר: ששלח מדעי' כלו' שהפריך כיניהי' [illegible] שתי שתם דחיכת ג"ע י"ל דלייך מדכתיב על דבר שרם חטת מכרם [illegible] על הפרידתה מחברתה דחל"כ חטת מכרם למ"ל: פעם ח' וכו' [illegible] לה הכא לו דכנעני פרשה היו נרעת חדר דחמר שלקה ברחמן [illegible] כיינו מפורש בכתוב כפ' המדיר: המוציא שם רע טעם דרשה זו לפי [illegible] מקום שנכנסה תורה דשקה לנרעת לא לכונת מוחה כחות' תורת [illegible] נרעת תורת נגע נרעת וכן היל"ל כתן ואת תורת הנרע כיו שהרחה שת [illegible] לכתן למוניט שם רע מפני שהשרתו ע"י נפרים לכ"ם שחטאו שם [illegible] בו לכתן יחות להשתר כנפרי' כרחת"ל כיכת קול ויכפ' על הקול ח"כ דהל"ל [illegible] היה תורת טהרת המנורע להשמא בטהרה עסיק ולא ה"ל למקרי' [illegible] ושתר' כמקרה כו': א"ר יוחנן וכו' מייתי לה הכא למשמעי' הרחקת [illegible] מהמנורע דהשתא ניחא טפי כיות דין לשון הרע בנרעת שכתו [illegible] שהכהל כין היה לרשעו יכללו ממנו ו"ם וע"ו ומאי ואת תהיה ונו': [illegible] מזוכוי כעלי רחמן שפל ידן דרכך החולי הכוה וכדאמר כתוכות [illegible] פ' המדיר ועד"ז ר"ל שלהיות המנורע חוטא שכשכת זה נשתרע [illegible] לשון אמר שהזהרו מדעות הרים הכוה שלא יתפתה המדם כדעותיו [illegible] מוכיחים אתר שלא מהשכות כדפי' קנת כשה לשלשל ס"ת פס"ט משל לכן [illegible] וכו' והיו וכוכים שוכיני שלין ור' וירם שלא יתיב כנויה הוא שנאמר [illegible] ולית עמו כן מדבקהו רעת שכרותיו ור"ת שלא פייל כהשליה [illegible] ור' שמי שלא שלכלי מן כיעי הוא כט' שמפרש כשמוך כפ"נ כדר' [illegible] ורבי אמי ורבי אסי: ב הה"ר מי שהיה שהתן חיים וכו' נם טעם [illegible] זו כלשי' כתנדש הקודמת למשום דכעי לפ' המנורע המוציא שם רע [illegible] מאי שנא דנקט זו משאר מילי שפ"י כנרעת כת מייתי אמי קרא [illegible] חיים כלשון משמ' שהיה עקר הכל וה"ק להכי רמז שלשון שהוא

אמר מכלל ומכיון דמייתי ליה מפרש ליה:

[illegible] כרוכל וכו' י"ל מה היתה כוונת הרוכל בהכרזה זו שתם ת"ם [illegible] מי שהיה שהתן חיים שהתי לשמושינן ומה טעם ההכרז ועי"ל [illegible] שתן כעי למוכן כי שם חיים יהה לה כשתיר ולא כשתיר יהה שלה כתו' [illegible] ל מה שני כתנם וכו' ומנם כפ"ק דע"ח ההכרות ר' שלכסנדרי הדוש' [illegible] לא נוכר מקח ומתכר שם כי יתכן שלהלהיה לב השמוע שתא כשכיר' [illegible] שדבר הנמכ' הוא מכיון שין זה מספיק ועי"ל מה כ"ל שהיה ר' יכחי [illegible] הקלוטית כשמעו ואת דמתי נפקא מיניה שיהיה כבית שן כשדה נם למה [illegible] ריך לומר שתני' דהוה שתר וכו' ר' יוחנן שתהיה שתים ועוד שהשתים התכר [illegible] כי' ר' יכחי ס"ת דר' יכחי שהיה הדבר כפשוטו ולא הכין טעמו שתחלה [illegible] ה נריך להזכיר ספר תילים לא היל"ל אלא מי יהיה שהתן חיים [illegible] דפ"ק דע"ז ועוד מה חדש ר' יכחי כשומר שם שלמה שכרו לפשיטי' הרוכל [illegible] לקרות ועל"ז שם כוכם לו שתחלה כשתר שהוגרך לפשיטי' הרוכל [illegible] ולו שתי דהוה ק' ליה הוה כקדש דתי שהיה שהתן חיים הוה שפשר [illegible] דהוה ק"ל היות שכתוב ע' שדבר דרך כלל וכו' כלפי שכתנת הרוכל וכוכת [illegible] כשיני שידע שדבריו שתעורר שם שהתה שהתכת הרוכל שדבריו בעל [illegible] שהתם שלשון שהתנדש כר' שפשקו כקרא לשומר יין ולשוכו וכילקוט [illegible] שם ס"ב ר' חיים ס"ל שלמדינו לא היה יוכל עשק וה ע"ל שן

שמח זה וכירדו כירדין ב"ש שה הוה שכידור שכירר לו וזו דוחק לומר שהייני משום דשם' שדבר בכלל וכפ' כלפי שכתנת כדבר ב"ש שם ת"ח שלפוכין מיכה שכוכר לשוכו יפיע שהייט ר"ל שטע' הרוכל זה לקרות כל הרוכל כדרך משובה כי הוה יאמר תיקון וזעפת לתקן לכל ת' כפי חטתו שבר חטת כשופן יפיה ולא יתות כי יהוע שכבל עכיר וכביר יש פיוק יהוע לשבי' מיוחד וכמשמה כל תנוה יש תוספות כח לשבר מיוחד סע"ב כמכות רמ"ח כמספר שהכרים וכל שבר חטת כדבר שם יש לו משמה מיוחד בו יתקן שלי"ל שבר הטוה כמו משמה שהתריכו שהדברים כדרכי שתשובה וכבר דרשו רבים על זה ת"ם כשרוכין חם כרחמו יעשוק כתורה חם כנרונו וכו' עד שם בכל נופו וכו' שמכוונה שמי שחלב בשרשי שם שהמוד' שבר ברחם יעשוק כה ויתכן כה מנות מיצרות חותו לשתוכות שהמתיות כשכות תפילין וכיוצ' מצלי שמורות על מניחות ס' ושתדנתו כח והשנשתו ושם חלב שחטת לשון הרש ורכילות וכיוצ' ב"כ יעשוק כתורה ויתכן כה שכוכ' שבר ברחמו לשון הרש וקלון חברו כי לכן שת' נגור לשונך שבר יחתר שדם הוחיל ושתרתי שת לשוני שרש ושפתי שדבר שרמה שלף ואגדה כשיכה ת"ל שור שרש ושפה טוב ואין טוב אלא תורה שנאמר כי לקח טוב נתתי לכם וק' שהי חיתי שתפני שנוך לשוכו שרש יסניף כוה לנלמוד שתשתה יגרה כשיכה אלא לדבר בלל כשתשה חותו חכם שספר עניכו הרש על שפ' ואלא שבקתי לנוף טוב תקתיקה ולו"ת סוה טעות שכהכרת נריך להחיר

לקח פרעה לפיכך היה משה סזהיר את ישראל ואת תהיה הורת המצורע המוציא שם רע תניא א"ר יוסי שח לי זקן אחד מאנשי ירושלם כ"ר מיני שחין הם וכלן אמרו חכמים תשמיש המטה קשה להן ובעלי ראתן קשה מכלן מאי הוי תניא הקיז דם ושמש מטתו חוירין ליה בנים נבפין וכו' א"ר יוחנן הזהרו מזובי בעלי ראתן ר' זירא לא הוה יתיב בנויה ר' אלעזר לא עייל באחליה רבי אמי ורבי אסי לא הוו אכלין ביעא דיליה ועל זה נאמר ואת תהיה ונו' ב ר"א ואת תהיה הורת המצורע הה"ד מי האיש החפץ חיים מעשה ברוכל א' שהיה מחזר בעיירות שהיו סמוכו' לצפורי והיה מכריז ואומר מאן בעי למזבן סם חיים אזדקן (משקיפו) עליה ר' יצאי הוה יתיב ופשש בתורקליניה (טרקלין) שמעיה דמכריז מאן בעי סם חיים א"ל תא סק לחכא זבון לי א"ל לאו אנא צריך ליה ולא דכוותך אשרח עליה סליק לגביה הוציא לו ספר תלי הרא' לו פסוק' מי האיש החפץ חיים מה כתיב בתריה נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה סור מרע ועשה טוב א"ר יצאי אף שלמה מכריז ואומר שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו א"ר יצאי כל ימי הייתי קורא הפסוק הזה ולא הייתי יודע היכן הוא פשוט עד שבא רוכל זה והודיעו מי האיש החפץ חיים לפי' משה סזהיר את ישראל ואומר להם ואת תהיה הורת המצורע תורת המוציא שם רע ר' א

לפונו לדבור התוריי ולזה הרמה לו הרוכל הזה מי האיש החפץ חיים וכו' כי א' מהדברים הצריכים א' החיים שיצטרך אזהרה ר' ינאי הוא זה שיגנו' הלשון הרע עם היותו נזכר בשלוחו והתרתו כעשות הטוב שהיא סתורם וגם כזה לא מלאו לבו לקרא עליו הפסוק אבל הוציא הספר והראה לו הפסוק כלו מקרא לכך אני קורא לא

ש' ג סאני מזכיר אותך ואומרו ספר תלי' יד' שהם היות אזהרות רבות כספר זה שע"כ נקרא ספר תלים כי תהלות יי' ועבודתו יכשר א"א אינו מוציא בו

שם ב דבר צריך הוכרה לפני ר' ינאי זולת המקרא הזה וכן דייק לשון האגדה בפיתה שהיה ביילקוט הוציא תקופתו ספר תלים ופותח והולך עד פסו' מי האיש החפץ חיים כלו' שהיה עובר על כל דבר מופר נזכר בספ' זה ולא מצא

יקר' י"ג ראוי לר' ינאי זולת זה ור' ינאי שהבין טעם דבריו אמר כינס שלמה מכריז וכו' וזה כי כמ"ש סומר פיו שהלשון הוא מורה שמירה לעת תלוה ולא אמר סותם פיו וכיוצא נר' שרמז לב' הדברים הנז' הא' שמירתו מהדבור הרע והוגלתו לד"ת וז"א כל ימי הייתי

תלים ב קורא הפסוק הזה וכו' כלו' כי לפו' הוה ק' לאמאי נקט לשון שמירה כי טוב שיאמר לשון מורה על הבטול הגמור הצריך ללשון הרע אמנם עתה מדברי הרוכל הבין כי ב' אזהרות

דברי' ב אלו קשורות זו בזו מפני הירא' פן יתפוש איש בקנה הא' ויזיק לעצמו כמו שתכרן המשורר ומזה הבין למה

יקרא י הזכיר שלמה לשון שמירה שהוא

תלכי' ב להורות על ב' ענינים ולפי א"ש בתנחומא מנרות נפשו מנרעות ירא' כי זהו שחדש עתה ר' ינאי פ"פ

תלים ו הרוכל שאין פי' סומר מצרות נפשו מיני נזיקים המתרגשי' בעודו בחיים בחיים מפני לשון הרע או נרת הנפש בעה"ב אלא תיתה בעה"ז וכמ"ש הרוכל מי האיש החפץ חיים שפי' שבירת הלשון יתגלא חיים ממש בעה"ז וכשעך יקרבו המות ואין זה אלא נרעת כי אז חשוב כמת ולזה יפור' מצרות נפשו מצרע' ולז"א כי עד עתה לא הוכרר הדבר כפי' סומר מצרות נפשו אם הוא צרות העוברות בעה"ב או עונשי עה"ב ועתה ידע שהוא תיתה בעה"ז ומסכים לזה אמר לפי' משה מזהיר תורת המוציא ש"ר כלו' כי נרעת יאונה לו •

עליו אבל כשהוא במזרחו והמצורע למערבו כתנא שרוח הולך מן אל הטמא ומאי היזקא ושמא חוש הרוח הנוגע במצורע מאכיל מטו אל הטהור לאחור כדרך התהפכות כינון סשמש • ועד"ה י"ל כי הנזק הגופניי דברו אבל על הנזק הנפשיי ולהיות שוני הנרעת קלקול ב' ההנהגות הידועות

ביפה עינים ח"ב פ' ז ולכן קלקול ההנהגת עצמו ספרו מעש' וריש לקיש כי אפר פרחה בו בהנהגתו ראוי להתרחק ממנו ללמוד מדרכיו כלל פן יחטא ולפי שההנהגה בג' דברים שהם והן העיון הפוריי ומעשה וקנין המדות וכשנתחבר לשם במושכלות וטבע הנמצאו' אמר חכמי החקירה יהיו ד' ולגו' היה מתרחק ממזרחו והוא הזורח ויוצא אתו כב' אמו לד' הנז' וריש לקיש היה עושה יתירה אפי' בדברי הרשות מתרחק מלכת בדרכיו כלל אפי' ק' אמה ואמר דלא פליגי יד' שכאשר יש סבה שממנה לטעות ממנו כמו שהוא בהנהגה ראוי להתרחק מן הדברים מפני הרואים שלא יטעו וכדאמר בפ' הרואה הוא מטה מטהרי' אמאי סב"כ כי היכי דלא כתריה אמנם כשאין הרוח יוצא שלא יש סבה מביאה סומאה להתרחק מלכת בדרכיו כמה מקלקול ההנהג' והן הד' דברי' אבל בדברי הרשות אין חשש בדרכיו וישמו ויתנו עמו ועל הנהגתו הבייתית אמר ר"מ לא ביעי מן מכולת דמצורע ובכר' שהאכיל כנוי א' הלמוד בדרכ' כמש"ה ח"א פ"ל וא"כ יר'

ג ר"א זאת תהיה תורת המצורע הה"ד ° אם יעלה לשמים שיאו וראשו לעב יגיע שיאו לרומא לעב לעננ' כגללו לנצח יאבד מה גללים הללו מוזהמין אף הוא מוזהם רואיו יאמרו איו המון ליה ולא מכירין ביה שכן כתיב בריעי איוב ° וישאו עיניהם מרחוק ולא הכירוהו ר' יוחנן ור' שמעון בן לקי' ר' יוחנן אמר אסו' לילך במזרחו של מצורע ד' אמות ור' שמעון אמר אפי' מאה אמה ולא פליגי מ"ד ד' אמות בשעה שאין הרוח יוצא ומ"ד מאה אמה בשעה שהרוח יוצא ר' מאיר לא אכיל ביעי מן מבוא' דמצור' ר' אמי ור' אסי לא הוו עיילי למבואו' של מצורעי' ריש לקי' כד הוי חמי חד מנהון בקרית' פרגם להון באבני' א"ל פוק לאתרך לא תזהום ברייתא דתני ר' חייא בדד ישב לבדו ישב רבי אלעזר ב"ר שמעון כד חמי חד מינהון הוה מיטמר מיניה על שום דכתיב זאת תהיה תורת המצורע המוציא שם רע •

ד ר"א זאת תהיה תורת המצורע הה"ד ° ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חקי' ° ותשא ברית' עלי פיך בן עזאי היה יושב ודורש והאש מלהטת סביבותיו אמרו ליה שמא בסדרי מרכב' אתה עוסק אמר להן לאו אלא מחריז (מחבר) דברי תורה לנביאים ונביאים לכתובים ודברי תורה שמחין כיום נתינתן מסיני עיקר נתינתן באש ניתנו הה"ד ° וההר בוער באש א"ר לוי מצינו בתורה בנביאים בכתובים שאין הקב"ה חפץ בקילוסו של אדם רשע מן התורה ° ועל שפם יעטה וטמא טמא יקרא מן הנביאים ° ויהי הוא מספ' למלך את אשר החיה את המת וזאת האשה וזאת בנה אשר החיה אלישע ודלמא לאהורי תרעא הוה קאים רבנן אמרי אפילו בסוף העולם חסיטה (סכיעה) הקב"ה והביאה כדי שלא יספר אותו רשע בשבחו של הקב"ה בכתובים מנין שנ' ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חקי ר' אלעזר בשם ר' יוסי בן זמרא אמר רמ"ח איברים יש בו באדם מהן רבוצין מהם וקופין ולשון זה נתון בין שני לחיי' ואמת המים עוברת תחתיו ומכופל כמה כפולות בא וראה כמה שריפות הוא שורף אלו היה זקוף ועומד על אחת כמה וכמה לפיכך משה מזהיר את ישראל ואומר להם וזאת תהיה תורת המצורע המוציא שם רע ר"א

הה"ד אם יעלה לשמים שיאו וכו' מסום דיקשה על מה שמפ' המצורע המוציא ש"ר תאי שנא דרמיז אהאי מאמר עבירות שהנרעת בא עליהם כדכתיב לעיל בעי לתרוצי הכא דמשום דאוכם המצורע נודק יות' במוציא ש"ר מסאר דסייגו מה שיושב בדד כי כסם שהוא הבדיל בין איש לרעהו כן הבדילו ה' לרעה כדכתיב לעיל להכי רמין טפי המוציא ש"ר ומסום דענין ישיבתו בדד מסלא יותר בהאי קרא דקאמ' שאפי' בעת לכתו בשוק יתרחקו ממנו שעל זה נאמר רואיו יאמרו אין כמו שמפ' להכי תייתי ליה ומסכים לזה תייתי ר"י וריב"ל ופאר אמוראי דמזהרי על ההרחקה ממנו טפי והיינו דמסיים על שום זאת תהיה תורת המצורע המש"ר בלומ' כל אלה לו מפני שהוציא שם רע ונדון מדה כנגד מדה וקמפ' קרא דאם יעלה לשמים שיאו וכו' במצורע מדכתיב כגללו לענין זוהמתו וזה יבדק במצורע תאד וג"כ רואיו יאמרו אין לפי שמפ' אמון ליה ולא מכירי' וכו' לא יבדק אלא במצורע ועוד דהתם מסיים ינל יכול כיתו וכתצורע איירי כדלקמן פ' י"ז וטעם אם יעלה לשמים שיאו וכו' נר' דמיירי הפס במצורע שמצטרע מפני גסות הרוח שהוא אחד מהדברים שהנרעת בא עליהם וכדלקמן וקאמר שכנגד גאותו אף שעלה לשמים שמעלתו יושפל ויתבזה כגללים ז שיאו לרומא לפי הגר' דלעיל ס"א פכ"א סי' ג' שיה מתפרס כמו כן הכא אלו היה גרסי' הכי והיה הענין ד"א על גאות הרשע שגדלה עד שחקים אמנם לשנא דהכא לא משמע דקמפרש רק לשמים וכו' דק"ל כיון דקאמר לשמים מאי לעב דקאמר בתר הכי שמוחת הרבה מת"ם אחלה משום דאפשר לפרש לעב על המלאכים כדמפ' בס"ט וכמכילתא שביו עברו לה"ק שפי' לשמים איכו שמים ממש אלא לשון רום וגובה כמו שתי קורא ומהשתא פירש עב ענכא כפשוטו וזה לא יכון לעיל ס"א דהתם שמים ממש כעינן כדכתיב התם ואין קו' שיתחלף פי' הכתוב לפי חלוף הנושא שעליו נדרש ז ואמון ליה ולא מכירין שאין לפר' כגר' לבאורה שיגיע ויאמר עליו אין דא"כ יודעיו מיבעי ליה דרואיו משמע כעודם רואים אותו ועוד דבתר הכי יפין שופתו ולא תוסיף אלא הכא אפי' בחיין מיירי שבעודם רואים אותו יאמרו אין כי לא יכירוהו וזה אפני השתנותו קנת כנגעיו ועו' שלא יראוהו אלא מרחוק שיראו מגפח אליו כדלקמן אסור לילך במזרחו שלא תתפשט מזוהמתו עליו ואמירא שבכתא תאיסור' וכ"ע תאי שנא במזרחו דאי משו' דרוח מזרחית יותר חזק' אחה מכל הרוחות כדאיתא בשלהי' כל הגט אדרבה כמערבו יש לאסור שאז יכיה המצורע במזרחו והרוח המזרחי יביא מזוהמת המצורע

שמקולקל כהנהגת ביתו כל בני ביתו מקולקלים כי תושל תקשיב שקר כל משרתיו רשעים לזה לא היה לומר ר"מ לתוד ותוסר הנגוע והזכיר המבוי כי שם ביתו להרחקה יתירה ומנין הבגים חומר הלמוד כי הבינה היא החומר א האפרוח המתילד תמנה כי לא יקווה דבר טוב מחומר הלומד שהוא אלא שחשש יצא מעופף ור' אמי ור"א עשו הרחקה יתירה למגוע הרגל מלהכנס שם דבר לא כלמוד ולא בחשא ותאן פן יבואו ללמוד מהם ועל קלקולו המדיניות אמר ר"ל כששיה רואה א' מהם במדינה והוא שהיה ההנהגה המדינית היה רוגמו באבני' והוא משל א מה שהיה דוחהו וטענות וסבות כופות אותו להסירו מההנהגה כדי שלא יהיו מבולבלים וז"א לא תזהום ברייתא כי כששופטו כל הארץ יהיו כל העם יהיו מקולקלי' וכההיא דאמר לעיל פה כלוכא מתא פורגרס כו' :

בדד ישב לבדו ישב שלא יהו טמאים אחרים יושבים עמו כדאיתא אלו דברים בפסחים ופירושה שלא יהיו טמאים אחרים וכין וטמאי מתים • ר' יושבין עמו שלוחו של מצורע חוץ לג' מ"מ מ"כ טמא מת שאינו משולח אלא ממחנה שכינה וזב משולח גם לויה אבל לא ממחנה ישראל ולהכי מייתי לה הכא לו' שצריך לתצורע מהמדינה כי גם ממחנה ישראל הוא משולח ז

ד' הה"ד ולרשע אמר אלקים וכו' גם טע' אגד' זו למה נרמז מוציא ש"ר מאמר עבירות שהנרעת באה עליהם וקאמר משום חומר לשון הרע תייתי האי קרא דבתרים כתיב אם ראיתי גנב וכו' פיך שלחת ברעה משמע דקרי שתם רשע דמרחיקו מלספר חוקיו בהיותו בעל לשון הרע • גנב או נואף נר' אלעזר אמר דעון לשון הרע יותר קשה בהיותו כאופן נשמר מהחטא יותר מכל האברי' ומומר החטא כפי רוחק הבנתו ואיידי דתייתי בעל האגד' האי קרא מפ' ליה א"ק מ"ט להביא כאן דכן עזאי ושמא שבעל האגדה מפ' מה לך לספר חקי על ד"ת כפשוטו דק' מ"ט לספ' ללמוד אולהנות וכיוצא מב"ל דספור הוא ענין הגד' או א"ס ולא ינדק בכאן להכי מפ' ליה לשון ספי כמו מי יספ' שחקי' או ראה ויספרה לדע' קצת וענינו שאורו דברי תור' כתרוזו' קמרגליו' ולהכי מייתי ענין עזאי שכתרוזתו הין הדברי' שמחים כנתינתן מסיני והכוונה שאפי' מגיעים חכמת הרשע שידע לחרוז ד"ת לא כחר יי' בתורתו אבל ר' לוי פליג וקא לספר חקי על ספיר שבחי יי' דא"ס לשון ספור ועוד דלא ס"ל שתפני שא רשע יתעבי יי' בתורתו שהרי מצינו אותי עזבו ואת תורתי לא שמרו הלואי אותי עזבו וכו' ומכין אלישע אחר ידוע שאמרו שתביליין אותו בו פורמו כדאיתא במדרש כפ' ליני הלילי' והאש מלהטת עם יות הו כפשטן יתכן שירמזו היות דרושיו מבוררים ומנוקים מכל ספק וקו עד שכל אשר יגע אלין לסתור דבריו ישרף בהבל פיו שטענותיו החו ונשאל אם היה זה בדרושים העמוקים במעשה מרכבה כי אין יד אמי

ה ר"א ואת תהיה הור'המצורע הה"ר°אל תתן את פיך לחשיא את
בשרך רבי יהושע בן לוי פתר קרייא באלו שפוסקים צדקה
ברבים ואין נותנין ר'חיננא בר פפא אמר באילין שאומר'לשון הרע
ור'בנימין בן לוי פתר קריי'בחניפי תורה ר'מני פתר קרייא בגררי'
וכו'כראיתא במדרש קהלת רבנין פתרין קרייא במרים אל תתן את
פיך לחשיא את בשרך אל תתן רשות לאחר מאיבריך לחשיא כל
איבריך אתאם'לפני המלא' זה משה הה"ר°וישלח מלאך ויוציאנו
ממצרים שנאה היא°אשר נואלנו ואשר חטאנו למה יקצוף האלהי'
על קולך על אותו הקול שנ'°ויהר אף ה' בם וילך וה'יסף את מעשת
ירידך א"ר יוחנן בפיה חטאה וכל האברים לקו הה"ר°והענן סר מעל
האהל א"ר יהושע בן לוי מלה בסלע ושתוקא בשתים רחנן
שמעון בנו אומר כל ימי גדלתי בין החכמי'ולא מצאתי לנוף טוב
משתיקה .

ו אמר ר'יהושע בן לוי ה' תורות כתובות במצורע ואת תור' נגע
צרעת ואת תהיה תורת המצורע ואת תורת אשר בו נגע
צרעת ואת התורה לבל ינע הצרעת ואת תורת הצרעת זאת תהיה
תור'המצורע המוציא שם רע ללמדך שכל האומר לשון הרע עובר
על ה'ספרי תורה לפיכך משה מזהיר את ישראל זאת תהיה
תורת המצורע :

ז וצוה הכהן ולקח למטהר ונו' א"ר יהודה ב"ר סימון אלין צפריא
קולנין אמר הקב"ה יבא הקול ויכפר על הקול ר' יהושע בן
לוי אמר צפור דרור שאוכלת מפתו ושותין סימיו והלא דברים
קל

לחשמושיכן שמי שמינו כותב יבטל שידבר לפני כותח ס"ת מסב
כתיבת תדבר ומה כתה לזה נכתוב ס"ת נתן את פיך זו מרים לחטי'
את כתרך שמדברה לשון הרע כתשמ"ש קרח לך כתשמ שלש'ו קמץ כתרך ע"ד
תחינו כתרנו הוא ומזהר שלא יכתוב לדבר כתחינו ועוד יתן לתשמושיכן שלש

יסמוך כתיבת התכתב כו תחינו שלא
יקפיד עליו מן יתחול לו וכ"ש שם קהלת פ
הוא עכותן וכ"ש יתם יוכל להתנגל ס"ט מצ
לו ולומר סונג ה יתי מן לא כוונתי נב
רק לטובה שכב'ו ים ליזהר כי ה'
יתכע שלבונו ולא יועילו התנצלותו
וכעניין מרים שדברה כתחיה הקטן
ממנה ולא הקפיד כמ"ש וכתים משם מדבר כ
עכו מאד ותתנצלו לו לומר חטאר נואלנו שם יב
ומאר חטאתנו ולא היה הדבור לגנות קהלת
שלא לשבח ולהרבות פריה ורביה מדב'יב
ושב'ו היה קנף מאת ה' ולקתה כשלג שם
נוף וכדרך שאמרו בספרי הרי דברי'
ק'ו ומה מרים שלא נתכוונה לדבר
כתחיה לגנותי שלא לשבח למעט פריה
ורביה שלא לרבות כתחיה הקטן ממנ'
ויכוה לכין עכמים שנא'ויאמם ה' כך
נעשה התכוין לדבר כחברו לגנותי
ולא לשבח למעט פריה ורביה ולא
לרבות כמי שגדול ממנו ולפני מחרי'
עמכ'ו ע"כ . ולכן כנה כאן את משה
בשם שלמך לומר שהיה מחשיב את ומינו
מקפיד וכ"ש היה ליזהר שלדבר
כתחיה : אל תתן רשות וכו' תקן
כוה ליזנה דאל תתן דאל תפתח

מיכעי ליה אלא שהוא לשון נתינת רשות ותקן נ"כ שפי' את כשרך הכ'
שלא יהא יחוש ויחית לכל המדברים דאל"כ מאי שנא עון זה מרי כל
עבירה נ"כ מחטיאה הכבר אלא שבשבר תינו לוקה כשל המדברים בזו
שלוקה בצרעת וכלו חשוב כמת

על תותו הקול שהוציאה כשדברה עם אהרן על משה : וכל המדברים
לקו ופי'חבל את מעשה ידיך שיתבטל כל נופה ותינה יכולה לעשו'מעש'
כלל ונקט מעשה ידים שהם עיקר : ארי'כל מלה כשלש וכו'השתא כפי
לפ"ז תתן את פיך לחטיא את בשרך על הדבור לפני מי שגדול ממנו ארמוי
לשתוק ללמוד ולמעט הדבור כשל מה שמפשר בן יכשל ויהיה ול תתא לפני
המלוך כי שגגה היא דהיינו לפני הרב ולפני מייתי דרי'כל דקלת' מלה
כשלש משתוקת כשתים כי זה לא יוכן כדברי הכתי וכיוצא בו אז הדבור רע
ותיך יעריכנו כשלש ועוד מחשר שהדבור כשלש ע"כ שהשיק'רעה או שם
השתיק'כשתים ע"כ הדבור רע כי שני הפכיים לא יגלקו כטוכיות שמכם
זה יוכן כדבו' לפני שחכמתי כי הדבור הוא טוב ודאי לשמול ולדרוש וכמו
כן השתיק'יותר טוכה וזה כעת שעריך שתיקה דהיינו כשגדולים ממנו
מדברים כי טוב לו לשתוק ולשמוע מתחרי'שוב ילרוש כדברים כפי מה
שרתוי לחקור ע"ד שם וחת"כ כתת או שהכוונה שעם שלכתוב'המלה שוא
שלש והוא כהיותו מדבר כחכמ'מ'מכטוב שיעון השתיק'יותר טוכה שהיה
שכה ללמוד יותר וכשוח מהפיסה ולכן הכיה כדבקן כל ימי גדלתי כין
החכמי'וכו'ולא מקרתי כגון חוסך ממריו יודע דעת נס חויל מחרי'חכם
יקשב להכה מיירי כהיותו כין החכמים ורוצה ללמוד שכהחיו'זו מין טוב
משתיק'והיינו ולא מנחתי לנוף טוב משתיקה שהלמיד כמדרגת החומר
והרב כמדרגת הכורה כמ"ש כעל נחלת תכות . ארי'כל ה'תורות וכו'
נס טע'מגד'זו לומר דהוסלת ס"ר חתיר מסתר עכירות המכיאות הצרעת
ולהכי דמיו ליה קרא טפי מסתרה כטע'מגדו'הקודמות ולה"ק דה'תורו'
כתוכו'כו ללמד שעוכר על ה'חומתי תורה : זאת תורת נגע צרעת מע"ג
דהתי קרא כצרעת הכגד כתיב מתחיל תורת המצורע לתחולי מלתת
הוא שכתחלה נגעים כתים על הכגדו והדד על נופו כלקחן פי"ז :
עובר על ה'ס'ת עכינו מכו'לומר שהוא כעובר על כל התור' וה'ת וכחד
תורה הוא סני ללמד שעובר על כל התור'ו'ל כדתריכ'לעיל ס"פ
פ"נ ס"ם נכי ה'פעמי'תורה כנגד ה'ס'ת והא דתני דבי ר' ישמעא כפ"ם
כערכין כל המספר לשון הרע מנדיל עונות כנגד נ'עכירות ע"ח נ"ם ס"ד
ור'י כן ומרח דאמר כאן כופר כעיקר ג"ל דלמ"ס לך דרש'דרי'כל דכיון
דעובר על כל התור'הרים ה' ונ'עו וכו' אלו כללו ולפי מה שפירשתי
לעיל פ"ד סי'ו'כמ"ם ה'כרכי נפפי כנגד ה'ס'ת ר'ל כמו כן כאן כי להיות
ספר תה מגלה על תכמות היוכר כמעשה כרחשית ויורת התד'והמספ'
לה"ר מטיל דופי כעלמו וכ"ש כה'סנ' שהמספר לה"ר מנדיל עונות עד
לשתים שנא'שתו כשתים פיהם כמנה עוכר על ספר רחשון ולפיות ה"ש
מדבר כתחלי יי' מסר נתלנו כיציאת מצרים ותת לנו תורה חיים ומזון
ומספר ל"ם כופר ככל שהוא כופר כעיקר כגו'שמנה עובד על ס"כ ולהיות
הספר ג'כולל שכיעת יי' כתוכנו ומספר ל"ם נורס לסילוק שכינה כמ"ש
כפ' הנז' שאומר הכ"ה אין אני והוא יכולים לדור כעולם ולכי אמר לקמן
פכ"ו נביי רומה על שתים עקים כמנה עוכר על ס"ג ולהיות ה"ד מפליא
בפעלת מוכיהו הנכורים לפנינו וירצנו מרגם ומספר ל"ה נורס להפך
זה כמ"ם לקמן כפ'כנו' שביתי דוד יוחתים למלחמה וגופלים לפי שהיה
כהם דלסורין כמנה עוכר על ס"ד ולהיות הם"ה כולל רוב התנות והמספ'
ל"ה כעובר על כלם מכיון דמנדיל עונות כנגד ס"ח נ"ם ס"ד והכופ'ע"ה

כתוספ כבל התור כלה בתמח עוכר על ס"ס. אלין נפריש קולנין וכו' נר' דנפרי הנו כאן הן מין יחוש סים לספטפוט קול וכן כתמח ריב"ל שתמר נפור דרור נר' שתין זה הוש הנפרי הנו ס"ע דנפור שם כולל למיני רכים ועוד דבת"כ שנו טהורות ולח טמחות נר' שתין נפריש הנו כאן מין ק' ומה אם צפרים שאוכלו' מפתו ושותין מימיו מכפרין עליו כהן שנהנה מישרא בעשרי' וארבעה מתנו' כהונה עאכ"ו בשהלא אמרי דאביל בהדי קורא ילקה בהדי קילא (סהוכל קור סדקל שם מיכו נזהר כרחוי לוקה בקורתו של דקל) .

ת א"ר אחא מאדם יהא שלא יבואו חוליים עליך ר' אבין אמר וה יצר הרע שהחלתו בתוק וסופו סור ר' חנחום בשם ר' טעז' ור' מנחמא בשם רב אמר והסיר ה' ממך כל חולי וו סיתה על דעתי' דר' אלעזר תשעים ותשעה פתו בסיתה ואחר בירי שמים רב ורבי הנינא רב כרעתיה דאמר תשעים ותשעה בעין ואחר בירי שמים ור' חנינא כרעתיה דר' חנינא ור' נתן אמרי השעי' ותשעה בצנה וא' בירי שמי' רב על דהוה שרי בבבל דהוה עינא בישא שכיחא ר' חנינ' על דהוה שרי בציפורי והות תמן צנתא אנטונינוס אומר לרבינו הקדוש צלי עלי א"ל השתויב מן צנתא א"ל יתיר חדא כסו וצינתא אזלת אמר ליה תשתויב מן שרבא א"ל הא כדו צלי עלי דכהי' ואין נפתר מחמתו ר' ישמעאל ב"ר נחמן בשמי' נתן אמר תשעי' ותשע' בשרב ואחר בירי שמים ורבנין אמרין תשעים והשעה בפשיעה ואחד בירי שמים .

כתוספ כבל התור כלה בתמח עוכר על ס"ס. אלין נפריש קולנין וכו' נר' דנפרי הנו כאן הן מין יחוש סים לספטפוט קול וכן כתמח ריב"ל שתמר נפור דרור נר' שתין זה הוש הנפרי הנו ס"ע דנפור שם כולל למיני רכים ועוד דבת"כ שנו טהורות ולח טמחות נר' שתין נפריש הנו כאן מין ק' ומה אם צפרים שאוכלו' מפתו ושותין מימיו מכפרין עליו כהן שנהנה מישרא בעשרי' וארבעה מתנו' כהונה עאכ"ו בשהלא אמרי דאביל בהדי קורא ילקה בהדי קילא (סהוכל קור סדקל שם מיכו נזהר כרחוי לוקה בקורתו של דקל) .

ת א"ר אחא מאדם יהא שלא יבואו חוליים עליך ר' אבין אמר וה יצר הרע שהחלתו בתוק וסופו סור ר' חנחום בשם ר' טעז' ור' מנחמא בשם רב אמר והסיר ה' ממך כל חולי וו סיתה על דעתי' דר' אלעזר תשעים ותשעה פתו בסיתה ואחר בירי שמים רב ורבי הנינא רב כרעתיה דאמר תשעים ותשעה בעין ואחר בירי שמים ור' חנינא כרעתיה דר' חנינא ור' נתן אמרי השעי' ותשעה בצנה וא' בירי שמי' רב על דהוה שרי בבבל דהוה עינא בישא שכיחא ר' חנינ' על דהוה שרי בציפורי והות תמן צנתא אנטונינוס אומר לרבינו הקדוש צלי עלי א"ל השתויב מן צנתא א"ל יתיר חדא כסו וצינתא אזלת אמר ליה תשתויב מן שרבא א"ל הא כדו צלי עלי דכהי' ואין נפתר מחמתו ר' ישמעאל ב"ר נחמן בשמי' נתן אמר תשעי' ותשע' בשרב ואחר בירי שמים ורבנין אמרין תשעים והשעה בפשיעה ואחד בירי שמים .

ויקרא ר' ולעשתו נפור שם כול' לעופו' הקטני' מכניסי כפר לעור ולנפנף וכרז"ל ים סוכרי' שכל עוף טהור קרוי נפרים וי"ם שכל העופות בין טמח בין טהור קרוי נפרי' ואפ"ה מה שהזכיר פטפוט וקול כנפורי האנורע הוא מדחניח כת"כ ומלח מת הנפו' חיים ז מחון לעיר שהיה חון לכל העי' ומיתו זו דרור וזה מיכו שלח למכו' שכל דיעב' כלם כפרים כו ולכך הוקרכו ת"כ למעט טמחות מ"ב דמפי' בדיעבד כל נפור שהיכו דרור פסול וכל הדרורי' בעלי פטפוט ומ"ם ת"כ לח טמחות מפני שיש שם טמחים מינין שהן דרור אי יהיה פירושו למעט טמחות לך שהן המסורות והטרפות כמו שהעלו בגמרת כפ' שלוח הקן ע"כ ולח הניח לנו מקום להתנדר בו ואמנם הרמ"ם כתב שהין זאת המצוה נוהגת עתה על מומן הנפרי' ממש שהביח המנורע לטהרתו אלח על הנפורים שכלל למח הקיבלו מן הנפורים ולח מן הבהמות ואמר לפי שהנעתים כתי' על נמון הרע שהוא מעשה פטפוטי דברים לפיכך הוזקק לטהרתו לפורים ולח בהמות ואפי' שהפטפוט נמלח בהין הנפרים ולח בהין הבהמות והין דברי' מחוברים שהרי כל עתמם של רז"ל למת טעם להיות כפרת המנורע בנפרים אלו שאם כל מין נפרים קאמר אפי' כי כתב מתכפרים ג"כ בעופות דהיינו תורים ובני יונה ואם השלים למה הכפיר בכל מין עוף ואלח הנפרי' תורי' ובני יונה לח מצי מיבי בהין דלח מצריכי נפרים קולני' דק היה עוף שיהיה ; ויכפר על הקול דהיינו לשון הרע שע"י הח הנרעת ומ"נ דעל כרחך דברים מחריש ג"כ הח המתור וביותר בשלח שכתב הוא ל"ה ר' כלעזיל ולכן קבע הכפרה עליו . ויכפר על הקול ק"ק שהרי כבר כתב בנגעים שכתוב עליו מחתר שכבר נתרפח וכתו' שפולח לכל עוכרי וכו' ומין נר' לפ' כפרה זו זו לשון נקיות וסהרה ' שאוכלת שפתו ע"י שהיה דרך בניה מה שהין כן תורים ובני יונה וכשהי' דוכתי' דמתכפרים בתורים ובני יונה תמ"ב דהיכן תוכלים שפתו י"ל כיון דלח מתו הלח כעוג דלח כתו כפרה כולי האי לפ קפיד בכתי ' מכפרים עליו תע"פ שמתים ע' כך כהן שנהנה מישרא על שחת כמה וכמה שרתו ליוקק לכפרתו תע"פ שנשר הוא לו והיינו מתלח דתמ"ד שכיל כהדי קודשי כו כלעזיל פט"ו וכו' ומ"ת מה נורך לק"ו מנפרים כיון דמלחת כהן נמי כתיבת י"ל דמשמעינן שמפי' כ"נ לח יהיה עצמו לגו' שפשר כהפרי' דכיון דהוה כהנה תמנו ים לו להטעיר בכפרתו

מארם יהא מין לפ' שבנדקתו יכול שהחליים דהא פטפוטיה דקרא דוסיר ה' ממך כל חולי הוא דה שבכשרותו יכול שכל חולי ואה נורך לדיוק ממך מלח ה"פ שלפי שכל חוליהיכו יכר הרע מו עין הרע מו נגעים כדלקמן נתנה שכיל החדם להכיל מהם כי יכר הרע כידו לכבשו וכיון להכיל מן העין בהסתרו מן העין כדחמרינן בפ"ק נוחלין נכי עלה ליפר' ומן הנגעים ע"י כשות כדלקמן ומ"ם והסיר ה' ממך היינו שיעור לו לכבוש את יכרו ע"ד הט לבי חל עדותיך וכיוצא וכן יכילנו מהעין מו מהנגעים מע"פ שלח יזהר בהסתרתו וכדחמרינן בהסתו ולהבי מיית' דכל חולי גמר ולמר ולח מנחתי מהי סייטיה דהתי מניעת הכח מי לחו דניחת דחעין הרו ומזוב קחי ודרים כדחמר לקמן ס"ד מי"ט כיון שהכפיל עצמו בחוב כתרפח חלח דמפרש ליה לעניין עין הרע כי כשנביח עצמו ילקה לפי שנותנים הכל עין כו מכל כשהכפיל עצמו ומיכו מרפה הלכתותיו מין עין שולטת בו וקרוב לזה מפ' בפ"ק דשבהדרין לעני' הוי קטיל וקיים ; שהחלתו מתוק דרים כל חולי לשון מתיקות כדדרים לעיל ו"ל מפ' וס"ה דרים ומן הני דדרים בסתו כל חולי עין הרע מו נגה לחי כל חולי כשסתו מה ג"ל מו וכל מדוי מנרים הרי הכל בכלל כל חולי מכל מה שי' על חולי יכר הרע מו עין הרע ונגה שהן דכר מיוחד ניחח לחנטריך למימ' מו כל מדוי מנרים דמין בכלל כל חולי חלח הנסונים בעולם שהם ע"י עין הרע מו נגה לח מדוי מנרים שהם מסונים ומ"ת לכתוב כל חולי לחו' ולסתוק מחדוי מנרים ומלח ייתיכח כל מיני חוליים מפסטים דכל חולי י"ל מפ' דקחמר מחך לחי' מחך הוח חלח יכוחו חוליים עליך ומ"ש לח יגרך חלח בעין הרע מו נגה שים כידו לעתור כדלעיל וכן בחרם ע"י מכילה ית ומלח בחרים כדחיתח כפ"המקבל מכל מדוי מנרים שהם מסונים מין כיל החדם להסתר מהם : ה"ג ר' חנחומח כ"ר חלעזר ור' כנחמח חמרו והסיר ה' ממך כל חולי ו"ו מרמ על דעתיה דר' ס"ט מתים בחרב ומ' כירי שמים וה"ם כל חולי חייהו דכר שכל החולי' שלוין נד' וס"ל שו הוח מרה וכפי שיתח כפ"המקבל כל חולי ר' שמעי מחר זו מרה בנגעים נחי הכי מחלה זו מרה ולמה נקרחו שמה מחלה שהיח חלה כל

נגופו של חדם ר"ח מחלה שפ"ג חלחים חלויים בחדם וכו' ופרש מרה שהחרירה שכה גדולה ונוכנת ומפסקת בגידין וכעלמות : השעים וחשבה כעין כפ"המקבל כתבו התוספות ות"ח כ"כ כיני שלח שלטה כהם עין הרע היה להם לחיות שרב מכל ה' ול"ל שמתו בדרך חרץ יותר מחלה שכשהקב"ה היה דוכה להמית שולח להם חלחים מחרים ע"כ מ"ם כחן רב על דהוה שרי בבבל עיכח כיצה שכיחה חין נורך לה לח מיירי חלח בכבל וכיוצה צ"ט בנגה שם שלו נעבד' כהח ה' הכל כידי מים חון מ' פחי' כתבו התוספו' וח"ת והח ה' וסיר ה' ממך כל חולי זו נכה כידי שמי' הוח ול"ל דקיימו הקב"ה עולמו לח יתן לו מלכוש יעטרך לזהר ע"כ ותשוכה זו מ למח שפי' לעיל והרי טבח כה ומ"ג דחמר כתדרם והסיר ה' כל חולי זו הנגה שהיח שפוש מן השמים שיוכל לעמוד ולהתרחק ממקום הנגע ומ' שכורח הנגע ונם זה קרוב לדברי הח' וגריכין מכו לתשוכה זו מפוש בידי שמים חון מנגעי פחים מעמת שלעולם לח יכחלו עליו כחוכם פחים שם יאמר החדם מפס וכדפי' התוספו' שם כהדי' והכי מפח' שכה ממך הוח שלח יכוחו חלחים עליך כדפירש לעיל כל רש"י בידי שמים שם כחים פורענות על החדם נזירת כחלך הוח חון פחים שעשעים שכחים כפשיעה ולפ"ז מחחר שנם נגעים כחי בחים בידי שמים חין קונין מת"ב והסיר ה' ממך כל חולי זו נכה ד למותם שכלח בידי שמים ולפ"ז מ"ם כחן ממך שלח יכוחו כ"ל בעמים ממך להסמיר מהחליים וזה דוחק דלעמרי ומת' שבידי כדפי' גם ק' מפי' קחמר כסמוך יתיר חדח כסו ונכנת שלח ה להגעל לעמרי ולכל הפי' ק"ל הח דעדסינן כפ' החקב מ ממך כל חולי ר' חנינח חמר זו נכה ד"ח חנינח כל בידי שמים מנגעים פחים מה ט' להכי' הח דהכל בידי שמים שלח חדרכה מ פחים הוו מפי בידי שמים הוה מ"ם שפי לעיל כל חולי זו נכה ו דקים ליה דממך מחח למיח"ממך"ח שלח יכח כדדרפי' הכח ומכיון כל חולי כנכה נחנה שכיל החדם ליגעל מהנגעים להכי מייתי מפס נמי יתיב דעין נסתר מחתיו לח חם להתפלל דק על הנגה ברוב הנס מחנה וס"ל כמ"ד כל חולי זו נכה ' יתיר חדח כסו שלו מה נורך ת זו כיון דכידי להסמר ע"י כסות יתירה ומ"ג דכתיב לפני קרחו מי כיינו שלח יוכלו לסובלו כשיעמדו לפניו חכל כמחם ומחמ' יחלטיו דכתיב ומין נסתר מחתיו כפ' שלו נערות שהח דחמר חון פחים הקבו החוספו' מהכח דחמחם דפחים כידי שמים הוח ותירגו כתיב בעוכרי דרכי' שו במלחמת כדרך המלכים כדרך מין יכול מן החוס שכל שם רוכה ליסב בניחו יכול ליזהר שיסב כניח של מ יכנס כמרחץ ו"ת דנגעים פחים חדח מלחת היח כלו' כחים למדם לעון פח ומוקם יתיבו דכפ"ק דס"ח מייתי להח מכתי עלייהו חמה חיד מחים ע"כ ולדפ"י שפירש חון מנגעים שבחים כפחים ל"ק חהכח חכל פירושו שיבו נר' כדכתיבי' כי' חתו' דקרח מיירי בהולך בדרכים דוחק ולי יפכן דחון מנגעים דקחמר הוח לעניין חולי כי כיוצ' החדם ליזהר שלח יכנו שרב ומשלה שכל ת"ח נער החוס יראים קנת עכ"ם ועו"ח הח כדו כלו מן נסתר מחתיו מפ"כ בנגה שפשפר' להסכסות ולעמוד בכיוצ' שלח יראים בקור כלל ופעמים שעונג הוא לו והבדרפי כתב על פ' ול"ל ידוע כי' ומנטונינוס היו מפטרים זה עם זה בפעמים ריבו' לרוב חכמתם וחכמה כתו שנוכר בחפ"ג ת"ח ותימרח זו מחת מהם הוח שהחיכיות הפעלים יחמך להם החוס והוח העוכר והמפסיד בעלמות והפעלים יחמך להם החוס והוח החדש הדומי' ית כלפי' והמהוה ומול כפיעבר יותר מן הרחוי יפסיד ג"כ מכל כחקר' וכן הם כעניניי הנופות הפעלים והחמונות והמוכל בכללו הם בחמלות העליות והכח הטעות והיכיחה מן הפוני כחפעיים קיר והטעות והיכיחה מן הפוני כחוכל וכחוכה חוס נוכר ולומר לם והפרל בחפעי' חקל חקנת חלח בהחתו כדרכי החור והחמו' הוח ל יתיר חדח כסו ונכנ' חולה ועוד שהנזק הנחם חקל' טעו כהן וזה יעמוד בחקומו מיקון מעשה חחר חחנם הטעו כלחמונו הוח ענין חחד כהנלה' הנפש לפי דעת החור הלחיי עד שפת לו להחמ' כל מ החור ולח תחמין כיחוד הל כדרך חכל החפרוחך נחנם חו לא נגעות חו כחדום העולם חו שחנזק נפעות כל יתי' כהדוחם לזה הח כדו נלו"ב וכפי פיטה זו י"ל שכל חם שדרפו בכל חולי הוח שנפש ומות' חמר חלח יבחו חלויים עליך הוח כרור הכחיכה לן' שנין היה לנחמרי ומין חמכבר כידו חענין החמל חו קדים' נזרה וכיוצה מהו שיחשב שהם חכרימים חעבי החדם וחפו' ת"ט חתו כחרה וכו' ופרש חם חיכה ל"ל חלח הכחיכה הוח לכשפיו הכחמך חת החרה ולכן רוב החדם ח

ט וצוה הכהן ושחט את הצפור האחת למה שוחט אחת ומניח אחת
לומר לך כשם שאי אפשר לשחוט לחזור כך אי אפשר
לגנעי׳ לחזור באותה שעה קורא הקב״ה לניזונות שלו ואומר לא על
הנם הכתי אותו אלא °בעון בצעו קצפתי ואכהו ׳ ר׳ אבא בר כהנא
אמר חזר תוביה לתוביה (המקיא לקיאו) כר״א °ככלב שב על
קיאו ר׳ יהושע בן לוי אמר הדר שיא לאורח ששותיה כמה דאמר
כסיל שונה באולתו °דרכיו ראיתי וארפאהו ואנחהו ואשלם ניחומי׳
לו ולאבליו אלו איבריו המתאבלי׳ עליו °בורא ניב שפתים ריב״ל
אמר אם הניבו שפתיו של אדם בתפלה יהא מובטח שנשמעת
תפלתו מאי טעמא° הכין לבם תקשיב אונך° שלום שלום לרחוק
ולקרוב כבר שלמיה מיניה וכיה אם לרחוק ר׳ הונאי ור׳ יורן בשם
ר׳ אחא זה מצורע שהיה רחוק ונתקרב אמר ה׳ ורפאתיו ואשיגיה
ליה לגרמיה שנ׳ רפאני ה׳ וארפא הושיעני ואושעה ונו׳

פרשה יז

א כי תבאו אל ארץ כנען ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם׳ הה״ר
אך טוב לישראל אלהים לברי לבב יכול לפל״ה ל״ל לברי לבב אלו
שלבן ברי במצו אשרי אדם עוז לו בך יכול לכל ה״ל מסילו׳ בלבבם
אלו רשפילין ראוריתא כבישין בלבהון °השיבה ה״לטובים יכול לכל
ה״ל ולישרי׳ בלבותם טוב ה׳ למעוו ביום צרה יכול לכל ה״ל ויורע
חוסי בו טוב ה׳ לקוויו יכול לכל ה״ל לנפש תדרשנו קריב ה׳ לכל
קוראיו יכול לכל ה״ל לכל אשר יקראוהו באמת ° ואני כמעט נטיו
רגלי רב ולוי הר אמר אסף בן קרח היה והר אמר אסף אחר היה
מאן דאמ׳ אסף בן קרח היה כבר הייתי משרה עם אבא בניהם למה
°כי קנאתי בהוללי׳ במערבא אומרי׳ אל שלבם מלא הוללות רעות ׳
רבי

סם כעגלמו יהיה המרפאו ולייך לה מאמר יי׳ כי מקריך לומר כן הלא
כל מתי דקאמר ומזיל על הסתם הוא מאמרו ית׳ כדכתי׳ כרי׳ם כה אמ׳ד
ונפש וכו׳ אלא דאמר לומר כי ה׳ כעגלמו סנא׳ רפאני ה׳ וזה לרחיה כי
פעמים ה׳ עגלמו המרפא ולא ע׳ מלאך והרחיה מסיים דכתי׳ כי תהלתי
אתה דמשמ׳ כי תהלתי ברפואתי היא
סלח׳ כעגלמ׳ הוא אמרו יי׳ ׳ יז הה״ד אך
טוב לישראל וכו׳ אי׳ היכא למידק אלפי מה
שמסיי׳ לפ״כך משה מזהיר ליש׳ל כר׳
שכל מה שכתי׳ דרשת כתובי׳ אין הייכו יש׳כז
משום דמשרש ושם אדם לא יכונעו תשלי כז
אפי׳ אותם שכתוב בהם וכו׳ וא״כ
מאי נפקא מינה לפי׳ דיקן דקאמר
לפיכך משה מזהיר דמשמע דכתבי יש׳ם
ס״ם משה משמה מזהיר ליש׳ראל ופ״ק
דלא היה צריך להכי׳ם רק קרא דכעגל
אלו׳ מיניה לא משה עוד אלא דאיידי דקאמר תלי׳ עג
המזמור ולא עוד אלא דאיידי דקאמר סם עד
הכי׳ יכול לכל מייתי תו ה׳ קראי כה״נ משקה
ומה צורך להם לכאן ופ״ק מה כין קויו סשקה
טוכים ליש׳ראל כלבותם ומה כין קויו נחום ה
לנפש תדרשנו דמשמע דהיינו הא תיכה
ופ״ק למה הכתובי׳ כתבו אחל מלמד תנים
דתיכה למטעי מוטב שיכתבו קמח
מתהלה כחופן דלא ניתי סם עג
למטעי וינטרך לפי׳ דה״לל סם
טוב אלהים לברי לבב וכן אשרי אדם
מסלו׳ כלבב׳ וכן טוב ה׳ לנפש תדרשנו
קרוב ה׳ לכל אשר יקראהו כאמת וי״ל
דק״ל מאי כי תבואו אל ארץ כנען אפי׳
מתי כתיב ונתתי וכו׳ דמשמע דכשורה טוכה

פניהכנענים שיהא כתרגם מדקאמ׳ הכא אשר אני נותן לכם ונתתי אני׳
מחוזתכם דמשמ׳ כי זה יתפך להיות׳ לארץ אחוזתכם ולהכי בעי לפ׳ שהכנעני
לסוכת׳ סע״י זה ימצאו המטומנות כדלקמן ומסיק לזה בעי למתני הא
דכתיב ושם אדם לא יכונעו אפי׳ אותם שכתוב בהם וכו׳ פי׳ דלא
מבעיא אמין מכונעים לגרעה כדרך המכורתים אלא אפי׳ עם יש׳ר שכנעים׳
לטוכה לא יכונעו כיי׳ הטוכה מנעת אלו הרשעים כלי שום בעך
ומשום דלפ״ז יקשה לכאורה אלו אין טוב ליש׳ראל אלהים לברי לבב שפשוטו
יש׳ שהאמת שם ט״ש ליש׳ראל אין זה נותנ לברי לבב ונדולי דעה כי ההמון
לא יכינו זאת כרחוקם אותם מדוכתים כיסורין וכדפי׳ כעל נורא תהלות
ו״ל ואפי׳ כמעט נטוי רגלי וכו׳ כי נם הוא כתהלת פיונו היה טועה כזה
וכי מתפעם כננד ההסנה כאלו׳ כי קנאתי כהוללי׳ וכו׳ עד ואחסכה לדעת
זאת וכו׳ ושם פי׳ ושם אדם לא יכונעו כפי׳ הכו׳ כרי היה יודע פיסורי
יש׳ר לטוכה לכן פי׳ שאמת׳ טוב דבק עם לברי לבב ויר״ש טוב ליש׳ראל
ולברי לבב וקס״ל כי לא לכל אלא לברי לבב דוקא ס״ב כפי לפ׳ שהכנעים
מיוחדים ביש׳ראל להסנה׳ כדי לכפר עונותיהם כיסורין כשה״ו כמ׳ם כפ״ק
דע״ז ואפי׳ יסרתי אתמרתי חיים ירם כעה״ז וו״ם לעה״ב ס״ם לא היו
רחוי׳ ליסר׳ סיסי׳ כהם מעל׳ חסטין וכו׳ כדפי׳ התם ולכ״ת אלא מהו כותן
לכם ואחוזתכם כי הכר זה מיוחד ליסר׳ אתת ה׳ וסמך לזה כעי למתני הא
דכתיב ושם אדם לא יכונעו דקתפרש אפי׳ אותם שכתוב בהם וכו׳ פי׳ אלא
מכעית פושעי ס״ם שהם כריאים אלא אפי׳ כרשעים שכיסר׳ לא יכונעו
כדרכם להיות מדוכאים כננעים ולפי שאין׳ אלא טוב ליסר׳ כפי שכתוב
משמע שתניח שם׳ מטיב אתה ליסר׳ ולפי מ״ם לאחרך׳ דרך ה׳ לדכאם
כיסורין שאר ולא רצה לפ׳ דאלא טוב לשמ״ב כתיב להכי מפ׳ דל״ק אלא לכאי
לכך דהייכו הנדיקי׳ הנמורי׳ שלב ברי׳ כמ״ו ולא אמין לכם ברי׳ כי אז יהיו
מתיסרין וכ״ם שהם ההמון אים בהם חטא מה שהם מדוכאים כיסורין
לנקות׳ לע״כ כתי׳ ופי׳ שברי׳ לכן כתיב׳ הייכו אמין עוסקי׳ כתו׳ה אלא לם״ם ולא
לגיהו פני׳ אלו תקנו׳ שכר ואפ״ג דכתיב׳ דכתי׳ נרס׳ אלו שלב׳ כרור עליהם׳ אמין
כיהם עון ים לפר״ג כ׳ כדהכ׳ שהיו׳ כוונת כתכו׳ לם״ם הוא הכרור אמין כיד׳
עון כי כשכוונ׳ היינ׳ שלימ׳ היא תנו׳ הכא כעכיר׳ ולפי פיעל׳ על הדם׳
שהשום שתנו׳ כתי׳ נד שתפי׳ תופי׳ שפי׳ תועיל׳ כדברי׳ הפותלי׳ כטבע אם
כשגול׳ וזו היא דעת התומרי׳ תנו׳ נדריכו׳ כוונ׳ וכ״ם התכוון כמעשה
התנו׳ שאם ג׳ סיכוין לתכלי׳ שכר אין רחוי שיתכ״ם הטוב תתנו שברי נדי׳
נתו׳ נקר׳ שתות שלא יה לנדק כשבי׳ שיחיו כני כדאי׳ כפ״ק דר״ה לכן הכי׳
דונמ׳ תה׳ דברי׳ תחרי׳ שכפי הסכר היה רחוי שיועילו תעפ״י אמין כוונת
הלב שלמ׳ ועכ״ז מלנתו רחינו אמין ה׳ מכטי׳ כהן אלא למי שכוונתו שלמה
אבל מי אמין כוונתו שלמ׳ פעמי׳ שלא יועיל לו והדכ׳ו למו׳ התור׳ כי מי
שעם ולמ׳ תור׳ הרב כבר יראי שהו׳ מתום׳ כה תעפ״י שלי׳ כקי כעין הלב
כה וכתי׳ הכל נדריכן למרי חטי׳ ומ״מ מכינו שלמ יתום כה אלא כעל העין
והכלפו׳ והו׳ כע׳ התלמו׳ שיוד׳ לתוני׳ דין תמ׳ למתתו תם ב׳ כפ׳ המכ׳ וכתי׳ ס
ז״ל התנחי מכלי קול וכתי׳ נכי מסיע מכני יעב׳ כם ט״ו תכין לכם תקצי תזני׳
תשרי תד׳ עוד לו כדכוכו שפי׳ שכל שים כידו עון להיינו ס״ם שנקרש פוי הו׳
מתום ומ״מ מינו מתום לנמרי אלא מי שמכילו התור׳ נעוני׳ כלבו והו׳ היודע
דרכי מנח ומתנן ושר׳ הדברי׳ לעות׳ הדין ותפס שהכילו׳ היינו שיל׳ דרכי׳
וסיפי׳ לישות׳ על פיו תתי׳ע ד תשרי מי שכח לכאן ותלמודו כידו ושמר
הכ׳ קוף נ״ח והשנהנו׳ שהדיוק׳ כי כל מי שדרכו להטי׳ לרבי׳ דחוי סיפי׳ מכלי
ה׳ כיון לתועלתו הכלל ואף שהוין לם״ם רק לתועלתו סיסמור שדר

המדינות ויעוד גם הוא כעת נרכו ע"ד שלי שלך ושלך שלי ע"ה וע"כ
הודיענו הכתו' שלא יהיה בטוח כעזר הא"י לא כשכונתו לפ"ש וז"ש הטיב'
ה' לטובי' והיינו הטובי' לענין המדינו' כמ"ש שם כי לא ינוח שבט הרשע וכו'
ועכ"ז הנכרי' שיהיו ישרי' בלבות' שישרות' תהי' מכוונת הלב ולא לשמיר' סדר

להם לוכי של עוכר כתמי' כלו' וכי אין להם הרכ' עונו' כדי שימותו וכהם ..
שהם שמודי' ליום הדין ופי' לוכי' כבתים או עגלו' כב כדלעיל · הה"ד ..
יכול ביתו וכו' גר' דבעי למדר' מ"ש וכתתי נגע צרע' בבי' ארץ אחוזתכ' ..
שהם אוחזים באחר' להם שאינ' רוצה ליתנו' לזולתם ולפי שדרכ' להכ..

ר' לוי קרי להון רהותא אלו שמביאין אללי לעולם שלום רשעים
אראת כתיב אין שלום לרשעי' ואתה או' שלום רשעים לא בשלומים
של רשעי' אראה° כי אין חרצובות למותם ובריא אולם לא הרהרת'
בהלאים ולא צבותים בעונות אלא ובריא אולם עשיתים בריאים
כאולם כדתנן פתחו של אולם ארכו מ' אמה ורחבו כ' אמה וה'
מלתריום של מילא היו על גביו ר' דוסתאי ב"ר ינאי בשם ר' מאיר
ורבנן ר' דוסתאי אמר בשם רבי מאיר האשה הזאת טווה טפה וא'
עבה טפה ואחת דקה אלו הציבום לעונות ולעונות אלו לאיספליטון
רבנין אמרי אין להם צובי' של עונות שימותו בהם לא לו הבריאי'
ליו' הריזהה"ר° ואול' הכם' אשר ישפט שם באולם המשפט בעמל
אנו' אינימו לא להרו' ולא לורוע ולא לקצור ועם אדם לא° ינוגעו
אם' רב המנונ' אפי' אות' שכתו' בהם° אתנה צאני צאן מרעיתי אדם
אתם לא ינוגעו לפיכך משה מזהיר לישראל כי תבאו אל ארץ כנען
ב הה"ד °יגל יבול ביתו נגרות בין' אפו יהו גוררין ומוציאין אימתי
ביום שיגבה הקב"ה אפו באותו האיש הא כיצד אדם אומר
להבירו השאילני קב חטים ואומר לו אין לי קב שעורי' אין לי קב
תמרים אין לי אשה אומר' לחברתה השאילני נפה אין לי השאילני
כברה ואומ' אין לי מה הקב"ה עושה מגרה נגעי' בתוך ביתו ומתוך
שהוא מוציא את כליו הבריות רואות ואומרין לא היה אומר אין
לי כלום ראו כמה חטים יש כאן כמה שעורים כמה תמרי' יש כאן
לווט ביתא באילן לווטיא ר' יצחק ב"ר ליעזר מייתי לה מן הדין קר'
שקערורות שקע ביתא באילין לווטיא לפי' משה מזהיר את ישראל
כי תבאו אל ארץ כנען ·
על

המדינו' לכך והדב' הנ' הוא פרסום
כנו' ה' כי כאם יתפרם' ככו' ה' כעצותו
תלי' עג נס"יה רלוי שיעש' אפי' שלא יהיה
תי שנעשה הנס על ידו כדאי כענין
נכוכדנגר וכענין חנם' שענהו ה' כדי
מלכי' מ שיוד' שיכול להציל ולא יאמ' כל אפין
תהי' עג שוין כדאמ' כפ' חלק וזולת' ועכ"ז א"ה
יחזק' לד טוב ה' למעוז ביום צרה והטנה דוקא
לחוסי בו תסים הבטחה אבל מי שאין
כוונתו לה' אע"פ שע"י הצלתו תודע
תגבור' השופ' מ"מ אינו מוכש' בהצלת
מהצר' והדב' הד' הבטחון והתקו' כה'
כי זה ראוי שיועיל אפי' לרש' כמ"ש
לעיל פ"ט"ו גבי והבוטח בה' אפי' רשע
וכו' ועכ"ז לא הבטיח יי' רק לנפש
תדרשנו פי' שיבקש רחמים ולא יבקש
בנדקתו א"נ שכוונתו לדרו' את השם
ולא את הטובה כי מה שמבקש' לטוב'
היינו לפי שזה אות לו שה' אהבו כדפי'
גבי כי טובים דודיך מיין כדרושי
והדבר הה' התפל' כי תהגרא' שראוי
שתועי' אפי' למי שאינו הגון כמ"ש ז"ל
גדול' תפל' מח"ט וכמ"ש וגם אל הנכרי
וכו' ועכ"ז אין המתפלל כשו' שיענה
לא כשכונתו גמור' והיינו לכל אשר יקראוהו באמ' ועם זה נית' מש"ה כתם
ואח"כ פי' דתרוייהו אתנהו כי פעמי' יהיה על האופן הנז' תתל' אבל לא יהי'
בטוח לא כשהו' כאופן הנז' כסוף וכא"כ דבתי' מייתי תו ודכותי' מי אל כמוך
נושא עון ועובר על פשע יכול לכל ת"ל לשארי' נחלתו ומשו' דלא דמי האי
קרא להני דהכ' דשיפי' דקר' אתא לפ' דכעני' כוונ' ט"ב לא מייתי ליה הכא
אבל כעל האגד' הכי מייתי ליה משו' דדמי קצת והו' כמה דספי'. מ"ר אסף
בן קרח הוה וכו' משו' דמשתב' במ"ד אחר היה כי בן קרח אבי אסף הוה שמו
ברוב התקומו' ואסף המשור' הנו' כד"ה הוא מבני גרשו' ועוד דכיון דאשכחן
בבני קרח נזכרי' יחד כרמז בזכרי' קם' וכדין אסף כאן נלמדנו לכדו לה"ק דבית'
ליה למי' שהו' בן קרח משו' דאם מ"ש ואני כמעט נטיו רגלי וכו' שר"ל כבר
הייתי תפר' עם אבי' בנהג' כלו' כמעט הייתי נופל לגהנ' אבל אבי דאי אחר
הוה מ"ט להו' ספיכ' אחוריו לגהנ' טפי מעבירו' אחרי' ולא ס"ל לפ' שהו' ד"ת
על נפילתו כטעו' המינו' ואף שבן קרח נק' אבי אסף יתכן שקבר כאן וקראו
אם' כדאשכחן בשוערי' משלמיהו בן קרח מבני אסף דהיינו מאביאסף ואע"פ
שנוב' עם שאר אחיו בכת' מזמורי' בבר' תיר' ר"י על מה שהי' בן תור וכה לו'
שיר' עם אחיו זכ"ל שיר' בשני עצמו כדאי' כפ' בתגד' דוד וכן בקהל' רבתי
כפ' החכמ' תעוז לחכם והא פלוגת' תלי' במי כי זקני' שע"י כא"ם' תלי' מי הן
כדאי' במדר' הנז' וכן כתו' כפ"ק דב"ב מלא הוללו' רעו' כ"ל הוה אין כדלק'
פ"כ בני אמרתי לה וללי"א תהולו וכן כמקו' דהות' נ"ל אליא כדא"ר לוי בופי'
הת' ואפ' שפי' דהות' ענין אלי' ואת' או' שלו רשעי' אראה' תימ' מאי קו' וכי אפ'
להכתי' שלו' הרשעי' כעה"ז והלא הדב' מפורס' וכהדי' תנן אין בידינו לא
משלו' הרשעי' ומ"ה אין שלו' לרשעי' מכו' דהיינו לעה"ב או שאין להם קדימ'
שלו' מאת ה' כמ"ש כם' דפ"א שמ"ה מקדימין ואומרים לפעי' אין שלום
וי"ל דס"ל דלא אתא למימר שבח הקנאה דא"כ כי שלום רשעים אראה
ואין חרצובות למות' מכ"ל ומדל"ק כי לא גבי אין חרצובות משמע דמהתם
פתח לתת שבח לקנאתו ואו' שלום רשעי' אראה אינו לא פי' הקנאה והיינו
שמקנא ברשעי' שמתאו' שיהיה בשלות' כמו ותקנ' רחל באחות' ופי' ולהכי
ק"ל שהרי אין שלום לרשעי' מאת ה' ואיך יתאוה המשורר שיהיה להם
בשלותם כי מה בצע בשלו' עה"ז אחר שאין ה' עמה' ומשני דאה"נ דשלום
רשעי' אראה הוא פי' הקנאה אמנ' קנא זו כשנין וקנאות קנאתי קנאתי
לה' שהו' התחרו' לנקו' נקם ופי' שלום רשעי' אראה שמתחר' לראו' בשלות'
רשעי' ועיין כמה שפי' במ"ר כפ' כטוב לב המלך ע"ש לא הרהרת' הרהרתי'
גרסי' ודרי' חרצובו' כב' מלות ענין חרחור ובכות וחרחור מענין בחרחור
ובחרב או חרחור' ריב ובכותי' מענין כטנך בכה עשיתים בריאי' כאול' גרי'
בילקו' כדתנן פתחו של אול' וכו' ומכאן שהכתלו' הם כ"ב נבוהו' הן חזקו'
האשה הזאת וכו' גרם' הערו' האם' הזאת טוה מפה א' עבה ומפ' א' דקה וגר'
פ"ט האם' הזאת טווה כמטוה א' מקוטפ' וא' מעוכ' ואין כל הטווי כלו שוה
אבל הרשעי' אינ' כן לא כי אין חרצובו' למותם אין בהם מום לא בריאים
כאול' לכך כרי' אול' ולכל הגרסא' הכוונ' כוה למדר' חרצובו' כפשוטו כמו
חרצובות רשע ויר' שאינ' כאשה שבטווייתה מש' עניינ' שפעמי' טווייתה
עבה ופעמי' דקה ולו שלות' תמיד כאופן א' בלי שום חרצובו' כחרצובו'
שבטווה כלו' שאין בהם מום לא תמיד בריא אול' או הכיבום לעונו' כפ'
נר' הערו' כער' אספריטון דברי' או הכיבו' לעונו ולו לאספריטון וכפי פי'
בע"כ יר' שפי' שהרבו עונו' נבים נבים כלו' ענלו' תלאות ודרי' חרצובו'
לב' תלו' ויר' שאין תחרחר ותוכ' מהם רובי עונותיה' והעונו' קרי קותם
ואו' ולו לאספליטון י"ל היכלי מלך כמו אספליר' דפ"ק דב"ב והטי"ת
והלי"ת נתחלפו ועניינו שכל עונותיה' נשמרי' לעת פקודת' כבוא' היכל
המלך לעה"ב ודרי' כרי' אול' שהם בריאי' ונשמרי' ליום הדין כפי' רבנן
דכשמו' לא דלא תפר' אולם לשון דין א"כ פי' שאף שהם חוטאי' ומזיקים
כפלטין וכדא' לעי' עשיתי' בריאי' כאו' ואפי' אות' וכו' ככר פירשתי אין

כמה שנפשין מהם לו' אין לו לכן תכי..
כנעי' עלבית' כדי שיוליאו מה שבתוכו
ויראו שקרותו ולהכי מייתי ש..
מהאי קרא דמדר' כהכי ואע"ג דבק'
ובגמ' דרים אחוזתכ' לענין דינא ה..
דרים ליה לענין אגד' : יהו גוררי'
ומוציאין כדכתיב וצוה הכהן ופנו ..
הכי' השאילני לא נקט מילת' כמת..
שאם הוא עני שמבקש שיתנו לו ..
נותן לו ושפי' לו בעונש זה שהמע..
עינו מן הצדק' כס"ד ועע"א ; הבריו'
רואו' וכו' והיינו יגל יבול ביתו שנג..
את שבתוכו · שקע ביתו' וכו' והמ..
תורלנת מן שקע ומן אריר' כחסר
הא' ולא ס"ל כפי' הממ' שהו' ענין שח..
כי לא תכינו לה חבר ועוד דא"כ ..
ירקרקו' מיבעי ליה כדא' או אדמד..
ולא ס"ל כמ"ש כת"כ שוקעו' תרפי..
דהיינו ומראיהן שפל מן הקי' והרא..
נראה לפ' דפרושי קמפ' · עלי' דברי..
וכו' גם פה טעמו למדר' אחוזתכ..
שאינ' רוצים להשגות לאחרי' וכד..
כאגד' הקודמ' ולהכי מייתי הך כרי..
דעל י' דברי' נגעי' כאמ' דאד' מיני..
ע"ה ולהכי מסיי' בה שהו' המכוון לענייננו פה · על י' דברי' בתנחומא ..
רבותינו על י"א דברי' נגעי' באי' על ע"א ועל א"ה ועל ג"ע ועל הגנבכו ..
ל"ה ועל מעידי' עדו' שקר ועל דיין המקלקל הדין ועל שבוע' שוא ועל שנ..
בתחו' שאינו שלו ועל החושב מחשבו' של שקר ועל המשל' מדני' בין אחי' ..
אף על ע"ר וי"א אף על גסות הרוח ואף על שאו' דכ' כאחירו שאין בו ..
וכפ' יש בערכין אר"ש בר נחמני א"ר יונתן על ז' דברים נגעי' באי' על ..
ועל ס"ד ועל שבוע' שוא ועל ג"ע ועל גסו' הרו' ועל גזל ועל ברו' העין ול..
סי"ו שם הכה שנא' ה' עיני' רמו' וכו' אר"י וכולן לקו בצרע' וכו' ולקמן ..
פ"ו על י"א דברי' הצרע' באה וכו' ר"י או וכו' ורבותינו אומרי' וכו' ומי..
למיד' מ"ט מר חשי' הנך ומר הנך כיון דכלהו מקראי ילפי' להו ובשלמ' ..
לא קשי' דאפ' דס"ל דעל טפי מהנהו ו' דקר' דשם הכה שנא ה' כתי' נגעי' ..
לא דקר' לא מיירי הת' לא בחמור' דשנ' ה' ותועבו' נפשו ול"ק ר"י וכלם ..
בצרע' למעוטי אחריני ית' לא משמעינן דכל הך שהם מאוסו' לקו בצר..
אבל בהנך כרייתות ובדר' שבג ק' וכי בילא נתנא הנך השוה שבהן רק ..
דהיינו ג"ע וגזל לה"ר אבל כאחרו' מר חשי' הנך ומר הנך ויר' דמן דלא ..
על ע"א משו' דלא מבר לפ' כי פרו' הוא על צרע' כדלקמי' דלא ילי' ג"ש ו..
תש' מעלה הקלין כדפרש"י או בטל כתרגומו ומאן דלא ס"ל על ס"ד ..
דלא ילי' מלא יכר' מבי' יוזב זב ומבור' דהת' דוד הוא דלייטי' הכי בבש..
משו' הרינ' אבנ' ואין רמי' שבן יהי' לכל ס"ד ממיל' ועו' דשאני ס"ד דאב..
דגברא רבא הוה דהא ע"כ קללת זרעו אין זה בכל ס"ד לא התם דוקא ..
דהו' בעי הכי דוד בכעסו אדרב' מהת' איב' למילק איפבא מדאינטרי' ..
למנטריי' בהכי וכדאמ' בתו' כסמו' ומוים ה' לקין אות לא מבר' דהא י"א שהו' ..
לו בלגל חמה ומילי' אחריני בדלצי"ם א ומאן דלא ס"ל על חילול ה' לא יל..
תנחוי דס"ל דמשו' שבוע' שוא הוא שנגטרע כדאמר בערכין ומ"ד ס"ל ..
ברכ"ה לא ילי' מנלי' דישנרך ה' בידי' מפ' ליה כפשוטי' ולא ענין השנ' ..
ומ"ד ס"ל על נסו' הרוח לא יליף מעוזיהו דס"ל דמשום שגזל שאינו ..
לחוד הוה ומ"ד ס"ל על ע"ה לא דרים אשר לו הבית מי שיחד ביתו לו ..
לו' שלא ישלא ביד שני' לא א"כ הוא זקן או חול' כדאמ' בפ' יש ערכין ..
ומ"ד ס"ל על עדות שקר לא יליף עש' אהי' ושר' דאין רמי' שלקו או בנרע' ..
מדכתיב לו נבני יש' וישלחו מן המחנ' דתני סב' דכת' הכי אחר שהיו מנורע..
כים' לא בעון אלה אחיך יש' או שמתחל' היו כן ולא נרפאו כמ"ת או דש..
עדו' שקר כהכ"ה מעדו' שקר שתם ומ"ד ס"ל על קלקול הדין לא ס"ל דר..
פרח' כאב' יעל' דהיינו צרע' ומ"ד ס"ל שבוע' שוא לא יליף מנחוי דס"ל דמש..
חלול ה' נגטר' כדאמ' הכא ומוכלתו את עצין ואת אבניו לא מצרע דמיי..
בצרע' ובנלמ"ד ס"ל על שבוע' שקר ומ"ד ס"ל על החום' מחשבו' שקר לא ילי..
מעוזי' דמפ' לה משו' נסו' הרו' וג"ז שאינו שלו כדא' הבא ומ"ד ס"ל משו..
משל' מדני' לא ילי' ממרע' דשאני התם דהו' ג"ע ומ"ד ס"ל על האו' להבי..
דבר שאין בו לא ילי' ממה דשאני הת' שדב' על הרבי' ועו' דשאני הת' שהב'..
א"ל ושמעו לקול' ועכ"ז אמ' והן לא יאמינו לי ומ"ד ס"ל רגלי' מהרו' לרו..
לרע' לא ילי' מנחוי דסב' דמשו' שבוע' שוא הוא שנגטר' או משו' חלול ה' ..
ומ"ד ס"ל על מי שמנהג להנהו' לא דרי' פרח' לי' צרע' ואיב' למיד' מ"ט נגעי..
לעבירו' שולהי' ומדה כנג' מדה וככ' בתבתי' לעי' רים פי"ו טעם ז' הנג' ש..
ובכללן כתבתי ט' דרבו' מהנו' כאן דהיינו ג"ע ומ"ד וחלול ה' ונסו' הרו' ול..
וכתבתי נ"כ ט' לשבוע' שוא ועת' כרי' לאת טע' על הנשארו' מהנזכרו' והמ..
עע"ה שטע' מכו' כדא' לעי' אדם או' לחברו השאלני קב חטי' וכו' ועל הגז' מ..
כפ' שבערכין דכתי' וצוה הכהן ופנו את הבי' שכה הוא כנם מה שאינו שלו..
יבוא הכהן ויפזו ממונו וי"ל ע"א משו' דהוי לש"ה כנגד ה' כהודאת' בע"..
ולכן ינא' כעת' ל"ס והיינו דקאמר הכא מט' לשון שקר דקא' שהעידו ..
בהם' ה ופו' וכן מנחא' כל"ת הוי משו' ל"ה ועל ברכ"ה י"ל דט' חלו' ה' ועל גז..
שאינו שלו י"ל משו' דדמי הכ' לגזל ממונו על עכו' שהר' י"ל משו' דדמי ..

ג על עשרה דברים נגעים באים על ע"ז ועל גלוי עריו' ועל שפיכו'
דמים ועל חלול השם ועל ברכת השם ועל הגוזל את הרבים
ועל גוזל את שאינו שלו ועל גסי הרוח ועל לשון הרע ועל עין רעה
על ע"א מישרא' שהעידו עדות שקר בהקב"ה ואמרו לעגל אלה אלהיך
ישרא' ומנין שלקו בצרעת שנאמ' וירא משה את העם כי פרוע הוא
שפרחה בהן צרעת ועל גלוי עריו' מבנות ציון שנ' יען כי גבהו בנות
ציון ומנין שלקו בצרעת שנ' ושפח יי' קדקד בנות ציון ועל שפיכו'
דמים מיואב שנ' יחולו על ראש יואב ועל חלול השם מנחזי ויאמר
גחזי נער איש האלהים מחו מאום' מן מומא דאית ביה ומנין שלקה
בצרעת שנ' וצרעת נעמן תדבק ועל ברכת השם מגלית שנ' ויקלל
הפלשתי את דוד באלהיו ומנין שלקה בצרעת שנ' היום הזה יסגרך
יי' בידי ואין הסגרה האמור כאן אלא לשון צרעת שנ' והסגירו הכהן
ועל גוזל את הרבים משבנא שהיה נהנה מן ההקדשות ומנין שלקה
בצרע' שנ' הנה יי' מטלטלך טלטל' גבר ועוטך עטה ואין עוטך עטה אלא
צרע' שנ' ועל שפם יעטה ועל הגוזל את שאינו שלו מעוזיהו דכתי'
ויהי המלך עוזיהו מצור' עד יום מותו ועל גסי הרוח דכתי' ובחזקתו
גבה לבו עד להשחי' וימעל ביי' אלהיו ועל לשון הר' ממרי' דכתי' ותדבר
מרים ואהרן במשה ומנין שלקו בצרעת שנ' והענן סר מעל האהל
ועל עין הרע שנא' ובא אשר לו הבית מי שייחד ביתו לו ואינו רוצה
ליהנות לאחרים כי הא דא"ר אלעזר שקערורו' שקיע ביתא באילין
לווטייא לפיכך משה מזהיר את ישראל כי תבאו אל ארץ כנען .
רבי

ה ופל קלקו' הדין י"ל לפי שמעשי' משפ' זה לזה יתקלק' משפ' יסודותיו
מיו מים וחכיו דם וכפי' מהכווי וירב' הדם על המי' ינכטר' כללפי' פט"ו
ונים לחת ט ג"כ לגוזל שאינו שלו דהיינו נככם לאחו' שאינו שלו: על ע"א
נ"ע וס"ד מיירי במזי' ולא אתרו ביה כשוגג ולא אתיד' לי' כלפי' לעי' פ"י
ין ושסתרפתי דלא יק' ממ"ס ששסים
בר לאו כבגדי כהונ' וכן בענין ל"ה
לא יקש' עליו ממ"ס שם מעיל מכפ'
ליו וממ"ס במ"א קטר' מכפ' על ל"ה
העירו ע"ס ככר כתבת אמאי אתו
ט' עדות שקר ופי"ל משום דעגל לא
ה ע"א ממש לא טעו' כשכנ' לקבל
השפע העליון כדכתיב לעיל ס"ב פ'
מ"ב ולה"ק דמ"מ לית' דע"א הוה כיון
דהטילו שקר לומ' שהיה צריך שיוב
בכהנ' שפרחה בהם צרע' כתנחומ'
וכן לקמן ס"ד פ' ומפ' דכתי' במצורע
וראשו יהיה פרוע וכן לקמ' פי"ח ושם
כי מי היו שמצורעים ע"ס . שנא'
יען כי גבהו בנות ציון מפו' לעי' ריש
פ"ו : שהו מאומה מן מומא מפני
כי מלת מאומה בכל מקו' על המעטת
הדבר כמו ולא ידע אתו מאומה שפי'
כמום כלום' שום דבר לא ידע אתו
וכן לא ידבק בידם מאומ' וזולתם וזה
לא ידקק כאן שאמר מאתו מאומה
סרונו ליקח שום דבר לכ"א שפי'
מאות' כאן מום כמו וכפי דבק מום
ויר' שיקח צרעת נעמן וזה ע"ד נכא ולא ידע מה נכא וטעם הוברת זה
לכאן משום דאית לאמר שצרעת גחזי על שבועת שוא כדלעיל ומהך מלת'
משמע דלא הוי משום הכי שהרי עדיין לא נודע שנעמן ישביעהו על הדבר
לא משמע דעל חלול יי' הוה שזה היה ניכר מתחלת עניינו כרינתו אחריו
ליקח ממתונו . שגלית וא"ת מ"ט הנטרעו כיון דעוד מעט ימות ואכד
שמו כשטבע האבן במצחו מה צורך שינטרע לשעה קלה וי"ל שכדי שיראו
שפלתו כנס ולא יאמרו שמקרה היתה מיתתו בקלע עשה יי' לו כן . ואין
הסגר וכו' ופי' יסגרך יי' בידי שע"י תפלתי תנטרע ומה שהוקיקי לפ' כן
ולא כפשוטו שהוא מסיר' מפני שלא ידקק זה אלא כמו שנמסר בידו תחלה
ושוב יעש"כו כרצונו כמו לא תסגיר עבד אל אדוניו היסגרוני אנשי קעילה
ושוב' אבל כאן לא נמסר גלית ברשו' דוד תחלה רק ניתן בידו כח להמיתו:
גוזל את הרבי' לא ס"ל כמ"ס בנמ' גזל שהם דרוק' גזל רבי' דאמי' דלאו בכי
מחילה ניכהו כרלאמ' בב"כ מאן ידע דמחיל . שהיה נהנה מן ההקדשות
מעכ' היה כדלעיל פ"ס . שאינו שלו אין זה גזל ממון אלא שנוטל שררה
שאינ' שלו כעוזיהו שרצה להשתמש בכהונ' גדולה : מעוזיהו דכתי' ויהי
המלך עוזיהו תימא כיון דעל נ"ס הוה כדדייק מגבה לבו תכלי' על הגוזל
שאינו שלו וכת' דקרויי' אתנהו היכי יליף לה מויהי המלך עוזיהו מצורע
ועוד אמאי נקטינהו שלא כסדר' דקרים' כתי' ובחוקתו גבה לבו והדר כתי'
ויהי המלך עוזיהו מצור' וליכ' לתימ' דאי קרא דמלכי' הוא ולהכי אקדמיה
דקר' דמלכים לא כתיב המלך עוזיהו רק ויהי מצורע עד יום מותו וי"ל
דודאי עיקר חטאו היה הכנסו בגבול שאינו שלו ולפי שזה מובן מפסו' זה
דקא' פסיפי' וישב בבית החפשית מצורע וכו' כי לא די שלא עלה בידו את
שפ' מלכותו נוטל ממנו וכדתני בפ"ק דסוט' מה שבקשה לא ניתן לה מה
שבידה נטלו ממנה וכן מליכו בקין ועוזיהו וכו' מייתי לה מהאי קר' ומ"מ
אליו' שבת חטאו בזה גאותו וגאותו שמעי' שנם זה נצטרע מדאכפל קרא
למשמעי' ובחוקתו גבה לבו . שנאמר ובא אשר לו הבית ק' דדלמא דוקא
בנגעי בתי' יבואו על זה וגמריהט' משמע דבשתם בנגעי' קאמ' וי"ל דכן דרכם
תחלה בבתי' ואח"כ בבגדי' ואח"כ בגוף דלקמן . שקיע ביתא פירשתיו
לעיל . אין בעל הרחמים וכו' בר' דתפו' דמאני נוגן לכס משמ' דבשורה
טובה היא כתיבת הנגעי' האי כדכתי' ברים פרקין בעי השתא למי' דהיינו
סיבותי' שאם הוא חוטא לא יגע יי' בנפשו תחלה אלא בביתו אולי ישוב
ויגל אבל בתנחו' משמ' דדייק לה מוכתתי' נגע צרעת בבית ארץ ונר' שר"ל
ד"ל לק הכי בנגעי הגוף והבגד משמע דתחלת נתינת הנגעי' הוי בבית .
אבי' אתם למד מאיוב וכו' איכ' למיד' מה צורך לרא' מאיוב ומצרי' ומחלון
וכליון ונגעי' וע"ק בשלא' במחלון וכליון ונגעים לא יגע בנפשות תחלה
אולי ישובו כראותם נזק ממונ' אבל באיו' ומצרים לא זו הדרך שהרי איוב
בנסיון בא עליו ותליכו שהוא ליי' על ממונו ובניו ועב' ולקה אח"כ בגופו
גם במצרי' לא היה נסב' לפי שלא חזרו בראשונו' כי מודי' היו אם היה הקש'
לב להראו' כחו בהו ואול כעבו' זאת העמדתי' כו' וא"כ אין ענין איוב ומצרי'
לנגעי' ומחלון וכליון וע"ק מנ"ל מאיו' שאין בעל הרחמים נוגע בנפשות
תחלה אי משום שלא הוכ' בגופו עד אחרי' הדברי' הרי הטע' מבו' שברא' שונ'
לא קנת' השטן את קנינו והצלחתו לא הוכר' לו' לו רק הנה כל אשר לו בידך
ובסקנת' עור בעד עור הוצרך לומ' הנו בידך ואי משום שלא בא הרוח על
בניו ובנותיו אלא אחרי שבא והאש והכשדים ה"ל להזכיר' בכאן ולא להשמיט
ענין' ובעל פרס יפ' כתב שזכר איוב ומצרים ונגעי' לפי שהיסורין אם
בנסיון ואם לנקמ' ואם בתוכחו' על עון וק' שהמכניע' מהנגיע' בנפשו' תחל'
לא תגדק' אם כשהם בתוכחות על עון אולי ישובו אבל כשהם לנקמה או
לנסיון מאיזה טעם ימנע מהנפשו' תחל' ועוד כי הוא השמיט ענין מחלון
וכליון וטוב לומ' כפי דרכו שענין מ"ו כנגד היסורין שהם לתוכח' שי' בא
וכיחם ולענין נגעי' א"כ טעם כי לא בא ר' לוי ללמוד מנגעים דאדרבה
אדרב' משמע תסדרו אלא לאשמועי' אבו סדרו ואין מוקדם ומאוחר מאחר

שאנו רואים בנ' המיני' שאין נגיע' בנפשו' תחלה ולענין הנסיון י"ל כמ"ש
הרמב"ן בשער הגמול שאין יסורין של אהבה אלא במי שיש בידו בד חטא
וא"כ איוב היה בו בד חטא ולזה בא עליו השונה תחלה בנכסיו אולי יתן
אלבו לדקדק במעשיו כהוגן ואז לא יהיה לו מקו' ליסורין אפי' דרך נסיון
ובשלא פשפש במעשיו באו בגופו
ואע"פ שהודה ליי' מ"מ לא דקדק
במעשיו הראשוני' לתקן או זה דבר אלא
שלא חטא עכשיו גם בענין הנקמ' י"ל
שיי' מביאה באופן שיוכל לשו' בכתים שמו"לב
וא"ת היינו החלוק' הנ' שהיא בתוכחו' שם
על עון י"ל דבהא קמפלגי שבשהוא ישעי' ג
לנקמה עיקר הכונ' האלהית להנקס שם
ממנו אלא שאעפ"כ יתן מקום שישוב שמו"לב
שאין יי' בא בטרוניא עם בריותיו מלכי' ב
ובשהן בתוכחו' על עון עיקר הכוונה ה'
להטילו ולעוררו אל התשוב' ויראה לו שם
הוראות שישוב ומה שהקש' יי' את לב שמו' א
מצרי' מכי נימר שלא תגעו מהתשוב' יז
אלא שהביאו בבחירתו בזה שסל' ממנו שם
הכדדין שמעניהם היו מוכרחי' לשוב ישע' כב
וכדכתיבנ' בדרושי בפי' בא אל פרעה ויקרא י
והנכון שלפי שהנגעי' מה' בתוכחו' על מלכים
עון והעון מג' מיני' כמה שבינו לעצמו ב טו
וכמה שבינו לביתו וכמ' שבינו למדינ' ד"ה ב כו
שכנגד זה באו נגעי הבי' והבג' והאד' מדב' יב
כדפי' בדרוש אלכן רבה ר' לוי ולו שלטו' שם
יי' עושה באופן שלא ילק' הגוף תחלה
ואקבכל מין מהעונו' בא באופן שישוב כמ"ס בבית אם חזר בו טעון חליצה
וכו' וכן בבגד חזר בו טעון כבוס' וכו' ולכן הבית דמיון לכל א' בנגד החטא
בהנהג' הבית הבי' איוב כי לא נתנא אותו עון אשר חטא רק מה שהיו בניו
עושי' כל ימיה' כתני' ולא כהה בם ועל זה קפץ עליו השטן כפי' בדרושי בפ'
נשא ואמר שעכ"ז לא נגע יי' בגופו תחלה אע"פ שמסבת חטאו זה היה מקו'
שבלטו בו יסורין ואין לטעון לפי שהשטן לא אמ' רק ונגע בכל אשר לו כי
אמא' שה"ל חטא ועו' שיד' יי' לבו של שטן שבכל זאת לא ישו' מלקטר' כנגדו
היה ראוי שבתחלה יאמר לו גע בכל אשר לו ואל עצמו אלא שאין יי' נוגע
בנפשו' תחל' אולי ידקדק במעשיו וכנגד החטא בינו לחבירו הביא מצרים
שחטאו במשפט בני ישר' לעסקם וכנגד החטא בעצם שבהנהגתם הבי' מחלון
וכליון שנתגאו בנפש' מואביו' קודם שנתגיירו כדעת רז"ל שלמד שהרא'
לו ק' מה צורך להבי' זה עד ואדום לא אבא פתח לכאן וי"ל שלפי שמה שאין
בעל הרחמים נוגע בנפשות תחלה היינו כדי שיקח מוסר וישוב וזה יראה
לכאור' שלא ידקדק בענין איוב דבשלא' במה שאמ' אקים נפלה מן השמי' יבי'
שמיי' שיתה לו אבל נפילת שבא ופשיטת כשדים מנא ידע כי בחטאו הם
והלא דרך האנשי' רשעי' להרע לצדיק שבכחיר' ביד האדם לו א' שמשבפור'
ידע שנפיל' שבא היית' מאת יי' שכך נתבשר שהטעימו יי' מעין עה"ב ולא
יתכן שמי שהיה כ"כ מובטח עד שנעשה למקנהו כזה שמיד יפול ביד
האויב ויי' יעזבנו בידו אלא שמיי' היה הדבר או שבסור' זו לו להודיע שאוכל
שכרו בעה"ז לטרדו מעה"ב וא"כ יכיר כי מיי' נעשה ומזה הטעם פי' להגי'
לך שמיד נמת ג"כ כי זה לאות שהכונ' האלהי' להאביד את נפשו כי גם זה לא
נמלט אלא כדי שיבשרנו הרע' ולענין הכשדי' הבי' מאמ' רשב"ג כי ממנו נקח
שלהיו' כשדי' עם בזוי ושסוי ויבלו לו הכיר כי מיי' היה הדבר' כגרוף נפילת
אש מן השמים כמו שאפר' : מעין של עה"ב דאל"כ היאך היו האתונות
רועות בזמן חרישת הבקר והלא בזמן החרים אין מרעה לבהמות בשדה .
יצאו מכפר קריינוס הבינמיר לה שמקו' זה שבו הוכו הכנעני' היה כפר
קריינוס ולא מתו שם אלא הלכו תוכי' כל החבלי' ושם מקומו' שבנתים עד
מגדל נכעיא ושם מתו ומשו' דדיי' הכי מ"ס הכו לפי חרב ול"ק המיתו כאר'
אשמעי' לה וה"ה בהכו לפי חרב דכשדי' . רק מיעוט וקמעט בהמלשה
שלא היית' שלית' או ממעט בגופו כדדרשי' לעיל ס"א בויספר אך נח . לבדי
ועל לבדי פי' לכאור' משמע שפי' דכיון דכתי' לבדי ועל זה הוסיף עוד לומ'
להגיד לך ש"מ שלא עמד רק בכדי הגדתו שבשאחר הגדתו מיד מת א"ק
דלבדי נמי יתיר' הוא דכת' דקאמ' רק אני מה נ"ל לבדי ולכן י"ל דמשו' דכת'
דכתי' רק אני ה"ל לבדי' מיות' דרי' ליה מלשון לבדין ויר' שבשא' מושב'
על כסותו בדרך המוכי' . כיון ששמע איוב בשורת' מיד מת כי לא היה בו
חיות רק בכדי להגיד בשורתו וא"ת רק אני לבדי דדרשי' אף הוא מושבר
ומולקה נ"ל הא מלהגי' לך כפק' וי"ל דאפש' מאחת בעתותי' הוא שמת הכל
רק אני משמ' שהיה מוכה בידים . כיון שאמ' אש אקים משמ' דברים' הוגד
לו ענין כשדי' והד' ענין האש וק' דקר' כתי' אש אקי' ברים ומהר"י טאיטצק
ז"ל תירץ שהכתובי' שלא בסדרן אלא שהקדי' הכתו' השבה למסובב וזה דוח'
ולי' יר' שמתחלה לא שת לבו כ"כ למ"ם אש אקים שגם זה אפש' במקר' כענין
הרעמי' אבל בשמת' כשדי' שמו ג' ראשים תמה איך אפשר שעם היות מזה
יתקוממו כנגדו ובהיותו מחשב בזה הבין ג"כ בענין אש אקי' וראה שרחוק
שב' דברים ורים באו יחד במקר' אלא שמיי' הוא וכן בענין כשדים ועם היות
שבדרושי כתבתי שהכשדי' נגד לו תחלה כדברי' מאערון המון רבה והכתו'
הקדי' האש לכשדי' לפי שבפי' מכיאות' גרת האש גדול' משל כשדי' לפי שזה
אפשר במקר' והאש מן השמי' בתוכחו' על עון ויש להכנטפ' יותר על החטא
ע"ד אין מתום בבשרי ונו' אוי נא לנו כי חטאנו כשנור כפי הדרשכי' אמנ'
להיו' הצ' אחרונ' קשה מהראשונ' שבוללת הראשונות עמה כדפי' שם אפי'
היה' נרת בשדי' באחרונ' לב' ברו' אבדן הממון היה' קשה מהאש וכ"ש עכשיו
שהאש באחרונ' שקש' מן הראשונו' מ"מ דרך הא' עיק' שהכתובי' כסדרן : אמן

מאן יכולה לעמוד לנ׳ : לקח לו חרס וכו׳ כלו׳ ולכסוף נגע בכפפות
עד שלקח לו חרס להתגרר בו מ״כ מה נורך להזכיר זה לא הל׳ דק
ויך את חיוב בסחין רש״י שלפתור׳ יקשה מה שחינו נוגע בנפשו׳ תחל׳
הוא שלא להטיח החמור רק בחרוב׳ וזה יגדק בחיתה לו בנגעי׳ דמנורש
חסוב כמת מכל בחיו׳ יותר חמור היה שכתו

רות זכריך׳ נכסיו וכניו שקדמו ממת שכתו
רבתי כנופו שלא היה לא חולי לזה שהיה
פ״כ ויקח לו חרס החורש על נולד נפרו
חיוב ח שלא כשחרו לו נפרטים להתנר׳ בח״ם
עמוס ט ז׳ לא שכתו לו חות מחייב שכתו שחם׳
לו משתו לרך לקרש ות׳ ולחתי קרא
חיוב ח קסחיך והח׳ ללח חייתי רחיב חתיתת
בנו׳ חחר שכתו חחם וכשדי׳ שלו היה
חחם כנופו בחחרוכה ׳ ויסנר לבדל
בעירם ק״ח חורך להטיח מדברי
קבלה חרי כתור׳ כתיב כהדיח דחכת
כבורות כחחרוכ׳ ויותר קשה דחייתי
ג׳ מקרחו כלו׳ שלשתם כתוכי׳ה חחר
יפ׳כ׳כג חה ולחינו כך ד׳ ויסנר לבדל כתו׳ כחזק׳
חחיכה עתי חורתי ויך נפכה כתוב
כחז׳ הודו ליי׳ וחה נורך לבלבל זה
חיוב ט ו׳ל חשוב דחיב׳ לחקשויי דכחנריס
נגע בנפשו׳ חחלה דחה דע״ך חכות
בנופם הוח כי נפכת הדם ינחתו
ויחותו והנפדע והכני׳ יכולתו בנוף׳
וכן הערוב יחכל לותם כחם״ם ערוב
ותחלבם נם הבחין בנופם היה נם
בנרד חתו החדם והבהחה חשר ירד
עליה הנרד ובשלת כדע״ך חיב׳ למי׳
סהיה לחם בער ולח חתו כהם ולהכי
לח דחי לחכת בכורות וכן הבחין
וחחכך חכל בנרד והערוב ודחי חתו
החנשים לזה הכיח דכרי המשורר
בנרד שלח הוכיר כו חיתת החדם רק
הבחת הפירות בחחור זה והכחת
החקנה כזה ולח חיבחתיו להזכיר
חיתת החדם חבחת בחבלי הנרד לח
היה לחכעים ולח חתו קנת היה
מהחקרה וכן כוכל לחרץ לערוב
עיקרו היה להבחי הב״ח שלא שהחקר
חתו נ״כ קנת חכעים ׳ מרת הדין
בחחתם חבוחר בחיחורת דנם דריש

ומדם כיון דבא מלת בנגעי הבחי בחחלה׳ וכי חיבא ותח׳ לכבר
חיתת חתי חקרים ליה דכיון דחסורת כיהם שבופלי כיל יעקב כדלעיל
פ״ם פשיט׳ שבשיכחו חחנרים ידעו שבנגעי לחרץ וכדבתי׳ בחוכו כל
בנגן וכ״ת דכיון שבחשבבו בחדב׳ חבא ק״ל חתין ידעו חח״כ שבנ
לחרץ ולח חשבו שיחשבבו שם לעולם הח נחי לח ניחח דבא כשעבר
קירדן בנויס בשחע כודחי ועוד דרש׳ כחב בחותם שבח׳ חבנה
בחדבר הסתיכו הכנעני׳ בכפיהם ׳ נ׳ פרוזדינחות שלח יהושב וכ
חינרות ק״נ׳ל ד׳ל דבחינרת ח׳ היה יכול לכחוב נ׳ בחלוקו׳ ולקחן ס
קחתר לח היה פורש דחטנחת בכל חקום וכו׳ ולו הבח לחו דוק׳ ועי׳
דכחוב בה נ׳ עניינ׳ קרי לה נ׳ חנרות ולח הבח דוק׳ ל׳ דבחחלה לח
רק הח׳ דהיינו הרוגה לפנות יפנה כי זהו היותר חבוקש לו וכבר
פנו שלח להם הבנית וכבר שלח שלח הפלימו שלח להם הפליטי לוחם
חפני פחד שלח להם כי חם רבוגם לעשות חלחמה נם הוח רוגה בח
הקדים בשלחתם לח לחוכחם ׳ נ׳ פרוזדינחות שלח יהושב הבח
חימת שלחם וכפ״ו דשכיטי׳ ירושלם נרסי׳ נ׳ פרוזדינחתי שלח יהושב
שלח יכנסו לחרץ וכו׳ ומהחי ליסב׳ מסחם דדוקח חז היו יכולי׳ להפלי
מפעברו הירדן לח חשוב לח חחיה כל נשחה ולכך הוברכו הנכ
להעברי׳ ולוח׳ מחרץ רחוק׳ בחנו חכל בספרי שנו לחפלחר לח ילחדו
הח לו עבו חשוב׳ חינם נהרני׳ ופי׳ חוכח׳ סוניין פ׳ הפולח נם הח
נקלקו כזה ולכל ח׳ חכ׳ הפטו׳ נפלו כחה קושיות והנה כם ניפה חרחוב
שניני׳ פ״ו פהובחה קך נ׳ פרוזדינחות וכרחי כל החחרונים
דכחי׳ חעניין כיסוד כל הקושיות הנ״ל ל׳ חהפטו׳ וע״ם ותפ
הח נ׳ פרוזדינחת דוק׳ נקט קוד שיכנסו לחרץ ס״ל כהני חבחי דחם ח
לח קודם שהתחילו בחלחמ׳ ומ׳ לחו דוקח נקט ס״ל כהני חבחי דם ס״ל
מחרי כן היו מקבלים מיהו מהח דחמר לקמן ס״ם פ״ה יהושב היה
דחטינת׳ בכל חקו׳ שהי׳ הולך לכבו׳ וכו׳ חשת ודחי לחח׳ שנכנסו לחרץ
הולך כיחו לכבוש לשום ס׳ חמרי פ״ו היה פורש הדיוטנה ולכן כ׳ל חת
דיוקם דנקט קוד שנכנסו לח״י לחו דוקח ס״ב דחתי חמורתי ושיב
נרנשי עתה חלינו חין ספק דהכי נמירי לה וחקרח מסייע ליה כי כב
יבין חלך חכור החלכי׳ כדי להלחם עם ישרל כתי׳ וישלח ל יוכב חלך חד
חלך שמרון ול חלך חכסף ול החלכי׳ חשר חנפון כהר וכעדב וכו׳ וכו
וכו׳ הכנעניים חמזרח ומים וחחמורי וחפרזי׳ יהיכוש

הסם וכן כתעם׳ חרץ כנען מזכיר כנען על חעשיסם וכן כלל דוכתת
סיס טעם להזכרת כנען חו ז׳ העמתי׳ סם לחכי חעתם לן לכחורה סחם
שכחורה היה בכחת הכנעני׳ למנוח החטחוניות כדלקמן לחכי מזכי׳ כו
חרץ כנען סהיו חעשה עוכר סימנחו סם חטחוניהם ולחכי ק״ל כיון
סם ה״ל לפ׳ כולם להזדיע סימנחו
חתון כולם ולח דלחת כנען ל
סחסם׳ סיוכן על חמון החעשה כו
החחת חלח נקר׳ לה סם ל כנעני
ומחרני רכנן דכנען הכח ע״י סכו
תנרין ולפ״ז הורה טפי על הפו
ור״ח חתרן דכיון דעל סם כ
חכיהם החרור ור׳ דוסח קחמני כ
סם׳ סוחר סחטם הכנעני׳ לפי סחטם
כנו הכתי׳ כסם ע״ח לכן יכחסו
סיחזרו לכנותם כסם יי׳ ולכן קו
כנען סהוח ליעוד סחכלל חרור
לכלל נרוך וכן הכתיב הלה יפ
מכלל קללות סם ע״ח לברכת יי
כרסו ני׳ סילקוט רחזו חם חטח
דנרסי׳ חם חם סרסו ׳ פרסו
לנח כדחי׳ כפ׳ כן סורר : ישרל
חוטחים וכו׳ נר׳ דם׳ל כר׳ י דחת
ס״ח סחה סנחקלל כנען ולפ חה
חפני סחם היה בכלל ברכת יי
קללה במקום ברכה ומפיון זה הע
סישרל חוטחים והחרץ חתקלל
סהם ברוכיי׳ ומין קללה ל
עליהם ; הה״ר וכנען ילד וכו׳
הם חכות י׳ חנפחות סנחן יי׳ לח
לנחלה ומהם הם הז׳ עממים
סנחחלפו חמות קנחם כמ״ם הרי
לפיכך חנה חזיר וכו׳ סחם הח
כרכבן חחתי דקחמר חה חם
וכנען נחקלל וכו׳ ולהכבי חסיים
חנה חזיר וכו׳ סחמר סוה בחח
חסחטח . כי בסור׳ היח כחב קרח
דחל׳כ חתי וכחתי נגע צרעת חל
חחיים חב״ל כמו שכחתי׳ בכנעני
ג׳ל כי חחיה כחדם וחוח חכחוח
תני רשב״י וכו׳ ולעינך חשה בנ
לעיל מין בעל הרחמי׳ נוגע בנ
חחלה חלפ״ז הן לעוגם ולהחיות
ח״ם וכחה כי חיי׳ הדב׳ להוכיח
סוכרך לומר כלעזן זה בכנעני

ד רבי חוניא בשם ר׳ יהושע בר אבין׳ זכריה חתניה דר׳ לוי בשם
ר׳ לוי אין בעל הרחמי׳ נוגע בנפשו׳ חחל׳ מפני חת למד מאיו׳
שנ׳ הבקר היו חורשות מלמד שהראה לו הקב״ה מעין של ע״הב שנ׳
ונגש חורש בקוצר ותפו׳ שבא ותקח׳ א״ר אבין בר כהנ׳ ויצאו מכפר
קריינוס והלכו את כל האבילין (המקומות לשון חכל הסיטי׳) ובאו
למגדל צבעי׳ ומהו שם ואמלטה רק אני לבדי להניד לך א״ר יוחן כל
מקו׳ שנ׳ רק מיעוט אף הוא מושבר ומולק׳ א״ר יוחן לבדי ועל לבדי
להניד לך אף הוא כיון ששמע מיד מת עזר זה מדבר זה בא ויאמר
בשרים שמו נ׳ ראשים ר׳ שמוע בר נחמן אמ׳ כיון ששמע איוב כך
מיד התחיל מגיים חילותיו למלחמה הה״ר כי אערוך המון רבה וכוו
משפחות יחתני אם׳ אום׳ וו בזויה שנ׳ הן ארץ כשדי׳ זה העם לא היה
לא היתה בחה אלא ליתן אימתה כיון שאם׳ אש אלהים נפלה מן
השמי׳ מה אני יכול לעשו׳ קל מן שמיא נפל מאן יכול לעשו׳ וארו לא
אצא פתח לקח לו חרם להתגרר בו אף במצרי׳ כן׳ יסנר לברר בעיר׳
ומקניהם לרשפים ואח״כ ויך נפנם ותאנתם וישבר עץ נבול׳ ואח״כ
ויך כל בכור בארצם ראשית לכל אונם אף מחלון וכליון כן בתחל׳
נגעה בהם מדת הדין בסמוגם ואח״כ ויסוחו גם שניהם ואף נגעים
הבאי׳ על הארם תחל׳ הן באים בביתו חו׳ בו טעון חליצה ואם לאו
טעון נתיצ׳ הרי הן באים על בגדיו חז׳ בו טעון כבוס׳ ואם לאו טעון
שריפה הרי הן באים על נופו חזר בו ישחר ואם לאו ברר ישב ׳

ה ר״א כי תבאו אל ארץ כנען ו׳ עממי׳ הן ואת׳ אום׳ ארץ כנען רבנין
אמרי סימוחם מה וכנען לקח אף כאן יש׳ חומאין והאר׳ היא
מתקלל׳ ר׳ אלעזר בן יעקב ורבנין ר׳ אליעזר אום׳ ע״י שהיה כנען
אביהם של כלם הה״ר וכנען ילר את צירון בכורו ואת חת ורבנין
אמרי ע״י שהיו כול׳ תנרין כר״א אשר סוחריה שרי׳ כנעניה נבכרי
ארץ א״ר יוסי בן דוסא אליעזר הוא כנען וע״י ששימש אותו צריק
יצא מכלל ארור ובא לכלל ברו׳ הה״ר ויאמ׳ ארור כנען וכתי׳ ויאמר
בא ברוך יי׳ ר׳ יעקב בשם ר׳ נתן דבי׳ נוברין עבריה להו נשיל׳ רשו׳
ומה אליעזר יצא מכלל ארור לכלל ברוך ע״י ששימ׳ אותו צדי׳ אחינו
ישרל שנותנין כבוד עם נרוליה׳ עאכ״ו לפי׳ משה מוחיר את ישרל

כי תבאו אל ארץ כנען ז

ו ונתתי נגע צרעת בתי ר׳ חייא וכי בשורה היא להם שהנעני׳ באי׳
אליהם רשב״י כיון ששמעו כנענים שישרל באים אליהם
עמדו והשמינו מטוב׳ בבתי׳ ובשדו׳ אם הקב״ה אני הבטחתי לאבות׳
שאני מכנים את בניהם לארץ מלאה כל טוב שנ׳ וכתים מלאי כל
טוב מה הקב״ה עושה מנרה נגעים בביתו והוא סותרי ומוציא בו
סימא וכי מי בא ואמר לבנעני שישרל נכנסין לארץ א״ר ישמעל
בר נחמן ג׳ פרוזדינמאו׳ (לנרת) שלח יחוש אצלם הרוצ׳ ליפנות
יפנה להשלים ישלים לעשות מלחמת יעשה

רבי אבא בר כהנא אמר בשם ר' פפי ור' יהושע דסכנין בשם ר' לוי שלשתן דרש ר' עקיבא מתוך פסוק אחר וזכור את בוראך בארך זו ליחה סרוחה בורך זו רימה ותולעה בוראך זה מלך מלכי המלכים הקב"ה שעתיד לפניו ליתן דין וחשבון בימי בחורותיך ביומי טליותיך עד דהילך עלך עד אשר לא יבואו ימי הרע אלו ימי זקנה והגיעו שני' אשר תאמר אין לי בה' חפץ אלו ימי המשי' שאין בה לא זכו' ולא חובה עד אשר לא תחשך השמש והאור וגו' השמ' זה קלסת' פנים והאור זה המצח והירח זה החוטם והכוכבי' אלו ראשי לסתות ושבו העבי' אחר הגשם ר' לוי אמר תרתי חדא לחברי' וחדא לבורי' חדא לחברי' בא לבכות ולנו עיניו דמעות חדא לבוריא בא להטיל מים הגלגלי' מקדמין אותו ביום שיזועו שומרי הבית וגו' ביום שיזועו שומרי הבית אלו ארכובותיו והתעותו אנשי החיל אלו צלעותיו ר' חייא ברנחמן אמר אלו זרועות ובטלו הטוחנות זה המסס כי מעטו אלו השינים וחשכו הרואות בארובות אלו העינים ר' חייא בר נחמן אמר אלו כנפי הריאה שמשם יוצא הקול וסגרו דלתי' בשוק בשפל קול הטחנה בשביל שאין המסס טוחן ויקום לקול הצפור הדין סבא כד שמע קל ציפרין מציצין אמר בליביה ליסטין אתאן למקפחא יתי' וישחו כל בנות השיר אלו שפתותיו · רבי חייא בר נחמיא אמר אלו הכליות שהן חושבות והלב גומר גם מגבוה יראו וגו' גם מגבוה יראו הדין סבא רצווחין לי אזיל לאתר פלן והו' שואל ואמר אית תמן מסקין (מעלות) אית תמן מחתין (מורדות) וחתחתי' בדרך רבי אבא בר כהנא ור' לוי בר אבא בר כהנ' היתיתא של דרך נופל עליו וחרנא אמ' התחיל מתוא (ל' תתאו לכם) תוואים אמר עד אתר פלן אית לי מהלך באתר פלן לית לי מהלך וינץ השקד אילין קרסולות ויסתבל החגב זה לוז של שדרה ° אדריינוס שחיק עצמו' שאל את ר' יהושע בן חנניא אמר לו מהיכן הב"ה מציץ את האדם לעתיד לבוא אמר לו מלוז של שדרה אמר מנן הן את מודע לי אייתי יתיה קומוי נתנו במי' ולא נמחה טחנו בריחי' ולא נטחן נתנו באש לא נשרף נתנו על הסדן התחיל מקיש עליו בפטיש נחלק הסדן ונבקע הפטיש ולא הועיל ממנו כלו' ותפר האביונ' זו התאוה שהיא מטילה שלום בין איש לאשתו ר' שמעון בן חלפתא הוא סליק שאיל בשלמיה דר' בכל ירח וירח כיון דסב יתיב ליה ולא יכול למיסק יום חד סליק אמר ליה מה עיסקך דלית את סליק לגבי היכי דהוית יליף א"ל רחוקות נעשו קרובות קרובו' נעשו רחוקות שתים נעשו שלש ומטיל שלום במל רחוקות נעשו קרובות אילין עינייא דהוו חמיין מרחיק כרו אפילו מקריב לית אינון חמיין קרובות נעשו רחוקות אילין אודנייא דהוו שמען בחד זמן בתרי ומני כדו אפי' בק' זמנין לית אינון שמעין שתים

נעשו

חה"ר וזכור את בוראך וכו' משום דלאחור מכשרו יתירא הוא דקוה סני ליה כי יהיה זב כעי למדרש שבחטאו מלקהו יי' כדכר שיול' מנוס שלא יצטרך להביא עליו מכה מכחון כדרך ב"ו ולהכי כעי לאתויי ויסוב העפר אל הארץ כשהיה דדרשי' ביה אימתי סרוח תשוב אל האקים כשיסוב העפר אל הארץ ואם לאו ואת נפש אויביך יקלענ' ואמרין שכימי בחרותו לוקה כזיבה כדלק' אגביה מייתי נמי הנך קראי דסמיכי ליה ומפרש להו כדרך המדרש ועוד דכתב הכא וזכו' את בוראך בימי בחורותיך דא"ש למ"ש שכימי בחרותו לוק' בזיב' ובצרע' שכן ראוי שיזכור את יי' בימי בחורותיו שלא ילקה ואע"ג דמכשרו אנטרי' לאשמועי' דכעי' שתב' הטומא' לחוץ ושתהיה מחמת עצמו ולא מחמ' מאכל ומשת' וכיוצא בו כדאית' בת"כ פ"ת מפ' ליה הכא עד הדרש כהכי וק"ה נכי אדם כי יהיה בעור בשרו דדריש הכי לענין הצרעת וכלדריש לה בתנחומ' אא דניחא ליה הכא לאתויי אזב מבשר דמכשרו משמע

טפי שהמכה יוצאה מבשרו · שלשתן דרי' וכו' משום דק"ל דמדכת' הסתכל בג' דברי' וכו' משמע דלא סגי בלא שלשתן להתרח' מהעביר' והיינו כמ"ש קצת שמזכירתו מאין בא ולאן הולך אפשר תרפינה ידיו מהשלימו' לאמר מי אכי נתעב ונאלח שיי' יפגיח ביואיך אוכל להשלי' עצמי וכמו שהי' טוען איוב אדם ילוד אשה וכו' אם הפרחלתי וכו' ולכ"א שיזכור שעתיד ליתן דין וחשבון לפני יי' שאלד נפשו חשוב לעמוד לפני יי' ואלמלא זכירת מאין בא ולאן הולך אפשר יתגאה מגד מעלת נפשו לכן הכרי' להסתכל בשלשתן או כטעמים אחרים שאמרו המפרשי' ולא"כ ק' דמקרא משמע דסגי בהסתכלות הבור' מדל"ק רק וזכור את בוראך לה"ק דכלהו איתנהו בקרא וכו' דמדכתי' בוראיך ביו"ד יתיר' דריש לרבויי אתא דדרשי' ביה כל דאפשר · מתוך תיבה א"כ גרס' במ"ק והוא הנכון · בארך זו ליחה דבאר ככל מקום יש בו מים ולכן ירמוז אל מקור הטפה סרוח' ובור יבדק על חפירה בלי מים כמו כי יכרה איש בור כי שתו אותי כבור וזולת' ולכן ירמוז אל הקבר אשר בו רמה ותולע' וכמ"ק דגרסי' בורך זו ליחה בארך זו רמה א"כ גירסא נכונה : בוראך זה מלך וכו' וא"ת מה ענין הבריאה לזה מלכך או שופטך מכ"ל י"ל משום דברא העולם בדין כדלעיל ס"א ריש פי"ד : ביומי טליותך משו' דאפש' לפ' בחורותיך לשון בחירה והכוונ' שבעודו בזמן הצלחתו שהוא חפץ בם יזכור את יי' קוד' שיביא עליו יסורין והיינו ימי הרעה לכן פי' בחורותיך טליותך דהיינו ימי הבחרות וימי הרעה ימי הזוקנה ולפ"ז כוונת הכתוב שבעודו יכול לעסוק בתורה ובמצות יעסוק בהם קודם שיבואו ימי הזוקנ' שיהיה עליו לטורח ולכ"א עד דהילך עלך ולא רבה כפי' המדרש הראשון משום דימי קאמר משמע שהחלוף בהם מצד הזמן בעצמו לא מצד ההצלח' ועוד דיבואו משמע שבאים מעצמם משא"כ היסורין ועוד דהגיעו השנים וכו' מתם להעדר היכולת לעשות המצות ועוד דלענין היעונש לא קאמר בתר הכי עד אשר לא תחשך השמש וכו' · אלו ימי המשיח ק"ק מ"ט זה לא"ש וזכור את בוראך בימי בחורותיך בשלמ' עד לא יבאו ימי הזקנ' שפיר קאמר אבל ימי המשיח מאי שייטהו לענין ימי הבחרות והזקנה וי"ל דקרא תרתי קאמר חדא ימי הבחרות כפשוטו ואידך העה"ז דהוי כימי הבחרות שיש בהם כח לעשות לגבי עה"כ וקמזהר בעה"ז שיש כח לעשות וכדרך שאמר היום לעשותם ולא למחר לעשותם דהיינו כימות המשיח שאין להם שכר על המעשה כדפי' לעיל פ"ג סי"ג א"כ כימי הזוקנה מיירי וקתדמי להו לימות המשיח לומר דכי היכי דלית בהו זכות ולא חובה ה"נ כימי הזוקנה שבטל יצה"ר ולא יחטא ואין לו שכר על מניעת החטא והוזקקו לומר דאימות המשיח רמיזו דאל"כ לא היה צריך לומר אלא ימי הרעה אשר תאמר אין לי בהם חפץ · לא זכות ולא חובה כפ' שואל קאמר ובלינא דשמוא' דאמר אין בין העה"ז לימות המשיח אלא שעבוד מלכיות בלבד שנא' כי לא יחדל אביון מקרב הארץ : לא זכות ולא חובה כפ' הכונ' פרש"י לא זכות לא דבר לזכות בו שכלם עשירים ולא חובה לאמץ ולקפוץ יד והדתכ"ן פי' שאין להם בחיר' ורצון ואכי פירשתי עוד לעיל פי"ג סי' ג' שאף שיהיו בחיריים אחר הבירם השכנח' עין בעין נמצאו כמוכרחים על עשיית הטוב וכו' · השמש זה קלסתר פנים וכו' כפ' שואל גרסי' השמש והאור זו פדחת והחוטם והירח זו נשמ' ופרש"י זו פדחת המכה שהוא חלק ומבהיק יותר מכל הפרצוף זה חוטם שהו' מואר בני אדם זו נשמ' כדכתי' נר אקים נשמת אדם וכפי' קהלת כתב השמש אמרו רבותינו זו פדחת שהוא מאיר ומבהבת כאדם בחור וכשמזקנת היא מעל' קמטין ואין מבהב'

והאור זו החוטם שהוא תואר קלסתר פנים והירח זו נשמה שמאיר' לגו' סכיון שניטל' הימנו אין לו מאור העיני' ומדר' זה ל"ק נשמ' דלא מיירי במילי דגוף שנראין ומייתי קלסת' הפני' דוולת המצח והחוט' א"כ קלסת' פני' בפני' לחודייהו : לסתות לחיים ומשום דמשייפי בקלסת' פני' להו כוכבים וכפי' קהלת כתב והככבים אלו הלסתות רומני סקורין פימי' לפ' של לחיי' שמכהי' הדא לחברי' פי' א' לחכמים לטפשי' וה"פ לחכמי' בא לבכו' הם ידעו ויחושו לענין זה הטפשים לא יבינו זאת ולכן פי' בהטלת הגללי' שהוא דבר מפור' ומגעיר יותר בזקני' ולכן יחוסו בא לבכו' וכו' כלומ' ע"י הבכי עיניו עד שינטל מאורם וכמ"ש ושבו העבי' אחר הגשם זו מאור של אדם שהולך אחר הבכי ושבו העבי' חשכו' עינים יכול המאו' אחר שירבה בבכייה בזקנ' מממת תשות כח וברו' רכות עלין הגללין מקדמין אותו ע"י חולש' והתר קשריו כשיב' להטיל מים לועה להפת' ויהי' נתרו בגללי' העבי' על הגללי' שהן עבי' והגשם מי רגלים אלו ארכובותיו לא שעם לקרוא שומרי הבית לארכובו' ואנשי החיל לצלעות וגרא' שה הדברים וכריסא גרסי' צלעות ארכובות ודגרסי' כפ' השוא' הבית אלו הכסלי' והצלעו' אנשי אלו שוקי' ופרש"י והצלעו' שהן בני המעים וחיותו של אדם עצם אלו שוקי' שכחו של אדם עליה' גם במ"ק גרסי' שומרי ה צלעותיו ומיהו המתרג' תרגם די יזועון ארכובתך ויתע' מדרעך · אלו זרועו' שהם עו זה המסס שהוא טוחן המאכל פ"ד · אלו השינים שלעת וקנ' רוב שיניו ואע"ג דכי תעטו אל קאי שינים נמי טוחנו' תיקרו דכב' תיני טחנת מיירי קרא לות' כן דאל"כ כתר דקאמ' כי תעטו וטעם או' כי מעטו

כתיבת טעם היינו משום דתחלת אכול הוא בשיניו כדאיתא במס' שהלכך ע"י שנתמעט' לעיסת השיני' שבה לבטל טחינת המסס · או ופי' בארובו' כדמתרג' דמסתכלין בחרכי ריסך : אלו כנפי הריאה הרואות לשון ריאה וענין חשכתם הוא עמיות הקול היוצא מהם בארובות הן חלל השמפונות שבתוכם שהם פתוחים כארובו' וע"י מתעלאי' ליחות ונוחר קולו והוזקק לפי' זה ולא פי' הרואו' עינים משום דכבר נאמר ושבו העבים דהיינו כהות העיני' כדלעיל : פאין המסס טוחן פי' סוגרו דלתים דהיינו עכור נקביו תפני מאכלו נטחן כהוגן והכי אמר כפ' שוא' וסוגרו דלתים בשוק אלו נקבי אדם בשפל קול הטחנה בשביל קורקבן שאינו טוחן ובזה כמ"ק י ספתותיו שימנעו מהפירו' וכדמתרג' ויתרפסון ספוותך מלמי' שהן חושבות גר' דדריש השיר לשון אשורנו ולא קרוב ומפ' לי' על סמעיינת מרחוק בדברים : מסקין מעלות מחתין מורדות שהוא מקן שהוא גלאה לעלות ולירד' : מתואת תואים מפים שמכי' כמו לכם והכוונה שע"י חולשתו מציין לו מקום קרוב ללכת ואומר כי לא לפכור מפס אבל לא ידעתי מה ענין וחתחתי' ללשון כיון ושיתן אבל פי' נעשה לבו תוהים תוהים כלו' חרדת ואימות דויחרד יצחק ותוה ולפ"ז א"ש דמפ' ליה לשון חתת אקים : ה"נ וינאץ השקד זה סדרה וכתר עוכדא דאדריינוס גרסי' ויסתבל החגב אלו קרסולו והכי במ"ק י זה לוז של סדרה היא חוליא קטנה שבסוף החוליות וכל מתכחשות ומוספלות ע"י הזוקנה חוץ מלוטות כשקד לפי שהיא יותר מכלן ואינה מתכחשת בזקנה ומשכי' לזה מייתי עובדא דאדריאנוס שלוז זה קשה מכל האברי' ויתכן דס"ל דוינאץ השקד רמיז לן אגב אורחא שממנו מציץ האדם לעתיד ולהכי מייתי הכא מלתא דאדריאנוס · ויסתבל החגב אלו קרסולית מפני שהן סובלות הגוף קאמ' ויסתבל בלאות מלסובלו ופי' המל' הפך הענין כמו ודשנו את המזבח ושרשו חיים והדומי' להם וטע' קריאת הקרסול חגב כר' מפכישים לו קה מלכד הכרעים כדאי' כפ' או טרפות ואע"פ שיש מינים אחרי' מהם להם כמו כן נקט החגב מפני שהוא לבדו הטהור כדאיתם · זו התאוה כפי' שאינו נזקק לתשמיש ודריש אביונה לשון תאוה כמו גרס' לתאב' תאבתי לישוע' ולפי שהתאו' מכת' פני' שאשם' תאות המאכל הסדר' וכיוצ' לכן הוסיף ואת' שהיא מטיל' שלו' כין איש לאשתו לו כלד' לשון חבה והכב' כמי ולזה ימות כתאות כשי' שקיא שבת החכה בבית משא"כ שאר התאות : כדו

ירושלמי פ"ב דסוטה
לעיל ס"א פכ"ח

ב ר' א' איש כריחי' וב מבשרו וש"ה איום ונורא הוא ממנו משפטו
ושאתו יצא איו ונור' הוא וה א"ה ר' יהודה בר סימון בשם ר'
יהושע בן לוי בשעה שבר' הקב"ה את א' תמלא כל העול כולו בראו
מן הצפון לדרום שנ' אחור וקדם צרתני מצדון למערב ולמקצה
השמים ועד קצה השמים ומנין אף בחללו של עולם ה' ל' ות שת עלי
כפך ממני משפטו ושאתו יצא זו הוה הה"ד ויאמר האדם האשה
אשר נתת עמדי היא נתנה לי ונו' ר' א' איום ונור' הוא זה עשוה הה"ד
ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול ממנו משפטו ושאתו יצא זה
עובדי' א' ר יצחק עובדי' גר ארומי היה והיה מתנבא על ארום ולא
יהיה שריד לבי' עשו ר' א איום ונורא הוא זה שנחרב רבתי מי ככל
אלהי הארצו אשר הצילו את ארצ' מידי ומנו משפטו ושאתו יצא
זו בניו ויהי הוא משתחו' בית נסרוך אלהיו ואדרמלך ושראצר בניו
הכוהו בחרב ר' א איום ונורא הוא זה חירם מלך צור דכתיב ביה בן
אד' אמור לנגיד צור יען כי נבה לבב ממנו משפטו ושאתו יצא זה
נבוכדנצ' א' ר סימון מפורי' אגדה היא חירם בעל אמו של נבוכדנצ'
היה עמר עליו והרגו הה"ד ואוציא אש מתוכך היא אכלתך ר' א איו'
ונורא הוא זה נבוכדנצר ואתה אמרת בלבבך שמים אעלה תו ממנו
משפטו ושאתו יצא זה איו' מרורך אמר' כל אותן שבע שני שעברו
על נבוכדנצ' נשלו את איוב מרורך והסליכוהו תחתיו וכיון שחזר
נשלו וחבשו בבית האסורי' וכל מי שהיה נכנס בבית האסורי' ביטיו
לא היה יוצא משם לעולם שנ' אסיריו לא פתח ביתה וכיון ששמע
חורו על איוב מרורך להסליכו א"ל איני שומע לכ' בראשונ' שמעתי
לכ' נשלני וחבשני בבי' האסורי' ועכשיו הרי הוא הורגני ולא האמין
לה' ער שיראיהו והשליכוהו לפניו הה"ד ואתה השלכת מקברך ונו'
א' ר אבינ' ולא עוד אלא כל שונ' ושונא שהי' לו היה בא ורוקרו בחרב
לקיים מה שנ' לברוש הרונים משעינו הרב' א' איו' ונורא הוא אלו
ישרכתיב אני אמרתי אלהי אתם ממנו משפטו ושאתו יצא שלקו
בובות ובצרעת לפי' משה מוהיר את ישר' ואומר להם איש כי יהיה

ד"א

ב מבשרו ר'

מכל לפי מה שפי' דמיירי בכלים הנוף מ"כ מי שמין לו קנס שמין עמהמוף
מרקיבין לא תמצו ושוחו ל' השחי' כיון דתסוב טרוף ל' המלטי תלוי בכלום
הנוף וכ"ת דלמ' ל' להפי' דרש דלקמ עלמו ום"ל דבל דיקי הוו עפר לם
מסתבר דפי' מני כפר בעובר דר' מחתי כר יהיה ולהכי פי' דקתמ' עפיר
לדיקי דהוי עפרא ל"ק דממ' מפה מ'

חכקו' ס קודש ת"ה קלמר כדתנוקמי' קרח דכי
פלים עפר מתם וי"ל דכנוף בכל"ח דמת'
קלט פתין רוחו עולה פר סיכלה תפוש
דבדי' ד דכפנו מתמכל עלית פר סיכל' תו סים
תלי' לט לה תקוה וסתוקקות לחזור שיו מפל
רמתי' ז גוף סבדי' סחיכו תרקי' מתחל' מפתב'
חכקו' מ עניכו לחיות דבר קיים יות' תכתחל'
דקמי' כו ופין לנפש סתוקקו' שיו שכב' נפתב'
עבדי' ח פיכו תפר ים מתחלה וכ"ם פתין
יפעי' לו לה להתחל עליו ותם לתו ותת נפש
תויכיך יקלעב' ק' דממ' דכל פתיב'
תלבי' כ שפה ל' המלהי היה בקלע ותה ליתת
יט דפה לויכ' נפש כיכוים וכדנרס' כפ'
יחוקאל סופל תביא ר"ם תו נפתתן על בדיקי'
כט נגוזו תתת נפש תכבוד סב' והיה נפש
יפעי' יד תדהי ברורה כ' הופל דשעים וזתפות
פם והולכות סב' ותת נפש תויכיך יקלעב'
בת' כה ת"ל דכ' לרב כחתן על כיכוני'
תתי ת"ל דכי תת' שתו לו ולו נתפרין
לדומה בללו ים להם תנוח והללו תין
להם תנוח וכן ק' בקרח דוסיפה נפש
תדהי ברורה תתי לה תדבר נתי
דכיכ' ייים וזתפ' תפום דכיכוים לה
פם שכיתי דרוכה שוכות דשעים תיקרו
פם וזרוכה וכיוף בדיקי' תקרו וכיכוים
סקולים תפם לתבי לה תם נתי
פלי' סב למחשכיתהן ד לכהן חבר וכו' י"ל
תה כורך כמשל ועוד שכפי המשל תה
כפסיד הע"ם כפיורוק תרומה לענין
תו ישרפנה שהפסד הוא לעולם לכהן
פמשכיר תרומתו ותתי כפקח לע"ה בכהן ובן בנתשל כיוך דעם הנוף
תדבר דקתמר נשמה שנתתי לך מ"כ כתה הפסידו סיטרוף תו ישרוף
שבפש תין לנוף בוה פיוק ושי"ל בשלמת הכהן סורך לומר שהוא טהור
וביתו טהור לאחר שלבן לה יתבל התרומה תם תטמת שבל הקב"ה תה כ"ל
פתי טהור ותשני שהור ותטרפי טהורים די היה שיתמר נשמה שנתתי
לך פזרים ולבן ותתי להחזירה כטהרה וכמ"ש כפ' שוב תנה לו כמו שנתנה
לך כטהרה ועוד דקתמר תם תחזיר כדרך שתני נותנה לך תוטב
תטמע דתין לי שכר בזה רק שלא ישרפנה ותה לאחר תם תחזירה בטהרה
יזכה לשכר גדול ועוד דלמ שני בה חזיר בטהרה שהוא נקיות החטה
דפפי שור תרע ושפה טוב שתם לה שבלה עוד שלמו' תפסיר היה לה בחלה
גריף ישיבה בכוזה לעב"ז וכפ' המפלת בהשבעת העובר קתמר שתומר לו
שוי יודע שהקב"ה טהור ותטרפתי טהורי' ונשמה שנתן בך טהורה היא תם
תתה תטמרה בטהר' תוטב ותם לתו הריני נושלה תתך תנה דכי ר' יטתעל
תטל לכהן שנתן תרומה לע"ה ות"ל תם תתה תטמרה בטהרה תוטב ותם
לתו הריני שורפה לפניך ותתם כיחה לי דבקושיות שו"ת תתם כעם' ו תדבר
תתם לא יטמור טהרת הנפש יטלנה תתנו ויתות בלא עתו וזה סיוק גדול
לתדם וכן תטל הכהן שייכו שנתן התרומה לכהן ע"ה בדי שיאכלנה וה"ל
תם תטמת יטלנה תתנו וישרפנה ונתנה תטסיר תוה תלאכלה ולבבי לא
תייבי בשבר וכתשם' התנות כי זה לעב"כ ועיקר השבר לנפש והוה בעוכם
בתיתה תסר עיקרו לנוף שתם בסילוק הנפש תתנו ויתות בלא עתו וזה סיוק גדול
רוב התנות תין עוכם תות בפה ז' תכל כתנדש ז' דתייבי תחר התיית' דעל
קלישת הנפש תדבר ועוד דקתמר תם תתם תחזירה וכו' ותם לתו כו' ק'
כל הכך קושי וי"ל בדעת הגנדש שהשבר והעוכם לתדם בעולם התחיים
בפשת הרתב"ן בם שנמול לפי שיהיו הנוף והנפש יחדיו כדרך שהיו בעת
בדקתם תו ושפתם וכן ירת' תכתה תדרשים וביחול ז"ם לעיל פ"ד לתלך
פתים לו פרדם והוסיף בו פומרים ת'תיגר וה"פומה וכו' ולפי סיקשה ת"כ
ת"ט עוכם הנפש בנתתה תן הנוף כניהנם הנתנה תיך לנפש תו כת"ש
הרתב"ן שם תכתה תדרשים וכן ענין סיותה תקולפת כי שני הענינים
דבקים זה בזה וכת"ם הרתב"ן שם וי"ל וענין זה שלי ניהנם הוא בת תיך
תחר תיתה כי תכף שהרשע תלת נפשו תתקשרת בגלגל החם ותשם בגתדת
בגבר של החם סיוכ' תתחת בשת הכבוד שהוא יסוד הגלגל וכת בל התחות
והוא יורד לניהנם ועתו תתגלגל ויורדת שם וזה דומה לגלגלת הסבות
התורת להותה בכל הסבורתים והנפש הזו התורת ליסוד החם וכשתדת
לו כין בתחלה בין בסוף נתשכה בדעתה להעלות ולהדבק בשליוניים
בשאר דברים הטבים ליסודם ושסותם ועוכי העוכות שהבדילו בינה לבין
בוראה מוגעים תחם ונשטרת ונשתדת לחם ניהנם ותחשבה זו שהיה
נתנם תבורת' היה יסורין גדולים ונשר גדול לתין תקר ותכלים תלבד
לשרי ניהנם והו תעניו כרת בלו שנכרת תיסוד בעכף הנכרת תן השילך
שהוא חי ממנו והו שנתתר תת נפש תויכיך יקלעב' בכף הקלע והשניו
כדפי' עב"ל ויקשה שתחר שעיקר העוכש בניהנם לנוף ובפש יחד כיוס
שדין בעולם שתטיח מ"ט ל העוכש שוה לנפש לבדה וכי קנר כה עוכש יום

דברים אלו מעניך כתיב ואם תפרשם מתחלף הוא דרכם לדקדק כן בדברות וכאן דרשו אלו מתי לסון מנוסו ולכ"ת נפרצתי מעניך נפר כמפורש לקמן ס"ד ה"נ וכיון דמרי הכתוב עליכם מכה נפרצתי ואיזו זכות וכרעת שכיון שחטאו כחו עליכם כדאמר בסתר ולהכי מייתי הא דר' סבי ומהיכן נתחייבו ישראל כזיבות וכו' משום רבנן דאמרי מן העגל ומגדו"ז ס"ל כותי הוא: לא היה בהם אפי' סימן כבורה של תורה להכתן לדור בעלי מומין כדאמ"ל ק"ס ד"ו והתם ליתי כולהו מקראי והרמ"ע כתב שהטעם לפי שמי שיפקד ממנו חוט מחוטיו תפקד ממנו יציעה מילישועתיו לכן היו שלמי החוטי לישן שלמי שידיעה וכן כתב הר"ם לה גם ליהיה מפסר לפרס שתגרות והסמיות וזולפס כהעדר שידיעה כדפי' לעיל ס"ק ג' הרכה חרפים נתפקחו וכו' אלא דהא קאמר אדרשת על התומין ממש קאמר ומ"מ יש אפי' לותו כן

ועד שנמנו כהם זבים ומנורעים וה"ם הגרין ויומין וכל הגו'

כמ"ש דכיון דמשום קבלת התורה נסתלקו כשחטאו רמור שיחזרו למומן כי כשור שנכנס יסור המסיבב וכמו שנסתלק ממה מיד החזרו כדלעיל וכבי מוכח לקמן ס"ד ס"ו וכחזית שיש חזרו לכל מומיהן וק' מאי בפי מסיכן נתחייבו ישראל כזיבות וכרע' ומה דריך לנסון דרש דקאמר רב חונא ור' תנחומא ור' לוי דכיון דזיבה וכרעת היוק לכולם משטאורים הטמאים כהם משכבר פתין לחזור למוס זו מכיון דנתי פתו עונם זה ולו"ת רבנין מן העגל אפי' לה מיהו מנורעים משתלם רמוים שמה לכך בעון ע"ה ושי"ל דמיהן דלה מוזר כשלוח טמאים עד שהוקם משכן משכבר אלא הזרו לטומאת זיבה וכרעת מיד דל"ב מאי לה מזהר על שלוחה לכ"ת ר"ה ור"ת על לסון הרע דמשמע משכבר כתחדם זה אלא מז מכל רבנן מלו מתרבי דלא חם רחמנא לשלוח טמאים אלא כשברה כיוצא בשמאי לקמן ס"ד ס"ו: ולאו של מנורעים הוא דלתע"ג דכתי' בשמאי נפסלק הכרעת משם היו מלינין לומר שהיו כבתחילה לו שלעולם היו מבניך לותם שהיו מנורעים משלם: על לותם שעה לליכא למימר לשעתיד לבוא כתיב ויעשו כן בני ישראל ומינה ילפינן דכ"ת שב' כו מיד ולדורות: ללמדך כלומר מכאן לתם לומר ות"ת ומיהו ילפי' מהכא שאין הבנעים כהים אלא על לסון הרע דלמא אין הכי נמי משמר מילי ועוד פיתא סיחלוק ר"ה ור"ת שהא לומר לעיל ס"ו ופי' ובכתם דוכתי שהבנעים כהים על כתם עכידות ושאר כבי קאמר שאין הבנעים כהים כתכם על ישראל כתקרה כשאר אלאים אלא שם בתוכחות על פון כרכתיכא לעיל כשמה דוכתי ומשום דהכא פייר כלשון הרע נקט לסון הרע וה"ה שאר עכידות דלא חמה למעוטי אלא כתכם:

מן העגל ק' מי שם שלקו כנרעת שם חומם שנשתתפו לו ויזכרו לו ככר מתו כתן שמתרו בפרק ד' מיומות וכן לקמן ס"ד ס"ט שנשם מתו בסייף ומשם שהדרוקן שכדקן כסוטות ושם חומם אלא נתחייבו מיתה ב"ד כל העם יהיו מנורעים כי לה היו מכוקים תעון דק שכט לוי וליכא למימר שחומם שמתו שהיו מנורעים כתפסט שנרעת בקבת מהחרים דהא אמר לקמן ס"ד ס"ו שפרש המנורעים שכיניכם שהם עמו חומו המעשה וכן קס"ל שמתחוננים שאחר שמתו בשלו שיהיו חוץ למחנ ושאת י"ל שחחומם שהיו רחוקים לחות בעגל לקו כנרעת ולא מתו דמנורע מכוז כמת וכן כמתחונני דקאמ"ל והיה לכם לזרע שקנשם היה להם אלא שכת נרעת והיה כמקום מיתה ולפי מה שכתבתי דלא כל הנרעת אלא לחומם שהיה כהן שחחלה ל"ק ולפי' למה שפירשתי אלא כח אלא כחטאת שנתחדם ל"ל אלא להכי אלא לחומם שהיו כהן שחחלה:

הורג את נפשו שהחרון היה מכלה בלויט כמ"ש ז"ל: שמתחוננים שם שיקשה דוישלחו מן המחנה לחוץ חקני שמתחוננים שכתוב לקמן ס"ד פ"ו ס"ד כ"ב: מהו לזרע משום דהעני לחתויי דר' סימון דאמר שבעבו זרים להל מועד שמתחוננים שתחייבו כזיבות וכרעת כעי הכת מהו לזרע ותייתי מגב מורחיה כל פירוקי דמי שחמרו כיה.

לזרע ולכוטנת בע"ר פי' כערוך לזרע ענין הרחקה כדאמרנן בורה מליזור לוחי וכע' כתן כתב ז"ל לזרע וכוטנת פי' כפיחת כדגרסי' תייני דגרסת מנוסים תיללת כפיחה לגרעתו ותפוש ליה כך ע"כ וה"ר אפתלי כתב לקמן סי' ד"כ ז' לזרע ולכוטנת כרך דרזיא פי' זרע סיפות כרסן כגמר לכוטנת שיהא כסנו נפוחה ומה שתפ' לזרע מפ' לזרע דקאמרת שהיה למחכל זר וקשה סדרכו לכתות כתן מן מקי מפ' לזרע דהיינו הרחקה כהיכו פי' רשב"ם ונחתי ל"ל דלרב כוכת פי' פיסוב למחכל

רע שתתרחקו ממנו ויקוצו כו מס' כ לפ' ספי' שירחיקו כשלו וימשסוהו: לאשברה והקרח זרח לפי' חולי זר ומסוכ כמ"ס כפ"ק דכרכות קשה שכפולם מסכרה: לקרא לאוהרה לקמן ס"ד מפ' שמכאן ואילך יזהרו להם ז' לקרא מות תמת וה"ר נפתלי פי' מן

כהוסכים כבשר וקשה לה מפני שתחלו לכעל הערוך שכי קידוד הכפרה ול"כ כי מז הל השלו וכ"ל דקדרה נ ועכיכו רבי כמו כפיני קטי דפ' כמה מדליקין ושבייכו כמן שכשר הוא להם לתימום ורש לזרע עכין זרוע וסרחון וכו קנת מתפרשים: שנעשו זרים מועד מתעולמי' מחון למחנה למי' מפי שתחלה לויה סניה חו מועד מסולחים זכים וחכח ומ מסולחי' כפי' מתחנה ישראל ס"ד דקאמר הם זרים מן הקה דהיתה לה תיירי הלה כמ שהם מסולחים מפי' מתחנה מכל הכת ק' לתע"ג דתיירי כמי הל"ל זרי למחנה לויה ומפ' י"ל דמשום דחלית כנטיית מהל מועד כדאמר פעניות מכל זמן מהל נטוי לתרם תורה ויעלחו מן כל נרוע וכל זב הונללו הק' מוכרו זכים ומנורעים ליכ' ל"ק זרים לתהל מועד ב"ו נותן מכסיריה וכו' דקתפרש' חים כי מכסיהם כנופי כפוכו כעי הסתם נמי לתימר מסלוחו מן המחנה וכן שלוח המנורעים ה דרך עוכם כמו שפ' נחר טירודין לחוטה ותיירי דמייתי הא מיי סתר עוכדים שהק"ם נותן כדרך כ' וכן שהטבות כנון דוכטיכה וכו' ומה שהוזק לומר שלחותם דרך עוכם ולא מפני טומחתם מחנה שכיכה ניחה שריך להרחיק משם כל טומאה מכל לויה ומחנה ישראל כמו שתין טמאי מת שתלחים משם ומפי' מ כדאמרי' בפסחי' פ' הלו דכרים ג"כ לא ה"ל לשלח חוב והמנורע מפני שלא יעשו כהם חתרים ויטמאו ה"ל לשלח ג"כ מת שהוא חמור ומפי' מנורע תין לומר שלחוהו מחת שתשכח נרעתו לחתרים ס' שנרעת ישראל חינה טבעית אלא בעונם תין מחד מזה שהרי הסהור היה נזקק אליו ולכן סוברכו כנמר לומר כדך יעב מפני ס' כין הים לשלחו כדפי' כיפה פיכים ח"ת פ' תזריע ס"ק ג' כ"ו לומר שתשכח ס' כ"ו ככל אלה ושוב השתא דליה הקה"ם ב"ו ואלדרבה ה"ל כי מעשה ב"ו שם כתשכח ס' י"ל שהוא לו הרוח ס' כחטאת שוה כחלוח ומכדי שהוא שהוא כענין הסשבר והשלוח ומכדי שהוא שוה כלם הקה והרי אמר מפני מה אמרה תורה כדד יעב הוא שכיכול יש לו כחטאת שוה כענין שאכור לפיכך תורה כדד יעב וזה שטעם לא יגדל אלא כמי שנכנסרע על לשון הרע מי שנכנסרע על שער עכירות מהי היכא דמי וכן"ק כמה שנתן שכפורו למלקות מ' יכנו והל"ל פיהים כדי רשעתו כין רב למעט וכן נמי חומו ק' כסף ק' למה היתה קנסה זו ככל שהיה רחוי למעטו ולהרבו התניים והמתניים כדין דמי כשת כתחל ולכאי תתרן שכפניני שלו כתנהג ב"ו שרגה לחת לחוטחים משפטים דומי לכל ב"ו כדי שיהא לדעת שהדברי דרך עוכם שלו לא נעשו אלא כענין וכיון שהם הכאים כידי אמי שלו יתלו הדברים למקדי הטבע ומחל שבע בדרך ב"ו אלא יכלו לדקדק בהם כי יש להם משפטי כולני פעמים בהם שיעשם החוט כיותר מהרחוי לו ופעמי בפחו מהרחוי לו וכמ העקרי כמ"ם פ"ו מהשפטים ב"ו יחטאו כתוספות ומסרון ומזה שענין הגדוי והניזק שהוא דין ידוע ופעמים ילקה כו מי שהיהיב כו ב"ו שחייב כו מהם וכן משפט כיש המסורין והגרוס ומכת קטנים פי' ומהל לשון יון קטן ק' פורס פעמי' כיש להם משפ' קטנ' כמלקו' ק' וכשיכולו להקל החוט לא ידקד אם יהיו ליש חוה או לפחו' מוסנוכן החתונים להם משפ' קנו ק' כסף ק' כסף ויהיו קטנים ויהיו קטנים ק' ויש יון ומפ' שמניהו קטנים כעונשים שחיהם שתיהם שלחתן כאחר כשאלה וכן נזר ה' על המנורע דין נדוי דמייתו מכסיריה כמו מפני מי שחט' כלשון ברם מפני שהוא מנור שהוא כעל ל"ת ת"ש כן ונזר גרוס ושלו לכל זב ומנורע שלא יהיו כחוד העם לפי כעי הסתם נמי לתימר מסלוחו מן המחנה וכן שלוח המנורעים ה דרך עוכם כמו שפ' נחר טירודין לחוטה ותיירי דמייתי הא מיי סתר עוכדים שהק"ם נותן כדרך כ' וכן שהטבות כנון דוכטיכה וכו' ומה שהוזק לומר שלחותם דרך עוכם ולא מפני טומאתם מחנה שכיכה ניחה שריך להרחיק משם כל טומאה מכל לויה ומחנה ישראל כמו שתין טמאי מת שתלחים משם ומפי' מ כדאמרי' בפסחי' פ' הלו דכרים ג"כ לא ה"ל לשלח חוב והמנורע מפני שלא יעשו כהם חתרים ויטמאו ה"ל לשלח ג"כ מת שהוא חמור ומפי' מנורע תין לומר שלחוהו מחת שתשכח נרעתו לחתרים ס' שנרעת ישראל חינה טבעית אלא בעונם תין מחד מזה שהרי הסהור היה נזקק אליו ולכן סוברכו כנמר לומר כדך יעב מפני ס' כין הים לשלחו כדפי' כיפה פיכים ח"ת פ' תזריע ס"ק ג' כ"ו לומר שתשכח ס' כ"ו ככל אלה ושוב השתא דליה הקה"ם ב"ו ואלדרבה ה"ל כי מעשה ב"ו שם כתשכח ס' י"ל שהוא לו הרוח ס' כחטאת שוה כחלוח ומכדי שהוא שוה כלם הקה והרי אמר מפני מה אמרה תורה כדד יעב הוא שכיכול יש לו כחטאת שוה כענין שאכור לפיכך תורה כדד יעב וזה שטעם לא יגדל אלא כמי שנכנסרע על לשון הרע מי שנכנסרע על שער עכירות מהי היכא דמי וכן"ק כמה שנתן שכפורו למלקות מ' יכנו והל"ל פיהים כדי רשעתו כין רב למעט וכן נמי חומו ק' כסף ק' למה היתה קנסה זו ככל שהיה רחוי למעטו ולהרבו התניים והמתניים כדין דמי כשת כתחל ולכאי תתרן שכפניני שלו כתנהג ב"ו שרגה לחת לחוטחים משפטים דומי לכל ב"ו כדי שיהא לדעת שהדברי דרך עוכם שלו לא נעשו אלא כענין וכיון שהם הכאים כידי אמי שלו יתלו הדברים למקדי הטבע ומחל שבע בדרך ב"ו אלא יכלו לדקדק בהם כי יש להם משפטי כולני פעמים בהם שיעשם החוט כיותר מהרחוי לו ופעמי בפחו מהרחוי לו וכמ העקרי כמ"ם פ"ו מהשפטים ב"ו יחטאו כתוספות ומסרון ומזה שענין הגדוי והניזק שהוא דין ידוע ופעמים ילקה כו מי שהיהיב כו ב"ו שחייב כו מהם וכן משפט כיש המסורין והגרוס ומכת קטנים פי' ומהל לשון יון קטן ק' פורס פעמי' כיש להם משפ' קטנ' כמלקו' ק' וכשיכולו להקל החוט לא ידקד אם יהיו ליש חוה או לפחו' מוסנוכן החתונים להם משפ' קנו ק' כסף ק' כסף ויהיו קטנים ויהיו קטנים ק' ויש יון ומפ' שמניהו קטנים כעונשים שחיהם שתיהם שלחתן כאחר כשאלה וכן נזר ה' על המנורע דין נדוי דמייתו מכסיריה כמו מפני מי שחט' כלשון ברם מפני שהוא מנור שהוא כעל ל"ת ת"ש כן ונזר גרוס ושלו לכל זב ומנורע שלא יהיו כחוד העם לפי

פרשה יט

א ואשה כי יזוב וזב רבה ימים רבים וגו' וש"ה ראשו כתם פז וגו'

ראשו זו תורה דכתי' יי' קנני ראשית דרכו ראמר ר' הונא בשם ר' ל' ב' אלפים שנה קדמה תורה לבריאת עולם שנ' ואהי אצלו אמון וגו' ויומו של הקב"ה אלף שנים שנ' כי אלף שני בעיניך וגו' כתם פז אלו ר"ת שנאמר הנחמדים מזהב מפז ורב דברים שנבראו מבראשי' הרותי' בכתם פז קויצותיו תלתלי' זה הסירגול (סרטו) שחורו' כעורב אלנקוצי האותיות דברי ר' אי'יעזר ר' אומר תלתלי' במי הן מתקיימות במי שמשחיר ומעריב כהן א"ר שמואל בר אמי דברי תורה צריכי' השחרה והערבה שנ' מי יכין לעורב צידו כאמור מאליהו ע"י שמשחיר והעריב כתורת לא כבר זימנתי לו עורבים שנאמר והעורבים מביאים לו לחם ובשר וגו' מהיכן היו מביאין לו משלחנו של יהושפט א"ר שמואל בר אמי ר"ת צריכין השחרה והערבה פרנסה מנין מי יכין לעורב צידו כך אם אין ארם נעשה אכזרי על נופו ועל בניו ועל ביתו כעורב הזה אינו ווכה לדברי תור' רבי אסי חנה עוסקין חסא חד עורב עביר קן ר' ר ביעין עביר אפרוחין נסבינון וייהבינון בקירא חדתא ואשע באפיהון ג' יומין בתר תלתא יומין פתח באפיהון לא ירע מה אינון עברין אשכח יתהון דעברין צואת וצואה עברה יתוכין והוו פרחין לעיל מנהון ואכלין להון קרא עליהון הדין פסוקא מי יכין לעורב צידו ר' יוחנן וריש לקיש רבי יוחנן אמר אין רנה של תורה אלא בלילה שנאמר קומי רוני בלילה ריש לקיש אמר ביום ובלילה שנאמר והגית בו יומם ולילה ריש לקיש הוח

פשיש

שאו את ראש וגו' ב' נותן אנונם (חק פרנסה) והקב"ה נותן אנונם עומר לגלגולת מספר נפשות יעקב ב' ומכה ארם ע' יערים והקב"ה מכה אותו ע' עצמו מחצתי ואני ארפא ר' ברכיה בשם ר' לוי אמר ב' מכה באיומל ומרפא ברטיית אבל הקב"ה במת שהוא מכה הוא מרפא שנא' כי אעלה ארוכה לך וממכותיך ארפאך:

א ואשה כי יזוב זוב רבה ימים רבים וגו' וש"ה ראשו כתם פז וגו'

ראשו זו תורה דכתי' יי' קנני ראשית דרכו ראמר ר' הונא בשם ר' ל' ב' אלפים שנה קדמה תורה לבריאת עולם שנ' ואהי אצלו אמון וגו' ויומו של הקב"ה אלף שנים שנ' כי אלף שני בעיניך וגו' כתם פז אלו ר"ת שנאמר הנחמדים מזהב מפז ורב דברים שנבראו מבראשי' הרותי' בכתם פז קויצותיו תלתלי' זה הסירגול (סרטו) שחורו' כעורב אלנקוצי האותיות דברי ר' אי'יעזר ר' אומר תלתלי' במי הן מתקיימות במי שמשחיר ומעריב כהן א"ר שמואל בר אמי דברי תורה צריכי' השחרה והערבה שנ' מי יכין לעורב צידו כאמור מאליהו ע"י שמשחיר והעריב כתורת לא כבר זימנתי לו עורבים שנאמר והעורבים מביאים לו לחם ובשר וגו' מהיכן היו מביאין לו משלחנו של יהושפט א"ר שמואל בר אמי ר"ת צריכין השחרה והערבה פרנסה מנין מי יכין לעורב צידו כך אם אין ארם נעשה אכזרי על נופו ועל בניו ועל ביתו כעורב הזה אינו ווכה לדברי תור' רבי אסי חנה עוסקין חסא חד עורב עביר קן ר' ר ביעין עביר אפרוחין נסבינון וייהבינון בקירא חדתא ואשע באפיהון ג' יומין בתר תלתא יומין פתח באפיהון לא ירע מה אינון עברין אשכח יתהון דעברין צואת וצואה עברה יתוכין והוו פרחין לעיל מנהון ואכלין להון קרא עליהון הדין פסוקא מי יכין לעורב צידו ר' יוחנן וריש לקיש רבי יוחנן אמר אין רנה של תורה אלא בלילה שנאמר קומי רוני בלילה ריש לקיש אמר ביום ובלילה שנאמר והגית בו יומם ולילה ריש לקיש הוח

פשיש

ינקס כסירגס וחס יקיס ס"י מחריס לפעמים סוח בסלחוסו סמינו דונה ליסטל בעצמו ומיי מרס שעניינו מני בפלמי מחנתי למחני מני סוח ומין שמי' ממדי קמי' א וש"ה רחמנו כתם פז וכו' מסוס דק' ל' חמתי לח נחמ' ס"ג וגנה כח' וכני' לחתויי דר' שמוע דקמר סוס להורות סתן טרכות לבנים כלקמן מהתי קרח מייתי ליה ככח ומנב מורחים דריש כיה מחלה כחש לנפני כדרך המדר זו תורה ופי' רחמנו מה שסיס רחמיס לו והכניו מורה על הפועל: ראר' חונא וכו' חסו' דחיכ' מילי' מחריני נמי סקדמו לפועל דהייני כסח ככבוד כדלעיל ס"ס פ"ח וג"כ ג' עונים כ' קדמו בפועל לעול' לדעת קנת כדפי' סחם וח"כ מיכח לחי' דרחמנו סיינו חד מהנהנו סקדמו לעול' דחמ' דחורה קדמ' לחי' דחורה קדמ' לכם ככבוד וח"כ בפי' סקדמה לנ"ע מניהנ' מסוס דהסיח רחים דמייתי מדכתיב ממז מיכח כ"כ כרורה מייתי ככח דר' חונא דקחמ' דאפי' סנה קדמ' תורה לעולם דמינים סמעינן דתורה קדמ' לכל כיון דכתיב ולח יהיו' סנים קדמו לעול' מסתמח לח קדמו דרכה וח"כ מוקמינן רחמנו כתורה סהיח רחמי' ככל: אלו ד"ת וע"ג דהח קחמ' דכתיב' עסקי' פי' אלו ד"ת מסוס דחורה מסמע עכס סחנות וכהח לח יכל' כהמדי מוכח וכו' כ"כ סהרי קנים על רוב סהנסי' מעשותם ולח יחמדום מחנם בר"ת ענדך סחמד כי חדושי הדברי ופלפולם נחמד לנותרי' ומתוקי' מדבש' שנא' הנחמדי מזהב ומפו וחס"ס ל"ק דחמ' כ' רק כתם פז מפו דכתי' רחיו נמי נמי למ"ס מחרוזים ככח פו ומי לסהרי ה"ל ככח פו לכי כת' כתם פו לם כ' מכתם פו וכתם פו

לפעמים תחסר הכי"ת כמו תזר הוכמו כית יוסף ופעמי' תחסר הת"ס כמו עלות כהר: שנבראו מכרחית חרוזים הייכו הלוחו' סהיו חרוזים כו הדברות וכרחו מכרחית כדלעיל ומכתם פו היו כמ"ם ל"ל סהיו על סנסריגון: ה"נ מחורו' כעורב או הסותיות כדנרסי' כחיב ל"ב אן הסיטו' כנר'הר"ן דמייתי כפ"ב דמגיל' נכי מוזה נריב' סרטוט וי"נ זה מכתב ות"ת הכי פירוסו דקוונתיו תלתלי' ר"ל סהרטוט שכתו סהקנוות הן תלתלי' ר"ל פזוין קסורי כל ת"ת לפעמ' ומין הסערו מכולכלי' כן סערטו' לחלק כין פעם לפעם וחחורו כעורב סייכו נוף הסותיות וסייכו הכתי' וסייכו הפעמו' עימתן שכתובו' כדיו מחור ותחת לחתמי' שהתור' נריב' סרטוט ומתחי כתוב כדיו כדלתרי' כירו' דתנל' כל ת"ת סיכו כותבי' כעורו' כדיו מסורת ס"ת לח שתמי' שהכתב שנכתב' הפוך מין כ"ת סיכו כותבי' כעולם סיכה סהרטוטה וכתיב' סתורה כדלתרי' שם סתורה ע"ג לכתב ודע שדעת ר"ת שם"ת סייכו נריב' סרטוט רק בשט' רחמנו' והר"ן הוכיח שם מכחן שכל הפעמו' נריב' סרטו' מדקח' קוונותיו תלתלי' זה הסירגול דסייכו סרגול כל שהוא וכו' שהן עשויו' תלתלין כמי הן מתקיימו' לפי נר' זו נר' דדרים תלתלי' לשון קיום תנור' עומדות על תלם ומפרש קוונותיו על שם ר"ת שחנם נחזיק נרחי ר' עזרי' חות' לפי' דכרי' שת' חות' חוקי' כתור' תילי תלי' שם כמי הן מתקיימות סחורות כעורב כמי שהוא מצכים ומעריב וכו' וקרוב שכן נרי' לומר שכח והלשון קנרה ודרים קוונותיו לשון קושים ותלתלי' לשון תילי וכן מחרו כפ"ב דערוכין קוונותיו תלתלי' מלמד שים לירדם על כל קוץ וקוץ תילי תילי' של הלכו' ופי' הדב שפתי' דכרי' שנר' לכתור שהן כמו שלח לנורך והן כמדרגת הקושים והכרקושים שמין כהם נורך וסייכו קושי סחזיות וכדומ' שים כהם תלי תלי' של חכמה והלכו' ות"ת כמי הן מתקיימו' מלחת מחריתי היח דדרי' מסחורו' כעורב לחוד ותסת"ד ת"ק . שנא' מי יכין לעור' ע"כ חית כניריס זו יתיר וחסי' והכוין דה"נ נריכין סשחר והערבה פרנס' מנין לחוד תליהו וכו' סד פרנס מנין מי יכין לעור' נירו כך למי שמתחי' ומערני ד"ת שם חין מדם נעשם מכזרי כו' וסמת דחלת' דחמ"נ דדרכי כעור' ליסב דקערב ת"ת מדכתי' כעור' ול"ק טרוכו כדקח' כחורו' ע"כ רמיז הכח לעור' ולהכי חע"נ דדרי' ליה מתכזי' ומערני וכו' דדי' כריש דחמ' לומ' שם יקס כעיניך פרנס' מנין לחו' מליהו שפרנסו ה"ע' הסורבי' וכן יפרנ' כעוס כחור' והדר דריס שמכין לעורב נילו שהם נוזים כזול' מכוזיס רק מה שיפוסי' המתניס מנוסחם כדקח' ר' שמי כשמיך כוח יכין פרנס' כעוס כחור' והדר דרי' שנרי' לעוס כחור' מליהו' מכזרי על כנו לעור' אלא יפנה דעתך לעסקי העול' ולא יחוס לפרנס כיהו ופע"נ דדרי' כעורב עור' מתם דריס ליה לשון הערב' דומיה דשחורו' שאין טעם להוכיר שחר' לכך ות"ת ליס' למי מי' בקרא מכין כ' הפירושי' דקחמרת רב שחוא כחור' דמם ליס כחרי למני מנפי ו' לשהם ח' פעמי' יפפרנ' כככוב שכעסיו מכלימי' כמ"ס ל' ופעמי' כטור ונע"מ לח יחכו כע"ס כמ"ס ל' ולח רחיתי לריך כעזב מהרוזי מפתח לח מהדר לכן כנגד המוכן הפ' קכיה מפרכסת סעורכים ע' רכעולכים שלח כנער וכנגד המוכן הפ' קכיה מפרכסת סעורכים

מהיאוסים שלע"פ שהוא דרך זר שמטוקקם נעשו יתומים א"מ אינן צריכים לאחרים ועי"ל שמפני שיקשה לת"ח בשלא ישתדל בפרנסתו שיצטרך לפרנס, בע"א תכ' גדלים הא' מכל הכבוד שיצטרך להתפרנס ע"י אחרים ויהי בזיון וקלון והכ' שנמנא אוכל שכרו בחיין מאחר שמתפרנס בשכר תורתו לכן כנג' הא' הכי מאיהו שפרנסהו ה' ע"י שפורנין ולא שוגרך למתנות כ"ו שחרפתם מרובה וכנגד הב' הביא מהעורבים שמתפרנסים ע"י נוחתם וכן ת"ח לא יאכ' משכרו לא מטה שהו' טפל לשכרו כדבר הנמאס אין חנך כו: שלחנו של יהושפט שהיה בשר שהו' כדאמר בפ"ק דחולין מפי טבחי דאחאב שהי' מותר לע"א ושם תרגו ע"פ הלכ' שהכי ולמדרש זה לא ס"ל שה' יאכילהו דבר אסור כיון דאפשר בטהור ומ"מ י"ל מה צורך לאוכיר זה כאן ושמא כי כי היכי דלא תיקשו מה הבטחון הוא אפרכסת שיזמין לו פרנסתו כאיהו מאחר שהוצרך לאכול דבר טמא ע"י דחקו לכן אמר דמיהושפ' הוה פרנסה מנין מי יכין לעורב שידו אין להקפו' תהא דתנן בלכות יפה ת"ת עם ד"א ושל תורה שאין עמה מלאכ' סופה בטל' דפלוגת' דתנאי היא בפ"ב דבר מברכין דת"ר ואספת דגנך מה ת"ל לפי שנא' לא ימוש ספר התורה הזה מפיך שומע אני דברים ככתבן ת"ל ואספת דגנך נהוג בהן מנהג ד"א דברי ר' ישמעאל רשב"י או' אפשר אדם חורש בשעת חרישה וזורע בשעת זריעה וקוצר בשעת קציר' ודש בשעת דישה וזורה בשעת הרוח תורה מה תהא עליה אלא בזמן שישרא' עושים רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י אחרים שנ' ועמדו זרים ורעו צאנכם וכו' וא"כ ההיא דאבות אתיא כר' ישמעאל והא דידן אתיא כרשב"י וה"כ הא דירוש' ס"פ ברכות דקאמר שעושה אתים לתורה מפר ברית ולענין מעשה כר"י נקטי' דגרסי' התם אמר אביי הרבה עשו כר' ישמעאל ועלתה בידם והרבה עשו כרשב"י ולא עלתה בידם:

בע' קופות י שאתה רואה אותם קוצים כגון קוצר של יוד ותגי האות שנראים בעיניך שאין בהם צורך את בקולי' בעלמא יש בהם סודו' גדולים שהן יכולי' להחרי' א"ה שבשבויי' כפיק אורכא בהשבות ענין רמוזו ודו' לזה מייתי שמע ישרא' וכל הני דבסמוך שבהשמנות הרי"ם לדל"ת וכו' לבי"ת מחריב העולם אע"פ הספר'רק בקוץ א' והוא קוץ הדל' שבהסרתו נעשי' רי"ש וכן בכל הקוץ שבתורה יש לדעת שבהשמנות הקוץ מתקלקל וגיתן בסיני יש שינוי בסודות הרמוזים בהם והא דמייתי בסמוך שמע ישראל וכו' עד לכלותך גרסי' לה הכא מקמי מימרא דר' אלכסנדרי וה"ג לה באותיות ובתנחומא מייתי להו בתר מאי קווצותיו תלתלים על כל קוץ וקוץ תלים של הלכות ואין טעם לזה וצ"ל דבעי למדרש תו קווצותיו תלתלים דברים שאתה רואה אותם קוצים בתורה יכולים להחריב בדרדים הכא ועלה מייתי להנהו שקנגר בלשונו או השמיטו הסופ' אין לכלות' כדגרסי' בפ"ק דכרי' תיקרי כי אין בלתך אל לכלותך שלא כמדת הקב"ה מדת מד"כ ומעשי ידיו מכלין אותו והק' מכלה מעשיו וטעם הדרשא דק"ל מאי כי אין בלתך שהרי יש כמה נמצאים רבים ואם קודם הבריאה קאמ' לא היה בלתך מבעי ליה ואם שאין קדוש רק ה' ליתא שגם המלאכים נקראו קדושים ועוד שסותר דאין קדוש כה' משמע דאיכא קדוש אלא שאינו כה' אבל לפי הדרשא דקאמר אין קדוש כה' שהוא יתב' בלתי שהו' מכל' מעשיו אבל כל הנבראים יש להם מכלי' ואין קיימין את כח ה' ולכן אף שהם קדושים אין קדושתם קדושת ה' א"ק מה צורך לדרשא לכאן י"ל דלא תימא שאף אם יש

פשיט קראי וכד הוה מטי בא ילין קרא[a] ותקם בעוד לילה. קומי רוני בלילה חיה אומר יפה למרני ר' יוחנן ואמר ליה אתון חמין אולפני מה נהיר באפיי למה דהוה דלילא ויממא ·

ב רבי הנין דציפורין פתר קרא בהלולית זו של עפר מי שטיפש מהו אומר מי יכול לקצות את זו מי שפקח מהו אומר הרי קוצץ שתי משפלות (קופות) היום שתי משפלות למחר עד שאני קוצץ את כולה כך מי שטיפש אומר מי יכול ללמוד את התורה נזקין ל' פרקים כלים ל' פרקים מי שפיקח מהו אומר הריני שונה שני הלכות היום שני הלכות למחר עד שאני שונה את כל התורה כולה א"ר אמי[a] ראמות לאויל חכמת א"ר יוחנן לככר תלוי באוירו של בית מי שטיפש אומ' מי יכול להוריד את זה מי שפק' אומר ולא אחר תלאו אלא מביא שני קנים ומספקן זה לזה ומורידו כך מי שטיפש אומר מי יכול ללמוד תורה שבלבו של חכם מי שפיקח אומר והוא לא מאחר למדה אלא הריני למד שתי הלכות היום ושתים למחר עד שאני למדאת כל התורה כולה א"ר לוי משל[a] לטרסקל (סל) נקוב ששכר בעליו פועלין למלאכתו מי שטיפש מהו אומ' מה אני מועיל מכני' בזו ומוציא בזו מי שפיקח מהו אומר ולא שכר כל חבי וחבית אני נוטל כך מי שהוא טיפש מהו אומר מה אני סוש' ללמוד תורת ומשכחה מי שהוא פיקח מהו אומר ולא שכר יגיעה הקב"ה נותן א"ר זעירא אפי' דברים שאתה רואה אותן קוצין בתורה תלתלי תלתלי' הן יכולים להחריב את העולם כולו ולעשות אותו תל כענין שנא' והיתה[a] תל עולם לא יבנה עוד אמר רבי אלכסנדרי בר חנאי רבי אלכסנדרי קרי ביה אם מתכנסים כל א"ה להלבין כנף אחד של עורב אינן יוכלין כך אם מתכנסים כל אומות העולם לעקור דבר אחד מהתורה אינן יכולין ממי אתה למד משלמה על ידי שביקש לעקו' אות אחת מן התורה עלה וקטרגו ומי קטרגו ר' יהושע בן לוי אמר יו"ד של ירב' קטרגו תני ר"ש ספר משנ' תור' עלה ונשתטח לפני הב"ה אמר לפניו רבונו של עולם עיקרני שלמה ועשאני פלסטר (סקר) שכל דייתיקי (סטר מתנה) ששנים ושלש' דברי' בטלין הימנה כולה בטילה והרי שלמה המלך בקש לעקור י"וד ממני בתו' ולא[a] ירבה לו נשים והרבה לו לא ירבה לו סוסים והרבה לו סוסים לא ירבה לו כסף וזהב והרבה לו כסף וזהב אמר לו הקב"ה צא לך הרי שלמה ב של ומאה כיוצא בו וי"וד מסך

אכורי על גופו ועל' בנין שאינו הוסם לפרנסתם וכמ"ש בפ"ב דערובין כי הא דר' אדא בר מתנא הוה קאזיל לבי רב אמר ליה דביתהו ינוקי מאי אעביד להו א"ל איכא קרמי באגמא ופר"ש ירקות ל"א קורמי גמי כי עקרת ליה להוות רביכא דאית ביה טחנא ליה ועבד ריפתא י בעורב הוה תפ' בתנחומא מנין שהעורב אכורי שנ' מי יכין לעורב צידו ואומר לבני עורב אשר יקראו כשהעורב מוליד ילדיו לבנים ואומר הזכר לנקבה עוף אחר בא עליך ומואסים אותם ומניחים אותם מה הקב"ה עושה מכיא מגואה שלהם יתושי' ופורחים עליהם ואוכלם והיינו דר' אסי בסתוך עוסקן כמו עסקן כדברי' דפ"ו טרפו' גבי אשר אין לה קנין והיינו דלא סמיך אהימנותיה דשלמה אא שיה מתעסק לנסות הדברים וה"כ ר' אסי ולכן רבה לנסות וה"ה מי יכין לעורב צידו שה' מפרנס ילדיו בזולת אב ותיסם שלא כאמר ב"א י בקררה מדתא דלא היתה ישנה אפשר שיזונו קנת תריה התאכל הנבלע בתוכה או שיהיה פולט תמנו קנת ר' יוחנן ורים לקים משום דדרים לעיל שמשחיר ומעריב אתיא כר"ל ום"ל דיום ולילה שוים לעיון התורה מייתי הכא פלוגתייהו ו אין רנה של תורה פי' עיקר למודה בלילה שבני אדם פנוים ומפ' והגית בו יומם ולילה למצות קביעות הלימוד אבל עיקרו בלילה שפנוי' לעיין בה ועיקר הלמוד קרי רנה ע"ד חכמת בחוץ תרונ' שהו' ענין הפרסו' הגסת' מידיעתה ובחוית גרסי' ברכה של תורה והכי איתא בסמ"ג עשין י"ב ישנ' והגית בו יומם ולילה ותשמע ליה לשון עיון ודקדוק כמו והגיון לבי: היה אומר יפה למדני ר"י ק' א"כ היכי קאמ' ביום ובליל וכ"ת דסוב הדר ביה מעיקר' מאי סבר והא שמיע ליה מעיקר' דר"י מנו סני קראי קאמר למילתי' ועוד היכי קאמ' הסת' לית אתון חמון וכו' דמסת' דאכתי קאי כדעתי' ושמא י"ל דמוד' ריש לקי' דעיק' העיון בליל' ובהכי מוקי סני קראי ובהא קמפלגי דר"י סבר דאין מקום עיון ביום ואיהו סבר דאפי' ביו' הוא זמן עיון קצת ולהכי בעי לאוקמורי נמי בעיון היום ולה"ק כהיותו דורס מקראו או דספיר קאמ' ר"י שעיקר הלמוד בליל' אע"ג דפלינ עלי' כמאי דס"ל שאין סוס עיון ביום ולה"ק לית אתון חמון וכו' דלא סני בלילו את גם ביומי' היה עוסק בתור' לפי שגם שתה מסייעם לעיונו ובחוית גרסינ' אמר רשב"ל כל הוגה לפי באורייתא בימאה מכרח לי בליל' כלו אע"פ שהעקר בלילות בשהייתי מעיין בתור' ביום היה סיוע להאיר עיני בעיון בלילה ולולי עיוני ביום לא היה עיוני בלילה כ"כ הגון: נהיר באפי' ע"ד חכמת אדם תאיר פניו פתר קרא דקווצותיו תלתלי' בהלולי' זו של עפר לומר שרים רואים לא שיוכלו לקבצן מעט מעט אע"פ שאין רבות ויר' דדרים קווצותיו לשון קיבוץ ואיידי דמייתי הכא הכ' חנין מייתי נמי דר' אמי ודר' לוי דסייבין אהדדי ושיטי' דדיה' פירשתי לקמן ס"פ פ"א סי' ג': משפלות פי'

כ"ף בי"ת באין קדוש כה' לא נפקא מיני' אורכ' שהיה פירושו שאין סוס עם ה' כי העומדים ממצל לו אינ' קדושי' לפי שאין בעולם סוס קיים זולתו וכדקאמר כי אין בלתך ולכ"א דקא ליתי' דמלאכים קדושים נינהו ואין פי' כי אין בלתך שאין קדוש מבלעדי יי' · ה"נ שחורות כעורב אלכסנדרי בר' חנאי בש"ר אלכסנדרי קרי ביה וכו' ופי' קריביה קרי ז"ח ס"ב היה מלשון קרוב ופייטן דלקמן פ"ל: לעקור דבר א' מן התורה מהי תיתי שיוכלו לעקו' דבר מהתור' וכי בידם שתורה תסור לעקיר ואם לעבור עליה פשיטא שיכולים לעבור על כלה שהרשות ביד הם ועוד מ"ש היום להלבי' כנף העורב מוטב שיאמר כמם שאינם יכולים לעקור בכב א' וכיונא וי"ל שהכ' שלא יוכלו כל האומות כנגד ישראל מהן אות אחת מן התורה לעולם שאעפ"י שינזרו שמד על המצות לפעמים לא יסיח זה בכל ישרא' ולא תתקיים גזרתם לעול' דשמד עביד דבטיל חוזרי' למשמר' תורת' ודמה זה ז הלבנות כנף העור' לפי שזה מוטבע מטבע בפשותם אשר קבלו התורה במעמ' הר סיני ולא יסורו ממנה הכתוב בכב' שחור שלא יקבל עליו צבע אחר לעולם אמנם מה שהביא המשל אינו מתיחס יפה לענין זה ולכן נכון לפרש שלפי שקנת מהתפקרי' יש לתת מקום לנסות התורה לומר שהשנוי כפי הזמנים כענין הרפואה שמשתנו' כשישתנו הזמנים וטענתם הכל כי התורה נמוס יושר שלם בכל הזמני' וכמו שהארכתי בזה לקמן ס"ה פ"ו סי' ו' לכ"א שאם מתכנסים כל באי עולם לא יוכלו לעקור דבר א' עם היות שנוי בדורות כל באי עולם והביא דוגמא ממקרי הדברי' הטבעיים בשחרית העורב שעם שהגון מקרי הנה נשמר טבע זה ולא נשתנה בחלוף הזמני' ואיך מקבר יש הנהגה מתת הנהגה תוריית כוללת כל הזמנים מבלי שיצטר' להשגיח זמנין ומענין זה היה ענין שלמה שחשב שלפי חכמתו לא היה צריך ליזהר מרוב הנשי' והסוסים כחשבו כי הוא ירב' ולא יסור ולא עלת' לו כראה שחשב התורה לדקו יחדו בכל זמן · בפר משנה תורה ק' למה ספר מ"ת אי משום דכל דייתקי וכו' כדאמ' הכא או מפני שהיום מבטל אחת ולא אחרת כדלעיל ס"ב פ"ו א"כ כל התורה כולה נמי ומ"ש משנה תורה מפני שהמלך כותב לו את ספר מ"ת והיינו כל ס"ת וקרי ליה משנה תורה לפי שיש לו ב' ס"ת א' שהניחו בבית גנזיו וא' שהוציא ותביא עמו לכן עלה ספר מ"ת והכוונה כל ס"ת של המוכר על או יבטל כלה כדאמר לפי ס"ת שלו נקרא משנה תורה קרי ליה ספר מ"ת ומ"ת בוא לפ' כא ממש והתלונה לספר זה היה לפי שחז"ל אמרו מפי הגבור' לבאר התורה והוסיף בו קצת מצות שלא נתבארו בספרי הראשוני' והרוא' כי שלמה עבר דבר אחד מספר זה יחשוב בדעת שלא כי משה מפי עצמו אמרו ולכן חס לגזרתו ומכאן יבואו ולבטל כל מה שיש בספר זה שאינו בספרי הראשונים כאומרם אינן מה' והדמיון לדייתיקי שבנים וג' דברים בטל היא' שכל' בטל' דכי היכי דאמרינן התם דכיון דחזר הבונה

ממך אינה בטילה לעולם ר' הונא בשם רבי אחא אמר יו"ד שנטל הקב"ה משמה של שרה הלקי לשנים חציו לאברהם וחציו לשרה א"ר יהושע בן קרחה יו"ד של שרה עלתה ונשתטחה לפני הקב"ה אמרה לפניו רבש"ע עקרתני משמה של אות צדקת אמר לה הקב"ה צא לשעבר היית בשמה של נקבה בסופה של תיבה אבל עכשיו הריני נותנך בשמו של זכר בראשה של תיבה הדהי דכתיב ויקרא משה להושיע בן נון יהושע שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד אם את עושה דל"ת רי"ש אתה מחריב את כל העולם כולו כי לא תשתחוה לאל אחר אם אתה עושה רי"ש דל"ת נמצא מחריב את כל העולם כולו ולא יהללו את שם קדשי אם אתה עושה חי"ת ה"א נמצא מחריב את העולם כולו כל הנשמה תהלל יה הללויה אם את עושה ה"א חי"ת את מחריב את העול' בחשו בה' אם את עושה בי"ת כ"ף מחריב העולם בה' בגרו אם אתה עושה בי"ת כ"ף אתה מחריב את כל העולם אין קרוש כה' אם אתה עושה כ"ף בי"ת אתה מחריב את העול' כי אין כלהך א"ר אבא בר כהנ בולה בלה ואת לית את בלה כי אין כלהך אין לבלותך ׳

ד רבי יהודה בר סימון פתר קריא° בת"ח כתוב א' אומר שחורות כעורב וכתוב א' אומר מראהו כלבנון בהור כארזים וכתיב מראיהן כלפידים כברקי ירוצצו שא"ל בני תורה שהן נראין בעורי כאילו שחורי' בע"ה אבל לעתיד לבא מראיהן כלפידים ר"ש בי פתר קרי° בפרישיותיה של תורה אע"פ שנראות כאלו הן כעורות ושחורות לאומרן ברבים בנון הלבות ויבה ונגעים נדה ויולדת אמר הב"ה הרי הן עריבות עלי שנ' וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים וגו' תדע לך שהוא כן שהרי פ' זב וזבה לא נאמרו כאחת אלא זו בפני עצמה וזו בפני עצמה איש איש כי יהיה זב מבשרו ואשה כי יזוב זוב דמה וגו' ׳

ה רבי בהן פתח בעצלתים° יפך המקרה וכו' ע"י שנתעצלו ישראל מלחנות במחלוקת לפני הר סיני יפך אמקרה וירד יי' על הר סיני ויט שמים וירד ובשפלות ידים ע"י שנשתפלו יש' מלחנו במחלוקת ירלף הבית גם עבים נטפו מים

הרי הן עריבות עלי פי' לכיחת ליה סיכיו נמחרות ברכים כדי ללמד דיניהם לרבים שיהרו בם ותדרכה או בריכים להתפרס יותר מדיונים מחריס שמפני שמין מקריבים נמנחי ס תמיד לפי בקיאו בפר מיכני כולי האי ועוד שנדיבי' דקדוק רב כאלופי הל מיס והומנים וכיוצ' והסכנה בטעותם מרובה דמייבי לאיסור ערירות ואיסור טומאת מקדש וקדשיו ולפי מ"ם בפל כ"ח נבי קיבין ופתחי נדם הן הן נופי הלבות כי נ"כ מדב"ג יס בהם סרבי חכמת שפתחי נדה הן דבריסו כפי התקופות בם לכתם וכחורת' סמו"ל מניבן למי' הבא במי לא שמין זה חמת' ויקרא, הטעם שנ' וערבה לה' מנחת יהוד"ק כך מה רחי' חתת, ואי לא שייתי לא רחי' תלי"ק ללמדנו' רהוי ערבו' מה נורך לכבת' ירמי' ה דוכתי מסכחן לשון ערבות וי"ל דכי כושע ה היכי דלא תיק"ח כ"ב מאי כעור דעורב סמו"ס מ"ג לה"ק סר"ל שהן כהבר העי והיכו קרבנות דמסכחן דחכיכים לפני ה' סם

שהן העבוד"ם היתר חשוב מסר יעשה נחום כ החדש לבה"י כן חביכות פרשי"ן או וע"ד ר"ל שלפי סיר' סתרגנ דיניס או מיכה כ"כ גדולה לפי שהם דברים מלאכ ג שהסכל יגזור עליהם שבדעת מבוני ים ליזהר מזיכה וגניעים ובדות וכיוצ' ות"כ יר' שהיכם מבות שלהין בחקים קהלת י ומשפטים האהיי שהם למעל' מהסכל ולכן יר' שהיכו נחות לדרום ברבים כ"כ דיניס כמו שהבריס שהם סמו"ט למעלה מהסכל כי לו בבר יזהרו בהם התנים מעצמם ועוד שהין שברים תלי יח כ"כ גדול לכ"ם שחביכות לפני ה' בקרבנות שהם למעלה מהסכל כי השכל יתהן לקריב לו חלב ודם ע"ל שהוכל בשר מביריס וכו' שהם היות שהבריס הגז' שבליים מ"ם בשקייתו חותם מפני מבות ה' הם רבויים מחר ועוד שהסכל לא יגזור שא בלל עניני לא פרטי עניניה ומתניה ד"מ הסכל יגזור להתפרס מכל דם החסה מחכ"ש שהפסוק דמה אין רע והכ"ם גזר סיס דמיס שהם מותרי ומחר הפסק דם הטחת נדיך סמיר עד מלחת ז' ימיס לנדתה וכלה רבות ; לא נאמרו בחת לחן למי' שיכתוב כ' הפרטיות זו מחר זו בלי הפסק ס"בתיס שהרי הפרטיות משמות ליתן דיוח לחסה להתבונן בדחיקת בריס ת"כ ועוד מי מסוס הפריכות הם לפני ה' חלקס בשתי פרטיות לבתיבתו בב' פרטיות זו מחר זו ולא יפסיק ביניה' בפ' בעל קרי וס' נדה אלא פי' שיבוד דין הזב והזבה ביחד והיה מקבר מחר לפי שדיבם סוה בטומאת מגען ומרבבן ומושבם וקדבנם ולא היה ב"ל דק מניחות זיבת הזב וזיבת הזבה ויפרש דין ת"ל בניהם אלא מחבתם לפני ס' פלגיהו בתרתי להחריך בהן ומכיון דפלגיהו אקריס פ' בעל קרי וס' נדה לזבה דק"ל מזבה וכשיתי טפי ופלגיהו כל חדא בפ' לבדה אלא דמו מהדדי כולו האי ומרבך דיוח בניס להתבונן ה ע"י מבתעלו וכו' וטעם הכתוב מפוס דקמר מהדרך סרך וכו' בנבורה ולא בשתי קמחר דומנים שהוא ושפלות ידים טובי דהייבו בעבין המחלוק' ע"י שנתעצלו ב"ש ת"ט העבלה לבתן דבשלמה ה' דקמר ע"י שנשתפלו ניחח מהמחלוקת שבתו נסות הרוח שכל מ' מתבשת על חבירו וכשתפיל עצמו הוא תן העצלני ולא יהיה מחלוקות ושתח י"ל למפוס דחפי' בחשתי הרי שיני לא היו כל יפר שלתי הלב כדר"ת לעיל ס"ב ס"מ קמחר שהם שנתבטו מהמחלוקת בשיני לא היה מיפרות לבב לנמרי חלה שהיו יגעי' מהדרך ולוה נתעללו מלקות ולחרחר ריב זה עם זה כדרכם וכבן שסבת המחלוקת היה בחניית' בבקשת מקום מחבותם כדרך הרבים כשהולכי ברבים שכל מ' יבקש לחבות במקום היותר נחות ולהיות ראשון בחניה וכשעבר הנשרים וכיוצא ולוה חלה העדר המחלוקת בעבלה חלה בקש ולחחר חביית בדרכם אלא כל מ' נתעבל ולא הקפיד בקדימת הבירו ונ"כ בשפלות חלה בקש המקום הנחות אלא כל מ' הסניל עצמו ונשפיל במקום שנזדמן לו ולא חשיבני ממ"ם שהיו חומרים נתנה רחם ונשוכה כמו שחוכיר לחפסר שע"י שהיו מריבי' זה בם זה על המקומות היו כועסים ומבקשי' לשוב מבריחה בשעשם מ"ק מ"ט העבלה לעניין התשובה דקחת' בשמוך שהתשובה היה חרטה ועזיבת החטא עם חזרה ואין התחנה מזה מפני עבלה חלה מפני הרגון בחטא ושמא דוב יפר' הוי שבי מדרכי ס' הרפי"ע' תוכחת ידמיה חלא מפני שהתשובה בשלמה בחדוש מעשים טובים בנגד החוטאים כמ"ם בקמן פ"כ חם עשית חכילות של עכירות עשה בנגדן חכילות של מבות כו' כוה היו מתעללים וכיוצא בזה כתבתי בכתובי לרות רבתי בפתיחת דויהי בימי שפוט שי"כ : לפני הר סיני וכמ"ם בפסיקתא דרבים דרכי נועם וכל נתיבותי' שלום בקש הב"ה ליתן תורה לישראל בשעה שיצאו מחנדים ויהיו חלוקים זו על זו והיו חותנים בכל שעה נפ' רחם ונפוב' מבריח' מה כתיב ויסעו מסבות ויחנו בחיתם היו נוסעים בחריב' וחונים בחריבה בשביל לסיני הוסיו בלם חגודה אחת ויחנו שם יחד' מין כתיב כאן אלא ויחן שם יחד' נשמו

ומגיה מ' אמר הקב"ה התורה כולה שלום ולמי אני נותנה לאומ' שסר'
והכא שלום הוי וכל נתיבותיה שלום והיכא למידק כאגדתין אמאי נקט
קרא ירידת שכינה בשלמא משפלות ידים הוה א"ש שכנגד מה שהושפלו
בהג ה' עמהם מדת ענוה שהוריד שכינה למטה וכמ"ש בסוטה גבי את
דכא ושפל רוח אבל אעצלתים לא
ה"ל לא נתינת התורה שהיא שלום
וכדקאמר לעיל פ"ט וי"ל דמשו' דשמו
של הקב"ה שלום כדאיתא התם בא
כבודו אבל ישראל כשהיו בשלום א"נ
מפני שמתחלה היתה מחלוקת בין
עליוני' לתחתונים שהעליונים לא היו
יורדי' וכו' ובמתן תורה ירדו עליוני'
ישע'נ"ג למטה ועלו תחתונים למעלה והקב"ה
סס היה המתחיל בירידת הר סיני כדלעיל
ס"כ פ"יב לה"ק שה היה חפצי שהיו
למטה ישראל בשלו' ימך המקרה ויבד
וכו' והמקרה היינו המקרה במים
נחום כ עליותיו ופי' ימך שירד למקום נמוך
ויט שמים וירד הגשם מקרא זה
משום דאיכא למידק מה ראיה מוריד
ראס"כד ה' שירד הא מתן השמים דכרמי
מכי'פב עמכם היכא למשמע איפכא ומאי
חזית דסמכת אהאי קרא סמוך אהאי
לה"ק ויט שמים וירד והיינו שהרכין
שמים על הארץ והכי
מתרגמי קראי וכדע' ר' עקיבא דמכילת'
והת' נמי מייתי האי קרא ו ידלף הבי'
גם עבים נטפו מים דבמ"ת איירי
כדלקמן ס"ד פ"א ופי' הבית במקום
שפעמים נאמר בית על מקום כמו
בית נתיבות וכו' דמפרש דהכך מים
היינו טל שהוריד ה' להחיות' כדאית'
בפ' ר' עקיבא ועכ"פ היה זה לפי שנמנעו
מהמחלוקת כי המחלוקת מביא מיתה
כדלקמן ס"ד פ"יח מחלוקת מכלית
מביא לעולם ולהכי בשור המחלוקת

ר"א בעצלתים ימך המקרה על ידי שנתעצלו ישראל מלעשו' תשובה
בימי ירמיהו ימך המקרה°ויגל את מסך יהודה גלי רכסי
(הגל' הספרי') ובשפלות ידים על ידי שנשתפלו מלעשות תשובה
בימי ירמיהו, ידלף הבית כי הנה ה' מצוה והכה הבית הגדול רסיסי'
והבית הקטן בקיעים מה הרין רסיסה (בקיעה גדולה) אית מינה
אליכון (חתיכות) והדין בקועה לית מינה אליסין לא רמו להרדי ר"א
בעצלתים ימך המקרה ע"י שהאדם הזה מתעצל לכסות את ראשו
כראוי ימך המקרה הרי הוא נעשה ראומטיקוס (כוילת הראש)
ובשפלו' ידים ע"י שהאדם הזה משתפל לקנח גופו כראוי יעלה גופו
חטטין ר' אבהו פתר קריא באשה ע"י שהאשה הזו מתעצל' מלכסו'
את עצמה כראוי ימך המקרה הה"ד נגלה אתערות' את מקור' הערה
והיא גלתה את מקור דמיה ובשפלו' ידים על ידי שהאשה הזו
משתפלת מלבדוק עצמה בעונתה ידלף הבית הרי היא מתרבה
בדמים הה"ד ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים סביתא אמתא
דרבן גמליאל היתה בודקת בחביו' כיון שהרגיש' ישבה לה אמר הא
קחיתין (גלאית) אמר' ליה לא כיון דאתבונן אמר ווי דהא אזיל חמר'
אמרה ליה על כל חבית וחבית הייתי בודקת ולא הרגשתי צא בזו
אמר לה תתייהב ליה נפשך היך כמה דיהבת לנפשי'

ו ד"א ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים זהו שאמר הכתוב וימים
רבים לישראל ללא אלהי אמת ללא כהן מורה וללא תורה ומי
נתנבא הפסוק הזה עזרי' בן עירו הנביא אמר עתידין ימים לבא
לישראל ללא אלהי אמת שאין מדת הדין נעשת בעולם וללא כהן
מורה שבהונה גדולה עתידה ליבטל וללא תורה שעתידין סנהדרין
ליבטל כיון ששמעו אותו הדור כן רפו ידיה יצתה בת קול ואמרה
חזקו ידים רפות ר' יודן ור' פנחס ר' יודן אמר חזקו ידי' רפות ידים
שהן נראין כאלו רפות וברכים כושלות אמצו שהיו נראות כאלו
כושלות ר' פנחס אמר חזקו ידי' רפות-טרפית' עצמכם במעשיכם
הרעים וברכים כושלו' אמצו שכשלתם במעשיכם הרעי' אמרו
לנמהרי לב ר' הושעיא רבה אמ' למפגרי לבא שנא' ימהרו חומתה
ר' יהושע בן לוי אמר כגון אלו שהן דוחקין את הקץ שנא' ותמהר
ותורד

טהור כפ' כל היד אפ' דאגדה א"ס"ל כשמוא' ׃ הה"ד ואשה כי יזוב זוב דמה
יתורא דזוב קלרים דהוה סגי' ליה כי יזוב דמה אלא דאתא לתימר שפעמ
היא מרבה בזובה כדפי' ׃ היתה בודקת בחביות את היין ט"כ
שהרגישה שפירסה נדה ישבה לה ולא נגעה בחביות שלא יטמאו דר'
חוליו בטהרה הוה ׃ הא קתי
פי' הר' כפתלי אם טמאתנו ואין
טעם ומבטל אות אמת כרא' שלא
זה על הגלות וזה נכון לפי גירס
הערוך דגרים א"ל הקהית ווי אזל
חמרא אבל לפי גרסתנו דגר
שהספיכותו לא ושוב התכינו ר' שפי
נדה לא יכון פי' זה ולי כר' שפי' כלא
*שחשבה שנלאית ביגיעתה ולוס י
והחולם מכוב' בקהוי מענין אם ק
הכרו' שהו הסר' כח חדודו או אם
כף ירכה כדמתרגמי' בירושלמי ות
כפירך יעקב וקהת כף ירכים ׃ וש'
וימים רבים לישרא' וכו' משום
דמה ימים רבים היינו שלשה כדלק
וק' אמאי קרי להו רבים ובעי למי
משום דהוו ימים של צער מייתי
קרא דוימים רבים דהיינו משום
של צער כמספר' בשמוד ומכיון דמ
קרא מפ' כולי' כדרך המדרש ובילק
סי' תת"עא והוא מתנחומא פ'
ואשה כי יזוב זוב דמה ימי' רבי' וה
ז' ימי הנד' כן ולמ' קורא אותם ימ
רבי' לפי שפורשת מבעל' והם ימי
צער וכו' וק' דהאי קרא בזב כתי'
ג' ימי' ושמ' לרבות נקט דאפי' הוו
ז' ב' ז' בטומא' הנד' אין לו לקרותן
רבי' א"כ אפי' באו ימי זיבה מכף
ז' ימי נדה דהשת' הוו לי' י' ימי
דמי' אין לקרותן ימי' רבי' ומי נ
וכו' הודענו לעוד' דכתי' התם עוד'
כן עודד היינו עדו הנבי' והכי מ

זכו לחיים ׃ גלי דכסיי' גרסי' במ"ק וכן באיכה רבתי בפתי' דר' אלכסנדרי
ופי' בערוך גלי השרים והעשירים ולפ"ז מפרש ויגל את מסך יהודה על
גלות השרים שהיו מסך ומגן לעם וכמו כן ימך המקרה מפ' על גלות
השרים שזה כשחירת המקרה המכסה הבית ׃ מה הרין רסיסה וכו'
היה נראה שפירושו דרסיסים בקיעות גדולות שיוצאו' מהן חתיכות
ובקיעים בקועות קטנו' שאין חתיכות נופלות אבל בערוך כ"כו תן הדין
ריסה לית מיני' אלא רסים וכו' ובערוך רס פי' הדין ריעוע של גג לית מיני'
אלא רסיסי' לילה ולפ"ז גרסינן תו והדין בקועה אית מינה אליסין ונראה
שפירוש אליסין כתיתו' ושבירות מלשון הבוא תורא דאלם ידא דיבוקא
דר"פ החובל וענייני שהרסיסה בקיעה קטנה שאין ממנה רק שידלוף
הבית אבל בקיעה היא גדולה ונופל ממנה חתיכו' אבנים וגרורות וט"ז
לכאן לומר דמאי דנקט קרבן ב"ה בלשון ידלוף הבית משום דהכי קרי
שם להכאת הבי' הגדול בלשון רסיסי' ׃ ראומטיקוס גר' הערוך רמתיקם
וגר' דהיינו הבוילה שבאה מקרירו' ונקרא רומאד"יזו בלעז ופי' ימך
המקרה היינו הראש או המוח שהוא על הגוף כמקרה שימך ויתקרר ויזול
יעלה גופו חטטים ופי' ידלוף הבית היינו הגוף שהוא משכן הנפש ונזול
ליאה מהחטטים שבו ׃ ע"י שהאשה וכו' משתכלין בה בני אדם ונכשלין
בה והיינו ימך המקרה דהיינו כנוי לערוה מלשון מקורה הערה ׃
משתפלת ידיה והיינו ענין עגלה ׃ בעונתה פי' בעת שראוי לה לבדוק
הרי היא מתרבה בדמים פי' שמתרבים ימי איסור דמיה" וקמפרש'
ידלף הבית דחשיב כאו שופע"ים כגון נדה שסופר' שבע' וטובלת בליל
שמנה צריך שתבדוק עצמה ביום שבעה שפסקה בטהרה וכן זבה סופרת
שבעה נקיים צריך שתבדוק עצמה ותמצא טהורה ואז תתחיל למנות
שבעה נקיים מיום המחרת אבל לא בדקה עצמה ביום שפסקה מלראות
ובדקה לאחר ג' ימים או ד' ימים ומצאה טהורה הרי זו בחזקת טמאה
עד שפסקה בטהרה כדשמעינן ממתני' דפ' תנוקת והיינו דגרסינן במ"ק
ע"י שמשתפלת מלבדוק עצמה נעשית זבה שפעמים
שאינה רואה ג' ימים רצופים בתוך י"א יום שבין נדה לנדה שהם ימי
הזיבה אם יום א' או ב' ואי בדקה עצמה לא היה לה דין זבה אם סופרת יום
כנגד יום והשתא דלא בדקה עצמה חיישינן שמא ראתה ג' ימים ומוקמינן
לה בחזקת זבה להצריכה שבעה נקיים ועכין והנ"כ למפרע שאשה שאין
לה וסת ונתעסקה בטהרות ולא בדקה עצמה ושוב בדקה ומצאה טמאה
חיישי' שמא היתה טמאה מיום שבדקה עצמה והיתה טהורה וכל הטהרות
שנתעסקה בהם בנתיים טמאות ואפי' היו ימים רבים לדעת הלל ורבנן
דהלכתא כותייהו מעת לעת או מפקידה לפקידה שבתוך מעת לעת כדאי'
בריש נדה ומעין זה מייתי עובדא דשפחת ר' כי לולי שבדקה עצמו בכל
חבי' וחבית היינו מטמאים כלן מספק אע"פ שלא הרגישה אלא אח"כ ויתכן
שפירוש בעונתה היינו בעת ווסתה שאם לא בדקה עצמה מחזיקינ' לה
בטמאה אפי' בדקה אח"כ ומצאה טהורה כדתנן בסוף בנות כותיים הגיע
שעת וסתה ולא בדקה הרי זו טמאה ופירש הרמב"ם ואחר זה בדקה ואפי'
מצאה עצמה טהורה הנה היא טמאה ובחזקת נדה ואע"ג דקי"ל כרב דאמ'

מדכתי' הת' והנבוא' עוד' הנבי' משמ' דעוד' נמי נביא הוה ומכיון דלא אשכ
עוד' בנביא' ש"מ דהיינו עדו אבל ק' מאי נפק' מינ' דקא' לה הכא ושמ'
דבעי לפ' שעתידין ימי' לבא ליש' וכו' כיון ששמעו אותו הדור כן רפו ידי
ויקש' קצת איך האמינו כל ישר' לדבר ק' הזה ולא נמנתו כתו ששי'
ירמי' שהיו בלתי מאמיני' בחרבן ב"ה באמרם היכל י"י היכל י"י וכן עמ
כשבנא ונסמו כמות ישחק עמד כנגדו אמצי' כהן בית אל וחשבו מהקושרי
וכ"ש בהיות ענין זה תחלת נבואות עזרי' מדכתי' ועזריהו בן עודד הי
עליו רוח אלהים וכו' לכ"א כי זה היה בן עדו הנביא ומאסר במאמת' נבוא
לענין כל בשבנא על ירבעם ונתן אות שנקרע המזבח וכן היה וג"כ יב
ידו של ירבעם בשלח לתפסו לכן החזיקו ג"כ את בנו לנביא אמת
עתידים ימים אע"ג דודאי קרא לשעבר איירי דכתיב התם ויסב בצר
וכו' וכתתו וכו' והיינו בימי רחבעם ואביה שהיו חוטאים ובימי א
שבו אל ה' מ"מ מדכתיב בתר הכי ואתם חזקו ואל ירפו ידיכם משמע ל
דלעתיד נמי איירי מכיון דאשכחן חזקו ידים רפות דאיירי לעתיד ולה
מייתי הכא חזקו ידים רפות ומפרש ליה ואין תימא שדברי הנביא ידב
בעבר וירמזו כעתיד ׃ שאין מדת הדין נעשית ופי' אלהי אמת דין א
מגו' אלהים לא תקלל והוזקק לפי' זה דאי ללא אלהי אמת כפשוטו היכ
בה' מאי קאמר תו וללא תורה הרי כיון דכופרי' בה' אין תורה אצ
לאפשר לתורה אף שאין אלהי אמת ומפני קושיא זו אמרו בפ"ק דע"
כל העוסק בתורה בלבד דומה כמי שאין לו אלוה ופרש"י להג עליו וה
לא פי' כן שרוחק פי' זה מבואר ׃ שבהונה גדולה וכו' לא שפי' שהור
התורה שדרכה מפי כהן כאומרו יורו משפטיך תבטל דהיינו ל
תורה ׃ שעתידין סנהדרין שהן מלמדי התורה דאע"ג דקאמר שאין מ
הדין נעשית מ"מ היה אפשר שיעמדו סנהדרין ללמד תורה בעלמא ואי
הוה אמר אף ללא תורה ה"א שאף שסנהדרין בטלי' נעשה הדין ע"י שופט
או הדיוטות ׃ חזקו ידים רפות אע"ג דלא כתיב הכא מכיון דכתיב הכ
חזקו אל ירפו ידיכם דדמי ליה קאמר כי כאן נשמע ההוא ענינא ואפ
דע"כ לעתיד איירי בישעיה מ"מ ס"ל שנאמר ג"כ בכאן ידים שהם נרא
משום דקאמר שנאמר זה גבי אסא והתם לא יבדק רפות וכושלות שהר
לא היו בגולה ואע"ג דקאמר לעיל כיון ששמעו אותו הדור כן רפו ידיהם
לאו רפיון ממש אלא שנבהלו לשעה וקרא נמי דכתיב התם חזקו ואל יר
ידיכם משמע דעדין לא רפו ממש להכי מפ' נראין כאילו רפות או שהי
רפות במעשי' רעים כי בזה יבדק לומר גבי אסא ׃ למפגרי לבא לנ
כתיבה והפלה בת"ס בפסיקתא ערו ערו פגרו פגרו וקמפרש ימהר
חומתה שיהרסו החומה וענין נמהרי לב שהם כפולי הלב בגרותיהם וא
דלא עב' ליה שתאים כתו ולבב נמהרים ועצת נפתלים נמהרה משום ד
לומר חזקו אל תראו לפתאים יותר מלמשכילים ׃ שהן דוחקין את הק
וא"ת הנה לא רשעים דהא אמר בשלהי כתובות ובחזית בפסוק השבעת
שהשביע י"י את יש' שלא ידחקו את הקץ וי"ל דהתם לעמוד כנגד א"ה כי
חוק' והכא בתפל' ובתחנוני' ואע"פ פרש"י פי' שם שלא ידחקו שלא ירב
בתחנוני' על כך ות' מאי אינכר' כן מדגרסי' בחזית ד' דורו' השביעו בנג

והודר כדה חוקו של תיראו לפי שהיו ישראל אומרים היתה לירמעתי
לחם יום ולילה באמור אלי כל היום איה אלהיך יצתה בת קול
ואמרה להן הנה אלהיכם נקם יבוא גו שהוא עתיד לשלם גמולן של
א"ה נמול אלהים הוא יבא ויושיעכם וימים רבים לישו'וכי ימי'רבי'היו
אלא ע"י שהיו ימיו של צער היה קור'אותן רבי'רכוות'ויהיו ימו'רבו'
ורבר ה'היה אל אליהו בשנה השלישי'לאמר רבי כרביה
ור'חלבו בשם ר"י ג'חרשים בראשונה וג'חרשים באחרונ'
ושנים עשר באמצע הרי שמונה עשר חרשים וכי ימים רבים היו אלא
ימים של צער לפי'היא קורא אותן רבים ורבותה ויהי בימיו'הרבים
ההם וכי רבים היו אלא ע"י שהיו ימים של צער ודבוותה שמונים
ומאת יום וכי רבים היו אלא ע"י שהיו וכו' וחרון פסוק'ואשה כי יזוב
זוב דמה ימים רבים תניי רבי חייא °ימים שנים רבים שלשה מכאן
ואילך אין זו נדה אלא רוח ותנדה בנדתה אין בתים כאן אלא והיתה
בנדתה א"ר° שמלאי צער גדול נתן הקב"ה לאשה זו שמאחר
שמשמרת ימי ויבה יושבת ושמרת שבעת ימי נדה והיתה קורא
אותה נדה והרוה בויבתה אין כתיב כאן אלא והרוה בנדתה ר'
יוחנן בשם ר' אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר ומה אם האשה
הזו על ידי שפירשה שנים שלשה ימים התורה

סהרי לה היו רק ג'שנה מכבשה לה נפורה עד שפרשה עליו נבוחה ·
ורבוותה ק"פ יום וכי רבים היו ק'וכי ק"פ ימי למשה'נדול כזה מיכן רבי
כנמנה כזה לכל רב ושליט ול"כ מכני מספר זה מוסב גם על הרחוקו
לת עושר ככוב מלכותו סוף ק"ל וכי רבים היו שלש לענין הספוד היו
רבים לענין הרחות ככוב עשרו הנדול מושטים עד שהורכו כמדר'אומר
שעשה תשכריות היה מרחיק להם בכל יום ויום מיני יטלות הרחיק להם
ומצי שנה לנבי הורחת עשרו שהיה הוו רבים מכום נער דהוה לישרל
בהורחת עשרו שהיה שם כלי כ"ם כמו שהכתוב ויותר נכון שהעת שהנדע
שלש היה המשתה ק"פ יום הזה ספי' הרי'ך ז'ל כזה היה מביא לתעוב
שעשהל מכל רשה להרחות עשרו ואת בית נכוחה ואת הדרו זה נמשך ק"פ
יום כי כל יום היה מוטיח כלי יקר ודברים חדשים וכל יום היו עושים
שחוק הריקו'והשוררים וכיוצא כמנהג המלכים ולפ'ז נתיישב לי שנכתב
בהרחותו את עושר כבוד מלכוחו כתן ולא אחר ובתלמת הימי'וכו'שהיל'ל
ובדרי המדינות לפנינו ק"פ יום ובמלמת וכו' בהרחותו וכו'חור וכו' אלא
שהקפ"פ יום יגמו בהרחותו את עושרו המנם המשתה היה חל'כ ו'ל'ח
ובמלמת וכו' והעם הנמלאי כולל נם הפרים הנ"ל ולפ'ז ניחה שלא יקשה
סתיעמ ליושבי מרנו שלא עשה להם משתה רק ז'ימים ולרחשוני'ק"פ יום
כמו שיקשה שם ק"פ יום היו למשתה : אלא פ'שהיו ימים של נער
מפ'כמדרש בשרחו יסרל כלי כ"ה לה היו רונים להסב לפניו אחרו לו
אין היהודים רונים להסב בסבילי שהם רוחים כלי כ"ם ועשה להם
מסבה לעצמם ובסבילי שהיו ישרל מניחים לפיכך ימים רבים ימים של
נער ומלכד זה היו ימי נער לפי שחנה מנין פקידת כ"ה וטעה וחשב שעוד
לה יכנה וע"ו עשה המשתה בלחי' כפ"ק דמנילה וכ"ם לפי ת"ם במדרש
חנה נוריון שהסכילם בשולי נוים על פרחן י אלא ע"י שהיו ימים של
נער ונבי חנור ל עיר ימים רבים דירשו בספרי ימים שנים רבים שלשה
מיכן אתה אומר שהיו ימים רבים ומלחמה שם ימי נער ק"ק אתה
לה מדבר ליה הכא בהדי הכך ובחנוחתה חייבי חו כיוצא בו ימים רבים
עשה יהוסע י ימים כ'רבים ג' מפורש בת"כ ימים שנים יכול ימים
רבים מ"ר עקיבא כל מקומות מרוב'שמעו מוטט חסמת מרוב'לה חסמת
חסמת מוטט חסמת ר'יהודה בן בתירה מו'כ' מדות אחת מדה קלה ואחת
מדה שחינה קלה מודדין במדה קלה ומין מודדין במדה שחינה קלה ר'
נחמיה אומר למה כה הכתוב לפחות מו לנעול לה כה לנעול לה לפחות
מה אתה אומר ימים י'חינו אלא ק"ל אתים אלא מלא רבוי בשתה
אומר ימים כ'פחות ד' מנה אמר משום ר' יהודה ימים כ' מו יכול ימים
רבים מה מרובין הן למה נאמר רבים מו לא ידבר אלא כימים מוטטים
וכמה הן קוי מו'שנים רבי'נ'יכול רבים י'אמר ימים ואמר רבים הימים
מעוט ימים שנים אף רבים מיעוט רבים נ' יכול שנים שלשה הרי'ם וכי
נאמ'ימי'ורבי'והלא לא נאמר ימים רבי'הא כיצד ימים הלו יהיו מרובים
על הב'וכמה הן קוי מו'ש'נ'כ' וכמ'ם מה ימים מעוט ימים שנים כאן
הרא'ם מה ימים מעוט ימים שהם שנים אף רבי'מעוט רבים שהן נ'למיך
רבים פחות מנ' כמו שהן ימים פחות מכ' ועוד מכיון שנאמר נאמר ימים
המורים על שנים ע'ל מעוטו רבים דהכא הן נ' ולא שנים שנאמר נאמר
ימים שנים ע'כ ומעמו הא'למיך רבים פחות מכ'אמר מכל מ'ם עוד מכיון
שנאמר נאמר ימים ה'חינו מדוקדק דהא כל מה שהזקיקנו לומר ליתים כ'
היינו משום דכתיב כהו רבים ות'כ לעולם אימא לך דרבים כ'דומי'דימי'
למנטריך לומר רבים למשמע' דימים אינם שלש כ' · ומ'ם מה ימים
מעוט ימים כ' אף רבים מיעוט רבים נ' היינו דאי רבים טובא
לעולם תיקשי ימים למה לי הא בכלל רבים כיננו ואיכא למימר
דהא בכמה דוכתי משכחן ימים רבים דהוו שפי מנ' מו רבים
ממש כמשמעו כגון וימים רבים ליסרמל וכו' ויהי ימים רבים
וכו' הכל וכן ויתכלו על כנו ימים רבים ונשב כתרים ימים
רבים וכחלם רבים ובשלמת לתנחי קחתי כיחת כחיון ללא נחקה מיגף
לענין

סיה שלא כימי מכנן למנם פירוש שבמוך סימן שכולל לירם מעשה זה
בזמן פרטי ממנו ולא כמן עניינו שבמוך הימים הרבים הכם הנ"ל מיפף
מעשה זה שמת מלך מנרים ונעקו בני יסרל וכדפי'הרמב"ן נופיפ לפי
המשט ולכן נ"ל שטעם הסנהדם לכימים הרבים הכם קחי מבוכדת דמשם
הנזכר לעיל לך לא כדפירם הר'מכן
שכולל ימי בריחתו מחת פרעה על רחשית
שכח למדין שהיו ימים רבים כי היה כורח תמיד מנגי מלי גוי ולא נתייצב
במקום על שכח למדין כי המקובל
בידינו שבשברח מפרעה הלך ל מחכה
מלך כוש ויהי עמהם יותן ובח כתיב
בנים ושוב מלך על כוש מרבשים שכח
וזו'נאמר בסוזר ע'י יתרו עשר שנים
וביניהם מתאספו ולקח את בפור ות'כ הי
כן בכעים ובשבח פנה בכתוב בספר
דברי הימי'של מרש'ם הכתוב לא ספר
מכל זה רק בללי בריחתו מחת פרעה
וכתוב למדין ובקחתו את בפור ות'כ תו'
ויהי בימים הרבים הכם היינו רומז
רק לימי שהיה עם יתרו בכשוחי כתו
והולדתן כן ממנ'כי שפר הכתובי שלא
נזכרו אלא ירמוז עליהם ו'ל מ'ם בימים
הכם ועל כן הוקשה לנו וכי רבי'הן

רחשית כל תלי'מב

לפנין דינה לא מחרי' מפסח שופט תפסח אלו לא מה הכתוב לנעשה מכל
לו מנה דכיון דכתיב ימים הייתו סגים ומה ימים כ"ף רבים ג' כבל הכי
מהי תיכה למיתר ושמח י"ל דקרי' הכה דכתיב כי יזוב זוב דמה הוה ליה"ל
רבים כלא ימים דכיון דדרך סורפה לפה כימי' זה הוה יקרי' דקי'
רבים הייתו ימים רבים מכל בשאר
דוכתי אין טעם לומר רבי כלא ימים
שלא היה מוכן לדברים מ"ק נמי כי
תבור ל' עיר ימים רבי' דדרשי' בספרי
ימים סגים רבים ג' מהי טעמ' הא מי
לא הוה בתיב ימים לא הוה אלא מפעמות
לדברי' ור' ל דכיון דהא ידעי' דלמיסו'
סכת קמיירי דלענין לא תפחית את
עצה מ"ל רבים מ"ל מעטים ע"כ מ"ק
דכר' כג לומר ימים רבים מתם דהא מ"ק לא
נפיש תו' ימי השבוע וכיון דע"כ ימי'
יחז' יט מעטים הם גמרי' מימים רבים דכתי
סם כתיבו · מבאן ואילך אין זו
נדה קשה עלי לפרש ענין זה לפי שלא
מצאתיו כת"כ ולא בפסוס
מדרש אחר ומתוך דעתה אני אומר
וה"ק מכאן ואילך מעשה אני זיתי זיב'
פרטי' וכבנסו ונקריים אע"פ שהיה
טמאה לבעלה אין דינה כנדה כיוצא
בזה כג' ימי זוכה בטהרות מעכשו
ותוסב וכלים בטהרות שכל כדכתיב
ביתי נדה תהיה לא דוה שמה ותיני
מטמא ככר' ומפסוס דמכדה כנדה
מיכה למטעי דמעשה ליה דכוסס
מיירי דומיא דוהזב את זובו ולא
כיוצא בו' דם הנדה תחת לשון דדם
הנדה מטמא כמותה ומכאן לכוסס
מיירי מעשה לכלי י"ל יוס שהן ימי
ניכר כמו שהם מקום לה לנדה ואפי'
בנקיים אחר ליתר הזוב מהם כדמי'
כתיב לה"ק ר"ח ב' לעזוב הנכר כנדת
יחז' יט ותהן יתעי' רבים מיירי כלכתי
שלא לכבי קבלה דוב לומר לה"ק
דין נפה בכל הי' יום וכרי שלא יקפ
מ"כ למחי הלכתא מקים לה לנדה
מיירי דר' שמלי דקמחר והתה קור'
יומם כנדה וכו' דדייק מדלא כתיב
יפע"ב ד כמו שהיה רמוי לומר וקחתר כנדתה
משעי' שהתור קורא יומם כנדה לומ'
ירמ' כב שהם שהיו נקריים בעילת תמורת
ומחייבת כרת כנדה מהם מ"ל מעלת
את נדת קלי וה"ק אחר שעברו ז' ימי
קלי קט נדה ופסקה טהרי כל זס שתרוסה
כי מ"ם יום שהיה מחריבם מן זו נד'
שהן דינה כשם כן ימי הנדה שהן
חילוק כתם כין דוסה רמיה מ' וכין
דוסה כתם פעמים שלעולם היה
שמחה כל ז' ואפי' לא דחקה אלא פעם
אחת בתחלתם ואחר כו' היה טהורה
ואפי' היה שופעת דם כל ז' ויתירים רק
שתפסוק בטהר' כיום הו' אבל כי"מ
יום אין שם נקראי ימי זיבה שם רחקה להם היה נקראת זבה וכן שפעט
שהם רחקה יום מ' וכ' לבד נקראת זבה שקשה ושומרת יום כנגד יום
לבד ושטורה ושם רחקה ג' ימים רגילים נקראת זבה גדולה ונריכ' ע' ימים
נקיים אחרי שפסק זיבתה כשפו' כסוף שם נדה ולכן קראם כיתי אלו דוה
שהם ימי הזיבה ודוה שתרגמי' דייקה ושלשוכות קרוכים אפשר
שמדמה כנדת מיכה למטעי דמעשה ליה דכוסס מיירי כמו שתמרו חכמים
לה"ק דשם כ' ליבעול ושנדה בנדתה אלא לא שתה אלא לדר שתלתי וכדפי'
יושבת ושמתרת ז' ימי נדה ו' נקיים שהיה טמאה לבעלה כו' ימי הנדה
וזה נער גדול שתין ימי הוה עולים לה כלל לתנין הו' כמו כו'
ימי הנדה ימים שפע הנדות מנטרים לתנין הו' כנגד ע"ר שפרים מבעלה
קורה לותה נדה שהוא לשון כלוי ורחוק שתרגמו נדה רחיקה · שנים נ'
ימים תיתה מי הנדה שתם ז' ימים פרישה ומי כזכה הרי פרישה ג' ח' נקיי'
ואין כר' למזכה קטנה קשה שהיה שומרת יום כנגד יום ומ"ם לא פרישה
אלא כ' או ג' ימים כשהיתה מופלגים מן ימי הנדה וקשה שקרשה שכתוב
נדה לטמא כועלה ולטמא מבעל ותוסב כנדה כדכתיב כל ימי זוב טומאת
ביתי נדתה תהיה ומזכה קטנה כמי קשה כיתיתה בשלשי שם נדה דמ"ל
שהסוף קרא הל"ל לא הכה לשמשה דקאי שהיתה בנדתה וע"ק מאי נפק'
מיכה שהה דקא שפירשנו וכו' לענין קרא דמיתי ליה הכה וי"ל דשמעו
לקטיה לן היכי שקים ימי זיבה לנדה כלעיל קתני מקים רק ימי
הזוב שהם לא כי"ם ימי' ולשאי דקטיה לן מ"ב שאי קת"ל הא כבר כתב
לה לה"ק דקרא משמע לנו שהם לה לפרישתנו שה"ם כ"ב שיבא הדבר

והני למתני דחמי מכיון דלזוב כג' ימי הזוב מיקרי' נדה שפני שפיר
ג' ימים דתם ג' דהא ילפי' לה סוס דמי' מנפסין לדמי
פרישתנו מכ"ם לפרישת הנדה מ' לאו שמי קרא · מי קי"ם שנות זיבה דמיי'
וכו' ע"ש שמי נפקא מיבה לקרא דיבן שיבכיה קיים שנות זיבה דמיי'
הכה ויותר ק"ל שלא קים לו להזכי
שה שבכיולו לו אחם ואפי' שנדה שנים
יהויקים ואופן שיתפו ואחמתו
הפניכים שמזכיר כיבניה וי"ל דמ
דקתמר לעיל ע"י שסם ימי נפר
חומם ימים רבים וזה יוכן על
השם כטומאתם ופרישתם שכ
כמי הסתם לתימר לבני בעלה
ימים של נער היכה דמתחוה לה
ימים רבים או שהוא מחשוכי כי
ושיניו תלויות להוליך שיקשה
מאד ענין הזיכה שנריך להסתין
ימים או יותר וכתר הכי ז' נקי
ולפ"ק דמנות זיבה כתקנה נתקי
כיבניה שהם היותו כתחוה לה
מכתם ימי' שהיה מסור בכי' החם
ועוד שהיה מכשה להחיות זרע
יכלה זרע בית דוד שכ"ו כבם
ונבעבר להמתין לה כשנטמאת
מפר' תפיסת יהויקים לומר שלכו
בכוכדנצר על יבניה מבני מיכה
יהויקים שמדה כו ולכן שלה
והרגו כענין דע ולכן שהם לתי
לו נזר טב מכלב היה לה מרבי
בני המסורי ולכן הוגרכו הסנהד
להניח עצות מרחוק ע"י הנ
והמלכה שיקנון המלך לתת לו
כי מבד זה ג"כ מי' ל נער גדול כו
השם שמי' ל לשמר הן יחויר
ביני ביני וירחיקנה מתכו כפי
כוונתו עתו ולא יעמוד כפיום הש
ומה שהזכיר הטתת יהויקי' בר'
דבני למתניי מסיר כבו שהלתי
לרחים בדרכי' ביה בחנית כפ
כחות שהיה בבית המסורין וקו
מתנו מלכות בית דוד בני למ
כמי מתי דדרכי' ביה שסם יי
כשנות שלא יעמיד מזרעו למ
ושוב בשלל על שבועתו להבי
חסתת שהיו לומר שתנב הטתת
שנטורפו עם חטתיהו היה עליו
יי' דכתיב ביה ויעש הרע בעיני
ולבבי מייתי מכח מה שזרק מפני
כ"ם כלפי מעלה כי זה כהטתת ד
כלפי מעלה כלומ שלא הועיל לו
כ"ה ויתמ' טוב מתנו לאמרו
דקתמר שעלה לרחם הבן קחם
מה שהיו כחורי ישרא עוליס ל
הנך שבכלן מצתני כי עלית
לנענות הזכיר שעלה עתו סנ
נדולה משום דכעי למימ' שסנהד
מלכות בית דוד · להחריב
הה ירושלים ומ"ם שלה החריבה כ
הסיה ולא בקש רק נפש יהויקים ביינון ע' שסנהדרין מחרוכין
לפקפתו בתפיים מן מבל לעיל ס"ם נרסינן שעלה לכבוש מת יהויק
עלה ויבא וכו' עד שלשלוהו לו לעיל ס"ם על ל' ושם פירשתיו
כמר"א ויתכונו בסונר בחיים דיהויקים מיירי כמו שתמרו המפר
ולא יתכן לפרש על יבניה ובדקיה כדפיר' ר"ח דכיון דיבניה
בחיים לא מלך מנדים היינו ודאי יהוחז שבתשם והוכל מנרימה
זה שבתשם כיל מלך בכל הוה יהויקים מדבתיב ותקח אחר מנורים
שתהו משתע שהוא שמלך שהוקש אחר יהוחז ועוד דשם שתמר
ויולמך לטרוף טרף אדם אכל וידע מלנותיו ועריהם החריב וכו
ינדק ביבניה ובדקיהו שלא שתנבדו בכנד החויבים וכ"ם שם פי'
מלנותיו של ישרא שספך דמים ועבה בשיהם כדפי' ר"ח שלא יבדק
ביבניה שחיל נגלה לבבל ולא בנוקיהו שהיה נדיק שלא ביהו
נדק שעשה התועבות החל בלקחן ושם שהוקש לרבי ר"ח
לא שוליכוהו לבבל שלא שה מלך בבל בדופי של מנטוכים
כדלעיל ומתנודות אין קוסים שסשבר לפרש דהיינו שלשלוהו
מנודם של דניס לא מניליס ·

כתיב אין תימה שם שאין כן בספרים
שכתם פעמים התלמוד

שם אשתו של נבוכדנצר רב הונא אמר שמירה שמה רבי אכין אמר שמירמוה שמה ורבנין אמרי שמירע שמה ע"י שנולדה בערם ביון שבא נבוכדנצר להזקק לה אמרה ליה מלך ויכניה אינו מלך אתה מבקש הפקידך ויכניה אינו מבקש הפקידו מיד גזר ונתנו לו אשה וכיצר שלשלו לו ר' שבתי אמר דרך קנקלים שלשלוה לו ורבנין אמרי פתחו המעוכבה ושלשלוה לו ביון שבא להזקק לה אמרה בשושנה אדומה ראיתי פרש מסנה מיר הלכה וספרה ומחר ושבלה אמר לו הב"ה בירושׁ' לא קייסת מצות זיבה ועתה אתם מקיימין שנ' גם את בדם בריתיך שלחתי אסיריך הבור נוכרת' אותו הדם שבסיני בשביל כן שלחתי אסיריך אמר שבחי לא זז מששם ער שמחל לו הב"ה על כל עוונותיו על אותה שעה אמר כלך יפה רעיתי ונאוה אין בך יצתה בת קול ואמר שובו בנים שובבי ארפא משובתם

סדר אחרי מות פרשה כ

א אחרי מות שני בני אהרן ש פתח הכל כאשר לכל מקרא אחר לצדיק ולרשע לצדיק זה נח שנ' בו איש צדיק א"ר יוחנן בשם של ר' אלעזר בנו של רבי יוסי הגלילי נח בשיצא מן התיבה הכישו האריה ושברו ולא היה כשר ל הקריב

כמנור והגלה כל ירושלם וכל הסריס וכלי חמדת ר' ותלתה סנהדרי גדולה עמו דהיינו החרם והמסגר שהוליך בגלות וזה כדאמ' לעיל פי' ז' ח' ט' . הה"ד השמנ בנפה וכו' לא מייך וה ל"ת לעיל מלא בעו למתויי מדכתיב חסיר שחלקיו בבני יבניה וי"ת דהייכו מפני שהיה בבית החסורים וזה לרמיז שחבשו נ"ב ליכניה בבית החסורין ושם הוליד כן למלוכה כדלק' ותשוס דחית דדרשי חסיר ושחלקיו שחסר יי' עצמו בכבודה ושוב כשחל עליו מייתי הפנג נבזה נפוץ וכו' כי שם נזכרה הגזרה דכתיב כתרי' כתבו את החים הזה ערירי להכי מייתי ליה זכרי' ש להכיא כל הדרשה שנאמר כאן מלא שהמעתיק קבר היה לפי שנזכר כפ' מיתתו כחותם ותקנת לעיל פ' ו שם סיר ד פירשתי כה י לנדלת י"ת תומכת ירמי' נ ו' ת גולת שער כתו נדלת דע האי מקדש . ומה היה שם תשתו תפני שהטיחה לעשות מזיכר שמה לטובה: ויכניה היינו מלך ודרך המלכי שלא לחסר די מחסורם של מלכי החכובי קהלתם כידו י וכיצר שלשלוה דמיכין רמזי' ו' דמיירין לה פתח כיתה לה הכניסוה דרך הפתח חכל מחכל ותשת החסורי ל"ק ליה דפשיט' שתשבר דרך חורין וחלונו' דרך קנקלים פי' בערוך בלע"ז קנקי"לי פי' תכן שים כה תלונות הרבה ותיהיה קבוע בכותל להאיר הבית פ"ב ול"ל כי החלונות היו רחבים שתכנס התשה בהם מ"מ לה היה פחד שהחסורים ינתו משם שהיו כנוסה בכותל ולה יוכלו לעלות שם בלי סולמות . הלכה וספרה ו' נקיים תחר ג' ימי הזיבה וכי' מי ימי זיבה הוה קתי וכיון דקתחר לעיל קיים מנות זיבה ולה קתחר מנות נדה י לא קיימתם כדכתיב ניחזקו טחמת הנך עיני כך . אותו הדם שנזכר בסיני תפני שהיו טעם לקרות דם הזיבה דם כריתי קתפרש דכריתך קתי בסיני שכרת יי' כריתי שם עם ישרא' וירת' הדם שנזכר בסיני שנכרת שם כרית תק' בסיני דמיו תדם זה טפי תדם מילה ודם הקרבנות שנזכרו נ"כ בסיני ויתכן דלא תפרש דם כריתך על דם הזיבה אלא על דם כריתי שעם כרת יי' עתם כרית שם כתומרו הנה דם כריתי תשר כרת יי' וירת' שנזכרתם תותו הדם שנכרת כו כרית על כל התור ויתקשו עכשיו לקיימה בשביל כן שלחתי תסיריך דהיינו נחלת ישרא' דכהכי תשתעי קרח ונקט ליה הכא לפי שתקשיים הדבר כיכנים שנזכר דם שבסיני וכזכות זה זכה לנחת תמלכות שתויל תרודך הוציאו כשתת נבוכדנצר . עד שתחלה ידעתי תפי דייק לה וכילקוט תיתה תר שנעשה לו נס ונתעכר תפתו תעומד וחולי תשום הכי קתמר לה שלולי שנתחל עוכו לה זכה לנס וגורך הנס הזה כרת תסורי' היה תקו' לר ולה יוכלו ליזקק לה תעומד וכיון הנס דנתירי תין תשם תתעכר תעומד כדתית כנס' כענין חלקיהו תכי ירתיהו : על תותה שפה י"ל ת"ט לומר כן על תותה שפה י"ל תכיון דתלך סב תחטאו תכ"ם שתר השם וכדת' כפ' כהן תשית תשר כשית יחטא תשרי הדור שהנשית יביא קרבן על שגגתו ותש תם נשית תביא קרבן על שגגתו ל"ל תסדיוט ועוד י"ל דקתם כלך יפה רעיתי שתפי' רשעי ישרא עושים תעוב על הרוב וכדתתר לעיל ס"ת פס"ה גבי וירת תת ריח כנעין כנון יוסי תשיתה וכו' ומיכין דתשכחן דיכניה שהרבה להרשיע ותשתה עבד תעובה קתמר דתתקיים הזה קרח . יצתה בת קול ותמר להם ליעדו שוכו כניה שיכניה שיתחול להם כתוך שתחל ליכניה ותין לומר דקתי תיכניה דתתי להם ועוד כיון דתחל לו תתי שוכו כניה דקתמר ליה . פתח הכל כתשר לכל וכו' תשום דט זכר תות בכי תהרן לכתן לזדו תת תהרן שתם כת הוה תת כדרך שתתו כניו שנכנסו לרופא וכו' כדשנו בת"כ ותיכה לנמנם דמה רתים תמיתת בניו שנכנסו כתחלוקת כת"ס בת"כ ויקחו שני בני תהרן נדב ותיכיהו בני תהרן שלא חלקו ככוד לתהרן נדב ותיכיהו שלא נטלו ענה תשתה לתכי פתח בהתי קרח דתם כיה תקרב ת"ל לדיק או בני תהרן שכנכנסו שלא כתחלוקת וכו' כדלק' וה"ק לה תתו רק תפני שכנכנסו לתקום שלא היו רשתים ליכנס וה"ק תהרן תם נכנו שלא כרשו ותכיון דתייתי קרא תפ' כולי' הכא כסדר התדר' ופליג ר"ש תהיית דת"כ דתני שלא חלקו ככוד לתכיתה וה"ק לת"ר שיורו הורתה בפני עשה ולכל הדעות לקתן וס"ל שלא חטאו רק בכניסתם לתקום שלא היו רשתים וכדתפי' דר' יוסי הגלילי דתני על הקריב' תתו ולה על הקרב ויתכן דתקרבת לפני יי' קתי ר"ש וס"ל שעל הקדב' תתו ולה על הקריב כתו שהכריעם ר"ע תכקרבתם לפני יי' כדתית בת"כ ותשום דק' ת"כ תתי בקרבת דכתי' והכה בני לתרוני' שתין בקרבת דבק עם לפני יי' שלא תתית למיתה שלא היו ככנסי' כתחלוקת שלא קרובים כדעתם היו לכל ועכ"ז תתו לפני יי' על תקרבה . לצדיק זה נח וכו' תיכה למידת תיך חזק ר' שתעון דכרי שלתה תתומר תקרה תחד לנדיק וכו' שנדת תטין לנד תיכות דכשלמה כדכתי' ר"ל שדבר לפי תחקידת ותם שלכרי ר"ש כריכים תהדברים הנזכר בספר זה תוספרים נדיק וסוה הנזכר תם לפי רחות התכנים ולפי תחמת תיכם כן ועל כן יתמהו הדוחים תיך יקרס כתקרס תרשעים תוכנורת תחול תדבר שפשתים תקוה סוה על הנדיק והרשע כדתשתע יי' תם תתרנם תכל תתה שהכיתו דוגמת לכל הכרי תתה פרשים כללקים תתם וכגזרת יי' נרתה שקבלום לחמת כפשטם

ותיך

ואיך יתכן זה שלקחתם מדת הדין ועוד יש לו לומר היכי מפר' ריפיה דקרא דכתיב הכל כמסר לכל ודם' כפי קבלת פי' הכל כמסר לכל הכל נותני לכהם כמסר מניט לכל חדם מקרה מ' ויודעים שסוף הכל מסר לדיק ומסר רשע למות ומקרה מיט בעה"ז לכלם כל זה שם יוצעים ומתפ"כ כוחרים להם דרך הטובה לפי שיודעים שיש בפר' ביניהם לעה"ב וק"ל שם"כ הכתוב סומר עשו דכתריה כתיב זה רע בכל מסר נעשה אחת השמש כי מקר' אחת לכל ונני הלדם מלא רע ושלח שהלבבות עלו זה וזה הפך מה שאמ' מחלה שהכל יודעי' שהפרש שבע"ה בוחרים דרך הטובה וי"ל שהפליגה עכה לומר כי מה שקרה לדיק כרשע לא היה ללא סבה כי זה אמנם מדבר בגח ובערפ כי העניין היה ככה על חטאו מה שעו"ה לעיל ס"ח פ"ל הן לדיק כאחן יאולם כדבי' השם וכן ס"ם לטוב ולטובו' היינו לאמם ולאחרן שהיה להם העונש בחטאת מי מריבה וכן מ"ם לזוכח הוא יאמיתו שנאמם על שלא אמת לעבת ירמיהו בלאיתפ בפ"ג דתעניו' ובאיכה רבתי בפ"ג הוא יי' וכן מ"ם כטוב בחוטא הוא שפ"ב בללעדן לחזקיהו בלאיתפ בפ' חלק וכן כמה שאחרן כאחר שבועה יהא ייהנו שאמת שבחטאתו בלבד שהלך אחר עיניו ולקח כסף כלאיתפ בפ"ק דסוטה וקבוצ"ש היות אחרה מקרה מ' לדיק ולרשע אין התלוני' לעיו' וה בחנם כי דיק הוא יי' לאת לדיק בעה"ז שוכם מעוט חטאיו ואשלם לו שכרו מעט זכיותיהם בעה"ז אבל התלונה היות העונש בדבר שהוא כו לרשע והוא נגחי לו עד"ם ז תפלוף עם חטאים נפשי הו שים מקום לטובה לטובות ולומר כל אפין סוין ופי' הכל כאחר לכל הכל רואים כאיקר' לכל האנשים דכרים שוים בדיק כרשע וביינו דאמ' ואזיל מקרה אח' לדיק ולרשע וכו' ועל כן יהרהרו אחר מדותיו ית' כי לא יבחנו שנם זה אין לו כאים חטא בדיק ללקות בחותו דבר או כאים זכות לרשע לזכות בחותו דבר אזוכה הדיק ומ"ם אין דעת האמיתן אתך' בזה מפני תריכות כל החלוקות הלו שהיה די בחד מו כאנים כמו שכבללאת החוטא כטוב לא כאיה אלא חלוק מ' ועוד יש לדקדק מה טעם אחר נח ופרעה בדיק ורשע טפי מאיוב ובלעם או היה מתיחס עניין הצדקות והרשעות וכן אחר האחרים לפנין האקר' אחר קרה להם או מחלוף שביניהם היה בחוטו כמו שחלוף יפשיהו ואחחב היה כוזכות וחלוף לדקיהו ושמעון היה בכוזב ניחא שאחם אחרים או מחל אחשה ואחרן ויש"א לאת אחם האחרי' שהם אחחר שחלוף שביניהם הוא בעניין הדקות ורשעות וכן התלונ' אינ' אלא שלו אחרו שכחה על מ' י' וכו' הי"ל לאחרם כמה פיוטים על הכלל כוזה וכן כטוב כחוטא אחחר שהתלונ' הוא בנה כ"ה וזה החריבו ה"ל לאחרם בחלוף זה ולא כתה שהיה טוב רוחי בהלכ' ופי"ל מה נורך לפ' כתן כי טוב הוא שבולל תהול די בשהיינו שאחם בקרא טוב ופי"ל למה הבנים בעין דוד וכ"כ כין הדבקים שאחחר שהחוחם הניה להללאת ה"ל להזכיר כאר בכשבא שהוא ג"כ בפורענות ופי"ל כתו' ד"ה או בני אחרן וכו' מה בין פי' זה לפירוש קמא ולכן נרא"ם ב"ה לפיינו כתשובת הגאון הנרא' הכותב כפולם כיים נדיקים שאנים ליהם כמעשה הרשעים ויש רשעים שולחים אחר לוה מעדו רגלי קנא החוקרים וסלקו הענחת יי' מהעולם בשעל וזה כי הפשוטות לקוניות זו מכחם פנים כי הרב המורה הניח בהכחשת שהקדמ' וכוונות אח שהכחם' שהקדמ' מנד הנושא והוא שהנדי' הינו נדיק לפי הכנתו והרשע הינו רשע לפי שכנתו ואם שאנד הנשא שהרע טוב מנד מכליתו והשנוב רע מנד מכליתו ואם בהודאת שהקדמה ביחם בדברים לפתיות האדם ע"ד חולת הדם מחלף דרכו וכו' ואם אחשוכו' אלו נחחו אחר מקומות רבים הינן הסביקות למה שנראה לפעמים רשע וטוב לו נדיק ורע לועל נד שלא יבקשו התשובות הנו' כמ"ש הר"ן בספר אור יי' מ"כ כלל ב' פ"כ מחב"ים ויש עוד תשובות רבו שכיתן הוא ז"ל ואם הן רבות כללן בעל העקרים כמ"ד פי"כ י"ג כד"סונין שם ויש אחלי גדולה שכבלן כי למניות הפשוטות שכחיר' הנורך היות אקרה מ' לדיק ולרשע כדי שיהיה מקום לשטן וי"ה לקטרג ואוה שגד יהיה אקום לאת שכר טוב הנדיקים השובלים יסורים שם רשותם שלות הרשעי' אשלם לו שיש הסדר נוהג כרשעי טובה לנדיקים ורעה לרשעים כי אז כלם היו נדיקי' כי אין אוכם נדול אוה והוא מ"ם לעיל ס"ח פ"ט שלא יהיו הרשעי' עושים פשוב על רשיות כפי' שהם ואשכר שוה טעם מ"ם שם ד' פ"ט שלא לפרסם את החטאים וגם שעי' יגעלו יי' דלא לפני הרשעים שלא יעשו כשהם רואים לנעול לפניהם דלתי התשוב' וז"ט יסורי הנדיקי' בת"ם בשל העיקרי' ע"ם הכ' היא מנד הכנם בפרט אחוך הכלל וזה שהם הרשע אחוך אומה שנגזר עליה שלוה יהיה אוה שהשם בשלוה זה דומה להשנחת המינית המסורת מהמברכות וכו' וכן יגיעו טובות לרשע מהורחת המערכת הסדטית לפי שום מנד הסדור הכולל פיורה שהכולל כמוצ"פ יהיה מנליח וכתו בן רכות רעו' נדיק מטבע הכולל בטבע הטוב והשפע אחוה פוחה שם הרע מנד הנשם או מנד המערב' הכולל או בזיה' חלוק אחוז או בזיה' אחוך מדוע' או אחוחק בגזר על כללה רע ויפתחעשה' ואחתי' אחה' ע"ב הטובה בשלא יבקר בחתי עליהם ולפעמים ואחה עליהם לבפר

לדעתו קטן הוא עמהם כבר כתבתי לעי' ס"א פ' יט שאין כן דעת חז"ל אלא שמעלת האדם גבוהה מהם וכן כתב כה"ע שהיה דעת אגדה זו :
שנ' כעדן גן אלהים היית אע"ג דקרא בחירם מלך צור מיירי ילפינן מיניה לאדם דה"פ וכי סבור אתה להיות כאדם הא' שהיה בג"ע

בנך וכו' ונקטער בזה דא"כ ליתי גמי כל הנסיונות שנתנסה לקיחת שרה אשתו ע"י פרעה והרעבון ומלחמת ד' מלכים וזולתן בכלן הוה מנטער אלא כל הנהו לא חשיב להו הצער שמחה כיון דלמי הוה שנתנסה ונמצא הבנן ועוד כיון דעברו כל הצרות הכן לא הוה לא שמח בעולם

רש"בל אמר חד עשר ורבנין אמרי עשר ולא פליגי מאן דעבר להון תלת עשר עביד כל אבן יקרה מסובת' תלת מאן דעבר להון חד סר ע"ל חדא מאן דעבר להון י' לא עבד חד מנהון ואחר כל השבח הזה כי עפר אתה ואל עפר תשוב אברהם לא שמח בעולמי ואתם מבקשים לשמוח נולד לו בן למאה שנה ובסוף א"ל הקב"ה קח נא את בנך והלך אברהם מהלך ג' ימים לאחר ג' ימים ראה ענן קשור ע"ג ההר א"ל בני רואה אתה מה שאני רואה א"ל הין מה אתה רואה א"ל ענן קשור ע"ג ההר אני רואה אמר לישמעאל ולאליעזר רואי' אתם כלום א"ל לאו א"ל הואיל ואינכם רואים כלום. והחמור זה אינו רואה כלום שבו לכם פה עם החמור עם הדומים לחמור נטל את יצחק בנו והעלהו הרים והורידהו גבעו' העלהו על אחד מן ההרי' ובנה מזבח וסדר עצים וערך מערכה ונטל את הסכין לשחטו ואילולי שקראו מלאך מן השמים כבר היה נשחט הדע' שכן שחור יצחק אצל אמו ואמרה לו אן היית. ברי אמר לה נטלני אבי והעלני הרים והורידני גבעות

והיה לו כל החופות הללו והא דפריך ר' חמא נגפיה לעיל ס"א פ"ט וכי כ"ע היה קודם פירשתי שם
י"ג חופות כפ' הספינה א"ר חמא כ"א עשר חופות וי"ל אמורא' ניגהו אליבא דר' חמא: י"ג חופות דמסוכתך לשון חופה וסוכה ומשמע להו דכל א' מהאבנים הנז' חופה באנפי נפשה מדלא קאמר מסוכתך כל אבן יקרה א' דם פטדה וכו' א"כ דלכתוב מסוכתך כסיפא וכו' היכי דאודם פטדה כל חדא חופה באנפי נפשה כ"ה גרמזות בכל אבן יקרה דהיינו ג' אבנים טובות כמו שמפרש כל חדא חופה באנפי נפשה ומ"ד חדא ס"ל שאף שבל אבן יקרה טובה כלהו חופה א' ויתכן שי"ג חופות רמז למה שבלל חדשו טבעי' הסודים כלם ולהיות ג"ע של מטה דוגמת כל העולמו' כמ"ש המפרשי' בפרטי הבהרות ועלי הגן והאבני' טובו' שבו הנז' בפ' בראשית עכ"א שנעשו לו חופות וככות סוכך עליו מהאבנים שהמה והוא שהשכל סודותיהן ולמה שהבחנות בכלל שבשה עולמות העו' העליון והאמצעי והשפל והיה העולם העליון שהוא הגדול י' מדרגות של מלאכים כמו שמנו החוקרים י' מדרגות משכלים נבדלים לכן שם שספרם י"ג והאומר י"א לא מנה העולם השפל לפחיתות ענינו ולא מנה העליון אלא י' שאחר שמנה פרטיו לא מנה כללותו והאומר י' לא מנה רק העליון שהוא נבדל שאומר א"כ י"ג חופות רמז לג' חלקי העול' השפל והם ד' פשוטים דהיינו ד' יסודות וד' מורכבים שהם הדומם והצומח והחי והמדבר ושני חלקי העול' האמצעי שהם נפש תאיר והם השמש והככבים ונפש שפירי' בעצם הגלגלים וג' חלקי העולם העליון והם העלול מה' ולא מזולתו והוא עלה לאחר והכ' העלול ממנו ועלה לאחר וכן אחריהם זה מזה והג' העלול האחרון שאינו עלה לאחר והאומר י"א מונה העולם העליון כלו לא' מאחר שאין הבדל ביניהם במהותם שבלם שכל נבדל רק במדרגת מעלתם והאומר י' מונה העולם האמצעי כלו לא' מאחר שהכל מהחו' הקיים ואין חלוק מפני שזה מאיר וזה ספירי :
ולא פליגי לא הכיגותי זה דכיון דפליגי בפי' דקרא היא פליגי וכמאי הוה להו למפלג טפי מזה ואי איתא למימר דלא פליגי כסברא אלא בפי' דקרא מאי לאימרא כשיאמר א"ד י"ג עביד כל אבן יקרה ג' וכו' הוה שני ואם פי' דכלהו ס"ל די"ג חופות הוו ולא פליגי אלא אי רמיזי כלהו בקרא לא מסתברא דכיון דקרא לא מדבר למר רק י"א ולמר י' מנא להו דהוו שפי ומאי שפיק קרא מינייהו ולמה שכתבתי שהמספר הוה רמז להבנת טבעי הבהנות ניחא דה"ק דלא פליגי דלכ"ע הטבע אחד הא' כל טבעי הבהנות ולא פליגי אלא במספר חלקיהם לכמה חלקים יחנו אבל זה רחוק מהפשט . תלת אע"ג דכל אבן יקרה טובה משמע לא מרבי רק ג' דומי' דרבי' ג"דק' כפ' הקודם' וס"ל דכל חדא חופה חדא דומיא דאבן פטד' כדפירש ומאן דעבד להון חדא מודה דכל אבן יקרה תלתא אלא דס"ל דמכלהו לא עבד רק חופה א' . לא עבד חד מנהון דס"ל דכל אבן יקרה כלל והדר תפ' מאי כל אבן יקרה אודם פטדה וכו' ואחר כל השבח הזה איכא למידק מאי לא מייתי כמי גבוה קומתו דאמר לעיל ס"א פ"ח מלא כל העולם כרשו ורב חכמתו שגדלה מת"ה כדאית' התם כפי"ז וי"ל דבשלמא יופיו וכבודו פסקו כשוכב א' עפרו כי אסף תאחור תארו ותחת כבודו כין רגבים ידובק ושחה לעפר כבודו אבל חכמתו איכה נפסדת לא נאמרת בנפשרוגבוה קומתו כמי כענין חכמתו קמיירי כדפי' התם ואע"ג דבקהלת רבתי מייתי כמי חכמתו היינו לענין קלקול האשה כיעס כל חכמתו הכסילתו אמנם מאי דמסיים ואחר כל השבח הזה כי עפר אתה אפשר דלאו אכלהו קאי ולפי מה שפי' דקלסתר פניו רמז לחכמתו וכן י"ג חופות ניחא טפי שהרי הזכיר כאן ענין החכמ' א"קד למאי דבעי מי' הצדיקים לא שמחו בעולם א"ט לאתויי כי עפר אתה שהוא ענין מיתתו ה"ל לאתויי מה שנאמר בחייו בגרוש' מג"ע ויגיעו בזעת אפו לאכול לחם והדברים שנטלו ממנו בחייו דקתני לעיל ס"א פ"ב דומיא דמייתי באברהם שרא' במיתת שרה ולא ישבע במיתת בניו וע"ק מה ראיה שהצדיקים לא שמחו בעולם מאדה"ר שהיה לו זה בחטאו וי"ל דס"ל שלא היה אדה"ר ראוי למות אע"פ שחטא ומית' היתה לו קנסא בעלמא כההיא דלעיל ס"א פ"ט והיינו משום דלדיק הוה וחטאו לא יספיק למשפט מות כדפי' שם ולהכי לא מייתי הכא מה שנצטער בחייו בכל הנ"ל דהכי לא הוו ליה צער כיון דחטאו גרם ואדרבה שמחה הם לו שע"י בן יבקש מחטאו וכמ"ש בשוחר טוב כמזמור ג' גבי שמחה לצדיק עשות משפט שהצדיקי' ישמחו כשמדה"ד פוגעת בהם אבל מצער המיתה מייתי שפיר דכיון דלא הוה בחטאו ס"ל בערא ודאי ומ"מ לא מייתי ממיתתו ממש אלא מכשורת' שא"ם לו כי עפר אתה ואל עפר תשוב היה חי כגרס ויגון והיינו דלא מייתי מקרא דמיתתו ממש דכתיב ביה וימות :
ובסוף א"ל וכו' מיעוטאר' הוה היה ערבוב שמחתו שגא' לו קח נא את

כנ"י ליכא לאתויי קח נא את לראיה כיון דלנסיון הוא ועוד כצער זה עבר אלא מה שלא דקאמר היינו משום מיתת שרה דנצער זה קיים לעולם דכל שמחתו א"כ לא נחרב ב"ה בימיו כדאי' ועוד שמתה כענין רע מצער הזאת ונמצא שע"י מעשה אברהם ומאי דקא' ובסוף א"ל קח נא את וכו' היינו לענין שמחתו כי שמחה שנתנסה בכבר ונמצא שלם ומאי טעמא מאריך הכא במ' מהלך ג' ימים וכו' שכל שנצטער בהליכ' ונתארך הזמן ולא חזר יותר שלמות בנסיונו וכלהו ס"א פכ"ה שלא יאמר הפתו וא"ט מייתי דאותו ענן קשור וכו' שמחה מאד במעלת יצחק שראה אקים מישמעאל ואליעזר וא"ט מייתי מה שהעלהו הרים והורידהו וסדור העצים ובנין המזבח ועריכת המערכה ורדיונו בנטילת שכל אלה שלמות בנסיונו ומוסיפין בו שמחה ולהכי מייתי א"ש לו בשמחה ונצערו לא היה אלא במיתת שרה ויתכן שהכוונה באומרו לא שמח שהדבר עצמו שבו שמח גם נדבק בו הצער כי ע"י שהיתה לו שמחה גדולה מתה שרה ונתעצב ולכן לא הביא תגובת דוכתי דעדיפא מינה כגון למימר שאפי' השמחה נהפכה לו לאבל הדע שכיון שחזר יצחק וא"ש מה כור ללמוד מזה דמקרא ש ויקח את המאכלת לשחוט א"כ ויקרא אליו מלאך ה' וא"ם קראו המלאך היה שוחטו וי"ל דאפי' שאף שלק' המאכלת לשחטו מודרו מיד בזה אבל היה ממתין קב' שמא לנסיון נתכוון ה' ומכיון רגוייה יאמר לו אל תשחטהו או שהוא ימלך כשבינה אם ישחטנו או דלא קא' ליה ה' שחטיה בפי' אלא והעלהו שם לעולה ואפשר היינו לפניו תי' לבד וכדלעיל ס"א פ"ט אבל מעובדא דשרה מוכיח שהיה בשחיטתו שלולי שמיד קראו המלאך כבר היה שחוט לו שהם קנה זה הוא שמתה שרה שהיה שחטו שלא כרצון ה' שלא היתה הכוונה לנסיון הא לאו הכי למה תמות וכי רע בעיני ה' שהיה מתנסה כדפי' לעיל ס"א פ"נח סי' ס' י"ד
שחור יצחק הא פליגא אדפר"א דקאמר שסמאל בא ואמר לה יצחק וע"י כך מתה וכתבתי לעיל ס"א פ"ט סי' ה' ופלי' אדתנחומא דקאמר שהשטן בא בדמות יצחק וא"ל נטלני אבי הרים וכו' וק' היכי מייתי מויבא אברהם לספוד לשרה ומפרש המוריה שלפ"ז קודם שבא אברהם מתה ומכיון דע"י דברי יצחק היה זה קודם שבא אברהם מהר המוריה וי"ל שבעוד אברהם מתה שרה כדכתיב לעיל ויבא אברהם בבאר שבע ות"ם מהר המוריה קאמר מבאר שבע מפני שלא ישב אברהם שם בקבע אלא כא ללון כדפי' לעיל ס"א פ"נ"ח סי"ה ויצחק קדם וכא אבל שרה הכבאר שבע עם אברהם כלל והיינו דכתיב ויבא אברהם כבאר אברהם ויצחק אולי לשמח נפש שרה כי יצחק כי נפשה קשורה ושלחו לפניו והוא עמד קנת בכ"ש להודות לה' במקום שנטע ויקרא שם בשם ה' :
כנגד ו' תקיעות כלומ' שכנגד זה נתקנו ו' תקיעות בר"ה כר"ה כדי להזכיר עקידת יצחק כדאית' בר"ה לכן היו כנגד ו' קולות דשרה שהיו ע"י העקדה :
ששה תקיעות דתלוריתא עבדי' שלש של שלש שלש דהיינו ובכל תרועה פשוטה לפניה ופשוטה לאחריה הפשוטות ו' והנך הוא דקרי' תקיעה וכפר"א אמר ג' בכיות כנגד שלשה תקיעות ג' יללות כנגד ג' יבבות :
הה"ד ויבא אברהם וכו' פי' ומכיון דכעי לפרושי מהר המוריה משמועת העקידה מתה שרה דאל"כ מאי אתא קרא דמאי נפקא מינה אלא הא קמ"ל דעל ידי העקידה שהיתה המוריה שמשם בא אברהם מתה ונפקא מינה לתקיעות שופר כנגד קולותיה כדאיתא הכא ובפרקי ר"א א"כ לאשמעינן לא נסיון העקידה בעוד יצחק יותרקטן דהיינו טעמא להמתין קנה של שרה כי כן היה כנגד שתמו' כשנה זו וכדכתיבנא פ"נ"ח סי' ה' :
והיה אברהם מהרהר מבואר לענין זה כבר המודיה הוסיף לה השמחה כתר ויבא אברהם משום דאיידי דקאמ' ואילו מלאך מן השמים וכו' דינטריך לאתויי ויבא אברהם לראיה לה זה מתה כדלעיל ועוד דענין זה מייתיה בקהלת רבה בשמחה לאמך ושביק ליה לסיפא כדרך המדרש דשביק עסיק ביה לסיפא ואיידי דנקיט התם הך מלתא נקטה נמי הכא :
והיה אברהם מהרהר בר' דלא אס"ד שהדבר היה לנסיון

לעי"סא פ"ט

י"ג

ובקהל' רבתי

רת שמים שתהיה כתב שהיה השנה שבע או רעב ואין קושי' מהא דאמרי' בל המדינות בו יאמר איזו לרעב איזו לשובע דאפשר כדונין ר״ה על המים ונגזר דין בחג וכדעת ר׳ יהודה דאיתא התם בברייתא ע״נ דתנן התם בפסח על התבואה והיינו על התבואה עתידה ליזרע כדפי׳ בגמ׳ מ״מ א״א דעת ביום הכפורים אם שובע אם שבע מפני גזרת הפסח דהויא נגזרה אלא כמה שיתחד׳ עלי׳ מלקות אם שהיה מרובה או מועטת אבל רעב והשבע בגזרת המים שבחג אה תדע בפ״ק דיומא אמר רבי מק מוגאי יום טוב האחרון של חג כל נופין בעשן המערכה נוטה כלפי צפון עניים שמחים בעלי בתים בנים. מפני שגשמי שנה מרובים

וה כונ׳ לומר שיעברום מיד מפניו כמתכיר שמת מלפני האבל לסלק צער שיי׳ככיכול מצטער כמיתתן כתב לבנים וכדקאמר לקמן שהיה קשה לפני הקב״ה כפלים מאביהן והזוכר מאמר זה לכאן כימוס ירא׳ שמתו בפנים מקום השכינה מסכים לכונת ר׳ יודן דאתו למימר שמתו בפנים כדפי׳ •

רבי אהבה ור׳ ועירא פתח °אף לזאת יחרד לבי ויתר ממקומו מהו ויתר וקפץ כר״א °לנתר בהם על הארץ אמר הקב״ה לא יהיו בניו של אהרן דומין לטטהו שנכנס יבש ויצא לח טיטוס הרשע נכנס לבית קדשי הקדשים וחרבו שלופה בידו גורר את הפרוכת ויצאתה חרבו מלאה דם נכנס בשלום ויצא בשלום ובניו של אהרן נכנסו להקריב ויצאו שרופים הה״ד אחרי מות שני בני אהרן רבי ברכיה פתח גם ענוש לצדיק לא טוב אמר הקב״ה אע״פ שענשתי את אהרן ולקחתי ב׳ בנים ממנו לא טוב אלא להכות נריבים עלי יושר הה״ד אחרי מות

תני

איוב לו פתח אף לזאת יחרד לבי וכו׳ יר׳ שנס דעתם שבפני׳ מתו בני אהרן

ויקרא י כדכתיב כאגד׳ הקודמת ולהכי מייתי הך דרש׳ דקמתמה שלא דמו בני אהרן למטהו ושלא דמו לטיטוס דמיכ׳ לפי׳ שבפנים מתו שהוא מקום שסוכ׳ מטה

משלי יז אהרן ושנכב׳ טיטוס ואף שאפשר שעל הכנסם מתו אבל בחוץ מתו שדחפן המלא׳ לחו׳ כמ״ד בחוץ מתו מ״מ מכיון דלפני ה׳ היינו בפנים ממש משתבר׳ דהת׳ מתו ממש א״כ דעתי׳ לומר שכנג

אהרן שבנים והקטרת לקדש הקדשי׳ כדעת רוב המפרשים ודלא כהרא״ם שסובר שלא הקטירו במזבח הפנימי ולהכי מייתי מהך דרשא דמתמיהים איך לא תהיה להם במטה אהרן ובטיטוס נראה שבמקום שהונח המטה ונכנס טיטוס נכנסו הם ויתכן דס״ל שלא מתו על הקריבה או שהקרבה אלא ע״י שהורו הוראה בפני משה או מאמר הדברים דקאמר׳ בסמוך ותמוה דא״כ ק׳ מאי בקרבתם לפני ה׳ כפי לפרש שאף שקרבו לפני ה׳ לא הועילם במטה אהרן שע״י קרבתו לפני ה׳ פרח או שאף שלא נכנסו אלא כטיטוס אלא להקריב עכ״ז מתו בחטאם ולהכי מייתי הך דרשא דקמתמה מטעם זה : פתח אף לזאת וכו׳ צ״ע היכא רמיזא ענין בני אהרן ומטהו וטיטוס התם ועוד מאי קמ״ל שפי׳ ויתר יקפץ ומאי נפקא מינה הכא שיהי׳ הפי׳ כן או לא יהיה וכדוח״ל דקמפ׳ יגיד עליו רעו דכתי׳ התם מעין מ״ש לע״מ יכיה מי פקד עליו דרכו כו׳ וכור כי תשגיא פעלו כו׳ עד כי בם ידין עמים וכו׳ נר׳ שהכ׳ כי מי יוכל להשיג דרכו ית׳ כי נר׳ שעושה דברים סותרים והיינו נתינת הגשמים ע״י השמים שהם חיי׳ לעולם ונתינת עונשים אם ונפרית ג״כ מן השמים כענין סדום וה״א וכי בם ידין עמים וג״כ יתן אוכל ומזון והם דברים נראים סותרים זה את זה וככר פירשו כזה לעיל ס״א פ״כ שאמרו משל לשפחה וכו׳ ומעין זה אמר יגיד עליו רעו יר׳ שפעמים ייסר ה׳ הצדיק שהוא כרעהו של ה׳ ע״ד רעך ורע אביך ויגיד ולשון נגיד׳ או מרירו׳ כדפרשו נבי ויגיד משה דברים קשים כגידין ופעמים אי שמקנה אף והוא הרשע שמעלה עשן כאפו עולה למעלה וע״ז אף לזאת יחרד לבי כי כזה אירע במקומו דהיינו בבה״ה שבני אהרן שנקרבו לעבודתו נשרפו וטיטוס שנכנס להכעיסו נמלט והגליא וקמפ׳ ממקומו דקאי אק״בה ויר׳ תמה שאירע במקום קדשו יחרד לבי ויתר ולפי שהנר׳ לפי הפשט דממקומו מוסב על הלב לז״א שפי׳ ויתר יקפץ וא״כ אם ממקומו קאי אב הוא שלא כדורך דודאי שהמקפץ יוצא ממקומו ולפי שהיה אפשר לפ׳ ויתר לשון. שתרה ואו היה כ״ל ממקומו שהתרש היתה אפשרית בהיותו במקומו מדולדל וכמם הקפ׳ אב׳ כאו׳ ממקומות הי׳ התרה כפרוד גמור לכ״א שאינו אל לשון קפיצה מאחר שהוא מפרש לנתר בהם ז׳ אמר איהוא לא יהיו בניו כגרס׳ וכן ניר׳ הכחיי • לא יהיו בניו של אהרן וכו׳ תימ׳ מה ענין זה לזה כשלא מטיטו שפי׳ קמתמ׳ לפי הנר׳ שאף שלפי האמת אין קושיא כי היה זה כעון ישר׳ שנסתלקה שכינה וכתן מקו׳ לאויב לעשות כרצונו כדאיתא באיכ׳ רבתי מ״מ לפי הנראה לעינים הדבר תמוה שטיטוס הרשע שנכנס למרות עיני כבודו יצליח ואו שבוונת׳ לעבודת יי׳ ימותו בחטאם אבל ממטה אהרן מה דוגמא לכאן דהתם לא הוה חטא אדרב׳ מיי׳ היה לאות ולמופת לבחיר׳ אהרן ולכן פרח מטהו אבל כאן שחטאו ראוי שימותו ושמעתי אומרים שלפי שי״א שמיתת בני אהרן כעון הדור קא׳ שהיה ראוי שיהיו כמט׳ אהרן שבזכות הדור הוציא פרח וכן הם היה ראוי שתעמוד להם זכות הדור ולא ילכדו בעונם ולפי שי״א שמתו בחטא קל שיי׳ מדקדק עם חסידיו לכ״א שטיטוס שהרב׳ לפשוע לא לקה וכ״ש או שהי״ל להעני׳ על עונש הקל ולענין טיטוס שפיר קאמר אבל לענין המטה אין טעם כדבר דהכא איכ׳ חטא הדור ולא זכות ועוד כי לא היה פריח׳ מטה אהרן כוכו׳ הדו׳ אל להודיע בחיר׳ אהרן ועוד שלא מצינו מי שאמ׳ שמיתת נדב ואביהו היית׳ כעון הדור כי מה שא׳ לקמן שמיתתן מכפר׳ לא תהיי׳ שמתו כעון הדור של איזו שב׳ שימו׳ הגדי׳ מ״מ כפרתו מכפר׳ כענין מרים וזולת׳ והכ״ל שתמיהתו היא שאף שיהיו חייבי מיתה לא ה״ל להמית׳ שם שהוא מקום החיים מאחר שהען היבש חי ופרח ואיך ראוי שתב׳ מית׳ ממקו׳ החיי׳ אל כבאת׳ החוץ ימותו ע״י שבה אחר׳ והכי משמ׳ הלשון דמיית׳ כבחיי ומה עני׳ יבש׳ שהכניהו בחיין של עולם הפריחו ועשו פירות ויצאו חיים בני אהרן שנכנסו חיים יצאו שרופים וע״ל דס״ל שלא מתו בחטא׳ כלל אל בגזרת אהרן שנגזר עליו כלוי בנים כדלעיל פ״י ואו לא היה להם זכות להכנ׳ מהגזר׳ וכשעמדו לפני ה׳ בלא מנו׳ נפקד הגזר׳ ולזה תמה שאף שהיו נעדרי הזכות למה לא תעמוד להם זכות אהרן כמו שבזכותו פרח המטה אע״פ שהיה יבש מצד עצמו כי יותר היה ראוי שתעמוד להם זכותו משתעמוד גזרת עונשו להם וראוי שזכותו תבטל גזר׳ דינו א״כ ס״ל כמ״ד מפני שלא היה להם בנים ולפי שאין זה חטא ממש אל העדר זכות ולזה כשעמדו לפני יי׳ שהוא המשפיע מתו שמי שאין לו בנים מתחלף לדרך יי׳ כדפי׳ לעיל ס״א פל״ד ס״י כ׳ עכ״א שאף שהם תפני׳ זה כעץ יבש על דרך ואל יאמר הסרים וכו׳ שיה ראוי שלא יהיו נעדרי׳ מהעץ היבש שפרח לפני יי׳ מלאה דם מהיכן היה הדם מפ׳ לעיל ס״א פ״י : פתח גם ענוש וכו׳ יתכן שנס טעמו לומר שאין פי׳ בקרבתם לפני ה׳ שבשבה זו מתו אל עניינו שאף שקרבו לפני ה׳ לא הועילם ומתו כדכתיב בסמוך לר׳ אהבה ולהכי פתח גם ענוש לצדיק וגו׳ וה״פ אף שענשתי את אהרן שבשבילו מתו בניו שנגזר

ורבותי׳ מרקיבין וכו׳ ופרש״י מוגאי יום האחרון של חג שמאתמול בחתם נגשמי שנה כדתנן בחג נדונין על המים ויש לומר דרבי יודן סבירא ליה כר׳ מאיר דאמר התם בברייתא הכל נדונין בר״ה השנה ונגזר שלהם ביוה״כ וכן ר׳ יצחק סבירא ליה כהתם מתני׳ דבחג נידונין על המים אינו אפי׳ תחלת דין כדפי׳ בגמ׳ או כר׳ יהודה דסבירא ליה הכל נידונין בר״ה השנה ונגזר דין נחתם כל א׳ בזמנו בחג על המים • עולה לדרום יאמר נוטה לצד דרום ונראה דהיינו כשיוצא מבית המקדש למעל׳ כאוי׳ ת הרוח מנשבת ומטה אותו וכשהיתה רוח בפונית נשבת ומטה אותו לצד דרום ואין קושיא מהא דתניא ירקא קמא דיומא דאפי׳ כל רוחות שבעולם נושבות כעשן המערכה ן אינו מזיזין אותו ממקומו דתני׳ למרוכי כדמתרץ התם אההיא דהב׳ נופין ן עשן המערב׳ דבתיבנא בסמוך דחייף ופשיט כי דיקלא ואיבדורי לא הוה ר אך ק׳ דהכא קאמר דעולה לדרום מורה על שבע שבדרום וכן ד׳ כגדים והתם לא קאמר הכי אלא דלעולם הוראתם על כלל ם כי נוטה כלפי צפון גשמי שנה מרובי׳ ופירותיה מרקיבין וכלפי גשמים מועטין ופירותיה משתמרין כלפי מזרח שמחים כלפי מערב הכל עניים ועוד דהתם לא מייתי עולה כאמנ׳ קאמר הכא ואע״נ דבתיבנא דר׳ לוי פליג אדר׳ יצחק דהתם בזמן גזר על גשמים דוחק לומר דפליגי נמי בהוראת עמוד העשן ועוד קשה תלי הכא ידיעה זו בכ״ג והלא הכל יוכלו לדעת זה שהרי הכל יראו ית עמוד העשן וכמ״ש שם הכל נופים בעשן המערכה ודוחק לומר א היה יודע הוראה זו רק הכ״ג ולכן נרא׳ דתרוייהו איתנהו שנטיית ד העשן כשהיה יוצא לחוצ׳ כאויר ופוגע בו הרוח וכופפו לא׳ מהגדדין בתיבנא זה היה מורה על כלל הרעב והשבע בכלל העולם וזה היה נר׳ נופה בו ולהכי לא תני לתימ׳ התם עולה כאמנ׳ דבהכרת הרוח דוחהו מהצדדי׳ אבל קודם פגיעת הרוח בו דהיינו תיכף כשיוצא מהמערכה ר הרקיע היה מכין בו כ״ג לבדו שפעמים נוטה לצד זה ופעמים לצד זה ופעמים עולה כיושר עד שפוגע בו הרוח ולא היה מבחין בזה א״כ שהיה בתוך ב״ה ופנין יפה בעליתו וזה היה מורה על חלוף דים ועניין השבע מאחד הצדדים כי לכל מקום שהעמוד היה נוטה מורה על טובות המקום ההוא׳ עולתו וזה כין שהיה שבע כין שהי׳ רעב העולם שאם היה שבע כעול׳ היה אותו הצד שבע מכלם ואם היה רעב לם היה אותו הצד שבע לגבי שאר הצדדים וכשהיה עולה באמצע יורה עולם שוה כשובע שוה כרעב או אפשר שלעולם יהיה שנוי במקום מקום כזמן הרעב כפי טבע הארץ או הצד שימצאו בו מים יותר או ין שם אוגרות מזמן קדמון : אחר כל השנה הזה אע״ג דלא הוה כן ן לאהרן שהרי ביום שהוקם המשכן אירע ענין נדב ואביהוא ועדין לא יה״ך שנכנס בו אהרן ע׳ המשכן להיות לו הענינים הנז׳ מ״מ מכיון דנעש׳ כ״ג והוכן ע׳ כל השנה הוה הוה ליה כאו היה כבר בפועל : גנעין באדמה גירסת הכחיי וכן בתנחומא מגעגעין כדם וה כי משתב׳ כיון דאיטלעו דם קאי דאע״ג דלא משמע דנפיק מניהו דמא ן דלא הוה רק שרפת נשמה וגוף קיים כמ״ש ו״ל מ״מ קאמר כדרך תין וכלקרי להו נמי חללים ואע״ג דמדקא׳ ופתק משמע דמפרש ויום אהרן אפשר דתרתי דרים דמדל״ק כדם משמע לשון דמת׳ ומכל ס אין מקרא יוצא מדי פשוטו דהוי דם ממש : מגעגעין נרא׳ ענין ה מינעה סור וכן נועה כשעת פחיט׳ דפ׳ השוחט וקמפרש יעלעו לשון כדפירש הר״דק ילע קדש ויעלעו נמי פרשו לוע כמ״ש הר״דק • לא ר חללים היה כ״ל להניח ולא עוד אלא ופי׳ שאף שהיתה שם שכינה לו לאהרן להטיח דברים איך לא עמדה שכינה שהיתה שם להם ם עם כל זה שתק וכלאו הנהה נמי פי׳ אלא נר׳ ולא עוד אלא כמו אלא ות גדיבים דבסמוך ואל והמסכה גרה דלעיל ספ״ו וכמוהו לקמן ס״פ אבל בעל מום אמת הגיה ואע״פ כן לא סלקתי שכינתי ממנו אל וכאם׳ ו׳ כו׳ • שם הוה השכינה נרים בתנחומ׳ וכן הכחיי ולפירוש זה הוא הנגזר שנזכר דרמיזו השכינה והכונה כזה שבפנים מתו כדפי׳ לעיל את הקדש אינו אומר וכן בתנחומא ודייק דכיון דלא א״ם לומר על מקום אל בשיורה על כד זה מזולתו כמו שבפנים באדם כמ״על פנים כמו מפני בסוכה על פני ירושלים לפני משכן ה׳ או כשיור׳ על המקום כמו על פני המדבר על פני המים וכאה רבות אבל הכא אם על המקום לימא מאת הקדש שאין לומר שהיו מוטלים לפני קדם ם וע״כ אחר מאת פני הקדש דהא כל המשכן נמי קדש והכי מורה ו על המקום ההוא ועוד מה שאמר שהיו שם אפי׳ שהיו במקום אח׳ כן היה צריך להוכיח מפה ולכן פי׳ פני הקודש פני קדושת השכינ׳

כמזכרת מיתת אהרן כיה"כ כיון דלא ס"ל טעמ' דר' חייא וכן ר' חייא הל"ל טעמ' אחרינ' שסמיכות מיתת מרים לאפר פרה ועוד שהפי' הנז' לא יתכנו את עם מ"ש מה אפר פרה מכפר היינו טהרת של אפר פרה וקרי לטהרה כפרה אבל כפ' או מגלחין גרס מ"מ אדום מכפרת ופי' התו' מכפר על מעשה העגל וכדאמרי' במדרש משל לבן השפחה שטנף פלטין אמר המלך תבא אמו ותקנח צואת בנה כך תבא פרה ותכפר על מעשה העגל אמו וא"כ אין זה דבר כלי טע' כי רמוז לכפר בשחיטת הפר' על העון כדרך הקרבנו' ואם אמרו שהיא חקה היינו על טהרת' וטומאת' בלבד ויר' כי גם זו כונ' ר' אמי דהכא דאל"כ מה ענין כפר' דטהר' וקנוח לכפר' החטא שאין הדמיון לא בשתוף השם ואע"פ שאמ' שבשם שאפר הפר' מפס' דליפג' קל"ל' הוא כלו הפר' שנעשית אפר ועוד כ"ע דכפ' הנז' א"ר אלעזר למה נסמכ' מיתת אהרן לבגדי כהונ' מה ב"כ מכפרי' אף מיתתן של צדיקי' מכפר' והא תו למ"ל לאשמועי' שמיתתן של צדיקי' מכפר' ושמעתי שהאומר מאפר פרה כוונתו שאין טעם לדבר והאו' מבגדי כהונ' כונתו שיות טעם לדבר וכבר נתבטל פי' זה ממה שכתבתי ועוד שמעתי אומרי' שהאו' מאפר פרה ר"ל שלא ימות הצדיק רק לכפר עון גדול כפרה שהיא' לכפר על עון העגל והאומ' מבגדי כהונ' רצה שאפי' בעון קטן נהי' כן ולי אפשר שלהיות מיתת הצדיקי' מכפרת מכמה דרכים שכתבתי לעיל ס"א פמ"ג ס"ו הנה בסמיכו' אפר פרה רמז לנו א' הסתלקות הצדיק להיו' רחם הדור וחשיב ליתפס על כלם כדאמ' התם כי כן הפר' להיותה אמו של עגל נתפסה עליו לכפר עונו כענין השפח' שמקנח מעשה בנה ובסמיכות יה"כ רמז א' טעם הנער המכיא לתשוב' כדכתיב התם וכן ביה"כ ע"י בער התענית נותנים לב לשוב ובסמיכות מיתת אהרן רמז א' גרמת התשוב' ע"י שיי' מתקדש במיתת הצדיק שילמדו ק"ו אם לעושי רצונו כך ק"ו למכעיסיו כדלעיל ס"א פס"ה ונ"ד כורא אקים ממקדשך שאמרו ז"ל כשיי' עושה דין בצדיקי' שמו ית' מתקדש וכן היה במיתת אהרן שמת על דבר קל ויכידו כי לא נשא לו פנים וכמ"ש בפ' יום הכפורים אחריהם משה ואהרן שלא נשאו להם פנים כעה"ו שנא' יען לא האמנתם כי ׳ מבני מה נסמכ' פ' מרים כתב הרא"ם והלא פ' פרה אדומ' נאמר' בשנה שניה ביום שהוקם המשכן כדאית' בפ' הנזקין ומיתת מרים היית' בשנת הארבעי' ומה ענין זה לזה ע"כ מיתת אהרן לשבירת לוחות דבתר בעת ההיא אמר יי' אלי פסל לך ב' לוחות אבנים כו' כתיב ובני ישרא' נסעו מבארות בני יעקן מוסרה שם מת אהרן והיינו תוכחה לישרא' שבשמת אהרן חזרו ח' מסעות לאחוריהם כדי לשוב לתכריס כדאית' בירושלמי והביאו רש"י בחומש ואין טעם להזכרת תוכח' שם בתר ענין הלוחו' דמיירי כתאי דהוה בתר העגל אלא משו' דמדכר התם שבירת הלוחות דכתיב את הדברי' אשר היו על הלוחו' הראשוני' אשר שברת אמרין דלהכי סמך הכא מיתת אהרן לומר שקש' לפני יי' מיתתן של צדיקי' כשבירת הלוחות ורש"י כתב עוד בחומש ולהודיעך שהוק' לו מה שאמרו נתנה ראש לפרוש ממנו ׳ כיום שעשו בו את העגל ונר' שגם זה מדברי אגדה ׳ בא' בניסן בשיטת ק"כ שפירשו שאיני למלואים היה ר"ח ניסן דלא בשיטת ספרי דס"ל דשמיני למלואים היה ח' בניסן ומה שיקש' על שטה זו מדכתי' ופתח אהל מועד תשבו ומה שטען הרא"ב"ע ממה שלא הוזכר שעיר של ר"ח וכבר השיב על הכל הרא"ם ז"ל בפ' קח את אהרן ובפ' ויהי ביום השמיני ע"ש ׳ ולמה מזכיר מיתתן ביה"כ כלומר בשבא להזהיר על מעשה יה"כ דודאי לא הזהירו על זה ביה"כ עצמו שהרי צריך לפחות ז' ימים תחלה לפריש' כדתנן בריש יומא וא"ת אימא דבאחד בניסן כשמתו בני אהרן מיד נצטוה על יה"כ או ביום מחרתו כשטת הרמב"ן ז"ל דס"ל כיון דהפסיק ביניהם בפ' שמיני בבהמה חיה ועוף ודגים וטומאת נבלות ודיני זרעת ויולדת וזבה וזבה מסתמ' עברו ימים רבים בין מיתת בני אהרן למצות יה"כ ׳ ולמה מזכיר מיתתן ביה"כ דאו היו הענינים סמוכים לא הוה ק' דהוה אמינא דלהכי כתב אחרי מות שני בני אהרן לאשמעי' דתכף אחרי מותם הזהיר על מעשה יה"כ וליכא למימר דהשתא אתא לאשמעי' שלא קדמה מצות יה"כ למיתתן והפרשיות מסורסות דמאי איתי לן למימר הכי הא לא אמרי' אין מוקד' ומאוחר בתור' אלא בשיש ראיה לדבר ולא ס"ל לר' חייא כמ"ש בת"כ שהזכרת מיתתם לאזהר' לאהרן שיזהר שן ימות גם הוא כמות' בקרבתו לפני יי' כי אין צור' לאהרן הכדי להפחידו בזה כדי שיזהר במצות יי' ׃ ומנין שיה"כ מכפר ק' מה צורך לראיה דז"ל קרי גלתאן דקרי ליה י"כ יום הכפורי' ודאי דידע דמכפר והאומ' דר' חייא דפתו שמיתתן של צדיקי' מכפרת ע"י תשוב' כדכתיב לעיל מסיכים דה"ק ומנין שיה"כ מכפר ע"י תשובה ולא שהסגולת עצמו של יום לכפר ומייתי מדלאמי קרא דכתיב ביה לפני יי' תטהרו שהכונ' שיטהרו מעונותיה' כדי שיתכפרו ואין זה כמשמע הלשון והר"י עובדיה היה אומר ע"פ דרכו הנ"ל דר' חייא אפי' לאיכן שבים קאמ' דלהכי מייתי מדכתי' כי ביום הזה יכפר דמשמע ליה שעצומו של יום מכפ' מדל"ק כי בעבודת היום הזה ולא בפיר' דמ"מ מהו דייקינן דלא בעיא תשוב' ועוד דר' אית ליה הך סבר' ויה"כ מכפ' אפי' לעומד במרדו חוץ מג' עבירו' ויליף לה בסוף פ"ק דשבועו' מדכ' יי' כוה אמה ליכא רא' מכי ביום הזה יכפר ולינר' דמשום דאפשר לומ' דיה"כ אינו מכפר אלא עם הקרבנות הנעשי' בו וכו' ל"ק אלא שבשם שיה"כ מכפר וכו' ול"ק בשם שקרבנו' יה"כ מכפרי' תפו' דס"ל דבזמן דליכ' קרבנב כתי מכפר להכי תפר' מנין שיה"כ לחוד מכפר ומייתי מהאי קרא דמשמו' אפי' בלא קרבנו' דאי ע"י קרבנו' בבר נזכר כפר' בכלא' מהקר' כנויבשביע המשלח שמכפ' על כל האמר בהדי' כתי' ונשא השעי' עליו את כל עונותם זהא תו למ"ל ׃ ומנין שמיתתן של צדיקי' מכפר' הא דלא שני ליה כמאם דיליף מזכירת בני אהרן כיה"כ י"א דמשו' דע"י תשובה קאמ' בשטה הנ"ל

ויקר' יו

שמו' כ

כח

תלי' כן

שמו' יד

לפני הב"ה מיתתו של אהרן כשיבור לוחות א"ר חייא בר אבא בא' בניסן מתו בניו של אהרן ולמה מזכיר מיתתן בי"הכ לא מלמ' שכש' שיה"כ מכפר כך מיתתן של צדיקי' מכפר' ומנין שיה"כ מכפ' שנ' כי ביום הזה יכפר עליכ' לטהר אתכם ומנין שמיתתן של צדיקי' מכפר' דכתיב ויקבר את עצמות שאול וכתיב ויעתר אלהים לארץ אחרי כן ׃

פרשה כא

א בזאת יבא אהרן הה"ד לדוד ה' אורי וישעי ממי אירא ר' אלעזר פתר קרייה° בים אורי בים שנאמ' ויאר את הלילה וישעי התיצבו וראו את ישועת ה' ממי אירא עוי וזמרת יה בקרב עלי מריעים ופרעה

להכי מייתי מהכא דכתיב ויעתר לארץ אחרי כן משמע דעד השתא נעתרו לשבת הטחתים ועכשיו ששכו נעת' להם ולא בהיר' דכיון דלא את יליף מבי' הזה יכפר עליכ' דיה"כ אינו מכפ' אלא ע"י תשוב' ממיל' ילף דמיתת הצדיקים דאיתקש ליה"כ לא מכפר אלא ע"י תשוב' ולדידי לא לי כלל דודאי מזכיר מיתת בני אהרן לחוד לא הוה דרי' בשם שיה"כ מכפ' דה"א דאתיא להא דאמר בת"כ את אהרן מש"ל רופ' וכו' א"כ לאשמעי' פרישת ז' דכ"ג קודם יה"כ כדיו' יוחנן בריש מס' יומא בירושלמי הפת' דילפי' משאול דמיתת הצדיקי' מכפר' והיינו ע"י שנצטערו כהם כמו שאפ' מוקמי' נמי וביר' בני אהרן ביה"כ בהכי אבל עדיין יש לנו כיון דמשאול ילפי' לה וביר' בני אהרן ביה"כ לא"ל והר"י עוכדיה היה אומר ע"פ דרכו הנ"ל שמשאול לא ליה לאיב' למי' כי לא מיתתו עצמה היא שכפר' את מה שזכו ישרא' וקנו ועשו תשוב' אבל יה"כ ילפי' אפי' בלא תשוב' וכב' בטלנו דבריו וליכ' לא דאצטריך זכירת בני אהרן לומן שעדיין לא נכתב ענין שאול דהא כ דכ"ק פרכינן אמאי אצטריך קרא לאשמעי' דנניח' בקרן דמשה תנגח ארס ילפינן ליה וכאבו תום' דליכא למימ' דאצטריך מקמי דנכתב ה קרא דכשיגי באמר הכלי והתשובה דודאי מתם איכא למדחי דאין מיתה ממש מפור' ועוד דעל מה שפייסו הגבעוני' הוא נרא' שנעתר כדאכתוב בסמוך אבל השתא דמזכירת בני אהרן משמע קנת דמית מכפרת מפרשינן נמי ויעתר יי' לארץ בהכי ׃ וכתיב ויעתר אקים ק' דמשמע דמשום הוקעת בני שאול כעתר יי' לארץ שאחר שהרעב על הריגת הגבעונים כאשר נעשה פיוסם בהוקעת בני שאול כעתר לארץ ומנ"ל שמיתתן של צדיקי' היא שכפר' ועוד דמיתת שאול ובניו זה כמה שנים שהרי ל' שנה עברו מאז כדאית' בפרקי ר"א ולדעת המפ עברו ל"ו שנה ואיך כפרה מיתתם תאו למה שהיה עכשיו ואדרבה שבא הרעב ולא הגינ' מיתתם לכפר ואין בר לו' דעל מיתת המוקעי' ק וי"ל דמכיון דככר כתיב התם עד נתך עליהם מים מן השמים הא ירידת גשמי' לתיקון הרעב ותו מה צריך לומר בתר קבורת העצמו' ויעתר יי' לארץ אלא מלתא אחריתי קמ"ל שנעתר הדור שהוא לכפר על כל ע"י מה שנגמלו חסד עם שאול ובניו בקבור עצמותיה' ומה שנתלו מש ארונו של שאול כמ"ש בפר"א ויעשו ככל אשר צוה המלך שהוה מעבירין ארון שאול בכל שבט ושבט והיה השבט שנכנס בו ארון של יוצאין הם ונשיהם ובניהם גומלי' לו חסד ואע"פ שבפ' הערל אמרו דנפקי תריסר ירחי למו אורח ארעא לתספדי' אפשר שנמל לו חסד ספור שבחיו ומינה ילפינן דמיתתן של צדיקי' מכפרת והיינו ע"י עמו חסד בקבורתו והספדו ולוייתו והיינו דלא כפר' מיתת שאול לפי שלא נמלו עמו חסד כראוי אדרבה נענשו שלא הספידוהו כדאי' בפ' הנז' ׳ הה"ד יי' אורי כו' משום דבעי למדרש בזאת יבא במצות דאקרי זאת כדלקמן מייתי סמך מהאי קרא דכתיב ביה בזאת בוטח והיינו כהבטחת בזאת יבא אהרן לפום מאי דדריש ליה בשמו' ויה"כ ומכיון דקאמר הכי משמע דזאת היינו תאר למצוה דאקרי זאת פי' בזאת יבא אהרן בסדר הנמשך כדאפ' ואו"ל כפ' יה"כ אין ט' לומ' שם כזאת כיון דלא מדכ' התם סדר עבוד' ואינלות ואת על הרמוז כנ' שם ומכיון דמייתי הכא האי קרא דריש ליה בכמ' אנפי כדישא התדר' פתר קרייה בים וא"ת מי הזקיקו לפ' בים ולא בפשוטו בדוד מ"ט להוכי' ענין הים עכשיו דמאי דהוה הוה ואפי' לרמב"ן דמיירי ק' מ"ט לפ' בענין גלית ולא כשתת' שיי' אורו וישעו של דוד לפול' ובוט די"ל דאי כפשוטו ק' שנרא' שהוא בטוח שיי' יצילהו תמיד וזה הפך שאין הבטח' לצדיקי' בעה"ז כדלעיל ס"א פנ"ו ועוד שהוא סותר את שכבת' מזמורי' מבקש על הצלתו מאויביו כאומרו ריבה יי' את יריבי כ תחרם מתני וכו' וכזה הרב' וכמו זה עצמו אחת שאלתי מאת יי' כי וכו' ואם הוא כבר בטוח בקשה זו ל"ל להכי דרש ליה רמב"ן בענין שאחר שנעש' לו שם נס היה בטוח שהפלשתי' עוד לא יקומו כנגדו ופו תחנ' עלי מחנ' וכו' ות"ת משאמר אויביו יפחד והזכיר תחל' תשועת יי' כענין גלית לומ' שכמו כן יקים שיעש' לו תמידי ור' אבור דריש ליה משו' לשון דאורי וישעי ובקרב' משכחן להו הת' וכו' הזכרתו זה לומ' ש מעשה להם או נס עד שהיו בטוחין המצריים לן יעשה לכל ישרא' מלחמותיה' שהוא הולך עליהן ׳ וישעי התיצבו וראו את ישועת יי' מת"ם אורי מקמי ישעי והתם אפכא כי סדר המעש' כך היה שבתחלה את הליל' והל' הוה להו ישועה בטביעת המצריי' ׳ ממי אירא עוי ו אין ט' לנר' זו וכמ"ש גרסי' ממי איר' ויאמר משה א' העם אל תיראו וכן חיי עוי וזמרת יה ממי אפחד תפול עליה' אימת' ופחד ות"ת איכ' למיד מוסיף כאומרו מעוז חיי כיון דהיינו עוי וזמר' יה כי זה הוא מה ש לישוע' וככר אמר ישעי ועוד בתר דקאמר ממי איר' מה צורך לומר אפחל ועוד מה צרי' לדיוקי' מתפול עליה' אימת' ופחד למשמ' דדייק על ולא על ישר' דפשיט' שישרא' לא יפחדו ולא יראו וי"ל דר"ל דמאי איר' מקמי טביעת המצריי' שמאמ' להם משה אל תיראו ידעו שיי' אור וישע יראו מהמצרי' כמו שיראו תחל' ומאי אפח' היינו אחר שנעשי' להם ה כפוע' והוא הנז' כאומרו עוי וזמר' יה ויהי לי לישוע' שמשמ' אח"ל מהם לא אפי' משא' אותו' לא פחדו משראו נפלאות יי' עמהם כים ולהכי מתפול עליה' אימת' ופחד דכתי' כשאר האומו' ודייקי' מיני' דלישר' לא פחד מהם כלל ועי"ל דממי איר' היינו כלפי המצריי' וממי אפח' היינו

ג רבנין פתרין קרא בראש השנה ויום הכפורים אורי בראש השנה
וישעי ביום הכיפורי ממי אירא עוי ומרת יה בקרוב עלי
מרעים אלו שרי אומות העולם לאכול את בשרי לפי ששרי א"ה
באין ומקטרגין על ישראל לפני הקב"ה ואומרים לפניו רבש"ע אלו
עוברי ע"א ואלו עוברי ע"א אלו סנלי עריות ואלו סנלי עריות אלו
שופכי דמים ואלו שופכי דמים מפני מה אלו יורדין לגיהנם ואלו
אינן יורדין לגיהנם צרי ואויבי לי ביומות החמת שם"ה יום שכל
ימות השנה השטן מקטרג וביום הכיפורים אינו מקטרג אפרו ישר
לפני הקב"ה אם תחנה עלי מחנ' של ישר לא ירא לבי שהשחתנו

בזאת יבא אהרן אל הקדש

ר בזאת יבא אהרן וש"ה כי בתהבולות העשה לך מלחמות ר' נתן
ורבי אחאב בשם רבי סימון אמר אם עשית חבילות של
עבירה עשה כנגדן חבילות של מצות עינים רמות והיו למושפות
בין עיניך לשון שקר ולמדת אותם את בניכם וידים שופכו דם נקי
וקשרתם לאות על ידיך לב חורש מחשבות און והיו הדברים האלה
גלים ממהרות לרוץ לרעה הוי רץ אחר המילה שהוא בין ברבי
יפיה כוזבים עד שקר ואתם ערו נאם יי' ומשלח מדנים בין אחים
בקש שלו ורדפהו ר' יוחנן פתר קרא בקברניטין (מנהיגי המלחמה)
דאמר רבי יוחנן לעולם אם יעשה אדם עצמו קברניט היאך יכול
לעשות מצות ר' בנאה פתר קרייה בבשניו שאם ירתק יפתחו לו אם
לחלמוד להלמוד אם להנדה להנדה רבי אלעזר בשם ר' יהושע בן
לוי אמר עמוד ברזל משנה ר' יודן

כתר מ"ת ח"י. עד תעד' של יו"ת מהר' כתרנו' כעי מבו למחרת' דלמחרתו
פ"ב. ולהכי מסני ב' לילו' ויום ת' דפסח' פי' מערב יום זה ועד ערב יום שני
וכל חומו הערב עד הבקר שהוא המחרת ומ"ם למחרת מחרת שני הכתפי'
שעברו ולא עד עומלת כמקו' שנים כלון חמר ועד למחרתם וכפי' הרד"ק
בכל ק' דבריו נרכו ומסיק להתי נמי
לפרש הוא דאל"כ ליכתוב מהערב
עד הערב לו מהנמף על הנמף ומה
ישיבה רבי בכל לקוטיו זו . הוא שדוך
לו בלא פתחי כמ' ומכי סדר המדרש
להזכיר שם החומר ביבה לסייך הוא
בעבירות כי אתה תאיר נרי דכתריב
כתיב כי בכה תרון נדול מסמע
דמלחמה קמירי . נ רבנן פתרי
קרא כר"ם כפר כתבתי טע' הדרשות
האי להוציא הפ' מפשוטו . אורי בר"ם
על כך מהיבות לחור מפשטיבו כדמת' לקמן
פ"ב שהוסף תלת הדין לדחמי' ליה'
וכיון שלמר מי שיסיר שמחים בר"ם
ס"ם ו ולרבי שמקב"ה עושה להם נס ויעשי
דברי ן ביה"כ שמחל עזנותיהן וחיה תשובת
הנפ"ת כ' לורי בר"ם מיינו מה שמתי'
לנו ללמדנו שבוכה לפניו כשופר
ויכירת החנו כדלקמ' פ"ב ובשובה
ויפתי ביה"כ שביבוניים תלויים עד
יה"כ ואז חותם לותם לחייס ע"י הם
מזכו בתשובה ומע"ט ודוקא לעלמת
כיבוניים ניכרו , טפי לורת פרי
וזחרת יה ק' מה מנין זה לכאן וכ"ם ופילקוט ליתיה ולישב קנת הנר"ר
דה"נ יי' מעיבי פרי ויזחרת יה וקא מפ' מעוז חיי על התור' שבוכות נחיה
ומייתי דוגמת מעזי וחזרת יה לפר' המה על התור' דהכי מיינו בתכילתה
בין עיני לשון תורה . ספני מה לי יורדים לניהנם כ"ל כמו שאמרו קנת
המפרשים שם"ם בהם ר"ת נ' ספרי' נפתחים אי' נ' לדיקים נמורי' נכתבי'
ונחתמי' למלא לחיים וכר' מיינו למיי העה"ב ולמיחה היינו לניהנם לו
כמ"ם קנת שהם שהחיים והמות הכו' שם הם בפשוטו ר"ת נס על התיבים
יעמוד יי' בדין בר"ם מי יעמוד בניהנם לו' יי' ינקה מחנו והיינו דקאמר
פתם ספרי חיים וספרי מתים נפתחים לפני דמל"כ מה טע' הזכר' ניהנם
נכתב ולימה למיי דמל"כ דהם' מורי ויסעי ויה"כ מם' בקרוב עלי מרעים
ביום הדין שלפתיד שהריע"כ תכלית מלחמי בקרוב עלי מרעי' היינו לו'
נרי ומויבי לי הם כשלו ונפלו והם קמם ליה ביה"כ : ואו מיבן יורדי'
ניינו רובם שהם"כ שחוטה' רובם זכיות ונפרע יי' מהם בעה"ו כייסורין
וקטרוג ה' היינו לכיון דהם מיה בהרחטה למה מיבן יורדים לניהנם ;
ה"ג נרי ומויבי לי לאת מובה מבין יחות החתך שם"ה ומבין השטן שם"ד
ככל יחות השב' השטן מקטרג ; השטן מקטרג יש לו רשות לקטרג וביה"כ
אין לו רשות לקטרג כלומי כשהוא ס"ק דיומא ופליגא מדפרקי' ר' אימר
למה שבכל השב' מין רשות לשטן על ישרא' שה"כ יש לו רשות ולפיכך
מין נוחבין לו שוחר נורל' לעומתו ובכרוזה שמין להם חטת ביה"כ
שעיר על נרקפם לפני יי' ומין לומ' למה שאחר הכת דמין לו רשות לקטרג
היינו משום דישרא נריקים ונקיים מעון ביה"כ דכיומת מיית לה נבי
כמה בתולמת דמיבעול בנהרדעת ביה"כ שלא יכול השטן להשטין מזוכין
כך וכין כך מיכה טענת רבה להניל את ישרא שלפני מה שאחר כהן שמין
רשות להשטין ביה"כ מכיון דהו הוי חתימת הדין יניל יי' את ישרא שלא
יתום לקטרוג שאר היתים שמינן יתי נזר דין ולפי סברת פרקי ר' ל מכיון
שלא יוכל לקטרג בשאר ימים שה"ב יניל את ישרא יי' כי מן לא יתכת
מקום לקטרג ישרא נקיים מעון ואם יהיו חוטאים יהיה על המעט ולא
יספיק זה לחייבם כיון דמין קטרוג על מה שחטו בשאר הימים : אך
ב"ש אם שלמה ומודיך הקטרוג מו העדרו כי יי' הוא הדיין הוא העד ואם
ישרא חייבים למה יבללו מפני שתיקת המקטרג וכי מחוא פנים יש בדבר
ואם הם פטורי' מה יהיו הקטרוג וכי יעמדו דבריו לפני יי' להטו' משפט
נבר , והתשובה דודאי משפטי יי' אמת ישרא לפקוד
פושע כייסורין מעט מעט בכל השנה כדי שבעמדם למשפט ביה"כ יהיו
נקיים ועוד שעל הרוב ביה"כ בתעניתם יסודו בתשובה ולא מוכרכת
הרחטנות הו היה השתקת המקטרג ביה"כ שמודיעו שאם בא לדחוי' ישמ
שיהו כדאי לקטרג עליהם לחייבם אע"פ שיש בידם קנת עון אף שבשאר
ימות השנה הם חייבים ויש לו לקטרג כי מין הדין נחתם אלא לפני עיניהם
ביום הדין והיינו נמי דשתיקת המקטרג בכל השנה ואת לו רשות ביה"כ
לפי שטת פרקי ר"ם שמודיעו כי בכל מה שמקטרג בשאר ימי' לא יספיק
להחייבם מחמ שבשאר ימות השנה יהב"ד שהוא יום נזר דין יהיו בלתי חייבים ולכן
שתיקתו יפה מדבורו וביה"כ שהם נקיים על הרוב נותן לו רשות לקטרג
לומר שהוא עצמו יכיון לו אלא יתנה מקום לקטרג ותעצמו ישתוק ולכן
אמר כאן נרי ומויבי לי שהם כשלו ונפלו על השתקתו ביה"כ דכיון דמין
ישתוק מין היוק מכל קטרוג שאר ימים . מחנה על שרי מ"ם נרם ;
שהבחתנו בזוחר יבא אהרן ל הקדש כלו' שבקיעו מנות אהרן ביה"כ יכפר
על ישרא ולכן מין מקו' ביום ההוא לשטן לקטרג ולכן לא פירש מקטרוג
מ"ם . ר' ז"ח כי בתחבולות תעשה לך יר' ק"ל מאי כוחת יבא אהרן
דיוקא לו כלא מכ"ל כדמת' כפ"ק דיומא ולהכי כעי למימר דרמיו אלא הנך
מנות דכתיב בהו זוחת כדלקמן ומייתי שחך מכי בתחבולות תעשה לך
מלחמה דדרים ליה לשטן מבילה דרך שמכתמה ובריחה דרים המלחמה
שבשביל ע"י חבילות של מנות כשהחת דמיבעי דשיבו בעלי תשוב' בדחמ'

אחר מפה שאפשר לפרש אל יבא בכוס וזמן אבל חיי עולמו אבל קשה כיון דאלו הוי עת לעולם הוי יותר קשה לאהרן וכשהוא עת לע' הוי מעט קושי וכן לי"ב שנה וכן כל ששאר הוי יותר מעט הקושי לפי פירושנו א"כ מאי קאמר ליה הקב"ה לא כשם שאתה סבור לא עת לשנה ולא עת ליום וכו' אימתא הוה ליה למימ' לא עת לעולם ולא עת לע' ולא עת לי"ב שנה שהיה פותח והולך כנערו דבתר דקאמר לא עת לשעה שמגילו אפילו שהנער המעט מ"ט לומר או ולא עת ליום וכו' וי"ל דמה"נ דהכי קאמ' ליה הקב"ה ור"י לא דק בהכי דאיידי דקאמר כרישא עת לשעה והדר עת ליו' כו' נקט השת' נמי סדר זה וכשות' טובכ"ה דלא נרים אא"מ לו הקב"ה לא כשאתה סבור בכל שעה שרוצה ליכנס הוא נכנס כו' אבל אין לפרש דעת לעולם הוי נער מעט ועת לע' יותר מעט וכן השא' שפי' בכל עת לא יבא כ"ב לא כמקנת' ואם העת לעול' יר' שלא יבא לעול' לא איזה יום ימנע מהביאה ואם יהיה שנים רבות אפשר שלא ימנע מהביאה רק יום ואם פי' העת ע' שנה יר' מע' שנה שלמים לא יבא לא כמקנתן ימנע מהביאה ואם פי' העת י"ב שנה יר' פי"ב שנה שלמים לא יבא ואם פי' שנה יר' שאפי' שנה שלימה לא יבא ואם פי' יום או שעה יר' שאפי' יום שלם או שעה שלימה לא נמסרה לו שיוכל לבא כי לפ' זה כ"ל שהיה אהרן מוכן לבא בשעה שהיא או ביום ההוא וזה רחוק כדכתיבנ' לעיל ·

בכל שעה שרוצ' להכנ' יכנ' דברי' אלו תמוהים שהרי אין רשות אפי' לכהן גדול ליכנס לפני לפנים רק כ"ה ואפילו ביום הכפורים אם נכנס פעם אחרת זולת ד' פעמים שהיה נכנס לצורך העבודה היה חייב מיתה כדתניא בתורת כהנים ואין לומר דהיינו דוקא בביאה ריקני' אבל אם רוצה להביא כשהדר"ה יוכל ליכנס בא"ז יום שירצה וסדר יום הכפורים חובה אבל בשאר ימות השנ' רשות דלא כשנה משמע שלא יוכל לעשות כן לא אחת בשנה וכן נראה מכל המפרשים ובפירוש רש"י והרמב"ן ובי ואל יבא בכל עת ובבי בזאת יבא אהרן ואין לפר' בכל שעה שבא להכנס דהיינו בכל יום הכפורים לא יכנס לא כסדר הזה דמלבד מה שאין לשון שאחר שוב והילקוט שהבל"ק א"כ מאי שהוא רוצה והל' מחוייב הוא ליכנס ביום הכפורים ועוד א"ב פי' בכל עת לשב' דהא ח"ת נאסר ליכנס בכל השנה רק ביום הכפורים ועוד מאי קאמר ר"ו ורבנן בזגין ורמונים והלא אין עבודת יוה"כ אלא בבגדי לבן וי"ל דהיכל איירי שאפי' כהן גדו' מוזהר לבא שם שלא לצורך עבודה מהאי קרא כדתניא בפ' הקומץ רבה דאל הקדש היינו היכל ואהא קאמר שבכל שעה שרוצה ליכנס יכנס בסד' עבודתו שלא אסר תור' אלא ביאה ריקנית או מחוסר מעיל ואע"ג דכת"ב אביה בכל עת זה יום הכפורים אל הקדש שאר ימות השנה כך אגדתא לא דרים הכי והא דלא עת כיום הכפורים למי שלא יבא מבית לפרוכת אל פני הכפורת אלא בי"ה דהא למ"ל כיון דקאמר שלא יבא שם אלא כסדר הזה דמפרש ומויל כפר בן בקר וכו' וכסיפא דקאמר דהיינו ביום הכפורי' ממילא שמעינן דכל שאינו יום הכפורי' קאי בכל יבא אפי' בעבודה וכ"ש בביאה ריקנית ועוד דא"י בכל עת להכי אתא ס"ל לחייב כאו מלל ולימא אלא ביום הכפורים לא בזאת יבא אהרן וכו' דמשמע שעל ידי סדר זה שרי ליה והיינו מחלק כוזמן כי אם ספרש' בזאת יבא אהרן אע"ג לא בכל עת אלא ביום הכפורים כמו שמפורש בסוף הפ' גם מ"ש הרמב"ן שלא יבא בשום עת אל הקדש רק בזאת כלומר ביום אשר יקריב הקרבנות האלה לכפורים נמא"כ מפרש בפירוש כמה יכנס ויפרש היום שיהיה בעשור לחודש וכו' רחוק מאד כלשון הכתוב שאם הכוונה להורות על זמן הכניסה היה לו להזכירו כחיוב כמו שהזכירו בסליקה ולכן דעת ר"י כי לא בא כאן להורות על זמן הכניסה לפני לפנים שזה כבר נודע שאינו רק ביום הכפורים ממה שאמר וכפר אהרן על קרנותיו אחת בשנה מדם חטאת הכפורים א' בשנה וכפ' זו יפרש שהוא בעשור לחודש ולא בא כאן לאסור הביאה לפני לפנים לא אפי' ביוה"כ כשהיא ביאה ריקנית ומ"ש בכל עת לא קאי לא ההיכל לומר שבכל עת שיבא לא יהיה ביאה' ריקני' או מחוסר מעיל ולא הצטריך בכל עת אלא לדיוקא לומר שבכל עת שירצה יכנס בהיכל לעבודה בסדר שלו דלא תימא דאל יבא אלא לעבודה הקבועה אבל אם טוב ירצה לבא בקרבן נדר או נדבה שלו לא יבא ואע"פ שלא פורש כאן רק סדר י"ה ס"ל דרמיז באומרו בזאת יבא אהרן אל הקדש דאי אסדר י"ה יתירה הוא ועוד בזה או בא לא מיבעי ליה כדכתיב לעיל ועוד מאי אל הקדש אל פני הכפורת מיבעי ליה דאל הקדש היינו היכל כדכתיבנא אלא תרתי קאמר אכניסת היכל קאמר בזאת יבא אהרן כלומר באותה תורה שכבר הודעתיך ולזה לא פירשה בכאן כי כבר נאמרו לו דיני הקורבנות ובגדי כהונה ואכניסת פנים ביום הכפורים קאמר ליה בפר בן בקר לחטאת וכל סדר עבודת יום הכפורים שאידם לימבעון : ומ"ת כיון דזו היא הכוונה האלהית באומרו בכל עת אמאי לא פי' לו הדבר ונתן מקום למשה שיטעה שבא למנוע את אהרן מהכנ' לב"ה ועוד היכי הוה מפר' משה מ"ש לו כי בענן ארא' על הכפור' אי בענן הקטורת כשטת רז"ל הרי אינו מונעו מליכנ' לפני לפנים אא בלא קטורת והיכי קאמר אוי לי שמא כדחף וכו' ואין סברא לומר שחשב שמא בשאר ימות השנה מונעו אפי' מהכנס להיכל דא"ב היכי קאמר ויש עת

לעולם דמשמע שנסתפק משה בדחה לעולם ואי הוה מפרש כי בענן לפי שבענן שכינתי אני נגלה על הכפורת כמ"ש המפרשים א"כ רק מליכנס לפני לפנים וזה אי אפשר דאל הקדש נמי כתיב דהיינו בדכתיבנא וליכא למימ' דמעיקרא לא קאמר ליה ה' כי בענן אחרי שאמר משה אוי לי שמא הסיכו ה' כי בענן ארא' לענין יום הכפורי' ולאחר ... יבא אהרן כדפירש דאין האגדה שנתחדש לו אח"כ בזאת יבא אהרן ועוד מנא ידי שאמ' משה רק הסיכו ה' כן כולא קב"ה קאמר לה בלי אלא דהיינו טעמא מדל"ק וכו' אהרן משמע דבזאת קאי ... והיינו משום דהפסיקו דברי כנתים אבל כי בענן ארא' קאמ' לא כהדי דקאמ' ול יבא כו' ושמא י"ל דא"כ הכי שהקב' בעי למימר ליה כולה מילתא שבקיה משה לאסוקי לאי מילתא

ר' חנינה בן חכינאי ור"ש בן יוחאי הלכו ללמוד תורה אצל ר' עקיבא בבני ברק שהו שם י"ג שנה רבי שמעון בן יוחאי הוה משלח וידע מה בגו ביתיה רבי חנינה לא הוה שלח ויידע מה בגו ביתיה שלחה לו אשתו ואמרה לו בתך בגרה בא והשיאה ואע"פ כן צפה ר' עקיבא ברוח הקדש ואמר להם כל מי שיש לו בת בוגרת ילך וישיאה ידע מהו אומר קם נסב רשותא ואזל אזל בעי לה בנו בייתיה ואשכחת דפניי לזוית אחוריה מה עבר אזל ויתב ליה על מלויתהן דנשיא (מקו' שהנשי' ממלאות מים) שמעקלחון דטלייתא אמרן בת חנינא מלוי קולתך (כדך) וסליק ליך מה עשה הלך אחריה עד שנכנ' לתו' ביתו נכנס אחרי' פתאום לא הספיקה אשתו לראותו עד שיצתה נשמתה אמר לפניו רבונו של עולם ענייה זו זו שכרה לאחר י"ג שנה שהמתינה לי באותה שעה חזרה נפשה לגופה אמר רשב"י ד' דברים הקב"ה שונאן אף אני איני אוהבן האוחז באמה ומשתין והמשמש מטתו ערום

שבכל עת לא למנעו בא"ו ומןמהכנס' ותכף אמר אוי לי כו' ואי ה' משה שפי' כי בענן אפשר דהיינו כפי' המפרשים ואע"פ שמונעו אפי' להיכל אמר טעם זה על לפני לפנים משום דאין עונשם שוה לפנים בפנים והיכל אינו אלא בארבעים כדאיתא בפרק הק... אבל כתר דאגמרים רחמנא כוונתו כאומר בכל עת יבין משה שפי' בענן לא בענן הקטורת כשטת רז"ל ואל יקשה בעיניך איך מר"עה בדבריה' כי הפרש אלא יכ שלא יספק הנביא בכוונת הרב כי זה אחר שנשלמה כוונתו אבל כל שלא השלים לו ה' הכוונה מסתפק וחוקר ודורש עד שיפרשו לו הענינים וכמ"ש לעיל ס"ב בירח ובפרכים עד שהראה לו באצבע וגבי משכן אחר שהיה שאמר לו ה' לא כשם שאתה סבור כו' ובאלה רבות

בל"ו זגין כו' קשה מ"ש דנקט הך מלתא לסדר זה הרמוז ל... עבודת דחוץ ובגדי כהונה הראויים לכ"ג ולכהן הדיו... יש לומר דסבירא ליה דולא יומת דכתיב בסיפא דקרא ... אאל יבא אל הקדש דהיינו בהיכל שלא בשעת עבודה כדכתי... ודלא כמנחי' דפרק הקומץ רבה דלא קאי לא יומת את אל פני או אמבית לפרוכת ו אבל מקום לא תני סבר דההיכל מיתה משום ביאה רקנ' ית דא"כ מבית לפרוכת אל פני... למ"ל הא אי אפשר ליכנס שם אם לא יכנס תחלה להיכל ומכיון ד... להיכל חייב מיתה מה"ל משום מבית לפרוכת וכדמקשינן ב... לענין פרוכת ואל פני הכפורת שילכך דמפרש דבסד' הוה היינו במעיל דהשתא שייך חיוב מיתה אביאה רקנית מכיון דמחוס' מעיל דמה שאמר במעיל ונשמע קולו בבואו אל הקדש ובצאתו ולא ימות שא מחוסר מעיל חייב מיתה היינו אפי' אביאה רקנית דאי בשעת הא כתיב מיתה במחוסר שום אחד מבגדי כהונה ומעיל חד מ... ומה שאמר הרמב"ן בפי' הפסוק לתרץ זה דוחק גדול ולהכי ... הכא מעיל אלא זגין ורמונים לאשמועינן דבואה דאפילו ד... הזוגין והרמונים חייב מיתה כיון דלקלא עבידי וקרא תלי מיתה דכתיב ונשמע קולו ולא ימות ואע"פ שלא מצאתי בשום פוסק ... כן נראה לי שכן דעת אגדה זו וכהכי אתי שפיר נמי הא דאמר ... כ' שיו מעיל היו חסרים כדכתיב התם ואין להקשות כיון ... ליה מונשמע קולו אמאי איצטרי' ליה הכא הא ל"ק דלא יומת לא ... אלא בנכנס לפני לפנים בשאר ימות השנה ואפילו יום הכפורים בשעת העבודה ואל יבא כתיב הכא לביאת היכל אלא לאיסורא ... רקנית בלא מיתה ומכל מקום מכיון דסת'ו כתב ולא ימות דמשמע... בעי' לאשכוחי' מיתה ומנין אביאה רקנית אפי' בהיכל :

בל"ו זוגים כו' נראה דקבל' היתה בידם שהיו שלשים ושש... ושלשים ושש רמונים וכאן קמפלגי דר"י סבר כלן שלשים ושש ... עשר כנגד זה ושמונה עשר כנגד זה ורבנן סברי ששה ושלשים מכל ... תנא בשלהי התוכא מקדש ומביא ע"כ זגין וכו' ותולה שלשים ... זה ושלשים וששה מגד זה ר' דוסא אתר משום ר' יהודה שלשי... היו שמונה עשר מגד זה ושמונה עשר מגד זה ·

ר' חנינא וכו' איידי דקאמר הכא בל"ו זגין כו' דהיינו משום ... מייתי הך עובדא דהנאי שכנה משום דנכנס לביתו פתאום ... דר"שבי ורב ורבי יוחנן דאמר דאין ליכנס לבית פתאום משום ... שאכתוב לו' דהאי טעמא קאמר הכא ונשמע קולו וכו' כדי ... כניסתו לפני ה' כדרך העולם שאין ליכנס פתאום :

הלכו ללמוד תורה אע"ג דבכתובות פרק אע"פ קאמר דרשב"י ... ליה שימתין לו שיעברו ימי חופתו ולא המתין לו אפשר ... הלך גם רשב"י כשעברו ימי החופה מיד :

ואע"פ כן כלומר אע"פ ששלחה לו אשתו כך לא הניח למודו ... ר' עקיבא ברוח הקדש ואמר כך יאוקם והלך כמ... משכח ר' חנינא שלא היה חושש לבני ביתו מפני למודו ומפני נ"כ מה שלא היה חושש לשלוח לדעת מה בתוך ביתו וזה דומה לעיל פרק י"ט אם אין אדם נעשה אכזרי על גופו כעורב וכו' :

ובשעת נתי ניחם דלא יחס קנור בשנים ל הדשעון דחפי׳ לא היו רשפי׳ היו מתים כל סתיגן נדיקים גמורים כי מי יכול לעמוד מלך לפני לפני׳ ולא יתו׳ חס מין בידו זכויות רבות ליכנל ול׳ק וזכות רשעים לא מצוס קוסטה דמלחת דהוי רשעים כיון דהיו מקטרים בהיתה לכהוזה לכהוזה חפי׳ לא היו לא כנוניי׳ היו שנותים מתקטרו׳ בשומם על מזבח פלא זכויות מצני חה כ׳נ וכו׳ טעמיה לפ׳ כוחת

פרשת אחרי מות פס כב פס כו

כדר׳ יודן דלעיל ושייעתה לכבי דכתי כ׳נ זכות מילה נכבי מייתי ממה סהיו הכנדים שמונה לזכר זכות זה וכתר פי׳ לעיל מכני מה היה נדיך לזכות זה ותש׳ס שתי׳ כלישתו כת׳ כנדים לפני לפנים מ׳מ נדיך זכות פלא יפנעו כו המלכים הטומדים סם כת׳ס הרמב׳ן נכי ונשמע קולו והיה זה לכ׳נ לכך כי לכהודו יקנתו כו יות׳ מכשמר הכהני והיינו דמייתי כדיתי היתה אתו החיים והמלוס כלומר סע׳י זכות נדיתי היה לו חיים והמלוס ולא יוזק : מפני מה כו׳ ות׳ת והת אמר לעיל פי׳ סהן לכפר על מזבח מעירות ומין לומר דקכני מחתי לא היה מספיק עוד בכנדים לחדים לכפר על העבירות לחדות

עלמי ג

דהה כתיבנה הסם מ׳ט לא כתו פלא על כפרת העבירות סהן וי׳ל דהה כעי למה מסתם בכל הח׳יחדיו פלמתא מסוזה מסתר כהני׳ בכפל הכנדים ס׳ל לסתם נד׳ד׳כ׳ה ופעמים יוסף עליהם מעיל ופעמים נין וכיוצ׳ואז היה די לכפר על העבירות הכ׳לי בבנורי והכ הה דכתי לה בכח י׳ל מסוס דקאמר דת׳ כנדים כנגד מילה דנדיך לזכות זו כדפרשת מ׳כ כיה׳כ היה לו ניוחר לורך להם מחתר שנכנס לפני לפני׳ ונדיך זכות טפי וניתכן דס׳ל דכולהו יכא מהרן רמיז לכתונת נד׳ד שיכור מח׳כ לומר סע׳י כן יכא ולא יהיה לו מקטרג מסת׳כ חס יכא בכנגדי וכו והיום הם מקטרים וכו׳ אבל על מה סתסתם בהם כשתר יחיה מין חשב

מוה וכת׳ם בפ׳ג דר׳ה דטעם לכל הסופרות כשריש חון מבל פרש דנדיך חכמה דאתר מפני מה מין כ׳נ נכנס בד׳נ לפני לפני׳ לעבוד עבודה לפי פתין קטינור נפשה סניגור ופרכינן והת מיכא כנדי והכ כתון ומפני כפנים קאמרינן כתון לא קאמרינן ושופר תע׳נ דכתון הוא קאמר הסם כיון דלזכרון אתי כלפנים דמי ותו פרכינן התם והת מיכא דם הפר דהייכו פר יוה׳כ סזריקת דמו לפנים ומפני הוחיל ומפני מפתני ופרס׳ פוחיל ומפני להיות דם ומין מרחית הפר ניכר כו מפתני מלחית קטינור מו פרכינן התם והת מיכא מרן וכפרת וכרוב ומפני חוטה כל יקריב קאמרינן ופרכינן והת מיכא כך ומתחה ומפני חוטה כל תנחמ קאמרינן ולא מתברן מתפרש על דברי רמ׳י כפ׳ כתובות ו׳ל ממרו רבותינו מפיכו מסתם בכל זכ מסוס מפין קטינור נפשה סניגור והכא הוא הה הפך הנמנת כפועל כי פרה ועבל פשה פעם הקטינור כלו לכפר מפשה העבל ומין סניגוריא טוב מלה כמשל רבותינו ז׳ל מבא ממו ומקבת בוחת בנא כך פרה מכפר פון העבל אף יהיה זה מזוס וכפף פרכתי לה וחכ עשו לכעל והו הקטינור ואל יהרהר לבך במוכח בזכה כעבור סהוא מבפיט לתלוחת כשרתו ולא לחדש בכנדים וכל זה לכבניי לכ חתם בחטין ולהבניא עצמו בפלות נדולם כת׳ם ושתה הורך עדיך מעליך ויתנחם על חטין ויתנהג בחנות וכחדות טובות בכנדים לבניס ואחי׳ שהיו לוחם כ׳נ כיה׳ך ס׳כ וזה ולפי פלא רחה אף דברי רמ׳י ז׳ל כי אף רחה סוניין הנמרח לא הוה קשה ליה מידי נם לא דק להקשות מהתרן וכפרת וכפף ומתחה שהיו לפנים פלא הוקשה לן דק מוכח דוכח פלא היה לפנים ועוד מתחה פלא ידע הפפרס שכין כפנים לחון ס׳ל להתקשו בכנדי וכח דכל הפנה ות׳ת כת׳ס מהקטינור חסוס וכפף הרמבי לה והעניין בכנדי הכד להכניס הלב תך חם פים לדקדק נפי דכתו וכחה מהין חוטה מתנת׳ ליכא חסוס לחין קטינור נפשה סניגור ת׳ת מחתי בכחה דוכתי מהדר שהיה הכפרה כחין החטה כנון שבל ופרלטטר על מעשה העבל והכ שבחסכן לכפר על והכ שבשבל מנרפה דעדיף טפי שיהיה כסניגור מחין הקטינור וזה חלוף מן הקנה ל׳הקל׳ובכר תרבתי כוה לעיל ס׳ח פי׳ו סי׳ו׳נ ׳ לחוש על מחוגם שלו סחם כנבדי וכח היו נדיכין הוגמה מרוכה שבריכי לעשות לו הדפים כיום הכפורים שחוחן סחסתם כיום הכפורים חיכן רחויים לשחר ימים ומפילו ליה׳כ אחר פלא סטעונים נניזה כדתניא בסמוך והניחם שם מלמד סטעונים בניזה ואפי׳ לר׳ דוסא דאחר רחויים שם לכהן הדיוט היינו סחתא דקו לכהן כנבדי כהן הדיוט מבל שו היה של וכח לא יועילו לכהן הדיוט דאינו לעבוד לסחם כנבדי וכח ׳ אל תפיהר לפני מלך ות׳ת דכחון נמי לפני ה׳ מקרי כדכתיבנה לעיל פ׳ב סי׳ו מ׳ת היכא לחין שם סיקר שביל׳ חין קפילת כ׳ כ וכענין שחין קטינור נפשה סניגור פלא חיים שא בפנים כדלעיל ׳ בפר ׳ כן נקר זה מכרסם מסוס דבבל דוכתי׳ החטת הנא שם העולה שניהם מחין ר׳ בנון פ׳ חוריס חו כבש וכפשה רק בבא ובחלוחים שבא פר לחטת הציבור לעולה וכח׳ לחלוחים הם מחרינן לעיל ס׳ב ס׳לא שהפר לנפר עליהם על מה שעשית חנ׳ קח לך ענל וכו׳ דהיינו לנפר על מעשה

פרשה כב

א איש איש מבית ישראל אשר ישחט שור או כשב או עז וגו' ויתרון ארץ בכל היא ר' יהודה ור' נחמיה ר' יהודה אמר אפי' רבריי שאתה רואה יתרון לעולם אף הן בכלל הניתו של עולם הן סיבא למעבר חבלא (סיב הקלקים לעשות חבלים) סיבא לסוסין ניניא (קונים לנגדור הקנים)[ב] מלך לשרה נעבר אפילו הוא מלך והוא שליט מסוף העולם ועד סופו לשרה נעבר עברת ארעא עביד לא עברת ארעא ולא כלום לפי' אוהב כסף לא ישבע כסף אוהב ממון לא ישבע ממון שכל מי שהוסה ומהסה אחר הממון וקרקע אין לו מה הנאה יש לו ר' ישמעאל ב"ר תנחום ור' חנין בריה דר' ברכיה בשם ר' יכתי[ג] יוירדו מאניותיה על הארץ יעמודו וכי אין אנו יודעין שעל הארץ היו עומדין אלא הרי ששקעה ספינתו של אחד בים ויש לו קרקע על הארץ יעמוד אם אין לו קרקע אין לך הבל גדול מזה. ר' נחמיה אמר ויתרון ארץ בכל היא אפי' רבריים שאתה רואה אותן ויתרון למתן תורה כגון ציצית תפילין ומזוזה אף הן בכלל מתן תורה שנ'[ד] ויתן יי' אלי את שני לוחות האבנים כתובים באצבע אלהים ועליהם ככל הדברים ר' בן לוי אמר ועליהם ככל הדברים מצוה כל מצוה מקרא משנה תלמוד תוספות אגדות ופפילו מה שתלמיד ותיק עתיד ליסר לפני רבו כלן נא למשה בסיני שנא' יש דבר שיאמר ראה זה חדש הוא חבירו משיב עליו בבר חיה לעולמי' מלך לשרה ר' יהודה ור' נחמיה רבי יהודה אומר מלך זה בעל תלסור לשרה נעבר זה בעל משנה שהוא סודר הלבוש לפניו ר' נחמיה אומר מלך זה בעל משנה לשרה נעבר קרקע לכנות לו כיף ונם לעורך מזונותיו כלמר מתם זרע ולא פוכון: וקרקע מין לו מה הנאה י"ל לכהורה בר' דהיינו דר' יוסי שאפשר יהכל מחורתין ומה מין לו קרקע כמה יהיה ומין בר' לפי מ"ם עכרת תרעה וכו' סיינו אפי' שיהי לו כל ממון שבעולם עריך לקרקע למזונותיו כדפי' ולו סיו מזונות כשול' לא יהום לקרקע מכל בר' ירמיה אפי' כמלא מזונו כצו' עריך הקרקע כדי שיספר לו כמה יהיה אם יהכר מחונו ולכן בר' ר"מ וקרקע מין לו מה הנאה יש לו לאו דוקא קרקע מלא כלו' שאין לו מזון והיינו פי' דמי מוכר כשמוכלת תבואת' דקרע מה בנע בכל הממון אם אין לו תבואה שיאכל הלא ודאי הוא שכל וכן כתב רש"י כפי' קהל' ומי מוכר כשמן בממון לא תבואה' שאינו מוסיף לו פירות נם זה הכל וקרקע דנקט משום דפי' ויהיו לו פירות שאם לא יהיה לו קרקע פעמים לא יעמוד בזמן הרעב מי שיתכור לו פירות וימות ברעב מכל רבי חנין תפרס קרא לענין מכור הנכסי' כי ככל מה שיוסיף ממון אפשר שלא יהי' לו מה יאכל כנון שיטבעו ספינותיו וינגנבו נכסיו ולא יעמד לו מחומה מכל מי שיש לו קרקע יעמוד עליו ולפיכך פי' ויתרון ארץ בכל הוא כי יש יתרון לקרקע על כל הנכסי' דאפי' מלך נדול צריך שיסיו לו קרקעות שפעמים יחכרו נכסיו ואלו שיכני מחה שלא יזכיר מחלה דקר' ר' ור"ב סברי נם רבנן לא יזכיר ואפשר לפי שר' ר' ור"ב נחלקו מחלה לגבי הזכירו שם יחלה והזכיר סטת ר' חנין כיניהם לפי שקרוכה לדר' דאמרה קרא בקרקע מחם: ויש לו לקרקע על מחורתיהם ומה"נ דאפי קרא בקלקל נור כתוב' אזכי' זה לומר שכל מחורתיהם יחכדו עד שלא יהי' להם שום תקוה' רק בקרקעותיהם מ"ג עד"ש לעיל ס"ח פ"כ מף קלקל הכ"ח יש כה כרכה. יתרון לת"ח וקרי למור' מרן שבעבור נכרה כלעיל ריש ס"ו ושלא מ"ח היתה כחרב כלעיל ס"ח שם' בנון שלבות ניניא וכו' נרסי' ופי' שנר' לכאור' שלא נאמרו כמ"ח אלא חכמים הוסיפום על ד"ת קת"ל דכל תורה שבע"פ נאמר בסיני ומד"ס ע"ל שלכאור' יחסר שאחר שניתי' תפילין וכיוצ' חינן נרשות מכוונות לענמן רק להזכיר חסדי ה' ומצותיו כאמרו וזיו לאות על יד וגו' למען תזכרו וג' הן יתירות על מ"ת כי אין קיום המצות אלו שכרחי שאחר שיזכיר בחלם המצות והמחונות שעליהם ניתנו אין המצות מה נורך לאחר המצו' שאלו בפועל ע"ד כדרו לי זדים שיחות כו' כל מלותיך לאמונ' כו' לב' שנם שם בכלל מ"ת כי יש טפ' ושכר בקיו' נוף המצו' וזולת הרמוזים שכולם עליהם, וה"נ ועליהם ככל הדברים וכאי' כל המצות אשר אנכי מצוה כו' ריש"ל אמר עליהם ועליהם כל ככל הדברים הללו מצוה כל המצוה וכיו' אומה כאחד מקבלת קבלת ופי' דאחד לל עליהם כל דברי' אשר דבר ה' וכאן ועליהם ככל הדברים אית לן נ' רבויין ומדכתב נאי כל המצו' ולא קאמר המצו' שאלו אפשר אחד רבויא הרי כנגד מקר' מצנה תלמי' אום מנדות לו' שבכלן נאמרו למשה מסיני בפ"ם בשנתן לו הלוחות ומקרא דנקט שכח לאו משום רבויא אלא משום דמשנה כתיב על המקרא נקטיה שכח והיינו דלא נקטיה בנ' ובכותי' כדלאמרי' בפ"ק דברכות אלי ולכתיב ואתנה לך את לוחות האבן והתורה ונו' לוחות אלו' הדברו' והתורה זו מקרא והמצו' זו משנה אשר כתבתי אלו נביאים וכתובי' להורות' זה תלמוד שלמד מכל' ניתנו למשה מסיני דהכא לא מיירי אלא במה שניתן לו ע"פ ולא נקט מקר' אלא משום דכתיב' אלי ולהכי לא קאמר אלי ולפי' שלפי שאין בה כ"כ צורך לא הזכיר ה' למשה אחלה ובפ"ק דמגילה אלי דכתי' ועליהם ככל הדברים שלמד שהרת הב"ה למשה מסיני דקדוקי תור' ודקדוקי סופרי' שם מסופרי עפיד' לאחלם ואלי ניתנו מקר' מגל' וכו' דברים נ' מילי למשה נ' רבויין דהאי קרא ולא קאמר משנה תלמוד ותוספות כלאמר הכא למשה מסיני הכל זה ניתן בסיני כי זה תורה הכא ע"פ כי ידענו

כו' דכל לפי הכוונה הכ' ויתרון מרן * עברת תרעה נירסת מ"ת פ"ק ואלא עכרת תרעה לא עכר תרעה ולפי זה ענין הסבורו למרן ע"ה כרי' לתכוחת' ניניו תלויות ושוא שם עסת תכוחה הוא לא ולפי נרסתינו פי' שם עסתה המרן עושה חיל ושם נאמר לא יועיל כלום כל מלכותו מחסר שניו

לו מה יאכל וכאן' תוכה ממון לא יאכל ממון שפי' לא יאכל ממון כמו פסכיה רש"י כפי' קהלת ות"מ כ"ע מאי קמ"ל כולאי שם אין תכוחה מה בנע בממון וי"ל משו' דריוח מוטט כחומנו' הקרקע וטוב לעסוק בחורי' כדאמר בפ' הכא על יכמתו אין לך קהלת פ' חומנות אחותה מן הקרקע שנ' וירדו ר"ת חוזיי להיות תרעה לשדי בה כרכה לפותיו' מ"ל מי תשלחי לחורכי הפוכי בעסקה טוב מיכך רב עד לכיני שכילי חוכמו דקא נייפין אמר להו מיתנופי מיתנופי' הפוכי בעסקה טב מיכך אמר רבה מאה זוזי בעסקה כל יומא בשרא וחמר' מאה זוזי בתרעה מילחא וחיפי' סר"א לא יעסוק אדם בקרקע לפ"ק דמ"ת נרי לעבוד' האדמ' קלא ע"י אע ע"י שבדיו אפי' לא יפסיד ממונו לפי' אפי' הוא מוסר נפשו על קדושת השם ומי שאינו מוסר נפשו על קדושת השם אינו מן החסידים ומי שאינו מן החסידים אינו יודע אם יעמוד בנסיון או לא ומי שאינו יודע אם יעמוד בנסיון או לא אינו יודע אם יחיה לעולם הבא או לא ומי שאינו יודע אם יחיה לעולם הבא או לא אינו מן החכמים ומי שאינו מן החכמים אינו יודע אם יחיה לעולם הבא או לא ומי שאינו יודע אם יחיה לעולם הבא או לא אינו מן הנבונים ומי שאינו מן הנבונים אינו יודע אם יחיה לעולם הבא או לא ומי שאינו יודע אם יחיה לעולם הבא או לא אינו מן הצדיקים ומי שאינו מן הצדיקים אינו יודע אם יחיה לעולם הבא או לא ומי שאינו יודע אם יחיה לעולם הבא או לא אינו מן הישרים ומי שאינו מן הישרים אינו יודע אם יחיה לעולם הבא או לא ומי שאינו יודע אם יחיה לעולם הבא או לא אינו מן התמימים ומי שאינו מן התמימים אינו יודע אם יחיה לעולם הבא או לא ומי שאינו יודע אם יחיה לעולם הבא או לא אינו מן הטהורים ומי שאינו מן הטהורים אינו יודע אם יחיה לעולם הבא או לא ומי שאינו יודע אם יחיה לעולם הבא או לא אינו מן הקדושים ומי שאינו מן הקדושים אינו יודע אם יחיה לעולם הבא או לא ומי שאינו יודע אם יחיה לעולם הבא או לא אינו מן החסידים ומי שאינו מן החסידים אינו יודע אם יחיה לעולם הבא או לא ומי שאינו יודע אם יחיה לעולם הבא או לא אינו מן הנבונים ומי שאינו מן הנבונים אינו יודע אם יחיה לעולם הבא או לא ומי שאינו יודע אם יחיה לעולם הבא או לא אינו מן הצדיקים ומי שאינו מן הצדיקים אינו יודע אם יחיה לעולם הבא או לא ומי שאינו יודע אם יחיה לעולם הבא או לא אינו מן הישרים ומי שאינו מן הישרים אינו יודע אם יחיה לעולם הבא או לא ומי שאינו יודע אם יחיה לעולם הבא או לא אינו מן התמימים ומי שאינו מן התמימים אינו יודע אם יחיה לעולם הבא או לא ומי שאינו יודע אם יחיה לעולם הבא או לא אינו מן הטהורים ומי שאינו מן הטהורים אינו יודע אם יחיה לעולם הבא או לא ומי שאינו יודע אם יחיה לעולם הבא או לא אינו מן הקדושים ומי שאינו מן הקדושים אינו יודע אם יחיה לעולם הבא או לא

בכנופיו דגם זה מהודרתו ולהכי נקט קרא לאשר המית דלשון מיתה אמיר
טפי אבל הכא אין דעתיה לאשמועינן אלא דהיכא קראי טובא דקאמרי
דגזילה כנטילת נשמה והיינו דקאמר ואית לן קריין סגיין ונפקא מינה
לפירושא דקראי לאפוקי מדרים לקים דמפרש שוחט השור כתועבה אחרי'
כדלקמיה ולאפוקי מה"ד נפש בעליו
בעליו דהפסח וכולמד לטרוף
אשמעינן שגזלתו נחשבה לו כשפיכו'
דמים דלא כדאמרי' לעיל פי"ט שהיה
הורג האנשים ומינה נשיה' וכתחת'
בני יהוד' אשמעינן דלאו כשפי' דמי'
מיירי בפשטיה דקרא וכ"ע אמאי לא
מפ' ליה בפשטיה ושמא משום דחמס
לא משמע אלא גזל כמו ותמלא הארץ
חמס ועד חמס ולותיהם וכנבעוני' נמי
אשמועינן דלא קיימא שהרגן ממש
כמ"ש קנת המפרשים שנקנאת שאול
על שרמו את ישראל בימי יהושע
הרג מהם וגרשם או כמ"ש רבינו
סעדיה ז"ל שהכהותו נוב עיר הכהני'
היו שם הגבעונים עמהם חוטבי
עצי' ושואבי מים והרגום עם הכהני'
והכי משמע לקמן ס"ד פ"ח דקאמר
על שפסק מזונכי ועל שהמית ז' חטבי'
ב' חוטבי עצים כ' שואבי מים ומזון
ושופר ושתם ועוד אמר שם שעבדין
לא רצו לשלוח יד בכהנים ולא
כנו וכו' משמע דמלבד מה שפס' מזונ'
הרג מהם מתם שנעם עם נוב
עיר הכהנים אבל ר"י לא ס"ל שהיתה
הריגה ממש דא"כ לא הוה שתיק קרא מינה

שקר ונתנה אם כן שהשנים דהיינו העושר ק' תן הראשונה דהיינו
וא"כ הי"ל עושר וריש אל תתן לי שבתחילה היה לו לבקש על הק'
יבקש אפי' על הקלה ותשני דראשונה ק' טפי משו' חלול ה' שיש בה שהגונב
ונשבע על שקר כשתמצ' כידו הגנב' או יבאו עדי' כמב' ש"מ מתחלל על ידו
וחלול ה' קשה מע"א שיותר הקב"ה
על ע"א לגבי חלול ה' דכתיב לים כו
שמיתחלל ש"ש בהם והאומות ד
וכו' והיה חלול ה' בכבר כדפ
בש' שקול' הרי זה כי"ם וכו' אקר
ירחי' וכו' קאי כדתניא בפ"ק ד
כי ירחיב ה' אלהיך את גבולך
דבר לך ואמרת אוכל' בשר ר' יש
אומר לא בא הכתו' אלא לפתי'
בשר תאוה שבתחילה נאסר להם
תאוה משנכנסו לארץ הותר להם
תאוה ופרש"י להתיר להם בשר
בשיבאו לארץ יוכלו לאכול
לתאוותן בלא שום הקרבה שמתח
כשהיו במדבר משסוקם המשכן נ
להם בשר תאו' שאין יכולין לאכול
בשר שלמי' ואם היו שוחטי' בלא ק
היו ענושי' כרת כדכתי' וגו' פתח
מוע' לא הביאו כשנכנסו לארץ נתה
אן המוזכת הותר להם מן המקרא
שיזכחו בשר לתאות' ויאכלו ע"כ
צריך קנת תיקון ניר' דהכ' וה"ג
שהיו ישרא' אסורין בבש' תאוה כמ
כאהכתו' והתירו להם בשחיט' א"נ
כא הכתוב אלא להתיר' להם בשח

אל המלך האיש אש' כלנו ואש' דמה לנו נשמדנו מהתיצב בכל
וגום' וכי הוא הרגן או דמה להן לא ע"י שהחריב נוב עיר הכהני'
שהיו' מספק' להם מזונו' מע"ה כאלו הרגן וריש לקיש הוה מסרס
קריא מכה° איש שוחט השור עורף כלב זובח השה דם חזיר מעלה
מנחה מברך און מזכיר לבונה גם המה בחרו בדרכיהם רבי אלעזר
שאל את רבי חנינה ואית דאמרי רבי חנינא שאל את רבי אלעזר
ואפשר בן רבה שאיל לתלמידא אלא לא בעא מיניה אלא למבדקיה
אמר ליה מהו דנן דכתיב° שתים שאלתי מאתך שוא ודבר כזב הרח'
ממני ריש ועושר אל תתן לי הטריפני לחם חקי פן אשבע וכחשתי
ואמרתי מי ה' ופן אורש וגנבתי ותפשתי שם אלהי איזה מהן קשה
הראשונה או השנייה אמר לו מצינו שויתר הקב"ה על ע"א ולא
ויתר על חלול השם ומנין שויתר הקב"ה על ע"א שנ' ואתם בית יש'
כה אמר ה' אלהים איש גילוליו לכו עבדו וכתיב ואת שם קדשי לא
תחללו עוד והיו ישראל נותנים באיסור במה במדבר והיו פורעניו'
באו' עליהם והאומות רואין ואומרים הם מקריבין לו והורגם לפי'
אמר הקב"ה למשה לך אמור לישראל הזהרו שלא תהיו מקריבי'
לאיסור במה לפי' משה מזהיר לישרא' ואומר להם איש איש מבית
ישר' אשר ישחט :

ד ר' ישמעא' ור' עקיב' ר' ישמעא' אמר הרי זה היתה מכלל איסור לפי
שהיו ישר' אוסרים אסור בשר תאוה במדבר לא בא הכתוב והתירו
להם אלא בשחיטה רבי עקיבא אומר הרי זה אסור מכלל התר לפי
שהיו ישראל נוהרין ואוכלים במדבר לא בא הכתוב לאסרו להם
אלא בשחיט' תני ר' ישמעא' לפי שהיו ישראל

ישעיה סו

ירמי' ל

יחזקאל כ

כדוכתא ואין קושיא שיהיו
כתובים רבים כנביאים מודיעים שגזל כנטילת נפש שהרי כל נביא היו
להוכיח את אנשי דורו שהיו חוטאים בדבר והא דלא נקט ר"י קרא דכי
ישל אלוה נפשו משום דמסברא אית ליה דנפשו של גזלן הוא וכן וקבע את
קובעיה' נפש והא דדחיק התם לאו"ד נפשו של נגזל דפי' וקבע את קובעיה'
נפש מ"ט קאמ' ובר"י היינו משום דלא קאמ' דמסבר' לאוד דנפשו של נגזל את
שהכרח שכתו' דכתיב את נפש בעליו יקח ולהכי פריך מה ראיה משום הא
כיון דמסכן נמי וקבע את קובעיהם נפש מגי לאוקמי בנפשו של גזלן
ומאי איריא דסמכת אהאי קרא סמוך אהאי ולהכי נ"ל דס"ל דקבע את
קובעיה' נפש נמי לאו בשגזלן את מ"ט קאמר וכו' וכן נמי פריך לת"ד
נפשו דגזלן מהכרח קר' דקובע את קובעיה' נפש אבל אין דבעי' תפ' מסבר'
בי ישל אוה נפשו דגזלן וכן וקבע את קובעיהם נפש ולא על כד ההכרח
ליכא עליה שום קושיא והא דנקט הכא קרא דאשר כלנו דמשום דתלשון
אם משמע שלהם לגרם קיפה ברעה ולא כמ"ש רבינו שעליא שעם נוב
עיר הכהנים הרגן וכתו מדקדק הרד"ק ולא ניחא מר"י לפרושי בהשפק
מזונותיהם ברעה זו לאגבתתפו אחרים עמהם בה •

אהיה ה אספקת להם מזונות אין זה הפך מ"ש בגמרא
שהיו מספיקים להם מים ומזון ומשמע דהיינו
הגבעונים שהיו חוטבי עצים ושואבי מים למזבח והכי נמי היו מספיקים
מים ומזון לכהני' כדרך אנשי הכפרי' דלעולם ניחא ליגנא דהכא כי ע"י
זה היו מתפרנסים הגבעונים עמהם ובמלאכת נוב מספקת להם מזונותם
אבל רש"י פי' בפ' הערל שפי' מספיקים מים ומזון כהנים היו מספקים
להם מזון לגבעונים שהיו חוטבי עצים ושואבי מים למזבח כדכתיב
ביהושע כו' ולפי זה ניחא טפי אבל לשון מספקין מים ומזון משמע טפי
כפירושנו דהכי אמרינן בפ"ק דמגלה גבי כבי כפרים עם בני עיירות :
מסרס קריא לפי סברוב בתקומות כשנכתבו שני ענינים שזה דוגמא
לזה הא' עיקר והשני בא לדוגמא לו או לפי' וכגון חוסך שבטו
שונא בנו שהכוונה שאין למנוע מוסר כי המונעו נתנא שונא בנו ומזיקו
אבל אין כונת הכתוב להודיענו מי הוא השונא בנו ונותן סי' בהיותו חושך
שבטו וכן מגביה פתחו מבקש שבר כונתו שאין להגביה פתח כי המגביהו
יוזק אבל אין הכונה שנדע מי הוא המבקש שבר זה שמגביה פתחו ובאלה
רבות וכן שוחט השור מכה איש משמעו ששוחט השור הרי הוא כמכה איש
והיינו שור הנגזל או הנשחט חוץ לאהל מועד כדלעיל וכן זובח השה נחשב
כעורף כלב וכן כלהו כדלעיל להכי מסרס קרא כדי שיהיו הגזרו' השניות
דאסוכות ויהיו עיקר ויהיה פי' מכה איש שוחט השור שמכה האיש כאילו
שוחט השור כי לא יקשה בעיניו הכאת האיש יותר משחיטת השור
ולא עריפת כלב לאכילה או לקרבן כזביחת שה
ולא העלאת דם חזיר כמעלה מנחה טהורה ולא תברך
און מזכיר לבונה כי לא יבדילו בין זה לזה כי יאמרו זה כבעל חי וזה כבעל
חי ובמעשה דמות האדם כמו בהמה שלא יבדילו בין טהור לטמא א"נ הכי
פירושו מכה איש וגוזל ממונו ושוחט השור קרבן לה' להתכפר וכן עורף
כלב וזובח השה לקרבן בחשבו שזה יכפר על זה וכן דם חזיר מעלה לפ"א
או על שולחנו ומעלה מנחה לה' לכפר זה על זה ע"ד את ה' היו יראים
ואת אלהיהם היו עובדים :
איזו קשה וכו' טעם שאלה דמשמע דפן אשבע וכחשתי ואמרתי מי ה'
קשה טפי שהוא כופר בעיקר מפן אורש וגנבתי וכו' שנשבע על

והשליל' לאפוקי מדר"ע דלדידי' האי קרא לתילת' אחריתי אתא כדאיב
בסמוך ומאי דמייתי הך דר' ישמעא' הכא דממלתי' שמעינן דלא אהל
לא הביאו אפי' בבשר תאוה מיירי ובפרש"י והיינו דבי ר' ישמעא' דכו
כמו שאפרש אבל התוספות חולקים עם פרש"י וכתבו דהויא קרא
איירי אלא בקדשים ובשחוטי חוץ ופירשו דמדאצטריך קרא להתיר
תאוה דייק ר' ישמעא' דמכלל דמעיקרו אסור ולפירושם אין מקום לכר
זו לכאן ולכן נ"ל בשיטת רש"י דר' ישמעאל מפרש קרא דואל אהל מועד
הביאו כבשר תאוה וכן פי' הר"מ בן דייסוב המקראות על אופניהם
ישמעאל דמוהר ראחמנא כבשר תאוה ושוב הזהיר שלא לעשות תוכח
כהון והיא דא"כ דמפ' קרא במוקדשים אתיא כר"ע ושביא עוד
דלק' פ' ראה דקתני כסדיא אסר הקב"ה לשחוט ולאכול לישר' עד שיביא
פתח אהל מועד תנין שנ' ועל פתח אהל מוע' לא הביאו כו' ואין שם אלא
התוספות דברי ר"י כאן והיא דפ' ראה שהיו תודים לרש"י גם הר"מ
בחדושין בגמ' חולין סברית דברי רש"י מסוי' דלקמן וכתב שהר"מ
ראיה מפלוגת' דר"י ור"ע דמיתניא הכא בויקרא ומירן כל מה שהקשו
דברי רש"י ע"ש וזולתם נסא דמר"ע סרי זה איסור וכו' מוכחת
ובאנך קאי וכדתניא בפ' סנו' כי ירחק ממך המקום אשר יבחר ה'
לשכן שמו שם וזבחת מבקרך ובאנך ר"ע אומר לא בא הכתוב אלא
להם בשר נחירה שבתחילה הותר להם בשר נחירה משנכנסו לארץ
להם בשר נחירה ופרש"י לאסור להם בשר נחיר' כדכת' בההוא קרא
ירחק ממך המקו' וגו' וזבח' מבקר' ותאנך וגו' שבתחל' במדבר הותר
בשר נחירה מהאי קרא נפקא ליה דכתי' כי ירחק וזבחת מכלל דעד
לא נכנסו על הוכיח ע"כ וא"מ צריך קנת תיקון ניר' דהכא וה"ג לפי
ישרא' נוחרין וכו' כא הכתוב לאסרו בו' א"נ לא בא הכתוב אלא לאסרו
אלא בשחיטה והשלילה לאפוקי מדר"י דלדידיה האי קרא לא ולהכי
כדאכתוב ומאי דמייתי דר"ע הכא משום דלדידיה א' פתח אוהל מועד
הביאו לא מיירי אלא במוקדשין ובשר תאוה לא נאסרה וכדאמר התם
קמפלגי ר"ע סבר בשר תאו' לא איתסר כלל ר"י סבר בשר נחיר' לא איתסר
כלל ופרש"י בשר תאוה לא איתסר כלל וקרא דאל פתח אהל מועד
הביאו בקדשים כתיב והאי דכתיב בכל אות נפשך תאכל בשר
לאורויי סיתרא כבשר תאוה אתא אלא כדדרים ליה ר"ע
כפוי הלם למדה תורה דרך ארץ שלא יאכל אדם בשר אלא לתאבון
וכי ירחק וזבחת בא להוסירו על השחיטה כשיכנסו לארץ
דקרא בפסולי המוקדשין שנפדו פ"י מומין משתעי כדמוקדשין
בבכורות אפילו הכי נמרינן חולין מינייהו כדאמרינן בפרק
מקים נכי ואיל לפסולי המוקדשים מה פסולי המוקדשין בשחיטה
אף נכי ואיל בשחיטה וגבי ואיל חולין נינהו בשר נחירה
איסתרי כלל הילכך לא עלה הכתוב בביאת הארץ אלא היתר
תאוה וביאה דכתיב בהאי קרא לאו כביאת הארץ נתלית אלא
דקרא למכתב וביאה באכילת בשר א"נ לאתי דדרשינן בבכור
וזבחת ואכלת אין בפסולי המוקדשין שנפדו אלא היתר
אכילה ולא גיזה ועבודה אי נמי לאסור שחיטת חולין בעזרה
כדדרשינן ליה בקדושין כי ירחק וזבחת בריחוק מקום אתה זובח
ואי אתה זובח בקירוב מקום ע"כ ואם תאמר כיון דר"י קאי
קרא ור"ע עקיבא קאי אחד קרא מנא ליה לתלמודא דפליגי
עד אעל קדא ועד אמר הדא ולא פליגי בבר במעוררו בוש הקושיא

ויקר' יג דבר' לב ישעי' יג

דבר' יב מלכי' א יח

ישראל אוסרין אסור תאוה במדבר לפיכך הזהירן הכתוב שיהיו מביאין קרבנותיהן לכהן והכהן שוחט ומקבל אע"פ שהבעלים יושבים ומחשבין כל היום אין הכל הולך אלא לאחר השוחט ומה תלמוד לומר שתי שחיטות אשר ישחט שני פעמים תני בשם רבי יודן שני דקדוקי שחיטה הן רוב שנים בבהמה ורוב אחד בעוף ׃ ה רבי פנחס בשם ר'לוי אמר° משל לבן מלך שנס לבו עליו והיה למד לאכול בשר גבילות וטרפות אמר המלך זה יהיה תדיר על שלחני ומעצמו הוא נדור (פורש) כך לפי שהיו ישראל להוטים אחר ע"א במצרים והיו מביאים קרבניהם לשעירים דכתיב ולא יזבחו עוד זבחיהם לשעירים ואין שעירים אלו אלא שדים שנאמ' יזבחו לשדי' ואין שדי' אלא שעירי' שנ' ושעירים ירקדו שם והיו מקריבים קרבניהם באיסור במה ופורעניות באות עליה' אמ'הב"ה יהיו מקריבין לפני בכל עת קרבנותיהן באהל מועד והן נפרשין מעבודה זרה והם ניצולים הה"ד איש איש מבית ישראל ונומ' ׃ ו אמר ר' יוסי ב"ר חנינא° אין הבמה מותרת אלא ע"י נביא מאי מעמא שנ' השמר לך פן תעלה עולותיך ואליהו מקרב בשע' איסור הבמות אמר ר"ש הב"ח א"ל שנ'° ובדברך עשיתי ברבורך עשיתי ר'יוחנן בר מרי מייתי ליה מן הדא אז יבנה יהושע אין

מהיותן לעניינ'דמיוניים לשמו יתב'שז'ש כאן לפי שהיו להוטי'אחר ע"א כו'וכמו שכתבתי ביפה עינים ח"א פ'נו ועכשיו בשותי לב להבנת האגד' ראיתי כי דברים שאמרתי טעות היו כידי אדרבה אגדה זו סותרת לטעם הרב וזה כי לא נתן ר'פנחס טעם אל עיקר הקרבנו'רק אל הקרבת בשר תאוה במשכן כי זה היה להרגילם בכבוד שולחנו כדכתיבנא ומאומרו והיו מקריבים קרבניהם באיסור במה כו' נר'שמקודם לזה היו מוזהרי' במעשה הקרבנו'אשר במזבח יי' וזה לא היה מפני שהיו להוטי'אחר ע"א שא"כ היו ב'הטעמי'ענין א' אבל הבאת עיקר הקרבנו'למשכן ולא בבמה היו לענין המכוון בקרבנו'לעצמם לא להרחקת ע"א . ומעצמו הוא נדור לא מצאתי פי'נדור וגי' הילקו'נדור והוא מלשון גדר או מענין הגדלה כמו להפגדר בו ויתכן דנזור נר'כלו'פורש : והיו מביאים קרבניהם לשעירים אע"פ שהמצריי' היו עובדי' מזל טלה ומפני זה היו אוסרי' לשחוט הצאן וכתות מין הצאבה עובדים לשדים הנדמים להם בצורת שעירי' כמ"ש הרב בח"ג פמ"ו אפשר שאחר שהורגלו בע"א מהמצריי'בחרו בעבוד' כתות הצאבה שהדעת ההוא היה יותר מתפשט כנר'מדברי הרב שם ׃ אלא שדי'מהות השדי'וטעם קריאת שמן שדי'וענין אכילתן ומיתתן וידיעתן פי'הרמב"ן בפ'ולא יזבחו עוד את זבחיהם ע"ש : ואין שדים אלו אלא שעירים ק'אחר שאמר אין שעירי'אלו אלא שדים ידוע הוא שהשדים שעירים ומה ג"ל עוד ראיה דאין שדים אלא שעירי'מדכתי'ושעירי'ירקדו שם א"נ לילף דשעירי' היינו שדים משעירי' ירקדו שם וכדאית'בת"כ ולא היה צריך להכי'יזבחו לשדי'וי"ל דתרתי בעינן דאע"ג דילפינן דשדים מקרו שעירי'לא היה לנו לפ'זבחיהם לשעירי'אלא שעירי'ממש לפי שבמצרים למדו לעבוד ע"א וכמו שהיו המצריי'תופסי'הב"ח עצמו לע"א כאו'הן נזבח לתועבת מצרי'כן היו ישראל תופסים בעלי חיים השעירי'לע"א כי הם קרובים למין הצאן אבל מדאשכחן יזבחו לשדי'שמגנה את ישראל בע"א זו ולא באחר'משמ'שעבודת' לא היתה אלא לשדי'ומ"מ אי לאו דאשכחן דשדים מיקרו שעירי' לא הוינא מפקי קרא ממשמעותי'וה"א דלמין השעיר וגם לשדי'היו עובדי' ולא זכר הכתוב אלא הא שם ׃ אלא שעירי'וטעם קריאת שמם שעירי'כתב הרמב"ע בעבור שיסתער הגוף הרואה אותם והרמב"ן כתב בעבור שיראו אותם המשוגעי'בדמו'שעירי'וכן נר'מדברי הרב שזכרתי לעיל אמנ'מדברי רז"ל נר'שהם נראי'לאנשי'כשמתראי'להם בדמות שעירי' אמר בברכות שעיר בשעיר מיחלף ׃ שנא' ושעירי'ירקדו שם ובמקום השמם והחרב ההוא לא תעבור בו רגל בהמה אלא שדים ניצהו ׃ ופורעניות באות עליה'והוא חלול יי'בדבר כדפי'לעיל ס"א ׃ אין הבמה כו'בירוש'דפ"ק דמגלה אית' ונר'דקאי אדתנן התם קדושת שילה יש אחריה היתר וקדושת ירושלי' אין אחרי'היתר ופי'שכשחרב'שילה חזרו הבמו'להיתרן עד שנבנ'ב"ה בירושל' אבל כשחרב ב"ה לא הותרו הבמו'דקדושת ירושלי' עולמית וכדתנן בזבחי' בפ'פרת חטאת ודלא כר'ישמעאל דס"ל דבמות מותרות בזמן הזה דקדושת ירושלי'לא קדשה לעתיד לבא כדאית'במגילה בתלמוד'דידן ובכמ' דוכתי ומשום דהא דשילה יש אחריה היתר ילפינן לה מקראי כדבסמו' עכ"א ר"י בר חנינ'שאין הבמה מותרת כלל משנאסר' כשהוקם המשכן אלא לפי שעה ע"י נביא שאז מותר'אפי'בזמן שב"ה קיים כענין אליהו כדיליף ואזיל ממה שלא חש אליהו לאזהרת השמר לך פן תעלה וכו' וה"ק דכל קראי דבסמוך מוקי להו בהוראת שעה ע"פ הנביא ולא אחרי ירושלים דוקא קאמר ר"י בר חנינא משום דס"ל קדושת ירושלים לא קדשה לעתיד לבא אלא אפי'אחר שילה וכן בגלגל דתנן בפ'פרת חטאת שהותרו הבמות קאמר רי"בח כי לא הותרו אלא לפי שעה ע"פ נביא וה"ג במדרש שמואל כדר"י לעול'אין הבמה מותר'אלא ע"י נביא ואע"ג דלא אשכחן תנא דפליג אמתני'אלא אחר קדושת ירושלים ריב"ח תנא הוא ופליג והיינו דלקמן ס"ד פ"ב אם בא אדם לומר למה בנה יהוש'מזבח בהר עיבל והלא המשכן היה שם כו'ואי לדינ'דמתני' מה צורך לדבור יי'ליהושע ודוד בלאו הכי ליכא אז איסור במה דמשבאו לגלגל הותרו הבמו' עד שבאו לשילה והר עיבל מקמי שילה טובא הוה וכן משחרב שילה עד שנבנ' ב"ה הותרו הבמות ודוד אחר חרבן שילה טוב'הוה ולא הוצרך דבור יי'ליהושע ודוד לנתינת רשות אלא לחוב'אלא כרי'בח ס"ל שלא היה היתר לבמות משהוקם המשכן לעולם אלא ע"פ נביא והא דמייתי לה הכא יתכן דדרים איש איש מבית ישראל דרמיז דוקא איש דעלמא אבל נביא מקריב בבמ'אע"פ שנאסרו הבמות לדרש'זו דאל"כ לא היינו שומעין לנביא לבטל ד"ת אפי'לפי שעה דקי"ל אלה המצות שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה אלא מפני שכן נצטוינו בתורה ולשמוע לנביא לבטל שום מצוה לפי שעה שומעין לו ויתכן דדרים איש איש לרבו'איסו'במות לעול'לאפוקי ממתני'דזבחי'כדפי' ׃ שנא' ובדברך עשיתי בלאו הכי הוה מצי למימר דודאי נאמן אליהו שע"פ הדבור עשה ולא עבר עבירה וכדאמרי' בשמואל אע"ג דלא כתיב ביה שבדבר יי' עשה אלא ניחא ליה לאתויי קרא כיון דאשכח ׃

ברבורך עשיתי רי"א בפי'מלכים הוק'לו אם מאת יי'נהיה הדבר למה הוצרך אליהו לבוא בתפלה ותחנונים שיענהו יי'שכל הנביאים

שעשו

אין לי אלא יהושע גדעון מנין שנ' ויהי בלילה ההוא ויאמר לו יי' קח את פר השור אמר רבי אבא בר כהנא° שבעה עבירות נעשו בפרו של גדעון עצי אשרה ואבניה פסולות ומוקצה ופר הנעבד וזר ולילה ומחוסר זמן ואין לי אלא גדעון שמואל מנין שנאמר ויקח שמואל טלה חלב א' אמר רבי אבא בר כהנא ג' עבירות נעשו בעולה של שמואל היא ועורה ומחוסר זמן ולוי היה אמר רבי יוסי אין מן הדא קריא את שמע כלום ואתייה הדא דר' שמואל בר נחמני ותשובתו הרמתה כי שם ביתו

ז ר"א איש איש טבית ישר' הה"ד עושה משפט לעשוקים לו ישר' דכתיב בהון כה אמר ה' עשוקים בני יהודה ובני יש' נותן לחם לרעבים לו ישר' דכתיב ויענך וירעיבך ה' מתיר אסורים° מה שאסרתי לך התרתי לך אסרתי לך הלב בהמה והתרתי לך בחיה אסרתי לך גיד הנשה בחיה והתרתי לך בעוף אסרתי לך שחיטה בעוף והתרתי לך בדגים ר' אחא ור' יונתן בש"ר לוי אמר יותר ממה שאסרתי לך התרתי לך דם הנדה אסרתי לך התרתי לך דם בתולים אסרתי לך אשת איש והתרתי לך את השבויה אשת אח התרתי לך יבמה אשה ואת אחותה בחייהם התרתי לך לאחר מיתה לבישת כלאים התרתי לך סדין בציצית בשר חזיר התרתי לך דג ששמו שבוטא את החלב התרתי לך את השומן את הדם התרתי לך טחול בשר בחלב התרתי לך את הכחל ר' מנחמא ור' ביבי ור' אחא ור' יוחנן בש"ר יונה אמרו תחת מה שאסרתי לך התרתי לך תחת איסו' דגים לויתן לויתן דג טהור תחת איסור עופות זיז זיז עוף טהור הוא הה"ד ידעתי כל עוף הרים וזיז שדי עמדי א"ר יהודה בר סימון בשעה שהוא פורש את כנפיו מכהה גלגל חמה הה"ד המבינתך יאבר נץ יפרוש כנפיו לתימן למה נקרא שמו זיז שיש בו כמה מיני טעם מזה ומזה תחת איסור בהמות בהמות בהררי אלף רבי יוחנן ור"ל

שעשו נסים כדבר יי' ויעדו עליהם דאסור בשבא ומן הקיום והיינו לפועל לא היו מתפללי' לש"ת ולכן פי' וכדברך עשיתי שעשאו ע"ל דבר כבוד י"י ולכן הוצרך לתפלתו שחשש שמא לא יענהו יי' מאחר שהקריב באיסור כלי כזוי יי' ובעבור מת"ש בתנחומ' אליהו מה שעשה לשמו של הקב"ה עשה שנא'

שופטי' ו בדברך עשיתי ואף שלא ירחק לותך דאפי' כלי רשות יי' עבר עביר' מכיון דהוה לכבוד יי' כדמשמע מדברי התו' כס"פ הנחנקין מ"מ פי' בדברך עשיתי כמשמעו ומ"ש בתנחומא שעשה לשמו של הקב"ה ר"ל שבשמו עשה הדבר שהודיע שזה המעשה מצווה מאתו וכמו שבגדעון אמרו לקמן ס"ד לשמי עשה ואני הוא שאמרתי לו וראיתי

מ"ל קף ו בתנחומ' דגר' כאליהו לשמו של הקב"ה

ירמי' ל ופ"ע הנבורה והכי משמע כס"פ

דברי' ח שנחנקין גם התוס' הסכימו עם שפי' כדברך עשיתי כדפרש"י שבכבוד יי' הקריב באיסור במה או שהבין כן ממ"ש גוי וקהל גוים יהיה ממך ואלו רמז התוס' אגדה זו והתנחומ' ידעו כי דברי רש"י הם מרו"ל ולא היו נוטים מאחריו כלל אמנם נורך התפל' דבר כ"ע וי"ל שכך היה הרבו' מ"ה שיתפלל לפניו על הדבר כי הק"בה מתאוה לתפלתן של צדיקי' ויש סגול' בתפלת' לחדש אותות ומופתים כדכתי' לעיל

תלים ק ס"א פת"ד ס"ט וגם שירא כבורו

תהל' לט שנעתר יי' תכף לתפלתו ע"ד תשיב ברוח ונשב ויקח גם היה צורך בתפלתו להסב לבם שלא יאמרו מעשה כשפים הם כמ"ש בפ"ק דברכו':

ר"י בר מרי מייתי לה מן הדא המעיין כלשון זה וכן באגדת שמואל פי"ב

דכיון דלא נתפרש בכתו' שיי' אמר לו לעשות כמו בגדעון ואליהו דכת' ביה וכדברך עשיתי כדלעיל ש"מ דכולא דבור יי' עבד וס"ל דלא עבירו' כגדעון רק מה שמפור' שאת' לו יי' ואע"ג דלא אמר לו אבני' פסולו' לא ק' ליה דמני סבר דלא הוו שתם אבני' פסולו' כדאכתוב בסתוך ומדס בלילה נמי ל"ק ליה דמני סבר דלי"

הותר בבמת יחיד כמו שהות' זר ונ לת"ד כדאכתוב אבל ר' אבא לאבני' פסולו' הוו שתם ולילה היה אפי' בבמת יחיד בדעת ר' דאית' בירוש' פ"ק דמגילה לא לגדעון ע"פ הדבור אע"פ שלא בכתו' ולה"ק דמדר' אבא נדחי' ר' של ר"י כיון דמני למימר שאע"פ נתפרש ע"פ הדבור הוה כדפשטי' אבל דהא דכתי' ויבן שם מזבח קבעו ודאי שלא לפי שעה ולא דגדעון נמי כתיב ויבן שם ההוא לא לעולה ולא לזבח אל להגלתו כדכתי' ויקר' לו יי' שלו' דשמו' מסתמ' לקרבן הוה ויש לה כמד"ז אמאי לא חשי' נמי זוד ומירוץ זה אכתבנו שם בע"ה עושה משפט לעשוקי' כו' דעת כר"י דלעיל שבאם כשר תאוה והותר כשנכנסו לארץ ובעי סמך מיי' מתיר אסורי' דהיינו תאוה שאסרו ושוב התירו וכד ליה לקמן ס"ה פ"ד ותעין זה כמי הוא דוגמת איסורין חלב כנגד חלב בהמ' והתר גיד הנש' כנגד איסורו בבהמ' כו' שנם זה כפי' יי' מתיר אסורי' אע"פ שאין תיבי היתר או דומים רק כא

יחשוב דשמע ליה מדרי"כ דלאמר שבבמה ניתרת ע"פ נביא קאי וזה לא יתכן מפני כמה קושיות וקשה שבכולן הא דקאמר אין מן הדא קרייה כו' שה"א לישבה בשום צד אולם לשון המגדה בכאן ובאגדת שמוא' הועתקה מהירושל' דכפ"ק דמגילה אמתני' דאין בין שילה לירושלים דעלה קייתי רי"כ ור"י בר מרי והשמיט הסופר בכאן פיסקא דמתני' ומשום דנבי הא דמכן התם קדושת שילה יש אחריה היתר דתני לה כמי מתני' כפ' פרת חטאת שני כאו לגלגל הותרו הבמות עכ"א דר"י שמע לה מיהושע דהתם אחריכותם לגלגל הוה והותר לבנות שם מזבח אלמא הותרו הבמו' משבאו לגלגל והדר כתי' שילה מנין דהיינו מאי דתני קדושת שילה יש אחריה היתר במות ומייתי משתו' דהוקבתר מירבן שילה וא"ת מה ראיה מהר יתר במות הרי אפי' בזמן שב"ה קיים הותר לפי שעה ע"י נביא כדרי"כ דלעיל וכ"ש הכא דהוה מכות יי' ע"י משה הא ל"ק דהתם קרא במות כהדיא בשילה וכ"ה מדכתי' כי לא באתם עד עתה אל המנוח' והנחלה הלכך מי' אשכחן דמקריב או באיסור במה כגון גדעון ואליהו א"כ לפי שעה הוה אבל בגלגל לא נאסרו הבמות הלכך מדהוינן שמא להמוה לבנות מזבח בהר עיבל אלמא שקע איסור דבמה דהוה בהבל מותר במדבר דמשבאו לגלגל הותרו ואין כרא' לומר דיליף מעיבל דבי היכי דהתם אע"פ שהיה המשכן הותרו הבמות ה"נ אחרי שילה אע"פ שהיה משכן בניב ונדעון הותרו הבמות דאי אס"ד דאחר שילה לי"ב היתר במה היינו משום דשילה איקרי מנוחה וכמו שירושלים אין אחריה היתר משום דאיקרי נחלה ה"נ שילה וא"כ מה ראיה מעיבל או דס"ד דמשהוקם המשכן נאסרו הבמות ולא הותרו לעולם אא ע"י נביא כדע' רי"כ דלעיל וא"כ מה ראיה מהר עיבל אך הא דאמר אין לי אא יהושע גדעון מנין שנ' ויהי בליל' ההוא וגו' משל היא כשיני מה ענין גדעון להיתר במה דגדעון בעוד שילה קאיתנה הוה ואו לכ"ע הבמו' היו אסורות ועניין גדעון הורא' שעה ע"פ הדבור הוה וכו' שאין זה אלא הבנת איזה תלמיד טועה שחשב דאחרי"כ היא דמייתי ר"י בר מרי ראי' והתחכם גם הוא להביא מגדעון והעתיק הכנים הגהתו בתוך לשון ר"י בר מרי והא דתמ' אבא בר כהנ' ז' עבירו' כו' ל"נ לה הכא את כהא דא"ר יוסי אין מן הדין קריא וכו' וגרסי' לה וכדגרסי' בירו' אין מן הדא ליה את שמע מינה כלום דא"ר אבא בר כהנ' ז' עבירו' וכו' וה"פ את מדשמואל הכו' כאית ללמד דשילה יש אחריה הית' כדלעי' אינך יכול ללמוד כלום דהא א"ר אבא ג' עבירו' וכו' וכי היכי דהתם הותר בית' במה לפי שעה ע"פ הדבור דהא בזמן איסור במה הוה דהא משכן שילה הוה ולכ"ע משכחת לה כ"ל כשאסרו הבמות ה"נ שלה חלב בשמואל לפי שעה ע"פ הדבור הוה ולא משום דלא הותרו הבמות וא"ת למ"ל משום הא דר' אבא איפוך ליה הא דקאמר ג' עבירות הותרו בפרו של שמואל גופיה דבי היכי דאותן ג' הותרו לפי שעה ע"פ הדבור ה"נ איתא דהוה היתר במה הא ל"ק דמני סבר ר"י בר מרי דלא הוה עביר מהכך דאין פי' כליל הוא ועולה את כליל לאישים כהפשט וכיתוה ולא הוה מחוסר זמן כדאכתוב ולא הקריבו שמואל בעצמו א"כ ע"י כהן א"כ ס"ל דזר מקריב בבמת יחיד כדאכתוב אבל בגדעון הוו ודאי עבירות דר"א אבא למ"ל הא מקרא ולפי' דגדעון הקריב באיסור במה וכן מאליהו ור"י בר מרי מאי דעתי' לחילק ומשמואל דודאי איכא למידחי דע"פ הדבור הוה כגדעון ואליהו וי"ל דלא סבר

ואחות אשתו שהאיסו' עצמו הותר בשינוי הזמן ואיידי דדרי' הכא יי' אסורי' לריש נמי הכא עושה משפט לעשוקי' ונותן לחם לרעבי' והא קרא בישרא' נאוד אע"ג דקרא בסתמא דעלמא משמע גם מה ענין אסורי' לעושה משפט לעשוקי' כו' לפי דרשא זו פי' בס"ה. מה שאסרתי התרתי לך י"א שהטעם בזה כדי לתת מקום ליצ"הר לפנות בו אם יי' לדבר האיסור ולא יהרום לעבור על מצות יי' והכי משמע בתנחו' פ' לאמר הזהיר את ישרא' שלא לאכול הדברי' הטמאי' שלא יאמר יצרך שכל הדברי' טובי' אסר הב"ה לישרא' אמר הב"ה כל מה שאסרתי לך התרתי לך כנגדו כו' כר' שמפני שיצה"ר ישתוקק אל האיסור באשר שמכבו התענוג הטוב ניתן לו ליהנות מאה אבל ק' שאם הדבר רע מגד עצמו יתירנו כדי להשביע יצ"הר דלא דמי לת"ש כיפת תואר לא דברה תורה כנג' היצה"ר וק"ל וכ"ש שלא תיקן כזה דבר שמתאוה לאש' אים איך יתגרו בשבויים אם לא תזדמן או לידו וכן אם איננה יפה כתואר י הבר"לי שדעת בעלי המדרש הזה כת"ר שאין לתלות טעם מגד עצמו ברצון אקי ולכן הפליא יי' להתיר כדברי' מעין האיסור כי זו הוכח שאין הדבר מתרחק מגד עצמו שא"כ היה ראוי להרחיק כל הדומה שאין כאן רק מגזרו יתב' היכא דגלי גלי ויש ליחס זה למדרש תנחומ' שאחרי אומרו כל מה שאסר לך התרתי כנגדו וכו' אמר וכ"כ למה כדי שכר טוב לישרא' כו' וכי מה איכפ' ליה להב"ה בין ששחט בבהמה ואם נוחר ואוכל וכו' הא לא ניתנו המצות אלא לצרף בהם את הבריו' כו' נקבל מה שאמ' הרב שהכ' שלא ניתנו המצות אלא לצרף כו' שאין טעם מגד עצמן כדכתיבנא בס"א ריש פמ"ד . ועדיין ל"פ מה שאמר איסורי להתיר כנגד' משאר איסורין שבתור' ונלא' כפי הטעמים שכ' שכפי הטעם שהוא לפשר עם יצה"ר היה זה כאיסורין אשר כאום מאיסו' המאכלו' וביאות המשום מהמשגל ולבוש כלאים כי באלה הוא תתגבר יותר אמנם מיני שאר איסורי' כגון זריעת הכלאים וכשול בחלב וכיוצ' מהמעשי' האסורי' אין יצה"ר מתאוה להם כ"כ שנגטרך עמו ואף כי יש דברי' אסורים זולת או שיצה"ר מחמדתן כגון גזל מטע' שאין להתיר להזיק לזולת מפני הנאתו של זה ולא נאות להם יי' רק הדברי' שאינן אסורות רק מגד מכות יי' ובפני הטעם הכ' שהוא לא שהמכות שגוליות מפני מכות יי' לבד מכות הוא שאין להוריד זה רק בה לו שאסר שאין איסורן רק לצרף בהן את הבריות כי איסור הגזל ודומיהן מבואר שטעם האיסור חוק בעצמו ואף כי מגינו איסו' הוא כ מגדרו' אחרי' כגון חמץ בפסח שבשר ותרומה וקדשי' ואיסור ע"מ וכלאי הכרם לא הוזכר כבשר אלו כי כל דבר שהאיסור לא מגד מקרי מעם הכל' כו מבוא' היות התר הרב' כנגדו כי חמץ בפסח מגד שנה בכל השנ' מותר ואין הפרש בהנאתו לאדם בזמן זה מזה וכן בשר כשיעברו השנ' שנה מפרי המותר בהנא' שום לפני שאסור ואותר ואיסורי ע"א לא חל האיסור רק מעמעם האדם כהם שמקריבים בכמה סקריב לע"א ותרם הבואה זו והכשיכה מבהמ' אחרת שכמה לא דומה . לו סרי הוא מותר במה שבאסר ממש מה"כ איסור חלב וחזיר כו'. שהנאסרים אין מתחלף לאחרים ואף יבוקש לבר איכות דומה להם קנת במין ועניין שאת מים ואש

הארץ ולא יקשה אכילתם כשר שכן דרך החיות הא ל"ק דלא אמרינן אלא
שבלעון בהמה יכלו להחיות עם הבהמה אבל לומר בהמה על חיה לכדה אין
לכן · אחת לששה חדשי' כלו' פעם אחת בששה חדשים שותה בנמיעה
אחת כל מה שהכנים הירדן בכל הו' חדשים ורש"ל אמר א' לי"ב חדשים

ה"ל לתקדי' יחד כשם א' להבדיל בשמם · אלו לובשי כלאים וא"ת
ערלים נמי להם שכבר נכנסו על המילה מאברהם ובלורית נמי
דהוי מלאת דע"א כדאמרי' כע"א הגיע לבלוריתו שומט את ידו וכו'
כלאי' הא לא הוסרו עדיין בכך דוחק לומ' דאמי' בר' אשור דאמ' כש"א

פרשה כג א כמעשה ארץ מצרים הה"ד כשושנה בין החוחים ר' יצחק פתר קרא ברבקה שנ' ויהי יצחק בן ארבעים שנה
אם ללמד שהיא מפרן ארם מה ת"ל אחות לבן הארמי אלא אביה רמאי ואנשי מקומה רמאין וצדקת הזו יוצאה מבניהם למה הוא דומה לשושנה בין החוחי' ר' פנחס בשם ר' סימון אמר כתוב וישלח יצחק את יעקב וילך פדנה ארם כולן ברמאות ר' אלעזר פתר קרא בגאולי מצרים מה שושנה זו כשהיא נתונה בין החוחי' היא קשה על בעלה ללקות כך היתה גאולתן של ישראל קשה לפני הקב"ה ליגאל הה"ד או הנסה אלהים לבוא לקחת לו גוי מקרב גוי אלו ואלו ערלים אלו פנרלי בלורית ואלו פנרלי בלורית אלו לובשי כלאים ואלו לובשי כלאים א"כ לא היתה נוהגת מדת הדין לישראל שינאלו ממצרים לעולם א"ר שמואל בר נחמני אלולי שאסר הקב"ה עצמו בשבוע' לא נגאלו ישראל לעולם הה"ד לכן אמור לבני ישראל אני ה' ואין לכן אלא שבועה כר"א לכן נשבעתי לבית עלי א"ר ברכיה גאלת בזרוע עמך בטרוניא (בעלילה) א"ר יודן שלבא לקחת לו גוי מקרב גוי עד מוראי' גדולים ע"ב אותיות הן ואם יאמר לך אדם שבעי' וחמש' אמור לו הוצא מהן גוי השני שאינו עולה מן המנין א"ר אבין בשמו נואלן ששמו של הקב"ה ע"ב אותיות ·

בר' עזריה בש"ר יהוד' ב"ר סימון משל למלך שהי' לו פרדס נטוע שורה של תאני' ושל גפנים ושל רמונים ושל התפוחים ומסר לאריס והלך לו לאחר ימים בא המלך והציץ בפרד' לידע מה עשה ומצאו מלא קוצין ודרדרי' והבי' קוצצי' לקצצו והציץ באותן החוחי' וראה בו שושנ' א' של ורד נטלה והריח בה ושבה נפשו עליה אמ' בשביל שושנה ינצל כל הפרדס כך העולם כולו לא נברא אלא בשביל תורה לאחר כ"ו דורות הציץ הקב"ה בעולמו לידע מה עשה ומצאו מלא מים במים דור אנוש מים במים דור המבול מים במים דור הפלגה מים במי' והבי' קוצצי' לקוצצו שנ' ה' למבול ישב וראה בו שושנ' א' של ורד זו ישר' ונטלה והריחה בשע' שנתן להם עשר' דברו' ושב' נפשו עליו בשע' שאמרו נעשה ונשמע אמר הקב"ה בשבי' שושנ' זו ינצל הפרדס בזכות תורה וישראל ינצל העולם · רבי

שותה כל מה שהכנים בכל הי"ב חדש
וכ"ל שאפ"ה שבלה בכל הי"ב הים
שוב יונאי' מהירדן ומתכנס' במקו'
שיר ב א' ומשם גומען בהמות ואין תימיר
רמ"פ כה מעערכי' שם מי הים אע"פ שעוברים
בתוכו וכדרך ששנו בפ' השפיכ' ירדן
פס כח יוצא ממער' פמיים ומהלך בימה של
ניפורי וכימה של טבריה ומתגלגל
ויורד לי"ס ומתגלגלת ויורדת עד
שמגיע לפיו של לויתן את דשבא לא
דברי"ד ס"ל דיגיח ירדן אפיהו קאי אלויתן
אא אבהמות דבדידיה קמיירי אך לא
ידעתי מנא דייקי ששה חדש או י"ב ·
לבלוך שה כלו' הלחם שה כעלא' מרות
שמות ו גלגלו · נהר יוצא מעדן והוא
שמו' או גדול מאד ומתנו ישתה לששה שנא'
אלי' ע ועל יובל ישלח שרשיו לא מים משם
ראיה שיוצא מעדן והוא לבהמות אא
מדקריה יובל דריש כיובל לשום
מקום וקאמרי דהיינו נהר זה שיובל
לפי בהמות אל"כ מ"ט קריאתו יובלי
זה לבהמות לאו כפשוטו שאהן כודע
חכמת יי' כי כי ירדם והשגחתו בפרנסת'
מ"ם דנקט הני ולא במנאים אחרים
כמיני בהמתי' והמתכות והחי המדבר
אליכט אא שאו מפני גדולתן שבה הבור ית'
ניכר יותר כהן נקט לשרו והיינו דפי'
שיה לארץ על ב"מ ששוא גדול מכל
השעול' הרב' כמ"ש בפ"ק דתענית שולש
א' מש' כנ"ע ויתכן שא"ש מי לא
ידע בכל אלה כי יד יי' עשתה זאת
אדלעיל מינה קאי דכתי' ישלו אהלי'
לשודדים וכו' ויר' שלפי שלכאור' יקרה שלום רשעים בעיני האדם אמנם
בשיגלה שכרן של צדיקים בשעודת בהמות וזיוו ולויתן כנ"פ יכירו וידעו
כי יד יי' עשתה זאת לשיבו שלות הרשעי' כי כדי שלא יזכו לטוב' זו משפיע
להם טובה בעה"ז על מעוט מצות שבידם והצדיקים הם סובלים יסורין
בעה"ז כדי שיזכו לשכר זה לעה"ב · זה לויתן וקאמר דגיהים לשון דכי'
משום דזכר ונקבה בראו והרג את הנקבה ומלחה לצדיקי' לע"ל ונמצא
שיזכו הצדיקי' לעתיד לתלות ולחי אבל בהמות אינו אלא אחת דס"ל כר"י
דלעיל וי"ל שאף שברא עם כן זוג כדאמרי' בפ' השפינה ס"ל שאו נהרגה
ודלא כדאמר שם שסרס הזכר וצנן הנקבה · הה"ד כשושנה בין החוחי'
וכו' משום דבעי לאתויי אכמעשה ארץ מצרים הא דר' ברכי' דאמ' כשהייתם
במצרים הייתם דומים לשושנה וכו' כדלקמן מייתי שתי' קרא וכרים דריש
ליה בכמה אנפי כדרך המדרש · פתר קרא ברבקה וא"ת מ"ט הוכרת
שבח רבקה התם דמיירי בכל קראי בשבח כנסת ישרא' וי"ל דודאי בשבח
ישרא' קמיירי והיינו שכין א"ש ששם רעי' ותפסים את ישרא' לזנו' אחריהם
ואינן שומעין להם הוו כשושנ' בין החוחי' לפרש' ומה שפי' הכתו' ברבקה
ר"ל שמשבח את ישרא' בשאר שוכחה רבקה בתורה או שרמז כאן לשבח
רבקה לומ' שישרא' דומים אליה ע"ד זרוק חוטרא לאוירא אעיקריה קאי ·
מה שושנה כו' קשה דקרא כתיב גבי קראי דשבח ישראל הכך יפה רעיתי
כו' אני חבצלת השרון כו' ומה טעם להזכירם זה שהוא נגותן ועוד היכי
מדמה לה לשושנה בין החוחים לא היה לו לומר אלא לאות בין החוחים כיון
דהוו ישרא' דומים למצרים וי"ל דהא דקאמר הכא אלו ערלים ואלו ערלי' כו'
היינו רוב ישרא' אבל מיעוט צדיקים הוו בהו דהא שבט לוי לא בטלו
המילה כדלעיל ס"פ כ פי"ב וקרא בשבח ישרא' קמיירי שבזכות המעטי' תגיל
שמרוכין והוא כשושנה שהיא בין החוחי' אף שהיא מעט לגבי החוחי' וים
שורח רב בלקיטתה לא יביאוה שם ומ"ש שלא היתה מדת הדין נותנת כו'
היינו משום דהעולם נידון אחר רובו והקב"ה בזכות הצדיקים שביניהם
הקדים ליסבע לאבות עלה כנגד מדת הדין וא"כ שתף שמו עמהם אבל אי
לאו דהוה כהו צדיקים לא היו נגאלין מפני השבועה כי יודע אלקים מה
שיחטאו ולא היה נשבע להם וא"כ לא היה גואלן למען שמו דלא עבי' דאמנ'
טעה למקרי וכבן לא יחלוק ר' אליעזר על האומר לעיל ס"כ שבזכות משה
ואהרן נגאלו ועם האו' בזכות כשי' לדקכיו' וכו' וא"מ פליגי אהא דאמ' לקמן
פל"ב בזכות ד' דברי' נגאלו שלא שנו שמם וכו' דהכהו בכל המון ישראל היו
שהרי אמר שלא במנהג פרוץ בערוה לא שלומית וס"ל לר"א שלא היו אותן
הזכיות מספקו' לגאולתם ויתכן לומר דהיינו נמי לדידי' דמשילם בשושנ'
שבשביל אותן זכיות נקראו שושנה ולפי שלא היו מספיקות לגאלם שתף
יי' שתירת שבועתו ולמען שמו לגאלם בע"כ למדת הדין ופליג' נמי אהא
דאמר לקמן ס"ה פ"ב שנגאלו מתוך ס' דברי' וכו' דאי ס"ל שעשו תשובה הרי
שוב אינם דומין למצרים דליתא כאן גוי מקרב גוי והכיא דלעיל ס"כ
פ"א ס"מ"כ אתיא כר' אשור דהכא ז אלו ערלי' ואלו ערלים בקוית דייק
לה מדלא קאמר גוי מקרב עם או עם מקרב גוי וה"ס דאע"ג שישרא' נמי
איקרו גוי כאומרו ומי גוי גדול ואיקרו נמי עם בכמה דוכתי הא לא

ל"ד דכני נח נכנסו בכלאי' וי"ל
תפני שכל אומה ניכרת בלבוש
וישרא' היו לובשים כמלבוש נכרים
שלא היו חוששים להיות לשם
ואע"ג דתניא בהגדה תלמד
ישרא' מצויינין שם אפשר דהיינו
צדיקי' שביניהם והכא ברובא קאי
כדפי' א"נ הגיון ההוא היכא
שמפני שיהיו ניכרים כשעבודם
מלבישים אותם לבוש ניכר אבל
הדברים שלא היו מכריחין אותם
ישרא' לובשים כמותם אפי' כלאים
ולפי מ"ש הרב כח"ב פל"ז שהכל
משעיפי ע"א ניחא טפי ·
אלולי שאסר הקב"ה ואע"פ
לאברהם וגם את הגוי
יעבודו דן אנכי וכל דבור שיוצא
הקב"ה לטובה אפי' על תנאי
חוזר כבר פי' לעיל ס"א פ"ג
דוקא ע"פ נביא שלוח לעם
לא חשיב כנביא שליח לבני ישראל
כנפש האב וכנפש הבנים אחת
וכדכתיב' התם על נבואת עד
עמך יי' א"נ שאני הכא דהוי
למצרים וכדרך שתירצתי לעיל
פ' וס"ס' · בשבועה ק"דא
גופה תקטרג מדת הדין כיון
ראוי שינאלו למה ישבע דשבועה
על תורה היא והויא שבועת שוא
דשבועה זו משאמר לאברהם
נשבע עליה ואפי' שיי' יודע
לא הויא שבועת שוא כיון ד
שעתא לא היו חוטאים ואין יי' דן את האדם על העתיד כדלעיל ס"א
ומ"ש לכן אמור לבני ישראל לאו דהשתא נשבע אלא הודיעו
הקודמת ואע"ג דלעיל ס"כ פ"ו משמע דלמשה נשבע הקב"ה
בטרוניא בעלילה ואלמות וכן עשה יי' שבא בעלילה כנגד מדת
הטענת השבועה ז א"ר יודן וכו' א"ר אבין וכו' לעיל
פמ"ד ושם פירשתי דמייתי להו הכא לומר שלמען שמו הוא שנאלן
שלא היו כדאין שינאלו והיינו ע"ב אותיות כנגד שם ע"ב שנגאלו
שורה של תאנים אם נדקדק טעם הזכרת ד' מינים אלו אפשר לפי
ד' מינים מתחלפים שהתאנים כל הפרי נאכל תוכו וקליפתו
מינונו נאכל ולא הגרעינין שבתוכו ורמונים בהפך שתוכו נאכל
קליפתו והתפוח אלכד שכולו נאכל יש בו נ"כ ריח טוב וכל מיני
שנאכלים לא ימלטו מא' מד' פנים אלו ואלו נפרס שהכוונה בזה
האנשים בשלימות היה אפשר לומר שהתאנים כנגד השלמי' בכל
בנגלה ובנסתר והגפן כנגד השלמים בנגלה מהם ויחטאו קצת
בתחטבה והרמוני' כנגד השלמים בלבבם כינס לבין אחיהם אף
ממעשיהם אינם הגונו' כשושי עביר' למה כענין יעל והתפוחים
שלמי' האנשים במעשים ובדעות שהריח רמז לחכמ' ותורה אלא
שהמשל זה כנגד בריאת חלקי העולם בתקנן כדאכתו' בסמוך · ·
שושנה וכו' ומיירי שהחוחים היו סמוכי' זה בזה ואו קצץ שאר החוחים
נקצץ נ"כ החות שהשושנ' בו ולכן כדי שלא תקצץ השושנה הניח את
וכן בנמשל לפי שישרא' צריכים לה"ה שאם יאבדו לא יהיה להם קיום
פן תהיה הארץ שממה וכו' וצריכי' להם לעבודת ישובו של עולם
מדינו כטבע לכן יחיה המון האומות בעבורם א"כ מה שהניח החוחי'
לפי שיש תקוה שתפרח מכל אחד שושנ' כמו שנולדת שושנ' זו וכן
יש תקוה דלמא נפיק מינייהו זרעא מעלי' וידבק בישרא' ז כך העולם
ק' שנר' שהנמשל בנטיעת שורות הפירות היינו התורה שנבראת העולם
ידה וקשה שהרי בשנברא העולם עדיין לא נתנה התור' ולא למילה
שבתחלה נטע בו מיני הפירות ועוד קשה שכמו שבנמשל לאיתא
הוי במקום שורות הפירות כמו כן בנמשל במקום התורה הי"ל
שהרשיעו והפרו תורות לא מה שהעולם מלא מים במים כי זה
העולם לא שפסד התורה ועוד קשה מהו הנמשל במסירת האריס
קשה דבמשל לא בא בעל הפרדס לראות כו' עד לבסוף
הבא כדור אנוש ובדור המבול ובדור הפלגה ראה יי' ונפרע
כאומרו וירא אלקים את הארץ כו' וירד יי' לראות את
כו' ועוד קשה היכי קאמר לאחר עשרים וששה דורות
בעולמו וכי עד עתה לא הבין ועוד מאי קאמר והביא קוצצים
שנאמר יי' למבול ישב מה ענין המבול למה שהיה לאחר
ועשרים דורות וי"ל לומר שהנמשל בנטיעת השורות הוא מה
יי' העולם כבריתו וקומתו שבכל סדרי בראשית היו בתיקונן
וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד והחוטאים
בנמשל החוחים שהיתה הפרדס שע"י חטאם נתקלקלו סדרי

ר רב חנן דציפורי פתר קריא בגמולות חסדים בנוהג שבעולם
עשרה בני אדם נכנסין לבית האבל ואין אחד מהם יכול לפתוח
את פיו ויברך ברכת אבלים ואחר מהם פותח פיו ומברך דומה
כשושנה בין החוחים בנוהג שבעולם עשרה בני אדם נכנסין לבית
הכנסת ואין א' מהם יכול לפרוס על שמע ולעבור לפני התיבה וא'
מהם יורע רומה כשושנה בין החוחים ר' אלעזר אול לחד אתר א"ל
פרוס על שמע אמר להו לינא חכם (מיני יודע) עבור לפני
התיבה אמר להו לינא חכם אמרין דין הוא ר"א דין הוא דאינון
מתגלגלין (מתפתלים) ביה על מנן צוחין ליה רבי נתכרכמו
פנינו והלך לו אצל ר' עקיבא רבו אמר לו למה פניך חולנות הני לה
שובדא אמר ליה צבי מרי דילף אמר ליה אין אלפוה לבתר יומין
אזל לההוא אתרא אמרו ליה פרוס על שמע פרס לפני התיבה
עבר אמרין איתחסם (נתחזק מן נתפתח) ר' אלעזר וקרון ליה ר'
אלעזר המסמר ר' ינאי הוה מליף לתלמידוי ברכת אבלים אמר הנון
גברין בהן ׃

ה רבי חנניא בריה דר' אבא פתר קרייה בגמלכיות מה שושנה וו
בשהיא נתונה בין החוחים רוח צפונית יוצאה ומשבה אותה
כלפי דרום והחוח עוקצה רוח דרומית יוצאה ומשבה אותה כלפי
צפון והחוח עוקצה ואע"פ כן לבה מכוון כלפי מעלה כך הן
ישראל אע"פ שהן נבזין אונגיות ואנגריות (מסים) לבן מכוון
כלפי אביהם שבשמים מ"ט שעיני תמיד אל ה' כי הוא יוציא מרשת
רגלי רבי איבו פתר קרייה בגאולת מחר מה שושנה וו כשהיא
נתונ'בין החוחי'היא קשה על בעלה ללקוט ומה הן עושין מביאין
את האור והן שורפין חוץ לה לאחר כך לוקטין אותה כך צוה ה'
ליעקב כביבי צריו כנוס הלמיש לנוה יריחו לנערין סוסית לשבריח
גישפרא לחיפה לור לאונו הה"ר ואת ירושלם בתוך הגוים שמתיה
למחר כשיניע הקץ מה הקב"ה עושה מביא את האו' ושורף הין לח

הה"ר והיו עמים משרפות סיד ומה כתיב בהו י' בדרך ינחנו ׃

ו א"ר אבין מה שושנה וו יוצאה עליה שרב הרי היא כמושה יצא
טל הרי היא מפרח כך כל זמן שצלו של עשו קיים כביכ'כול
ישראל נראין כאלו הן כמושין בעו'הו אבל לעתיד לבא יעבר צלו
של עשו וישר'מרטיבין והולכים הה"ר אהיה כטל לישראל מה שושנ'
וו אינה כשלה אא"כ על נב ריחה כך ישר'אינן בטלין אא"כ על נב מצות
ומעשים טובים מה שושנה וו אינה אלא לריח כך לא נבראו צריקי'
אלא לזאולתן של ישר' מה שושנה וו עילה על שולחנן של מלכים
תחלה וסוף כך ישרא'הן הן לעולם הזה והן הן לעול'הבא מה שושנ'
וו נברת בין העשבים כך הן ישראל ניכרין בין האומות שנא' כל
רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה' מה שושנה וו מתוקנת לשבחות
וימים טובים כך ישראל מתוקנין לגאולת מחר ׃ א"ר

היה בקי בפרישת שמע להויכו כרך"ק שיהיה בקי בכרכו'של תפל'וכ'א
שם לא היה כ"ל רק מכות ונכורו'וקדושת יי'כמ"ש קנת המפרש'לפרש"י
דין הוא לתיכון מתגלגלין כיה י"מ סטורחי' כסבילו ול"נ שמתפתלים כו
סטות מדם נדול בלטון נלוו למתך לעיל פ"ה ובערו'הכיה סכת סכת כל
מה דאת יכיל למנגלא נליג ופי'
לעשותכם סכה, אתחסם ר' לשון מס תנחומ'
ספי' ס"ר נפתלי שמתפלה היה לפיו פ' ויתי
מחסום פין לו טע' כי למה יקרמוסו
ע"ם הרחסנות כיון דמתתקן וכעל
כחלת מכו כסוף פ"נ פי'סכיה חסוס
מתחלתו ועכשיו סרה חתימתו כמו
ודבקו את המוכח ונם זה מיכו נכון
ובעל חוח נחמת פי' תלוי ונפר הדבר
ול"נ לשון חזוק כהכיה דנרסינן כפ'
המכיה כדי יין כרפיפים חדפים מפני
שברי'לחסנון ופרס'י להקפות' כסוק
רשון הם מתחזקי' ומתקשים מו פי'
נתפתח ׃ טליף לתלמידוי ברכת
אבלים נרס חזית ברכת חתני' וכרכת
אבלים כי היכי דיהוין נוכרין ככל
מלה ׃ כך הן ישרא'וכו' ומ"ת עדיף
מיכה הל"ל שמע"ם שסס נרדפי' ככמ'
שתות הם דכתיב כה וכדפי' המתרג'
דכתוב בנזדת מלכיות וי"ל דמין זו
דמיון לעקילת החוחים כשושנה שמין
היזקן שם מעט לנקבה לו להפיל תלי'ד"א
ממנה קנת עלין ולוה דומה עניו
המסי' ומרכוכיות מכל שממרו' דומה
לעקירת הסושנה והם דלמ נקט קרח יקו' לפ
פסיה"ל מש' דמיכו נוזק בכולם כי
כתה עכר על נפשם המים הזדונים יפע'לנ
מפני חתת המליך מכל כעניין המסי'
נדקו יחדיו כל יפר'כי פין חים שנט' דכר'לפ
מאחרי יי' מפני זה ׃ לבן תכוון ולא
יסורו מתנו ונם לא יהרהרו מחר
מדוחיו לו פולין הדבר כמקרה מכל
מבקשי'מי'סיעור'ולהכי תייתי עיני
תמיד ל' יי'ותפ"ם שהמזמו' כשם דוד הוסעיד
כתיב תפל'הוה כנגד כל יפר'והרחי'
דמסיים היה פדה לקים את ישרא'
מה שושנה וו כו' ק"ת סדר נאולתי'
בעניו שכח ישרא'זה היה יותר נוזק
כשכ"י ונבלאותיו וי"ל שהכוכ'לנשכח יפע'שפ
את ישרא'שסס כתוך הגוים ומינן
לומדין ממעשים'שהיה דרי' פירקין

ומינן פורקין עול עם היות'מעונין ביניהם'ולהורו'שהסנר'כתוך הגוי'הוא
מכל נדדיה וכתוך נוים רבי'הזכיר מה שלקט נרי'לפרוף שכיכותיה כעין
הסושנ'כי זה להיות הקוני'מרוחי'וסוכבי'חותה מכל עבריה שת"ת ללקט'
בעניו מחר"ב כלפי מ"ם מני חכללת הסרון דהויכו שהיה'חבויה ורמוס'
כגלן של מלכיו'וכנחולה תרטיב מעשי'טוכי'כסושנ'כדמי'כחו' הסיכ'י'
שכשיו טיב לה לעתיד לה יכנו עתה המלכיות שסכיכותיה כדרך העולם
שהקרוכי'למקו'המוגלחי'נהניה מסה שכל יקרה לה כסושנ'שכין החוחים
שהיה נלקט'וסכיכותיה נפרפים ׃ כגון חלמיש כו'ומ"נ דקרח לה ק"ל
היתה ירושלים לנדה כיניהם כחות'שכיכיו נרוי כולל כל מקו'שהם כגון
טברי'שסוסית'מגלה ויוסכיה כוברי'למנשי טברי'וכן כולל'הה לשוכי'
של ירושלי'שהיה העיר הגדול'ית"ה מחרכיית'וכן זת ירושלי'כתוך הגוי'
מתיים ׃ הה"ר זת ירושל'כתוך הגוי'שמתי'ומ"נ דהויכו כזוכן שהיו ישר'
כתקומו'שהם ועתה מפוזרי'כין הגוים מ"ת ילפי'מיכה פיי'מסכבת את יפר'
כגרויהם ונפק'מיכן יהיו ככל מקו'עד שיגיע כע"ם ׃ ומה כתי'כהן יי'
כדך יכחנו וכדמם'כספרי שמ'לשם המקו'לים כדרך שיסכת'יחידי'כעה"ז
ולא נהניית'מן החומו'כלו'כך מני עתיד להסיבכ'לע"ל ומיון מ'מן החומו'
נהני'מסכללום ׃ מה סוסנ'וכו'וט'הוכרת זה כשכח כגם יפר'ישרא'לות'שהיה
כנדקת'סוכלת עול הגלו'שהיה כמוס'מפני עכו ומיכ'הוסכת עורף לי'י
וכשע'דרשת ר'חנניה ור'מכה לעיל'ומנב מורחי'קומר נמי דסושנ'רמיון
לתקות'כהללחת'בעכו'כלו של עכו מ"ג כלפי מ"ם מני ח"ם להויכו שחכיכיו
וכמוס'כגלן של מלכיו'כמ"ם כחזית הסיכ'הכ"ה שיקרה לה כסושנה שמין
כמיסתה מסה שלח כשרב ושוב תפרח וכן היה כשבור כלו של עכו"ם תפרח
כסושנ' ׃ הרי היה כמוס'ודבר זה מיוחד כסושני'מסתר למחי'שהם יותר
דכי'מכל הנתחי'כמ"ם כפסיקת'סונה כסושני'ל"ת שרכי'כסושני'וכחזית
הרועה כסושני'שלכן דך כסושני'ולכן הסרב יהסום כהם יות'וכן הפרחת'
כטל הוה יותר מסתר למחי'שכל עליה מוסנרו'כגכטול שלם שנק'קוב'נש
וכשידד הטל עליה תפחת ויתפשטו עליה כתוך ד"ם שמות וכן יפר'נלות'
ככד מנלות כל החומו'כמ"ם כמיכ'רכתי נבי נלתם יהות'מעוני והנלחתם
בנחול נדול'ופסיק כפתע פתחו'כלי הדרך כסושני'ולכן הסרב יהסום כהם יות'וכן הפרחת'
כטל הוה יותר מסתר למחי'שכל עליה מוסנרו'כגכטול שלם שנק'קוב'נש
וכשידד הטל עליה תפחת ויתפשטו עליה כתוך ד"ם שמות וכן יפר'נלות'
ככד מנלות כל החומו'כמ"ם כמיכ'רכתי נבי נלתם יהות'מעוני והנלחתם
בנחול נדול'ופסיק כפתע פתחו'כלי הדרך כסושני'ולכן הסרב יהסום כהם יות'וכן הפרחת'
כמ"ם והל דכתי'כין החוחי'לפס'דחתם לפסוק יסתר תיכו סוסני'כגון
סושנת הסמקי'כי פסושני'סכין החוחי'דוקא כן סכן כמושות טפי כשרב
ומפריחו'כטל'כלפי מ"ל מחת לות'סע"י פסיה כין החוחי'סמין לה עניפים
וס"ם ניכו עליה פסיה כין חוחי'לכך לכן הסרב מכם חותה הרכם ׃

ים לעיל ס"ח פי"ג ד'דפרי'כמתנו פימי מנוס כו' ומ"ל כמכנל שכשחתו
כרים וכמ"ם לעיל ס"ח פכ"ח מף המתן זיכתה כו' ו"ם הכין יי' כמולמו
נו מים כמים דהויכו לקלוקל העולם ע"י שכפסף כמים כחטחת ות"ם
העולם לה נברת אלא כשכיל תורה הייכו לומר שמם שבחלה היו
כרים נחותים ושוב נשחתו הייכו
ים דכשכיל התורה נכרת העולם
ספרו חותה נתקלקל ומע"פ
יין לה ניתנה תורה מ"ת ניתן
ם מנות כניכת שכן חלק מסתור'
ם ומסר לפרים הייכו שמשם שלם
נשתו מהעולם ומסרו ביד שרו של
ם וכמ"ם לעיל ס"ח פ"ו שמימי
נסתלקה שכינה לרקיע הם' כו'
ם היה מסניח ככלל העולי ליפרע
כפרוכן חטחתי ולכן נפרע מהם
ר מנוס וכדור המכול כו' מכל
חר כ"ד דורות נח נהשניח כעולם
הנחם פרטית וכמ"ם שם שמיד
לפרע לכל'כד לעיל ס"ח פ"ד ס"ח
הפלנה וכו'ומ"נ דכתר הכי
היו כמה נדיקי' דהויכו מכות
נטי'וקהת ומחרם ומקמי הכי נח
ך ומתולנה כל הני יחידים הוו
יו מסניקין להנין על העולם
נד הדורות הרשעים מפ'כ ישרא'
עדה שלימה ׃ והביא קוננים
הויכו כשנה ליתן'תור'שהיה
ם חלוי בדין שהם לה יהיו יפר'
ים התורה היה מחויר העולם
וכו כדמי'כפ' ר"ש ולעיל ס"ח
והריחה כשעה שנתן כו'
ל'ח משה אמר עלם לא יי'היה
ת'ת כי' כך יהודה דמכילתא
מתיר נעשה ונשמע דכתי'התם
תר קנלת י'הדברו'ולהכי מדמי
הדברות לפרשת השוכנה כי
ליכנות הסם מתנם מחתר כעשה ונשתה מדמי ליה ליסוב נפש
חר הריח כי כמחתר זה שנתחייבו ככל מה שיאמרו עשו נחת רוח
ומע"נ דמקחתי ת"ת מחתרו כל מחר דכר יי'נעשה מפשר על קבלת י'
ת לכך ועוד שקדיימת נעשה לנעשע כמה מעלות טובות שפ"ל
על תמיחות לכם ונכדתם למלחכי השרת ׃ בגמולות חסדי'מיכה
כיון דעניו זה לתו בגמולות חסדים לחוד שייך שת כפרישת שמע
לפני התיבה כדמפ"ם דקחתר דפתר קרח כנ"ח ליתי'ככקי כפפל'
ם הכתוב לפרש הם"נ טפי מפשר מדות טובות ועוד שכוחן דופי
דפם לקרחן מחותים וכי ספר שיריס כת לפשת היחידים ולנגות
ין וי"ל דמשום דקרי להמון ישרא'עוסנת העמקים מפני שמרטיבי'
טוים כשוכנה כדלימ'כחזית מחר שלם שכולם עוסנים ת"ת יש
לה מיוחדת כיחידי סגולם עד שפם יקרחן שוכנה לנכי הרכים
חותים לנכות והייכו לענין נמילות חסדים שוה יוכיח שת כולם
ולוי זה לה יבחו מפ"ם דענין פרישת שמע שלם הוה הים ם"נ הוה
כפפלת יחיד והייכו דכתיב כיה רעיתי כי הנומל חסד דומה
הוה נומל חסדים לנרך ברכת מכלים כדלעיל וברכת חתנים
ל ס"ח פ"ח ולה"ק פתר קרח כנ"ח דעיק שכחת כהכי הוה ומשום
רך לומר כשוכנה כין החותים כמי כפורם על שמע ושוכר לפני
קמר נמי כגוסנ שכעולם ר'כני מדם נכנסים כו' ׃ ומבדך
שוכנה כחצית נרס חו כגוסנ שכעולם ר' כני מדם נכנסים לבית
ובכה חסורי מחסרת ׃ פרוס על שמע כו'כפ'הקורא עומד
פורסין על שמע ומין עוכרים לפני התיבה כפחות מי' ופי'כר'ן
ין פורסין על שמע כגון שהיו כאן'כני מדם שהפללו כל
נותו כיחיד ולה שמעו לה קדיש ולה קדושה הרי לח' מהם עומד
קדיש וברכו ומתחיל כיוכר מפני קדושה שבה ולפון פורס חונם
אומר מחנית ברכות דהייכו ברכה רחשונ'ולחחר שסיים מותה
חיל להתפלל תפלה מעומד לפי שיש כה קדוש'והייכו מין עוכדין
ויכה ולישנה דמין עוכדין הייכו מפוס סדרכן היה שלח לעכו' ס"ל
כה עד שתניין לתפלה והנוהנים פי'מין פורסין מין מתחילין
כל ס"ק כיכרך הם' ויעמו המחרים כברכתו כו' ומ"ת לח יקשה
עכור לפני התיבה תיכו שח יוכיח שמעו שלח היה לפרוס על שמע
עכור לפני התיבה תיכו שח כשמנוע לתפלה ויש תפשר שתפ שלח

שצלו סל עסו ס"ה כל המלכיות אלא משום דעסו הוה המלכות הר' שבתורה קניטו כו נקט ליה ולהכי נקט נילו סל עסו ולא קאמר סתמו כפי המסך דקאמר יוכתה עליה סרם לרמוז לתפיסתו מוחנו בכל מלכותו ער"ם כרים המכיה תניין מי כטולך מי כסולא דכר עסו ס"ב לנו סכל זמן שפני עסו כהלחה ס"ה לנו להיות כהלחה כמ"ש בפ"ק דחגיגה גבי ולמוס אלמוס יחתן כשוה קס זה נופל לה"ק כל זמן שכלו סל עסו קיים דהייטו הלחתו ויתכן דכלו רמיז לזכותו ככבוד סכיו שוה מנין עליו

רחפני' ו ולא נזכל לו עד שינער זכותו כמשו"ל נבי ואחר כבוד תקחני ס"ב כלו הייטו ממלכת מערכת מזלו ע"ד סר נלס מעליסם , אינה כטילה אלא ע"ב

יחז' כג ריחם כלוש' סלעולם ריחה כשמר כס ואינה כטילה מוס שאפי' כשהיה יבשה וכהיוה חופן שתחים עמד ריחה כס וכן ישראל אין ריח מנות ומעשי טובי'

חיוב לו כטל מהם שאפי' שהם בגרת הגלות לעולם מקיימים מנות ומעשי טובים ואפשר שהגיר'תם שוטנה אינה נטלת אלא ע"ג ריחה כך ישראל כו' אינן כיטלין כו' ופי' שהשוב'אינה נלקטת

שמו'כד אלא כשכיל ריחה :

אלא לנחולתן של ישראל ושכח זה מיוחד בישראל שנדיקיהם מהנים לכל ישראל שנאלו ע"י להיות כלם כנוף אחד שאין בן נלויק ס"ה

שם אלא יועילו אלא לשכחן וכתי"ם לפיל ס"ה פת"נ מכח לא העמדתי מניניס מחך אלי מעמיד מניניס ס"ק מאי לא כגרסו דקאמר שעיקר בריאת הנלויק אנך עצמו שהוא יסוד עולם ושמא אמה שחחלק אותם כתוך הדורות שוה כפי להגין על הדורות קחיירי שהיה דאחר לפיל ס"ה פי' שנגרות שנדרשם ע"י להעמיד דורו שלפניו ודורות שלאחריו וכפ' המתוכה רחם הקב"ה שהנדיקים מועטים עמד ואחלן ככל דור ודור .

תהלה וסוף כלו שחחלה ועד סוף שם ע"י שהיה לריח חינה שלמכלת ועומדת לפניהם ככל הפעולה ;

והן לשם"כ שיהיו קיימי' לעולם ע"ד ולא דכר ר' למחות כו'

כן יעמוד זרעכם כו' וכחלה רכים וג"כ יהיו לפני יי' חמיד אלא יחליפם כלומה אחרת כמ"ש נבי יי' החמיד היום וכו' :

לנאולת שחר שהיה עוכו ומנוחה כשבחות וימים טובים : כשהייתם נמנרים כו' משום דקי"ל כיון דמעשה שרן מנרים ושרן כנען דמוכר עלייהו הייטו ערירות שם כורך לומר כן מכיון דהה שם ומזיל קרא כל הערי' כשדיה ושם כנע לפולימנו שכן היו מעשה שמנרים והכנעניים שדרכה זה שקום למוכר עלומר דרך העולם כך היה ושם לומר פיוהרו כן יעשנו כמותם אלא כשדיה כתיב כאן הכי כי אח כל התועבו' אשר עשו אנשי שרן ושטחא שרן ושקקול עונה עליה כו' ועוד שה ל"ל אשר יעשתם כה ושאר שני שכיה שלא שהם הטרם נדע שיעשו שנמנרים ונשחים לשרן כנען לה"ק דשחמר לומר שכמו שנשחנדים שמרו יחוסיהם שנוהרו שלוכות ולכן היו בין שהמנרים כשבאם כיעים כשובב כין שהיו להיות שמנרים כלם שנשחים ושם קדושים כיחוסיהם כן יהיו כנותם לשרן כנען שאחר שנשחחיל בטהרה קדוש לשם יותר ליהר ועוד לומר שירחו בעיניהם כי זה שכח לשם כמו שהיו בין שמנרים נחשבים כשובב בין שחושים :

הייתם דומין לשובבים בין שחושים שע"נ דשמר לעיל נוי שקרב נוי או ושלו ערלים ש"ת היו נדולים מן שערים כלשון ס"ל כ' וכשה שלשה הוה דכור כשובבים בין שחושים כדפי' .

בבן אדם שים לוב כזכות כו' לפי שהם שהסופר שמעיט מדברי ר' עיקר כוונתו ומדרך שומדן דעת ר"ל שר"ל שמעשה שרן מנרים ושרן כנען שרוייהו עכין זכות שלא כהרת"כע שפי' כמעשה שרן מנרים על הפעירי הנו' ולכן שמר שהם כך כזכות שהם שחת דשמיין להדדי וש"כ מכיון דמנרים וכנען כני חם שהחת דומים כמעשיהם ש"נ כוונתו לפ"ש כשובב בין שחושים על שם שישראל דומין בין שהמנדיים והכנעניים לשובב בין שחושים ולו"ש שהמנדיים וכנעניים שיקרו בזכות שלהמותם זה לזה והיותם בני לב אחד ושם אחת .

משל למלך כו' שהם דק"ל שה נורך לשוכיר מעשה שנרים וכנען ושאר ישכחם בה שחת לשרוני שפני שע"י הרע"ם כיניהם קרוב לשעות שיעשו כמעשיהם נדיך ליזהר שלכת בדרכיהם כדי שיחיו כתוכו הוניים שקרוב להשעותם ללמוד שהם להיותם יחיים ושין לה שחי שחותי

ז א"ר ברכיה אמר הקב"ה למשה לך אמור לישראל כשהייתם כמצרים הייתם דומין לשושנה בין החוחים עכשיו שאתם נכנסין לארץ כנען הין דומין לשושנה בין החוחי'ותנו רעתכם שלא העשו לא כמעשה אלו ולא כמעשה ארץ מצרי' ר' יצחק פתר קרייה בבן אדם שים לו ב'כנות מאם אחת שתיהן מאב אשר כשר חמורים נזרם ומצרי'ופוש וכנענ"ר חנינ' א'שתיהן משפי'א'כר'א ונבני חם כוש ומצרי'ופוט וכנענ"ר חנינ' משל למלך שהיה לו בת יחידה והשרה אותה בבתי אחר ונמצאו כולן בעלי זנות ובעלי כשפים אמר לה בתי הני דעתך שלא תעשי לא כמעשה אלו ולא כמעשה אלו כך כשהיו ישראל במצרים היו מצרים בעלי זנות שנאמר אשר כשר חמורי' כשרם וכשנכנסו לארץ כנען היו כנענים בעלי זנות ובעלי כשפים שנא' מרוב זנוני וזנח טובת חן בעלת כשפי'א'ל הב"ה בני הזהרו שלא תעשו לא כמעש' שלו ולא כמעשה אלו ולא כמעשה ארץ מצרים :

ח ועתה לא ראו אור תנא הרואה חמה בתקופתה לבנה בסרורה כוכבים במסלותם מזלו כסדרן אומ' ברוך עושה מעשה בראשית אמר רב הונא הרא ראת אמר ביומות תנשמים ובלבר לאחר שלשים יום ועתה לא ראו אור רבי ברכיה ורבי ירמיה בריה דרבי חייא בר אבא אמר דרש ר' לוי בר סיסי בנהרדעא ויראו את אלהי ישראל וה ער שלא נגאלו אבל משנגאלו היכן היתה דרכה של לבנה ליתן שם היתה נתונה א"ר ברכיה מעשה לבנת הספיר אין כתי' כאן אלא כמעש'הוא וכל ארנלייא (כלי מוסנו'פירמתינט כלעז) שלה נתנה היא והסל והמנרפה שלה נתנה בר קפרא אמר ער שלא נגאלו ישראל ממצרים היתה רשומה ברקיע משנגאלו עור לא נראתה ברקיע מ"ם ובעצם השמים לשוהר כך אינון נקיין ענגין :

ט תני רבי ישמעאל כמעשה ארץ מצרים וכמעשה ארץ כנען וגו' ואם לאו אני י'אלהיהם הנ'רבי חייא לשה אניי'ר כתיב שני פעמים אני הוא שפרעת'מדור המבול ומסרום ומעמרי' אני עת'יר ליפרע ממי שהוא עושה כמעשיהם דור המבול נטחו מן העולם ע"י שהיו שטופין בזנות א"ר שמלאי כל מקום שאתה מוצא זנות אנרדולומוסיא (מכה כולנת) בא לעולם והורנת טובים ורעים רב הונא בשם רבי יוסי אמר דור המבול לא נטחו מן העולם אלא על ידי שהכהבו נוספיות (כתובות) לוכר ולנקבה ר'עזריה בשם ר'י'ב'ר סימון ורי'בל בשם בר קפרא מצינו שעל הכל הקב"ה מאריך רוחו חוץ מן הזנות בלבר ואית ליה קריין סניין שנ'ויהי כי הרבה האדם ויראו בני האלהים את בנות האדם וירא יי כי רבה רעת האדם ויאמר יי' אמחה את האדם ברוסיים ריב"ל בשם בר קפרא אמר כל אותה הלילה היה לוט עומר ומברר עליהם סנינוריא כיון שבאו ואמרו לו אין האנשים ונרשה אותם בתשמיש מיד הפך מעשיהם ולכן כריכה לפוסיקה אלא מעשה וכן ישראל לפי יחידים לנני המנדיים והכנעניים בכל משפחותיהם שנופים וכבשפים סיעטו ישראל מחדיים :

ובעלי כשפים לפי שכחומר ונחקותיהם לא שלכו הוסיר על החמורי דהייטו מעוכן ומכשף כשלי כשפים ולא הוזרך לנגיד על המנדיי'על הכשפי סהוא בתורה מחר'שומי פרשה מכל הזנות הזרך לרחיק שחיני כ"כ עד פי' שלא חמר כמעשה מנדים על הזנות כדפי' רחב"ע אשר כשר חמורים נזרם קחיירי לעניל מיטן שהיה לו בת יחידה והשרה אותה בבתי אחר ונמצאו כולן בעלי זנות ובעלי כשפים אמר לה בתי הני דעתך שלא תעשי כמעשה אלו ולא כמעשה אלו כך כשהיו ישראל במצרים היו מצרים בעלי זנות שנאמר אשר כשר חמורי' כשרם וכשנכנסו לארץ כנען היו כנענים בעלי זנות ובעלי כשפים שנא' מרוב זנוני וזנח טובת חן בעלת כשפי'א'ל הב"ה בני הזהרו שלא תעשו לא כמעש' שלו ולא כמעשה אלו ולא כמעשה ארץ מצרים :

ח ועתה לא ראו אור תנא הרואה חמה בתקופתה לבנה בסרורה כוכבים במסלותם מזלו כסדרן אומ' ברוך עושה מעשה בראשית אמר רב הונא הרא ראת אמר ביומות תנשמים ובלבר לאחר שלשים יום ועתה לא ראו אור רבי ברכיה ורבי ירמיה בריה דרבי חייא בר אבא אמר דרש ר' לוי בר סיסי בנהרדעא ויראו את אלהי ישראל וה ער שלא נגאלו אבל משנגאלו היכן היתה דרכה של לבנה ליתן שם היתה נתונה א"ר ברכיה מעשה לבנת הספיר אין כתי' כאן אלא כמעש'הוא וכל ארנלייא (כלי מוסנו'פירמתינט כלעז) שלה נתנה היא והסל והמנרפה שלה נתנה בר קפרא אמר ער שלא נגאלו ישראל ממצרים היתה רשומה ברקיע משנגאלו עור לא נראתה ברקיע מ"ם ובעצם השמים לשוהר כך אינון נקיין ענגין :

ט תני רבי ישמעאל כמעשה ארץ מצרים וכמעשה ארץ כנען וגו' ואם לאו אני י'אלהיהם הנ'רבי חייא לשה אניי'ר כתיב שני פעמים אני הוא שפרעת'מדור המבול ומסרום ומעמרי' אני עת'יר ליפרע ממי שהוא עושה כמעשיהם דור המבול נטחו מן העולם ע"י שהיו שטופין בזנות א"ר שמלאי כל מקום שאתה מוצא זנות אנרדולומוסיא (מכה כולנת) בא לעולם והורנת טובים ורעים רב הונא בשם רבי יוסי אמר דור המבול לא נטחו מן העולם אלא על ידי שהכהבו נוספיות (כתובות) לוכר ולנקבה ר'עזריה בשם ר'י'ב'ר סימון ורי'בל בשם בר קפרא מצינו שעל הכל הקב"ה מאריך רוחו חוץ מן הזנות בלבר ואית ליה קריין סניין שנ'ויהי כי הרבה האדם ויראו בני האלהים את בנות האדם וירא יי כי רבה רעת האדם ויאמר יי' אמחה את האדם ברוסיים ריב"ל בשם בר קפרא אמר כל אותה הלילה היה לוט עומר ומברר עליהם סנינוריא כיון שבאו ואמרו לו אין האנשים ונרשה אותם בתשמיש מיד

ונפלת תקופת ניסן כשכחתי כמורחת דפלת נכחי מרכשה ופי' שכחתלת מחזור כ"ח שנופלת תקופת ניסן כתחלת ליל ד' כשהיה כתחלת כריאתה וכו"ה פי' הרמב"ם לנכה שהריאה דהייטו כשחה לתחלת חול שלה כו' וכו"ה פי' נ"כ רכינו יהונתן ומזלות כשעה כשחורים למקום שהיו שם כשעת כריאת העולם וזה נוהנ כשכוכבים שכל רב הונא דמייתי הכא וכן בירושלמי שם דרכי כתקופתה כו' הייטו כימות הנשמים שעכרו נ'ימים מעוכנים ולא שהם כשם ולא כוכבים כשת שיהרתו מרוכים לנרך עליהם ומה מועלת לו רחו חור כו' ק"ק כשעכרו ימים כהירות כשחק"ם רחוי לנכה לשמו יתב"ש דהייטו היסופר לו כי מה כשהם דמייתי כספור שכחו נ'ימים כהיתה כם'ון דורשין ולשלקוט וכן הכיא כעל הפרח הכה ט"ם הוה דנ'נרסי' בירושלמי ולילקוט וכן הכיא כעל הפרח לענין ליגא מין לנו שלא כפי שלמודו ד'ון וכ"כ כל הפוסקים לנכה זה עד שלא נגאלו פי' סוה שאחר שחתם רגלין כמעשה לנכה כחומר ולנכה כל שכן שחתם רגלין שהיו משעכדים כהם כחומר ולנכה שחת רגלין כמעשה לנכה זכר לנרתם ע"ם עתה מנכי כנרת מנכי כנרת שוב לא היתה שם לנכה שלא הוזלנה לחקום שנרכה ליגחן שחתם רגלין היה כעצם השמים לטוהר ושע"ם שיראלו את שלקי ישראל שהיו מנגעלו כוה ר"ל דה"ק וירחו את שלקי ישראל ואחת רגלין לנכת הספיר ואחר שנגאלו היו כעצם השמים לטוהר והיינו ואחלה לפניו כדפירש"י כחומש .

היא וכל שרנלייא שכחי פי' לרכות כל כלי משה שלכנים שכו היו מכיחים החחר והשנרפה שכה נורפין כטיט לפני יי' , היתה רשומה כרקיע ות"ל היתה כרחיה כמרחי לנמרי היה רק דומם כל זהו ושלו שרחו את שלקי ישראל הוה שרחו שלו שרחה דכתי שרחו שלו שרחה .

הלג בירושלמי שחיה כך חיכון נקיין חן ענגין ופי' שנרחה שהן כטהרתם כשהן נקיי' משעכנין וקחת ועשה לה רחו שחותי

שכתוב בתורת הנזיר וק"ל דמדחל"ל מסתמא שכיוצא שעשה עי' מלמד ס"מ מלמד שממונה על ההריון ובפ' הרב דסיינו כח שבייר וי"ל דמ"מ מכות י' עושה תחיר כת"ס סם נוטל טפה ומפחידה לפני הקב"ה כן מ' מהנחתו יתב"ש לפרסם הנזיף עושה כן לממזר ' וה הקב"ה ק"מ"ט אמר להלמיוד שכל דבריו במעשה

כך הוא בבורך לעמוד בין נואף לנואפת אמר לו הב"ח איוב ראוי אתה לפיים אלא יהי אומר כאשר אמרת העיני בשר לך אלא אמר הק"בה הריני צר כל קטורין שלו ברמותו אבינו בשביל לפרסמו אמר ר' לוי משל להלמידו של יוצר שנגב ביצת יוצרים ועמד רבו על גניבתו מה עשה עמד ועשאו כלי ותלאה בפניו וכל כך למה להוריעו שעם' רבו על נגבתו אמ' הק"בה הריני צר כל קטורין שלו ברמותו בשביל לפרסמו ר' יהודה ב"ר סימון בשם ר' לוי בן פרטא כתיב° צור ילדך תשי ההשתם כהו של יוצר משל לצייר שהיה יושב וצר איקונין של מלך משהוא גומרה באו ואמרו לו נתחלף המלך סיר תשו ידיו של יוצר אמר של מי אצור של ראשון או של שני כך כל מ' יום ה"בה עוסק בצורת הולר ולסוף מ' יום תיא הולכת ומקלקלת עם אחר סיר תפו ידיו של יוצר אמר של מי אצור של ראשון או של שני הוי צור ילדך תשי ההשתם כהו של יוצר יו"ד זעירא ולית בקרייה כוותה א"ר יצחק מצינו בל עיברי עבירו' הנונב נהנה והננגב מפסיר הנוזל נתנה והנגזל מפסיד ברם הכא

שניהם נהנין מי מפסיר הק"בה הוא מאבר מסניו '

יג ר' מנשיה בר בריה דר' יהושע בן לוי אם מצינו שכל מי שרואה דבר ערוה ואינו זן עיניו ממנה וזכה להקביל פני שכינה מ"ט ועוצם עיניו מראות ברע מה כתיב בתריה מלך ביפיו תחזינה עיניך תחזינה ארץ מרחקים ·

סדר קדושים התהו פרשה כד

קדושים התהו ר° וינבה ה' צבאות במשפט תגיא א"ר שמעון בן יוחאי איסתי שמו של הק"בה מתגדל בעולמו בשעה שעושה פרת הרין ברשעים

לקרי זנות בכמה דוכתי הקיטן יי' כפרסום מעשיהם : ביצה יונרים ענול על תמר היונר שעשוי כנורת ביצה כמו כני' של יונר דם' מיזהו כשר' כהו של יונר דרים בור כמו טייר כדרך שמחזרו בכרכות מין נור כאלינו מין נייר כאלינו : רפו ידין של יונר ק"כשלמת כנמשל יבדק רפיון ידים כשמירש לנייר כך כי לא ידע מה יעשה עד שמסיים דעתו מה יעשה מכל כ"מ מכיון דדרכו להפך נורת הצוב לנורת הנוף מפי' מחר שנוייר בפ' יום כנורת הבעל כלשני' מה רפיון ותוהות שייך כו בשירש הניוף מיד יגייר כנורת הנוף בדיוקו ומי מיכה ספיקא קמי שמים ומתח ר"ת כשלמת קמת' שעשה מעשה שכנון זה ירבו ידי היונר כתנהגו של עולם · יי"ר זעיר ומין ככל המקר' כמותה ונם זה רמז לתשות כח יי' כביכול שהיי"ד מחלת שמו לרמוז כי כביכ"ל נותן חולשה בשמש בסר כו יגר עולם · כל עוברי עבירות כמה שכין מדם לחברו קמייני · כנון נגזלו' וחכלות וכיוצ' מכל מה שיוכל כל אח' לפצותה לחברו כלי שיכות חברו כגון מכילת חלב וכיוצא אע"פ שהעשה בחנור' וכשיבא נהנין לא דמי לעניי' להכא · מי מפסיד הקב"ה וכיינו נור ילדך תשי כלומ"ה לכדו הוא השם : הוא מחכך שמניו שנפשל הזרע שיי' מגייר ממנו הולד כשמני היונר ופתרחץ מקמי יי' ופעמים שכשבילו נחכך מן העולם שהמנשפת מתיבנו שלא תגלה ערוותם ע"ד כי ניתפו ודם בידיהם וכו' ע"י דבר שי' מכיח לכללות הממורים כדלקמן ס"ד פ"ט ומ"ש שנם התנפי' מפסידים זרעם לא מקרי הפסד לגבייהו לפי שהם מינם חפצים בעבור רק לעשות תאוותם כדאמר התם · מצינו שכל מי שרואה כו' כוונת מאמרו זה לכתן למדרש אחי יי' דכתיב בתר כמעשה מרץ מנרים כו' דאתי למימר שהנזהר מהעבירות זוכה להקביל פני שכינה כדלמטה שכל מי שרואה כו' ·

וזכה להקביל פני שכינ' לפי שהוא יפה' קדוש ופונע ומה ומינו מייחד שמו במקום זמה כדלקמן ס"ד פ"ט לכן הנזהר ומתקדש שתפילו בעיניו מינו נהנה מדבר ערוה יהנה מזיו השכינה · פ"ט ופונם עיניו מראות ברע וכיינו שמינו משתכל בנשים בשעת שהן עומדו על הכביסים כדאמר בפ' חזקת ופרכינן היכי דמי לו דליכא דרכה לחריגה ואזיל רשע הוא ומי דליכא דרכה לחריגה מנום הוא ומשני לעולם דליכ' דרכ' לחריגי ומ"ה מיכבי למינם נפשיה ופרכ' שמינו משתכל בשהוא הולך לשפת הנהר היכי דמי דמשכח ליה קרח שם עובם עיניו דמשתע שהם לא יעניים עיניו מינו לא נדיק ולא רשע לו דליכא דרכה לחריגי ואזיל בהך רשע הוא ומ"ש שעובם עיניו לא היה לו להקדיק אלא להתרחק מן הכעירה דקי"ל הרחק מן הכיעור מנום הוא שם משתכל דרך הליכה ומכום רחמנא פטריה ולמה הזקיקו הכתוב להעל ים עיניו דמשכח ליה קרח שמעינן מינה שנרוך לעשות עניו למינם נפשיה להטות עיניו לנד אחר והייכו דמשכח ליה קרח לו יהיים נפשי' חסיד הוא עד כאן · מה כתיב בתריה כו' ומ"ב דכניהו כתיב הוא מרומים יסכון כו' לאחו נתן מימיו נאמנים כו' ומשמ' לעי' ס"מ ממ"ח דהיינו מי שנותרן בחמונו לנמילו' חסי' מדמה ליה בחברשם שאחר יוקח נא מעט מים כו' וזכי משתע בפ"ק דכ"ב דילוף מיניה כתה של נדקה מ"ת רי' כל מני ספר שתין פי' אף שכר הנדיק הכ"ל סי' יתן לאחו ומים נאמנים וכדבעי' לאחר כהדיא דר' שמלאי דקאחר תרי"ג מנות נאמרו לאחר כסיני כו' כח יעשיה והעמידן כל עם שנאמ' הולך נדקות ודובר מישרים כו' כדאיתא בפ' הלוקי' ס"ק מנא ליה דאחוש עונש עיניו מרמו' כרע לאחר יוכה לאלך כיוצין לאחו עד דעביד לכלהו שם דהיינו הולך נדקות דובר מישרים כו' ושאחו י"ל דכיון דשם אלי כנגד י"ה דכתיב בהאחר שתם בת דוד והעמידן על י"ה כח יעשיה והעמידן על שם כי היכי דשוטה אלה דכתיב התם פי' אחת שאלה ה"נ הוא מרומים יסכון ואלך ביוצין כו' דכתיב הכא אחד מיכיהו קמי ·

הה"ר וינבה י"י נבואות כאשפט כו' משום דבעי לאחוויי דרכי כרכים דמיית ואחה מרום לעולם י"י משום הה דאמרינן רומאות אחה נוהג כו' נחת קדושה ליישראל לעולם וכדיאמ' אשרי לאום שכך לו שכתוב אחה מרום לעולם י"י נבואות כאשפט כו' ואחה קדוש ואינה יי' כדרך המדרש מייחי וינבה י"י נבואות לומר להאי קרא נמי מפרשינן ליה כדאמרינן ר' כרכיה ואחה מרום לעולם ידך על העליונה וכי מיחה כשוחר טוב מז"ק"ח שם כאשפט וינבה יי' נבואות ואם בנדקה ההל נקדש נדקה אלא דאיידי דאמייחי ליה מייחי דרש"י דאמרם ליה על שם שעמו יתברך מתנדל בעול' כשעות' דין ויש הפרש בין זה לא"ם ידך על העליונה לדרשב"י נדולת י"י שמכירים כאו ונכוכתו והשנחתו ולא"ם ידך על העליונה פי' שמשכחים אותו ביושר היכו ויתכן דבעי לפרש נמי וינבה י"י נבואות כאשפט כדאמרינן ואחה רומאות אחה נוהג כו' דה"ק כשעות' אשפט וקדוש לאדם נוהג הנבואה להשיבו לעולם ס"ד אשפט כם שטבול יום כשעות פוסק נדולה לאדם פוסק עליו ועל זרעו עד סוף כל

דברי ס נג

יפתי לנ סם

סדורו ולא התריך לפרש. אימתי ק"ט לפון זה דמסתם דידיעין מסתמו יאבד מתנדל ולא ידעינו מתי יהיה וקמ"ל מיתתי וכדרך שהקב"ה מרים מרכו מכח מהיכה קמי דקדשני מלימתי ממלן דאמר כזמן מחד וקמ"ל שהינו מלה כשאה שעושה מדת הדין ולא כלפון שמכילתא נבי ומכבדה בפרשה מניך שכתוב שכשהקדוש פורע מהלומות שמו יחזל לח מתנדל כעולם כו' וי"ל דהא פשיטא לן מכתה קדמי שעתיד שמו יתברך להתנדל כעולם כשומרו יי' ימלוך לעולם ועד כי מו מהפוך ג עתיד שפה ברורה כו' ופיה יי' לשלך וכלה רבי וקמ"ל דשכי' כי לא יהיה זה ע"י השפעת הטובות והורדת הגשם שעתידים לטובה שלא תהלת ידיעת נדלו בעולם יהיה ע"י המוגם הכח על הרשעים דמכיון דמשכחן כל הני קראי דמפרשי הולע' שמו מכפורענות הרשעים ה"ם כל שכתובי' בע"פ שלא פירשו כן מ"ל לפי פיעלה על הדעת שאין יי' מתנדל בני פורענות בריותיו כי אם עשיו הם ומיון יי' שמח במפלתן של רשעים כנודע ומדרש ירמ' חסרון כנדולתו כחסרון מעשה ידיו ע"ד שסופך דמים ממשל את הדמות שמנדלת שמו להרבות ולהפרות מעשיו כטוב מדותיו לכ"ח פליגי כן מתחר שם יי' פורענות ירמה ככול יי' בעולם והנשארים ישמחו וירלו יתנדל ככול שמו כזה . ואיה לן קריין סניין ככר כתכתי נורך הכיחו מקרחות רבו' ות"ח ל"ש דכמכילתא במקום הנו לח מייתי לכל הני שלח והתנדלתי והתקדשתי ומייתי מחריני הכח דהיינו ושמתי כהם חות ושלחתי מהם פלטי' כו' וכה אמר יי' יניע מנרים ויסר ושמתי כהם חות ושלחתי מהם פלטי' כו' ואמתי לח מייתי הכח הנהו ואמם נמי כיום כו' ושמה שכר רשעי קשת כו' ואמתי לח מייתי ס"ל דלח מייתי מחתי לח מייתי הני דהכח וכשלמה למתן דעת נדקות יי' ס"ל דלח מייתי לח מייתי לה ו"ל דכמכילתא לח מייתי כודע יי' משפט עשה מליהו מזכיר לפון כבוד מו נדולה כיי' רק חעשה המשפט בהני קראי דכתיב הכו כבוד מו נדולה ונבי יניע מנרים ישכר כוס כיין דכתיב הכן לתם על משתר שלקי ישרל מוסיף הרי זה לפון שכח ונדולה שיוסף בשתר עליון ומוסיף ודב ולא מייתי כשעם הזשת מוריעם לת ידי משוס דמשתר דמיירי בישרל דכתיב' חשמת יהוד' כתוב' כו' ולא כתי לתחויי לח פורענות ל"ח ויענ"י בכלות במשפט נמי בישרל משפט דלעיל מיבי' לכן נלה עמי מבלי דעת מכל רשב"י מני שכר דכ"ם משעו שכמה פעמי נעתקים הכתובי' מישרל לפ"ם מו מת"ם לישרל כך כתובים זה אחר זה והם ללח מייתי קראי דמכילתא דלא כתי לתחויי דלעשכר לת מה שעתיד להיות דומיה דויענ"י. נכלות במשפט דעלה קראי דמייתי לעתיד וכל שהנהו לשעבר ניהנו כר מוסמתי בהם מות וכהמות מני שכר רשב"י דוקנידו לת כבודי דקאמר לתו משום הפורענות שנעשה כרשעים בכתוב בתורה פרשה קאמר לת מפני הנסים שירתו כתוב ישרל כמ"ם שם וכתו ורתו לת כבודי וישכן במדבר שהרחור מקרים כאחר שם ניכתו ולא נעשו בתורה משה מהרה כרשעים בע"ז הכתה מיני"ם שיכתים לל המעשל כשכתוב הפיקורוס וסיעתו שכפרו בתלימות שכה רחשונה וישחו כל הרכרים לל המקרא ויש סיוזר בתלימות שכה רחשונה לכל יכתים הוי"ה לה השנחה הלטית מעולם בטענת רוממות יי' ובפלות העולם השפל ושאר טענות שערכו כנגד הוי"ה והשנחה הלטית והיה דעת מרשטו וסיעתו ויש מיתלה הדבר לקוכר יד ותשרון יכולת יי' לעשות הדין וכתו שפחד מרע"ם מן יזמרו מ"ם בכלתי יכולת יי' כו' ויש מיתלה הדבר לחסרון ידיעה כוכר המשפט כמלך מחיסר המשפט כיד מחריש לקיכור יניעתו כדקדוקי הדיבים וכן יי' נתן המשפט העולם ביד מעדכת המשפט ע"ד מרן נתנה ביד רשע ויש מיתלה הדבר לרוש לל לומר כי יי' יחפון לעשות משפט להנדיק רשע ולהרשיע פדיק ע"ד כ"חמרלם כל עוסי רע טוב כעיני יי' וכשם הוח חפן וכשלעתיד יעשה הדין כרשעים יתנו נדקות יי' ויכוסו המקרים מכל הסרהורי' הנו' לכן הזכיר מקרחות שו שכבל ס' נזכר עשול מחשבה אחת מהנו' כי כחומרו והתנדלתי והתקדשתי וכולעתי כו' נזכ' ידיעת מניחות יי' הנדול והקדוש והוח ניחו שכה רחשונה לכל וכחמרו ויענ"י נעשות במשפט נזכר כלעי המוכ יי' מעשנחת המשפט מפני נדולו ורוממותו לדרכה מנהנותו לעשו' משפט כי הוח לו למעלה ונבהות ס"ר כל מקום שחניכו נבהותו מניחו עניותנותו כו' וכחומרו חודיעם לת ידי ואת נבורתי חזכיר יכלתו כפי' וכחומרו נודע יי' משפט עשה חזכיר ניחו יודע בדקדוקי הדין עד שיתן לכל אחד מדה כנגד מדה כדקדוק זו ס כפועל כפי נוקם רשע לכתו למען דעת נדקות יי' חזכיר ניחו בלילך ויסר ולא אל חתן רשע ומה חזכיר בכתובים בסדר חזכירם לפסר מקדים והתנדלתי והתקדשתי שבדבר יותר מפורש כו מבשה בכתובים ומתנו תורה לפרש נ"כ שאר קראי דכתי והדר נקט נודע יי' דמייתי ודאי ס"ס כדכתיבנא והדר נקט למען דעת נדקות יי' שבפי פשיטו לין משם פוס רחיה כמ"ם ויסכיך ויענך יי' נכלות לפסוף כדרך שמדרש דעשיק קרח דעשיק כיה פסוף הלכך לף שרשב"י לפסר דנקט ליה מקמי קראי לחריני בעל המדרש סדרו כפוף משום דפשה למדרש כיה:

ואיה לן קריין סניין שכתוב כתוב משפט הרשעים דנכי והתנדל כתי' וכשכתי לפון כדכר וכלם כו' זנכי שנכי תוזוש כשפט הוסף כתיב ובלתי לפשוכה משנה עוכם וחשתחם כו' ונכי למען דעת נדקות יי' כתיב ושמתי כחף וכחמה נקם לת הנוים ותפ"נ כדכתיב פתיב כי ליי' עם עמו כו' עד עתי זכר לת יעק כלק כו' ומשפט דלמען דעת נדקות יי' לחה קמי וכדפי' בפ' דכרכות נדקה עשיתי עמכם כשפטי' כשפטיה"י כלשם כו' מני דשכר סכר דלח קמי שלח ושמתי כחוכיח כסף ס"י נודע שמו יתב' כדר' חידים ומ"ם כי ריב לי כשאר הכתובים ומ"ם שם כי ריב לי עם עמו כו' הייט שמכלל שנקמת כח"ם מה מיטעה מותם מיקרח לפ' לת ישרל ויסמחו ח"ם כחשכם כשכם ושוב יהפך הויכוח לטוב כדי שלמרו לקמן כך' ויכוסו ויכלמו ונבי וינבא יי' כלחות במשפט כתי' הרחיב' שלום כשם כו' ויסח חדא"ר כתיב כי' הח"ר נחתם מרום לעולם ומשום שה דמשיים רוממו' שתם ושם כעולמך כו' נקט ליה ומיידי דנקי' דריש ליה מהנחה לחרינה כדכתיב ירך בעליון' שדיכך דין לחת וכשיב להתוכח עמך תעשה כך לנקי ותהיה ידך על העליון' ולכן יברכו תמיד וכן לפון ס"ט לעולם ידך מן עליו' על הטוכה כרוך הטוב והמ' על הרעה כרוך דיין החתת וחפ"ם שלא נזכר שם משפטי יי' כרת' שכ' מ"ם כפרוח רשעים כו' להשמדם עדי עד דכי כו מחליחים כשם ר' לטרדם מהעה כ' קאמר שזה מפני מיי' נדיק ויסר כחשפטין לעולם ו' שנותן להם הצלחה כעה"ר על קנת וכיות שכידם שם יחמירם לעה"ב כשם ר' להם מקום לקנטר על מדת דינו שמקפח שכרם .

ירך בעליונה דמין תרוס תופר ליי' שכל הוח שם כתו רוממות ו' הוח שם לשתים כתו עליח למרום ולח יכדק לומר כפי"ת יוסב מרום כתו מרום וקדוש מסכון וכיולה ושם פי' כמן יוסב מרום ענייט לכמן שלח שפי' שיהו בעליונה תמיד כשנין הדין כדפ' ומקדש ומרוממין מותו כיוסב משפטיו . שמח שנין שהיהו שמיהו מדקדק ר' ס"ם דן כרייטה כלשון מנב סיסמח מתיח לך דריש פר"ח דמיהו ס"ם מכוריות חימה ושמח לף לעולם ידך בעליונ' שמשם שכל הפוסקים שפוסקי' כשדיוק הדין ומולים לו ק"ק דכפ"ב דשירוכין משמע דדוקה ישרל שכם מדת הקב"ה שדם נתחייב הריגה למקום שומח וכיילו לאמר ר' מלי דכתי' עשוכי כשמק הככה כו' שלו כני שדם שעוכרים של רצונו מקום שמק שמעמיקים כשם ניהנם נם כרכות יעקה מורה שמבקרי עליהם מת הדין ומומרים לפניו יפה לנם כו' שיהו והם לאמר ר' שכם מפי' על פתחם של נהיגם סיוס מוזרים כשנוכה שכחתי' וישלו ורחו כבי המנחים הפוסקים כי שפסקו לא כלאמר לת הפוסקים שפוסקי' והוי לעולם ל"ק כאן כפוסקי ישרל כאן כפוסקי ס"ם ושיהו רב כהנא משמי' שם מדר' ל' משמועות והמעלה ופי' הפוסקים דפוסקי כבר ירמה משמי' מדרים לקי"ום ל' לשון פוסקי' כפתחה של ניהנם והכל עודו על בדוקו ומנהג זו ס"ל כוותים: אמר דוד הזכירו שמו לומר מעל עמו היה מ"ם כדרכו לפתן כיסורין כאמרו מזמור לדוד בכרכו וזכו שקדקד לפ' שם פתח עוסה עמי לח שתכר כעד כלל הנם כמומרים מחרים כי הנם לכדו הוח סיוסו לו לשורר על הרעה לקבלה כשמתה מכל מחרים הרוח לף סיוסו שמכל כמשפט מין לברך ולומר על הרעה ובח"ם עשה טיבים כיס ומתם מומרים סיוס ומשפט זה הזכיר נ"כ כשמוף שת לומר שמפני שהנדות על עכמו הוח שהיה הברך ומומר כלב טוב . מסד שתם עוסה עמי לח שתכר כעד כלל הנם כמומרים מחרים כי הנם לכדו הוח סיוסו לו לשורר על הרעה לקבלה כשמתה מכל מחרים הרוח לף סיוסו שמכל כמשפט מין לברך ולומר על הרעה ובח"ם עשה טיבים כיס ומתם מומרים סיוס ומשפט זה הזכיר נ"כ כשמוף שת לומר שמפני שהנדות על עכמו הוח שהיה הברך ומומר כלב טוב . מסד שתם עוסה עמי לח שתכר כעד כלל הנם כמומרים מחרים כי הנם לכדו הוח סיוסו לו לשורר על הרעה לקבלה כשמתה מכל מחרים הרוח לף סיוסו שמכל כמשפט מין לברך ולומר על הרעה ובח"ם עשה טיבים כיס ומתם מומרים סיוס ומשפט זה הזכיר נ"כ כשמוף שת לומר שמפני שהנדות על עכמו הוח שהיה הברך ומומר כלב טוב .

מוצא ה' וה' הוא ובית רינו בנין אב שבכולן וה' דבר עליך רעה
א"ר יוחנן כתיב ואתה מרום רוממות את נוהג בעולמך נתת כהונה
לאהרן לעולם ברית מלח הוא נתת מלכות לדוד לעולם שנא' הלא
לכם לדעת כי ה' אלהי ישראל נתן ממלכה נתת קדושה לישראל לעולם
שנאמר קדושים תהיו ׃

דבר

משלי כט משל חיל כתיבת כתי ר' מתיר מכל כעסרה דנופף לה דהם חיוב
גופיי כשנגע ל בסרעת לה סמם מדרשם הטיח דכרי לכבי מייתי מסם קדמי
ויתכן ג"כ דמר מחר מדם ומח"ח ולם פליגי וזה שלטיות הרעו כח מד פני'
סם כטבע ומם כמערכ' ומם כמקדה ומם כסנחם פרטי כדכתי לעיל ס"ם
פכ"כ סי' כ"ו דדך כ' ומם כולם יש מתוף ל הרעון הלחי שכוולתה לה מעשל
סוס מ' מהסיבות ובמ"ם כעל דרך מחוכה בת"ח ס"ם הנה הם שסכבי' מתסה
מרום לעולם לה הפריך כין הסכות שלא דרך כלל מחר שכלל הנדלי' סיהם
יי' מסוכח ומפוחר כמעשין ומחר כתו סחר מחכמים ופי' כל מחת מין מ'
מהסכות ועל מעשטי מערכת הככבים מחר מחסד ומעשט מיירה למעשט
מעשם כהודסה הסמיימית כי כם יהין עמים וכדלעיל ס"ם נכי מחת יי'
מן השמים ועל הטבעית הכיח מחר כלקים מהלל כי סם זה מורם על מדת
הדין חפר כי נוהג המנהג הטבעי כמ"ש כעל העקידה כפ"כ רחשית ועל
המקרה מחר נרה ויענן מחנה ועל ההסנח ספרטית מחר יי' כתן ויי' לקח ׃
דרך שני שרשון ל התשובות המחורות כשנין המשך הרעו והטוב מחלוקת
עם היותו מחלוקת פשוטה ומלו יקחו דכרים הכסיים כתופן מלח יחייכ
רכוי ושכוי כחוקו יעב ועוד מחחר שהוח יתב תכלית הטוביות מיך יחסכו
מחתו יעבר עושקים ורעות לקנת מתחנסים ולפי שים מסשיבו לשחלה זו
שהרעות והעושקים לח יניעו לחדם מסשי"ת כשנם שלא מחקרה שחוחר לו
מחסת הפני' וכמו שנרמ"ח לחחר לקחן פ"ד שה הרעה כתה מחליה שכ'
מפי עליון לח תצח כו' שהשכר והעושק טבעיים למנות והעכירו' וח"כ
הרעה הוח המזיק לעצמו ולח יי' פעל כו ושם היות תשובות שלו
שסיפקו שהרי פעמי' מניעו הרעה כשוכה מהם' כשומרו ונתתי חת פכי
כתים ההוח וולתו ונם ז"ם שהשכר והעושק טבעיי' לטוב ולרע חינו מוסכ'
כדכתיב לקחן פ"רשה סי' ד"ת מ"כיון שים שהשכום לחחתיו' מפם שהמכי'
ומתה מרום לעולי"י כיון מליה כי חת"ם שם כי הנה חויניך יי' יחכדו כו'
ונרחם כרשם קרני כו' נר' שהרע והחפדון נחשכו לרשעי' חליה חם מסת'
הפני' חם מטבע מעשיהם כמו שהמעלה דקה כשלמי"ים ליהם זה למי
שהכיח ג"כ וינב"י נכחו' כמשפט על הכרכ ועל הרע כדפי' לעיל כי מת"ם
שם לכן הרחיבה שחול נפשה כו' וכן ויחח חרם ויעשל חים כו' נר' שהרשע
כמשכ' לעושי הרעה כי שחול פתוחה לעומתה ושרשע הוח המזיק לעצמו
כמעשיו והוח מחרו ויחח חדם כו' כי הוח עצמו המשפיל עצמו לכן יעשה
י' ויעשכה כמשפט כי לח יתייחס שיו כל רע ׃ מחנם התשובות שרחיתי
נכונו ל השחות הנו שהשכלית כמשפטי יי' על מ"מ' שני חם לתיקון החטח
כמי שנוחל חת מחרי שיוטיחו חת הנולח מידו ויתן פי שנים לפייס הנוחל
חלף נערו וכן עשר כסף ונזק וריפוי לנחכלים ושם לתיקון החוטח כחשר
ייסר חים חת בנו ועו"ח לעיל ס"ם והכ' טוב מחד זו מדת יסורין כו' כדפי'
שהם ושם לתקון הרוחו"ע והנשחרי' שמעו וירחו ושם לעשות המשפט
והיושר מנדעצמו יע"מחת יכוין לתכלית היושר והדין שרחוי מחטחי' תרדף
רעה ושת נדיקי יעלם טוב וכדפי' כיפה שיעים ח"ם פ' כחקותי ועו"ח לעיל
ס"ב פ"ו כשם שקלוסו עולה מנ"ע כך עולה מניהם כדפי' שם ופ' כחוקותי
דכל דעביד רחמנ' לטב כי תכלי' ככל שה לטוב ונם תכלי' עשות הדין חף
סיכוין לרעת הרשע טוב הוח שיושר בעצמו טוב ושין סיכוי כמשפט יי'
מחחר שתכליתו עשות היושר בין כנדיקים ובין כרשעים והסיבוי הוח
כמקבלים שכל מ' מקבל מחתו ית' כפי' שכנתו דומה לשנוי פעולת השמש
כפי המקבלי' שמלבין הכנד ומחחיר פני הכותם כמ"ש קנת וכנגדן הוכחו
מקרחות הלו שהמכיח מחסד ומעשט מיירה רמז לל תכלית הכדק והיושר
שהוח העיקרי כי עשות משפט הוח היושר והמכיח כחלקים שהלל דכר
רמז לל מקנת הרוחים ופי' ככל דכר שיכרו ויחמר רחי פלוני חיך יסרהו
י' ושן חיך הנלוחו לעולם מכי שמת מחחר שכל העם יעמדו וירחו ממש
שיכרו והמכיח מנרה וינון מחנה רמז לל תקן החטח שכחומר וכשם י'
מקרח מנה י' מלטה נפשי יעקב מי' יחלטהו מהעכירות שבר כיהו כי
ידע כי חנון י' וגדי' מרח"עליו בנרות שחכי' עליו להסיר חיוב גזל שים
תחת ידו ועוד כי חח כוח יעשו שמח שהוח לעומת נרה וינון מחנה נדרי
ליי' שלשה כי לפעמים יבחו רעות על החדם לפישלה שלם נדריו ע"ד וכי
תחדל לנדור כו' כי דרם יהרשנו כו' וע"י הנרה יזכור נדרו וישלמנו וכעניין
יעקב שנ"ו קום עלה כית ל כדלעיל ס"ח וז"ח נדר ליי' שבל' ונמר' מתקן
החטח עצמו ומחני' יי' כתן ויי' לקח רמז ל תיקון החוטי שפי' שלקח כרחמי'
שכוונתו לרחם על החוטי ולהטיבו ולזה כשנתן לח שלך כ"ר כי ככל כך
שיניח לו סיוכל להטיב וייטיב חת ס"שלח יסכימו כו הכל חכל כשיקח לח
יקח חלח על חטח כרור שהכל יסכימו כעונשו וח"כ כוכתו לרחמי' כין שנתן
כרחמי' ס"ג נתנה לפ' לחתח לחשתוני' שהכתיב דרך חסד ולח כזכו' החד'
כי לח יגדל כל חי לפניו נר' כלח חתי חלח להיקים לות' דכי היכי דבתיכת
רחמי' וטוכם ה"כ הלקיח' והיינו סרוח לכפרת חשתי' וח"כ טוכה ס"כ שלין
הדין נחור חלח יש כו חתוף רחמי' דשם"נ דהיכ' כין ת"ח כין דכתיב ויי' ולח

חיך תנח חקלה מתחת ידו להכי נקט חיידך חיי' כתן ויי' לקח ק' שחר
רכנן חמתי לח חייתי חיי' כתן וכשלמח ת"ד מחסד ומעשט חשירה ניחח
ליח מהחם דכתיב שירה ויליפינן ספיר שמכרך כשמחה חכל שחר רכנן
ליליפי לה מעשר קרחי כהיקים חמתי לח יליפי מהכח דניחח טפי וי' ל הלח
ניחח להן למיליף מהיוב דנוי הוח

מלפי' מ כב ל'כב יג

לדש'קנת כרלעי' ס"ח פנ"ז ח"כ דחיכ' למחחי דשמחי כתם המיירי כחכוד
נכשלו ונכנו דשייך לומר יי' נתן ויי' לקח משל לכעל הפקדון שכטל חת שלו
שחין להטטער כדכר וכדחמר כחכות דר' נתן כחיתת כנו של רי"כו ונמרתם

כתיב ואלקים אינא רחמים כדין ויי'הוי רחמים כדלעיל אף ל"ע נכי ויי'
דבר עליך רעה וכן בכמה דוכתי דדרשינן ויי'הוא וביתו דינו כגון ויי'
המטיר על סדום ויהי בחצי הלילה ויי'הכה כל בכור אלא רחמים איכא
ושמא הכא דכתיב ויי'נתן כדישא קאמר דאע"ג דויי'הוא וכ"ל איכא רחמי'
דאקים ליה ליי'נתן י ה' ויי'הוא

פלים ד וכית דינו ה"פ כל מקום דהל"ל יי'
והוסיף וי"ו וכתיב ויי' שהוסיף וי"ו
דרשינן ומכ"ש היכא דכל הפסוק יתיר'
דלעיל ס"א פנ"א האריכתי וכתבתי
מה שירא' לדקדק בזה ופי' נ"כ מ"ש
ובנין אב שבכולם ויי'דבר עליך רעה,
ה"נ רוממות שאתה נוהג בעולמך
לעולם וכן בילקוט וט' מאמר
זה כלפי מ"ש ברשעים להשמדם עדי
עד קאמר בצדיקים שמעלתם לעד
לעולם: נתת כהונה כו'ומכל הכהו
דלעיל פ"כ כל מקום שנא' לי אינו זז
לעולם אין מקום להזכיר כאן רק
כהונה ומלכות וקדושת ישרא' דאין
להזכיר א"י וירושלים וקרבנות ושמן
המשחה כאן דלא איירי אלא ברוממות
דאינשי דברוממו'הצדיקי'קא משתעי
כדפי' וסנהדרין ובדורות אין להזכיר
שלא נאמר רוממותם לכניהם ולוים

שם יד לא תדכ'דאין מדרגתם בולי האי שפי
שם קי מישרא' ליקר' רוממות לעצמם שלא
שם קכה ניתנו אלא לעבודת הכהנים והמקדש
יואל ב תדע דכתר כהונה ומלכו' מגינו כתר
ש"י קלג לויה לא מגינו י נתת כהונה לאהרן
לעול'איב' לאי' אריליף מאהרן ודוד
שניתנה להם ברית עולמית נילף אפכא ממלכי לדק'שהיה כהן ונטלה
מזרעו וכן הבכורות שהיה'עבודה בהם ומשהוקם המשכן נטלה מהם וכן
משה ששמש בכהונ'גדולה כל ז'ימי המלואי' ובא'נסתלקה וניתנה לאהרן
כדלעיל פי"א ונילף ממשה שניתנ'לו הוד מלכו' ופסק'מזרעו וכן מיהושע
וכל השופטי'והרי שאול ויהוא וירבעם שמלכו מתם במצות יי' ולא היה
לעולם וי"ל דמלכי כדק לא ניתנה לו רוממות כהונה אלא שלהיותו הגדול
היה משמש בכהונ'כ"כ נהגו מימות אדם הא' ששמש בכהונה שהגדולים
היו משמשים בכהונה ומפני זה היתה עבוד' בבכורות וכדאמר לקמן ס"ד
פ"ד אבל כהונת אהרן היתה בבגדי כהונה ומשיחה ומלוי ידים בקרבנות
וזה רוממות וגדולה והכי איתא בפ'הנז'וכי כהונה ניתנה להם והלא לא
ניתנה אלא משעמד אהרן כו'ומשה שימש בבגדי כהונה כו'ימי המלואי'
אע"ג דמשכ' רוממות ל"ק דהתם הוה לפי שעה כהכרח שא"א לעול'שכבר
ניתנה כהונ'לאהרן מימי הסנה דכתי'הלא אהרן אחיך הלוי כדלעיל ס"כ
כ"נ ומ"ט אין קו'ממלכו' משה ושאול וכל הנז'כמלכותם לא'הוה אפש'לעו'
שכבר ניתנ'ליהוד'כמ"ו'לא יסור שבט מיהוד'והיינו דכתיב וגם נגא ישרא'
לא יסקר א"ק דכמה זמנין דיי' פוסק גדולה לאדם וסוב נטלא ממנו או
מזרעו ע' רבא וכדאמר בפ'הדר שאצור הורידוהו מגדולתו מפני שהורה
הלכה בפני רבו ובפ'טבול יום בשעה שפוסקי' גדולה לאדם פוסקים לו
ולזרעו אחריו עד סוף כל הדורות שנ'לא יגרע מצדיק עינו ואם הגים
דעתו הב"ה משפילו שנ'ואם אסורים בזיקי' ואין נר'דרוממו'לעול' דקא'
ה"נ בשעת הפסיק'היא שנפסקי'לו לעולם וסוב, כפסקת ממנו אם יחטא
דמלמייתי מדוד ואהרן משמ'דלעולם ממש קאמר דומיא דהנך דאין הפס'
תסם לעול'כמום נר וליתא כ"ל דל"ק אלא על אהרן ודוד וישרא' דמדקרא
רוממות שאתה נוהג משמע שדבר נוהג תמיד הוא וכ"ש · שנ' קדושים
תהיו שאע"פ שהוא אוהרה על הפרישו'כדאי'בת"כ מ"מ מדל"ק היו קדושי'
כמו היו נכונים לג'ימים משמע יעוד מה שיהיה והיינו שיהיו מתעלים
במדרגת הקדושה ומ"ש שהקדושה היא לעולם מדתלי' לה בהקב"ה דקאמר
כי קדוש אני יי' ، הה"ר ישלח עזרך מקדש כר'דמשום דק'דהיו קדושים
מב"ל כדכתיכ'בסמוך בעי למדרש שע"י קדושתם תהיה להם הויה כעול'
ולהכי מייתי ישלח עזרך מקדש דמפרשינן היה מקדש מעש' שיש בידם
ומכיון דמייתי ליה דריש ליה כשאר אנפי כדרך המדר': מעשה בקרתני
לא ירחק היות זה כפשוטו אחר שמצינו היו'חכמי'ז"ל מספרי'עם השדי'
והרוחות ומתחמשי' בהם להשיא ארנכסין דלעיל ס"א כס"ג ושירא דרב
ספא דפ'כל הבשר וענין יוסף שידא וכן תמליון רק אומר אני שדעתא הוא
הקשה כוה שאמר שהם מיסוד האש והאויר ואין מקום לנאת דם מגופם
ואולי אינו דם ממש אלא רושם כעלמא שעשה הרוח הנעאר לאות על הריגת
חבירו נ"כ יר'לפרשו כר"ת והישיבה בפתח המעין שקידת העיון בחכמה
הנק'מעין כדברי הנז'אמנ'כונת המשל להתרחק מעיון החכמ'הפלוסופי'
המחוללת דעת האדם ומאבדתו מן העולם כמו'להגילך מאשה זרה כו' כי
רבים חללים הפילה כו'וכאלה רבים במשלי שלמה וכו' הרוחות רמז אל ב'
מיני העיונ'כי העיון התוריי רוח דעת ויראת יי' והעיון הפלוסופי' רוח
אחרת ורוח הטומא'ולפי שפעמי' יפותה האדם אחריו כי דעתו של אדם
יבקש לעיין בדברי המחקר ומופתיו והטעותיו וכאו' מחלקת לשון נכריה
ובחכמה טענות אשר יביאו לחשוב כי שלמות האדם ושכלו בעניני'ההם
אשר זכרתים כיפה עינים א"נ פ' אחרי לבו ערך חידה ומשל כאו בהיותו
עוקר על דלתי העיון נגלה אליו הרוח האלהות העיון התורני ואמר לו כי
כמה שנים הוא שם ולא נוזקו בו והכונ' כי בעיון התוריי אין שטן ואין

ג ר"א קדושים תהיו הה"ר ישלח עזרך מקדש רבי ברכיה בשם ר'
סימון אמר מעשה בקרתני באבא יוסי איש ציתור שהיה יושב
ושונה על פתח מעין אתגלי עלוי ההוא רוחא דהוה שרי תמן אמר
ליה אתון ידעין' כמה שנין אנא שרי הכא ואתין נפקין אתון
נשיכון ברמשא ובטיהר' ולית אתון מתנוקין וכדון תהון ידעין דהא
רוח ביש בעי משרא הכא והא מזיק ברייתא' אמרו ליה ומה נעביד
אמ' לי'אזיל ואסהיר בבני מתא ואמר להון מאן דאית ליה מכוש
(פטיש) מאן דאית ליה פס (מרא) מאן דאית ליה מגרופי (רחת)
יפקון הכא למחר עם מצמחיה דיומא (כעלות השחר) ויהון מסתכלין
על אפי מייא כד אינון חמיין ערבוביא רמיא יהון מקשיין בפרזליי'
ואמרין דידן נצח ולא יפקון מן הכא עד זמן דיהמון הרר' רדמא על
אפי מייא אזל ואסהיר בבני קרתא ואמר להון מאן דהו' לי' מכוש
מאן דהוה ליה פס מאן דהוה ליה מגרופי יפקון למחר לתמן עם
מצמחיה דיומא ויהון מסתכלין בלפי מייא כיון דחמו ערבוביא
במיא הוון מקשיין בפרזליא ואמרו דידן נצח דידן נצח ולא עלון
מן המן עד זמן דחמון כמן הררא דדמא על אפי מיא והרי דברים
ק"ו ומה אם מרוחות שלא נבראו לשום סיוע צריכין סיוע אנו
שנבראנו לסיוע עא"כ הוי ישלח עזרך מקדש ·

ד ר"א ישלח עזרך מקדש אמר ר' לוי כל טובות וברכות ונחמות
שה'בה עתיד ליתן לישרא' אינן אלא מציון ישועה שנ'° מי
יתן מציון ישועת ישראל עזר מציון שנא' מטה עזך ישלח ה' מציון
ברכ' מציון שנ' ברוך ה' מציון שופר מציון שנ' תקעו שופ' בציון טל
וברכה וחיים מציון שנ' כטל חרמון שיור' על הררי ציון כי שם צוה
ה' ונו' תור' מציון שנ' כי מציון תצא תור' עזר' וסיוע מציון שנ' ישלח
עזרך

פגע רע כין לחכמים כין להמוני'אשר הם במדרגת הנשים כי כל א' יפ...
שליטתו כפי ענינו א' המרכ' וא' המתעיט ולא ימונה להם כל און לא ...
עומק המושב והוא רמז רמשא ע"ד שחורות כעורב שהם שירא ...
המכונ' בשם דבר ת"מ לא יכשל כשו' דבר משכות התור' אבל היא בר ...
להאירו לאם שסרשי האמונה ...
ולא יטה ימין ושמאל ולא פכל ...
המשינ וזהו רמז סיהרא שאולה ...
אתכם עכשיו כתחדש הרוח האח' ...
רוכה לבא ולעמוד במקומו להע...
התורני מעיונו של העיון הפילוסו...
והוא מזיק הבריות אשר ע"י יחל...
המעיין בעמקי העיון ההוא כאו...
תתחכם יותר למה תשומם וימע...
רגליו מסרשי האמונה ויפול ב...
האכדון ככו' ושאל ענה מה לעשות ...
להרחיק המעייני' מפתוי הרוח ...
ואמר שכל מי מהחכמי'שיש לו ט...
להכות על קדקד החכמ' הפילוסו...
כענין הידיע'האלהי'והשגחתו ...
הפילוסופית ידבר סרה בעניינים ...
שסלקו הידיעה האלהית והשגח...
מהעולם השפל והתורני יביא רא...
מוחשות ושכליות למניאות ההשג...
האלהית בעו'השפל אם מהגלות ...
ואם מגבורת נסתי' וכמה דברי' ...
כתבתי לעי' ס"א פ"ו ס"י וכמ' ...
יכאו בעת הויכוח שיתוכחו בדרוש ...
רכוני אם העיון הפילוסופי נאות ...
לא ויוכיחו בטענות כאלה מה אמ' ...
ק' כשאול העיון השו' וירא' כי ה...
התורני הוא הנוכח אות'שנתבארו כו כאשר היטב הדברי' אשר בהם נו...
ונלכדו הפילוסופי'כענין חדוש העולם והידיע'האלהית והשגחתו והש...
הנפש וכיוצא עד שימאו רושם בכח הטענו'הלא להמית הרוח ההוא ...
לבקש פני החכמ'הזרה וז"א ואסהיד בבני מתא כו' דבני מתא הם החכ...
נקובי שמו' והמכוש והפס והמגרופי רמז של הטענות אשר בכן יכו קד...
המנגד והילימ'בעלי'השמ' רמז של עת הויכוח אשר יזרח אור השכל בט...
כ'הכלדי'בויכוחם וערבוב המים רמז של המחלוקת וכנגד הסברות ...
החכמ'הנז'כי זה או'זו כאה וזה או' זו כאה והחכמ' כמשל' למים בכמה ...
וטיפת הדם רמז לרושם הניצוח אשר תנגח התור'של החכמ'הנכריה ...
ומה אם הרוחו' שלא נבראו לשום סיוע כו' עניכו לפ"ז שהעיונים והפ...
מטבעם לא יהיה נגוא' בסיוע לא בכח ינברו אלא בכח סברא נכונה ו...
בעל סברא נכונ' ינלא בעיונו לאפי רבא שהם בעלי סברא בלתי נכו...
שאם אמרו אחרי רבים להטות והו כשוין אבל בחכמי'או אמ' לא בדא...
ברים יכמו' ועכ"ז נריכי' סיוע כי כאשר יר' החכם אחרי' עומדים בסבר...
יתחזק בדעתו ובשיר' עצמו יחידי יום לכבו ע"דט וכי הכ' מן הא' כו' ...
הא' שיפול ולכן במעשה זה עמדו כל החכמים מנגד בשעת הויכוח ...
להחרי' דעת הכאבת אגו שנבראנו לסיוע והם האנשים כענין אנשי ...
שינברו בכח חמרי' שנריכי' סיוע כי כפי רבוים שאיש את רעהו יעזו...
ויגנחו בעניניהם וימצא להם די מחסורם ולכן אמר ישלח עזרך מקד...
ומה אם הרוחות כו' לפי הפשט ה"פ אם הרוחות שאין דרכם בסיוע ...
מזה כי אין נריכי' זה מזה ואין עוזרי' זה לזה במלחמ' מ"מ נריכים ...
מבני אדם שע"י שיראו כמסייעי' לא'מהם ינלא במעש' זה בני אדם שד...
בסיוע שהאדם מדיני בטבע ואיש את רעהו יעזורו בפרנסתם ודר...
להתגבר קלתם על קלתם ע"י סיוע שמסייעים רבי' לזה יותר מזה שלכ...
סברי' כדי לחזק לבבו סיוע ואם לאו יימס לבבו ואמר זה משו' דק"ל א...
עוזר מקדש דכת' דכתי' ישגבך שם אלקי יעקב מה כ"ל עוד עוזר דקאמ' ...
עוזר דמשמ' שישלח לו מירוש' אנשי' שיהיו בעוזריו ותמני שמאחר שד...
של אדם כעזר אנשי' אע"פ שיי' בעזרו בריע"א לחוקו ולהפחיד את אויב...
ואע"פ שמנפחת ש"ט בר'שהאנד'על ומכיון ישעדך גאח' וכמ"ש בעל ...
תהלות מ"מ הא' בנשחתנו דאישלח עזרך קאי כדפי' וכן הנך דבסמו' ...
שאמר' כל טובו' וברכו' כו' מפו' דק"ל כתרי ישגבך שם אלהי יעקב ...
עוזר לא"ל כדכתיב' בסמו' אתא לתרוני דאשמועינן שהעזר יבואהו מ...
ולא ממקו' אחר כדרך כל הטובו' שהם כתובו' ליס' משם כדמפ' ומזר' ...
מפני שששפע ההשגח' האלהי' דבק בה מולת' כמו' ארך אם יי' אלהי' דור' ...
וזה מסגולת' מזולת' שהי' מכוונ' כנגד ב"ה שלמעל' ויא' מעלותי' ...
לש"ס"א שב"ה סי"ח כל טובו' וברכו' ונחמו' ט' כבל הלשון לפי שההנג...
אם במניאו' הטוב ואם בהעדר הרע וכו' אם בהכללו' הדמיוניות ו...
ברוחניו' לכ"א טובות כנגד מניאו' הטוב' הרוחני' כי הן טובו' ...
והיינו תור' וברכ' דהיינו עבודת יי' כדאמ' ואמ' ברכו' על הדמיונו' ו...
טל וברכ' וחיי' ועז ואמ' נחמו' על העדר הרע שיתנחמו מהריעו' ו...
מעשי' והיינו ישוע' ועז' וסיוע מאויביה' ומ"מ ב"ע למה תל' הכללו' או מ...
טפי חכמ' טובו' וברכות האמורו' כמו' ועי"ל היכי יליף ברכה מברוך ...
מניון דאכן כברכו' שניתנו ליש' עסקי' לא בברכ' יי' וכן ק' בש"ט דמיי...
גדול' מניון מי' בניון גדו' ומיהו התם יליף ברכ' מיברכך יי' מניון ו...
ק' דליליף לה משם טה' יי' את הברכ' כדיליף לה הכא בסמו' ועי"ל אמי ...
מניון לקמייתי מתקני שופ' כניון דההו' בענין חדו' ולעק' מיירי ומה ...
לה עם שברבו' והנחמו' וב"ט לא מייתי לי' אב' מייתי שופט' מניון ...

מגיון

ו אמר ר' יהודה בן פזי מפני מה נסמכה פרשת עריות לפרשת קדושים אלא ללמדך שכל מקום שאתה מוצא בו גדר ערוה אתה מוצא קדושה ואתיא כהדא דר' יהודה בן פזי דאמר כל מי שהוא גודר עצמו מן הערוה נקרא קדוש ר' יהושע בן לוי מייתי מן שונמית הה"ד ותאמר אל אישה הנה נא ידעתי כי איש אלהים קדוש הוא אמ' ר' יונה הוא קדוש ואין משרתיו קדושים הה"ד ויגש גחזי להדפה א"ר יוסי ב"ר חנינה שדחפה בהוד יפיה על דדיה ר' אבון אמ' מלמד שלא הביט בה מימיו ורבנן אמרי שלא ראתה טפת קרי מימיה על סדין שלו אמ' ליה דר' ישמעאל בר יצחק אמרה אנא הוינא משמשא למנוי דמרי ולא מן יומוי חמית מלה בישא על מנוי דמרי א"ר יהושע בן לוי מפני מה נסמכה פרשת עריות לפ' קדושים לא ללמדך ש"מ שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה ואית ליה קריין סגיין אשה זונה וחללה וקדשתו כי את לחם אלהיך הוא מקריב אלמנה וגרושה וחללה זונה וגו' ולא יחלל זרעו והדין

דבר אל כל עדת בני ישראל ׃

ז א"ר יודן בשם ר' שמואל בר נחמן משל למלך שהיה לו איפקרסין (לכוס) והיה מצוה את עבדו נערה וקפלה וגו' א"ר שמואל בר נחמן משל לכהן גדול שהיא מהלך בדרך ונזדמן לו חנוני אחד אמר לו אלך עמך אמר לו בני כהן אני ובדרך טהור אני מהלך ואין דרכי להליך בין הקברות אם אתה הולך עמי מוטב ואם לאו סוף שאני מניחך והולך לי כך א"ל משה לישרא'

לשמת' וכ"ל לדקדוקיה בקהילם שישמעו מפיו כל דקדוקיה כהוגן או מפני שיש בה ע' מצות כדכתוב ונכי מן נמי דכתיב ויאמר משה אל אהרן אמור אל כל עדת בני יש' נמי אפשר שהי' בהקהל וטעם הדבר מפני שהיה מפייסם על תלונתם הקהילם לפייס את כלם אבל הכא דליכא הכי טעמא וגם אין המצות שתכוה והולך לשעה אלא לדורות הוצרך לומר שטעם שהקהל מפני שרוב גופי תורה תלויין בה א"נ דבכל התור' כולה נמי בהקהל אמרה משה לכל ישר' כדתני בעירובין פ' הדר ת"ר כיצד סדר משנה משה למד מפי הגבורה נכנס אהרן ושנה לו משה פרקו נסתלק אהרן וישב לשמא' משה נכנסו בניו שנה להם משה פרקן נסתלקו בניו אלעזר ישב לימין משה ואיתמ' ישב לימין לשמא' אהרן נכנסו זקני' שנ' להם מש' פרקן נכנסו כל העם ושנ' להם פרקן נמצ' ביד אהרן ד' וביד בניו ג' וביד זקני' ב' וביד כל העם א' נסתל' מש' שנ' להם אהרן נסתל' אהרן שנו להם בניו נסתלקו בניו שנו להם זקני' נמצ' ביד כלא' וא' ד' והר"ש ז"ל תי' כי שאר פרשיות אע"פ שנאמרו לכל ישר' ע"פ הברייתא הזאת מ"מ לא היו כלם יחד בהקהל אחד אלא היו נכנסים לפניו כת אחר כת אבל כאן היו כלם בהקהל לפניו ואז נאמ' להם ולא הבינותי דבריו דהא מכיון דקתני בברייתא נמצא ביד אהרן ד' כו' כשנסתלק משה כו' ע"כ לא היה משה שונה להם רק פעם א' וא"כ בהקהל יבאו לפ' יו דאי כת אח' כת יהיו כמה פעמים כ"כ אהרן טפי מד' והנ"ל דהתם בפי' המשנ' ופלפולם מיירי כדתני כיצד סדר משנה ופרש"י כיצד למדו ישראל תורה שבע"פ וכההיא הוא שהיה צריך שיבואו כל ישראל לשמוע מפי משה פעם אחת מיהת שלא יחשוב שאהרן ובניו מוסיפים בתורה שבע"פ על קבלת משה ועוד שע"י שמלמד להם פלפול ודקדוקי דברים צריכים לשמוע מפי משה דמשתייעא מילתא כיון דמפי הגבור' שמע כדאמרינן התם ומפני שהיה טורח למשה לחזור הפר' פעמים הרבה לא היו באים כל ישרא' לשמוע כת אחר כת אלא כלם יחדיו אבל באמיר' גוף הפרשיות שניתנו ליכתב לא היו צריכי' לשמוע מפי משה ולכן לא היה אומרן בהקהל אלא מפי אהרן ובניו היו שומעין זולת פרשה זו שמפני שתלויין בה רוב גופי תורה נאמרה בהקהל ויתכן עוד שנכנסו כל העם דקתני התם לאו כל ישראל נינהו דכלהו אינם ראוים ללמוד פלפול ודקדוקי דברים אלא פי' כל הנוהגים בעם ללמוד סדר משנה אבל הכא מיירי בכל ישראל ממש שלשמיעת גוף הפרשה לבד היו באים כל ישראל ומ"מ לא עשה כן רק בפ' זו לשבח הנז' ׃ מפני שרוב גופי תורה כתב הר"אם ז"ל וצריך להיות כלם יחד שאם יפול לקצתם שום ספק בהלכה יהיו האחרים משיבים להם לא כך וכך אמר בפניכם אבל אם היו נכנסים כת אחר כת לא היו יכולין אנשי הכת האחת להשיב לאנשי הכת האחרת לא כך וכך אמר לכם מפני שהיו אומרים להם לא אמר לנו כזה וגם יתכן לומר שפי' בהקהל אנשים ונשים וטף כפרשת הקהל דכתיב ביה האנשים והנשים והטף ונתן הטעם למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את י"י ומפני שרוב גופי תורה תלויין בה גזה להיו' בהקהל למען ישמעו ולמען ילמדו מה שאין כאחר פרשיות שלא נאמרו אלא לאנשים בלבד עכ"ל ומ"ש הטעם שאם יפול לקצתם שום ספק כו' לא נהירא שאם מפני חשש ספק אפי' על מצוה קלה היה ראוי לחוש ועוד דאין הדברים אמורים כאן על סדר המשנה והפלפול אלא על גוף הפרשיו' שנכתבות כדכתיבנא ואין כאן חשש ספק גם מ"ש שהקהל לאנשים ונשים וטף לא נהירא דכל שאין הכתוב מפרש נשים וטף אינן בכלל כל עדת ישראל שכמה פעמים מצינו בלשון הזה ואין הנשים בכלל כגון כל עדת ישראל יעשו אותו וילונו כל עדת בני ישראל ובאלה רבים ואמנם טעם הקהל בפ' זו דרך כבוד שע"י שרוב גופי תורה בה נהג באמירת' כבוד יותר מהשאר להזכי' עליה בהקהל שרוב גופי תורה תלויין בה וא"ת מ"ט לאזהרת שבת בהקהל כדכתיב ויקהל את כל עדת בני ישראל כדא' במדרש שהביא הילקוט מתחלת התורה עד סופה אין בה פרשה שנאמר בראשה ויקהל אלא זאת בלבד אמר הקב"ה עשה לך קהילות גדולות ודרש לפני' ברבים הלכות שבת כדי שילמדו ממך דורות הבאים להקהיל קהילות בכל שבת ושבת וליכנס בבתי מדרשות ללמד ולהורות את ישראל דברי תורה איסור והתר כו' ומכאן אמרו משה תקן להם לישראל שיהיו דורשים בענינו של יום הלכות פסח בפסח כו' ׃ מפני שי' הדברות ומפני כן נהג כבוד באמירתה כדלעיל א"כ לפי שבסיני שמעו י' הדברות בהקהל נאמרה להם כמו כן עכשיו בהקהל לא יהיה לך וכתיב הכא כו' אע"ג דלא יהיה לך אזהרה לאמונת ע"א וגם אזהרת לא תעשה פסל דבהדיא לאו בעושה צלמים לחוד מיירי אלא בעושה אותם על דרך לעובדם שמוזהר במיתה כמ"ש הר"מבן ואלו אזהרות ואלהי מסכה לא תעשו לכם לא מיירי אלא בעשיית צלמים ואינו בעונש מיתה מ"מ כיון דבאזהרת ע"א מיירי ה"ל זה לעומת זה וכן לא תשא ולא תשבעו בשמי לשקר אע"ג דלא תשא בנשבע לשנות את הידוע ולא תשבעו בשבועת בטוי א"כ לא תשא שבועה לשעבר כגון אכלתי ולא אכלתי ולא תשבעו לשקר שבועה להבא כגון אוכל ולא אוכל כדאי' בפ"ג דשבועות מ"מ שם שבועה אחת היא וכן כבד את אביך ואיש אמו ואביו תיראו אע"ג דמצות כבוד

מלכי' ב ד
שם

לחוד מכות מורא לחוד כדאיתא בפ"ק דקדושין קרובי' ענין הם וכו' מגנוב ולא תגנובו אע"פ שזה בגונב נפשות וזה בגונב ממון שם גנבה אח' היא וכתיב הכא לא תלך רכיל ס"ל כמאן דאמר בפ' בערה דמכאן אזה' למוציא שם רע דאי רכיל כפשוטו אין לו ענין לעדות שקר ׃ ג' פרשי' הכתיב וא"ת גם אי' נפקא מינה דיש"כ טעמ' למה שג' פרשיו או גם בהקהל דפרש' פסחים בהקהל נא' כדכתיב בה דברו אל כל עדת ישראל כדפי' לעיל ופ' נזיקין ש בהקהל נאמרה במ"ש במכילת' ואלה המשפטים מה הראשו' מסיני אף אלו מסיני ופי' הר"אם הדברות נאמרו בסיני במעמד ישראל וס"ל שע"י שיש כאן מלו' נהג באמירתן כבוד לאמרן בהקהל משום שהם לא יכולתי להו' דבפ' פסחי' לא מצינו רק ד' מצות משפטי' אפי' שנמנה עד סוף כל ה ליכא אלא כ"ג וכפ' קדושי' אפי' ש עד סוף כל הסדר ליכא אלא כ"א כלל עתה פרשת תפילין אבל לא ביי"ל לה דס"ל דמקום תנוה בפרשת ואתחנן ולא נאמרה בהק פסחי' לא שנכתבה כאן משום די תגרים נזכר בה וגם פ' שמיטה שעיקרה כמ"ש בסוף הספר וש אהרן שבת לי"י ס"ל שלא נאמרה פ' נזיקין אלא שנכתבה כאן וגם פ' עריות לפי שעיקרה בפ' אחרי ס"ל שלא נאמ' עונשן עם פ' קדושי' אלא שנכתבו שם ׃ מפני מה נסמכה לתי' מאי ק"ל בסמיכות הפרשיות דבעי למה נסמכה דלא בעי טעמא בשהן שלא בסדרן כגון מרגלים לפ' מרים דהל"ל פ' קרח בנתי' ופו' נסמכה פ' קדושי' לפ' עריות מיבעי ליה שבכ"מ השאל' היא על הפ' ה למה נסמכ' לראשונ' וליכא למימר דאפי' ענש עריו' דכתיב בסוף ה בעי מאי אכתוב התם ולא בתר פ' עריות דבסדר אחרי מות ה"ל לאתויי הכא ועוד מאי פ' עריות לפ' קדושים דקאמר ומאי ללמדך מקום שאת' מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה והלא כמה מצות ופ' ופ' אוכלת הנר ומדות ומשקלו' כין פ' קדושים להיא דעריות וי"ל ד דפ' עריות נאמרה לישראל כזמן המתאוננים דכתיב וישמע משה את בוכה למשפחותיו ואמ' כמס' שבת על עסקי משפחותיו וכ"ל שאע"פ ש נאמרה למשה בסיני אזיהוא שנאמר ליאמר לישרא' כמ"ש הרא"ם ז"ל ליה למה נכתבה פה פ' עריות דבני מתאוננים ה"ל למכתבה ועי"ל ד דהרחקת עריות מדרגה קטנה מהשלמות כי בזה יבדל האדם מב' והקדושה היא מדרגה מלאכית קשה איך תהיה האזהרה התורית ממדרגה זו לזה ולכן היה ראוי שתבא אזהרת העריות ראשונה לאזה' התור' להעלותינו ממדרגת הב"ח ואזהר' הקדושה תבא לבסוף ולכ"א נסמכ' פ' עריות שהקושיא היא על פ' עריות שראוי שתהיה קודמת האזהרות ולא כאן אבל קדושים תהיו שכוללת רוב גופי תורה אותנו במדרגת מלאכי' ומשני שע"י גדר ערוה דהיינו השייגים יבא למדרגת קדושה ואדרבה יר' שאין קדושה מפני הפרשת העריות ודאי גנות גדולה ואי רבותא בהפרשתן ׃ אתה מוצא קדושה הקדושה בגדר ערוה טפי מבשאר איסורין וי"ל שאין הכוונה בגדר השמירה מהעריות לבד אלא שפת סייג וגדר להן לבל יכשל כהן הפניות שהוסיפו חכמי' והרחק' שחוק וקלות ראש והסח דעת מהרהו והסתכלותן שכל אלו סבה להכשל בהם כדפי' הרמב"ן כהא דקדושים פרושים תהיו דלעיל דהיינו הרחק' יתרה אפי' מהמותר וכמו ש בעל העקידה בשם"ה דקאמר גדר ערוה ול"ק איסור ערוה ולפי שמחומר קרין נפשו שוקקה אחוש המישוש כמ"ש ז"ל גזל ועריות נפ אדם מחמדתן רחוק מאד שיפרים במדרגה זו שיגדור עצמו אף מן ויעשה הרחקות הנז' אם לא כהפנות לבו אתור' ודברי' השכליי' כלבו יאום מלעת מדברי' החמריים וכמ"ש הרב בח"ג פמ"ט שפל בקדושין אם פנים בך מנוול זה משכהו לבית המדרש עכ"א שכהמנ ערוה תמצא קדושה שהוא מדבוק בשכלו בדברים הרוחניים והסח מעסקי החומר הזוכה ולז"א ואתיא כהדא דר"י ב"פ כו' לומר דהכ וסייג מיירי דומיא דהיא דקאמר כל מי שהוא גודר כו' דמדקאמר גודר עצמו משמע שהוא מקדש עצמו מעצמו יותר ממה שאסרה ועוד מדקאמר נקרא קדוש דבשלמא אי בסייג וקדוש עצמו במותר ניחא דקאמר נקרא קדוש ולא יקשה הא לאו הכי קדוש הוא דלא מקר רשע לא מיקרי אבל אי בשמירת איסור עריות ממש מיירי קשה דמי שאינו נוזר כמוהו אינו נקרא קדוש והלא רשע נמי מקרי דייק בפרק כיצד מהא דקאמר גבי הא דתניא איסור קדושה שניות המקיים דברי חכמים נקרא קדוש ופריך ומי שאינו מקיים דברי ח קדוש הוא דלא אקרי הא רשע נמי מיקרי אלא קדש עצמך במות ואל"כ קשיא באומר ואתיא כהדא דר"י ב"פ כו' מה צורך להביא מ סייעתא לזו דמאי אולמיה דהא מהא והיינו דאצטריך ר"י ב"פ המימרות חדא לאשמועי' שבשביל שנסמכ' קדושה לעריות היינו טעמא וכדאמר ר"י"כל דאית לן קריין סגיין והכ' לאשמועי' דגדר קיינו סייג' ושמירות כדפי' והיינו דאצטריך ר"י כל לאתויי מה שונמי
דהוא

לישראל כי ה' אלהיך מתהלך בקרב מחניך להצילך מהו להצילך הרון אמוראין חד אמר להנן עליך להיות צל על ראשו וחד אמר לרוקן כל נכסי האומות וליתן לך כר"א ונצלתם את מצרים על מנת והיה מחניך קדוש ולא יראה בך ערות דבור ר' שמואל בר נחמן אמר זה נבול הפה רבי אבון אמר תרתי.

ח רבי אבון אמר° מ"ל שהיה לו מרתף של יין והושיב בו המלך שומרים מהם נזירים ומהם שכורים לעת ערב בא ליתן שכרם נתן לשכורים שני חלקים ולנזירים חלק א' אמרו לו אדונינו המלך לא כלנו שמרנו כאחת מפני מה אתה נותן לאלו שני חלקים ולנו חלק אחד אמר להם המלך אלו שכורים הן וזרכן לשתות יין לפיכך אני נותן לאלו שני חלקים ולכם חלק אחד כך העליונים לפי שאין יצר הרע מצוי בהם קדושה אחת שנאמר° ובמאמר קדישין שאלתא אבל התחתונים לפי שיצר הרע שולט בהם הלואי בשתי קדושות יעמדו הה"ד דבר א' כל עדת בני ישראל וכתיב והתקדשתם והייתם קדושים ר' אבון אמר אוהרי° משל לבני מרינה שעשו ג' עשרות למלך מה עשה המלך נתן בראשו אחת ושתים בראשם של בניו כך בכל יום ויום העליונים מכתירין להקב"ה ג' קדושות מה הקב"ה עושה נותן בראשו אחת ושתים בראשן של ישראל הה"ד דבר אל כל עדת בני ישראל קדושים תהיו והתקדשתם והייתם קדושים ט אמר ר' שמעון בן לקיש° שתי פרשיות הכתיב לנו משה בתורה ואנו למדין אותן מפי' פרעה הרשע כתוב א' אומר והיית רק למעלה יכול כמוני ת"ל רק לשון מיעוט גדולתי למעלה מגדולתכם ואנו למדין אותה מפרעה הרש"ע אתה תהיה על ביתי יכול במוני ת"ל רק הכסא אגדל ממך גדולתי למעלה מגדולתך והדין קדושים תהיו יכול כמוני ת"ל כי קדוש אני קדושתי למעל' מקדושתכם ועוד אנו למדין מפרעה הרשע ש"ו אמר פרעה אל יוסף אני פרעה יכול במוני ת"ל אני פרעה גדולתי למעלה מגדולתך א"ר יהושע בש"ר לוי מאני של ב"ו אתה למד אני של הקב"ה ומה אני של ב"ו ע"י שאמר פרעה ליוסף אני פרעה וכה לכל הכבוד הוה לבשיבא אני של הקב"ה וער וקנה אני הוא וכתיב בה אמר יי' מלך ישראל וגואלו אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהים:

פרשה

כסי הקודש ' ערות דבור דרבי לעזן הרע שמגלה חוטי תכיריו הנסתרי' כי וו ספה לכל יכנסו במלחמ' כדלקמן פט"ו: רבי תנון חמד מרתי לכאור' כר' דמשום דמדקתמר קדושים תהיו ול"ק היו קדושים משתע שתיו' שלא בשורה כדכתיב לעיל ס"כ להכי כתי למימר שהיו יעוד טוב שיתן להם קדוש ומהתי טעמ' כתי למימ' דברי' ג' שכי נבי והתקדשתם והייתם קדושי' דלהיותם משתע כשור' כמו ושיתי אסלי סנולה וכ"ה שכתוב מיועד להם כ' שמות ג קדושות מכל מה ליתם דהם בכתם קרתי מחריני כתי' כמי וכייתי' קדושי' כדכתיבנא לעיל סי' ל' וח"כ יהיו הקדושות כמספר הכתובים שם נר' דיתור דקרתי ק"ל היה והיינו הני קרתי דקדושי' תהיו וחד והתקדשתם והייתם קדושים דתע"ב דקרתי טובא מיכח ס"ל למדרש בכללו כאלך דרשות דכתיבנא התם מכל כתי קרא וכחד דניל ג והתקדשתם ס"ל למדרש מהי דדרשי מחריני כהו שם לתתו לכשורת כ' קדושות אלו והייתם דמשמע הס"ל דכר אל כל עדת בני ישראל וכתיב והתקדשתם כו' כלו' הני כ' קרתי אתו להכי והת"ל דיין מוסתקדשתם והייתם קדושים לתוך כ' קדושות דוהתקדשתם אתי למימר סיכוני דכריש עגמם לקבלת הקדוסה כדרך כת סדרסו כיומא מדם מקדם עלמו מלמטה מקדשים אותו מלמעלה דמפי' ותע"ג דכתיב והתקדשתם כב' קרתי נרייכי חד לקדושת תורת ספריות וחד לקדושה זו סיהיה כתורת סבר מן כענין עטר' ליתר סנם קדוש זו בתוך כפי הכתתם בקדוש מלמטה ואף כעל דרך תמוז וכע"ה פי' שדרסו ב' קדושו תלו' והתקדשתם והייתם קדושים נסתח מסיכות כוזמנה לתם: משל למלך כו' מיכח למי"מ נורך

מעל דה"ל העליונים שתין כהם יצר הרע כו' מכלי משל ועוד מה היח סמיר' כמרתף ע"י העליונים והתדם דתי על סתירת המלו' קתמר ליתח דתין העליונים כעלי סתירת מנות כלל מכיון דתיכן בעלי מעשה ובעלי בחירת כלל וכת"ש כפ"ר שקיבת תור"ת כתיב בהו לה תרגח לה תנחף לה תגנוב יכ"ר יש בכם שנאה ותחרות יש בכם תורה לתה לכם ועוד תה ענין כי הקדושות החלו שתתר שתן י"י לישראל פי שניס על המלאכים ופי' לתין המשל דומה לנשתל שהלו היו ב' הקדושות דרך שכר חלף הנער שנטעתר ויהי דומה לנשתל מכל מדתיים הלואי כב' קדושות יעמדו נר' שענין כי הקדושות הוח כפל מזהרה לו כפל זהירות ופרישות הנדרך למדם מפני יצר הרע להטותו למשר יחפון סיוכלו לעמוד בו ולא דרך שכר מפני נשר יצר הרע ועוד ק"מ משל לבני מדינה כו' בשטרות ילדק זה סיספיק למלך בחת מכל בחתת קדוש קדוש שתם תתרי כעוד י"י תיך יתכן סיקדש י"י ויתכנם לבניו וכ"ל שתתרתף הוח העולם והוח נשתר כתנהגת הטבעית ע"י תים שלח יבנו תת תפקידם וע"י המדם כתנהגת השנתיית ע"י קיום תנו"י ולפי שהמלך טבעי בעבודתו שתין כידו לשכו' ולהכני' תהעולם נקראו נזירי' מכל התנשים נקראו שכורים שבידם לשבו' ולהכנו' תהעולם ותתר שכפל הקדושה כתדם הוח יתרון תעלה שתתן י"י כו' כי י' תסייע בידו טפי כלי סיוכל לעמוד כנגד יצר הרע ותע"פ שניקר הכוסס היח זו כתנה תעבתו וזוכה לתעלה גדולה תתלאכי השרת קדושה ולו"ת למשל זה כשכורים מלמלה תעולם ולכל תנשתים ירגישו כן כ' תזהרו הנזריות תפני יצר הרע ולפי שכפי ריבוי התזהרות הוח ריבוי השכר כי גדול תנזוה ועוסה כו' לו"ת שהוח משל לפרטון השפורים שכשרן תרוכה לפי כערן וח"ת משל לכני תדינה יי' קדושת' הקב"ה למעלה תע' כעולמות ולזה תקדשי' תותו ג' פעתים שהוח כנגד תע' עולמות ולזה נתן כ' קדושו לכניו שתקדש תותם תעולם השפל והתתלני ולא הניח לעצמו תלא קדוש י' ויהוח למעלה תעולם הרוחני וכ"ם שהוח קדוש תכב' עולמו' התחרי' וקדוש לזה פי' הכדרשי נתן לשכורי' כלקי קנת קשה דתתתי ליעל' משתי שכבר היה קבוב שכר הרתוי לשתירה ותתותה קבלה נתן לתלו' תשלתי ולשו' השלים ולא היל"ל אלא כתן לזו כפלים כתלו' י"ל לתורות שע"י הכפל הקדושה כישראל כתעתו תתעלים תת' שתיש' תתקדשי' יותר תהם לי' לכן התשיל כן שבתלה תתתעט חלק תלוש' תוספת תלו' שלש קדושי' דכתיב וקדשתם וזהו זה ותתר קק"ק ותע"ג [illegible] כשכם

אמר רב ג' כתות של מלאכי השרת אומרת שיר בכל יום אחת אומר' קדוש ואח' אומרת ק"ק ואח' אומרת קק"ק וי"ו בכאות לא חשיב הכא את המזכירים שם יי' ולפי מ"ש הדרשני' דג' כתות הם ג' העולמו' שהתחתוני' מקדשי' בג' קדושות שה' נבדל מהם כנ' הבבלי' שהוא עילה ואינו נגסוהוא נבתי ועול' המתגשמי מקדשי' בב' קדושות שאין יי' נבדל מהם את כמה שאינו גשם והוא עלה ועולם העליון
פס' ג מקדש בקדוש' א' שאין יי' נבדל מהם רק כמה שהוא עלה והם עלולים לא יצדק מדרשינו דקאמר שהעליונים מקדשים ג' קדושות ׃
פס ב ב' פרשיות הכתיב בו' משום דק"ל תאי קדושים תהיו כי קדוש אני דלא ס"ל לפ' כשם שאני קדו' כך אתם כדלעיל כי אין קדוש כיי' ולא ס"ל כמי לפ' אם אתם קדושים מעלה אני עליכם כאלו קדשתם אותי כמ"ש בת"כ כעי רשב"ל לתרוצי דאתא למימר קדושתי למעלה מקדושתכם דומיא דאני פרעה ואגב זה מייתי מאי דילפינן כמי מפרעה לענין והיית רק למעלה ופי' דברי רשב"ל כתבתי לעיל ס"א פ"ב ׃ הה"ד עץ חיים היא כו' איכא למידק מ"ט דרש זו גבי ונטעת' כל עץ מאכל ועוד מה היא הכוונה באומר שלא יהיו ד"ת בעיניך כאדם שיש לו בת בוגרת כו' ומ"ש הדרשני שהכוונ' להעיר החב שלא יקל בהבנת מה שנכלל בתורה מהסודות ושיקח כל דבר על פשוטו אבל ידקדק הרבה ברמיזה ולא ישמוך על העולה על רוחו עד שקידת העיון וכן מה שימש'

לא יקום ול"ק אשר לא ילמוד וכ"ע דהכא משמע דמחזיקים בה היינו מחזיקים ביד ת"ח ולהלן ס"ד פי"ג משמע דמפרש מחזיקים בה על עצמן ותומכיה על המסייעין בידן אם נכשל כו' וא"ת מי הוקיקו עץ חיים על מי שנכשל במיתה בידי שמים שחי ע"י התור' דבלאו הכי לפ' שנותנת חיים לעושיה ע"ד ארך ימים בימינה כי היא חייך וכו' מהמקראות ועוד דמדרב הונא ... אם נכשל אדם בעבירה כו' משמע שעוסק בתורה אינו צריך ... דלהכי כתיב לא יקים למכלל ... שאינו יכול ללמוד דסני ליה ... מחזיק ולעולם הלומד ממש ... מתחזי' ואו ר' ירמי' קאמ' שאע"פ ... אי תני מחזיק ולא החזיק הוא ... ארור וי"ל דמשום יתורא דאורך בימינה קאמר דהאי קרא דעץ ... לטפויי אתא דאפי' בהחזיקו ... שהיה נותן מלחמו לעמלי ... ומוחה ברשעים ועתה מוסיף ... במה שנהיה פרנס או גבאי כי ... זכותו בחזוק כפל ומכופל שמוזכ ... ברבים וכבן אין ר' תנחום חולק ... במ"ש למד ולא החזיק הרי זה ... ארור דודאי כל שלא החזיק כלל ... שלמד תורה הוא בכלל לא יקים ... אמר ר' הונא שיספי' לו בכפלו ... שתור את שיסתפק בהחזיקו ... עמלי תורה בחזוק המורגל ... שילטרך להיות פרנס או גבאי ... התחזקות כפל המורגל ׃ לא ... תקומה לרוב העולם שאינם ... למוד ׃ בי בכל החכמ' שיום ...

פרשה כה

א וכי תבאו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל הה"ד עץ חיים היא למחזיקים בה א"ר הונא בש"ר אחא° שלא יהו דברי תורה בעיניך כאדם שיש לו בת בוגרת והוא רוצה להשיאה לאחר אלא בני אם תקח אמרי ומצותי תצפון אתך אם יש לך זכות קח אמרי רב הונא כש"ר בנימין בן לוי אמר משל למלך שאמר לבנו צא לפרקמטיא אמר לו אבא מתיירא אני בדרך מהליסטים ובים מפני אפירטין (פירטים פנים) מה עשה אביו נטל מקל והקקו ונתן בו קמיע ונתנה לבנו ואמר לו יהי המקל הזה בידך ואי אתה מתיירא משום בריה אף כך אמר הקב"ה למשה אמור לישראל בני עסקו בתורה ואין אתם מתייראין משום אומה אלו נאמר אשר לא ילמד לא היתה תקומ' לשונאי ישרא' אלא אשר לא יקים את כל דברי התורה הזאת לכך נאמר עץ חיים היא למחזיקי' בה רב הונא אמר אם נכשל אדם בעבירה חייב מיתה ב"ש מה יעשה ויחיה אם היה למוד לקרות דף א' קורא ב' דפים ואם היה למוד לשנות פ"א ישנ' ב' ואם אינו למוד לקרות ולשנות מה יעשה ויחיה ילך ויעשה פרנס על הצבור וגבאי של צדקה והוא חי שאלו נאמר ארור אשר לא ילמד לא היתה תקומה אלא ארור °אשר לא יקים אלו נאמר עץ חיים היא לעמלים בה לא היתה תקומה אלא עץ חיים היא למחזיקים בה. °כי בצל החכמה בצל הכסף א"ר אחא בשם ר' תנחום ב"ח למד אדם ולימד ושמר ועשה והיתה ספק בידו למחות ולא מיחה להחזיק ולא החזיק הרי זה בכלל ארור הה"ד ארור אשר לא יקים. ר' ירמיה אמר בשם ר' חייא לא למד אדם ולא עשה ולא שמר ולא לימד לאחרים ולא היתה ספק בידו להחזיק והחזיק ולא למחות ומיחה הרי זה בכלל

ברוך

בספרי מדעות החכמים לא יתמוך הדין עד ישקלם במאוני צדק ויברר הבאות כו' אינו מתיישב למ"ש כאדם שיש לו בת בוגרת דבקבלת התורה משמע דמיירי ועוד ל"ע היכא רמיזא הך מלתא בעץ חיים היא כו' דמ"ש בני אם תקח לא כתיב גבי עץ חיים היא אף הרחק מאד ועוד היכא רמיזא הך מלתא בבני אם תקח אמרי ועוד היכא רמיזא ביה אם יש לך זכות קח אמרי ואפי' יהיה בן איך מאמר וה נופל על מ"ש שלא יהיו ד"ת בעיניך כאדם שיש לו בוגרת ועוד מ"ש ר' בנימין שאמר לבנו לא מ"ט הפחד הזה ותיקונו בנמשל ועוד היכא רמיזא בעץ חיים היא דקאי עלה ויראה' דבעי למדרש ונטעתם כל עץ מאכל הערה על לימוד התורה וקיום מצותיה שהם נטעי נעמנים מיתור' דונטעתם דאל"כ כי תבאו אל הארץ וערלתם ערלת פרי כל עץ מאכל מב"ל ומדכתב ונטעתם משמע דבנטיעה עצמה מצוה איכא והיינו נטיעת התורה כדפי' כדרשי ועל זה מייתי קרא דעץ חיים לזכר לו' דתורה איקריא עץ חיים ומכיון דמייתי ליה דרים ליה כדרך המדרש ומשום דקשי' ליה יתורא דעץ חיים דלעיל מיניה כתיב ארך ימים בימינ' והא תו ל"ל להכי ק' ר' אחא שלא יהיו ד"ת כו' והכוונ' בזה להעיר על שרש ידוע לחכמי לב שאין המצות לתועלתו יתברך רק שחפץ להצדיק בבריותו כי אם נלקח מה תתן לו וכבר האריך בשרש זה הכדרשי כמ"ש לעיל ס"א פמ"ד כל תורת אלוה גרופה וככמה דוכתי ולו"א שלא יהיו בעיניך כו' כי לא יחשו' חוסב מאחר שאין בעליוני' מי שיכול לקיים מעשה שמנו' כפשוטן וכמ"ש בפ"ר עקיבא תור' מה כתיב בה אשר הוצאתי' כלום למצרי' ירדת' כו' לא תרבה לא תנאף קנא' יש בכם כו' וגם בתחתוני' יי' משיבי כא ולא נמצא מי שרצה לקבלה את ישראל בדאיתא בפ"ק דע"א נמצא שישראל שהו נחת רוח ליוצר' בקבלת התור' כי לולי הם היה' נשארת ככת בוגרת שאביה מבקש להשיאה ואינו מוצא ונשארת בירכתי ביתו עגומה וכבר הוכיחו ישראל על פני התור' מטעם זה כשבאה להעיד כנגד' כדאית' באיכ' רבתי בפתיחתא דר"י לב"א שאינו כן כי עקר התורה במה שהיא רוחנית וקיומה בעליונים וכמ"ש במדרש אמר שבקטרגו על ישראל אמרו על התורה שיסתפק בעליונים וגם בבחי' מה שהמלאכי' נתאוו לה ולא ניתנה להם כבר היה אפשר לינתנה להם כדאמרם בס"ה פ"ו ס"י וא"כ מה שנתנה יי' לתחתוני' אינו את לזכותם ולהטיב להם להחיותם כה וז"א בני אם תקח אמרי כו' שנכתב בתחלת הפרש' והוא נמשך למ"ש אח"כ להקשיב לחכמ' כו' יצפון לישרי' כו' עד כי ישרי' ישכנו אר' וד"כ כי אאריך וטוב לדאם תקבל התור' וא"כ מ"ש באן עץ חיים היא למחזיקי' בה הכוונ' כי מאחר שהיא חיי העולם הבא לטוב המקבלים אותה דהיינו המחזיקי' בה ניתנה לא לתועל' הנותן א"ו ור' בנימן דקדק עוד אמרו עץ חיים כי למה תלה החיים בעץ ואמר שכוונ' שכתוב הזה לומר שהיא מגינה לחיי העה"ז כי אורך ימים בימינ' לחיי העול' הבא או לבאמר' החיים וכאן מדבר בחיי הגלוה שלא יהיו ניזוקין מהאומות ולזה היא נקראת עץ חיים שהיא כמקל שהקמיע בו להגין מהמקרי' והכוונה שהתור' תועיל אפי' לחיי העול' הזה שאינו מטבע' שהתור' תועיל כסגול' וזה כענין הקמיע שמועיל כסגול' היות המקל בקמיע הנתון במקל רמז על היות סודות התור' בתוס' בפשטי הספורי' אשר הם במדרג' המלבוש כמ"ש בספ' הזה' בפ' ויט יי' אהי' נן ומשום דלר' אחא דמיירי בקבלת התורה. גיחא דנקט למחזיקים ול"ק להולכים בה או ללומדיה אבל לר' בנימן ק' לכן אמר שדקדק לומר כן לכלול המחזיקים ביד לומדי התורה בפרנסים ונבאי צדקה וכמ"ש אשר

דרב הונא הוא וכי היכי דלא תיקשי' למה שפי' למחזיקים על המחזי... עמלי תורה ולא בלומדיה מהם א"כ היכי מקשינהו קרא לעמלי תור... להו ותומכיה מאושר דהיינו עמלי תורה כמו שאפר' לה"ק ל' תתמה ... איתקשו במ"ש בכל החכמה כו' וכדלקמן ׃ לא למד אדם כו' איכא ... מאי דייק לה ועוד איך אפשר שאין ספק בידו להחזיק ותחזיק וי"ל ... שאפשר שנמצא אדם שאינו יכול ללמוד וגם אין בידו ספק להחזיק ... יהיה בכלל ארור לז"א ר' חייא כי לעול' יהיה בכלל ברוך כאשר יחזיק ... במעט האפשר בידו אע"פ שלא יספיק להחזיק ממש לפרנס איזה ... כשימחה אף שלא ישמעו בקולו ואין לומר דדייק לה מיתורא ... מאושר דכירוש' קאמר להא דר"א מקמי דכימי קרא דעץ חיים היא ... דותומכיה היינו עמלי תורה ממשוכא הכתוב להשוותם למחזיקים ... בכל החכמה כו' דמשיים ביה רב הונא כדפירש' והיינו דמייתי עתידים ... לעשות כל וחופות כו' כמו שאפ' ומכן חיים היא יליף דמחזיקים ... לת"ח דהיינו תומכיה מדאקדמינהו דאי לאו לאקושינהו מיהא ... אקדמינהו ׃ עתיד הקב"ה לעשות כל וחופות לבעלי מצות ... מחזיקים ביד ת"ח אבל ת"ח כלו' ששכרם שוה או קרובים זה לזה ... בשעור' זה אבל זה ומה שיקש' מ"ש במקום אחר דת"ח עדיפי ומה ... ממקום אחר דמחזיקים בידם עדיפי תירצתי לעיל ס"א פע"ב ... וטעם כל וחופות דרך משל על הסבת הסעודה שדרכה להיות בבני ... וחופות כד"מ ע"ד ועל מקראיה ענן יומם כו' כי על כל כבוד חופה ... תהיה לבל יומם ויותר נכון שהבל והחופות רמז למה שלבאורה ... ששתי מעלות גדולות הנמצאות לעמלי תורה לא תמנאנה בזולתם ... הדבקות ביי' וזה כענין ההשכל' לעתיד שעל ידה ידבקו ביי' מעין ... בשכל הפועל שאמרו החיצוני' ע"י ההשכלה ואנו לא כן באן לגוי ... להיות דבקים ביי' ע"י השכלת התורה וכמ"ש בעל העקרים גבי ... הדבקים ביי' וזה לא יכין את לדבקים בלמוד התורה בעה"ז והב' ... מהייסורין על קצת חטאתיו אשר חטא וכמ"ש בפ' אומר כקודם ... אור גיהנם שולטת בהם ק"ו מסלמנדרא כו' ויר' שדעת ר' יוחנן שמ ... שא לא יזכה לדבקות בהשגת החכמה וההשכלה והוא מ"ש ב ... עומדין א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן כל הנביאים לא נתנבאו ... למשיא בתו לת"ח ולעושה פרקמטיא לת"ח ולמהנ' ת"ח מנכסיו ... עצמן עין לא ראתה אלקים זולתך ואי עין לא ראתה ר' יהושע אומר ... המשומר בענביו מששת ימי בראשית ריש לקיש אמר זה ג"ע שלא ... עין מעולם וא"ת אדם היכן היה דר בגן וא"ת גן זה עדן ת"ל ונהר ... מעדן להשקות את הגן גן לחוד ועדן לחוד נר' שהכוונה על ענין ... ולפי שתתכן אב' פני' אם כהשתלשלות הנמצאות ודרך המשכן ... ואם בחכמה האלהית העליונה הרמוזה בתורה ולכן ר"י ר"ל ... נסתר מעין מי שאינו ת"ח ובנם החכמה ליין ע"ד כי טובים דודיך ... ולרמוז הפלגה מעין כל אמר שהיא כיין שעדיין בתוך ענביו ... וו לא הושגה בשלמות מבראשית ועד הנה וריש לקיש ר"ל שלא ... השגת החכמה הזאת את השגת שהיא יותר עליונה והיינו ... שהתלמידים בגן המושפע מהחכמה האלהית שהיא העדן שהמשכיל ... יתענג תענוג עולם ואכל וחי לעולם ואמנם ר' חייא בר אבא ... רבי יוחנן ואמר כאן שבעלי המנות שהם המחזיקים ביד עמלי ...

יזכו

ברוך רב תונא ורבי ירמיה אמרו בשם רבי חייא בר אבא עתיד הקב"ה לעשות צל והופות לבעלי המצות אצל בני תורה בגן ערן ואית ליה תלתא קריין חרא"כי בצל החכמה בצל הכסף ב' אשרי אנוש יעש' ואת והדין עץ חיים היא למחזיקים בה • שמעון אחי עוריה אומר כשמו והלא שמעון היה גדול מעוריה אלא ע"י שהיה עוריה עוסק בפרקמטיא וגותן בפיו של שמעון לפיכך נקרא שלכה על שמו ובבולון אמר שמח זבולון בצאתך וישכר באהליך והלא ישכר גדול היה מזבולון אלא על ידי שהיה זבולון מפרנס בישוב ועוסק בפרקמטיא וכא וגותן להוך פיו של ישכר נותן לו שכר בעמלו לפי' נקרא הפסוק על שמו שנאמ' שמח זבולון בצאתך וישכר באהליך אמר רבי תנחומא כל מי שיוצא לדרך נאינו מבוין לבו לשלחמה סוף שהוא נופל במלחמה אבל שבטו של זבולון בין מהבוין בין שאינו מהבוין יוצאין למלחמה ונוצחין הה"ד וזבולון יוצאי צבא עורכי מלחמה ולערו' בלא לב ולב מהו בלא לב ולב לא בין מהבוין בין שאינן מהבוין הם יוצאי ונוצחי'.

ב דרש ר' בן פוי מי יגלה עפר מעיניך ארם הראשון שלא ידעלת לעמוד על צווייך שעה א' והרי בניך בשלחמה סוף שהוא נופל במלחמה אבל שבטו של זבולון בין מהבוין בין שאינו מהבוין יוצאין למלחמה ונוצחין הה"ד וזבולון יוצאי צבא עורכי מלחמה ולערו' בלא לב ולב מהו בלא לב ולב לא בין מהבוין בין שאינן מהבוין הם יוצאי ונוצחי'.

ג דרש ר' יהודה ב"ר סימון פתח אחריה' אלהיכם תלכו וכי אפשר לב' ללהלוך אחר הק"בה אותו שכתוב בו בים תדרכך ושבילך בים רבי' ואתה אומ' אחרי ה' תלכו והרבקון וכי אפשר לב' לעלות לשמים ולהדבק בשכינה אותו שכתוב בו כי ה' אלהיך אש אוכלה וכתוב בורסייה שביבין דינור וכתיב נהר דינור נגיר ונפיק מן קדמוהי ואת אומר ובו תדבקון לא מתחלת ברייתו של עולם לא נתעסק הק"בה אלא בנושע תחלה הה"ד וישע ה' אלהים גן בעדן אף אתם בשנבנסים לארץ לא תתעסקו אלא במטע תחלה הה"ד כי תבואו אל הארץ ,

רבי

תמותו ג' שנים מכטיעתו אמר שמל כה ונדלם ופתח ליכנות מיניכו כדי לקיים מצות יי' ולכן יהיה פתחון פה מכהן בגד מדה"ר שלא יאמר בניתיו אפי' שעה אחת מכל מדמסיי' הס"ד וכי תכמו ל אמר כו' ויסח דעתנדע' דרי' כם דכסמוך היה לה לחתן לו' דכס"ד וכי תכמו ל אמר כו' ויסח דעתנדע' דרי' כם דכסמוך היה דחין דרך אמדר' לפתוח בכה"ד אקר' דיין אף כשמביא קרח מעניינת אחריו ולכן נר' דהמסיפה דכתיב יסיו לכם ערלי דייק דק"ל לכם ל' ו' וח"ב יפעני כן דכם כל שעה דריש להכיא את הנטוע לרבי' מדרש אנדם דריש הכא לכם ולח לנמי' הרחטן כלו' ליכם המנוח הזמת שתקיימו תופה ג' שני' מה שלח דבר' לא קיים מדה"ר אפי' שעה אחת .

פתח אחרי יי' אלקיכם תלכו משום דק"ל יתורת דונטעת כרכתיב כרים פירקין ס"ל רי' כם דמלחת אנב מורחי' קמ"ל דמנוח לעסוק במטעי מילנות כשיכנסו לארץ מיד כמו שעשה יי' בתחלת כריותו של עולם דק"ח יב ולכתי מיתי מאחרי יי' תלכו דסיינו שילמדו ממעשיו כדתם' ומזל ועכין זה משום ישובו של עולם ללשבת יפה' והיינו עובדה דתדרימנום כשמוך ומ"מ לפי מה שהורגלו עליו מיהות יקר"ש מטע ג"ם הנזכר בתורה רמז לפרדם דכתי' תלי' עץ החכמה ועץ הדעת היו ידים המשפ' סהיו עטים נטיעה המשובחת ומפל יסוד זה מתפרשים כתה מנדות וכיחוד סהיו דומה לפיל ס"ל פט"ו עץ חיים עץ שהוא פרוסה על כל החיים מהלך ת"ק שנה שהוא רמז לחכמת הטבע כדכתיב הכא י"ל שהמכוון בכתן שנכנסיו ל הכוונה פלהים ביניהו' שניהו היערת הקדם ל החכמ' ונמשך לחריש ומסכים להערה זו מ"ם בתנחומ' ונטעתם וערלתם מדכר בתיכון ג' שני' יהיו לכם ערלי' שלינו יכול לח לסיות ולח לדבר וכשנה הד' יה' כל פריו קדש שלכיו מקדישו לשוח' הלולי' לי' יי' אז הלולי' מהלל להקב"ה וכשנ' הה' תאכלו את פריו משנה שהוא מתחיל לקרות בשורה מכאן ואילך להוסיף לכם תכואתו מכאן שנו רבותינו כן ה' שנים למקרא כן עשר לתשנה וכשר פרשתי הפ' שלשתם זה כיסה עינים ת"ג . וכי מפשר לב' ללהלוך אחרי הקב"ה נספרי שנו מאחרי יי' תלכו זה ענן ויר' לי שפי' שילכו אחר עמוד הענן הסולך לפניהם ולח יסובו מאחריו כעניין שנתה ושם ובאוב מקריח' ורי' כם לח ס"ל שאי' דאחר יי' תלכו מנוה לדורות משתם בכל עניני הפ' ולח לאנשי המדבר לבדם ועוד שאחמר שהיה בשרבות מוסב אחר שאתו כל יושבי מגרים ומעשה אין פחד שיכשלו לעוב מגרים' ואחרים' שהמעוה שנלך אחר עגלו ומתנו לבדו נדרום כל נעלם וריב"ם יאמין בפי' זה כי על זה בכר נוח בפי' שלח לשמוע ל מעונני' ויקוסמים כי אם לבניה מקדכנו • אותו שכתוב בו כיום דרכך תימח דלח שייך לומר שבי אלח אם היה אפשר לנייר הליכה אחריו ולח היה' המטע שלח לפי שדרכו כיום וכן הדבקות בו מצוי שהוא אם לומר אחרי יי' תלכו שהליכה אחריו והדבוק בו נמנע הניור כי לח תעורנו עין רוחי ומי יתנאנו ללכת אחריו ומיך תצוייר הליכ'כאן כי מלח כל אחרי יי' תלכו הוא הדרך בכודו וכבל תקו' עיכו יי' נם הכתוכי שהיה מיכם עניין לזה שאמרו כיס דרכך ושכילך למו הליכתן אחרי יי' שהוא דרך מצוי' ואחרי יי' שהוא דרך הנמנע ל אדם ל אנדלו ונזהר מדמ' כבודו ונדרכי' עומדי' ממעל לו וכיוצא ל"ל אמנסי שהיה אפשר לאחרי יי' ללכו לעיין אחר מדותיו וסדר פעולותיו כמו שיתקור הפילוסו' בעניני ידיעתו והסנחת אלי' היא וכיוצא ל"ל מזה ח"ל כי נבנו דרכיו אחר כי אם למעל מהטבע כעניין אנשי' והנפלאו' וה"ל כיס דרכך ולכך אין להקיי אחרי' הנכרתי' למעשיו כדי שנכי' סדר משניו ודרך תדעו וכאומרו כי לח מחשבותי מחשבותיכם והדבקות בו היה אפשר לכל בכלל והיינו כאחר יעינו מהותו שידבק הכלל כאומכל בדרך דבקות הכלל בכלל אפועל ע' ההשכלה כי אמחרו הפילוסו' וז"ח מזה ג"כ נאמר כי מהותו נאחז ההשג כי מי כאחז יערוך לי' ואפי' המלאכי' הקרובי' שיו נאמנו ההשג לאחז' ועל זה נאמר כרשיי שביניו דיעור כו' כי אחשיין בעניניכם יאחז שכלו ויסרף נגד אור ויהר עיניכם כדרך מי שנתן ונפנע ומי שנתן ופ"ב בכבוד יי' כי מה דאות יערכו לו והתייחס לו דאות מה הוא אחשבי בפל ואחונה וכ"ם ונאמרת אחד לנפשותיכם כי לח רחית אף אחד כל אחוב כי אחד ח"ו פפל אמנ"ח כי יי' אלקיך אש אוכל הוא על אחוב אחר בפל אחוב כל זאכן ח"ו לפ שהליכ' אחריו אלח בהליכ' אחריו ואחשיו שכוכ' כי אין עוד זולתו כלח הכח ונמולנו אחסדי כדאמר בפ"ק דסוט' ח"ד אלהי יי' אלהי אי' ובו אחפשר לו לאדם להלך אחר השכינה כו' אלא שלך אחר אחדותו כלב"ה הלכת ערומים כו' ולף אמם כו' הק"בה קבר אחים ולף אחה כו' ולח אחריך להזכיר בכאן רק ענין הנטיעה לנרמיכה לקרא דיק

גם לא המריך להכניס פי' וכו' מדקתון דהיינו כת"ס בפלפלי כתובות המשית כאן ת"ח והטופח פרקמטיא לת"ח והמסבה ת"ח מנכסיו מעלה עליו כתוב כלו מדקתון בסכינה כו' ורס"י בפי' המוכם כדרכיו נמול חסדים קבור מתי' כו' וק"ל דלא מתמר כגון הכי אלא מהרי"ו:

קהלת ב דתניא לקתן פ' סופטים סלם תנות נכסיו ישרא בכניסתן למרן להעמיד להם מלך ולהכרית זרעו של עמלק

דברי' ו ולבנות להם בית הבחיר כו' לא קשיא דלעילם כמשמ נכסיו תחלה ולא נקט הכא שלשה לפי שהן תלויות זו בזו לעשות כסדרן כדפי' רש"י שם

ויחמי' ט ס"ג ל"ל דלא מיירי שהם שלא במכות

דברי' יג התוכלת על כ"ד ובליערא יחרימו מכל

מיכ לא משמ מכה לכל אחת כפני עצמו:

שם פתח הגלגלי מעשי כו' משום דק"ל יתורת ונטעתם כלעי' כפי

ר"לוי לתרוכי דכתורם טוכה קמ"ל סיקיו נוטעים כמ"י כל מיני מילנות שלא כדרך שאר מרנות שמקלת הנטישות מינן מגליחות כאן כי ים מילנות שבריכין מקום שם כנון הפלפלין והכשתים ולא יפחו שלא כתרן כוס שהיו שם ויש בהפך ולהכי מיירי הכי קרמי דמשמ' מיניה שמחי' יפחתו כל מיני מילנות וכרתים שם מ"י הסרס ומפ' כתנחו' שלי' משתיעו על עולם ויהיו שלשה בתכתו מכיר את גידי התרן שיהו נילך ל' כוס ונטע כו פלפלין שיהו הולך לתרן שלו ונטע כי תרוכין שכל גידי התרנות כתין לשם ויתכן דק"ל יחודת דעך מתכל וכני למיתר למשמעי דלמי' פלפלין שלא מהסרס מ"י וכדתניא כפ' כיכר מכרכין מתשמע שכח' ונטעתם מיני יודע שעון מתכל הוא שלא שם ת"ל עץ מתכל הוא לומר לך עץ שטעתו ופריו שוה הוי לומ"ה פלפלין ללמדך שהפלפלין מייבים בערלה ומין מ"י הסרס כלום לכייב לא מהסר כל שם ולהכי מיירי מהני קרמי דמדכתיב ונטעתם שהם עץ כל פרי משמע ליה הכי והכי שמר בתנחומ' הזו עץ כל פרי מוכל מ"ר יהי שמי פלפלין נטע שלשה כתרן כו':

אמר הקב"ה למשה לך אמור כו' מע"ג דמין רמז לזה בכמן מכיון דמדכתיב ואת התרן תסר נשבעתי להסרה לי נחן ולישקה לשמ' לזרעך משמע דרשינן שאמר הקב"ה למשה לך אמור להם להסרה לי נחן ולישקה שבועה שנשבעתי לכם כבר קיימתים לכניסה כדפי' שמתו עם דור המדבר שהגדיל לעשות עם ישרא שנתן להם בתים ונטע כדמים

רמב"ן יז כו' לייגו כדי שילך משה לומר למשה

שם יד דתל"ב שמי קמ"ל הרי נרמין יין הדברים לעין מ"ק דע"כ קרא דשלמה כתיב דברי קהלת ניהו שהיה חכם משה

עלי' קי שם מהגדיל לעשות כימי גדולתו

רמב' יד וחה ענין לפ"שכתוב על דברי יי"ג ל"ל דמשמע בשלמ' היה וכן מ"ם בקהלת רבתי ר' יהושע בש"ר לוי פתר קריית בישרא בכניסתן למרן הגלגלי מעשי כי שבעו ל' מרן מושכותיכם ועשיתם משם לי' מהחכמה בשלמ' היה וכהכי ניחא דלא פיקשי דהכא קאמר ר' שמ' ל' הכי והתם קאמר בענין אחר

ירמי' ט דכתיב הכא בענין אחר והתם

רמב"ן יא בענין אחר.

לך אמור לאכות הרשעים כפ' הגז' פריך מי לא ידעי מעים כמילי דוכתי ומיירי דבעי למיתר לר' דקאמר מפרשם כ"נ היה מייבי נמי הם דאני בקם הקב"ה להוציא כהוצה משם ושוב הוכיחה מפרשם הוצאה הקב"ה מתנו בלי היותה לו כהוצא עולם לזרעו מחרו משם נוסף לא ניטלה והכי אמר בגמ' וזה כהן הוה כן זרעו

והכא קאמר לפסקות מהם יער מייתי מעייגות ותבומות יוצאים בכפר וכפר. קנה תנים נר' כהן עניים דקים בקנים מעוטין מהם חנים ומכר נדלין מלא כתיים הרחוקים ומיער כותח עניים דרים שכל מיני קנ נדלים כה דמי משם עניים מהר לכותח:

עשיתי לינעות נקם הפי קרח כו' בפיתי לי כרכות מלא כפ הכתובים מעוט דמשם יהיו נטפי כן הקב"ה כי תבאו אל הארץ ונטעתם ומורחים דמדרש לפיומים כו' דעינות דכרכם דיין.

מי את בטוחות הכמה מקום ר' יהודה דונטעתם כדלעיל הכתוב למיתר לעשות כמה שהתנתי עמהם בניתי לי בתים שנאמר וכתים מלאים כל טוב נטעתי לי כרמים וזיתי אשר לא נטעה עשיתי לי ברכות מים שנ' בורות הצובים וכתוב עינות ותהומות להשקות מהן יער צומח עצים א"ר לוי אפי' קנה חצי' לא היתה א' חסר עשיתי לי נטות ופרדסים ארץ השה ושעור נטעתי בהם עץ כל פרי הת"ד כי תבואו אל הארץ ונטעתם.

ה מי את בטוחות הכמה מהו בטוחות הכמה בשוא אמי נתן לשכני בינה הרא תרנגולתא א"ר לוי בערביא צווחין לתרנגולת שכויא הרא תרנגולתא כר אפרוחיה דקיקין היא שבשע' להון ויחבא להון תחות אנפיה ומשחנא (ומתמתת) להון ומעבר רגא קדמיהון וכר אילן רבריין הר מנהון בעי למקרב להיא ונקרא (מנקרת) ליה פנו דישי ואמר' ליה זיל ערור בקילקל' (כחשכך) כך כשהיו ישראל בסדבר ס' שנה היה הסן יורד והבאר עולה להן והשליו מצוי להן וענני כבוד מקיפות צוהן וקפור ענן מסיע לפניהם כיון שנכנסו ישראל לארץ אמר להם משה כל א' וא' מכם ישיעין מבושיית (בטיטו) ויפוק וינעוב (ויטע) ליה נציבן הת"ר כי הבאו אל הארץ ונטעתם אדריאנוס שתיק טביא הוא עבר באילן שביליא רטברי וחמא חד גבר סב קאי חציב לנטצב נציבן א"ל סבא סבא אי קרצת (תסכים) לא השכת (תעריב) אמר ליה קרצית וחשכיה ומה דהני לפרי שמיא עבר אמר ליה בחייך סבא בר כמה שנין את יומא דין אמר ליה בר ק' שנין א"ל ואת בר ק' שנין כר כמה שנין את יומא דין אמר ליה בר ק' שנין א"ל ואת בר ק' שנין וקאי חציב חשיבי למנצב נציבין כסבר דאת אכיל מנהוא"ל אין וכית אכלית ואם לאו כשם שינעו לי אבהתיך כך אני ינע לבני א"ל בחייך אכלית ואם לאו כשם שינעו לי אבהתיך כך אני ינע לבני א"ל בחייך אם זכית אכיל מנהון תהוה מודע לי לסוף יומין עבדין תיניא אמר הא ענתה נודע למלכא מה עבד מלא קרשל' תינין (של תאנים) וכלך וקם ליה על תרע פלטין א"ל מה עיסק' אמר לון עלין קרם מלכא כיון דעל א"ל מה עיסק' א"ל אנא סבא דעברת עלי ואנא חצב חציבין למנצב נציבין ואמרה לי אין וכית תיכול מנהון תהא מודע לי הא זכיתי ואכיליה מנהון והילין תגיא מן פריהון אמר אדריגוס בהריא שעת קלוניי אנא (נוזר מכי) תיתנון סילון (כסף) דרהב ויתי אפ' קלוניין אנא דהפנין הדין קרשלא דיריה ותפלין דנרין אפרי' ליה עבדוהי כל הדין פוקר תיקריני לתדין סבא דיהודאי אם להון ברי אוקרי ואנא לא מיקר ליה אינתתי דמנירה הות ברת פתין (כת כליפ) אמרה לבעלה בר קבלוי (כן הפילם) חמי דהדא מלכא רחמא תינין וספרנה (תחליף) בדינרין מה עבד מלא מרעילה (סלו) תינין ואול וקם קרם פלטין א"ל מה עסקך אמר לון שמעית דמלכא רחמא תינין וספרנא בדינרין עלון ואמרין למלכא חר סבא קאים על תרע פלטין תינין מלא מרעילה תינין וא"ל מה עסקך א"ל שמעית דמלכא רחמא תינין וספרנא בדינרין אמר קלוניין אנא דהקיסון יהיה קרם תרע פלטין וכל מאן דעייל ונפק יהא טרי על אפי באפתי דמשא פינון יהיה ואול לביתיה אמר לאנתתיה בכל הדין יקרא אנא שלים לך אמר אויל נלוג (התפטר) לאטך תהוין אינון תינין ולא היו אתהונין דהוו בשילן ולא פגינן:

ו רב הונא בר קפרא אמ' ישב אברהם אבינו ודרש נאמרה ערלה באילן ונאמרה בארם מה ערלה שנ' באילן מקום שהוא עושה פירות אף ערלה שנא' בארם מקום שהוא עושה פירות א"ר חנין בן פזי וכי כבר היה אברהם אבינו יודע קלין וחמורין ונזירות שוות שלא רמזה לו ואהנה בריתי ביני וביניך ונו' מקום שהוא פרת ורבה הני רבי ישמעאל בקש הב"ה להוציא משם כהונה משום שנא' ומלכי צדק מלך שלם ביין שהקדים ברכת אברהם לברכת המקום ומלכי צדק מלך שלם ביין שהקדים ברכת אברהם לברכת המקום אם לו אברהם וכי מקריבין ברכ' עבר לברכת האדון הוציאה הב"ה ממנו ונתנה לאברהם שנאמ' נאם ה' לאדוני ובתיב בתריה נשבע ה' ולא ינחם אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק על דבורו של מלכי צדק הת"ר ברוך אברם לא עליון קונה שמים וארץ ר' ורבי עקיבא רבי ישמעאל אומר אברהם כהן גדול היה הרא הוא דכתי' נשבע ה' ולא ינחם אתה כהן לעולם וכתיב ומלתם את בשר ערלתכם ומהיכן ימול אם ימול מן האזן עריין אינו כשר להקריב אם ימול מן הלב עריין אינו כשר להקריב אם ימול מן הפה עריין אינו כשר להקריב מהיכן ימול ויהיה כשר להקריב הוי אומ' זו מצות הגוף ר"א ר' ערלה הן נאמ' באזן הנה ערלה אוזנם ערלה בפה שנא' ואזני ערל שפתים נא כלב שנ' וכל בית ישר' ערלי לב וכתיב התהלך לפני והיה תמים מהיכן ימול אם ימול מן האזן עריין אינו תמים אם ימול מן הפה עריין אינו תמי

דוכתי ומיירי דבעי למיתר לר' דקאמר מפרשם כ"נ היה מייבי נמי הם דאני בקם הקב"ה להוציא כהוצה משם ושוב הוכיחה מפרשם הוצאה הקב"ה מתנו בלי היותה לו כהוצא עולם לזרעו מחרו משם נוסף לא ניטלה והכי אמר בגמ' וזה כהן הוה כן זרעו

דעלמא לא כמשמ מיני סוי ומי ידעי למה לים למיתר להו ויתכני לאחזוקי ליה טיבותא למשה. וכתיב עיינות ותהומות משום דמי מפסר להסקות כיער שהוא כסרים ונכנסו מסברות

מהיכן יסול וייהיה תמים הוי אומר זו ערלת הנוף נגרא אמר כתיב
ובן ח' יומים מהיכן יסול אם מן האזן עדיין אינו שומע מן הפה
עדיין אינו מדבר אם מן הלב עדיין אינו יכול לחשב מהיכן יסול
ויהיה שומע ומדבר ומחשב הוי אומר זו ערלת הנוף א"ר תנחומא
מסתברא דנגרא ועדל וכ' אשר לא יסול ר' בש' ר' יצח' ור' ברכי'
בש"ר יצחק ותנו לה בשם ר' בן הלפתא ועדל וכר וכי יש ערל
נקבה אלא ממקו שרואין אותן ויורעים אם זכר הוא או נקבה משם
מולין אותו:

ז דרש ר"ל בר סיסי והזנה אל בני מצרים שכניך גדלי בשר מהו
גדלי בשר וכי יש לזה רגל א' ולזה ג' ר' אומר בעל גברין
היו רבי ברכיה ור' סימון בשם שמואל בר נחמני כתי' וימל את בני
ישר' ל' נבעת הערלות א"ר לוי מקום שהיא נבעה בערלה:

ח שוקיו עמודי שש שוקיו זה העולם עמודי שש שהוא מיוסר על
ששת ימי בראשי' רכתיב כי ששת ימים עשה ה' וגו' מיוסרי'
על ארני פו אלו דברי כר"א התמדים מזהב ומפז רב ר"א
מיוסרים על אבני פז אלו פרשיותיה של תורה שהן נדרשות לפניה'
ולאחריהם ולמה הן דומות לרב הונא בשם בר קפרא אמר בעמור
הזה שיש לו בסים (תוסג) מלמטה וקיפלוס (רמס) מלמעלה כך
הם פרשיותיה של תורה נדרשות לפניהם ונדרשות לאחריהם
נדרשות לפניהם כי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל וכתיב
איש כי ישכב את אשה שכבת זרע וכי מה ענין זה לזה אלא מי שהוא
מביא עפיה הוא אויל ומתעבר ברבי' מתוך שהוא יוצא ונכנס
בתוך ביתו הוא נחשר על שפחתו אמר לא תטמא אני חייב ולא
אשם תטמא אני מביא ואשם אני מביא" ר"א ר' יודן בשם ר"ל אלו
שהם נוהגים היתר בעו'הן עתידין הן לתלות בקרקרי ראשיהן
לעתיד לבא הה"ד אך אתים ימחץ ראש אויביו קרקר שער מתהלך
באשמיו מהו מתהלך באשמיו כל עמא אמרין ויול ההוא גברא
בחובוי ויול ההוא גברא בחובוי נדרשות לאחריהן שנאמר שלש
שנים יהיה לכם ערלים וכתיב לא תאכלו על הדם וכי מה ענין זה
לזה אמ' הב"ה לישראל אתה מפתין לערל' ג' שנים ולאשתך אינך
ממתין שתשמור על נדתה לערלה אתה מפתין ג' שנים ולבהמתך
אי אתה ממתין ער שיצא דמה ומי קיים מצות הדם ויגידו
לשאול לאמר הנה העם הוטאים לה' ויאמר שאול פוצו בעם
ושחטתם בזה כמו בזה רבנן אם סכין בת י"ר הרא להם ב' תרתין ז'
שבע"ה חמש אמר להן כסדר זה תהו שוהשין ואוכלי אימתי פרע
לו הב"ה היום אויר ביום מלחמות הה"ר והיה ביום ההוא ולא נסצ'
ואת אמר ותמצא מי המציאה לו ר"ח בשם ר' אם' מלאך המציא'
לו ורבנן אמרי הקב"ה המציאה לו כתיב ויבן שאול מובח לה' אותו
החל לבנות מובח כמה מובחות בנו ראשונים נח א' אברהם א'
יצחק א' יעקב א' משה א' יהושע א' ואתה או' אותו החל אמר אותו
החל להיות ראש במלכים א"ר ע"י שנתן נפשו על הרבר הזה העלה
עליו הכתוב כאלו אותו החל לבנות מובח ליי':

אר"ש

דקדק בעולם וסיפיס בתורה מכל לפי נסחת ס"ד פ' דדרים כולין קרא
בכריתת העולם והדר דרים כו' קרא כתורה מין ב' מלה דכתיב התורה
מיירי ספ' נדרשות למעלה ולמטה והתם לא דרים הה דפרסיות התורה
מיוסדים על מדני פו מלה עמודי שם י וקיפלוס בלעזן יוני קורין לרמס
קייפלים ופי' כאן רמסים טעושים
לעמודי' שמרכיבין כרמשו עמוד קטן
דחב וכתנה כרמס טעמוד וכרמ'
סוה עושין לעמוד המחזיק הכנין כדי
סיהיה חזק להעמיד הכנין פליו מכל
מחכומת נר' העמוד סוה מס מין לו
כותרת מלמעלה ובסים מלמטה מינו יהוש' ה
נר' יפה ולפ"ו נר' דכעמוד טעות לכוי
בעלמה מייירי: ה"נ מי שהוא מכיס
עמיה הוא מזיל ומתעבד כרכור ופי' סיר ס
ע' שהו' מכנס ומעל' עמו בכטיעותין רחמי' כ
נעשה כן כית: אמר לה חטוא מני
מכיא כו' עד ייזיל השוא נכר' כחוכוי
לעיל פ"ט ומס פי' אך לפון לה"ר יודן
לה ניחא ולקמן ס"ד פי' נרסי' מקמי'
וכשם שמר' פורש את עצמו מן פירות
ערלה כך יהיו המקלקלים כשחות
פרוש' מן הכשרים ליום הדין ולעלם
ניח' מאי דמר' לערלה אתה ממתין
כו' תימא מאי מולפים דערלה טפי
מכל' ודם ומה הכטחון הזה שם בטח
בשמירת ערלה עד שתהיה מסכרת
ללמוד ממנה לשמיר' כדה ודם ולעלם
זו מכוה וזו מכוה ומי סיפכור על זו
יעכור נ"כ על זו וה"ק ר' כהה דנרסי'
כם' מין נדין נטישה מקטע דנליהון
דקנכייא וכוחלי נדוה ופר' סי נטיע' תלי' סח
שמרה תורה להתין נ' שני' מלהכול יקר' יט
פרים מקטע רנלי הקנכים הממהרי'
להכול כו' וכן דכופלי נדות שמים
יכולים להמתין עד שתכטול ומיהו
התם מיכח לתרוני של יום הדין ע'י
שומרי ערל' יחייבו את הקנכי' וכופלי
כדו' אז מתינן נ' שני' וזה לא התינן מתני' סמוך ס
מפי' ומן מוטב מכל הכה דקתי' התם יב
ממתין לערל' כו' ק' דהמתין לערל'
נופי' אתה לוכוחי על הנדות והדם
ו"ל דדוכ העולם יהרו בערלה דתין
ינה"ר מקפס על זה וכ"ש מי יודע
כיוק הפירוי הכם כפי הטבע כת"ס
הרמ"כ והרמ"ן אכל נדה יברה
דעכיר מקיף בעריות נפשו על הדם
מחמדתן ולא יבניחו בהיוק הנדה
לפי הטבע וכ"ם ביתי לכוכה ונם
בתכילת הבקעם כיון שעומדין לתכלה אחר מבוי דמה
יכהו להקל לתכלה קודם שיתמלה דמה לגמרי ויורו הפר
לומר בכר נתמלה כרמו ע"י שמפקעים למהר לתכול ולכה יהיה שיתבו ז
לבן מתה שדרכן ליזכר בערלה תע"פ שתתמיני ומן מרוב ולא יתפתו אחר
ירבה בנדה וברם מבני שהות ומן מוטב. ולאשתך תיכף ממתין קו מפ'
ולא תתכלו על הדם לזכר בתי על הבהמה ופי' לא תתכלו בעוני לתשתי כתו
תכלה ומחתה פיה ופין קוסיס מתתי דמפר' ליה בתי על תכילת דם מתם
דפתי לתן שבכללו הוא ומרבי מיני' כתה תילי' בפ"ד מיתו ובפ"ק דבכורות
לא תלא מבתתי בשום מקום סידרשוהו על דם נדה לא כתן. ומי קיים
מנות הדם מייתי להה הכא להוכיח שפי' לא תתכלו על הדם קודם מנוי
הדם מסום דתיכא לפרושי בכתם פי' ובלבתיבו' ומלשכתן לשתול סקיים
מנוה זו בלו' שבוזיר הפס שהין עוברי' על זה בת"ס הבם הפס חוטפים
לה לתכול על הדם שתעינן פי' דלא תתכלו על הדם ע"כ קוסס מבוי הדם
כי זהו היותר נרף שהיה החטה נבי שתול שע' שהין רעבים היו שוחטין
בתרן ולא היה הדם נגר ומתתה ולכן זוה שתול לנלול תכן נדול לשחוט
עליה כדי שיהיה הדם נגר ומתתה היטב וכדפי' הרל"ק כי שתר שפי' שבח
שם תינן עולין יפה וק"ל ומיירי דמייתי ענין שתול תפר' הכא ושתטפס
בזה ויבן שתול תזבח דכתיב התם ' כתו' זה פי' כתו' שעולה תינן בזה
לדתת' וגיר' תוית תבו בזה ' כבין בת י"ל תבבעות נרסי' וכן לקתן ס"ד
פ' והייבו טיפור ב' נותרי כתתה כדתסתע בתרדכי הם' תלו טרפות וכר'
דהייבו טעת תסו' דהולין ולא הכיה לו הכיה ולא הולין בפי' סיפי' בסכין
תלא נותר תון לנותר כדתי' הם' הסותט לבן הלריך להיות סותטים בסכין
בסיפור זה תע"ב דתי סחיט בהולבה ולוכתי' תפי' בסלין כל שהו' סני כדתנן
התם דומנין דשחטי בהולבה לו סוכתה לתוך ' בתרר זה בלו' בסכין כזה
ותע"ב דלהתרים' תלתכול על הדם בעודר סייני דתזהרינהו תכה הוכיח'
נתי בסיפור בסכין תשום דרסס ' ואה תתרת ותתנה לשתו' ותתל' סותר
לת"ם ולא נתל' כי ולא נתנה ביד הפס קתתר ותתל' לשתול ולייהוכתן קתת'
ותיבו רתוק שתה תלא נתנה ביד הפס לקוסי תניתותו סיתנה תתלך וכנו

כ"ם לת"ס סתם סתין המלט מהיות כיס התחים וחרכות תכל היו מעטים
מכ"ם סיפגה למלך ולסרי שלח מלכיסה דותתכה דייק דמסתע סגין תגיס'
מחדם כסתם מכיסה סהוה דכר הנסתה בחדום וכדכתיב לעיל ס"ח פכ"ט
גבי ג' תכיסות מנה תקכ"ה ולה"ק מבירן דלת נמנה ביד כל העם מי הכיסה
עכשיו לפסול ויהוכתן סנתכנסת להם
מחדם . ביום תלחמתו תיתה דת"ם
ופתטים כוה היה כלילה סתרי יום
סם סמ התלחת' דכתיב ביה והיה היו תלחמת
ומתה ר"ל סע"י סהיה זריך כפכוה זו
תתי פתם לו יו"ת ס' עכשיו ומתטיו'
כוה תגלה על טוב דרכו תתיך ת"כ
תניך מרתשי' סחרית התלים לו סכתוב
סם ועל דרך תי תקדימתי ומתל' . תלאך
סתניתה לו כו' לת ידעתה מה דיתי
מר לות' תלאך ומר תקב"ה ומתי נפק'
תניה ומתה כעת דכיון דכתיב דעם
לתרי פסה היום הזה סכנה תזכת לי'
בלקתן נעשה לוגם ז"ק ע"י תקב"ה
גחולי לתבי תיתי תכת סם דויכן
סמול תזכת וסכי תסתע כחנית ודעת
ר' יצחק דכיון דתרב הוית לספוך דם
סם ון זה ע"י ר' תלם ע"י תלאך סתן
סמו יח נקרת על תרעה כולעיל ס"ת
פ"ב נה סתר כו תע"ג דתל נמי תקרי
סור סקרניו קדמו לפרסות . כדתי'
ויקר' יח כפ"ק דע"ז לת תניה תכת שת סתפו
בתקר' וכתל תע"ם סתקריב תבכורות
נתנו ולת תניתו סכנה תזכת וחולי
בלת תזכת תקריב . תתל לתיות רתם
כתלכי' כלות' הוה היה רתסון לתלכי'
סכנו תזכת ותע"ג דתסה נתי תקרי
תלך דתתי' ויהי כישורון תלך לת היה
כדרך תתלכים סעיקר גדולתו תפני
גבוהתו ועל ידי כן הוה סתים סתיט
כתלך ות"ת ותתי נפקת תניכים סתים
סם כו רתסון לתלכים י"ל דכפתיה דכר
סכתוב לפי סדרך תתלכי' תלת תוב תת י'
כ"כ כעבודת י' פ"ד ורה לכנך כו'
סם תפתו כתסידותו לת תוב תת י'
כ תלי כד כתלכותו תכל היה רתסון לתלכים
סם כז סנזהרו כעבודתו . שנתן נפשו על
הדכר ות"ת ובימה רתיות ל"ל דם ל'
כמ"ד כזתקים סתה סתסטו ים לתכול
תלכי' ט על הדם סיינו סתיו תוכלי כם תלמי'
קודם שריקת הדם ולכן נוה על התכן
הגדולה כדי לזרוק עליו הדם ות"כ
חותו סתל לכנו תוב היה תתן סהיה
סתפתה תוכח ותם כן יפה תתר שנתן
נפשו על הדכר שנוה סיניסו לפניו
ים סורו ושיו ולת סתך על תחריס
ור' תכרכבו כתב תר יוחן חות' שנתן
נפשו על הפחיטה שהוה כורך תוכח
לעיכך תעלה עליו הכתוב כאו חותו
תל לכנות תוכח . לפי שכעולם הזה כו' כדרך התדרם לפיומי תתלתת
דנחתת בכתה דוכתי תעין הפ"ת סיים הכת כתך תילתת תעין וגטתת כל
כן דעסקינן כיה וייתן דסתיכות לת תתכלו על הדם דריש דתתת לתימר
תלעפיד לת תהיה תכילת שנטיעו כתו שהיה כעולם הזה שהמות תקדמת
לאדם ותניתו לאחרי' שלת לא יתונה לשם תות ודם . וכתיב וגודע כנויס
זרעם ק"ת ענין זה לכתן וי"ל תשום דע"ערלה תתפרשת כנדול התיבוקת
ולימוד תורתם כדפי' כתנחומא והת מסיים כה בשה"ו תתם תוטתים
וכניכם תתים תכל לע"ם שתם תולידים ושתתים שב' לת יגעו לריק ולת
ילדו לבהלה לרתות לפ"ז שכי' וגודע כנויס זרעם ע"י סיהיו חיים וקיימי'
בלת כדרך הטובות ויהיו נודעים בשתים לטובה הפך תה שהוה עכשיו
שתיהם תלויים בשם . פתח תתרות י"כ תשום דק"ל כתתור ל' הכהנים
ותתרת שיהם כ' תתירות ל"ל דלת תתי לדבר ותתרת תו וידכ' לתתר לדרשי'
כהו דכר ותתור ותתי לכם כל פרט"ם כ"ל דדיכור תורה על הכללו' ותתיר'
על הפרטות כיון דכתה תרוייהו בלשון תתירה כדכתי' כרת"ם ז"ל ותע"ג
דכתי דרשו לזהיר נדולי' על הקטני' תתרן הכת ר' תנחום דתתת לאי' דכ'
תתירות דסייתו כ' פרטיות דדיני טהרה נת' לכהני ולכהני תייתי תתי קרת
דקת' סב' הפרטיו' הלו נת' לכהני לוי כדתם כשתו' ותכיון דתייתי לי' תם' ליה
דריש לת כשר תכפי כדרך התדרש . ה"נ תתרות יי' תתרו' תתרו' כ"ו תיכן
תתרות כגוהג שכעולם כו' ק"ת דתתכפל לתיתר כתתרות כ' ותכי תרתי
תשתעי' תלת דתתרות יי' תתרות נתתכות בלת כתתרות כ"ו סיכן כטוהות
ועו"ת כגוהג שכעולם כו' שכי טהרו' ועו"ת תניכו סעיקר הכ"ה ת' תוכיח'
לתת הוה תתת כו' כלו' לתת דכריו כטוהים תפני תהוה תי לעולם וקיים
לעולם ויקיים דכרו ותיכו כ"ו סיהיות ותכר דכורו וק"ת דלעיל

סוף פ"ו תס' לים לעטן שתיכו כשקי תתורו' שתם תתים וע"ק דכירו' תפני
דשלח לתת תתת תטוכת ר"ת היינו ת"ט תוסתו של הקב"ה תתת כדפי' הת
ותתת כ' העניניו' כ"כלים כפי' הכתוב . ובתקום תחר עקם כ"ו ני' תיכ
כתורה ק' תתי קתמר תתים כיון דנ' ניהו תקל כ"ל טהטתה וכתב תחר תי
טהורה היא וכעל תות תתת תי
תתים ותלבד זה ק"ק תתי תתקו' פ
כתור' דקתמר כיון דכלהו כתב' תתר
ניהו וע"ק תתתי נקט קרתי תתר
כסדרן לתסר לה טהורה היא כ
תקתי תתר תיגנה טהורה ותי תתר
דכתר להוה תייתי תסתר לה טה
היה לתית כיה תוספת ס' תיכות
הסתם נמי תיקתי כיון דסוף סוף
לתתויי תסתר לה טהורה היא כ
תייתי תיכך קרת ולכן נר"ה ק
קתמרי סעיקר ס' תותיות כלו
וכתקום תחר תמרו כסם ר' כ
סעיקר כ"ו תיכות תע"ג דתל נמי
תיכות לעיל ס"ת כל כ' ונקוט ה
לתכלל כ' קרתי כדפי' הסם
התתמרי תמת ולת יקשה לתה כ
ת' תחר כך וכתקום תחר תמר
כעכשתחר כ"ו תיכות . ר' כתין
כין תוספת כ' תיכות לע"כ כין לפ
ת' תותיות ניהו כדכתיב' כתם
נופת תשתני לה כתקום תחר ע
תחרת דקתמר עקם ת' תותיות
דלת תיישכן שת לתספר הת
ובדכתיב' כתם לת"ר כנת תהת
ה"נ ומן הכעטה תסר לת טהור
הטעתה תיהו תומר : תצינו ת
כו' תסום דהת דתור' נדרשת ת
טהורות ת"ט טמת נדרש תדכתי
סכעטים כדתי' כס"ט מו' כ
פסקינן כתתי קרת תייתי לפ
ותנכ"ת תייתי ענין תתיכות
נר' דכעלין לתרן דרים לנון תי
תלנון עולני ותפר' תתם י"
דכתיב כתרי' בענין זה ותתי
נתי הכעטה סיו נופלין תי
הנכת הזה כו' תלת יקשה ל
היו נופלין כי תל סכיו כסם ר
היה ותתטו ת"ק תותרים לל"
ויתכן דכתי לפ שכיב רשעי' יר
דכתיב כתרי' בענין זה לומר
תהרשתי' תסכניס לנדיקים
כלשונם לכן כרוס זלות לנכני
תיתרותתו תסוכיי ויהיה זלות
ניפר' כתלחמה ; ער תלת טע
תט"כ ס"ט נר"ת תלת הכיהת
נשר תוריייהן דתי שתירת
כרי הוה תו' תנגדנו תן תדור . תן הדור הזה סהוה תייב תלת
בעונם . יוצאין למלחמה ונופלין לת יקשה פתיכך שכיתי דוד
תלחתותיו היו נוכחים דקכה כימי שתול תייבי כדתתר כהדיה לקב
ס"ה : אלו תכני קיילה תע"ג דתסירת תת דוד כיך שתול נרת ל
החונם תהיה שתול קכן הסם למלחמה לגרת קיילנור תת דוד ת
כהם שיהם תנית וחנים תפני תהן תדין תפי' שהם כשכיב לת היו
למסרו תכיון דתיכו תייב תיתם כדתניא לעיל ס"ת פכ"ד שתפי
כשכע כן כבדי תין תוסרי כל שתיכו תייב תיתם כדפי' שהם . שהיו
דלטורין וסיכיכו ת"ת לעיל תכני קרתי ינרת יי כל שתתר חלקו כו'
שכיב תסתלקת כדתלמ"ת תשוד עניים תלקת תכיוכי' שתה לקו
כת"ט . תה השכיב שוסה כתרן שלה"ר תסלק שכיב כדלק ס"ה פ
ותה כוכרך דוד לעקה כך הלת שכיב תסתלק תעשה ושוד לתה יכ
שהוה רע לעולם ו"ל שהסורי' לה"ר על דוד היו טוענין שתין כזה ה
הוה תורך כתלכות וחייבי ככבוד שתול ולזה לת פקד עליהם הק"ב
תנכי קיילה שהיו תכיוסי כדכתיב שתין להעניים כ"כ לדוד תקם ה
תסתל השכיב כדי סיכירו כעונ שנם לוק שכיב תסתלק כהוה ה
תהן ויכירו כדכר . סלק שכינתך ות"ת על כל תהרן כעולך ת
כסלקת שכינתך לרקיע כעולך נודע על כל תהרן . ונעצתין שהרי
תלך כביקה כדתי כ"ק לתעילה . אם לתה לתת תים דכיון
תפרנסם כתביקה ודתי סיקשה תים דלת יחיו כוולתם ותשכילהכ
תים לוש שהתים היו קכיי לו יותר תהלחם ולזה כתב תהלה לתם ה
אלא תלמד שכיו תתים קשים כו' וקתמר לה תכת לעתר דכיון דתי
יעתר תפסת תפרסתם תיתלת כשיקש לע"כ נעשיתי ויירעיכו ה
דכ"ו

מן עליותא אמרו לו למה אתה נטפל באבר א' ואירסך מהלך בכל האיברים אמר להם גלי אתם אומרים ואין יתרון לבעל הלשון דיתיב ברומי וקטיל בסוריא בסוריא וקטיל ברומי ולמה קורהו שלישי° שהוא הורג שלש' האומרו והמקבלו והנאמר עליו עובדא הוה בגבר דהות ליה כלה בישא והוה צמירא (רגילה) אמרה לישן ביש והוה מפייס יתה תרין ומנין בימא חד ברמשא והד בצפרא אמר לה אנא בעי מינך דלא תימרין לישן ביש מה עברת אולת ואמרה לבעלה הדין אבוך בעי לשמשא יתי ואם לית את מהימנת לי אתת לרמשא ואת משכחי' יתיה יתיב ומפייס לי אזל ורצר עלוי (וחרב לו) וחמא יתיה קאים נחין ומפייס יתה אמרה כבר מילא קשטן מה עבד מהא לאבוי וקטליה אובילון יתיה לדינא ואתחייב קטולין ולההיא אנתתא דאמרה על אבוי לשון הרע ואתחייבת קטולין ואישתכח לישנא קטיל תלתיהון ובימי שאול הרג דואג שאמרו שאול שקבלו אחימל' שנ' עליו ואבנר למה נהרג א"ר יהושע בן לוי אבנר נהרג על שעשה דמן של נערים שהוק הה"ד ויאמר אבנר אל יואב יקומו הנערי' וישחקו לפנינו רשב"ל אמ' על שהקרי' שמו לשם דוד הה"ד וישלח אבנר מלאכים אל דוד תחתיו לאמ' למי ארץ והכי כתוב לית מאבנר לדוד ורבנין אמרי על ידי שהיו לו לשאול להתפיים בדוד ולא הניחו אבנר שא"ל לדוד ואבי ראה גם ראה א"ל מאן את בעי מן גלגוי דירן (מה תפארותו של זה) בסירה הוערה כד אתון לטעגל א"ל הלא תענה אבנר בכנף אמרת בסיר' הוערה חנית וצפחת בסירה הוערו וי"א ע"י שהיה ספק בידו למחו' בשאול על נוב ולא מיחה . א"ר

פ"ע ידעי ולא מפרסמי למלכ' והיינו דמייתי האי קרא ולא קרא דמקמי' כתיב ויקח עובדיה ק' נביאי' ויחביאם חמשים איש במערה וכלכלם לחם מים דהכ' שהם דברי עובדיהו ק' מה כרכיה להשתכח כמי' מכוון שהזכי' רכה מינה שהוא סלא' אבל בקר' דלעי' ל"ק כולי האי דמשמע' קרא קושט' מלתא לגמרי . ואומר אני נותרתי פרשתי לקמן ס"ה פ"ה: א"ר שמואל בר נחמני משו' דקאמ' דדורו של דוד משו' א"ר נעכסו טפי מלאחאב שחטאו ב"א בעי לאשמועי' דלשון הרע חמיר פי שהורג נפשות אפי' רחוקות שהורג שלשה ומשום דהך מילתא מיתא בתוספת' דרשב"י דנסמו' מייתי הכא כו' מילתיה דכאן ואגב דבעי לאתויי לה מייתי נמי לר' שכן דאמרו לו לנחם כו' שפרצתי גדרו של עו' שכינא מיתה לעולם . לכל פורצי גדרות דכתיב ופורץ גדר ישכנו נחש אמרו לו למה אתה נוסך כו' ליפגא אמרו לאו דוקא דהך מילתא לעתיד הוא כדגר' בפ"ק דתעניו' וכדאכתוב לקמן ס"ס פ"ס ומ"מ הך אגדת' פלינא אהיא דהתם קאמר דתשובתו נמלת מה הנאה יש לך ואין יתרון לבעל הלשון וכן היא דעת ההי' דלק' ס"ס ולפי אגדה זו דהכא התשובה לשכת נשיכתו הוא מפני שכך נגזר עליו מלמעל' והיינו דכתי' בלא לחש כלומ' וכי נשיכתו מבלי שלוחשי' לו מלמעל' פי' שהקב"ה עושה שליחותו ע"י להמית החוטא כדכתיב' לעיל פכ"ב ע"י הכל הקב"ה עושה שליחותו כו' ומ"ש ואין יתרון לבעל הלשון תשובה לשאלת למה אתה נוסך באבר אחד כו' וכין למר וכין למר ק' למה אינו משיב לשכת נשיכתו כי לנקמה עושה ומת וי' נהיה הדבר כאו' ואיכה אשית כינך וכין האשה כו' ואתה תשופנו עקב וליכא למימר דהיינו דקאמר הכא אלא אם מתאמר לימן עליותא דקהלת רבתי איתא הכי אין הנחש נוסך אא"כ נאמר לו מלעיל ואין זאב טורף אא"כ נאמר לו מלמעלה ואין המלכות מתגר' בבני אדם אא"כ נאמר לו מלמעלה משמע דכלהו חד גוונא נינהו ואע"ג דבההיא דלקמן ס"ס יש לאיתרוץ נכון כדאכתוב התם לפי אגד' זו הקושי' במקומ' עומדת ושמא י"ל דללת הנחש דאיכה אשית איבה לא לנשיכ' בעלמא אבל בנשיכה שיש בה מיתה איכה לא נגזרה בשעתה על חטא הנשיך . ארי דורס ואוכל כו' בפניות כפ' הנז' פרש"י ארי דורס ואוכל מיד ואינו מתיירא זאב טורף ואוכל שמוליך לחוריו ואוכל שם שמפחד מן הכריו' וק"ל דשפ"ק דב"ק אמ' שמואל ארי כרשות הרבי' דרס ואכל פטור טרף ואכל חייב דרס ואכל פטו' כיון דאורחי' למדרס כו' טרף ואכל לאו אורחי' הוא והתם א"א לפ' טרף שמוליך לחוריו דטרף ואכל ברשות הרבי' קא' ועוד דהתם פרכינן למימר' דטרפה לאו אורחי' הוא והא כתי' ארי טורף בדי גורותיו ומשנינן בשביל גורותיו ותו פרכינן ומחנק ללבאותיו ומשני בשביל לבאותיו ותו פרכינן וימלא טרף חוריו ומשני בשביל חוריו ותו פרכינן ומעונותיו טרפ' ומשני בשביל מעונותיו ואי פי' טרפה דקא' שמוליך לחוריו מאי פריך ממחנק ללבאותיו ועוד מאי משני לאתי דפרי' מוימלא טרף חוריו בשביל חוריו דאכן נמי הכי אמרי' דטרפה היינו שמוליך לחוריו ומאי דפרכינן הוא היכי קאמ' הכי ארי כיון דלאו אורחי' בהכי וכן כמ"ש בשביל מעונותיו לא משני כלום שם פירש"י דרס שלא הרג' את מחיים אבל טרף שהרג' ואכלה וגבי בשביל גורותיו פי' אורחי' להרוג להביא ולהצניע אבל לטרוף ולאכול הוא עצמו ביחי לאו אורחי' וגבי בשביל חוריו ופי' אורחיה להרוג ולהביא להצניע לחוריו בשביל חוריו אבל לאכול מיד לאו אורחי' כי הא דשמואל לאו אורחי' הוא ולכן כר"ה"ב דקאמר ארי דורס ואוכל פי' שאוכל' מחיים זאב טורף אוכל שהורג ואח"כ אוכל שוב ראיתי בפ"ים כפרכין דאית' נמי להא דר' לוי ופרש"י כדפירשנו . בכל האיברי' ואע"ג דבכל הדורסי' האדם מחלחל הולך כדאמרי' בפ' אלו טריפות שבדיקת הדרוס אם האדים בשר כנגד בני מעים מ"מ אינו מחלחל רק כנגד מקום הדרים אבל אדם של נחש מחלחל בכל האברי' וכדאמר' לעי' פכ"ב שמי שנגע בנחש נשרו איבריו ועי"ל שאפי' מגא זה בדורסים יק' על הנחש שהדורסי' הוטבע בהם זה להיות להם כמו כחם לבשל המאכל כמו שאמרו הטבעיים אבל הנחש שאינו אוכל מה שהורג קש' למה הושם זה הדבר בטבעו שיהיה מזיק אפי' שלא בפניו יותר מבכת תרב : דיתיב ברומי וקטיל בסוריא שאומר לה"ר על מי שעומד בסוריא ופי"ו נהרג כדלקמן וא"ת מה ענין זה לזה כיזה דבר שנעי' וזה ... מקרי ומה תירוץ זה לזה י"ל שלפי שהנחש אב למספרי לה"ר נהיה ... סו קשה כ"כ להיו' תוכח' מוסר למספרי לה"ר פידעו שע"י לה"ר הורגים ... שרחוקים . ולמה קורהו ג' כו' כפ"ים בערכין בתערבא אמר לשון ... לתאי קטיל תלתא הורגת למספר ולמקבל ולאומרים עליו ופרש"י לשון ... תלתאי שהוא ג' בינו לבין חבירו שמספר רע בין ב' אנשים וקטיל תלתא ... הורג למספרו ומקבלו ולנאמ' עליו שמתוך איבה שמתגרי' זו בזו הורגין ... את זה והורגין נושי' בהם את הרכיל ולפי אגדתינו לא היה צ"ל לשון ... תלתאי שהוא ג' בינו לחבירו דהכא משמע שרבים היה לקרוא לא"ר ג' ... לשון תלתאי מפני שהורג ג' וגם לא היה צ"ל שרינת הג' בבאי גוונא דהאי מפ'

לק הכא : צמרא אמרה לישן בישרגילה לספר לה"ר . ורצר עלוי פי' הר"ן וחרב לו וכן הוא לפי ענינו אבל אין לו חבר : דואג שאמרו אע"פ שלא מצינו במקר' שנהרג כבר אמ' בילמדנו והביאו הילקו' בשי' קל"א כיון שראו תלמידיו שהוא מטמא את הטהור ומטהר את הטמא נתנו חבלים ברגליו וגררוהו שנא' גם אל יתנך לנצח יחתך ויסחך מאהל א"כ כמ"ש כתבתו שהמגיד לדוד על הריג' שאול וא"ל דמך על ראשך היה דואג כעכמו ומיהו בפ' חלק משמע דמת ולא נהרג ויתכן דכיון דנגזר' כדאי' התם חשיב נהרג דמכורת חשו' כמת וה"ל כנהרג בלא עתו : ובימי שאול הרג ד' ית' דטוכא בר מהני ד' הוו שהרי נהרגו עם אחימלך פ"ה כהנים וכל בני נוב עיר הכהנים מאיש ועד אשה מעולל ועד יונק גם עם שאול נהרגו ג' בניו בסבתו כמ"ש בפ' חלק אלמלא לוהו יהונתן את דוד ב' ככרות לחם לא נהרג' נוב עיר הכהני' ולא נטרד דואג האדומי ולא נהרג שאול וג' בניו וא"כ כל הרע' הזאת באת בשב' לה"ר דדואג ושמא י"ל דר' דקא' פי"ד' מיני נהרגים כי יש נהרגים מפני ספורו ויש שנהרגין מפני קבלתו ולכן נחשב שאול ובניו לא' שהריגת' מפני קבלת' ויש שנהרגי' מפני שנאמר עליו ולכן נחשבו אחימלך וכל בני נוב לא' שמתו מפני שנאמ' עליהם . ואבנר דכיון דצדיק הוה כמ"ש עליו דוד כי שר וגדול נפל היום בישר' ויקונן עליו לא הוה מסתייע' מלתא שיהרגנו יואב לולי שהיה בידו חטא וס"ל כי חטאו היה מה שסחק ולא מיחה כשאול בהריגת הכהני' ולהכי בעי למה נהרג כלו' מה חטא היה בידו ותפו' דבעי לאתויי דעת י"א דקא' ע"י שהיה ספק בידו למחות כו' מייתי נמי דעתיה דרי"בל ורשב"ל הכא ואיב' למי' והלא אבנר היה חייב כדמו של עשאל וכדאמ' בפ' נגמר הדין שיואב דנו כדין שנהד' א"ל מ"ט קטלתיה לעשאל א"ל עשאל רודף הוה א"ל הי"ל להציל בא' מאיבריו א"ל לא יכילנ' ליה א"ל השת' בדופן חמישית מכוונת ליה בא' מאבריו לא יכילת ליה ואמר כמי התם שבשבא שלמה לדון את יואב על הריגת אבנר השיבו כואת והודה לו על טענתו ואפי' תימא דלית הלכתא כיונתן בן שאול דאמר בפ' בן סורר ומור' דיכול להציל בא' מאיבריו והרגו נהרג עליו מ"מ חייב בדיני שמים מיהת הוא וכמו שפסק סמ"ג ועיין בהרמב"ם והראב"ד ופשיט' דהך עביר' חמיר' טפי דהרג בידו לגבי שהיה יכול להציל בא' מאיבריו מהנך עבירו' דקאמרי הכא וי"ל דס"ל לבעלי המדר' דאבנר לא היה יכול להציל מעשאל באחד מאבריו ומה שהכהו בדופן ה' אתרמויי הוא דאתרמי ליה לא שנתכוון לכך ויואב שדנו כדין שנהדר' עלילה הוא שבקש להרגו ומה שהוד' לו שלמה היינו לפי טענתו דכיון דאית עליה דין מות משום דמו דעשאל הורה לו כטענה זו לו' שאפי' נאמין לדבריו יש לחייבו משום עשאל והא דכתי' וימת בדם עשאל אחיו מני לפ' דיואב הרגו לנקו' נקמת אחיו לא שהיה חייב מפני זה דעשאל רודף הוה וא"ת וכימ' משו' דהמליך את איש בושת ושוהה מלכות בית דוד ב' שני' כמ"ש בפכ"ג דמ"ה נענש הא ל"ק דהא דרשינן ומלכי' מחלליך יגאלו זה שאול ואיש בשת ואדרבה לת"ד דמש"ה נענש קשה ונדחקו שם התוס' לתרוצי איכיה א"ק מה ששה היא למה נהרג דאע"ג דרגלי חסידיו ישמור כמה פעמי' צדיק מט לפני רשע שלא ע"י חטא כהבל וישעי' וזכרי' וכן אמר דוד עליו כנפול לפני בני עולה נפלת ושמא משום דגורך לנבור כו' ולגוד חסן כו היה יי' ככב עליו לאמרו לולי שחטאו גרס י על שהקדים שמו כו' אבל מיקומו הנערי' וישחקו לא ס"ל שנתחייב כי מני סבר שלא נתכוון אבנר לשחוק של שפיכות דמים אלא לשחוק כעלמ' להראות גבורתם כדרך המתאבקי' וסוף נמשך מהשחוק שהרגו זה את זה ונסיתה המלחמה . מאבנר לדוד והיינו דכתי' לדוד תחתיו שהזכיר שמו אחריו וכאו למדרג' הוא למטה ממנו כי מה שאמרו שמפרשי' שפי' תחתיו בסתר או במקומו' דוחק מכו' . מאן את כעימן בלגוי דירן גיר' הילקוט בשם תנחומא מאן את כעימן בילגוי דדין ואות אמת הניה לבילגוי דהדין ולפיר' זה פיר' מה אתה חושש לדבורו של זה וקורא הדבור דרך בזוי לגלוג מענין ולגלוגו עלי אהבה ולדידי נר' שפיר מן בילגוי דדין ופי' מה אתה חושש לתפארתו של זה שמתפאר שהיה יכול להרגך והוא מלשון גלוג לאמך דלעיל וכפ' הקודמת וכמה דוכתי' . בסירה הועדת פי' שערוך כנף המעיל כסירה הועדה בקוצי' וכסירים הוסבכה ונחתך הכנף וכפ' נגמר הדין גבי כור וסירים גרמו לאבנר ליהרג פירש' שאמר לו שמא בשעברת אצל הקוצים והסירי' נכנס א' מן הקוצי' בכנף מעילך והוא היה טמון שם ונחתכו : בסירה הועדת ואע"פ שאמז"ל בבי ידעתי כי מלוך תמלוך מנא ידע לפי שא"ל שמואל קרע יי' את ממלכו' ישרא' א"ל שאול מי הוא זה א"ל איני אומ' לך אא רמז אנירומז לך מי שהוא קורע את מעילך עתי' ליטול מלכותך וכיון שקרע את כנף מעילו ידע שאול מה שאמר לו שמואל אפשר שאמר לו אבנר שאין זה דוד אלא אחר הוא שיקרע כנף מעילו דהשת' בסיר' הועדה . חנית וצפח' בסיר' הועדו כלו' וכי כמו אתה יכול לומ' כך הלא ע"כ להודו' שהלכתי ולקחתי אותם והייתי ג"כ יכול להרגו ומ"מ לא חש אבנר בטענתו ואמץ

שמואל ב כ
שמואל ב ב
שמואל א כב

ג א"ר תנחום בר חנילאי ב' פ' הכתיב לנו משה בתור' והן טהורות ועל מי נתנו ע"י שבטו של לוי שכתוב בו כסף צרוף בעליל לארץ וכתי' וישב מצרף ומטהר כסף וטהר את בני לוי וזקק אותם ואי זו זו פרה ארומה ופ' המת

ד ויאמר ה' אל משה אמור אל הכהנים וש"ה יום ליום יביע אומר תני' בא° בתקופת ניסן ובאחר בתקופת תשרי היום והלילה שוין מיכאן ואילך היום לווה מן הלילה והלילה מן היום הוי יום ליום יביע אומר אבל למטה כמה שטרות וכמה גורי דינין בכל הארץ יצא קום רב שלום בשם ר"א בריה דר' זירא אמר משל לא' שנטל הגמוניא (סררה) מן המלך עד שלא הגיע למתורין (למתשל') שלו היה מהלך כפגן (כהדיוט) וכיון שהגיע למתורין שלו היה מהל' בקלאמין (כתבוב) כך עד שלא יצאו לעו' אין אומ' ואין דברי' כיון שיצאו לעולם כמה שטרות כמה גורי דינין בכל הארץ יצא קום

ה ר' ברכיה בשם ר"ל משל לישר' וכהן שנכפו נמסר להם רופא מומחה והיה מצוה את יש' ומניח את הכהן א"ל הכהן מפני מה אתה מצוה את יש' ואתה מניחני א"ל זה ישר' הוא ודרכו להלך בין הקברו' אבל אתה כהן ואין דרכך להלך בין הקברו' לפי' אני מצו' את ישר' ומניחך כך דעליונים שאין יצ"הר מצוי בהם אמיר' א' דית להם שנ' בגזרת עירין פתגמא ובמימר קדישין שאלתא אבל התחתונים שיש בהם יצ"הר הלואי לב' אמירות יעמדו הה"ד ויאמ' ה' אל משה אמור אל הכהני' בני אהרן

ו ר"א אמור אל הכהנים הה"ד יראת ה' טהורה עומדת לעד אמר ר' לוי° מורא שנת יירא אהרן מלפני הק"בה זכה וניתנה לו הפרש' הזו שאינה זזה ממנו ולא מבניו ולא מבני בניו עד סוף כל הדורו' ואיזו זו פ' המת שנ' ויאמר ה' אל משה אמו' אל הכהני' בני אהרן

ז מה כתיב למעלה מן הענין ואיש או אשה כי יהיה בהם אוב או ידעוני ר"י דסכנין אמר בשם ר'

לעיל ס"כ פט"ו נבי לא גומר עלי לכן נמצא שהזקני' הם הנוטלי' והנותני' שפעמי' לא היה ראוי להיות היום ארוך או קצר כ"כ ותשתנה הדבר כ' שיסבי' הענין כפי קביעות עבורם וז"ש שנותנין ונוטלין בפיגוסין כי ישתנה הדבר מגורתם את תנועות השמים מסכימות לדבריהם : מש'

לשאל שהא א"מכני הגבא נתנס לו כדפי' רש"י בפ' הנו' גבי כור וסירה • ולא מיתה אבל הי"בל ורשב"ל ורבנן מגו סברי שמיא' ולא נענש כדעת ר' יצחק דפ"ב ו' יוש"ל כרב דאמר הוא סניא לו לשאול ולא מיתה ואחרי' אתם וסניהם מקרא א' דרשו ויקוכן המלך אל אבנר ויאמ' הכמו' נבל ימות אבנר ידיך לא אסורות ורגליך לא לנחושתים הונשו מ"ד לא מיתה
תלי' יב הכי קאמר ידיך לא אסורות
מלאכ' ג לא לנחושתים הונשו מ"ט לא מחית כנפול לפני בני עול' נפלת ומ"ד מיח'
תלי' יט ולא כענ' א"תמוהי מתמהא הכמו' נבל ימות אבנ' ידיך לא אסורו' ורגליך לא לנחושתי' מכדי מחויי הא מחית מ"ט כנפול לפני בני עולה נפלת ופרש"י ידיך לא אסורו' אל' תשוב היית לשאול והיה לך למחו' ולפיכך לא מחית כנפול לפני כיד בני עולה נפלת מכדי מחוי מחית וה"ק וידיך לא אסורות היו לא נהגת כעלמ' כאד' חבוש אלא כבל כחך נלית דעתך ומחית בשאול ע"כ • ולא מיח' שבתיר' מפני שאול שיכעס עליו או שיחשיב שידו עמהם • שתי פ' כו' כלו' ספי' אמרו' טהורו' היינו שב"פר' שבתור' שמדברות בדיני טהר' דהיינו
דני' ד פ' פרה שהיא לטהר הטמאי' ופ' המת שהיא להפרי' מהטומא' ניתנו לכהני' בני לוי דאיקרו כסף צרוף שמוהרת הטומא' לכהני' וכן מעשה הפרה ע"י
תלי' יט כהן א"ק מאי אשמעי' דוד ע"ה דב"פ' או ע"י הכהני' דו"ל קרי כי רב ועוד א"ם דנקט הני הרי כל א"ב נמי וכ"ת דלא איירי אלא בפ' דטהר' קאיכא נמי
ויקר' ב פ' נגעים ושמא י"ל שע"י שדבר הם בהשגח' יי' לשכר זרוע הרשעי' ולהציל הצדיקי' כאומ' יכר' יי' כל שפתי חלקו' כו' משוד עניים מאנקת אביונים עתה אקום יאמ' יי' הוכיר השגחתו' כהיו' נותן מצות טהרה או לכהני' ע"י שהם טהורי' וזה ראיה שבא לטהר מסייעין אותו

[illegible]

ר' לוי ואיש זה שאול ואשה זו אשת בעל אוב רבי לוי בשם ר' חמא בר חנינא מה כתיב והיית רק לטעלה טוטב היה לו לשאול באורים ותומים של מעלן ולא באוב וידעוני שלטמן הוא שאמר לעבדיו בקשו לי אשת בעלת אוב ואלפה אליה וארדשה בה למה שאול דומה באותה שעה אטר ריש לקיש משל למלך שנכנס למרוצה ונזר ואם' כל תרנגולין שיש כאן ישחטו בלילה בקש לצאת אטר יש כאן תרנגול שיקרא אמר לו לא אתה הוא שנזרת ואם' כל תרנגול שיש כאן ישחטו כך שאו' הסיר את האובות ואת הידעונים מן הארץ והוא אום' בקשו לי אשת בעלת אוב אפילו כן ויאמרו לו עבדיו הנה אשת בעלת אוב ויתחפש שאול ויעשה הפשי למלבושתו ילבש בגדים אחרים מאניין פניקא(כנגיש פחותים)וילך הוא ושני אנשי' עמו זה אבנר וקשא א"ר איבו למדתך תורה ר"א שלא יהא אדם יוצא להרוג בפחו משני' שאם יצא סופו נעשה עבר לעברו ראמר ר' איבו° ב"כ בני אדם נהנו בר"א אברהם ושאול באברהם מהו אומר וישכם אברהם בבקר ויקח את שני נעריו עמו ואת היו ישמעאל ואליעזר בשאול מהו אומר° וילך הוא ושני אנשים עמו ואת היו אבנר וקשא ויבאו אל האשה לילה וכי לילה היה אלא למלר שהיה השעה אפלה להם כלילה ויאמר קסמי נא לי באוב והאטר האשה אליו הנה נא ידעתי וישכב לה שאול בה' למה שאול דומה באותה שעה אמר ריש לקיש משל לאשה שהיתה נהונה אצל אוהבה ונשבעת בחיי בעלה כך שאול באוב וידעוני ואמר חי ה' אם יקרך עון בדבר הזה והאם האשה את מי אעלה לך מאותן שאמרו מי ה' או מאותן שאמרו מי כמוכה ויאמר את שמואל העלי לי עברי מה דעברת אמרת מה דאמרת ואסיקתיך כיון דחמיתיה אתרהלת שנא' ותרא האשה את שמואל ותעק בקול גדול וכי מנין היתה יודעת שהוא שאול אא לא משם שעולה להריוח הוא עולה למלך להריוח עולה פניו לטטה ולמלך פניו למעלה ויאמר

ספחל כתוב נתמלח' סיתו והוסר' התלכות ממנו ומפ' שכשנין עתלך נקרע התלכות מעליו מפסר היה עומד טוב בתלכותו לולי חטא זה ומפ' פעשה חפשי דקאמר היינו טלה חם למלכותו ושכח עגמו להיות כהדיוט כדי ללכת אחל בעלת אוב . מאנין פניק'כלו כנ"י פחותי'סיתין מנתר טוב אל מנתר סיתיו נפש כתקונו וכשנין עירין ופיקדין דסוף כ"ק ובמגדת שמואל נרסי'פנניקא ומ"כ פי' בגדי הדיוט מלבוש בפגן דנפי סי'ר', וה מכנר ועמסת שכל מקום שנאמר תכני'מסמא חסנוכי'כדלקמן ס"ד פי' וכ"ם הכח דהל"ל וכ עכדים כדכתיב כריתת ויתמר שאול לעבדיו מכיון דלא פי' מאן ניכהו נקטינן דהיינו תכני'ועמסת פשם היות'חכונכי'שכשם ורי"ח כתב שרחוק הוא שיצא המלך מן המחנה ולא יפתר מכנר שפה כי הוא שר הכבא והוא העומד בתוך המחנה'כמקום המלך ומיון הוא קונים כי כשהר היו הולכים לפי שעה ולא כרחפי' ירנים עפם כהפקדם . למרחך תור' יט כו' פי' לעיל ס"פ פנ"ב , ובי לילה שמואל היה נר' דמדכתי'כתר הכי כי לא תכל ם כת לחם כל היום וכל הלילה נפק"ן טלא שלכו כלילה דכשלמח מי יום הוא קמ"ל שפיר טלא תכל לחם ביום הוא ולא בלילה שקדמה ליום כתוכן שהיה עיף מתר תכל תי בלילי הוא קמי היה כ"ל טלא תכל לחם בלילה הוא ולא כיום שקדם לליל שמין טעם להזכי היום תחלה כי כמה טלא תכל כי לא היה עיף אלו תכל בלילה תכל תחלת שכח העיפות' מה טלא תכל בלילה הוא ומיד יום ק לומר בעיפות מנד טלא תכל תפ' כיום שקודם לליל ומין טעם לומר טהלילה זכר הוא הלילה הרמטוכ' שקדמה ליום ולא זכר הלילה שהיו עומדים בו שהם תכלו בחותו לילה בה היה עיף מפני העדר התכילה שכותני' הרחטוני'ולכן היה נדיך שיכור טלא תכל בלילה הוא זה עיקר סיבת העייפות . משל לחסה כו'ים לדקדק אחי בקשה מיכה ו' ל' דקרת קה דרים דמה כ"ל ויעבע שמול בני'לממר חי י"ם יקרך עון לה כ"ל לא ויפה'לה כי'ם יקרך חו ויחת'לה חי י"ם יקרך ול' בי דריש דר"ק תם שנשבע לה כי'היינו מפני שאמר לה חי י"ם יקרך דסרכיה נקט ומזל שכתו שדרך הנשבעין לומר חי ה' ולממרו ואם חי ה' יאמרו חי י"ם שכבי וכיוצא בהם כן אמר עכשיו שאול וזה כחשה שנתוכה אצל תהיכה שתירצת בעלה ועכ"ו נשבעת בבעלה כחוסשת לו ומין זה לא מפני הרגלה לישבע כו ק"ק מה שנין זה לזה כי מפני שדרש בתוב נהי לחוש עבירה ח"ת לא תחיב עובד ע"ם דניחמ טלא יחוס לשבועי' כנוסחת שחיב'חוששת לבעלת וה ל' כחשוך בעכיר'מ'שחינו חשוך על השבוע'וכדחמ'בכ"מ חשיד שחתוכה לא חשיד שחכותה וכ"ם כהיות דריחתו כתוב בתחת דוחקו טלא שנהו יי נם כנכיתי'כו' והכדרשי כתב על זה וז"ל חשת היום כשחכשל עם אחר לא חשנחת בבלה על הרוב ולא מבוה לותו לא לחלחת תשות'ורוע חכונת' וכן שלומי חכמי'ומלכיהו לא סולקה מהמחתם לעולם יחוד יי' ומניחותו והנחתו וכל מה שנדיך שיחתן חרחשי החתונו'חתוריות חבל הין נכשלי בעבודות הנכריות מנפר הזמן ובהלה שבופה ובקשת הנלה הכרחית מו לחוזק חסוק'להכחו'הזחכיו'מכלות החויבי'וקבוץ התחונו'ונהו אמר בסק שנחשבסק שלמ'כדברי שטלי הטעוחו כלו המשך אחר קנת חשותו ותשוקו' חשומו'הכבילוהו לטעו'כחפו'כחות שנשלמו'והולת סרוחיות לח מהכחש' מה שרחוי שיחתן מקחת'חליל ע"כ ולפי דבריו חביה כוונת ריש לקיש לומ' שלח יפלה היותו נשבע כי'עם היותו דורש כחוב כי לעולם ירחת'י'על פניו ולח חטח חלח כחעשה זה כחשה החנלחת שנדין חחבה בשלה עמה : מאותן שאמרו חי'י' כלומר חהעבו'ם שכפרה בי' כפרעה שאחר חי' ה' חחתון שאחרו חי כרכוכה דהיינו ישרחל ול' כחילו כתוב חי חרי זחכי' ספי' חי חסלחתי'חי'ם ח'קוקינו לומ'כן ושוח דחלחר לה שחוא שלני לי חשחע שלמלחה על חיזה חרם חחם חבקש לח שחם יהודי חו עכו"ם ומיהו לזה י"ל שהיה חשבה שלח יבקש שאול חרם יודע רק חית'פיודעין רק סיהיה יהודי חו חרחי יקפיד שחם שחלתו ע"ד תורה ובינוא יבקש יהודי לדרוש מחתו וחם לחו יבקש עכו"ם וחשול השיב לשחואל כיהוד חבקש : אלא לח כשם שעול'להריוח כו' ר' חכרנ"ל נחנם על זה וכתב השם כחתר שפעמי'רכות כתו חלכי'לפניה ערחפה זה כשם ויותר היה רחוי שחתשו' שפי'זה לחעל' שחואל חף כי כחתר שלח שאול חת רחית לח שיבשהו רגלים לחטה ורחם למעלה חכל חחרה חלקים רחיתי טוליס חן חחרץ וכמה יפעה ח"כ שהיה שאול ולחה לח זכרו ע"כ חין כיכרו חתה כי חי חחיבע שלח כתו חלכים לעני' ותחי' לח כתו לחנים ליסטים כלסטיתי' ידעו כך היתי' חקיכל' חחלכתיה החלחכה הוחת שדרך החוב לעלות כן למלכים נם חה שחתר שהיה לה לחטוב סוה למעלת שחואל שחיתה טעבה כי ידוע היה לה שלח יפתו'מכב החת חפח'עמהו כנקבה רק כפי שכתו הפואל נם ח"ם למה לח הסיבתהו רגלים למטה כשהלכה חה רחית חיכם

פתלה כי לא נתכוין כמו מה רחית מתין ידע מהות שתול אלא כך ח"ל אל תיראי מהרגך תכל ממני מה רחית כלו' מה סיימני וה חיים שעלה כדי לדעת אם לקיים דחל בתחומ' גרס לקיים הוה שתול בחמת . כיון דשמע מדי זמני ומי כיו שתול ומפה כשמשמ שתול כך נפייר שקרית לי ופלו שני' שנא' לקיים רחיתי עוליס מן הארץ ויאמר לה אל תהלך מה תראו על ח"ומ"ת לא נתכוין אלא מהי דייק שנתיירא ושמח מסכרת בעלמ' קלמר ומה שעלה מפה עמו שתרי"פ ק' דחנינא אזל שתול ותייתי לפסח כהדיא שמר דלמח ח"ו לדיוקי מתכעיב'קוס בהדתי מי חיכ' מלמח כתיבה כתוריים, ולא קיימתים

שמו"ר צדיקים פלו שמו לנלוותו לו מקרמס לעוברתו מפחר יום הדין בפנין

פמוס ד קריאתו למשה בנו . ובי לא היה מכירו כלו וכי לא היה רואה אותו דקס"ד שמואל רחהו ומשני שהגריך לו שומע קולו ואינו רואהו אבל בי לא היה מכירו ח"ס ליעבו בדוק'

פס דהנע עכמך פלא היה מכירו לעולם נאמני כ יקשה מהי כתי מה אמרו והלא פינינו פמוס ס הרואות פוחרו . שפעלה שמת מיכה ג כזכורו כפ"ד מיתות מעלה ומוסיף קהלת ג את שמת על וכרותו והתו כתב' ולא יתכן בכעל מוב דשמול פלא נר"דפס מכפפות כך הוא תרגומו דמוב וידעוני מתרגמינן כידין וחכורין ומיהו יש לתמוה קצת דפ"ל למנקס מהעלה כידין שהוא תרגומו של מוב על ומעיל קטן כו' ולפי שכן היה

פמוס ו לכוחו פלה כך שכפס שהלמד הולך לכוח כך, כמ לכוח כלעיל ס"ת

פמו"מ ג פפ"ה ונ"ל שנקבר בשעיל דהא מת"ס כפ"חלק עתידים נדיקים שיעמדו

תלליך בלבושיהם ק"ו מחשה בו' וכן מת"ס כמס"נדה בגד שחבר בו בלמים פוסק מותו שבריכין למת בו' משמע שבחבר'כיהם עותדים והכי מיתמ כתנחומ' מנא הוה המיל מבר בו גדל בו נקבר בו פלה תנא כפס ר"נתן כשות שיורדת עם מרס לקבורה בו' ופיך לשלות בתחיית המתים שנא' ומהלך כחומר מוקס ויתינהו כמו לכום . אפר יונר קרים וכורח רוח פי' דמשמע מה שיהו לבורח רוח כמו דמפי' שיש'ל רוח מבר ושפה שחריתי ומבר מהו חשך ומפילה פי' דמשמע מה שיהו לפוס' שחר שיפה רמז לחפי' פיס' של שיפה דקיימו מהו חשך ומפלי' בזכן כך וכן כך הכוונה לומר שפי' דכרים שאין רמז לבחיכה רוח מו חשך ומפילה ' הן נכתבין על פנקסו פ"ס שאין רמז לבחיכה ונכתבין כדמנן ומכל מכאן רק להנדמן מפוס דכל דכרים שיעשם נכתבין בדמנן ומכל פעשיך בספר נכתבין פוכיר בחיכה ולכ"ת כמו כן ומי כותבן במקום מי הגידן , כשעת שיתעו שתול מתחיל העונש על המת ועוד מפני שכח להוכיח את מדם שמ' מז לכן מוציאים לו עונותיו כדי שלא יתרעם על מדם שמ'כדלקמן ס"ר פ"ט : ומי כותבן עושה שחר ושיפה פסיס דקרח דכתיב יי' בכפות שמו וחכוכה כוח שלכן היה ר' כוסה כי הכותב זה הוח יי'שמין שכחה לפניו ולא הפלם . בקשו את יי' כל עכוי מרן שיפיה דקרח בקשו כלך בקשו עכוי פוסקרו ביום חרון אף יי' ולפכי ככי דכולי האי ומולי כלמיתא בפ"ק דחנינא ומהאי טעמא נמי ככי מפכחו את כו דפיפי מולי יחנן יי' וכן ביתן בספר פיהו דפיפים מולי ים תקוה ומיכה לפי דשם כתה קרתי מפכחן דמעות מנינא כדדכי כתות דנע מדב' על נוי כו' ופכ וכו' ונחמתי כו' וכן ונם עתה נאם יי' שובו עדי כו' וכן בכם' קרתי וח"כ קשו קרתי מהדדי וח"ם דכתי כ' כי הוה מטי להכי קרתי ולח זכר סחר קרתי דקמרי מפכח וי"ל דהכי קרתי לסחר סכבר ינח הקוף פלפכי יי' והחלה מדת הדין מקשה לפניהם מחור מפי ע"י תשובה דכתיב מפעם דמיירי בכי קרתי דכתיב כתיב מולי מפתרו ביום חרון אף יי' ונבי שנחרע בו' כתיב כי את דעה היא ולעיל מיתן בספר פיהו כתיב פכתיבי במרורים בו' וינרס בו' וכתיב נדות שכחו כבר ח"כ מה מפשוכה מועילה כייכו בכבל העדה שכיס מכל כפרוב עומדי' כתרדם על הרוב לח תועיל מפשוב' לפטטי' שהדור כדון מחר רוכו ואפי' בנדיקי' נמורי' מפכיתב' רפות להחתים פ"ו כן מכחין וכבי קרתי כפיתידי' בעלמח שכיס ליי' וקאמר מולי ישלים דתקתי בקשו את יי' כל עכוי חו"ן בכפף מפעם דעכוי מרן קייכו יחידים שיבקשוהו את יי' וינעל מפרש' בכחה על הכלל ובי שכלו דש בו' כתיב כפיהו כתיב טוב ויחיל ודומס מפעם דביתיד' פפוס טוב קתיידי ידן בספר פיהו כתיב טוב ויחיל ודומס מפעם דביתיד' פפוס טוב קתיידי וחרת"ם כמשנה החכם יעקב הניח דר' אפי דהוה בבי מקרת דמולי מפכחו ידר' אפי דהוה בבי אמולי יחנן יי' ובתב עליו יורה שפפעפקות בדברים

פלה אפר הם כלם עניניי מדומיים וכמו שכתב כ' שבלו רע ומחבו טוב הוה מהדברו אפיכם מחייבי הדבוק בפביב' והיות נבולין מדיב' של ניהם עד שבפתרים במולי ע"כ נרח' שלבעתי שפם בביית הפלמי הבו מפני מלו העניניים אין בלפוש מוכטח מפני שהם עניניים מדומיים שבפתרות הספק בכתובים או הוא

וקשה הבני יתן בספר פיהו מפי מיכ' לפיים הבל שפם מפחר מולי בכתובי מלו אינו אלא מפני שהיו בקיאין ק' ויאמר לה אל תראי כיון דשמע אלהים רחל וי"א צדיקים עלו עמו באותה שעה ויאמר לה מה תראו ולא הוה סביר ליה אלא נ' דברים נאמרו בסי שמעלה הסת בוכורו הסעלהו רואהו ואינו שומע קולו מי שצריך לו שומע קולו ואינו רואהו ומי שאינו צריך לו לא שומע ולא רואה כך האשח שהעלהת את שמואל ראת אותו ולא שמעת קולו שאול שהיה צריך לו שמע קולו ולא ראהו אבנר ועמשא שלא היו צריכין לו לא רואין אותו ולא שומעין אותו ותאמר איש זקן עולה והוא עוטה מעיל על שום ומעיל קטן הוא עטו ויאמר שמואל אל שאול למה הרגזתני להעלות אותי רבי הוה° פשיט קרייה וכר הוה מסי להדין פסוקייא הוה בבי כי הנה יוצר הרים ובורא רוח מגיר לאדם מה שיחו מהו מגיד לאדם מה שיחו רבי הונא בש"ר יעבץ אמר יוצר הרים ובורא רוח ר' הונא בש"ר יעבץ אמר אותרי ההו חשך ואפלה אפילו דברים שאין בהם ממש אפילו שיחה קלה שאדם משיח עם אשתו הן נכתבין על פנקסו של אדם וקוראין לפניו בשעת מיתתו ומי כותבן עושה שחר עיפה וחבריה בקשו את ה' כל ענוי הארץ חבריה שנאו רע ואהבו טוב וחבריה יתן בעפר פיהו וחבריה כי את כל מעשה האלהים וחבריה ויאמר שמוא אל שאול למה הרגזתני לעלות אותי א"ל לא היה לך להרגיז בורא אלא עשיתני ע"א אין את יודע כשם שנפרעין מן העוברין כך נפרעין מן הנעברין וי"א שהיה שמואל מבור שהוא יום הדין ונתיירא והעלה למשה עמו שאין אלהים אלא משה שנא' ראת נתתיך אלהים לפרעה והרי דבריס ק' מה שמו שכתוב בו וירד כל ישראל סדן ועד באר שבע כי נאמן שמואל לנביא לה' על ידי שהיה סבור שהוא יום הדין נתיירא אנו על אחת כמה וכמה ויאמר שאול אתה הוא שנרמת על עצמך לא אתה הוא שהכית נוב עיר הכהני ואקראה לך להודיעני מה אעשה ויאמר שמואל ולמה תשאלני א"ל הירא לי (הלך לו) נבי שנאך הירא לי נבי ערך ויעש ה' לו כאשר דבר כידי היום ויתנה לרעך א"ל ולית הילין מיליא קדמייתא דהוית א"ל כר הוית נבי הוית אמר ונתנה לרעך השוב ממך וכרון את אמר לי הירא לי נבי שנאך והירא ליה נבי ערך א"ל כר הוית נבך הוינא בעלם דשקר והוית שמיע מיני סילון שקרין דהוינא דהיל מינך דלא הקשלוני וכרון דאנא בעלם רקושטא לית את שמע מיני אלא מילין דקשום לא הנם עשה לך הק"בה זה אלא אשר לא שמעת בקול ה' אלהיך ולא עשית חרון אפו בעמלק ויתן ה' גם את ישרא' עמך כיד פלשתים א"ל ואת מיערוק (ויש לכרוח) א"ל אין עוקת את משתויב ואם אתה מקבל עליך מדת הדי' מחר ואתה זכניך עמי מהו עמי א"ר יוחנן עמי בפחיצתי כיון ששמע את דברי שמואל נתיירא שנאמר ויפחר שאול ויפל מלא קומתו ארצה ויירא מאד מפני שמוא . אמרו לו אבנר ועמשא מה אמר לך שמואל אמר להם אמר לי לפחר את נחית לקרבא ונצח ולא עוד אלא בנך מהפנין רבבין

נשל

פמוס מונב הוה מביאו כמשפט על כל מפי דכר פועט כמשפט ונמכרו בדבר מפי פם טוב ופם רע על פי הטוב פמשפט מביאו כמשפט מחופך מביאו מנוקה מן החלב ומן הנידן המסורין בערבי פכתו' פמו כו' כפ"ק דחנינא מייתי קרתי טובת ומן הנידן לכ פם מנוקה הוא . והבריה ויקרא מהכרון לחקן ל"ם מין נוחכין לכ פם מנוקה הוא . והבריה ויקרא פמוך כו' כפ"ק דחנינא מייתי קרתי טובת ומן הנידן המסורין בערבי פכתו' פמו כו' כפ"ק דחנינא מייתי קרתי טובת ומן הנידן לכ פם מנוקה הוא . והבריה ויקרא מהכרון לחקן ל"ם מין נוחכין לכ פם מנוקה הוא . והבריה ויקרא פמוך כו' כפ"ק דחנינא מייתי קרתי טובת ומן הנידן המסורין בערבי פכתו' פמו כו' כפ"ק דחנינא מייתי קרתי טובת ומן הנידן לכ פם מנוקה הוא . והבריה ויקרא

סנים מיך היה יכול להעלותו :

למה לח מתר לו כתורים ותומים מהרי נם בהם מלל ולח נענה יי' ר' מכרכנל מלל זכר מלח ענהו כתורי' ותומי' לפי מלח היו תמו מתנים הוליכם כידו כתתר הלך מנל דוד דברי סקר דכתיב כתוב ויהי ולח ענהו יי' נם בחלומו נם בתורי' ונ"ל פעם סיומם כיד לכתיב מלח

גבריאל לא נסתייר מסוגיהם של ישראל סריר ומליט ומעין זה מייתי נמי
מה שהיו ו' סנים עומדים כיד גבריאל שהכוונ' היתה לרמוז כל מה שמפסר
יש בני אדם שעושין תוקה ובכן אין לו לזקן כחימה אלא בכחת והכי
אמר בתנחומ' מ"ל בקב"ה לגבריאל להוסיף לכותך פי' למיטך שנא' וירם
לבדוביס תכנית יד אדם שם ג"ב דיוד
כדוביס עיניהו כהרמות' לזרוק חכוות
ידי אדם כנדקה העומדת, הה"ד
ובדקתך לאיים עד תרום וה"פ הנדק'
שבינו מקיימת' הטוב עד הטליוני' אסר
עשי' אדם גדול אך וכנוי לדקת' מפני
שהי' כמכותו ואף כאן אמור ואמרת
דלא דמי ואמרת כהכתיבכא כרים
פירקין, ראשונה לאת מכו יטמא
פיחת לחיכפא מיכעי ליה למזהרת
הטומאה קודמת למזהרת את מנוח
דכא דמוזהר מטומאת כריך להזהיר
ט"מ לאת מכו יטמא ועוד למזהרת
טומאה מפורשת במקרא ולכן רחוי
לפרש עליה בתחיל' הרחמנא ופ"ב
דכתגדת במוחל נרסינן בתחילה הת'
לנפש לא יטמא בעמיו ובתחילה
הטעית אמ' לו אם בת מת מנוח ליוך
היטמא לו מכל מקום כיון דכתנחומ'
נרסינן כגרסת דילן יש לחוש לה וי"ל
שלהיות עיקר התזהרה לכהנים כמו
התקדש לה לכהנ' הכהנים כתו
שתם' לזה רחוי להקדים תזהרת את
מנוח לומר שהעיקר לקיים מנוח ו"י
ותם פירתה כוזי להם ראשונה לאת
מנוח יטמא אין כר' דתכתה ילוף לה
דהת כת"כ ילוף לה מלה יטמא כתל
בעמיו וכירושלמי ילוף לה מהמר
פנינא מכלהו חלה שבה ה"ק מנוח ליתת שבה דכרי סופרים חלה יטמא
יר' אחקפיר ר"י בל' כבודו ותמה מנוח ליטמא לאת מנוח נר' לתפך לו"ת
כנגד זה שני תירוצים שזה כך מנינים שבל אין לוש דתכתיב בעמיו אי מהר
קרחי לא יקשינן חלה רשות שבל דשתה דחיכה נמי תחירה יתירה שתקשינן
דחוכה ליטמא לאת מנוח ה"כ כנגיד וכ"ג דילקשינן התטמאים לאת מנוח
מיפורת דקרחי ניטמא לאין זה שלא כיון לנוך שבל אך שני קרחי יתירי
חלה ולאי כל דשתקשינן דתטמא הוה ליה חוכ' דכרי ליה שהיה טומאה
ת"כ חלה עליה מנוח קכורה בפ"כ:

מה כתיב אחר הענין י"ל לתה סיוך זה לאמר דשלים תיבי היה לו לאתפוס
קרח דהכהן הגדול לאחדה היה אחנפי נפשיה וי"ל דחפוס דאמר דכר קשה
שיטמא הכהן לפוס את לכ"ח חל אתתה הגדולה מוחת מנינו אחי דכתיב
כתריה והכהן הגדול מאחר כו שיטמא לאת מנוח כדדרש את"כ אדכתי
לאכיו ולאחתו לה יטמא וא"כ מכל שכן דכהן הדיוט אחרינן הכי וא"ת ת"כ
אחי אכתריך בכהן הדיוט הת אחי' ק"ו ומ"ב כבר נאמרו שב זה הר' פס
ו' ע"ם ולפי מה שכתב שפוחרה לכפור י"ל התקדש ולא לכבוד הכהני
י"ל דקאמר מה כתי' כאחי' כלו' דאפה פס"ם אחריו והכהן הגדול אינו אפני
גדולתו כי אין נכנות לפני התקו' אפל כל שהוא גדול יות' אשיעבד בדכתי'
לעיל ס"ם פנ"ה נכי הכני לכהוב הנכי לתלכות אמנם אה שנקר' כ"ג הוא
לאפלתו על אחיו בחכמה ובנוי כו' ולפ"ו ניחא ח"ם למה נקר' שמו כ"ג כמו
שפס' למה נקרא שמו כ"ג כי ק"אחי כפי שהשמים ידוע לפי שגדול ונכבר
שבשם ונדול נאמר על הגיכור כמו על הכמות ומ"ב גם ת"ם בפחוך גם
מנינו אחיו וי"ל אפני שהכתו אחרים מיותרים כמו אשר יוקן על
רחמנו ק"ליה אה נורך להזכירו בתן בפס כ"ג שהרי אינו אחרו בפ"ת
שנו כתן כ"ג ות"ח ומרובה בנדים מ"ב למה הכה דוק קאמ' אלא בפ"ת היה
דחוי שיקרבנו כהן אחים בת"ם אם הכהן המשיח ומשוח לג"ח שהרבה בזה
ענין נפש ונראון ואין זה המבוקש אחנו רק העונה והמוסר לג"ח שהרבה בזה
היותו נדול מאחיו בדברי' אלו מפורשת נדולתו בהן ונזה יקרא כ"ג אחיך
ובשנים למה לעבובא קאמר שנים דהא בפ"ק דחולין אנן בשר בכהנים
פסול בלויים ופי' בכרייתא בהנים בתמיון פסולין ובפ"ק נורין כתוב כי הורדום אינם ניסו
בתמיון בכרים בהנים פסולין ובפ"ק נזיר כתוב כי הורדום אינם ניסו
כ"ג בהיותו בשר אלא מהרחמ' דחילתא נקט דוקיו לה יחנו כ"ג שלא היותר
נדול בהנים מהכהנים הרחוים לנהר הם לא ע"ר הזרות והיינו דכתי' כהן
אחיו קאמר והכהן הנדול מאחיו בכח בנוי בעוסר ובחכמה ול"ק בהנים
ולא"ע דכל אלך נמי לאו לעבובא כי לא אינהו שכהן נדול פסול הם אינו
נאור ובן הם אינו נאה אבל אחיו כי אוס לבד הוא פסול בו ובן הם אינו
אחכם דהא אשכחן כ"ג עם הארן בדלק"ר פ"ו ובפ"ק דיומא אשתמ דיהושע
בן נחלא לא היה אחכם כשנאחנה לכ"ג ת"ח אנוה לאחור אחריהן שפי
דכיון דנריך לרחות הנגעים וג"כ להורות אורה ותעודה כאומר' יורו
משפטיך ליעקב כו' וכאפ' אל הכהנים כו' אהדריכן אחכם שפי כל אפפר
וכן הנוי אכיון שהרחי' הכאוב בעל אם ואבל' אחור שפי אי לכן
שפי אפחוה יכחדו וכל היות יפה אפפר וכן הכא נריך לו לנור שבודש
ולכן יקבעו אחר שיהיה נדול בכח אבל נדלות הבנים אין נורך כו כ"כ
ות"ח לאנוה אין אחובחר יאנו על הרוב היותר זקן שברחוי לבהונה נדולה
בחכמה בכח בנוי בעוסר י"ל לאה בתיחדו אעלות אלו בכ"נ ולא דקדקו
שיהיה בעל בנים וגבוה הקומה וכיוצא אחפחר דכרים ופי' ל בת"ם ולא כ"נ

בלבד כו' אחי קאמר אפס ר"ל שהאלך רחוי שיהי' נדול אבל לו היאך אפש
להו והלא לא פי' בכו' דכרינו אלא אפחוי שיהיה אחדם קבר כו' וזה לא יש
בהנאי כ"נ וחס אפני אזכר הכוי ואבל אחי הכהנים אלא יש
נאם לוה הכיא אחדוך שנאחרך ליחת דלא אפסיל רק הנאם כיוחר אפ
החנאים אבל אי פרכי' כאחוה לא
אלא אינו אדול כו' אם אפני אזכר
ואמרת אליהם אפירה ראשונה לאת מצוה יטמא ואב' לאהרים
לא ישמא לפיכך נאמר אפור ואמרת אה בתיב אחר הענין והכהן
הנדול מאחיו למה נקרא שמו כ"נ שהוא נדול בה' דברים בחכמה
בכח בנוי בעושר ובשנים בנוי שהוא נאת מאחיו בכח שהוא נבור
בא וראה אהרן בשהניף את הלויים כ"ב אלף הניף ביו' א' כיצד היה
פניפם מוליך ומביא מעלה ומוריד הוי שהיה נדול בכח בעושר
מנין שאם לא היה עשיר שאחיו הבהנים מעשירין אותו מעשה
בפינהס הפתח שמינוהו כ"נ ויצאו אחיו הבהנים וראוהו תוצב
באבנים ומלאו המחצב לפניו דינרי זהב ומנין שאחיו מנדלים אותו
אם אין לו שנאמר הכהן הנדול מאחיו ולא כהן נדול בלבר אלא
המלך כיוצא בו וכן אתה מוצא בדויד המלך כיון שהלך להלחם עם
נלית אמר לו שאול לא תוכל ללבת אל הפלשתי הזה להלחם עמו
כי נער אתה אמר לו דוד רועה היה עברך לאבי בצאן ובא הארי
והדוב ונשא שה מהעדר ויצאתי אחריו והכיתיו ופיצלתי מפיו ויקם
עלי והחזקתי בזקנו והכיתיו והמיתיו נם את הארי נם הדוב הכה
עבדך והיה הפלשתי הערל הזה באחד מהם א"ל שאול מי אמר לך
שאת' יכול להורנו מיד השיבו דוד ה' אשר הצילני מיד הארי ומיד
הדוב הוא יצילני מיד הפלשתי הזה מיד וילבש שאול את דוד מדיו
ונתיב בשאול משבמו ומעלה נבוה מכל העם כיון שהלבישו בנדיו
וראה שעשויין לו מיד נבנס בו עין רעה כשראה דוד שהלבין פני
שאול אמר לו לא אוכל ללבת באלה כי לא נסיתי ויסירם דוד מעליו
שאול אמר לו לא אוכל ללבת באלה כי אם נסיתי אלו הן אלו
הא למדת שאפילו יהא אדם קצר ונתמנה מלך נעשה ארוך כל כך
למה שכשעה שנמשח בשמן המשחה נעשה משובח מכל אחיו
אמר דוד בשמן המשח' שנמשחתי בו אני שמח שנ'לכן שמח לבי

ויגל כבודי אף בשרי ישכון לבטח · פרשה

ולזה לא נתבקש לבהנים בנים וחקנם ויכיה מחיין נריכין מליו לכל מי
בכונות יאו ולפ"נ כוכר כו' לרחיה שלהו הנו להן לנורך התנינ
סהרי לף כמלך הן מבוקשות ואין זה רק מפני שהוא מנינ ולפי שהש
מ"ב רחיה סידות שבל מלך הוא עשיר ושליט בכל אמו אחם בנוי ו
וחבחתה נריכי ללאוד להבי בקיט ענין דוד כי אמה שבדכו לבו לנחת
הארי וע"ז הדוב למדנו נבור לבבו להחסר ל הסבנו כלי אחד שניף בנ
בלב והוא המבוקש מהנבור אחב' חכמתו למדנו מוכיחו עם אחו כי
בת"ם לו מי אחר לך שאחה יבול להרנו כו' ר"ל אחין מבחן רחיה
להרוג את הפלשתי דאחני ליה חולה ונערא' ואחכוללה
מלוחר לקרב ודוד בחכמתו הבין שאם דברינו הבינו שאינו למד מזה
נבור' טבעית אבל הא שלמד מבחן כי הי' שיחה לו לחיות לו לפי שיחה
בעודו יכת"ם בחכלית דוד ניחן לו שיחן ואם אחר מה אחי' שפון שהם
חיות רעות הללו שא אחת דבר אחיד שיחרע ליעקב והם ניבולי"ם
הגילני כו' כי הוא יודע שהבלה הי' בהשנחה והכוי למדנו מזה שבאחר
בשבח זו לפי שרחוי למלך לחיות נאה ויפה הנה בשבח זו בחאחר
להחיבו ויותר מזה שהיה ות"ם אחין החריבו לחלבו אחר דרכו
חוזין שאפי' בענין זה אחיפה וכ"ם בחאחר דברי ות"ם אחריבו כ"ב
יופי למה שאמול היה כ"ב אחיך ודבה ר"י לרחיה שהוא רחוי כחותו לחלך
בחה שיהיו לבוחין בעזיון לו בחאחר בחיעודו ויהבן בחאחריות היה
לרחוח שבשבוכם אחם לנדולה יקנה חותן הלב ויגדל עבייכו בעיניו
שהיה חחלה בשבל הלב כדכתי' דוד אמר לו שאול חי אחה לי
ות"ם בחאחרי הכחוני' חשחע שדוד דבר בל דברינו זה אחר זה חבלי הה
דברי שאול בנחים ח"ח אכרח לומר בן חיחור דבאחר דקאח"נ אם אח חה
ואח הדוב הכה בעבד אחיך והיה הפלשתי הזה בחחד מהם חו ל"ח לי
הגילני כו' ; וכתיב בשאול משבמו ומעלה ות"ח ומשאול אחי חוה דבר
להלבישו חותו חדין חחאר שהם אחרוכי דוד ואמר קנה הקומה וי"ל דדרך
וכבוד הלבישו לו לעשה כדרך המלך שלבנות אחם ילבישנו לכוחיו ו
אחיך יפשיטנו מעליו ועל שבחו יאחנו לבישו אחאר אחיו עשו לאחד
ונראה שעשויין לו נר דילוף לה אדקאח"ר דוד לא חוכל ללבת בשלה כי
רחוי אחאר שאמול אחבו אבוה אלא שא"ל שאול אח בחאחרך ובפ"ב
שבנם בשבח ונדולה אחרי לא אוכל ללבת בשלה כי לא נסיתי בהן
אחרי שבנם בשבח ונדולה אחרי ובזה נ"ל לפרש בפ"ב אחרי אחרי
שבנם בשבח ונדולה אחרי ובזה נ"ל לפרש בפ"ב אחרי אחרי
שבנם בשבח ונדולה אחרי ובזה נ"ל לפרש בפ"ב אחרי אחרי

שבשעה ·

פה שנמשח וכו' ונ"ת"ה"כ משעת משיחתו היה ראוי שיהיה ארוך לא הוא ואם מאן נתארך שיאך נתביי' שאול ולא חשב שכן קומתו מתחל' שמ"פ שמתחלה נמשח למלך לא חל עליו עדיין ענין מלכו' כל עוד הין כו התכאי' הנריכי' מהגבורי' והכוי מתכס אחר שככר נתנכר

יכשיותו' לא דלפי' קמא מיירי בלדקו' ורשע שבין אדם למקום ולהכי יהיב טעמא למה שנקראו הלדיקים הרים לפי שמעלים עשבים כי זה תפארת להם ואין תועלת לאנשים וכן המעשים הטובים לתועלת העושים והה"כ שנקראו הרשעים תהום לפי שאינו מעלה עשבים כדאי' בתנחומא ולפי'

פרשה כז

א שור או כשב או עז הרא הוא דכתיב° צדקתך כהררי אל ההרים מעלין עשבים והצדיקים יש לה' מעשים טובים ר"א צדקתך כהררי אל מה ההרים ראוים להזרע ועושים פירות כך הצדיקים עושים פירות ומטיבין לעצמם ולאחרים למה"ד לפעמון זהב והגיל (והזוג) שלו מן מרגלית כך הצדיקים מטיבין לעצמן ולאחרים שנ' אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו משפטיך תהום רבה אלו הרשעים מה תהום אינו יכול להזרע ואינו עושה פירות אף הרשעים אין להם מעשים טובים ואין עושין פירות אלא מזיקין לעצמן ולאחרים שנ' אוי לרש' רע רע לעצמו ורע לאחרים צדקתך כהררי אל פרס המקרא ודרשהו צדקתך על משפטיך כהררי אל על תהום רבה מה ההרים הללו כובשין על תהום שלא יציף העולם כך הצדקה כובשת הפורענות שלא תבא לעולם צדקתך כהררי אל מה ההרים הללו אין להם סוף כך אין סוף למתן שכרן של צדיקים משפטיך תהו' רבה מה התהום אין לו חקר כך אין חקר לפורענותן של רשעים לעתיד לבא ר"א צדקתך כהררי אל רבי ישמעאל אומר אף הצדיקים שעושין התורה שניתנה מהררי אל הק"בה עושה עמהן צדקה כהררי אל אבל רשעים שאין עושים התורה שניתנה מהררי אל הק"בה מדקדק עמהן עד תהום רבה ר' עקיבא אומר אלו ואלו מדקדק עמהן הצדיקים גובה מהם מיעוט מעשים רעים שעשו בע"הז בשביל ליתן להם שכר טוב לעתיד לבא ומשפיע שלום לרשעים ומשלם מהם מיעוט מעשי' טובי' שעשו בעולם הזה כדי ליפרע מהם לעתיד לבא ר"מ אומר משל הצדיקים כבירתן שנ' במרע' טוב ארעה אותם ובערי מרום ישר' יהיה נויהם ומשל הרשעים כבירתן שנ' ביום רדתו שאולה האבלתי כסיתי עליו את תהום ר' יהודה ב"ר אמר משל אין עושין כסוי לגנית לא מכסף וזהב ולא משא' מתכות אלא מחרס מפני שהוא מין במינו כן אמר הקב"ה גהינם חשך דכתי' יהי דרכם חשך וחלקלקו' ותהו' חשך שנ' וחשך על פני תהום והרשעים חשך שנ' והיה במחשך מעשיהם יבא חשך ויכסה חשך שנ' כי בהבל בא ובחשך ילך ובחושך שמו יכוסה ר"א צדקתך כהררי אל ר' יהודה ב"ר סימון אמר צדקה שעשית עם נח כתיבה בהררי אל שנ' ותנח התיב' על הרי אררט ומשפטיך שעשית עם דורו דקדקת עמהם עד תהום רבה שנ' ביום הזה נבקעו כל מעינות תהום רבה וכשזכרתו לא לבדו זכרת אלא ויזכור אלהים את נח ואת כל ההיה ר' יהושע בן לוי כי סליק לרומי ראה שם עמודי' של שיש מכוסים בטיפיטי' (מרבדים) בשרב שלא יפקעו ובצינה שלא יקרשו (יתקברו) ראה שם עני א' ומחצלת קנים תחתיו ומחצלת קנים על גביו על העמודים קרא צדקתך כהררי אל אן ראת יהיב את משפע ועל העני קרא משפטיך תהום רבה אן ראת מחי את מדקדק אלכסנדרוס מקדון אזל לגבי מלכא קציא לאחורי הרי חשך אזל לחדא מדינתא דשמה קרטיגנא והות כולה דנשי נפקן קדמוי אמרין ליה אי את עביד עמנא קרבא ונצחת לן שמך נפיק לעלמא דמחווה דנשי אחרבת ואי אנן עבדינן עמך קרבא ונצחינך שמך נפיק בעלמא דנשיא נצחוך והו לית את קאים קדם מלכו כי נפק כתב על תרע פילי (פתח השער) אנא אלכסנדרוס מקדון שטי הוינא עד דאתי' לקרטיגנא מדינתא ואלפת עצה מנשיא אזל למדינתא אוחרי דשמ' אפריקי נפקין קדמוי בחוזרין (כתפוחים) דדהב וברמונין דדהב ובלחם דדהב אמר ומה זה דהבא מתאכיל בארעכון אמ' ולא הוה כן בארעך אמר להון לא עבידתיכון אתיתי למחמי אלא דנכון אתיתי למחמי עד דאינון יתבין אתון תרין גברי לדינא קדם מלכ' חד אמר מרי מלכא הירובה זבינית מהאי גברא ונריפת' ואשכחית בה סימא (מטמון) ואמרית ליה סב סימתך דחרובה ובינית וסימ' לא זבינית ואחרינא אמר במה דאת מסתפי (ירא) מעונש גזל כך מסתפינ' אנא כד זבינת לך חרובת' וכל דאיהו בת זבינית לך קר' מלכ' להד מנהון א"ל אית לך ברא אמר ליה הן קר' לאחרינ' א"ל אית לך ברת' א"ל הן א"ל ולון ויגסבון דין לדין ויבלון תרויהון סימא שרי אלכסנדרוס מקדון תמה א"ל מלכ' מה את תמה לא דנתי שבות אל הן א"ל לא הוה הדין דינא בארעכון מה הויתון עבדין א"ל סרים רישיה דדין ורישא דדין וסימא סלקא לבי מלכ' אמר ושמש' דנח' (זורח) בארעכון א"ל הן ומטר' נחית בארעכון א"ל הן א"ל דילמא אית בארעכון בעיר דקיק (בהמ' דקה) א"ל תפח רוחיה דההוא גברא בזכות בעירא דקיקא שמשא דנח' עליכון ומטרא דנחית עליכון אמטו (בשביל) בעירא דקיק אתון משתזבין הה"ד אדם ובהמה תושיע ה' אדם בזכות בהמה תושיע יי' אמר ישראל רבש"ע כאדם אנחנו כבהמה תושיענו לפי שאנו נמשכים אחריך כבהמה הה"ד משכני אחריך נרוצה להיכן אנו נמשכים אחריך לג"ע הה"ד ירויון מדשן ביתיך ונחל עדניך תשקם אמר ר' אלעזר בר מנחם עדנך אין כתיב כאן אלא עדניך מלמד שכל צדיק וצדיק יש לו עדן בפני עצמו אדם ובהמה תושיע ה' אמר רבי יצחק משפט אדם ומשפט בהמה שוין משפט אדם ביום הח' ימול בשר ערלתו משפט בהמה ומיום הח' והלא' ירצה וגו' :

עצמיו כבגדי מלכות כתנא הגון למלכות ולא חסר לו רק ...כות הגוף ולזה נתארך עצמיו וזה ...י' מנסחת הילקוט דגרים כיון ...כיסו בגדיו היה ראוי למלכו' גר' ...זהו' שראוי למלכות ולא נתחל' ...שאין ראיה מכאן שהמלכו' גרמה ...כל כך למה כו' שההכרח כ"ל שאז ...מטוב' ברוב דבריו ולפתות מתוך ...ומאות' ההכנה היה לו מה שהיה ...י נעשה משוכה כו' מכל אחיו ...רמוימשה אותו בקרב אחיו דרים ...פי' שמשחו לפניהם שא"כ היה ...מתפרסם כמ"ש רי"א אלא פי' ...נעשה משוכח מכל אחיו אמר ...כשמן המשחה שנמשחתי בו כו"ק' ...קאמר ולמה לא ישמח בטוכתו ...למה הזכירו כאן ועוד שכמונו' ...כו לכן שמח לבי נו' שמן המשח' ...וי"ל שלפי שהתכלית בכל אלו ...ים שלא יתנחה במעלותיו אבל ...כטוב מעלותיו שזה ענין משיח' ...הטוב לשיהיה משיח אלהי יעקב ...ו אין כטוב שם משמן טוב כדפי' ...שלא היה שמח דוד רק בשמן ...ולא בשאר הדברים ומייתי לה ...ן שמח לבי כו' דלפי' מיני"י מכת ...וכוסי שויתי יי' לנגדי תמי' וכו' ...ים לכן שמח לבו כו' יר' שאינו ...רק בהיותו דבק עש"י הה"ד ...תך כהררי אל משום דבעי למימ' ...יס"ח והלא ירצה שמשפטו כאד' ...ביה וביו' השמיני ימול מייתי ...קרא למדרש כמ"ש אדם ובהמה ...פט אדם ומשפ' בהמה שוין בצדק' ...ון דמייתי ליה דרים כוליה הכא ...ך שתדר' ההרים מעלי' עשבי' ...כ"פי לעי"ש א"מאי ק"ל בצדקתך ...אל דדרשי ליה כהנך אנפי ושם ...כל הדרשו' הללו דמייתי הכא ...יתנהו התם רק הא דקאמר ...ים מעלי' עשבים כו' והא דקאמ' ...רים ראויים להזרע כו' דליתנהו ...ומה שים עת' לחד' כאן הוא מה ...כוונ' הכתו' לפי הדרש' הזו דקאמ' ...ים מעלים עשבים שאם זו היה ...נה כאומרו צדקתך כהררי אל ...ליקים דומים כהררי אל מה שהרי' ...ים עשבים כו"ק' דהליקים תיכעי' ...לא צדקת' וכ"ש או' משפטי' תהום ...דלא מיתוקם דאין טעם לקרא ...עים משפטיך לפי שנעשה כהם ...ועוד מאי קמ"ל כמיון זה ועו' ...עיין מה כיון דרש' זו להא דקאמ' ...ים מה ההרים ראויים להזרע ...פירו' וע"ק כמ"ש כך הלדיקים ...פירו' ומטיבין לעצמ' ולאחרי' ...הטב' להם ולאחרים היכא רמיז' ...וכן בתהום מה שמזירין להם ...אחרים שהרי הדמיון להרי' בעשיי' ...והדמיון לתהום בהעדרם אבל ...בית הפירות מאן דכר שמיה הכא ...מאי כריסא הזכיר העלאת ...ים וסדר הזכיר זריעה ופירו' וי"ל ...עולם כוונת הכתוב שלדקת יי' ...מטו כפי רבוי הלדיקי' או רשעי' ...וה"ק צדקתך לעול' כפי מליאו' ...אל בעולם דהיינו לדיקי' דאיקרו ...ים כדיליף בתנחומ' משמעו הרים ...ריב יי' ומשפטיך ועוכש' כפי ...ו' תהו' רב' דהיינו רשעי' דאיקרו ...ם כדיליף בתנחומא מתהומות.

שני מיירי בלדקות ורשע שבין אדם לחבירו שעיקר לדקת יי' לעולם הוא כפי זה שע"י גמילות חסדים העולם
תלי' לו עומד ולהכי יהיב טעמ' למה שנקראו הלדיקים הרים לפי שנזרעי' ועושים פירות שיש תועלת להם בהיותם יפי' כוריעת' ותועלת לעולם דפירותיהם ותהום איפכא ויתכן שטעם דרשא זו
ישעי' ג מדכתי' כהררי אל ול"ק כהרי דלרבויי' קאתי שיש בהם עניני ההרי' דהיינו התועלת לעצמן ולזולתן וכן ברשעים
שם מדכתיב תהום רבה דמשמע שדומים הרבה לתהו' והיינו במה שמגידין לה' ולאחרי': אזל לחדא מדינתא דשמה קרטיגנא כו' לא ידעתי מה טעם להכי' זה לכאן וכי מפו' דבעי לאתויי הך עובד' דהכא דכשמו' בזקת להכיא גם את זו אמרו ישראל כו' השתא דרים אדם ובהמה תושיע יי' כאדם אנחנו כבהמה תושיענו ופי' שאע"פ שאנו חוטאים בדעת כאדם תושיענו מהעונש כבהמה שאינה נע' שת לפי שאין בה דעת וזה על"ם לעיל ס"כ פכ"ד גאן לעונשי' אדם למת"ם ופי' ס"טע' שלא ישפטנו כחטאתינו בדעת'
יחזק' לד הוא מפני שאנו נמשכין אחריו
שם לא כבהמה בלי הרהור אחריו ע"ד לכתך אחרי במדבר וכמ"ש בחוות כפ' זה
תלי' לה אמרו לו משה רבינו להיכן אתה מוליכנו אמר להם לחלי"ו ומאלים
ישעיה כט לאלום כו' אמרין לכלהן דאת אזיל ומוביל לן אנן עמך וב"כ ההליכה
קהלת ז אחריו בענין תורתנו ומצותיו בלי הרהור וכמ"ש שם אם למקרא למקר'
דאפי"ח אם למסכה למסכה כו' וביוצא בזה
שם ו בפרקי ר' עקיבא גבי הקדמת נעשה לנשמע קאמר אנן דסגינן בשלימות' כתיב בן תומת ישרים תנחם כו' ולכן אף שנחטא לפעמים יגן עלינו ויושיענו כבהמה ובאומר וכהמה רמז לכ' הענייים ולפי שהמשכה זו אחר יי' היא סבת הצלחתינו להדבק בו לגן עדן לכן אמר עוד הביאנו המלך חדריו כו' וז"ש להיכן אנו נמשכים אחריך לג"ע כלומר שמסבת המשכנו אחריך נבוא לג"ע והזכיר זה כאן משום דבענין זה דרים מ"ש בתר אדם ובהמה תושיע יי' מה יקר חסדך אלהים כו' ירויון מדשן ביתך ונחל עדניך תשקם דמשמע ג"ע וכדי שלא יקש' אי בג"ע מאי נחל עדניך לשון רבים שהרי התענוג ההוא רוחני ופשוט ולא יצדק בו מינים שונים בתענוגי עולם הזה שהוא מכמה מינים אם במאכילה ואם במשגל ואם בכבוד וביוצא לכ"א שהרבוי בבחינת הצדיקים שכל אחד יש לו עדן בפני עצמו אבל כל אחד אין הנאתו אלא הנאה אחד פשוטה :
יש לו עדן בפני עצמו וכמ"ש לעיל. פי"א שכל צדיק יש לו עולם בפני עצמו ושם פירשתי'
יש לו עדן. אע"ג דפתח בגן עדן מסיים בעדן דגן לחוד ועדן לחוד כדאיתא בפ"אין עומדין ויראה
תלי' לו שתחלה נכנסים כולן לג"ע ושוב נכנס כל"אחד לעדן שלו :
שיר א משפט
תלי' לו

ב ר' תנחומ' פתח מי הקדימני ואשלם תחת כל השמים לי הוא זה רווק הדר במדינה ונותן שכר סופרים ומשנים אמר הקב"א עלי לשלם גמולו ושכרו וליתן לו בן זכר א"ר ירמיה עתידה בת קול להיות מפוצצת בראשי ההרים ואומר כל מי שפעל עם אל יבא ויטול שכרו הה"ד כעת יאמר ליעקב ולישרא' וגו' ורוח הקדש אומרת מי הקדימני ואשלם מי קלס לפני עד שלא נתתי לו נשמ' מי מלל לשמי עד שלא נתתי לו בן זכר מי עשה לי מעקה עד שלא נתתי לו גג מי עשה לי מזוז' עד שלא נתתי לו בית מי עשה לי סוכה עד שלא נתתי לו מקום מי עשה לי לולב עד שלא נתתי לו דמים מי עשה לי ציצית עד שלא נתתי לו טלית מי הפריש לפני פאה עד שלא נתתי לו שדה מי הפריש לי תרומה עד שלא נתתי לו גורן מי הפריש לפני חלה עד שלא נתתי לו עיסה מי הפריש לפני קרבן עד שלא נתתי לו בהמה הה"ד שור או כשב או עז

ג ר' יעקב בר זבדי פתח ולא יהיה עוד לבית ישרא' למבטח מזכיר עון וכתיב שרפי' עומדי' ממע' לו שש כנפי' שש כנפי' לא' בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו לקילוס ובשתים יכסה פניו שלא להביט בשכינה ובשתים יכסה רגליו שלא יראו פני שכינה דכתיב וכף רגליהם ככף רגל עגל וכתיב עשו להם עגל מסכה על שם ולא יהיה עוד לבית ישר' למבטח מזכיר עון° תמן תנינן כל השופרות כלן כשרין חוץ משל פרה ולמה חוץ משל פרה אלא מפני שהוא קרן של עגל וכתי' עשו להם עגל מסכה על שום ולא יהיה עוד לבית ישראל למבטח מזכיר עון תנא מפני מה סוטה אינה שותה בכוס של חברתה שלא יאמרו בכוס זה שתת פלונית ומתה על שום ולא יהיה עוד לבית ישראל למבטח מזכיר עון תנינן והרגת את האשה ואת הבהמה אם אדם חטא בהמה מה חטאת אלא מפני שבאת תקלה על ידה לאדם אמרה תורה תסק' שלא תהא בהמה עוברת בשוק ויהיו אומרים זו בהמה שנסקל פלוני על ידה על שום ולא יהיה עוד לבית ישראל למבטח מזכיר עון שור או כשב וכי שור נולד והלא עגל נולד אלא משום עשו להם עגל מסכה לפיכך קרא הכתוב שור ולא עגל הדא הה"ד שור או כשב או עז ר"א

משפט אדם ובהמה שוין כלומר והיינו דכתיב אדם ובהמה תושיע יי' שבשם שרחמיו על האדם כן על הבהמה שהרי כמו שרחם על האדם שלא ימול עד יום הח' כן היה מרחמיו על הבהמה שלא יקרב אלא מיום הח' והלאה וכדאמר לקמן ס"ה פ' תנא וכוונת המגדה לבאן לתת טעם לתורה זו שאמר שכשנתגדל לנו
איוב מא שכלו לו תדשיו כפר למכילה אפי' כן יומרלמה הוצרך להמתין לא' כשיהיה לקרבן לו"א שזה לרחמים על הבהמה ומה שיש לדקדק בענין זה מכתוב בפרשה הנזכרת בע"ה ג פתח מי
תה'כב הקדימני ואשלם כו' נר' דק"ל מה כ"ל כי יולד דמכיון דכתיב ז' ימי' תחת אמו כו' ידעינן דז' ימי' מיום הלידה קאמרי ואע"ג דדרשינן מיניה פרט ליוצא דופן דריש ליה הכא כע"א להכי בעי למי' דרמיז שי"י מקדים לאדם כי מתחלה יולד הנקרב בעדר המקריבו ושוב יקריבנו ולהכי מייתי מי
יחזקא' הקדמני ואשל' דדרשי' ביה מי קלס כו'
כה עד מי הקריב לפני קרבן עד לא נתתי
ישעי' ו לו בהמ' ומכיון דמייתי לי' מפרש ליה נמי כע"א כדרך המדרש ויתכן דהא ק"ל מאי שור או כשב וכי שור נולד והלא עגל נולד כדלקמן ולהכי מתרץ הכא דה"ק אפי' כשיקריב שור או כשב אין להתפאר כו כי מתחל' נולד לו וי"י
שמו' לב הוא המקדימו · זה רווק כו' שאע"פ שאין לו בנים מקדים ופורע שכר סופרי' ומשנים כדי שיהיו מוכני' לכשיהיו לו בנים ולהכי מיקרי מקדים שהפורע אותם כשיש לו בנים ללמוד מלוה קעביד בשעתה ועתה שפורעם קוד' היות לו בני' הוי מקדי' המצוה קודם לגריכותא וכרא' דמיירי שאינם תלמידי' אחרים ע"י פורענות אלוה דא"כ מאי קרי ליה מקדים אי משום דאינן צריכין לו א"כ כל עושה צדק' שאין זה כ"ל אלא לעשות המצוה עושה הוי יבן שהרי גם זה מצוה לסייע ללמוד כן חבירו אם את אחיכו יכו' שביו לפרו' וגם להיות תלמדי תינוקת בעיר דכל עיר שאין בה מלמדי תינוקות מחרימי' אותה כדאיתא בפ' כל כתבי ואע"פ שלכנו חייב אדם לשכור מלמד ולא לבן חבירו כת"ש פרק' בם כהלכו' ת"ת מ' מ' מצוה איכא ואחר דעסייע בממונו ללמוד בן חבירו ועוד נר' דמתקנת ר' יבן גמלא כפ' לא יחפור להושיב מ"ת בכל עיר ועיר כדי שילמוד מי שאין לו אב נר' דחיובא דרבנן איכא על כל אחד לסייע בממונו ללמד בן חבירו ואפשר נ"כ דהיכא דאיכא אבות שיכולין לפרוע שכר משנים שהמצוה מוטלת עליהם וכא זה ופורע במקומו נקרא מקדים שעושה המצוה שמוטלת על אחרים תחלה וכן מוהל דמייתי לקמן י גמולו ושכרו משום דתלכד שכרו העיקרי שכע"הכ נגאל בעה"ז כבן זכר כפל לומר גמולו ושכרו · זה רווק כו' ופליג אדר' ירמיה דבסמוך דלר' תנחו' פי' מי הקדימני מי שהקדים יבא ויטול שכרו כי נמצא מי שמקדים כגון זה ואלו לר' ירמיה פי' מי הקדימני אין בעולם מי שהקדימני ועכ"ז אשלם לו במדת טובי ואע"פ אי אפשר לעשות המצוה אם לא יקדים לו י"י המצות קרי ליה מקדים במצוה לר' תנחומא כיון דעבד לה קודם שהוצרך לעשותה · עלי לשלם גמולו נא"מ מא"מתחת כל השמים ליהוא כפי דרשא זו דבפלמא לר' ירמיה דבסמוך פי' אחר שכל מה שתחת השמי' שלי הוא ס"א שעם אדם קדמנו שהרי כשקל כנשמתו הרי הקדמתי דאני אחר שנשמתו שלי ונתתיה לו וכן כל השאר אבל להך דרשא מאי קאמר וי"ל דמשום דענין קדימה זו אפשר שתהיה נ"כ במצות אחרות זולת שכר הסופרים והמשני' כגון מי שיקנה תכלת לציצית קודם שתהיה לו טלית שיהיה מזומן בידו וכן מי שיקנ' מזוזה לשיהא מוכנת בידו אם יזכה להיות לו בית לכ"א תחת כל השמים ליהוא כלומר כל העול' שלי הוא ובידו לשלם לכל א' כמה שהקדים כי זה שהקדים התכלת אתן לו טלית וזה שהקדים המזוזה אתן לו בית וכן כל שדברים ומשמע דהכי דריש ליה לקמן ס"ד פ"ד כעת יאמר ליעקב כו' תפרש מה פעל אל כמו מי פעל עם אל כלו' שקיים מצותיו וכפועל כמלאכ' ב"ס וכבר תגיבר מה במקום מי א"ק מה ענין זה אל מ"ש כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל וי"ל כדבעינן למימר כהא דאמר לקמן ס"ד ראתה עינו את ישראל יושבים לפני הקב"ה כתלמיד כו' שפירש עוד עתיד להיות עת כזאת שתגלה חכמתן לעין כל כלפרש"י בחומש וה"נ כעוד תהיה עת כזאת כי תגלה חכמתן כשיכריז כל מי שפעל עם אל יבא ויטול שכרו כי לא יזכו אלא ישראל שנמצא שקיימו התורה וכדאי' בפ"ק דע"א כמריבות · ורוח הקדש אומר מי שקדימני ואין זה סותר למ"ש כל מי שפעל עם אל יבא ויטול שכרו שאף שי"י הקדי' לו לאד' ת"מ קיי' מצו' יי' באותו דבר שחננו יי' יש לו שכר עליו וה"ק אע"פ שאין מי שהקדימני ועל כן אני חייב לתת לו שכר הריני חייבים לעשות מצותיו בשביל מה שהקדמתי לו מהטובה מ"מ אשלם לו שכרו מאחר שקיימו מצותי מי קלס תי' מל כו' ק"ק מ"ש דנקט הנך מצות מכמה מצות אחרות דהמ"ל מי כבד את השבת עד שלא נתתי לו ממון מי עסק בפריה ורבי' עד שלא נתתי לו אשה כן בכל המצות וי"ל שלהין במנו'

תכליות מתחלפות יש מהם להכיר מציאות יי' וגדלו להודו לו ולפחד מהן שתכליתן לתקן הנפש כמו את החשובו' ויש שתכליתן למסירת ויש מהן להכיר ע"י השגחת יי' ויש שתכליתן להטיב לאחרי' ולגמול חסד אים את רעהו כנגד המין הא' אמר מי קלס כו' וכנגד המין הב' אמר מי שתכלי' העיקרי במילה לתקן כמ"ש הרב וכנגד הג' אמ' מעקה להציל הנופל ונ"כ מזוזה שהיא קחד' כמוכר' לארטבן לע"ס וכנגד הד' אמר סוכה שהיא כהשגחת יי' כיציאת מצרי' וכן כ"ש ז"ל לולב זה הקב"ה וכן ע"ש שעלפרש ההשגח' כדכתי' וכנגד המין הה' אמר פאה ותרו' והכונ' שבכל מין שיהיה כבר הכ"ה לעשו' ולא היה צריך לתת ועכ"ז מדרך חסדו לשלם שכר והיינו דכתנחו' לא הזכיר מזוז' דמזוז' זה בכלל מעק' ולולב בכלל וכמדרשנו כ"ע לאמה הזכירם דטעם זו וזו א' · פתח ולא יהיה כו' מאו' דבעי לתרוצי דהא דכתי' או כשב ול"ק עגל היינו משום להם עגל מסכ' כלו' שלא להזכיר כדלעיל מייתי המי קרא דקא' יי' רונה כהזכרת עון ומעין זה משרפים והשופר והסוטה והב דכלהו מחד טעמא וא"ת אמאי מייתי נמי הא דאמ' בתנחו' שהם כבהמ' ובעמ' פנים לחיים שכ' ופני תהמה' לארבעתן ובשביל כמו ישר' מחק את השור ונתן כרוב שנא' פני א' פני כרוב וכה"נ דורשין ואכתבב' בשמו' וכן המ מה אין כ"נ נכנס בבגדי זהב כו בפ"נ דר"ה י"ל דכיון דמייתי לכסות רמז העגל תיכסה רגלי הוצרך להביא הביא נ"כ ומה שהביא מהשופר משום דאיכא רבותא דליכא התם מראהו רק קרנו קפיד עלה ואפש' לומ' שמפני שבהסרת החטא נ"פעמי' הא' כבוד יי' שאין כבודו שידעו ויזכרו שחטאו לו ע"י קללת אקים תלוי והב' כבוד החוטא והג' הסרת הכעס כי כל שהחטא יבער כמעט אפו וכנגד הטע' הא' הביא מהמלאכים שכסה רגליהם ידאו בפני השכינ' כי אין כבודו שיהיה עלבונו נראה לפניו וכנגד הב' אסוטו' ולפי שטעם זה אינו ברור שאפש' שהוצרך להיות לכל א' כלי עצמה כמו שהמגילה נכתב' לשמה ולכן לא תשת' זו בכוסה של זו ולא שלא יאמרו שאחרת מתה כו לכן הביא מהריגת הבהמה וכנגד הג' מהשופר שהטע' כזה מפני שאין קטיגור נעש' סניגור כדאי' בפ' ראוהו ח"נ ובשתים יעופף לקילוס ופי' שבעופפותם מקלסי' את יי' וכמ"ש ר' אלעזר ובפתי' מעופפי' ומעריצי' ומקדיש' שמו הגדול זה עוכ' וזה קורא וזה עונה קק"ק יי' כבאו' ובפ' אין דורשין קא' ובפתי' יעופף שהם שיר' מדכתי' ובפתי' יעופ' וקר' זה א' זה ופרש"י שאמ' הכדן יכהו זה כהר שיר שמקשקשו' בקול כנפיהם ויתכן לפ' כי עופפותם רמז לפעול גם ענין קילוס ואפשר שהוא המשך פעולתם בעולם שעל ידם המונים לפי"ת ע"ד הללו את יי' מן הארץ כמ"ש הרב ועו"א מ"ש מקלסי להקב"ה ומ"ש לעיל ס"א פ"ו לך היו מקלסי' כדפי' התם דכתיב רגליהם כו' וא"ת והיאך ראה אותם יחזקאל כיון דמכסו' רגליהם בכנפי' שלא יראה זה הא אמרי' בפ' אין דורשין כתוב א' אומר שש כנפים שש כנפים לא' וכתוב א' אומר וארבעה פנים לא' וד' כנפים לא' מהם ל"ק כאן בזמן שבה"ק קיי' כאן בזמן שאין ב"ה קיים כביכול נתמעטו כנפי החיו' היכי איתמעט א"ר אותן שאומרו' בהן שיר' ורבנן אמרי אותן שמכסו' בהן רגליה' דכתיב ורגליהם רגל ישר' וא"ר לאו דאתפ' מנא הו' ידיע דלמ' דגלאי ואחוי ליה ודמו' פניה' פני אד' וה"נ דגלאי ואחוי ליה הכי השת' שתפסכלת אפיה ארפ' לגלויי קמי' רבי' אלא ברעי' למר מורח ארפ' לגלויי קמי' רבי' פ"ב ורב כ"ל שלפי שעה גלו רגליהם כדי שיראם יחזקאל א"ק דבתנחו' גרסי' כנפי' לא' מהסולתי' שם כנפי' שש כנפים לא' ר' יעקב בר זבדי בשם ר' בשביל כפרתן של ישר' הוסי' להם עוד שתים לקיי' לא יהיה עוד לבית ישראל למבטח מזכי' עון את הכ"ס יתכסו רגליה' שהם דומו' לעגל וא"כ הא דפ' אין דורשין דקא' שד' כנפים היו לאחר החרבן שנתמעטו ב' הכנפי' הכא משמ' דקוד' העגל היו ד' כנפי' ושוב הוסיף להם עוד ב' וכך קן לפי ובהסיא דתנחו' ופסיקתא דתה פרח' להם יחזקאל ד' כנפי' היה כיתיו וג' דבת' שבנ' הוו שבה היא' דתה יחזקאל ד' לחוד וי"ל דהסיא דתנחו' נמי סבנתמעטו כנפיהם כוזמ' ב"ה לא דס"ל שלא היו ממעטו' מפני חרבן היו בהם מתחל' לא מפני שמתחלתן לא היו בהם רק ד' כנפי' ושוב הוסיפו ב' כנפי' לכבוד ישר' לכסו' רגל עגל לכן כשחטאו וחרב ב"ה בעונ' לא הי לכבודו וחזור והסי' מהן אותן ד' הכנפי' וא"ת אמאי לא חש יחזקאל לכת החמי; כמו שהם אל פני שור דאמרי' בפ' אין דורשין יחזקאל בקש עליו והפכו לכרוב את לפניו דכש"ע אין קטיגור נעש' סניגור ופרש"י והא גריכי' שתבקש מרכבתך רחמי' עלינו והשור קטיגור הוא ומכ"ש שהי'

ר ד"א שור או כשב או עז הר' הוי דכתיב מה שהיה כבר הוא ר'
ורבי נחמיה רבי יהודה אומר אם יאמר לך אדם שאלו לא
חטא אדם הראשון ואכל מאותו העץ היה חי וקיים לעולם אמור לו
אתה כבר היה אליהו שלא חטא הוא חי וקיים לעולם ואשר להיות
כבר היה אם יאמר לך אדם שחק בה עתיד להחיות לנו מתים א"ל
כבר היה ע' אליהו ע' אלישע ע' יחזקאל ר' אחא אמ' בש' ר"א
בן חלפתא כל מה שה"ב עתיד לעשות ולחדש בעולמו לעתיד לבוא
כבר הקדים ועשה מקצתן ע' נביאי הצדיקים בעולם הזה וכן אמר
הקב"ה אני הוא שאני עתיד לעשות ים יבשה ולא כבר עשיתי ע'
משה דכתיב ואתה הרם את מטך אני הוא שעתיד לפקר עקרות
כבר עשיתי שנ' וה' פקד את שרה אני הוא שעתיד לעשות מלכים
שישתחוו לכם שנא' והיו מלכים אומנך ושרותיהם מניקותיך כבר
עשיתי ע' דניאל שהשתחוה נבוכדנצר לדניאל שנאמר בארין
נבוכדנצר נפל על אנפיהו ולדניאל סניה אמר עורים לעתיד
לבא כבר עשיתי שנאמר ויפקח ה' את עיני הנער של אלישע
והאלהים

ליה מלגת מס מתו לו לת מתי מסיק ליה כמתי יחזקל ו"ל דמכן הכרפי'
והזכומ"ן קומיס דלת דמו למתי' הטתיר"ל לחחי"ו שלו לת החיה מת לת
לפי שמתו בקברו"ן שכי' ודמג לכם לכ מתוסיהם וכדי לכחתן חיו ידי ויחין
כדרך כל מחרך מכל מתיס שסקיס יחזקל שמתו כגדול ס"ם ותחייתם חס"כ
ליה לתגבורת הכם דמו לתחייה
הטתידה ותפי' כימה מתיס שסקיו קכלת ב
ליהו ולכיסם יחזקל עדיין חי ס"ם
דכתיב כבר היה ול"ק הוה להכה על
מת תחייתם מיירי לעתיד לבוא ותחייה
כעלמה הוה דכתיב דומת :
כבר היה ע' אליהו כו' מיכה למידק
לפי פי' זה מתי הלקי' יעקב את נרדף
דכתי' כתחיה לעניו זה וכן לפי שטת
ר' דכתיבנא לעיל ו"ל דלר' פי' שמות יד
והלקים יעקב את נרדף היינו הגלת רחבית
ישרל הנרדפים מפני פרעה על יד כה
קריעת ים סוף ולר"ב עניינו לומר יעב טת
שבזמן שתחייה יי' יעקב עלכון מלכיה
הנרדפים ולת ויכטתו הרשעים כמה כו
שלטו רוחים רעים שמפכו דמי' והרבו
להרציע ומתו כשלוה ת"ק לחרוייהו
ה"ק כמו שים רתי' מתה שרה ויחיו לשרה

על מה שעתי' להיו' כן כן נלמו' שהלקי' יעקב את הנרדפי' לעתי' מת' שרה ויו
לשעבר שה' יקבץ הנרדפים להיינו הגל ונח וכל הני דמפרש בסמוך וקרו
לזה פרש"י כקבלת : כבר הקדים ועשה מקצתו ע' ינבוחנצר שכוונתו
לומר שלהיות רחים על מה שעתיד הקדים לעשות מקצתו כעניין תחיית
המתים דלעיל והיינו ומ"ר לחיות כבר היה כדר' נחמיה לת חם להזכי' רק
תחיית המתים דהוי עיקר בנסים ור' לחמ פי' גם חלה וג' כ ר' ל שלהחזות
מעלת הנדיקי' שעשה לזולתן ע' הנדיקים כהסיה דלמר לקמן פ' המוינו
נביהדיק מוצל ירחת שקים דמי מסום קדימת הטתי' לחוד קמכוון מה ל'
מה שעשתו ע' נביהיו ומ"ל למשמעי' מעלת הנדיקי' לחוד ה"ל למתוויי כל
הנסו דלקמן ועוד דלת הוה ל' ממה שעתיד לעשות יכשה מהים וממה
שעתיד לבקר עקרות ביתי ממה שמפי' הסיהנא קורע ימים ופוקד עקרות
כדלמר שם ות"ת מן דמים מקריעת ימים המצוים לפסחים וכן פקידת
עקרות לשה סיהיה לעתיד לבקריעת ימים דשמה הוי כמקרתי כעלמה
ויקלו הדבר כמקרה וכן פקידת עקרות הסיכת וכן לפקידת עקרות לעתיד הוי כדבר מפורסם שהוא גם גמור ולכן נרוך להכיא דמים
למקריעת ים סוף ופקידת שרה כזקוקותה דהוה גם מפורסם . עתיד
לעשות ים יבשה דכתיב הן בנערתך לחריבים ויהרגים י' חת לשון ים
מנרים וולשם דכתיב לעיל ות"ם שעתיד לפקוד עקרות נפקוד מדלמרי'
לעיל ס"ת פכ"ם כל מה שמכה בשה"ן ותרפא לעתיד וכיוצ' מלכהן שפוקד
עקרות לעתיד מדברסינן לעיל ס"ת פע"ח ומזוקף לכל הכפופים כפקידת
עקרות ומשמע דהיינו לעתיד כדברסינן שלי קרא כפ"ק דכרכות בגמולת
ישרל דלי יבשה"ן הוא מלכהן כמה עקרות שלעולם לת נפקדו וכפ' חלק
דרסינן ועלשו לתרופה להתיד פה עקרות ומה שעתיד לפקוד עקרי' מקר'
חלת הוה לו שפקחנה עיני עורים ותרינה לעתיד להת מלכהן נתי ומזני
חרשים שפקחנו ות"ל נמי כלול פסח ותרון לשון חלם וכיהן היינו שהקדי'
לעשות כן ות"ל דכסיני הקדיש לעשות ע' ממש חלת היה שם לת חנרוץ
ולת חלמים ולת חרשים כדלעיל פי"ח וכהת לת חש להכיה חלת פקיחת
העיניי דמשכחן לה קרא כהדיה מ"כ ל"ל דכיון דהקדי' לעשו' פקיחת עיני'
לין טורך להקדים החזרות דמ"ם הת מהיה שם כלשו מוהין שכמכרי' ינהנו
ותכיון דכבר חזה ס"ם לחרניית שכל פקידת העקרות הין לחר הוה
שהיו מוס כחכר לת חסרון בטבע היינו כעלי הנוף ולהכי עביד לה נמי
בעה"ן ותכתי מיכה למי דהת מיכה י' דכתי' שעתיד הקב"ה לחדש בעולמו
כדלעיל ס"כ פט"ו ויכיון מהינו שהקדים לעשותם וי"ל דהנהו לת מקרו
חדשות ממש שכבר נמצת דונמצת בעולם כדכי' שתם וכי"ל שלפי שהחזרות
הלן קיימות לעולם בטבעו של עולם הין לעשו כמותן בשה"ן ע' הנדיקי'
שת"כ ינטרך להיותן קיימות כמותן ותל"ל לת למו להו מכל שכך הייתי
הכה היינו חדוש שת כשעתו לת חדוש קיים בטבעו של עולם כי רפואת
העקרות והעורין ת"ל שתקיים היינו סיבוי בטבע העולם והין הסיבוי
נרחם לת בשעת הרפוי ולכן יכוון לעשות דונמתן בשה"ן דהיינו לפי שעה
והיות המלכים משתחוים היינו כר חידוש לת בשעת הגאולה שהיו מלכים
מכל מח"כ מלכותים שחסיני קדישין ולת מחני חידוש ומ"מ דקלת נח"
תו מכי הוה שעתיד להיות מיים שכבר שהייתי ע' מליהו ומליסע
ויחזקל ולפי שנסתלקו ע"י דלת לתטריך להת דכבר נזכר זה בדברי ר'
נחמיה דלעיל . ולא כבר עשיתי ע' משה חיבת למידק למתי נקט הכת
התי להשנת ולת קתמר כבר עשיתי לחוד דקתמר בחיבת ו"ל תחוש
דמדכתיב ויולך יי' לת היס מסמע דע"י יי' נעשה ולת ע' משה לפ"ז כדרך
תיתה ולת כבר כתמר ותתה הרס לת מטך דמשמע דע' משה"ה ולכרו
לת יסוד דיקס ות"כ עכ"ל דתרוייהו מיתנהו והיינו שי' עמר לימין משה
כדלעיל ס"כ פכ"ח ד שנא' ויי' פקד לת שרה דקס חלת היס זה כתפלת
תפרה ות"כ מין זה מענין ת"ם שעשה ע' נביאיו ופמדרש קלת נרם כפי'
כבר הייתי פוקד עקרות ע' תפרהם ומין נרחה לפ' שתם שעשה להם
הנס קרי ליה ע' נביאיו דתתה בפקד חינה חלת מיינו שעשתה
לפסח מתפלה שנרתו לעשות נסים כדפירשת ותפילו תיתה
דמשתמת התפלל תפרהם על שרה כדמשמע לעיל ס"ת פע"ח

ת"ח כיצד יליף לה מויי' פקד את שרה ודומק לומר דלמ"ד מייתי אלא מפקד עקרה תכל היות וה"ע מצלת מכרחם קס ליה מהסברת הנזכר וי"ל דמפקידת נמי מכיתלך מייתי ומשום דמיכה למימר דזילדו בפתיכ הפס הייגו לידה ממש מייתי מויי' פקד את שרה כאשר אמר דדרשינן ליה בפ' החולה כאשר אמר מכרחם ז מכיתלך

קמ"ל ג שמפיל שהתפלל עליו נפנים הוא תחלה וה"כ מתיגין שפי' וילדו הולדה כמי שהתפלת מכרחם נתעבר' ותפ"ש שהתוס' כתבו פס לתו כהריון מתפני שהרי המלאכי' כשרו את שרה מפסח שלפניו אלא בריות כמו שהתפלל מכרחם על מכיתלך מטינו לתרוצי

רמ"ז ך פס ו כחתי ט רמ"ז דו קלס קלה פס פמ פס קד פמו"ל מי ד"ר יד

שמגיד מרי שפיל שהתפלל מכרחם על מכיתלך וכזכות זה יפרנסו תחלה ועל דברי התוספו' ק"ל מה נורך לתפלת מכרחם לגידת שרה בריוח והלא כשים נדקניות לא היו בפתק' של חוש כרחיתה כפ"ק דסוטה ובענין לניחל מת"נ דתיכו לה בקב ואת מכיון דבקב מיגלה מלין בחלום ונגלה לו כזכותו הרי הוא נרס זה מתגלוו בחלום

תוייס לה בכבוד הוה ׳

שנאמר ויפקד ה' את שרה ומפ"נ למעלה עודן ממש רק פקידת ביצים לרחל ללריס רוחניים כ"ם הוא שיומר מלמכים רפואת העין לרחל כשהר תכשים מפקידתה וי' לרחות מרחות מלמכים ויתכן דפוקד עוריס לדעתיר נמי דקתם'ס"ייגו לרחות מרחות שקיס בעינן

ספר לעיל ס"ח פנ"נ סי' י"ב נבי הרבה סומיס נתפקחו ׳

לעולם ויהלקיס יבקש את נרדף דמדסתם ולא פי' מס נדיך מס רשע

מסתם דכל נרדף כין נדיך כין רשע יבקש עלכורו כין שיהיה רודפו נדיך כין שיהיה רשע ואיכא למיפך כמה בתריב כתוכרת לעין הכתוב על כל חלוקה דהוה סני ללימת לעולם ויהלקיס יבקש את נרדף כין נדיך רודף נדיך כין רשע רודף נדיך כין רשע רודף אפי' נדיך רודף רשע ועוד דכריסת ה"ל למכתב רשע רודף נדיך מחלוקת זו יותר מיטב מכולן מכל כתר דקתמר נדיך רודף נדיך מאי חידוש דרשע רודף נדיך וי"ל דלמכי פלגיכו לומר דאפ"ג דמכללה כתיב ויהלקיס יבקש את נרדף מין עניניכם סוה דמין סוגם הרודף לרשע סוה לעוכם הרודף לנדיך ונם לה יעשה י' נם להניל הנרדף כסהוה רשע כמו נהיותו נדיך וה"ב ס"ל כחלו מכל מ"מ כתיב ויהלקיס יבקש את נרדף כמפני נפשי' דהה למקני' נדיך רודף נדיך מפשר דעוכדיס טפי מרשע רודף נדיך הכיון דרודף כמי נדיך נפנם מכל עניכוריס לו להיות נזכר אלא יהרוג ומזה הגד מפי' כסהוה רודף רשע מיגו נכון דלכתיב נס עכום לנדיך לה טוב ונמ"ש נפ"ק דכרכות כעניכו ר' כל המגכו כריוכי וה"ב הסתם לרודף נדיך אבל רשע רודף נדיך מיגו נפנם אלא משתא נלקת הנרדף ות"ת נדיך רודף רשע קיל מכללה דתם"נ דתנכ' נרדף מורף מרשע ת"ת כיון דנרדף רשע מין כ"ב רשע נרדיפתו ׳

אפילו נדיך רודף רשע לה מרודפו על רשעתו דת"ב מנוף קשביך דהה ק"ל דלי"ט כין ורדפיכן ומחרפיכן כדחיתה כחלו מנלחין את הב"ע מרודפו להצלתו או להנצל ממנו כהסיפ דדי"כל דלכיכנה ות"ת י' יבקש את נרדף משום דעכוש לנדיך לה טוב ויתכן משה ממדתו ויתב להחזיק נוסלי' כרחמיו כלי אלא יתכרו מפני רחמיו על מעשיו וכדרך שהניח טומאה על קיום היהודים שטעם החל המצוים להצניע ביותר שפל ויותר מצוים כו ממה שמצוים כדבר הנכוה וטעמו על דבר שהדבר השפל והנחוץ קדוש ל השפטר ממך ורחמי הא על כל מעשיו אינו רוצה שיתבד ת"מיני כרחמיו אפי' מין הכתלה או הזוהב וכ"ם היהודים בעלי דת כי ככתוב בספר שבט יהודה כשמד הז' ומשה הגד אפי' שיהיה הנרדף רשע לה יתכונן כרשעו אלא שכנתו ותפ"נ דהשתן מקטרג בשעת הסכנה ותחרו נפל תורת תדיוו שכינת י"ל דהיכה דהוית נפילה ע"י תדם מתני דתל"ם לה תהיה תקומה לרוב העולם שיש להם רודפים ומעין זה מ"ם כמנילה כל מקום שתתה מונה נפהותו של מקו' מתה מונה עכוותו

בתורה כו' כנביאים כו' בכתובים כו' ׳

תרע לך שכן הוה כו' ק"ל דילפיכן מהפה שיתבר לקיס לנרדפים תכל

סתובע דמן מהרודפים מכ"ל וי"ל שבעובע דדיפתם נלחים מפני וי"ל תקדכו הנרדפין במקומן וזה פחין עובע הנכב שמוכחין ממנו מתון לעת לעשות ה"ק מה רחים תכל הכך אלא היתה בחיבתם מפני היותם נרדפים אלא מפני נדקתם כי נח נדיק היה בדורו וכן מכרחם וכל הני דמייתי ותלו מי לה"ה נרדפים לה היה וי"בוחר בהם וכהכל ק"ספי סהדי מה שכתב כו' וי"קרים לדידיפתו ושכת דדיפתו היתה לפי שכתב וי"כו ויעש ל מנחתו וכן ק"כשמול שהרי מחר שנחתר למלך הוא שנרדף מפלטתים ושמח י"ל דמהכתיב ויעש וי' אל הבל ואל מנחתו משמע שהלבר קבלת מנחתו הטובה משל מחין נתקבל הבל עצמו ונכתר משה"כ קין ולפי אלא עניכו טיבותה לנביא וזלת עניכ התנחת ס"ל שהיה בכל נרדף מקין ומפני כן נכתר ורדיפתו מקדם היתה לפי שהבל ריעה לקין וקין טובר תרתה וזרך הגמ לקלקל עבודת החדמה וכ"ם לפי ת"ם לעיל ס"ח שהבל נטל התטלטלין וקין הקרקעות שמפשר שמתחלה היה כן ולזה היה רודפו אלא יראה כשדומיה ת"נ כת"ם שם שתומה יתירה נולדה עם הבל ועליה

ר' כף החובל סתין לך נרדף כעופות יותר מתובי' ובני יונה והכשירן
ור' נחמי' מנחם סתמי סתין יותר נרדפי' נכחדו סעופו' כשרו'
ר' לעזר' לבני חוזיים ותרנגולים קתני דהכהן לא מיקרו נרדפים כיון
דלות ככתים ותין דרך הדורס לדורסן אלא לבני עופות מחריס סמס
סנים כמותם מייני ומכיון
ריס ובני יונה גדולים וטוניס
תון נכחרו מהן מפני סמס
תר נרדפין מכל מלו סון עופות
ולו וטוכות מהן היה מכשירן מע"פ
מיכס כ"כ נרדפיס כמותן ומוזיס
תרנגולים משום דמחיסי הוא
מכחו מהן מנקרות תמיד כחפסה
לך כיון דסור עריף מכבש לה
מה מע"פ סחינו כ"כ נרדף וכן עז
מי' מסיב מכב'כנון ליו"ך דכעינן
עירים ונקרא קרבנות דכתי' סעירת
ים דסייב' לעניו הוה מפני נמר
ס' מכת' הר"ם כפסקינו פ' מלו
רות דלוקי חיות מנזכרו בגמרא
רסות מכל סחר חיות מפילו דוב
כול ונמר עז לא מפסר דדרסה הוא
לו מכל מ"מ טורפות בנסיב'ו
תין מרס כדריסתן מכל טוקבות
רנו' לא תקריבו לפני מן הרודפין
עיקר התתם לומר סכהר כנרדפי'
מי מסתינן נרד פין כגון חין טהורו'
כמורה יקפה מחחר סתן טהורות
לא נכחרו לקרבן ולקתן קתני
סום דלא סכיחי וחרב המורה נתן
ס"פ דרכו בקרבנו' סהו' לקרחי'
לכי סהקרבות בוכדי ע"פ היו
תן ונקר ודעת מגדה וו מפני
מיני' לו נרדפים וי"י כוהר בנרדפי'
ס"פ בנם החיות בדרסות מהחרי
כ"ם הפוסקי' דמרי ים לו דרם
פי' נדול' שכחיו מ"מ מינו נרדף
כך חמ"ז ולא תקריבו מן הרודפים
נכה דכלמו הכי פסולים סמס
תין קרבן מבהמה טמחה ?

א ר' שור או כשב או עז כי יולד : ו ר'א שור או כשב או עז הה"ר עמי מה עשיתי לך ומה הלאחיך

ענה בי א"ר אחא ענה בי וקבל שבר ואל תענה ברעך והקבל דין וחשבון לעתיד לבא א"ר שמואל בר נחמן בג' מקומות בא הב"ה להתוכח עם ישר' ושמהו א"ה ואמרו כולן אינן יכולין להתוכח עם בוראן עכשיו הוא מכלן מן העולם בשעה שאמר להם לכו נא ונוכחה יאמר ה' כיון שראה הב"ה ששמהו א"ה הפכה להם לסובה שנ' אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו באותה שעה תמהו האומות ואמרו זו תשובה זוו תוכחת לא אחא אלא למתפרנגה (להסתעסק) עם בנוי ובשעה שאמר להם שמעו הרים את ריב ה' שמהו א"ה ואמרו היאך אלו יכולין להתוכח עם בוראן עכשיו הוא מכלן מן העולם כיון שראה הב"ה שא"ה שמחין הפכה להם לשובה שנ' עמי מה עשיתי לך עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב תמהו כלם ואמרו זו תשובה זוו תוכחה וו אחר זו לא אחא אלא למתפרנג' עם בנוי ובשעה שאמ' וריב לה' עם יהודה ולפקור על יעקב שמהו ואמרו היאך אלו יכולין להתוכח עם בוראן עכשיו הוא מכלן מן העולם כיון שראה הב"ה שא"ה שמחין הפכה להם לשובה שנ' עמי מה עשיתי לך עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב תמהו כלם ואמרו זו תשובה זוו תוכחה וו אחר זו לא אחא אלא למתפרנג' עם בנוי ובשעה שאמ' וריב לה' עם יהודה ולפקור על יעקב שמהו ואמרו היאך אלו יכולין להתוכח עם בוראן עכשיו הוא מכלן מן העולם סיר הפכה להם לטובה הה"ד בבטן עקב את אחיו אר"י ב"ר שמעון משל לאשה אלמנה שקובלת על בנה לרין כיון דחמא ר' יונ' דיתיב וריין בנור דופה וכמנלבין (פרנוות) אסרה אין אנא מורעג' סורחנ' דהדין ברי להדין דיינא כדין הוא קטיל ליה דרכת (המתינ') ער רחמל דיינא כיון דחמל אמר לה הדין בנך מה סרה עליך אמר ליה מרי כר הוה בטעי הוה מבעם א"ל כדין הוא עבר לך כלום אמר ליה לא א"ל זיל לך דלית בהרא מילת' סורחן כלום כך כיון שראה הב"ה שא"ה שמחין הפכ' להם לטובה שנ' בבטן עקב את אחיו אר"י ב"ר שמהו א"ה ואמרו זו תשובה זוו תוכחת זו אחר זו לא אחא אלא למתפרנגה עם בנוי ומה הלאיתיך ענה בי א"ר ברכיה משל למלך ששלח שלוחין שלו למרינה עמרו בני המרינה ושמשו לפניהם באימה ויראה ברתת וביעקב א"ל הב"ה לישר' שלחתי לכם ג' שלוחין משה אהרן וסרים שמא אכלו מכם שמא שתו מכם שמא השריהו עליכם כלום לא מוכותן אתם מתרנסין המן בזכות משה הבאר בזכות מרים ענני ככבור בזכות אהרן אר"י משל למלך

אף בקרבנו כן אמר הב"ה שור נרדף מפני ארי עז נרדף מפני נמר כבש מפני דאב לא תקריבו לפני מן הנרדפים אלא מן הנרדפים

מיכס ו

ויעמי"ן מס

מיכס ו מס

הופעיב

מס

ככך היה המדה כדתנן בתוכות כנפול מוכיח לל תשמח כו' כן ירמה הפה ורע כשיכיו והסיב מעליו אפו חרון אפו לא תאחר לא תפו מלמד שמוחלין לו על כל עוונותיו אך קשה הפה קיודע שיפחחו מ"ה למה כה להוכיחם וכ"ם מאחר שרשה שממחו פעם אחת למה סיכה וכפם י"ל למה"נ וכשיים אח מ"ה נתכוון מ"נ לפטרון מקום למחול עוונותיהם י הפכה להם לטובה קשה מיך תתפך התוכחה לטובה סחם ר"ל שאחר כו מן התוכחה ודבר להם טובות מיכו נכון סיחזור כדכורו ומה עכין למתפדנג' עם כנוי דקתמר מטו כהתל בתוכן יהחל הפה ועוד דכג' קתמר משל למשה כו' ולפ"ז לא הדר כיה מתוכחה לא סמפר' מותה כעכין קל שלא יתקייב עונש עליה ומ"ב כפנים הרחשונות מהי מיכה למיתר זי"ל שכפעם החחד אחר שטע' סויכוח כדי שיכירו עוונותיהם כדי שיזונו מהם כי לקלות החטא כעיני החדם לא יתן ל לפו לעזב מאחרו כת"ם הרב בה' אמו' וז"ם אם יהיו חטאיכם כפנים כשלג ילבינו כיכל שיכירו בכבד החטא עד שיהיה בעיניהם מחמוני כפנים יתחזקו בקנה התוכ' על סילבינו כשלג ומ"ת בתחל' כשאת' לכו נא ונוכחה לא היתה הכונה לזה דת"ב היה לו לפ' דשתם תוכחה היה ליפר על החטא וז"ם אח למתפדנג עם כי זה סיכה כדכרי אחרי' מתיימים על בכנו ובוב יפרש עניכו כי לא אחר שא להפחידו ורוח אחר עמו ובתוכ' כמתעסק עמו ובשעה שאחר עמי זכר נא כו' אחר שטע' סויכוח על אח שחיוב לזה אח מכירים חפצי יי' להודות לו כרחוי אח שרוצה לכרר שעותיה כויכוחו ויגידו אח עשה להם רעה כלל שא תלרכה חפציו עמהם דבו למעלה שהעלם אחרן מחרן מנרי כו' וים לה לבעתו ולריותו וכ' לפ"ו לא שהוה התוכחות לא יהוכה להפ רעה כי לא הוכיחם שא על דבר קל כי כפיודו ויאחרו פידעו טובו ועלינו לבעח כו' יאחכם ויקריבם ומ"ת מתחלה לא היתה הכונה לכך כי לתוכחה קלה כזו לא יבדק לותר קום ריב אח ההרים כו' אחרו שרים כו' : ו' תפוכה בתמים כלו' וכי וזו סהביב יי' כויכוחו וזו היא התוכח שאחר להוכיח כהם י ובשעה שאחר וריב ליי' כו' מ"ה הק' מהריך מכיון דחזו כפעם א' שנהפכה לטוב מיך שאחו כאחרו ולימה לאחיר שא"ה שיון בפעם הב' היו לוד אחר שלא ידעו כרחשון דמדקאחר נב' כתרייהו ו' תפוכה וזו תוכחה ו' לאחר זו מסתע פידעו שפי' פעם אחר פעם היה להם כוחת ולי ל"ק דאף שפעמי' נהפכ' לטוכה פוב שאחו שאח לא יהיה כן לעתה כל שעתה ופעתה אתרחים כיפא ואם נדיך להביב לקרו' הנו' נר' דאריב ליי' עם יהודה קדים כריפה ואחום דהתם לא כתיב ויכוח בפעם הב' דכתיב ויכוח שאחו שאחכם ואחי ודאי יכלם וכפעם הג' לפי שכתוב ריב ויכוח חשבו פשיה חאור מהרפ"ח עוונות משל למשה כו' קל' מהרי"ך מה טורך המשל ועוד כתשל למה הזכיר לום לה כר מדין עבר לך כלו' אחר שרפ' שאדברת דכרי' פטות ותירן שכדי שלא יק' מה טובה כמ"ם בבטן עקב את אחיו מדרכך בך' תוס פרוכה להוכיחו על זה ע"כ הביא משל החלמי' שכשאחר בבטן בעט כי חשב הדיין שהיב' מדברת בפטות שא אר"ל שאחיי אחו בעטם ואח"ב הוכיח שכל יחיו יהיה מבעט בתוכחות ולכן בא לה פה עשה חון מזה אחרי הולילו ז"ם בבטן עקב את אחיו כלו' ע"פ שירפה מזה כי אחבטן החחיל לבעוט אין להם דין כי לא עשה שא פה אחרי שולדו כל כאו לא היה שא להתגבר עם שקים וז"ח כשולו שרה את שקים ואין דכריו נכונים כי מ"ם שהפכה להם לטובה לא אחא להיות סניגור ולדבר עליהם טובו דמ"ל הוה סופר את עלמו אבא להתוכח עמהם שא פי' שהפך התוכח לטוב' שתיה בעניו שלא יתחייבו כליה כדבי' כשחיך וכל משל שלמה שלא כאח ללמוד על בנה סניגוריא שא הפכה דברים לערוך תרעומת בעניו שלא יתחייבו בנה עונש והתשל שאביו על מחחר בבטן עקב את אחיו מיבו שא דבריה ברחשונים שאחרה שבשעה כה בשחיו כחעים שא מ"ם אח"כ שלא עשה זולת זה כי אין זה מעניו תרעומת ולא אחר שבבטן עקב את אחיו אבל מה שים לדקדק כזה הוא דכשאחר משל יבדק שהפכה תשבה את טעמה כלו היתה כוונתה להתרעם על מה שאין כומתם אבל הקב"ה אין דרכך דברי ריבו בעבי מ"ה לו שאל מה שבבטן עקב את אחיו כה לרון שהם ושלין יפחקו לו וכי אין עלה כדעתו בזאת ושם יאחר שדרך בחוק היה שרים לו לריב עמים לא יבדק שיהיה כחתוך כדכתי' לעיל ועוד דלא דמי למשל שהשם לא היתה כשונאת אלא כטובת ור"ל שכאשר שולך מבעו כאחי ממנו יש לך קורחה על דשעו' ש"ם שהיה עובדת לפיכך אין ר"י זורו דשעים אחרים שא שלפי הדין לא יעכב המדה על מה שעשה בקטנותו וכ"ם בהיותו בחעי אחו שא שנהפך קורחה זו

לחייכו על מעשיו הרעים שיעשה ח"כ סגרם עליכם וסכנו למרע ולכן
סמכה כתבתם עשתה עגלה כאן קוכלת על מה שבעט בשעיר מפתח מזו
הורמה על טבעו הרע והלזין כשרמה מזה מיינו מסיק לחייכו אמר סמס
עשה יותר מזה אז יזרק זה עם זה וכשלה הזכירה רעה לחרפת פטרו כן
כנמצל הרמה יי' שמתרעומת על יער'
מה סיעקב כבטן עקב את אחיו גר'
סטבעו לגזול ולעשוק סמתו אחז
בעקב עשו לסבעו וכן אח"כ כתוכו
סרה את שקיים כרוב כתו ווו רמיה כי
הוא נגזר ולא יסוב מפני כל מתמר
פגנת המלך שכח כעגרו ומש"ם שעל
הגנות הסוא אין כו חיוב שלפניך
פגמו עשה ת"מ מכיון שבועש כתו
וזרך הגבורים על הרו' לעשות דליס
וכ"ם שכר'רוע טבעו שעקב את אחיו
מרמס אתו גר'שהו שוטק וגזול אתכם
לפי החמת אין כאן זה מעשה חיוב
כל שלא יש'ערבון עוד דליס אח"כ כי
לא יעבט על מה שהקטנותו ולא יוקח
רחיים גמורה מכאו שמעבירו את הדין
ולזה יהודה"ם אמין תוכחה זו רק
דרך מזהרה כעלמא שלא יעשו כפי
טבעם ולא היה לו לחייבם :
ברין הוא עבד היה גרמה להגיה כך
מדין וכילקוט גרים וכדון :
משל למלך שעלה כו'מיכה למידק
דמה הלחיתיך כללה מעמע
שלא הלחים כעוף דבר ומ"ט לפ'בעגין
פרטי הסלוחין אז ק"ם אז קרבנות
נימה דעוף לחית לא עבר ומה ג"ל
פהעד'מה היה הלחות שהיה לו לעשו'
ומכיון דנחית לומר ענין הסלוחין
וק"ם וקרבנות נימה לשכלהו קחכוין
ומ"ש מר אחר חדש ומ"ח לחוד וי"ל
דק"ל והלא הכביד יי' עליהו עול תרי"ג מצות וה"ק ומה הלחיתיך ולהכי
מתרץ ר"ב להכה בעגין הסלוחים שעלה לטובתינו לחוד קמיירי שלא
הטריח עליהו לפרנסם ולקרבנם כמוהו ופחד כדרך שלוחי כ"ו והעגין
דכך למ"ם כתריה ומשלה לפניך מעה אחרן ומרים וכשליחותי' לחוד הוא
דקאמר שלא הלחתו כי הלחות הזה היה לכבוד הסלוחים לבד כשלוחי
מלכים ולזה ויאר שלא לבקש ממנו לחות זה אחרכ"ם היו מפרנסי'אותנו
לכל טורת המדות לא הטריח ט"ו רח כי לטובתינו הוא ולחיותינו כמ"ם בתם
שמתי'במלות ור'יונתן מתרץ דבפרק ק"ם מיירי שלא הטריח עליהו בתיתי'
ירחה בקריאתם כקריאת נוגש מלכים והעגין דכך למ"ם ענה כי שפי'
שניביד כטוהת וי'ונקבל שכר כדלעיל וק"ם עדות ליעקב הוא על יהוד יי'
ויכלתו וכשנאמרו כעוף וכעגין זה הוא דקמ"ל שלא הלחתו ורי"כם מתרץ
דכעגין הקרבנות מדבר שמ"ם מחסר לנו ר'מיני כחתה הקל ממנו טורח
הקרבנות כל מה שחפשר שנשמפק כחותן שהם קלי המיחים ונר'דקמ"ל
מה שמיתי לך על מסירתי ר'מיני וק"ק רחה מה טוכה מביתי לך שמסרתי
לך ר'מיני בחתה ומחם לא הלחיתיך להכיח רק קלי הטוכה :
המן כוכות משה כו'מדשכחן שכשחתה תרים נשמלקה הכתר שלא שחזרו כזכו'
כוכות משה ואהרן וכשחת מרים נשמלקו שכנני כבוד שלא שחזרו כזכו'
משה וכשחת שכחותם נשמלקו כו' שחמינן משחן היה כוכות משה וכהתר
ע"ש קאמר שכחותם נשמלקו כו' שחמינן משחן היה כוכות משה וכהתר
כזכות מרים ועגני כבוד כוכות אהרן אך י"ל ת"ם משחן היה כוכות משה
וכהתר כזכו'מרים וכשנגעים כוכות אהרן ומנה לקמן ס"ד ע"ש שחכתי'
כוכות מרים שחתרה עירם על החתם ולא נתנו טעם למן ועגני ומש שחכתי'
טעם לעגל"ד • המן כוכות משה כו'והא לחתר לעיל ס"ש שחח"ל להכך
כוכות שכרחם תרילנ"שת· הבאר לק"ס"ד ע"ש חע'היחך עשוי ושחתגלגל
עחשם וכתב רש"י כפ"ק דתענית שהיה הסלע שכחה משה שלא היה רוצה
לזוב מימיו לפי שחתה מרים • עגני כבוד פרש"י עגני רקיע
ועגני עשן ושחר עגני חינן של כבוד ולקמן ס"ל חע'שפרן וגורך שניכם
אור'להכי נקט להו שכח כתר מן ושחר חפני שחין גורך כשם כ"כ כמן
והכחר • לא עומדין שלא קי"ל כב"ש לחתר כערב כל שדם יטו ובכתר
ישחוזו שלא שב"ה לחתר בין עומד ובין יושב וחש"ה וכשכבך ובקומך כשעה'
כפני שדם שוכבים וכשעה שכני שדם עומדין כדחיחה כפ"ק דברכות •
ולא פורעין את רחשיהם לכחורה חשחע שה"ם שלא חיחם וירחה ורחה
ויש ולא שחריך להוכיר עוד כל הכ"ל וק' דכמ' מי שחתו חשחע
דחמן דחסר כעל קרי ק"ם קיימו חדכתיב והודעתם לבניך ולבני בניך
יום חסר עחדת לפני יי'שקיך כחורב דדרשינן ליה מה להלן בחית וכירחה
ברחת וכזית כלות' ובעל קרי חינו שלא חתיך קלות רחם שחת"ק בעיא
כחיחה וירחה ורחת ויש חומנם הטור כתב כשם רבי' עמרם בפי' ס"ם
לפוייה חיכים לק"ם כפרוטנת' חדם'וכני' חדרם זה דחדמי ליה לפרוטנת'
וכתב דלא הקל שלא חשחיחה ופריעת הרחם מכל כחיחה וירחה וכרחת
וכזית חיכא בריך ומין להקשות ח"כ היכי קחמר ומה הלחיתיך חמין לחות
שלא חשחיך'ופריעת הרחם מכל שיהיה כחיחה וירחה חין זה שלא כיוון דעת
להביא קרבן מלו וכו'ומה לחת טעם למה שלא נוה בקרבנות רק שור מן

כתב מו עז כי יולד כדכתיב לעיל ומיכה למי'מ"ם קחמר מפני
מכעיר כל החיות לקרבן לח היה חינגא חת ישרחל כל סקיה חכעיר ג'
מו כשב ועז וכיון להביחו ממה שירבה וי"ל דלא היה
מנוה מן המוכחר להביח מכיון שלא נחייחבו
לחיכה יניעה כהכחתם ולפוש
מנוה ולכן היו כל יעשים
קרבנם מהן כלחתם וי"ל
מהין יי' חקן כיניעתיהו פסל
מים יניעה כהכחתם כלו הם
לפניו מכיון דחייחי לידי טירחה
ר' לוי פחח הן פחם מהין כו'
דק"ל מה הלחה לעשות שור
לקרבנו' כדכסמוך כני הכא לה
מפני פחטחו כי לכבי מייחי
דדרים חועב'יכחר כשם כחתי
ומנה דחייחי ליה חם ליה כע"ח
החדרש • מאין חלה כלום
סרוחה נדשי' וכן חנחומא וכן
שפי'מין לו כלום ות"ם הכח ח"
לה כלום חחם שהולך מליחה
נעשה והרי יש כו מליחות
דחכיב ליה דלה כלום לפחיי
ומיעוטו : חק' פעיות דרים
חחה פעיות והרי'כחי ח'חפע
חפעיות וע"כ כי'שחה'לבדה
כי רוכן למיחה ות"ח ג"ם דלעיל
הכ"ם קחמ'חפעה חלקים למיחה
לחיים חשחע דחיכה חסוכרת
כדחמר הכח • כשהוא זכר
חנחומא יותר נכוכה דגרים וכ
כשהוח זכר ות"ח כ"ם חפי
להחמותי'הכח וכן הת"ם שהם
סרוחה כו' כי מי לה יהיה הכלי
ועוד מה ענין זה לחגל הכלים
כה פסוק זה וי"ל סוה דכך למ"ם לעיל חיכים ל חיירחי חולעת יעקב
ונושלך קדוש ישרח"ל וכל הפסוקים המדכרים כנחולת ישרח"ל וכן למ"ם
סעירותי מכפון ויחת כו' לח חהפסיק הענין בקרבו ריבכם כו'
וינידו כו'סנידו החותיות לחחור כו'לקנח חת ח"ם חם יש בהם מי
להכחים הכטחת יי ולפי טקלת יחיחתו חהנחול' כרחות יד כני ישרח"ל
חטה עד שלא יכוייר חחיות להם חקומה ומה חעני חחטחו לי
חחרו פני יי' חלקה כו לו"ח יש ללמוד חהנוע חעשור חסר כחקום
ועם היותו כחכלית הסכנה כלידחת ס"ט פעיות לחיחה וכ"ו ה
כהשנחת יי'כי כן יעשה ליעקב עם היותם כחכלית הסכלות והסכ'ות
ביניתתו עם היותו חלוכלך ים ללמוד סיי יחכב חת ישרח"ל עם
חלוכלכים כחטח חחרי הנקוחה חחני : חומח חחת חחם לי כו'
דקרחיי דמקחני ח"ם חסחתי חני לם דהסיי קרח לחו כדרישה קחייכי
כתם שלא חוור ליעשות כעיל וקחמר לה חו חן חחם חחין לי שלא חוחה חת
כדר' לוי • חומה חחת כו'כלות'חכל החוחות חין לי שלא חוחה חת
כל החוחו כחין וחין כחולם שלא חחם • שה"ה חתיד לכעוחו כי כחם
פועל הנעשה לכם • חינם שלא כעכיל פוחה ח'חיכה למידק מ"ש לה
מה חחמר חחת לחם לי ומש ת"ם כח"כ חוחה חוחכם כו' ועי"ל לחת
יהיו כל הטוכות שלא נזכות נעשה ונחחע כיעקב ישרח"ל חקי
כלא חסיכין וי"ל חחחני חסכיני נדחו ח"ה ונגזרה עליהם חכלון כחם
ס"ב ס"כ לכ"ח ביעקב חם לכדם ולחוחו' העולם כחין ולפי שזה היה
שלא קבלו חורה כסיני חחר שכיעקב היה כחפץ כי כל כעולם טוכו
יעשה להם כשם ר'חיגן שלא כשכר שקבלו חתור'כי לולי הם היה העולם
חחחר משום חומה לא קבלה כדחיחה כפ"ק דע"ש ולכן יפניק זכר ה
חם ביחכלון כעם ר'וזכר חנחותי'חמו' להם לעשה כ"כ ולפי שיראת שכחותם
הפסידו שכר נעשה ונחחע כח"ם כם"ב חת כ"כ עכרו על הפסיה וכו'
חחר שי'נוה חחלות'חומכה יקריבו קרכן חחטח שלא חיחה שלא חטחו
כוה וכדקחמר ר'לוי נוחיה כחחוך • ברעתם יחחתו חלך ח"ג ה
כחיב נפי עלונת ר'י על חטחת ישרח"ל חני חחרה ה"ק חוה שחוחי עכ
חחם ר'הוח הפך דרכה הרחטן כי ברעתו היו חחחחין חלך חלכי החלה
דהיינו ע"י הענל שנחחח להם לחטח היו חכחרים עניו כחקריכם חת
לקרכן לחות שהם לא חטחו כו ות"ח לפי שלא חיחו כיד ברה רב שעשה
כחחב להם לחטח ולא ר'ענחם ואומר וכחחיים'חרים על חרי חעלה
חחחים כפישרח"ל עושי רצונו של חקום שחטולם כחקנו חה רחה לם
סור רחם לכל הקרבנות חלחר שרוב הקרבנו'כשכים להיינו חחידין
חלחר הקרבנות חלחי חקדים סור ברישה ח"ג טעם הטלה חחחר חחח
כשור לח ה"ל להקדימו ומפני דחדרך היינו טעמ'כדי להרחות שלא חה
כו ישרח"ל משל למטרונה כו'כורך החמל חפש'לחת טע'למה שהוכרח
לעשות חות להניל חת ישרח"ל חלחות שפחים כי זהו חפני שהיה חקי
חיחתו דברי הלועזים עליהם והיינו חפני שכהוחת עוכי הענל לח ה
לענל הדומה חחם חלא למזל שור לח ל הטור שהוח ח"ו חפני החדרכה ש
חקום שיטעו חחריו וכח"ם לעיל ס"כ ס"ג חני יורד בטטרחולוגי שלו
שלילו היה ענל חקם לח היה חקום ללעו' דשפיע שפש חכש וכהן כיצד

למלך ששלח פרוורונסא (חגרת) שלו למדינה מה עשו כני
המדינה עמדו על רגליהם ופרעו את ראשיהם וקראות באימה
ביראה ברחת ובזיע כך אמר הב"ה ליש הרא פרוטונס (כפני הדם)
רירי לא השרחתי עליכם ולא אשרתי אליכם שתהו קורי ק"ש לא
עוסרין על רגליכם ולא פורעין את ראשיכם אלא בשבתך בביתך
ובלכתך בדרך וגו' אר' בר סיסון אמר הב"ה ר'מיני החמות משרתי
לך נ' כרשותך וגו' אינן כרשותך ג' כרשותך שור שה כשבים ושה
עוים וו' אינן כרשותך איל ובצי ויחמור ואקו וראשון ואתו ווזר לא
השרחתי עליכם ולא אשרתי אליכם להתיגע כהרים להביא לפני
קרבן מאלו שאינן כרשותך אלא מפה שכרשותך מן הגדל על
אכוסיך הרא הוא דכתיב שור שה כשבים ושה עוים •
ר'לוי פתח הן אתם מאין ופעלכם מאפע מאין מלא כלום ומלחה
סרוחה מאפע מק'פעיות (נעקות) שהאשה פוחה כשעה
שיושכת על המשכר תשעים ותשעה למיתה ואחת לחיים הועכת
יכחר כבם אע"פ שהחיגו'הוה יוצא כתוך מעי אמו מלוכלך ומשונף
מלא רירין ורם הכל מחכבקין אותו ומנשקין אותו כשהוא זכר ר'א
הן אתם מאין א"ר כרכיה הן לשון יווני הוא אחר אמר הקכ"ה אומה
את אתם לי מאומות העולם מאין שכתב כהם כל הגוים
כאין נגרו ופעלכם מאפע אמר רבי לוי כל טובות ונחמות שהקדוש
ברוך הוא עתיד לעשות עם ישרא"ל אינם אלא כשביל פועה שפעית'
לפני לסיני ואמרתם כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע ותועבה יכחר
כבם אותה תועבה שכתוב כה עשו להם ענל מסכה מאותה התועבה
הביאו לפני קרבן שנא' שור או כשב
ח ברעתם ישמחו מלך וכי מה ראה לעשות שור ראש לכל
הקרבנות א"ר לוי משל למטרונה שיצא עליה שם רע
עם א' סנדולי מלכות ובדק המלך בדברים ולא מצא בהם ממש
מה עשה המלך עשה סעור' והושי' אותו האיש בראש של מסובין
כל כך למה

יטעו אחריו ולז"א שוה כמטרונה שיצא עליה שם רע עם אחד מגד ולי
כות שלהיותו מגדולי מלכו' היה מקום שיאמינו כלעז ההו' ולזה הוצרך
שות ההוראה הנז' · ולא מצא בהם ממש שלא היו ישראל העושים את
רי' כדר' שכן דכסמוך א"כ שלא נתכוונו בעגל לע"א ממש כדפי' לעיל
פמ"כ ס"י : לפיכך נעשה שור
דאילו לכפר על העגל הו' כדקא'
ל ס"כ פל"ח כעגל דאהרן כהי
קרב אבל מ"מ לא ה"ל להיות ראש
קרבנות וא"ת א"כ אמאי קרייה שור
עגל דאמרינן לעי' שהטעם שלא
יות מזכיר עון הא ל"ק דמ"מ כיון
שסב לישראל לחטא על שלא מיחו
פוסי' לא נזכר שמו מפני כבוד' וגם
בני תעטים מישרא' שטעו אחריהם
שפי' · אלא הגרים ק' דכפ' כ'
רי שבטו של לוי לא עבד ע"א
תכי' אביו ואמו לא ראיתיו ותנקי
אמו מישראל אחיו אחיו אמאו
ישראל בניו בני בנו מישראל אלמא
ל שישרא' טעו אחריו וליכ' למימר
של שלא מיחו הוא שהרגום דהא
אמר התם רב ור' לוי חד אמר ויכא
אמר כסייף נפף ונסק למיתה שמת
לו בהדרוקן וחד אמר עדים
התראה בסייף לא עדי' ולא התראה
הדרוקן עדים וכלא התראה במגפ'
ל דמ"מ טעו אחריו מעטי' מישרא'
ס נ' אלף איש כמ"ש הרמב"ע ומ"ש
דדוקא גרים היינו העוסי' אותם
תלה שהם שאמרו אה אקיך ישר'
ת עשה שור ראש לקרבנו' כיון דרו'
א' לא טעו אחריו ואין לחוש אל
מפט שכבר מתו ומה שנתכנסו כלל
ישרא' כאו' וביום פקדי ופקדתי היינו
של שלא מיחו כדכתיבנא :
ים לישרא' תכוים אותם כאמרם
כי לא כאשר היו מתפארים

להודיעך שברק המלך בדברים ולא מצא בהן ממש כך א"ה מונין
להם לישרא' ואומרים להם עשיתם את העגל וברק הק"בה בדברים
ולא מצא בהם ממש לפיכך נעשה שור ראש לכל הקרבנות הה"ד
שור או כשב או עז ר' הונא ור' איבו בש"ר שמואל בר נחמן מוצלין
היו ישר' מאותו מעשה שאלו עשו ישרא' את העגל היה להם לומר
אלה אלהינו אלא הגרים שעלו עמהם ממצרים עשוהו והם מונים
לישראל ואומ' אלה אלהיך ישראל א"ר יהודה בר סימון כתיב ידע
שור קונהו ולא היו יורעין אלא שרשו בעקב ורבות' כי אויל עמי
אותי לא ידעו ולא היו יודעים אלא שרשו בעקב רבותה והיא לא
ידעה כי אנכי נתתי לה ולא הוה ידעה אלא שרשה בעקב ·
ט ר"א שור או כשב או עז שור בזכות אברהם שנא' ואל הבקר רץ
אברהם כשב בזכות יצחק דכתיב וירא והנה איל עז בזכות
יעקב דכתיב לך נא אל הצאן וקח לי משם שני גדיי עזים טובים מהו
טובים ר' ברכיה בש"ר חלבו אומר טובים לך טובים לבניך טובים
לך שעל ידיהם אתם מקבלי' סימנו ברכו' וטובים לבניך שעל ידיהם
מתכפר להם ביום הכפורים הה"ד כי ביום הזה יכפר עליכם ·
י והיה שבעה ימים תחת אמו ולמה ז' ימים אלא כדי שיבדק שאם
נגחתו אמו או שנמצא בו מום הרי זה פסול ולא יהיה כשר לקרבן
דתנינן המן יוצא דופן אין יושבין עליו ימי טומאה וימי טהרה
ואין חייבין עליו קרבן ר' שמעון אומר הרי זה כילוד ר"א והיה ז'
ימים תחת אמו ר' יהושע דסכנין בש"ר לוי אמר מ"ל שנכנ' לטריג'
וגזר ואמ' כל אכסנין שיש כאן לא יראו פני עד שיראו פני המטרונ'
תחלה כך אמר הק"בה לא תביאו לפני קרבן עד שתעבור עליו
שבת שאין ז' ימים בלא שבת ואין מילה בלא שבת הה"ד ומיום
השמיני והלאה ירצה א"ר יצחק משפט אדם ומשפט בהמה שוים
משפט אדם וביום השמיני ימול בשר ערלתו ומשפט בהמה ומיום
השמיני והלאה כלו' אם הבאת' לפני קרבן ברצון ובטובה הוא
קרבני ואם באונס על כרח' איני מעלה לך שתקריב לפני אלא אשה
לה' ורבותה צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי
לאשי מהו לאשי אמר להם הק"בה אם הבאתה ברצון ובטובה הוא
קרבני ואם באונס הרי הוא לאשי ואינו שלם · ושור

וכשב שהם גדולים · מהו טובים מייתי לה הכא דאיה שקרבן עז בזכות
יעקב מדקאמר התם טובים לבניך שעל ידיהם מתכפר ביוה"כ וטעם
הדרשא ומה שיקשה בה כתבתי לעיל פ"א פס"ה סי' ט' ·
ולמה ז' ימים דכיון דקיימא דקים לן שכלו לו חדשיו כשר לאכילה ק' מה
צריך להמתין ז' ימים לקרבן כדכתיב
בריש פרקין : כדי שיבדק אבל
בשהוא תוך ז' ע"י קטנותו אין מומו
ניכר כ"כ וג"כ אין נגיחת אמו נכרת
שאף שאינו עומד על רגליו יחשב
שמפני קטנותו הוא אבל כשהוא בן
ישעי' א ח' דרכו לעמו' על רגליו כשלא דרסתו
ירמי' ד אמו · ולא יהיה כשר לקרבן לא
ידעתי מה צ"ל זה אחרי אומרו פסול
וכילקוט ליתיה : דתנינן תמן כו'
גם זה אין לו ענין למ"ש כדי שיבדק
כו' ובילקוט לא מייתי ליה והקרוב
רמש"ית אלי דאכי יולד קאי וה"ג כי יולד פרט
ליוצא דופן כדתני' בפ' השוחט ומייתי
מתני' דיוצא דופן אין יושבין עליו כו'
לומר דכי היכי דממעטין יוצא דופן
באדם מדין לידה ה"נ ממעטינן ליה
ויקר' ו בבהמה בקרבן וגר"ס אע"ג דחשיב
ליה באדם כילוד מודה בקדשי' שאינו
קדוש כדאמ' בר"פ יוצא דופן וכת"כ
שנו כי יולד ולא אדם כי יולד יוצא
דופן וכר' שפי' שבא ללמד באדם דיוצ'
דופן חשיב כילוד דדוקא בבהמה הוא
דבעינן לידה מתם וא"כ אפשר דה"כ
ה"נ ולהכי מייתי הך מתני' מסו' דר"ש
ויקר' יז דחשיב ליה כילוד והך דרשא אתיא
אליביה · אין יושבין עליו בר"ש יוצ'
דופן תפ' טעמי' דרבנן ור' שמעון ·
משל למלך כו' טעם קריאת השבת
מטרונה מבואר ע"ד שקראוה
כלה באומר שבתא מלכתא בואי כלה
כו' אמנם בט' השמשל להעברת השבת
על הקרבן ועל המילה צריך טעם

ניי' שתולים אותם אהרן מכריז שאינו כן את אלה אקיך ישרא' : כתיב
ע שור קונהו כו' מעין מ"ש לעיל שישרא' לא טעו בעגל ואין עונשם את
פני שהעלימו עין מהטועים ולא מיחו בם כדפי' מייתי הא דקאמ' הכא
כי יודעי' היו ישרא' ולא טעו מאחרי יי' את שרשו בעקב והיינו שעשו שלמן
לא אינם יודעי' והעלימו עיניהם וקרוב בעיני דמפרשי ידע שור קונהו
גל כמו שראיתי במדרש אחר שקרא הס"י לעגל ושא' לו מי עשאו ואמר
הוא מכיר מי שקנאו ועשהו דהיינו ערב רב וז"א וחמור אבוס בעליו
היינו מצריים דכתיב בהו אשר בשר חמורים בשרם ושא' לו יי' אם חטאו
ישרא' בזה והשיב ישרא' לא ידע את דהכא מפ' ליה כתמיהא ישרא' לא ידע
לא מאח' שאפי' השור מכיר את קונו היתכן שישרא' לא ידע הא ודאי ליתא
לא הענין הוא שעמי לא התבונן והיינו שדש בעקב שהעלים עין ועשה
כלא יודע והוזקק לפי' זה דא"א שיאמ' הכתוב שהם גרועים מהשו' והחמור
רע ועוד דעמי לא התבונן לא"ל וכי אויל עמי כמי הכי מפרש ליה וכי
אויל עמי שאותי לא ידעו והלא א"א שהם בנים סכלים ולא חכמי' שאיך
ם חכמים להרע ולא ידעו להטיב הילכך מכיון דחכמי' המה להרע כ"ל
יודעים הם אלא שדשו בעקב והיא לא ידעה כי אנכי נתתי לה הדגן
והתירו' כמי מפ' ליה הכי וכי הוא לא ידעה זה אינו דודאי ידעה אלא שדשה
בעקב והוזקק לפי' זה כי היכי דלא תיקשי מה שהקשה למפרשים אחר
שאמר' אלכה ואשובה אל אישי הראשון והודתה שהטובות מי' מאי קאמר
והיא לא ידעה כו' ועוד אחרי שעשתה תשובה לאמר אלכה ואשובה אל אישי
הראשון איך הגדיל עונשה ואמר לכן אשוב ולקחתי דגני בעתו אבל לפ"ז
ניחא דה"ק אם מתחלה לא היתה יודעת היה לה התנצלות כמה שעתה
נתנת אלכה ויודעת שטובתה מאת יי' ואומרת אלכה ואשובה אל אישי אבל
נו כן כי גם מתחלה יודעו' דבונה ומורדת ועושה עצמה כאלו לא ידעה
מה על כל הסברא הוא שמודית שטובתה מיד יי' ולכן לא יועילנה אלא
וב ולקחתי דגני כו' · וע"דר י"ל שרמז בזה אל ג' העקרים הנודעים
מופת דהיינו מציאות יי' והשגחתו ותורה מן השמים כמ"ש בעל העקרי'
ל"א דודאי ידעו אותם מפי תגבור' המופת אלא שעשו עצמם כלא ידעום
נגד מציאות יי' אמר ידע שור קונהו כו' ומכ"ש שידע האדם את קונו
נגד תורה מן השמים אמר כי אויל עמי בני' סכלי' המה והיינו בחכמת
התורה דבהסיא פרשת' כתיב כואלו כי לא ידעו דרך יי' משפט אלהיה' אכה
ל הגדולי' כי המה ידעו דרך יי' משפט אלהיהם נראה שסכלותם בענין
משפטי התורה וכנגד ההשגח' אמר והיא לא ידעה כי אנכי נתתי לה הדגן
והתירוש כו' : שור בזכות אברהם כו' משום דק"ל מה ראה לעשו' שור
ש לקרבנות כדלעיל קאמר שבזכות האבות נתן לנו יי' כפרה בקרבנו'
ותיו בשור כשב ועז ולפ"ז א"ש דאקדים שור שהוא כנגד האב הראשון
אכן דאת' לתרוצי הא דקשי' לן אמאי נקט שור כשב ועז דהל"ל עגל טלה
י כדלעיל ומתרץ משום דרמיזי אאבות וכי היכי דבאברה' כתיב בקר
קט הכא שור וביצחק כתי' איל וביעקב אע"ג דכתוב גדי כיון דכתיב
י' עזים נקט עז דומיא דשור

וכר' שהכוונ' בזה שלא יקרב לפני יי' ע"י הקרבן כמחשב החושבי' שהכוני' יי'
כירם יי' ורמוי לידבק אליו בשכלם ולהגדילו מבלי שיודו בהשגחתו
בשפלים ויכלתו בשנוי הנמצאות וחדש העולם ודבקות האדם עמו
בהשארות הנפש כעה"ב אשר השבת אות על כל זה ולזה הבא לימול צריך
שתקדם אליו הידיעה בזה ואם לאו מה בצע במילתו כי המילה לאות על
השגח' יי' באדם ודבקותו עמו כדפ"ל ס"א בטעמי המילה ומפני זה עכו"ם
ששבת חייב מיתה שאינו מאמין באמונות הנזכר' וכדפי' לעיל ס"ב פכ"א
סי"ט' ולכן צריך שתקדם ידיעה זו בקרבן ולזה המשילו למלך שנכנס
למדינה אשר האכסנאים למה שלא יכירו, את מעלת המלך המפורסם' לא
יחושו להראות לכבד רק לפניו ולא יחושו למטרונה אמנם המלך למה
שהמטרונ' עזרו וכבודה הוא כבודו וגם כי חלק לה במלכות מכל היותה
עזרתו יגזור שלא יהרסו לראות פניו עד יכבדו ראשונה המטרונ' וכן ענין
השבת המורה על יכולת יי' וחדוש העולם והשגחת יי' בשפלים רונה יי'
שיכירו בכבודו תחלה כי זהו כבוד יי' ולא יבואו לכבד את יי' תחל' כחשבם
שמעלתו למעלה מענייניהם או ע"ד אשר יומרוך למזמה : משפט אדם
כו' וזה טעם אחר להמתנת ז' ימים לקרבן ולמילה והיינו לרחמים כדפי'
לעיל בפרקין · כלומר אם הבאתם קרבן כו' מלתא באנפי נפשה היא
דדריש מאי דכתיב ירצה לקרבן דמנקט לשון רצוי רמז שאם יהיה ברצון
ובטובה נקרא קרבן ואם באונס אינו אלא אשה ליי' כלו' שנשרף באש באנס
וה"נ דריש נמי את קרבני לחמי מדכתיב לאשי דלא היה צריך לומר התם
דהא ידעינן דהקרבן נתן לאישים · ואם באונס לאו אונס גמור דא"כ
מה צ"ל ירצה שלא מקריב אותו לרצונו ילפינן שאין מתכפר לו עד שירצה.
כדתנן בפ"ד דערכין ועוד מאי קאמר בסמוך הרי הוא לאישים ואינו
שלם דמשמע דמתכפר מיהת אלא שאינו שלם והלא'
אינו עולה לו כלום את הכ"ע שכופוהו עד שאומר רוצה אני כדתנן
התם ובכה"ג מתכפר לו ויוצא ידי נדרו את שאינו נחשב לו לקרבן שלם
וא"ת מכיון שהוא בע"כ מה חפץ במ"ש רוצה אני סוף סוף בע"כ אומר כבר
תירץ על זה הרמב"ם בפרק שני מה' גירושין ע"ש ·
ורבותיה צו את בני ישראל וא"ת מכיון דמירבה נפקא הא תו למ"ל וי"ל
דצריכי כדמתרצינא בפ"ק דר"ה אהא דק"ל אמאי דילפינן מיקריב אותו
שכופין אותו דתיפוק ליה ממוצא שפתיך תשמור ועשית ותניא ועשית
אזהר' לב"ד שיעשוך ותירצו חד דאמר ולא מפרים וחד דמפרים ולא מקריב
וצריכי דאי אשמעינן אמר ולא מפרים ה"א משום דלא קיימיה לדיבוריה
אבל מפרים ולא מקריב כל היכא דאיתיה בי גזא דרחמנא איתיה ואי
אשמועינן מפרים ולא מקריב ה"א משום דקמשהי ליה גביה אבל אמר ולא
מפרים אימא דבורא בעלמא הוא ולאו כלום הוא צריכא אף אנו נאמר
דצריכי חד לאמר ולא מפרים וחד למפרים ולא מקריב דאי אשמעינן אמר
ולא מפרים דבאונס לא הוי שלם היינו משום דלא קיימיה לדיבוריה את
באונס אבל מפריש ולא מקרי' כיון דהפרישו ברצון ומאז כל היכא דאיתי'
בי גזא דרחמנ' איתיה אע"ג דאקרבי' באונס לית לן בה ואי אשמעי' מפריש

ולא מקרי"ם כיון כפר כתיב בו וכתמסתי ליה נעניה עכר בעי קריכה
כדכתן לקיים היוכו מכל מחר ולא מפרים כיון דכתיב כעלמא הוא לא
נתחייב כפרתו ואף מיקריכו כאומם לית לן לכה והוחיל ואתמ
לירן מודיעך לכה ועכיל כריכותה כתרוייהו וקתמ' דלא הלה מתעינן מה
מזה ולא זה מזה הוא לגופרא דתילת:

מצליב דמפי' הוא מתני' אף מכייהו מחכריה
זכרים כיון דמיכייהו דלא מתעינן
כב ליה מיכיך מפיר נריכי שני קרמי דמי
פוסק י לא הוה כת' שלא אף אף הוא מוקמינן ליה
כפהוא דמסתב טפי למוקמי ניה כפיה
כתיב יולע נדיק כו' מצו' דס"ל כטעם'
מותו ואת כנו וכן שלו' הקן מצו' דס"ל
דחמי' ומית דפליג עלה אחיו מלותיו
על הקב"ה דחמי' שלא נזרו ולכתיכתיכת

ברחמי' לה לקמן ריש פ' וס"ה שתי' לה מיולע
כז פדיק נפש כהמה דמסתע מרחמי ר'י
על נפש הכהמה הפך ורחמי רשעים
מכזרי ולכני דרי' ליה כסכחריב והמן
מעשו הפך מה שנוח ר'י לרחמיו על
הכהמה ופי' ענין הרחמים החל שעל

מסתע ג הכהמה ומה שים לדקדק כזה כתפי
כם"ר פרים פ"ו . שכתוב כתורתו לא
תקח המם על הכנים מין קו' ממ"ם
כהמתו דומכין נמי דעוף נמי כללא

תלים ב כהמה דמרכינן ליה מכהמתך דכפת
יפעיה ושלח דנקיט כדרפת סכחריב לא תקח
מכ המם וכדרפ"ת מן מותו ואת כנו מפ"ש
זכריך דקרוייהו רחמים על הכהמה מפום

פס דסכחריב מכהמן המם על הכנים שהוא
הפך לא תקח המם על הכנים וכהמן
ירמיה ז מסכתן טף וכפר כיום אחד הפך מ"ם
לא תעשו כיו' אחד הפך כ"ע מפי מתי
שלמה ע"ה למחשוכינן שי' רחם על

תלים כו הכהמה וסכחרי' הו המן היו מכזריי
ר"ל שהודיעו רחמיי' ר' מתפעלים
חפי' על הכ"ח פלא כרעת המות שעתיך
להסניחה כל"ח חלה ככוללים ונפקא
מינה נמי שמעון לרחם על הכ"ח כי
לעיר כ"ח דחזרייתא הו דרכנן כת"ם

קהלת ג לנפ' ולפי שמ"ת לא תק' המם ומחות
ואת כני מין רחי' כמורה כי ר"ח מתין
מדותיו של הקב"ה רחמים חלא נזרות

פס נמלכ' כדכתיב לכן הודיעכו שמנדקת ר'י
קהלת ט לרחם לנפש הל"ח ולעומת זה הזכיר
מכזריו כרשעי' ממכני לרמוז שכללו
מלות הל"ח הוא היות קנין הרחמים

תכוך כנפש החל' סיורגל כרחמי' ולפ"ח פסל הלנשי' הפנהפך שמכזרי
מפי' של המלם וזו הער' שכנפשל כזה יפול כום וזה סכחריב מע"נ דריפי'
דקר' כרחמי הכהמ' וסכחרי' מכזריותו כבכי מלם רמיון כת' פורחמי רשעי'
מכזרי למל"ך ורשעי מכזרי מפתע מפי במקו' מרחמי יותר רחמים לסייעו
על המלם שם מכזרי שכתוב כו חם על בני רשפה דחמי קרח נגלו מערת
הפנפעי מיירי ור"י מכחריב הוא : שכתוב בתורתו סור לו כשב מפום
נשור לו שה לכפים כתריב נקטיה כדנרפי' ליה כתנחום' ויתכן דכה"נ נקט
מפי קרח מפום דכתמי קרח נמי ליכה רחמי' על הפתח כמ"ם וניה מכעת
ימים תחת תמו כדלעיל : א"ר לוי מוי לכם לנפעי' כו' דמייתי ליה
הכא מפום ורחמי רשעי' מכזרי דקתימ' כיה דק"ל מפי נקט רשעי' לפון
רבי ולפ"ק דלמו מסכחריב הו המן כלחוד רמיו שלא לפל מוכמי יפרל שהם
רכים ומתעסקי' כעלות רעות זה יותר מזה על מפם כפתר פום רחמים
מעכת זה כמ זה ומוסיף עליהם כחכזריות : נפעות לחנפים מפם אחר
ופרות ורכות מהם ונמנא שכפתר זרע מיפרל ונין מפתר רפתי דגרים
כהכנות כפותת דמעתע מכבר כפותת מינה נכונה . כתחלה מני
מזדוג כו' מקמי' הכול וכי ניחלו לחשוב להלחם כפי"ת והלא הכל יודעי
מת שכורו ונדלו כלומר כי תמורת נמת עד מכוחו נדול מפי כו' ומעתה
מוסרי שכוועתם להלבך כמ"ע כי' קרכנו' ונזותות ופיוט' כדי שיניח מהכת
יפר' וישוור מות' ומזדוג לפון זוג וזכוך ויי' דחם דחתכ' יפר' שפלנו כמ'
פרות פריש"ה וזה שפוש דפון הזדוגו כלפוג"ל כעריכ' מלחמ' כללעיל
פ"ח מת"כ כענין הכרים וכפת' דוכתי' ומדקת' כחפתר רפתי כענין זה כמה
פריקי לפפי ר"י מכלומר סר"ל פפיכו נריך להלחם כעלמו כמו פהוא מכקש
להלחם עמו ומוכה הכ"ל פכוונתם פל נוג ומנוג להפסיק הדיוק חפר לו
ת"ע פ"ש מיפלוים מהפוכות וזה הם נלחמים כי' לחרות כמכותיו
וכת"ם ר"ל נבי קומה ר"י ויפונו מיניך מפוכי יפר' הם מיכי ר"י ז"ם פם
נעקתה את מוסרתיהו להייכו תפילין כו' כדמי' כפ"ט ולזה יכח ר"י כעלמו
וילחם מחחר פעיקר המלחמ' עמו וכזה היה ענין לחז פחת"ם חין נדיים
חין מיכים כי' כדלעי' פ"ח מת"כ פהכונה לפלק הדכקו' הלאי מהעון כדפי'
הפם שאני עוסה עמך מלחמה פלא מהיה הפלחמ' ר"י מלחמ' יכעניך
יהוסף וכרך ודומיהם חו ר"י מלחמ' פמלחמ' פחריב חלא כהפגחה פרשי'

מן הפתים כמות' ומפעתי לתו כדכר וכדם ונפש פוטף ומכני מלנעיך
סח כתיב תמן והיה י"י למלך על כל הארץ הזכיר זה לו מתכלית המלכות
לעצות הפך כוונתם פרעו למלך מלכות י"י מן הארץ והוה כהפרך פרפ"ל דק"ל תוה
הלבי ובטול מנו' לנצ' לעתיד נכא כל הקרבנות בטלים נר' דק"ל תוה
כתיב פהוא מיות דכיון דפי' לרעוה יפ
סכדי סיהא לרעון כיום ההוא יה
כדפרפ"ת היהיה די סיהמ' וכי תזכהו
תודה ליי' לרעוכם כיום ההוא יה
כו' ולהכי כעי לתרוצי דלמ' לתי
מזכהו וכה זה פף לעתיד כיה
קרכנות בטלין ולהכי מייתי הכא
דר"מ דנלי' וכי' דכריו ומה סים לרע
כלו' כתפתי לעיל פ"ט . הח"ר
יהרון לפהם כו' כר' סכוונתו כזה כ
ט"ר למנות העוה"ב ולתרוצי נמי יפ
דוקרתם מת קניר' דהוה סני נמי
וכלתם מת ע"ה ר' קניר' קניר
כחלם דכתיב רחמים עריסותיב
סכת כריס ותלמי סיסה וכני למי
מט"עוה"ב לתכתוב לקמן סהו
המלם כטוכת י"י סתידו
יקריכו עוה"ב מקנים כניהם
שכר על חסדו יתי' כגדול
וכתיב לתי' ומעל' ענכי כו' כלל
וכתיב ג"ם לוה וקרתם מת
כלו' סחר סחים מוכים הכל
סחינכ' טו"ת רק נקניר לה כ
התכות ונדול הכתחי' רחו' להכי
לפחו' לעני י"י ככותן קנת כבר ומ
סרחמים קנירכם נפקא כדפרן
סתכם רחכוב לקניר ולהכי מייתי
יתרון לחדם כו' דדרים ניה כסמו
כניכת הטוהר ניי' ככר נדול הנחה
ודכון הכיר' ומכין לתייתי ניה
ניה כוליה דרך המדרש . שמצי
כו דכרים סכם נוטן כו"ק כסל
בקר' דרכם"ן טעו לכתור' כלה לדק
מת"ם ככל עמלו מו כדיוקא דק
הממ' מכל הכה חיך טעו לחשוב דק
נוטן לנך מינות מכין דסיפי ודק
על כל שה כו' וכי מעיקרא לה סמ
חסיפי' דקרא ועוד מי ס"ד דלקו
דמלמת קמהר סמת כחור כילדות

מתי נוטן לנך מינות והלא מינות נמורה היה וכמ"ק נרס' וכי זו ה
תכמתו של שלמ' כו' וק' דחתי ק"ל מפני תכמתו דחתי לקל מכקלי לא יש
לומר כן ומורי הרב ר' ן נב ז"ל תירץ שלכתור' מת"ם מרחו סיפיה דקר
סכרו דלחקולי קחתי ולו כיום שמחה היה כטוב סיי' דיבוכו כי חכון ורצ
הוה ע"ד מלפניך מפעטי יכא ולא ע"י תלמך לפי סעיניך ת"ת ותכוכו
פסע וח"ת זה נוטה קנת לנך מינות לפי סהוא מיקל בטוכחים וזה ס
כדעת התוריניים וח"ת סדכר כפי סחכמי' ליתא נמי סדרך החכמי' לסהפ
עניניי הענ"ו וחלא לפחות כסחתכו וז"ם וכי זו היא תכמתו של שלמ' ו
דקדקו ליכניס דקמהר ודע כי על כל חלה דמקמהר כל מפעם ד
להחתיר ולא לפקל ועוד תירץ דנכי שלמה המלך ע"ה מדעתא דסיפי
קמהר ריעא לא ד"ת כיון דנקט לפון חיוב דקמהר סמת כחור כילדות
ול"ק כלפון שלילה של תפחת נרפה קנת נוטה לנך מינות דוחקי לפ
עיקר מפום דפר קמהר לה כלפון חיוב וחם קמהר סדרך לדכר כן דר
לפון כלומר עפה כן ולכפוף מכרים הכל כשלמה חי הוה הדיוט ניחם מ
חכם כשלמה ע"ה לח יענך לדכר ככה"נ חלה ליתו למפעי בדכרי כמ
חכמים האמרו כדכריכ' כו' וסוב דקדקו כסיפיה דקמה' כל וכל מחת לרע
תפילו מתלנים מוסרים ע"ד קדם עינמך כמוסר לך וח"כ לכן מהר כלפון
חיוב כלומר מחת סרחוי סתפחת כמוסר לך וכ"ז נם פוסף קדם עינמך ס
כח פעל כל חלה כו' ולי יר' דמדקמהר כלפון חיוב ומדל"ק כל מהר ככהן
לעפות עפה כדקמהר כקדם מחריגת מפעם דלמו כמפעם עכירם קמיי
חלה כדכרי קנות וסמחה המרגילי לעכירה בלכר ולפום ריפטה הים נר
סדעתו לומר סמחת מפכר מי סכח עכיר' לילו ופורס נדול מחר טוב לפ
להרגיל עלמו כדכרי מחות ולהכיח עלמו קרוב להרגל עכירה כדי לפרו
ת"כ ולזכות מה מלין כן המתרחק מהפחמה והפהכלות הערינות וכיוצ
חלה יהיה מכרו כ"כ נדול וכדרך מלמר כת"ק ד"ע ניחלף לפיהת דפניך
דכיכוף יגרן והכי קמ' כמת כילדותך לפמו כוחר כילדותך ולך כדרך
לכך סהוה מקום העכירה וכמרחק מיניך סהוה הפהכלות הערינו וכיוצ
ומחכם דם כי על הכל כים דין וחפבון ולכן הזהר לן הפכל בעכיר' מחם ש
הנזר ככוח לירך ז"ם כפמו כי הילדות והפחרו הכל חפור לת כורח כיהי
כחורתך ומ"ת קרי לה דכרים מטים לנך מינות כדי זה דרך להכטיל נ

פאדם כי לא יוכל לעמוד במשמעו׳ הנסיון הזה אלא מי שלבו בריא אולם בפריסות החטא ולכן אין לפתוח פתח הסכנה בפני ההמון וז״ש במ״ק וכי זו חכמתו של שלמה שאף שדרך זה טוב לפרידי׳ אמר י״ יקור הי״ל לראות כירוב בני אדם יבשלו בדר׳ זה ולא פי״ל לתת מכשול לפניה׳ נהי״ל לראות כמ״ש מסר׳עה ולא תתורו אחרי

חייב לעשותן חלף מה שהקדימתם יי׳ בהזרחת השמש ורבנן אמרי דאתי למימר שהיה דיי בשכר המצות מה שיזריח פניהם כגלגל חמה והיינו תחת השמש דקרא ומה שיוסיף יי׳ בשכרן יותר מזה חסד הוא שיעשה להם ולא ס״ל דדיי במה שמוריח להם אורה כי כפי מעלת המצות ראוי לשכר גדול

רצועה לית דין ולית דיין כיון שאמר ודע כי על כל אלה יביאך האלהים במשפט אמר יפה אמר שלמה אמ׳ רשב״נ בקשו לגנוז ספר קהלת שמצאו בו דברים שהם נטויים לצד מינות אם׳ כך היה שלמ׳ צ״ל מה יתרון לאדם יכול אף בעמלה של תורה במשמע חזרו ואמ׳ אלו אמר בכל עמל ושתק היינו אומר אף בעמילה של תורה במשמ׳ הוא הא אינו או׳ אלא בכל עמלו אבל עמלו הוא שאינו מועיל אבל בעמילה של תורה מועיל אר״י תחת השמש אין לו למעלה מן השמש יש לו ר״ל ורבנן ר׳ לוי או׳ כל מה שחבריו׳ מגדלין במצות ומעשי׳ טובים בעו״הז דיין שהב״ה מורח להם השמש שנאמ׳ וזרח השמ׳ ובא השמש ורבנין אמ׳ כל מה שהצדיקים מגדלים במצות ומעשים טובים בע״הז דיין שהב״ה מחרש פניהם כגלגל חמה שנ׳ ואוהביו כצאת השמש בגבורתו אמ״ר בנוהג שבעולם אדם לוקח ליטרא אח׳ של בשר מן השוק כמה יגיעות הוא יגע כמה צער הוא מצטע׳ עד שיבשלה והבריות ישנין על מטותיהן והב״ה משיב רוחות ומעלה ענגים ומגדל צמחים ומדשן את הפירות ואין נותנים לו אלא שכר העומר הה״ד והבאתם את עומר ראשית קצירכם אל הכהן ׃

ב א״ר פינחס בנוהג שבעולם אדם מכבס כסותו בימות הגשמים כמה יגיעות הוא יגע עד שלא ינגבה והבריו׳ ישנין על מטותיהן והב״ה מוציא מעט רוח ומנגב את הארץ א״ר אבין בא וראה כמה היו יש׳ מצרין על מצות העומר דתנינן תמן קצרוהו ונתנוהו בקופה והביאוהו לעזרה והיו מהבהבין אותו באור כדי לקיים בו מצות קלי דברי ר״מ וחכמים אומ׳ בקנים ובקלחות היו חובטין אותו כדי שלא יתמע׳ נתנו באבוב ואבוב היה מנוקב כדי שתהא האור שולט בו ושטחוהו בעזרה והרוח מנשבת בו הביאוהו לרחים של גרוסות כ״ב למה כדי להוציא ממנו עשרון שהוא מנופה בי״ג נפה אר״ל הרי שהרשת וזרעת ועידרת וכיסחת וקצרת ועמרת ודשת ועשית תבואה בגרניה אם אין הב״ה מוציא לך מעט רוח שתזרה מהיכן אתה חי הוי אין אתם נותני׳ לי אלא שכר הרוח הגי מה יתרון לו שיעמול לרוח ר״ש ברבי נסב אתתא צוח ר׳ לכל רבנן ולא צוח לבר קפרא כת׳ ליה על תרע ביתיה אחר שמחתך אתה מאית ומה יתרון לשמחתך נפק ר׳ אסתכל ביה אמר מאן הוא דין דלא צווחינן ליה דכתיב אילין מילין א״ל בר קפרא אמר

באכנס ואחרי עיניכם שהוא הישח דעת ממחשב׳ העביר׳ והעברת העיני׳ מלהסתכ׳ בה אעג׳ כשדקד׳ כאו׳ ודע כי על כל אלה כו׳ דל״ק ודע כי יביאך אהי׳ במשפט נר׳ פר״ל שעל כל אלה הנזכרי׳ דהיינו שמח בחו׳ כו׳ והלך בדרכי לבך כו׳ יהיה משפט שאע״פ שאין עבירה ממש מ״מ יש לו ליתן דין עליהם וא״כ אי׳ שמח בחור כו׳ בלשון תיו׳ ומה שלא הזכיר ענין עבירה הוא לו׳ שאף שאין כאן עביר׳ ממש ולבחור יד׳ שמותר או מגוה לי״ל בה מ״מ עתי׳ ליתן את הדין עליהם ויתכן דפי׳ והלך בדרכי לבך היינו העיון הפלוסופי ודברי מינות וחיינו ומראה עיניך שהוא העיון בטבעיות שלקוח מהמוחשות ולפום ריהט׳ משכו שנותן רשו׳ לעיין בדברי׳ אלא לחדודי בעלמא רק שיזהר שלא ישתה לבבו לסור מהמכו׳ וז״א ודע כי על כל אלה כו׳ כי לעו׳ יזכור כי יש דין והשגחה אלהית בעולם שלא כטעות ההולכים אחרי העיוני׳ ההם ולז״א שהם מטים לצד מינות ואחר שנותן רשו׳ לעיין בהם ווה הפך הדין וכמ״ש אל תקרב אל פתח ביתה ואמרו ז״ל זו מינו׳ וז״ש משה אמר ולא תתורו אחרי לבבכם שאמרו ז״ל זו מינות אמנם בשדקדקו או׳ ודע כי שעל אלה דקאי אענינים הנז׳ כדפי׳ אמרו שיפה אמ׳ שכוונתו היא שהכך כי ההולך בדרך מינות כלל יענש ׃ בכל עמל ושתק ק׳ ומשמע דמשה שכתוב כתר הכי דייק בעמלו ול״ק בעמל ויר׳ דאחדא מתרתי דייק וה״ק או כתי׳ בעמ׳ ושתק היו ודאי

קהל׳ ט
מזה ויתכן דלא פליגי דר׳ לוי מיירי בשתמא דאינשי ורבנן מיירי בצדיקי׳ גמורים שראוים ליותר שכר והיינו דר׳ לוי נקט בריו׳ ורבנן נקטי׳ צדיקי׳ ועד״ד י״ל דר׳ לוי מיירי בעושים שלא לשמה שאין ראוי בשכרן שיהיה יי׳ משדד המזל בעבורם את יכליתו ע״פ הטבע ורבנן מיירי בעושים לשמה שיי׳ משדד המזל בעבורם וכמ״ש בעל

תס א
העקי׳ בהא דאמרי׳ בפסחים כתיב כי גדול עד שמים חסדך וכתיב כי גדול מעל שמים חסדך ל״ק כאן לעושים לשמה כאן לעושים שלא לשמה ולז״א ר׳ לוי שמוריח להם השמש שהואאור ההכלא׳ ע״פ המז׳ ורבנן אמרי שמוריח פניהם כגלגל חמה שהם חשובים כמותו ולכן לא יהיו תחת הוראתו ׃ שנא׳ וזרח השמש כו׳ דמשמע ליה שהוא דבק למ״ש מה יתרון לאדם כו׳ ואתא לפ׳ מ״ש תחת השמש דהיינו מה שהשמש וזרח תמיד לכל דור ודור אבל רבנן מפרשי ליה כאבפי כפשיה בכמה מילי דמייתי במ״ק ׃ פניהם של צדיקים לעתיד כדלקמן פ״ל ׃ בנוהג שבעולם כו׳ קא מפ׳ מה יתרון לאדם כו׳ בהב״ה כדרך שפי׳ לעי׳ ס״א פכ״ז כי יש אדם כו׳ בהק׳ בה ויר׳ מה יתרון ושכר אנו נותני׳ ליי׳ בכל מעשיו בתבואות שאין נותנין לו את העומר שהוא שכר בישול הפירות וז״א תחת השמש שע״י מתבשלות ולז״א כי כנגד זה כמה מעלות טובות למקום עלינו כי כמה יגיעות יגע האדם בבישול ליטר׳ של בשר והב״ה עושה מזולת זה כמה טובות דהיינו משיב רוחות ואם

בריו מטים למינות אבל השת׳ דכתיב בעמלו וגם לא שתק דכתרי׳ כתיב שיעמו׳ תחת השמש מלמדי׳ עליו וכו׳ דה״ק בכל עמלו דהיינו המיוח׳ לו היא שאינו מועיל אבל בעמלה של תור׳ מועי׳ א״כ דתחת השמש אין לו כו׳ כדר׳ יודן ובעל ידי אשה פי׳ קהלת הוקש׳ לו היכי אס״ד לומ׳ אפי׳ בעמל׳ של תור׳ כיון דקאמר עמלו דוקא ואי אס״ד דבכלל עמלו נמי עמל תורה היכי ניחא להו בתר שכי משום בעמלו דמשמע דממעט עמל תורה ועוד היכי מימעיט עמל תורה מבעמלו מכיון דתורה נתי עמלו בוא כאום׳ ובתור׳ אמה עמל ואדרבה זו היא עיקר עמלו ולכן פי׳ דלאו מבעמלו דייק אלא מתחת השמש דכפריה דלאורה הוה משמע דנורת מה יתרון דבקה לגורת בכל עמלו דסמיך ליה דכייל כל מין עמל ואפרי היפו׳ אלא כגורת מה יתרון דבקה לתחת השמש שבעמל שתח׳ השמש אין לו יתרון אבל למעלה מהשמש דהיינו בעולם הנשמות יש לו יתרון ומזה נשמע שבעמל התורה יש לו יתרון ותמהני עליו איך יכול לפ׳ מ״ש כאן הא אינו אומר את בכל עמלו דמשמ׳ דמעמלו דייק וכ״ש במ״ש במ״ק חזרו ואמרו לא אמר בכל עמל את בעמלו כעמלו אינו מועיל אבל מועיל בעמלה של תור׳ וקושיותיו כחדא מיתרלא חברתה מפני שהתור׳ מכלל עמל האדם ועיק׳ עמלו אס״ד דאיתא בכלל עמלו וכטוב העיון ראו דמדה׳ אל עמל דכייל כל מיני עמל וקאמר עמלו משמע׳ דוקא המיוחד לו והיינו עמל הגופני המיוחד לו מצד מה שהוא אדם שנבראת מאדמה לא עמל התורה שמיוחד לו מצד היותו מלא׳ בשכלו ׃

תחת השמש אין לו כו׳ במ״ק גרים מקמי הך מלתא ר׳ הונא ור׳ אחא בש״ר חלפיי שיעמול תחת השמש ואוכר לו למעלה מהשמש וכ״ע מה כין זה לדר׳ יודן וי״ל דלר׳ חלפוי תחת השמש קאי איתרון ויר׳ כי תחת השמש דהיינו בעה״ז אין יתרון אבל למעל׳ מהשמש יש לו אוכר משכר עמלו ולר׳ יודן תחת השמש קאי אעמלו ויר׳ שבעמל של תחת השמש דהיינו מילי דעלמא אין לו יתרון אבל במילי דשמיא שהן למעלה מהשמש יש יתרון בעולם וכן פרש״י בפ״כ דשב׳ כמ״ש תחת השמש הוא דאין לו קודם השמש יש לו קודם השמש אם יעמול בתורה שקדמה לשמש יש יתרון ועד״ד י״ל שכוונת ר׳ יודן שאין יתרון השלם בהצלחות אשר הם ע״פ המזל וזהו תחת השמש כי גם שאיכם שלמים מוצלחים בשיוע מזלם ובמה יודע כח השלם אמנם יתרונו בהצלחות שהן למעלה מהמזל והיינו למעלה מהשמש ׃ דבי לוי ורבנן לפ׳ תחת השמש קאתו ור״ל יי׳ אמר דאתי למימר שכל מה שהבריות עושין מצוה ומ״ט הים דיי בשכרן מה שיי׳ מזריח להם אורה שהיא טובה כוללת שא״א לו לעשות טובה זולתה או שפי׳ מה שהוציאן מן האין אל המציאות שזה ענין זריחת האור בכמה מדרשים כדפי׳ לעיל ס״א פ״ג והכוונה כי כל מה שיזכה האדם בשכר המצות חסד הוא שעוש׳ יי׳ להם כי שכרן בבר אכלוהו במה שהזרי׳ להם אור׳ וקה״פ מה יתרון יקוה האד׳ בכל עמלו מאחר שכל שיעמול הוא תמור׳ השמש שיי׳ הוריח לו שכבר הוא

פי׳ אדם כפשוטו ויר׳ מה יתרון ושכר לאדם בכלו׳ מה שכר הוא נותן בכל עמלו וקרבנו׳ שמביא לפני יי׳ בשכר השמש שמניח לבשל הפירות כי אינו נותן לו רק העומר שהוא מעט מוער ׃ לא שכר העומר וא״ת ומ״ש עומר דחשיב שכר על זה טפי מבכורים ותרומות ומעשרות י״ל משום דמקיימין בו מצות קלי כדלקמן שזה כנגד חום השמש בבישול הפירות ׃ לא שכר העומר אע״פ שאין כאן שכר ממש כי מה ערך לנתינת האדם אצל חסדי יי׳ ועוד כי משלו אנו נותנין לו ועוד מה כלע אבלו במתנתינו מ״מ ע״ד ההפלגה קא׳ שאפי׳ תחשב נתינתנו אבלו בשכר מכיון דבסני׳ מאלתן נבוה קא זכו וה״ל כאו הפי״ת מקבל מידינו מ״מ אין כאן רק שכר העומר ׃

א״ר פנחס כו׳ משום דר״י קאמר דעומר הוי שכר בישול הפירות ומפ׳ בה קרא דמה יתרון לאדם כו׳ בדלעיל אתא ר׳ פנחס למי׳ דלא הוי אלא שכר הרוח שזורה בה משום דעומר היה נשטח בעזרה כדי שתהא הרוח מנשבת בו ומפ׳ בהכי קרא דמה יתרון לו שיעמול לרוח ולהכי מייתי דר׳ אבין דקא׳ בא וראה כמה היו ישר׳ מצטערין כו׳ לומר שכל העמל הזה אינו מספיק אא לשכר הרוח ׃ דתנינן תמן קצרוהו כו׳ ל רפ״י על המסכת ומהבהבין בעזרה בשבלים וחכמים אומרים בתחלה חובטין אותו ולא כדרך תבואה יבשה שחובטין אותה במקל שקורין פליי״ל אא בקנים לחים ובקולחות בקלח של כרוב כדי שלא יתמעך ואח״כ מקיימין בו מצות קלי שנותנין אותו באבובי כלי של נחשת וזה שמו של גרוסות שלא היו טוחנו׳ דק אא עבה שכן דרך הסלת והגרוסות היינו לשון גריסין שטוחנין כהן פולין ואין מוכים את הקליפה בסלת׳ מהגרעינין בעגמן שאם יטחנו יפה יעבור כל הקליפה בנפה עם הסלת ועל שם כך נקראת גרס ברמל ׃ שלש עשרה נפה תפר׳ כאו מנחו׳ בדקה בנסה בדק׳ ע״כ ׃ לא שכר הרוח דוקא בעומר אבל בשאר מנו׳ יחשב שכר לדברי׳ אחרי׳ ובמ״ק גרסי׳ בהדי׳ אין נותנין העות׳ אא שכ׳ אותו הרו׳ ואע״ג דמה יתרון לו שיעמו׳ לרוח ע״כ בכל מילי משת׳ דכתי׳ התם כל עומת שבא כן ילך ומה יתרון שיעמול לרוח יש לומ׳ דה״ק שאין לאדם שום שכר שמור לו אחרי מותו על מצותיו כי אין לו שום יתרון במצו׳ שיש בה עמל גדול במצו׳ העומר שאינה את שכר הרוח ומכ״ש שאר המצו׳ שאינהבן כ״כ עמל שינאו בשכר כמה חסדי׳ שהשם עושה לאדם וא״כ מה נשאר לו לאחר מותו א״ק וכי יכחים קהלת בשב׳ המצו׳ א״נ וסלא כתוב בתו׳ למען יאריכון ימיך ואמר בשלהי קדושין לעולם שכולו טוב לעולם שכולו ארוך וקהלת גופי׳ קאמר מתוקה שנת העובד והיינו שכר עובד את האקים לעתיד א׳ המרבה וא׳ הממעיט כדדרשי׳ במ״ק ובכמ׳ דוכתי וי״ל דהתם ברשע שהשם משפיע לו טובה בעה״ז בשכר מצותיו כדי לטרדו מן העולם מדכר ע״ד ומשלם לשונאיו אל פניו כו׳ וז״ש שם עושר שמור לבעליו לרעתו שמותר השם העושר בידו שיהנה ממנו בעה״ז לרעתו ואמר שלא ישאר לו כלום מזכיותיו לעה״ב שהרי כפי הדין אין לאד׳ שום

מיוב אגל הסם כוכיותיו לעתיד סהרי כלם נריכים כפי מה שנתלהו יי' מה טוב כעה"ז אם חסד הוא ספושה הסם עם האדם לפרוע לו סכר לעה"ב וכההיא דמי הקדימני ואשלם דלעיל פכ"ז וכ"ש זה סהספיע לו הסם טוב' יותר כעה"ז אין לו פום זכות אגל מכותיו לעתיד כפי הדין ומפני רספו לא יעסה לו הסם חסד ויניחנו כפי הדין ויסאר ערום מהמלות . רבי סמעון בר נסב אתתא כו' תסו' דאקרא דמה יתרון לאדם בכל עמלו קיימי' מייתי הכא הך עובדא משום דהאי קרא איירי בר קבר' לאלתר' ובדנרסי' במ"ק כתר אף על דלא נוותא לי עם חבידי לא כן אמר שלמה מה יתרון לאדם כו' מאחר סדור הולך ודור בא וגר' דאמאי דכתיב אחר שמחתך מות ומה יתרון לשמחתך הביא ראיה מהכא דקאמר מה יתרון לאדם כו' מאחר סדור הולך כו' דקא מפ' מכיון דהכל לאית' הם עומדי' כי דור הולך ודור בא מה יתרון אד' בעמלו כשמח' עה"ז כדפירש' המם וגם ענין זה מסכים להא דאמר לעיל דמה יתרון לאדם בכל עמלו לא איירי אא בעה"ז

פלי"סח כי כן היה דבר קפרא שבעה"ז אין יתרון בשמחה וטוב אמר דמ"מ עדיפ' ליה שמחת עה"ז מפני שהיא תוכחה

שמות ו לכל עה"ב ולשון אנדתינו חסורי' מחסרא : כתב ליה על תרע ביתיה אחר שמחתך אתה מאית כדי לכפרו בסוכיר לו המות על ראש שמחתו ולא

איוב ס דמי להביא דאמר כפ' אין עומדין אמרי ליה רבנן לרב המנונא זוטי בהלולא דמר בריה דרבינא לישרי לן

דה"י יד מר אמר להו וי לן דמייתינן ול"ד דהתם כתר דהוו ספי בדיחי יזכירו המות בפה וזכרון בכלא' להתענג קלת תמום ובילו ברעדה או משום בכל ענג יהיה מותר, כדאמר התם בסאר עוכדי אבל הכא דמתחלה כל הנכנס

שמו' יד רואה וזוכר המות והדבר קבוע סם לראות בכל סעה הוי בערא טפי ועוד דהתם אדעת' סיענו אחריו רבנן כי תורה וכי מלות דתנגו עלן קאמר כדאית' התם וזו נחמה לזכרון המות מאח"כ הבא : ארסטון כנופיה סעוד לעצמו סבסבילו לבד יעשה עוד סעוד' גדולה ויקרא כל סקרואי' : על הרין תעלה לפי סהסועל פקח סבחיות הוסלים עליו משלים הרבה ובדא' בפ"א דיבי מתובות ס' משלות סועלים היו לו לר"מ ואנו אין לנו אא ג' אבות יאכלו בוסר כו' מאזני לדק כו' נריק מלרה נחלן כו' ופרס"י משל הוא שהסועל רימה את הואב . כתוב ולא אמרו בלבבם כו' נם זה לתת טעם למלות העומר ולתרוגי הא דק"ל מאי וקלרתם את קליר' כדכתיבנא לעיל ולהכי מייתי הא דקאמ' סיש לבקס מיי' על ז' סבועות או על ספירת העומר סיסמור לנו התבואה מרוחות וטללים רעים סעל זה א"ש מה סנתן לנו המלוה הואת לזכות בה כיון דתחימתו' סבתות או תליא בעסיית רלונו של מקום וא"ש מ"ש וקלרתם את קלירה לו' סיש לנו לעיין סחקות קליר יסמור לנו אפי' סיהיו בטוחים מיורה ומלקוס : ה"ג יהיב לכון כולא ולית אתון לריכין ליה מן כלון וה"פ דפי' דקרא דכתיב הנותן גסם יורה ומלקוס בעתו סבועות חקות קליר יסמור לנו היינו סאף סלא נירא את יי' מאחר סכבר נתן כל מה סנרי' מגסם יורה ומלקוס בעתו ומכסמים אין לורך לגסמים מ"מ לריך לירא מפניו כדי סיסמור סבועות חקות קליר והיינו ז' סבועות או סהן זמן הקליר סיסמרס מרוחות רעות וטללי' רעים דהל"ל מפסד התבואה ומה בכלע בגסמי' סירדו בעתם וזה מהספלג' המוסר סאפי' יכוייר סלא נירא מפניו מפני הגסמים יס לירא מפני סבועו' חקו' קליר כ"ש הסתא דים לירא על הכל סאף סכבר נתן הגסמי' בעבה זו ים לירא אותו מפני הסנים הבאות . אימתי הן תמימות אע"ג דתמימות תהיינה מכסדיך למימר סמתחיל ומונה מבערב כדאי' במנחות פ"ד דרים ליה ר' חייא ע"ד הדרס דאתא למי' אימתי הן תמימות בזמן סיסרא' עוסין רלונו סל מקום דהיינו כסמקיימי' מלות העומר וספירת או יהיו הסבועו' כאן תמימות ונקיות מרוחות רעות וטללים רעים ומייתי לה הכא לראי' סיס לירא בז' סבועות או מהפסד התבואות סהסכב' מלויה כאן ומתלי' הכלתן בקיום מלות יי' וזה מסכים לא"ם בסבועות קליר יסמור לנו . סנשרך אנא כו' פי' סומר ויר' סה"ב היות טעם מלוה זו להכיר סהכל מיד יי' כדכתיבנ' לעיל ולכתוב עוד לקמן ולזה בקם יי' סיתנו לו חלק מתבואתו' כבותנין סכר על פעולתו בעבד לאדוניו אף סנתחסד להם סלא לנקם בנגד עיקר מעסי אא בנגד הסימור סהוא החסר סיותר קטן ולזה במפיים בעומר סהוא דבר מועט והיה בזמן סהתבוא' לריכה סימור כדא' סבועות חקות קליר יסמר לנו . מנרסך אנא כו' פי' מבסל ועוסה מטעמים ויר' דס"ל סטע' מלו' העומר כדי סיתברכו התבואות ע"י מעסה זה הבעסם ולעבודת יי' ומם בפ"ק דר"ה תניא ר"א משום ר"ע מפני מה אמר' תורה

אמר למחר אנא עביר ארסטון (סעודה לסעוד) בנופיה עבד ארסטון וצוח ליה כיון דעלון אורחין תבין למינם (תכסיל) כיון דהוות מגיס' עליל הוה אמר עליה תלת מאון דמתלין על הרין תעלה (תסלים על הסועל הזה) והוו צנין (נגטכן) ולא טעמין אורחין כלום א"ר לששנו למה מנוסיא נפקין ולא מטעמין א"ל אית תמן חד נבר סב וכיון דמנוסי עליל הוא אמר תלת מאון דמתלין על הרין תעלה והוא צנין סלק ר' לנביה א"ל בנין מאן את עביר לא תשבוק אריסיא דינסון אמר דלא תיסר למינם אתיתי אלא על דלא צוותת יתי עם חבירי :

ג אמר ר"א כתוב ולא אמרו בלבבם נירא נא את ה' אלהינו יהיב לכון כולא ולית אתון צריכין ליה מן הרין שבועות חקות קציר ישמור לנו ישמור לנו מרוחות רעות ומטללים רעים ואימתי באלו ז' שבועות שבין פסח לעצרת תני ר' חייא ז' שבתו' תמימות תהיינה אימתי הן תמימות בזמן שישראל עושין רצונו של מקום אר"י סנטרך (סומרך) אנא ולית את יהיב לי דסנטרות א"ר ברכיה מנרסך (מבסלך) אנא ולית את טעים ליתבשילך דנרע מה אינון צריכין אם טל אם מטר הוא, שרוב או' נשם נדבות תניף אלהים אמר דוד לפני הב"ה רבש"ע אם נשם היא צריכה נדבות ואם טל היא צריכה תניף אלהים א"ר ברכיה אמר הב"ה למשה לך א"ל לישראל כשהייתי נותן לכם את המן הייתי נותן עומר לכל א' וא' מכם הה"ד עומר לגלגלת ועכשו שאתם נותנים לי את העומר אין לי אלא עומר א' מכלכם ולא עוד אלא שאינו של חטים אלא של שעורים לפיכך משה מזהיר את ישראל וא"ל והבאתם את עומר ר' ר"א והבאתם את עומר הה"ד אשר קצירו רעב יאכל אשר קצירו זה נמרוד רעב יאכל זה אברהם אבינו ע"ה ואל מצינים יקחהו לא בזיין ולא במגן אלא בתפלה ובתחנוני' הה"ד וישמע אברם כי נשבה אחיו וירק את חניכיו ילידי ביתו שמנ' עשר וש' מאות ר"ל אמר בשם בר קפרא אליעזר לבדו היה ששמו של אליעזר י"ח וש' מאות ושאף צמים חילם מי רחק במטונו של נמרוד אברה' וכל המצומתין (הגלוים) לו ר"א אשר קצירו זה פרעה רעב יאכל זה משה ואל מצינים יקחהו לא בזיין ולא במגן אלא בתפלה ובתחנוני' הה"ד ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי ושאף צמים חילם מי רחק ממונו של פרעה משה וכל המצומתין לו ר"א אשר קצירו זה סיחון ועוג רעב יאכל זה משה ואל מצינים יקחהו ויאמר ה' אל משה אל תירא אותו ושאף צמים חילם מי רחק בממונן של סיחון ועוג משה ואהרן וכל המצומתין לו

הכיאו עומר בפסח מפני שבפסח ומן תבואה הוא אמר הב"ה הביאו לפני והקריבו עומר בפסח כדי שתתברך לכם תבואה שבשדות ומפני מה אמר' תורה הביאו לפני שתי הלחם בעצרת מפני שעצרת כו' ויר' שהכוונה שע' המנוה הנעשי' כשון יכביר כולו לפי שיש בו תכלית לעבודת יי' וכל חלק וחלק ראוי לזה ע"ד שאמרו במס' ביצ' נבי קימחא דכני אילא דאמרי' הואיל וכל ריפתא וריפתא חזי ליה והטעם ישנה לתכלית עבודת יי' כי שמצות חקים שחקק בהם שמים וארץ ולזה א"ר ברכיה שבשם שהמבשל צריך לטעו' מהתבשיל לידע צרכיו כן צריך שיטעימו מהפירות לעבודת יי' כי שיהיה נזקק לברכה ולהשגיח בהם אם צריכים מטר או יספיק בטל כמו שכוונא בזה יטעימו למבשל כי שיעשה בשולו כראוי והנהיג השם מנהג דרך ארץ : הוא שדוד אומ' מייתי ראיה למה שאמ' שהשם משגיח במטר וטל מה צריך כפי שהוא במבשל המבין מטעמי' שלא יתן הל' ותבלין אא כפי הצורך ממה שאמ' נשם נדבות כו' שפירושו אם נשם היא צריכה כו' וקאמר נחלתך ונלאה אתה כוננתה שמשמע שלהיותו המבין טבע וכן אמ"ש אח"כ תכין בטובתך כו' לן הוא מה שמשגיח אם נשם היא צריך כו' וטעם הזכרת שם דוד לפי דרכו שלהיות לו שייכות בדבר מזכיר שם י"ל שלהיות דוד מבקש תפלה על הגשמים ועל הרעב שהיה בימיו שנ' אחר שנה לכן אמר נשם נדבות תניף אלקים . אם נשם היא צריכ' נדבות פי' בנדבה ורצון מה זו יתב' אבל לא מ"ל נדבה שבטבע העולם שירד הגשם ולעולם אינו פוסק וכמו שאמ' בפרק קמא דתעניות ולו' תניף אקים כמרת הדין יבא נלכן הוזקק לו' דאפ קאי אע"פ שלא נזכר בהדיא שאקים דהוי מדת הדין סותר שאמר נדבו' והרמז לטל בתניף מה שדרכו להניף ולהניע תמיד : הייתי נותן עומר כו' נרא' שבא

טעם אל היות מצוה זו בעומר דוקא שהוא טורח מרובה לדבר תעט כדכ לעיל גם לשון הכתוב ק' דקאמר והבאתם את עומר ראשי' קצירכ' דהכל מראשית קצירכם עומר מב"ל לא בלשון זה שנראה שכבר היה לנו ידוע מהקציר וכוה עכשיו להביאו אל הכהן ולכן אמר שזה מחסדו ית' עלינו הטורח בכל מה שאפשר במצוה בדרך מה שאמ' דלעיל פכ"ז ולכן סיביאו במקום עומר שידוע דהיינו עומר המן שנתן לכל א' עומר לגל' מראשית הקציר דהיינו שעורים . ולא עוד אא שאינו של חטים אלא בפסח זמן קציר השעורי' ולא של חטים מ"מ אפשר שיבכרו ג"כ חטי' בפיו' מקו' מהבכורי' ועכ"ז לא הטריח יי' בהבאתו מ"כ שלא המתין א זמן קציר החטי' לפי שמספק בשל שעורי' א"ק דהא מצוה עלינו נם מהחטי' וכ' עמדי' והיינו שתי הלח' שביו' השבועו' י"ל דכנגד המן ה' הלחם אסר נתן יי' לישר' לא הוה אא עומר השעורי' לפי שבה כנגד המן שמנ' הלחם אבל שתי הלחם היו כאי' בנגד פירו' אילן כהסי' דפ"ק דר' דלפי'. הה"ד אשר קצירו כו' איכ' למיד מ"ט דרשת מקר' זה להבא ה דאי משו' דכתי' התם וקצה קציר לא דאי זה כדאי זה ואי משום דדרי' בל"א תלכי' ומסיים באיו' זכות זכו ישרא' לירש הארץ אין טע' לרב' כי יר הארץ אינה נריכ' ראיה מכאן ועי"ל דרשו או דדרים קרא בנמרוד ופרע כו' מאי ביניייהו דמ"ש שהיה הכתוב מדב' בזה או בזה וע"ק אמאי לא דר נפי קרא ביצחק שאכל מתוכו של אבימלך וביעקב שאכל ממון לבן וכיוצ' שאכלו ממון שכנע . יי' כדדרי' במ"ק קרא דלתת לטוב לפני האקי' וע"ק לנ כעי באיו' זכו' כו' ומאי מפני כוכות העומ' דכהדי' כתי' לא בצדקתך וכיו' לבבך כו' כי ברשעת הגוי' כו' ולמען הקי' כו' עוד איך ירסו את הארץ בזכ העומ' והלא ירושת הארץ קדמ' להבאת העומר ועוד מ"ט זכות העומ' מכ מצות התלויו' בארץ ויר' דק"ל מ"ט מגות העומ' שהטריח יי' את ישר בכת' יניבו במצוה זו כמ"ש לעיל כמה היו ישרא' מכטערי' על מצות העומ כו' וכפי איבות ובמות העומ' יר' דבר קל להטריח כ"כ על זו וביפה עיני מ"כ שאמרכתי יות' בקוסי' זו ע"ש וע"ק מה צורך להאריכי משיאמ' והבאת את עומר ראשי' קצירכם משמ' דהוה שני בדכתי' בכו' פרקין ולכן רב' לפר לא מטעמי העומ' דאמכתו' כסמוך דהיינו לדע' שהכל אה' מיד יי' ולא יתהו בכחו ועוצם ידו עשה חיל ולכן יביא ראשי' קצירו כעבד שמביא ראשי תבואתו לרבו ולכ"א שבזכו' זה ירשו את הארץ שהו' עלמו מה"כ לא בצדק כו' שהכוונ' בעומ' להכיר שאתה יי' אמר' לישר' דרך חסד ולהכי מייתי לא קצירו כו' שהכונ' כזה לפי הדרשו' שיכי' שאתה יי' נסבה להסיע הממון אל לזה כאשר יסר בפיניו לעשו' ולא יועיל לאד' חריצותו לקיי' מהונו כשאינו תוך יי' ובהכי מ"ס אומרו וקצרתם את קציר' שר"ל שאתם במי' לקנות

לו ר"א אשר קצירו זה סיסרא רעב יאכל זה דבורה וברק ואל מציני' יקחהו מן שמים נלחמו ושאף צמים חילם מי רחק על ממונו של סיסרא דבורה וברק וכל המצופתין לו ר"א אשר קצירו זה סנחריב רעב יאכל זה ישעיהו וחזקיהו ואל מצינים יקחהו ויתפלל חזקיהו המלך וישעיהו הנבי' בן אמוץ ושאף צמים חילם מי רחק בממונו של סנחריב ישעיה וחזקיהו וכל המצופתין להון ר"א אשר קצירו זה המן רעב יאכל זה מרדכי ואסתר ואל מצינים יקחהו שק ואפר יוצע לרבים ושאף צמים חילם מי רחק בממונו של המן הרשע מרדכי ואסתר וכל המצופתין להן ד"א אשר קצירו אלו ל"א מלכים רעב יאכל זה יהושע וי"ל מציני' יקחהו לא בזיין ולא במגן לא בתפל' ובתחנוני' שנא' ויאמר ה' אל יהושע קום לך ושאף צמים חילם מי רחק ממונם של ל"א מלכי' יהושע וכל המצופתי' לו ומאיזה זכו' זכו ישר' לירש הארץ הוי אומ' בזכו' מצות העומ' לפי' משה מזהי' את יש' ואו' להם כי תבאו אל הארץ וקצרתם את קצירה והבאתם את עומר ה' והניף את העומר לפני ה' וכיצד היה מניפו ר' חמא בר עוקבא בשם רבי יוסי ב"ר חנינא אמר מוליך ומביא מעלה ומוריד מוליך ומביא למי שהעולם כולו שלו מעלה ומוריד למי שהעליוני' והתחתונים שלו רבי סימון ב"ר יהושע אמר מוליך ומביא כדי לבטל רוחות קשות מעלה ומוריד כדי לבטל טללים קשים אמר רבי אבון ורבי נחמיה ור' יעקב בר אבא בש"ר יהודה ב"ר סימון רבי יוחנן ור' שמעון בן לקיש היא ׃

ו ר' יוחנן אמר לעול' אל תהי מצות העומר קלה בעיניך שע"י מצות העומר זכה אברהם לירש את ארץ כנען הה"ד ונתתי לך ולזרעך אחריך ע"מ ואתה את בריתי תשמור ואי זה זה מצות העומר ריש לקיש אמר לעול' אל תהי מצות העומר קלה בעיניך שע"י מצות העומר עשה הק"בה שלום בין איש לאשתו הוי אומר

בוכות קסח

...ים אשר קצרו ועמלו ולכן ראוי לפס להכי' העומ' לזכרון בין עיניהם ...ובי' כתו' כו' פני כנגד ו' פני' אשר אפסר יגיע העומ' לאר' ואת ככס ...רוח בשמינו תחת יי' ומהם יפרד והיה לאשר יסר בעיני יי' ע"ד יכין ...וצדיק ילבש קא' דרך גניב' ונולה והכ' בסחור' שדרך הסוחר להעשי' כי ...שמתייק' הסחור' שבידו ויתעש'

...כפריגו' והשתדלות כאומרו ויד ...כי תעשי' והד' כמול כחו' לבני מיי ...כו' והכ' בחכמה ותבונה עשו' ...יכנה כים ובדעת חדרים ...כו' ובן אוכר בחמל ואמן בגוה ...כו' וע"ד הורו' נאמ' ולא לחכמי' ...והו' דרך חקרה שימנא ...אז יתנו לו מתנה וזה בירושה ...בית והון נחלת אבות וכנגד הא' ...נאמרו שבהם ועוסק אם העול' ...נאמרו הוא היה גבור ציד כו' וכנגד ...הביא פרעה שנתעשר מסחורות ...כמה כיתי הרעב כאומרו וילקט ...את כל הכסף כו' וכנגד הג' הביא ...ועוד שהיו נוטלים שכר ממלכי ...כמו על הנכו' לאמרן בגבורת' ...י"ל שלכן לא נתנו את ישראל עבור ...וכנגד הד' הביא סיסרא ...היה תולה בזולו שעכ"א לעיל ס"א ...שלא כחו והו' בשלותו כדפי' התם ...כן נהפך ענייננו כי מן השמים ...כו' וכנגד הה' הביא סנחריב ...אמרו כי אמר בכח ידי עשיתי ...בחכמתי כי נבונותי וכנגד הו' הביא ...שעשרו בחקר' שגדלו המלך כנר' ...שפסט או לפי שמכא אוגרות מלכי ...כמ"ש במדרש אסתר וכנגד ז' ...ל"א מלכים שירשו מלכותם ...מלכותיה ואכות אבותיה. לא בזיין כו' שפי' מציני' מלשון מגן וצנה וגושא ...ודרים א' מצינים כמו אל השף כשתא ור"ל ולא מציני' א"כ דרי' א' כמו ...ויר' עם מה שחשוב מציני' יקחהו דהיינו תפלה שטובה מכלי קרב אך ...אסתר רבתי כר' דדרים אל מצינים על סלוק הזיין ומביאו' תתפלה דנדרים ...ואל מצנים יקחהו ולא בזיי' ולא בכנים אל בתפלה ותחנונים מאסים ...שנה ומוחר' אמתו זו היא התפל' המגינה על הגרה כצנה שמגינה על ...בהם במלחמה ובזכות התפלה שנמשלה לצנה יקחהו מהמן ומנין שעשו ...לה הה"ד שק ואפר יוצע לרבים ומה תקנה לשק ואפר בלא תפל' ויסוב ...קרא ע"פ הדברי' האלה אכתוב כבאורי שם כע"ש ע"כ הה"ד וישמע ...אפרם כו' ואמרפל היינו נמרוד כדלעיל ס"א ומ"ש והיכי קרי לאברהם ...רעב והא מקמי הכי הוה כבד במקנה בכסף ובזהב וי"ל דלגבי ממונו של ...נמרוד קרי ליה רעב שהיה ריק ממנו ומתאוה אליו וכן מאי דקרי לאשה ...לגבי סיחון ועוג ליהוש' לגבי ל"א מלכים שעור לבדו היה וא"כ ע"כ ...לא בחרבו ובקשתו נכח אלא בתפל' וירק את חניכיו שהעמידו עמו בתפלה ...בקרשת וזיין ע"ד אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי ולפי שאיעור ...היה צריך כדלעיל ס"א שעמידו עמו בתפלה הה"ד ויאמר יי' אל משה את ...אפק אלי ועיקר פלאם היה כים כמ"ש ו"ל גדולה בות הים אבות מצרים ...ואל מצנים יקחהו ויאמר יי' אל משה כו' לא הזכיר כאן תפלה כי לא ...היינו שהתפלל משה על זה לא מפרש ול' מצנים שלא היה בזיין לא בעזרת ...יי' ולהכי מייתי מדכתיב א' תירא אותו כי בידך נתתי אותו אמא כשיעתא ...שמיא בכחו ולא בגבור' יד וה"ה לסיחון דכתי' פיה כתיראה נתתי בידך ...את סיחון אלא שלא הוצרך להביאו כאן וגם בסיסרא לא מייתי ראיה לא ...מן השמים נלחמו ולא בכחו' בגבורת ידם: מוליך ומביא כו' דגמרי' לה ...מלואים כדגמרינן בתנופת שתי הלחם ושני כבשי עצרת כדתנן בפ' כל ...המנחות באות מצה ביצד הוא עושה נותן ב' הלחם ע"ג שני כבשים ומניח ...ידיו למטה מוליך ומביא מעלה ומוריד שנ' אשר הונף ואשר הורם ופרש"י ...שתי לחם וכבשי עצרת כתיב בהו והניף הכהן אותם על לחם הבכורים ...תנופה וגו' שנא' במלואים אשר הונף ואשר הורם ולעיל מינה כתי' והנפת ...אותם תנופה כל הני תנופות לומ' שמוליך ומביא מעלה ומורי' לא מהונף ...הורם ומהמלואים ילפי' לשאר תנופות ע"כ ופי' דבריו דמהמלואים ילפי' ...לכבשי עצרת וב' הלחם ובמלואים גופייהו נפקא לן מדכתיב בהו תנופות ...ואות דכתיב והנפת אותם תנופה וסוב כתיב אשר הונף א"ב דמאי הונף ...אשר הורם לאחור נפקא לן במילואים דהונף לשון הולכה והובאה הורם ...לשון מעלה ומוריד כדפרש"י בפ' תנוה ובפ' לולב הגזול מייתי להך מתני' ...ופרש"י הורם מעל' ואין עלי' בלא הורד' מוליך ומביא למי שהעולם ...בפ' לולב הגזול גרסי' למי שד' רוחות שלו ופרש"י אלוה זו אנו עושים ...למו כך מראה בהנפתו מוליך ומבי' כדי לבטל כו' בפ' כל המנחו' באות ...מנה פרש"י מוליך ומבי' לצפון ודרום ומזרח ומערב כדי לעכור רוחות ...רעות הבאות מד' רוחות מעלה ומוריד לעכור טללים רעים ...הבאים מלמעלה למטה ע"כ ומ"מ דעת ר' סימון כטעם מצות העומ' שהוא ...דהיינו בתבואות וכדכתיב לעיל ס"ג אמנם האומר מוליך ומביא למי ...של העולם שלו כו' נראה שדעתו כטעם מצות העומר שבא להשיגנו ...על מה שראוי לאר' תמי' לשכות למעלה לדעת כי כל הנלחות יד וקבינו מאת ...יי' ממה ולזה נריך להביא מנחה מהמושג בידו ליי' כדרך העבד המביא

מנחה נדבת ידו מנחה לאדוניו להודות כי מידו היתה זאת והוא כפוף אין וזה טע' כולל בקרבנו' ומזה הטעם הביאו' קין והבל מנחה כי "מקנייניה' וזה ט"ס כולל במעשרות ובכורים ודומיהם וכמ"ש הגדתי כי ישחיך כי באתי אל הארץ וזה ג"כ טעם השמטות וכמ"ש כי לי הארץ שיכירו

כי מי"י הכל ע"ד מן ...משנו ולפי שהשעורי' תחלת התבואות כוה י"י כי גם מזה יקריבו מנחתם לפני י"י עומר במדת אכילתם שהוא עותר לגולגולת ולאסר החדש עד יום הבא כי כל שלא עשו כן אסורים ב... המקום ע"פ הנהגה מן העה"ז כנא ברכה מעל וכן נר' טעם האגר' דרים פרקין כדכתיב התם וכן הא דאמר לע"ש סנטרך אגא כו' כדכתי' התם ומה נאה לכ"ז טעם הכתו' כמו' כי תבאו אל

יהוש' ו הארץ אשר אני נותן לכם וקצרתם כו' וכן טעם ממחר' השב' יניפנו הכהן וטעם הקרבן על העומ' וטעם ספיר' העומר כדכתי' ביפה עיני א"כ ולכ"מ מוליך ומבי' למי שהעול' שלו שהכוונה להראות שהכל מאתו ולזה לא יספיק במעל' ומוריד שמשמר לחשוב שסוגט בתחתונים אבל דרך כלל ואינו כן אלא השגחתו פרטי' בכל ח...קיו ולכן מוליך ומביא לד' רוחות ומע"כ דתנופ' איתא בכמה מי...בר מעות' דהוינ' נוג שמן של מצורע ואשתי והבכורים יר' שמור

דמשיין בן יעקב ואמורי שלמי יחיד וחזה ושו' שלמן ושתי הלחם וב' כבשי עצר' ומנח' קנאות כדתנן בפ' כל המנחו' באות מצה וכן בלולב כדאיתא התם בגמר' י"ל דבכלהו נמי איתא בהאי טעמא דמוליך ומביא למי שהעולם שלו כו' בבכורי' שטעמם נמי להכי' שמיד יי' תבואתו כענין שם מ"י וכן שתי הלח' וכבשי עצרת וכן לולב מתני' שבאו' על ברכת התבואו' דאמרי' בפ"ק דר"ה דגזר לין נחתם בפסח על התבוא' בעצרת על פירו' האילן בחג על המים ולכן תהיה תנופת' באופן שיור' שמכי' האדם שהכל מיד יי' והוא המכניס בתבואות ואמנם בלוג שמן של מצור' ואשמו י"ל מפני שנגעי' באין על פ"א כדלעי' פי"ו כדי שיכי' האמור' שהכל מיד יי' והשגחתו הסך דמ' עיבדי פ"א וכן שלמי יחיד שהם קרבן תודה צריך שיכיר שהכל מאת יי' להודות על טובתו וכן מנחת קנאות שע"י שתכיר האשה שהכל מיי' והוא מבניא בכל תודה על עונה אם הטאה ושכת המטא היה שהיתה חושבת שאין עיני יי' משוטטות בהם כדלקמן ס"ד פ"ט וכן בתנופת הליים שהית' ג"כ מוליך ומביא כו' כדלעי' פכ"ו וי"ל שצריך שיכירו שהובדלו לי"י ותירו הית' מעלה זאת להם ולא שמשה היה עושה כרצונו כמחשבת קרח וסייעתו אך לרבי סימון דאמר מוליך ומביא כדי לבטל רוחות קשות כו' ק' מ"ט לעביין זה בתנופות כל הנזכר והתוספות כתבו בפרק הנז' שמא לא בכל תנופות עושים כן אלא דוקא בתנופה של שתי הלחם דעצרת וכן לולב תמים דאמרינן בפ"ק דר"ה רנ"ד נחתם בפסח על התבואה בעצרת על פירות האילן בחג על המים וזה דוחק גדול דכיון דילפינן תנופה דשתי הלחם ממלואים משמע דה"ה לכל תנופות וכן כתב רש"י בפרשת אמור כל תנופה מוליך ומביא מעלה ומוריד ועוד דבתנופת הליים ע"כ עושין כן כדלעי' והתם מאי איכא למימר וכן בתנופת מלואי' גופייהו מ"ט לעביד' רוחות קשות ושמא י"ל דרבי סימון מודה דמוליך ומביא למי שהעולם שלו כו' והאי טעמא שייך בכלהו כדכתיבנא אלא דבעומר ושתי הלחם ולולב ס"ל דאיכא נמי טעמא דבטול רוחות רעות וטללים קשים כיון דשייכי מצות אלו להאי ענינא לבטל רוחות רעות כו' אע"פ שפי' האומר כדפי' אפשר שיסבול ג"כ כדרך רמז גבי תנופת העומר לבד טעם הרחקת רוח הטומאה דאכתוב בסמוך והרוחות הקשות רמז לרוחות הטמאות שהן רוח הטומאה וכן טלים קשים הן ההשפעות אשר מרוח הטומאה וסטרא דקמלא ׃ רבי יוחנן ור' שכל היא הא דר סימון ואע"ג דבפ' לולב הגזול ובס"פ כל המנחות באו' מצה איתא דר' יוחנן אמר מוליך ומביא למי שד' רוחות שלו מעלה ומוריד למי שהשמי' והארץ שלו התם נמי איתא דר' חמא בר עוקבא בשר"י בר חנינ' אמר מוליך ומבי' כדי לעכור רוחות רעות כו' ועל כרחין אגדו' חלוקות הן בסברת ר' חמא ור' יוחנן לעולם אל תהי מצות העומר קלה בעיניך איכא למידק מהי תיסק אדעתיה דתהוה זו קלה דאיצטרך למי' הכי מאי דלא אשכחן דקאמ' הכי במצות אחרת ועוד תימא היכי יליף דאברהם ירש את הארץ ע"י מצות העומ' מואת' את בריתי תשמו' דעומר התם מאן דכר שמיה הא קרא בברית מילה קמיירי וכדכתי' התם זאת בריתי אשר תשמרו המול כו' אבל עומר היכן מצינו שנקר' ברי' ורז"ל שאמרו גדולה מילה שי"ג בריתות נכרתו עליה מילין וזה מן המנין גם לעיל ס"א שאמרו ע"מ ואתה את בריתי תשמור יפיכוהו בברית מילה ותי' משום דכתיב התם לדורותם ובעומר כתיב לדורותיכם ג"כ התילה היא לדורו' ועו' כמה מצו' אחרו' כתיב בהו לדורות ואם נפסך לות' דמשו' דכתי' תשמרו ובעומ' דרשי' לעי' שביעו' חוקות קצ"ייש תו' לבי שמכו הדבר... ...ז"ל למדרש הכי ועוד ק' ר"ל לקיש לקאמר שע"י מצות העומ' עשה הקב"ה שלו'

אמי

אלי קאמר מס מתנות הטעמר תמס נירמת הס מנת ליס ומי מטוס דתנחת
סוטה עטירית המיסה קמח סעורים כעומר הוה ועל ידו נעשה הפלו כיצד
לבעלה ח"כ מין זו מנות הטומר הכולן אלא המנחה המיוחדת לה ועוד סמין
סלומה ע"י זכות הטומר אלא לפי שהטורה היה ומדרכה מנחת קמח סעורים
לנריעות הוה כדאמר לקמן פ"ד פ"ט
כשם שהעניה מפשה כהם כך קרבנה

פוקטי' ו מתכלל כהמה ופ"ק מלות היה שתמדה
כימי חזקיה למלת תעמוד זכות
חזקיה ותודתו כמ"ם כפ"חלק וחוכל
עולו של סנחרי' מפני שתנו של חזקיה

יפתי' ל וכו' ופ"ק כתו' היה שתמדה להם כימי
יחזקל כתה עתדה כי תין שם רק רעה
תולה כחומרו הנני סובר תטה להם

יחזקל ל כירושלם ופ"ק ת"ל סוה עתד להם
כימי הסן לפי שהיו עוסקין כהלכותיו
ותסר הסן כדברים ההם כי הסן לח
נכיה הוה לח לפי שרחה רוב עניני
ועבודה כעשק' בדבר ההוה תסר כן
ולעולם תי יימר תלה עתד להם דברי
הנחומות ועקשם ויר' שלה יות לכתוב'
ענין הטומר מתמיה להטריח הנסור
על נקלה כדכתיב לעיל סי' ל"ו
יוחנן תל יהי קל כעיניך כי כטוב
העיניים כו טעתי לפסח כתו שכחתי
ניסה עיניס ח"כ ולדעת ר' יהושע
זה להכיר שכל הכרכות תיד הסי"ת
כטעם שכתכתי בסי' הקודם ולפי
שתטעם זה יש תכריחם את הסרן
שהוא תה שהכיר את כורלו ויסוד זה
יפנו ג"כ כתילה שתחר תטעמים
להפרים חלק ת"תפרי הכטולין לכהני'
שהכל שלו כדפי' כדרושי לכ"ת שפי"ז
יש תכריחם את הסרן וסתך הדבר ש
ותתה לת כריתי תטתור המדבר כתילה
כי טעם ת"לכ"ולרים לפי טע"הטומר
תטע' התחלות השכיר כיסרל כת"ם
ספר הזוהר שהטומר כת להתחלות
השכינה והקב"ה ע"י יסרל והדחקת
רוח הטומאה ולזה היה קמח סעורים
בתנחת קנאות שהיה להקריב תשם
הכסדה ולהרחיק השיטה ע"ם ועוד"ת שפי' תלות הטומר עשה הכ"ם שלוש
כו' ולדעת התומר היה שעתד' כימי נדעון טעם העות' לשורות כת התנוה
שתפי' בדבר קטן שתעם כרחית לקיים העולם בזכילה כדכתיב לעיל פ"כ
פי"ז נכי יש דברים שהם נרחי' שכלים ועוה הכ"ה לעשות תשם כתה תנות
כו' ולזה תפי' בדבר קטן זה עוה יי' לעשות רושם תנוה והגדילו סיתנו לו
עד יום תתן תורה לרתו שכל חלק קטן תשתלות יעוה לפעתי' לכל התורה
ע"ר סתין שתה יורע תתן שכרן של תנות ולו"ת כימי נדעון שכלל הדור
תהנדיקי' הספיק בזכו' הקטן הלזה להגין על כל הדור להיות תנוה נעשי'
ברעים ולדעת הסב"ן טעם העומר לשורות כי תתין התנוני כלה תורה
נתבל כשהתו' ולכן כשתת ישרל תמצרי' שעדיין לת ככלו התור' היו ככהת'
ולרתו זה יכה בזתן זה לתם סעורים שהוה תשכל כשתה ויתנו ג' יום לקכל
התורה כשתה עוכה בגדתה הספורת ימים להוקק לבעלה וכיום תתן
תורה היו בתדרגת תנפשים ולת הקריבו שתי כלתם תחטים וזה הטעם כך'
פשוכר בעל רעיון תחיתנת ע"ם גם בעל העקיד' כפ"ו ע"ד כתרי' כזה על
דבר תנות יוסתן וקרבנו ותתר שהוה ההכדל לשר כין כעלי התור' לזולת'
ותתר שכפשה היה העומר תעעורים להורות טעם שכבדלו תעמי התרע
שהם כתדרג' קונים כפותי עדיין לת כתו לכלל תכוה' לת כתדרגת סעורי'
שהוה תחכל תצוך לשתם ולכתתן' ותתר טעל זה נתנה הטורה כעומר זה
שכל התתלות קטות ורבה ליתם הכשת י"ג נפש ולענין זה וכתתן תורה
כתו לכלל תנים ונקרתו פרישת חטים ע"ם הדרך הזה נתן טעם ש היות
שתי הלחם ולחלוף קרבן הבא עם העומר וקרבן שתי הלחם והם דברים
נכותי' ונם כהיות ימי הספיר' תורים על תצוקת יום קבלת התור' התריך
שם וכבר הזכירו ג' כרב בח"ג פת"ג ולו"ת רשכ"ן היה שעתד' כימי חזקי'
והכוונה שכות התור' שתר היתה כימים ההם כדכתיב' עתדה להם ולפי
פנם תנוה זו שביינה להורות תעלת התורה לו"ת שכות זו נרתה להם:
ולדעת רבנן טעם העומר ברי שיתברכו תת כטעם שכתכתי לעיל
סי' נ"ו ולו"ת סוו שעתדה כימי יחזקל שתע"ם שנעזר עליהם לעשות רעב
להם גר ומים לחזק"ת ניתן להם קצת דיוח והבלה שיהיה להם תתוך
כדוחק ולת יתותו כרעב. וזה תסנולת כרכת יי' כתכואות לפי שכועים
תנוה הוה ולזה הבטיח כתוכם קצת כרכה ולדעת ר"ל טעם העות' לרתות
שתין לנקב הקניינים התדומים תנך עניהם טעם היותם לריכים לחיי
העפ"ה כל תכם לכ עינין יחזו הכנו' כהם לעזרת ולסיים תת העסק התיות'
כתעלים הנפש ותם נתתלו בשכר טתורה וטכואות תין הכוונה כהם תנך
עניהם תך לסיום חיי הנפש ובכר התריך ג"כ זה כעל התקידה כפ"הנזכר'
כתו' שתוה הנך נתייחסו אין הקניני' ל השתל זה פי' שתומו' הכלתת

על ספירת העומר כפי כיורו כתנין דוד כדתות תכור' ואתר פוס"ה כי תת
ל תתרן תשר תכי כותן לכם וקנרתם כו' תרתו תפס ועל זה תעניין
הס ספיר' עד יום תתן תור' לומר שהתקווה וההכספ היה הכלתת הנפש
ע"י התור' והוא כטעם שהספירה לפי הטעם שכתכתי רשכ"ן שהכל הסקירה
לענין תחד ולדרך כעל הסקירה
ענין ת' תתנה כטוב העיון הס ש
תתלפי' שהם' כהחינת תעלת הק
וזה כהחינ' הכלתת הנפש והחסרון
ההלתות ולזה תתר ר' לוי היה ש
לפס כימי הסן וזה כי זתת קנתת
כתרדכי שהסן היה תחזיק הקניי
התדומים כתחכו כי זה כל ה
היותו תוכלת כתולו ולו"ת ש
תיפתחון לו כל לתומים כפ"ת ל
תרדכי לת יכרע ולת יפתחון ש
יחזוק התדומות לתין כערך הנפש
וז"ת כפ"ק דתגילה וכל זה תיכנו
לי תלתד שהיו כל נגויו תקוקי' על
יר' שהיתה פנייתו ותחכתו כ
להיות עיקר תלין ולזה כשרואה
תרדכי תכזה תכלית זו היה לוחן
וה תיכנו שום לי ולכן כשרואה תם
כזכו' תרדכי ותורתו הולה כדכ
שנתנו תכיכון לי' תלפים קנ
דכספתי יר' שתעטו תחתוכלנו
יכנה תת כל התדומות כענין ה
שהם היותו תעטקט להיות התכלי
ל הלתות הנפשי וההכללה ש

תת כולם.

וכי ים תלחמת תנוסף דכ
סנתריב תיירי ולפי פוה לה ש
כתלחמת תנוסו ותכוונו שכהיות
תתנוחה כליל פסח יכה תלתך יי
תתנה תסור כ"ל שפי' תלחמות תנ
תנוסף העות' דכתיב ותניח תת ה
סנוכות זו כלחם יי' כהם ת"ק ש
לת פי' תלחמות תנוסף תת ה
שהם ושתת תנוסף לת תסר' שת ש
כהולכם ותוכה' ושליש וירית כל

ולת ענין רקוד נפש.

הת"ר ואתם קח לך חטים כו' ירמ' דדייקי' לת תכתיב כהם ש
סעורים תעונים לעיניהם וק' תחר שתינים הרבה היו כה
יכרה תח"כ כשם שעורי' ת"ר תכרבנל תר"ל סילכל ג"כ פת של שע
כפני עלמו תו' שהספיק לת תסת לת דעונה סעורים תעונה קתי תל
שהזכיר תחלה ושטעם קוביא זו נדחקו כפ"הלון כפנייניס לתרים ש
לפ"ז י"ל כשכשר פומר סעורים הוה שנתן להם הכלה פורת' והוה ש
עליו רמז כעונת התינים הרבים שהם שכבר היה להם על מה שיסו
לתנסם ר"ת דוחק רחים זו ותתרן הקומים כתומר דבה כהם סעורים
שהתרובה שכתינים היו הסעורים ולזה נתייחסה העונה להם וזה ש
דעת רשכ"ן ותפרש למה רבה סעורים ולתר לפי שתרינן כלו' שתלשה
כי כן דרך להם הסעורים כדתנת' תעוכדת השתוע כשניתן לת רב
פ"ת שתים וירבה קניה שלוה ג' כתר שתוסל עוסים ותנה לכוש
ולתינם טוענים לוחה זה יוכה שהיה רוכו סעורים שהם כתוחים ש
חטים פוים לסעורים כבר יתכלוהו הכלנים ולפי שלפי זה כתנת ש
יחזקל תנוסל כיותר קניה שלת התסרוכה לקוניים הסכה שהוה להנשי

כעמל ישרתל.

והן תפסלים פירוש תתקנים כתו תורדין ותכפיליין דת"כ דשניי
ור"ל כיון דתדם נדול כזה תתכלו נקיה ותתוקנת' תסתתה ש
ידי כתה עכדים ושפחות תיך יעטער תכניו לתכול לתם תנוסל זה ש
תנהנו ו"ג והן תנזונין ולפ"ו ירבה לפ' תתדם עסיר ותם שתבדיו תנוסל
כתתכליו ושתקנה לתכול לפנשם תתכל כריתה תיך יעטער תכניו ל
לתם נר ותנוסל הפך תנהנו.

להוריעך שכל זתן כו' תע"נ דכתיב הכם כבה יתכלו כני ישרתל ש
לתתם טתה היתה סכורה הקטרוכה שתין ה"כ תלה סיו
ענין יחוקתל לתם לדונתת לתה תקרם על דרך והיה יחוקתל לכם לתנוס
ולזה הוקשה לת כי לתתן היות לתם לתוסת לת היה רתוי לנערות
וקתמר רבי יוסי דעות תחרת יש סיג לנדיקים להנטער כנער התין ישרתל

ונם זה ככלל כבה יתכלו כני ישרתל.

כיון שרתה כו' כל זה נתרת כתירי לם.

ביום הוה לכוורה קבה דתם כן י"ו כניסן הוה שהוא יו
תנוסף העותר ותיך תפסר זה ולת תנרות התן כי נ"ב נ
נכתבו ות"כ נ' ימי התעני' הוו י"ד ט"ו י"ו כדכתיב רש"י כפי' תסתר תכי
דכתיב ביום הנ' ותלכם תסתר תלכות והייתו יום י"ו סהוה ג' לתענות ש
יום תעלת תרדכי ותלנית התן שהיה לתכר יום הנ"ב כי"ו כניסן הוה ש

תם

א"ל אית בר נש יהיב כלילא דמלכא ברישה ולא מספר מפני מה את
בעי לבזוייה מלכות אזל בגין ספרא ולא אשכחיה מה עבד אפיק
מאנו ספורית ויתיב ומספר ליה עד דהוא יתיב ומספר ליה שרי
מהנה אמר ליה מה לך א"ל ווי ליה להההוא גבר' מה אתא עלוי מאן
עביר קומוס בנרון מאן דעביר קומוס קלטור מאן דעביר מנסטאר
פלטין את עביר בלנאי וספר (מי שהיה עושה פלטון כך וכך אתה
עושה בלן וספר) אמר ולינא חכים לאבוה דההוא גברא שחיק טמיא
בכפר קרישם בלנאי וספר ואילין אינון מאניה ספוריה כיון דחסל
מן מספר' ליה א"ל קום רכוב על הדין סוסיא א"ל לית בי כח דאנא
גבר סב אמר ולית אנא גבר סב א"ל ולאו את גרמת לנפשך א"ל
קום דאנא מימיך לך קדל ודרוס עלי וסוק ורכוב הדין סוסיא למקים'
עליכון מה דאמר כתבכון ויכחשו אויביך לך ואתה על במותימו
תדרוך כיון שרכב על הסו' התחיל מקלס להב"ה ואם' ארוממך ה' כי
דליתני ה' אלהי שועתי אליך ותרפאני ה' העלית מן שאול נפשי
תלמידיו מה אמרו זמרו לה' חסידיו והודו לזכר קדשו כי רגע
באפו וגו' אותו רשע מהו אומר ואני אמרתי בשלוי ה' ברצונך
העמדת להררי עוז אסתר מה אמרה אליך ה' אקרא מה בצע בדמי
ברדתי אל שחת היודך עפר היגיד אמתך ישרא' מה אמרו שמע ה'
והנני הפכת מספדי למחול לי א"ר פינחס ובקרית שמע היה עוסק
ולא הפסיק שנאמר למען יזמרך כבוד •

פרשה כט

א בחדש השביעי באח' לחדש הה"ד לעולם ה' דברך נצב בשמים
תני בש"ר אליעזר בכ"ה באלול נברא העול' ואתיא כרב כההיא דתני
ר' אליעזר דתנינן בתקיעתא דרב זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום
ראשון כי חק לישראל הוא וגו' ועל המדינות בו יאמר איזו להרב
ואיזו לשלום אי זו לרעב ואי זו לשובע ובריות בו יפקדו להזכירם
לחיים ולמות נמצאת אתה אומר ביום ראש השנה בשעה ראשונה
עלה במחשבה בשניה נתיעץ עם מלאכי השרת בשלישית כנס
עפרו כד' נגבלו בה' רקמו כו' עשאו גולם בו נפח בו נשמה בח'
הכניסו לגן בט' נצטוה בי' עבר בי"א נידון בי"ב יצא בדימוס אמר
הק"בה לאדם זה סימן לבניך כשם שעמדת לפני בדין ביום הזה
ויצאת בדימוס כך עתידין בניך לעמוד לפני בדין ביום זה ויוצאין
לפני בדימוס אימתי בחדש השביעי באחד לחדש רבי

פי' ויהי ביום הג' כו' של פסח כתרגם המתרג' שיקם' טפי ולפי האמת כ"ק
[...]סר ביום הג' דכתי' באסת' לאו יום ג' לתעני' אלא ג' לשלוח הרכי' כדפרש'
[...]ק דמגילה וישב מרדכי מלמ' ששב לשקו ולתעניתו ואפי' את"ג לתעני'
[...]סבר דג' ימי התענית הוו י"ג וי"ד וט"ו כדאית' במדר' אסתר • סגיין כי'
[...]ן פי' על הרוב איכו אלא י' מכין א"כ
[...]י' מכין • פרטי ליהודאי פי' שלטון
[...]ולי' רוכים להעלותם ולהראות
[...]ון בעיר וסך ורכוב גרסי' ולא
[...]חיק לפי שכלם סגרו חנותם
[...]מו לראו' כשיעבור מרדכי כאשר
[...]ה אסתר ולפי מדר' זה לא נתכוו'
[...]מר רק שיראו הכל לראו' במרדכי
[...]כי שהיה פתח תקוה לישראל
[...]רויים כנער וג"כ האומות יפחדו
[...]לוא יד ביהודים כשיראו במעלת
[...]רכי אמנם בפ"ק דמגילה קאמר
[...]תה אסתר שלא ימצא ספר וכלן
[...]כ כוונתה שיתה לבזות את המן
[...]טרך להרחיקו ולספרו בעצמו
[...]פיל גאותו ויתכן שחשבה מחשבה
[...]ממרירות נפשו על בזיונו יתעלל
[...]כר או יפגע במרדכי ויתחייב ראשו
[...]ך וכמותו תבטל גזרתו אשר גזר
[...]יהודים וגם זו ויר' שהיתה כוונת
[...]רכי כמה שהיה מכעיסו שרכב על
[...]רו וכפטו כו כמ"ש בגמר' כי רגה
[...]בי למות ע"י כדי שעי' ויהרג המן
[...]בטל גזרתו • דנצחי י' מניכון
[...]ב"ג דהשת' לא הוו מידי י"ל דאעות'
[...]ין מניחים בזמן שבי"ה קיים קאמר
[...]מר זכותו לדחו' כסף המן דבה"ג
[...]רי' פ"ק דמגילה גלוי וידוע לפני
[...]והיה שעולם שעתיד המן לשקול
[...]לים על ישרא' לפיכך הקדי' שקליה'
[...]קלי המן והיינו דתנן בא' באדר
[...]שמיעים על השקלים וי' מניכון
[...]אמר היינו בכל שנה ושנה ואע"ג
[...]לגרוף כמה שנים טובא הוו מ"מ כי
[...]ניכון משנכנסו ישר' לארץ עד חרבן
[...]ית לא יעלו אלא לפ"א ככרי כסף
[...]רחוב ורחוו י' אפים ככרי' המן ועי"ל
[...]מסתא קאמר דידע המן שעסוקים בתורת העומר חשיבא כהכאתו
[...]מדר' לעיל פ"ז בקרבנותו • טה עבד אסר כר' דה"ג אסר מגוי ופתח
[...]פתיה ועל מוניה ותקניה ועאל ואסחיתיה • מאן עביד קומוס פי'
[...]ומוס שלטון ובנרון וקלטור כו' מיני שלטונים הם ויר' מי שהיה אמנם
[...]לטונים עכשיו נעשה בלן וספר • ולית אנא גבר סב ליסב הגרם כרמ'
[...]רדכי בקש ממנו שיכרע לפניו כדי שיעלה עליו לרכוב על הסוס לפי
[...]אינו יכול לרכוב בזולת זה מפני זקנתו והשיב המן כי גם הוא זקן ואיך
[...]רגם לפניו לזה והשיב מרדכי כי הוא שגר' לעצמו זה שבקש בן מן המלך
[...]הוצרך המן להודו' שירכב עליו ויתקיים בו ואתה על במותימו תדרוך
[...]מר ארוממך יי' ק' דמזמור שיר חנוכת הבית לדוד כתיב ביה ומה ענין
[...]רדכי וכל זה הם וי"ל דהוזקק לומר שאין כל המקראות דברי אחד
[...]ומר ארוממך יי' כו' מ"ט לומר זמרו ליי' חסידיו והלא אמר כי הוא
[...]אמר ירומם ויזמר ליי' ואם ר"ל שגם אחרים יזמרו ליי' על נפלאותיו
[...]דנקט חסידיו לימא לכ"ע שיזמרו ליי' ואומר' ואני אמרתי בשלוי כו'
[...]רצונך כו' לא יכון למי שאמר ארוממך יי' כי דליתני כי זו הודאה על
[...]כ' וזו הודא' על הרעה ותרוייהו בהדי הדדי א"א ואומר' אליך יי' אקרא
[...]א"א שיהיו דברי האומר ארוממך יי' כי דליתני שאמר שהודה שענהו יי'
[...]ויבק' מה בצע בדמי כו' כאו עדיין מסוכן בתוך הצר' גם אינו כר' שיהי'
[...]רי האומ' ואני אמרתי בשלוי כו' שאחרי אומרו הסתרת פניך דמשמע
[...]בטחתו בסתיר יי' פניו ממנו מאי קאמר מה בצע בדמי כו' והלא בעון
[...]ראוי לכך גם אומר' שמע יי' וחנני א"א שיהיו דברי האו' אליך יי' אקר'
[...]כ"ל לתיסמך שמע יי' וחנני אליך יי' אקר' ולא יפסיק ביניה' כאומר'
[...]בצע בדמי כו' וכ"ש שלא יכון היותו דברי הראשוני' כיון דכתיב הכא
[...]אומר' למען יזמרך כבוד ולא ידום לא כמג' לד פי' יפה אם הוא מדברי
[...]אמנם לפי מ"ש שזה מדברי מרדכי וזה מדברי תלמידיו כו' הכל נכון
[...]רדכי מענותנותו תלה הגלתו בחסד יי' ולז"א שועתי אליך ותרפאני
[...]ו סליחת עונו ע"ד רפאה נפשי אמנם תלמידיו היודעים בחסידותו
[...]הגלתו בזכותו ולז"א זמרו ליי' חסידיו שיהיו בטוחים שלא יעזוב את
[...]דיו לעולם ושמרו כמו שעש' למרדכי ואם יקרה להם צרה לא יתיאשו
[...]ידפו שיגלם יי' כמרדכי וז"א כי רגע באפו כו' ואני אמרתי בשלוי
[...]המן שהיה חושב כי לא ימוט לעולם ולא זכר יד יי' המשפיל גאים
[...]בניו היה הודה בע"כ ואיך יי' אקר' דברי אסתר שעדיין לא היתה בטוח' מפחד
[...]מה יטור לה מה שנכנס' שלא ברשות וכ"ש אם יצטרף מה שחשבה
[...]מפני שזמנה אותו לבדו [...]ם בגמ' וכ"ש למה שכוונת' להעיז פניה
[...]סוא הבורר כמ"ש בגמ[...]ים גר ואויב היתה מכוונת אליו או

סמא יכעוס המלך שבאה לבטל גזרתו וכשידע שהיא יהודית יהרגנה כי
יי' וחנני דברי ישרא' שעדיין לא היו בטוחי' בהגלה כל שלא הוחזרו ספרי
האף והחימ' ולמען יזמרך כבוד דברי רוח הקדש כדאי' במדר' אסת' וקמ"ל
דבק"ש היה עוסק כדאמ' רב פנחס ואע"פ שנכתבו הדברי' זה אחר זה כאן
כלן מפי אחד כן דרך הכתובי' בכמה
דוכתי כדכתיב בכ' כמה וזמני ואמנם
הוכרת זה בחנוכת הבית יר' שלע"ס
נפה ברוח הקדש כל זה והזכירו פס
משום דארוממך יי' כי דליתני כו' על
יי' העלית מן שאול נפשי ידבק בו ג"כ
לפי שעלה משאול וחיה בחנוכ' הבית
כדאי' במד' קהל' כפ' ושבח אני ואיידי
דהוכי' האדאת מרדכי הזכי' גם כל זה
ובק"ש היה עוסק פי' דוח הקד' מעיד'
על מרדכי שהיה עוסק בק"ש ולא
הפסיק והיינו למען יזמרך כבוד ולא
דבר' לב ידום כלו' ראש חכמו של מרדכי למען
תלים ל שפי' מזמרך כבוד דהיינו ק"ש שהוא
כבו' יי' ולא ידום להפסי' אא היה אומ'
יי' אלהי לעול' אודך והיינו כשבא המן
ועמד בתפל' כדלעי' היה זמן ק"ש ואף
שבא המן אצלו לא נבהל להפסיק
מפניו אף שאע"פ שבטרוהו שבא
לכבדו במתנות המל' לא שת לבו להשיב
להם עד שגמר ק"ש ויתכן שבעת היותו
רוכב על הסוס ברחוב העיר הגיע
זמן ק"ש ולא הפסיק להשיב לשואלים
בשלומו ומשתחוי לפניו עד שגמר ק"ש
ואפי' כימא דקוד' שהיה עוסק בהלכו'
תלים העומר הגיע זמן ק"ש לא יקשה מה
קיט שהיה עוסק בתור' תהלה דבה"ג אמר
בפ' שהיה קורא שהיה עושה רב שסונה
לתלמידיו והדר קרי ק"ש • הה"ד
לעולם יי' דברך נצב בשמים ה"ג לתת
טע"ב היות יום תרועה דהיינו יום
הדין בחדש השביעי אפי' שהיה לנו
טעם לקביעו' הדין ביום מיוחד כשנ'
שאמר שניסן ראשון לחדשי השנה
יותר היה ראוי להיות בו המעלה הזו
וכ"ש שאפי' על היות יום מיוחד בשנה
לדין נרי' טע"כ לגבי הדין והנדוני'
בר' לבאור שאין לקבוע דין ביום מיוחד מזולתו אא שיהיה הדין בכל יום
ובכל שעה כדעת קצת וכמו שהארכתי בזה ביפה עינים ח"א בפ' האזינו
ע"ש ויהיב טעמא דמשום דבתשרי נברא העול' וביום זה עמד אדה"ר בדין
ויגא בזכות הנה הב"ה שיהיה סי' לבניו ולזה היה דיכם תמי' ביו' זה כדמפ'
ואזיל ומייתי סמך מלעולם יי' דברך כו' לדור כו' למשפטך כו' דמשמ' דה"ק
שלעולם משפט יי' ודברו נצב בשמי' שגוזר בכל שנה מה שיהיה בעול' והיה
זה ביום הבריא' והיינו לדור ודור אמונתך כוננת ארץ ותעמוד למשפטיך
עמדו היום יר' ביום שכוננת הארץ תעמיד בוריך במשפטיך לפי שהם
עבדיך וכוונתך לזכות' כמו שזכית לאד"הר ביום זה ולפי המדרש שהביא
הילקו' על זה המקר' כרמוז הרחמי' כאומ' לעול' יי' וקמ"ש נצב בשמי' שיקיי'
דברו שהתקין עם אדה"ר לדונו ברחמי' וכן לבניו ביום זה וז"ל ר' תנחומא
בר אבא אמר מהו לעולם יי' אמר דוד רבון העולמים לעולם אין אתה בא
עלינו בדין אא במדת רחמי' אולי כך לא היינו יכולי' לעמוד אפי' שעה אחת
לעולם אקים אין כתי' כאן אא לעולם יי' במה אתה דנגו במדת רחמי'
שנא' יי' יי' אל רחום ולא אנו בלבד אא אף לאדה"ר יציר כפיך אולי שהתפסת
מדת רחמי' בשעה שדנת אותו לא היה עומד וכך התנית עמו לדון לבניו
ולזכותם א"ר חנינ' כשבקש הב"ה לבראת עולמו שתף ב' המדו' וברא שנא'
ביום עשות יי' אלקים ארץ ושמים וכן לאדם וייצר יי' אלקים את האדם מהו
נצב קיים דברך שהתקנת עם אדה"ר שכשם שדנת אותו ברחמי' כך אתה
דן את כל הבריות אחריו מהו לדור ודור אמונתך מהו למשפטך עמדו היו'
אמר הקב"ה אדה"ר אני דנתי אותו וזכיתי אותו ביום מלי' אף אתם
כשתהיו באים לפני בדין בר"ה היו באים בשופרות ואפי' ים לכם כמה
קטגורים אני אזכור עקידת יצחק ואזכה אתכם בדין • בכ"ה באלול
נברא העולם בפ"ק דר"ה תניא ר"א אומר בתשרי נברא העולם שנא' ויאמ'
אלקי' תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע עץ פרי איזהו חדש שהארץ מוציא'
דשאים ואילן מלא פירות הוי אומר זה תשרי ואותו הפרק זמן רביעה הוא
וירדו גשמים עליהם וצמחו שנא' ואיד יעלה כו' ואין זה סותר למ"ש הכא
דהתם בגמר הבריא' מיירי דהיינו יום ששי שבו נברא האד' ואז ר"ה שהית'
לבנה בעת חדושה ואז מונין מולדה לר"ה הביא וכן מ"ש זה היום תחלת
מעשיך על יצירת האדם קאמרינן אבל תחלת הבריאה שהיה קודם לזה ו'
ימים אנו מחשבין כ"ה לאלול ומונין מולד השנה הביא בהר"ד כתבין
המולדות ועל תחלת הבריא' קאמר הכא בכ"ה באלול וכן כתב הר"ן בפ"ק
דר"ה : בההיא דתני ר"א דאי לר' יהושע דאמר בניסן נברא העולם
אין זה היום תחלת המעשים • בתקיעתא דרב פי' בברכות שבלי'
שתוקעין על סדרן דהייגו מלכיות וזכרונות ושופרות :
ועל

ועל המדינות כו' ימר לה יקבץ לחמי מיית להם דהם לר' יהושע נתי
לית להו דר' מונא סיום הדין כר"ש ותם"ק סתין הטעם הנו' משום
מ"ם כלו' לפיכך הני סבר כת' מהטעמי' דלקמן וזת' משום דלר' יוסי דתמ'
מדם נידון בכל יום וכן לר' נתן דאת' בכל סעם כדתי' בפ"ק דר"ה לם מתי'
הם דקאמר הכא וכריות כו' יקדו
להזכירם לחייס ולמות נקטים הכא
יסע' מד לומר דאתי כר"מ ור"ש כר' יהושע
רמש"כ ולא הם להזכידו ·

נמצאת אתה אומ' כלו' מכיון דכב"ה
כחלול נכר' העולם נתנה שבר"ה הוא
שבשר' מדם ומנב מורחי' קאמר סדר
כריאתו שבשעה מ' עלה במחשבה כו'
לימר דבר"מ נידון כי"כ יגא כדיוקום
סהוה המכוון לענייננו · בשעה מ'
עלה במחשבה כו' בפ"מ דיני תמוכות
מ"ר אתה בר חנוכ"ג שעות הוי סיום
שעה מ' הוכר שפרו כ' בשעת נולם
ג'נמתחו מכריו ד'נזרקה כו נשתק ס'
עמד על רגליו ו'קרא שמות ז'נזדווג'
לו חוה ח'ילדו למטה כ' וירדו ד' ט'
נגנוזה שלה לאכול מן האילן י' סרח
י"מ נידון י"כ נשרד והלך לו ות"ת
מין רמיה מהכתובי' לאלוקים שו ויר'
דעתר נמידי לם ותה שב"ע היה למה
שלה כ"כ כיצירת האדם ולא כרמו
יצע' לט כרגע כשאר בהמות כדמית' בפ"מ דיני תמוכות
וינידתו כדכר האמור שבשעה שבעין
ותתון · בשעה רשמוכ"שלה במחשב'
ות"ת והלה מחשבתו ית' קודמת למלחי
מכלית כי אין חדוש מחשבה אלו
חלילה וי"ל כדתי"בגה נבי מחשבה
כלילה דלעיל ס"ח פי"כ: בגם שפרו
שהכל העובר שפרו נופו
מכבל ורחמו מל' ומכרין תשאר מרכות כדמית' בפ"מ דיני תמוכות
וב"ל דנכלו דקאמ' הייגו שפר רחמו לאוד ושפר נופו לאוד · רקטו שעשה
בו נור' שבני' ואחוך מכרי' ואין קושיא מעשהו נולם דקאמ' בשר הכי שלם"ם
סייהיה בו אחוך מכרי' מקרי נולם כל שלה נזרק'בו בשמה וכן כתב הערו'
בשר'נלם ומה שחדש בשמית הייגו שלם סייה מרוקם לה היה שלם שפר
מנוכל ושוב עשהו נוף בשר ודם · בריחום בהכלה שלם"ם שנשרד מנ"ם
נהג עמו מדת רחמים שלה מת מיד שלא נתן לו יום מ' משלו כדלעיל ס"ח
דיש פכ"ב · פתח ואתה אל תירא משום דק"ל מ"ט אל היות י"ה כת' בשרי
כדלעיל בפי למיתר משום דהוי סתוך לזכותם בחסיפת הדגן בתמוכות לקט
שכחה ופאה ולכאי בפי למתוי סתך מהתי קרא דכתיב כי תעשה כלה
בכל הגוים כו' דהייגו שלם"ם שהם מכלים שדותיהם כו' כדלקמן שטעמו
סיעדל אוכים בתמוכות מתנות עניים כמו שלפער' ומכיון דמייתי ליה דרים
כולים קרא כדרך המדרש · מדבר ביעקב נופיה מדכתי' עבדי יעקב וכן
ואתה ישרא' עבדי כו' אל תירא כי עמך אני דדרשי ליה לעי' ס"ח שם ס"ה ביעקב
ובן אל תירא עבדי יעקב ויסורון בחרתי בו משמע ביעקב נופיה ומיון תיתי
מת"ם כי הכני מושיעך מרחוק סגם הוא נופא שמעו שהוא מרגים שחלה
בגרותיהו ויסופתיהו כדלעיל כפ"ט מז' ר' וכמיכה דכתי בפ' ויבצר ביעקב
ומיון כורך לכל זה שכבר אמרו בפ"ק דתעניו יעקב אבינו לא מת מדכתי'
הכא כי הכני מושיעך מרחוק ושם ורעך מארץ שביה דמקים הוא לזרעו
מה זרעו בחייה שלם הוא בחייה ושלם דמשמי טעמא דריש הכא קר' ביעקב
אלו שרי א"ה נר"דשייך לה מדל"ק ירודים ושולים כדשייך לעיל ס"ח ולא
ס"ל למימר כדאת' שהם שכל מ' ירוד מחברו כי לא ינדק זה רק בני מלכיו'
ולא בכלל ושוד המפער לאו בר' מלכיות כלאוח מיירי אלא בכל שרי עכו"ם
ובכללן הוא שוכח שמיון ירודים ושה דקאמר הכא שרה של בבל ושל תדי
כו' דונמת קאמר וה"ק כל שרי מ"ם שהרחקו ירידתן · עולה ע"עוקים
דאמ' לם שבה שפשטה על ישרא' וכן של מדי כ"ב ושל יון ק"ם · עולה ע"
עוקים ושוב יורד ויהיינו עולים וירודים ות"ת שהרה של הרם לא דאמ'
יורדים דהם לא חזו ליה ירידה ותם"ם שאתר לו'י סיורידנו כיון שלא
שה ירידה כעיניו כירידת השתר לה מיכלל בכלל וירדים דקאמר ·
עוקים כעריך נרסי' חוקים ופי' מעלות מ"ל הקב"ה ואתה ל תיר' ונרמז
בת"ם כתרתה הסולם שני י' שקי מהרהם מכיך כו' שעיק' הכעור'
להקלחה העתידה ? אפילו הוא עולה ויוסב מכלי רמז להפלגת הקלחתו
ונתה מזלו וירמוז ג"כ ל עתידתה של י' ושל מכיתו להשניה ומכיון ושת
כתשר עשו כתחה שתדות וזהו עתידה שלגלו יתב"ש ושב נכא השמי' הגליל
ומתנו קורס התחיל · שמא ח"ו כו'ות"ת ומה מפסיד בעלייתו בכר
מירכתי בם"ב בל"ב ס"ו'ך ק' תתי קאמר שם שתה עולה מין לך ירידה
עולתית והלה מחזר מישרא' יהיו חוטאים נריכים להשתעבד בגלות כדי
שלא ירבו ניהנם כדאמר לעיל ס"ח פת"ד והכתר יהוש שמעני חטאתו
בשתעבדתו וכן תת"ם בס"ב פל"ב שלו לא חטאתו לא היתי'תות'ולעתן שולט כה'
ועוד דהשם בסרי'ו'קאמ'תתי בשם עושי רצוני משת"ד בזכותו תלית
שלא'בעליה דישרא' והיכי שלי ליה הכא ויעקב ופ"ק שהם היה שפער שלא
ישתעבדו ישרא' שפר עתען תיך יתכן שבשביל יעקב שלא השתין ישתעבדו
אבות יהכלו בוסר כו' והיותר תימת תיך יעקב בחור שבחזות לה השתין

בדכר י"ו'תין לומר שלא נתבא'לו היות שדבר שפי י"ו'דתי חלוס נשמ'
הוה והכניה לה יסופך בנבואתו בפ"ב הרב ו"ל שתם"ם שיהטאו לה יח'
מגדולתם שכל יקחו מיד י"ו'עונש כיסורין שחדיש ע"ד ובקדמי בשב'
בשעם כו' ויעקב לה השתין שפני שתין הבטחה לנדיקי'בשב'ו שתם יגי'
החטא בדלעיל ס"ח נבי ויירש'
שפר כי תן השתם הבטחת י"י בשב'
ע"י כניה היה על תנתי שלא יהי'
התוכחה ותכיון דהבטחה זו היה
לנדיקי'ם ולא לרשעי'ם ולא לבינונים
ולא לבעלי תשובה ולא לבעלי מדרגה
אלא לכולם ולכך נאמר בה לשון
ברית שהוא לשון שוה לכל נפש
שנאמר ברית עולם לדור דורות
לאברהם ולזרעו אחריו ולא נאמר
ברית לאברהם ולזרעו אחריו ·

ב רבי נחמן פתח ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה' כתיב דכתיב
ויהלום והנה סולם מוצב ארצה אמר ר' שמואל בר נחמן
אלו שרי א"ה ר"א שמואל בר נחמן שלמר שהראה הקב"ה ליעקב
אבינו שרה של בבל עולה ע'עוקי ושל מדי נ'ב ושל יון ק'ם ושל
ישמעא' עולה ולא יורע כמה באותה שעה נתיירא יעקב אבינו אם'
אפשר שאין לזה יריחה א'ל הק'בה ואתה אל תירא עבדי יעקב אפי'
הוא עולה ויושב אצלי פשם אני מוריד הח"ר אם תנביה כנשר ואם
בין כוכבי'שים קנך א"ר ברכיה ור' חלבו ורשב"י ב"ש ר' מאי'מלמר
שהראה הק'בה ליעקב שרה של בבל עולה ויורד של מדי עולה
ויורד ושל יון עולה ויורד ושל ישמעא' עולה ויורד אמר הק'בה
ליעקב אף אתה עולה באותה שעה נתיירא יעקב אבינו ואמר שמא
ח'ו בשם שלאלו יריחה אף לי כן א'ל הק'בה ואתה אל תירא אם אתה
עולה אין לך יריחה עולמית לא האמין ולא עלה א"ר ברכיה ור'
חלבו בש"ר שמעון בן יוחאי ר'ם היה דורש בבל זאת חטאו לו
ולא האמינו בנפלאותיו זה אכינו יעקב שלא האמין ולא עלה אמר
לו הק'בה אלו תאמנת ועלית עור לא ירדת ועכשיו שלא האמנת
ולא עלית עתידין בניך שיהו משתעבדין בה'ו בסמי'
ובארנונין וכרימין ובגלגלין' באותה שעה נתיירא יעקב אמר לפני
הק'בה רבונו של עול' יכול לעולם אמ'לו ואל תתת ישרא'ל כי הנני
מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים כר"א מארץ רחוקה באו
אלי מבבל ואת זרעך מארץ שבים מגליא ומאפסי' ומהברותיה
ושב יעקב מבבל ושקט מפדי ושאנן מיון ואין מחריד מאדום כי
אעשה כלה בכל הגוים אשר הדחתיך שמה א"ה שהם מכלין את
שרותיהן אעשה כלה ואותך לא אעשה כלה אבל ישרא'ל שאין מכלין
את שרותיהן כר"א לא תכלה פאת שדך לא אעשה כלה ויסרתיך
למשפט מייסרך בייסורין בעה"ז כדי לנקותך מעיונותיך לעתיד
לבא איסתי בחרש השביעי · יהוה

ג יהודה בר נחמן פתח עלה להים בתרועה ה' בקול שופר בשעה שהב"ה יושב ועולה על כסא רחמים הוא עולה מ"ט עלה אלהים בתרועה ועומר מכאן ובשעה שישראל נושלין את שופריהן ותוקעין לפני הב"ח עומד מכסא הרחמים ויושב בכסא רחמי דכתי' ה' בקול שופר ומתמלא עליהם רחמים ומרחם עליהם והופך עליהם מדת הדין לרחמים איתתי בחדש השביעי ר' יאשיה פתח אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון ר' אבהו פתר קרא כה' וקנים שהם נבנסים לעב' את השנה מה הקב"ה עושה מניח סנקליטין (יועניס) שלו מלמעלן ויורד ומצמצם שכינתו ביניהם מלמטן ומלאכי השרת אומרים הא תקוף הא הקוף הא להא הא להא מי שכתוב בו אל נערץ בסוד קדושים רבה מניח סנקליטין שלו ומצמצם שכינתו למטה כל כך למה שאם שעו ברבר הלכה הקב"ה מאיר פניהם הה"ד באור פניך יהלכון א"ר יאשיה כתיב אשרי העם יודעי תרועה וכי אין אומות העולם יודעים להריע בשה קרנות יש להן בשה בוקינים (סופורות) יש להם בש' סלפירנסין (חנוגרות) יש להם ואמרת אשרי העם יודעי תרועה אלא שהן מביאין לפתחו את בוראן בתרועה והוא עומד מכסא דין לכסא רחמים ומתמלא עליהם רחמים והופך להם מדת הדין למדת רחמים איתתי בחדש השביעי ·

ד ר' ברכי' פ' בש"ר ירמיה אורח חיים למעלה למשכיל אין אורח חיים אלא תורה כה"א עץ חיים היא למחזיקים בה ר"א אורח חיים למעלה למשכיל אין אורח אלא ייסורין כה"א ודרך חיים תוכחות מוסר למעלה למשכיל למי שמסתכל למצותה של תורה מה כתיב למעל' מן הענין לא תבלה פאת שרך

ה רבי ברכיה פתח תקעו בחדש שופר וכי כל החדשי' אינן חדש אלא בכסה וכל החדשים אינן נבסין אלא ליום חגינו והלא ניסן חדש נכסה ויש לו חג בפני עצמו אלא איזהו חדש שנכסה' ויש לו חג וחגו ביומו אי אתה מוצא

ר מתרן רחוקה כו' כמו שיתף מרחוק מיירי על הגאולה של בית שני אבל מכבל ואת זרעך מתרן מיירי בגאולה העתידה שהיה קבון את מכסה מקומו ולכ"מ מתרן שכי' שכובל גליות ומספמיא וכל סתקומו' וכן יעקב מכבל כי' בעודם בכבל שיהיה להם תכונה ופי' וכך מלשון ונח ונכן ושקט מתדר כו' ויהיו נחרי בפ"ק דמגילה לא מסתיים כשהיו מתעסקין להם דניחל מיתחל ושוויה ולא נפלטים מהן שמתעסקין להם מרדכי ואסתר כו' ומיון לפ' וכך יעקב מכבל בגאולה העתידה דמיון הגאולה שלא מתדום דכבל ומדי ויון נתכך מלכותם זה כמה שנים ·

פסח מכלין כו' נר' דדרים סתוכי' מדכתי' לעיל מכחלם מן לחדם כו' לא תכלה פתח דרך שתתא למי שיסר' סתין מכלין פתח שיהיין יהו חיים וקיימים מפסי"ב ודרים לה מהמי קרא דטע' יעשו כלה לפי שמכלין סדותיהן לא שיהיו סתין מכלין סדותיהן לא שלא תכלה כ"ש מ"ט כליונעכו"ם ישראל מהכליון מפני הכלים שלהם זו טפי מכתה מנות וכי מפני שהן לסתן כלין תלי' בה שהן ועוד מה ת"ל סתן מסר מטה כמה סתין סדותיהן כי לה נכנסו על כך סתיכות כתב הז' לומ' כי כיוס זה דרים נידונים לתבואת ויר' שה"כ טפח על התיימדו הדין כיום הזה זמן סימנה ליסרחל זכות כו' לקרוב לזכות הדין מגד התעסקם מנות כדכתיב ביפה עיני' ח"ת

נכי כי חק ליסרל הוא מפטר לשקי יעקב שבשנלכו כ"ד לעברם הק' כמ"ש חומר למלחי הספרת העבירו כימה העבירו סניגורין כו' לה"ק יודעי תרועה שבפי עיבור הסנה בהים יום התרועה והדין ה"מוקדם מן מחומר ונפקא מינה שי' מפטר מעשה דינו בעבורם · מניח סנקליטין שלו עם שהעבין בשפוטו מפטר ירמיה כ"ב כוס מה שבועא שי' מפטיר לעבור הפנים והחדשים להסכמת כ"ד שלמטה ואפי' שם טעו בחשבונם ויגטרך לשנות סדר הדברי' בעבורם וכמ"ש נכי לא נומר עלי ועל הבחולה כת ג' פנים שבשלה יעברו כ"ד שבע' בחולואים חוזרים ומבטיחים לחרים כדבתיבנא לקמן ם"ם ס"כ ו"ו מ"ת מניח סנקליטין שלו ומוא סדר העולם כנמשך מהתנוחות העליונות שמניח אותו בסדר ומפטיר מניחות לחשבון כ"ד ו"ו מ"ת שם טעו מחיר פניהם כי לא יתבוששו בהפסדם מניחו' הדברים זולת חשבונם וכמ"ש בנת שמחר לירח זיל מיכסי ובכסא מפני כבודם: וכי מין מ"ם יודעי לדרים מ"ת מ"ם מניחן תוקעין בסדר תקיעתינו מפר"ת מפ"ת תר"ת לה בסבילו זה ינפתרו ישראל בידים כי נקל לה"ק לעשו כוחת שם ילמדו מחר פיודעים לדרים כמה מיני קדנות בקולות תוסיקי'ת לפתוח את כורחם בתרועה שמכונים בה לתסוב וחזרה שלא וקבלת עול מלכות שמים שברמו בתרועת הסוף, ויפר דברים טובי שברמו כאן וכיחוד הזכרת עקידת יצחק שבסופר וזכר למילו של יצחק : והופך להם מדת הדין לרחמים והיינו יי' בסור פניך יהלכון כי יפר יי' פנינו כמדת רחמין בהורמת שם יי' · פתח בש"ר ירמיה מורח חיים כו' דעתו בטעם קביעו' הדין בה' בתברי מפני זכות לקט שכחה ופאה שקיימו תמול שלשום ודרים סמוכי' לעיל לה תכל' פתח דרך בתברי' דלעי' ס"ב עמיית סחר תחור חיי' למעל' למתבי' דדרי' למסתכל למה שכתו' למעל' כדלקמי' ומכיון דמיית לי' דרי' כולי קדם שכח בדרך המדר' · לפי שמסתכל בו כלו' מסתכל בסר' כתיבת המנות לדדו' שמיכו' וז שם שלמעלה ממ"ש והיינו מה כתיב למעל' מוסכנין בו' דקמת ודרי' למעל' למסכיל בסירום ופישורי' למסכיל למעלה וס"ק חורם חיי' דקיינו תור' כלו' שסנא סורו' התור' וטעמיה למסתכל בכל מנוה שלמעל' היתי' שמתי' בלמוד טעמים בילפי' שכח טעם יום הדין בח' בתברי מדכתי' לעי' מיני' לח תכל' ומין זה חול' למ"ם לעי' פ"ה ספרסיומי' סל תור' נדרשו' לחדרים ולפנים כי בנדרום גם הפ' הפלשתי עם שלמעל' היתי' נמנה שהתנטיו' נדרשת לפנים ולחדרי' וטע' למען סיר משול מטה לפ"ו יר' שכתר' התליג פ' שהוכי' שסתכלו למעל' כתור' תרי' שהכנה בתור' יגעל משלו מטה וכדרך שתת כם"ט מז ל"כ בניו של קרח שנסתכלו למעל' כמלטו ותניה שלא נסתב' למעל' יוד למט ותיכ' למי' לפי תה שפי' מן תורם לא יסורי' מתי למעל' למסכי' כו' ו"ל דה"ם היסורין למסתכל למעל' דהיינו הנדיך מלבו תמיד שמתי' כדי להגילו מטה שכל סיי' חסך בו תדבתו ביסורין ס"כ היסורין סם לכבוד ולמעל' למסכיל ותכין בדבר ותהו בכודו שם פ' היסורין יסיר משול מטה · ר' ברכיה פתח בו' ת"ש בכפי פתחיתו הנז' כם"ר ירמי' שם יחול הדין בת' בתברי מפני היותו דרוש לזכו' בו מפני מנות לקט שכח ופאה שקיימו בזמן קדוש כדפי' לעי' הנה לפי פשיטו' זו בר' דלמו מסו' זכות לקט שכח ופאה לחול סיגל' לזמן זה לזכו' בו לא מפני רבי' זולת זה שם מנד היותם יותר פנויים מטעשים ומעכבין ידיהם מכל מלאכ' בשל' שכבר אספו מגרנם ומיקבם ובלו הכית שחתי' וטובי לב והיו נבוני' לעשות בחות' ואם מנד שהשמש בכת' מנות שהר בחדש

תלי' ת

תלי' מט

שם

מכלי' שם יג שם ו

זה מסוכה ולולב ומצות מעשרות מהתכלות שהכנים לכיח כי תשרי ר"ש
למעשרות כתבנית כפ"ק דר"ה וסמוך חנמרו שעורו כדנרסי' התם ונ"כ
יקיו נוהגים בו בתעלומי נדרים לכי שבעות חג השבעות תפשר יעבור כבל
תחזר מס בגר קוס הפסח דהוו לפו מלמה דגליס כשדרן כדתית' בדיים
ר"ש הרי שבחדש זה יהיו ליסראל מצות רבות הלבר זכות לקט שכחה
ופאה שקיים תמול שלשו כדתתיבנה ואין כ"ל בזמן הסמיטה והיובל כי
תשרי ר"ש לשמיטין וליובלות בחלה שבכניסת תשרי מתקדשים יותר
בחגות וכ"ש ביום הכפורים שהוא יום קריאת היובל לקרוא דרור בחרץ
לשוב איש אל אחוזתו ולשלוח העבדים וכדיפרשתי ביפה שיעים חלק מ"ס.
תחיינו כי למה שיי' תפץ למען נדקו להגדיל כריותיו יבוא בחשבון בזמן
היותר נאות לשם להיות זוכים בדין ולכן יבא בחשבון תמנו בזמן זה שהוא
מוכן לזכות מחשבה המצות הנז' ולבן פתח בהאי קרא דמע' כיה בחר'
זה תחדשו מעשיכם בשופר בחדש
זה תשופר מעשיכם ומכיון לחייתי
קרא דריש ליה כוליה הבא.
וכי כל החדשים תיכן חדש וחיכי
תחיי תניא בחדש השביעי שופר שהש
על ר"ה ל"ל לקרותו בשם שהוא תשר
שיורה על ר"ה שהוא יום התקיעה?
אלא בכסה ובל החדשים כולה כ"כרכיש קתמר לה וה"ק אף אם תשיבני
דבחומרו בכסה ייתר היום הזה הא כמי ליתא לכל החדשים נמי
נכסים ולא אם תאמר שבחומרו ליום תגנו ייתר חותו הא כמי ליתא לדיעין
ליתא כיה כמי חג וקס"ד שפי' ליום תגנו שבכולו בחדש הוא עשוי ליום תגנו
שע"י בסוי הלבנה אבו מוגין מחדוש ולהאמר בר"ה כ"ד שעות מתבסה
סיהרא בו' וי"ו קביעות החועד ומשכי שפי' ליום תגנו שים לו חג ותגנו
בן יומו ופי' ליום תגנו כחו ביום שבכולו בחדש הוא ביום החג נופיה:
אינן בכסין שפי' בכסה לשון בסוי וכדקאמר בפ"ק דביצה ובפ"ק דר"ה
מיזהו חג שבחדש מתבסה בו ופרש"י שהלבנה מתבסה בו ואין
נראית לבל אדם אלא בחרית ליובאי מזרח ובערבית ליובאי מערב ואע"פ
שהקטו בתוספות דהל"ל שהלבנה מתבסה ול"ל אלא שהיא מתחדשת
קרי לה חדש ובעל הערוך הביא רמיה לשנה בקרחת חדש דתנן מי שראה
את החדש ואת שפי' ר"ת מזדמן בו בלומ' שרגיל לבא בו ובסה לשון זמן כמו
שבחדש בתבסה בו דלא אפקרת מבסה בהדיה שעיר דר"ח שע"פ שהיה קרב
בו ו"מ מתבסה שהן מוביריו מותו בתוסף דר"ה ובעל הערוך פי' שהן
מוביריו בר"ה ובראשי חדשיכם לא בתפלה ולא בזולתה ומירושים אין מיין
להם תביעות בפי' חגדם זו דקאמר בל החדשים נכסין ובבר הביא ר"ת
רמיה לפרש"י מהגדה זו גם בפי' לשון הנשרה לה נהירי דמקאמר מיזהו
חג שבחדש מתבסה בו הוי לומ' זה ר"ה מבשר בבשאר חגים מיבם מתבסי'
ור"ת מוסיף ר"ה בשאר חגים מהן דבר שביש.
ויש לו חג בפני עבמו לפי נירסתיבו לא יכולתי להלום מ"ש לומ' בפני
עבמו בקרושת ונרסת הערוך והלא ניהן חדש ובסה ויש בו חג אלא
שתגו בפני עבמו ומיהן לך חדש שהוא בבסה ויש בו חג ותגו בו ביום אלא
תשרי ולפי' תסוכת השאל הוא דקאמר ללא דמי חג דניהן דהוי בפני
עבמו ולא ביום ר"ה וקרא בבסה ביה בו חג קאמר.
אלא בחדש תשרי סוב לפת טעם למה בל הני כרבוריס שברבר הבתוב
לרמוז לחדש תשרי ולמה לא דבר בלשון ברור בחדש השביעי מו
בר"ה וי"ל למנב מורחים מבשם בן תרתי חדש מ"ם בחדש שהוא בספר
הבלעו שבשטן מקטרג על ישרא שהם חוטאים ובב"ה אומר לו הבה עדיים
והולך ומניח החמה אומר לו הבה אחר הולך להניח הלבנה ומיבו מונחה
שהיא מתבסה בו ול"ש בתן בבסה לומר בחמת יי לקבוע הדין ביום הבפו'
בדי שלא יהא השטן אומה להניחה שניה הא לחיתא בירושלמי דר"ה בי
מי גוי נדול מהר לו שקים קרובים אין לינו אומה בשומה זו בבוהב שבעולי
אדם יודע מיום לו דין ליום אחורים ומתבסף אחורים ומנדל זקבו שהיבו
יודע היאך דינו יוצא מלפני ישרא מיבן בן אין לבנים ומתעטף לבנים
ומנלחים זקבם ושוכלים זשותים ושמחים בר"ה ביוהבי' שהקב"ה עושה
להם נם וזה שהיה היותו חג ושמחה.
בחדש הזה תחדשו מעשיכם השתא דריש דחתי דכתיב בהאי ליבתא
ול"ק בקריאת בר"ה או בחדש השביעי היינו לומ' תחדשו מעשיב'
ושופר בתי דריש משופר מעשיכם תנל"ק בשופר ושול דה"ל למהמר תקעו
לשופר ומהאי טעמא דריש הו מה שופר זה מכנים בו ובו' הרהשות שקולות
בן ויבאו שתיהן. תחדשו מעשיכם לרבות מנות ושופר מעשיכם
לשוב מעבירות שבידם בי זמן זה הוקבע לתשובה ומ"מ טעם הבתוב להיות
זמן זה יותר מוכן לזבות מזולתו בדפי'.
פתח בה לחתר ייטעמו לומר שקביעות הדין ביום ר"ה לפי שהיו בחים
בזבות תבות וזמן הוא מועיל ביותר מפני שעתידין ישרא שיהיו בימים
שהם בזמן הזה בדאמ'לק"ר בבריה הוה קרי ליה ירחת דשבועתא בו ולבן
שוב שיהיה הדין בזמן הזה בדי שתנן זבות שעתידה שהיה בזמן הזה בתא

שמטעם זה תוקעין בשופר בל חול זבר לחילו של יצחק בדאמ'בראשי
קורין בפ"העבידה לטעם זבירת העבידה בתי"ם הר' בפ' בני הבירה
סיבון יותר לתי' בתפרי בולהו תבי דהדרשינן בהיה שני' מחבות שבעות
תבות ולבבי פתח בהאי קרא דהדרשינן בהיה שני' בזבות בדלהלן'.
ליה דריש ליה לבתוב.
מסקר לך דדיש תלמוד
תלמוד העקר דהיינו
והוזקק לזה מטום דמ"ט לומ'
פסיטת דבל לשוה להועיל הו
ה"ק בלמה טטות תושלתו
ומבריחו בהנהנת העקר וזהו
יי לפי שהחדש הזה יהיה
וזטה מעלין יי' מבריבו ע"י
ודוחקים עד בתעט טיהיה
ללבת בתושלתו.
שלשה מתות נקרחו לו בדי
יקשה היאך יתבן
תלמיד מנזרת תלמר העקר
העשם לה יתחלק ולה היה לו
מהיניבו בתלמיד לב"ח דגם ה
ננזר תלמון לשוד ותיבו טם
ומפני זה יתחלק:
בדי שתתן תיים לבעניי
דבתי לתיתר ותה הם
בו'הזהיר בתן תבלית התדש
פרטו טטות להסיע בדי תיין
דסיימו פרנסתו לשוה דתתבון בלשוד טיש לו לעטות בן ליבדו לנזון
הע"בב. מרדע לה בתבת בתקדש לא בלשון תבמים בפ' לפ
בתלות שתרדע ובבתה דובתי.
שמורה דעת לפרה אין קוביש לתה נקדה בן לפסה זו שהרי נקד
על בוונה לחת בנויים. שמורה ביבא לפרה נירסת הערוך
שתדיר בינו לפרה ונר"ם ה"ה וע"ל בטה ופי' שתדיר שומר בתוך
דדדויי דע' בל הבלתים.
אמר הק'בה בו' בלומר ולהבי קאמר תלמיד להועיל בדבי' ב
לאדם טיהיה נעזר להיטיר עבמו בתו שבפרט תיטידים תו
עקינת הדרבן ותם"ם שתין יי' תבריח ת"ם ע"יסורין תתיבר
וה"ל בהיטרת הפרט קבת.
משל לבן תלבים בו' ופי' תדריבך בדרך תלך בפיהים לך דין
דרך תלך בדי שתבנת לפני יי' ותם"ם שפטוטו היטרת לתעבד
והחריקה מהטיר' בתו הדריבני בנתיב תנתיך תדרבתיך בתעלך
דדים ליה לעניין תפלה תיתירה דבבר בתחר תלמיד להועיל ות"ל
שבח היבתו רמיזה ע"ל דבתריה בתיב לו הקבעת לתעתי ותם'.
דברבות בשבר התתתין בחבירו בבית הבנסת שלא יבישתו יחידי
שנאמר שתם תלי יעקב ויעקב תקורתי והייבו יעקב תתם בדלי
מזמור י"ד בשבעות הפתח ליעקב יעקב פתח תבל הלמ
סלוה מזומן לסעודה שבח' ויעקב תקורתי הבו תקורתי מזומנין
ויתן להם תקום בדתים הקרושים והוסיף ותתן לירן י"ל מ"ט קיו
ליעקב טפי תשתר בתבות שתחר שבלם תסובין בסעודה שתו
ס"ב שב"ה ובפ"ערבי פסחים ועוד תפני הסעודה יפתח לבישקב
היטושב וי"ל ס"ב בסעודה לעתיד תיטם שלתה דק ליעקב
זוכים בישושב תסתין בן תבריהם בישתעשל בינה תתבו
ובן יבחק בינה תתבו עבו ויהיו תפבינו וז"ם בפרק
שתומר תבריהם תיבי תברך בינה תתבו בשתעשל בו' ולפי שתין
ויבחק בתתים לנתרי לה זיתבם יי' תתחלה לסעודה לבפרם בטוב יפרא בתי שתובה
זה התוכן תבל בתוחה טעם יובלו לירחות בטוב יפרא בתי שתובה
על בד ההברה תו תפני הבושב תבל יעקב בתבער ובזדתן תעקב
בישושב הבית בשתתתי בתורה.
פתח לך הבל בו' בדר"ם ב' בטעם קביעות הדין בר"ה בדבר
שם דבלם ס"ל בזבות שלם תבות שלא בזבות שבריהם לחוד יהו
לת"ם הרן בפ"ק דר"ה בסבת בינת יום הדין בר"ה שתף בשתי
שתול החדש הזה תחזנים בי בו שלם ותחזבי תעטה לי' ולהבי
קרא דתם' בני תדש בתבריהם ותם' בתחזנים לעלות בתוד שתולו
ותיבדי דתייתי ליה דריש ליה בדיתא בעניו תחר ותנב תורחים
בתי שתם בחדש תות על הבפרה דתבדי תשתי שתבת תבדי ותשבוק בו'
לתו' יהיה שבח לקביעות הדין ותם בתחר תחר לקבוע הדין בר"ה
תחזר זה בזמן הזה תחזר השאלה תה רתה לקבוע הדין ביום ה
ס"ת פ"י ות"ת תחזר השאלה תה שתחר תחם זה בקורת לו בם זה
הבפרי לבבר בינו תפבר בחדש בתחר וי"ל בתחר' שתחבור
תול תחזנים רתה וי"ל לקבוע בו הדין בבי שיהיה שי וזבר לדבר בי

לתשובה בזמן זה ולזה קרא שם החדש על הכפרה מצורף לטעם זכות
...אשר בו כדכתיב · מה הבריו' אומרו' כו' כ' ע"מ ט זה לענין המזמו'
...היכא רמיזא ענין נשואין ועוד מה בין איש פלוני נושא פלוני' לאו'
...פלונית שנשא דהכל לה ואמאי קרי לשא הכל ולשא כוב וי"ל דמיין מ"ש
...יל שיהיה בטחו בו בכל עת כו'
...ים מחסה לנו סלה והיינו שהכל
...נח' י"י ולכן ראוי לבטוח בו ולא
...ר"א אמ' כמו כן שענין הזיווג
...כאשר אמרו האנשים אבל הכל
...פי גזרת י"י מעת הולדת' וא"כ יר'
...בלית שהשגחה שאותה שעה שאדם
...בכל דמה משגיח עליו למה שיהיה
...גלו ולפי שזה קרוב למפורש בכמה
...עמים אנו רואים שהאנשי' חושבים
...ושבטים פלוני ישא פלונית אגד
...בתואם או קורבתם ושאר הסבות
...טוב יכוב משפט לנראה שהכל מן
...משמים ולפי שהזיווג משני פנים
...פעמי' האדם לוקח שאותה מדרגתו
...פעמי' בהפך כדפי' לעיל ס"א פס"ח
...ים הולך אבל זיווגו ויש שזיווגו
...כא אבלו כנגד האחד אמ' איש פלוני
...נשא פלונית שהוא העיקר ·
...כנגד הב' אשה פלונית תנשא
...שאינה העיקר אי נמי לפי
...של הרוב אח' משניהם מרוצה אחד
...אחד מהם במוכרחת שלא מדעתו
...כמ"ש שם בבושרות בכי ושירו' מאן
...דנפי אמר שירה ומאן דלא בעי בכי
...כנגד האחד אמר איש פלוני נושא
...פלונית שהוא המכריח אותה שתנשא
...שלא מדעת' וכנגד הב' אמ' פלונית
...תנשא ולכן אמר על האחד הכל לפי
...של הרו' ישא אדם אשה פחות' מתנו
...וחא הנכון במ"ש חות דרגא ושב
...יתא ולכן בשלא יתקיים הזיווג
...שהכו יאמר שהיתה מחשבתם הכל
...שלא נעשה כפועל כוח אמנם במין
...לפני אמר כוב בשלא נתקיימו
...מחשבתם נמל' כוב ושקר שמחשבת'
...האשה שהיה יותר משובה היה הפך
...האמת והראוי וכן לפי מ"ש שהמין
לאחד הוא שהוא המכריח אותה א"ש דקאמר בה הכל כי הדרך הנכון כך
...הוא שהאיש חוזר אחר האשה ולכן בשלא נתקיימה מחשבתם לא יאמ' אלא
בי הכל היתה אבל במין הב' שהיא המכרחת אחר זה שלא כראוי אמר
בשלא נתקיימ' מחשבתם שהית' שקר והפך האמת והראוי ודמו הזיווג כר'
...בני אדם ובני איש שאע"פ שעל האו' פלו' ישא פלונית קאמ' ירמוז נ"כ
למזדווגים עצמם מדל"ק ואדם ואיש לאחוד דבני משמע המזדווגים שהם
בנים בחורים ונקראו בשם בנים : עד שהן עשוין הבל בתוך מעי
אמן שהן נזרעין ועדיין לא נוצרו דא' הזכר וא' הנקבה אינו נגמר יצירתו
עד מ' יום כדתנן בפ' המפלת וארבעים יום קודם יצירת הולד ב"ק
יוצאת ואומר בת פלוני לפלוני כדאית' בפרקא קמא דסוטה במ"ש שבעודן
הבל נגזר עליהם איך יהיו יחד בל מ' עם בן זוגו ופי' במאזנים לעלות
שהדבר הזה ע"פ המזל וכאלו נשקלים זה לעומת זה במאזנים כי לפי הדמותם
ולכן הם מזדווגים זה לזה וא"ת והאיכא זיווג ב' שאינו אלא לפי מעשיו
של אדם ואין זה נגזר מקודם יצירתו כדאי' בריש מס' סוטה וי"ל דהכא לא
איצטריך קרא הכא למי' שהכל דברי האנשי' האומרי' פלוני לפלוני' כי מי
יודע מעשיהם שיוכל לדעת הראויה לו לפי מעשיו כי האד' יראה לעינים
...לא בזיווג ראשון דסד"א שילדקו דברי האנשים כיון דאינו לפי
מעשיו קמ"ל דאע"פ דבריהם שהכל כי גם זה לפי גזרת המזל ועי"ל דמאזנים
לעלות על זיווג שני קאמר שהוא כפי מעשה האדם שהוא נשקל לפני יי'
...אולי משפט ולא חש ר' חייא לפ' ענין זיווג ראשון שאינו כ"כ מפורש
בכתוב זה עד שפי' לנו דהבל יחד היינו עד שהן עשויין הבל במעי אמן ·
...הבלי' וכזבים כו' שבטול מצות עשה קרי הבלים שמתבטלי' מן המעש'
...ומכם כהבל ובטול מצות לא תעשה קרי כזבים שהם מכזיבים דברי
...שאומר שמעשה זה רע והם עושים אותו כאלו טוב הוא · כל הבלים
וכזבים וטעם זה לענין המזמור מעין מה שאמר שפכו לפניו לבבכ' אקים
מחסה לנו סלה שיירחם ע"י התפלה ותחינה קאמר נמי מה שיי' מרחם
...ר"ה בזכות אברהם וזה ע"י תפלה ותשובה ודאי דאי זכות אברהם לבדו
...הויל לא ימחה מתחייב את עונינו שזכות אברהם תמיד לקבל תפלת
...ותפלה ותשובתו להגן עליו מן הייסורין ולכפר עליו : שבני אברהם
...שים וא"ת מ"ש זכות אברהם משאר אבות ודוחק לומר דרבותא נקט
...אברהם להודיע מהני וי"ל משום דנתלה לעשר' דורו' בזכותו כדתנן
...עשרה דורו' מנח ועד אברהם להודיע כמה ארך אפים לפניו שכל הדורו'
...מכעיסין לפניו עד שבא אברהם אבינו וקבל עליו שכר כל... נמי
משום דאברהם עליפא זכותיה בחדש זה טפי משארא דהוו ביה מרתי
...שנולד בחדש זה לר"א עור משא"כ יצחק דל"כ בפסח נולד כדאיתא

כוב בני איש במאזנים לעלות המה מהבל יחד כנוהג שבעולם מה הבריו אומרו' איש פלוני נושא פלנית אך הבל בני אדם פלנית תנש' לפלוני כוב בני איש המה מהבל יחד א"ר חייא עד שהן עשויין הבל בתוך מעי אמן הם יחד אמר ר' נחמן כל הבלים וכוכבים שבני אברה' אבינו עושין בעולם הזה כרי' הוא לכפר בער בולם הה"ד האדם הגדול בענקים במאזנים לעלות במאזנים הוא מתכפר לכם בחדש שמולו מאזנים ואיזה זה חדש תשרי תשרי ותשבוק ותכפר על חובי עמך איטתי בחדש הז"א בחד' השביעי שהוא משובע בכל גתות בתוכו ברכות בתוכו כפור בתוכו סוכה בתוכו לולב וערבה בתוכו :

ח ר"א בחדש השביעי ר' ברכיא היה קרי ליה ירח' דשבועתא שבו נשבע הקב"ה לאברהם אבינו ע"ה הה"ד ויאמר בי נשבעתי נאם ה' מה צורך היה לשבועה רבי ביבי בר אבא בש"ר יוחנן אמר עמד אברהם בתפלה ותחנונים לפני הק"בה ואמר לפניו רבש"ע גלוי וידוע לפניך בשעה שאמרת לי קח נא את בנך את יחידך היה בלבי מה להשיבך והיה בלבי מה לאם' אתמול אמרת לי כי ביצחק יקרא לך זרע ועכשיו אתה אומר לי והעלהו שם לעולה אלא כשם שהיה לי מה להשיבך וכבשתי את יצרי ולא השיבותיך כחרש לא אשמ' וכאלם לא יפת' פיו כך כשיהיו בניו של יצחק באי לידי עברו' ומעשי' רעים תהא מזכיר להם עקידת יצחק אביהם ועומד מכס' הדין לכסא רחמים ומתמלא עליהם רחמים ותרחם עליהם ותהפוך להם מדת הדין למדת רחמים אימתי בחדש השביעי וישא אברהם את עיניו וירא איל אחר נאחז בסבך בקרניו מלמד שהראה הק"בה לאברהם אבינו את האיל ניתש מחורש זה ונסבך בחורש אחר אמר הק"בה לאברהם כך עתידים בניך להיות נאחזים בעונות ונסבכים בצרות וסופן לינאל בקרניו של איל הה"ד וה' אלהים בשופר יתקע א"ר הונא בר יצחק מלמד שהראה הק"בה לאברהם את האיל ניתש מחורש זה ונסבך בחרש זה אמר הק"בה לאברה' כך הם עתידי' בניך נאחזים באומות ונסבכין בצרות ונמשכין ממלכות למלכות מבבל למדי ממדי ליון ומיון לארום וסופן לינאל בקרניו של איל הה"ד וה' עליהם יראה ויצא כברק חצו ר' אבא בריה דרב פפי ורבי יהושע דסכנין בש"ר לוי אמר כל ימות השנה ישר' עסוקין במלאכתן ובראש השנה נוטלין שופרותיהן ותוקעין לפני הק"בה והוא עומד מכסא דין לכסא רחמי' ומתמלא עליהם רחמים אימתי בחדש הז' :

ט כל השביעין חביבין לעולם למעלן השביעי חביב שמים ושמי השמים ורקיע

בפ"ק דר"ה ואידך זכות העקידה משא"כ ביעקב · הה"ד האדם הגדול
בענקים דהיינו אברהם כדלעיל ס"א פי"ד והא דכתיב תו בני איש הכא
היינו כי היכי דנייתר לן בני אדם למדרש ביה בני אברהם · שהוא
משובע כו' כו' דס"ל שט' הדין בחדש זה להיותו מוכן לזכות כדכתי' לעיל
ס"ג אם מגד היותם פנוים נעשות
מצות בהיותם שמחים וטובי לב ואגד
מצות צדקה ומעשרות שיעשו
בתבואותיהם ועל זה אמר גתו' בתוכו
ברכות בתוכו והם מגד מצות סוכה
יהוש' יד ולולב ועו"א סוכה בתוכו כו' וכ"ש
בזמן היובל שהוא ביה"כ ועו"א כפור
בתוכו ויתכן דס"ל שהכפרה ביה"כ
מפני שבו נידון אדה"ר כדלעיל או
מפני שהוקבע לסליחה בימי מר"ע
ולזה מקדים יי' לבא במשפט בר"ה
ראשית כדי שיהיו בינוניים נתלים עד יה"כ
כח או שאר"ה עד יה"כ השאי' יי' להתרצו'
למשה וביה"כ נתרצ' לו לגמרי ולפיכך
ראשית רצה הק"בה לדון בריותיו בזמן
כב שהוקבע לכפרה וסליחה ובמ"ש הר"ן
בפרק קמא דר"ה ונ"פה עיני' כתבתי
שאפשר רמוז לטעם בה"ע בהיו' הדין
תלי' לח בזמן זה שכמו שהרופא עם שישתדל
עם האדם בכל השנה בעסק בריאותו
בכל חולי שיזדמן ישמור חדש אחד
להזהיר דרך כלל להשוות ליחו' הגוף
לתקן אשר עוותו תקופות הימים כדי
שישאר על בריאותו בכל השנה כן
בהנהגת יי' בחלאי הנפש שעם
שהאדם בכל יום על איש חולי ממי'
זכרי' ט בעונו ימות על רוב החטאים קיים
שאין בהם כדי להמית לו לדונו כפי
העולה מקנונם ליום ההוא ויועיל
לנו להעמיד הנפש על בריאותה כל
השנה והזמן ההוא מיוחד לרפא' חליי
הנפש שמתחדשו' מתולדו' הויות הזמן
שעבר מאחרים והקדיר ואסיפת
התבואות ורם לבב' ושכחו את יי'
ע"י התעוררותם ביום זה לתקן
לעותיהם ומעשיהם כו' כי לכ"א
בחדש הז' שהוא משובע כו' א' המנא בו
שפע הברכות שיחטא האדם בקנה
היה זמן זה מיוחד לתקן המעוות בהיות כפור סוכה ולולב בתוכו לכפר
עליהם · הוה קרי ליה בו' יה"כ שהיות יום הדין בזמן להיו' זוכי' בו ישרא'
בזכות אבות טפי משאר זמנים מפני זכות העקיד' שהיה בו וכדכתיב בשי'
י"ד לעיל ולהכי קרי חדש השביעי על שם שבועת אברהם רמז לענין זה ·
מה צורך היה לשבועה טעם השאלה והתשוב' פי' בס"א פנ"ו סימן י"ח ות"ת
מה ששכיחו כאן לפי שפי' בחדש השביעי ירחא דשבועתא הוצרך לומר
שהשבועה על הדין שבחדש השביעי לא על הברכה שנראת מפשטי' הקרא
כי מה ענין זה אל החדש הז' · עמד אברהם בתפלה כו' והיינו דקאמר י"י
יראה אשר יאמר היום כו' כדלעי' ס"א פנ"ו ושם פירשתי כל דברי ר' יוחנן
וישא אברהם את עיניו כו' מייתי להא נמי הכא להיות טעם ליום הדין
כיון זה שלפי שיי' ייעד לאברה' לעמוד מכס' דין ע"י שופ' של איל לכן באות
שיהיה זה בחדש הזה שבו היה מעשה העקידה כדלעיל ולפי שאמר שבר"ה
נוטלין שופרותיהם כו' ומתכפר להם על מה שחטאו בכל השנה דייק לא
מדכתיב אחר כדלעיל ס"א פנ"ו מייתי האי קרא הכא ואגב אורחיה מייתי
נמי כל הני דמדכתיב אחר דרשי להו כדאית' התם ושם כתבתי כל מה שיש
לי לדקדק בדבריה' או ופירושי דבריהם : עסוקי' במלאכה כלו' כשבירו'
עד"ש ויבא הביתה לעשות מלאכתו לדעת קצת והיינו דאמר לעיל ס"א כל
ימות השנה ישראל נאחזין בעבירו' כו' אלא דמאי דאיתא התם בש"ר לוי
איכא הכא בשם ר"א בר יצחק ומאי דאיתא התם בשם רבי חנינא בר יצחק
איתא הכא בש"ר לוי · כל השביעין חביבין משום דק"ל מ"ט להיות יום
תרועת הדין בחדש הז' כי יותר נכון היה בחדש הא' כדכתיב בריש פרקין
יהיב הכא טעמא משום דכל השביעין חביבין ויתכן דהא ק"ל שאחר שכל
הזמנים אחד הם לפני יי' כי אינו תחת הזמן למה יבחר בזמן זה וזולת זה
לכ"א שכל השביעין חביבין כי גם קושיא זו איתא בשמים ובארצות ובכל
הנז' כסמוך שאחר שהכל מעשה ידיו הכל ביחס את' אבלו יתב' ולמה יבחר
במקום זולת מקום ואיש זולת איש וכמו שהעורר הר"ן חסדאי על שו' זו
ותירץ אגדה זו שעם היות הכל ביחס אחד אבלו יתב' הנה אגד עצמם יש
מעלה לקצת על קצת שי' ברא בעולמו מדרגות מתחלפות ובכל אחד בחן
המעלה לשביעי והנה במקומות מהארץ מבואר היות מעלה למקום זולת
מקום אגד יחסה אל המקיף ואגד איכות' וסגולת' וכמה ענייני' שהביא
הר"ן חסדאי וזכרנו לעי' ס"א פל"ה ובספ' יפה עינו' ח"א פ' ויחי' ובשמים
מבואר היות גלגל ערבות יותר מעלה אגד גבהו וגדלו ואגד הנמצאים בו
שבו צדק ומשפט וצדק' גנזי חיי' גנזי שלום גנזי ברכה ונשמתן של צדיקים
ורוחות ונשמות שעתידו' להבראו' וטל שעתי' הקב"ה להחיו' בו את המתי'

כדמי"ס מין דורשין ואלעלא חנוך מקדמוניו בדורות ומעלת תפס מקדומיו
מן החכמות ומעלת דוד מחבירו ומעלת משה מקדומיו מתעסיסים מכות וכן
מעלת יום הו' מיומות השבת מכוח מאור בו שכח מכל מלאכתו ובכתוב
להעמיד התפוח כדברי ס' ויקהל ונכון יהיה שכו נס מעלת החדש

תלי"ס כן מוזלתו מבני כתה תפות מאור כו
כדלעיל ומאר בריאתו מדש הש' ומאר
עניניכם שבתכנו לעיל מכוחר וכן
מעלת פסח הז' מוזלת' ומעלת
תלי כן המשיחה הו' מוזלתה מכד מקרי סוחן
מאר כה לפוכ"ת ס' במקומו ומלבד
רמ"י כ זה מין ספק שים לה ענין וסכה
מתו' יט מפסקת ומכתבו לח כדא ו"ם מ"ם
ה"כ יוד לקחן ס"ד ס"ג דכריס הרבם כרת
מתו' כג הק"ב בעולם ובירך לו מחד מקן
ויקר"כ כדמיבתוב בפס כ"ה ומ"ם מאחר
רמ"י ה מתעלות שן החכיכין מכד מעלת
ויקר"כ קבהן ת"ט לשביעית דקלמד וכ"ש לו
לח היה מבח שביעי לח היה חביב
מהחמות ושבתות שו לח היה שביעי
לח היה חבי' מאחר דקיעי וכן בשחר
ו"ל דלולי שבשביעי חביב לח היה
ויקר"כ עוסק ית"ב שבת כיום הז' שהיה יכול
מדב כט לעשות מלאכתו מבן מו היה עוסק מלאכתו

כז' ימים ו' שבות כת"ו כיותר מכאן
ואחר המגולות לאר בו לאותו יום שהיה שבת וכן היה יכול לעשות בשת
דקיעים לבד ויהיה הו' קהוש יותר גדול מהחביב מו היה עוסק ת'. דקיעים
ויהיה שם חביב וכן היה יכול לעשות העולם בשת הז' מלקיחים מו יותר
ולא היה ת' שביעית וכן היה יכול לברוא שת מתוך בתוך קודם שהורו
מו ואחרו לבור אחר ובמ"ש לעיל ס"ת שבשבת קודם היה רחוי להבראות
קודם למד"ר לא שבראו יי' בשתע הקודמות וכן דוד ואסף היה לאסר
שיהיה יי לעולם בדור אחר ות"ת בכלמה כימים חיבת שתעת אחר
שהיה יכול לברוא בעולם יותר מעט מעשה וברואו בשבת היינו
כדי שיהיה שבת בו' וברקיעים כמו יי' ל שמאחר שים בתוך דברי' בערבות
כדלעיל נוח היה שיברא דקיע ליותר דקיע מ'לכלל' מבדברי הבו'
לא ברכה שיהיה שבשביעי גמוה שבכולן וכן בתרגום ת"ם שבראו ז' תרגות
לא שתהיה בשביעית שבשבת ושבתות וחגים בשבת מכל חבת
חגוך ושבת זה דוד ואסף מכ"ל שהלהיותן שביעי חיה מבשת עשתם ומקדש
היה שבולדו בו' יי' ל דכיון דחכוך החביב מהרחוב שבת לא ברואו קוד לבלש
וכן מבה"ל לברואו קודם למהו ובדוד קודם לאחרו ואסף רחמון למלכי'
לא לפי זה שבשבת לפני יי' הניחם בשביעי ות"ת בשבתים, אחמי לח היה הו'
חביב ואחשבום דבחר בלוי בדלקמן"ד פ"ג ב"ל לברואו ז' יי' ל חבו דיעקב
בחריו מבשר שבניו ושבת לחשבת שבניתיהן עד לוי ה"ל בשביעי ובדלקמן
פ"ד פי"ח כל בשביעית שבחבן מין ספק שים סוד בדבר ומבני לח
ידעתי ואולי הוה לאת שהוא הוו לפה ס"ת שבוא בתוך שבשביעי

שנים ומתי בשתים הו' בבר כתבתי לעיל בפ"ח פ"ו ס"ט שבעתי' ותנו
חז"ל בדקיעים ס' ושבעתי ותבוא ז' ושבעין תולקין עם השבעניניים
פ"ע ס"ק מוכין שכין אחר ורוב שם שתבוא חז"ל הוא בספרי ז' ות"ת
בשתים שבין מרים דבקה קרי ילהו שתים ומתי בשתים ודקיע הו' ואילו
עם ס"ק מיכן מרים דבקה קרי ילהו שתים ומתי בשתים ודקיע הו' ואילו
דקרי שם ז' ילון דקיע שבקה שתים ומתי בשתים ובתקום שבון דמתי
שתים שבי דקיע ליש חלוק חת ד' לפי שבדעתן שבון שליש ושחקי דביעי
וחבול שתיני ושבון שני ולפי שהיכה דשתם הוי שבון ו' ושחקים ג' וחבול
ד' שתעון ה' ושתם שת לכולהו ובקחר וילון היינו שתעם כלום את בבנם
שחרית ויוצא שהרית ושחדם בכל יום שתעם כרחשי' שבת שבוע כרוך שתי
ויתחתם בחתל בלשת דקיע שבו חשה ולבנה וכבנים ומזלות קבוצים הו
שבת ויתן לחוקים אקים דקיע שבשים שחקים שבו בחים שומדות ושוחבו
תן לבריקים לשתיר לבת שבו יהו שחקים שתעל ודלתי שתים פתח ושתיב
ויתעסר עליהם תן לחכול וכול שבו ירושלים וכ"ם ושוכח כבוד ושתיכל שר
בגדול עומד ומקריב עליו קרבן בכל יום שבבנין בית וכול לך מכון
לבשתך עולמים ושת מקריב בשתתן שלקריקים מתון שבו בחות כתות של
מ"ם שחומדו שיהי כליל וחבות כיום שתני כבוד שבישראל שבו"ם יהוה
יי"ש שבדו ובלילה שיהי עתי מכון שבי מוכרות שלב ומוכרות כרח ועליות
טלליס הניס ועליית שלגים הרבה של מוסף זסער ומער של קיסו וכולן
דלמות הין של שם בת שתת יי"ת מוכרו ויוצי"ת כלי זעתו ערבו שבו גדק
מוסף וגדקה כו כלשון ס"ל דחנחתין בתי תש"ג דקרי בב' בחמוסים
בסס שחר שלח בסיה ותניגה תוכה דחוה וילון שבשם שחרית ויוצ'
ערבית כו' כי זה לח יתכן לח ברחשון ומוכה בתי שה שבני כו חתה ולפנה
בבני ומולות כיון דמויתן שתם ברקיע השמים מתעינן שבניים כדלעיל
ס"ת ס"ו נס בשר שה מוכה שבשם כשל ת"ת בתניגה כיון דחקרתי ליש
לה תש"ג דלינ בסדר מוסיפים ת"ג בחרנות שביעית שביבה זו ת"י
שבשה שתת הן ארץ שלתה בו' ושני שבכל החרנות ים לבן ז' שתות דסייבו
ארץ שלמה כו' ומכיון דשבל חביבה שבלן נתנה שם י' שביה שביבה חביב
דשבל הייבו ת"י כדשבו בספרי חשחקת בתכל שרבו זה ת"י ולמה נקרה
שתה שבל שביה שתוכלת שבל החרנות שבל החרנות תם שים בזו מין בזו
שבל ת"י שיבה חשרה בלום ל"ש למה נקרה שתה שבל ש"ש שבל שבתוכה

ומי זה תורה שנה כנוים מין תורה שבלן שהתור כת"י ומיינו דקשתר ומי
יספוט שבל בנדל שלביותה ס"י יספוט מיתה בחדת הנדק ורחמים שם
ס"ה ידין בחסדים דהיינו ת"ה ת"כ בת כירושלמי כיסדרים שבשם ומי
ומדתם ס' שמות לבחר החקלמים ושם ג' דת"י לקרי נמי שרן כמה ומי
מכתו ל שלרן שרן שבר שה בחסכו

ורבותכלה לשבר שה שם כולל ע
החרנות ושם מיותר לת' שהחקלח
והם דלה חסיבי הכה כל הני דלה
ס"ר פ"נ ס"ב וס"י ס' שרים שם בי
ושה פלינה חסה לעיל ס"ה פ"ג
י"כ דקחתר ד' שתו נקרחו לחרן כי
תקוכותים דלה ס"ל רק ד' שם
ונם ס"ל שסם כולנים לכל העול
נחתרו לח כנגד תקופותי ולה כ
הכה שכל שחד שם תיותר לחרן כ
ופלינ' נמי שהיה דספרי דכתוב
דתני' שמות יש לחרן כו' שך ת"ק
חשוב ס"י שביעי' לביב' למיה שנ
שחר כל החרנות דחדבה שהיה רמ
לכלן כדלמ' כשרק סוכיתו לו וכ
דוכתי' ולמי מבוש דמסבר שם
כשחרונ' שה ככך ושוב דכקרתי כי
מקתי ניש וניש וי"ל מבני שתמר חר
של ת' מ' כתובן ומ"ש מבאר חר

כדלמיתה כסילהי כתובות קדי לח שביעית ת"כ לפי שבבוה מכל שתר
גיא לח מבחתי דהיה בדוה להיות גיה שם לחרן לחה בכ' מבדרשה
ובקרח כן לח מיקר' גיה שם מקום כולל ולולי הה דכתי' בם בירלך בן
בלמות תמה ליה שהוא שם לקרים שהוא בלמות כמו שחרי הרי שתך
לחרן ניש ובלמות דשבשם בלל מקום שהוא ניש והוא חלק דשדבר
כמו ושדחתיו ל לחרן ניש יששם מדבר וניש בם לחרן בשיה משתע שם
משדבר הששם : ובתיב ויהבלך תנוך לת הלקים ס"ל דקיעי שבת
לקח חותו הלקים היינו שבבניסו ת' בב"ע בדלחר בשדבר ת"כ בתי
הכל הרשונים ודלח כדלחר לעיל ס"ח פ"ה שחק היה וסילקו ל'
לזמנו באבות ל' קבדורות שחתכרסה ואילך דכת' לבחר בז' לבדורות
עולה חסיב לשנין דורות ושחני טשתח לח חסיב חלותן שסיו שחוזן שסיו
שבכרסה בלל לשבל לשנין שבו' חסיב שביעי ושבו' לחו חוקף דסה שין קי
שבות הלה לנ' בהחיית ס"ק דכרכות שלח כלותר שבוים ורחמי' כנ
שהנביקים שהחילי' לת לשם שבה תורה ושבו' ות"ב בשבל העולם שבל ש
שבשה שנות בעבת שין וו תורה מיוחדת לח היה לכלל העולם שבל ש
שבכה' וכניו היה מיוחדת ונקר' לי' כיחוד שתו עליהם שם ב' כרחשונים
בבנים כניעי איש בוסף בחדרם תבחות שבו' לח חסיב ניש שבני
פסקה שלבותו ושרי הוה כלח היה ושבתיב ויקר' ושם א' ושתה
שם כשבת שחסיב שבל הרשוני שבלן כיהו שבל שדלחין להם
עם היותם רבים שבל ושל ושם שעת כערכם שבל דוד שת ס"ה שבלה
פעמים ושבשני' לח שבת שמון רב כוה ביחד ועוד שדוד היה שבור מילה
ושם לח היה בו כח לח לדבוק ולח להרוג והוה היה דבוק ושכ"ם מ
ובת' בתיכם דבתי כם לח שמיהו וזה שם יותר גדול
שנא' ובקשתם שם שבת שחמישים שבם ק' לשבת שחמישים היה שחר
השמיטה ות"כ מחמישים שבת השמיטה הו' ושי מחום דיובל בם שחרי
חביבה כשבועות שתי ליתת השביעי חביב שחרי בם חג השבועות ו
ק' לבד שחתר שבת ב' שולה לבחן ולבחן היה שבת היובל ויהי שבת השנה
השלח ת"כ בשתישון הה שחביב ור' לש"ל דרבבן לשתרי חין היובל
חלה ס"כ יש שתי שביעים כדשבו בת כ"ל דבוקה שביעי שחתרון
לו בעי לכל בשתר שבות השמיטה חין קבידה שם לח בשתרו שילבך
שבת השמיטה הו' חביב שהוה הוה הנוסה ליובל ושבו' ל' לחמוה
השמיטה הו' שתוך ליובל חביב שבלתו ב' שנים קדושת שתובות וב
שלתי יוסיף בל ת' בשלמות בדכתיב לעיל ס"ת שם ת' שבי היבו דומה
בריש ס"ק דר"ה בל שלחת עבודה לח תשבו שהת שתיבת שיבר ודבר
הבת שחבשה היה ושיבה שלחבה ושתי בשבת לח היתה בדבתבו שתוב
ת"כ בתתי שם ד' דלה שתי שבת שלחותיה והבי' ל' לשקוי כיון
תורה הוה יהיה בנבולין ל' לברבות שקטו שתי ת"ק עלה ת"כ בשבת ת"כ ה
ק"ק שם תיוה שתשבו שתיבת שיבר בל ר"ה בשבת ת"כ ה בתיקי שלחבה
שלחבה וכוברון תרועה בשתוך דילי' ת"ק ה"כ ה בתיקי שלחבה
לה יהיה בזיכרין שקרחות בל תרועה בדברים' שם ס"ב ובכ' שחוה
פסוקי פרונות ופסוקי סופרות לזכור לשם עקידת יצחק חלה להשם

לשנין

כבר קהיירי אבל לא תוקעין תי' מתי מכני לעולם תיקעי תי' מדאוריתא
כי' במקדש לא יתכה ובמו שסקשו בתלמודא דידן וכירושלמי שלה וכהנא
תי' מס"ד ושוד הקשן בתלמודא דידן ד"מ דאוריית' הוא דתין תוקעין
ביו"ט כלל' לפך קו' מפשר דלא חייש רב
כיצר בזמן שבא בשבת וכרון תרועה מוכירין אבל לא תוקעין א"ר
שמעון בן יוחאי ירחה במקדש שהן יודעים זמנו של חדש ואל
ירחה בגבולין שאין יודעין בזמנו של חדש רא"ר שמעון בן יוחאי
יום תרועה יהיה לכם ועשיתם אשה מקום שהקרבנות קריבין א"ר
תחליפא קיסרא בכל טוספין כתיב והקרבתם וכאן כתיב ועשיתם
אשה הא כיצר אם' להם הקב"ה לישרא' בני מעלה אני עליכם כאלו
היום נעשיתם לפני כאלו היום בראתי אתכם בריה חדשה הה"ד
כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה :

פרשה ל

א ולקחתם לכם ביום הראשון ר"א בר כהנ' פתח קחו מוסרי ואל
כסף קחו מוסרה של תורה ול כסף למה תשקלו כסף
בלא לחם למה אתם שוקלים כסף לבני עשו בלא לחם על שלא
שבעתם מלחמה של תורה ויניעכם בלא לשבעה למה אתם יגעים
וא"ה שבעים בלא לשבע' על שלא שבעת' מיינה של תורה רכתיב
ושתו ביין מסכתיר"ב ור' תיי' אבוי בשר"י בן נהוראי אמ' כתיב
ופקרתי עלכל לוחציו אפי על נבאי צדק' חוץ משבר סופרי' ומשנין
שאינן ניטלין אלא שבר בשלה בלבר אבל שבר ר"א של התורה אין
כל בריה יבולה ליתן מהן שברה הני מר"ה נקצציו מזונותיו של
אדם הוץ מסה שמוציא בשבתות וימים טובים וראשי חדשים ומה
שהתינוקות מוליכין לבית רבן אם מוסיף מוסיפין לו ואם פוחת
פוחתין לו ר"י הוה מטייל
סלק

דהוי כאו קתמר ביום זה עשיתם לכם כדקתמר ביום נעשיתם לפני יי'
כאלו ביום נעשיתם לפני מזוכים ע"י התרועה והתעוכה שביום זה
כאלו ביום נעשיתם לפני פי כאו עשו את עצמם וכדאת' לקמן פל"ה נכי
ועשיתם אותם ברוכי מעלה עליכם כאו עשיתם עצמכם והה דדרים תו
כאו היו ברחתי אתכם מע"נ דועשית'
כתיב מפו' דלפני החתם י' הוה הטוש
ודרשינן סמיכות מעשה בעלמא מלמ
יום תרועה יהיה לכם לומר שיתעוכ
כאילו ברחתם היתה חדשה ביום זה
ומ"מ דרשינן נמי נעשיתם לפני כיון
דועשיתם כתיב כאלו היום ברחתי
אתכם ברי' חדשה לפוש ריבטת מסמ'
שנחשבים טהורין' ונקיים מהטח כאו
היום נברחו ע"ד נר שנתנייר בקטן
שכול' דתי וכן נר' שהו' פ"מ בפ' הכה
על כעלי תעוכה שכורת אותם ברים
חדשה אבל הה דמייתי מכתם השמים
החדשים לא מ"ש לעניו זה ולכן נר'
שה"כ כאו על כעלי תעוכה שכורת אותם ברי'
חדש שיהיו כעונם השמי חיים וקיימי'
ולא יפסלו בטבע הברייה הזו ו"ש
כאן ביום ר"ה ע"י התעוכה שביום זה
מעלה עליהם הכתוב כאלו הוא הזמן
העתיד שחשבינים מחד וברחם ברים
חדשה להיותם קיימים והוא מ"ש כי
כאשר השמים החדשים והארץ החדש'
עומדים לפני שהכוונה על קיומם
לעולם ומיהו מכשת הילקוט תשמע
שעל ידי שניעולו ביום הדין חשיב כאלו נולדו וביום עינים פרצת
החזינו כאתי שעד"ה ירחז כאן לעשם מ' לבחירת זמן זה לתעוכה והוא
מ"ש בדרך אמונ' שלית' שהחורף נוטה אל הקור והקור הפך החיים שלזה הם
הספיו זמן החיפה נוה שנאמר בתעוכ' כזמני תופה העבודה הרפיי' קודם
שנכנם בסכנת המות ונאמר שעב"מ כאן שלהיות זה הזמן נוטה אל המות
וע"י התעוכה יזכו לחיים נמנה כאלו מחדש ומחיה אותם לאחר המות :
פתח קחו מוסרי ואל כסף ה"ג לפ' ולקחתם לכם להנאתכם והיינו
עושר שיש נו בשכר מצוה זו וכדאמר בסמוך משכר לקיחה אתם למד שכר
גומל וסמך לזה פתח קחו מוסרי ואל כסף שפי' שלא יטרכו לקח כסף
בשמחלותם כי בקיום התנו' אמנם לשם ומכיון דמייתי ליה מפ' ליה כרים'
בתנאי תחריבי דבריהם מפרש בשתקחו מוסרי לא תתבדו בשפכם
ע"י נזי' שזה יקרה מפני בטול תור' ולכבי מייתי למה תשקלו כסף כדאמ'
למה אתם שוקלים כסף לבני עשו כו' והדר אמ' שבשלומדים התורה היה
לעולם בלא כסף שבשר סופרים ומשנים שהיו אלא שבר בטלה מצל שבר
ר"ת מן התורה אין מי שיכול ליתן ולכבי מייתי הא דר' יוסי בן נהוראי
והדר מפרש שהוצרכת לומר התינוקות אין לחוש לה מחבר שאם מוסיף
מוסיפין לו וש"ק קחו מוסרי ולא תחזרו להוציאם מידכם ולנפכי מייתי הא
דתניא מר"ה נקנסים כו' והדר אמ' שלא יהא אדם בהולמת כל ממונו כדי
ללמוד תורה ולכבי מייתי מילתיה לר' יוחנן שאמר כל נכסיו כו' :

קחו מוסרה של תורה ואל כסף פי' ולא שאמרו ממונכם בדפי' ת"ת מתי
ודעת מחרון נכחר לפ"ו ו"ל ה"ק שנאמרו זוכים בתרתי שמלי' ממונם
ושוב זוכים לדעת דעדיף מכל מתון שכשלו'. על שלא שבעת' כו' דהשתכל
עליו עול תורה מעכירין ממנו עול מלכות כו' : וא"ת שכשים דיליכם
משמע אתם לבדכם יגעי' ולא זולתכם מיינה של תורה דחיין וחלב דלעי'
מיניה קאמר שלא לשבעה ונקט יין משום דמשכחן בכרור דתורה נקראת
יין דכתיב ושתו ביין מסכתי' דכתיב ושתו ביין מסכתי ועל הלחם נמי
דאיה מהכא דכתיב לכו לחמו בלחמי ולא אתם להכיחו לעיל כיון דכעי
לאתויי הכא אפילו על נכחי בלבד ממכשכים על הנדקה אפי' כשרת שת
ד"כ פריך מהכא לרב נחמן דאמר שמתכשכים על הנדקה אפי' כשרת שת
ומשני הא דאמ' הא בלא אמיר פי' אמיר עשיר חוץ משבר סופרי' דכהנך
שרי למשכן למי שהיכו סופרו ואפילו שהיכו עשיר ושעת' ומשו דהא נריכה
שפי שהין העולם מתקיים שלא כהבל פיהם של תינוקות כדאיתא בפ' כל
כתבי ואין להק"ה בעולמו אלא תורה שנאמר ממות של הללה כדאית בפ"ק דברכות
ומיהו דקאמר שבר סופרים קאמר דאיכן נוטלין אלא שבר בטלה
דלא נטעי לאימר משבר שלם נוטלים מי שמי שטעת קאמר מכיון דאיכן
נוטלין שבר שלם פורעת דהיינו שבר בטלה דהלו שבר כל דבר אין לו סוף
דאמר לבלעתי קפה שברם ולמשכן עליו : אלא שבר בטלה משום מסנים
קאמר לה דהלו שבר סופרי' שהם מלמדי' מקרא לתינוקו' כלומר הכי איכא
טעמא ליטול שבר דהיינו שבר סיפור ושבר פיסוק טעמים כדאיתא בפרק
אין בין המודר י' מר"ה נקנסין כו' בתשבת כיצה בפ"ק יום טוב יליף לה
מדכתיב תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו מיזהו חג שהחדש מתכסה כו'
הוי אומר זה ר"ה וכתיב כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב והאי חק
ליבשה דמזוכי הוא דכתיב ואלהו את חקם ומדכתי' הטריפכי לחם חקי
מזונותיו של אדם בפרק הנזכר פרש' מזונותיו של אדם כל מה שעתיד
להשתב בשנה שיהא ניזון מהם קטון לו כך וכך יעשכר בשנה זו ויש לו
ליזהר מלעשות הוצאה מרובה שלא יוסיפו לו מה יעשכר לעכרן ומהיכן תכוסתהו
מן מהונותו שכשות אותה לא תסקו לו מה יעשכר לעכרן ומהיכן תכוסתהו

לפי שם שרגיל מתלמידיו לו לפעמים פותחין לו כלומ' ממקומות ומתו
פכר מועד אם מוסיף מוסיפין לו בפרק בנזכר נביאכלו מעמכים ומתו
מעתקים כו' כתי' מתי כי הדות יי' היא מעוכים ומ"ר יוחנן מעום ר' שמעון
כר מתוקל אתר לפם הקב"ה ליעקב אל תירא מלכי מוס ואתי פורש נם קדמו
קדושת היום ואתמיהו כי ואתי פורש
זכותכו המוספות בכם דפם מוסיף
מוסיפין לו כפי' מ"ם בספר עין יעקב
ז"ל וכלפו מקרא דאכלו מעמני' נפק'
דנכי ר"ט כתיב ות"ת מחדות ה'נפקת
דכתיב מקודי י' ישרים מעמתי לב
וכתיב היא העוזכם היא תעמוד לכם
לפלם הקפותיכם והלוחותיכ' פפתם
לוויים כפכילה והם דמ"ר עקיב' עפה
פכתך חול ואל תנטרך לכריות כפ"כ ,

דכרי"ט
ויר ג

כתיב התם כגוטל תן הצדקה ע"כ ,
אבל נפתחיתו לא כתיב כל הפי
ליפתח נכי לו עלי ואתי פורש כתוב
דפיו דפפ"ם פכתך חול הייכו פפי פתין
לו לפרוש וכבר כתבתי לעי' פ"ת פי"ח
פי"כ שאהב ר' את התור"ת לפ'
כתן התם יתן תים תת כל הון ביתו
לחלק פכר עם ר' יוחנן בהיות לתמר'
כפ' היה נוטל הלל ושכנת היכי הוו
הלל עפק פתורה פכנת עבד עיפקי
לפוק"ל כוה נערוב ונפלנ יתת' כ"ק
ות"פ יתן תים תת כל הון ביתו כלתכב'

עלני יז

בוז יבוזו לו דהך מלת' לא פייכא אחרי
מות רבי יוחנן ונפ תין לפ"פתם את
תדם ליתן כל הון ביתו כתכבת פתור'

עלני ו

פיוניא כל מתוכו לעפוק כתורה כתו
פעפה ר' בוז יבוזו לו דתתמי יבוזו
לו דמ"ם ר' מתחר ושכול תלי פתים
דורו קורת עליו דתתמע דתפרתי קר'
ניה וי"ל פעל דכרת בכי תדם קתתר
פתם יכוזו תי תיתן כל הון ביתו לעפוק כתורה כתו פעפה ר' בוז יבוזו לו דתתמי יבוזו
לו דמ"ם ר' מתחר ושכול תלי פתים
דורו קורת עליו דתתמע דתפרתי קר'
ניה וי"ל פעל דכרת בכי תדם קתתר
פתם יכוזו תי תיתן כל הון ביתו לעפוק כתורה כתו
פעפה ר' בוז יבוזו לו דתתמי יבוזו
לו דמ"ם ר' מתחר ושכול תלי פתים
דורו קורת עליו דתתמע דתפרתי קר'
ניה וי"ל פעל דכרת בכי תדם קתתר
פתם יכוזו תי תיתן כל הון ביתו לעפוק כתורה כתו
פעפה ר' בוז יבוזו לו דתתמי יבוזו
לו דמ"ם ר' מתחר ושכול תלי פתים
דורו קורת עליו דתתמע דתפרתי קר'
ניה וי"ל פעל דכרת בכי תדם קתתר
פתם יכוזו תי תיתן כל הון ביתו לעפוק כתורה כתו
פעפה ר' בוז יבוזו לו דתתמי יבוזו
לו דמ"ם ר' מתחר ושכול תלי פתים
דורו קורת עליו דתתמע דתפרתי קר'
ניה וי"ל פעל דכרת בכי תדם קתתר

עלני ז

פיוניא כל מתוכו לעפוק כתורה כתו
פעפה ר' בוז יבוזו לו דתתמי יבוזו
לו דמ"ם ר' מתחר ושכול תלי פתים
דורו קורת עליו דתתמע דתפרתי קר'
ניה וי"ל פעל דכרת בכי תדם קתתר
פתם יכוזו תי תיתן כל הון ביתו לעפוק כתורה כתו
פעפה ר' בוז יבוזו לו דתתמי יבוזו
לו דמ"ם ר' מתחר ושכול תלי פתים
דורו קורת עליו דתתמע דתפרתי קר'
ניה וי"ל פעל דכרת בכי תדם קתתר
פתם יכוזו תי תיתן כל הון ביתו לעפוק כתורה כתו
פעפה ר' בוז יבוזו לו דתתמי יבוזו
לו דמ"ם ר' מתחר ושכול תלי פתים
דורו קורת עליו דתתמע דתפרתי קר'
ניה וי"ל פעל דכרת בכי תדם קתתר

פלק פטברי' לעפורין והוה ר' חייא בר אבא מפתך ליה פטין תר
כית הקל אמר הרין בית תקלא הוה דידי וזביניה יתי ה בגלל לטובי
באוריתא פטין תר רבית כרטא אמר הרין בית כרטא דידי הוה
וזביני' יתי בגלל לטובי באוריתא פטין תר רבית זיתא אמר הרין
בית זיתא דידי הוה וזביני' יתיה בגלל לטובי באוריתא שרי ר' חייא
בבי אר' פה את כבי א"ל על דלא שבקת לסיבותך כלום א"ל קלה
היא בעיניך את שעשיתי שמברתי דבר שנברא לששה ימי' ונקניתי
דבר שניתן לם' יום שנא' ויהי שם עם ה' מ' יום ום' לילה וכתיב
ואשב בהר ם' יום ום' לילה בר דתך רבי יוחנן היה דורו קורא עליו
אם יתן איש את כל הון ביתו באהב' שאה"ר' את התור'בו יבוזו לו
כר דתך ר' הושעיא איש טיריא ראו שטתו שפרח באויר והיה דורו
קורא עליו אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה שאהב הפ"ה לאברא
הושעיא איש טיריא בנו יבוזו לו בר דתך ר"א בר רבי שמעון הוה
דורו קורא עליו מי זאת עולה מן המדבר כתמרו' עשן מקושרת
מור ולבונה מכל אבקת רוכל אלא דהוה קרי
והניי (קורת זפונה) פייתן וברשן א"ר אבא בר כהנא משכר לקיחה
אתה למר שכר לולם לקיחה במצרים ולקחת' אנורת אווב בפמה
הות טימי דידיה בר' מיני והוא נרם לישראל לירש ביות הים ביות
סיחון ועוג ביות ל"א מלכים לולב שעושר על הארם בכמה רפים
וכמת מצוה יש בו' על אתה בפת וכמה לפיכך משה מוהיר את
ישראל ואמר להם ולקחתם לכם ביום הראשון

כ ר"א ולקחתם לכם תת"ר תוריעני אורח חיים שיהא שמחה אפ'
דור לפני הק"בה תוריעני באיזה פילון (פורת) מפולש להיו
העולי הבא ר' יוחן אפ"א ל הק"בה לדוד אם היים אתה צריך יפורין
אתה צריך ברכתי' ודרך היים הוכחות מוסר שובע שמחות שבעני
את שמחות מקרא פשנה תלמור הוספ' ואנרתו ר"א שובע שמחות
בת' שמחות מקרא פשנה תלמור הוספ' ואנרתו ר"א שובע שמחות
את פניך אלו ו' כתות של צדיקים שעתידים להקביל פני שכינה
ולבנה
ופניהם דומות לחמה

אלו ו' כתות של צדיקים כו' תיכה למיכה במה פם
מדרגות הצדיקים לעתיד לבא כו' כתות ויהיכו כתתיית הם
וכן בע"פ דכפ"ט מ"ז י"ם מייתי להם וכתר הכי קתתר
כת וכת ים לו תדור בפני עצמו בע"פ וכנגדן שבעת בתי דירות כנ
ואלו הן כו' כר' פהם ז' כתות וכולהו ז' כתות אלו ז' מדרגות כוללות נ
תהנה יפתפטו בעלי הכת הזיה עם היות כל ז' מתחלף לתבירו תם
כדת לעיל פי"ח כל צדיק וצדיק יש לו עול בפני עצמו וז"כ יש לדצ' תם
מניכו נ"כ הדתות לתכני טוכו ותרגליו כתו יהוניה התכן הרפם ולפ
כת"ם ז"ל והוא עות"ין הסדסי וכן לבת' דכרי' לא נזכרו בהם ואנ
י"ל דכפ"ט מייתי לפידי' במקום תכורה דמייתי הכא וכאן לא הזכי
לתתוייהו תכיון דהזכיר נתי בקרים ובניהם תקר"ת ולהם נתי ק
לא תסיה תכור ותיב לתי כתי ס"ד ז' כתות תלא מייתי להו כסד התפ
ולא כסדר תדרגת התורו דתור בכבני גדול תצל הקיש ובל תנוי
סוכני' תנהג תורתן נכון בת"ם כפ"ט והבת הת' יוכבת לפני תולך ו
את תולך תת הפני' ס"ג יפכו יפרי' את פניתיתו יפר יחזו פניתו וכבו
תפרי יוסני כיתך והנ' תי יעל כהר יי"ד תפרי תבת ותקר"ה תי יבו
ו תי יפכון כהר קדיתך ו' תי יקום כתקום קדפו יים לדעת כיוו
תקומות לו' הכתות והתייחסותם זה אל זה הכיון דלא תייתי להכו
התקרות כר' פהם תכוונות כנגד ז' הכתות ועוד כתה יפה כת בת
מוולתם טוכים לפיות הפוכה כתלבות ועי"ל בלשון זרוזה תתי
ות הפנים פקי"ל ורוחם פני תולך כליפנא דקרא תתיכורום ופ
מייתה כהר י"כת ג' ומי יקום כתקום קדפו את"ם דנקט כני
תחר תרחוקות זו תזו וכן כתתרו תי יעוד כתולך ומי יקום כתקו
ת"ם דנקט כת ה' ותכי תזולתן ועוד תכותר נתן נדר כתלו תת הכולך
כו' וכתלה תחר נקי כפים כו' ויר' דהיינו הת וכ"ם דהולך תתי כו' כר
למי יעוד ומי יתכון וכן נקי כפים תזור למי יעלה ומי יקום כו' ולפ
תכם תדרגות נכדלות לת יתכן ות"כ תי יתן ומי יתדע תיזה גדר נכדל ב
ודוחק לומר דהולך תמים כו' ונקי כפים כו' תינם דבקים למי יעו
יעלה לדעת התדרג תלת ס"ם תי יעלה תי ומי הזוכה לזה כי בני
מוציאים ונקי התניח וכן תי יעוד כו' והתקרתו' דרך תיעו"ת הולך
מילת' בתכני בפסה היה ונשוא התחר עושה שם לתיתוני לעולם ובן
כפים בשוא התחר יש כרכה תחת י' יפה היות נתכה כת"ט נבי תי
בתולך תם תור לו בניין ותעור לו בירושלים תי יעוד בתולך ומי
דכרים שברתה תכם תפרשים התקרת לשון תיתה ולא דבק להולך ב
ותנה תרחון נדקדק ס"ם בשוחר טוב יפר יחזו פניתו תלו תבשה כתה
נדיקים שכן כתיב ותפתיליים יזהירו כזוהר הרקיע כתלו ים תכלין ים תכלין
לו' כתות והם ליתה ותם לבני כתות תכיה הפים כבר תסדרם תת ס"
התקרת עליהן :

גם י"ל כתה תלא הכיה תם רתים לתתה ולבנה תיפה כלבנה ברת עלי
כדתייתי הכא תלא תתוכיו כנתת תכתם כגבורתו ותכירת
עולם ולפי הגרתה דיקן עליפת שנו כרורות ויופי ופניהם תתוכים
דכירת

ולכן יעסוק תתיד בתן ויהיה כל זמן עסקו'יחה כתוים'ותוכל תתפרנם זה
יום ס' יותו כל עול פעוסק כתלתתו תכל תגדה דיקן תפ"תרת חיים כה
הע"ה ושלת דוד כיכד יום'תפ' לכתם לעה"ב תיה ב"ת בלא סוס תפסק טוע תפ
כתותן שנלוונין כי"ב תדפי' וסוכ זוכים לעה"ב ופייכו שער תפולם שכולן צ
כו כהלית תכלי סוס תפסק ולפ
כייסורין שתתרקין עוני בעה"ז וכ
נקי לע"ם א"ל הב"ה לדוד תסתוי'
נריך כו' ק"מה כורך למריכות לשון
לת ס"ל לומר לת תתר לוכב"ה יסור
כדכתיב ונדרך חיים תנכחת תוסר ו
דם ק"ק למפי' לדוד תלא תטוי תפך ב
תלו' דוד תט תיכו לת טוי' תפ"ה ב
ייסורין כדי לוכות לעה"ב ותם
קתתר כתיוה פילון תפולם שתם ב
לומר דבלתו תכי לת סני בלא יסו
כדתתי לעי' ס"ב ס"ת שפסה"ב לת
תלא ס"י ייסורין תלא תכרי לפ
תנה לעה"ב כלי הפסק יירדו עני
הייסרין כפי החטא , שבענו ב
שתחות תעוס דפתחות ס' תותיו
ס' שתחו ושתחה לת דרים סופב
שבע כלקתן תכל כילקו' תלים ע
כבה תורה נכיתים וכתובים
תוספתת תלתוד תנב' ותיתיו לת
תה דדרים תל תכי קורת תלא ב
שתחות שבענו כו' שתחו ולפ"ו
בכי תדם סיולישבו כתיוה ב
תפולם ועוד סיולישבו כתורה תכלם
דתפרש תלו כתות של נדיקים ב
חדה היה סיולישבו כתיוה פילון ע
להיות תכתות הנדיקים וכפ"ט ב
לה כתר דר' תכין דתפ' תורה תיי
כר"ם ויה"ך שתחות תקר' תפני
דפקודי י"ו יפרים תשתתי לב ,

מדרגות הצדיקים

וכן בע"פ דכפ"ט מ"ז י"ם מייתי להם וכתר הכי קתתר
כת וכת ים לו תדור בפני עצמו וכ"ע וכנגדן שבעת בתי דירות כנ
ואלו הן כו' כר' פהם ז' כתות ואלו ז' כתות תלו ז' מדרגות כוללות נ
תהנה יפתפטו בעלי הכת הזיה עם היות כל ז' מתחלף לתבירו תם
כדת לעיל פי"ח כל צדיק וצדיק יש לו עול בפני עצמו וז"כ יש לדצ' תם
מניכו נ"כ הדתות לתכני טוכו ותרגליו כתו יהוניה התכן הרפם ולפ
כת"ם ז"ל והוא עות"ין הסדסי וכן לבת' דכרי' לא נזכרו בהם ואנ
י"ל דכפ"ט מייתי לפידי' במקום תכורה דמייתי הכא וכאן לא הזכי
לתתוייהו תכיון דהזכיר נתי בקרים ובניהם תקר"ת ולהם נתי ק
לא תסיה תכור ותיב לתי כתי ס"ד ז' כתות תלא מייתי להו כסד התפ
ולא כסדר תדרגת התורו דתור בכבני גדול תצל הקיש ובל תנוי
סוכני' תנהג תורתן נכון בת"ם כפ"ט והבת הת' יוכבת לפני תולך ו
את תולך תת הפני' ס"ג יפכו יפרי' את פניתיתו יפר יחזו פניתו וכבו
תפרי יוסני כיתך והנ' תי יעל כהר יי"ד תפרי תבת ותקר"ה תי יבו
ו תי יפכון כהר קדיתך ו' תי יקום כתקום קדפו יים לדעת כיוו
תקומות לו' הכתות והתייחסותם זה אל זה הכיון דלא תייתי להכו
התקרות כר' פהם תכוונות כנגד ז' הכתות ועוד כתה יפה כת בת
מוולתם טוכים לפיות הפוכה כתלבות ועי"ל בלשון זרוזה תתי
ות הפנים פקי"ל ורוחם פני תולך כליפנא דקרא תתיכורום ופ
מייתה כהר י"כת ג' ומי יקום כתקום קדפו את"ם דנקט כני
תחר תרחוקות זו תזו וכן כתתרו תי יעוד כתולך ומי יקום כתקו
ת"ם דנקט כת ה' ותכי תזולתן ועוד תכותר נתן נדר כתלו תת הכולך
כו' וכתלה תחר נקי כפים כו' ויר' דהיינו הת וכ"ם דהולך תתי כו' כר
למי יעוד ומי יתכון וכן נקי כפים תזור למי יעלה ומי יקום כו' ולפ
תכם תדרגות נכדלות לת יתכן ות"כ תי יתן ומי יתדע תיזה גדר נכדל ב
ודוחק לומר דהולך תמים כו' ונקי כפים כו' תינם דבקים למי יעו
יעלה לדעת התדרג תלת ס"ם תי יעלה תי ומי הזוכה לזה כי בני
מוציאים ונקי התניח וכן תי יעוד כו' והתקרתו' דרך תיעו"ת הולך
מילת' בתכני בפסה היה ונשוא התחר עושה שם לתיתוני לעולם ובן
כפים בשוא התחר יש כרכה תחת י' יפה היות נתכה כת"ט נבי תי
בתולך תם תור לו בניין ותעור לו בירושלים תי יעוד בתולך ומי
דכרים שברתה תכם תפרשים התקרת לשון תיתה ולא דבק להולך ב
ותנה תרחון נדקדק ס"ם בשוחר טוב יפר יחזו פניתו תלו תבשה כתה
נדיקים שכן כתיב ותפתיליים יזהירו כזוהר הרקיע כתלו ים תכלין ים תכלין
לו' כתות והם ליתה ותם לבני כתות תכיה הפים כבר תסדרם תת ס"
התקרת עליהן :

גם י"ל כתה תלא הכיה תם רתים לתתה ולבנה תיפה כלבנה ברת עלי
כדתייתי הכא תלא תתוכיו כנתת תכתם כגבורתו ותכירת
עולם ולפי הגרתה דיקן עליפת שנו כרורות ויופי ופניהם תתוכים

ביה יכון פולס כתלכות בית דוד מייתי ועול מכיון דמייתי מהתם ס"ל
[illegible] כתי מתם ס"ב וכסתם כנגדי . וכתכר הייתי כימי תרפי
[illegible] בפנין זה שלמה מהגלויות מוסב כב' סוגים סם כעיון ושם כמעם
[illegible] להמון וזה ליחידי סגולה ומדרג' בעלי העיון גדולה מכבר נמנו ונמרו
[illegible] בתלמוד גדול כדאי' בפ"ק דקדושין
[illegible] ג"ש מזה ואלו הוא ההכלל דב כין
[illegible] לקנמן סמין כל העוסקים
[illegible] עניתוד סוים במדרג' וכן העוסקים
[illegible] בתכמת יי' ים זרע ונסבר יותר
[illegible] מהכירו וכללם יעלה לשבעה כתות
[illegible] ביאור זה מהדרגות המעייגים ים
[illegible] סם תכר מעגמם כרוב ההתלוסם
[illegible] יניעם יגיעו בפלאות מתורת יי'
[illegible] מהומכלות מכלי הורמת מלמד וים
[illegible] תכר לת יזכו לזה מכל לסם הכנ'לקבל
[illegible] בוולתם סם מפי הסמועה סה מלפה
[illegible] פרכותיסם ומם מספרי קדומיסם
[illegible] סם ס"ת לסם בסוס פנים בוה מפי
[illegible] מלמד כמ"ם הרב כח"ס פל"ת ענין
[illegible] תכר יוכיחהו מסמיעונו בפגמו ומים
[illegible] לת יוכל לכנין הענין הזו לעולם
[illegible] למדוכו לו ט' ומלו סם הכת
[illegible] מזכרנו סמין הבלחתם לת בעגמ'
[illegible] מגמם המעייגים מקבלת ולמוד
[illegible] מתם וים כסם הכנה ללמוד כל מה
[illegible] תכר יורם ים כסם כ' כתות ים תכר יסימו פני מגמתם והסתלות' תמיד
[illegible] למוד לפני המלמד בכל מלמני כתם כדי לקבל כל מה שמפכר בתקס
[illegible] ככנין ליעב עם תליהו כמ"ם ז"ל גדולה סמוסה כו' וים תכר לת יסימו
[illegible] לב"כ לזה תבל כתכר יקרה בנקבה לשמוע דבר חכמה מפי תחר בלי
[illegible] סירה גדול יקבלהו לדוב ההכב' תכר לו זכן כזוזי' תלך בתעב' שהוא הסוג
[illegible] הכני יש ד' תדרגות כי יש תכר לת יספיק לסם בכוב סיעשו בעגמ' תבל
[illegible] בתלהו להגדיל את הרבים פ"ד וגדיל נדיבות יעז ומתר בפ"ק דב"ב גדול
[illegible] המעשה כו' וים תחרים שתין פנייתם לשתורת לשתרים תבל דוב תעשים'
[illegible] ולו' וטובי' בעמי' בפרסום תכר מתוכם יתירו פני הרופי' ויעשו גם סתם
[illegible] זה תינו בתמידות שתין כונתם לזה תבל יקרה לפעמים סילמדו תתרים
[illegible] סתם וים בעוסי' מעשיהם לעגמם סתם כוסים לפרסם מעשיהם הטובים
[illegible] מכני ליבני הדור וכדומה וחין בהם תלמד לזולתם כלל עם סתם לעגמם
[illegible] מלחים תכות כרמון וים תחרים שתפי' לת בגמם לת יעשו לת תכד הרבלם
[illegible] בין חברת תנשים ישרים התלמידים לתופם בעיית תכות'ית' ער סתם ג"כ
[illegible] הרגילו בעגמם בתעשם הטוב ע"ד תכות תנשים תלומדה וכו'ת שכן טוב
[illegible] לכבה ככנד הבת תתר בחסובה תמר בים דומים לתתם שתאור תכר לו
[illegible] הוה תעגמו ל' שהשי"ת השפיע לו כו בלי תתנכי וכנגד הבת הבעית תמר
[illegible] לבבי' שתין לה תור תעגמ' תבל היא כתרתה תלוטפת תקבל' התור' תבעגמם
[illegible] שבגדה זה במשך לה תתנותה כי גרתה שתברה בעזו תתניה להיות נגד
[illegible] בגמם כי כל סירחק תבעגמ' סירה תזיוה לוקח תתנם כנקוטה תתנו תחשיך
[illegible] תורה לעין רואיה תבת"ס כ"ב בעגמ הנגוד שבומד' נכתו תתם וכל פניה תתירו'
[illegible] שנו והסידור הזה תתתו יתב לשבת קיום העולם כתמו"ל פני תשה כפני
[illegible] תתה כו' כדאי' בעל העקיד בשב"ג ולהורתת ב' כדריש זו תכר לבבה תמר
[illegible] לעיל ס"ב פט"ו בשם שהלבב' היא של תור כך ישרל בוחלין התור שגל'תור
[illegible] דוש לנדיק ותומר קומי תורי כדפי' בשם הבגמ' בגדורתו ממם ולת
[illegible] לפי שתורם תעגמם וה"ת ותוכיחו בגמת הבגמ' בגדורתו נגדורתו ממם ולת
[illegible] תתר ולכן הבית תקר' וה ולת בשתו בשתם בגדי ועל הבת הבני תת' כירת
[illegible] יכון עולם כי בריאתה עז"ה שתקבל תורה תזולת וכגנד הל בשם תתלת בשם
[illegible] תתכר הוא לתקן התכונות העולם בעל ידי הסורה וכנודה יתכו ימים
[illegible] ביתים לחדשי הבנה שכוולת וה לת בית בכון וכדתתר בפ"ק תלו טרפות תל
[illegible] לבי ולתנו כיך ישרתל ימים וביתים שתכוונה בעל ידי זה יתשכו שהויות
[illegible] תתיכי העול הבשל כדפי' בעל דרך תתובה בת"ת ד' ולכ"ת בבת הרתשון'
[illegible] ברוחה תת בשבי והם כיוסבי' רתשון כי בם הכירוהו תעגמם גם הידוע'
[illegible] תכר לתרם תעגמו תכוכת בתרתן בפניתם להיותם יותר עגמת לתה שהית
[illegible] בתופת וסברת ועו"ת נתתר בתרפ"ה ודבר יי' ל תשה פנים שכים לתה
[illegible] בתסבתו היתה עגמת כלי תתנכי וכת"ם הרב כח"ת פל"ו בשתוף פני' ולכן
[illegible] דקדק לומר וזת בשם ולת תתר בפני תתלך כי תין הפנים תתר לפי' ת
[illegible] ו' כי תין כתקר ית פנים ותחור תתנם בפני בכתן רתו להשנה העגמת
[illegible] לי תתנכי כנו' ויתבן ברבה כזה השגתם תור הסכלים הנגדלי' המכונים
[illegible] בפנים כת"ם הרב כפ' הנו' על תה שתרגם תנקלוס ורתית תת תחורי
[illegible] דתיתו' דכתרתי ודקדמי לת יתתון ועל הבת הנ' תתר תשרי יוסבי כיתך
[illegible] בשם שהם נ"ב יוסבים בהיכל תתלך ורותים לותו כי כל שבעה הכתות
[illegible] תתקבלים פני שכיתה כדתתר בבת ת"ת תינם עומדי לפני תתם כרתשונים
[illegible] תכל הם בתדרגה לתטה תתתחרים תבני בית הרותים המלך בעתי רבות
[illegible] בם שתינם יוסבים לתקנו תתיד ועל הבת הנ' תתר כרקיע שהוא נ"כ תין
[illegible] תכר תעגמו תבל תקבל תור בתתידים להיותו ספיידי נעדר התרתים
[illegible] ולת תתבדלותו תבל הוא בתקומו תתיד ובתור בקר יזרח בתם יכין תורו
[illegible] ליה"ר לכן בבחינת תה שיבחוש התרם הורתת הבוכב תהיה תפלתו ובתה
[illegible] ולבבה תבוותר וכבניים בנגד בוכב ותבורה בבנד בנה ושושנים בנגד בדק
[illegible] תתנדיקים בקרתו בדיקי' וכרקי' בבנד תתדים כי ברק תתרורתו יהלוך
[illegible] ורקיע בבנד שבתי שבות לתעלה תבלם ׃

בתרם קודם שתתכיל הוא תשכיל בכה כו' שתחרי בתת הבכל לפועל הבכל
והתשכיל והתובכל הכל ת"ו"כ תת'שתות'שהם תשכילי בכה ולת בתחדו
עם התובכל הם יזהירו תת"כ כוזהר הרקיע תסר בת הנזהר עליו להיותו
עוכן לקבלו לספירי יותו בתתדו בתקומו כלי הבתלות ולזה תתר בהם תי
יעלה בספר י"י כי עלייתם תינם לתקו'
דירת בבוד תלתין ההר שהעליה
תלין בדרך ההזדתן תשת"כ כרתשוני
שהם יושבי כיתך שהיה דירת בבוד
ולכ"ת יעוד יהללוך סלה ועל בכת הך
תתר בכוכבי' לתה שתור' תתעגמם והן
קיימין בתקומן תמיד בם שתיב' נתתו'
ביום לחוזק תור הסתם וכן תנדיקי
הרבים תעשיהם קיימם לעד והם
כפועלים תמיד בתה שהרבים עושים
תמיד תתה שלתדו תהם וזכי' הרבים
תלוי בהם כתו' וכל העוסקים עם
הבבור כו' ונדקתם עומדת לעד וכבר
תבלו הקדמונים בזה תבל נתה לב'
תנשים שהלבו בפרקמטיא למדינת
היס והת"ר יו לו שלף זהובי' ולת הדוית
רק כפל 'כתתונו והתחר לת היו לו כי
תם ק'והוכיס והרויח פי שנים תו
תרבעתיי' כתתונו שבב"ז בתבת ריוח
העשיר גדול תתלך תתלך תתכם תיכם
נרתים וכתבים תבל כת בעלי העין

ש"ר ו
רכיש יב
כתוס כ
תליס ת
זכריה ו
תליס י

תתדרגת גדולה תהם כתו יראת תלהים תבל הבתם תו שלבבי' בהתיר'
בעגם ולב"ת בהם תתרי תבתר ותקרב יבבון תגירך שתם היותם נבתרי'
ונקרבים תתכיריהם תסר יזבור לתה שהם תקריביהם תבריהם ת"ת תבבנם
בתברות בית י"י כי תדרגת בעלי העיון תגלם כתדרגת סובבי היכל תתלך
ורותים פניו בקבע תבל תסר עבדיו העוסין תלתכתן תון לטרקלין
בתברות ותינם רותים פניו תתת בשנה וכתו שתבבנים תינם נדתים שת
בלילה בן תתעשה בלתי נתסך תלת בעה"ז הדותה בלילה תבל התלתוד
בלבנה השולטת כיום ובלילה שת"ת תין להם תבות שת בעה"ז ולת בעה"ב
ועל הבת הה'תתר בברקים שתין תורה תביא תלת בתקר' לפי שתם בעם
יהין שתם יעלם עד"ם הרב בעה"ת ועז"ת תי יגור בתהלך שתתהל תינו
תקוס קבוע תלת בדרך תקרה בעתים נתתר בעתים בבבל יום בתבון יום
בכרתל כתו שהיה המשכן תתחלה בודד תתקום לתקום ועל הבת הו' תתר
בשוגים שיהם בתרת'כ'תתר בתנית בדרך שהשוגה בזה כך ישרל בתים
גם בריתה כת"ם שם וכן לעיל פ"נ תם שוגה זו תינה תלת לריח כו' ועוד
גה שתם הרוח בה ורוח תותה על קויה לבה תכוון לתעל' לכן תבדיקי בבל
היסורין הבתי' עליהם לבה תכוון לבי"ת ובת"ם שם תה שוגב בין החותי'
דרוחו' תנבבת החותי' כו' תתנם כל סבולותיה תינם יוצים לוולת בעין
התתירי' הבו' שהיו תתירי' לוולתם כתור נוגה ועז"ת תי יסבון בהר קדשך
בלת נקר"ה יי' לת הר קדש דרך שתם וכשוגה שהוא תקדש עכתו' וסוכן
בקושה לעבתו' ותינו תקריב לזולתו וכנגד הל' תתר בתנורה שתור לתם
בלתי טבעי דבק כם תעבתם לת נכתי' תעבה ידי תדם ונקל הפסד וכש"ט
לפירים בתקום תנורה וכבל דבר י"י שבניהם תורם תקריא תלתכותיה
ועז"ת ותי יקום בתקום קדשו שהיה בתדרגה תקטנה בלת נתתר בו יש שיפה
תו בשבנה בלת תקומות בלבד ולת נתתר בו שם תיוחד בביה תו תגר
תו תקר בלת תקום קדש שבו קדושת פרתי ובתקום שבתקדש בתקדה ע"י
שהתפללו בו וכת"ם בשותר טוב ע"ו ויסבה תבדשם בנקר תל התקום תסר
בתתר שם ולהיות ז'כתות בלו בכללות בב'סוגים והם עיון ותעגה בבו' לבן
הזכיר תהלה רתז לדבר שבן כתיב והתכילי' יזהירו כו' שהם ב'סוגים שם
סי"ל בע"ת וזה שבתי בלת תרתה שבשבה התתרים תיבן לו בתות לת בלם
לדקו יחדיו בבל הבדיקו לבחינות תתתלפו'לבן הקדים והתשכילי' יזהירו
שהיות בבתן הרקיע והבבבים דתיון בב בתות תתתלפות בהבדר זה שתך
תו תשכה בתות תתתלפות לבבל ולת בתתר בו שם תיוחד בביה תו תגר
תו תסר בלת תקום קדש שבו קדושת פרתי ובתקום שבתקדש בתקדה ע"י
שהתפללו בו וכת"ם בשותר טוב ע"ו ויסבה תבדשם בנקר תל התקום תסר
בתתר שם ולהיות ז'כתות בלו בכללות בב'סוגים והם עיון ותעגה בבו' לבן
הזכיר תהלה רתז לדבר שבן כתיב והתכילי' יזהירו כו' שהם ב'סוגים שם
סי"ל בע"ת וזה שבתי בלת תרתה שבשבה התתרים תיבן לו בתות לת בלם
לדקו יחדיו בבל הבדיקו לבחינות תתתלפו'לבן הקדים והתשכילי' יזהירו
שהיות בבתן הרקיע והבבבים דתיון בב בתות תתתלפות בהבדר זה שתך
להיות בל ב'תתרים לבתות תתתלפות ולהיות הבת הב'קטנת בתות בעלי
העיון והבת הו' קטנות בעלי התעגה זכרן בתזתור תתר והבהיות הבת
הם' והוי"ו היותר בתלות זכרן בתזתור תתר והבהנה בפניה'שבין
שבתות הרבילות ובין הקטנות בבלן בריך שלימו'ב דברים והם התתשבה
והדיבור והתעגם'הבבלי'בתתתר נקי בפים בו' ותתת'תולך תתי'כי בוולת
וה ת"ת עם היות תתתלפו'שביהן בזה בפתו'ויתר ותין בותת התסור' לפת
נדר למי יעלה ולמי יגור בו' דק לומר שבלימות'בריך בב'תגים והתסקר'
הת'בת יתרי'בר'כי בישר שבלם ודעת'יהיו התוסבלות בלי תלתר וסדך
לדבר תה שנק'ח ע"ה כדלעי' ס"ת תת"ח דובר תתרי' וה תבדה ותבו' היו'
תבדה תזה התין שתדעתו הכיר תת בורתו לבודע ויתבן שהרתז דו' תיני
זוהר להשנת שבעה תכתות לעתיד שתתלה תתרן. דעה ולפי שהם היותם
תשיני בבלן יהיה יתרון לקנת בהשנ' תכתו' תזולת'כפי הכבתו תו תסוקתו
תליה תתר שהם ז' כתיב ולהיות תעל' לתכתת קנין על הסתילם לו' תיני זוהר
תכונה בתורה כתו' תכתת תדם תתיר פניו על כן הסתילם לו' תיני זוהר
תלונקים זה תזה ויתבן זו' כתות בנגד שבעה שבבי'בת וזה שלמה שכל
תלוקים זה תזה ויתבן זו' כתות בנגד שבעה שבבי'בת וזה שלמה שכל
ת"ים בו נטיה תל טיחטת הסדם בו בת"ם בנגד פיסון כי ז'סות קרתו לו
ליה"ר לבן בבחינת תה טיבנוס הסדם הורתת הבוכב תהיה תפלתו ובתה
ולבנה תבוותר וכבניים בנגד בוכב ותבורה בבנד בנה ושושנים בנגד בדק
תתדיקים בקרתו בדיקי' וכרקי' בבנד תתדים כי ברק תתרורתו יהלוך
ורקיע בבנד שבתי שבות לתעלה תבלם ׃

שנאמר מרמיהם בלפידים כו' ק' דהמי קרח כנגדו ח"ה מדבר במ"ם
שם מנן נגודהו המדם ולעיל ס"ח פע"ז מפ' ליה כתרום וכ"ל
שתין מהמקרא לא כתכמכתא שמעו מהנעורים ההם יפרקו ויללכו פניהם
ע"י התרוסה כן יתירו פני הנדיקים ע"י המדלותם והתעטפם באהלך
המלמות ועיין במ"ש לעיל פי"ט בתחי

עלי"ק דמייתי קרא דין פת"ח:

פתוח ח שנאמר למענח על מוסדים קול
מפרש דמוסדים היינו
נדיקים דמקרו מוסדים כדמפ' בס"פ
חו"ח ומשמע ליה מפל דאות פניהם
למוסדים מיקרו הכי ואומר רמיה
והנה מנוגדת ומתיב מהם זה דבר יי
ולורמכל מלמח מיקים נדמו למעוד
ומע"ג דהכיה מנוגדה לה מיהה מלה
מלי עב כתרמה מנוגדת קלת מנוגדת ב"ה מפו'
דדנמת הרמה לנכיחי מכח' על תוך
סם קב ומכחן של מנות לה הכינותי זה למין
נם אחד מלה תנא כח' מהנה כי בתה
רמיה ל יזבו לא ע"י תורה חו מנות ומו הינה
רמיי מנות מקרא ובלקוט לה גר' לא
זו מכתה מכח בתורה סב' מימינו מם
דמ לחו וי"ל מסכנו כתמרו מכח תוך'
מחינן כתים כתחנוכים מלה נוכותם
עד"ם נכי הרחוקים מנדקה מכתים
כזרוע אלו סופרים ומנגים מינה ב
לכ לחיד' דכם' מין עותדין ם"ח ינמן כין
לה רחמה לכים ולדך ובכ' לה יחלוך
ומכתכילי' יהיירו כו' ומנדיקי הרבים
חלו מלמדי תינוקות אמת ת"ח מכיני
ממלמדי תינוקות וכ' אלו כופרין
לעול' ומכו' חדם כל מה מים לו ורם כם
ת"ח לה מנה בת ת"ח יפה בת גדולי
הדור לה מנה יפה בת רמ"ח מנגמרו לה
מנה יפה בת נפתי בדקה לה מנה יפה
מינוקות גריפי מפי מנגדיי כרקה וכפה מנמע דקמחר דעדיפי מפי ת"ח
חלה מסתבר למימר דכל הניהו למו כח"ד הכה זו מכתה מכתה של תורה
ומיירך פליג מכולהו וי"ל דמין הכי נמי דעדיפי מפו' למלמדין
לתינוקות בתמתן ומה מכה להגדיל תורה בעולם ות"ת לנכותי תינוקות
כל מהוה יותר חנם ומיירך עדיף טפי מכפי חתיכתו תכיה כתו תלומדה
בחנות ופי"ל דמתם כמלמדי תינוקו' מקרח בעלמה ומכה בסופרי' ומתני'
שתם נ"ב ת"ח חלה מתיב גדולי בסתר ת"ח ות"ת מעדיפי מינייהו ע"י מתזיקים
ללמד התינוקות ומתם לה נחית לתחרוצי בתייהו לסתר ת"ח חלה קתני
ויתה כת ת"ח מתם ומנך בכל' מתוס דמה דקתמר הת מפל לענבי הנפן
בענבי הנפן גו' מיתת בפולהו ושי"ל דלה פליג תבי תרין תמוראין חלה
מתמנות דורסין לחל מפרם בתיתיך לפון תורה ובכלל זה ת"ח ולמדי
תינוקו' דכלהו כפי' מכתה של תור' ומיירך דרים בתיתיך על מלמדי תינוקו'
דיתבי בתיתיה של מקב"ה ומכ"ם ת"ח דעדיפי מינייהו שהם בתדתי לעמו
בתיתיה ולה ידעתי ת"ל דמנך יעמדו מימינו טפי מתיתיך ומטם העמידה
ליתינו ית' ומסום דכי הכי ליתין ר' רומתה לקיים בעולם כן חלו
במוסדי בתיתיו מתין בעולם מתקיו לא בהכל קיים על תינוקו' בלחוד
בפ"ל כתני אלו ז' מנות מפחא לפ"ז פי' תוד יהיני מורח חיים מיירי בר"ה
ויה"ך בלחוד בס"ט וזכר לחוריו ז' מנות חלו לו' כי פ"ק ליתת
בר"ה ויה"ך ק' מיהו מי' ז' מנות חלו מתמוה לן דך היה יתחיל לעשוק
בהנחם מפל כן נקרח מכות רחמן לחתנן עונות בלקמן ועוד לומר
פפ"י בלוב רחים מיירמל נגחו בין כך בהסתוך ונגד מורחים דמנות
לוב נמי מזכיר סוכה וחנוכה ומחקה לחיתנהו ביום זה חו הכונה כזה
מחקר מנחפרו כיו כך רחוי לסמוך בתן זה טפי מסתר ימים סוכים
וכחניה דפיק בתדרם מפניה סילקו כפי' תר"ך בתה תוכה ג' מחתו כתיב
בתן מכל בפסח מין מתה מוכה מפי מחקה מחד מפסח התכוכה בילוקוט
ומין מדם יולד מם טוכה בפסח מם מיהו עוכה כו' ר"ה מן כתיב מפילו
מחקה מחת מהנפות בילוקוט ומבקש מדם מם נפסו יותר תמוכו מל בתן
לפי מנהלו הנפות ביתום כין כך ובול מהנכוכה ובירות המילן בפניה
לפיכך כתוב ג' מחתו . אלו ז' מנות מכתן בכלהו מחתו דבר' מיניה
מלולב כתיב ומחקה לפנין יי' ומרכתיב בתריה בפות תפכו תמתם
דמייכא נמי בפחקה וכן בתניתא דהתם נמי כתי' ומנות לולבו ומם"ם לה
הניה מלר מנות דמיתנהו כתב נמי כגון מוספין ומולת רחי' תפו' דבקהנו
ליכה מחקה דלה מתהנו מינייהו אלא לגבוה מלנו ארבעה מינו מלולב
מינו כיון דהלהו הכו אחת מחעכבי' זה אח זה מיבי מבנינהו לד' מנות ומתם
ר"ל דמכרן בנגד ז' מנות מע"ג דהוו אחת מהני בטורת מלר בבקשת
ז' מינים ויוד' מים הם תיקון התחבה ובדיבו' ומתעסה ברחמים בדמתרן
לקרן לולב דומה למלרה בו' הניתו מלמי חנוכ' מנחתייהו לקריב
לפכוד הרגל מדכתי' ומנותם לוחו חק לי' בדמיתת בע"ק דחנינה ומחקה
כיהו מלתי מחת' מנחתייהו להכיה מדכתיב ומחת בחנך ולילהנן מוכחת
מלמי' מלכת דכתיב בכר פיהל דמין מחתה מלה בבר כוחן מכים מחקה
קיים כדמיתת בפסחים ולהכי בעי הם מחתה למה חנינה דבין דמרוייהו

מלמים מבבר נחכל לבמלים תרתי למ"ל ותפוחת מלה זו הפורי מחפרי
מהנוסחחות ויל מבחעוכה הוה בחמחת נוהנת בין בדבר פהוח מפלו בי
בדבר פהוח מפל מחרים בין בדבר מדרכו לפ
מכל חניגה מיכה נוהג"ש מפלו ובדבר מדרכו לבן בדמי' בידוע לתי' ק
דחניגה ובבר מחינו מפלו יר' דקיים
דחמר בפסחים ישרל יוצחים יי
חוכתן בנדרים ובבדות וחעבד
והבקני' כחטחות ובפסחות ובבכורו
מחזה ושוק ובדבר מדרכו לבן יחל
דהיינו בפר ובבר מחין דרכו לבניך
דהיינו מחר מילי פחחות דהיינו
ובנדי פחתן המנוחני' מחמחי' בפ
כדחיתה בנמ' ות"ת ניחח דמנחרך
חניגה מנריך להביח מפלו ולה נפי
בהני וחניגה לחוד לה מני מפ
חייבה לה כיום ח' לו כו' מפלוחה
לרחמן חכל מחחה חייבת בכל ז' יחי
וחפי' בלי ח' כדחית בם לולב וערב
משל למני שנבנסוכו חנשיחו כיחם
בנח קלי וקחם מהלולב הניטל ביום
סיחן לנגחון ישרל בים ב' ובניחו
ביחיבך בנח דברי דוד בנגד יפי
וס"ק שבע מחחות חת פניך דהיינו
שבע מנות של מחחה ומכלכן לחו
פחוניהנו בהן לרח חיים ולבן הי
חומר ליפרל בעיות ביחיבך סיו
לנגות ובדחמרי בסמוך מם קייחה
מנות לולב שנקרח נעים שנא' נעים
ביחיבך בנח הרי מבוארים לפ
שנאחתם לא"ה:

וא"ה בחים ומקטרנים קט' מ
הקטרוח הוה כנרחה סהן עומדין
לרין עם ישרל לפני יי' מי ינגח
מי ומפו' מזה בנוחות הילוקוט דנרים בנוהג שבעולם שבני הנדיוסי בחין נ
מר ונ"ה חומרים חנו זכיני ונבחנו בדין בו' וקס' מחחר שהדין בר"ה נ
ח' לפי חעשיו חם ענין דין ישרל עם ח"ה ומה הנגחן הוה שנוכחין יחד
עשם זוכים בחעשיהם חם לא"ה הוה ועוד חם רחו ח"ה לומר עשם ז
ונגחו כי בחה נודע בחה ויר' שלהיות יי' עושה נם לישרל לכפר עוונוחי
עשם ז' בחיתה ויסודין כדחיתי לעיל בפ"ב ס"י"ג: חמ"ל לא"ה הנח ש
ח"ה מקטרנין על ישרל לומר עשם עם חטחו ולחם יעמוד עליהם בחדר
רחמי' שפי חת"ל עשחחר עוכם להסחד עדי עד וישרל נוחני בטפלוחי
כנגד שרי ח"ה ולפי שלהחור ירחה עח"ה עם יותר מרוחחים בחה מזוכ
בהפלחת העולם לכן יחפחרו עוכו ונגחו לחחר עשם נחכנים לפני
יותר מישרל עשם החופים וסחופים עשה"ז ויחכן שלהיות כל שרי חמל
קודחי' שלהי יחכוך בימים כדין כחה שחחר נפי ויבחו כני שלהיות כל שרי חמל
לפ"י וכל סר ושר מלין על מותחו נחחו בחה"ר עשה"ז ובני ישרל נוחני
חומות ח"ה נער ליפרל כי בעוד קס זה נופל וכשניחן ליפרל חלק
בעה"ו ויורדים עה"ב ע"י חה שחנטערון בעה"ז נחלחו ישרל בוחני חל
נגוחים מזוכים בעה"ו לבר ונופלים לעה"ב וכיחם עינים ח"ב חחרנ
עוד בוה כדרוש שבת בנחים החחחיל כי ידין

ח"ג ד"ח ולקחחם לבם כיום הח"ה בנה ל חפלת הערבר ח"ר חבין ל
חנו יכולין בו ושמחו לבר ולקחחם לבם חם חרלוי לבם לעשות חת
לקלם להקב"ה בלו לפי שביחיה נטוי לעות והיל חחבם כי מלהבי מייב
חת דמם חפחבו ותת לדור מחרון ועם נברח יהבל יח דדבשינן בית ומ
עליהו ליקח לולב בו' כדלקמן ותנב חורחי דרים קרחי ברוסם בחנין חחר
בדרך החדרם ומה שבחות בנחחות חנגחו ישרל בדין ובחחלו עוכותיהם
כו' עד ח"ר חבין בנה חל חפלת הערבר ירחה ט"ם כי חין ענין לזה ח
חפלת הערבר ועוד ח"ט לחזור בתה חל נעיות ביחיבך בנח חלה
בחר חינון נעוחים לחנגה דלעיל נרסינן לם וכן נרחה נוסחת
הילקוט

שנאמר ונם נחת ישרל ס"ב כנגד יי' הוה ולפי מדחמרנו ב"ל דקר
ליה נחת ישרל שבותן הנעות ליפרל ומפשר שהזכירו בענין
מחול לומר שחפני מי' חפן בנגחן ישרל לעולם לכן יקרם החחלה
מחנו ויחנגה לדוד שהוח חיכוחם שבתן לו בנגחן כחומרו יד בעוף
חוייך ולפי זה ניחח מה שחמר הוח שדוד חומר בחשם דחיכח
ייך כחילת חוכיח שמו בדרך החדרם לפי דרכנו שכחבתי בשם
זקני:

שנקרא נעים על ידי פרי עץ הדר שנחמר:

על חופו נרים בערוך ופירוש עקרו ונעמו ונסוחר טוב חזמור ק"
נרסינן חיני יכול לומחר על דעתו חכל הטור בהלכות ב"ח
פירוש בכוונה כזה חנגה ויעיין לעיל ס"ח פי"ד סימן י"ח נבי ז
החופי:

בעשים שקורח עלמו כו' נרחה חפני שרוחם לפרש חפלת הערבר ו
חנגה בדלקמן ומשום דמשחבר בלח ידע דוד בעניר חחנגה
כי למח יגלה לו ר' מה שיעשר בו לגבי חיבי דרכי חכין דקחמר
מנפה

שהקדים לתת לנו ותן לתשובה שכתבו לפניו ולפי פיי' בשיבת כמשפט
יחפוץ לדק בבריותיו לכן אמר מה לעשות ישפוט כו' כלומר שאין הכוונה
להרע אלא לשפוט כמישרים דהיינו לזכותם ובדדרשינן בירושלמי דר"ה
מהאי קרא ולהכי נקט האי קרא ולא נק' קרא דעמים במישרים · שנא'

ערבי פסחים דהוא משמע ליה אליפת ארץ ישראל בזמן הגאולה
וארץ ישראל מקריא ארצות החיים כפי הפשט והא דלא חשיב נמי עולם
הנשמות כמו שנזכר בברכת יונר אור דשבת עם אמר העולמות
אין כערכך יי' אקינו בעה"ז ואין זולתך לחיי העה"ב י"ל דמשום דליכא
הודאה בפה כמו בשאר עולמות

תלים קיד ויהי כהיותם בשדה פ"ל כמ"ד לעיל
ס"א פ"כב שהיו מליינים על חלוקת
עסקתו העולם: כשר"א ליי' הארץ ומלואה
דבי סיכי דלא מבילי בארץ ומבל
הבריות דאף דכתיב הארץ ומבל כתיב
נמי מלואה ויוסכי בה ב"ג אפ"ג דכתו'
עולם כתוב נמי כל אשר בו משום
עקידה בריותיו: הה"ד ארחץ בנקיון כפי
סס"ד משום דבעי לפ' ולקחתם לכם משלכם
ולא מן הגזל מייתי הא דדרשינן ארחץ
בנקיון כפי על הלולב שיהא נקי מן
החמס ומן הגזל ואז יסובבו בו המזבח
כדרכם להקיף בו המזבח וע' הדרשה
מבואר כי"ה נע' שסוב המזב' בנקיון
כפי דק"שאם על הבאת הקרבנו' לבד
לא א"ש ואסובבה דלא הל"ל רק ואקרב
אל מזבחך ובעם הכתוב לפי שאמר
שנאתי קהל מרעים אמר שהוא הפכי
להם שהוא מתרחק מן הגזל ולא יבא
לפני יי' בגזל: בשקה ולא בגזל לאו
מולקחתם דרים דלקיחה היינו נטילת
לולב ואתי לאיסור דבעי לקיחה תמה
כדאית לה הלכה הוא דמשמעינן גזל
בדבסמוך ומפ"ה קאמר במקח ולא
בגזל · והיבש פסול פרש"י דבעינן
מצותו מהודרת דכתיב ואנוהו וכנת'
אמר רבה דעבחא משום דמקשי' לולב
לאתרוג מה אתרוג בעי הדר אף לולב
בעי הדר וכבי'הקשו עליו התו' וכתבו
דמשו' ואכותא לא משכי' כדיעב' של

לימות גוג ומגוג כצא' ישראל ממצרים לשעבר לא לנו יי' לדורות
הללו אהבתי כי ישמע יי' לימות המשיח כל גוים סבבוני לימות
גוג ומגוג אלי אתה ואודך אלהי ארוממך לעתיד לבא ·
ג ר"א ולקחתם לכם תני רבי חייא במקח ולא בגזל לכם לכל
אחד ואחד מכם לכם משלכם ולא מן הגזול אמר רבי לוי
מי שלוקח לולב גזול לפה הדבר דומה ללסטים שיושב בפרשת
דרכים ומקפח לעוברים ושבים הד זמן עבר עלוי חד לגיון (פלטון)
למגבי דמוסיא (עם) דההוא מדינתא קם קדמיה וקפחיה ונסב כל
מה דהוה בידי' בתר יומין איצתייד ההוא ליסטא ואתחבש בפילקי
(כסוסר) שמע ההוא לגיונ' ואזיל לגבי' ואמ' ליה הב לי מה דקפחתני
ואנא מליף עלך זכו קדם מלכא אמר ליה מן כל מה דקפחית ומן
כל מה דנסבית לית ליה לההוא גברא כלום אלא הדין ספיטא
דתחותי והוא מן דידך אמר ליה הביתה לי ואנא מליף עלך זכו
קדם מלכא אמר ליה נסביה אמר ליה תהוי ידע דאת עליל למחר
קדם מלכא לדינא והוא שאיל ואמר לך אית לך בר נש מליף עלך
זכו ואת אמר ליה אית לגיון פלן מוליף עלי זכו והוא משלח וקרי
עלי ואנא אתי מליף עלך זכו קדמוי למחר אוקימתיה קדם מלכא
בדינא שאיל ליה מלכא אמר ליה אית לך בר נש מליף עלך זכו א"ל
אית לגיון פלני מליף עלי זכו שלח מלכא וקרא ליה אמר ליה חכם
את על הדין גברא זכו אמר ליה חכם אנא כדשלחתני למגבי דמוסי'
דההוא מדינתא קם קדמוי וקפח ונסב כל מה דהוה עמי והדין ספיטא'
דהוא מן דידי מסהיד עלוי כל העם צווחין ואו' אוילו לזה שנעשה
סניגורו קטיגורו כך אדם לוקח לולב לזכות בו ואם היה גזול צווח
לפני הק"בה ואומר גזול אני חמוס אני ומלאכי השרת אומרים אוי
לו לזה שנעשה סניגורו קטיגורו ביום הראשון זה ט"ו ואתה אומר
ביום הראשון רבי מנא דשאב ור' יהוש' דסכנין בשם ר' לוי אמ' משל
למדינה

נזכר בכלל ומספר לכ' לעתיד לבא
עולם הנשמות ולא האכיר
המתים דמבי סבר דבכלל
המשיח איתיה לאית דסברי
המשיח הוא וכן כר"מ"ם ביו"ט
מלכיסן לעתיד משה אהרן
בהדייהו וכמ"ם הר"ן חסדאי
נ"ע סיכא רמיזא לי אתה ואודך
או אהא וי"ל משום דכתיב בסיפ'
מילי משמע כמה שהיה לבסוף
משום דכתיב לי ואהי משמע
לבדם בעולם ולא יהיה מי שיאמ'
ואהי זולתם והיינו בעולם הנשמו'
שאין חלק לעכו"ם לא ליחידים
בטלים במעוטן וכמאן דליתנהו
דמי או בתחיה שאינה אלא לישר'
כדלעיל ס"א פי"ג · במקח
בגזל בכר כתבתי בסי' הקודם
מולקחתם נמר · לכם לכל א'
שכל א' מישרא' חייב בנטילת ד' מינים
ובסוף פ' לולב הגזול דרי' לה מולקחתם
דת"ר ולקחתם שתהא לקיחה ביד
א' וא' ופרש"י ולקחתם כלכם במשמע
והתוס' פירשו מדלא כתיב ולקחת
לשון יחיד אבל ר' חייא לא ס"ל
דרשא ודרים ולקחתם ללקיחה
כדאמר רבה בפ' הגז' והיא בריי'
לא ס"ל למדרשיה מלכם דאנטריך
לומר משלכם ור' חייא תרתי דרים מלכם דמשמע ליה דסקולים
ויבואו שניהם · לכל אחד מכם כתבו התוס' בפ' הגז' וגבי סוכה
צריך קרא דהא כתיב כל האזרח · ולא מן הגזול וה"ה שאול כדאית
בהסיא בריית' דמייתי בגמ' וכ"כ לא חש לאתויי אלא גזול משום דרשא
לוי דבסמוך · ולא מן הגזול בפ' לולב הגזול איכא דאמרי הא פסיק
לא שנא ביום טוב ראשון ולא שנא ביום טוב שני בשלמא בי"ט ראשון
דכתיב לכם משלכם אלא בי"ט שני מ"ט א"ר י' משום דהויא מצוה
בעבירה שנ' והבאתם גזול את הפסח וי"א דוקא בי"ט ראשון אבל בי"ט
שני מתוך שיוצא בשאול יוצא נמי בגזול כלומ' כיון דתדרבנן הוא
חששו רבנן משום מצוה הבאה בעביר' ותוספתא זו דמייתי טעמא
לכם ולא מן הגזול כ"ל דס"ל דדוקא בי"ט ראשון פסלי' ואיכא למידק
כ"ל משום לכם פיסוק ליה משום מצוה הבאה בעבירה ובשלמא אקרא
קפיא לכם ל"ל דהא אנטריך למעוטי שאול אבל מאן דדרים ליה למעוטי
גזול מה צורך לו מטעם זה ואין לומר דאין הכי נמי אלא ניחא למימר
אהי' טעמא לכם דכתיב בלולב נופיה דאם כן מה שהוקשה
לתוספות בפרק הנזכר מהא דתניא לכם משלכם להוציא את השאול
ואת הגזול והוצרכו לומר דמשום שאול אנטריכא ליה אלא דהיינו
משום דבברייתא קרא דרים ואזיל דמשמע דמצרך קרא להכי וא"כ
נמי דקרא דרים ואזיל קשה ושמא י"ל דמשום דסתם גזילה
בעלים היא כדאמרינן בריש פרק לולב נקט מהכא לאשמעי' דאפי'
בתר יאוש בעלי' פסול אבל משום מצוה הבאה בעבירה סד"א דוקא
יאוש דאע"ג דבפרק הנזכר מייתי מצוה הבאה בעבירה מדכתיב
והבאתם גזול את הפסח גזול דומיא דפסח מה פסח לית ליה תקנתא
אלא שינוי לפני יאוש בו ר' חייא לית ליה הך היקשא ·
למה"ד כו' טעם המשל לרמוז שמעשה הלולב הוברת וזכות
דאסוכים לזכות על ידן כבקשה המים הבריכה בזמן
ולכן יביא לולב שהוא רמז למכות ואמות וסנהדרין ות"ח כדלק
ולכן יהיה כסניגור לפני יי' ואם יהיה גזול יקדיהו כזה
סניגורו קטיגורו גם בכלל המשל רמז כי לא יחרוך רמיה צידו
הכל כהסך ילך ואם ישאר לו קנת יהיה לרעתו כליסטים
שלא נשאר לו רק הדין ספיטא לרעתו גם בכלל המשל רמז שהגוזל
את חבירו כאילו גוזל להקב"ה שצריך להחזירו אליו וכמו שאמ'
בפ"ק דסנהדרין שצריך דן את הקב"ה שמטריחו להחזיר
לזה שנתחייב שלא כדין ולכן אמר שדומה הגוזל לליסטים
כנכסי המלך מיד שלוחו · ודע שבעל העקידה בשם הוקשה
שמריבות זה המשל אינו צודק אלא במי שרגיל לגזול ולחמוס
השנה לא כמו שאמר רבי לוי כל הלוקח לולב גזול לבד ·
לדידי ה"ב שלא די מה שהלולב לא יהיה לו לרצון במחשבתו אלא
שיהיה קטיגור גם על כל הגזילה אשר גזל דמי שנזכר עונו
זה נזכר ג"כ כל גזילותיו כענין הלסטים הזה:
ואתה אומר ביום הראשון קושיא זו תמוהה דמאי קושיא הא פשיטא
דביום

קיימי' ולולב בעי שימור והכי כיון דלשרפה קיימי' כשרופים דמו וליכא
שעורא והך אשרה מיירי באשרה שהיתה בשעת כיבוש ארץ ישרא' שהנדיב'
הכתוב שריפה אבל אשרה דזמן הזה כדיעבד אם נטל כשר כדאמרי' בגמר'
וא"ת ותפסל משום מצוה הבאה בעבירה כבר תירצו התוס' כר"פ הגז' דלא
דמי לגזל שמחמת עברת הגזל באה המצוה שיוצא בו אבל הכי אסור מחמת
עביר' שבשעת בתחי' נפיק ביה אבי והגא הוסיפה גם במתני' פרש"י אבי
והוא בגמטריא אבא י"י ועוד מע"ב שמות הן הבקובים מנ' מקראות
הסמוכי' בפר' ויהי בשלח ויסע וגו' ויבא כין מחנ' ויט משה את ידו ושלשתן
בני ע"ב אותיות ומהם שם המפורש אות ראשו' של פסוק ראשון ואחרונ'
של אמצעי וראשונ' של אחרו' וכן כזה הסד' כלן והם הראשון והו' ו"ו של וים'
ה' דכל הלילה וי"ו דוים ושם המלאכים ושבע הוא אני אל"ף דים' נון א'
דספנן באחשבון של מפרש וי"ד דדרות קדים וכתבו עליו התוס' ועדיין צרי'
טעם למה זה נשתנו שני שמות הללו דאמרינן להו טפי מאחריני משום
דדרשינן באיכה רבתי קרא דכתיב ביחזקא' ואני בתוך הגולה וקר' דכתי'
בירמיה והוא אסור בזיקים כביכול הוא בגלותו והיינו הושענא שיושיע
לעצמו ע"כ ושייפתא לדבריהם מהנדסי' בירושלמי אהך תמני' אני והו
הושיעה נא א"ר אבהו לך ליושעתה לכו לך יודיים דרש ר' בא והושיע יי'
את אהל יהודה והושע כתיב דרש ר' וכיי כי עתה תכלא מקרי' שבכת
בשדה ושכינתי בשדה · אותו היום כשמיני: אלו הקרבנות דכדידהו
נמי קאמר ואסובבה את מזבחך וקאמר ארחץ בנקיון כפי דלא יקריב מן
הגזול שוחה אסור כדלעיל פ"ת · זה הלל שהיו אומ' אותו על הקרבן ·
זה הלל שיש בו כו' ולהכי קאמר ואספר כל נפלאותיך שפי' כל נפלאותיך
שעשית ותעשה לנו דהל"כ ק' מי אני מספר כל נפלאותיו מי ימלל גבורו'
יי' ג ויש בו לעתיד לבא תפס שני הקצות יחדיו דהיינו לשעבר ומה
שיהיה באחרית הכל ושוב אפרש ואזיל להו כסדרן · בצאת ישראל
ממצרים לשעבר הא"ל נמי קריעת ים סוף דכתיב ביה הים ראה וינוס
ומתן תורה דכתיב ביה ההרים רקדו כאלים וכדאמרי' בפ' ערבי פסחים
אל לא אם להאריך · לא לנו יי' לדורות הללו שהם בגרה ומבקשים מיי'
שיצילנו לתפן שמו ולא לכו שאין לנו זכות והוא היותר נרא' מפשוטו של
מקרא וכן פרשוהו המפרשים אבל מה שפי' בפ' ערבי פסחים כחבלי של
משיח או במלחמת גוג ומגוג או בירידת חנניה מישא' ועזריה לכבשן וכן
מה שפירשוהו במדרש חיבה על משה וישראל או מרדכי ואסתר צריך עיון
היכ' רמיז'. אהבתי כי ישמע יי' לימו' המשיח דכתי' התם אפפוני חבלי מו'
כו' והיינו חבלי משיח ועוד כתיב התם דלותי ולי יהושיע דמשמע תשועת
המשיח לגאלנו וכן כתוב בתריה מה אשיב לה' כוס ישועות אשא דמיירי
בגאולה גם מה שאמ' התם אתהלך לפני יי' בארצות החיים משמע באולמנו
מהגלו' ללכת לא"י · כל גוי' סבבוני לימו' גוג ומגוג שיעלו עמו כל הגוי'
לירושלים למלחמה וכתיב התם בשם יי' כי אמילם כו' עזי וזמרת יה כו'
ולא תשכחן מלחמה קבוצת כל אומות העולם על ישראל יחד שינצחו ישרא'
את גוג ומגוג · אלי אתה ואודך או מספר לעתיד לבא פירוש בתחיית
המתים והא דלא מייתי מאתהלך לפני יי' בארצות החיים כדמייתי בפרק

כו דמתו מתחלת וגור' הרמיה משום דלמ' מחכמין סליחה בהדיא בקרח שם
ביה"כ וקס"ד דמקמי דיתבו ישראל בא"י הסליחה ממתנת מתה ל' לעתיד לב'
הסליחה וכתב עמך דרים שהיה ממתנת מכלו · ביום ואפי' בשבת פרש"י
כפ' לובש ורבינו תמשמע כל היו"ט וקרח יתיר הוא דמקי למתנ' כרשב"ג
ביום ואפי' בשבת תימה דהא מפקיע
לו ביום ולא בלילה ועוד דע"כ
מלן דדרים הוא לא דרים הוא דהא בפ'
הנו פרכי' מתני דרים ואפי' בשבת
מכדי טלטול בעלמ' הוא מנטרי' קרא
למתני טלטול ומצי רבא לא מנסרכא
שם למכשירי לולב ולילה דהאי מתני
מלי' דתניא לולב וכל מכשיריו דוחין את
השבת דברי ר' ליעזר מ"ט דר' ליעזר
אמר קרא ביום ואפי' בשבת ורבנן
אמרי ביום מתי עבדי ליה מיפבי ליה
ביום ולא בלילה ור' יהושע ולא
בלילה מנא ליה נפקא ליה מסיפיה
דקרא ושמחתם לפני י' שבעת ימים
ולא לילות ורבנן מי מסתם ר"ח לילף
ימים ימים מסוכה מה להלן ימים ואפי' לילות כו' ור"ל דהך ברייתא מנא
לליה ור' יהושע ורבנן: אלא יום ברמשון
פרש"י כפ' הנו ברמשון הי' מעוטא הוא כלומ' ברמשון לחודיה הוא דמתני'
לך ואפי' בשבת והתום כתבו מיתורא דהי קדרים דמי מעוטא הוא כלומ'
ברמשון לחודיה הוא דבו יום בפ' ניד הנפש דרים הירך המיומנ' שכירך
למעוטי שתא וכן העולה עולה רמשון ומזמנין דמתי"ה' לרבו כדתמרי' כפ'
היכן נכי תיספות עכו"ד ה"ה המורה לרבות את הנכרי ובכו סוכה המורח
לרבות את הנרים כל ה' לפי עניינו: עץ שטעם עכו כו' כפ' לולב הגזול
מיתת נמי ופרש"י פרי עץ שהעץ נפרי בטעם סוס: זה שתרוג כפ' הנו
פרכינן ומימה פלפלין שטעם עכו ופריו סוס ומצי משום דלמ' מפסר
היכי נעביד ניקוט חדא לח מנכרת לקיחתם נעקוט תרי מו חלתא מחד
מתר רחמנא ולא שטעם וכלם פירות הלכך לח מפסר ות"ת ומימה פלפלין
דטעם עכו ופריו סוס כדאית בפלפלי פ"ק דקידו' ר"ל דעץ כתיב ופלפלין ירק
הוא כדפי' שם התום ות"ת ומימה עכו"ם מנכי הדם דהדם נמי עכו ופריו סוס
כדאית בפ' הנו' ר"ל דהשם נמי לח מנכר לקיחתם דקטנים הוו ועוד ע"כ
פרי עץ הדר מין שלח מצוי בעולם עכו"ם עץ עבות ופריו ולא היה
כ"ל פרי עץ הדר הדר במילתו שתף מחזקין של שנה זו עדיין דמשתקר
קיימים כו · שהוא דר על המים פ' בשלמת דר במילתו דמ' הדר כעץ
הנזכר מכל מים מתן דכר שמייחו וכפ' הנו' מימה הכח כן עותי מומר ל
תקרי הדר שם הידור שכן בלשון יוני קורין למים הידור ומיהו היה מצוי
על כל מים הוי מומר זה לתרוג · אם היה פרוד יכפתנו לכיון דת"ח
לומר כפות תמרים תרתי דכפת כתיב כדתמרינן בנמ' דרים כפת לשון
כפיתה דמי לומ' חד כפת תמרים ליכתוב כף מכל ת"ק דרבי יהודה דס"ל
נפלגו עליו כאר ולא נמי מגד מלפפלה כדמשמע בתתני' ר"ש לולב הגזול
לח דרים כפת לשון כפיפ' ומצי מימר דלכבי כתב כפת ולא כף לא תימה
תמרים שנתן בדרכן לסעוד הרבה עליהן כיחד בתכבדות שלהן דהעוה כף
קרו ליה וק' לי"ל דכפ' הנו' ל דבי' נרב מצי מתני דהאי ליכתב כפו' תמרי'
דלולבה הוא מימה תרומה ומעשי בשביעית כפות ולוכה ומימה תוספתא כפות
מכלל למיכה פרוד ומצי כפות ושומר לפולם וכיון דלת"ק לח לה בעי כפות
ולא דרים לשון כפיפה לעולם תיקשי מימה תרומי ותוספתא ונ"ע
שעשויו תופין את עצו כפ' הנו' פרש"י שנף עץ שבולו שנף שטעמו
תחוסה בעלין ע"י שהן עשויין כלקיחה ומוכרין על מפיהן ז' זה
הדם כפ' הנו' נרסי' ומימה זימת בשיבין עבות ולוכה ומימה דולבה בשיבין
שנפין חופין את עצו ולוכה ומימה סירדוף תמר מבני דרכיה דרכי נועם
רבה תמר מהכא התמת והשלום מהכו ופר"י ומימה עלין מרוכין
ודבופין ותוך שהם מרוכין מכסין את הפרי בשיבין עבות מעשה שרשרת
שיהו מורכבין זה על זה דולבה עץ ערמון קסטניי"ר קלוס הוא מכל מין
עליו דנופין לכסות כל עצו הידוף בשיבין קליפה עשויו עליו ומפי' מיבדו
בדיו את היולים בקוצים שרשרי עליו עשוי חדים כמחט התמת והשלום
מהכו וזה שיהו לח תמת ולא שלום שהוא עשוי לשם התות · ה"ל ושרבי
נחל פר"י שם ערבי ת"ת לשון רבים · אבא שאול פר"י שם שכח שהוא
תומר ערבי דתמר קרא לח להכשיר של כתל כה תלה לגמרך שנדיך שבי
עבות של ערבה שם' למגדה בלולב ולחד למקדם להקוף את המזבח ·
ושרבה למקדם בפ' הנו' פריך ורבנן למקדם מנא להו ומשבי הלכתא נמיהי
להו ופרש"י ורבנן דדרשי ערבי להכשיר של כתל ושל דרים למקדם מנא
להו ושכתו התום"ם מני למיבי למכה שהוא של כתל ושל דרים מנא ליה
ושמח ליה זלת נמי הא דדרשי רבנן לקמן ערבי נחל מתים הלא
ס"ל כר"ע לתמר דרם ת"ושרבה ת' · ובפות תמרים לחת פרש"י שם
דכפת כתיב · ועוף עץ עבות נ"פרש"י עץ שבולו שנף עץ עבות ורבינו
ותמהו התום' דלעיל מקיחתם שנף עץ שפנפיו חופין את עניו ורבינו
נמי עץ עבות קלוט כתיו קליפה ע"כ ועוד מיבה לפקשויי בפרי עץ הדר
מימה נמי ג"ומשמ"ל דכיון דפרי עץ מטעריך לטעם עכו ופריו סוס לו
דרים לפי' מתים משום הדר דשמח סוס דרשת ים דמטעריך נמי הדר ת"כ
מדכתיב מקמי כפת תמרים דהיינו לחד לכ"ע ס"ס לפרי עץ הדר דמל"כ
לסתיכים לענף עץ עבות דלרידי דמי טפי לכל כענף עץ עכו"כיון דע"כ
הר יתיר דמי דרשינן ענף עץ עכו"שעופיו חופין עכו"מייתר ומי דרשינן
עבות קלוט עץ מייתר דרשינן לכולהו ג' דמדהתי לדרשת הלי נמי לדרשת

כדאמרי' כפ' הפועלי נבי דך וטוב מדוטוב לדרשת דך נמי לדרשת
שתים דלעיל פי' לפי שתיהן קטומות כיון דמ' חינו קטום כשר ומ
שתים · פריך מה נעשה מי שלמין כעי ליכעי נמי כלהו מי לח כעי
לפי' אחד נמי ומצי מאי כו ר' יסמעא ופרש"י חזר בו מתחלת דבריו
מנריך נ' הדסים ומכשיר בחד ומ
הדר כעי ולכעי קאמר לפי' קט
קטומי ומ"ה מי לח מייתי לכו
דהא קטומים כמעין דליתנהו
לפי' שלשתן קטומים ס"ל דנ' ה
כעי מכל לח כעי בהו הדר · פר
הדר זה הקב"ה מבואר שהכ"ה
ד' מינים הללו לזכרון בין מיני
כ"ה המתוחר בתורי הללו ה
כנגד עיון מ"ט כיום זה ולמה
ברמו בך דברים ולמה לח יספיק
כפעיל מכלל שהוא לזכרון כנ
לפנינו שהכל דומה ליה כו' ו
תומרים שלהיות יי' מיוחד בד
שעל כן יוכל עשות חסד מזול

הגר כתום' רמו שפה כי מני מני הוא כו' כמ"ם בעל העיקרים כמ
לכן היה ברמז למרכעת כזמן זה שלנו מפללין על המים שהם חיי
ועל היותו יחידי בעולם רמז בעץ הדר שכתיב הוד והדר לפניו ועז
עיטה אור כשלמה נוטה שמים כיריעה דהיינו לבדו כתומר נוטה
לבדי ועל מה שלין בו שנוי תמר כפות תמרים כו' דבדי בדיק כתתי
כתיב ותמה מרום לעולם יי' ועל מה שלין מניל מידו תמר ועבף בן
דנכי והוא יוסב בין הבתרי כתיב קנאתי לניון כו' וקנף גדול לנ
כו' נרש שלין מניל מידו ועל עסוקו בהפכים תמר וערבי נחל דנ
לרוכב בערבות כתיב תבי יתומים כו' פלפים מוסיף יחידים כ
סוריי כך שעוסק בהפכים וכ"ל פלהיו זמן החסיף תמר בו
ויגיל בחדם ותפ' יכבה ת"ת יי' לתמר ידי עסק'לי ת"ת החיל הזה וכ
לן תתכל וכעבת כו' ורם לבבך כו' וכ"ם ע"י שמח"ט ע"ד ויהי כי
יתי המשם' לכן היתה מנוח עליהו להתדבק ביי' ולהיות זכרונו ל
בתנות סוכה וקרבנות שנביר שהכל מיד יי' ולוכור השנתתו ומזה
היה מנות לקיחת לולב כמ"ם לקחן חותי תתם לוקחים ולכ"ח שד
הללו רמז להקב"ה ולמה שהדבק ביי' כ' שפי' שהם ד' תם מתכבר' ומם
והתהנה תם מהכת השבר ותם מהכת הטוב שהוא טוב כי יי
משפטי יי' ישרים וטוב הוא וטובים משפטיו וירחה תם ירחת
ותם ירחת ברומתות והיא מדרגת ת"ת התחרונה שעליה נאמר ב
לקיש כמ"ם הך'ן בדרשותיו לכן כח רמז לד' מינים שו כי התורו
הדבק ביי' מהכת השבר כי הוא פרי טוב בריחו וטרחתו וטעמו ה
כוח כל נדלי השבר התקוות והלולב כנגד הדבק מהכת הטוב ה
הנד נמשלו הנדיקים לתמר כמ"ם לעיל ס"ת מת"ח מה תמר ונרו
תחוס תף נדיקים תחוק הכ"ה כו' והדם כנגד הדבק כיי' מירחת
כי הדם רמז ל הנער והרם תם מנד טעמו כי הוא טר ותם מנד ה
שהוא שבל שבליות הנדלים בשפילה ונדל בתולה ומנד מרחו
ירקרק וכן נחת' והוא עומד בין ההדסים נבוהה הרומות לעומ
בתכו בשבתה והערבי רמז ל ירחת הרומתות בפי שתוף שתה לנבלנ
כתו שהניח שלו לרוכב בערבות שתורה על רומתות ית' תבלי שה
להזכיר בפה ת"ל לפי שרחוי להזכיר שהכל מיד יי' כלתרגן ויהיו
בתעשי החדם שם היותו רם על רמים לכן כח רמז בנודניות
הדר וכו' לרמז היותו נבדל וקדוש תכל נופניות ותתרוות וה
והדר לנבות ושב"ו תנו מכירי' היותו תתניה שהויות שם שתין לו
שתשם וזהו כתתר יפרח שיניעו תתנו שהויות ועל היותו תבניה כ
תתר והוא עומד בין ההדסים תתר כתנולה שוה שתין היותו
תהנדלים בשפלה כדכתיבנא ושכ"ו הנדי"ת תבניה שפלים ולהורות
זה שפלות נתקו ת"ו שהחתת שהוא העליון לכ"ש לא שכתב תקו
נכהותו תניעו עכותנותו כדתני בפ"ק דתנילה לכן כח רמז בערבי
לשלו לרוכב בערבות ושי"ל שלהיות ד' מינים אלו רמז לנשתין ישרא
היב"ב כהליעל לכ"ת פרי עץ הדר זה הכ"ה והשני שהיות סימן הנטר
תיעים אלו רמז לכה"ב שנדע כי תחלת חסדו הוא שעשה לנו גם ונת
נשתון ולפי שהוכות והתחילה היה תשתר לך שהות שם בזכות תכו
זכור לתכרתם וישתק כו' ושם כתוכת ותע"ט ע"ד זכר נת
התלכתי לפניך ושם כוכות הרעים כשפלתם כי הן ל ככיר לת
ושם כזכות היסורין ע"ד תנינו יי"כי רב שבעינו מזו לכן היו ל'
כי פרי עץ הדר רמז לפרי נדיק והוא זכות תכות לבניו וכפות
ונכחון ולפי שהוכות והתחילה היה תשתר לך שהות שם בזכות תכו
זכור לתכרתם וישתק כו' ושם כתוכת ותע"ט ע"ד זכר נת
התלכתי לפניך ושם כוכות הרעים כשפלתם כי הן ל ככיר לת
ושם כזכות היסורין ע"ד תנינו יי"כי רב שבעינו מזו לכן היו ל'
כי פרי עץ הדר רמז לפרי נדיק והוא זכות תכות לבניו וכפות
רמז לזכות הרעים שפירש עומד בין ההדסים היינו נדיקים ד
הדסים כדתיתת בפ' חלק ורבנים במנולה רמז לתכור הרעים ועבו
רמז ליסורין כי הם הנפסדים תהר תכל התיעים תכר תכותם
היותם על המים שהם שתתר כעל העקירה בשם' והיות שם כ
נרמז כל תחד תתתיעים שתלו רמז נרוש חסדו וטובו עם כל תחד
הסכות הנזכר ולולבי זה לח היו זוכים לנטחן:

שכתוב כו נדיק כתתר יפרח לתו לתיתר דקרא
תיירי דוקתי בנדיקים תיירי ובהק"ב לא
נומר יפרח חלח תשום דנדיקים
לתמו

ר' אפרי עץ הדר זה אברהם שהרר הקב"ה בשיבה טובה שנאמר ואברהם זקן בא בימים וכתיב והדרת פני זקן כפות תמרי' זה יצחק שהיו כפות ועקוד על גבי המזבח וענף עץ עבות זה יעקב מה הרים זה רחוש (מרוכה) בעלים כך היה יעקב רחוש בבנים וערבי נחל זה יוסף מה ערבה זו כמושׁ לפני ג' מינין הללו כך מת יוסף לפני אחיו ר"א פרי עץ הדר זו שרה שהידרה הק"בה בשיבה טובה שנ' ואברהם ושרה זקנים כפות תמרי' זו רבקה מה תמרה זו יש בה אוכל ויש בה עוקצין כך העמידה רבקה צדיק ורשע וענף עץ עבות זו לאה מה הרים זה רחוש בעלין כך היתה לאה רחושה בבנים וערבי נחל זו רחל מה ערבה זו כמושה לפני שלש המינין כך רחל מתה לפני אחותה ר"א פרי עץ הדר זה סנהדרי גדולה של ישראל שהידר הקב"ה בשיבה טובה שנא' מפני שיבה תקום כפות תמרים אלו תלמידי חכמים שבופים את עצמם ללמוד תורה ולו מאלו וענף עץ עבות אלו ג' שורות של תלמידים שיושבים לפניהם וערבי נחל אלו ב' סופרי רויגין שעומדין לפניהם וכותבין דברי רבותי ודברי המחייבין:

יא ר"א פרי עץ הדר אלו ישר' מה אתרוג זה יש בו טעם ויש בו ריח כך ישראל יש בהם בני אדם שיש בהם תורה ויש בהם מעשי' טובים כפות תמרים אלו ישראל מה התמרה הזו יש בו טעם ואין בו ריח כך הם ישר' יש בהם שיש בהם תורה ואין בהם מעש' טובי' וענף עץ עבות אלו ישראל מה הרס יש בו ריח ואין בו טעם כך ישראל יש בהם שיש בהם מעשים טובים ואין בהם תורה וערבי נחל אלו ישראל מה ערבה זו אין בה טעם ואין בה ריח כך יש בהם בני אדם שאין בהם לא תורה ולא מעשים טובים ומה הקב"ה עושה להם לאברן אי אפשר אלא אמר הקב"ה יוקשרו כלם אגור' אחת והן מכפרין אלו על אלו ואם עשיתם כך אותה שעה אני מתעלה ה"ר הבונה בשמים מעלוהיו ואיתתי הוא מתעלה כשהן עשויין אגודה אחת שנא' ואגודתו על ארץ יסדה לפיכך משה מזהיר לישראל ולקחתם לכם ביום הראשון

יב רבי יהורה בשם ר' שמעון בן פזי פתח שמע בני מקח אמרי הרבה קיהות צויתי אתכם בשביל לזכותכם אמרתי אליכם ויקהו אליך פרה אדומה תמימה שמא

עם אין יכפרו או על אין ולכן יעמדו יחד ועם זה מכפרת המקבלים יהיו תועלת לפי כהמוניי ויקליהו כמו שפתי' ' שיש בהם תורה כו' עם כפי דקות התורה ורוחניותה יהות יותר להמשיל ל' הרי' לא עשה כן נדמו דמלמוד גדול מעשה ולכן עמשיל התורה ל הטעם שהוא עיקר מכלית הפרי ותועלתו והמעשים של הריח שהוא טפל בתועלת הפרי ומכלן רמז יד תמוך, לכעל העקידה שכתב בשם ס' ויקר יש שהכת הרמשונ' הלוז' למתרוג הם העוסקים בהפצר במעשים וכהכמת המעיינת בפנימיים האלהיים ומכוני' במהות הלובב מכ' הפנים הלו כתו' רמז יח שהתריך שם נוח והכת הכ' הדומה ללובב הם המסוללים מהירה ולא יכוון בהם בתוכן המעשים אל בעיון פוכן המציות ובוחנו וקיבור חלקיו שפעיר עליו החכמ' ולזה דומי' לכפות תמרים בכחינת היות בהם מאכל ולא ריח והכת הג' הדות' להדם אשר מלא לכם לוחם כרוח ירמה ובכורה ולא השיגה זיקה לי החקירות שעיוניות ההנה אבל תכוון בהם כפי עניהם ותחשוב מחשבו' בכבדו' מעניו המעש' וחיוכו לחייב ענמן ל העבוד' האלקית והכת הד' היא הפלופם מחכת' ומעשה הנה לא יחשוב כזה דבר רק מה שיסתפקו בו' עם הנפשים והטף כי יחמרו שהוא מנוח לעבו'כן כמו'עי' וכחני' שהם כמהנג המין חונג בשעת מרב כל ומ"ת הכוונה היא טובה כפי כחם שכבר יבוונו לעבות מנוח ומקבלים עליהם שכר ועל כיוצא בזה תו"ל תפי' רקנים שכך מלמים מנות כרצון וגו' לחכדן לי שפשר שהם לון בהם טעם או ריח כרשמו' לי: ריקי' לנמרי אבל יתקברו כלם חנולם אחת וע"י ניכוף יכפרו או על אלו. מדכ"יט כי תלבב היופי קיבת תורה ל העיון החקיריי כדברים האלהיים וזו היא תורה אבל התורה היא תורה טוב לנו משה והעיון בסדר מעשה המנות ותכונתם והוא תלמודנו הקדוש יקשה היותם תיפי' הדבר הזה ל בטעם שהוא העיקר שעם היות העיון בדברי האלהיים אשר ע"פ החכמ' החקריי' למותם קנת לא אפיק אלו חייים אבל חכמת תלמודנו היא חיינו ואורך ימינו והיא הכמ' שמעמי' אתרלים לבת הב' ואמ' הכת הכ' אשר לה' מעמי' ולא תורה הם אשר ידעו בחכמת התורה והתלמוד אבל יהורו בתעשיהם כפי אשר יעמעו מאחריו ויבוונו ל קיומ בכל מפרשות והוא מה שיהם ע"פעקי' ל הכת הד' ואמ' הכת הם המשוללי' מתור' ומעשי' אלא יהורו בתעשיהם בשום כד ולא יקשה בעיניך הוא מ"ל למכתב ס"ת כו' אחר שהם בעדרים אבל בחתי וכו ועוד מה שפסיד הרמתי אחר שיכופר עם האחרי' כי ר' אחר מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח וכ"ם החון רב ללא כיחם להם למריחו ולכן יבקש להם תקנה והוא שיתחברו כל ישר' לעבודת יי' עם בניהם בערדים ירחו קנתם דבר בטל בהוסדם יחד בהיות שלום מתוך כיניהם הים את רעהו יעזורו להדריכם ל השלמות ועוד שבכתיב בכלם יחנה תועלת כי אפי' בהמוניים יש בהם תועלת בכחינת החשובים דאמל"ע בלייה לא קיימין מתכלית ולכן כשיעסו מנוד' ויתחברו נתנלו כלם מכוונין לתכלי' ויועיל זה לפחו' אלא בחול בהם מדה"ד לכלות כרגע כיום הדין או למנוע מהם טוב הנשתי והפרנם ות"ת כל מ"ם בהם שברו אתו אחת ל אחת למנו' חשבון בחמשך הזמן ולעה"ב. ומה שק"ק הוא סו"ם שמין בהם לא תור' ולא מ"ט בר' סופר למ"ם בם"כ בערובין בפלא הרמון רקתך תפי' דקנין שכך מלפי' מנות כרמון וי"ל דהסיח לפרישות החטא שאפי' ריקנין שביהם פרוסין מכתה עבירו' כתפורים שהיות רק שביהם יזהר מחזיר ונכלו' וטרפו' וכלה רבו' והכ' מיירי לעשו' מנות עשה והכי מסתע בפ"ת דמייתי לה להא דפלא הרמון ענין פרישו' מכל' ופי' ל דמע"ט דק"ה הייט מנות יתרו' והיינו טפי שנתנ' בתקנת בנ"ח ומנדיקי הרבי' וכיוצ' שכותבי' בפשם בחעשים על הדם' ומקוים שמעשים שכל מהנו שהם' שום תוש' בשכתו ליהו כנון ניבי' ותפלת ויכוכח לא קא מיירי ומהנך תפי' דיקנין מלפי' מנות כרמון. יוקשרו כלם חגור' אח' כו' מע"ב דפלפת לולב ח"ב חגר מכיון דעולי יחלין ח"ל כחגר ולינ' לפי כר יסוד דחת לולב גרי' חגר דהת ע"ב מתרון היו כחגר עם שאר מיני ל"ב: אני מתעל' כתב כעל העקי' בפע' הנו' לות' שחע"ם פלא יגישו כלם ל הפלמו בפוח לח תמעט מעלתו ית כוח ולח יחם בכודו שחמסרון בחות' ח"ח הפלמו' היותו על מבלי הפלמו בכלן ודי חם שכוון זה הפלמו בכללו יחד כח"ם מימתי מתעל בפשם חגוד ח' ולח ידעתי מה ענין לחסרון החמר בכמן כי הרפות לכל חדם להפלי ענמו בכל מעשיו לח יעכרנו נדר החות' חמ' ת"ם סיק מתעל' הוח מכו' מלהיו בהלחדם תכלי' נחו לכלם וילחדו לקח זה מזה כפ' לכן יתעל' ויתכב' יי' מפם ע"ד יפחת יי' במעשיו חפ"ב בהיות' כחדרי' שיהיו קנחת לרפ"ו לכטל', לפיכך חפם מזה' כו' נר' דברי' לכם כלכם שרמז לקיים זו שחמרו כלכם כחנלי יחד ח"ב דרי' לכם דומה לכם כלקיח זו לדמיון לכם שחקיון כחנלי יחדיו:

פתח סתם בני כו' הסתה דרים ולקחתם לכם להנחלתכם ולטוכחכם והיינו דמסיים לפיכך משה מזהיר ולהכי פתח בהאי קרא דדרים כיה ברכה קיחות כו' סתם ס"ת מהקיחו' הן הוכחת תחון מהם מ"ת מין זה חסרון כיס כי הכל להנחלתם ולכי דרים קרא סתם בני סתם סתמרי קא

מתני' יט ר"ל סתני מנוה מוחך מצות קיחה כגון פרה והרומה כו' מ"ת סתם בני זה נסירתו לך מצות חייס וכהנתך תרויח ולא תפסיד לוקיקי לפ' כן מיקורי דסתם וקח דהוה סני סתם

לעיל ב בני סתרתי: סתרתי מליכם ויקחו כו' תיכה למ"ס דניקח תתי מסתר

משלי כ לקיחות כגון קחו מעיר מוסי ולקחת סולת וחכית חולמה וי"ל דד' הללו כנגד ל' דברים סיי' בוסה לפולמו

תלי לה יחקקם מיצרן סיפצן כתות' שיו כדי סיכוו על יוסי לחיינו פרנסה ומסת וסמירה והחרה כדלעיל ס"ב פל"ה כי ירידת מטר נה הפרנסה תלויה והטהרה היא כדי סיסתו החרון ולה

דס"כ ח יגיעו כו בטומתם' ונם לה יהיו נסתי' מה'כי הסתם מטמא כמשם החסכן

משלי ל כדי סיהיו נסמרים סהיות יי' ס"כ והנמן למתור:

אמרתי אליכם ויקחו אליך סנה הם המקרשות מטוס דנהה כתיב בדרים שהוא לטהר ויצרל מנל מ"ם כמשכן מתי מתם לוקיחים יכן מ"ם כמתור

נחתי ח לכם'על הנפש מיכו כ"ב מסור: לכ"ם כלעון תמים סתם כשניל דקרא מדרש כהדיא סתיכו בשדלי וכמתור ג"כ

משלי ל לפי שכתוב בהדיא סתיכו צריך לה קחתר בלעון תיתם וכי תור שלכם תכי צריך תם"פ סתיכו תכו' סהיה לכפרע יפרע: אמר הקב"ה קחו לומי כו' תם"פ שכתוב בהדיא ובכנתי בתוכם מפני סתיכו תפור: סס שוה לתועלתם מייתי מדקתתר קחו לותי שוה נר' שהוא לטוכחם כלוקח דכר: אותי תתם לוקחים מירמתיה לעיל ס"ב פל"ג: בשביל לוכוחכם כמה סתקיימו מנותי ועיין לעיל ס"ב פל"ה קתתר כדי להעלותם בפני החומות:

ועכשיו סתתרתי כו' תתי דלת צריך הת כהני הנו' תחלה תשוה לילה ליכת רתו כלל כהני דלעיל דתתו' כתי ס"ג דלת רתיו תסתכר שהוא לכפר על הנפש מקדויה נר לכהי קתתר דתתי'הכי גם זו לוכוחכם כמשר הוא. כדי שתוריל תטר שתרבעה תיכים תלו גדלים על הסים ויהיו עליהם.

פתח כל עלמותי כו' נר' דהסתה תת'ולקחתם לכם דונתתכם שד'תיכן שי דונמת תנרין של תרם ולהכי תייתי תתי דדרשינן כל עלמותי כלולב. לא נתתר ס' זה כו' תפני שפשוטו של תקרא שתוכן תכרין של תרם תיכים על תכתת הכורת ס"ד ותכנרי תחה תלוה לכ"ש לה נתתר שלח על הלולב וסעתו תפני הפוח ס"ם דנקט עלמותי כל תנר תו כל נופי'תכני ליה תכל תי בלולב תייתי ניחא דנקט עלמותי על תיכרים שו סהם עלמותיו ושיקרו של תרם: אלא בשביל לולב ושניינו שם' הלולב סהוה כנגד תכרי תחרם שיבחו ליה' כי ענתנופתו לתפלה ולתשה ולנדלים ר"ל לתי שהעולם שלו בדתיתה ס"ם. לולב הנזול ויש נ"ב בזה רתו שרתוני

לתרם להכרין כל חלקי תכריו וכחותיו לעבודת שתים:

השדרה של לולב כו' שהם היות דונתה לתכרים שו תוולתם להיו'זכיות התרם וחוכתו תם כתשבה ותם כדבור ותם כתחכתה ותתשב' כהתכופפות עלמות התרם וכנגד זה השדרה תשר היא תכור רוב העלמו' התתנועעי'והשה כלי הדבור והלב כלי התחכתה ולפי שתחלת התעוררות התרם ל הדברים הוא רתייה סהין כאומרו עין רואה ולב חושב לכן שם

בכללם העין וז"ם שללו תקולים כנגד כל הגוף.

אחר כל כו'השתה דרים ולקחתם לכם שהיכר תשר לכם כדרך שדרשו לעיל ס"ב פט"ו בהחרם הזה לכם ועכשיו תתיכות שד' תתינן לה נתפרש בתורה לה נתשר לישרל בקבלה כשתר תורה שבע"פ ולהכי תייתי תה שללה בחכתתו לה יכול להשיב תחתה תניתנן ויכול שהחלתי הם שפירשוה לישרל וזה תפי השתועה תשר לתדו הלכה לתשה תסיני.

שלשה השה פסח כו' ת"ת דקרא דכתרי' תפ"ה הן דרך הנשר בשתים כו' וכן כתר שלשה השה תסיני נעל כו' תפ"ל קרא לים נגור בשתה וכן כתר תרבעה השה קטני תרן ושתה תכתים תת'קרא הנתלים תם לה עז כו' יעוד דתפ"ת תרבעה וולת השלשה ולה תפסיע פשטים דקר' הכי לה דנ'הנז'יעוד תחרת הוו להו ד' דומיה דנ' הנה לה תפשיעה תרבעה לה תתרו הון דתפ"ת שתול ושוכר רחש כו' וכן תחת ג' דגזה תרן ותחת תרבעה לה תוכל שתת תחת עבד כי ימלוך כו' הרי שהכתובי' תפרשים לתריש הנ' ד"ה הם וכללו פד' הוו הנ' והתרבע נוסיף תפרש שלשה השה תסיני נעד

שתא בשבילי אלא בשביל לטהר אתכם רכתיב והזה הטהור על הטמא אמרתי לכם ויקחו לי תרומה בשביל שאדור ביניכם ועשו לי מקדש כביכול אמר הב"ה קחו אותי ואדור ביניכם ויקחו תרום' אינו אומר לא ויקחו לי אותי אתם לוקחים אמרתי לכם ויקחו אליך שמן זית זכי אור שלכם אני צריך והא כתיב ונהור' עימיה שרא אלא בשביל לזוכתכם ולכפר על נפשותיכם שמשול כנר שנ' נר ה' נשמת אדם הופש כל חדרי בטן ועכשיו שאמרתי לכם ולקחת' לכם ביום הראשון כדי לזוכתכם כדי שאוריר לכם מטר לכך משה

פתוח לישר' ולקחתם לכם ביום הראשון:

יג רבי מני פתח כל עצטותי תאמרנה ה' מי כמוך לא נא' פסוק זה אלא בשביל לולב השדרה של לולב דומה לשדרה של אדם וההרס דומה לעין והערבה דומה ללב אמר דוד אין בכל האיברי' נדול מאלו שהן שקולים כנגד כל תנוף הוי כל עצטותי האמרנה

יד ר"א ולקחתם לכם ביום הראשון אחר כל אותה החכמ' שכתוב' בשלם'החכמה והמדע נתון לך ותרב חכמ' שלם' ויחכם מכל האדם ישב לו תשיה על ר' סיגין הללו שנא' נ' המה נפלאו מסני נ'רמה פסח מצה ומרור ור' לא ידעתי או ר' סיגים שבלולב שבקש לעמוד עליה' פרי עץ הדר מי יאמר שהו' אתרוג כל האילנ' עושין פירות כפות תמרים התורה אמרה טול שתי כפות תמרים לתלל כהן והוא אינו נוטל אלא לולב לבה של תמרה ועוף עץ עבות מי יאמר שהוא הרס הרי הוא אומ' במקום אחר צאו ההר והביאו עלי זית וערבי נחל כל האילנ' נדלין בפים וארבעה לא ירעתים הזר ומוכ'רין פעם אחת שנאמ' נ'רמה מטיבי עצה אלא ארבע מינין הזר ומוכ'רין פעם אחת כישראל הולך ירק ולוקח לו מהן להלל להב"ה והם שכל אחד ואחד מישראל הולך ירק ולוקח לו מהן להלל להב"ה והם נראים קטנים בעיני אדם ונדולים הטה לפני הקב"ה ומי פירש להם נראים קטנים בעיני אדם ונדולים הטה לפני הקב"ה ומי פירש להם לישראל על ד' המיני' האלו שהן אתרוג לולב הדס וערבה הכתוב שנאמר והטה הכתים מחוכטים:

טו ר' ברכיה בשם ר'לוי אמר בוכות ולקחתם לכם ביום הראשון הרי אני נגלה לכם ראשון ופורע לכם מן הראשון זה עשו רכתיב ביה ויצא הראשון ובוכה לכם ראשון זה בית המקדש רכתיב ביה כפא כבוד מרום מראשון מקו' מקדשינו ומביא לכם ראשון זה טלך המשיח רכתיב ביה ראשון לציון הנה הנם ולירושלם מבשר אתן.

הדס כו'ועלי עץ עבות תלמת עץ עבות לתו הדס הוא ומיהו כתיב הלכה למשה מסיני דעץ עבות היינו הדס דכתתר בפ' כי תשא סוטה לסוכה עץ עבות לולב:

הדס סוטה לסוכה עץ עבות לולב:

בל. התילנות נדלים כתים פי' נדלים ג"כ לפעתים על הסים להיינו ערבה דליכא למימר תסוס דזו נדלה כתים ולה כתים דהה תיכא נתי נדלה כהרים. והם נרתים קטנים וז"ם תרתים קטני תרן. והם נרתים קטנים תלת יהיו הכם רק טעמי כעין הסתתה כהם והרתזים הכ"ל ונדולים הם לפני הקב"ה בהדרי יסודות טעמים עתוקים כדלעיל.

ומי פירש קרא תה ענין זה לוה תסתכינהו קרא זי"ל דתסוס לפני התקום היה סנתסר עכיהם בקבלה ליתרא תלת ס"ה כדברים התסוכים שנתסרו בע"פ תסוס לה עשה כן לכל נויי היו כ"ב נדולים היה תפרשם בכתב ולה יהוו סידעים תותות הכתים פי'בקבלה תסיירה להם כדפי' ותין לפר'תתוך התלמ'

ספירתוס כתה דדרשינן פרי עץ הדר טעשם עכו' כו'דתי נרע שלתה בתכתתו תהם שלת הפינם כדלעיל לת הדרש תסתכינתה בעלמת ניכול כדכתיבנה לעיל והיינו דכתיב חכמים מ"ל לתי שהעולם שלו בדתיתה כפ. לולב הנזול ויש נ"ב בזה רתו שרתוני לומר סתין זה תכתתה לת תחוכתים ס"י בקבלה תסורה לה נתפרש כתורה לת נתסר לישרל בקבלה כשתר תורה שבע"פ ולהכי תייתי תה שללה בחכתתו לת יכול להשיב תחתה תניתנן ויכול שהחלתי הם שפירשוה לישרל וזה תפי השתועה תשר לתדו הלכה לתשה תסיני.

שלשה השה פסח כו' ת"ת דקרא דכתרי' תפ"ה הן דרך הנשר בשתים כו' וכן כתר שלשה השה תסיני נעל כו' תפ"ל קרא לים נגור בשתה וכן כתר תרבעה השה קטני תרן ושתה תכתים תת'קרא הנתלים תם לה עז כו' יעוד דתפ"ת תרבעה וולת השלשה ולה תפסיע פשטים דקר' הכי לה דנ'הנז'יעוד תחרת הוו להו ד' דומיה דנ' הנה לה תפשיעה תרבעה לה תתרו הון דתפ"ת שתול ושוכר רחש כו' וכן תחת ג' דגזה תרן ותחת תרבעה לה תוכל שתת תחת עבד כי ימלוך כו' הרי שהכתובי' תפרשים לתריש הנ' ד"ה הם וכללו פד' הוו הנ' והתרבע נוסיף תפרש שלשה השה תסיני נעד

פרשה לא

א צו את בני ישראל ויקחו אליך וגו' הת"ר וצדקתך אלהים עד
פרום ר' אמי שאל את רבי שמואל בר נחמן אמר ליה כשביל
ששמעתי עליך שאתה בעל אגדה מהו וצדקתך אלהים עד מרו"א ל
משם שתחתונים צריכין צדקה לו מה"ט כך העליונים צריכין צדקה
אלו מאלו הת"ר ויאמר אלי האיש לבוש הבדים וכו' פתחא בריש
פרשת אמור אל הכהנים אשר עשית נדולות אלו שני המאורות
הגדולי שנ' את שני המאורות הגדולי כתיב להי מי כמוך מי כמוך
בעליונים מי כמוך בתחתונים מי כמוך שאתה כובש על מדת הדין
אתה מאיר לעליונים ולתחתונים אתה מאיר לכל באי עולם ואתה
מתאוה לאורן של ישראל הת"ר צו את בני ישראל:

ב ר' יצחק פתח צרופה אמרתך מאד ועבדך אהבה בצורף הזה
שמבנים הזהב לכור שני' או שלשה פעמים ע"י שמזקקו
כך פרשה זו נא' ונשניה ונשתלשת והרו הבדים קל וחומר ומה אם
פרשה קטנה שבתורה נאמרה ונשניה ונשתלשת שאר כל פרשיות
של תורה עאכ"ו:

ג צו את בני ישראל הת"ר תקרא ואנכי אענך כמ"א או תקרא
ויי' יענה למען תכסוף למעשה ידיך תתחמר נפשך כמ"ד א
כי נכסוף נכספת אמר איוב לפני הקב"ה רב"ש העליונים
והתחתונים בדשותך ואת מעש ידיך הכסוף אלא השניה במעשה
ידיך הוי צו את בני ישראל ר"א צו את בני ישר' בר קפרא פתח כי
אהה האיר נרי אמר הב"ה לאדם נרך בירי ונרי בירך נרך בירי שנ'
נר ה' נשמת אדם נרי בירך לחעלות נר תמיד אלא אמ' הב"ה אם
האירת נרי הריני מאיר נריך הוי צו את בני יש"ר"א צו את בני ישרא
הת"ר ראשך עליך כברמל ודלת ראשך כארגמן אמר הב"ה לישרא
הרשי' שבכם הביבין עליי כאליהו שעלה לברמל הת"ר ואליהו עלה
על ראש הברמל ויגהר ארצה וישם פניו בין ברכיו ולמה שם פניו
בין ברביו אמר לפני הקב"ה רבונו של עולם אם אין לנו זכות הבט
לבריח מילה ודלת ראשך כארגמן אמ' הקב"ה הדלים שבכם הביבין
עלי כדור שנאמ' והיה הנבש' בהם ביום ההוא כדור וי"א כדניאל
דכתיב ביה והלביושו לדניאל ארגוונא וגו' מלך אשור ברהטים
שאסר הקב"ה עצמו בשבוע' שהוא משרת שבינותו בתוך רהיטין
של יעקב אבינו בזכות מי ר' אבא בר כהנא אמ' בזכותו של אברה'
אבינו דכתיב ואל הבקר רץ אברהם ר' לוי אמר בזכותו של יעקב
דכתי' ביה ויצו את המקלו' אשר בעבור ברהטים אמר רבי ברכיה
מלך אשור ברהטים זה משח דכתיב ביה ויהי בישורון מלך אשור
ברהטים שנזר הב"ה עליו שלא יכנס לארץ ישר' כשביל מי בשביל
רהטים של מי מריבה הדא הוא דכתיב המה מי מריבה אשר רבו

סטעתם על המלכים להטיב להם וכתי' זלך בדיקים לחבריהו מהנו
לדיקה לא מהנו ואמרו כ"ק יוצא ואומר כל העולם נזון בשביל חניא
בני וחניא בני לי לו בקב של חרובין מ"ט לע"ם לכן אמר מהרשים
מכיכים לפני ס"ה כלליהו אלף מהיה מעטי' במזונותיו שפע הורך לאדם
אמ' לכלכלו ופע' לעורבי' עכ"ז היה מוציל להשכיח כל העול כאחת על
הנסתי וכדי שלא יאבד היותו כלבי חכיב מאד מאחי שהוכר לבני פניו בין
כרכיו כר שהוכר להנעטי כאלו וזה יוד על היותו כלבי נאהב למעלה
וכת"ש בפרק דאחיי כביכול כזה שהוא מאכל לנאב שלא ינתן לו שלום עד
שאר כאדלכ"מ כי זה לא היה מע' נער אלא לדמות לזכו' אברי' ולפי שים מי
שמלבד עניות הם נכנעי כיל מחרי ומשובדי כעבדים ולפי יאסף אדם
רחוקים מי' שמיכם בעצמם לקיים המנות לבד אחר עול הלים
שכבם חביבים וכחוית אחר הלי' והרשים כי אלו עניותם כפול ומכופל
ועם כל זה קרובים לי' בדול אחד"ם שהיה מנוסם אחרי הגאן כעבד
נאהב עכ"ו נכתוב אלהי' ובן ענין דניאל שהיה שרים
ועבד בהיכל אלך עד שהיה נדיך להתנאל במלכות אסורות להאסרנם
ועם כל זה בתם בלבבו ניגול ועלה לגדולה ופירם והיה הנכסל בהם לפ"ז
החלם והעני על דרך ונכסלים אורו חיל ואחר עול שמין נדיך לומר מי"
יעתר לבקשתם אלף פעמים תשרה שכינתו עליהם אלף שמין
השכינה שורה אלף על אלף נבור ועשיר זהו כל הרוב אלף פעמים לנדול
שעה תשרה נזולת אנחים אלף כמה אחאב הר"ן כדרשותיו ולכ"מ כאן כי
אחאב מי' נכעס לפרות שכינה כיעדאל לא סני בלאה הכי ולכאן אף אלף
היו עשירים תשרי שכינ' עליהם כאלף ימצאו יותר דומים אלף ומ"ם
זוכות אברהם ויעקב אבינו אלף אברהם הוכחת כשרות שכינה פורעו
כמה אחאב להיות לך למלכים ולזרעך אחריך אחאב למען כ"כ' כעיר
שמי שמינו פוסק בפריה ורביה נורם לשכינה אחאב מיעדאל ויעקב
אחאב שלימה השכון עליו השכינה כמ"ש בפרק' יוחסין כל הכופש
אחאב שכינה הוננת לוכשהקב"ה מאחר שכינתו מעיד על כל השבטים
ואין מעיד עליו שנאמר שבטי יה עדות לישראל ולפי מה אחאב מלך זה
אחאב כי מעין מ"ם כי לא כתב ולא אחד עכות שבו אחאב כי הפשיר
לא אחאב אפחדתו כתפלתו לישעות לה בפעמים תרחה ולא יועילנו כל

מהכוונה לזכותנו ולכפר על נפשותינו ולזה נתן לנו מנוה כבר דונמת
הנפש אקרוש כר כדי שע"ז זה נזכה להצלים נפשותינו וכאלו נר י"י
בידינו וכשכר האירתנו נרו יאיר נרנו וכבר נו' עכין זה לעיל אם נא לקמן
פ' רחם אלף דאחאב קט' שבר י"י שכידנו התורה והכח קט' על מנות האמור
ביחוד ועיין מה שכאחבתי כאקומות
הנו' וחכר העניכים זה אם זה הת"ר
רחאך עליך כו' אמנו' דכתי' אתי' אחאב
כו אח ישראל ביחה נוח' על ישראל כמלך תלי' מם
כלקלקים ולא אחאלחן כהדיא דאחאב
חיקרי אלך דמ"ם ויהי ביאורן מלך
אחאב' דכהכ"ה מייתי כדאחאב לקמן ס"ד
פט"ו לכהי מייתי אחך אחאב מסור דכיצ יט
כרהטים דאחרים כאחאב אחאב כדאחאב ואחיל רחאת"ה
ואחנו לחין דרשה זו אוכרחת דאחאב
לאחרים כהקב"ה אן אחרחם או יעקב
מייתי עליה אחך אחיבי ביאורן אלך
דכיון דחיכח תרי קראי דאחתי אחיר תלי"קיש
לאחרים כמ"ש כיה לי' דקרינן בי'
לאחאב אל ואחיל דאחיתי אחיקר דר' לי'
כולי' אכח כדר' אחאב אחר הקב"ה
לי' אחרים אחכם כו' אחיכא לאחיה אחי
תיתי אחיכן הענני כלאחי אחיכי לפני חיוב יד
י"י וכיי' אכחר העניכים אחרכח קרוב יי' לנשברי לב ע"ק מ"ם דקאחרי יסע נח
להו לאחיהו אזלאחו וע"ק אה כורך לפ' רחם לח
לנו טעם ויפה פניו בין ברכיו וע"ק
בא"ם עוד הלים אחכם אחיכים אלי תלי יח
כחוך הח תו לאה לי וכחזית קט' טפי תאלי ד
דכריאח קאחר רשים לחוך וכי
קאחר לים ורבי' ועוד א"ט לרחוחם סיר ו
לדוך ודניאל ועוד אה קאם לא"ם עוד
סי' אסר עמנו כו' אם הקודש ועוד תלכי"ם
מ"ם זכות אברהם ויעקב אבינו מוזלאם וכן יח
מ"ם אלך זה אאם אה ענייכו לריאם
דקרא לפי דריאחו ו"ל כפ' כיאם הח'
אחלות כפסוטו וזה אלכחורה יאסב זכרי"ב
היות העני רחו' אחתקוב' סומחו אל כלכיצ יב
אחלים כי אחה יקדש"י כי אין לאל
ידו לקדש בעול' וזכחי' ואפשה הנדל'
וכיוצא ולא עוד אלא אנר' כי נאחרב
דרכו אי בעוכו חת אחין י"י כותן לו רחם"ת
די אחסורו וכמו אטען טורנוסרופו' סם ל
הרשע אם אקיבם אוחב עניים אפני דכרי"נ
אה חיכו אפרנסן כרחית כפ"ק דף כ"ב מלכר ב
ולפי החתת זו אינ רחים אפעמים
הנרי"כנם כעה"ו לנסנות ידועו ותעל

מסרו שהרי משה סיים תלך ועשה כל זה מנור עליו עשנם ולא יכול כפרה כשילמו והמופן הכ' שמעניות הכוכר פה עניות תורה ומעשים טובים שבחשרונם יקרש האדם עניכת"ם ר"ל סיתן לנשמות הרוח עניות ומפרש עניות תורה וכחוית פי' ושם דלת היא דלות מנות ות"ט וכן כת"ק מכמת המסבן כזוזה וככוונה כזה שלף שמי

ר' יהודה משלו משל למה"ר למלך שנזר ואמר כל מי שילקוט ויאכל מפירות שביעית יהו מחורין אותו בקמפון (כשדה) הלכה אשה א' בת טובים ולקטה ואכלה מפירו' שביעית התחילו מחזירין אותה בקמפון והיתה צועקת ואומרת בבקשה ספון אדוני המלך הלה את הפנין הללו בצוואתי בני שלא יהו הבוריו' אומרות רומה לנו שנמצא בה דבר של ערוה או דבר של כשפי' לא כשוף שרואין את הפנין בצוואתי הן יודעין שבשבילן אני מהורת כך אמר משה לפני הק"בה רבון עולם כתוב בתורתך מפני מה איני נכנס לארץ שלא יהו ישראל אומרים רומה לנו שזייף משה את התורה או אמר דבר שלא נצטוה אם לו הב"ה זייף שאני כותב שלא היתה אלא על המים הה"ד כאשר פרית עין ר' שפעין משלו למה הדבר רומה למלך שמהלך בדרך ובנו עמו על קרוכי' (קרון) כיון שחניעו למקום צר נתפצה קרוכין על בנו נפטית עינו נקטעה ידו נשברה רגלו כיון שהיה המלך מניע לאותו מקום היה מוכיר ואומר אוי לי כאן ניזוק כרי כאן נפטית עינו כאן נקטעה ידו כאן נשברה רגלו כך הב"ה מוכיר בתורתו ג' פעמים מי מריבה כלום כאן הרגתי את משה כאן הרגתי את אהרן כאן הרגתי את מרים הה"ר נשמעו בידי מלך שופטים ושמעי אפרי כי נעמו רב נחמן אמר מלך זה משה רבנו' ויהי בישורון מלך אם' הקב"ה לו משי אני מניתיך למלך על ישראל ודרכו של מלך להיו נוזר ואתרים מקיימין כך ההא נזור וישראל מקיימין הה"ר צו את בני ישראל

ה"ר יהושע דסכנין בש"ר אחא אמר עיר נבורים עלה חכם נבורים כתיב שלשה נבורים ואין בהם נקבה עלה חכם זה משה שנ' ומשה עלה אל האלהי' ויזרע עוד שבטחה רבי יהודה ור' נחמיה ורבנן ר' יהודה אומר עוז זו תור שבטחה שבטחונן של מלאכי' שהיו סבורין שלהם נהנה התורה עד שאמר להם הקב"ה ולא המצ' בארץ החיים שבטחונה ור' נחמיא אומר עוז זו הזרה שבטחה

דהמוח ודמי מינטריך להודיעם שעשם על מי מריבה מכל מתם קי"ל להזכיר חטאו הוא דכתי למית' מזה מסו' דניחא ליה שיזכר חטאו כדכתי' לעיל ולא מייתי מעל מסר מריבה כי דכתיב מקתי המי קרש דהסר' מרי' מהרן כתיב ומש"ם שכולל גם משה בחטא לא כתיב התם משה מת בחטא ההוא : ג' פעמים מריבה מזכיר מיתת אהרן ומרתי במיתת משה כש"שנאמר וחמת בש"ה מזכיר מי מריבה כדוכתיב לא תחטיא לנופי' מינטריך כדכתיבכנה מ"ק דמי למשל משי' שהמלך מניע למקום מקום מזכיר נערו מכל המלך מזכיר המקום מו הולך לשם לכך להזכיר נערו מכל הכה הקב"ה מזכיר מי מריבה משני מיתת אהרן ומשה ומתה שם מ"ל שמיקר המעד מתו שלא כחטא כדי לחות כן מי מריבה היו נשכה מעני עונש ומ"ם כל מ"ק שכשמעים שמזכיר מי מריבה הכי ק' שכשמעים שמזכיר מי מריבה מזכיר מיתת אהרן משה ומיכי קאמר דחד משום ומתה שם מ"ל דכיון דמיכא מרי כמי שמת ומיכי קאמר דחד משום מרים כח"ם מרים מת שם ומתה שם מ"ל דכשמי מריב"מתה גם היו ומין מוקי ומתה כתורה מ"ת ה"ל לתקנה לפרש כתה היתה החטאת למרים שתת' כמי שמת בחטא ומיכין דלא קאמרת כי ולא הזכיר נ"כ שנתחטאים מת במעשה זה כלל כדי שנכין מה עשו' ומתה משום דכתוב משה נחשב כמי לו מתו אהרן ומרים עמו לפי שכתוב ובמי מריבה קדש שנשתלקו כתוכם משה נכנסתלקו במותו כדמי' בש"ק דמשני' נבי בירח מחר לספי חטיב כלומ' מי מריבה הרגו גם את מרים מחר שהמלך מנים למשל משה ה"ר בשמעו בידי שלש שופטים שמעי' שם' שהמלך מנים למשל מהכו מים מתו שופטי ישראל דהיינו משה ואהרן ומרים שגם הוא רומה את ישראל וכתי' ומלכתיב שופטים שהם שופטים את ישראל ומ"ם הרומים ומלכתיב שופטים שהם משפטים נ' פרנסים טובים שעמדו לישראל לך קשה מה ענין זה לכתובים שכמותו ומתי ומתו אמרי כי נמתו וי"ל דמעין מ"ם ר' שמרם לפי כו' ומ"ם על מת לכי כו' את מישים פועלי מון כו' קאמר שהתו נדיקים מלו על ידי הפלע בשבת דכור קל שהמרו פלח כהם דהיינו שתתו כא המורים ויש שבת זה שתת ישראל שהכיחום לנשם ולכן יבקש מי' שיסמור לותו מחבר מישים פועלי מון ויאמר' שפ' מחטו כל מוכו ומו יאמרו מי' שיסמור לותו מחבר מישים פועלי מון כו' קאמר כתה שיהיו לעבו' מנות הסם כל נביא וחכם יעזור כוחת מבלי היותו מלך לדברי הרשות קאמר כענין המלחמות ומבני מרים ופופטים בשיניו וכיוצא ומ"ב דמתו את כני ישראל דכתיב בענין מנות ר' דרשי ליה מ"ת מה מינו ענין למנות ר' כי ת"ט לומר כאן לומר שהם מוזלין דרים דרמיו שיעזור על כני ישראל בדברי הרשות ולא ס"ל כדדרשי בספרי מן כו' לא זרו מיד ולדורות ום"ת כדרך ט"ת שבת הרמ זה כתנות נרות ושילות טמאים וקרבנות מוזלין ויעזר ג' ומני למ"ל דמשם דחיכא חסרון כים בנרות וקרבנות ומיד ולדורות כתו כו לומר שאפי' יעזור משה כדיתה לכן דהיינו חסרון כים מיד ולדורות אפ"ה יעמדו לו ושילות טמאים כמי משום דהוי נער נלות כתב כתו לומ' שאף שיעזור משה כיוצא בזה דהיינו נער נלות יעמדו לו אף קשה

וברות בקרבנות למ"ל .

אשר עיר נבורים כו' משום דבעי למימר דכו את כני ישראל אמת למי שיעזור משה על ישראל משמתת דכתיבכה לעיל אלא ד"ה ש"ש דשנש

אמר דכר אלא נכשוטף כתור' שמשר בשל פה ויש בתורה דקאמ' דהיינו בתורה שבכתב דהוי שתם תורה מי נפי יש בתורה שאמר על חשור מוכר והוסיף ואת לעשתה אלא נכשוטף ר"ל כמילי דלא שייכי למנות תורה' דקאמ' שאמר דכר אלא נכשוטף כענין חסטיניות וחכמתיה והמלחמות וכיוצא כזה ת"ר כשאר מריבה מי כו' לא תייתי מינן לה שתמנתם מי דכתב בריש

שבטחונה בה ומתן שברה בצדה ורבנן אמרי עוו זו תורה מבטחה שכל מי שיגע בה בטוח שנוער ואחרים מקיימין כך אמר ה' לכ"ה למשה הרבה יגעת בתורה אלא תהא נוער וישראל מקיימין הרא הוא דכתיב צו את בני ישראל .

ר' אבא בר כהנא בשם ר' ישראל רבי ורבנן רבי אומ' כתוב אחד אומר היש לגדודיו וכתוב אחר אומ' אלף אלפים ישמשוניה וכתו' א' אומר רכב אלהים רבותי' אלפי שנאן אדני בם סיני בקדש אלא הרי זה מספר גדוד א' אבל לגדודיו אין מספר ורבנן אמרי כתוב א' או' היש מספר לגדודיו וכתוב אחר אומר אלף אלפים ישמשוניה אלא ער שלא הרב בית המקדש היה קילוסו של הקב"ה עולה בשלם כיון שחרב ב"ה כב"יכול מיעט הקב"ה בפמליא שלו ואמר הקב"ה אינו ברין שיהא קילוסו עולה כמו שהיה עולה ועל מי לא יקום אורהו מי בא מכל באי עולם ואומר לא האיר לי חמה כיום ולא האי' לי לבנה בלילה אלא מאיר לעליונים ולתחתונים ולכל באי עולם ואתה מתאוה לאורן של ישראל הה"ד צו את בני ישר' אמר רבי חנינ' חלונו חיו לבית המקדש וכמה היתה אורה יוצאה לעולם שנ' ויעש לבית חלוני שקופים אשומים שקופות אשומות היו מקשינו מבפנים ומרחיבות מבחוץ כדי להוציא אורה לעולם אמר ר' לוי משל למלך שבנה לו טרקלין ועשה חלונותיו מקטינות מבחוץ ומרחיבות מבפנים כדי להכניס אורה לתוכו אבל חלונות של ב"ה לא היו כן אלא מקטינות מבפנים ומרחיבות מבחוץ כדי להוציא אורה גדולה רבי שמעון בן יהוצדק שאל לר"ש בר נחמן בשביל ששמעתי עליך שאתה בעל הגדה טהיכן אורח יצא' לעולם אמר לו נתעסק הב"ה בשלם והבהיק כל העולם כולו מזיו הדרו אמר לו בלחישה אמר לו מקראמלא הוא שנאמר עושה אור כשלמה נוטה שמים כיריע' ואת או' לי בלחיש אמר כשם שאמרוה בלחיש כך אמרתי לך ואלולי שרגש רבי יצחק לא הוה אפשר לאשרה קמייתן בן מה הוון אמרין א"ר ברכי' מקום בית המקדש משם אור' יוצא' לעולם הה"ר והנה כבור אלהי ישרא' בא מדרך הקדים וקולו כקול

מ"ט הוכרת קיום נזירתו כאן וי"ל דמפיון מ"ם סם תורה בחתר וסמן מן הסתים התורה שבטוח בשברה מן חכם קמחר סתפש בחכמתו הכיון שבטוח בשברה ומעלה . שנוער ואחרי מקיימין כאומר שעולם לנדולה ומשתמעון מיליס מ"ב שעוסק סיניס וגזרות למשמרת התור' כתקנו חכמי' וכשהוא כך הפי שנוער וסיניי' מפיון נגזרות שלא כב"ד הגדול ולפ"ז יתייסב מ"ם שלא תהא נוער כו' כלומר הרבה יגעת בתורה ואין חכוח מה שסתעון תורה הפיך שלא עוד תזכה שתחזר ליסרל נזרות ותקנות ויקבלו מאליהם בלי לפני מ"ל לא ידעתי מהי לא כתוב מ"אומר חיידי דכתיב למתוייי ועל מי לא יקום מורהו לומר מי כח כבל כחי עולם כו' דרים ריבי לקיימו הים מסך לנדודיו ומתרן דלמ תיקשי מקרא מחרינה . הרי זה מספר נדוד מ"כלו' כל נדוד ונדוד כך מניט וקרא אין 'כב לא מיירי שלא בנדוד מ"שהוא התחתם לפני יי' לכהו בפסם מ"ושוב נדוד אחי כי לא יחסרו כל נדודין יחדיו ומ"ת מ"מ היכי מתרני קרחי דחלף חלפים ישמשוני' וכבר שקים לריכא למיתר דים נדוד דחלף חלפים ומיכא נדוד דכתיב חלפי סנחן דמחי הרי מלכי"ם זה מספר נדוד אחד דקאמר הרי אלף מספר ג'נדודים מיבעי לי' ונדוד דפס' אין דורסין תניא ר' אומר אלף חלפים ישמשוניה לנדוד אחד ולנדודיו אין מספר ופרש"י אלף חלפים הוא מספר כל נדוד ונדוד אבל אין מספר אחד נדודים יש ו"ל דמרבה אלפים ל"ק דהתם מיירי בעת הסרות הסכינה כישראל שיעלה מספר במלכים אלו וכדמתחם בפ' מרובה דאמ' אין הסכינה סורה בפחות מב' רפכות וב' אלפים וכו' וכן לעני ס"ב בפ"ט פי' הכתוב בירוש' י' לסיני שאר קרחי מיירי במלכים שלפני י' המתחתי לפני י' הכא מיירי דלא תימא דלף אלפים ישמשוניה מיירי בהנלות ולישרל דהתי כרכותי שפי שנאמרו ושי"ל דרכותי שפי שנאן מני מפ' אין עד שאין המחשב יכול לחשב כדאמיתי הילקוט וה"ב קרי זה כמו הים מספר לנדודיו ס"ב פרושו שכל רכב ורכב הוא במספר זה ואין קנה למרכבותיו ולא מייתי ליה הכא אלא כי היכי דלא תימא ספי' אלף אלפים שכל מרכבה היה בת אלף אלפין ושי"ל דאלף אלפין ורבוא רבוון הייכו רבותים שפי שנאן דהייכו כ'רבבות וכ'אלפים ושי'אלף אלפים זוגות דהוו לה אלפים וכן רבוא רבוון זוגות דהוו לה ב'רבוון וכקט כה ב"נ תשוס המלכים כ'מיניס מהם ממונים לטובה ומהם לרעה כלות עומדים עליו מימינו ומשמאלו וחז"ל אלו מייתיניס לטובה ואלו מהמתיניס לרעה ולכן יהיו זוגות זוגות זוגות ולטעמת זה : כיון שחרב בית המקדש ביתי דיכול כבר נחרב הכית . כבני כול כפ' אין דורסין פרש"י שכ'יכול אף כלפי נכם הסכינה הזוקקנו לומר כך כמו ב"ו שאתה יכול לומר כן מיעוט ' מיעט הקב"ה פמליה שלו לא ירחק ענין זה ליונתים בעקבות חז"ל המרובים בכבוד שלימי המלאכים וחשיבותם לפני י' יות' מנחת המרום בפ"ב כי מלאכיו יצוה לך ואחרו בם פ"ת מי נדול הסולח מן המשתלח בו' וכאן לא נכרתו שלא בכבודו כדכתי' הת' ועיק' כתיב בתחתוני' בכ"ה ועל כן יקשה מאד בעיניו תרבן ב"ה וימעט בכוד פמליה של מעלה בשביל זה אתנם עקשי לב ההולכים אחרי סרירות לבם אשר נתמע' דחות אחד בעיניהם ויחסיבו מאד העליונים' משלחי האנשים יקשה בעיניהם' ענין זה וכבר היה ויבוה בין מלך ספרד ואחד מחכמינו בענין זה שהקשה המלך על זה האחתר עם המלאכים נבחיים אין נאמעטו ועוד שכל העולם כנגדיר חרדל כיס הנדול בערכם והשיב לו שעל הסנתנו אחרו שנאמעטה מהשיב המלאכי' לאחר תרבן ב"ה והוסה לו אח"ם בם פ"ו ספר שכט יהוד והיה תעוכה נכונה על פי מדותיהם אלל לפי אחתת ל"ק שעם היותם נבחיי' מי שברשם מן המין יוכל להחזיק למין והרי אחרו בפ' שבו' בכל יום ברתי הקב"ה את מלאכיו והולכים להם כו' ות"ם מתעלת חותן הנזרות בערכנו הוא ע"ד הפלוסוף אלל לפי אחוכתנו נפש היא יקרה מהם כדאיתא בפ' מי כח שבכ"ת מיניס מאיר לו הסתם והירח אפילו שעומדים במזרח והם במערב . מי כח אלל כחי עולם כו' ב"ש אחין פירוש חורהוחור י' אחת כי אין נהנין אחנו אלא הקרובים אלין אלל פירוש הסתם והירח שהם יפודיי' י' להאיר בעולם : ולכל כחי עולם פלומר אפילו העתידים לבוא לעולם אחיד . ואתה אחתה לחורן כרחם דקאמ' מה יבדל אנוש עם אל דכתיב כתר ועל מי לא יקום חורהו דהכי קאמר מכיון דהוה אחיר לכל אין יכיה החים מועיל ועושה בלקה עם ב' אחיר לפנינו דהוה אחיר בו אח כני ישרחל אפילו אאמר הרים דהייכו להעלות ס"ב פל"ו וזו היא הכוונה בחומרו ואתה אחתה לחורן של ישרחל כלומר אין זה ולחי אלא אלא כשבילם ויותר כרחה דאלין דרים כדאחרינן

בפרק קדושים תהיו לא לא לתורה שכי נדרין ופרט' איך להתנות
ולהרחות תהיו לי ולא לכשבילי מלך לתורה שכי נדרין ·
חיין
מקושרות כו' שכי' מקופים וחכמים ופי' מטומטמים קנדרים וקו' תמ' מקופי לפך
חוק וחטומה מגד פנים וכ"ע מנה ליה לפרש הכי ללמוד מיכאל וכדרך
התלונות וכדרכנו התחרנם ס"ב
למו מקופים לטומים יחד מלמ קנת
מהתלונות מקופים ומקלקלים לטומי'
ומיהו כיון דיליף לה לקמן ס"פ פ"ו
מדכתיב בהתלונות מספר דהכא נמי
מהכוח קרא סמיך ·

דניאל ב מקושרות מכפנים כפ"ב מקרבנו'
ישעיה פי' כ"י דרך כוחל לכבי'
מב כשעמדו חנון מרחיבין חוקם מכפני'
מפשפשים את עוכי הכוחל מכל כד
כדי שלא יסתום ויעכב לפני הכוחל
את הסור מלמה לנדדים מכל היכל
קנר מכפנים ומרחיב וחולך לנד חון
תמי"ם כדי שתפנה תורה מן הסיפל ומתיר
לעולם כי לא לתורה תני נדרין ·
מהיכן תורה יונקת בו' מפני' לתה
מתמר שהיה המור יונק
מב"ם לעולם בעי לתתויי והתרן
דניאל ב התירה מכבודו דדרשינן בית התקדש
ות"ם בכתוב מייתי דר"ם ורבי"ן
מבוא שה דקתמר כתר מליהון מן
קדמי כן מה הוו תמרין תקום כ"ם בו'
תלמה תב"ם תורה יונקת דתם"ם תסם
מתרי דתפי' מתחלת בבריאת תסם
יומא ב יכתב התורה ותנדה זו מיתת לעיל
ס"ם ע"ג ופס פי' ·
רבי תביעה תמר ב"טעמות להכביח
עלי' יט מיני נדרין לתורנו וכן ר'
ברכיה ורבנן כדתם' ותניל וכ"ם תם
דמתני · נדרך בטעמות לו בי יוקני סדי יהיו
כי כורתה תת תכל תיכו נדרין לסום
דבר ב"ם למעשה ידיו כ"ם בחכמים היודעים סתיכו נוף ולא תח בגוף
שיהו סתין תקום הבלה בתקו מדבר נשתי וב"ם בתמור בקטן הוה ויותר
מ"ם לקמן ס"ד תפ"ו שלא יטעה תוסף יונדר לומר סהוא נדרין תורה כי מי
פתי יסור הנה ושוד הטעונות הבלה מתי כיניהו תו מה מוסיף הזו על זו
וי"ל שעם היות שתין הנה' תבלו מה מעשה הוה היה עולה על הדעת שעניין
זה להרחות על שכחו ורומתותו ית' בעצמו תוכל הטבתו ית' לברואיו כדי
שיוכח מזה הכל והוא ית'נהג' תסיותו מסוכח ומפותר כמולתו בתיוה תב'
הנדדים סיהיה וזה טעות כי כבודינו ושפוריכו בהבלותיו תסם ותה
בתחבו לו ותה שנוה תותנו לזכור בפלתיו ותפי' עניין יניח'תברי' ומעשה
ברחבית תיכו רק לתובלת עצמינו שנדע התתת ונזכ' כו' ת"ח הר'תן בפ'
שלוח הקן וש"ו הוה שתם' בלה יטעה תותן יונדר כו' בלה בחבו'תים הנשם
לפניו תוה תתנם הבלה היה לעולם סיזכו להכיר כבודו ולכן היה התור
יונה תב"ם לתן לרתוו זה וזה ת"ם כתן ולתורך תני נדרין בלותר סתיכו
נדרין פרסום כבודי תפיך תוה היה נר' שהיה הטעם בתכו' התנורה לפנים
ולפי שענין התורם יעתם בלפון הקדש לג' ענינים תם להעלות תור ותם
תם להבלחה ליניח'תפילה לתורה ע"ד ליהודים היתה תורה ושתתה כי
תתה תתיר נדרי וכיוב'ותם לתכתה והסכלה ע"ד כי נר תנוח ותורה תור
את דרך יתיר היה תפסר לתסוב שהתתור לפני י"י להורות על ענין
שכחו בתורה תתין הם' וזה תם שכחו תנד עלתו כי תור וזוהר לפניו
ועוו ותפלרת בתקדשו ותם שכחו תנד הטבתו לעולם שהוא
התתיר לכל תו להורות על שכחו בתורה תתין הכ"וה תם שכחו תנד עלתו
כי הוא ית'שבי כל ההבלחות והספעו'ותסולק תכל התסרונות ותם שכחו
תנד הטבתו לעול'תספיק ותטי'ותשויב ותניל תכל נר'תן להודו'על שכחו
בתור'תתין הנ'וה תם שכחו תנד עלתו שהוא שהוא תכי הסכל יודע כל תעלותו'
ותם שכחו תנד הטבתו לעולם שהוא תהנן דעם וכינה והסכל לכן כנגד הענין
הת"ר תכינה תרתי תסם יתבר שהוא ית'תכבד בתה שיהוב'תפלת תור
שתתקוים קדשו זה טעות שהרי כבודו כוה תפורסם תת'תתיר שנר'תורו
עד שתין כדי'יכולה להסתכל בו וכ"ם הוא שכלו תור ולא יכטרך להסתכל
בזה תפי התנשים עד שנתחוב בעל הורתה זו נוה להבלות תתור בתקום
שכינתו ותם'יחב'שיתבב'תנד שהיו לעול'זה טעו'שנסכבודו בהתפורס'
תדברך שהוא ס' תתולדת הסם ותכסיף תסוף העול'ועד סופו ות"כ ודתי
שכל תור תוסיף תלמעל'תתורת'וכידו להתיר בכל עת שיר'לפי כתקו'
תרן תחך ות"כ תה יוסיף ותה יתן שכח בהדם בזה שלא יכניל ס' תכני
בהדם זה תתי תכבת ליה להב"ם תתחר שהדבר תפורסם בעולם לכל תסר
לן שיעים נרתות הלא ודתי ס"ם שיכירו כל התנשים את כבוד י"י לעולם'
שלא יתנה תי שיכניל בבוד י"י ות"ם ר'תתי י"י תסך לתתן נדקו כו' שכתו
שתיניתו את'התורה ליסרתל לא היתה לתועלתו רק לזכותינו וכתו שכתוב
לעיל ס"ת פת"כ בי תה שיבת ליה להב"ם תין בשתו תן הנותר כו' כן
הדבר הזה בשכחנו את י"י וכו' ובענין הענין הכ' ת"ר כרביה ארתי' שתם
יחסר שהוא ית'תכבד בתה שיכוכה תנד שהיו לעולם להעוסקים בתורה
ולהגלחים בתפעיהם זה טעות שהרי בבודו יתברך תפורסם שהניני תור
לעולם תתוך השתו ותחר שתין הגלח והעלה תפרשה בתור העיני התופע

לתדם שכוולת זה יהיה בנרה כל יתיו ויקבץ כתת והשפעה זו
תשתור שבעין כ"ם פיוהנ' תכל תסך תפיהם ליהושע ולזה לא היה
התור שבב"ם לבבדו בזה תעלתו ותם יחסר תיתבב בתה
תכל עכתו קיומו תסולק תן תקסרנו גם זה טעו' שבבודו בזה ג"כ

מחתר שהוא שכה רתשוב לעול' ותה
תתתך כרם תורה וכוליה עולם
ליך יהיה תסר כשמותם תם ולשם
כל תפיעי הכרת התב' הסלתו'
רתשונה ע"ד הכוסב תוזן בלה יה
כו' ותחר שהתסכילים בדעתם יה
קיות' י' שכת תתיליות בתוק
נתתים שהיליות לכתר היות יי'
הסכות ועלות התעלות תבה
קידושה וקדוי"נ"כ היותו תסולק
החסרונות כת"ם התוקרי' בתוק
ותה תיכבת ליה להב"ם תם
יסור תהנא זו לא ודתי הכוונ'לה
לתנשים בהשכלה זו וכנגד הענין
תתר רבנן תרתי תסם יתבב
יתברך תתבבד בתה שיהנו
תגנו לתדם דעת זה טעו' שהרי כ
ית'תפורסם בתנגו דעת תפי'
בעיני תתו כת"ם בפ' התפלת
בלבו נרו עלי רתבו עד דלוי
רתבו ונופש תסוף העולם ועד
והדבר תבואר תסוף הסלה
החכמות שבעולם נם בפרוש
תם שתלתדין תותו כל התורה
ותם יתבב בתה שיתבבד בתה שיהנו
תנד עכתו היותו בלה בהשכלה
זה טעות שבבוד זה תפורסם
כל תכם לב תחר תסוף יתברך
תסוב לא נוף ולא כת בנוף לא
תלבו בכלות בסום עניין לא
תוסכל ולא בעניין תורנם והוא

ידע תה בחסוכה ובהורת עתיה ברה תתתרו רבותינו ז"ל בעם היות
עתו תסכי' תה שבתבך בלה בדרך ב"ו יפי' התפרסי' בעם היותו שבל בו
תשבילו בחתרי בלה בדרך תחרים · הה"ר נהר דינור כו' שפי' נהר ד
הוא בתתם שבתבך בנהר על כל העולם ותפיר לו תו תחד תשתר גלע
התחריט ותייתי לה לרתיה שבתתם תחד תשתעין ית'תדכתיב אף תלם
יפתחוניה שפי' תלף תלפים נלגלי תורה תבם כנהר דינור תשתעין
י"י וכן פי' בפ' תין דורשין אף אפים יפתחוניה לנהר דינור כלומר אף תלם
תספר נהרי דינור וכן תלף תלפים לנדוד תחד דקתמר התם פי' אף תלם
תספר נדוד תחד בלעיל ; א"ר תחנ' י' תבן לתעין נדקו לפ' דברי'
תכינה תתה כלומר תתחר תפי' לתור' דינו כדרך ב"כ תה בעם תנוה ו
זה בלה לזכות את ישראל כתו בהים הענין בשתר תנות התורה וכדר
ה"נ לה כוויתי בלה לזכותך · תתולדת הסם לפי ת"ם בעבודי בתתם
קול הרעם וכברק יש לומר דקרי ליה תתולדת הסם תפני' תנה
סנלגל יתנועעו תלקי היסודות ויעלו תתידים ית'קנת הטבעיים ;
היאך דקתמיי כלו כדרך בתתם בתחילה לה כוויתי בלה לזכותך ·
בתוך הלבן כו' יריו בתה שכתוב לקתן ס"ד פט"ו בתתר רבינא
הקב"ה עתידים בהים כך יש בתובן לבן ובתור כו' ב"ם ועל פי הדרכים
תתרש תתתר ר' ברכיה דהכא נתי : תה כתיב בתריה ויתתר בלה בסכ
בתירית ליה שפי' ברתיים ברח בלתים בתתתעו שבתחלה ברח תת תכ
ותת הסרן ותסרן בתחילת כרי'תת היתה תהו וכוהו וחוב ויתתר תלה
יכי תור והן בעת רבי בתחיית דתתר העולם נברח בתחלה ותח"כ תה
כדלעיל ס"ם ע"ג וכן התרבתי בברור הכתובים לבעת כל תחד ותחד
תה כתי'בפרי'ע"ם זה תינו תסכי'לה לתתי דבתיב לעי'שבתעטף הקב"ה
כשלמה כו'ולא לת"ד תתקום ב"ם דהכא קתתר שתתחך יבא תור וכן
דתסרינן ליה שתחך הוא תם תיסודי בדתי'ר'תבן בתותב ותיסוד תה
יבר תור שבשלו תתיר כתם התחתון וכל שכן תם התור הזה הוא רותני
שנרתה תתה בתתר לעיל תיתן ת'שבעזה לבדיקים שיקבה היתך נברי
תתחתך וכי תתסתרי'שתפשר בתעטה הרותני · אני הייתי תתיר בדבר
כהלו נרו עלי רתבי ותפורש בם התפל'ובבר וכרתי עינינו · אשר רבי
תיודי דתשתעי ותניל בתורי של הקב"ה קתתר תה שתתתורות בהות לפ
ויו תשבינה והיותם תתירים לתור תניי' ותה שבעזה נלגל תתה תר
של דם לפני תור השבינה ותשום דרבדרים לתור תניך יהלבו תיי
נתי דר' לוי תשום לתתור תניך יהלבו תדרים כתה תזורק בהם תד

סיומו להתיר בעל כרחם כדלקתן ס"ד פי"ח :

נבנסין ליטול רשות תין לפרש דהיינו בשקוקעין בתערב בתשתתי
תם לשבינה בהיות דתתר בפרק חלק תחתם סוקלת בתחי
כדי ליתן שלום לקונה שבתתר ונבת בתתים לך תשתחוים ופרש
לקונה לתקב"ה שבשבינ'כתערב וכיון שתנעת עד תערב הולכת ותשבי
לפני הקב"ה שברחה ולבך שוקעת ונכנסת בפום לפני הקב"ה דתתקב
ליטול רשות תסתם דהיינו בעת שרוצים לנעת כתורח להתיר לעש

אי בסקיעה משום שכיב'שבמערב מה גורך לעמוד בזכול אלא בשחרי'
שת הורחה מיירי ונכנסים לזכול שאף שמקומן ברקיע כדאיתא בפרק
דורשין בשעה זו נכנסים לזכול שהוא רקיע רביעי כדאיתא כדי ליטול
רשות מהקב"ה ואע"פ שבשא הכבוד בערבות כדאיתא התם אינן
יכולין ליכנ'שם וכזכול איתא קרובי'

לראשו והנמשל בזה הזית שהואמהפירות המיוחדת לי"י שהוא משבעה
המינין שנשתבחה בהם ארץ ישראל ומביאין בכורים מהם ·
בזכות יערוך משו'דקשה ליה אמאי שני לישני'דברישא קאמר להעלות
נר תמיד והדר קאמר יערוך לימא תרוייהו לשון עליה או לשון
עריכה להכי קאמר דבר אחר דרמיז

כנשים אמר רבי לוי בכל יום ויום הקדוש ברוך הוא עשב ברין על
גלגל חמה ולבנ'שאינן מבקשי'לצאת להאיר לעולם מה הם אומרים
הבריות מקטרגין לנו הבריות משתחוים לנו אמר רבי יוסטא בר
שונם מה הקדוש ברוך הוא עושה להם יושב עליהם ברין ויוצאין
ומאירין לעולם בעל כרחן הה"ד בבקר בבקר משפטו יתן לאות
לא נעדר מהו לא נעדר לא פסק ולא יורע עול בשת לא בהתין
(מתביישין) לא סגרין להון חמיין (רואין) להון לקיין לא בהתין הרא
הוא רכתיב ויקחו אליך שמן זית זך :

ח תני רבי חייא שמן זית ולא שמן שומשמין ולא שמן אגוזין
ולא שמן צנונות ולא שמן שקרים אלא שמן זית מזיתך
א"ר אבין משל למלך שמרדו בו לגיוניו ולגיון אחד משלו לא מרד
בו אמר המלך אותו לגיון שלא מרד בי ממנו יעשה דוכוסין
ואיפרכין ואיסטרלישין כך אמר הקב"ה הזית הזה הביא אורה
לעולם בימי נח הרא הוא דכתי' ותבא אליו היונה לעת ערב והנה
עלה זית טרף בפיה מהו טרף קטיל כמה דאת אומר טרוף טורף
יוסף אמר רבי ברכיה אלו לא קטלתיה אילן רב הוה מתעבדא
ומהיכן הביאהו רבי אבא בר כהנא אמר מהר המשחה הביאהו
ר'לוי אמר משבטושי (מזמורות) ארץ ישראל הביאהו הרא ראינן
אמר ארעא רישראל לא לקת במוי רמבולא הוא שהקדוש ברוך הוא
אומר לה על ידי יחזקאל בן אדם אמור לה את ארץ לא מטוהרה
היא א"ר יוחנן אפי'אסרובלין של רחי' (מושב של רחים) נמחו במים
ר'ברכי' אמר שערי גן עדן נפתחו לה ומשם הביאהו א"ל ר'איבו
אלו מגן עדן הביאו לא היה לה דבר מעולה יותר להביא כגון קנמון
ובלסמון אלא רמז רמזה לו ואמר לו טרי נח מר מזה מתחת ידו
של הקב"ה ולא מתוק מתחת ידיך :

ט מחוץ לפרוכת העדות אמר רבי אלעזר בן שמוע בזכות יערך
תנצלו מן כי ערוך מאתמול אמר רבי חנין בזכות להעלות נר
תמיד אתם זוכי'להקביל נרו של מלך המשיח מה טעם שם אצמיח
קרן לדוד וגו' ואומר שמחתי באומרים לי בית ה' נלך :

א פרשה לב ויצא בן אשה ישראלית רבי יהודה ור' נחמיה
אומר הה"ד סביב רשעים יתהלכון סביב לרשעי'
הצדיקים מהלכין כיצד בשעה שצדיקי' יוצאין מתוך גן עדן ורואין
את הרשעים נדונין בגהינם נפשם שמחה עליהם הה"ד ויצאו וראו
בפגרי

פני ה' מפני ששם נס כן מקו'משכן
כבוד י"י כי שם ירושלי' ובית המקדש
מזבח כנגד ומיכאל שר הגדול עומד
ומקריב כדאיתא התם וכן לקמן ס"ד
פ"א דקאמר שעלו לזכול משמע שאין
להם רשות ליכנס לפנים מזכול ·
עיניהם כהות לאו דוקא שהרי אינן
בעלי עינים ואיברי'אלא עניינו שאורה
כהה לגבי זיו השכינה ומ"מ זה הענין
בתרי'שאף שבודה שהם חיי'משכילי'
אין תנוע'בחיריית עד שמפני כהות
אורם ישינו בדרב'שהרי הם מוכרחים
בתנועותיהם כי חק וזמן נתן להם
שלא ישנו את תפקידם ועוד איך
יכנו לאור החכים שאם הליכתם
תנועה מפני כהות אור עיניהם
נראים לפניהם אור החלים יכהה
אורם יותר כי כן לדרך קשרי הראות
של האורה חזקה תחשבנה עיניהם
הראות: הה"ד שמש ירח בו' וטעם
שאמר זה איידי דכתיב התם בסה
שמים הודו כו' ונגה כאור תהיה כו'
שאמר שמריב אורו שמש ירח בהות
וצריך אור אביו להאיר להם ·
להם פני חכים כלומ'שצולת
ליכי אורה להאיר לפניהם
ולוי שהם יורה כמן קרי להו חכים
ולקמן ס"ד פ"א דדרי'לי'בענין קרח
בסמוך לר'לוי ניחא דהוי חכים
ממש לכדותם :
וכתיב שמש וירח קדרו נראה דמפר'
שמפני השכינה דאיתא התם
דכתיב התם וי"י נתן קולו לפני חילו
והוא ששמש וירח קדרו ·
חרדה של דם שע"י שמשתחוו
במערב לשכינה מכהה אורה מתמעט מפני זיו השכינה :
א רח אלא של נשים וה"ק ישים כגבור לרון אורח וכסופו כנושא
באורח של נשים שאינן מבקשין לצאת היינו אחר מעשה קרח
פרש שהקפיד הקב"ה עליהם שלא מיחו על כבודו כמו שהקפידו לכבוד
משה וכדאמר לקמן ס"ד פ"א והאידנא לא נפקי עד דמחו להו :
משתחוים לכו שאומר שהן אלוהות וזה להם לקטרוג שכשם שנפרעין מן
העובדים כך נפרעים מן הנעבדים : יושב עליהם בדין
תנאי הדין שוא שלא מפני זה יש להם ליתבע אלמלא בעולם שבשביל שוטים
שקלקלו אין לאבד העולם כדאמרי'בפ"ר ישמעאל ·
הה"ד בבקר בבקר קשה כיון דעמד עליהם בדין יום אחד למה ימנעו
להאיר ביום אחר עד שיצטרך לזוגיאם בעל כרחם ושמא בכל
יום ויום מוסיפים החוטאים בחטא יותר משל חבירו ולזה יחשבו שלא יעביר
י"י להם :
בהתין גרסי' ופי' אינן מתביישין ודרים ולא ידע עול בשת שעובדי
ע"א לא יבושו ממעשיהם אע"פ שרואין חמה ולבנה לוקין ויש להם
לדעת תזה כי לא אלהי'המה כי אם את עצמן לא יבילו איך יבילו עובדיהם
אחד והיה להם להתפיים על שבלותם בחשבם שיש בהם ממש · הה"ד ויקחו
אליך אעיקר מלתא דאגדתין קאי דהיינו שי"י אינו צריך לאורה ודרים
ויקחו אליך בשבילך ולא בשבילי כדכתיב לעיל · ולא שמן שומשמין כו'
פי' פי' כלומר למה דוקא שמן זית כחר בו י"י ולא שמן שומשמין ולא כל
אחר שמנים אטו בכלהו ליכא דחשיב כשמן זית ותשני לא שמן זית מזיתך
מפני אילן הזית הוא שבח' י"י בשמנו מפני שהזית הביא אורה לעולם
כלומר שהיה סימן טוב לעול'והכי אמר בתנחומא פרשת תצוה ופי'מזיתך
כדרך שאמרינן בזבחי'פ'כל הקרבנו'מויתו מכאן אמרו זית ראשון מגרגרו
בראש הזית וע"פ משל למלך בו'וא"ת ומה ענין מרד הלגיונו'ובאמכות'
לענין הזית ויש לומר דסבירא ליה שהזית לא נשחת כמי המבול ולכן כמכא
ממנו להביא עלה זית וסביר' ליה שמאר האילנות לפי שקלקלו טבעם לקו
וכמו שאמר לעיל ס"א פכ"א אף הארץ זינתה הוו זרעין לה חטין ומפקא
זונן אבל הזית לא קלקל ולכן לא נתקלקל ומעין המשל שאמר שהנאמנים
עמו דוכסין אמר שהזית הביא אורה לעולם כי הייתו מבשר טוב לעולם
מעלה היא לו ולכן יחשב זה לו לחשיבות חלוף נאמנותו מלבד מה שזכה
להיות למאור בבית המקד'שפי מאשר מינים ולהכי מייתי הכא שפי'טרף
של לומר שאילן מחובר היה והומת עכשיו לאפוקי ממאן דאמ'שעקר היה
וכן תרגים אוכלם טרף ויתא מביר שלפי זה לא יקשה מכיאותו עם מי
המבול ואיידי דמייתי הך סברא מייתי נמי דברי האומר מארץ ישראל או
גן עדן ופי'דבריהם כתכתי לעיל ס"א א'משלו מהמיוחדים שהם שומרים

ההגלה מן כי ערוך מאתמול ור'
חנין אמר דבזכות להעלות נר תמיד
זוכין להקביל נרו של מלך המשיח
והשמא אתי שפיר דנקט לשון עריכה
דומיא דערכתי נר למשיחי דכתיב לפניה ג
התם וטעם הגלת מבוה זו מדינה של
גיהנם להיות עריכת הנר הוה העלא'
של כפרת הנפש שקרויה נר בהאירה ויקר'כד
של עבר פניה כדלעיל ובתקונה יגלל
כלי ספק מהעונש המעותד אל החוט'
וטעם הקבלת נרו של משיח להיות
שכה מבוה זו להעלות את ישראל כפני
האומות כדלעיל ס"ב פל"ו על כן יזכו
בה לימות המשיח שאז יגלל כבוד ראשי'ת
ישראל על האומות כמאמר אחד מ"ב ראשי' לג
להיות מבוה זו רמז לאור התורה
כדאיתא התם לכן יזכו לימו' המשיח
שאז תמלא הארץ דעה ·
ואומר שמחתי באומרים לי משום
דתלהעלות נר תמיד אין כל יחזקאל
כך ראיה לזכות המשיח דאפש'הטע' כב
לנר מבוה או לנשמה שנקראת נר
כדלעיל מייתי עוד סייעת'מדאשכחן
שמחה במלכות בית דוד דכתיב התם
כסאות לבית דוד ומכיון דאורה
ושמחה כי הדדי ניכהו דלשון שמחה ישעי' ל
נופל על האור ע"ד אור צדיקי' ישמח תלים
ליהודים היתה אורה ושמחה ניחא קלב
דזכות המאור יזכה לנרו של בית דוד : שם קכב
הה"ד סביב רשעים כו' ויצא בן
אשה ישראלית שנתפרסם שם יב
ממזרותו כדמפרש בסמוך הוצא את
המקלל ולהכי מייתי האי קרא דכרו' ישעי'סו
זלות דקדרים שיי' מפרסם הממזרים
ואגב אורחיה דרים הכא כוליה קרא :
כיצד בשעה בו'וטעם מאמר זה התם משום דכתיב אמרות י"י אמרות
טהורות דהיינו שהכטחתו ית' יתברך ברירות וקיימות כדלעיל פכ"ו
ויקשה ממה שאנו רואים כמה צדיקים לוקין בעול'ולא בידם טובם וכמה
רשעים עתקו גם נברו חיל ולא נעשה פתגם הרעה בהם ונמצא יעודי
י"י משכר הצדיקים ועונש הרשעים בלתי מתקיימי'לפי זה אמר כי לעתיד
יתבררו ויתלבנו הדברים ולר"י קרא מיירי בתשוב'צדיק ורע לו כי לעתיד
ירון וישמח ביסורין שהביא ה'עליו בעולם הזה שהיו לנקיותו מדינה של
גהינם ולר"נ מיירי ברשע וטוב לו כי לעתיד נפשם מתמעטת בראותם
הצלחת הצדיקים כי שלותם בעולם הזה לרעתם היתה ואיכא למידק כיון
דתרווייהו איתנהו שהצדיקים יראו ברעת הרשעים כדכתיב ויצאו וראו
בפגרי האנשים והרשעים יראו בהצלחת הצדיקים מאי אמר רשע יראה
ובעס מ"ש דקרא לא מיירי אלא בראיית הצדיקים לרשעים לר"י או
בראיית הרשעים לצדיקים לר"נ וי"ל שלהיות שאין תלונת צדיק ורע לו
ותלונת רשע וטוב לו שוות לכ"ע כי י"א שתלונת צדיק ורע לו קלה
והעקרית רשע וטוב לו לפי שאנו רואים רשע מפורסם עובר כמה
עבירות מצליח וא"א לומר שהוא צדיק אמנם צדיק ורע לו מי יאמר שעם
היותו צדיק לעינינו אינו רשע בכנעא או במחשבות לבו כי כמה כבושים
בעולם וי"י יראה ללבב ולדעת זו לא הזכירו הנביאים תלונת צדיק
ורע לו אלא אגב תלונת רשע וטוב לו ולולי תלונת רשע וטוב לו לא
יזכירו תלונת צדיק ורע לו וי"א בהפך שהתלונה העיקרית תלונת צדיק
ורע לו שנראה עוסק זכות הצדיק אבל מהטיבו לרשעי'אין כ"כ תלונ'
שאם הקב"ה חפץ להטיב אפי' למי שאינו הגון שהיטב חרה לנו על כן
לר"י לא דבר הכתוב אלא להשיב תלונת צור"ל שהיא העקרי ולר"נ אפכא:
בשעה שהצדיקים יוצאין כו' ר"י ור"נ דלא כרבנן דאמר ג"ע וגיהנם
שוות כדי שיהיו מביטות זו מזו כדאיתא במ"ק כפ' ביום טובה
אלא כמ"ד התם כותל או טפח דמשמע לדידהו שאין מביטות זו מזו ולזה
צריכים יושבי ג"ע מתוכו לראות ברשעים וכן בהפך וס"ל שלראות אותם
יפה צריכים ללכת סביבותם לראות בכלם ולדעת רבנן יתפרש סביב
רשעי'יתהלכון במתפללין אחורי ב"ה ופי'כרום זלות לבני אדם דברי'
שעומדי'ברומו של עול'ובני אדם מזלזלין בהם כדאית'בפ"ק דברכות או
כדאמ' בירושל'דאין עומדין כל שאינו נכנס לב"ה בפ"ה אינו נכנס לב"ה
בעה"ב ו באותה שעה כו אע"פ שלא נזכר זה בכתוב זה אין קושיא
דכיון דמסתמא הכי הוי לא חש הכתוב לרמוז לו ככאן וכן
לר"נ מה שנפשם מתמעטת ·
ישוב אפך כא"ה שאע"פ שרואין אותם בגהנם יאמרו שלא ירף מהם לא
ישוב עוד להוסיף בענשם כדי להנאם מא"ה מה שהרעו לנו ·

לכשירומם הקב"ה כו' דריש כרם לשון רחמות ולשון כרם מזכיר כרוס
וכ"ק כהתרומם הו כרם ס"ת תרתי ל לכשירומם הקב"ה כו'
לפי שנ"ע וניהנם יבנו כל זמן לכשעות אחר שעניין זה מיבנו מלא כיוס הדין
מיבנו בניהנם בנוף ובפא כראחר בפ"ק דר"ה ג' כתות ביום הדין כו' כי
אז הוא מיתרומם קרבן על ישראל ומתי
ירחם כל עכו"ם בניהנ'ויכירום בנוף
יסעי"ב ובפ'ויקחו מהם תס"ב כתיב הכא'
מלא יניק כהם עניין נקמה וכיוצא
בדברים אלו ל עיקר את המקרא
פס ה מכיון דלא נזכרו רק רשעים משמע
דיהלכון הם הרשעים ועוד דהי' כי
סביב רשעים סביב לרשעים הנדיקי'
יתהלכון סביב לרשעים מ"ב סביב
רשעים הסמך בשכח מיכעי ליה ל
תלי"ק לכשירומם הקב"ה מגו' הת"ל כדר'י
מלא דלא ניחת ליה לפר'
כרוס לשון כרם וזלות לשני הדם
מסת'טפי מהמלות שהן כזויות בעיני
בני אדם מכיון דנהרגין עליהן ׃
זגרי"ג מה לך יונה לישקל כו' תכוס דהוס
הכי בפתדות שהיו סוקלין על
התילה וסורפין על השכת כו' נקט
קהלת י הכי ויש מדקדקים לתת טעם למלי
נקט שקיל כמילה וסרפה בפר' ויתכן
לומר דתכוס דעונם ע"ס שקילה
תלי"מט והתילה הפך הע"ס בעל ידה בחיים
פס לפרוס ממנה לחסות תחת כנפי
השכינה לומר שהיה משפטם כהפך
שהיו נסקלין על התילה ולפי שעונם
הלול שבת דליקה כת"ס בפ' כל כתבי
כל מקום שחלול שבת נתנה דליקה
מנויה לומר שהיה סריפה על
פס יב שריפת השבת ולפי שעונם מתן בשפת
פס יג כרת את שהיה משפטם בהפך שהוקל
מנה נהרג ולפי שעונם מכטל תנות
פס ד עשה מכת מדות לומר שכאן היה
בהפך ביום כפרעה על קריים סוכה
ולולב. הת"ר ומתרת מלין כו' ומכיון
דמכות או שהוכה על קיום המצות
שברי"ה נזרמות ליחהב ליי' נתנה שהמצות
פס ט מתעלות שתתכבד לפני יי על קריימן
נרשו לי ליחהב וכי בית מתכבדי בית
התו' היכים המכים תותי וע"י
כן מתכבים תותי לפני י"י ת"ק דהתי קדח בנכיתי בסקר כתיב
דכתיב התם והיה כיום ההוא יכותו הכנעניים כו' ומתר לה נכיתי
כו' ומתר מלין שם המכות בהלה כו' וי"ל דתס"ב ות"ת ממס
סתום מתגלל בסקר על מדותיו לומר שהוכה כיום מתכבדי שמתם דכתיב
מקוייתי המכות קומתר שוה תולה מכותיו כהן ׃
כרמן על מחזרים כלומר משפחתם ותולדותם ודרים כרוס לשון כרם
ועניין פרוס שהפרוס חוזל לעניין מתרוסם בפרפסים ׃
לבשיפרם דהייכו לעתיד דכתיב ויסב מנרף ומטהר כסף ותת'כתלבי
שם קדושין בסהקב"ה מטהר שבטים שבטו של לוי מטהר
תחלה שנ'ויסב מנרף כו'משמע דלעתיד יי' מכדיל את המחזרים ופליג
תת"ד התם כסף מטהר מחזרים ופרס"י כו'וכן מניינו שנתלקו כדכר זה
כס"ה דעדיות דרכי יהושע תמר שתליהו בה לדחוק המקודכין כזרוע ור"י
תמר ליקרב תכל לא לדחק והכתים לומרים לא לדחק ולא לקרב תלא
לעכוס שלום בעולם וכדי להוכיח תת"ד שתין י"י מפרפסין דלעתיד דקתמר
הכא ותלא כתר פרפסין ע"י משה לומר דכי היכי דפרפס ממזר זה ע"י
משה כן יפרפס לעתיד ע"י תליהו ולא ניחת דכיון דהוי בשר לתקנת לא
יהיה זה על ידי תליהו תלא יהיב על קלקלה דלא עדיף תליהו ממשה ומיהו
קירוב מכי לימתר דשתני הכא שע"י משעיו נפרפס ותכי שנו בתוספתא
תנניה בן עזאי אומר הרי הוא אומר ויקח בן משה יסרחלית ותוא בן שים
מנרי והרי דברים ק"ו ומה משה רבו של תליהו לא רצה לגלות את
האמזרים עד שנתגלו מעצמן תליהו תלמידן של משה עתיד"ו תלא יגלה
פסולים ולא ממזרים עד שיתגלה מעצמן ׃
שנאמר הוכח את התקלל דרים הוכח פרפס ממזרותו דמי להוכיחו
לסקילה בפשוטו הוכח לה"ל ניחת דגוס לומר כתכנים מחזן
למחנה בדחתר במקוס ואין לומר פרפס חטאו כרכים לה מיבטיך
דתת ככל הרוני ב"ד קי"ל דכשי כברוח מדכתיב והנסתרים ישמעו וירתו
גם כתוכך כו' נראה דקמפרש ע"ד הדרש תקבלת התקבל היתה למשה
שע"י שנת מבית דינו מתחייב כדלקמן יצא מתתו ויכוח וקבל תותו
כי"י והקב"ה לכבוד נביאו תיכו סקילה כמכרך את י"י וסמך לדברו
ותייתי כתי קרח המפרש ליה בתשה כדלקמן ותכיון דתייתי ליה דרים
הכא כתכי מחריבי כדרך המדרש ושי"ל דק"ל תה בריך לומר קושה את
התקלל דפשיטא תחזן למחנה יוציאוהו לסקלו כי סם בית הסקילה והרי
בתקופת שלה נזכרה ביניהן רק בתשה דתתילה ודעי מסקילה
מחזן למחנה ולכן יפרפו ז"ל שהרתו בכתן לפרפוס דבר המ
והכרות שניניו וזו היא שתתר לעיל ושלא פרשתן על ידי משה נרא
שהמצות וכה לתשה שיפרפס ממזרותו על זה לומר נגתי הפנוס ו
זה גרס לו לכתן להטות מה כלעיל וזו היא הכוונה בכתן לפרוס ו
כנפים יניל דבר תשה פרש
פנין התקלל היה ממזר לפרפ
בסיני שהתקלל היה ממזר
כרכים ׃
לא במדע כו' מסני שהמ
על ידי הרעת שניני
לו יש בידו לעשות כרצונו שמצי
מוטה ופעמים מחרף ומנדף ומ
לי יתורי כו' וכיוצא תה שתין כ
הכעלי חיים שתין בהם ר
לחטוא לכך תתר שתיכו ר
מתכני הדעת שתכנו יי' לטוב
יהיה חוטה כנגדו תה שתין ב
הכעלי חיים עושה זה על ב
שתתר בספרי בני תתינו שפ
הסתכלנו בשתים וכתרן שתה ש
מדתן כו' והכי פירוש דקרא ש
כתדבך כו' עם היותך כן ת
ויכול לעשות ברצונך לא כאי
זה תסכת בכוד יוסף ותר
דגלי שכינתו כי הכל בפני ל
וזה תומרו כי עוף השמים יו
תת הקול כדרכי תכין דכתי
שלא כדעת ההולכים בסרירות ל
לתתר לא יראת יי ותנה זה ה
תטוכת יי' לתדם על הכתתה ש
קיומו דומה תליה כתתני
התיבריס יניס ורגלים כו' ש
כל זה תס תסרי הדבור שה
נתלה התדם תתעלה תסס ש
תתר שיתקתי תפניך ובכלל
תה שהס נתסרים בידו ובשמ
תליו כתומר ורדו בדגת הים
ותין פוגה פה לעתוד נגדו ש
רתוי לו שיכיר תסדי יי'
להעלותו על הכ"ח ולא יש
בפשגת יי' ויתרף וינדף כדרך ה
שנאמר תדס כיקר ולא ילין
וכי תדס ככוזב תעשה
י' ולא יבין כדבר ותסו כבודו תעשה סיות נתלל בכתמות תתבריו
כל זה נפתקו לפניו ׃
דבר אחר גם במדעך תלך תפניך כו' תרשות תסורס
כתן וסדרן כדתייתי להו בת"ק דבכה נרסינן ש
דמייתי בפתוך תלך תבדורך כו' והדר תת דתלכך בפניך ש
תבירים תתתה בתיך למלוך תחתיו שנתנה עומד במלכות ק
לך תמין לך לנקש על מיתתו כדי למלוך תחייו כי תין תל
נוגעת בתכירתה כתלוש ניתת ותפילו סיהיה מנער תופך
תתלוכה ניתה שלך ומלך בתקומך בעניין שתול ורוד תין
לקללו כי מסיח י' יוה ויש לך להתתין עד עת כה בתו וכ
גרס עשיר נדול שבתקומך ופירוש גם בתדעך תפיניו בתפסר
שלא תפרש הקללה רק כרתו לה תעשה כן שהכל נפוי לפני
והוא יפרפס תופך והייכו כי עוף השמים יולין את הקול
זה תומר תמר רבי יהודה בר סימון תתר הקדוש ברוך הוא לת
שעניין כזה היה כדוד שקלל את שתול שבלך בתקומו כי התלוי
ליהודה וגם היה תבערו וקללו כרתו כתומר יבוסו כל תויני ו
נלא עניינו והוכיחתו על פניו והדר תת' ומלך שבדורך כו' שתין ר
לקללו למלך ופעיר ותפילו בדין תפני ההסכנה כדכתיב דסורס
דרים בכה בתרת והייכו כי עוף השמים יולין את הקול כלומ
סיודע לפניו ועל פשוטו זו כתו'רבי ירתיה ורבי לוי לפרש כי עוף השמים
יולין את הקול דלר'יהייכו בתכמת נפוף העופות שתניעים תם דברי
סיודעים בתכמה וז היא נקרתת תכמה שתייר בת"ס בר'תכן ובן תקרא
השורב וכן פירוש כעניין יפתעתל קורין לעורב טייר ותוא תלי
תת הקול כמעשה דרב עילים ור' לוי תתר שהוא תעל כללתת ק
תינסי תזנים לדרך תזנים לכותל שים ליתר תלדבר דע תפי בתקום ש
סם תנעים שפעתי יתכת שים שתוא ותוא תיכו תכיר כו ותוא יגלה הדב
ולזה יש לפתר כאן תכותל והדרך יש לתם תזנים שתוא'וכן כי עוף השמ
תעל שים לפתר שהעוף יניע הדבר . כך היית נריך לומר כלו' ת
לומר והרכה כלעון זה במדרש זה .
יבושו ויכלו כו' ומת"ש בהדיא יוחנן תו יכה תו יי' יגפנו תו כתלמוד
ירד ונספה ל"ק כי לה היה דרך תפלה תלה תגלה שהי
כי לה יתלט תת תכתב וכפ"ק דמועד קטן תעל דכרי הסיר'תסר'סר לי
ביום תניל יי' תותו קתתר ליה הכ"ה לדוד דוד שיחת תחת תומר לפני י
תפלתו

שלהיותה יותר נרתיק בנוף שהוא נוסחא על ידה וגם להיות נוסף למחזרת כנוף שהוא נוסף הנפש קרקה נוף וה"ק מסתברת דמי נוף ממש לא יתואר בהסכלה ותמירה מכך עכמו בכל ובעל המרגנתא ופירש המתנועעת ממר נפשה שעל ידם יתנשם החי ועל המסכלת למר נפש ע"ד פרש כשלום נפשי סיים הנפשרת ומעין המאמר מהניף לנפשה כו' היינו שעם ככל מקום עיני יי' מיוסר דיני יי' שהם ט' כעכמו יודע דרכיו ויודע לפני יי' לעולות כי בדיק דיכו וכמ"ם כפ"ב דחגיגה כפשתו של מדש תעיוף כו' וכו' ולפי סיעין כדתי למתוך לפני יי' כל חח"מ למי שנדול מתנו שיוציים הדברי' לפני יי' ולכן הנוחות מדברת למרגנתא והמרגנתא למסכלת והמסכלת למלאך של מעוף מתנה פר פיניעו הדברים לפעל הנפשים והוא אחד מהמלאכים העומדים לפני יי' כמומרו סרפים עומדים ממעל לו' כנפים לש' וכן אמר בקללת רבתי בעל כנפים מי הוא זה הפרש המלאך והכרוב ובעל כנפים מיני מלאכים נדולים זה מזה ויתכן שהם בנגד ג' מיניס אשר בנבדלים הם הוא העליון האחרון שהיינו עליה לנולתו והוא הנכל הפועל והכ"מ שהוא עליון מכל מעלה היינו נעלה לפל מטה היינו והנ' העליון פה"ג שהוא עליה לפלשה מהנו והוא היינו עליון רק מהשנה הראשונה יש' וזה נקרא בעל כנפים לפעלתו • ויתכן שרמז רבי' אחיו לדעת האומר שהנחית הנבי"ת בחדש היא מנד הנכל נכד והוא מ"ם ו"ל נר שהיה נשמת שהנחית הנבי"ת בחדש היא מנד הנכל נכד והוא מ"ם ו"ל נר שהיה נשמת שהנחית הנבי"ת בחדש היא מנד הנכל נכד והוא מ"ם ו"ל נר שהיה נשמת

מדב' ג

ד ר"א ויצא בן אשה ישראלית מהיכן יצא רבי לוי אמר ויצא מעולמו

המר"א ויצא איש הבינים ר' ברכיה אמר מפרשה של מעלה יצא אמר כתיב ולקחת פלת ואפית אותה דרכו של פלך להיות אוכל פת חמה שמא צוננת פתהיא דתנינן החמן לחם הפנים נאכל אין פחות מששה ולא יתר על י"א כיצד נאפה בערב שבת ונאכל בשבת חל להיות ערב י"ט שבת נאכל לעשרה שני ימים טובים של ר"ה נאכל לי"א פראיתא בתנחומא תני רבי חייא מפרשת יוחסין יצא שבא לישע אהלו במחנה דן אמרו לו מה לך לישע אהלך במחנ'דן אפר להם מבנו'דן אני אמרו לו כתי' איש על דגלו באותו לבית אבותם ולא לבית אמותם נמצם לבית דינו של משה ויצא מחוייב עמד ונרף :

ד והוא בן איש מצרי רבנן ורבי לוי רבנן אמרי אע"פ שלא היו ממוזרין כאות' שעה הוא היה ממזר ר' לוי אמר ממזר ברור היה כיצד נושין היו מצריים ושוטרים היו ישראל נושה ממון' על י' שוטרים ושוטר היה ממנה על

ד ר"א ויצא בן אשה ישראלית מהיכן יצא רבי לוי אמר ויצא מעולמו

המר"א ויצא איש הבינים ר' ברכיה אמר מפרשה של מעלה יצא אמר כתיב ולקחת פלת ואפית אותה דרכו של פלך להיות אוכל פת חמה שמא צוננת פתהיא דתנינן החמן לחם הפנים נאכל אין פחות מששה ולא יתר על י"א כיצד נאפה בערב שבת ונאכל בשבת חל להיות ערב י"ט שבת נאכל לעשרה שני ימים טובים של ר"ה נאכל לי"א פראיתא בתנחומא תני רבי חייא מפרשת יוחסין יצא שבא לישע אהלו במחנה דן אמרו לו מה לך לישע אהלך במחנ'דן אפר להם מבנו'דן אני אמרו לו כתי' איש על דגלו באותו לבית אבותם ולא לבית אמותם נמצם לבית דינו של משה ויצא מחוייב עמד ונרף :

ד והוא בן איש מצרי רבנן ורבי לוי רבנן אמרי אע"פ שלא היו ממוזרין כאות' שעה הוא היה ממזר ר' לוי אמר ממזר ברור היה כיצד נושין היו מצריים ושוטרים היו ישראל נושה ממון' על י' שוטרים ושוטר היה ממנה על

כנונן דה"ל לפרוך פכל יום פת חמה ומה פהוגרך לפתוני מתני דלא כרבנן דכיום הפב'יערבנו דקתמ'היינו שכבל שבת יום נערך ולמחרתו מתחלת מכל מתחני שמתני דהל שבת זו היה קיימ'פר הפבת החמר'בשעור' מסלק היפנ'ומע"נ דתמ'בעת'שהנם היה חמה כל ט'הימים הרשב"ם היה מודה בנם • ועי"ר ה"ל פשכוונת המנדף הזה היתה העולם הפורש המערפה הפשמיות כדעת הוכרי סתים ולהיות מערכת לחם הפנים שהכל מתחני ית'ולכן היו המערכות ית'תחת החלונות ופשה ד"ב מזלות שבחלקו לכ'חלוקו'ו'תחת החלונות ופשה למעלה מהלופן ופשה בשלחן חסר לפני יי'רמז שהכל מוסיפ מתחני ית'לכן זה הרמ'יערער מנד מה שהנו דומים עולם כתנהגו נוהג כפי סדור המערכ'כלי השלחן ואמר עד'מסדרך המלך לאכול פת חמה והיה דרך מלינה לומר שהליט לחדם הדברים תמיד כדרנו ולא יניח הדברי'כתנהגם הנוהג פסוף דבר יפן וכוכן ולכן חם יי'פולט על המערכ'יי'ל לחדם הדברי' בנוזרתו ולא לתניח הדברי'ל המנהג הקדום וכיפה טיעים כי'הדם לוי שכפר באליות הרחוקי שחשב שהין עולם אולת המורגם זו"ת מחמת כי מעיקר עולמו והוא עולם ההסתרו'יגח וכפר כו ור'ברכי'רבתי' כהשנח'הרחוק בלחם הפני יי' לאות מתשניח בנו וכולו על מולחננו וזה לנלנל זה כחשבו פתין השנחתי ית'. בשפלים כ"ם יגטרך למשפח ידיו ולפ"ח כחלנלנ בדבר שהם רחוי לתת תוכל לפ יתנו פת חמה ולר'חייה כפר כחדום השול'כחשבו שהשול'קדמון והוא מעורפבי'ואין יתרון לחדם על הבירו תנר יחסו כתו שהוא לפי מחדום העולם שכל מ'תיחס תנר שתחדו'כפ תנוחיו לפני הבורא קק ליטע פהלו כמקום הקדושי' ופפשר שדעתו קרוכה לדר' לוי שכפר כהשתרו'הנפש שהם סיודה כחליות עולם רוחני חשב שהחדם מן הבהמ'ין כי אין לו קום ושל' רק מנד החומר ולא מנד הנשמה ולזה חשב להתיחס לחתו שהיה כחדרנת החומר ולא לחכיו שהוא כחנשמה הטורה • חל להיות ש"ש לפי שהיה דוחה לה את שבת ולא את יוחסין יפת תימה דה"ל יוחסין נאמר כ"כ בפ"ק דמ"ק ופ"ק דיבמות פפ' • כשהיה רחשון שהרי זה היה עם המקום בפפ' מ"כ ת"ל כ"ת נפי ויני בחשבר ומקום כשהם רחשון הוא ת"ל ספרי ויהיו בני ישראל בהנונתן על שפר הכר שלא שחרו לו שבת רחשון וכפני"ה זה ואלו וכו' ל"ר חפ"ל דנוני לחם הפני כשבת רחשון היה ואו שחר בת"ם ברח"ם ל"ל שחם כל ט' • היה להקהות את היני שלא חכל ח"ל לומר כת"ם ברח"ם ל"ל שחם"ם הדנלי"ל היה שלא כשבת הפני כ"ת הפשבתם היו נוהנים לפבת כל בחקו'היות כפי חם שהנם יעקב לחיהו בחשה חשתו שהרי לא הוה על הדנלי"ל על כל כשיטו'חשתו הוה היהי כפר הענתי כדנלי ופודתי לא לבטל כל שבט בפני עכמו עד שהנים יי'חיה על הנלנלני חפנו יחנו שכחנו כן לא היה זה יוצא חב"ד חייב לפי שלא נהג כן כל שלא נשנו על הדבר ועוד היתה חחרו לו כתי' חיים על פלגו פחותו והם לא נח"ם לחשם עד שנם שני ו"ל דחמרו חלוקו'ן • שם' יוחסין יצא כ"ם ביון היה אחרי חנות החתו הדנלי'בדבתי' ח"ט כתיב חו כאן ומח"ל הדם חת כתב בדברי טע'חנות החתו ולחם הפני הכ"ל חשר יקטיר'ל הדם חת הכתב בדברי חורו על עולתיה את כלם ואינו כריך לפוש דבר חכרונו ולזה כתי' לעכני לפניו בשובתו ל"ל לחמרו'חשתו חשם לפני כור תו ותנד בעבתו חת"ם שלא פסוק חלני תועלת הזה וכעל תולדו'יעקב כת'ט' שמיכו'הפרסיו נם חני כתבתי כיפה עיני'חשר לי טע'שמיכו'ם' כחן לפי חה שכתבתי שפ"ל'חרוחני'ם' ר' רבנן ור'לוי חתו לפ"ם בן חים חנני חלא היתי כפלא לחנני חשר חחלית כפלא לחנני חשתי כחנני היו נוהנים חתחתן שהם שהם עכרים וכ"ם לחרי כן לו"ח סוה נולד בוחות דחמתי חלא

הוה כיה וכדחמרם ומזיל •

סייעו מנטרד מעולמו לפי שחת חלא חסוכה וי"ח חלהיות הפני"ת כהמנחות נקרה מסכן כל הינוניים שחניחותם נחסך מ"ם שכלו'יי' מ"ע יודע יי'דרך נדיקים ומכודם הפשר פניו שהם ס"ם מהנוח הזה וזהו דרך הפעים חמכך לכ"ח מעולמו ונח • וסייעו מדברת כלין שיהיה סוכן שם וזהו היה עולמו

דרך חנוכי: הפר"א ויצא היה הפני חמ"נ דכתי' מחנות פלפתי'ן סיעת מחון למחנו'מחנות' כל מקו חשר תדרוך כף רנלו פד שם מחנה פחנים פלפתים חכל כי' הייטו מעולמו ומומרו מחנו'פלפ דבק עם היה הכיני'כלו'שהי'מחנ פלפתי' מפרשה של מעל' ינח משם נולד ונחשך ענין זה שכן ישראל'לנלנ ונדשיכן ל"ם מפ'יי' יצח ט'נולד' שמא חת נוכנת פחנ' מחכילת לט' הימים היינו חכי הפחני' והם דלח חחניה חכילה דנה דק עריכתו על השלחן לפני יי' לחכ"ה חכילה דנהה וכפשת ערי על השלחן חס היה מ"ח כיון דקי' חתם ט'יפי' נמ'כשחכל נגנ

היו ממזרים בתוכה מעה מפני הגולדים מטעריות שבכר הוזהרו
פליהן בשבע מצות בני נח לא היו נפסלים מלהתחתן בהם לתיסו'
דורות בפי' בתחדם והא דאמר לעיל ס"מ פכ"ב לגבות הממזרי' קייכו
כי הדין דמשתה הוו ממזרים ולדידהו נמי מע"ם סתין מיסור ממזר
נכיח מלחה וכן הוה היה ממזר
אמר הכה הייכו לפום דינה דמשפ'
ת ומפי לפום דינה דמשת לה הוה
ור דהה קי"ל גוי ועבד הכה על בת
ראל ומפי משת אים הולד כשר כשר
ורת הרמב"ן דהה כדברי יחיד הים
ויים: שהקה לו למשתו אמר דהדין
רה הוא לעיל ס"כ וכתכותה ליתה
ר נירסה וליפכה י"ל משפבי לכה
ת עתו הק כוצ'דהייכו בקרות הנב'
ן בשבשם שחק משתו עליו ואמ'
כי הדין נברה הוא כלומ'הוה עת
ת הנב'הוא ואו יבא לאחן בחתרין
ה עתו: בעי למקטליה שלא
ת הכשר מן יהים לו לכזו מו שמת
ת מלך היתה עליהם שלא יכבנו
ת בכוותיהם וחת מתת יי יכתת
ריהנו מזרע נכר: הה"ד ויהן
ה וכה וגו מד סוף אחרה לעיל ס"כ
ם פירשתי ות"ם בתסטירין של
ת הרנו וטתנו ל"ל מויטתנהו
ל קמי דתפר' שהניח הדבר בסוד
ת כני ישראל כדאמר לעיל ס"כ:
ר נעול כו' הכוונה לפ"ו יכת
ן תפס ישראלית מזה יבא
ל ישראל להיות בן פרוצה בעריות
ל ישראל היו נדורים ולא נתנת
ין בעריות וזלפה כללקחן ולהכי
ת דרשת הפי קרא דמיירי בגדר
ת של ישראל דקרא בשבת בנשת
ל שהכיון ככלה קמיירי • גל
ל או בתבולות ים מהפכים שניר'
כרסי לקמן ס"ד פ"ד וכתי מסמע
ם ריהטא דקרא בן נעול אלא כתיב
ר ורמוי לקדשים שכת בתבולות
ר"כ הבעולות דהוי רבותא דעביד
ת טפי מבתולות אבל מכיון
כ"ל בת נרסי בן נעול או הבעולו'
נעול או התרוסות נס התרנס
ת בן נעול על הבעולות גל נעול
ל הבתולות אין לבעני גדסתנו ונתמ'

רש"י יד שמות ג רשעית מה שמו' יתי' כך

סי' מ"כ י ראובן ושמעון סלקין ות"ת ומכלן שהגולדים בממזרים לת שבנו
שמם כי לת מניכו לשמותיהם מפורשים שת מעט"ו ומי יימר שרובם
לת היו שמותיהם כשמות המצרים ומה שנזכרו ראובן ושמעון שפותם
ממנרים וכן המשפחות הנקראות על שמות בניהם כגון משפחת החנוכי

משפחת הפלוני אין רחיה כי שמות
החולפים אין דרך להשתנות ולכן
יקראו המשפחות על שם כאחר היו
מכל שמות היחידים מכלן שהיו
כאותיהם ויל דמדכתיב משפחת
הרחוכי משפחת השמעוני דריש
שהיו דומים כל המשפחה לפרשם
הרחמן לומר שלא נשתנו שמותיהם
מכל קראו בשמות כשמות הרחשונים
כלשון הקדש וכדדרים בחזית כפ' נן
נעול שהיו דומי לאחיותיהם בצורותם
מדכתי' לפלוני משפחת הפלוני כו'
ותשם נמי מדייהטה לעיסה משמע
דדרים נמי שלא שינו את שמותי מהאי
טעמ' ומכיולת נרסי' ומנין שלא שנו
שם כשם שתייחסין כיריתם שנת'
רחוכן שתעון לוי ויהוכה כך מייחסין
כעלייתם שנת' ויתילדו על משפחותם
לבית אבותם וגו' ואומר המלאך הנוש
אותי וכו' • ליהוה רופוש נרת'
דרופוש עין הודלה ולכן אלו שנו
שמות ללשון מצרי היו קורי ליהודה
רופוש וכן לוליתני לשון רחיה ולזה
יקראו לרחוכן כן וכן הסתר ויגר
לתכרם בעברי ופי' שהו' מגיה בלשון
עברי כרבנן דלעיל ס"מ ותשו' דתפש'
פי' שהוא מבני עבר או מעבר הנהר
כלומר שתם מייתי סתך מפי המדבר
אליכם דמשת' שהיה לשון מיוחד לבית
תברתם והוא לשון עברי ז מופקר
מנלש כל י"כ חדש דתש"נ דדבר נת
כחוזי הטם נת' לכסוף כשהודיעו מכת
בכורות מ"ם בתחלת שליחות מרע"ה
נאתר לו ושלה שלח תשכנתה ומגרת
ביתה כו' ומחתר שזה נאמר כדי שלא
יקשה לשם שתחר שילכו ע"מ לחזור
שם מוכרחין לעזוב כמצרי כל רכושם
ומהליהם כאתר שזה שלתיקון זה יתן
את חן העם בעיני מצרים ושאלה תשה
משכנתה כו' מ"כ כדי להודיע הדבר
ליסרל אתו נאמר לו ות"ם תח"כ דבר

על ק"י בני ארם חר זמן קדם נונש נבי שוטר אמר ליה זיל כנוש
לי הבורתך כיון שנכנס שחקה לו אשתו אסתר להדרין נברא הוא
יצא והטמין עצמו לאחורי הסולם כיון שיצא בעלה נכנס וקלקל
עמה הצף לאחוריו והטתיה נפק מן נוביתא כיון דירע דחטתיה
נפק לנביה והוה מחי ליה כל ההוא יומא ואמר ליה לעי טבאות לעי
שבאות (שמול כטוב) מהכוון בעי לסקטליה באות' שעה הציצה רוח
הקדש במשה הה"ד ויפן כה וכה מהו כה וכה אלא ראה מה עשה
לו בביתו ובשרה אמר לו לא דיו שקלקל עם אשתו אלא שהוא מבקש
להרגני מיד וירא כי אין איש ר' יהודה ור' נחמיה ורבנן רבי יהודה
אומר ראה שאין מי יעמוד ויקנא לשמו של הקב"ה ויהרגנו ר'
נחמיה אומר ראה שאין מי יעמוד ויוכיר עליו את השם ויהרגהו
ורבנן אמרי ראה שאין תיתלת עתידה לעמוד ממנו ולא מבניו ולא
מבני בניו ער סוף כל הדורות מיד ויך את המצרי ר' יצחק אמר
באנרוף הרנו כר"א ולהבות באנרוף רשע רבי לוי אמר בפסטירין
(כסוד) של ישראל הרנו כר"א והיה מספר בני ישראל כחול הים:
ה ד"א ויצא בן אשה ישראלית הה"ד גן נעול אחותי כלה גל נעול

סיון התום א"ר פנחס גל נעול אלו הבתולות גן נעול
אלו הבעולות סיון התום אלו הזכרים תני בשם ר' נתן גן נעול גל
נעול אלו שתי בעילות כרכבה ושלא כרכבה ר"א א"ר פנחס בשם
ר' חייא בר אבא גן נעול על ידי שנדרו ישראל במצרים עצטן מן
הערוה נגאלו ממצרי' מיתוך כך שלחיך שלוחייך כר"א ויהי בשלח
פרעה ר' הונא בשם ר' חייא בר אבא אמר שרה אמנו ירדה למצרים
ונדר עצמה מן הערוה ונגדרו כל הנשים בזכותה יוסף ירד למצרים
ונדר עצמו מן הערוה ונגדרו ישראל בזכותו א"ר חייא בר אבא
בראי היה נדור ערוה בעצמו שנגאלו ישראל על ידו ר' הונא אמר
בשם בר קפרא בשביל ר' דברים נגאלו ישראל ממצרים שלא שנו
את שמם ואת לשונם ולא אמרו לשון הרע ולא נמצא ביניהן אחד
מהן פרוץ ערוה לא שנו את שמן ראובן ושמעון נחתין ראובן
ושמעון כלקין לא היו קורין ליהודה רופס ולא לראובן לוליאני ולא
ליוסף לסטום ולא לבניימין אלכסנדרי לא שנו את לשונם להלן
כתיב ויבא הפליט ויגר לאברם העברי וכאן ויאמרו אלהי העברים
נקרא עלינו וכתיב כי פי המדבר אליכם בלשון הקדש ולא אמר
לשון הרע שנאמר דבר נא באזני העם אתה מוצא שהיה הדבר
מופקר אצלן בל י"ב חרש ולא הלשין אחר על חבירו ולא נמצא
אחד מהם פרוץ ערוה הרע לך שהיה כן אחת היתה ופרסמה הבהו'
שנ'ושם אמו שלומית בת דברי למטה דן שלומיאל א"ר לוי רחות
פשטא (דכרכית) בשלמא שלם לך שלם לכון בת דברי א"ר יצחק
שהביאה דבר על בנה למטה דן נגאי לאמו נגאי לו נגאי למשפחתו
נגאי לשכשו שיצא ממנו אסר

סמותיו

רחמים: ויגר לבן אל יעקב כך

כת כתוכי העם הוא לומר שמו הניע את מעשה כמ"ם כפל העקידה מ"כ
הוגרך לומר שתף שלא ידעו כדבר סם מנווים מיו לעשות כן וכמ"ם ז"ל
מין כת אלא לשון בקש והא דנקט הכא דבר כת כתוכי העם לתמעי דתש"נ
דזה נאמר לכסוף מ"ת הדבר היה ידוע תנלם מתלה • ולא הלשין מ'
ק"מה הלשנה שייכה הכא מאחר שעדיין לא לקחו דבר ותם יגלה מ' על
תכירו שעתיד לבחול ובוז לא יחזרו למצרים ויסתר כידו יוזק נם לעשתו
כי נם הוא עתיד לבחול ולא יתמיכו בו ותפא לא שיגלו אחיו *עתידין
לחזור אלא שיאמר אחכירו רשע ויכפור בפקדונו ולכן יזהר תלהשתילו מ"כ
מי שתין לו שכן מו רע עשיר ביוכל להשתילו בחכירו תעם"כ לא קנה כו
והלשיכו אחת היתה ופרסמה הכתוב נר' דהא פלינה תלחת' לעיל חד זמן
קדם נונש נבי שוטר כו' הלפ"ז לא היתה פרוצה אלא מבוסה מו מוטעות
ומהכא משמע שהיתה פרוצה בערוות וכן כתב רש"י בפי' החומש שפרשת'
הכתוב לזו לומר שהיו לבדה היתה זונה ורת"ם כתב שתם"ע שהיתה
מוטעית קורא אותה זונה מפני שנבעלה לפסול לה וכן הא דמשמע
הכא שהבוזה על הערוות הוא משום דכיון שנבעלה לנוי חבוזה על
הערוות קרינן בה תע"ם שהיתה מבוסה מו מוטעית והשתא אתי שפיר
דדייקינן מינה מכלן שפתר בשם שבישראל לא נחשדו בערוות תפילו
מבוסה מו מוטעית אבל אלו היתה *זונת נכעלת כרצון לא הוה מצינן
למידק מינה אלא לתפוקי שתר הנשים שבישראל שלא נבעלו לנוים
כרצונן אבל תפתר שנבעלו בחומם מו טעות ואי תפתר זה שהרי כתוב
כמעיד עליהן שהם כני מבוחיהם כת"ם שכטי יה עדות ליסרל הם
הוא מעיד עליהם שהם מתיחסים לשבטיהם ואלו שלטו בנשים
שבישראל בחומם מו טעות לא יהיו מתיחסים לשבטיהם ע"כ ואין
זה נח לי דפרישות ערוות לא קרינן מבוסה בעלת הנוי כיון דאין זה
לרצון ועוד דתדתמר ר' לוי שלומית דהות פטטה בשלמא ובן תדתמר
ר' שהביאה דבר על בנה משמע שהיתה פרוצה ברצונה ות"ם דהשתא
אתי ספיר דדייקינן מינה דאתר נשים לא נחשדו בערוות אפי' בחומם
וטעות כו' אינו כלום דתם"ע דהכא לא אתי לאתויי אלא שלא נתקשה
שלא פרצו בערוות שע"ז הם וכו לנחומה אבל אי הוה בהו חומם מו
טעות בהא לא קתני ובני מבטי יה עדות ליסרל דתתם לאסתעינן
יחוסן תמשתעבדן בלית בהו פסול בבוסה בל אפי' בחומם וטעות •

שבחתר

שנא׳ ואם מן מנחתו דמל״כ הוא נזרך להסמיכו שם מתנ׳ שלא לומר
זו כלכד היתה פרוכה . דהוה משמע כשלמת מדרכן ז״ל למדך
בשמות בני הענין דקי״ל שמת נדרים וכוכתיבנא לעיל ס״ת ריש פי״ו .
פשטא בשלמת דכרנית בשלמת שלום מדורשת בשלום הכל וזה פרישות
כתיב . למעוה דן נגמי לאתי מעו׳
דק״ל מ״ט לאמוראין שכטו קאמר
דאמתיין מהוה נגמי לשכטו ומכיון
דכן דרים דשלומית כת דכרי דקאמר
נמי לומר נגמי לאתי ומכיון דלא סליק
כדר׳ חייא דלעיל דאמר מצה ליעיל
מהלו במהנה דן . נגאי לו נגמי
למשפחתו ק״ק דהל״ל כר״ת נגמי לו
והדר לאתו ועוד כיון דלא נזכר שמו
לא הל״ל נגמי לו וקרוב בפיהי שם
כתן דלוג סופר והנר׳ נגמי לאתו
נגמי לאכיה נגמי למשפחתה ולשכטו
סיפתה אתכו כיוצא בו שכן כן כרמי
בן זברי כן זרח למשה יהודה נגמי לו
נגמי לאכיו ולמשפחתו ולשכטו שאת
אתנו כד לעיל ס״ב מ״ח . אמר רב
אסי דק״ל כיון דפיקר נגמי הרשע
לעכמו אתמי לאכי׳ הכתוב שמו על
מנדף כמו שפי׳ שם שמו ואכיה ושפטו
פני למיתר סיי׳ תיכו רופה לפרשם
החשבים שהם על כסדון ולכבי פני
לאתויי מה דר׳ חוכחי דאמר לע׳ שנה
כו׳ונושל כשרים עמהם דהייכו כדי
שלא יתפרשמו המזרי׳ דומי׳ דהחיית
דרים לקים דמייתי שלא ומיירי דפני
לאתויי דר׳ חוכחי מייתי דרב דפליג
וקאמר שתיכו חי יותר מאלפים יום
וכדי שלא יקשה מ״כ מכ״ם דלמה ק״ל
לפרשם שמו ושכטו מייתי דרים לקים
דאמר מדכרין ומשחקים דהייכו
שהרשע מחלל שם אלוהיו שמוכרין
חומש לנגמי ואין מיסור נדב׳ וכדאת׳
בפ״ד מיתו׳ נגי את מכיה היה מחללת
דקרייכן דשיעת כר דשיעת אפי׳ לרשע
גן כדיק : אין מחזר אי כדי שלא
יטתעוכו כשרי׳ דכתיכו מפורש מיירי
כדלקמן . אחת לע׳ שנה היה פליג אדרב דאמר אין החמור חי יותר על
ל׳ יום אשר ליה רבי יעקב
דאמר רב הונא אין החמור חי יותר על ל׳ יום אשר ליה רבי יעקב
בר אחא כההוא דאמר רבא ורב הונא בשם רב אין החמור חי יותר
על ל׳ יום איתתי בוטן שאינו מפורסם אבל אם נתפרסם חי הוא
ביומוי דר׳ ברכיה שלם להכא חד בבלאי והוה רבי ברכיה ירע ביה
דהוא ממור אול נביה אמר ליה זכי עמי אמר ליה רבי ברכיה זיל
לך ולמחר את אתי ואנן עברין לך פסיקא בציבורא לטחר אול נבי׳
אשכחיה בבי כנישתא יתיב דרש אמתן ליה ער דחסל כיון דחסל
נגמרו מן דרש אול לנביה אמר לון רבי ברכיה אחינן וכזון בהדין נברא
והוא ממור עכרון ליה פסיק כיון דנפקו להון מן תמן אמר ליה רבי
חייא שקה אתית בעי נבך ופסקת חייתי דהחוא נברא א״ל חייך
היין יהבי׳ לך ראמר רבא ורב הונא כשם רב אין החמור חי יותר
משלשי׳ יום איתתי בוטן שאינו מפורסם אבל אם נתפרסם חי הוא:

ז דבר אחר ויצא בן אשה ישראלית הה״ר ושבתי אני ואראת
את כל העשוקים דניאל חייטא פתר קרייה בחמורים ואתה
דמעת העשוקים אבותם של אלו עוברי עכירה ואילן עלוביא מת
איכפת להון כך אביו של זה בא על הערוה ווה מת חטא ומת
איכפת

ו אם רב לעולם אין ממו׳ חי יותר על שלשי׳ יום א״ר חונא אחת
לע׳ שנה הקב״ה סביא דכר נדול לעולם ומכלה המזרים
ונושל כשרים עמהם מאי טעמא ונם הוא חכם ויבא רע ולא הוה
צריך קרא לומר אלא ויבא טוב ואת דכריו לא הסיר את דברו לא
הסיר כל כך למה וקם על בית מרעים ואתיא כההיא דאמר ריש
לקיש בשקום אשר תשחט את העולה תשחט ההמאת כל כך למה
כדי שלא יהפרסמו החטאים אמר ריש לקיש מדכרין ומניחין
מדכרין ומשחקין מדכרין ומניחין בצלאל בן אורי בן חור מדכרין
ומשחקין עכן בן כרמי בן זדחי מדכרין ומניחין פקיר את בני לוי
מדכרין ומשחקין זכו׳ את אשר עשה לך עמלק מדכרין ומניחין איש
יהודי היה מדכרי׳ ומשחקי׳ איש צר ואויב מדכרי׳ ומניחי׳ כי מדרכי
היהודי מדכרין ומשחקין כי המן בן המדתא מדכרין ומניחין ודוד
בן איש אפרתי מדכרין ומשחקין וירבעם בן נבט אפרתי מדכרין
ומניחין ויהי איש אחד מן הרמתים מדכרין ומשחקין ויהי איש
אחד מהר אפרים ושמו מיכיהו מדכרין ומניחין ואתו אהליאב
מדכרין ומשחקין ושם אמו שלומית בת דכרי למטה דן ר׳ זירא כר
פלק להכא שמע קלהון קריין מטוירא ומסוירתא אמר הא אויל הוא
דאמר רב הונא אין החמור חי יותר על ל׳ יום אשר ליה רבי יעקב
בר אחא כההוא דאמר רבא ורב הונא בשם רב אין החמור חי יותר
על ל׳ יום איתתי בוטן שאינו מפורסם אבל אם נתפרסם חי הוא
ביומוי דר׳ ברכיה סלק להכא חד בבלאי והוה רבי ברכיה ירע ביה
דהוא ממור אול נביה אמר ליה זכי עמי אמר ליה רבי ברכיה זיל
לך ולמחר את אתי ואנן עברין לך פסיקא בציבורא לטחר אול נבי׳
אשכחיה בבי כנישתא יתיב דרש אמתן ליה ער דחסל כיון דחסל
נגמרו מן דרש אול לנביה אמר לון רבי ברכיה אחינן וכזון בהדין נברא
והוא ממור עכרון ליה פסיק כיון דנפקו להון מן תמן אמר ליה רבי
חייא שקה אתית בעי נבך ופסקת חייתי דהחוא נברא א״ל חייך
היין יהבי׳ לך ראמר רבא ורב הונא כשם רב אין החמור חי יותר
משלשי׳ יום איתתי בוטן שאינו מפורסם אבל אם נתפרסם חי הוא:

ז דבר אחר ויצא בן אשה ישראלית הה״ר ושבתי אני ואראת
את כל העשוקים דניאל חייטא פתר קרייה בחמורים ואתה
דמעת העשוקים אבותם של אלו עוברי עכירה ואילן עלוביא מת
איכפת להון כך אביו של זה בא על הערוה ווה מת חטא ומת
איכפת

מהתורה כדמי׳ כמדרשות מ״מ נזכר לרשע : עוד קודיעכו סדרך לע׳
שכת הבלם לא סתיכהכוכה רק להזכיר מותו וכיוצ״ב מלו׳
הוחיל והזכירו ספר כשכתו וכרשע כהפך ולזה הכיח הים יהודי
שתין הכוכה שם רק לזכור מיתותו כי הים זה נדל את מסתר כי
התכוין שם שנה מורחים הזכיר שכתו שהיה יהודי וכן יתיר כו׳ שם
רמו לשכחיו כמ״ש כפ״ק דתנילה והכיח הים כר ומוכ שלא שתין הכ
שם לזכור רק מיתותו כי הים הטרפת התן הוא העושה זתת שנה מכתב
הזכיר נגותו שהיה רע וכר ומוכ : עוד קודיעכו שנם מכתב
זכר הבלם לשכח וכרשע כהפך ולזה הכיח הים כר מרדכי היהודי כו׳
מיכי׳ הלא הם כתוכים על ספר דברי הימים נרחה שנשתכו שם
כי מרדכי היהודי כו׳ והטית כי התן בן המדתא הלא מיכי ותת
כתב מרדכי הלייהם : עוד קודיעכו שמתקום מזכר שם הנדיק
לשכח וכרשע כהפך דומה למ״ם לעיל כנדיק שכח לשכחתו וכרשע
לשכחתו כי תכליתו לטוב לשכר את ישראל מהמזרי׳ ולקתן ס״ד נר׳ כהיות
שתפי רשע סיי׳ מכיה לעולם כחכמה הוא מכיה : את דברו כלומר קרי
ביה דכרו ודרים ליה לשון דכר כל כך למה יתפרסמו החטאים
כי תין לחקב״ה משלמי נכור וכל קלקי הקלקים דשיעינן כשון כדאי׳ בת״כ
דכלה׳ דין הוא שמזו לעולה מכל כחטאת שהוא מעולה שלא על
חטא הוא מסתכר שיהיה מקום שחיטתה מסוכה מעולה שלא לפרסם
החטא . שלא יתפרסמו כפ׳ שלו נחזרים כריך והחיכה דמיה דם
חטאת למשה ודם עולה למעל ומשכי׳ התם כהן הוא דיליף ותו פריך והחיכה
חטאת נקבה עולה זכר ומשכי׳ התם מיכסף כשלים ופריך תיכה כבשה חטאת
מאי מיכ׳ למיתי ומשכי׳ התם מיהו דקא מיכסף נפשי׳ דאי כעי ליה למתויי
כבשה וקא מייתי שעיר ופריך חטאת דע״ו דלמא שני׳ שעיר מאי מיכ׳
למיתר ומשכי׳ התם נכסיף ומיזיל כי היכי דניכפר ליה ופרס״י כו׳ .
שלא יתפרסמו החטאת ומפ״ג דעולה נמי על חטא ג״כ כתה כדאמר לעיל
פ׳ומכיה על הדעור הלא אין כו נגוע החטא שים כו מעשה
שלא יתפרסמו החטאים ומה אמר לעיל סוף פכ״ג מכשם מפרסם את
הגולמים תירנת לעיל פ״ג ומה מפרסם יי״ת זתרי כן מלוש שעיר שתו
י״ל להודיע שכחו של פנחס שלא פחד מתנו מפ״ם שהיה גדול כעתו מיהו

איכפת לו ואין להם מנחם אלא מיד עושקיהם כח מיד סנהדרי גדולה של ישראל שבאה עליהם מכחה של תורה ומרחקתן על שום לא יבא ממזר בקהל ה' ואין להם מנחם אמר הקב"ה עלי לנחמן לפי שבעולם הזה יש בהן פסולת אבל לעתיד לבא אמר זכריה אנא הסיתיה כולה ולה כרסון רחב נקי (כלה זהב) הה"ד ראיתי והנה מנורת זהב כולה וגולה על ראשה תרי אמוראין חד אמר גולה נחד אמר גואלה מאן דאמר גולה שגלו לבבל וגלת שכינה עמהן כדאמר למענכם שולחתי בבלה ומאן דאמר גואלה פרוקא שנאמר גואלנו ה' צבאות שמו וכתוב עלה הפורץ לפניהם פרצו ויעברו שער ויעבור מלכם לפניהם וה' בראשם ׃

סדר בהר סיני פרשה לג

א וידבר ה' אל משה וכי תמכרו ממכר לעמיתך הה"ד מות וחיים ביד לשון תרגום עקילס מיצטרא (תרווד וסכין) מוכירין מות מכאן וחיים מכאן בר סירא אמר היתה לפניו גחלת ונפח בה ובערה רקק בה וכבת אמר ר' יהיה בכר מכו' כלו עד שלא עישרו מוה ביד לשון עישרו ואכלו חיים ביד לשון א"ר חייא בר אבא היתה לפניו כלכלת של תאנים אכלה עד שלא עשרה מות ביד לשון עישרה ואכלה חיים ביד לשון ארש"בג לטבי עבדי' פוק זבון לי צרו (תאכל) טבא מן שוקא נפק זבן ליה לישן א"ל פוק זבון לי צרו בישא מן שוק' נפק זבן ליה לישן א"ל מה הוא דין דכר אנא א"ל צרו טבא את זבן לי לישן וכר אנא א"ל

מפירות והיינו מה שנשאו נשים ישראליות ונעשו איסורא אבל מן איסור ערוה רק איסור לאו ומפ' עשוקים כתרס בממזרים שנמן ספק שהם נולדו מאיסור ערוה מ"מ הם עשוקים שאם אביהם בא בערוה הם מה חטאו וכת"ק יש קצת הוכחה לפי' זה מע"פ שכלשון אבל א"כ קמפרש עשוקים קמא מזרים שנולדו באיסור מזיד ולו"א שם של או עוכרי עביר' ועשוקים במזורים שנהיו כשונג שהלך בעלה למ"ה ואמרו לה נשאת וילדה בן ממזר ולו"א זה של שערוה ול"ק עוכר עבירה שלא נתכוין אלא כשונג כא על ומשום דבכה"ג הוי עוסק טפי שאפי' הכי לא עבר במתכוין י"ל להרחיק את כנו להכי מוקי העפוקי' ואין להם מנח' כהכי זה מהחטא דמשמ' דאכיו תיהא היינו דמ"מ חטא דה"ל למידק בכל חוטא כשונג ׃ אלא מיד עוסיהם כא כלו' את הם עשוקי' מיד עשיהם ׃ מיד סנהדרי גדולה כו' ענין לסנהדרין ככאן כי המכו' מפורש כתור' ומ"ט לכא ונכור' וי"ל שעל הממזרים שכאים כריתות קאמר דאו מן המקר' מפסר לפ' כמ"ד דוקא מחייבי וקי"ל כמ"ד מחייבי כריתות מן הנדה ולפי שזה אינו מפו' אמדרש לרז"ל מן הכתובים תלה הדבר בסנהדרי גדולה שפי' התורה מסר להם ולפי מה שפירשתי דמיירי במזורים שנהיו כשונג י"ל דמש"ה תלי רחוקם בסנהדרין שהם מלמדין שאין חלוק כין מזיד לשונג וכא הוראתם מדעתם ואמר לא יבא ולא חלק אבל אי לאו פי' חז"ל וקבלתם האמיתית היה אפשר לפרש שהרחיקה תורה אלא הנולדים כאיסור מזיד כעון אביהם עלי לנחמן דס"ל כדרבי לוי דאמר לעיל ס"א פל"א בכל מקום שנאמר לה הוה לה ואפשר דבלאו הכי דריש לה מדכתיב אין להם מנחם ומני דחד אתא לדיוקא הפתא אין להם מנחם אבל לעתיד יש ׃ עלי שיהיו כשרי' לעתיד וכדתפ' ואיל לעתיד לבא כולה זהב טהור יוחסין תנו רבנן ממזרים ונתינים טהורים לעתיד לבא דברי רבי מאיר אומר אין טהורים דמפר' התם טעמא דר"י דכתיב וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם כו' כשהוא אומר מטהר אתכם הוי אומר מן הממזרות ורוב המפרשי' פי' דבפיסול מטומא' שאינו ידוע מיירי מן הממזרין ואין אינן טהורין לעתיד לבא ומע"ג דפרכי אדר"י מדכתיב וישב ממזר באשדוד והוצרך לשנויי כדאמרב'רב יוסף כו' היינו משום דלא אוקימי' קרא בממזר ודאי דא"כ מאי קמ"ל דלא ס"ד שתשנה המכוה עליד אלא בטומאין מיירי שלעתיד יהיו ידועים ונבדלים מעדת ישראל אבל הוקקו לפי' זה משום דגרסי' התם אר"י כל כסף מטהר ממזרים שנ' כמצרף ומטהר כסף כו' מאי מניפי מנחה בצדקה א"ר יצחק צדקה עשה הקב"ה עם ישראל משפחה שנטמעה נטמעה ואמר התם דר' יוחנן ס"ל כר' יצחק וקאמ' עלה אביי אף אנן נמי תנינא משפחת בית הצריפה בעבר הירדן ורחקה בן ציון כזרוע ועוד אחרת היתה שם וקרבה בן ציון בזרוע כגון או איהו כא לטמא ולטהר לרחק ולקרב פי' כגון או דידעי' משפחה שנטמעה כטמעה ואי ר' יוסי אפי' בידועים קאמר כ"ל דפליג אבל דאי כר' יוסי כסף למ"ל ונטמעה למ"ל כיון דאפי' ממזרי' ידועי' טהורים ועוד דתנינן כגון או אליהו בא לטמא ולטהר כו' אלמא בידועין אבל מכשי' ויהיה מבא סתמי זה נמי דלא כר' יוסי דפסיק שמואל כוותיה דמדאמר רב יוסף אי לאו דאמר רב יהוד' אמר שמואל הלכה כר' יוסי אתא אליהו ומפיק מינן כורכי כורכי משמע דפלוגתייהו דר"י ור"מ בשאינן ידועים הוא דאי בידועים מאי אמא לאשמועינן אבל הרמב"ן כתב דהא דתנן כגון או אליהו בא לטמא ולטהר לרחק ולקרב משום פסולי עבדות וחללות קאמר עבדים לפי שאינן מכלל ישראל וחללים לפי שמטהר שבט לוי אינן כדאים מקהל אבל פיסול ממזרות ונתינות לא איפסיק' הלכתא כדאמר שהם טהורים לעתיד לבא ומשמע אפי' בידועים דאלו אותם מפני הספא נמי טהורים הם שאפי' היודעי' בהם אינן מעידין בהם לפי שטהורים מן התורה וכן משמע כל הסוגיא דר"מ ור"י לאו במשפחה שנטמעה פליגי אלא משפחה שנטמעה נטמעה דר"י ופלוגתייהו בידועים והנה מדברי אנדתינו שער גדול לפי' הרמב"ן דאי לא מטהר לעתיד אלא מטומטין שלא נודעו פיסולן א"כ ממזרי' ידועי' איה נחמתן דקאמר עלי לנחמן דאין לומר דבמטומטין קאמ' דהכנהו מאי נחמ' בעי לעתי' נמי אין דוגמתן מגויס כיון דמשפחה שנטמעה נטמע' ועוד דקאמ' שיהיו כל ישראל כזהב נקי אמא שלא יהיה ביניהם שום פיסול אבל מגדתין ס"ל דאפי' ממזרים ידועי' טהורים לעתיד כר' דר' יוסי נמי מיירי בשטת הרמב"ן ולמה שק' לפירושו הא דאמר רב יוסף אי לאו דאמר רב יהודה כו' כדכתיבנא אפשר לתרץ כמו שכתב הר"ן ז"ל שם לומר דר' יוסי אף בודאין קאמר ואיהו ומאן דפסיק כוותיה לית להו מידי את לדברי המכשיר מכשיר אף בודאין ולדברי הפוסל אף במטומטין ואיהו מ"ד כסף מטהר ממזרים דמשפחה שנטמעה לא סבירא ליה כרבי יוסי אלא כר"מ בודאין פסולין לעולם אבל

מטומטין אין אליהו עתיד לגלותן אבל דוחק גדול לומר דרבי יהושע בן לוי לא אתי לא כר"י ולא כר"מ או דרבי יוסף ורבי יהושע כ"ל פליגי בפי' דברי ר"מ וגם מ"ש הרמב"ן דהא דתני כגון או איהו בא לטמא ולטהר לרחק ולקרב משו' פסולי עבדות וחללו' קא"כ"ל דוחק ולכן כלע"ד דאה"נ דר"י בין במטומטין בין בידועי' מיירי דלעתי' אינן פרש בין או לאו דכיון דליהו ידע להבדיל המטומטין אי הוו פסולין סודאין היה מבדיל גם המטומטין ומדרבן לא משום דמטומטין טובא נינהו מטהר רחמנ' אף ממזרים ולאו כי היכי דלא ליגר' לאפרושי מטומטי' וליפסול כמה משפחות והיינו דרב יוסף דאמר אי לאו דאמר רב יהודה כו' דלאו הלכת' כר"ת אף המטומטי' הוו פסולין כיון דלגבי איהו מטומטין ידועין ולהכי הוה מפיק מינן כורכי כורכי דמטמעי ומיהו אין טהורי' לעתיד אלא ממזרים שלא עברו ונטמעו כזרוע אלא אותם שלא נשאו באיסור אלא שנתערבו במינן שהקב"ה מנחמן כדאמר הכא כי שערי דמעתן לא ננעלה אבל הפושעי' שבאו בקהל ביד רמה אין להם מנחם ואיהו בא ומרחקן לעתיד והיינו דתני בההיא דקרבה בן ציון בזרוע כגון או איהו בא לטמ' ולרחק והשת' אתי שפיר הא דא' ר"י כל כסף מטהר ממזרי' כו' דאכטר' כסף ואכטר' נטמע' לאפוקי התקירבו' בזרוע דדוקא משפח' שנטמעה ע"י כסף ולא נודע פסולם היא דבעי מטהר רחמנ' ומש"ה מטהר נמי ממזרי' ודאין לעתיד דאין שנוי בין או לאו ומ"מ הפושעי' להתקרב בזרוע לאו כל עכמן של ממזרי' ודאין המטהרי' לעתיד אינו אלא משום המטומטין דטובא נינהו ואי הוו פסילי נמי הנך פסילי נמי הנך וחס רחמנא עלייהו כדכתיב ולהכי אהידנא נמי משפח' שנטמעה נטמע' דכיון דלעתיד טהורים כיון דלא נטמעו בזרוע אין לחוש לגלות עליה' להתרחק מהם אפי' למי שנודע כפסולם כיון דמדאורייתא טהורים דלא יבא ממזר כתיב ודאי ממזר ולא ספק כדאי' בפ' י יוחסין ומ"מ א"כ מאי פריך התם לר"י מוישב ממזר באשדוד לוקמיה בממזר שנתקרב בזרוע וכן הכא היכי קאמר כולה זהב נקי כיון דאותן שנתקרבו בזרוע מובדלים לרעה י"ל דהנהו מיעוט' דמיעוטא נינהו ומ"ה לא יאמר שיש פסול בישראל וממזר באשדוד נמי לא משמע אלא סתם ממזר אפי' שלא נתקרבו בזרוע א"ק דא"כ מאינו שנוי במלות ימ"כין ומן זה לימות המשיח כיון דאו ממזרי' טהורי' אפי' ידועי' וכטל לא יבא ממזר וי"ל דזו הורא' שעה היא לאותן שנמלאין בעת ההיא ומאו הנולדי' באיסור לעול' פסולין כי הסת' וכן תי' הרי"טבא בחדושין או שלא יהיו מאז ממזרים בעולם וכהוראת שעה ליכא שנוי כתור' וכדכתיבנ' לעיל פ"ג ס"ב בכיוצא בזה וע"ש: ה"ג אבא אמיתי כולה את כורסון ופי' כלה זהב כלשון יוני ׃ הה"ד ראיתי והנה מנורת כו' תמוה מה שפי' זה לעתי' עם היות מפורש זה דבר יי"א זרובבל שנרא' כבנין בית שני שע"י זרובבל מיירי קרא שכתכוונות פירשו הכתובי' על מלך המשיח וגם רי"א פי' כן לפי הפשט כי זרובבל לא על מלך המשיח העומד מזרעו והכריח הדבר מתוך הכתובי' ׃ תרין אמוראין כו' משום דתיכייהו שיעת' לא"ם שלעתיד אין בישר' פיסול דכיון דפי' גולה על ראשה לתרווייהו שהב"ה בראשם משמע דלי' בהו פיסול דאין השכינ' שור' אלא על משפחו' המיוחסו' כדאי' בספ"י יוחסין להכי מייתי לה הכא לפלוגת' דאמוראי ׃ ח"א גולה אע"ג דודאי פי' גול' כמו מימין הגולה דכתי' התם קאמ' שרמז הגולה להב"ה שהוא המגול' עמה' או הנוא' ס"ר גולה שגלו לבבל כו' כלו' שפי' גול' השכינ' שהיא' בגלו' עמה' וכי' דקר' שהשכינ' שהית' בגלו' כאה בראש' כי כשהם נגאלין גם השכינה נגאלת עמהם כגאולתן ע"ד אשר פדית ממצרי' גוי ואלהיו ואע"ג דהכא בגאולה העתידה קמיירי כדלעי' קאמ' גולה שגלו לבבל וה"ה לאדום כדלעי' פ"כ פט"ו ׃ ומ"ד גואלה וא"ת ומאי ביניייהו וי"ל דלמר שכת הגאול' מפני השכינ' שהיא בגלו' ולמר חסד הוא שעוש' הב"ה לגאול אה"י והיינו דמייתי מגואלנו יי' צבאות שמו דמשמ' ששבת הגאול' להטיב לישרא' מדכתי' התם קדוש ישראל דמשמע שהגאול' להיותו קדוש ישר' ואע"ג דהאי קרא בגאול' בבל מיירי שמעי' מיני' לגאולה העתיד' ׃ וכתיב עלה הפורץ כו' וה"נ גולה על ראשה כדר' על יי' שהוא על ראשה כדאמ' הכא ויי' בראשם ׃ הה"ד מות וחיי' כו' משו' דבעי לפ' את תוכו איש אחיו דכתי' הכא באונא' דברי' כדאמרו' בסמו' מייתי האי קרא דמחמיר בלה"ר ואיידי דמייתי ליה מפ' ליה בכמה אנפי אחריני כדרך המדר' ׃ מצטרא מוכירין פי' בע' תרווד וכן בלשון יון ויר' לי דק"ל אות ביד לשון כדא' בפ"ים בערכין וכי יש יד ללשון אלא לו' לך מה יד ממית אף לשון ממית וה"מ תרץ דרמיז לתרווד וסכין שנקח' ביד וה"ק מות וחיים אשר כדב' שנקח ביד נמצ' בלשון דכי היכי דבתרווד וסכין מות מכאן וחיי' מכאן שמשתמשי' בהם לחיי האד' ופרנסתו ופעמים יש בהם מות שמכין בסכין וממיתין ובתרווד יאכל דבר הממית כן הלשון פעמי' יש בו מות ופעמי' יש בו חיי' וכדא' בפ' הכנ' דבעי חיי בלישני' דבעי מיית בלישניה ופרש"י דבעי חיי בלישני' שיעסו' בתור' שכתו' בו עץ חיי' היא למחזיקי' בה ודבעי מיית בלישני' שיספר לה"ר כהא דקטיל תליתאי ׃ וכר סירא מתרץ שהרמז להבער הגחלת וכבויה ולה"ק ביד לשון כי לא יעש' זה בלשון לבדה את בכל כלי הפה ולב"א ביד לשון שפי' במקו' הלשון שהוא כולל כל כלי

כלי הפה אופי' בכה לשון שאפשר לזה אף שהיא לבדה לא תעשה הדבר ור"י
ור' חייא מתרצי שרמז לאכילה שכל או מעופר ולה"ק כ"ד לשון שהתיקון
והקלקו' תלוי כ"ד שהיא מוכיח המעשר וכעכל יהיה מות במאכילת הלשון
ומייתי עובדא דטבי עבד רשב"ג דקאמר כד הוה טב לית טב מיניה כו'
דלפ"ו מתרצי דקאמר כ"ד לשון בא
לומ' שעיקר בה החיים והמות בלשון
שפי' מאמר מילי דאית בהו מות וחיי'
כי כשהיא טובה לית טב מינה כו'
ומייתי עובדא דסעודה ר' דלפ"ז
פתרנים דקאמר יד לדמודכי היכי
דבוררין הלשונות כ"ד לקחת הרכה
ולהניח הקשה כמו כן יזהרו בלשון
להיות רכים לא לגו ואינה כפקות כ"ין עמוס ז
מר למר' לפרנוס עקילם החיים
והמות לבעל הלשון עצמו דבעי אי שמות ו
בלשונו כו' פנו' ולבר סירא בחיים
והמות לזולתו שע"י הלשון יפיל
קטטה מריבים שלום בין האנשי' וזה
ענין הנחלת שהגופא בה יבעירנה
והרוקק בה יכבנה וכן אם המחלוקת
תבער בדברי' גרנן ונ"ל דברי שלום
ישקיטו ר"ג ולר' ינאי החיים והמות עמוס ט
לבעל הלשון עצמו שהוא ע"י אכיל'
ולא ע"י דבור וכפי' מאמר רשב"ג
החיים והמות בין לבעל הלשון בין
לזולתו ולזה אמר כד טב לית טב מיני'
כו' שכולל כל הטובות בין לעצמו ובין
לזולתו ולפי דברי רבי ינאי עוד יחזקאל ב
שמלבד שמחלוקת יש ליזהר שיהיה
לבורו כנחת ורכות וע"ז ישים חיים במדבר ב
וההפך כהפך כי דבר עצב יעלה אף
ויביא למחלוקת ומאתה אף לא ידענא
בין ר' ינאי לר' חייא ושמא לאו כי
הדדי נמ' אלא כל חד אמרה לתלמידי'

א"ל צרבישא את זבן לי לישן א"ל מינה טבת' וסינה בישתא כד הוה טב לית טב מיניה וכד ביש לית ביש מיניה ר' עשה סעודה לתלמידיו הביא לפניהם לשונות רכים ולשונו' קשין התחילו בוררין את הרכים ומניחין את הקשי' א"ל דעו מה אתם עושין כשם שאתם בוררין את הרכין ומניחין את הקשין כך יהיה לשונכם רך אלו לאלו לפיכך משה מוהיר את ישראל וכי תמכרו ממכר ׃

ב ר"א וכי תמכרו ממכר הה"ד והנה ה' נצב על חומת אנך ועל שורא ראוניתא (חומת אונאה) ובידו אנך כבעל חוב שעומד ושטרו בידו ודכוותיה ויקם מלך חדש כבעל חוב ושטרו בידו ודכוותיה ויאמר ה' אלי מה אתה רואה עמוס ואו' אנך זה סנהדרי גדולה של יש שהיא מנין אנ"ך ויאמר ה' הנני שם אנך אר"י בר סימון היורה הזו אין מעמידה אלא אנאכה (כדילה) כך אמר הב"ה אנככם אני בייסורין בעה"ו אבל לעתיד לבא לא אוסיף עוד עבור לו ר"י בן אלעור ור' סביוסי בש"ר ירמיה בכל עונות כתיב נושא עון וכאן כתיב לא אוסיף עוד עבור לו

ג ראיתי את ה' נצב על המזבח עומד על הדור לזכחו ויאמר הך הכפתור וירעשו הספים הך הכפתור זה יאשיה וירעשו הספים אלו כנקליטון שלו ובצעם בראש כלם ר"ש בר אבא בשם ר"י משל לסאה שהיא מלאה עונות מסקטרנ בה גזל ר"י בשם ר' יוחנן אמ' משל לבני אדם שהיו בה' ע"ע ומג"ע וש"ד וגזל שקול כנגד הכל ר"י בר אידי בש"ר אחא כ"ד חטאות סרר יחזקאל ומכלם לא חתם אלא בגזל הה"ד והנה הכתי כפי על בצעך לפיכך משה מוהיר את ישראל וכי תמכרו ממכר ׃

ד הה"ד ויעשו בני ישר' ככל אשר צוה ה' את משה כן תנו לדגלית' ואהרן היכן היה ר"י בר נחמיא ור"ל בר חייתא ור' אבא בש"ר חייא בר אבא כיון שבא ליחסן הוגו אותו וא"ל אתה מיחסנו עד שאתה בא לייחסנו לך ויחס את בניך אלעזר בנך למי היה נשוי לא לבתו של פוטיאל

וס"ל כמ"ד לאו מלך חדש ממש אלא שנתחדשו גזרותיו ודריש הכא ויקם
ההתעוררות וזה שכתוב כספרי' ודכוותה ויאמר יי' ט"ס וה"ג
ודכותה כלמא דיכן רב ככעל חוב שעומד ושטרו בידו וה"פ דמ"ג
קמי' נקלכך היינו ביותו מתקומם ומתעורר כנגדו והרמז שמלמד
שנרמזים ככלם הם מוכנים
מצוות ישרא' : וז סנהדרי
כלומ' שרמזה פיר' נגב לדין של
כעומד לפני סנהדרין למשפט
דחומת אנך וכידו אנך הייט
ושטר כדלעיל מתשוף הלשון
שנרמזו בהם ע"ש סנהדרין שהם
אנ"ך כמו שהורה אנקל סקרי'
יז"ל דברו אפלו מתוך הלשון
ומי הוקיקו לפ' שאדבר כן ולפי
אנך על שאנך סרח' אמת וי"ל
דסרחסו מקמי הכי כ' מרלות
ושנה יוצר נוכי כו' והכה קורן
כתם כו' ולא נשאל עליהם אם
רוחה עמוס קשה הכא דקאמר
הכי דאי למימר הנבי שם אנך
בא"ל ליה מבלי מילשלו שהמה
ישיב אנך ולהכי דריש כה
לענין אח' רמזו באנך דקיימא
אלא אנלכה כך אמר הק' כמ
אני כו' ס' כמ"ו כ"ל ד"ה
אנך כדיל כפי' המפרשים אלא
דאמת למי' שבמו סקוים הייה
הכדיל שמתיכין ושפין אותה
הנקר' מיסטי' בלת' דו כלם כו'
זה יאשיה נחשת כולם וכהמפרשים
בן יו' מתקן את ישרא' ע"פ
כבדיל כדי שלא יפסדו כעולם
והיו קיימים לעתיד והוזק
זה כפי' וה ולא כפי' אנך הרי

לדוכתיה וכעל המדרש קבץ דברי כלם כלגונם : לית טב מיני' ואע"פ
שאין זה ענין לגדו טבא או בישא דהיינו מאכל מכיון ללשון מיקרי טב
וביש הביא לטובות לגדו טבא וביש' בשתוף השם ׃ לפיכך משה מוהיר
את ישרא' כו' פי' דלא תונו איש את אחיו דכתי' בסיפי' מיירי באונאת דברים
ו כדרך שאמר בפ' הזהב בכי לא תונו איש את עמיתו באונא' דברים הכתוב
מדבר כיצד אם היה בעל תשובה לא יאמר לו זכור מעשיך הראשונים אם
היה בן גרים לא יאמר לו זכור מעשה אבותיך אם היה גר ובא ללמוד
תורה לא יאמר לו פה שאכל נבילות וטרפות שקצים ורמשים יבא ללמוד
תורה שניתנה מפי הגבורה אם היו יסורין באים עליו או שהיה קובר את
בניו לא יאמר לו כדרך שאמרו חבריו לאיוב הלא יראתך כסלתך וכו' נא זכר מי
הוא נקי אבד אם היו חמרים מבקשים תבואה לא יאמר להם לכו אצל פלוני
ויודע שלא מכר מעול' כו' ומע"ג דא תונו איש את אחיו כתר תמכרו ממכר
לעמיתך כתיב מוקמי' מפ' האילן דבקרא וכי תמכרו ממכ' לעמיתך או קנה מיד
עמיתך מתפרש באונאת ממון והיינו כפי' המדרש שהביא רש"י כפי' החומש
וכי תמכרו יהיה ממכר לעמיתך וכן קנה יהיה מיד עמיתך א"נ כדרש רב
חייא בריה דר' אדא דלקמן והלר' קמא לא תונו איש את אחיו כ"ד ואונאת
ממון לדידי' אתיא מלא תונו איש עמיתו א"ק כיון דחד לאונא' ממון וחד
לאונאת דברים נוח לאוקומי קמא באונאת ממון ותניין באונאת דברים
כההיא דפר' הזהב שאונאת דברים רבותא טפי ולהכי מסתבר דתניינא
לאתא לרבויי מיתוקם בדברים ועוד כיון דקמא בהדיא כתיב וכי תמכרו
ממכר מסתבר טפי לאוקומי באונאת ממון כפשטי' וי"ל דמכיון דבתניין
כתיב ויראת מאלהיך ולא בקמא משמע דתניין מיירי באונא' ממון דאמיר
טפי שהרי מטע"ה אמר בפ' הזהב גדול אונאת דברים מאונאת ממון שזה
נא' בו ויראת וזה לא נא' כו ויראת והאי מדרש לס"ל למי' דאונאת דברים
יהיה אמור באונאת ממון ועוד דוירא' מאלהיך משמע על דבר המסור ללב
כדאמר התם ומשמע טפי לאוקומי באונאת ממון שאין המתאנה מכיר בו
אבל אונאת דברים הרי מכיר בעלבונו וע"ל דס"ל לאונאת דברים אמור
מאמון משום דזה בגופו וזה בממונו וזה ניתן להישבון וזה לא ניתן
להישבון כדאמ' התם ולהכי בעי לאוקומי תניין באונאת ממון דהוי רבות'
טפי ׃ הה"ד והנה יי' נצב כו' משום דדעת המדרש לפ"ש תונו איש את
אחיו באונאת דברים כדפי' לעיל מייתי סייעתא מהכך קרא' לאומר עון
זה דלא אימא אונאת דברים לאו מלתא היא דליזהר עלה קרא ולפי מ"ש
לעיל דס"ל דאונאת דברים חמורה טפי מאונאת ממון ולהכי מוקי' תונו
קמא באונאת דברים מ"ש דמש"ה מייתי הכך קראי לומר דאונאת דברים
חמיר' טפי ואונאת זו דדרשינן מחומת אנך אונאת דברי' משמע כדפרש"י
בפ' הזהב ׃ על שורא דאוניתא על חומה של אונאה כלו' שעון אונא'
גדול כחומר ויי' שמל ליפרע מזה ודריש חומת אנך לשון אונאה ודריש
ובידו אנך לשון אונות ושטרות והכוונה שתופס שטר חוב בידו שהאונאה
בתופס שטרו בידו ליפרע מאונו ומה שדרש אנך תניין שלא כאנך ראשון
מדל"ק וכן בידו ולא היה צריך להזכיר עוד אנך ׃
ודכוותה ויקם מלך חדש כלו' היכי דכבב על חומת אנך דרשי' שנגב
לדין ליפרע ה"נ ויקם מלך חדש ענין התעוררות כנגד ישרא'

משום לא אוסיף עוד עבור לו דלא כעי לפרושי יי' אנך כינו וכן
שלא יעבור עוד אליהם כא"ש קנת מהמפרשים כי חלילה לי"י
דא"כ אבדה תקותינו ח"ו דלא דמי לפני יי' חלקם לא יוסיף
מאמר הגוים לא מאמר הנביא ח"ו ולא ס"ל לפ' שלא יעבור לו כדר'
כעי לפ' ליה לשפה שלא יוסיף עוד להיות עוכר ותעבר' עליו ולפי
אמנם אם הוא כפירוש' לא ימס טוב רק רע הוכרך לפ' שהו' רמז
בעה"ז שזו שכת המחילה לעתיד ׃ בכל עונות כתיב נושא
דהא בשבועת שוא כתיב כי לא ינקה יי' וע"ק דברים שבועת הדיינים
כל עבירות שבתור' נאמר בהן ונקה וכאן נאמר לא ינקה וה"ק
כתי' לא אוסיף עוד עבור לו וי"ל דאין פי' נושא עון מוחל וסולח
הרמב"ן בפ' תשא אלשון אני עשיתי ואני אשא ונקה לא ינקה
אבות על בנים פי' לנשיאות גם כפ' שלא לך כתב שכאו' יי' ארך
אסל נושא עון כו' לא בקש רק אריכות אפי' שלא ימיתם כאיש אחד
העקיד' בשכ"ד דקדק מדל"ק מוחל עון ופשע או סולח לא כוס'
שכ' נושא את החוטא מזמן לזמן לא שימחול ויסלח רק שימתין
אחר וכמ"ש וביו' פקדי ופקדתי וכן כתב נבי וכאשר נשאת לעם הזה
לא ק' תמנין לא ינקה דשבועות דההוא בשבים מיירי כי בכל
שבתור' מנקה לשבים ובשבוע' אפי' לשבים לא ינקה לגמרי
כדמוקמינן כריש שלושה הלייתן והכא מיירי כשאינן
נפרע מכלם פרעון גמור אלא שבכל עונות מאריך אפים ונבי
כאונאה נפרע מיד והיינו לא אוסיף עוד עבור לו ועי"ל דהכא
מעונש מיירי ובכל עבירות שבתור' יי' מוחל בתשובה וכוו אין
לפי שחטא לחבירו וכדתנן בפ' יה"כ עבירות שבין אדם לחבירו
מכפר ובכל עונות כתיב נושא עון לקחא' פי' כי כל עונות שבין
ורבותא נקט באונא' לא אוסיף עוד עבור לו דאע"ג דלא חטא
באונאת דברים לא ניתן למחילה כ"ש אם נצרו בגופו ולממונו
לא ינקה יי' בשבוע' ל"ק דהא אמר' כפ"ג דשבועת יי' הוא דלא ינקה
כ"ל אלקין ומנקין אותו וא"כ יגדק נושא עון אפי' בשבוע' יי' מלקין
שאין כמה שבין אדם לחבירו דאפי' במלקות אין יי' מוחל עד שירצה
חבירו והיא דבכל עבירות שבתור' נאמר בה ונקה ע"כ דוקא
שבין אדם למקום מיירי או דוקא במרצה את חבירו דאל"כ אין
למחול ואין לדקדק מלשון כל דכה"ג תני התם כל עבירות שבתורה
מתנו כו' וכתבו התו' לאו דוקא ומשכים לזה שכמה שבין אדם
מהגיא משולה פירשתי מ"ש כס"ד פ"ט מצות לא יוכל לתקון זה
אמת אים כו' וכן מ"ש כס"ה פ"ב על כלם יש סליחה חוץ מס"ד
ראיתי את יי' כו' גר' דכעל אנך זו פליג אדלעיל דפ"ל תונו את
דברים כדפי' ואפ' ליה באונאת ממון כסוגית התלמוד ולהכי
קרא מהאי לעמיד כגזל וזה סעד לאוקומי לא תונו קמא באונאת
לאמיד טפי ׃ עומד על הדור לזכחו מפני שהתיבות מורה
וכ"ש אומ' על המזבח שהוא נמנע באקו יאתב' כי נקי מכל כד נפשו
מתקומם במקום ומ"ש והנה יי' נצב עליו ונכנה על הנור כבר פי'
כא"מ פט"ו שהם ענין קיום והתמדה ענין זה לא יגדק פה לבן
דהכא

פוטיאל הה"ר ואלעזר בן אהרן לקח לו סבנות פוטיאל כיון שראה הק'בה שהן מולולין בו התחיל מייחסו הה"ד פינחס בן אלעזר בן א"ה כהן כה בהקנקנא בר קנאי משיב חמה בן משי' חמה שנ' השיב את חמתי לבן אמו' וגו' לפיכך הקדי' הק'בה כבודו של אהרן למש' הה"ר ואל' תולדו' אהרן ומשה ואהרן אין כתיב כאן אלא אהרן ומשה לפיכ' משה מוהיר את ישרא' וכי תמברו ממכר ה ד"א וכי תמברו ממכר הה"ר ויבו כהם אביה ועמו מכה רבה מה חיא מכת רבה ר' אבא בר כהנא אמר שהעביר צורת פניהם של ישר'כר"א הכרת פניהם ענהה בם שמואל בר אמי אמר שהעמיד עליהם שומרים ג' ימים ער שנתקלקל צורתם דתנינן התם אין טעירין אלא על פרצוף פנים עם החוט אפי' יש בו סימנין ובבליו ואין טעירין אותו אלא עד ג' ימים הה"ר ולא עצר כח ירבע עור ביסי אביה ויפתחו ה"א ר' שמואל בר נהמני אתה סבור לו' שירבעם ניגף והלא לא ניגף לא אביה ולם ניגף ר' ור"ל ורבנן ר' אמר ע"י שהשרון(ענדלן)ברבים הה"ר ואתם המון רב ועמכם ענלי הזהב אשר עשה לכם ירבעם לאלהים ור"ל אמר ע"י שבזה לאהיה השילוני וקרא אותו בליעל הה"ר ועמכם אנשים רקים בני בליעל ורבנן אמרי על שבאה ע"ז לידו ולא ביער הה"ר וירדף אביה אחרי ירבעם וילבר ממנו ערים את בית אל ואת יכ וישם את הא' בבית אל והרי דברים קל וחומר ומה אם המלך ע"י שהונה מלך בטוהו ענשו חכהוב מי שהונה את הבירו עאכ"ו לפיכך משה מוהיר את יש' וכי

תמברו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך וגו'

ו ר"א וכי המברו ממכר ר"ח בריה דר' אחא ריפו אמר וכי המברו עתידין אתם ליתר לא"ה אלא ההו שותפין לבריכון (לכורנכם)בדרך שעשו חננית מישאל ועזריה שאמרו לנבוכדנצר לא חשתין אנחנ' על דנא פתנם להתבוהך הן איתי אלהנא די אנחנא פלחין יכיל לשיזבותנא והן לא ידיע לחוי לך מלכא ענח נבוכדנצ'וא'ל הצרא שדרך מישך ועבר נגו מהו הצדא ר"א בר כהנ' אמר אונטים(יש כל כך)ר' ב"ר חנינה אמר צרו מה באתם לעשו' ע"א שלי צרו תרגום תוהו ובוהו צריא ר' שמואל בר נחמן אמר תרתי ורבנין אמרו הדא ר' יוחנן אמר תרתין אמר להם עקרה של ע"א לא טשלכן חיתה לא כן בהוב ופסיליהם טירושלים ומשומרון ובאן באתם לעשות ע"א שלי צרו ר' יוחנן אמר חורי אמר להם כשהייתם בארצכם היתם שולחים אצלנו ולוקחי טופרין ושער ועצמות של"ע ו וחוקקין אותן לקיים מה שכתו' צלמי כשרי' חקוקי בששר ובאן באתם לעשות ע"א שלי צרו ר' יהודה ב"ר סימון אמר תרתין א"ל בשחייתם בארצכם היתם נעשים פסקיות פסקיות (כתות וחכורות)לע"ו כם"ר ואתם עבי את יפיך ותפשקי את רגליך לכל עובר ובאן באתם לעשות ע"א שלי צרו ר' יהודה ב"ר סימון אמר חורי אמר להם כשהייתם בארצכם היתם נעשי' הומניות הוסניות (קהלות) לע"ז הה"ר ונקול המון שלו כה מובאי' קאנוסין סבאים החזיון(מדות יין מי) ויתנו צמרים על יריהם ר' יהודה ב"ר סימון אמר קרשין (נמוידים) כר"א ואומר לבלה ניאופים מהו לבלה הרגם עקילס פיליא (כלו'קנה) פורני דהוא מבליא ניצרא (סחיה זקנה ונופפת) אמר ר' ב"ר סימון אין לשון לבלה אלא לשון ע"א כר"א ופקרתי על כל בבבל וכאן באתם לעשות ע"א שלי צרו ר' שמואל בר נחמני אמר תרתין אמר להם ע"א שלכם שלכסף של והב היתה כר"א כספם ווהבם עשו להם עצבים אבל ע"א שלי אינה אלא כרסוון דרהב נקי (כלי זהב) הה"ר נבוכדנצר מלכא עבר צלם וכאן באתם לעשות ע"א שלי צרו רבי שמואל בר נחמני אמר חורי א"ל לא כך כתב לכם משה בתורה ועברתם שם אלהים מעשה ידי אדם אמרי מרי מלכא לא למספר אלא למפלה בסטים ובארנוניות ובזימיו' ובגולגליות ראמר ר' שמואל בר נחמן התם קריין למלביי' אלהייא ורבנין אמרי חרא אמר להם לא כך כתב לכם ירמיה כי הגוי והמלכה אשר לא יעבדוך יאבדו אמר להון או אתון מקיימין רישיה דהרין פסוק או אני מקיים סופיה מיר ענו שדרך מישך ועבידנגו ואמרין למלכ'נבוכד נצ' אם מלכא למה נבוכדנצר ואם נבוכדנצר למה מלכא לא בסטים ובארנוניות ובזימיות ובגולגליו' עלינו את מלך

סמוך ו מדב'כה

סם ג ד'ס כ"ג

סם סם סם מלאכי' ח יב

דניא כ

יחוק'כג

סם יו

סם כג סם ירמי'כה

הוסע ח

דניא כ

דכרי' ך

יעבי' ס

דניא כ

כסדים ולר'יהודה בר סימון מפסר סמניעתם היתה לכ' סבות מחרי'ם לפי שלא הוסכם מהכל עבוד'כלם הזה ואם לא ירצו להשתחוו'רק לע"ז שהכל יסכימו בה ואם להיות הלבר בפרסם ויכוסו וייחפרו זה מזה ולו"ז כנגד המ'הייתם נעשים פסקיות פסקיות לפ"ז פי'כתות וחלוקי חבורות כי כת מיסרחל היו עובדים לע"ז פלו' וכת מחרת לע"ז פלו' ודרים ותפסקי רגליך לפון פיסק וחלוק וכנגד הכ'אמר הייתם נעשים הומניות פי'קהלות הרי שהיו עושים בפרסו' ולא יתכוסו'ן ולרבכ'ן מפסר סמניעתם היתה לכ' סבות מחרת אם לפחיתות ע"ז זו שהיתה מתנשא כעניין פעור ומדקולים ואם לעמדם דת י' להתרחמ'מע"מ ולו"ז כנגד הם ע"מ שלי דהכ נקי וש"כ הוא חבוב מכולן וכנגד הכ'אמר שהרי הותר להם לעבוד ע"מ כנגותם ות"א מין כוותם שלא להכעיסו מובאים קאנוסין

כו' כך' שהנר מכבים קנוסין דחיין כנר' כילקו' ופי' מדות יין חי ודרים
מכבים נשון מכלך מהול · קדשים תימה דכתי מתרגמינן קדמת מכל
תרנגס נמידים סרים : פילא פורני כע מלפא פי כע כלפון יון לכלה
ויסן קירין פלילה לזול פורני ס"ב וכך שפי' דהיה מכלים ניירה סהיה זקן
ומזקה מלפון ניירה כחזרן דלעני פ"ג
אינה מלה מולון כרוסין נרסי' ופי'
כלה וזה כלשנה דלעיל פל"ב לא כך
כתב ובכדתם כו' ומין זה הנר' העתי'

ו כתו הנך סוכב עם מכותיך וקס העם
הזה וזנם כו' וכיוצא כי מה ענין זה
לנבי תוכחות דכתיב וכפין יי' מתכם
בעתים כו' וכיוצא בזה כפ' כי תבא שלח

יפעיס מזה נפסק מה' בענין סתר התופחות
את בכסים ובתרנוגיות ולפי שתותפ
המסים תקריבים הנוטלים מותה
עם לע"ז ועושים נרסיה קדי בתינת
המסים עבוד ע"ז פ"ג פי' דקרת
כתרגומו ותפלחון תמן לעמתי פלחי
טעוותא עובד ידי מכסה ת"ק מה כ"ל
ספי שהים מלכים דכיון דמעשה ידי

תלישת מדם עד ומכן כתי ע"כ בע"ז מזבחי
וכ' ספי'מקדי'כדפי' וה"כ מה הוק
סיהיה שהים ע"ז כפשוטו ועוד לין
יכדק לפ' מלכים מעשה ידי מדם עד
ומכן וי"ל דכיון דמין פי'ועבדת' עם
שהים עבדום כתורת ע"ז לה הל"ל עם
פסילים מו גלמים וכיוצא בלה דמי
לשהים מחרי הנז'כ"מ דכיון דמיירי
בעבוד ע"ז קרי להו שהי' כפי מחשבת
עובדיהם אבל הכה בלה מיירי
בעבודתם כתורת ע"ז מין מקו לעם
מלכו ולכן פי' דעל המלכים קאמר
מלכים ויהיה פי' הכתוב ועבדתם עם
מרוזים עובדי מעשה ידי מדם וכדרך
התרגם שמוסיף פלחי כלשון הכתו'
קריין למלכייה מלכיה כי שהים לשון
שרה והוה עם מצוף למלכים
ולשרים כמ"ש הרב בח"ס פ"ח ונרס'
סילקוט הר'שבן תמן קרן למלכיה
מלכיה וכאן בחתם לעבות ע"ז שלי

נדו וכר'לפינך'ו דזו עטה מחריתו כפי הנדמ דמ"ק בנבוכדנצר עם סיו
קודין לפ"מ מלכיה וכאן בחתי'לעבות ע"ז שלי נדו מין נר'ז נבוכה דמ"כ
רשב"ן קאמר תלת ולעיל ל"ק לה רשב"ן אמר מרתי שמין חילוק כין
רשב"ן מובר נחתן · ה"נ לה כך כתב לכם יעשיה והיה הגוי והמלכה
אשר לה יעבדו מוזו מת נבוכדנצר ונו' אמר לשון מו מתון מקריתין דיעים
דהדין עסוקה מו מכרתקריים סופיה ופי' שבריבי'לקריים מאמר נבוכדנצר
פליהם כאו שכתוב כריעים דקרת ואם לה יקריתו יתיהם כמ"ם פסיעים
דקרת כחרב וכרעב וכדבר תפקו וגו' אני מקריים סופיה ולפ"ו פי' הכתה
דהיינו לשון נדו העם אחרי'מלכם מ"ב ה"ם העם תעשו נדו דכרי יעשים
מחכמלו דכריו וכתו כן יש לעיל לה"ם רשב"ן לה כך כתב לכם תעשה כו' ·
אם תלכה לתה כ"ג ותע"ג דומעין טוכח כתיב כ"ג תלכה כנון כ"ג תלכה
פכך כלם וכ"ג תלכה שלח למלכים דיהקס כ"ג תלכה מחני הכה דכתיבים
בעם נבוכדנצר לחוד כחדין כ"ב כרגו וחתם ענים כ"ג ואמר להון המשתע
דמשום דמיירי בנבואתו מוכירו כלשון נבחי וח"כ ה"ב לה פי' לעל תלה כ"ג ·
גבוכדנצר נבח כבלבה כו' דרים נבוכדנצר טוכח כתיב כ"ג תלכה כנון כ"ג תלכה
נבח וכך קולתה דכלה על בבחה תתרגמי' וקולתה ונבר נבר כגרגרות
ופי'שבבפסו נבח כבלב והתחלי חיתה בכך הנפוח ובינך בגרגרות בשוח
שין פוף כדפי'קנת : אני פי' מלך שתר כלומר ת"ם בל"ב שתין חוסנין
לדברי'ו רק למנות המלך למסים ותרנוגיות הייכו תשו'דכתיב אני פי' מלך
שתר כו' בשבועתו שקף שרתו לשתר שתין חנות המלך ת"ת ים להשניח על
דברת שבועת המלכים בלומ' שתין לחוס למנות המלך בתה שהוס נגד
דבר ה'וכדתיתה בתנחומה ולקמן ס"ד פי"ד ותנב תורתיה חייתי הכה דר'
לוי דמפרש כיליה קרת בחנות ה' : אני פי' מלך מלכי המלכים כו' מה
שהוגית הכתו' מפשוטו לפרשו כלו כתכו'י' מצו'ד"ל דהוה ליה למקדותי
מלכות יי'ועוד כשל דברי הכתו'ולפן פי' שבתו' מדב'כשהמלך תוכם לעבור
על דברי תורה דהייכו פשטיה דקרת כלשני'דשין תקרת ונבח תירי פשוטו
ותיירי נתי בשתירת פי מלך מלכי המלכים ותתה למשתעיכן בתוך דבר
ים למסור הנפש שלה לעבור על ד"ת ולפי שכפ"ו רחמי על כל פנים ליהרג
ולה יעבור לכן רמז זה בת"ם שתו' שפה שתם' לכן בסיני דהייכו מנפלי ולה
יהיה לך שתני שתר הנשורה שתעבוה תכל שתר הדברות לה שמעכו רק שתי תפס

עלינו אכל לרבר הוה שאתה אומר לנו נבוכר נצר את ונבוכדנצר
שמך את ותר כלב שוין עלינו כחרא נבוכדנצ' נבח כבלבא נפיח
בקולתא (תפח כבר) נצר כצרצרא (נעק כעוף)נקר כן) טיר נפח
בכלבא ועביר נצר כצרצרא שנא'אני פי מלך שמור א"ר לוי אני פי
מלך מלכי המלכים הב"ח אותו אשמוי' הפה שאמר לנו בסיני אנכי
ה' אלהיך על דברת שבוע' אלהים על שום וירבר אלהים את כל

הדברים האלה שבועת אלהים על שום לא תשא :

ז לפי שבעולם הזה ישראל משועבדין לאומות העול' ולעתיד
לבא מה כתוב והיו מלכים אומניך ושרותיה סניקותיך לפי שבעה"ז
א"ה סונין (מנזין)לישר' אבל לעתיד לבא אשר הק"בה עתיד אני
להאכילם מבשרם ולהשבירם מרמס הח"ר והאכלתי את עונך

בשרם ובעסים רמס ישברון :

פרשה לד

א וכי ישוך אחיך הח"ר אשרי משכיל אל דל כיום רעה ימלטהו
ה' אמא בר ירמיה בש"ר מאיר אמ"ה שמטליד יצר טוב על
יצר הרע אימי אמר זה שנותן פרוטה לעני ד' יוחנן אמר זה שקובר
מת מצוה רבנן אמרי זה שמבריח עצמו מן המלכות רב הונא אמר
מת מצוה רבנן אמרי זה שמבריח עצמו מן המלכות רב הונא אמר
זה שמבקר את החולה ראמר רב הונא כל מי שמבקר את החולה
פוחתים לו אחר מששים בחליו איתיביה לרב הונא אם כן יעול ס'
ויוצר עשרם לשוק אמר להם ששי ובלבר שיהו אוהבין אותו בנפש
אעפ"כ מרויחין לו על רעתיה דאמר בש"ר מאיר
דעתיי' דר' יוחנן דאמר זה שקובר מת מצוה רבנן
על דעתייהו דרבנן דאמרי זה שמבריח עצמו מן המלכות רבתיב
ואל תתנהו בנפש אויביו על רעתיה דרב הונא דאמר זה שמבקר
את החולה דכתיב ה' יסעדנו על ערש דוי א"ר יונה אשרי נותן לרל
אין כתיב כאן אלא אשרי משכיל אל דל הוי מסתכל כו' ויאך לוכות
עמו רבי יונה בשעה שרואה בן נדולים שירד מנכסיו והוא מתבייש
ליך היה הולך אצלו וא"ל בשבי' ששמעתי שנפל לך ירוש' במרינ'
הים הא לך חפץ זה לכשאת סהרוה את נתנו לי ובשעה שנתנו
לו היה אומר לו מתנה לך נתתיו רבי

ז דל · שמטליך יצר טוב דמיקרי דל כדדרים כמ"ט תז"מ וכת"ק
פרריות סומעין לו ודרים מכניל מתנפיתו של יכ"ר מנזרת למען תצא
שנותן פרוטה לעני כר'דייק דלה כתיב נותן לדל כדדייקינן נמ
ולה"ק דמע"נ דלה יהיב ליה אתנה מרוב'רק מצינת כו' לימו
ואפי'פרוטה לעני · שקובר את מתו דמין לך דל מן המת וכו'
מן המלכות חסוב כמת סחר סחוכתה למלכות ומסוס דמכניל מסמ'
לכדו נוקק ליו מוקי ליה כמת מנוה לחוד : שמבריח עצמו ל'מן
וכן כמ"ט ופי' מכריח ומניל מן המלכו' מי מחוכתה למלכו'. שמבקר
החול'כפ'מין כין המוזד עם מין דל שת חולה מכ'מלמה יכנעני ס'מ
קרת אדום סתה ככה לל כן המלך : ובלבר מיהו מוכיי כו'כפ'הנו
דרכת הסיב למכני של קופי'זו כמסוריית'דר'וכבני נילו ופרפ'י כעשור
דר' שכל מחת טוטלת מיעור מנכסים מנוכרו סחר מנטלה מות שלם
מיעו'מלה וכן נמי כל מחת מן המקדי'כוטל ת"מ'מן החולי שנפש'ל
סחר שקדמו מוסו מלפניו וכבן נילו שנולד המקדם כמוקו של חולה
ולפ"ו מין שום מעוכה מלה נוכרת כלן מי לו דכית' דמוכיי'מוסו דן
היינו כן נילו שם"י שם כלי מול מ'מוכיי'ה מת זה כנפש ות"ם שפי'
מרויחי'לו היה המעוכ'סחרת וה"ם הם דקמתינא פוסתין לו מ"ם
דוקא שכל מ'פוסת מחת מס'מחולין לת שפוסתין קנת והיינו כעשור
דר'שכל מין זה פשוטו לת סחר דמוקי לדרב הונא כמוכנים כי היכי
ס"מ מ"כ שם כנע כבקור מי שהיכו מוכפו כנפשו לה"ק דת"ת שפי'
מוכנין מרויחין לו קנת ע"י שמכנד ומרבן לפניו או שמבקר החולים
כדפ'כפ'הנו'ת"ת הולין ומת לגין לכי'לפי'כהה דמעני כעשור ייתי
שם יכנעוס כיחד לבקרו מלי היב למי'ובעל נורת תלנות הוכי'מי
מדעתו וכת שם יכנסו כלם כיחד לת יתבד לו רק בקור מ'מחר מר
מוסף יחד ולת ישלו כלם רק מחד מסנים ולת כהי'ל דמ"ב שלו יה
ס'יהיו יניקוהו מלת מכיון דכשיכנו כני נילו קרוב לנמנע מניות
על דעתיי דמכת כו'כלומ' מר דייק מהכת' ר'י שמהרו מכיינו מיד
דכמלכת יב"ט מיירי דהוי מד'כנגד מדה וכן כל ת' דייק נקרא
דהוי מדה כ"מ ומיכ'לפיכך לכל ת"מ'מי מתרבי כפ"מ'לי דלה קוו
כנגד מדה כפשוטיהו ולה מסמע למיתי' דמר מחר מדה ומ"ת ולה
והנה כפ'הנ'מ' בקובר מולים ומפ'ישמרהו מיקה"ר ויחייהו מן סיום
ומוכר כמרן סיכיל מכפדין מוסו ומל תתנהו כנפש מוכיני מיהרם
דעים כנעתן מרפוהו מכעריהו ומל יזדמנו לו רעים כרחמים מחלק
מלכותו ולפ"ו ת"ם דיחייהו ומל תתנהו כנפש מוכיני מדה כנגד מדה
בקור חולי'מכל כשחר מלי כריך עיון וי"ל דמתירה מיקה"ר הוי קנפ
כנגד מדה דומעין דכיוך יפרי'בקובר חולי כמחיה לפי כבודו ומכלה

תילתה

פ' דבקור חולי אפי' גדול אבל קטן ואפי"ק פעמים כיום כדאי' בפ' הכו'
מנין דהויל אפי' אבל מי שהיה לו חיבה בעובדא דישעיה וחזקיה דכפ"ק
ברכו' גם היות הכל מכבדין אותו הוי מדה כנגד מדה כיון דיקורי מייק'
חולה כשמתבקר בגדולי' ממנו ולמ"ד קרא כהמלכת ינה"ט י"ל דיחייהו

כ"ה י"ל דכל דכתיב אחד מזמור לא חשיב אלא חד ומנא ולהכי אשרי כשוי
פשע ואשרי אדם לא יחשוב י"י לו עון לא מיחשיב אלא חד וכן אשרי יושבי
ביתיך ואשרי אדם עוז לו בך וכן אשרי העם שככה לו אשרי העם פי' י שאין
ה"ג בע' ומאי אפוכי נטל ביום רעה ימלטהו י"י ואין לך יום רעה אלא יום

רבי לוי בש"ר חמא ב"ר חנינא אמר כ"ב פעמים כתוב אשרי ומכול'
לא נטל אפוכי (פטר הכה') אלא זה ומאי אפוכי נטל ביו' רעה ימלטהו
ה' לפיכך משה מזהיר לישראל וכי ימוך

ב ר"א וכי ימוך אחיך עמך הה"ד מלוה ה' חונן דל א"ר אלעזר
כתיב נותן לחם לכל בשר בא זה וחטף לו את המצוה אמר
הק"בה עלי לשלם לו גמולו הה"ד וגמולו ישלם לו רבי תנחומא אמ'
לה בש"ר חיי' בר אבא ר' נחמן אמ' בש"ר יורן בר שמעון ורבנן בש"ר
שמעון בן לקיש דרכו של לוה להיות עבד למלוה הה"ד ועבד לוה
לאיש מלוה ר' פנח' בש"ר ראובן אמ' כל מי שנותן פרוט' לעני ה' ב"ה
נותן לו פרוטות וכי פרוטה נותן לו והלא לא נותן לו אלא נפשו הא
כיצד היתה ככר בי' פרוטות ועני עומד בשוק ואין בידו אלא תשעה
ובא אחד ונתן לו פרוטה ונטל ככר ואכלה ושבת נפשו עליו אמר
לו הק"בה אף אתה בשעה שנפשך מצפצפה לצאת מתוך גופך אני
משיבה לך לפיכך משה מזהיר לישראל וכי ימוך אחיך:

ג ר"א וכי ימוך הה"ד גומל נפשו איש חסד זה הלל הזקן שבשעה
שהיה נפטר מתלמידיו היה מהלך והולך עמם אמרו לו
תלמידיו ר' להיכן אתה הולך א"ל לעשות מצות אמרו לו וכי מה
מצוה זו א"ל לרחוץ בבית המרחץ אמרו לו וכי זו מצוה היא
א"ל הן מה אם איקונין של מלכים שמעמידי' אותו בבית טרטיאות
ובבתי קרקסיאות מי שנתמנה עליהם הוא מורקן ושוטפן והן מעלין
לו מזונו' ולא עוד אלא שהוא מתגדל עם גדולי מלכות אני שנבראתי
בצלם ובדמו' דכתיב כי בצלם אלהים עשה את האדם על אחת
כמה וכמה ר"א גומל נפשו איש חסד זה הלל הזקן שבשעה שהיה
נפטר מתלמידיו היה מהלך והולך עמם אמרו לו תלמידיו ר' להיכן
אתה הולך א"ל לגמול חסד עם הדין אכסניא בגו ביתא אמרו לו
כל יום אית לך אכסניי א"ל והדין נפשא עלובנא לאו אכסניי הוא
בגו גופא יומא דין היא הכא למחר לית היא הכא ר"א גומל נפשו
איש חסד ועוכר שארו אכזרי א"ר אלכסנדרי זה שמנעת

נגד זה דירתא י"י תוסיף ימים א"כ
דחיתתי הצדיקי' להנכל מתנרת
ר כדלעיל ס"א פ"ט לפן וזה שאין
כ"ב תנר מתנו אחר שהומלך יגרו
טוב לכן יחיה יותר מאחרים ואו'
ואושר בארץ נמי כנגד זה אם שיהיה
פשוטו שיבוכד ויסוכח ההאכשי' על
יקתו ע"ד והללו' כשערי ואם שיהי'
משמע בסמוך דמיירי בתבורה כי
צדיקי' כא' יכוח על משכבות' גבאמרו
תתנהו בנפש אויביו, כנגד זה כי כאו
נא מסר יגרו השו' כיד יג"ה שהו'
אויביו, כן יגבל מכל אויביו או שידבר
בנחות הגופיות שהם אויבי האדם
רוגי' לשמע לינה"ר כדפי' קנת גבי
אויבי איש אנשי ביתו וי"י יסעדנו על
ערש דוי ג"כ כנגד זה שבלת החט'
רפואו' הנפ' ע"ד רפא' נפשי כי חטאתי
הסולח לכל עונכי הרופ' ולכן כנג'
רפוא' הנפש בהמלכת ינה"ט ירפאהו
מחולי הגוף ולמ"ד קרא בחונן
דלים י"ל דישמרהו היינו מהפגעים
וצדקה תציל ממות' משונה ויחייהו
היינו שיאריך ימים שצדקה תציל
ממי' מיתה עצמה כדאי' בשלהי מס'
שבת וי"י יסעדנו על ערש דוי שאף
בחולה ונטה למות ינצל בזכו' הצדקה
ודאי' בסמוך בשעה שנפשך מצפצפת
וכן עוכלא דבני"מין הצדיק דפ"א
ג"כ וחו' ואושר בארץ שהכל יכבדוהו
מעלותיו וכאו' רודף צדקה וחסד כו' וכן מתן אדם ירחיב לו וכן פזר
נתן כו' קרנו תרום בכבוד ואומ"ז תתנהו בנפש אויביו יפורש כפשוטו
בזכות הצדקה ינצל אויביו כמו שאברהם נצח ד' המלכים בזכות הצדקה
כדמשמע לעיל ס"א פמ"ג ואפשר יפורש במקטרגים שהם אויבי האדם
ובזכות הצדקה יעמדו לו פרקליטין גדולי' לטובה ויצילוהו וכמ"ש בפ"ק
דב"ב גדול העושה צדקה בסתר ממשה רבינו דכתיב כי יגורתי מפני האף
ובתיב מתן בסתר יכפה אף ואף וחימה הם כתות של מלאכי חבלה כדלעי'
ס"כ פמ"ד ועוד איתא התם כל צדקה וחסד שישראל עושין פרקליטין
גדולים ביניהם לאביהם שבשמים וכיוצא בזה לעיל ס"כ פל"א ולמ"ד קרא
בעוכר את מצוה י"ל שלהיות טעמים רבים במצות הקבורה כדפי' בישה
שנים ח"א פ"חיי שרה לכן קבע לו שכר כנגד רובם וכנגד מה שהוא
לסלק ההרהו' מלב הרואי' האת שלא יעלה טינא בלבם לומ' שהנפש והגוף
יחדו יסופו ובמו' זה כן נות זה אמר י"י ישמרהו דהיינו מיצה"ר שכמו שהו'
מסלק הרהור הבא מיצה"ר שמשית האדם כביוצא בזה כמו כן י"י ישמרהו
מיצה"ר וכנג' מה שהיא להעיר לבנות בני אדם א מזונת תחיית המתי' את'
ויחייהו וכנגד מה שהי' לשמור גוף המת שיהי' בנגו כתשמישי קדוש' ולכבוד
מספחה בהראות הגוכות קברו לכבוד ולתפארת ואושר בארץ דהיינו
שהכל יכבדוהו כדלעי' וכנגד מה שהיא להסיר חרפ' המת שלא יהיה מוטל
בזוקן על פני השדמ' וכן בזיון החי' אמר אל תתנהו בנפש אויביו המבקשי'
חרפתו וקלונו כי זה עיקר תכלית שאויב והיותר נמצא באו' כי לא אויב
וחרפני אויב חר' י"י ובמלה רבים ואם יהיו האויבים הנו' באן המקטרגי'
למעלה כדלעיל יהיה זה כנגד מה שהקבור' משום כפרה כי כנגד זה יכפ'
י"י על חטאתיו ולא ימצאו מקום המקטרגים לקטרג עליו וכנגד מה
שהיא להציל החיים ממיתה וחולי' הנמשכים מהעפוש המתהוה מעליית
האפס ונחתם של מתי' אם לא יקברו אמר י"י יסעדנו על ערש דוי ולמ"ד
קרא במבריח מן המלכות מבואר דשו אומר ישמרהו ויחייהו וי"י יסעדנו
כנגד זה כדר' שהם כחונן דלים שע"י שזה מחיה הבורא ומצילו מהמות
ישמרהו י"י ממיתה משונה ויצילהו אפי' ממיתה טבעית ואף כי תבא בנפשו
סכנת החולי ימלטהו י"י ואומר ואושר בארץ י"ל שלהיות מצוה זו גדולה
מאד שכל המקיים נפש אחת מישראל כאלו קיים עולם מלא על כן ישובח
ויאושר מאד שהשיג שלמות יתר מאד בזה דכתיב י"י ישמרהו הא דלא
דייקי מידי מביום רעה ימלטהו י"י דהאי פי' שינצל מדינ' של גיהנם כדאמ'
בנדרים והאיא מילתא שייכא לכל עושה מצוה אבל אשר תילי' דהוו שכר
מע"ז כדאיתא התם בעו דלהוי מדה כנגד מדה ויאושר בארץ נמי אע"ג
דהוי לאחר מיתם למאן דמוקים ליה בתת מצוה מ"מ אין זה עיקר השכר
שאינו שכר נפשי: דכתיב י"י ישמרהו מיצה"ר דאי מהמקרים הזמניים
בכלל מ"ש ויחייהו ואל תתנהו י"י יסעדנו וכו' קאי: מיצר הרע דאע"ג
דמתלך יצר הטוב עליו צריך עזר אלקי שהיצר מבקש להתקומם עליו
עולם ואפי' בסוף ימיו כמ"ש ז"ל בספ"ק דקדושין ובכמה דוכתיה דכתיב
ויחייהו ופי' יפרנס' מלי' כדי חיון א"נ חיים ממש שבשכר שמחיה העני
בפרנסתו י"י מאריך ימיו כדלקמן: דכתיב יאושר בארץ ופי' שינוח על
משכבו בשיותו נקבר בארץ . כ"ב פעמים פי' בס' תילים ואע"ג דאשכחן

דינה של גיהנם שנאמ' והסר כעס
מלבך והעבר רעה מבשרך פי' כלשון
יון קורין להנחה אפכי כלומר תוחל
להם עונותיהם . והא דלא מדכר
משליט כמי מ"ש י"י ישמרהו ויחייהו כו'
דבאשרי אחריני איכא כמי כה"ג
שם דגבי אשרי האיש אשר לא הלך כו'
כתי' והי' כעץ שתול כו' וגבי אשרי איש
ירא את י"י וגבי אשרי כל ירא י"י איכ'
כה"ג אבל מחילתעון לא אשכחן את
בהאי אשרי . הה"ר מלוה י"י כו' גם
טעם, אגד' זו ולפ' ומטה ידו עמך כטע'
האגדה הקודמת ולהכי מייתי האי
קרא דמיירי בשכר חונן דלים ואגב
אורחיה מפ' ליה הכא .
שם יא כתיב נותן לחם לכל בשר כו' כלו'
לי"י מקרי חונן דל מלוה לי"י
לפי שי"י חייב במזונות העניים וזה
שמפרנסו נתלה כמלוה לי"י א"ק מ"ט
למי' וחטף לו את המצות לימא ופרע
חובו וכיוצ' ועוד מ"ק אמר הב"ה עלי
לשלם כו' היינו פשטיה דקרא ומאי
דמשי"ט קמ"ל וי"ל דקמ"ל מאי קמ"ל וגמולו
ישלם לו דבר זה כתוב בתור' כי בגלל
הדבר הזה יברכך י"י ולהכי מפ' דטעמ'
דקרא למי' שאע"פ שירא שחונן דל
הוא כחוטף המצוה פי' וה"ל להכפי'
משליא עליו ולהעניסו כהסיא דאמרי' בפ'
כסוי הדם מעשה בא' שחטט וקדם
חבירו וכסה וחייבו ר"ג ליתן לו י'
זהובים עכ"ז לא מיחשיב לגבי אלא כמלוה שיחזיק לו טובה וג"כ ישלם לו
גמולו כדרך הלוה שפורע קרן ורבית ודקדק נמי לומר עלי לשלם כי לא
ישולם ע"י שליח אלא ע"י הב"ה בכבודו ובעצמו כי זו מדה יות' טוב' וכדרך
שאמר בפ' הפועלי' כל מה שעשה אברה' למלאכי השרת בעצמו עשה הקב"ה
לבניו בעצמו דרכו של לוה' להיו' עבד למלוה והכונ' שיעשה י"י רצונו ובקשתו
ויבטל גזרתו מפניו עד"ש בפ"ב תענית מי מושל בי צדיק שאני גוז' גזרה
והוא מבטלה כל מי שנותן פרוטה כו' אגמולו ישלם לו קאי ואת"ל מ"ט דהא
אתא לאשמועי' קרא שלא יתן לו שכר כמעשהו דוקא דהיינו ממון אלא גמו'
גמור דהיינו חיי הנפש כמו שהי' סבה לחיי נפש וה"ק כל מי שנותן פרוט'
לעני תעלה על דעתך שי"י נותן לו פרוטו' וכי פרוט' נותן לו כדי שיתן לו
י"י פרוטו' בשכרו והלא נפש נתן לו . הה"ד גומל נפשו כו' גם טע' אגד' זו
לפ' ומטה ידו עמך שאתה מטיב אתה כפי' האגדות הקודמות ולהכי מייתי
האי קרא שפירושו שעושה ומטיב גומל חסד וכדאכתוב בסמוך בדר'
כחמן ואיידי דמייתי ליה מפרש ליה כריפא כפי' אחר כדרך המדרש :
זה הלל הזקן כו' מבואר שהכונה לפ' גומל נפשו איש חסד שהמטיב ומהנה
את עצמו יחשב לו לצדקה כעושה חסד לאחרים ולהכי מייתי מהלל הזקן
דחשיב הרבצת גופו ומזונותיו דבר מצו' אך צ"ע אמאי פליג עובדי' דהלל
לב' מחלוקות כאלו יש הפרש בין שניהם לפ' דקרא ליערבינהו כחדא כיון
דתרווייהו בר' אין חד עניינא דהיינו הנאת עצמו ויר' שהכונה לפ' הכתוב
כדרך שביאור בה"ע בתחל' שמ"ג על היות כהנהגת האדם עצמו בצדק ובלי
צדק שאע"פ שנתבאר בס' המדות שא"א לאדם לעול לעצמו זה יובן בחלוקת
הטובות החיצוניות אמנם בקנינים הפנימיים מן המעלות בכר יחשב
האדם אכלם לשנים זה מעול וזה מקבל העול כמ"ש בסוף המאמר ההוא
וביארו בעל העקיד' שבכר יהיה האדם צדיק ובלתי צדיק לעצמו על צד
דמיון בחותיו לחלקי' המדינ' לפי שלא יאמר עליו שהדברים אשר בו יהיו
בלתי ישרים שהוא בלי צדק מצד שהוא א' בנושא לא מצד מה שימצאו בו
נושאים מתחלפים חלק מושל ומנהיג וחלקים מקבלים ההנהגה כמו
שהוא חלק השכלי עם הבהמי שהמה רחוקים זה מזה מאד וכאשר יקבל
טוב ההנהג' אז יקבל המושל והמצוה מהמצווה צדק וכאשר ימאן בו ויעש'
דברים בלתי הגונים ישכול בלי צדק אלא שיש חלוף בין דברי רז"ל לדבר
החכם כב' ענייני' הא' במין הטובות והב' בנושא המצדיק והמעול מי הם
וזה כי החכם למה שלא ראו אור התורה ולא יבחין מעלה נפשית בדרך
גמול השנחיי' את טבעי בקנין המעלות לא מצא הענין הנזכ' והוא החשב
האדם לצ' כי אם בקבלת הקניינים הפנימיים כנז' אמנם הטובו' החצוני'
שלא מצא בהן תועלת בנפש לא מצא בהם הענין הזה. וג"כ לא מצא שיהיה
הנושא המקבל הצדק והעול את החלק השכלי שהיא הגוזר והמפקס המעלו'
והקניינים הפנימיים והחלק הבהמי הוא המצווה בזה כפי כרחו אמנם
אנו עדת המאמינים בגמול ההשגחיי על כל המעשים בכר ימצא לנו
הצדק והעול גם בחלוקת הטובות החיצוניות מאחר שיש לנו שכר קבוע
עליהם כי המענג את השבת ואוכל בסעוד' מצוה וכיוצ' מהמצו' התלויו'
בהנאות הגופיות יש לו שכר תוי' בעשותו לשם שמים וא"כ בכר יפול
הצדק והעול בזה כי המסגף את עצמו ומעול את נפשו ומקבר שלמותה

כח"ם ז"ל היוסד בתענית נקרא חוטם מפני שהוא על הנפש והעופות
לפי שהם הוא מעלייתה וג"כ לפי ככר יהיה החלוק הגופני מקבל הנזק
והבזוי מאחר שגם בהשתמשו בהנאותיו ים מהנה ועבודת י"ה הנה בשתוי
מקבל ליהנות הנה כתה ים כו עבודה לפני מלין הנ שתוי מקבל

מהנו לזק שניהן לו מלחות ומעלה
ובפרסם מלאני מסכני מתו מוכן מהנו
עצלי חסר ומקבר חותו מעלמותו ולכן
כט פירשו נאמל נפשו ים חסד על
הפתחנות הלל הזקן בהנאה הגופנית
ופרשוהו כך פנים הם' כתה סהוה
הנאה לחלק פחותרי ביחוד כרחיק כי
סם כתה נוסף המקבל החסד הוה מחלק
בחמרי וכתה סהוה הנאה לנפש ג"כ
והיה המכילה טעל ידו מתקיי' הנפש
וכזה יהיה הנוף המקבל החסד מחלק
המכלי ביחוד וכ"ם הם נפר' שהנאות
סם כב התורת היינו השלמת הנפש בחנות
ומעשים טובים. היה מהלך והולך
עתה כו"ק שהם היה נפטר מתלמידיו
היתך היה הולך עתה ועוד מתי הולך
ומהלך ובילקוט ל"ג עתה וכפי זה
ים לפ' שכפטרו מהם לא היה הולך
דרך ישרה אלא הולך מפה ומהלך מפה
פטורה ללכת לנקעת דבר מה ולא
נזדמן לו מדרך זו וחזר לדרך זו אלא
דוחק למחוק עוסק דנרים הבה בעתי'
קהלתה ועוד ים לדקדק לפה יפלגו להיכן
הולך וכי חייב להגידם מספר נפדיון
וע"ק מה ל"ל לדבר מבוה ליתן בפדיון
ו למרחץ ולהפגנית נפשו וי"ל שבשהיה
נפטר מתלמידיו היה דרכם ללוותו
עד מקצת הדרך בתלמידים נרבים
ומיתרתי מלתה שבהיותו מהלך עמהם
בעת הפטרו' היה נחפז ללכת לדרכו
לפניהם והיינו מהלך והולך שהיה
כמהלך לדרכו עם היותו הולך עמהם
קהלתה שרטו פניו מועדת ללכת לדרכו מהר'
ולזה שלו מה היום מימים שמהר ללכת כלו הוא טרוד בחיוב נורך
גדול ול"ש שהים מאלך לדבר מבוה
ושלו מתבו מיזו מבו"ש הם יזבו גם
הם כה: איקונין של מלך לבאור'בר'שמ'נלם ודמיו על המוב'האנושי'
דלה ב"ם ברבי שבי'הנוד'האנושי'דקייבו הבכל מבניו דמייתי על זה שפני
שנבר'בצלם ובדמו' וזה ס"ח דמיך יפו' בכלי שהים על זה מבניו למיבו נוף
דלה הם כבני'אלה ס"ם שהנו'קמי קונין של מלך לפי שנבר'בצלם שהים וחומ'
האחי'הוא'דק להיותו מבזון הבכל שהוא בלתו ובו דמה למלכיהם ולזה הוא
יניר בפיו את'שהוא דומה למיקונין ס"מ שהוא סימן שיו וכן האדם ב"מ
המלין כי השלים בחמים ותתם על הארץ הולך בכוחו ולזה דמוי לבבד את
גופו בתחמיטי ק'והו"מ בם בתה טומנין רוחן תר'שניו ידיו ורגליו בכל
יו לבבוד קונו שבכל פעל יי למשנהו וק"ל. כל יומה שים ליך מבשנתי
פוירים הדבר שאתר להם כוחת בתה שתים וכתחלה היו שוכרים שהדברים
בחמת ולא שחלוהו עור מבל בשאתר להם לעשות מבוה מיד שלוהו לדע'
מה מבוה הוא כדי לעשות בתותו דרבתי לעיל. ר"א נותל נפשו מע"נ
דר'מלבשהדברי לה מיירי אלא בשוכרים אבל מבוי קתי' ד"מ נותל נפשו מצו'
דנפק מינה לפ'נותל נפשו דמבוין דקרא קתי'רבר ושפבו שמעינן דמבוין
דשוכר שהרי מיירי בשחוכר קרוביו ידעינן דהיפי'דקו'במקרבן וכוותתו
כי הים החסד נותל מחלת נפשו דהיינו קרוביו שהם כפשנו ושהרו ע"ד
עניך ושניי עירך שניך קודמין ויתכן דמע"כ בבי זכי ימיך שחיך ומטה
ידו עתך שהחזיקו יד שהיו שהם לים נותל חסד עם עתו' בתיב כי בנלל
כו'ורתו הכתוב ביהודו בתתנות עניים מתה'שתרם זו מוכנת לבא וכזכו'
מתנתו ויבלהו יי"ת מזה ס"ב כדי שיעשהבן לו ולבניו שם יבזהו לידי עניות
וכדגרסי'בבלהו שם שבת פ"ל ר'חייא לבניתו כי שתי עניות שהקיים ליה
דיפתח כי היכי דלימדוי לבניך דכתיב כי בנלל הדבר הזה נלנל הזה
שחזור בעולם ותייתי ליה הבה דהכי מיירים עם"ה ותשב ידו עתך שהם
שנתו מטיב בשיתכן דלים. נלנל הזה שחזור בעולם ס"ת ז' נלנל
בתבתי בס"ם פל"ם סי"ד ז' נלנל הזה שחזור בעולם פי'העניות
שחר ותתנלנל בעולם בנלנל זו יר'בל נלנל המתייתי פיהעושר והעוני
תלוי בו שתו שבתות לעיל פ"ם סמ"ד ותשחר שהזה חוזר ושוכב בעולם
משתים הדברים ותין לבטוח בעושר כי בשכוב הנלנל שתכב ולעיל פ"ב
פל"ח סי"ד תשתע דעל נלנל שבניכה קתמר. הה"ר ים ותים שתכבים
כו'נם שהם שנדה זו לפי ותטה ידו עתך בשתי שתנדות הקודמות ולשבי
מייתי רם ותים שתכבים כו'לפי שנותן לרם זוכה לתיי עולל כדלקמן ומייתי
שתי עניות ורם כו'שפר שבשתר לא יתנן העשיר לעני יבא לידי עניו כדלק'
דבשבי שתי שתפרם עתך ותבינן דמייתי קראי דרים לתו בריאת פלמוד
התורה ושת"ע דעשיר ורם בתיב בריים לתקדים הבא רם ותים שתכבי למייתי
בשבר שהטיב דבשבר. ניחוח שפי דרשת עתך ויפוד דבריאת דמוי להוכיר
קיום שהבוה ודבר עונש המבטלה ות"ת ס"ב קראי שתתי לא בתיבי בסד

שמנעת לו שמחה ואינו מרבק את קרוביו עמו משום עניות א"ר
נחמן בתיב כי בנלל הדבר הזה נלנל הוא שהשחור בעולם לפיכך

משה מוהיר את ישראל וכי יפוך אחיך

ד ר"א וכי יפוך אחיך הה"ד רש ואיש חבבים נפנשו עושר ורש
נפנשו עושה כלם ה' רש זה רש בתורה ואיש חבבים זה
ששונה סדר או ב'סדרים עמר רש'עם איש חבבים א"ל השניני פרק
אחר והשנהו מאיר עיני שניהם ה'קנו העה"ז והעה"בא עשיר ורש
נפנשו עשי'בתור'רש בתור'א אותו הרש לאותו עשיר השניני
פרק א'ולא השנהו אמר לו מה אנא בעי מיתב ומתני יתך במשקין
או במאמתי קורין ותני עם רכוותך עושה כלם ה' מי שעשה לזה
חכם יכול לעשו' טפש ומי שעשה לזה טפש יכול לעשותו חכם.
ד"א רש זה שהוא רש בנכסים ואיש חבבים זה שהוא עושה בפעול'
עמר רש עם איש חבבים אמר לו תן לי מצות ונתן לו מאיר עיני
שניהם ה' זה קנה חיי העה"ב עשיר ורש עשיר
וה שעשיר בנכסים ורש זה שרש בנכסים עמר רש עם העשיר אמר
לו הן לי מצוה ולא נתן לו עושה כולם ה' מי שעשה זה עני יכול
לעשותו עשיר ומי שעשה לזה עשיר יכול לעשותו עני אמר העשי'
לאותו העני ליה אה אויל לפי ונניש (ינע ומוכל) המי שקיין המי
כרעין המי כורכין המי קפרן (רמה כרכים רמה כפרו) א"ל הקב"ה
לא רייך שלא נתת לו פשלך מאומה אלא במה שנתתי לו אתה
מבנים לו עין רעה לפיכך והוליר בן ואין בירו מאומה מן כל מה
דהוה ליה ונסיב מיומא לנעשיה לפיכך משה מוהיר את ישראל וכי

יפוך אחיך:

ה ר' תנהום ב"ר חייא פתח בים שוכה היה בשוב ובים רעה ראה
וגם את זה לעומת זה עשה האלהים אם באה רעה לחבירך
ראה היאך לוכבו'בו ולפרנסו כרי שתקבל מתן שכרו כך היה ר'תנחו'
ב"ר חייא עושה כשעה שאמו לוקחה לו ליטר' אחת של בשר מן
השוק היתי לוקחה לה שתים אחת לו ואחת לעניים על שום גם את
זה לעומת זה עשה הב"ה עניים ועשירים כרי שיהו ובין אלו לאלו

לפיכך משה מוהיר לישראל וכי יפוך אחיך.

ו ר"א וכי יפוך אחיך הה"ד פעמים רבות יצילם והמה ימרו בעצתם
ויטוכו בעונם בימי שפוט'השופטים היו ישרא'עוברים ע"א
ומשתעבדין בפלכיות ועושין תשובה וננאלין חוזרין ועל"א
ומשתעב' בפלכיו'ועושין תשוב'וננאלין עד היכן ב'אומראין חר

אמר עד שרלו מן המצות ואחרינ' אמר

וה ועוד כיון דהכי כ' קראי סייכי מהדדי מאתי לה נסמכו מהדי
פרישנה לה לעיל ס"ב פל"ח סי"ד: זה פסוקה סדר כו'גם כ' דמ
קאמר מהאי קרא כשבה שהלמיד הולך מכל רבו ומומר לו למדני
אם מלמדו מאיר עיני שניהם יו'פרס' ים תכבים ביכוני סיזדמ
סדרים מו ג' מחוסתך ביכוני
עיני שניהם יי'שף הרב לריך
תלמוד ומלמדו הב"ה ולפ"ז ניחם
דקאמ'הכא קנו העה"ז והעה"ב
שנניהם לומדי'מה שלא ידעו מ
כתבו זוכים בעה"ז וכעה"ב
עשיר כתורה רם בתור'ביכי
מאתי נבי המקיים התנו
מלתיה ברם וביכוני ונבי ה
בתנה נקט מלתיה ברם ועש
דחורתה דשלמה נקט דמי
ביכוני לא יקשה בביכוני ללמ
הטפש מכל מי שהו'חכם קשה
ללמד הטפש שמתעסק בלמוד ל
בני לשמועינן דלא תכניה
מפי כשה'ים להם שכר ועונש
בשכר נקט ים תכבים שמפי
ים לו הנה'שתחכם מפי שהים
תלמוד וכב"ם מלמדו כלבו
שהוא חכם נדול מין לו כ"ב
בעה"ז ובעונם נקט עשיר לחע
חכם נדול יפכח תלמודו בעה
יבטח בחכמתו ומין ל"ל מי
ביכוני ולמאי דמפ' בשחוך
בנכסי'י"ל דכשכר נקט מילת
דפסיק מילת' סיזכה לחיי עול
דכתן תלמוחו לדל מכל העשיר
שפפי'שיתן לו לה יזכ'כולי האי
יהיב ליה בפי בחו וכדאמ'בפ'הו
החם'בני נקדימון כדהוה ליה לומ
ולה עבד ובני עונם נקט מילת
דפסיק מילת' דשבו'עניים כיון
ליה מתון רב ולה יהיב חפ"ב ה
דלה יפנם כולי האי ושוב דרש
מפתעיקן שהם שהוא עשיר לה
בשבר מי'כי'אלו עניני'מי
לזה חכם בפ"ב דתמורה פרי'י

כלפי'י עבבו הוא מתחיל לפשוחם חדשים לזה חכם ולזה טפש:
לעשות טפש פי'ויתן חל לבו פביר י'י להפתנות ושמח יפנהו וכן בפ
בנכסים ולה פסק לחלמיה שתי שפשה לזה חכם יעשנו טפש וכן בפ
לזה עשיר יעשנו עבני דמפשים בכל יום פחכם ולזה חכם ועשיר הוטפים
וכדקיימי קיימי שתין י'י נפרש מהם בעה"ו מכל ב"ב דתמורה קתמ
פעשתו חכם לזה עושה אותו טפש כו וכן לעני ס"ב פל"ח קתמ'מי פעש
זה עשי'עתי'לפשותו עני וסם ב"ע מתתי פסקים זה שהוא עושה בפשי
שהוא בעל תלחה ונפנש תיניבו פתינו לה פשיר ולה עני ולכן נקרא
דקתמ'מאיר עיני פניהי'י דקתי'ה הו'פתן המתון לעשיר והזמין הם
תנלו כדי פיפרנסהו. אמר העני'לאותו העני כו'מבותר פים כתן הם
לעזון ול'ל כתיב ומכר העושר הזה בעניו דם פפיש העשיר לפני העני
דע מתר העשיר כו'ובדלקתן ומייתי לה הכה סיימת'לת'ם עושה בלה
שם'י פלה נתן העשיר לפני יכיתנו לידי עניות דהכה מתי מתר הכה
פפיש לפני בעניו דע לה יניח מתונו לבניו שהכל יתבד מידו. ליח
מתחזי'לתה תיכ'קולך וטורח רתה סוקי'רתה ירבי'דתה כרעי דתה בפי
כלו'מחר שתתה חוק וכבל כח לתה תיבך טורח לתפתרנם ומתקם מתני
ונפיב מומה לבפני דרים תמומה לעזן תום כתו בכפי דבק מתום ו
כתיב ותין כיולו רק תום שהוא החטא שבתתר לו מתה פלה חבן דלים
פתח כיום טובה כו בני למדרם מטה ידו עתך שהעני בכרת עתך ש
זה עם זה ולבני מייתי לך דרשת דזה לעומת זה כו'. אם כתה דעשה
בתי'ך חיתת הבי כיום טובתו על חביריך שתת עתו וביום רעה ש
חביריך לפרנם חת העניים שתקבל עליה'שבר כו'ויר'ם כתו שביו טוב
חביריך חתה שתת עתו ב"ב רתה כיום רעת חביריך להועיל ותביה נ
בטוב שתקבל שבר היה לוקח לה נר'ופי'בשתתו היתה תומרת לו לוקח
ליט'של בשר היה לוקח לה שתים כדי שתתן תם'לעניים: ברי' ביקין וב
תלו בלו ונרסי'ופי' שם'י סיפרב' העשיר לעני יבבה ונעל תדבה של נתי
כי לולי זה היה י"ת בזה חת כולם וכדת'בפ'ב דב"ב בשתלת טורנוסרופוס
לר'עקיבה הה"ר פעתים רבות כו'בבי לתת ט'לתתי כתיב וכי יפוך
טבי תשבר ליבני העניות וכבי לתיי'תיום דתך גריש טפי תכלה ולבבי
מייתי קרא דבבי'כיה ויתכו בעונם ויהיינו תכלית הדלות שלא יהי
כיהם להביה תפי'קרבן כדתמ'ותזיל ולה"נ מייתי ת'שתו'בקראי לעני ומה
כלהו דמיבה ילפינן דתך הוא שבל תכלן דהוי בתקופה הנדרשת
ער שבלו תן התנות הייבו כיתי נדעון דבפ'ויזל ישראל עד תתר ותתו
דק'ל כתר דבתי' שתם שלח השמירו ישראל תתיש תם ב"ל ויזל ישראל עד

להחזי לו טובה כי מיכו מרכ' כפניל רק מהמוכן כבר מקוצרי היה מחכיל' ומ"ם שכן דרך הקוצרי' לטבול פתן כו' בחומץ אחר שתקרב לאכול מסעודתו תאכל מכל מה שלפניה והה נדיך לפיט טכילת הפת בחומץ ולא"ם שכח לחוק דברין שמיכו מרכה לה תלמ

רות ב תאכל הקוצרי' מחכילה ולכ"ש סמין כתן סעודה גדולה רק מה שהוא דרך הקוצרי' טבולכי' פת בחומ'ו שכלכו' לומר לה שתה תרגם ליקנות מסעודתו ת"ח נצורך טבילת הפת בחומץ שהוא'ר' חייא' מפני הפרב לקוצרי' רמוי שתקרב אלוס ור' יונתן אמר מוה מעין טיחת ת"ח שיש כה חלוש לתגב מורגים כה להודיעם כי טוב תאכל החומץ בקין מפני שמשקיט הכמת ושחוץ התגטוטכת ושומד כנגד

רמזים הפעום כת"ם הרלכ"נ עד שתכתן שמוניתין מיני תמנים לנרנו: קליל זכי'כ'נ"ם כוה כתב שתחב'הכו' טש' דעתו ת"ם ולי נר' דהוגרכו לדר' קלי כענין זה משום דק"ל ת"ם קלי

תלמיד דנקט תשחר דכרים שהיו בסעודה ולתי דלפחות לחם וחומץ הוה תתם פחם היה תכלה תשחר הדברים תכלי שהוסיי לה כוועו כמו כן תאכל תקלי וחם היה לה כוועיט ידע ל' הפולחן כי יאכם תגד הקוצרים תעגותנותה ולא תגע יפה לכלחן ולכן הוגרך כוועו לפוסיט לה תאכל ה"ל לפוסיט ג"כ תשחר הדברים ולכ"ש סרצו שתם שהוסיי לה היה תעט ומיד שכע נפשה

אלי קט ולכן לה היתה ליתן לה רק תקלי כי זרע"ט סוב לה קכלה שתין לה צורך שיהיה נדרם קלי לצון קליל ושיהו יונה מידי פעוטו ות"ת לתה שתחלה נתן לה שתקה תעוטה כוה' כרחני תגבעותין כלכ' וי"ל דשתני שתם ל"ה שהוסיט לה כוועו תאכל ושכע ואיכ' לאיתר שתאכל זה שהוסיט לה כוועו תאכל תשום דכוה תגד הקוצרי' ולא נענש כשולחנות שהוצר כוועו לנגבו לה קלי כלשני הרחני כלו' הדא שתרתי אלא תן שה דכתיב בו גר' דשדכתי ושכע דייק דהכיון דכתיב ושותר הוה שתני שתאכלה לשובע ושה ת"ל ושכע לא לומר שהשבעוה גופה כיתה הברכה שכרכר תעט שרתה ברכה כתעיה וכשדר' דוד גר"ת שתם תרתי תו כרכ' שר' יו' דכתיב ושתכל ושכע' ושותר ונרתין דכרים שרכה שרת בתשיה על תותה נדקה ולפ"ז לתו תקרת דייק לה תלה תסכרת' ושיהו תשום לתין דרך הנם להיות כ"כ תפורש' שי' הברכה שרת'כיד כוועו כיה כתן ניכר לעין ? א"ר יצחק לשדתך כו' שיקרת דתך שיתרת כשדר' רות כשלתי דכוועו ושיתי לה הכה תשום דכתי לשדרם ושטה ידו עתך שעם עצמו עושה שתטיב לעני ברכתי כשנדות לעיל ושתי טעת שיתי שי לקתן כתה שנדות בסכר חוכן דלים שיתי שתי הת דר' יצחק הכה שתיכים שתעי גוזל סכר שתנה שנבתבת בספר זכרון לכני י' כתיה תוכן שתיכים ונם שיש לכבוד לעושים שתחר שנוה שתיב לטוכה ושכתן לשד תר שכה כתשבותיו שתי שעשה דבר שנוה בת שיקר' שיכתב לזכרן שהדין עתו שאי היה יודע כו' ע"ש ת"ט זה שלי ת"ם שיעשב' כלב שתה שיעשנה כוריות ושכיו ליה כפי השניט' שתחר ברתוכן ושתרן וכוועו ושוה ת"ט זה לעשות שתכו כלכב פלם דשבשע שפני כבוד שתיטיב שיתחר שפני הספר הטוב שתיכן ליהניה שכבוד הם' כשתעשה שתנו כת"ם כיהולתי על הניית ושפרשה וכ"ם שתרי תית כי אם שתפם כהזכר כבורם וכיותר ק"ו ברתוכן ושתרן וכוועו היו שתתלתים כשנוה שנוה שתם יודעים כו' שה שלא נשתכו שכר השנוה עכשה ושם טעם הכתיבה לענין הספר כלותר שתעשיו בספר נכתבים לית שכרו שה פשיטה שלא יקשה י' שכרו ונם ק' כשלשים הנו שכר עושים ע"ש לקבל פרם שעל שלא נתכרר להם שכר פעולתם לה נתלתו כשנו כתו שיתלתו בידע שכתב בספר וקל"ל כי לא שפני כבוד שהם קיונה להם שהכתיבה הוה שהיו שתלתים כשעשיהם שלא שכר שה שכר שלמדו שהם הכתים שחריהם שלילו היו יודעים שתעשיהם נכשבי לאות לאחריהם היו שתלתו להרחות דונש לרכים כי יותר רתוי לאדם שיתחזק שפני הרואים כתו שהתחירו חז"ל בכתה תילי שפני הרואים וכוה שלא תם"ה י' נתני בנדקתך לאחן שורדי פי' שפני הרואים חותי ולתדי' שאני רתוי שתסייעני שלא תבוא תקלה שתח' ידי ות"ת לתה לא יתלתו נדיקים שלו שכר הטוב בעבור ועוד ל"ע שתי היה טועו בכתבו דשתר ברתוכן והלא כלתו הכי כוותו היתה להסיבו על שניו שלא שתבא כי על זה הדרך יוכל להניליו תיד לתין בדי שלא יהיו שהוא רוצה לבטל עבת"ו ל"ש שתאר יתבטל כשנוה שפני שתרי שתוכני חותו וזה שנ"ש שם שיקדשו לתוכנו כיד רתה בדרך הרשעים כשעבני שעשות שתנו וגם שילעינו עליו וכת"ש השור כשלא ספרו וגם שפני הלוחים לומר שהוא שתכוין לדברי רעים כתי שיתאר על עושי נדק שתתכוין ליוהרת והורה לנו כעל התת"ת ברתוי לאדם לעשות כלכב שלא ולא יחוש תכל זה וזה שפני הרואי שילמדו שתנו ולא ידעו שת לכבו וישכבו שהוא שתעבד כעלתו ולפי ברתוכן שה שלא טעו שתין היה שתחדו תן יתנעותו ולכן בקש שתכולה זו לאחר כי שלו

ידע שהיה עניכו דונש לדורות לשלמים חוסם והיה מוסר עניכו להטעיל על כשפו כדי שילמדו שתני וכנגד שכ' הכיה שתחרן שתם שהיו"ש כ"שעשה וכשתחוות נר' שחוק וקלות רחם לת היה חוסם לשלעינים והיה יונק שתם שלו ידע שטעניכו היה דונש לדורן וכנגד הנ' כיה שכוועו שתם שהיו

מן הלחם שלהם של קוצרים ושבלת שתך בחומץ שכן דרך הקוצרין להיות טובלין פתן בחומץ שכאן שמוציאי' מיני המצים לנרנות ותשב מצד הקוצרים וראו ויצבט לה קלי קליל ועיר בראשי אצבעותיו נתן לה והכתיב ואכל ושבע ויותר אמר ר' יצחק אנן שמעין מינה הרתי או ברכה שירת בירו של אותו צדיק או ברכה שירת במעיה של אותה מן מה רכתיב ותאכל ותשבע ותותר אנו יודעין שברב שורה בתוך מעיה של אותה צדקת

ט אמר ר' יצחק לעולם' תורה דרך ארץ שכשיתא אדם עושה מצוה יתא עושה אותה בלב שמח שאלו היה ראובן יורע שהקב"ה מכתיב עליו וישמע ראובן ויצילהו מידם היה שועני ושוליכו אצל אביו ואלו היה יורע בועז שהקב"ה מכתיב עליו ויצבט לה קלי ענלים פטומים היה מאכילה ה' כהן גר' יהושע ב"ר סימון בש"ר לוי אמרו לשעבר היה אדם עושה מצוה והנביא כותבה ועכשיו אדם עושה מצוה מי כותבה אליהו ומלך המשיח והקב"ה חותם על ידיו' כתיב ויבא רכתי וראיה איש על רעהו וישק ה' וישמע ויכתב:

י תני רבי יהושע יותר טמה שבעל הבית עושה עם העני העני עושה עם בעל הבית שכן רות אומרת לנעמי שם האיש אשר עשיתי עמו היום בועז אשר עשה עמי אין כתיב כאן אלא אשר עשיתי אמר לה הרבה פעולות ושובה עשיתי עמו היו בשביל פרוסה שנתן לי א"ר כהן יען ויען הוא יען אני אמר רבי שילא דנוהא (מתקום שמתו כותם) האבין אתן שפנינא הב הונך (כותם מתוכך) סיניה א"ר אבין העני הזה עומר על פתחך והקב"ה עומר על ימינו דכתיב כי יעמור לימין אביון אם נתת לו דע מי שעומר על ימינו נותן לך שכרך ואם לא נתתה לו דע מי שעומר על ימינו פורע ממך דכתיב להושיע משופטי נפשו אמר רבי איבו כתוב נתון התן לו א"ר נהמן כי בגלל הדבר הזה אתן על מה ברמי לגל גל דאמנו לא (בגלגל הכלים) רמולי מתרוקן רמתרוקן מתמלא

תני

כלו' שיה נאור כנגוד להרמו לאחין שנפשות כת"ם ז"ל היה טועני על רות מחשכתם והיה טועני כרחשים מתחרן כי לא היה יכול לאחין כי אם ע"י שיכתוב לו זכות כתה שיעמוד לקרוא לאחין כי מי לא יעמוד לקרוא לאחין ולכן לה תם על הדבר הרבה תכל תלו ידע שי' כותב עליו זכו' כוה שעמוד לקרוא לאחין תנוח שליח תנוח היה עושה יותר שהיה יונק כתוטים וכנגד הנ' הכיה שתבעל לו זכות לדבר קטן כוה לאחין פרוסה לפניה ת"כי אין זה כלום תכל עמו וכ"ש לפי שעבדו ול"ת שי זכות נכתב לפניו כקטן כגדול וכת"ם כל כ"ב פרוסה ופרוטה תשכר כו' לכ"ש שלו יפני כוועו זה היה תתילה שנלי שתעוטתו כדי שלאחין זכות נוסף כתותה תכילה ולפי דרכנו ניחת תם שתחריך להכיה שתחרן וכוועו ואלו היה יודע כוועו כו' יש כתן חסרון דתקתי הכי ג"ל היה יודע שתחרן שהכ"ם תבעו עליו הנה הוא יוצ' לקרא תתך כתוטי וכשתיה יונק לקרא תו כדתתי כדתתי כתדרש רות ? לשעבר היה תדם עושה כו' תיתה דלשעבר כתי לת כתבו הנביאים תחד תיני אלף תשוטי תכלה תשכתן דכתבו שלת קנת וכשה תעטים כגון רתוכן שתרן וכוועו ספק שהיו תקיימי תנות כיצד הרבה תתר וכודתי כבתבו כספר זכרון לפני י' כתתן וכל תעשיך כספר כבתבים וקרת דויקבב י' ויש כתיבי הנביאים כתיב וש"כ תתי כתי וכבתיו תי כותבה כי כתו תבעו תתכלה לפני י' יכתבו עכשיו כתי וש"ק תה ענין עליהו ושניה לכתיב ועוד היכי תוכח תתו נדברו ירתי י' . והנ"ל שכתיבת הנביאים תנוה היינו היכי דכעין תיכה דונש לדורות שילמדו תקם כענין שהיה כתיבה כעניכם לדונש לדורות כדכתיבנה לעיל ולהכי כתי תם יעשה תדם תנוה שבריכה היות דונש לדורות תי כותבה לדורות והשיב שלהיו ותלך השניה שתם תייש וקיימים תנלות ולעולם הם הכותבים שותה ושתם שתפרשם כשכדשכתן כתה תילי כשלתוד שהיו נודעים שליהו בהרשותו לקבל שתשכתן כשלתוד ופעמים שהיה נדתה לאחים תחר וברת לנורך תיזי דבר כדתתי כש"ת שתת ליהו ותידתי כתד שתחיבי תלכותת ועוד שקק"ת שתם יהיכם והכוונה זה שתני' יש הדבר ויפרשם לכל שעשה שתי וכהיות דתתר לעיל ס"ב פ"ח תם יעב תדם כוועו ועושק כתורה תק תרתקו לברויות והיינו דתיינו תתו נדברו ירתי י' שפי' שכשנדברו י' דבר תנוה יפתע י' ויכתב כספר זכרון לפניו וזה לירתי' ותתו שתו שיודעו בזכרון הדבר הזה ללתוד תתכו כי לפי"ש תין כתיבה כי תין שכיה לפני כשה כעודו ועכין הכתיבה היה כפרסום שי' שפרשם תעשה שהשידות שיכירו תמיד כתלו נכתבו יכין ונקראים כספר לפני הכל .

יותר תתה שכעל הבית כו' תין נראה דעל תה שעשה כעל תם לעולם] הכה תיירי הכה דת"כ תתי יותר תתה שכעל תם עושה כו' דלא יבדק לותר יותר תלא כדברים שהן תסוג תחד ותתי שכעלכלת הנפש תיכה תסוג הטבת הטעיר לפני דהייכו נגף ל"ל יותר ועוד תה נדרך רתיה תרות הטרם נדע כפר תופל לעני אל"כשה"ז תיירי כי יותר תתה שהעשיר תשוב לפני בתתו תפו

יא תני בש"ר אליעזר נקמתן של ישר' ביד עניים דכתי' וקרא עליך אל ה' והיה בך חטא נקמתן של אדום ביד ישראל שנ' ונחתי נקמתי בארום ביד עמי ישראל רבי אבהו בשם רבי אליעזר אמר צריכין אנו להחזיק טובה לרמאין שבהם שאולי הרמאין שבהם ביון שהיה אחד מהם תובע בידי אדם והוא מחזירו מיד נעניש למיתה שנאמר וקרא עליך אל ה' וכתיב הנפש החוטאת היא תמות ר' יו"ל נחתין למסחי בהרין דיסוסין (מרמן) רשבריא פגע בהון חד מסכן א"ל זכון בי א"ל כי נפקין אנן וביין כך נפקון ואשכחוניה מאית אמרין הואיל ולא אשפלין ביה בחייו נשפל ביה במותו ער ראינון מסחין (רוחצין) ליה אשכחין חדא כיסא ושית מאה דינר הלא בקרילית אמרו ברוך שכחר בחכמים וברבריהם לא כן אמר ר' אבהו בשם רבי אלעזר צריכין אנו להחזיק טובה ונו'.

יב רבי סימון אמר בשם רי"בל לעולם אל תהי מצות עני קלה בעיניך שהפסרה כ"ר קללות ומתן שכרה כ"ר ברכות הפסרה כ"ר קללות כתוב הפקר עליו רשע בהשפטו יצא רשע יהיו בניו מעטים יהיו בניו יהומים ונועץ ינועו בניו ושאלו ינקש נושה לכל אשר לו אל יהי לו מושך חסר יהי אחריתו להכרית יזכר עון אבותיו ואמ' יהיו נגר יי' תמי' ויאהב קללה וילבש קלל' וכולה ענינ' רבזמור' כ"כ למה יען אשר לא זכר עשות וגו' מתן שכרן כ"ר ברכו' בתו' הלא פרוס לרעב לחמך א"ר סימון הלא תפרוש אין כתיב כאן אלא הלא פרוס בבר היא פרוסה שמר"ה נגזר על אדם מה ששתחכר ומה שמתחסר

רשב"י

כשינטרך וג"כ הכניע ירחמו עליו לעשות לו כחסר עשה וכהסיפ דחזרי' בפ' סוף לעולם יקפ מדה זו כי חס הוא לה כה בנו וחס בנו לה כה כן בנו שכח' כי בגלגל הדבר הזה תני דבי ר' בגלגל הוא מחזז בעולם מ"ל ר' חייא לכיתפו כי אתי עניה לקדים ליה ריפתא כי היכי דליקדמי לכנישתי מ"ל מילט לייתת להו כתיב כי בגלגל הדבר הזה ותנא דבי ר' בגלגל הוא מחזיר בעולם תניא ר"נ בר' אומר ונתן לך רחמים ורחמך והרבך כל המרחם על הבריו' מרחמי עליו מן השמי' וכל שאינו מרחם ע"ל אין מרחמי עליו מ"ה ומי' לנו ר"נ עניו סכוך העניו על התפוי' כגלגל לירקון וחת' שוה לחיו' כני חיי ומזוני תלוי' במזל ודרכו לחיות סוכך סוכב ולכן הכרח שהעליון ירד והתחתון יעלה ולכן יחוייב שמי שהוא עני היום יהיה עשיר למחר וכן בהפך כללים תסר כגלגל שכשכוכו תמיד הדיוקן מתמלא והמלא מתרוקן. אחז עלמא מדמי לגלגל חמה סדרסו כגלגל לסון גלגל פירתי לעיל סימן נ':

לגלגלא דמנטילא פי' בערוך גלגל שמשימין הכנסין בבנין כשבועין כנוב' ומשליכין על הגלגל חבל חרוך ושכי רחמי למט' וקושרי בשני רחפיו כ' כלים ושמח מנטלין המלא עולה והדיוק יורד ומחזר חליל' לי כך שהוא גלגל שבגגו שכ' לכם כ' פל' חס' יד ועניו

שהוא הגלגל מסר בכוו הגן שמקשין מהנוסגן שקר' מרדיס כלעז וסביב הגלגל עשוי כמין כלים חלולי חלולי וכשהגלגל מתגלגל ונכנס מקצתו בתוך מי הבור מתמלאים הכלים שבתוכו חלקן וכן כל הכלים שבתוך כשנכנס חלק הגלגל שם קבועים בו בתוך המים ושם עולים מלאים וכשמגיע הכלי לתכלי הגובה והגלגל סובב חוזו הכלי מתרוקן על גבי סנתון שם ומשם המים הולכים להשקות הגן וכן כל כלי וכלי הבא אחריו נמצא שכשהכלי שבתכלית הגובה מתרוקן הכלי שבגגו שהוא בתכלית המטה שהוא בתוך המים מתמלא וכן כל הזורים חלולי. תני בפ' שעור כי הסתם כעי לפ' ומטה ידו עמך לעניין עונש כדמפ' בסמוך כדכתי' לעיל בדר' כהן ולהכי מייתי הך דר' שעזר שם' בעקת העניים בעכשיו העשירו' ונמצא שלעגמו מזיק מי שהיו מסכיל ל' לו ומפני סיקסה שם שהעשיר בכל יום שהעשירו מעלימין עין מן הכדק' והעניים נוקעי' ומיכף נענשי' להכי מייתי הא דקאמ' שהרחמין מלילין חותם מהעונש ; נקמתן של ישרא' כיד עניים כ"ע דמשמע שינקם מהם על רעות רבות קדמו להם וירב דר' מי שמ' עמך כפי' הכא' לעיל שעם עניו מטיב ל' שהוא מכהיב מחרת וזה כי כעכירו' שכין שהם למקום יש כיד להחריך אפו אבל כמה שהוא מחסיר לחכירו לא שהחפ' שכעל דין נוקע הקב"ה עושה לו דין ולא' כפ' הזהב שערי אוכלה לא נגעלו ולכן פעמי' רבות ע' שהשם חוטא לחברו יענש גם כמה שחייב למקום שע' שיתעורר הדין על מה שחטא לחבירו יתעורר ג"כ על מה שחטו למקום דגעל תורת חלבו שכיב"ו ס' נקחתן של ישרא' כיד עניים כי כשיטיבו להם יתריך יי' ואמו להם כמ"ש כפ' חלק גדולה לניסה שמקדנת את הרחוקי' כו' שכל כשהעני נוקע מין ב' שהין לו מנין על חטאתו שא שע' נעקת העני שמתעורר הדין על חטאתיו ונמצא יי' מתנקם מהנו ע' העני ומה שקוף מדכם דקוק שכתוב דקמר והיה כך חטה לפ' דמדל"ק והחטת ליי' אז והיה כך עונש משמע דס"ד והיה כך החטה הקדוש ומתן דין עליו עכשיו ע' נעקת העני ומכיה דוגמה לזה מוכחתי נקמתי כחדום כיד עמי ישרא' דמדל"ק ונתתי נקמת בני ישרא' בחדום משמע דס"ד מה שחטו לי מנקם מהם ע' ישרא שע' שיתעורר הדין עליהם על מה שהרעו ליסר' יתעורר ג"כ על מה שחטו ליי' גמ' סלהיות בני יסר' רחמני' וה' שמעלים עין מן הנדק' נר' שהיכו מהם להכי סמך כאן נקמת אדום לומר מזה יתחכב כחדומי' שכשיתי מיכה התנכלות בכהוח מחזירו מיד בעגם מכל הפת' ע' הרמתי' דכשיתי מיכה התנכלות בכהוח מחזירו סנרוך לנדק מחריב ומע"נ דקי' ל כדר' יחמי בפ"ק דב"ב כודקין לכסו' ומין כודקין למזוזו' הייגו כשתוב' מוזנו בפי' שכל תוכא מת שע' יכולין לנדק' ג"כ הכא מיירי כתוכא לכסות הלכך מין חטא כשהוא מחזירו ריק וקרא דכתי' והיה כך חטא מתוק מעיקר' ללא הוו שכיחי רחמין ג"כ כמלן דיקי' דחיגו רחמי' ' ובתיב בכפם החוטאת נפ"ת והא כתיב ואכי מכהן חטא בקרבי לגיי בית יי' ואמתי דייהינן חטא דכהן מהנפש החוטאת וי"ל דמדל"ק וחטאת ליי' שם והיה כך חטא מתמ' החוטאת כנפשו עד שיקר' חוטאת סתם וילנדק כו שם הנפש החוטאת ג"כ מסו' דכהעלת' עין מן הכדק' חוטאי' תמיד ולכן יקרא נפש החוטאת שפי' שרגילה בחטא וכי מיתת כפ' מניחת מסה ג"ר לעזר כוחו וכחזק טובה לרחמין שאלמלא הן הייגו חוטאים ככל יום כו'. כי נפקין כו' וחה שלא נוקקו לו מיד חפס' שלא היה בידם ליתן לו מד שילבו לבית. לעולם ל' אתי מכות עכו' לומר מיכה למידק אפי' מיתי מסויה קלה מכות מחמו' התור' וכ"ם זו מסויה עליה תור' כמה זמני ושו' מה ג' ל' מסוסכ"ד קללו' וכרכו' ולמה לח יזהר כה מפני' מכות הפם ולפחו' מפני הכבר והסוכ' בכבוד' בתור' דכתיב כי יברכך יי' כאשר ל' ובכף' יקר' עליך ל' יי' ועוד מחמי קרי לה מלו' עכי' ול"ק מלו' בדק' כלפסוק' ל' כדוב המקומו' יי' ל' מפעמי' יפי' לחן' ימינו מתת לעני המכך להיותו נחשב שהוא מהרחמין

שהיכו

לא דמיירי הכא כרכו דפתיכי בתר הכי וכדאמרי' בפ' הכנ' המפייסו מתכר'
כי"ח מ"ב תפוס דמפקר לפ' וזרח בחשך מורך מכלל התנוס סתום מיר
לפיכי עניים בתתנותיו ופייסו והברכות מתחילות מופלגך בנהרים
לה"ק דדחוי לפ' וזרח בחשך מכלל הברכות דומיה דמפלגך בנהרים ועוד

ויקר ה דהל"ג וזרח מפלגך בנהרים דוזרח
דברים בחשך מיבו עולה לכתן כיון דהוה
כה ממין מח' . הרי מתה בכורתך זה
פס ג יוכן פ"ב לקמן פ' דברים עתידים
פ"כי קת להיות דומים לברכותיו"ם כמה ספי'
יפפי"ח פס . הרי מתה בכורתך ופי' והפסגה
בכתלתו נפסך כתיב בפוכב מתחות
כתיות בפסך כתיב פסוח כח ופסס
תפרו בכתות בכתן טפי מפסר תתרי'
מפכי פהלוכן רמז ל' ברחמים כמ"פ
בקנת"ל ברחל בפיכי כוכן תלה רחמים
וזה בפכר זה שבתלה רחמי על העני
ישמוט יזיין כו' וכיון דבקט ליפסגה
תלקיב דמפתמע לתרפ' תכפי דדפיכן
לבלהו ופי' ופמוס פיפמיטהו מפגרות
ים הפרס כיון זה לפזיב דזה הוה תלה
תלי קו תכתנה הלרו עליו פ"ד תין בעל הכם
מכיר בכפו ויפזיב הוה תרתי פכתו
הגרות תו המויכים עליו פיעלקו
מכם ופי' יכיח פיכוח מעמל בקפת
נרכיו וכיוכה ופי' יזיין פיחזק כתו .
מבאן קבעו כלו' תלבין זה הוה פתת'
רבה והחליבינו פפירושו הנחלבו כיו'
פתנוח . וה גן דכ יין דלה פי' פתעיבן
דהיינו הגן היותר רוח ומוכח מים
היותר גדול והיינו גן ועדן . וזה
עדן פתתנו המים יוצאים כתומרו
וכתר יוכח תעדן להפקות תת הגן
ומהתי קדת פתעיבן כפ' תין עומדין
דגן לחוד ועדן לחוד : רבי טרפון
כו' פייתי הך עובדא בכח לתית' ספי'
וכנו תתך תרכות עולם כו' פתה
פיפרכם העניים תתיב כבוהם תרכות
עולם ומקיים מוסדי הדורות כי הכא
פגתקים קניית הפד' לקיום פרנפתו
חלק התתון לעניים : אית תרבם
יהיב תנן כרת' דר' טרפון לה הכין
כוונא ר' עקיבא תתלה וסבר פתם
פרתתו הסופרי' והתפני' הייכו פקנה
פתם הפר' תו פנתן להם התעו' כתור'
עיפקא וכיוונא כדי פיתפרנ"ד טרפון
תתותו הדיוט ותתר לו כי תין תדם
נותן תעות בתכם ר"ל פלי רתים ולכן פטר הרתים פעפה על זה היכן הוה
ופי' תפוכי פטר זכרון כתו תפכיות דלקתן פ' פוף פי' פפי' כתרו פפרי
זכרון נבי דוד תלך ישרא לפי פקפק פטר רתים הפיבו דרך כתות היותו
תלך תי פיים להתתין כו פתוב זכה כי הוה דוד תלך ישרא תטר דוד כתוב
זה : פור נתן להתיונים ות"ת לה נתן ר"ע לון לעתלי תורה פתם תתונפי'
ולתי לעשות כתפס בדקה ועוד לתיכא כתי פטר ת"ת : וצדקתו עומדת
לעד ותיכא פיתקיים התתון כיון תפי' בדקתו עומדת לעד פלעולם יהיה
לו תתון כדי לעשות בו בדקה דומה לתה פתתרו בפ"ק דקד"כ נבי יתנה
בדקה פתביה לו תעות תתן כדי לעשות תתן בדקה : תפרצה זו
פתביה תתניה לו תעות כדי לעשות תתן בדקה : תפרצה זו
פתניות עלי היה לנודר פתם"י נותן לתה ב"כ ותה פתקי לפני'
באותו פכתוב כו ות"ת כיון דעל הקה"כ היה לנודר לימה תפי' וקונה
לך נודר פרן פיקרת תם יי עליו פתות פנודר פרנות וכת"ם לפיל הדי
תת כבורתך וי"ל דת"כ לא הוה תצת לון בנודר פרן שני זה תכל פהעלותו
עליו כתפס ר"ל פיפכב כאן תהיה כל ישרא כתפה פעתיד בפרן לפ' רבות
לפי פתתקיים נפם פ"תיכרא כאן קיים עולם תלה זתרתם קרת תפתע
ליה נודר פרן כל תתי דתפטר לרבוי . תעני זה כו' דרים תפוכב
לעון הפקט כתו בפוכה ונתת וכתיבות לפכת כתו לפכת כתיבות כלותר
העניים הולבי כתיבות ודרכים נעים ובדים תפני עבותם תבות ותפקיט
פרעות פפיה להם על יי לומר פלוני יפן בביתו ואני בתן : הקה"ר תו
יחזיק כתעות והיינו תחזק דלים תתחזיק כתי פהקה"ס היה גריך להחזיק
פתפי"ת היה יתתי לתת לו תפוס נותן להם לכל פטר כדלעיל . אלא
יש"ל כו' תתין לפ"ת תלה לללכת תוך לתחום דהכוח תתל תלים תתקותו
דרפינן לה בפ' פהולפיוהו ותתי קת"ל תם תפיב תפכת דנליך לא הייכו
פתטייל כתוך הכרך כתני תהלך כולה בכפת ות"ת תפני פכוכתו כדי
להיות תוותן לייכם בפתחפך תיך למרחק תחון למדינ' תפו' ותהתי טעמת
דרפו תכתן כפ' או קפרים תלה יהא הלוכך של פכת כהלוכך של תול כלו'
פתין לרון בפכת ות"ת תפ"עפות תפניך לתסור לנתת לתוך פדפו לירע
תה היה כריכה ותפ"פ פתיני עופה ותיכו תדבר דק פתעיין כלבד תתי
בפופה תתי קת"ל ותם כתדבר תזהר דבר נקבה : זה יה"כ פתין כו' לא
יהלה ולא פפייה תתר' תורה בכדפו בכפות נקיה כרתית' כפ' כל כתבי

ופרפ' דתדכתיב וקרתת לפכת עונב תכלל דלקדום יי' לתו תפכת קפי'
זה יום טוב דתי יה"כ הה כתיב כיה תכוכד וכפ' כל כתבי תוקי לה בפכ
לתקדומי פעודתי'ו לתחר . זה חולו פ"ת פלה כל התלתכו' תפוני
בו לא עובדין דחול והיינו תפפות דרכיך לתכוב כרכיו כרתה פפני
תיפיפור תתני פיים כזה טרדת הל
ודתנה ותכלל עונב פכת פיתפב כפ
כל תלתכתו עפרים ותין לו פוס נר
ויגון כתו פפעם זה תתרי הפוסקי
סתין להדבר כפסקיו .
טופס ברכות ולא תפפרו לא לתקו
דבר תחודם פתינו רב
לתכוב ותה פתין תכו תתפללים ב
י"ח כפכת הא תתרינן בפ"ת פה
דתפוס כבוד פכת לא תטרחוס :
תותר אלין דלתו דוק כתילי דפחו
תפור לדבר בפכת תלה תעי
בדברים בטלים .
תרי י"ד כרתה דלא פ"ל לתה דר
דלעיל דפי' ותפק לרעב נפ
בכתת דברים דת"כ יש תלוק
נותן לפפיים בדברים וברכו דברים
תקתי ותפק לרעב קיימי תכותן כ
וברכות דכתר תכי קיימי תתפי
בדברים וכדתיתי פ"ק דק"כ ות
לה תפכתת י"ד תלה פ"ל לתך תנ
דכלתי קרתי כנותן תפ
ועליה קיימי כל הברכות ופי' ות
לרעב נפפך ליתר פתתיים נתי
כעין טובה וחפיב לתו י"ד דפ"ל
תתענג על יי' והרכבתיך וגו' קי
כתי תכותני בדקה וחע"ב דתיפ
כתם תפיב תפכת דנליך הייכו תב
דתי לא תוקיר פכתת תתי הפוס
ודתי ברכות פלו ומכל תקום כל
בפכר הנדקה ולא תכי כלתו תב
למעין י"ד תפוס דלא תפיב תו תק
ויי' יפנה תעוב ויתתר הכני לא לתי
וכן כגן רוח וכתוסת עולם תים לתת
וכנו תתך תרכות עולם תוספי ה
ודור תקומס לתלת וכן נותר ע
ותפוכב כתיכות לתלת דכלתו תב
כפל עכין כתלות טובות ודלא כתי
דכ"ב דתפיב תתי יעקב כפתר
תפוכב כתיכות פכתם פתר ברכות
ויתכן לותר דתודה לתת דתתר
דותפק לרעב כתפיים כדברים ו
לה פ"ל תים חילוק כין נותן לתפיים כתה פתתר הלה כתרוי
תיירי קדת ותפק לרעב לתקופי תפיים לנותן דהיינו כפם נעכם תפכ
כדכתיבנא לעיל וכין תנותן וכין תתפיים פתו כל הברכות דכתיב
דכתיבי נבי יעקב נרתה דתפוס דיעקב כתיב כיה פתירת פכת תפ
פתר תתכות כדלעיל פ"ת פי"ת והכת נקט פהדי ברכות פ
פכת להכי נקט ברכות דיעקב טפי פתתר תלות .
ואלו הן ויתן לך כו' ות"ת וכת תיכת ברכות טפי כיעקב דהיינו
שני יכרך תותך ויפרך כו' וגה פברכו יי' וכיה זרעך כעפר תפ
וכרכת יפה וקדמה כו' ותו כתכרך כבותו תפדן תרם פרם וכבא נוי
נוים יקרפ תתך כו' וי"ל דנתלת תניך תפכת ליה תותן ברכות פלה
יכתק כלפי עפו וזכה יעקב לכן ע"י פלקח כבורתו ודתי לכתלה פנ
תעפו ולא זכו קרת לנותן פרוסה לעכי תלה ברכות פלו פכתן ל
ע"י התטעתים דדתי לנתיכת הפרוסה וכת פלינה תדם כל כתבי ד
נחלת יעקב תניך ת"ת לו ופרכת יפה וקדמה :
הה"ר תסכתי דרכי כו"ל דקפיים ליה לפון הליכה דקתתר בתוך
דכלתת בדרכים נופל לפון הליכה כתו והלכת בדרכיו ו
כתוקים ניים לו לומר תתרו לקתתר כתכות ופתומרו תת תק
תתמודו תת תניך תפתור ולהכי כתי לתרוני דונפת תה פ
ותכיכה דנלי תל עדותיך לתר כדתות ליה ולתר בדרים ליה ו
פתפרם כע"פ ועוד י"ל דקפה ליה תתי לפפת תם כתוקתי כ
תכתית כתלו הכתר פפך פקול תם פתין כן ככל תקום דפ
כוהיה כפון וניום תם פתוע תפתע פקול יי' תלניך וניום
תפתע להורות פהפיעה רתויה להיות ולהכי כתי לתתרי דרפת
תתתר תפכתי ברכות תפלף ועד תוי דפפתת ניתה תתי דפ
כתם לפפות תפ"לף ולפיים תת"ו ותיירי דכתי לתתרוי
רכי יונתן דתפכתי דרכי תויים כל הדרפות פכדרפו כו כת
התרפס .
אתר דוד לפי דרכנו תתים פכל פיקיה פייכות לכתר פתל
כתוחו ענין תזכיר פתו תתי תפיר הזכדת תם דוד
כי

סדר אם בחקותי פרשה לה

א אם בחקותי תלכו הה"ר תשכתי דרכי ואשיבה רגלי ל ערותיך
אתר דוד רבנו של עולם בכל יום

ד אם בחקותי תלכו חקים שבהם חקקתי את השמים והארץ שנ׳
אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי חקים
שבהם חקקתי את השמ׳ ואת הירח שנ׳ כה אמר ה׳ נותן שמש לאור
יומם חקת ירח וכוכבים לאור לילה חקות שבהם חקקתי את הים
שנ׳ בשומו לים חוקו חוקת שבהם חקקתי את החול שנ׳ אשר שמתי
חול גבול לים חוקים שבהם חקקתי את התהום שנ׳ בחוקו חוג על
תהום חוק וחוג לג׳ש ר׳ל בש׳ר חמא בר חנינ׳ אמ׳ חקים שהם חקוקי׳
על יצר הרע הה׳ד הוי החוקקי׳ חקקי און אר׳ל משל למקום
ארד מון (חולכה) שהוא משובש בגייסו׳ מה עשה המלך הוש׳ב בו
קוסטרינ׳יוס (שר חיל) בשביל לשמרו בך אמ׳ הקב׳ה תורה קרויה
אבן ויצ׳ה קרוי אבן תורה קרוי׳ אבן שנ׳ את לוחות האבן והתור׳
והמצוה יצר הרע קרוי אבן דכתיב והסירותי את לב האבן מבשרכ׳
תור׳ אבן ויצ׳הר אבן האבן השמור את האבן א׳ר אחא בן אלישיב
חקים שמביאין את האדם לחיי העה׳ב הה׳ד והיה הנשאר בציון
והנותר בירושלם קדוש יאמר לו כל הכתו׳ להיים בירושלים הוא
שעוסק בתורה שהיא עץ חיים שנ׳ עץ חיים היא
ה תני בש׳רא הסייף והספ׳ נתנו מכורכי׳ מן השמים א׳ל הב׳ה
אם שמרתם מה שכתוב בספר זה הרי אתם ניצולי׳ מן
הסייף ואם לאו סוף שהוא הורג אתכם והיכן הוא משמען של רברי׳
שנ׳ ויגרש את האדם לשמור את דרך עץ החיים את דרך זו דרך
הארץ ואחר כך עץ החיים זו תורה תני בשם רבי שמעון בן יוחאי
הכבר והמקל ניתנו מכורכין מן השמים אמר להם אם שמרתם
את התורה הרי

שקיימתי דאל׳כ אני יי׳ למ׳ל ואע׳ג דכתב רש׳י בפ׳ ואחרא שבשהוא אמור
אכל מנוה פי׳ אני יי׳ נאמן ליתן שכר י׳ל דהיכא דהיא מצוה שיש בה טורח
הרבה או הסרון כיס היא שבריך להבטח׳ זו אכל הכא לא היה צריך :
חקים שבהם חקקתי איכ׳ למי ומי הזקיקה לפ׳ כן דאי מקום דמייתר ליה
דכתי׳ חקותי ומנותי כימא דחקות
היינו מנות שאין להם טעם שהשטן
וא׳ה מסיבין עליהם ולכן נקרא חקה
לומר גזרה גזרתי כדמשמע לקמן פ׳
חקת וכתב הרא׳ם ז׳ל דלא דרשו כן
אלא גבי זאת חקת התורה דהוי סגי
בחקה או תור׳ וכן גבי חקותי ותורותי
דכיון דכתיבי תרתי הוצרכו לו׳ שחקתי
מורה על ענין מיוחד ותורתו על ענין
מי א אכל היכא דכתי׳ חקה לחוד כגון
חקת הפסח שנוויו ית׳ פעמי נקר׳ מנו׳
מגזרת נווי ופעמי׳ נקרא חקה מלשון
גזרה כי נוויו היא גזרתו ונבי אם
בחקותי תלכו ואת מנותי תשמרו
שהעוטל הנופל על חקתי היא ההליכ׳
המור׳ על העמלי כתור׳ והפוע הנופל
על מנותי היא השמיר׳ המור׳ על קיום
המנות ומצינן לפרושי תרוייהו על
המנות שהוא הסם הנאמר בכלל למה
נפרש אותה כשם הנאמר ביחוד עד
שיהיה שם החוקים לענין א׳ ושם
המנוה לענין אחר כו׳ וכיון דכן אי
ס׳ל לרז׳ל דאיכא הכא יתורא לימא
דחוקים היינו מנות שאין להם טעם
ואי ס׳ל דליכא יתורא ומצינן לפרש
תרוייהו על המנות מנא להו למדרש
השמים כו׳ מה שלא דרשו בשאר דיבתי שאם דעת׳ ז׳ל שבב׳ת דכתי׳ חקים
היינו טע׳ דאיקרו המנות חקים משום שבהם חקקתי את השמים כו׳ מאי
שנא דקאמר לה הכא ולא בב׳ת דכתיב חקים מקמי האי קרא וי׳ל דאה׳ג
דקרא מיותר ולא מני למימ׳ דחקותי אתא למנות שאין בהם טע׳ דברישא
ה׳ל למכתב מנותי והדר חקותי זו אף זו ׳ שבהם חקקתי כו׳ שע׳י התור׳
נברא העולם כדלעיל ריש ספרא ושם פי׳ עגינו ואע׳פ שהזכי׳ שמי׳ וארץ
הזכיר עוד תולדותיהם דהיינו שמש וירח מפני שלא הית׳ מלאכתן שוה
כמ׳ש בפר׳א והזכרנוהו לעיל ס׳א פ׳ב ששמים נברא׳ו במאמר אכל נבאם
נברא׳ו ע׳י יגיעה כו׳ לומר שכל מין המלאכות היתה ע׳י התור׳ והזכיר ים
וחול ותהום בייחוד מפני שהם מעשה נסים בכל שעה שאין הים עובר
מהחול ואין התהום עולה לומר שכל זה הוא תמיד ע׳י התורה ׳ חקות
ירח וכוכבים ובשמש נמי איכא חקה מדכתיב בתרי׳ אם ימושו החוקים
האלה דקאי אכל הנזכר ׳ את החול ק׳מה בין זה לחק הים דקאמר
דהיינו שלא יעבור גבולו ושמא דחק החול שלא יכנס לפנים מגבולו אלא
לעולם התפשטות הים עד גבול החול שהוחק בבריאה ואע׳פ שפעמים
המים מתמעטים ויכנס החול לפני׳ לא יתמיד אלא בזמן מעט ישובו המים
לגבולם הראשון ׳ את התהום מים התחתונים איקרו תהום כאו׳ תהום
אל תהום קורא כו׳ ונתן לו יי׳ חק שלא יעלה ויגיף העולם : חק וחג לג׳ש
ל׳ג ליה ׳ חקים שהם חקוקים ליג׳הר פי׳ דברי תורה הם חקוקי׳ כנגד
יגה׳ר שעל ידן נשבר ונדכה ופי׳ ר׳ לוי משל כו׳ לומר שאין זה ע׳י מה
שהתור׳ תלמד מוסר להזהיר מהרע שבבחינ׳ זה קרוי׳ נר כדלעיל ס׳ב כל׳ו
אלא בענם כחה תשבר היג׳הר כאבן השוברת האבן וזה עד׳ש בקדושין אם
פגע בך מגוול זה משכהו לב׳ה אם אבן הוא נמוח וזה להיותה מתשת כחו
של אדם ועי׳ז יכנע לבבו הערל ולז׳א שהוא משל לשומר הדרך ברב כחו
משיעברו שם הגייסות ׳ חקים שמביאים כו׳ נר׳ דדרים חקי׳ ענין כתיב׳
וחקיק׳ כמו החוקקים חקקו און ופי׳ שהכתיב׳ היא שנכתב שאדם לחיי
העה׳ב ולהכי מייתי מכל הכתוב לחיים דמזכיר כתיב׳ דאלו לומר שהתור׳
מביאה לחיי עה׳ב אין נורך ראיה מכאן שכל התור׳ מלאה מזה ויתבן
שהכוונ׳ כי אף שיחטא האדם התור׳ תביאנו לעה׳ב שעל ידה ישוב בתשוב׳
ע׳ד אם ראית ת׳ח שעבר כו׳ א׳נ שאפי׳ לא ישוב יזכה לעה׳ב אחר שיקבל
עצמו בענין אלישע אחר שאמר עליו מכילין תיק הספר עם הספר ואלי׳ ע׳י
תורתו כדאי׳ במדר׳רות בפ׳ ליני הלילה ולהכי מייתי מכל הכתוב לחיים
דכל לרבויי אפי׳ שחטא : שנא׳ את לוחות האבן ואי לא לרמוז דתור׳
קרויה אבן מה נ׳ל שהלוחות מאבן ועוד כיון דסנפרינון הוו כמשו׳ל לא
הי׳לל אבן דמשמע אבנים דעלמ׳ אלא סנפרינון או מרגליות מב׳ל ומהאי
טעת׳ נמי דרשו בפ׳ כינד מעברין לוחות אבן אם משים אדם לחייו באבן
כו׳ ׳ תני בשר׳א כו׳ י׳ל מ׳ט להביא דר׳א ודרשב׳י הכא דאע׳ג דהכא
בשבר ועונש דקרא קיימי, מאי נפקא מינה ממשלי ר׳ אלעזר ורשב׳י ועיקר
פלוגתייהו אשכחן בספרי בפ׳ ועגר את השמים והתם נמי נ׳ע במאי
קמשלני לענין קרא וכן מה בין ר׳א ורש׳בי בדברים אלו ועי׳ל ענין הבכר
וכיונא מהשבר בדברי ר׳א כראוי למקיי׳ מה שבתוך הספר וכדברי רש׳בי
למה לא נזכר הספר דודאי כזולתי אי אפשר ועי׳ל באו׳ והינן הוא משמען
של דברים דמשמע שהדבר נרמז במקום אחר ומשמעותו בהדיא היכן הוא
וכן שני בספרי היכן פי׳ של דבר וא׳כ נ׳ע היכא רמיזא דאתו הני קראי
לפרוש׳ לפ׳ ועי׳ל כיון דפי׳ דמלתא בטוב הארץ תאכלו כו׳ היה לו לרש׳בי
למימר טוב הארץ וחרב ירדו כרוכים ולא לחם ומקל וכ׳ש שהיל׳ל לפחו׳

לחם ולא בכר שהוא מקר׳ אל הלחם שהוא תואר אל השיעו׳ והכמו׳ לבר
מ׳ט כרוכים דמ׳ל שיהיו כרוכים או לא הואיל ואתא לידן איכא
תו בההיא דספרי דתני׳ רשב׳י משל למלך שהיו לו בנים ועבדי׳ הרב
נזונים ומתפרנסי׳ מתחת ידו ומשתחות של אוצר בידו כשהם עושי
הוא פותח את האוצר והן
ושבעין וכשאין עושים רצונו
נועל את האוצר והן מתים בר
ישראל כשעושים רצונו של מקום
אומר יפתח יי׳ לך את אוצרו
השמים וכשאין עושין רצוני של
מהו אומר ומר׳ אף יי׳ בכם ועצר
השמים וג׳ע מאי אתא לתקוני
במשלי ועוד מה נורך לומר
ועבדים דהוה סגי בבנים או עבד
ועוד מה נורך לומר הרבה מ׳ל
מ׳ל מעט ויר׳ דק׳ל במאמר ועצר
השמים דמשמע דבקים עשה
כן כדי שיאבדו וזה הפך הפרש
כי יי׳ הטוב והמטיב ואין רע
מלמעלה וכל דעבדין מן שמיא
ועוד אומר סמוך לזה ואבדתם
מעל הארץ כי מה ענין זה אל
נשמים ומ׳ש המפ׳ שע׳י עניר
יאבוד התבואות יאבדו מהר לא
ממ׳ש מעל הארץ הטובה שנרא
הגלות ממנה ואין זה ענין לע
נשמים ולזה השיב רשב׳י ב׳ ת
הא׳ שהרע אינו נמשך כלל מא
וכמ׳ש רבים שבמה שיי׳ מסתיר
מהרשע מעצמו נאבד והרעה תדביקנו ע׳ד עונותיו ילבדונו כו׳ וי
ביד פשעם וכן אמר לקמן בפ׳ ראה מפי עליון לא תנא הרעות והט
הרע׳ באה מאליה כו׳ ולז׳א משל למלך שהיו לו עבדים כו׳ שלהיותם
ממנו הנה לטובתם צריך שיפתח ידו אמנם לרעתם אין נורך רק
שיסלק ידו ממזונותם הם בעצמם מתים ברעב וכן האנשים אחר
מעצמם מתים לולי חסדי יי׳ הנה במה שיסתיר פניו מהם הם מתים
לא עשה הרע׳ ולפ׳ז יהיה מאמר ואבדתם מהר׳ מצרן אל ועצר את ה
לומר שבשם שבעצירת שמים אין יי׳ פועל הרע רק מסתיר פניו מה
כן באבודם מעל האדמ׳ וכל הדברים וכאומרו בנים ועבדים ירמוז
יחסים אשר לנו עם הש׳ית הא׳ בנים כאומרו בנים אתם ליי׳ אלקיכם
מצד חביבותי׳ נבן ומצד היותנו חלקו והב׳ עבדים באומרו כי לי בני
עבדים וזה מצד היותנו עובדי עבודתו ומצד היחס הא׳ ראוי לדון ב
ומצד היחס הב׳ ראוי לדון במשפט ע׳ד אם בבנים אם בעבדים אם
רחמנו כו׳ והכונ׳ פה כי בין בפי היחס הא׳ או הב׳ לא יבא הרע מאתו
אלא מעצמו ימשך להסתרת פניו ממנו באותו המלך שעבדיו ובניו
נדונין בענין א׳ וכאומרו הרב׳ רמז לענין אחר אגב אורחי׳ והוא שעם
האנשים רבים לא תהיה ההשגח׳ כוללת רק פרטית לכל א׳ בפרנס׳
באומ׳ פותח את ידך כו׳ בענין המלך שהבנים והעבדים הרבים יהיו
על ידו תמיד והתשוב׳ הב׳ שהרעות מכוונות אל תכלית הטוב כי באשר
איש את בנו ייסר יי׳ את האדם להחזירו למוטב ומזה הנד יבנו היי
לבעל הרחמים באו׳ כי אם הוגה ורחם כו׳ ולך יי׳ חסד כו׳ וזה או׳ יי׳
ויי׳ לקח כו׳ כמ׳ש הרמ׳ע ועז׳א הבבר והמקל ירדו כרוכים כלומר
והעונש כרוכים זה בזה והתכלית לתת השכר ולזה יהיה המקל לרדו
מוסר טוב ולזה לא הוצרך להזכי׳ כאן הספ׳ שאין הכונ׳ אלא אל אדיקות
ועונש וא׳כ מ׳ש ועצר את השמים יהיה בפשוטו כי יי׳ בהשגח׳ יביא
ולפ׳ז אמר ואבדתם מהר׳ כי האבוד יהיה מיד יי׳ לפי שהגלות טוב לי
כדלקמן ולפי שאין הכונ׳ החזק רק המוסר שבה לשון הכתוב דכתיב
ונקט מקל שהוא להוכיח התינוקות ועז׳ה ג׳ מתנות שניתנו לישראל
יסורין שע׳י הרע יתייסרו אל הטוב׳ ומ׳ש בבר יר׳ לפי שהו׳ מור׳ על המ
באו׳ לאגורת כסף ולבבר לחם עד בבר לחם לומר שאפי׳ לשבר מעט
כנגדו המקל שע׳י יתייסר ובזולתו אי אפשר גם יתבן דאשמעינן שה
הכתוב בתור׳ אינו אלא לסמך בעלמ׳ להתפרנס בעה׳ז ועיקר שמור לע
ולהכי נקט בבר המורה על המיעוט שאין התכלית רק מזון מה׳ ור׳ אל
המודעי השי׳ תשוב׳ ג׳ והיא הנכונ׳ בשאלה זו כדכתי׳ לעי׳ פב׳ד סי׳ב׳ שתכ
הכל אינו אלא עשות היושר והטוב והוא שתתקיים התור׳ אלא שהשנוי
המקבלי׳ כי מי שיזכה יקבל את הטוב ומי שלא יזכה יקבל הרע ואין
שנוי בחקו ית׳ שתכליתו עשות משפ׳ והחוט׳ דמו בראשו וז׳א הספר והס
ירדו כרוכי׳ שהעונש דבק ונמשך אל התור׳ שהיא הנמוס השלם שהרע
בהכרח למי שלא יקיימנה ולזה לא הזכיר השכר עם היותו אמיתי
שאין הכונ׳ רק להשיב על ענין העונש ולומר שהוא מתחייב׳ מהדין והמ
התוריי והביא ראיה מלהט החרב המתהפכת כו׳ שהכרח שמיר
התורה ודיינו יבוא החרב המתהפכת ועי׳פ התשובו׳ האלו יתישב ג׳
מה שיקשה לקנת שירא׳ שנוי אגלו הטיבו לזה והרשיעו לזה שמאח׳ שהר
והטוב׳ באין מאליהם או שהתכלית אגלו ית׳ עשות הדין או להטיב א׳כ א
שנוי רצון אגלו ית׳ ועי׳פ הדברי׳ האלו יתפרש מ׳ש לקמן פ׳ ראה אם תא
ושמעתם למלך שאמר לעבדו הרי מונייק כו׳ כתאכתיב התם בע׳ה וה
אפשר לומר דרשב׳י ור׳א תשובתם אחת שהשנוי בפ׳ המקבלי׳ אלא דרשב
דבר בבחינת שכר המנות שהעונש כרוך בגדו ובל א׳ מקבל
הרא

אלא קבוצה כנגד נחילות חסרים וכיוצא דאסבר לעשותה ע"י מחרים
כדחיים מפניית ס"ת אבל בסתי מעבר לעשותה ע"י מחרים כנגד סדיה חובת
אנוש לייקם נחיית מצוי ס"ת ולפ"ז לא נצטרך לומר דחיית כת"ד מעשה
גדול כדפתיבנא כם"ח סוף פל"ה מ"ק דתנן כפ"ד דמכות הלומד על מנת

ללמד מספיקין בידו ללמד
וללמד על מנת לעשות מספיקין בידו
יכול מ' ללמוד וללמד ולעשות דכיון דמנו סיבה
תלי' טו על מנת לעשות אמה ריסק כלומר שלא
לעשות יכיון דכי הדי נוגעה נות לו
סא' לה שלא נכרה היכי קאמר מספיקין בידו
רחב"ם ללמוד וללמד דמשתע בחכיב קצת
כיון דמסייעין זאזו מן הספיים שלא
פתיהו מכיב ללמד ע"מ לעשות ות"ס
תלי' ית החסי' שיאכן מקפי' לה מהי' כוכ' ללמד
יפת' מג מתחלה אל הלמוד לכך יסיעוהו מן
תני' קה הסמיים לקניים אל כוכבו כת"ם מתוך
סם קו שלא נאמ' כה לעסו' ומחר למודו יסחר
יחנ' כה למקרא בתירגו ומשם שיהיה כר' יוסי
בן יועזי סהיה מלם גדול ומשם שיהי
כחלוצא מחר והמעשיות הללו עדיים
נחמני' על מחמת זה הפי' לה דק דמין
ענין לשלא לעסה סהוא רוצה
לעשות המצות אף על פי סהוא
שלא לשמה כדחיכינא אבל זה
שכוונתו שלא לעשו' לא יתכן סיסייענו
מן הסמיים וקבדי' שכינת מין פדומן
ככון כי ענין אינא מקרא היה לו שעם
היוחנן בן היה חכם ומכיכו רבי' כחותו
כנון דומן ואחיכיפול וירבעם אבל
ירמי' ה יאמר האמת דמספיקין בידו ללמוד
דמשלח ליסי' מוסנת מן הסמי' לסייעו
לה יתכן וה"ל מחק קנסם וגורם
מין מספיקין ודכיכו יוכח ז"ל כי' ע"מ
סם מו ללמד לעשות בקדוק יגם זה דוחק ות"ס
דכרי לג המסיע מספיקים נמורים שלא
מהאחד היה אחלש למודו אל הלמוד
כחם' נכרך נפשו בחסק התורה והכיר
גודל מעלתה ואחר ללמוד כל מה שיוכל
יעשה ולזה מספיקין בידו כפי מסר
נוב לן שלא כחחביבו מתחלה ללמוד וללמד
ומשני היה כוכתו מתחלה כדי לעשות
רנון יכרו לכך ואלו היה מות לו ספו'
כל היום ומשם רנון יוכרך היה עושה

לעשות זוכה להקביל רוח הקדש מה טעם לשעון השמות לעשות
ככל הכתו' בו כי או הצליח דרכיך ואו השכיל אלא

רוח הקדש בסה ראה אמר משביל לאיתן האזרחי'

ז ונתתי נשמיכם בעתם א"ר יונתן נ' נתנו מתנה לעולם תתורה
והמאורות והנשמים התורה מנין שנא' ויתן ל משה ככלותו
המאורות מנין שנא' ויתן אותם אלהים הנשמים מנין שנ' ונתתי
נשמיכם בעת' רבי עוריה בש"ר שמעון בן לקיש אומר אף השלום
דכתיב ונתתי שלום בארץ רבי יהושע בן נחמיה אמר אף הישועה
דכתיב ותתן לי מגן ישעך רבי יצחק בר מרין אמר אף פרש' חים
הגדול דכתי' כיה כה אמר ה' הנותן בים דרך ובזין שארש יורד לתוכו
מיד מה רבי הנחומא אמר אף ארץ ישראל דכתיב ויתן להם ארצות
גוים ורבנין אמרי אף הרחמים דכתיב ויתן אותם לרחמים וי"א
אף נקמתן של ארום דכתי' ונתתי את נקמתי בארום ביד עמי ישרא
ח ר"א ונתתי נשמיכם בעתם ברביעיות אתה אומר ברביעיות או
אינה אלא בערבי שבתות אמרו אפילו שנים בשני אליהו
והנשמים יורדין בערבי שבתות אינן אלא סימן קללה הא מה אני
מקיים ונתתי נשמיכם בעתם ברביעיו' ר"א ונתתי נשמיכ' בעתם
בלילות כיסי הורודוס המלך היו נשמי' יורדים בלילו' בשחרי' נשבת
הרוח נתעורו העבים ורהה חטטה נתגנבה הארץ והיו פועלים
יוצאים ועוסקין במלאכתן וירדין שרצון אביהם שבשמים מעשיה'
ר"א ונתתי נשמיכם בעתם בלילי שבתות מעשה כיסי שמעון בן
ששח וביסי שלמצה המלכה שהיו נשמים יורדים בלילי שבתות
ער שנעשו חשים בכליות ושיעורים בנרעיני הותים וערשים כרינרי
וחב וצברו מהם חבמים והניחום לדורות הבאים להודיע כמה חטא
נורם לקיים מה שנ' עונותיכם הטו אלי וחמאתיכם מנעו הטוב מכם
ר"א ונתתי נשמיכם בעתם לא נשמי כל הארצות מה אני מקיים
ונברכו בך כל משפחות האדמה ובזרעך אלא שיהיה השבע בארץ
ישראל ורעב בכל הארצות ויהיו כל הארצות באין וליסחין מכם
פירות ומעשירין אתכם בכספי בעניו שנ' וילקט יוסף את כל הכסף
וכתיב וכישוך רבאך שהיו כל הארצות רובאות כסף ומביאין לא"י
ס עי' כמה נשמים יורדים והארץ עושה פירות ר' מאיר אומר ער

ב"ר יוסי אומר ער ג' על ערעתיה רר' מאיר ראמר ערב ' יורה
ומלקו' יור' במרחשון ומלקוש בניסן ע"ר ר' יוסי הדוא אומ' קדשלש'
יורה בכסליו ומלקוש בניסן ונשמים באמצע הרי ג' ר' חוסחאי ב"ר
יצאי אמר הרי הוא רכתיב כי לשלג אמר הוה ארץ ונשם מטר ונשם
הרי שלשה משרות שנים הרי ה' ורבנין אמרין ז' אילין המישיתה
יורה ומלקוש יורה בכסליו ומלקוש בניסן הרי ז' אמר ר' אבהו עבר
דשרסיא

הוינא קומי בנישתא

נוח לו לאחר שלא נכר שכבר כתבו התום כפ"ק דע"ז נכרי בנותו זכחוק שי
למכותינו דהייכו כסתם דחינכי אבל כנדיקים מסריחם ומין להקי
תת"ם בפ' מקום שנהגו לעולם יעסוק אדם בתורה וכמנו' אפי' שלא לשמ
מתוך שלא לשמה בא לשמה דהתם הא תקיים התנות שלא בפ"ם מלכי
סחינו חפן לעשותן כלל כוח לו שנתפכ' שלייעסו
נכרי שו רשע גדולם מכשלא נכרה סיה
מתנתום מת בעניו דש עכ"ו טוב ה
שלמד שלא לעשות ולשכר לנות דמ
דרש ר' חייא סחין קטן זוכ לשה
חשבה שכולל אי שסיס כדחי' בפ
לה"ק נוח לו שלא נברא סחף שלא נברא
כלל אין הפרש בינו ובין התם בינא
מרח אחו מכל דעת ר' יוחנן כת"ר
חשבה שנזרש ולז"ש נוח לו שנתפכ
שלייחו כי אין זוכה לשה"כ חי
שנזרש ולזה היה טוב מזה שהוא ר
אבל אין נוח לו שלא נברא כלל ז
לא היה לו חלק לעה"כ כלל וזה חי
שהוא רשע אפשר שיהיה לו כד ש
על אויק דבר ולפחות יש לו חי
בעה"ז ואין אפשרי לאחר כאן מ
דות הקוד"ה כ"ש כתר תנלית שבפ
ל"ג: ג' כתנו אחנו כו' לעיל פ"ס
ומשם פרשיני הרביעיו' אי' בתרחי
עד ר"ח כסליו דהוי ואין רביעי ר
וכ' וג' כדאי' כפ"ק קונם יין ות
חינה שלא כערבי שבתות כר' דמפ
דאחלת יהידת נשמים היה בע"ש
שלא ירדו עד שנברא אדם הר"ו
רחמי' עליהם כת"ר פ' וכלכ
הסדה סד"ה דע"ם קרי עתם פ"ק
נפקא חינה סיהיו בע"ש בשב
הרביעיות סייכו מפני אדם ש
תועלתם וברכם שלכל היותם בע"ש
כיו אח מתי נפק"ם ומשנ"ם
כותן מירדו אחלה היו מבליחים פ
סהוה זחנן הטבחי ה"ל לפי מנהג
אחר יכולה סייכו כדרך אחרים ש
כשנברא העולם כדאי כת"כ כיו
דלמ"ל סיו הנפתי כדר' ירמיהן מחר
להורות שעניני התכוחות כברכה
אחר נתן בתחל הכריחם בשבי ל
ביתי אחת שלא ירדו נפתי ויהי הש

תאב להם סימן קללה לפי שעוסקין בנרעיני סב' לנת' ולב' ומבטערים כהם ומשנה
בלילות שכני אדם מצויים בכתיהי ולא כיום מתבטערים כהם ומשנה
מחלכתן והה דלא מפ' בעתם הרחוי לתבותו וכדאחר לעיל כרביעיו
כת"ם הר"מם ו"ל דהחוה תנשמיכם נפקא דמדלא קאחר ונתתי הנשמי
חלא ונתתי נשמיכם משתע הנשמים הנרוכים לכם ומתן לאחר ברביעי
אני מתרץ דנשמיכם משתע למעוטי כל האדנות כדלקמן ביסי הורוס
פי' כזמן שהיו עוסקין בנגען כ"ם כדחית כפ' סדר תענית בלילי שבתו
שכבל מבויין כבתיכם שחין יוכלין לחלכתכם אבל כיום משכת אל
שחין יוכלין לחלכתן לבני כנסיות ולכתי מדרשות כת"ם הר"ש
ו"ל וכפ' הבו לחני כלילי רביעיות וכלילי שבתות ובכן היו כימי משתה
משה ופרש"י בלילי רביעי שחיין טורח על בני אדם לחיין הולכי כדרכ
מפני חנרת בת מחלת וכתב הר"ם שלפי זה נרוך לומ' בשבת לב' בלילו
ואחר שכב' בלילות הללו סולטים ב' כבניים רעים ומזיקין ומשם שכל
בלילי רביעיות ומחדים בלילי שבתות ואין החכמים מבחיים
מפני החזק החנוע ליוכלים מבחיים בחוחן הלילות ומשום הכא נקפ
בלשון רז"ל בחנרת בת מחלת כדחיכיו כפ' אע"פ שלא יצא אדם
לא בלילה רביעיות ולא בלילי שבתות מפני סחנרת בת מחלת יוצאת ו
ואחר דוקא בלילות שכל חיני מזיקין סולטין בלילה אבל בימים אפ
מחדים סולטו בכל יום ד' ושבתי בכל יום שבת ע"כ ו אין החכמי בחנרת
חלנחת מבחיכם ואיתא דהחם נרסי' מעיקרא הוה מבחיכם כל יומ' אחמ
חדה פעם היה רבי חניכא בן דוסא כו' עד שבא לו בלילי שבתות ולא
רביעיות ואי על מחלת הבבכי' ס"ל כוותו ר"ל היכי קאמ' דמעיקר הוה
מבחיכם כל יומא והלא מחלת הבריחה מחלת הבבכים החלו בלילות אלו
היה ולא בשאר לילות ועוד בשאחרה תורה נשמיכם בעתם היכי דמ
בלילי שבתות ולילי רביעיות ם אין בני אדם יוכלי מפני הבבכים הנ' כיו
דבכל הלילות נמי היה מבית היזקיהו ודוחק לו שעל שעה קלה מסולטים
בכל לילה לפי שהם חוזרי חלילה שעה אחר שעה לעול' בכדי לאחנשינו
על חוקה שעה הוא דקאמ' דהוה מבית היזק' ואחבחיכם ואחבם לומ' שבת
לא היו נחנני' בני אדם לנחת בכל הלילה ועוד אין יכולי שבבר עם ר'
להת קאמ' אי דאמרי נזר עליה שלא אעבור ביסוד ואם על היזק הבבני
פעמים שבדרין היזקם מנוי גם ביסוד שלא ודאי חייני בדים הם ואחרת מ
שלהם וק"ת כך מנהג היון לא ס"ל כהוח [illegible]

שלא

אלא ליוצא יחידי אפשר שיבאו בחבורה ולכן לא אמר אלא לילי שבתות שאין דרך בני אדם לצאת בהם כל · מעשה בימי שמעון בן שטח בפרק סדר תעניות גרסי׳ שכן מצינו בימי שמעון בן שטח כו׳ ופרש״י כלומר וא״ת אין ספק בגשמי׳ של ב׳ לילות בשבת מצינו בימי שמעון בן שטח כו׳ ואפשר דמאי דפייתי עובדא דשמעון בן שטח לומר

שע״י שהיו הגשמים בעתו׳ הללו היו התבואות יפות שבשהגשמים יורדים בימים רצופים מטשטשים את הארץ ואין התבואה כ״כ יפה אבל כשהן בהפס׳ בזה יותר נכון · ר״א ונתתי גשמיכם בו׳ אע״ג דעד השתא הוה דריש ואזיל בעתם והשתא דריש גשמיכם קאמר דבר אחר משום דעד השתא דדריש בעתם שלא כפשוטו הייינו משו׳ דהוה דריש גשמיכם מגשמים הצריכי׳ לכם בדכתיבנ׳ לעיל והשת׳ דדריש גשמיכם בענין אחר יפ׳ בעתם כמשמען ·

ולא גשמי כל הארצות דגשמיכם למעוטי גשמי אחרים לומר גשמיכם דוקא אתן ולא גשמי אחרי׳ ומה שלא דרש לכם אתן גשמים ולא לאחרי׳ אלא מי מתכית וכדאמ׳ כפ״ק דתעניות א״ר

רדפיא דלוד ושמעית קליה דר׳ שמואל בר נחמני יתיב ודרש רבנן בשם חזקיה אמר בשעה שישראל עושין רצונו של הקב״ה פקירה אחת הוא פוקד הארץ וסיר הוא עושה מה טעמא פקרת הארץ והשוקקה רבת תעשרנה שהיא עושה לכם א׳ לעשרה רבי ברכי׳ ור׳ חלבו ור׳ פפי בש״ר לעזר אמר פעמי׳ שעושה בוכות איש אחר בוכות עשב אחר בוכות שדה אחר ושלשתן בפסוק אחר שנא׳ שאלו מה׳ מטר בעת מלקוש העושה הזיזים ומטר גשם יתן לכם לאיש עשב בשרה לאיש ולא לאנשים לעשב ולא לעשבים לשרה ולא לשרות הביאו המעשר אל בית האוצר ברכה עד בלי דיי מהו עד בלי דיי ר׳ יונה בר אבא בש״ר יוחנן אמ׳ דבר שאפשר לך לומר עליו דיי הוא ברכה רבי ברביה ור׳ חלבו ורבי אבא בר כהנא אמר בשם רב עד שיבלו שפתותיכם לומר דיינו ברכות דייגו לפי שבעולם הזה נשמים טרדות לעולם יוצאי דרכים מצירין בהם מפרשי ימים מצירין בהם ודורכי גרנות ושחי גנות אבל לעתיד לבא הקב״ה עושה אותן ברכה מה טעמא ונתתי אותם וסביבות גבעתי ברכה והורדתי הגשם בעתו גשמי ברכה יהיו ·

שמעשי׳ אפי׳ לעכמן דאינו דומה יחידי׳ העוסקי׳ במצוה למרובי׳ כמ״ש ו״ל וה״כ מני לתרוצי הכא דכשנה שישרא׳ עושין רש״מ דקאמר היינו שכל הדור צדיקים ועי״ל דעושין רש״מ היינו שאינן עושים אלא מאהבת י״י ואינן עושין רש״מ דהת׳ היינו שאינן עושין אלא מיראה ולעול׳ צדיקי׳ הוו ובכהאי׳ דאיתא בפ׳ בשם הכהן תרי תלמידי וכו׳ תרויהו צדיקי גמורי אתון אא מר מאהבה ומר מיראה · מה טעמא פקדת הארץ איכא למי׳ דהכא משמע דפקידה היינו פעם א׳ ואלו בפ״ק פלי״ם דע״א גבי אפקוד עליכ׳ את עונותיכם מפ׳ שנפרע מעט מעט ופר״ש׳ פקידה משמע מעט מעט כאדם הפוקד את וכריה״י חבירו לפרקים אלמא פקידה היינו פעמים רבות בסירוגים מעט מעט מלאכי״ג וי״ל דה״כ פקדת הארץ היינו ומכין טובה לפרקים אלא מיהו בכל ומכא ומנא שני בגות פקיד׳ שבזמן שבורך לגשמי׳ לתבואות אתי׳ חדא ובשבורך לפירות האילן אתי׳ חדא א״נ שהפעם יחזקאל לד הא׳ בשנה זו ופעם הב׳ בשנה אחרת והזוקק לו׳ כן ולא פעמי׳ רבו׳ דפקידה בריכי בשנה א׳ למין א׳ דא״כ מאי

שומה מי גשמי׳ וכל העול׳ כולו שותה מתכית דא״כ ונתתי לכם גשמי׳ מבעי ליה אבל מדקאמר גשמיכם משמע דאפי׳ מה שהוא גשמי אחרים דהיינו מתכית לא אתן להם א״ק אימא דאתא למימר שגשמי אחרים לא יתן יי׳ על ידו אלא ע״י שליח וכדמשמע דדרשי בספרי מדמייתי וכן הוא אומר הנותן מטר על פני ארץ כו׳ ובפ״ק דתעניות יליף מיניה דא״י משקה הקב״ה בעצמו וכל העולם משקהו ע״י שליח וי״ל דאין זה תלוי בשישרא׳ עושין רצונו ש״מ דקאמר לה הכא ותנא דספרי מאי סבר דא״כ דכשאין ישרא׳ עושין רצונו של מקום אפי׳ א״י משקה ע״י שליח ·

ורעב בכל הארצות ומ״מ ונברכו בך מתקיי׳ כמה שמתפרנסי׳ ע״י ששבע שבא״י ולולי זה היו מתים ברעב ובזה יתקיים מ״ש לעיל ס״א ונברכו בך הגשמים בזכותך ·

רובאות כסף זכות כסף שמתשיבות בספם לא״י ופי׳ וכימיך דבאך כמ״ש רש״י שם וביאים שהם טובים לך כמנין ימיך כל הימי׳ שאתה עושה רצונו של מקום יהיו דובאך שכל הארצות דואבות כסף כו׳:

רובאות כסף ומביאים לא״י ולפ״ז הא קרא לא איירי באשר לבדו אלא בנגד כל ישרא׳ וכמ״ש רש״י גבי ברזל ונחושת מנעליך ויתכן אלהיות אשר יושב בסוף א״י כמ״ש שם הרמב״ן ועוד שיושב לחוף ימים דכתיב אשר ישב לחוף ימים נקט מלאה באשר כי תחלת הכנסת הכסף מארץ אשר לכל א״י וע״י שהיא לחוף ימים יבואו שם רוב הקונים הפירות באניות סוחר ·

עד כמה פעמים גשמים יורדים ונפקא מינה למבעי רחמי׳ דלאמן דאמר עד ג׳ כנו רחמי אפילו פירדו כ׳ שעדיין אין ספק בהן א״כ לאסבר קראי בדאמרינן בעלמא · עד כמה פעמי׳ כו׳ כר׳ דמייתי לה הכא למדרש גשמיכם הצריכות לכם לבד דהיינו כ׳ לאמר וב׳ לאמר לא בחות ולא יותר פירכוי הגשמים כער דיומא דמטרא קשה כיומא דדינא · יורה בכסלו אע״ג דר״מ יורה במרחשון כדתני׳ בפ״ק דתעניות מכיון דהא פסיק התם הלכתא כר׳ יוסי דאמר בכסלו ונקט הכא כבעל המדרש הכי לקושט׳ דמלתא ואע״ג דאר״ע קאי לא קאמר כותיה אלא לענין היות יורה ומלקוש ב׳ יורה׳ בכסלו והא דכתי׳ ויורד לכם גשם יורה ומלקו׳ בראשון מפ׳ בפ״ק דתעניו׳ בימי יואל נתקיים מקרא זה שיור׳ ומלקוש היה בניסן ע״י כס שירד׳ להס׳ רביעה ראשונה בא׳ בניסן וזרעו ב׳ ג׳ ד׳ וירדה להם רביעה שניה בה׳ בניסן א״נ עד ג׳ יורה בכסלו ומלקוש בניסן : ונשמים באמצע כלומ׳ אע״ג דקרא ל״ק אא יורה ומלקוש היינו תחלת זמן הגשמי׳ וסופן ולעולם איכא גשמים באמצע · הרי׳ ה׳ והא דלא מני נמי שלג דפי׳ דקרא שהשלג חשוב בה׳ גשמים כדאי׳ בפ״ק דתעניות ופרש״י דהכי משמע קרא כי השלג יאמר הוה ארץ כשיאמר לשלג הוה ארץ הרי הוא כגשם מטר וגשם מטרות והרי יש כאן ה׳ ות״מ יליף שפיר דה׳ גשמים בעו פירות דמדקאמר דשלג יפה כה׳ גשמים אלמא לצורך הפירות ה׳ גשמים דאי בכביר מהגיסני מאי נפקא מינה לימא דשלג יפה כמספר הגשמים הצריכים ודבנין אמר דו׳ בעי׳ והכא לא נקט אלא ה׳ דשלג לא מהני אלא כה׳ ·

הרי ז׳ וקרא דיורה ומלקוש לא נקט אא תחלתן וסופן כדכתיב וא״ת ומכליה דה׳ דכי לשלג יאמר הוי בר מיורה ומלקוש י״ל דמשמע ליה דהוו בזמן השלג וקאמר קרא דאי אתי שלג בהשוא זמנא מעלי בה׳ גשמים שהיו צריכי׳ או ומינה דאין יורה ומלקוש מעכינן דבר״ח בכסלו דהוא זמן יורה אכתי לא הוי זמן שלג כרוב השנים וכן בניסן דהוי זמן מלקוש השלג חלף הלך לו ברוב השנים ·

פקידה אחת וא״ת והא מטר ארבכם כעתו יורה ומלקוש גבי אם שמוע תשמע כתיב י״ל דאע״ג דבפקידה אחת עושה פירות עשרת מינים היכא דאיכא יורה ומלקוש עדיף טפי ועי״ל דא״כ דהתם איירי באין עושין רצונו של מקום וכדמוקמי׳ בפ״ביגל מברכין ואספת דגנך בזמן שאין ישר׳ עושין רש״מ ופי׳ התום׳ דמיירי ולאי פצועין רש״מ אבל אין עושי׳ רש״מ כ״כ דאינן צדיקים גמורים ומה״רר שלמה ן׳ יעקב ז״ל שמעתי דא״כ דואספת דגנך מיירי בצדיקי׳ וזמן שאין ישרא׳ עושין רש״מ דקאמר היינו שבכל הדור אינן צדיקים ולהכי לא עדיף כולי האי זכות הצדיקים

רבותא ועוד דמדכתיב ותשוקקיה משמע שהארץ לא שבעה מים שעדיין בתשוקת הגשמים היא ואין זה אלא מפני שלא היתה אלא פקידה א׳ ועכ״ רבת תעשרנ׳ ואף ש״מ פקדת הארץ ותשוקקיה מלפני׳ אבל מכאן אינך רב תעשרנה אין כן דעת רש״כן אא דכוליה קרא בזמן הרצון כמשמעו׳ דקר ופקדת עבר במקום עתיד א״ק דמדכתיב בתריה פלג אלהים מלא מי ברביבים תמוגגנה משמע שירדו גשמים רבים וי״ל שמברכת י״י שבמע גשמים ימלאו פלגים יבלימים ותתמלא הארץ כאלו ירדו גשמים רבי׳ וגדול מזו אשכחן בימי ר׳ דלא אצטריך עלמא למטרא ואפ״ה כי הוו עקרי פוגלא ממטרא הוה קיימא בירא מלא מיא כדאית׳ בפ׳ הפועלים ·

אחר לעשרה שבמקום שהיה ראוי לעשות א׳ עושה עשרה ומה שלא פי׳ תעשרנה לשון עושר דתעשירנה מבעי ליה : פעמים שעושה בזכות איש כו׳ כר׳ דמייתי לה הכא למדר׳ קרא דידן בהכי דגשמיכם אתא לומר לכל אחד מכם ומדכתיב ונתנה הארץ יבולה נ״ק יבוליה משמע אפי׳ מין אחד ומדכתיב ועץ השדה ולא קאמר ועץ הארץ כדכתיב בקללות משמע אפי׳ שדה א׳ · בזכות עשב א׳ כו׳ בפ״ק דתעניות דריש יכול לכל ת״ל לאיש יכול לכל שדותיו ת״ל שדה אי שדה יכול לכל השדה ת״ל עשב בי הא דרב דכיאל הוה ליה היא׳ גינתא כל יומא הוה אזיל וסייר לה אמר הא משרא בעיא מיא והא משרא לא בעי׳ מיא ואתא מטרא וקא משקא כל היכא דמבעי ליה מיא ולפ״ז עשב הוי בכיר משדה וכן פרש״י שם עשב בשביל ירק אחד יורד עליו מטר וכר׳ מדבריו אפי׳ ירק כל שהוא אבל לפי אגדתנו דנקט בזכות עשב בזכות שדה כריך לומר דשדה א׳ הוי בכיר מעשב אחד וכ״ל דעשב א׳ היינו מין ירק אחד דאיתיה בכמה שדות ושדה א׳ אין לו אא בשד׳ א׳ וא״ת א״כ לימ׳ שדה ולא היה כ״ל עשב י״ל דשד׳ א׳ שדה א׳ שיש בו מינין הרבה אבל מפני מין אחד אפי׳ בשדות הרבה לא והא דלא מפ׳ הכא כשטת הגמרא דמדכתי׳ שדה בסיפא משמע דהא בכיר טפי אבל בעלי הגמ׳ סביר׳ להו דא״כ לא היה צריך לומר עשב דסבירא להו שדה א׳ לא שנא כולו מין א׳ או מינין הרבה · לעשב כו׳ לשד׳ כו׳ פי׳ הצריך הי״ן כמנ׳ ב״א ד בעבו׳ שדה שהוציאו ממנו מעשרותיו כראוי וכן בשביל מין א׳ תירק שהוציאו מעשרותיו כראוי וכר׳ שהזקיקו לזה משום דמייתי בסמוך הביאו את המעשר ואין זה אמת שפי׳ עשב ושדה שאע״פ שלא יצטרכו הגשמים אא לצדיק א׳ ולחלק א׳ משדותיו יבואו הגשמים בזכותו כדפי׳ ·

הביאו את המעשר כו׳ כר׳ דמייתי לה הכא דהא דדריש לבר שאפשר כו׳ היינו שהברכה הן הגשמים היורדים מארובות השמים ומה שאומר דיי ברכה הוא משום דגשמים אינן יורדין אלא לשדותיהם ולכן כשיראו שיש בהם די מחסורם יאמרו בית ישראל דייגו דאלו היו לכלל העולם אין להם לומר כן שאף אם יש להם בדי צרכם עדיין צריכים לשאר העולם ומהכא סייעתא להא דקאמר שגשמים בזכות מיוחדים לשדותיהם לבד ·

דבר שאפשר כו׳ דקרא קתפ׳ הדבר שאפשר לומר עליו דיי זו היא הברכ׳ דקאמר דהיינו גשמי׳ כי על דבר זה הוא דאפשר לומר דיי שאחר שירדו כצורך יאמר די אבל על שאר ברכות כגון עושר ובנים אין קצבה לומר דיי כי עיני האדם לא תשבענה וכן עוצר רחם ולפי זה כ״ל דמלת כל בלתי דבקה למלת דיי וה״פ עד שתאמרו כלי כלו לא צריכנ׳ תו כי די לי מה שנתת ומגילא שמעינן דבגשמים דבאמר בהן כך מיירי א״ק מאי לשון שאפשר הא בכל מיני ברכות נמי אפשר לומר בהן די אם יסתפקו במה שבידן ולא הי״ל לומר אלא שדרך לומר בהן די או שצריכין לו׳ די כי ברבויים מפסידות התבואות ומבערות האנשים אבל בירוש׳ דפרק הרואה גרסי׳ דבר דא״א לך לומר עליו די ולפי זה ה״פ דבגשמים מיירי דהוא דבר שאי אפשר לומר עליו די שאף שירדו עתה כדי ספוקן עוד צריכו׳ אחר זמן ולכן אי אפשר לומר עליהן די שהם ואפי׳ על שעת רבויין אין לומר די כדאמר בפ״ג דתעניות דא״א להתפלל על הגשמים שילכו להן אבל בשאר ברכות אפשר שיאמר אדם די לי כזה כמ״שה ריש ועושר אל תתן לי ולאמר אמרם די ליבנים כדאי׳ בפ׳ הרואה ולפ״ז פי׳ בלי די שאין לומר די א״ק

ולפ' ו מאי עד ומאי כ'ק.עד פיעו'חדוכ'פתרנו פלא יתרכ'עוד ולא תוכלו לומ' דייקרוב דה'כגרסי'דבר פאי אפס'אכל לפ'ז כ'ע אמאי מייתי כיאו את המעבר הכא · שיפלו ספתותיכ'דרך גוזמא או פי'שכל זמן ש כלו ימיהם כטוב יהיו אומרי' ונמצא פיכלו ספקותיהם עמהם כהיותם אומרי' כן תמיד . ופי פטפה'ז כו' ככר

היותר טוב הספידים י'י פלא יהיו גוררים לישראל ושולטת ספעמים מנביהים אותה ועולה למעלה מכל האילנות והוא שאמר כסמוך ומכבש כמה אילנות אלא דהכא כנוף הנפן וכסמוך אפי בסרכי' א' ממנה ומספר סכבוש האילנות הוא מה שמסתכך סרכיט הנפן באילנות וקוצר אותם .

פרשה לו

א וזכרתי את בריתי יעקב הדא הוא דכתיב לפנים הארץ יסדת ומעשה ידיך שמים ב'ש וב'ה בית שמאי אומרים השמים נבראו תחלה ואחר כך הארץ ובית הלל אומרים הארץ נבראת תחלה ואחר כך השמים אלו ואלו מביאין טעם לדבריה' קעמון רב'ש ראינון אמרי השמים נבר' תחלה ואח'כ הארץ משל למלך שעשה לו כסא משעשאו עשה אפיפירון שלו כך כה אמר ה' השמים כסאי והארץ הדום רגלי טעמון דבית הלל ראם' האר' נברא' תחלה ואח' כך השמי' משל למלך שבנה פלטין משבנה התחתונים בנה העליונים כך כתוב ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים אמר רבי תנחומא ואנא אמרי' טעמא לפנים הארץ יסדת ומעשה ידיך שמים אמר רבי חנינא כל מקום שהמקרא מסייעה לדבי' שמאי משם בית הלל מסלקין אותו על דעתין דבית שמאי דאינון אמרו השמים נבראו תחלה ואחר כך הארץ שנאמר בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ על דעתין דב'ה דאמרי הארץ נבראת תחלה ואחר כך שמים דכתיב והארץ היתה תוהו ובוהו והארץ כבר נברא' רבי יוחנן בשם חכמים אמר לבריאה שמים קדמו ולשכלו' הארץ קדמה ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמי' אמר ר' שמעון בן יוחאי תמה אני איך נחלקו אבות העולם על בריי' שמים וארץ שאני אומר שמים וארץ לא נבראו אלא כאלפס וכסוי הה'ד אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים אמר רבי אלעזר ב'ר שמעון אם כדעת אבא שאם' בכל מקום הוא מקדי' שמים לארץ ובמקו' אחר הוא אומר ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים אלא מלמד ששניהם שקולין שוין זה כזה כמ'הם תורי' לבני יונה ובמ'א ה'א וכן יונה או תור מלמד ששניהם שוים זה כזה בכל מקום הוא מקדים משה לאהרן ובמקו' אחר הוא אומר הוא אהרן ומשה מלמד ששניהם שוין זה כזה בכל מקו' מקדים יהושע לכלב ובמקום אחר הוא אומר כלתי כלב בן יפונה הקנזי יהושע בן נון מלמד ששניה' שוין זה כזה בכל מקום מקדים בכוד אב לכבוד אם ובמקום אחר הוא אומר איש אמו ואביו תיראו מלמד ששניהם שקולים זה כזה אבל אמרו חכמי' האב קודם לאם בכל מקו' מפני שהוא ואמו חייבי' בכבוד אביו בכל מקום מקדים אברהם לאבות וכאן וזכרתי את בריתי יעקב מלמד ששלשתם שוין זה כזה ד'א וזכרתי את בריתי יעקב הדא הוא דכתי' נפן ממצרים תסיע מה הנפן הזה אין נוטעין אותה במקום טרשים גדולי אלא בולשין אותה מתחתיה ואחר כך נוטעין אותה כך תגרש גוים ותטעה מה הנפן הזו כל שאתה מפנה תחתיה הרי היא משובחת כך הם ישראל פנית לפניהם כל מלך אחר כך ותשרש שרשיה ותמלא הארץ מה הנפן הזו אין נוטעין אותה ערבוביא אלא שורות שורות כך ישראל הם דגלים דגלים הדא הוא דכתיב איש על דגלו באותות לבית אבותם מה הנפן הזו נמוכה מכל האילנות ושולטת בכל אילנות כך הם יש' נראים כאלו שפלים בעולם הזה אבל לעתיד לבא הן עתידין לירש מסוף העולם ועד סופו מה הנפן הזו שובת' יוצא ממנה ומכבש כמה אילנות כך ישראל צדיק אחד יוצא מהן ושולט מסוף העולם ועד סופו הדא הוא דכתיב ויוסף הוא השליט ויהי ה' את יהושע ויצא שם דוד בכל הארצו' ושלמ' היה מושל בכל הממלכו' כי גדול מרדכי בבית המלך מה הנפן הזה העלים שלה מכסין על האשכולו' כך הם ישראל ע'ה שבהם מכסין על ת'ח מה הנפן הזו יש בה אשכולו' גדולו' וקטנים הגדול שבהן נראה כאילו נמוך מחבירו כך ישראל כל מי שאחד מהם יגע בתורה וגדול מחבירו בהורה נר' נמוך מחבירו מה הנפן הזו טעונה ג' ברכו' כך ישראל מתברכין ג' ברכו' בכל יום יברכך ה' יאר ה' ישא ה' מה הנפן הזו יש בה ענבים יש בה צמוקים כך ישראל יש בהן בעלי מקר' בעלי משנ' בעלי תלמוד בעלי אגדה מה נפן זו יש בה יין ויש בה חומץ זה טעון ברכה וזה אינו טעון כך ישר' חייבין לברך על הטובה ועל הרעה על הטובה ברוך הטוב והמטיב על הרעה ברוך דיין האמת מה היין הזו כל מי ששותה ממנו פניו מאירו' וכל מי שאינו שותה ממנו שניו קהו' כך יש' כל מי שבא ומזדווג להם סוף שהוא נוטל את שלו מתח' ידיהן מה נפן זו בתחל' נרפסת ברגל ואח'כ עולה לשלחן מלכי' כך ישר' נר' כאלו מאוסי' בעו'הז דכתיב הייתי שחוק לכל עמי נגינתם כל היום אבל לעתיד לבא ונתנך ה' עליון וכתיב והיו מלכי' אומניך ושרותיהם מניקותיך מה נפן זו עולה על כל מסע ומסע כך יש' סופרין על כל מלכו' מה נפן זו נדלין אותה ע'ג ארזים גדולים כך יש' שנא' כסו הרים צלה מה נפן זו נשענ' ע'ג קנה כך ישר' נשענין בזכו' התורה שכתובה בקנה מה נפן זו השומר שלה עומד למעלה כך ישר' השומר שלהם למעלה שנ' הנה לא ינום ולא יישן שומר ישר' מה נפן זו נשענה ע'ג עצים יבשים והיא לחה כך ישראל נשענין בזכו' אבותם אע'פ שהן ישנים הה'ד וזכרתי את בריתי יעקב .

הה'ד

תלי' קד ידעת סדרכ' כמה ותני לפיומי כתלת' דנחמתא ויתכן דדרים גשמכם שיהיו מעין הגשמים המיוחדים לנו לעתיד כדרך פדרשו ונתנה הארץ יבולה כו' מעין ימי' אדה'ר מה טעמא ונתתי אותם כי' דכת' דכתיב וסביבו' גבעותי

בעי'פו ברכה מה.ג'ל תו גשמי ברכה יהיו אא לנ'לך שתשט תוע'מהם יספיקו כאופן שלא יהיה טורח' כהן א'נ מדכתי' לעיל

ראפי'ג ויטבו כמדב' ויסנו כיפרי' משמע למימ' שעשהיותם כמדב' וכיער' לא יגטערו בגשמים היורדים כנכפה כי גשמי ברכה יהיו כני סוס נער · הה'ד לפנים הארץ יסדת כו' מפום דק'ל

פם למה נזכרו האבות כאן שלא כסדר וזירתן ככ'מ בעי לתרוצי משום דסקולין הן כדאמרי' מייתי שאי קרא דמקדים אהרן למשי' שלא כדרך הכתוב בכמה מקומות וכעי' למי' דהיינו משו' דשקולין זה כזה כדלקמן ואגב אורחי'

ישפטים מח מייתי פלוגת' דרכוות א כסד' בריאתן דמר לייק מהכ' ומר מהכ' כדי לאתויי דעתיה דרשב'י דכאחת נבראו וטעם חילוף הכתובי' בסדרם משו' דשקולין זה כזה וככר פי' לעיל ס'א כל חלקי בריית' זו הה'ד נפן ממצרים תסיע

מדב'לב כו' משו' דק'ל סדר זכיר' האבות בכאן כדלעיל בעי לתרוצי דכיון דהדו' הוא שיהיו החיים נשענים בזכות המתים

ויקר'ים להכי הכא דמיירי בעתיד החיי' בזכו' האבו' המתי' נק' המתי' תחלה באחרונ' דהוי רבותא טפי דלא מבעיא המתים מזמן קרוב אלא אפי' המתי' מזמן רחו'

תלי' פו ישענו ישראל בהם וכ'ש לפי מ'ש כפ'ק דתעניות דיעקב אבינו לא מת דרשו' להזכי' תחלת יעקב דלא הוי כ'כ חדוש וסדר יצחק ואברהם שכבר מתו דהוי רבותא טפי ולהכי מייתי האי קרא דישראל נמשלו לגפן ואחד מטעמי מה

במדב'ב גפן נשענ' ע'ג עצים יבשי' כו' כדלקמן ואגב אורחיה מייתי נמי כולהו טעמי בן תגרש גוי' וא'ת מ'ש דמוי זה וכן זה שבסמוך וכן הא דאמ' לקמן מה נפן זו תפלין כו' דמפרש להו קראי

ראשית מב יהוש' י ד'ס ח יד מלכי' ח יד התם ומ'ש אחר הדמויים דלא מפרש להו וי'ל דמשום דמיירי בגלו' שענו' ישרא' באומות כדכתיב למה פרצת גדריה כו' פי' ג' ענינים אלו שהיותם למם בגלות הפך דברים אלו וכן ז'ש לקמן כך צדיק א' שולט מסוף העולם אפס' דהיינו דכתי' התם שלא קנייני' עד ים אבל אחר הדברי' לא שייכי לתלונת הגלות · בל מה שאתה מפנה תחתיה גרשי' וכן בילקו' ופי' שאלכד מה שמפנין האבני' ממקו' נטיעת' ממש גם מפניה מפני הטרשין שמ'מזיקין לה ע'ד ויעזקהו ויסקלהו גם אחר ענים וזרעי' מפנין תאכלה שלא יבקו מן הארץ ותכחיש כח הגפן

מיכה ג ישע'מס כל מלך ואיך זה בכלל מ'ש תגרש גוי' ותטע' דההיא' מ'י שסובר' להוריש גוי' להושיב' והכא במלכים של א'ל שהיו מגרי' אותם במלכי' אדו' ואר' וסנחרי'

תלים פ ואף לפי גרם' הילקו' דגרי' ל'מ מלכי' י'ל שאות' המלכי' לא היו כמ'י לבד אא

פסקכה עיקר מלכות' א'ל והיה לכם לתפארת חלק מה כא'י כמ'ש דבי' והכי משמע לעיל ס'א סוף פס'ה וא'כ לא היה הכרח הורינתם ליסוב א'י שכבר היה אפשר שיכבשוהו למקומם אא על גב

טובהה יוצא מתנה גרסת אגדת שמואל פרכיט אחד עולה ממנה : מכסין על האשכולות שלא יכה שרב וספש ורוחות כך ע'ה חורפי' וזורעין וקוצרין מה שת'ח אוכלין ·

קמם טעונה ג' ברכות דארכעה אשכחן אענבים בור' פרי העץ ואיין בורא פרי הגפן ואכוספר בורא פרי האדמה ואחומץ וכן אעלין ולולבין שהכל ומ'מ השמא לא חשיב חומץ ועלין ולולבין דלא נטעי גפן אדעתייהו · יברכך י'י יאר י'י ישא י'י ואע'ג דבכל חד קרא איכא ב' ברכות תני תפר' דכל הכו' בכל פסוק ענין אחד כמ'ד יברכך בעושר וישמר' מזיקי' ויאר י'י אאור תורה וכן ויחונך בדע' ובינה וישא י'י פניו יהפוך פניו אליך בשא' שלום כדמסיי' לקמן ס'ד פ'א יש בה ענבים כאגדת שמואל גר' יש בה יין ויש בה חומץ יש בה ענבים יש בה צמוקין ויר' שהחומץ או בעלי מקרא שסיניהם כהות כחומץ לשנים שאין פי' מוכן להם ואינן יכולין לעשות מעשה כפי הכנתם או כפי הקבלה שבמשנה ותלמוד והענבי' הם בעלי משנה שהם טובים לאכול ויש בהם הנאה וכן המשנה מדה וגוטל עליה שכר כדאי' בפ'או מגילות ומ'מ אין בהם הנאה גמורה שאין להורות הוראה מתוך המשנה שאין הדברים ברורים כן כענבים שפסולת מעורב עם האוכל והיין שהוא יותר חשוב ואין בו ערבות פסולת הם בעלי תלמו' שאין לך מדה גדולה מזו כדאי' התם והדברים מבוררים בו להורות הלכה למעשה והצמוקין שהם למעגו' הם בעלי אגדה שמושכת לבו של אדם וזה טעון ברכה וזה טעון גרי' : ועל הרעה ואע'ג דברכ' החומץ משום דבלבה היא ואמי למ'ד דבשותהו מזוג כמי' או ע'י חמץ דלא מזיק ליה הוא דטעון ברכה מ'מ האדם קן קנת כשתייתו וכן הרע' לפי שאמת הנאה היא לכפר עונותיו ומ'מ מיקריא רעה שהאדם קן כם · מה הנפן הזו כל מי שאוכ' ממנ' ושות' מיינה פניו מאירו' וכל מי שאינו שות' ממנו פניו קהות כך אכמ' האדם מאיר פניו בשעה שהוא בשאל ומשיב ושו' פניו ישונה בשעה שהוא בשאל ואינו משיב מה הנפן הזו כל שהו' אוכל ממנ' כוסר שניו קהות עליו כך ישראל כל מי שבא ומזדווג לה' סוף שנוטל את שלו מתחת ידיהם פרעה נלחם עם ישראל ונטל את שלו מתחת ידיהם ל'א מלך שבו מלחמה עם ישראל וכלם נפלו ·

וכתיב והיו מלכים מפני שהמיאום אם התבוונו בעיניהם כשפלותו אכד איכה כנגד האחד ונתנך י'י עליון וכנגד הכ' והיו מלכים אומניך שמחכסם אותם יר' להיות ממסים ולוחכים עפר רגליהם :

הכי גרסינן מה נפן זו עולה על כל מסע ומסע כך ישראל סוף עולין על כל המלכיות וצריך עיון מה כין למה שאמר לעיל ושולטת בכל האילנות ומספר דעולה על

פ מקני מנחלקו התכמים מם המדם הכלים תכלית כללהעולם בכללו מו
תכלית העולם הכפל כדכתיב לעיל ס"מ פ"מ כ"מ כזה נחלקו פם
כי מאמר ר' פנחם פתוח כי לא תמר אלם סיעקב כדת העולם כל מר פסוק
תכליתו של עולם שכשהגיע נכרת ולא נודע העולל הזה מהו מם כלהעולל
לנתרי לו מם העולל הכפל לכד מנקר'

דכרי' ל עולם פתם וכמ"ר י' דסכנין ופי' דמין
ירמי' * זה אלם כעולם הכפל ולפי שהחשוב
שבעולם הכפל הוא מין האי מאמר
שכהמות לא נכרתו אלם בזכות יעקב
כלות וכ"ם אחר הכפלים שלמטו' מהם
תכל לא עולם הגלגלים ורי"ן אמר
דאפי' מעולם הגלגלים הנדיק תפוק
מפח'מהם כעלי חומר תכל לא מעול'
המלאכים שהם שכל כעט כלי כח
גבוף ולפ"ם פמים ותרן לא נכרתו אלם
בזכות יעקב וד' תכהו פלינ ואמר נם

דמ"ר יח מעולם כככני תפוח המדם וז"ם הכל
תני כט לא נזכר אלם בזכות יעקב לפי שרי"ן
הזכיר פמים ותרן סמך לדברי דכרי
ר' כרכיה ור' מחח דקמפלני כנדיק
פמים ותרן מ"ג ר"ל דתרוייהו מליכח
דרי"ן דקמפלני וזה שמ"ם ר' יו"ן כזכו'
יעקב מ"ם תפסר יוסן על יעקב מחם
ותפסר על מסך ורעו הגלגלים כשם
יעקב ודעת ר"ב דכל כל ביח יעקב
קאמרי דאי על יעקב לכד יקשה מ"ם
המכין ולא יחסר פועל תכם סיכין

דמ"ר יח כלים תסקלם עכשת מלפים כסר כסף
תכ מב לעכות מהם כדול אחר תכל כשנאמר
פס מד כשביל מסך הזרע זה מתחין כלים
לעכות מחשי' כב"ת כמ"ם כשל העקי'
ור' מחח ס"ל יעקב מחם תפסר כשביל
בריך אחד נכרת העולם כדאמרי' כפ'
החמונה כי תלך עכחות הכשם תכיב
תדם תפמים ותרן ולהכי נקט תפס
סהוה תכחר התין ור' כרכיה הוסיף
עוד לחזק שכרתו הנז' דכל ביח יעקב
כעי' ואמר דמין כ"ל כלל הכרוכה אלם
תפי' כם פרטי לם יעש"י תפסי סיכיר
הוסע ב ולא ניכול תכרהם אלם בזכות יעקב
דמ"י ב סהוה רחם היחם שמתנו מסה שלימה
פס כד ונחשב תכרהם כחשיבה זו כנגם רכיים
פס כה כמ"ם כפ"ק דר"ה כויי' פקר את תרה
פס כה כיין דרכיים נפקי מינה כפקדונות
יפע"ט דרכיים דמי ורבנן הוסיפו לות' ותפי'
דכ"כ נם יותר נסכר מזה דהיינו תם פקרב
דכרי ד יי' את תכרהם והוליכו והנחיתו לח
היה אלם תפני תסך זרעו וז"ם תכרהם
עמהו לא נכרת וזה ער"ם לעיל ס"מ
כל"ט ותעסך לנוי נדול תפמני עושה תוסך כרים חדשה כו' ולעיל ס"מ
פס"נ התרכתי עוד כלם דלא ניכול תכרהם תכבסן החם אלם בזכות יעקב
ע"ם ד אם תין תעשה כיעקב ק"דתמחת דיהחק עדיף מיעקב ותכרהם
מיהחק וכן יר"תדכרי רש"י כחותם הלקוחים תתדרם זה והם ודאי ליתח
סדרי התכו' הין תוסיפו' זה על זה כתעלה כפ"ם כתנחומ נכי והנה יי' נגב
עליו תכרהם כתדרנת הצרה הנחרשת ויהחק כתדרנ' הנחרשת ויעקב
כתדרנת כרי על תכוחה ולעיל ס"מ פע"ו קרתו ליעקב כתו' תכתנו'
וע"ק תתי כדתי תעשה כל מ"ו דקתמר כי זה סותר לת"ם דאמרי' תם תין
תעשה כיעקב כדו' ל"ד ס"ם תפי' לה היה תעשה יעקב כדתי זה כדתי כי
זכיתו נדול היה כדתי נ"כ של יהחק תפ"ם סתינו כ"כ נדול וכן של תכרהם
תפ"ם סתינו כ"כ נדול והכווכ שכל מ"תם ותפי' הקטן תהם תושל וז"ם
כדתי כל מ"תם י שהיה בן של יסו"ן והטעם ירמ' סזכיר נופלת
כדבר תשחנם כזכר תעשה החרם שתם תעשה כחייו ולזה תכרהם ויעקב
דתשתנו תחיים למות ירבה זכירה תכל ויהחק סהיה תת כחייו שנתיחד
שתו עליו כחייו תפסי' זה לת סייך היה וכיר כי לעולם היה עותד לפני יי':
ולא נאמר כיעקב תפ ק"תחר תיעקב נזכר תחלה תיך יפול כו לות' תפ

יי"ל שהוח טעם שני לזכירת התכות תחרונות וה"ם לתה לת נזכר
תפ כיעקב ולימח תכרהם ותפ יהחק ותפ יעקב אלם רבה להזכיר תפ
ביעקב מ"ב לפי שכזות תאמר הכתוב כתו' והחרן תזכור כלות תפ' תזכור
זכות תכות תזכור ג"כ כלכון החרן ולכן החרן תעזב תכם ות"ל הת"ל
ותפ זכרתי תת בריתי יעקב כו' אברהם ונת תתנו יחשע טעם
כתפ כהם יי' שרתו אלם תועיל זכות תכות לרשעים תדרהם יהיה לתיובה
אלם לתרו תתכותיהם בתה שאתר בשנהדרין ינת עובדיה שדר כין שני
רשעים ולת לאתר תתעשיהם ויפרע תעשו שדר כין שני נריקים ולת לאתר
תתעשיהם: הה"ד כלנו כניהים פ'נתנו נר'כלך יפה הציתי נרמי'
דדרמי' כיה כחזית ביעקב תכתו אלימה דתי תכתי תרם רתיה דתיובה
הוח דהוו תסתכתי לו'כנים תכתנו ועוד לתין יוסף וכניתין כללו זה:

אין לי אלא תכות עיקב כוכתו לתרן תת תת לתפוי תתי ולפ"ק ד
דתין לי אלא תכות תתו תת תת לרכוי"נהו פ"ב תסוף ה
סהזכיר ג' התכות לומר סהסחר תסכיח תוקסה לו לתה לא ה
ג"כ ולפ"ם דתתי תרכויה:

אין תתיח כלומר לא לתת לא
אלא תתכות וכ"ש שתי
לרכוי פר תתכות:

עמהם ק'תתי כעי' דתכיון ד
כ'דכרים לזכות יעקב
סיסתכם זה ג' זה ועוד דים לק
תתרן כי תה ענין שאם אלוה
החרן נכתן ויר' שתם והחרן ה
כתשכתו שתועיל ניסרא זכות
ולכאי פ"ל תה כורך לזה לתרי
לנו זכות תכות ותסיב דקומעל
נדלתם שתעלתה סייעה כה
סדירת פ"י עוזרת ל' הסלעות
הזכירה עתהם . ער תתי
תכות קיימת ק' דהכתיב וזכרתי
כריתי יעקב אף לתתר גלות ה
קשה תמיימי תה תלתה תהסי
דקוי תלוכתיהו דכל התומר
זכות תכות ותתוס' כתבו כ
כהתה תומר ר"ת תזכות תכות
תכל כרית תכות לא תתה ותנ
תזכירין זכות תכות לא תכרית
דשתוע דתתר מיתי תוא דייק תה
למען כריתם ולא למען זכותם
ר"דזיקר"דייק תעד עתה כדתי
ולר"י נר' דלא פליגי שתוע"ו
שתוע קאתר לדרשנים שתה ה
לנדיקים ור"י כנדיקים מיתי
דשת"ר יוחנן אתר כשתוך ה
תזקים תתה זכות תכות וכתה ה
דאף כשעת תרבן דכתר הכי
זכות תכות ועל זה תנו ר
להזכיר זכות תכות וכפלהרזיק
אתת אתר לעולם זכות קיימת
תזכירין תותה וכ"ת ולא הכי
כרית תכות ע"כ ותלכך תה
על שעת ר"ת תתי דדייק הכי
עתה דע"כ למען כריתם קי
דדייק עד עתה תכל תכען ות
כ"ל דכרית תכות קאתר לא ת
תכען ותילך אלא כשעת ר"ת
תזכותם למען כריתם ולא
זכותם נכי ויזכור אלהים ת
ובן ותזכור ת כריתי וכל ה
דכתיב ברית לירוק תתתי ל"ק זכות וע"ק ויזכן תתי דייק תק
נכתות תעשה ותת דתשעת ולא זכות תכות תה תשעת נתי ולא
תכות דתי כרית תכות לא תתה תה נורך לקנתת כו' וע"ק ר
דפליג הכא ואתר לעולם זכות תכות קיימת תתי תולה יכו
כדית תכותיך תת כברית כ"ע לא פליגי . ועל שעת ר"י קשה ל
דלנדיקים לא תתה זכות תכות תתי קנתת יי' כשתות דקתר יי
דוד ותתלכתו כיתי תזקיהו ולא תזקיהו ויסיפתו לנדיקים נ
כיעקב ונתי אלא הסניקה זכותם להרבות תשרה ולהרבות ת
עד שתעלתך קנתת יי' ת"ט ה"ל לשתף זכות תכות ולא ליכתי קנ
וע"ק כיון דלנדיקים תתה זכות תכות תתי וזכרתי ת
יעקב דלתו נכדיקים תייתי דשתם כתיב והחרן תעזב תתם תיון
כתשפטי תאסו כו' ודוחק לומר כדתי קנת וזכרתי ת כריתי יעק
וכ"ז לא יועילם והחרן תעזב תתם זכירה לטובה תשתע
יתכן לומר דע"כ ל"ק תתה זכות תכות אלא לעשות נם תו תכלף נ
בזכותם לכד תכל לתכלה פורתת לעולם לא תתה וכן ע"י נקשה ל
יזכור יי' זכות תכות להושיע וכדרך שנתה רש"י לתתי תזכל לתתן
תתי תליהו כדתיכתוב נסתוך ולפ"ז ת"ם שם ר"י תתיון זכות תכות
תניכה קנת ת"כ כשיקשו רתמים ותשתע ל"ק תזוכרתי ת כריתי
דשתם לתכלה פורתת הוא דקת תיירי דשת כתרים והחרן תעזב
כו' תלתה לא תתני לתכלה נמורה ועוד דתשתר דשתם ע"י נקשה ל
קת תיירי דכתיב תו יכנע לבבם הערל ותו ירצו ת עונם ד
תמודים ומנקשים רתמים ותשתע הת דתייתי כך תלתה
תשתר משום דקשה ליה כתר וזכרתי ת כריתי תתי והחרן
תשם לתכי קאתר דשת זמן שהוח תתה זכות תכות ולתכי
מתני לנתרי וייתכן לתמן

זכירה

י"ל דמשמע תלתא דהוית שכית מעיקרו כדכתיב לעיל פ"כ נבי אברהם ולהכי משני דע"י שתמו זכות אבות ולא מהני אלא לתקנת ... בקשת רחמים נקט לשון זה כלו הוי דבר שכות שאינו נזכר אלא ... שחקרתי בעלמא למ"ד לעולם זכות אבות קיימת לא בייק לשון ... ומה שלא תופיל זכות האבות ... מני תימר מפני ככד עונם ... שבוכתם : ער עתה זכות ... קיימת דכתיב ויפן אליהם למען ... את אברהם וגו' ולא השליכם ... פניו ועד עתה משמע דמכאן ... השליכם ולא פנה אל ברית ... ולמ"ד מימי אליהו תמה זכות ... לא קאי עד עתה אזכות אבות ... הפלכתו מעל פניו ומה שנזכרה ... אבות כימי יהואחז תירץ רס"י ... רחמים הונכרה : הה"ד ויהי ... המנחה כו' יי' אלהי אברהם ... וישראל היום יודע כו' פרס"י וי"ל ... יודע שאתה זוכר ברית אברהם ... וישראל מדקאמר היום יודע ותו ... כלל דמתה ושאר אמוראי אכו ... היום יודע לענין הכם שיתהר ... כיום ההוא ולא יאחר ליום ... . ואין אים לא אברהם דאל"כ ... שה שאין מידו מציל אלא ע"כ ע"י ... קאמר והיינו שכבר תמה זכות ... ונכי ואין מידי מציל כבר פי' ... חלק אין אברהם מציל את ישמעאל ... יצחק מציל את עשו דהכא לא ... כי ברא והכא לא מיכן למימר ... דהא משכחן שוכות אבות עמדם ... כמה ומכי אין ע"כ משום דכבר נאכלה זכות אבו' קאמר והא דאמרי' ... אכא לא מזכי ברא כבר תירצתיה לעי' ס"א סוף פכ"ט ולמ"ד דתימי ... או יהואחז תמה זכות אבות י"ל דאי שלא יצילנה מידי היינו זכות ... כדיק שכדור שלכבד פשעם לא תגן כער זכותו ולפי מה שפי' לעיל ... אלא פורתא עבדי לו ע"י בקשת רחמים מהכו י"ל דהכא קאמ' דבשום כד ... לא תועילם זכות אבות כי נבדו פשעיהם עד לאין מרפא . ... ר"א למרבה סיפיה דקרא מעתה ועד עולם קנאת יי' צבאות תעשה ... זאת משמע מעתה קנאת יי' זאת ולא זכות אבות ולמ"ד דעיקרא ... וכות אבות יפרש דמעתה ועד עולם דבק עם להכין אותה ולסעדה ... לית יי' צבאות לא אצטריך לתעוטי זכות אבות : אם ראיתה כו' מסו' ... סייעתא למ"ד תמה זכות אבות דלא כר' אחא דקאמר לעולם זכות ... קיימת מייתי לה הכא : לך והטפל בחסדים פי' לבקש מי' סיעתם ... חסדו א"כ להתעסק בגמילות חסדי' ופי' וחסדי מאתך החסד שעושי' ... וככה"ג דרים בירושלמי בפ"בתרא דתעניות מה יקר חסדך אלהים ... אלא תפ"ליה כתשמעו דהיינו ברים שלומי לא תמוט ונקט גמילות ... טפי תשאר מצות כי כן היה דרכם של אבו' להתעסק בגמילו' חסדי' ... שהיא מהמצות שאדם אוכל פירות בעה"ז והקרן קיימת לעה"ב ועו' ... אילה אפי' לאוטאים כמ"ש בפ' חלק גדולה לגימה שמעלמת עין מן ... שעים י הרים אלו אבות ע"ד כי מראש צורים אראנו כו' וכן מדלג על ... רים כו' ומה שדרשו כן דמה ענין להסרת הרים ונבעות אל חסד יי' ואם ... כנוונא קאמר לימא שהם וירא שהם יותר קיימים ע"ד אם ימושו ... ים כו' . ה"נ ולעולם מזכירין אותה וכס"א כי אל רחום כו' כלשון ... ... התוס' דכתיבנא לעיל' ולא ישכח את ברית אבותיך ולמ"ד תמה ... אבות אפשר לפ' ברית אבותיך על הברית שכרת עם ישראל בגילתא ... ים וכמדבר ולמה שאמר לעיל דלעולם זכות אבות מועילה קצת או ... רחמים ניחא דמכי מפ' האי קרא בהכי . הה"ד טוב אשר לא תדור ... נור' דכדר כפי' למדרש דהוה שני דלכתו' כי יפליא כערכך וכפי' למימ' ... למימר דנדר אחד נפשות כדרב הונא וכר"ס כר"י דלקמן ואיידי ... לאשוויי הא מייתי דר' מאיר ור' יהודה דאפי' לידור ולשלם אית דאמ' ... בן ומייתי נמי ע"ד דמשהה נדרו בא לידי ע"א נ"ע וש"ד והדר ... דר' שמעון בן יוחאי דאמר כמה שאתר בת"כ דנדר אתא לאקושי ... לנדרים מה נדרים בבל תאחר אף ערכין . רבי מאיר אומר כו' ... לא מייתי בריית' אבכא דר' מאיר ס"ל טוב שאינו נודר כל עיקר ור"י ... טוב נודר ומשלם : ושוב הנודר ומשלם כלו' וטוב מזה ומזה הנודר ... ופרס"י דהכי משמע טוב אשר לא תדור משתדור ולא תשלם אבל ... ור ותשלם לא שהוא טוב מכלם : שנאמר נדרו ושלמו לת"ם דפ"ק ... ן וכן ללישנא בתרא דנדרים דע"כ לא פליגי אלא בנדבה פי' דאומר ... ולא חייבינן לתקלה דאם מתה או נגנבה אינו חייב באחריותה א"כ ... שפרשה או לא נדר ביה אבל בנדר דהיינו אומר הרי עלי דאיכא ... לא פשע ולא מקיים לכ"ע אין טוב שנודר איכא למידק מה ... מייתי מנדרו ושלמו דאפי' לדידי' מהא כיון דמודה בנדר וי"ל ... קרא כתיב נדר מוקי ליה בנדבה דוקא דבנדר לא מצי למימר ... דהא כתיב כי תחדל לנדור לא יהיה בך חטא הא אם תדור ... דכה"ג תירצו התוס' שם על מה שהק' כיון דמפ' קרא לטוב ... דנודר טוב ... אי קאמר הרי עלי לא ביון דקרא בנדר

פרשה לז

א איש כי יפליא נדר בערכך נפשות לה' הה"ד טוב אשר לא תדור משתדור ולא תשלם ר' מאיר ור' יהודה ר"מ אומר טוב אשר לא הדור וטוב הנודר ומשלם ראיה לר' מאיר שנא' נדרו ושלמו לה' אלהיכם ר' יהודה אומר טוב אשר לא תדור וטוב משניהם מי שאינו נודר כל עיקר אלא מביא כבשתו לעזרה ומקדישה ושוחטה וכי תחדל לנדור לא יהיה בך חטא אמר רב הונא מעשה באחד שנדר ולא שלם את נדרו והלך לפרוש בים הגדול ושקעה ספינתו ומת בים א"ר שמואל בר נחמן כל מי שנודר ומשהה את נדרו סוף שבא לידי ע"א וג"ע ושפיכות דמים ולשון הרע ממי אתה למד כלחון מיעקב על ידי שנדר ושהה את נדרו בא לידי כולן ע"ז מנין ויאמר יעקב אל ביתו הסירו את אלהי הנכר ג"ע מנין מדינה שנ' ותצא דינ' שפיכות דמים מנין שנא' ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים לשון הרע מנין שנא' וישמע את דברי בני לבן ורבנן אמרי כל מי שנודר ומשהה נדרו קובר את אשתו הה"ד ואני בבואי מפדן מתה עלי רחל אמר ר' שמואל בר רב יצחק כל מי שנודר ומשלם יש לו שכר על הנדר ועל השלום שנאמר נדרו ושלמו לה' אלהיכם ומי שנודר ומשהה נדרו גורם מיתה לעצמו דכתיב כי דרש ידרשנו ה' אלהיך מעמך מסך נפרעין ולא מממונך א"ר אמי אין מיתה בלא חטא ואין ייסורין בלא עון אין מיתה בלא חטא שנא' הנפש החוטאת היא תמות ואין ייסורין בלא עון שנא' ופקדתי בשבט פשעם ובנגעי' עונם א"ר שמעון בן יוחאי בשם שהנדרים בבל יחל ובבל תאחר כך בערכין בבל יחל ובבל תאחר לפיכך משה מזהיר את ישראל ואומר איש כי יפליא נדר בערכך נפשות לה' : ד"א

כתיב ותירצו דאל"כ הכי משמע ליה קרא דוקא בנדבה דהא בנדר לא מצי למימר דנודר משלם טוב דהרי כתיב כי תחדל לנדור לא יהיה בך חטא הא אם תדור יהיה בך חטא א"ק מ"ד טוב משניהם שאינו נודר כל עיקר האי קרא מאי עביד ליה וכשלמא ללישנא קמא דנדרים דע"כ לא פליגי אלא בנדר אבל בנדבה לכ"ע טוב להתנדב ל"ק דמאי מוקי האי קרא בנדבה א"נ דכתיב נדר מטעמא דכתיבנא אבל ללישנא דבנדבה פליגי נדרו ושלמו מאי עביד ליה וי"ל דמוקי ליה כגון נדר דהסיא ע"כ לכ"ע שרי וכמ"ש התוס' שם וא"ת וידר יעקב נדר וכתי' אשר נדרת אשלמה וי"ל דבשעת צרה שרי כדאמרינן בב"ר וידר יעקב נדר לאמר לאמר לדורות שיהיו נודרים בעת צרה ע"כ : טוב אשר לא תדור וטוב משניהם כו' פרס"י לעיל מינית כתיב את אשר תדור שלם ואפ"ה טוב אשר לא תדור שמא תדור ולא תשלם הכי מפ' לה והר"ר טוביה ולה"ה בפסיקתא שלו פי' דדריש קרא הכי את אשר תדור שלם כ"ש משתדור ולא תשלם והיה לוקח טוב מראש פסוק זה ודורשו בסוף פסוק שלמעלה וזה קרוב לפרס"י והתוס' כתבו וק"ל ר"ת דלא מייתי בגמ' ההוא קרא כלל וגר' לר"ת דכולה מלתא דרים מהאי קרא דה"ל למכתב טוב אשר לא תדור משתדור ואנא ידענא דמשתדור ולא תשלם קאמר אלא להכי קאמר ולא תשלם לגלויי על משתדור דמשתדור כדרך שנודרים קאמר שנודרין ומשלימין כדאמרינן גבי ספר ותוספ בא זה ולמד על זה .

ושוב מפניהם מי שאינו נודר כל עיקר פרס"י טוב מנודר ומשלם ומנודר ואינו משלם שאינו נודר כל עיקר שהרגיל בנדרים בא לידי לא יחל דברו ד

מי שאינו נודר כל עיקר וא"ת ללישנא בתרא דנדרים דמוקי פלוגתייהו בנדבה כיון דקרא בנדר כתיב מנא ליה למאן דאמר טוב מי שאינו נודר כל עיקר אפי' בנדבה כבר תירצו התוספות ברים חולין דקסבר כיון דחיים קרא לתקלה בנדר ה"ה בנדבה דהא איכא למיחש לתקלה דאפילו מביא לעזרה ומקדישה יכול ליהכות ולמעול בה ולבא לידי תקלה בכמה ענינים דכ"ע לא בקיאי בהלל דמעולם לא מעל אדם בעולתו אך קשה הא דתני הכא אלא מביא כבשתו לעזרה כו' דהא מוכח התם דלהאי לישנא טוב מי שאינו נודר אפילו כבשתו לעזרה ולפי גירסתינו אי אפשר להלמה אבל בירושלמי דפ"ק דנדרים מייתי ברישא דעת האומר טוב שאינו נודר כל עיקר ובתר הכי דעת האומר טוב נודר ומשלם ובתרים גרים בילד הוא עושה על נדבה מביא כבשתו לעזרה כו' נלפ"ומ"ד טוב נודר ומשלם קאמר לה וללישנא דמוקי פלוגתייהו בנדבה אתי שפיר דעד כאן לא קאמר טוב נודר ומשלם אלא בכה"ג דאפילו בנדבה איכא למיחש לתקלה כיון דחיים קרא לתקלה בנדר כדלעיל וללישנא דבנדר פליגי אבל בנדבה ככה"ג כ"ע מודו צריך לומר דכדי לבא ידי פ"ע קאמר דאלו' לדידיה אין צורך לזה .

וא"ת למ"ד דאין טוב שיהא נודר ומשום כל עיקר אפי' מביא כבשתו לעזרה היאך אכלו ישראל שלמים במדבר כבר תירצו שם התוס' כיון דנאסרו בענין אחר בבשר הוי כאלו כזה להם המקוי לאכול ע"י שלמי' לעזרה ומקדישה בפ"ק דנדרים פי' הר"ן לאו בעזר' אתא שאסור להכניס חולין לעזרה אלא בפתח העזרה .

וכי תחדל לנדור נראה דה"נ ואומר וכי תחדל לנדור דלראיה מייתי ליה דטוב שאינו נודר כל עיקר דדייקינן מדכתב ביה לא יהיה בך חטא הא אם תדור יהיה בך חטא כדמשמע ברים חולין וללישנא דמוקי פלוגתייהו בנודר מאן דאמר דטוב הנודר ל"ק ליה מהאי קרא דאיהו מוקי ליה בנדר דוקא וללישנא דפלוגתייהו בנודר כבר תירצו התוספות שם דמפרש קרא הכי הא אם תדור אפשר שיהיה בך חטא אם לא תשלם .

ומת בים דמשהא נדרו גורם מיתה לעצמו כדלקמן וכ"ל שזה היה בזמן שלא היה רוח סערה ולא נסתכן אלא זה כדרך שאמרו ז"ל ביונה דאם לא כן מנא לן שבשחטאו היה והיינו דקאמר ושקעה ספינתו כלומר ספינתו דוקא וכ"ל שהים מוחזק שאין לו חטא אחר דאם לא כן מנ"ל דהא גרמה ליה :

סוף שבא לע"א א"א לומר שזה עלכל העונש שיכשילוהו בא"ה מפני שחטא ששהא את נדרו כי חלילה לאל תרפע שמפני שאדם יחטא יותיבו לו שיחטא עוד וגם א"א לומר ע"ד עבירה גוררת עבירה דהיינו כעבירות במשנות נ"מ מזו כהסיה דבן סורר ומורה כמך יפת תואר ובתריה וחטא חשפט תוא דלקמן פרשת כי תצא אבל הכא איך נמשכו מאיסור הנדר ועוד דהכא לא חטא יעקב בכלל בשלה דאפילו נימא דבשלהי נכר נחשב לו לחטא שהיה לו למחות ובענין

וכתבינן סרתו על ר' אמר כשביכות דמים מעשו כגון מלה מדעתו והדרכה
כעם כגונן מה מעשו וי"ל דתשוב דיי' רגלי חסידיו יסמור מן החטא ומפי'
בני כיתו דמפי' בהתחן על נדיקים מין הקב"ה מניח מלקה על ידן קלמר
דמשמה מת נדרו סוף כה לידי לו מלה מכעית סמר עבירות שלא מפי' הנך
דחטירי טפי דתפ"נ דשביכות דמים
מחירי דקי"ל כהו יהרג ואל יעבור
ולמין הרע שקול כשלמתן כדמיתה
כערכין לה יסתרוהו מן השמים
מחטוח כהנה שם יודעהו לידו דקה
מוין כיעקב שנה ניכול הוא מלמת
דקנהן וכני כיתו מנחת דקנהן ולה
נשמרו מן השמים כדרך הנדיקים ,
ושהה מת נדרו כדלעיל ס"ס פ"ם ,
הסירו מת שלי הכבר ופע"נ דלה ע"ם

מחם כיון דהיה כידם כלי על
פ"ם ה"ל לאחם דע"ם וכן ואחנה דינה
חם"פ שמכוסה היתה מכיון דע'
פחיתה יכמנית נרש לה נחשב לה
כלחת דנ"ם וכן שביכות דמי דקלמר
לחת כשלמת הוה מכיון דגמולו חם"ם
סמן הדין הומר לשם הדינים כנותנ
וכן לשון הרע לחת כשלמת הוה
דיעקב לה שנר לשון הרע רק מפני
שקבל לה"ר דמשתמת לה מחדו בני לבן וה לפניו שלא לפני מחדים וינידו
לו ה"ל לאחת לשון הרע , - הה"ר ואני כבומי מפרן מלקלמר מחת עלי
דדים שחתה כשבילו ומכיון דלה חשבתן כיעקב רק מיחור הגדר תלינה
כוה ולה ס"ל כהפיה דדרים כפ"כן נדול כשנהדרין מתה עלי מין מגה
מתה שלא לכשלה ופלינ נחי שהפיה דלעיל ס"ם פ"ד דמקלת שנר מחנת
חת שלריך לה יחיים מתה רחל ומין קוסיה מחמות הפשה כחטה בשלה קום
כמיתת הכנים הקטנים כחטה החב וכתב הרב מפני שהם קניטו כחחר
מנכסיו וזה הטעם יכתב נ"כ כהפה , שנא' נדרו ושלמו מין רחיים מכמן
שלא שים שכר על הנדר כיון דחנוה בקביל מלקלמר נדרו דילפי' מיניה
דשו' הנודר כדלעיל מכל שים שכר על השילום מין רחיים מכמן שלא משכרת
נפקא ול"ת מה שכרים לו הרי מכיון דנדר מחוייב לשלם כפ"כ וי"ל
דכיון דחני מתניל עלי' ולה נשלל ים לו שכר והה דחמר כפ"ד דכדרים
הנודר כלו כגה כחה והמקיימו כחלו הקריב עליו קרבן חתיה כמ"ד טוב
מנשיקם מליכו נודר ,

מחך נפרעים ומשום דהפ"ם הוה משחבר ביסורין ולה כמיתה מייתי
דר' אחי דחלי מיתה כחטה הלכך הכה דכתי' חטה משכר שנורם מיתה :
ולא ממחונך ולה מלינ מדרבנן דלעיל ומ"ד בנים דכי היכי דמחעטינן
אחון לה מני מחעט משה ובנים דהפה ובנים הם בנופו כדקי"ל בק"ם :
א"ר אחי מין מיתה כפ"כ כמה בקהה מייתי לה וגרסינן עלה מתיבי אחרו
תלמוד משרת לפני הפ"ם רבים"ם מפני מה קנסת מיתה על מדה"ר
אחר להם מנוה קלה בויתיו ועבר עליה אחרו לפניו והלה משה ואהרן
סקיימו כל התורה כלה ואתו אחר להם מקרה אחר לנדיק ולרשע לטוב
כו סוף דמפ"כ אחי אמה דמבי"ר בן שלשר אומר חף משה ואהרן אחטח
אחו אמה יאמן לה אחמנתם כי אם אחמנתם כי עדיין לה הגיע ואמנשם
לעשר מן השוק אחיבי ד' אחו בעשרו של אחם ושו בן בניחן בן יעקב ועשר'
אחי משה ויבי אחי דוד וכלמה כן דוד וכלהן נאחרת לכך אחיבי אחי דוד
דמפ"כ היה דכחיב ואת משחת שם אלשלום אחת יואב בר הנכה ועמשה בן
עיה ואחו יעמת סיסראחי אחר כח ש אחביגיל בת נחש אחות לרויה שם יואב
זכי בת נחש אומי והלה בת יעי סומי דכחיב ואחיותיהן נרויה ואחביגיל
שה בת מי שמת בעשרו של נחש אחי מלינה אמה דמלמחי הסרת והלה אחיה
משה ואסרן שה לאו ר"ם בן שעור היה ום"ם יש מיתה כלה חטה ויש יסורין
כלה עין ואיוהת דר' אחי איוהת"ם ע"כ ואחכון אשוכה לא"ם בעל אחלה
לדוד כא"נ עכ"כ דשין מיתה כלה חטה פי' אחעטים שם אחיתם טבעית
ולכן רוב החטים אחים בשבת החטה דא"כ ליכה איוהת"ם עליו אחשית
דמ"ם ולה אד"אתו בעטין של נחש שה ואחי דשין שום שחר שמת כלי חטה
קלמ"נ שם שפי' החחבר הנו אין יסורין כלה עון שבכבוד עור ועור ים רעים
וי"ש ים ועשוים הנדיקים עתפסים פי' אשוכה דולאי בעון שנחם קלמר
אחייתי אפקדתי בשבט פשעם , אין מיתה כלה חטה כו' אי"כ למיהך
לחם חלה אחיתה בחטה אחשת סוגג והיסורין בעון דקיינו אחזיק
ואחרכה אפכה אחשרה וכפ' הנו' אחירנו אשום וז"ל אין מיתה כלה חטה
פי' אחיתה לפי אחנורה כחה אף על אחענה ואין יסורין כלה עון על אחיך
כדאחרי' כיוחה אחטים אלו אחענות שוכות אלו הזדונות ואח"ג דאחרי'
נכי אפיך יס"כ להנין עליו אין היסורין אחשת בחין על שוגג
כבה אחירי ביסורי נעשים שהם אכוערים כדאחייתי קרא ום"ת מריך טעם
לאחך יחות אדם כלי עון אחפיך להאחית . אחפי אחנורה אחיתה על אחד"ר
אכלו יחכלו כוסר כו' ויותר יקשה לאחי דאחפיך כגמ"ים אחיתה כלה חטה
וז"ל שאם"ם אחאד"ר אלו לה חטה היה חי לעולם כגר אשבט הכתובי' ת"ת
אחר אקנם אחיתה עליו בחטה נאחכה אחיתה לאולדותיו כטעם שפ"ע
אחין כיום חטה חות אקללות אדם הוה ואולדותיו שוין בחן כדאחמ"כ פ'
שוא אכנה קפילאי וכפ"ם נפי אין קרבו יאיך אחל לאשם עוברה כו' אלא
דבר אחי לה יפשיק חטה אדם"ר לחייב אחיתה על אולדותיו. כאחנוקין
אכל חטה שבותם אחפיק להוציאו אחטעם אחוטעם כאדם ודבק בוחשו
אשם בהיות כו אין חטה לה יהיה כדאי לעשות לו נם אכל ליסורין

מאין נאשכין כטעם נריך עון נדול אכל הנאר אסיר"ל אחר שם
אחות כוחר אדם אחני אחפי' כדיקים הנאורים בלי שום חטה כעטי
נחש ואין זה עול כי כל חלק אחדה"ר כאו אחין עול כמיתת הלא כפ
האנדף כחטה בלשונו או טעם אחיתה הנדיקים כדי שיהיו נדיקי' ורש
סוין אחל"כ יעשו רשעים אשוכה
אחיות כדלעיל ס"ם פ"ט ולר
אחפיק סכה זו אלא להחית אי
בידו חטה אה אכל לה נדיקי' אוחי
דהני לה אכיחי וכשביל הנלעם
יפשו רשעי' אשוכה של אחיות
יפשו לה אועילם שלא יאוחו
יקהלו אחר אדת הדין אחר
רוב הנדיקים אחים ואין נאלט
סכנו אעשים אלא אכיחי :

ואין יסורין בלא עון קשה אחי
אח"ר כל אסקב"ה אחין כו אחי
כיסורין וכאה אנדות אים רין
אחהה דאייתי כפ"ק דכרכות
פשוט ואי פליג ר' אחי היה
אזכר שם או שיאמר כאן אי
דפליגי וכ"ם דהל"ל לאלמוני
לאחוכיבים אחאנים אחם אלשה
טוכו כתן הכ"ם ליעבל ולכן לה

שלא ע"י יסורין דאל"כ הה אכרת ליסורין כלה עון לוכות כאחנות לו
דאשם אסקינן דכנים הוו יסורין על אהכה אדר' יוחנן דאמר דין
דעשירהה כיר ולר' אחי כי אשור לר' יוחנן דשיעת וכאה לדיקים שם
כיסורין כיעקב ויעקב וולטם מיכרת דהרחב"ן ז"ל כאה כשער ה
דאחי יסורין של אהכה על כל חטה שם ולפ"ז ניחה אלה שדרכו
דחוקה אחר ולפי דברי אחום דאהכה ביסורין קשים כגון נשני
ניחה דכת"ג ליעבדו יסורין על אהכה כדאמר כפ"ק דכרכות נשני
לימים יסורין על אהכה ואח"נ דנקט יסורין שאם כיון דנקט
אחיה נלי דביסורין קשים כאחיה אחיי פ"ם כפ"כיכר אברכין
ירקות דומית דפת וגם דקרת דאחיי כאיב כנעים בהדים ואח"נ
אירונה דפ"ק דכרכות נשני הוו יסורין על אהכה לכבי כבל ולאחר
כשאם בשנשת ר' אחי אני סבר כאירונה אחת לשולם נשנים אין
על אהכה . שנאמר ופקדתי בשבט פשעם אין כמיכך
אחין אחיה אלא חטה אוכח שפיר אדבאחיה הנשם אחוטאת היה
דאחשע אחוטאת היה דוקא לה שניה אחוטאת אכל אין יסורין אלא
ביכי אוכח אופקדתי בשבט פשעם דאשם דקלמר אופקד
יסורין יאחייב אחאחרו אלא יכולו לשעתים אלי עון ופשע ואח"נ
דקלמר אחין בחין אלי אקולת עון אחה ליה דקלמ' קלמר אכי ושר
אחאי לה אייתי אוכוחתין בשבט אנשים הכאוב כשלאה אסוה
כשאם בשנשת ר' אחי אני סבר כאירונה אחת לשולם נשנים אין
על אהכה . שנאמר ופקדתי בשבט פשעם אין לימיך
אחין אחיה אלא חטה אוכח שפיר אדבאחיה הנשם אחוטאת היה
דאחשע אחוטאת היה דוקא לה שניה אחוטאת אכל אין יסורין אלא
ביכי אוכח אופקדתי בשבט פשעם דאשם דקלמר אופקד
יסורין יאחייב אחאחרו אלא יכולו לשעתים אלי עון ופשע ואח"נ
דקלמר אחין בחין אלי אקולת עון אחה ליה דקלמ' קלמר אכי ושר
אחאי לה אייתי אוכוחתין בשבט אנשים הכאוב כשלאה אסוה
דכרי יי' דאשם יליף אחשורר מ"ם כחן ופקדתי בשבט פשעם
אחייתורת דייק ללמה לי לומר ופקדתי בשבט פשעם דכ"ם אין
אחדה שלא אד נגועים ואד למיאר דדוקא בעון אחו נגעים ויוכר
לומר דק"ל שאם אפקידה פקידת אחטה"ד וכיוס ופקדי ופקדתי
עון עליהם אכבי ליה כא"ם הרא"ם אחשר עלים והם
נדול ועוד דהיל"ל בשבט עוכם וכנגעים פשעם דשעם אחור אעון
אחמר אשבט ועוד אם לו יחטאו אחטו אחשת אחיה אלא
לכך ולה יסיר אסדו אשעם נאי אחי שניך אחשת אנים ולאכבי ס"ל
הכאוב לומר אסקב"ה לאחכאם כשיראה קלקולם ידריכם ל אחשוכה
אילנו עגשם כאשוכה ולה אעשכ אדת הדין ע"ד אפי' קלת טוב ושם
על כן יורה אחטים בדרך אי' טוב ודוכ להטיב אחכל אחר היוה
לה יוכל להטיב לרשע ולהשוות אני אחדות יורה אחטים בדרך
ואח לה אעשכ אדת הדין אח טוכשם ואדרכת אחשוכה לורע דור
בשבט ונגעים כי כשלה יאבו לכם לאחטים יי' יורם כדרך פ"י
אשו יאבו לכ לעבירות אכידם על"ם בפ"ק דכרכות אם רוחה
סיסורין כאים עליו יפשפש כאחשבון ויהיה פירום ופקדתי פוקד
כאו ואפקדתי ואל אחתמה כי כבר הודיעך כשלה רבים לעילם
והאדם יבע ובדוכתי אחריכי ויהיה פי' הכאוב אחשם פיקודו
בשעם פ"י יסורין לכן לאמר בשבט בשעם ועון בנגעים כי בשעם שהם
אחר כאחשבון אסיסורין סיכאו עליו כאיהן לה אחיני זכרו אכל אחון
כ"כ נדול לה יוכיח לכו עד כה בנגע אחכריחו אישפשם כאחשבון
אפי' הכאוב כן אפיך ליף ר' אחי דכיון דנחנו יסורין למוכיר עון
דקים לן לחיכן כלי עון דאי אחין לאחו כלי עון אולי לה יאחו
ולפוכ אף כבאו עליהם נגעים סיאחשבו אחקרא ולכן לה הוכיח
כאעוחו כו' לאחשם ליכא דיוקים אלו ות"ת לפי אחשקנא לה אייתי
דיוקי ואחרא קרא כאחשבון ,

בך בערכין דאחמ"נ דאחינו אוכיח כפיו דבר קבוע כאו בנדרים
אוכח כל יחל וכל אחאר כיון דאם קבוע כאורה ערכו אחל"ק
דכרו אחאר ערך עלוני עליו כשאינו אקיימו כדכאיב בעל העקיד כ
ות"ת ול"ל אחאי היקשא לכל אחאר לה אלייי שקיים דכאיב כפ'
כבריאית דריש ר"ם הערכין והחרחים ר"ל אחפ"כ והכא אחים כל
אנטריך לאי דאחי דאחכיון דילפי' כל יחל אחאי היקשא ר"ם כל אחאר
כאי דיליף הערכין לכל אחאר לה אנטריך אחם אחקש נפקא לאי
דאחי הדאין והחרחי' והסקדשות אניאנו הערכין דאחם אחי

נפקא

יכך משה מזהיר ואומ' להם כי יפלא נדר כו' לפיכך המטריף
[illegible] כלכתיכה לעיל ובעל העקי' בשעה הגז נזדמנה לו
[illegible] דברים לפיכך משה מזהיר וכי תחדל לנדור כו' והרבה
[illegible] ואין בהם ממש: תחר' כי פועל כו' כעני למדרש הים
[illegible] ים כת"ב הים מוכיח שהקטן
[illegible] יכול שהני מוכיח שהקטן
[illegible] הפלאים ת"ל כי יפלא ולהכי
[illegible] כו' דרשני' הכי פועל מדש
[illegible] מכבר הים כשכלו' כני ישרא
[illegible] גדול לקטן כו' וכה ליכב כדריש
[illegible] נדול לקטן כו' ומביון דמייתי קרא
[illegible] ליה כריש בעובדא דהוה נכר
[illegible] ליה תרין בנין כו' ושפט דריש
[illegible] כעניני' אלו נר' דמיתור' קרא
[illegible] למדרש שע"י שפועל מדש יפלם
[illegible] ויהיו מיכליהו כשכרו יסר שכר
[illegible] לכניו כדרכו להיותו לעשות
[illegible] שהיה דרכו לעשות וכן עובדא
[illegible] דהוה עביד מנשה בחמוכו
[illegible] שכרו שהשתער ויהיו נכסי מחין
[illegible] ויהיו שכר לעשות נדקה כל
[illegible] נדרכו דמשובה וכדרך שפי' בפ"ק
[illegible] דנדוף נדק כו' ויחנה חיים נדק'
[illegible] נדקה יי' מחיים לו משאת
[illegible] בהן נדקה וכן ענין מרע"ה
[illegible] הסניחו כשנלות מחין כין
[illegible] לשכר זכה לנדולה וע"י כן היה
[illegible] כיניה כין חיים לשכר כו'
[illegible] נדריה: ויהבת ליה שנתיים
[illegible] כשכל נכסיו היו חד מחצים יניח
[illegible] לבעל דחי מכנסיה לא היה יכול
[illegible] לנדקה דזה נזל מעליה ומש"ם
[illegible] ש"ל שלא נתנה אלא מכני
[illegible] שחר שהין לו נריכים לו
[illegible] שתו ופרנס כניו לא היה רמוי
[illegible] עלמו וכניו מפני מחרי שחייב
[illegible] לקרי פרנסתו לכל אדם ומפני
[illegible] הנדולי שהיו חייב כמוזנתיה
[illegible] ומחין לשחר עניים ומפני כעשיר
[illegible] המזכה לו יכוכו יותר מהומה
[illegible] יטרך לכריות כדחי כפ' כעיבה
[illegible] שהין לו רק י' סולסין דלמ"ל
[illegible] לימנם ולהניח כיתו כרעב:
[illegible] כי מודלי כ"ל דהיינו נכסים
[illegible] שלקחו ממנו כחלמות דמי
[illegible] שות שהכר בדעתו חיך יבקש
[illegible] יים לו כפ"ב דליכא למי מפוח
[illegible] מכר לא מדעתא דלית ליה מפות
[illegible] דהפתא חיים ליה בטל המכר
[illegible] דים שלב חיכן דכרים כדאמר'
[illegible] ים מקדש וליכא למיחר שהכרם לו כשיגנה
[illegible] לקוחם דשוי נד אחד כרבית כדחיתא כמניא פ' כני העיר.

[illegible] נוויין מי שהכחו מחין לעבור כנהר ראה מצוי חים כו' לעיל פ"ק
[illegible] פי' ותפ"נ דהתם קמ"ל שכזכות זה הניח י' העליונים לנכר עמו
[illegible] ברויהו מיהכא דהכי הוה מדה כנגד מדה והש נמי מיינטריך מצוה
[illegible] מי' מיכאן דכרים שיוחין לפניו לקיים פוד מנוחו כדרכו ולכן
[illegible] טשב ויפרט כין חים לשחר כו' כשמעתו. בין חים לשחר שחין
[illegible] שכר והנקפו וכן כין נדול לקטן שחין פרק כן חדש וכן ה' שנים וכן
[illegible] עשר וכן כין כחור לזקן שחין ערך כן עשרי' וכן שנים וכין יותר
[illegible] ין. ה"נ כפ' הדר מנח נלוסקין כדרך ת"ל מלעלה טול נלוסקין
[illegible] דרך מנח נוי ת"ל מכנחי כו', ברכת כפ' הנז נרס כלוס הכירך ז'
[illegible] ער' שי נתקרב מכל הנוי. שהמצוי של נוי מוכר לשחר הפסח כפ'
[illegible] נרס כהנחה וה"ה כשכילה לגירסין דשחין על נוים
[illegible] לשר חלה מעשר דחזינן לת"ק הוו מכלין פחין על נוים שי נמי מעשר
[illegible] דיש שי חין הפלשר קשחר כהנחה וכה"נ מחרץ כירושלמי הא
[illegible] כפ"ל שעם חחין של כהרי מות כהנחה' וחלה חני כשכילה והיוכר הנחתו
[illegible] היינו מה שנחינו לגני לשיכה טוכת הנחה לגני כדפר' שי. התם
[illegible] עלין הפוספות דחי ס"ל לשחור כהנחה ה"ל לשחור מספק שחת
[illegible] שעה וח"ת ושיכך נחן ר"נ והח דרים ר' כפוף פ"ק דע"ח לח
[illegible] חתן להם מתכת חנם וחפ"נ דלגני המכירו שרי שפילו לר' י' מ"ת
[illegible] שחרי חלה היה ר"נ מכירו מעולם וי"ל דשחת לח ס"ל לר"נ להח
[illegible] כיון שהיה הנוי מלוה עמהם כדרך שרי לחפוק כשוכרו לו והח
[illegible] ישהן מפרנסים עניי[illegible] ם עם עניי יפר' שפני דרכי שלוש הניח
[illegible] נהח דאמרו דחי ס"ל לשחור כהנחה
[illegible] חה לח יהח חחיר מחמן של ישרא'
[illegible] נפחי כדחית כפ' כל שעה לר"ש
[illegible] כה הנחה לח ס"ל משום הך

אמר נבר מסכן אנא ולית נבי כלום למובנא פשפשין בסקא
ואשכחין מן אלין אתרונין ואמרין ליה אלין מן הן אמר לון מן
אלין דיהוראי מצלי ביום הושענ' אשעונן סקא ואעלוה קדם מלכא
אכל מלכא אלין אתרונא ואיתסי פנין סקא ומלאוה דנרין אמר ליה
מלכא שאיל לך עוד שאלה ואנא עביד אמר ליה שאיל ויה ור לי
מזרלי (נכסי) ויפקו כל עמא לקרמותי עברין ליה כן כיון דמטא
לההי' מדינת נפך כרוז' קדמי ויפקו כל עמא לקדמותיה נפקו
אהוי וכנוי לקדמותי מיני נוזיין בהר נהר יהב להון שמלתא דנהר'
ושפשת יתהון ואשתכר על לביתיה וירת טוזלי ראחוי לקיים מה
שנאמר כי פועל אדם ישלם לו דבר אחר כי פועל אדם ישלם לו זה
משה דכתיב ויהי ביום ההם ויגדל משה ויצא אל אחיו וירא
בסבלותם מה ראה ראה משוי איש על אשה ומשוי גדול על קטן
ומשוי ברזל על זקן ישב וישב להם סבלותם בין איש לאשה בין
גדול לקטן בין בחור לזקן אמר לו הקדוש ברוך הוא אתה ישבת
לבני סבלותם חייך שאת עתיד לייסבו לפרש לבני נדריה בין איש
לאשה בין גדול לקטן בין בחור לזקן הדא הוא דכתיב וידבר ה' אל
משה לאמר דבר אל בני ישראל איש כי יפליא לנדור נדר בערכך
נפשות לה':

ג רבן נמליאל היה מטייל מן עכו לכזיב והיה טבי עברומהלך לפניו
נרבי טיעי מאחוריו ראה כבר אחר מושלך בדרך וראה נוי
אחר אמר לו מבני שול את הכבר הזה ונטלו נשפל לו רבי אלעאי
אמר לו מה שמך אמר לו מבני אמר לו ברכה נמליו מיניך אמר
לאו אמר לו מאיזה מקום אתה אמר לו מעיירות הללו של בורגנין
למדנו שלשה דברים שחמצו של נוי מות לאחר הפסח שעפה ברוח
הקדש ששמו מבני שאין מעבירין על האוכלין רבי יעקב בר וברי
בש"ר אבהו הרא דתימר בראשונה אבל עכשיו מעבירין על
האוכלין מפני כשפין נכנסו לכויב כיון שאכלו ושתו בא א' לשאול
לו את נדרו אמר לו רבן נמליאל) לרבי אלעי משעור את רביעית יין
באיטלקית אמר לו חן אמר לשואל טייל אחריגו עד שנפוג את יינו
והתהיל מטייל אחריהם עד שהניעו לסולמי צור כיון שהניעו לשם
ירד לו רבן נמליאל מעל החמור ונתעטף בטליתו וישב לו ולמדנו
דברים הרבה באותו היום כי רביעית יין משכרת יותר מפנה את
היין ואין פורין שתויי יין ומסנו למדנו שלשה דברי' שאין מפירין
נדרים לא שתויי יין ולא רוכבין ולא עומדין אלא יושבין עטופין
במה פתחה לו אמר רבי יוחנן בלשון הזה פתח לו ויש בושה כסרקדי'
הרב ולשון חכמים מרפא ברין הוא כל מי שמבטא לנדרים שיזקר
בחרב ומהו רפואתו ולשון חכמים מרפא הולך אצל הכמים והם
מפירים את נדרו לפיכך משה מזהיר את ישראל ואמר להם איש כי
יפליא נדר:

ד ארבעה פתחו בנדרים שלשה שאלו שלא כהוגן והשיבם הקדוש
ברוך הוא כהוגן וא' שאל שלא כהוגן והשיבו המקום שלא
כהוגן יצאו הן אליעזר עבר אברהם ושאול ויפתח וכלב אליעזר
שאל שלא כהוגן שנאמ' והיה הנערה אשר אומר אליה השי נא כדך
אמר

דמי להורם' שסיה נדיך לנקש לו פתח כדלקמן ותפ"נ דקתת' שלמדנו סמין
מפירין נדרי' שתויי יין הוכ"ל דילפינן דמין פוריין דלח תימה דוקח הפרת
נדרים דמי למפסה כ"ד קמ"ל דטע' מצוה יפוד הדעת כעלמה וה"ה כל
כוחה כן. וממנו למדנו נ"דברי' כלו' כעניין כדרי' לחוד שמעי' נ"דברים
ולה"ק סמין מפירין שתויי יין תפ"נ דכללא מ"ם מין פוריין שתויי יין מיתת
דהמפר' הוא דילפי' לה כדכתי' כי כלכלך כל מילי נדרי' לחוד. אלא
יוסבי' עשופי כפ' הדר גרס עלה מיני והמר רב נחמן מפירין נדרי' כין
מהלך כין עומד כין רכוב תנאי היא דתיכא למ"ד פותחין כחרטה ומיכא
למ"ד מין פותחי' כחרט' דמ"דכר כר חנה מר' מפי פתח ליה ר"נ להכי
נכר' יש כוט' כו' זו היא נר' שי ופי' פותחין כחרט' כריך לחכם למנו' פתח
לכוש מיהים לו פתחון פה לומ' לדעי כן לח נדרתי ולו הייתי יודע שכן הוא
לח הייתי נודר ונמל' נדר נעקר' מלינו מין פותחין ת"ל לפתוח לו כחרט' לח
החכם עוקרו תפ"ש שהינו מונח לו טעם ר"ג שכר כמ"ד פותחין לפיכך
הוצרך יסוד הקנת לחכם היה כפתח יחמה לו וק"ל דה"ה דכ"ש נחמן נופי'
סמעי' ליה כפ"ק דנדרי' הלכה פותחין כחרט' וכפ' נער' המאורס' נמי קתמ'
דכ נחמן הלכה כשלין לנדרי' יומד יחיד ואלילה ופריך עלה מהא דר"נ
וכתי' ככל הספרי' ר"נ שכר מין פותחין כחרטה למ"ד כדפ' כעי' וכעי
לעיולי לכבי יכב ורב נחמן שכר פותחין כחרט' ותפי' מכומד ובוה ד' נסוף
לו מותרין וכרים נדרי' משמע למין פותחין היה מותרת ותפ"ת פותחין
כחרטה היינו שמושים מותו מס הוה מתחרט על מה שנדר שם"ל כרו
תהים לו לכך עלך לו כעי' נדר ושרינן ליה כהכי ור"נ שכר מין פותחין
להתיר לו כחרטה לחור שמתחרט כו על מה שנדר לח כדרך לחנות פתח
לנדרו כגון שם"ל לו' חתו ר' כני לדם שפיוסוף וכדפתח ר"נ להסוה טייעה
שסולין מותו מדעתא דהכי נדרת שנדרך לטורות הרבה ולחסוב כמיזה עניין
יחנהו לו פתח לנדרו; בלשון הזה פתח לו וחכן לח קי"ל הכי כדחתי' כפ"ד
דנדרי' דלח כתחי' כהח דחתוך יחת דחתיב דהח לח כדר תפ"נ דחתיב

כל

כל מי שמבטח בנדרים ויש בוטח דקמ"ל שיכו מבטח ומי
כיוצא בהן לא יהיו אלא בלשון נדרים דכתיב כאלמה תין
בהם הפוסק מחוסרי מתנה ; שירקר בחרב כף' הדר פרש"י רמוי
לדקרו דלמתן לא מקריים ליה והייכו פתח דקמ"ל ליה לא היית יודע מאסור
לנדור והייב מיתה אתה עליו כלומר
קיים נדר ואמר ליה הפיך לה מכל
בירושלמי הנדרים פ' ר' ליעזר גרס
יקוט"ו כמדקר תין כתיב אלא כמדקרות הרב
למחר מנדר תן הכבר ויי דייכול ויי
דלמ' ייכול תין מכיל עבר על נדריה
סס תין לה מכיל חטי על נפשיה ;
סמוך ח ואמר להם תים כי יפלית כר' דק"ל
ין יתורת דכי יפלית למ"ל
למכתבי הכא ונבי מיר ונעני לתרוני
קוס"ים כי הם המיים כפ"ק דחגיגה סמתני'
דתמר נדרים פורחים כחויר ושין
להם על מה שמחוכו ר' ליעזר מומר
ים להם על מה שמחוכו שנאמר כי
יפלית כי יפליא שני פעמים מ'הפלא'
למיסור ות' הפלאה להיתר ופרש"י
דס"ת כיולי הפלאה לשון פירש כתרגומו מרי
יפרים ולמה כתב הפלא בפיהן פתח
קוס' יב בפירש ונדר ואסר עצמו בנדר ופתח
פחוזר ומפרש לפני החכם ואומר כן
נדרתי ולבעל כן נדרתי מכל לדעת
כן הם נדרתי והרי הוא כח לידי חרט'
ומתוך כך כח לידי היתר ע"כ ולהכי
בפר דתנייתי הא ר"ג פיחוכך ליחוב
כדעת לחכם תיה פתח ימל לו לומר
להייבו תים כי יפלית דבעי פירוך
להיתר תם נדר לדעת כן וכן כדי
פיתמא פתח לנדרו ויותר כחרט דמי
לח הוה נדיך כריקה רק מרמה בעלמ'
לח היה נדיך כרי"ג ליפול הדעת לענין
פפרת הנדר ותפ"ג דכי יפלית דהכא
קתם הוי הפלאה למיסור מצוה
דתרוייהו חד פירושא להו להייבו לכון כריקה תייתי לדר"ג הכא ותפ"ג
דהכא כהפלאה דמיסור קתני' דמיון דכי יפלית זה לכון כריקה ס"ה
תיך דהייבו דר"ג . ד' פתחו כנדרים כו'כבי לא תים כי יפלית כו'
תים כי יפליל ויהיה כעל כריקה יש פפיתכדב נפשות מלט ליי' ויכו
לפת ערכו כדמפ'ויהיה ערכך הזכר כו'לח פיקריבו מתם כתו פפשה
דפתח וכן תמרו בתחומין פר'ו פתם הוא כן תורה הוא למד תיפך לוקת
נפשות פתם ידור לפרוך נפשות הוא למד מן התורה תיפך עוסק ומס
תין כירו תורה תין כירו כלום כן תת מוכח ביפתח הגלעדי מפני שלח
היה כן תורה תכך תת כתו ועוד תיפתח פתם מי גרס למיפש פיקריב תת
בנו על שלח היה כן תורה שלמו קרת כתורה לח תכך תת בנו שכתוב
בתורה תים כי יפליא ויהי'ערכך הזכר ופס נקבה היא כו'ולכבי פייתי
הכא תלמ'דיפתח ומלמ'דר' ור"ל דלכ"ם טעה יפתח ומיירי דכפי לתתויי

דיפתח מייתי כל פפשלו שלח כהוגן גם יפכן דתפרש תים כי יפלי
דכרין בכדרו ולא יוכיח מפיו דכרים פתוחים כמלו
כתם פפשתו ולא פי' כהוגן ליזהר שלח יכשלו כתפיהם :
פתחו כנדרים ק' בשלמה דיפתח הוה כדר תכך שלרת תחק בדר
ותפי' תימה דפתוח וכלב ספר
לתת בכנות יפס הוי מ"ם כתליס
סיוך נדר שלח נתחייב לפת תם
לא תוחה הוכחת קתמר ותפ פס
סיקחכה ליכתב תין טכון זכ
דתתחייב ליתן דכר
ולא עוד לא כו'נר' דגרס
לתיתא בתכוחה מ"ל
ליפרש פס תפס מכיתים לפכי
שלכם תעלה תני עליכ'כלו נפ
הקרכת'לפני לכך נתתים כי
נדר כערכך נפשות ועלה קת
עוד תלה כל תי פכוזר ותפ
ומדכתיב לה'הכה דרים לה כלו
לכלם נדריו כירושלים שהוח לפ
כדדרש'ופפתחם לפני יי'כפתח
נכי הריעו לפני המלך יי
כל תי פכוזר ותפלם עכשיו
פיפלם נדרו בירושלי' ליתות הכ
הה"ד נדרי לה'אפלם נר'דמ
הכי פני זתכי לייך פל
המ' פהכפל לומר פנדריו לה
תותם בכמה אלא כתכר ות יי' לפ
דלהכי כמ"ם נדרי ליי' תפלם
כתנרות יי' הוה פני תלה עכ'ל
תיכי תפלומין קתמר חדה
לירושלים וחדה פירושלים ה
לתיתר דכזות שלותי נדריו
לכלם תחר כך כירושלים כ
דפס לה כן תתי תפה לתפרו
פפיטה פישלתו נדריפס כנלו'כ
פתפסר וככנין ירושלים יפלתו

הקרכנות כירושלים וקרתי ככלל יפרתל תפתני דפף על נב
תתתר דוד כפס כל יפרתל קתמר כדרכו כבתה דוכתי דתי על
נריך לומר דתתה לתיתר פיפלם נדריו כתנרות יי'ולא כבתה
כתך נדרי ליי' תפלם הוה פני כדכתיבנה :
היכן כתנרות יי' והוה דכך עם נדרי ליי' תפלם דלא תיתה כ
כית יי'תלמ' כתכלי כפפיה וכבל כתפך למתתר הלויים
יקפה נדרי ליי'תפלם תרתי זתני ל'ל כדכתיב ועוד תך בכל
פייטיב יי' רתוי להודות לו והייבו הודו ליי' כי טוב
לעולם תפדו דתייתי תלמ' לעולם כפעופפ
תפד נריך להודות לו ות"כ תתתי קתמר
כתנרות כית יי'לא עכ'ל דתתפלנתי
נדריו קתי :

חפלת ספר ויקרא תהלה לעוטה כשלמה אורה '

התנצלות הפועל במלאכת הקדש

ויהי בכלות ושלם"ה המלאכה המפוארה הזאת אז אמרתי הנה באתי בפנילת שפ"ר ואשב"ח שבחי"ם לאלקי אבי יצח"ק אשר ער הנה עזרני רחמיך ולא עזבני הסרך וכו' . ה' אלקים אמת הוא יודע כי לא שקטתי ולא נחתי פמש יומם ולילה ונדדתי שנתי מעיני והייתי ורין ונשבר ומהיר במלאכתי כדי שיצא הספר הנחמד הזה תכת אל הפועל כדי שיאותו לאורו ויראו ויהוו יפ"ה תוא"רו ותועלתו יזרחו רבים ועלינו ישח"קו : ומרוב מהירות ובקיאות יקרת לפעמים שיהכלבו האותיות ויתהלף בין אי"ב לאוי"ב וקראין לאלפי"ן עייני"ן ולעייני"ן אלפי"ן : וע"כ בקשתי שטוחה לפני כל הרואים ומעיינים בספר הזה באם המצא תמצא איזה טעות הלא מצערי היא ותחי נפשי ולא יקללו העוסקים במלאכת עבודת הקדש כי באמונה המה עושים ואמרין לפעלא טבא יישר כחו ויזינגו לכף זכות : ובזכות זה גם ה' ירין אותם לכף זכות ויקיים בנו מקרא שכתוב כי אז הצליח את דרכיך ואז תשכיל כ"ר המשרת העוסק במלאכת הקדש הועציר מנחם מקרא מן בן כמ"ר יצחק שלי"ם מתושבי ק"ק פראג מהנזיר פה ק"ק וולצבאך :